

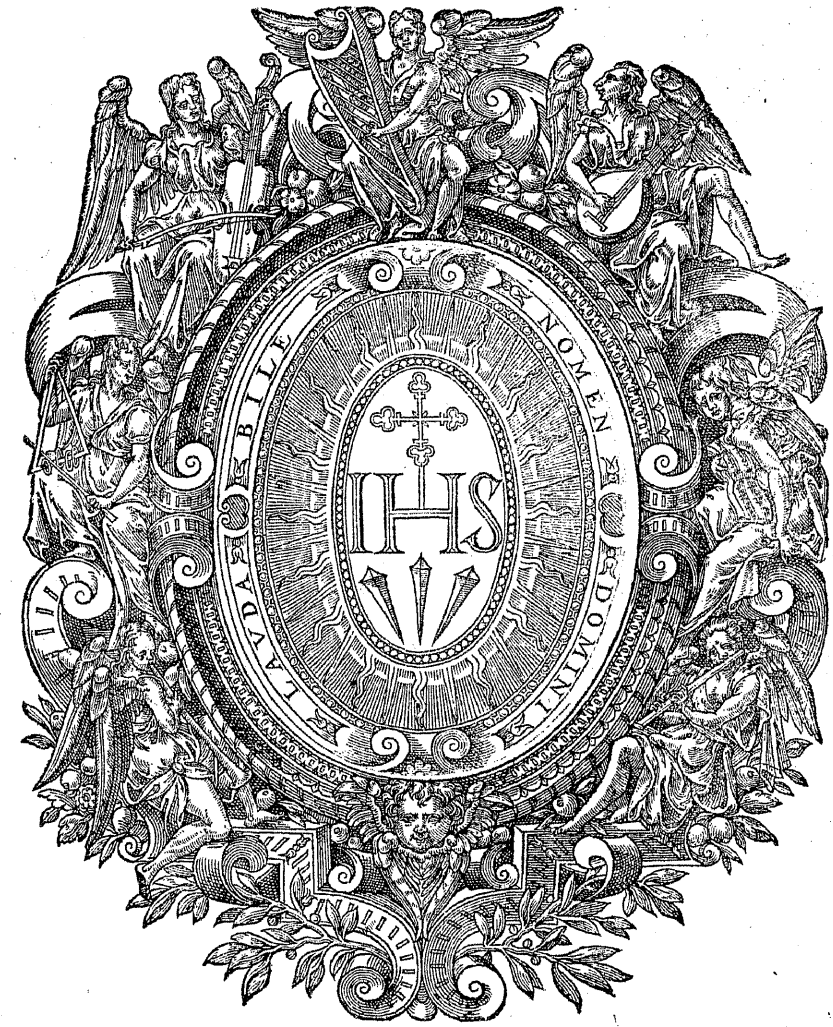
SYNTAGMATIS
IVRIS VNIVERSI
PARS SECVNDA.

Vbi de Personis, iuribus, & potestate earum agitur.

Auctore PETRO GREGORIO Tholosano, Iuris utriusq; Doctore, & olim
in Academijs Cadurcensi & Tholosana professore, nunc vero
in Lotharingica Pontinussana eorundem
Iurium professore & decano.

Hæc secunda editio prodit nunc primùm in publicum pluribus in locis,
ex auctoris recognitione, auctior & emendatior.

LVGDVNI,

APVD IOANNEM PILLEHÖTTE.
SVB SIGNO NOMINIS IESV.

M. D. XCVII.

Cum Privilegijs Cæsareæ Maiestatis, & Regis Galliarum Christianissimæ.

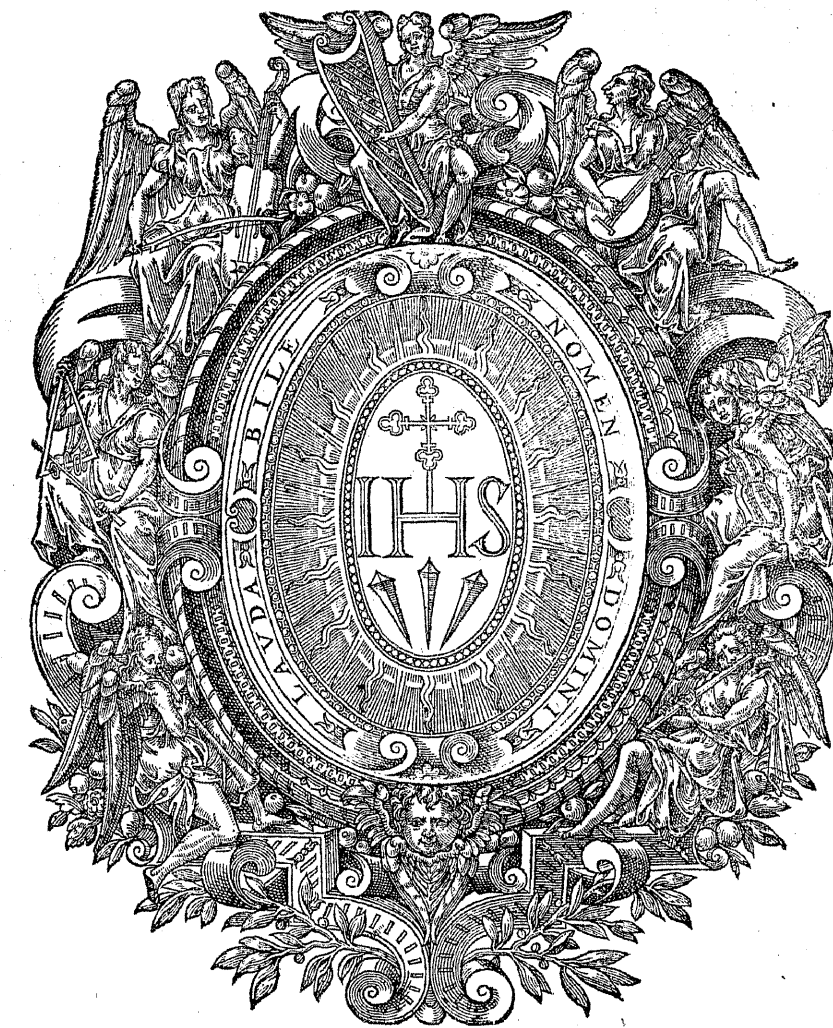
SYNTAGMATIS IVRIS VNIVERSI PARS SECVNDA.

Vbi de Personis, iuribus, & potestate earum agitur.

Auctore PETRO GREGORIO Tholosano, Iuris utriusq; Doctore, & olim
in Academijs Cadurcensi & Tholosana professore, nunc vero
in Lotharingica Pontimussana eorundem
Iurium professore & decano.

Hæc secunda editio prodit nunc primùm in publicum pluribus in locis,
ex auctoris recognitione, auctior & emendatior.

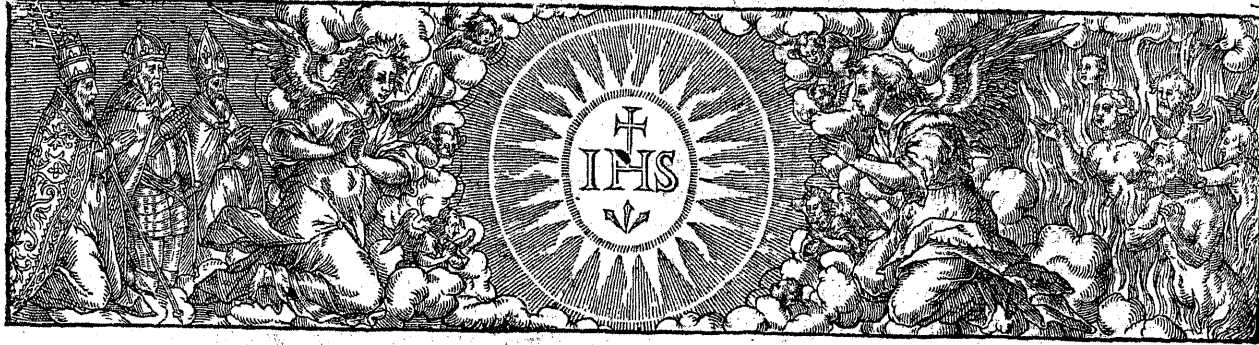

LVGDVNI,

APVD IOANNEM PILLEHÖTTE.
SVB SIGNO NOMINIS IESV.

M. D. XCVII.

Cum Privilegijs Cæsareis, & Regis Galliarum Christianissimæ.

SYNTAGMATIS IVRIS VNIVERSI SECUNDA PARS.

DE PERSONIS, ET PRIMVM, De statu personarum naturali, LIBER VII.

De homine & personis in genere. Caput. I.

- 1 Continuatio libri.
- 2 Quare prius de rebus, quam de personis diximus, contra Iustiniani ordinem.
- 3 Homo omnium rerum creatarum particeps.
- 4 Persona nomen quid contineat & quid significet: & quid πρῶτον apud Græcos.
- 5 Personalia qua dicantur.
- 6 Homo duplex, externus & internus.
- 7 Personatus quid.
- 8 Persona pro proprietate diuina.
- 9 Hominis appellatio ad utrumque sexum, masculi & femina, pertinet.
- 10 In utero existentes nondum nati, homines an dicantur.
- 11 Qui in utero est, pro nato habetur.

EXPLICATA rerum corporalium & incorporearum præcipua substantia, & distinctione, rectè subnectitur personarum tractatio. Nam mixta quadam est species homo, qui componatur ex parte incorporeali, nempe ex anima intellectuali, & rationali, & ex corpore physico & palpabili: aliter sine anima non homo, ut ait D. Augustinus^a, Cyrillus Hierosol.^b Arnobius,^c Plato^d, & alij.

Et mea sententia ordo hic probati debet magis, quam Iustinianus, qui à personis voluit initium iuris tractationis facere: eò quòd eorum causa ius omne constitutum diceret: secutus hac in re Hermogenem Iurisc.^e vel rursus cum Paulo^f, dignitate, ut verum est, hominem ceteris excellere rebus: & idèd à personis, ut à dignioribus esse incipiendum: facilius tamen via discendi à primis & simplicibus ad còposita ascendere. Sicuti & in Geneti rerum^g, primùm res corporales & incorporales opere sex dierum creatæ atque distinctæ fuerunt, postea verò homo

creatus, veluti rerum ferè omnium, quæ procedebat aliquomodo particeps. Nã, ut ait Horatius:
*Fertur, inquit, Prometheus, i. prouidentia, ad-
dere principi. i. homini.
Limo coactus particulam undique
Defectam, & insani leonis
Vim stomacho apposuisse nostro.*

Sicuti & iurifconsulti tradunt^k, hominum causa omnia constituta. Porro personæ nomen, pro homine in indiuiduo, apud Latini etiã sermone probos auctores receptum est nõ aliter quàm in tit. P. de iure personarum: veluti apud Celsum^l medicum, nemo, inquit, in splendida persona periclitari voluerit coniectura sua, ne si non seruassit occidisse videretur. Eo modo dicimus personam vicem hereditatis sustinere^m: & patris & filij pro eadem haberi personaⁿ: pactum personale, quod adheret homini in indiuiduo^o, & sic de similibus. Dicunt Græci πρῶτον personam aliquãdo, ut apud Phocilidem ἀδίκως μὴ κείνη πρῶτον, non indicabis iniuste hominem. Et apud D. Paulum^p, προσσωπολησία, personarum acceptio, & q. inquit, ἐστὶ προσσωπολησία παρὰ θεῶν, id est, non est personarum acceptio apud Deum. Propriè tamen Græcis προσσωπον id in homine, τὸ πρὸς τοῖς ὀφθαλμοῖς, quod est circa oculos, quod apparet ex homine. Et ut ait Iulius Pollux^q, τὸ ὑπὸ τῷ μετώπῳ, i. quod fronti subest. Ita & Gellius, sicuti quidam, inquit, faciem esse hominis putant os tantum, & genas quod Græci πρῶτον dicunt, unde vultuum similitudines conficte, sine larua persona & τὰ πρῶτα dicunt^r. Ut existimem personalia illa dici, quæ attributa homini dicere possumus, circumstantias, qualitates tum animi, tum corporis, sed potissimum externæ corporis, ut apud D. Lucam^s, οἰδμεν ὅτι ὁρῶντες λέγειν ἢ δίδασκειν, ἢ λαμβάνειν πρῶτον, id est, sciuntus quia rectè dicis & doces, & non accipis personam. Eritq; duplex homo, & is qui foris est nosset homo, ut ait D. Paulus^t, apprens in facie & persona cum sua qualitate: & ille qui interior, anima inquam & spiritus intellectualis, qui pro forma hominis est, ut suo loco docuimus in tractatu hominis. Vnde & dignitas & honor, & omne quod hominibus impositum externam notam, & veluti

i Horat. lib. i. carm. ode 16.

k Caius, l. in pecudi, l. 28. de vsu. li. 2. P. tit. 1. 8. in pecudum, de rer. di. tit. 1. 2. Instit. iur. ciuil. tit. 1. l. Cels. in pos. li. 1. Medicin. m. l. hereditas, l. 34. de acquir. rer. dom. li. 4. P. tit. 1. n. l. fin. de impub. li. 6. C. o. l. iurifconsultum, s. pactorum, de pact. li. 2. P. tit. 14. p ad Roman. c. 1.

q Iul. Pollux, li. 2. Onomast. c. dum tractat πρῶτον ἢ λαμβάνειν πρῶτον.

s Luca, 20. vers. 21.

t 2. Cor. tit. 4. d. D. Basilus, in sermone in principi. pro uerbio uan.

a lib. Quæstio. in Exodi, & in q. veter. & noui testam. in c. quod verò, & ca. Moyse, 32. q. 2. cap. si quis obiecerit, l. q. 1.
b Cathedra
c Arnob. 2. con. gentes. d Plat. in Cratyllo.
e de iure natur. ap. Iustin. f l. 2. de stat. hom. li. P. tit. 5. g Iustinianus, l. 44. de adilit. edit. lib. 2. l. P. tit. 1.
h Gen. 1.

a capitularib. legib. quas ad de re legib. l. 6 go bardo rupa cuit. c. 5. fol. 132.

b in legib. Salic. tit. de debi litatib. §. 17. r. 29. 20.

c lib. 2. rer. Lydarum. d lib. 12. Dipnofo. c. 12. e Herod. li. 2.

f Xenoph. lib. 7. Fedic. Cyri. g Genes. c. 19. & 20. h Heter. c. 1. i Ammia. Mar cell. li. 16. Hif. k Ammia. Mar cell. li. 18.

l si feruus feruum. l. 38. s. est pueri. ad l. Aquil. lib. 9. F. tit. 2. m Accur. in d. §. est pueri.

n l. fin autem. l. 7. de adilit. edit. lib. 21. P. tit. 1.

o Aristo. Problema. sect. 10. q. 38. 39. 40. & li. 2. de genera. animal. c. 2. p Galen. in 6. liapho. Hippo crat. aphor. 33. q Lucian. in Eunuchio. r Plin. li. 13. c. 4.

s Strabo. libr. 24. Geogr. t Lucia. in dia log. de Syria dea.

Carolus Magnus in capitularibus legibus a, sic statuit de Mancatione qualibet, si quis alteri presumptione sua vel sponte castrauerit, & ei ambos testiculos amputauerit, integrum vniuersum suum iuxta conditionem persona componat: si virgata absciderit, similiter: si unum testiculorum, medietatem soluat. Et in legibus Salicis b, si quis ingenuum castrauerit, aut virilia transcapolauerit, unde mancus sit, 4000. denariis, qui faciunt solidos centum culpabilis indicetur: si vero ex integro tulerit virilia 8000. denarij, qui faciunt solidos ducentos: Si Saleucus Salenciu castrauerit, totidem praebeat: si quis antrusionem castrauerit 24000. denariis, qui faciunt solidos 600. excepta medicatura, quae 9. solidis componatur. Notandum tamen in eunuchos non semper neque vbiq; seueram fuisse legem: sunt enim nationum mores diuersi, & quodlibet seculum habet & fouet quaedam, quae preteritis displicuerunt, & a sequentibus admittuntur. Et quidam voluptatis causa habuerunt Eunuchos, vt Nero Sporum. imò & eunuchas, vt Lydij. Xathus enim refert c primum Lydorum regem Andramytem, mulieres eunuchas effecisse, illque loco virorum eunuchorum vsum fuisse, teste Athenaeo d. Sed & vt scribit Herodotus Halicar. e apud Barbaros pretiosiores eunuchos fuisse constat illis, qui non fuissent castrati, in omni genere, fidei gratia. Quam obrem & ob fidem eorum habuerunt principes ex illis σωμαποφύλακας, custodes scilicet corporis, vt Cyrus teste Xenophonte f, Rex Aegypti g, Assyriorum h. Erat Iuliano Caesari Eucherius spado eximia fidei praefectus cubicularius i. Eunuchi quippe feri & acidi semper, carentes necessitudinibus caeteris, vt ait Marcellinus k, acerrimi custodes existimati potissimum matronarum, cum quibus concumbere non possent, quibusque ex peditiis, quam ancillae possent obtemperare, vt inde aliquibus δυνεχος dictus videatur. m n πλω δυνω έχων η επιμαλίδης, quoniam videlicet ad cubilium & gynaeceorum custodiam & curam comparari solerent, aliis εδ πω έχων, a bona mente, eò quod uenere, quae mentem adimere solet, careant. Quamquam melius ab Eustathio dicantur quasi εδνιν δχετας a priuatione vel viduitate testiculorum. Et alicubi Vlpianus l per castrationem, puerum pretiosorem fieri dixit: est iniuria in eo fiat. Quod Accurf. m intelligit, habito respectu locorum & opinionis, vt in Apulia pretiosior sit non autem in Italia. Neque etiam re ipsa & in se sunt pretiosiores, sed ratione vsus alterius: Nam spado, cui ta necessaria pars corporis abest, morbosus est, vt admittatur in eius redhibitione adilium curulinm edictum ex sententia Pauli Iurif. conf. n Et ex Aristotele o, & Galeno p constat ex viro in foemina naturam castratione mutari, vocem fieri tenuem, corpus imbecillum, crura putrida. Verum tamen fuerunt ex grege horum eunuchorum, sicuti & aliorum praestantes viri, qualis Hermeas ille Acarne oriundus tyrannus, quem supra modum est admiratus Aristoteles, adeo vt ei perinde ac Deo sacrificauerit, si credamus Luciano q, Regnauerunt & in Perfide spadones olim, vt author Plinius r. Atque sacerdotes Dianae Ephesine erant eunuchi, qui μεγαλίστοι dicebantur, ac semper aliqui accerserentur digni tali praefectura & in honore maximo habebantur, cum quibus & virgines aliquot sacras esse oportebat, vt narrat Strabo s. Refert & Lucianus t tales fuisse sacerdotes dictos Gallos, quorum originem refert ad Combabem perpulchrum archi-

rectum, qui missus ab Assyriorum rege cum Strattonice regis vxore in Babyloniam ad aedificium paragendum, ne in zelotypiam regis incidere vel suspicionem adulterij, seipsum castrauit: eumque postea multi nobiles imitati sunt. Estque interdum vile habere huiusmodi vitiosos & morbosos domi, propter dominas forte, vt ait Accurfius v. Sed fatius mentem castrare, quam membra quae voluntate delinquant, vt Dominus dicebat quosdam se castrasse propter verbum Dei x. Et apud Athenienses εσποδωντας sacerdotes, vt castius sacra praelegerent, tradunt sorbitione cicutae solitos seipso castrare y. Verus tamen modus castrandi in voluntate circuncidenda est. Nam alij raro ad bonam frugem peruenere eunuchi, etsi aliquando fuerint boni: nam ministrariis ferè vilibus & turpibus erant deputati. Sic Lampridius z meminit Alexandrum Seuerum eunuchos, quos Helio gabalus & in consiliis turpibus habebat & promouebat, donasse amicis addito elogio, vt si non rediissent ad bonos mores, eosdem liceret occidi sine auctoritate iudicij. Et apud Francos lege Salica, serui qui quidpiam valens quadraginta denarios furati essent, castrari iubebantur in poenam, vel 240. denarios, qui faciunt sex solidos, reddere a. Et rursus alia lege b, seruus qui cum aliena ancilla moechatus fuerit, ea mortua castratur, vel 240. denarios id. solidos sex praebet. Porro quae de eunuchis dicta sunt, intelligenda c sunt de triplici eorum specie, in triplici namque sunt differentia, vt monuit Theophilus in iuris ciuilibus Institutionibus d: Quidam enim sunt spadones, alij Thlibia, alij castrati. Spadones proprie qui steriles nascuntur & frigidi & impotentes natura, vel propter aliquod vitium ad coitum, vt ait Aristoteles e, & Deus ipse annotauit, e, & summi potestates f: vnde Columella g per translationem, arboris surculos fructum non ferentes spadones nominat. Dicere tamen possemus spadones melius ab eymo proprie eos, quibus cremastreres vel colei euulsi sunt, a verbo σπῶν euello, cui consentit Vlpianus h. Obtinuit tamè apud Theophilum, vt ij tantum, quos natura vel vitium reddit coitui inutiles, spadones proprie dicantur: etsi spadonum generalis sit appellatio, continens tam eos qui natura spadones sunt, quam Thlibias & Thlasias. & si quod aliud genus spadonum sit ex Vlpiani responso i. Thlibia, sunt eunuchi, quibus a nutrice vel forsit a matre extriti sunt testiculi k: eunuchi inquam facti xj δαδων, id est, per compressionem, quando relaxatis membris infantium aqua calida digitis testiculi comprimebantur, vsque dum abolerentur & euanelcerent, vt notat Paulus Aegynta l. Castrati, sunt quibus exsecta sunt membra virilia m. Sic enim distinguit Vlpianus n spadonem naturae, ab spadone castrato, dū de matrimonio agitur & dote, vt cum illo possit esse matrimonium & dos: quia vitium & frigiditas naturae possit emendari: cum hoc nequaquam, qui omnino est impotens, hoc modo quoque distinguit o, dum de institutione posthumi ab spadone facta agit, vt ille instituere possit, hic nullo modo. Accedere potest aliud genus castratorum eunuchorum, quibus amputabatur penis & colei, quos Luithprandus p vocare Carfamatia Græcos ait. Istis alij eunuchi q addi possunt, spirituales dicti, qui se castrauerunt propter verbum Dei r, id est qui abstinere perpetuo a concubitu foeminarum, vt liberius Deo seruiant. De quibus & loquitur Elias s, haec dicit, inquit

v Accurf. l. 1. fin autem, in verbo morbo fas, de adilit. edit. in P. x Matthai, 29.

y D. Hierony. Ciuil. li. 9. de honest. d. 1. p. c. 30.

z Lamp. in Alex. Seuers.

a in li. leg. Salic. tit. 13. de furt. seru. §. 2. b eod. lib. tit. 29. de adulter. ancillar. §. 6.

c s. sed & eunuchi, de adop. l. 1. tit. 1. inf. tit. 1. §. sed & illud, eod. tit. ap. Iustinian. d. Aristo. lib. 2. de gener. animal. c. 5. e Math. 19. j f Alex. in c. 8. §. 3. & tot. tit. de frig. & malef. li. 4. Decretal. tit. 17. g Columel. li. 1. de rer. ubi agit de arbor. h Vlpian. l. 4. §. idem d. Adrianus, ad l. Cornel. de fcar. li. 48. P. tit. 8.

i l. spadonum, l. 1. §. de verb. sign. li. 50. P. l. d. §. sed & illud, de adop.

l Paul. Aegin. li. 6. vbi agit de illis.

m d. §. sed & illud, de adop. n Vlpian. in l. si serua, l. 40. §. si spadonum, de iur. dot. li. 23. P. tit. 3. o in l. sed & questum, l. 6. de lib. & post. hum. lib. 28. P. tit. 3. p Luithprand. li. 6. de reb. per Europā gesti. c. 3. q Matthai, capitul. 19.

r c. 56. Eftaz.

inquit dominus, eunuchis, id est, continentibus, qui custodierint Sabbatha mea, & tenuerint fadus meum, dabo eis locum in domo mea &c. verba quippe illa euangelica intelligenda sunt de eunuchis spiritualiter, non simpliciter ad literam a. In quo deceptus fuit Origenes, qui ad literam intelligens illa verba, sunt eunuchi, qui se castrauerunt propter verbum Dei, seipsum castrauit, vt narrat Nicephorus Calistus b, quod tamen non refert D. Hieronymus c in eius vita. Monebo etiā obiter, interdum per similitudinem castratus eunuchos dictos fuisse eos, qui quidem vxores habebant, vel habere poterant, sed qui castè viuebant, vt digni essent quibus regia custodia, & marionem comitterentur, & talem fuisse existimat glossa d ordinaria Geneleos. Putipharem eunuchum Pharaonis, cui venditus a fratribus Ioseph fuit, qui vxorem habebat, quae calumniata est Iosephum e. quamquam existimarem rectius dicendum Eunuchos quosdam esse qui coire possint cum mulieribus, etsi non possint generare, eo quod seminaria vasa amiserint. Et eò pertinere puta epigramma Martialis f.

Cur tantum eunuchos habeat tua Gellia, quæris Pannice? vult futuri Gellia, non parere: Id poterit etiam illustrare, quod refert Philostratus lib. 1. de vita Apollonij Thianei. Apollonium consultum a rege Babylonis de pœna imponenda eunuchis, qui deprehensus fuisset vna cum regis pellicibus, cubans, respondisse, grauiorem pœnâ pro grauiusimo hoc crimine non posse imponi, quam vt perpetuo carcere constrictus, viueret, quam obrem & eunuchos vxores duxisse cõperum habemus, & morem huc perseuerasse in imperio quoque Romano, donec edictum hoc matrimonium prohibens larum fuit a Leone Caesare, quod extat in nouella 98. nouellarum Leonis. Er hæc hæctenus dicta sint de prima & naturali diuisione & distinctione hominis & personarum.

De alia generali, & naturali hominum distinctione. Cap. 3.

- 1 Noua hominum Paracelsi distinctio, in Adamicos & non Adamicos.
2 Hominum non Adamicorum quatuor genera. De Nymphis seu Sylphis, Pygmaeis, syluestribus.
3 Homines marini vel syluestres, non proprie homines.
4 Tritones & Nereides in mari apparentes.
5 Sirenes quæ animalia.
6 Satyrus syluester, num homo &c.
7 Sphinx, num monstrum humanum, an animal.
8 Hypocentaurus quod animal.
9 Monstra hominum in India & alibi belluina, eorum abominabili cum feris commixtione.
10 Pygmaei homines sint, & quales.
11 Hominum figura ubi obuia & euanescentes.
12 Lilithini & demones abortiu, ex semine hominis Iudaica stultitia.
13 De fatidicis mulieribus, quas vocant fees.

Liam hominum distinctionem & differantiam præter antiquorum omnium sententiam nuper docuit Theophrastus Paracelsus in Philosophia

magna tractatu primo libri De homunculis: distribui namque homines in Adamicos, & non Adamicos, quos spirituales dicit, Adamicos anima & corpore constare autumat, & animam post corporis solutionem in illis viuẽntem & immortalem relinqui, & tales nos esse. Non Adamicos dicit, qui per propagationem non sunt ab Adamo nec verè homines, licet homines existimemus, sed distincta natura ab hominibus, & animalibus reliquis, habentes hominis similitudinem, quorum tamen natura corrumpatur & putrescat, verum animam post se non relinquẽntes superstitem. Horum non Adamicorum quatuor genera constituit, secundum loca in quibus habitant & apparent, ex aquis, aere, moribus, & igne. Et in tractatu 2. eius libri, in aquis commorantes Nymphas vel Vndenas vocat: in terra Pygmaeos: in igne Salamandras vel Vulcanios: in aere, syluestres: etsi in montibus, gnomos. Et alia quaedam potius sibi persuasa, quam vt purem vera, in eodem compendio magna Philosophia tradit. In fragmento libri de sanguine post mortem, dum ait Nymphas, quæ ex genere Pygmaeorum sunt, vetusto nomine Sylphes dictas, agi a daemonibus in arbores, & cum incisione illarum sanguinem emittere, & similia quaedam noua verè, & magna ex parte fictitia. Apparent enim huiusmodi figurae vel per imposturas demonum, qui se transfigurant corpore formato ex aere in has laruas, vel etiam ex voluntate Dei manes apparent, vt tuemur in libris, De immortalitate animæ. Vel si inueniantur marini vel syluestres homines, illi non proprie homines dicendi sunt, vt etiam dixit Paracelsus, sed vel monstra, vel animalia bruta, & ex omni parte mortalia, quæ quidem aliquando apparuerunt & comprehensa sunt. Refert namque Nicephorus Calisti g anno 9. Imperij Mauricij, Mena praefecto Aegypti existente & illam gubernante, eundem Menam vidisse in Nili fluminis alueo, repente prodeuntem virum vel animal, vultu giganteo, aspectu graui, capillo subplano, & canis resperfo, pectore ingenti, dorso & brachijs heroicis quiddam præ se ferens, pube tenus ex vndis subsiliens, & quod is homo adiuratus vt si homo esset diutius se ostenderet, diutius apparuerit: atque tertio die aliud etiã animal muliebri forma ex vndis emerfisse. Nam vultus leuitas, coma prolixitas, nec non reliqua corporis constitutio, & capilli partim complicati, partim soluti, formæque splendore foemina esse denunciabat, idque pectore tenus apparentibus mamillis. Apparuisse etiam hos Tritones & Nereides in mari saepe refert Plinius h. Ludouicus Viues etiam narrat suis temporibus apparuisse apud Battaos hominem marinum, qui etiam supra duos annos ab hominibus detentus esset, cœpisset vè fari, verum bis pestilentia afflictum, in mare remisum gaudentem & exilientem. Ferunt & esse quaedam monstra marina Sirenes dictas, superiori sui parte virginis formam referentes, inferiore in piscis vel serpentis caudam desinentes, Monstra maris, vt ait Ouidius, Sirenes erant, quæ voce canora Quasi libet admittas detinuerat rates.

De quibus commentaria latè in Ouidij i Metamorphosim, & Serui in Virgilio k, & Home- rus in Odysea l. Et aliàs in syluis apparuisse Satyrum D. Antonio heremite testis est grauis author

a D. Hierony. & gloss. ordinaria in c. Etiaz.

b Niceph. Calisti, li. 5. Histo. eccl. c. 8. c in Catalog. eccles. fasticor. script. vita 64.

d glo. ad c. 37. Genes.

e Gen. c. 39.

f Martialis. 66. li. 6. ad Panniceum.

g Niceph. Cal. libras. Histo. eccl. c. 36.

h Plin. libr. 9. histor. natur. c. 5.

i lib. 3.

k lib. 3. Aenei. l. Odysea, 11.

a Hierony. in vita Pauli heremita.

b I. non sūt li. beri, de ita. ho. mi. in f. l. ostē. tum. de verb. signifi. l. quod cerarum de posthumis, hæ. red. lib. c. c. tit. 29. c. Nicepho. li. 9. histo. eccle. siast. c. 19. d. Plini. libr. 8. c. 21. e. Diod. libr. 5. Biblioth. c. 6. f. Hierony. in vita Pauli heremi. g. Plini. libr. 7. cap. 3. h. Cic. 2. de na. deor. i. Strab. lib. 15. geograph. k. Plin. li. 7. c. 2. vbi tractat de monstris figuris hominū. l. Gen. 19. m. Exod. c. 32. n. Philo Iudæ. lib. de specia. lib. legi.

Hieronymus homunculum, inquam: aduncis naribus, fronte cornibus asperata, cuius extrema pars corporis in caprarum pedes desinebat, eumque cum Antonio locutū fuisse & dixisse interrogatum, mortalis ego sum, & unus ex accolis heremi, quos vario errore delusa gentilitas Faunos Satyrōsque & incubos vocans colit: precamur ut communem Deum pro nobis depreceris, &c. Si sit tamen libera sententia, non dubito hos vel inter monstra hominum, vel inter animalia annumerare: sicuti & Sphingem, quam Nicephorus Calisti scribit habuisse mammam & corpus muliebrem & faciem rotundam in eandem formam inclinante, voce humana, sed non articulata. Meminit & Plinius, qui inter species simiarum constituit. Et si Diodorus monstrum dicat. Sunt & inter monstra hominum hypocentauri, quorum unum apparuisse in heremo eidem D. Antonio scribit etiam Hieronymus, media anteriore parte hominem, posteriori equum. Et Plinius se vidisse sub Claudio Cæsaris in principatu in melle conditū ex Agypto delatum testatur: Quamuis Cicero inter aniles fabulas cetauros & chimæras habeat. Sunt & alia his similia monstra humana in India apud Strabonem, quæ ut Plinius author est, potissimum in India nascuntur. Quod viri Indorū sceleratissimi quidam cum feris coeant, & inde mixtos & semiferos esse partus, quod valde abominabile est & detestationis vindictæque septem civitatum Sodomitarum dignum, seu erè à Deo propria lege prohibitum, adhibita capitali supplicij vltimi pœna. Eadē sentit & Philo Iudæus in

aliis alibi natis monstris. Bonifacius Simoneta pariter speciem hominum, sed rationis vfu carentium constituit Pygmaeos, qui vitra Aegyptum circa originem Nili habitant, in tertio anno generant, in octavo senescunt, non verecundiam, non iustitiam, non honestatem colentes: genus tamen hominum pusillum quamuis dicat Aristoteles, quod pugnat cum gruibus, nec fabulosum, sicuti & firmat Plinius, & Philostratus. Refert & Plinius, in Africæ solitudinibus hominum species obuias subinde fieri, & momēto evanescere. Ferūt & Rabinorū deliramenta, ex feminis Adami & aliorum hominum pollutione collecta à dæmonibus, dæmones quosdam abortiuos nasci, quos vocant Faunos seu Lilitim, abortiuus parvulus similes: qui & nascētibz pueris insidiantur, & mortuo eo ex cuius spermate fuerunt compacti, ad cadaver eius cōcurrere, & illud polluerent, nisi arceantur. Et hæc sunt de illis fabulæ Iudaicæ. Omitto hinc recensere somnia vanissima quorūdam vulgarium scriptorum, qui rati sunt quasdam mulieres compertas fatidicas, quas dicunt Fees. Viros quoque qui quæve perpetuis deliciis fruuntur abundè in hoc seculo, alicubi in vltimum vsque diem generalis iudicij, quo damnatione aterna ad inferos detrudentur perpetuis suppliciis cruciadi cruciandaue. Hæc enim sunt cum nugis & gerris anilibus auerruncada, vt falsissima, vel si quid habuerint ostenti, vt dæmonica spectra & impiissima & fortilega ignibus tradenda, ne vestigia inter probos aut improbos vniquam remaneant.

o Bonif. lib. 4. epist. c. 10.

p Aristot. li. 8. histo. animal. c. 12. q Plin. li. 10. c. 23. & li. 7. c. 2. r Philostrat. li. de Iconibus in Hercule dormient. s li. 7. c. 2. t Mysterus, in li. qui Mesath. dicitur Christianorum prope principij.

v vt narrat de spelunca Sibyllæ qua in Antiochia est Antiochus de la Sale & talia scōdia libri d'Amadis de Gaule, & de la belle Melusine, & alij eiusdem farinae.

Syntagmatis iuris vniuersi libri septimi Finis.

DE DISTIN.

9 DE DISTINCTIONE PERSONARVM EX GENERATIONE, ET DE SPONSALIBVS. LIBER VIII.

De coniunctione maris & fœminæ permiffa, & vetita, & de personis inde natis in genere. Caput I.

- 1 Continuatio libri.
2 Summaria ex propagatione personarū distinctio, in naturales tantum, naturales & legitimos, spurios, adulteros, incestuosos, nefarios.
3 Rebus omnibus Deus semina conseruationis sue speciei indidit.
4 Perpetua res corporales per subrogationem.
5 Generationis & corruptionis causa.
6 Maris & fœminæ coniunctio a natura.
7 Coniunctio maris & fœminæ in omnibus quomodo differat à brutorum coniunctione.
8 Finis coniunctionis legitime hominum generatio & subrogatio.
9 Leges dictæ coniunctioni huic hominum, ne contaminarentur.
10 Naturales filij absoluè dicti, & qui naturales, & legitimi.
11 Legitimi & naturales quare dicti, & quid legitimum.
12 Diuisio personarum & filiorum, in naturales tantum, legitimos tantum, legitimos & naturales, & legitimos.
13 Naturales tantum qui, & quot species.
14 Spuriorum nomen ad omnes illegitimos pertinet.
15 Legitimi & naturales illi quoque, qui ex matrimonio dissoluto vel clandestino postea approbato.
16 Hominum omnium principium post Adami creationem ex generatione ferè copula maris & fœminæ, dempto Adamo, Eva, & Domino nostro Iesu Christo.
17 Fabula Aegyptiorum de generatione hominum ex luto, & aliorum, improbate.
18 Pallas ex cerebro Iouis nata.
19 Bacchus ex femore Iouis genitus.
20 Seruius Tullius quod conceptus sit ex genitali cinere nato, & ex Ocrisia ancilla, fabula.
21 Cantharus ex pillulis suam seipsam gignit.
22 Aquæ fontis Cylli potus mulieres imprægnat.
23 Honestas maxime in coniunctionibus cōsideranda.
24 Matrimonium affectasse malis artibus in Marino punitum.
25 Matrimonij honestas naturalis est.
26 Matrimonij potestas inhibita mulieribus furtiua libidinis coniunctis Vtopia.
27 Vxoris nomen, dignitatis non voluptatis nomen.
28 Matrimonia impudicis & raptoribus interdicta.
29 Matrimonij ritus & solemnitas & que triplici modo ante quam contrahatur, cum contrahunt.
30 Matrimonia præcedūt sponsalia, arrha, osculum, donationes ante nuptias, anacalyptera.
31 Matrimonij tempore cōsiderata, ritus nubendi

solemnia substantialia, affinitates, prohibitiones, nubes nuberendi, dotes, incrementa, lucra, pœna, onera matrimonij, hypotheca, solutio.
32 Matrimonio soluto considerantur viduitas, nuptia repetita, dotes restitutio, persona.

R sexu hominū quædā alia affinis sequitur distinctio, vt qui dā cōiuncti sint, alij cœlibes, alij vidui. Cōiuncti quidā naturali cōiunctione solū, alij lege etiā approbata coniunctione. Cœlibes dicuntur, qui nec coniuncti sunt, nec fuerunt. Vidui, qui nūc cōiuncti non sunt, sed aliquando fuerunt. Legitimæ cōiunctionis sunt sponfus, sponsa, vir, vxor: illegitimæ, concubina, cōcubinus, meretrix, scortator, adultera, adulter, incestuosus, nefarius &c. Ex maris & fœminæ distinctione, quādo personarū harū fit cōiunctio, alia sequitur prolis distinctio, prout ea vel legitima vel illegitima præcessit. Proinde alij nati dicuntur naturales tantum, alij naturales & legitimi & alij horum respectu spurij, adulterini, incestuosi, nefarij. Legitimi tantum autem potius ad ciuile causam filiationis & cognationis, quā ad coniunctionem personarū pertinent. Quæ sigillarim explicanda sunt cū affinium cōiunctionis cōsideratione, vnde propagatio. Itaque initio sciendum est, Deū optimum maximum naturæ vniuersæ sapientissimum opificem & creatorē rebus singulis ita prouidē prospexisse, vt perpetuū superissent: quocirca cōcessit cuique rei vim generationis ferè singulis, vt haberent sua semina ad suæ speciei conseruationē in semetipsis. Sic perpetuæ res factæ per propagationem & similibus subrogationem, quæ ex naturali causā fit, vt ait Paulus, & Alphenus iuriconsultus, alioquin enim in hoc seculo corporales, æternæ, & perpetuæ nihil est, vt notat idem Paulus. Quippe quod ea omnia quæ radiis & orbitæ lunæ subiiciuntur, corruptioni obnoxia & mutationi perpetuo cum motu supposita sunt: vt nouit etiam Iustinianus Cæsar. Et corrumpi omnia solent, cum mouentur: mouentur autem tum maxime ex circuitu lunæ, coitūque eius cū sole, vnde generationes, perfectiones, & dū moderatio caloris non est, corruptiones: & rerū minorū circuitus, maiorū sequitur, vnde vita, ortus & interitus, vt tradit Aristoteles. Et fluxa ac varia rerum humanarū natura & simul remedio indiget, teste Iustiniano. Et sicut in plātis, semē, sic & in animalibus, conseruādū: sui generis indit a est cupiditas appetitus & semē natura: atq; iuris naturalis existimata est in omnibus maris & fœminæ coniunctio, & procreatio, vt ait Vlpianus & Cicero, & alij. Legitima ad renouandā speciem coniunctio

a de cœlibibz, pauca in fr. lib. 9. c. 6. & 14. c. de viduis, paucal. 9. inf. c. 22. & seq. c. de sponsal. inf. c. 2. d. de nuptiis, inf. lib. 9. c. de alij lib. 10. c. 12.

f Gen. 1. g Paul. l. foramen, l. 17. de feru. vrb. p. g. d. li. 8. p. tit. 1. h Alphenus, l. proponenda, l. 76. de iud. di. l. 5. p. tit. 1. i Leum debere, l. 32. de feru. vrb. p. d. lib. 8. tit. 2. k s. vt autem lex ad naturæ, de non alien. reb. eccl. collat. 2. l Ar. stot. problema. l. c. 21. q. 4. m Aristot. lib. 4. de gene. ani. m. c. 10. n Constitutio, 39. in nouellis s. o Vlpianus, de iust. & iur. lib. 1. p. tit. 1. p Cic. l. offic. iur. nar. g. n. de ciuili i. Instruct. iur. ciuil. tit. 2. c. 1. ius naturale, c. dist.

coniunctio per se semper, dummodo legibus fiat illis quibus subiecta est a Deo cu sua natura. Na concubitus in hominibus alterius sunt speciei quam cōiunctiones & coitus brutorū, quamuis in vtrisque natura igniculos moueat & titillationes. Et quemadmodum alia vita brutorum animalium, alia hominum & pro mōstro est & prodigio brutum rationis argumenta præbere: sic prodigiosum est magis homines in brutorum vitā prolabi, & tam foeliciter degenerare a rationali viuendi proprio modo, vt brutis & iumentis esse velint similes. Singula animalia quoque lege propriæ naturæ ad multiplicandam sobolem & speciem tempora habent sui coitus descripta. etas certas ad venerem singulis animalium natura fixit & statuit, vt ait Aristoteles, vt vitio naturæ illorum detur & portetio anticipasse vel peruerisse: hominibus aliæ cōiuncti leges indicat, alia procreandi meliores & præstantiores etiam cau- sa. Bruta corpus, & animam mortalem producunt: homines, corpus, cui inditur simul & semel perfectio: sui tempore anima immortalis. in quibus templum Dei & Spiritus Sancti b est, & Spiritus ad imaginem Dei c. Quod fit, vt in illius generatione non fit vel debeat esse par ac belluarū irrationalis coitus, sed honestior & castior & alterius generis: sicuti nec homo pari modo creat⁹ in Genesi mundi, ac bruta: dictū enim singulariter de eo, faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram &c. d. Idcirco creata muliere, vel eucta ex latere Adæ, dictum est, dominamini animalibus, non autem estote similes illis: & rursum, erunt duo in carne vna e. Finis istius cōiunctionis legitima est, vt vicibus suis sibi immortalitatem procuraret f, mas & femina generatione. Et hoc non ex electione, sed veluti in cæteris animalibus & plantis naturale g: tuncque, vt ait Platon h, ad perpetuitatem nobis parandam incredibile & naturale studium quod legitima tantum conseruimur coniunctione, qui gignimus nobis similes i: quam rationem admiratur Cicero k, & Dionysius Halicarnasus. l nuptiæ terram implent, ita virginitas paradysum m. Itaque inter bona matrimonij proles est cum fide & sacramento n, vt à nuptiis reiciantur qui generationi sunt inhabiles, quales frigidi, & enunchi, & maleficio insolubili conftricti, ex legibus pontificiis & iuris ciuilibus, quibus permittitur solutio coniunctionis o. Præmiūque nuptiarū feminis est proles, quod si non assequantur, pudor illis est p, vt pote terræ steriles infructuosæ existentes: & pudor etiam & vitia, alia ratione, libidine, duci voluptatis satian- dæ causa, non spe prolis. Quocirca ne homines degenerarent in voluptatem illam quæ extra fines humanæ necessitatis erat, leges dictæ sunt plures huic cōiunctioni a Deo, qui coniunctione statuit: postmodū repetitæ a nomothetis: additæ & aliæ secundum gentiū mores deprauatos: cum circa modum contrahēdi, & cōueniendi tū etiā pro ea continenda, ex quibus quæ legitima & ille- gitima proles fit, iudicatur. Legitima proles naturalis quoque dicitur, sic enim Latine loquentes, vt Suetonius q, naturales absolute filios iustos & legitimos dixere. Qui ducuntur quoque legitimi & naturales, quod natura filij sint & eius copulæ, quam leges confirmat, & receptum est: eo modo legitima conuentio r, legitimus tutor, legitima tutela, legitima successio, & sic de similibus: quæ separata constitunt alias præter hanc liberorum & personarum, species. Hinc alij naturales tantum,

alij legitimi tantum, alij ex illegitimis legitimi facti, qui legitimi vulgo. Naturales tantum illi 13, eui non consentiente lege & præter honestatem matrimonij, natura tantum suffulti, nati sūt. Quorum species tot esse adhuc possunt, quot sunt illiciti concubitus, Proinde quia illicitus cō. ubitus cum ancilla; concubina meretrici, sanguine coniuncta, nupta, Deo dicata, tot diuersitates erunt filiorum, vt concubina & ancilla, naturales proprie in iurē: scilicet, vulgo concepti: proximorum incestuosi: coniugum & aliorū, adulterini: vestalis nefarij: vt & nepharij complexus, qui cum patre & filio ab eadem fiunt s. Omnes autem vno 14 verbo illegitimi, spurij, manserūt dici possunt, de quibus ordine. Et in primis, de legitima coniunctione: dehinc de illegitimis, & prole earum. Legitimi & naturales etiam dicuntur & illi, qui 15 ex matrimonio dissoluto ante solutionem nati sunt, si modò illud bona fide palam fuisset contractum, non aliter t, & qui ex clādestino matrimonio quoque, si modò postea probatum fuerit ab ecclesia, orti fuerint v. De quibus omnibus suo loco etiam Deo fauente agemus. Commune por- 16 rō omnibus iis exordium est, sexuum commixtio & Venus, vt nō immeritō idem generationis hominū & perfectorum dixerint animalium anti- quū s, principium. Neque quisquam qui ratione vtatur, nunc, vt reor, arbitratur aliunde quàm ex coniunctione humana homines nasci posse, vt v- luerit hanc contemnere: si quidem Adam, quia primus a Deo ex terra creatus, factus, non natus est, potestate diuina, vt & Eua, eius ex latere ex- ædificata. At naturalis lex illis primis data, vt gene- rarentur cōcubitu y, quam secuta omnis posteritas, neque nati omnes aliquando homines ex lu- to, vt vermes, sicut mentiuntur Aegyptij teste Diodoro Siculo z. Dempta conceptione sola se- 17 cūdi hominis perfecti, Domini nostri Iesu Chris- ti, qui in vna hypostasi verus Deus, verbum caro factum a, cōceptus ex virgine beatissima Ma- ria, adumbratione Spiritus Sancti b, sine hominis femine & commixtione. Nouimus autē & audi- mus vt fabulas & fictos vel symbolicos sermones, quod Lucianus tradit c: Palladē ex cerebro Iouis 18 natam, armatā Vulcano securi caput in duas par- tes diuidente. Et similiter quod idem Lucianus d 19 comminiscitur Bacchum ex femore Iouis geni- tum, & quod referunt eum Iouem cum Semelem Thebanam mulierem ex filiabus Cadmi impræ- gnasset, & Iuno ei insidiaretur pro illa peperisse, & mortua Semele, incisa eius aluo fœtum imper- fectum septimestrem intra femur dissectum nutri- 20 se. Médacia enim hæc, vt & illud insigne, quod refert Plinius e, Tarquinio Prisco regnante, re- pente in foco eius apparuisse genitale ē cinere masculini sexus, eamque quæ infederat Tanaquil- lis reginæ ancillam Ocristam captiuā, confurre- xisse grauidam. Et ita Seruium Tullium natum, qui regno successit: inde eum esse existimatum Laris familiaris filium. Quæ accedunt ad ea, quæ de Merlino fabulantur incubi demōnis filio, quæ alibi refellimus. Cum & Plinius Nouocomeis f, scripserit Seruiū Tullium fuisse P. Corniculani & Ocretiæ captiuæ filium. Non enim putandum 21 est instar canthari, qui rotando pillulas fimi, & suffodiens se ipsum gignit g, nasci homines. Vel 22 mulieres ex solo potu aquæ fontanæ, concipere, 23 vt putat contingere Suidas h ex potu aquæ fontis καλλε. Ritus & mores iustæ & legitime coniun- ctionis varij sunt, secundum cuiusque regionis leges: nos

a Arist. li. 5. de histo. animal. c. 8. & 14. b 1 ad Corint. 6. & 2. ad Cor. 6. D. Ioan. c. 2. ibi, soluite tē- plum hoc, &c. c Gene. c. 1. si quis in metal lā, 1. 17. de pec- nis, lib. 9. C. tit. 47. d Gen. 1. & 2. e Gen. 2. f Iustitia, in l. lege 12. tabula. l. 14. de legiti. hered. lib. 6. C. tit. 5. §. 1. de nupt. in auth. coll. 4. tit. 1. g §. rursus, de resti. & ea que parit in mē. conf. 39. h Aristotel. 1. Polit. c. 1. i Plato, in con- uitiis. k Cic. 2. de legibus. l Dionys. Hal. in Orat. nupt. m can. nuptiæ, 32. q. 1. n cano. omne, 27. q. 1. o c. 1. 2. & 3. de frigi. & male- ficio. li. 4. De- cret. tit. 13. Tu- fil. l. in causis, l. 20. de repud. lib. 5. C. tit. 17. p c. pudor, 32. q. 1. q Suetio, in Ti- berio, ca. 35. r l. legitima conuentio, l. 6. de pactis. l. 2. tit. 14.

s. l. de concu- bin. in 2. t. c. 2. qui filij sint legit. v. c. quod no- bis, qui filij sint legit. x Plinius, li. 8. c. 8. Lucretius, in l. y Gen. 1. & 2. & 3. z Diodo. in 1. Biblioth. a Ioan. Enang- can. l. c. b Luc. 1. & D. Matth. c. 1. c Lucian. in Vulea. & Iouis dialogo. d Luc. in dia- lo. Mercurij & Neptuni. e Plin. libr. 37. c. 27. f Plin. secun- dus, li. de vir. illu. trib. in Tul- lio. g vt ait Sui- das, in καλλε. p. & Orus A- pollo, in Hie- roglyph. h Suidas, in καλλε.

leges: nos de insignioribus substantialibus obser- uationibus præcipuarum rerum publicarum tan- tum agemus. Cum tamen cunctis probè institutis in animo fuerit, honestè connubia inire, & honestè continere, quæ lex aliàs vt præcipua docet & continet, ita semper, inquit, Modestinus, in con- iunctionibus non solum quod liceat considerandum est, sed & quod honestum est. Id ipsum constituit Xenophon b. Sic Claudianus c, --- Sed comprime motus, Nec tibi quod liceat, sed quid fecisse decebit Occurrat, mentemque domet respectus habendi. Et Marinus olim Romæ causarum defensor, Va- lentiniani, Valentis, ac Gratiani temporibus ac- cusatus, quod Hispaniæ malis artibus affectasset matrimonium, ultimo supplicio damnatus est au- thore Ammiano Marcellino d. Atque eam honestatem coniugij naturalem esse, docetur ex natura contrarij adulterij scilicet, quod natura probum dicitur e, vt & Iustinianus f. Casar nominat id- ipsum naturæ excessum, & impetum. Proinde honesta illa lex imposta est Vtropiensibus insula- nis, qua nuptiæ interdicerentur perpetuò mulie- ribus, quæ ante connubium conuictæ fuissent fur- tiua libidinis, cum graui auimaduersione, teste Thoma Moro s. Sic Ælius Verus in Casarem ab Adriano post mortem adoptatus, vxori conque- renti de extraneis voluptatibus dixisse fertur, ab Spartiano h, patere me per alias exercere cupiditates meas: vxor enim dignitatis est, non volu- pratis. Statutum & olim à Cōstantino Palæologo imperatore Orientis, & à Romano i, ne matri- monia vllam malam causam haberet, vel ex rapto vel ex præcedente clādestino concubitu, & fi- rent ab iis, qui ab huiusmodi inquinamentis & à fornicatoria impuritate mundi essent. Quam- obrem & multa adiecta substantialibus sunt, quæ ornatum & honestatem illam matrimonij conser- uarent, solemnia & ceremoniæ, pudicitatis & castitatis emblemata, & tum ecclesiastica & diuina, tum etiam humana quædam, quæ præcederent coniunctiones, quædam ad eas pertinentia, quæ- dam quæ sequerentur, vt ex serie dicendorum colligere quis poterit. Inter ea quæ præcedunt, sunt sponsalia arrha, osculum, donationes ante nuptias, & uxoriam. In ipso matrimonio vel sub tempus matrimonij ritus nubendi, solemnia sub- stantialia, affinitates, prohibitiones coniunctio- nis, dotes incrementa, lucra, pacta, onera matri- monij, hypotheca, solutio. Post matrimonium dis- solutum considerantur, viduitas &c. secundæ nuptiæ, aut quando & quibus vitæ, & quatenus, de pœnis conuolantium ad vltiores nuptias res- titutio dotis, modus repetendi liberi seu persona generantes & generata.

a Modestinus, l. semper, l. 157. de reg. iur. lib. 50. f. tit. 17. & l. semper, l. 42. de rit. nup. lib. 23. f. tit. 2. b in Oeconomi- cis. c in 4. Hono- rij consular. d lib. 8. Histo. e l. probum, de ver. sign. li. 50. f. Iustin. §. fit- g. iur. quibus mo. natū. eff. legit. coll. 6. g Thomas Mo- rus, lib. 2. Vto- piæ. h Ælius Spar- tian. in Ælio Vero. i lib. 1. iur. O- riental. confli. seu nouell. 2. Palæologi tit. πρι. αουλυ. 407. k Virgil. lib. 4. Æneid. l Florenti. li. de sponsalib. lib. 23. f. tit. r. c. nostrates, 30. q. 1. m Vlpia. l. 2. de sponsal. in P. o Gell. lib. 4. c. 4. Noct. Attic. p Varro 5. de ling. Lat. q Iul. Poll. lib. 6. O. omast. s lib. 5. r Iul. Poll. lib. 6. O. omast. s lib. 5.

Sponsalia vini propinatione quare fiunt. 5 Sponsalia solo consensu perfici possunt, & pacta in illis facta recipiuntur. 6 Spondere & despondere quis in sponsalibus dicebatur. 7 Sponsalia aliquando alia quàm nuptiæ, interdum sponsalia & nuptiæ sine medio: sic sponsalia vera per verba de futuro, sponsalia nuptiæ per verba de presenti, illa dissolubilia, hæc minime. 8 Sponsi de futuro quando non possunt cogi nuptias inire. 9 Sponsa quantum temporis cogitur expectare sponsum. 10 Sponsa de presenti & vxor tenetur omni tempore expectare virum absentem, donec certum num- rium de morte eius habuerit.

Nitium personarum legitime coniun- ctionis sumendum est ab sponsis, à qui- bus ad coniuges, & ex coniugibus ad liberos & natos ordine peruenitur. Nonius Marcellus lib. de nonnullis differentiis dictionum, Inter speratam, inquit, & dictam & pactam hoc interest: quod virgo priusquam petatur sperata dicitur, Plautus Amph. Amphitruo uxorem salutat lætus speratam suam. Dehinc promissa, vel pacta, vel sponsa dici potest. Virgilius k, Cui pater & coniunx quondam tua dicta relinquitur. Et idem alio loco. --- Et gremiis abducere pactas.

--- Et gremiis abducere pactas. Titim. Diuortio: cui exacta ætate sponsa fit desponsa. Sponsalia sunt mentio & repromissio futurarum 2 nuptiarum l, ab spondendo. Nam moris fuit ve- teribus stipulari sibi, sponderēque vxores futu- ras m: vnde sponsi, sponsiæque appellatio nata est n. Seruius Sulpitius in libro quem scripsit de 3 dotibus, teste Aulo Gellio o, Qui uxorem, inquit, ducturus erat, in Latio stipulabatur eam in matri- monium ductum iri: qui dauurus erat idem spon- debat. Is contractus stipulationum sponsonque di- cebatur sponsalia. Tunc quæ promissa erat, sponsa ap- pellabatur: qui sponderat ducturum, sponsus. Sed si post eas stipulationes vxor non dabatur, aut non du- cebatur, qui stipulabatur ex sponsu agebat: iudices cognoscebant. Iudex quamobrem data, acceptaue non esset vxor, quarebat. Si nihil infra causā vide- batur, litem pecuniæ aestimabat: quantique interfe- rat eam uxorem accipi, aut dari eum, qui spon- derat aut qui stipulatus erat, condemnabat. Hoc ius sponsaliorum obseruatum dicit Seruius ad id tempus, quo ciuitas vniuersi Latio lege Iulia data est. Hæc eadem Neratius scripsit in libro, quem de nuptiis composuit. Sponsalia habent voluntatem pactationis liberæ, ab spontanea voluntate. Sicuti & Varro explicat p, formulamque adicit stipularionis, sponden tuam natam uxorem iri? spondeo. Spondere proprie de firmioribus pactis dicitur, 4 quæ adhibitis libationibus & sacris fiebant. Nam vnde dicit peculiariter seu libationibus dicitur, quæ adhibentur in iudiciis & fœderibus sancendis, quæ nimirum libatione intercedente sancta sunt vt Homerus q ait,

σπονδὰν τ' ἀναίτην ἔδωκεν αἰὲς ἐπὶ τῶν θεῶν: id est, Sacramenta vini libatione sanctiū & dextera da- ta. Meminit de his Iulius Pollux r. Sic apud Thucy- didem s, εἰς ἐσχάτῳ εἰς τὴν σπονδᾶν participare in fœdere

De Sponsalibus. Cap 2.

- Lib. 23. f. tit. 1. Lib. 5. C. tit. 1. Lib. 4. Decret. tit. 1. 1 Personarum in generatione considerandorum breuiss epilogus. 2 Sponsalia quid, &c. 3 Sponsus, sponsa, ab spondendo, & quare. 4 Spondere proprie est pacta libationibus sancire. Sponsionis libatio, erat vini propinatio.

a lib. 1. b lib. 4.

e Tul. Poll. lib. 6. c. 6. d Euriptides, in Iphigenia, in Aulide in prin. vers. 52.

e Demo. ora. 1. de iud. p. 1.

f Plato in Cra tylo. g Athenæ. lib. 2. c. 1.

h l. 4. de spon- sal. in P.

i vni in s. 1. de rei vxor. ad. lib. 5. C. tit. 13.

k Varro in 4.

l l. legem. C. de pact. l. 1. eo. tit. lib. 2. P. tit. 14. l. 1. de const. pecu. in P.

m Xenophon, lib. 4. rer. Gre- ca.

n Terent. in An dia.

o e. p. m. de spon. sal. apud Greg.

federe & iudiciis: & a λένει τις ανωνδός, siluere fe- dera. Et apud Xenophontē in Cyropadia b, ανων- δός ανωνδός, sancte permittere. Liberationes autem has, ad vini propinationem refert in faciando Iulius Pollux c, ετοιμασθαι αυτον ανωνδός, αρωσασθαι ανωνδός &c. Et Euriptides d. Vnde & hodie dum sponsalia fiunt, plerunque propinatio poculi ac- cedit, dum eodem poculo spondentes nuptias delibant, dicunt Gallicè, boire au nom de mariage, Græci dicerent, προπινειν φιλισπύων vt apud De- mosthenem e. Et certè in vino quoddam latere potest etiam nuptiarum symbolum, si verum est quod Plato f tradit, εινον vinum Græcis ideo ap- pellatum, quod mentem nostram celeriter cogi- tationibus impleat: vel quod, vt ait Athenæus g, celeriter iuuet, vnde quidam cibos oniora vo- cant, quod nos iuuent. Quamuis & solus consen- sus sine solemnitate alia in contrahendis spon- salibus sufficiat, vt ait Vlpianus h. Et intelligitur sti- pulatio interuenisse, sicut in fauorem matrimo- niorum, stipulatio de dote restituenda omittit, vt expressa à lege suppletur i. Et pactum quodlibet ad hanc sponsonem pertinere in dubium non ve- nit, dummodò fiat cum illis, quorum interest Nam & antiquis spondere pro dicere, inde & re- spondere compositum, vt ait Varro k, & apud Celsum suæ sponsonis, id est, voluntatis homo di- citur. Et quomocunque placita sint legitime pacta si causam habent, seruanda veniunt l, vt non mirum si vt in cæteris rebus, ita & in matrimonio & filia nuptui tradenda vel accipienda, pacta va- leant & recipiantur iure Romano, cum fidei exo- lutio iuris naturalis sit. Et proinde non tantum Latio iure, sed etiam Græcorum more, receptæ erant futurarum nuptiarum repromissiones, cu- ius docet exemplum Xenophon m, dum scribit Agésilam cum Olyde rege Paphlagonum iun- ctis dextris, de futuris nuptiis filia Orydis pa- tros, ille, inquit, vt filiam daret, alter vt duceret, spondenderunt. Et propriè spondere dicebatur pater filia ducenda, spondere autem, pater adolescen- tis, vt innuit Terentius n.

Utrò ad me venit, unicam qnatam suam cum dote summa filio vt daret: Placuit, despondi, &c.

Verum obseruandum est lege ciuili, inter spon- salia & nuptias dari medium, at interdum iure pon- tificio, quod diuinum imitatur aliquando, spon- salia nuptias esse: aliquando, separari à nuptiis, separantur quippe, quando per verba de futuro quis pollicetur se ducturum aliquam in vxorem: nam si per verba præsentis temporis, accipio te in vxorem, vel accipio te in virum, tunc sponsalia illa nuptia sunt o. Extrat in volumine, quod ius orientale inscribitur, constitutio Alexij Comneni imperatoris Oriëtis, emissa mense Iulio indictio- nis septimæ, anni ab orbe condito 6392. qua refer- tur antiquam legem & terminos sponsalium nu- ptiarumque separasse, harumque interuallum ma- gis, quam Myforum & Phrygum, vt est in pro- uerbio, fuisse. Sed synodo sub Xiphilono habita, quæ multum inter se distabant in vnum contracta fuisse, cui subscripisset bulla aurea imperator Ni- cephorus Botaniates. Atque idcirco sicut in nu- ptis, sic & in sponsalibus sacram peragendam be- nedictionem, & præambulas nuptiarum preces,

& huiusmodi sponsalia, si atas fuerit contrahen- tium legitima, similem nuptiis habere vim & in- dissolubilia esse, vt nuptias: & ita differre à lege sponsalium antiquorum, quæ tantum in consen- su, & in artha & instrumentis consociendi labo- rabat: quod si inquit sponsalia quadam secundum multorum consuetudinem congruenter iam con- tracta fuerint, & instrumenta iam contracta sint, nondum autem statutum tempus, quo Christianis debita benedictio fieri consuevit, aduenerit, ne- que solemnes super desponsatis preces, per sacer- dotes pronuntiatæ fuerint, hæc sponsalia quan- tum ad exactam ecclesiæ dissertationem, neque esse, neque dici iusta possunt, neque verò aduer- sus hæc synodalis subnotatio efficaciam habet: sed tanquam hominum placita simpliciter per sti- pulationes confirmata auctoritatem ferunt, vetus- que legislatio in illis firmitatem obtinet. Sic que- dam sponsalia nuptias non contrahunt, quædam contrahunt: quadam dissolui si de futuro sint possunt: quæ de præsentis non possunt p. Etenim pactiones tolluntur eodem consensu quo consti- tuta sunt q, si nullum sacramentum, nullave be- nedictio interuenit, vel nisi præsentis consensu, temporis pacta in nuptias transierit: alitque sic desponsata, renuntiare conditioni, & nubere alij non prohibetur, ex constitutione Diocletiani & Maximiliani CC r. Nec potest cogi qui quæue su- turum matrimonium promisit, nuptias celebrare: nisi iuramentum, quod firmet promissionem in- teruenerit s, quæ sponsalia purè & sine conditio- ne facta corroborat, alioquin enim si conditio- nes essent appositæ, vt de aliis obligationibus conditionalibus implendis iudicandum est t. Pos- sent tamen ex consensu ab sponsalibus resilire contrahentes iuramento firmatis, nam iuramen- tum adiectum intelligitur, si in eadem voluntate perseverauerint, non aliter v. Sed & Constantius statuit, vt si is qui puellam sibi pactus est intra prouinciam degens biennio, scilicet monitus, supersederit ducere eam, illa possit impunè alij nubere x: est in peregrinatione sit, post trien- nium y. Et ante quoque potest impunè repudium mittere, si artha data non sit z, & nisi etiam iusta causa excuset moram triennij vel longiorem, vt notat Caius a. Statuit tamen Octavianus teste Dio- ne Cassio b, ne qua pactio nuptialis rata esset vbi ultra biennium essent nuptiæ differendæ, id est, vt ea omnino decem annos nata esset, quam despon- dere aliquis & cuius fructum bonorum percipere vellet. Et iura pontificia, in simplici promissio- ne futurarum nuptiarum, si mora fiat longiori pe- regrinatione, vel spatium decurrat trium vel qua- tuor annorum, permittunt ei per quem non ste- terit quominus nuptiæ factæ sint, aliam ducere, vel alij nubere c. Extrat & lex Rhotorij regis Lan- gobardorum d, seu Insulorum, qua permittitur pa- rentibus sponse alij eam liberè coniungere: si post biennium, ab sponsalibus monitus, vt tollat spon- sus sponsam intra certum tempus, distulerit, tol- lere. In nuptiis tamen contractis vel sponsalibus o de præsentis, placuit iuris pontificij sponsalibus, nunquam vxorem que absentem habet virum posse alij nubere etsi is per multum tempus affue- rit, & ignoretur vbi sit, nisi certum prius nuntium de eius morte acceperit s, quibus iura ciuilia sub- cripsit f.

Cur

p Inno. 3. in c. 2. & fi. de spon- sal. lib. 4. De- cret. q l. nihil tam naturale, de reg. iu. p. Ne- ratius, lab em- ptione, l. 1. 8. de pact. lib. 2. P. tit. 14. Gord. Caf. 1. & Dioclet. & Maxi. CC. l. 2. quon. l. i. c. ab- emp. de feced. lib. 4. C. tit. 45. cum similib. r l. 1. de spon- sal. C. s. c. ex literis, ca. 10. de spon- sal. ap. Greg. r c. de illis, ca. par. tua, de cõ- ditio. apposit. lib. 4. Decret. tit. 5. v. glo. in c. 2. de sponsa. ap. Gre- go. cau. ne qs arbitretur, 22. q. 2. c. quædam modum, ca. 25. de iur. iur. lib. 2. Decret. Gre- go. tit. 24. r l. 2. de spon- salibus, C. tit. 1. & l. 1. 13. C. Theod. tit. 5. y Valerian. & Galien. l. 2. re- pud. lib. 5. C. tit. 17. z l. 1. C. de spon- sa. notat glo. in l. 2. de repu. C. in verbo re- mittere. a Caius, l. 1. fe- pe, l. 17. de spon- sal. in P. b Dio Cassius, lib. 56. Histor. Rom. c Alex. 3. in c. de illis, c. 5. & Innoc. 3. in c. scicut ex literis, ca. 2. de spon- salibus. d l. 1. de spon- sal. lib. 2. leg. Langobard. e Clemens 3. in ca. in presen- tia, ca. 10. de sponsal. lib. 4. Decret. tit. 1. c. dominus, de fec. nup. eo. f auth. hodie. de repud. C. 5. quod autè, vt liceat matri & alicia in auth. colla. 3.

Cur sponsalia præcedere nuptias bonum visum sit. Cap. 3.

- 1 2. Sponsalia præcedunt matrimonium, primum vt habeatur parentum coniugendorum consensus. 2 Oppia lex mulieribus liberam suis adimebat pote- statem. 3 Sponsa Mosconie, non videtur, priusquam à pa- rentibus sponsalia firmata sint. 4 Sponsalia 2. præcedunt nuptias, vt interim probent vicissim mores coniugendi, num simul conue- nire possint, & mos in his antiquorum. 5 Sponsalia 3. præcedunt nuptias, vt interim se parent coniuges ad onera. 6 Sponsi vel ducentes vxorem à bello per annum immunes. 7 Sponsalia differunt 4. nuptias, vt vxoris desiderium indatur, & charior sit. 8 Sponsalia differunt nuptias 5. vt interim dotis pe- cunia colligatur, in nuptijs soluenda. 9 Sponsalia differunt postremo, vt denunciacione fa- cta in Ecclesia nuptiarum impedimenta si qua sunt, apponantur.

Is est cum necessarium, tum vile multiplice ratione, vt sponsalia nuptias præcederet. Quarum prior esse vide- tur potestas aliena, cum nubendæ sui iuris non sunt, vt que haberetur consensus paren- tum, in quorum sunt potestate a, potissimum tempore eo, quo matrimonium ethnicis & poli- tics regebatur, non diuinis legibus. Nam & hic, parentum potissimum in nuptijs contrahendis exigitur, vt dicemus Deo iuuante paulò post in nuptijs. Et refert Liuius b, quod M. Porcius Cato pro lege Oppia dicebat, maiores voluisse, nullam nec minimam quidem rem, sine auctoritate fœ- minas agere, sed in parentum fratrumve aut libero- rum potestate eas esse. Visumque est commodius prouidentia patrum electionem hanc commit- tere, qui consilium sæpius capiunt pro liberis c, & quorum affectioni nulla alia comparari potest d, quam ipsi filiabus, cum sæpe laborent earum

3 consilia aduersus propria commoda e. Apud Mo- scouita nec hodie sposa visitur, sed iubetur spon- sus discere ex aliarum inspectione qualis ea sit, quin prius inter parentes maximis pœnis fuerint 4 sponsalia firmata f. Alia ratio, vt cum iudicio quis vxorem ducat, & experiatur has inter moras per- fectionis nuptiarum, ingenium & mores coniug- is, quibus in perpetuum & quandiu vixerit vsu- rus est. Sicque non oculis vel digitis, vt tradit Plutarchus g, vxorem eligat, nò pulchritudinem, non dorem tantum consideret, sed num possit iu- gum indissolubile cum ea cõve coniuge ducere. Et vbi maius periculum, ibi consultius agendum est h. Sic longius tempus, nempe semestre ad præ- sentandum patrono Ecclesiastico, cui nò licet va- riare, quam laico, cui tantum largitum est quadri- mestre, quia variat, conceditur i. Et spatium de- liberandi datur à iure hæredibus ad consideran- dam & cernendam hereditatem, pro qua adeun- da futurum est illos are alieno teneri k. Mos quo- que veteribus erat teste D. Chrysofomo l, ante- quam concumberent, sponsalia facere, simul quo- que cohabitare desponsatis, & cum parentibus conuersari, id quod nunc, inquit, sæpe fieri solet. vnde Loth vocat m generosuos desponsatos filiabus

g Plutarch. in præcept. con- nubial.

n c. vbi peri- culum, de ele- ct. in 6. i c. 1. de iu. pa- rron. in 6. k Iustin. l. fin. de iur. delibe. l. 6. C. tit. 30.

l D. Chrysof. Homil. 43. in Genesim tom. 1. & tom. 2. Ho- mil. 4. in Mat- thæum.

m Genes. c. 19.

fuis, quantum diceret quod viros nò cognouit- sent. Tertio, præcedunt sponsalia, vt qui vxorem est ducturus iam, re ipsa præmonitus componat mæstos interim pœnates, & apparet ea quæ sub- eundis oneribus certè grauissimis sunt necessaria: plura enim maritus vxori præstare debet, quæ vel marsupio, vel animi patientia soluenda sunt, vel iugi tristitia ferenda. Quamobrem ob tantum negotium, datur iure diuino sponsis & nuper cõ- iugatis immunitas à bello, vt per annum à despõ- satione & nuptijs, in bellum non eant, vt ait Io- sephus n, Moses o & Machabæorum historia P. Quarto differuntur nuptiæ, vt per dilatione cha- rior vxor in posterum sit, & magis diligat eam af- secutam vir, quam antè suspirauerat q, ex D. Au- gustino r. Quintò, vt possint qui nupturam do- tant pecunias congerere, quas coniugi dento: nec enim debet statim maritus venire cum sacco pa- rarus, vt de creditoribus repetentibus debita di- citur s. Et debitoribus etiam non petentibus dan- da est ciuili quædam dilatio, teste Calistrato t. Danda autè statim esset, si nuptiæ simul & eodem actu fierent cum sponsalibus, vtpote quod onera inciperent penes maritum esse pro quibus v. Sextò 9 differuntur, vt interim ante nuptias proponi possit à curionibus in Ecclesia publicè matrimonium futurum, cum imposita temporis intercarpedine, vt si quod impedimentum sit in gradu vel affini- tate, vel alterius coniugis, coniugium opponatur & probetur x, vt latius dicemus Deo fauete pau- lò post in substantialibus & ritibus nuptiarum. In summa sic monet Ouidius y,

Nubere si qua voles, quamis properabis ambo, Differ, habent parua commoda magna more.

De Personis quæ pro alijs sponsa- lia contrahunt. Cap. 4.

- 1 Sponsalia per se & per alios contrahunt sponsi. 2 Cathæorum lege sponsi se mutuo eligunt: vxores unà cum viris comburuntur. 3 Sponsalia promittuntur filiorum plerumque à patri- bus, & dissoluantur, nisi sint emancipati. 4 Sponsalia pro impuberibus vel slyysa, à parentibus facta non valent, nisi adulti consentiant ipsi. 5 Filij censentur consentire patri, nisi expresse re- pugnent. 6 Sponsalia fiunt inter absentes per nuntium, pro- curatorem, epistolam. Rebecca Isaac per nun- tium desponsata, &c. 7 Sponsalia non faciunt affinitatem.

Sponsalia & per coniuges futuros, & i per alios nomine illorum contrahi possunt. In India lex propria fuit Ca- theorum, vt sponsus & sponsa se mu- tuo eligant authore Strabone z, item vt vxores cum viris defunctis comburentur, ob hanc causam, quod cum aliquando adolescentulos adamarent, à viris secedebant, vel viros inter- inebant. Consensu etiam eorum iure ciuili qui coniugendi sunt, fiunt interdum sine pa- tre, si sui iuris, interdum adhibito consensu pa- rentum, vt plerunque. Patres namque despon- dent filios & filias quas habent in potestate, vt in superiori capite in prima ratione notauimus. Nam hoc officium parentum est, ad quod cogi possunt per magistratum, in matrimonium libe-

n Ioseph. li. 4. antiq. Iudic. c. 6. o Deut. c. 20. p Mach. c. 3. q can. institutum, 27. q. 2. r D. August. li. 4. confessio.

s Paul. l. quod dicitur, l. 1. 105. de solutio. lib. 46. P. tit. 2. t Calist. l. de- bitoribus, l. 1. 1. de re iudi. lib. 42. P. tit. 1. v Dioclet. & Maxim. l. pro oneribus, l. 1. 1. de iur. dot. lib. 5. C. tit. 12. cum similib. nota x e. cum inhi- bitio, de clan- dest. de pōsa. y Ouidius, 3. Fastorum.

z Strabo, li. 15. Geograph.

B b

titulo de sponsalibus, dum inibi de arrhis tractatur, cui subscribo. Etenim mercedis profectione tractatio in aliud iuris caput reicitur. Præter arrhas Alexius Comnenus b Orientis imperator, addit etiam inter solemnia nuptiarum & osculum, quod est etiam arrhabo nuptiarum, si ea mente præbeatur: vsque adeo efficax, vt osculo dato, donatio facta ab sponso præmoriante pro media parte valeat, pro alia autem infirmetur, vniuersam autem infirmari, si osculum ante mortem alterius non fuerit secutum, ex constitutione Constantini c. Osculum siquidem quoddam initium consummationis nuptiarum esse videtur, & fructio sponsæ quoddammodo. Atque oscula signum & symbolum habent cuiusdam dilectionis maioris, quam vulgaris. Idcirco & osculo libidinis prænantia esse possunt, & honoris. Actus enim ad vtremque relaxus fuit osculi d: interdum tamen nominis quadam adhibita distinctione. Nam vt plerunque oscula, ofciorum sunt: basia, pudicorum affectuum: suauiua, libidinum e. Libidinis inquam, vt apud Ouidium,

Oscula si dederis, siam manifestus amator.
 Sic Theocritus f,

Νύμφα πρόσθυλά με τὸν αἰπὸν ὡς τὸ φίλασα.
ἔσι καὶ ἐν κενεῶσι φίλασασιν ἐδῶκα τέρψιν: id est,
Nympha amplectere me captiuum, vt te osculer.
Est & in vanis osculis suauis incumditas.

Refert Ælianus g ex Aristotele h, masculinum è columbis, non prius in fœminam ascendere, quam osculum illi dederit, nec recipere fœminas masculinum commercium, si vacuum sit osculo. Verum illud animaduertendum est in sponsalibus matrimonium non contrahere, nec inde afinitatem nasci. At honoris habitus & religionis quondam fuerunt, & nunc sunt apud plerisque, vt ex verbis Ciceronis constat k, dum de statua Hercules agit: *Herculis, inquit, templum est apud Agrigentinos non longe à foro, sanctum apud illos, & religiosum, ibi est ex ære simulacrum ipsius Hercules, quo non facile quicquam dixerim me vidisse pulchrius: iam tibi non tam multum in istis rebus intelligo, quam multa vidi vsque cognoscentes, vt ritus eius ac mentum paulo sit attritius, quod precibus ac gratulationibus, non solum id venerari, sed osculari solent.* Græci de osculata manu perfectam esse precationem arbitrabantur, vt ait Lucianus l. Iubet D. Paulus m salutationem fieri in osculo sancto. Plinius n: *In adorando, inquit, dextram ad osculum referimus totumque corpus circumagimus, quod in leuuum fecisse Galli religiosius credunt, vnde & Seruius Honoratus o dixit, osculum esse religionis. Oscula manuum, ab Imperatoribus ob amoris signum idque per paucis dabantur, teste Plutarcho p. Et rursum Plinius q: *Hominis genibus quedam religio est, obseruatione gentium: hæc supplices attingunt, ad hæc manus tendunt: hæc vt aras adorant: forsitan quia inest his vitalitas. Namque in ipsa genu viriisque commissura dextera laudaque, à priore parte gemina quedam inanitas inest, qua perfoffa, seu iugulo spiritus fugit, inest & alijs partibus quedam religio, sicut dextera osculis 7 auersa appetitur, in fide porrigitur. Antiquis Græcia mentum attingere mos erat.* Excipiebantur ab imperatore amici osculo vt exemplo constat Galbæ apud Suetonium r, qui Othonem eo symbolo accepit, eo die quo illi mortem parauit. Persæ salutationis loco occurrentes se mutuo osculantur, inquit Herodotus s si pares: sin alter*

humilior paulo, genas osculatur duntaxat: si multo inferior, prostratus adorat honoratiorem. Meminit quoque Xenophon t, Persas lege, in discessu & regressu parentes & affines osculatos tanquam pares. Apud alios Græcos & hunc morem inualuisse probè coniciamus ex Orpheo, dum in Argonauticis refert modum, quo excepit Chiron Heroës hospites,

ἀλλ' ὅτε δὴ τὸν ἄρχοντα ἀμυλλεῖς βασιλῆας ἀπαρσῆος ἀνδρῶν, κούρην δ' ἄρα φῶτα ἕκαστον, id est,
Asit ubi præclaros reges ad limina vidit,
Excipit adsurgens, & latus ad oscula quemque.

Adhuc apud Moscovitas seu Rutenos testatur 10 Sigismundus Liber Baro v, quilegatione ad principem horu functus est, excipi hospites & venientes in domum porrectis & datis manibus osculo mutuo, & caput inclinacione crebra. Apud Hebræos pariter hic salutandi per oscula mutua inualuit mos, extant exempla Genes. 29. 45. Exodi 18. 2. Reg. 14. Thobias 7. & 9. & c. Sic hoc signo osculi proditor ille Iudas simbolo amica salutacionis, Dominum Iudæis tradidit x. Sicut & præcesserat typus in Amale sub specie oculi interfecto x. Et exprobrat Deus hospiti suo contra Mariam peccatricem murmuranti z, *osculum mihi non dedisti, & c.* Romanis quoque principibus mos fuit, vt abeuntes, redeuntēse peregrē senatum oscularentur, quod omisum exprobrat in Nerone Tranquillus, quod is neque veniens neque proficiscens quemquam osculo impertierit, ac nec salutauerit quidem. Obseruat Dio Cassius a in Cato Caligula, quod paucos oscularetur, plerique etiam senatorum manum tantum aut pedem adorandum porrigebat, ac quibus amicitia ab eo oblarum fuisset, ij in senatu ei gratias agebant, cum quotidie cum saltatoribus oscula dare viderent. Non ita superbè Aulus Vitellius, 14 qui vt est apud Tranquillum b, obuios quoslibet milites caligatos osculabatur. Hoc modo & plebs 15 populūque Romanus se salutabat dato osculo, quod aliquando venit in suspicionem, vt opinor, turpitudinis, vt Martialis c infectatus sic hanc osculorum basiatorūque molestiam in illo epigrammate,

Effugere non est, Basse, basiatores, & c.

Vt Tyberius etiam Cæsar, quotidiano edicto 16 prohibuerit oscula, si credamus Tranquillo d. Poterat enim his abuti, dum pueros ita deliniri & corrumpi fuisset periculum, Christianis piaculum, Romanis aliquando à D. Paulo e exprobratum. Vt existimè formulā exosculandi pueros 17 non carere mysterio, quos apprehensos auribus osculabatur vocabatq; hanc exosculacionē Græci χύσαν, vt scribit Iulius Pollux f, nempe vt pueri desuescerent dolore aurium, oscula frequentare: forsitan & alia est ratio, sed hanc quoque comminisci conuenit, pudori & honestati conuenientem. Retenta tamen Romanis osculandi fo- 18 lemmitas inter viros honoris causa, vt ex lege Iustiniani apparet g: *Domestici, inquit, ac protectores principis osculandi cum salutauerint vicarius tui culminis habeant potestatem, pœna enim sacrilegij similis erit, si his honorificencia non deferatur, qui contingere nostram purpuram digni habiti sunt.* Quia itaque amicitia & honoris signum osculum 19 est, & Episcopi qui in temporalibus principes superiores habent, & manus osculari regum & principum, quibus res habent, possunt, vt notat Archidiacon. h Et signum amoris osculari manum ex Theocrito collige i, dum ait Cyclops

t Xenophon, lib. 1. Cyripad.
 v Sigismundus, in commenta. rer. Moscovita. dum de ingressu in alcerius domum agit.
 x Matth. c. 25. Marc. 14. Luc. 25. y 2. Reg. 20. z Luc. 7.
 a Dio. lib. 59. Histo.
 b Sueton. in Vitellio ca. 7.
 c Mart. lib. 1.
 d Sueton. Traj. in Tyberio. c. 34.
 e D. Paul. ad Rom. 1.
 f Iul. Pollux, lib. 10. c. 24.
 g Iustin. l. 1. de domest. & protecto. lib. 12. C. tit. 7.
 h Archid. in cano. duo. 96. dist. i Theocrit. Eidylio. 11.

a l. 2. de proxe. retis. in P. b in constitut. Compeni. lib. qui inscribitur. Ius orientale lib. 1.
 c l. 63. sponso. l. 16. de donatio. ante nupt. l. 5. de sponsa. in C. Theodof.
 d Clemēs Ale. wand. lib. 3. p. 2. dago. c. 11.
 e in Euancho Ælius donatus, enarrans illud Terentia. Thais mea, meum suauit. f Theocrit. Eidylio. 3. & 28.
 g Ælianus, l. 1. de vari. hist. c. 15. h Arist. lib. 3. de histor. animal. c. 22.
 i ca. lex diuina. 27. q. 2.
 k Cicero, in C. Verrem.
 l Lucias. lib. de falsatio. m r. Cor. 16. 2. Cor. 13. n Pli. lib. 28. c. 3. o Seruius, in 1. Æneid. Virgil. lib. oscula libauit, & c.
 p Plutar. in vita Catonis Vitent. q Pli. lib. 1. c. 45.
 r Sueton. in Othone ca. 6.
 s Herodo. in 1.

clops ad Galateam.

ὁ μοι δὴ ἐκ ἑταίρων μὲ ἀμάρτης βράχην ἔχοντα, ὡς καλῶς ὑπὸ τὴν χεῖρα τῶν χεῖρα τῶν ἐπίλασα, αἰ μὴ τὸ σῶμα λῆς, id est,
Hei mihi, quod mater mea non peperit habentem
Branchias, vt ad te per vndas subire possem,
Ac manum tuam osculari, si quidem os non velles, & c.

20 Et quibus communicare societate prohibemur, illis nec osculum impertire possumus. Quod fit, vt per osculum sponsalia firmata maiori vinculo vinciantur, & ad nuptias accedunt. Arnolus Ferronius huc b adfert certa sibi fragmenta Senecæ ostensa à Paulo Sadoletto nondum excussa, quibus morem fuisse Hispanorum, ad quos scripsit Constantinus c, legem de osculo. Constat etiam osculo, vt maiori pacto vxorē pacisci. Sed forsitan hic non erit infrugiferum annotasse, Romæ quidem inter homines oscula promiscua fuisse: at cum mulieribus idipsum promiscue omnibus non licuisse. Nam Plutarchus d scribit, mulieres olim tantum frontes virorum, & necessariorum hominum osculatas fuisse, & viros mulierum. Plinius e, & Aulus Gellius f referunt ex autoritate Marci Catonis, tum primum mulieres à cognatis osculatas, cum vsus vini eis interdictus fuisset, ne bibentes laterent, sed domesticorum congressu redarguerentur, subscribit & Blodius g, Polybius h. Athenæus, Plutarchus. Sed & Nonius Marcellus ex 4. de repub. Ciceronis libro tradit, apud Romanos si qua erat mulier famosa, 24 ei cognationem osculum non detulisse. Itali Hispani maximè oscula suspecta habent mulierum, vsque adeo, vt ex eo arguant vxorem adulteram, quæ alteri viro porrexerit, eiusque causa dote vt adulteram priuandam censent, vt tradit Ioannes à Ripa i. Quia & iure pontificio receptum est priuari dote, & maritū eam lucrari, si vxor adulterij conuincatur k. Repugnant tamen Ripario Iason, & Decius, minimè oscula suspecta habentes. 26 Inter quos ego censentem temperamentum illud adhibendum, vt mores regionum inspiciamus, à quibus quid in vsu sit obseruari oporteat. Nam & simplicia oscula, vbi non sunt ita superstitiosi homines, carēt suspitione, nam, vt ait puella apud Theocritum l,

Μὴ κούρω Σελυρίσση, κούρην φίλαμα μένον.
Τὸ σῶμα μὲν πλύνω, καὶ ἀποπλύνω τὸ φίλαμα. id est,
Ne gloriare Salyricæ, inane osculum esse dicunt.
Lano os meum, & osculum deservo.

27 Antifidorensi concilio cautum est, ne monachi sibi compartes commatrelse faciant, nec osculandi voluptatem habere docer alibi Theocritus m,

Νισαῖοι Μισαρῶν, ἀριστέωντες ἐρέμοις, ὄλβιοι οἰκίσαι τὸν Ἀττικὸν, ὡς περὶ ἄλλων, ἔστω τιμῆσασθαι Διοκλῆα, τὸν φίλτατον. αἰεὶ οἱ περὶ τὸ μὲν ἀλλῶς εἶναι πρῶτον, κούρην ἐπὶ δὲ μάνοιλι φίλαματος ἀνερα φέρει: ὅς ἀνερα προσμάχη γλυκεράτερη χεῖρσι χεῖρην, βεβήμενος εὐφρασίον ἐὰν πρὸς μὴτῶ ἀπλῶν: ὄλβιος ὅστις παῖσι φίλαματα κείνα δισκᾷ. id est,
Nisæi Megareses, remis præstantes, Fœlices habitetis, quoniam præ alijs hospitibus, Anticum Diocleæ puerorum amatorem honore effecistis:
Semper primo vere ad eius tumultum congregati

Pueri certant osculi victoriam reparare
 Quid labris dulcius applicauerit,
 I. coronis honoratus ad suam matrem reuertitur.
 Beatus ille quisque inter pueros de osculis indicat.

De solutione sponsaliorum.
 Cap. 9.

- 1 Sponsalia impune facile dissolui nequeunt.
- 2 Sponsalia soluntur morte.
- 3 Mutuo dissensu.
- 4 Alterius concubitu.
- 5 Superueniente lepra, vel insigni morbo.
- 6 Non impletis conditionibus.
- 7 Noua religionis susceptione.
- 8 Sponsa facta aliunde pregnantē, & si ea adulterata fuerit.
- 9 Inopia sponsalia non dissoluit.
- 10 Sponsalibus dissolutis quomodo repetantur data.
- 11 Sponsalia dissolubilia sunt tantum que futuram, non que presentem habent promissionem.
- 12 Vxores desponsandæ & ducendæ apud Iudeos formula.

Dissolutio sponsalium facilis non est, et si videatur: ideo & cautum, vt parentes, qui irrita fecerunt sponsalia filiorum, à cõmunionē triciō separantur o, & similiter filij, si sunt in culpa, si tamen filij, secundum promissionem factam contraxerint, excusantur vtique scilicet, quoad penam ecclesiæ, sed non quoad reatum, ex quo in contrarium iussi sunt. Sponsalia tamen, futurarum nuptiarum inquam pactiones, aliquando dissolui contingit pluribus de causis. Quarum frequentiores tantum annotabo: reliquas namque videre licet apud Angelum de Clauasio p. Prima ad mortem pertinet, quæ vt omnium periodus, finis, & solutio est q, sic & sponsalia soluit r. Alia ex mutuo dissensu, seu consensu in dissol- 3 uendo consistit s, et si glossa t quædam aliud sentiat, quam tamen reiciunt Ioannes Andreas, & Panormitanus v. Tertio, si qui pri- 4 mam desponsauit pollicitatione futurarum nuptiarum, cum altera se commiscuerit x. Quar- 5 to, si post sponsalia huiusmodi, alter sponsaliorum deciderit vel in lepram y, vel in corporis insignem quandam deformitatem z, putà membro aliquo inciso. Quinto, si non satisfi- 6 fiat conditionibus & pactionibus sponsaliorum a. Sexto, si alter ex sponsis, post sponsalia 7 alterius & diuersæ, quam tunc esset, fiat cultor religionis b: veluti si fiat hæreticus, vt notat Harmenopolus c. Septimo, si ex alieno semine 8 fuerit deprehensa sponsa vterum gestare d. Sic inter leges Langobardorum, Rhotarius eorum rex statuit e, vt si fuerit sponsa adulterata, & non potuerit purgari hoc crimine illato, à duodecim proximis, dissoluantur sponsalia, & illa puniatur pœna adulterij: ite si leprosa, vel dæmoniaca, aut ambobus oculis capta fuerit, tunc quoque spōsus recipiat res quas dedit, & non cogatur illam tollere. Porro inopia sufficiens impune visa 9 non est sponsalia soluere: sicuti ab Ephoris pecunia multati sunt f parentes eius, cui desponsata fuerat filia Lyfandri: quod sponsalibus renunciasent, cognita post mortem Lyfandri eius

o ca. si qui parentes. 31. q. 3. arg. can. sicui. de pœnit. dist. 1.
 p Angel. de Clauasio; in summa. q. 5. deinde, de nup. in nouel. r l. fin. C. de sponsal. s c. 2. de sponsal. ap. Greg. t glo. in d. c. 2. v Ioā. Andre. & Panor. in c. 2. de sponsal. x c. sicut ex literis, de sponsal. ca. si in virum, & c. de sponsal. duor. y c. literas, de cõiug. leprof. z c. quemadmodum, de iur. reur. a c. de illis, de condit. appof. b l. Deo nobis, de epif. & clet. c Harmenop. lib. 4. tit. 1. fa. cit. l. si legibus, de epif. audi. d l. si constant. fol. matris. P. Harmenop. lib. 4. tit. 1. e l. 2. & 3. de sponsal. lib. 2. legum Langobard.
 f Plutarch. in Lyfandro.

10 inopia. Soluris sponfalibus, si is qui aliquid dedit eo nomine, vt in vxorem haberet praeberit causam solutioni non reuocat data: contra, si non dederit, nam reuocat. Quin & ea quae parentibus filiae munera data sunt, ea intentione vt donans haberet in vxorem, si id non consequatur, reuocantur. Notandum tamen nos de sponfalibus agere, quae praesentem non habent promissionem, quibus scilicet nec benedictio adest, nec quis accipit in suam vxorem, sed se accepturum pollicetur; alioquin praesens promissio illa esset ad matrimonij instar indissolubilis. Sic enim & statuit Alexius Comnenus Imperator ad suggestionem Curopalatae, & magni Drungarij Viglae D,

a l. cum veteri, l. 15. de donat. ant. nupt.

b l. c. de dona. ant. nupt.

c cap. fin. de spon. duo. d. in iure ori. talj & constitutionib. Imperatoris Alexij Comneni. tit. de spon. cap. 1.

Ioannis Thracensis, anno a creatione 6600. mense martio, indictione 15. qua declaratum, sponfalia, quae sacra benedictione munita sunt, dissolui non posse. Et Rabini quoque de iure suo testantur in משה מוציא את אשתו מיתור גאסע, in praecipis affirmatiuis, his verbis in Latium conuersis, initianda vxor ducenda, pecunia, vel scripto, vel concubitu, idque faciendum coram testibus. Subarrhatio fieri potest dimidio siclo scriptum, quod consensum explicet, tale esse potest: filia tua vxor mea est. Quod concubitus matrimonium faciat, lex ipsa docet. Quando igitur, vno horum trium eam sanctificauit, vxor illius censetur, & est prohibita toti mundo, haec illi.

e praecip. 48.

Syntagmatis iuris vniuersi libri octauis Finis.

DE MA

a Vlpia. l. in eo iure, l. 45. de rit. nupt.

b c. ex literis, de conuic. conjugat. c Vlpia. in tit. 5. d. 1. de incest. nupt. lib. 5. C. tit. 5. s. si ve: d. ab initio, de nup. in nouel. e Iul. Pon. l. 2. recep. sent. tit. 20.

f Dioclet. & Maxi. l. serui, l. 1. ad l. Iul. de adul. lib. 9. C. tit. 9.

g Veget. 1. de re milit.

h Caesar. 1. comment.

i Columel. 1. de re rust. l. 5. 1. de nupt. ap. Iustin.

l. 1. quod attinet, l. 31. de reg. iur. P.

m in iure ori. tali constitutio. Comneni tit. 2. s. 1. s. 2. s. 3. s. 4. s. 5. s. 6. s. 7. s. 8. s. 9. s. 10. s. 11. s. 12. s. 13. s. 14. s. 15. s. 16. s. 17. s. 18. s. 19. s. 20. s. 21. s. 22. s. 23. s. 24. s. 25. s. 26. s. 27. s. 28. s. 29. s. 30. s. 31. s. 32. s. 33. s. 34. s. 35. s. 36. s. 37. s. 38. s. 39. s. 40. s. 41. s. 42. s. 43. s. 44. s. 45. s. 46. s. 47. s. 48. s. 49. s. 50. s. 51. s. 52. s. 53. s. 54. s. 55. s. 56. s. 57. s. 58. s. 59. s. 60. s. 61. s. 62. s. 63. s. 64. s. 65. s. 66. s. 67. s. 68. s. 69. s. 70. s. 71. s. 72. s. 73. s. 74. s. 75. s. 76. s. 77. s. 78. s. 79. s. 80. s. 81. s. 82. s. 83. s. 84. s. 85. s. 86. s. 87. s. 88. s. 89. s. 90. s. 91. s. 92. s. 93. s. 94. s. 95. s. 96. s. 97. s. 98. s. 99. s. 100.

n ad Col. 3. o de coniug. seruo. l. 4. De cret. Gre. tit. 9. can. omnibus, & can. dictum est nobis, 29. q. 2. & in con. sil. Matien. c. 10. ex constit. Babulo. c. 30. p. cano. nec il. l. 30. q. 3.

DE MATRIMONIIS ET NUPTIIS LIBER IX.

De nomine nuptiarum, & synonymis matrimonij. Cap. 1.

- 1 Synonima verbi matrimonium.
2 Matrimonij etymon, quare potius a matre, quam a patre.
3 Connubium & contubernium quid, & quare istae nuptiae inter seruos non erant olim, hodie sunt.
4 Nuptiarum etymon, maritus, marita quid.
5 Velatae virgines nubentes, & quare nubentes velarentur.
6 Velum nuptiarum flammae erant, & quid essent.
7 Velum duplex, virginum, vestalium.

SYNONIMA sunt matrimonij, coniugium, connubium, nuptiae, consortium, & pro eadem re promiscue usurpata ab Vlpiano, & aliis Iuristis. Matrimonium, quasi matris munus, a matre potius quam a patre dictum, ob onus quod subit mater in vtero gerendo: dolores in edendo, labores in nutriendo. Connubium, ducenda vxoris iure facultas, nullum cum seruis, vt ait Vlpianus: Contubernium tamen cum illis. Ita contubernij nomen non proprie ad liberarum personarum nuptias iure gentium pertinet, sed ad seruas, dum cum ancillis & seruis coniunctio fit, vt ait Constantinus Caesar: aliquando tamen & de liberis contubernium dicitur, ideo nec serui ob violatum contubernium accusantur adulterij illo iure. Est namque contubernium generale nomen, nullius specialis vinculi, quam societatis, referens modum συνουσιον, συνουσιος, conuictus, vt apud Vegetium, Contubernium est tabernaculum seu tentorium decem militum, qui & contubernales, vt & apud Iulium Caesarem. Et Columella suadet dominis dare seruo villico contubernalem mulierem, quae eum contineat, hoc est, vxorem, quae tamen cum illis verè non dicitur, eò quod iustae nuptiae ex legum & iuris ciuilibus pendunt decretis, quorum seruus incapax est, quive pro nullo in iis, quae ciuilibus iuris sunt, habetur. Verum hodie inter Christianos, & seruorum nuptiae sunt, & legitima coniugia, eaque benedicuntur: quia & serui Christiani aliorum sacramentorum participes sunt, vt Comnenus Alexius statuit. Nec seruus vel liber apud Deum: & iura pontificia coniugia horum probant. Nuptiae a nubendo seu velando dicitur sunt. Nubo enim velo signat, & tego. Quamobrem proprie nubere dicitur mulieres, ducere autem vxorem viri, etsi prior appellatio vtrique coniugum detur: vt etiam maritum & maritam aliquando di-

cimus. Moris erat, vt ait D. Ambrosius, antiquis, vt virgines testandi pudoris causa, qui coniunctionem praecedere debet, caput obnubere & velarent. Sic & Rebecca desponsata Isaac absentem, cum eum primum vidit, & cognouit eum esse, cui vxor duceretur, caput suum obnubere cepit. Isidorus autem ideo velari nubentes tradit in symbolo, vt nouerint viris se esse subditas. Si quidem eligunt tunc pro capite maritum, cui se submittunt: ita caput vxoris viri, caput autem viri Christi. Fiebat autem velatio ante nuptias in sponfalibus, quod vel ex Pelagij papae sanctione liquet, dum ait, cum alio velata non nupta, nubentem iterum: primo mortuo non inducere bigamia, priori haec secunda accedit: quae firmat Varro, Neptunus, inquit, quod mare terras obnubit, vt nubes caelum a nubibus, hoc est, a pertione, vt antiqui, a quo nuptia nuptiisque dicitur. Pertinet huc illud Lucani, dum agit de nuptiis Martiae secundò cum Catone nubentis, Lutica demissos velarum flammae vultus.

Flameum namque, dum nubebat, accipiebatur, quod perpetuo vxor Flamini ferebat, inauguratione felici, vt nuptiae, quemadmodum flaminis, essent indissolubiles. Sic & Plinius etiam notat, Lutici, inquit, scilicet coloris honorem antiquissimum in nuptiis flammis totum foeminae concessum. Meminit Valerius Maximus C. Sulpitium Gallum, vxorem dimisisse, quod eam capite aperto foris versatam cognouerit, vt inde pudicas matronas capite fuisse velatas colligere possimus, vt pote praesente lege vxoribus, oculo tantum maritalis, quibus & formam suam approbarerit, & placere desiderarent, & vltior conspectus illarum superuacua irritatione accersitus, in suspitione & crimine haerere necesse visum est. Festus ricam scribit, dici vestimentum quadratum limbriatum purpureum, quo flaminiae pro palliolo utebantur. Nonius Marcellus libello de generibus vestimentorum flameum in masculino dixit genere; dum de eo & Ricinio in haec verba meminit, Flammeus, vestis, vel tegmen, quo capita matronae tegunt. Plantius aulula, flameary, violary, carinary. Ricinium, quod nunc Masurium dicitur, palliolum foemineum. Varro taquam vestimenta: Nihil magis dicere muliebri, quam de muliebri ricinio palliolum simplex. Idem de vita populi Romani lib. 1. Et quo mulieres in aduersis rebus ac luctibus cum omnem vestitum delicatorem ac luxuriosum postea institutum ponunt, ricinia sumunt. Velantur & virgines Vestales, tanquam Deo desponsatae. Estque velum apud summos pontifices, mulierum obsequio diuino mancipatarum, conuersionis, & velum sacrum.

Nuptiarum finitio, & de vetera polygama, & vago concubitu. Cap. 2.

- 1 Nuptiae quid.
2 Mariti conuictio aliena a nuptiis, quae viri & foeminae sunt, & de abominanda mariti mixtione.
3 Perse, Romani, impia virili commixtione notati.

q Ambr. li. de patriarch.

r Gen. 24. s Isido. li. 2. de off. c. 19. ca. 15. can. foeminae, q. 5. r 1. Corint. 11. can. cum caput, & can. est ordo, 11. q. 5. v ca. Valentini, 34. dist. c. debitum, de bigam. x Varro, 4. de ling. Lat.

y Lucian. in 2.

z Plin. li. 21. c. 8.

a Val. Max. li. 6. c. 3.

b ex concil. Arelaten. in c. sacrum, c. 4. de regularib. lib. 2. Decret. tit. 31. can. vidua, ca. omnes, 27. q. 1. ca. sanctimoniales, & c. virgines, 20. q. 1.

- 6 Proles & coniunctio, consummatio & probatio matrimonij iniii.
- 7 Consensus nuptialis inuicem tantum, sponsi & sponsae necessarius, ut matrimonium perficiatur.
- 8 Quare indissolubile & perfectum matrimonium inter Christianos sine consensu parentum, & non inter Ethnicos.
- 9 Nuptia quare exigant consensum parentum, in quorum sunt potestate coniungendi: Officium patrum dotare filias, & querere filijs conditionem.
- 10 Consensus parentum in nuptiis filiorum filiarumve familias, iure civili Romanorum necessario exigitur.
- 11 Pena edicti regij & raptus in eos, qui pellicunt & persuadent matrimonium filiabus sine voluntate patris. *Lege 12. tab. no traducea suafione ingenua virgo.*
- 12 Consensus parentum etiam in nuptiis repetendis exigitur.
- 13 Proximorum non exigitur in nuptiis necessario consensus.
- 14 Matris consensus quando in nuptiis filiarum exigitur, in minore orbata patre.
- 15 Filiafamilias post 25. annum, impune sine consensu patris nubij, & Burdigala post 20.
- 16 Furiosi & absentes patris no obest omiffus consensus.
- 17 Filij emancipati sine consensu patris impune ducunt uxores.
- 18 Uxorē meretricē ducere inter opera charitatis est.
- 19 Nuptiis videtur emancipari filius a patre, ex lege Numa Pompilij.
- 20 Apud alias gentes in filiorum filiarumve nuptiis parentum consensus natura dictate statuitur.
- 21 Apud Grecos consensus patris in nuptiis filiarum exigi.
- 22 Iure orientali separata nuptia minoris 25. annis filia sine consensu patris.
- 23 Filia, quae sine patris, vel fratrum vel proximorum consensu nubij, iure Langobardorum priuatur successione.
- 24 Edictum Henrici 2. de nubentibus sine consensu parentum, & de poenis.
- 25 Baldwinus Ferruus abduccens uxorem Iuditham filiam Caroli Calui regis communionem fidei concilio Episcoporum priuatus est.
- 26 Raptoris instar est, qui coniungit sibi uolentem quamuis sine consensu parentum, & poena raptoris afficiendus.
- 27 Amare persuadens tenetur interdicto de seruo corrupto.
- 28 Matrimonia consensu patris non sunt, inuita filia.
- 29 Superbarum filiarum matrimonia a parentibus procurata detrectant pulcherrima castigatio.
- 30 Sannitū nuptiarū deligendarū institutū publicū.

Dicitur deinceps in finitione, nuptias habere coniunctionem, quae est unio corporis, & animorum seu voluntatum, erunt quippe duo in carne una. Et rursum ad mulierem dictum. Et eris subdita, & appetitus subditus viro. Et iterum, Mulier non habet potestatem corporis sui, sed vir: similiter, vir potestatem sui corporis non habet, sed vxor. Neque amore isto & concordia hac maritali praestantior vel firmiter esse potest, vel debet, ut olim ea Tanauus rex Gothorum cum exercitu suo, ab Asia amoenissimis subactis ditionibus reuocatus fuerit ad sua. Extant amoris coniugalibus celeberrima exempla apud Valerium Maxi-

a Gen. 2. cano. lex diuina, 27. q. 2. D. Mat. c. 19. b Genes. 2. c. 1. ad Cor. 7. c. non debet, de consang. & affinit. d Ioann. Gothus, lib. 1. de reb. gest. Gothor. c. 2.

um. Itaque in matrimonio contrahendo consensus praecipuas obtinet partes & substantiales, secundas concubitus dictumque ideò, nuptias facere consensum, non concubitus, & nuptias solo consensu perfici, & inter inuitos aut dissentientes non contrahi, liberaque esse debere matrimonia. Sic enim maiores nostri rati sunt, verum & honestum amorem coniugum animis solis constare, teste Vlpiano, nec coitum, sed affectionem maritalem matrimonium facere. Quod fit, ut consensus & praesentis temporis in electione coniugij, illud firmum & indissolubile faciat, etsi alter illorum post illud alteri se coniunxerit corpore. Et verè transacta matrimonia dicuntur etiam illa, quibus nulla corporalis copula accessit. Veluti illud, quod inter beatissimam Dei genitricem Mariam, quae virum nunquam cognouit, & beatum Iosephum eius sponsum interuenit. De cuius desolatione loquens D. Augustinus, hoc exemplo, inquit, magnificè fidelibus insinuat coniugibus, seruata etiam pari consensu continentia, posse permanere, uocarique coniugium non permixto corporis nexu, sed custodito mentis affectu. Refert eius matrimonij continentiam in Ammone, & vxore eius Nicephorus Calistus 9. Proles namque bonum quidem est matris nroj, & coniunctio corporum licite accedit post initum matrimonium: ceterum ea non sunt matrimonium, sed appendices & consummatio matrimonij. Arguit tamen coniunctio corporum, matrimonij vinculum praecessisse, consuetudoque, quam quis cum libera muliere, quae questum non facit corporis, habet, probationem facit certissimam matrimonij. Ceterum hic obseruandum est, consensum, qui in nuptiis necessariò exigitur ad eas perficiendas sponsi & sponsae tantum esse, quod pertinet ad sacramenti & matrimonij veritatem: vique adeò, ut parentibus dissentientibus factum matrimonium verum sit, & indissolubile, expressè adhuc concilio Tridentino decisum, faciunt capita tituli De matrimonio contracto contra interdictum ecclesiae, lib. 4. Decretal. tit. 16. & si qui contraxerint poenis iuris ciuilibus cuiusque regionis subiiciantur, & quamuis prohibeantur huiusmodi matrimonia temere inita, & citra ritus, quos & sancta Dei & Catholica ecclesia, & iura ciuilia, & mores boni, & honestas statuunt. Honestum quippe, quamuis non necessarium iure diuino & pontificio, parentes consulere. Nec mireris, quòd inter Christianos hoc receptum sit, etiam contra consensum patris matrimonium, hoc verum esse, si ritus illi voluntatis expressi sint, maximè sacris aduenientibus precibus: diuersum autem apud Ethnicos esse. Nam iure diuino, quòd Deus coniunxit homo non potest separare. Neque in his quae ad sacramenta pertinent, patria consideratur potestas. Et relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit vxori suae. At iure gentili & ciuili, & solui poterat matrimonium, vnde & factum aduersus leges irritum pari licentia reddebatur, ut infra docebimus. Et Iulius Paulus sic respondit, eorum qui in potestate patris sunt, sine voluntate eius matrimonia iure non contrahuntur, sed contracta non soluantur: contemplatio enim publice utilitatis priuatorum commodis praesertur: haec Paulus. Inficias

x gl. in d. can. sufficit, in verbo solus, & ita intellige. y Matthei, c. 5. & 19. 1. ad Cor. 7. Luc. c. 6. z cap. fin. de iudic. in 6. a Genes. 2. Matthei 19. ad Ephes. 5. b lib. 2. recept. sent. tit. 29.

e Val. Max. lib. 4. c. 6. f l. nuptias, de reg. iur. li. 50. P. tit. 17. §. nuptias itaque, de nupt. in aurb. coll. 4. §. illud, quib. mo. nar. eff. leg. l. i. C. de repud. lib. 5. tit. 17. g. c. cum loci, & c. si de spof. ap. Greg. c. sufficiat, & can. mat. 27. q. 2. h. Celsus l. si pater rogare. l. 22. de rit. nupt. lib. 23. P. tit. 2. Martia. l. i. i. i. 120. e. tit. Dioclet. & Maxi. l. neque ab initio, l. 14. & l. nec filii, 12. de nup. li. 5. C. i. r. 4. i. d. l. neque ab initio, l. fin. de spof. li. 5. C. tit. 1. Alex. Imp. l. 2. de inutil. i. i. pul. l. 8. C. tit. 39. Paul. l. Titia, l. 134. de verb. oblig. lib. 45. P. tit. c. gema, & ca. requisitum, de spofal. k Vlpia. l. 3. de donat. int. vir. & x. l. 24. P. tit. 2. l. Vlpia. l. eam hic status, §. si diuortium, de donat. int. vir. & x. l. i. i. i. b. e. m. de repu. C. m. c. si de spof. & ex conc. An cyritano, c. 12. Syricius Papa in exemplis c. 4. & ad Hymenium episcopi Taraconensem epist. l. c. 1. de coniugal. c. def. pof. 27. q. 2. n. Iodorus, lib. 9. c. 7. Augusti. de ben. coniug. c. n. de de nup. & concupisc. can. coniuges, & can. coniug. 27. q. 2. ca. non enim 37. q. 1. Aug. contr. iu. lia. l. 1. o Luca, 1. p. August. lib. 2. de cōsen. E. uang. c. 1. q. lib. 3. Histor. eccles. Nicep. Cal. c. 41. r can. in nomi ne, 27. q. 2. c. de bitum, de biga mis. s l. in libere, de rit. nupt. in P. Gordia. l. si vicini, l. 9. de nupt. C. t. can. sufficiat, 27. q. 2. gl. in c. fin. 2. q. 2. gl. in c. 1. de delpon. imp. & ibi P. gl. in l. Paulus, de stat. homi. v. Sessio 8. art. 1. de reformat. matrim.

tamen

tamen non eo, omni iure honestum visum fuisse & penè necessarium, praecedere parentum sententiam & consensum nuptias eorum, quia minores in horum sunt tutela & sacris, & eò magis quòd infirmum sit huiusmodi consilium insidijs multis, & captionibus expositum, officiumque patris sit collocare in matrimonio filias & dotare, & querere conditionem filijsfamilias, indissolubile maiori consilio est ligandum, cautiusque vbi maius periculum, agendum: maximè in filiabus, quarum sexus & infirmitas paternae prouidentiae vel iuris subsidiū desiderat, ut potè quae plerumque maritorum titillatione contra propria commoda consentiunt: neque pudoris virginalis est, eligere maritum. Itaque iure ciuili Romanorum, pro substantia nuptiarum inductum est, patris quoque consensum, cuius in potestate est, filius filiave, adhibendum, & praemittendum esse: alioquin nuptiae illegitimae censentur, & filij illegitimi. Docet & Catullus in carmine nuptiali, filiam expectare & sequi debere hanc voluntatem, dum ait:

At tu ne pugna cum tali conuge virgo: Non aequum est pugnare pater cui tradidit ipse, Ipse pater cum matre, quibus parere necesse est. Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est: Tertia pars matri data, pars data tertia patri, Tertia sola tua est, noli pugnare duobus, Qui genero sua iura simul cum dote dederunt.

Scribit Arnoldus Ferronus praeter edicti hanc de re generalis sanctionem, Senatus Burgdegalensis consulto vsque adeò matrimonia abique voluntate patrum contracta, prohibita coërcitate vel capitalis poena in ea contrahentes locum habeat, & presbyteros, eorum ministros, etiam profanos iudices dammare posse, & eos quoque, qui filium alterius ad nuptias impulsissent sine patris consensu. Tractat & de poenis in hos qui haec tentarint Alexander. Sed & rapuisse sine traditione, & poenas raptus hic habere locum nemo ambigit, pro seductis ita virginibus & filijsfamilias, Lex ita 12. tab. prohibebat, ingenuam virginem suafione traduci. Et Solonis lege Plutarchus meminit, qui verbis pellexissent adolefcentulas, grauius punitos. Inuehitur in Critonem Chremes Terentianus, qui adolefcentulos imperitos rerum, in fraudem elicit sollicitando, & pollicitando eorum animos lactet, ac meretricios amores nuptijs conglutinet. Sic Plautus.

Virgo atque mulier nulla erit, quin sit mala, Quae praeter sapientiam placet parentibus.

Tantum enim confidit lex ciuilibus de parentum erga liberos sollicitudine, ut nullum affectum paterno praeponei uoluerit, & ratam omnino haberi voluntatem eius circa delectum personarum, quibus liberos morientes etiam post mortem committant defendendos, ut sufficiat solum paternum testimonium, ex sanctione Iustinianea. Quae omnia in nuptijs renouandis seu repetendis locum habent, si vidua minor adhuc filiafamilias, & iuuenis fuerit, ut ait Iulianus. Quod & Caesares Valentinia. Valens, & Gratianus, prorogant ad emancipatam viduam, iuuenem tamen & minorem 25. annis, ea lege, ut si in electione mariti, illius voluntas repugnet paternae, & proximorum, tunc arbiter iudex adeatur, dicturus pro negotij qualitate sententiam. Necessariò namque aliter proximorum, sicut nec curatoris vel affini villa auctoritas exigitur, & expectanda est sola voluntas eius, de cuius coniun-

a Vlp. l. 1. de minor. 25. an. li. 4. Tit. 4. b Martia. l. 9. lib. 105. l. 19. de rit. nup. lib. 23. P. tit. 2. l. 6. §. viramque, de dot. prom. li. 5. C. tit. 11. c. c. vbi. periculum de electione. d Vlp. l. 1. & 2. a l. SC. Veitia. li. 6. P. tit. 1. §. 1. qui. ali. lic. vel non, lib. 2. In. fit. rit. s. Honor. & Theod. C. l. si pater paquam, l. 4. de spofal. li. 5. C. tit. 1. f can. honorantur, 30. q. 2. g l. Paulus, de stat. hom. l. 1. P. l. 2. l. generalis mandato, & l. seq. de rit. nup. li. 23. P. l. 2. & l. si vt proponis, C. de nup. §. 1. de nup. l. i. in. fit. Iustini. in l. vni. §. nec sit facultas, de rap. virgi. li. 9. C. tit. 13. h Arnol. Ferron. in consuet. Burdegal. ad tit. 4. de dote, & §. 3.

i Alex. conf. 93. r. volum. k l. Marcellus, de verb. fig. l. vni. de rap. vir gin.

l Plaut. in Persa, act. 3. scen. 1.

m l. fin. de curat. furio. C.

n Iustin. l. de creationib. l. 20. de episcop. aud. l. i. C. tit. 7. l. humanitas inuitu, de impub. C. o Iulia. l. nuptia. l. 18. de rit. nup. li. 23. P. tit. 2. l. 1. vt proponis post querelam, l. 7. C. de nupt. p l. viduae, l. 16. de nup. lib. 5. C. tit. 1. in coniunctione filiarum, l. 20. C. eo.

ctione tractatur. Si tamen minor orbata patre sub tutela agat, & inter matrem & tutores & proximios de eligendo marito controuertatur, tunc quoque adeundus erit Iudex: viuente autem patre eius voluntati est deferendum, si tamen sui officij paterni non sit immemor, alioquin si nubili negligerat filiam, & vigesimum quinquem illa expectans annum transegerit, arbitrium filiae in eligendo sibi marito non reicitur, nec punitur: atque pater qui bonis suis nubentem intra eam aetatem poterat abdicare, & exhaereditare liberè, post eam non potest. Burdegala autem nec post vigesimum. Quòd fit etiam, ut negligatur consensus etiam patris furiosi impune à filiafamilias: eò quòd per illum consuli illi commodè non potest, eademque ratione absentium parentum vel captorum ab hostibus post triennium à filijsfamilias, vel filiabusfam. consensus non est necessariò requirendus, si modò tales sint nuptiae, quas certum sit patrem non repudiaturum, ut notant Paulus & Iulianus Iuriconsul. Ita & filius emancipatus sine consensu patris vxorem ducere potest secundum Modestinum, nec ob id iustè à patre exhaereditatur: nisi, inquit Vlpianus, tam ignominiosam vxorem duxerit filius, quae dedecori sit tam ipsi, quam patri, talem mulierem habere, quo casu pater iure suo uti poterit. Quamquam hodie nec hanc esse contendere iustam exhaereditationis causam, eò quòd inter causas à Iustiano non comprehendatur. Et receptum sit hodie inter opera charitatis esse etiam meretricem per nuptias à fornicationis consuetudine reuocasse: quod enim agitur ita, in remissionem dicitur pertinere peccatorum. Nec est culpandum, inquit D. Hieronymus, Oseas propheta, si meretricem quam duxit, ad pudicitiam conuertit, sed potius laudandus, quòd ex mala bonam fecit. Et scenicae mulieres, si praeniteat sceleris rectè, gratia praecedens vitae facta à principe, ut alia nubunt. Quamobrem nos prohibitionem iuris ciuilibus non de nubendo sine consensu patris, intra cancellos & fines patriae potestatis coërcendum, qua pendente cura & sollicitudo liberorum maximè officio paterno relinquitur, eaque soluta à patre quodammodo abdicatur, moneturque filius missus è manu, ut in posterum non fuscus paterno labori sibi prospiciat & consulat, suae enim potestatis tunc fit. Docet & 19. lex Numae Pompilij, nuptijs emancipationem quandam filiorum fieri, dum statuit, si pater filio concesserit uxorem ducere futuram sacrorum ac bonorum iuxta leges participem, patri posthac nullum ius vendendi filium esto. Hanc etiam potestatem obseruant alia iura, quae de consensu paterno nuptijs filiarum filiorumve tractant, & easdem ferè admittunt distinctiones. Aliae namque gentes, etsi potestatem in filios non dicantur habere patrem Romanis in libros, nihilominus natura admonet ipsa, adhiberi in horum coniugij debere patris voluntatem. Ita ratio dicitur ciuilibus quae & naturalis hoc suadere: quia iuris iustitiae quoque est matrimonium, diuinàque eius institutio. Diuini quoque & naturalis iuris honor, qui parentibus exhiberi debet. Sic & apud Grecos obseruatum esse docet Homerus, dum Antonius Telemachus ita alloquitur,

μη λεγα σὺν ἀπόστρεψον ἀναρχοῖ δὲ μιν γαμβροῦς τῶν θεῶν ἀδελφῶν κλέειαι καὶ ἀνδρῶν ἀνδρῶν, id est, Matrem tuam dimitte, iube autem eam nubere Illi cuiusque pater iusserit, & ipsi placuerit.

Apuleius cum tradit rationes, quibus non vi-

q Gordianus, l. in copulandis, l. 8. de nup. in P. r Ver. & Anton. l. 1. Cod. de nupt.

s §. 5. causas, vt cum de appell. cognof. in athen. t in consuetu. Burdegal. tit. 4. de dote, §. 2. v Vlp. l. si nepos, l. 9. de rit. nup. in P. Iust. l. si furiosus, l. 25. de nupt. C. §. vnde quatuor, eo. tit. ap. Iust. x l. si ita, l. 10. & l. si filius eius, l. 1. de rit. nup. in P. y l. filius emancipat, l. 25. de rit. nup. in P. z Vlp. l. 3. si emancipatus, in 1. de bon. poss. cont. tab. l. 137. P. tit. 4. a in §. causas, vt cum de appell. cognof. in athen.

b Clem. 3. in c. inter opera, c. 20. de spofal. lib. 4. Decret. Greg. tit. 2. c. D. Hieron. in Oseam. l. 2. ca. non est culpandus, §. q. d. Iustina. in l. imperialis, l. 23. de nupt. C.

c Dion. Halic. li. 2. Antiquit. Roma.

f §. 1. de pat. pot.

g §. 1. de nupt. h l. 1. §. fin. de iust. & iur.

i Exod. ca. 29. cum similib. l. 2. de iust. & iur. k Homeius, 2. Odyss.

l Apuleius, re. 6. Ann. 11.

Cc

deantur illi nuptiæ legitimæ inter cupidinem & Psychem eam quoque adfert, quod clam parentibus nullòque adhibito teste factæ fuissent. Inter sanctiones pontificias iuris Orientalis a extat vna patriarchalis Constantinopolitani Patriarchæ, de Hypothesi proposita nuptiarum initarum cum Mirza filio Bombylæ conquerentis, ab Anthimio filio cuiusdam Leonis nullo præcedente vel sequuto consensu Bombylæ patris: statuiturque eas nuptias nullas esse, vtpote factas sine consensu paterno cum filia minore 25. annorum, separandæque veluti non differentes ab scortatione. Langobardorum seu Insuorum iure b, filia quæ sine patris consensu, vel fratrum, vel proximorum, cum alio, quàm ei cui desponsata vel promissa esset, nupsisset, priuatur successione paterna, quæ proximioribus ea expuncta deferatur. Gallico nostro iure lata est Henrici 2. constitutio anni 1156. quæ prohibet matrimonia, vt clandestina, filiarum filiorumve familias, in scijs, & inconsultis, inuitis, que parentibus fieri: alioquin ea attentantibus, licere parentibus eos easve exhaeredes facere, donationes illis factas reuocare. Hòsque declarat ipso iure incapases omnium lucrorum prouenientium ex conuentionibus matrimonialibus patrum & matrum, vel delatorum ex consuetudine locorum: castigationem pœnalem tum contractum, tum proxenatarum arbitrio iudicis committens: exceptis tantum filijs maioribus triginta annorum, & filiabus 25. quos nubentes inuitis parentibus eximit à lege, dummodò consuluerint prius ipsos parentes, quamuis non obtinuerint exquisitum consensum. Antea Balduinus Ferreus præfectus Flandriæ cum ex sylvæ nocte inconsulto patre Iuditham filiam Caroli Calui regis Gallo- rum abduxisset, & pro vxore habuisset, conuocato per regem pontificum concilio damnatus, & ex piori loco motus anno Domini 862. Is autè eius rei gratia Romam petijt: absolutionis & expiationis consequendæ gratia, vtque de raptu se purgaret: tandemque regi conciliatus nuptias celebravit teste Meyero c. Et raptoris instar est, qui virgines etiam volentes sibi sine parentum consensu coniungit. pœnæque raptoris vltimi supplicij plectitur à Iustiano C. d siquidem quamuis volenti non fiat iniuria filia e, nihilominus patri fit ex attentata filia pudicitia, suoque nomine agit, etsi filia agere non possit f. Teneretur interdico de seruo corrupto, vt deteriorer filium filiamve faciès, qui persuasit vt amator amatrixve esset, vt ait Vlpianus g, & Paulus h dicebat inter esse parentum, animos liberorum non corrumpi. Quamquam mitius agatur cum ijs raptoribus qui inuitis parentibus, consentientibus tamen filiabus, eas rapuerunt, quo casu raptus excusatur, quod pertinet ad efficaciam matrimonij i, quod sua natura consensu vtriusque coniugis celebratum firmum est Preponunt tamen iura ciuilia voluntatem patris, filia. Quam tamen cogi à patre nolunt, vt libera sint matrimonia, prout monui, nisi forsitan vtantur illa honesta coactione, de qua meminit Iulius Pollux k, per quam ingenium patris deicere potest superbiam filiorum, si monilia & causam superbiendi filiabus adimant, veluti, inquit, qui afinos admittunt, faciunt: si enim equæ asinorum congressum aspernantur, eosque lace- sunt, equarum iubas radunt, & ad fontes deducunt: hæ verò tanquam in speculo cernentes deformitatem corporis & iubæ splendorem amissum, deterioris postea animalis congressum admittunt.

a H. 2. iur. Oriẽ tal. circa finẽ.

b I. si despon- sal. l. 2. Lango- bard.

c Meyerus, li. 2. Histo. Flan- dia.

d l. vni. §. est quidẽ, de rap- tui. lib. 9. C. tit. 13. §. 1. de rap. mulierib. collat. 9. tit. 13. e. l. cum dona- tionis, C. de trasact. l. si ve- ditore de reci. vend. C. 11. de actio. empt. C. §. Vlp. in l. 1. §. vsque ad eod. de iniur. lib. 47. P. tit. 1. Caius, l. si qs seruũ meũ, l. 16. Neratius, l. pater cuius, l. 41. eod. tit. g Vlpia. l. 1. de ser. corrup. l. 11. P. tit. 3. h Paul. l. vt itã- tum, l. 24. eod. tit. i e. pen. de rap- to. l. 5. De cre- tal. tit. 18. can. 1. & c. lex illa, 27. q. 2. k Tul. Pollux, li. 1. Chonias, v. 1.

Sed & Samnitibus alia lex honesta quidem erat & quæ ad honestatem excitaret teste Strabone l, vt nec parentibus filias suas quibus collibuisse- dare nuptui fas esset: verum quotannis decem præstantes decerni virgines ac optimos totidem adolescentes: ex ijs, primam primo: secundam, se- cundo: & ita deinceps hoc pacto: quod si is qui primam accepit honestam, iustam institutionem mutauisset in deterius, habitus contemptui pro ignominia erat, & ei locata adimebatur.

l Strabo, lib. 5. Geograph.

De indiuidua matrimonij & diuini & humani iuris societate.

Cap. 4.

- 1 Societas in matrimonio, diuina & humana domus.
- 2 Theogena Agathoclis vxoris honestum responsum de societate maritali.
- 3 Indiuiduam esse societatem matrimonij, nec vxorem esse temporalem, nec filium.
- 4 Vxorem suam Cato Uticensis concessit Hortensio liberorum causa.
- 5 Vxores precaria, & temporaria mercede conducta Sarracenis, Romanis, Spartiatis, Aegyptijs.
- 6 Societas coniugalis facit communionem rerum vtriusque familie, habitationis, domicilij, vnde dicitur ducta vxor.
- 7 Matrimonia farre coniuncta indissolubilia lege Romuli, & succedebat eo moda coniuncta viro.
- 8 Excommunicati seorsum ab vxore manentes, nolentes redire: viri consulares solent seorsum ab vxoribus habitare.
- 9 Vxorem inuito marito pater non potest retinere.
- 10 Vxores radijs maritorum splendent, & infelicitatis eorumdem sunt participes.
- 11 Vidua artificis iurati, artem per seruum exper- tum non magistrum, potest exercere.
- 12 Vidua viuum retinet mortuum maritum.
- 13 Anima defuncti, vidue sua egrè fert secundas nuptias.
- 14 Vxores vnà cum virorum mortuorum corpori- bus ex lege concremata apud Vuendos & Cetheos.
- 15 Coniugibus vnà debet esse communis religio.

A Diicitur finitioni nuptiarum quoque indiuidua vitæ consuetudo, & iuris diuini & humani communicatio: quæ nobis exhibent perfectam & indissolubilem societatem matrimonij, vt non immeritò summus Pontifex m argumentetur à societate ad matrimonium: vocat & Gordianus Cæsar n vxorem sociam rei humanæ, & diuinæ domus: sic Horatius o sociam vocat epitheto congruo vxorem:

Manet sub Ioue frigido venator, Socia coniugis immemor.
ex lectione Lambini. Neque enim prohibita viro permiffa societas inter aliquos, quandiu vixerint P. Et Theogena vxor Agatoclis regis Sici- lia, cum in Aegyptum remitteretur morituro Agathocle ægrè ab eo diuisa dicebat, nubendo se non prosperæ tantum, sed omnis fortunæ inisse societatem, vt author Iustinus ex Trogo q. Indiuiduum autem hanc esse, omni consensu nationum,

m c. 2. de spõ- salib. n Gordian. l. 4. de crim. expil. hæred. l. 9. C. tit. 32. o Horat. l. car. Ode. 1.

p Paul. l. 1. pro socio, lib. 17. P. tit. 2.

q Iustinus, lib. 3. histor. g.

tionum, quæ ratione vix fuerint, ferè semper receptum est, vt & ex sententia Solonis a de vxore coniciere possumus.

Ζεις γὰρ μέγιστον τὸν ἐπιόντων κερδῶν καὶ δέσπον ἀποδιδόντων ἀπὸ τοῦ νόμου ἐξ ἑ τὸ τὰς μὲν αἰδῶς ἐδέξατο, γυναικὸς εἶναι ἀποιδινητόν, id est, Jupiter maximum hoc ipsum fecit malum, Scilicet quod cognoscamus aequalem. Omnium mulierum sortem, Et vinculum constituit indissolubile.

Ex quo solutus Pluto aliquos accepit pro vxore pugnantes. Sed latius de solutione paulò post, modò annotasse sufficiet, vxorem esse nõ posse temporalem, sed perpetuam quandiu vixerit: Nam nec moribus nostris conuenit filium habere tem- poralem, vt ait Paulus Iurific. b Et si morte aliquo antiquo aliquando receptum fuisse legamus aliud quidpiam diuersum: si tamen verum sit probatum fuisse quod Strabo c tradit, Catonem Uticensem vxorem suam Martiam concessisse Hortensio li- berorum causa. Plutarchus d etiam contracta sponsalia dixit Philippi patris voluntate. Similes certè illis qui præcario vxores habebant, vel ad tempus conducebant mercede, qualem mortem tribuit Sarracenis Ammianus Marcellinus e. Scribit & Rhodiginus f, sed alibi non legi. Romanos cum liberorum satis ex sua vxore suscepisse vide- rentur, vxorem alteri, qui liberis egeret, cedere solitos. Vt Plutarchus g, apud Spartiatis probis viris vxores infæcundas habentibus, alienas pro- lis causa adire licitum fuisse. Scribit quoque ex lege Lycurgi licuisse aliquando seniori viro, vxori iuueni probum & honestum adolescentem ad- miscere, & vbi eam generoso semine compleffet, suum ipsorum quod natum esset efficere. Quod improbat meritò D. Augustinus, ad Claudium lib. 5. contra Iulianum h. Meminit Suidas i Vulcanum Aegypti regem, modestiæ tullis legem Aegyptijs, quorum vxores apud maritos perleu- rare ignorarent. Societas hæc vitæ inducit com- munionem inter cõiuges rerum & earum domi- nij, vt ait Paulus k. Commiscetur familia, & quæ vxoris sunt, fiunt, ac si vxoris, censentur ab Vlpia- no l. Et proinde altero cõiugum alteri subripiente quidpiam, furari non dicitur, nec eius nomine, sed rerum amotarum actione repetitur subtra- ctum m. Dicitur incola eiusdem ciuitatis vxor, cuius est maritus, apud Papinianum n: vt contra legata vxori habitatio ratione societatis fit com- munitis viro eius o, ibique habere dicitur vxor do- micilium, vbi maritus habet vel habuit, si deces- serit p. Ideò Clemens Alexandrinus q: *Honestum, inquit, est, viri vxoribus fidem habentes eis domus custodiam permittant, vt que eis ad hoc opitulatrice data sunt.* Sequitur vel sequi debet semper vi- rum suum vxor, in vita & in morte r: nisi vagari incipiat vs, vel exularet, vt ait Aeschines t, ijs vna caro v, vna domus, vnũque sepulchrum x. Proinde Pomponius y pro perfectione nuptia- rum ex ritu Romanorum desiderare videtur, vt vxor in domum viri ducatur: *Deductione namque, inquit, opus esse in mariti non in vxoris domum, quasi in domicilium matrimonij.* Indèque tracta est appellatio, ducere vxorem, pro accipere vxorem, etsi sola deductio in domum, nisi sponsalia præcesserint vel alia argumenta, nuptias non pro- bent per se, vt notat Vlpia. z Promissione autem accedente de habenda ea vxoris loco maximam

a Solon, in 3. nouis.

b Paul. l. qua- sitũ, de adopt. lib. 1. P.

c Strabo, li. 11.

d Plutar. in vi- ta Cato. Vit- cens.

e Ammia. lib. 14. Histo. f Cæl. Rhodi- gi. lib. 15. c. 17. g Plutarch. in vita Lycur. h in ca. sic non sunt facienda adulteria, 32. q. 4. i Suid. in ver. 2. e. 150. k Paul. l. 1. rer. amota. lib. 25. P. tit. 2. l Vlpia. l. 1. §. si vir aut vxor ad SC. Sylla- mia. l. 2. P. tit. 5. m d. l. 1. & 2. & tot. tit. rer. a- motar. in P. 1. aduersus, de crimin. expil. hæred. C. l. quã- uis, C. de furt. n Papin. l. 5. §. ite recepte- runt, in 2. ad municip. l. 50. P. tit. 1. o l. eorumdem, de vsu & habita- ta. P. p l. ea que, l. 32. ad municip. P. l. exigere, de iudic. in P. l. 5. l. mulieres, de dignit. l. 11. C. l. 5. de inco. lib. 10. C. q Clem. Alex. li. 3. Pedagoga- cili. r ca. vnaque- que, 13. q. 2. s Lquod nisi, l. 20. de operib. liberr. l. 38. P. tit. 1. t Aeschines, epist. ad Senat. y Gene. 2. can- sunt qui, 27. q. 2. z can. de inde, 26. dist. Math. 10. x c. ebron. 13. q. 2. y Pompon. l. muliere, l. 5. de rit. nupt. in P.

z Vlpia. l. qua- sitũ, l. 9. de spõ sal. lib. 23. P. tit. 1.

vim addit a. Ex lege Romuli apud Dionysium 7 Halicarnasseum b, per sacra farris vxor ducta cõ- iugio, nodo indissolubili iungebatur, eratq; mul- lier viro obsequens & pudica, & domus domina æquè ac maritus, & in eius mariti bona succede- bat hæres, sicut parentis filia: ex affe quidem, si is intestatus & sine liberis decederet, si cum liberis vnà cum illis. Statuit aliquando Synodus quæ- dam Constantinopoli sub Manuèle eius patriar- cha habita, vt notatur in respõsis Dithyrrachij c metropolitæ, eos qui seorsum ab vxoribus reman- ent & noluerint conuenite, excommunicatione notandos: quod intelligendum cum Vlpiano d, si seorsum habitantes non habeant inuicem hono- rem matrimonij: alioquin si habeant habitatio- nem diuisio non dirimit matrimonij affectionem & vnionem, *solent enim, inquit idem Vlpianus, viri consulares ita seorsum habitare.* Hac ratione 9 pater detinens vxorem, cogitur cõquerenti apud prætorem marito, in domum maritale deduce- re e: nec potest illam societatem paterna præro- gatiua turbare aut dissoluere f. Scriptum quippe, vt non semel dixit, *relinquet patrem hominẽ, & adhe- rebit vxori g.* Singularis certè vel meliùs præstan- tissima societatum ista, quæ auctori natiuitatis præponitur, vt non solum societas, sed commixtio & confusio duorum animorum, & corporum in vno composito, vnũ quid faciens videatur: & animus viri in corpore vxoris, & vicissim mulie- ris in marito viuere & sedem sibi delegisse, vt non abs re D. Paulus scripserit, nuptiam præcipuum habere studium, quomodo placeat viro, & vitum habentem vxorem, quomodo vicissim eam redam- met h. Quamobrem & illæ illustantur radijs ma- ritorum, & eorum dignitate refulgēt i: cum ma- riti dignitate concrescunt k, & eorum sentiunt fulgorem: æquum enim est & naturale l, commu- nicari honores, quibus communia sunt etiam in- fortuna, ob quæ non licet abire à iugo hoc mat- rimonij. *Quid enim tam humanum est, inquit Vlpia- nus m, quàm fornicis casibus mulieris maritum, vel vxorem viri participem esse?* Placuit idcirco, nec in iniustis rationibus, supremis orchestris, mortuo marito artifice, eius artificij quod nisi iuratis & paritis à republica permittitur quilibet, viduam defuncti posse artificium mariti, ac si is viueret, per seruos expertos tamen in ea arte exercere pa- lam, quamuis magisterij gradu insigniti non sint, & iure communi non nisi ab insignitis tractetur. Et ita Philibertus Buignonius n refert iudicatum fuisse à Senatu Lutetiano 13. Cal. Decemb. anno 1427. & in comitijs Molinensibus 8. Octob. 1740. Ego quoque sæpe vidi Tholozæ eo modo Sena- tui placuisse, dum subfellijs eram assiduus. Vide- tur quippe adhuc extincto corpore cõiugis, cum vidua nobilior coniunctionis maritalis portio re- manere: viua nempe affectio, & animus qui im- mortalis est, cui iurata fuit viuente & superfite corpore societas. Sicut & Iustinianus notat o, ani- mam defuncti coniugis ægrè ferre superstitis se- cundas nuptias. Fueruntq; nationes aliqua, apud 14 quas vxores mortuis maritis vnà cum rogo mari- tali, vt perfererent æqualis societas, vt ebantur: veluti mos erat apud Vuendos, qui erant genus Sclauinorum, in agris Saxonum & Thuringe- rum habitantes, vt tradit Vunefridus Angelus, qui postea Bonifacius appellatus est, Episcopus Mo- guntiaci factus, in epistola ad Edoardum Anglo- rum principem, teste Beato Rhenano p. Idem apud Catharos prope Adrastarum terras in India

a s. quoniam, auth. Nouell. 74. Iustin. b Dion. Hali- car. lib. 2. an- tiq. Roma.

c libr. a. Iur. O- rient. l. 9.

d Vlpia. l. cum hic status, l. 33. §. si diuortij, de donatio. int. vir. & vxor. lib. 24. P. tit. 3.

e l. si iniusta, C. de nupt. l. 2. de libe. exhib. in P. l. fin. C. 10. tit. 1. f l. filia diuo- rum, & l. dis- sentientis, l. 5. de repud. l. 5. C. tit. 17. §. filia, C. de inoff. tes- ta. l. 1. §. fin. de lib. exhib. in P. l. repreheden- da, l. 5. de insti- tu. & resti. sub eod. tit. fact. li. 6. C. tit. 25. g Gene. 2. cum similib. h Corint. 7. ad Ephel. 5. ad Colo. 1. i §. hæc itaq; de consul. in Authen. l. For- minæ. l. 8. de senato. lib. 1. P. tit. 9. k Iustin. l. fin. de nup. C. l. l. secundum naturam, de reg. iur. 9. m Vlp. l. cum doctem, l. 23. §. si maritus, fo- lur. marit. lib. 24. P. tit. 3. l. pa- tre futuro, l. 5. de iis qui sunt sui vel ali. iur. l. 1. P. tit. 6. n Buigno, in legib. abroga.

o Iustinia. 5. que verb. de nupt. in auth.

p Rhenan, in fine l. lib. rer. Germani.

lege scitum & seruatum, ob fœminâ cuiusdam beneficium in matrimonium paratum, teste Diodoro Siculo & Strabo hos vocat Catheos subscribens reliquis. Et quia in hac societate coniugali est diuini & humani iuris communicatio: quemadmodum bona sic & affectio æqualia esse debent, & religio, qua vita nostra maxime constat, vt ait Plinius, eadem vtrique esse debent coniugum. Neque cum sectæ alicuius hominibus vel mulieribus disparis religionis inire nuptias lex permittit: veluti inter Iudæum & Christianum, vel Christianam, vel Christianum & Iudæam, alioquin capitali supplicio imminente. Et Leo & Anthe-mius CC. tradunt, sponsalia dissolui posse propter impudicam conuersationem, aut religionis vel sectæ diuersitatem. Explicant tamen illud intelligendum, si ante contracta sponsalia ignorasent diuersitatem: nam si sciuerint antè, impunè ea non dissolunt, sed sibi imputare debent. Iubet Plutarchus, vt vxor in religione similis sit marito, neve aliam peregrinam admittat. Nam, inquit, nulli Deo sacra ocella & abscondita grata sunt. Sed de hoc in solutionis causis matrimonij, latius paulò post.

De ritibus nuptiarum. Cap. 5.

- 1 Solemnia & ritus nuptiarum quare adiunguntur, hique varij.
2 Consensus in nuptijs alio modo quam verbis exprimitur.
3 Verba qualia in nuptijs consentiendis exiguntur.
4 Caia nomen in nuptijs pangendis cur.
5 Verba matrimonij contrahendi serio, non iocandi causa obligant.
6 Verba etiam ioco dicta semper interpretantur pro matrimonio ferè.
7 Ritus nuptiarum quidam necessarii, quidam minime.
8 Preces matrimonij adiecta in omni Ecclesia Orientali & Occidentali, & palam & publicè contrahi iubet Ecclesia, quare.
9 Clandestina matrimonia non erant tribus obseruatis.
10 Banni, quid in nuptijs.
11 Moscousia matrimonia publicè tantum fiunt in Ecclesijs.
12 Clandestina matrimonia, quod pertinet ad Ecclesiam, rata non sunt, quamuis firma per se & apud Deum, & quare vide num. 15.
13 Clandestina matrimonia, ab Ecclesia approbari debent.
14 Afferens matrimonium, probare debet.
15 Instrumenta matrimonialia, quomodo probant matrimonium. Instrumenta, pompa, dos, & apparatus non faciunt matrimonium, sed ne clam fiat exiguntur.
16 Matrimonia inita Romæ à sacerdote Cereris.
17 Nuptiarum solemnia Hebræis per hebdomadam.
18 Ritus quidam nuptijs Romanorum adhibitis ex Plinio, de colo, suso, stamine, spina, nucibus, confarreatione, adipe, sado & lupino lana.
19 Taxillarum puella nupture publicè se exponunt tuba, & venienti posteriora primum, postea anteriora denudant, & si placita illic nubit.
20 Ritus & forma, qua apprehensis dextris iunguntur coniuges, ex formula Iudæorum precationibus diuinis additis, instrumento, epulis, & concubitu.
21 Romanis interdum ritus nuptiarum similes superioribus manu apprehensa, epihalaminorum & ominationis bona.

a Diod. Sicul. lib. 17. anno 9. b Strabo, lib. 17. c Plin. lib. 14. c. 19. d Valentin. Theod. & Arcad. CCC. l. ne quis, l. 5. de Iudæis lib. 1. c. tit. 12. e Idem. de sp. fal. l. 5. c. tit. 1. f l. si legib. l. 1. 16. de episcop. audien. li. 1. c. tit. 7. g Plutar. in præcep. conubialib.

- 22 Romanis interdum ritus nuptiarum similes superioribus manu apprehensa, epihalaminorum & ominationis bona.
23 Uxor legitima & materfamilias Romæ sebat. et conueniente in manu mariti, quomodo. Uxor materfamilias qua dicebatur: & de triplici formula ducendi uxorem apud Romanos.
24 Uxor per coemptionem quomodo sebat, & conueniebat in viri potestatem.
25 Manus & mancipium potestatem significat.
26 Coemptio quid.
27 Fœmina olim nunquam erat sui iuris, sed in aliena semper potestate, aut patris, fratrum, propinquorum, aut mariti, nec sine horum obligabatur. autoritate. & num. 30.
28 Vestales tantum erant sui iuris.
29 Mulier nupta etiam apud Græcos in potestate mariti.
30 Coemptione simulata, alie sebant Romanis alienationes. Coemptio nuptiarum tribus assibus sebat.
31 In manu mariti sebant & nuptie per confarreationem, & quomodo.
32 Nuptia per farreationem sacra & pontificum Ethnicorum & aliorum.
33 Nuptia sacra farreacia quare.
34 Materfamilias hodie que dicuntur etiam.
35 Nuptie vsu contracte, & vxor vsu quid.
36 Uxor coempta erat concubina.
37 Uxor vulgaris concubina, Concubina honesta, vxor.
38 Concubinam cum vxore habere non licebat.
39 Concubina honestatem matrisfamilias amittebat.
40 Ritus alij Romanorum in nuptijs.
41 Aqua & ignis in nuptijs cur adhibebantur.
42 Cymbrorum coniugia firmabantur unguium resecatione.
43 Theutones coniuges, capillos mutuo detondebant.
44 Armenij auriculas denotabant.
45 Elamita pungebant ad sanguinem vsque digitum.
46 Ritus aliarum gentium in nuptijs firmandis, Numidorum, Dacum, Hungarorum, Scicionitarum, Tarentinorum, Scytharum, Cardiensum.
47 Cardienfes ignem accendebant nubes ipsam, quo extincto sebat diuortium, igni aquam iniicere, prouerbum quid.

IN nuptijs aliqua substantialia, & alia non substantialia pendere oportet: iam autem formam substantialem monuimus in consensu contrahenti consistere. Siquidem reliqui ritus & solemnias vel ad subsidium coniugum, vel ad probationem gestorum. Idcirco & forma contrahendi varia, ritusque varij, veluti, expresso consensu, verbis, & ritibus. Quanquam & sine verbis alio modo expresso consensu fiant, quemadmodum dum mutus mutave nuptias contrahunt. Verba qualia cunq; sint, dummodò consensus ille de presenti tempore exprimat, etiam nihil interest, ea enim interdum sunt, si pro vxore habiturum, & pro marito habituram, vt ait Alexander 3. sum. Pontif. k vel accipio te in meum, & accipio te in meam l. Apud Romanos vsurpata, ego tibi Caius, tu mihi Caius: à tempore Caiæ honestæ matronæ, & optimæ lanificæ, secundum T. Probum m, & Plutar-chum n. Sunt & ijs similia, prout moribus regionum recepta sunt, quæ nodum iniiciunt copulæ, si modò

x gloss. pen. in c. tua nos, de sponsal. i Paul. l. mutus, l. 7. de iud. dot. l. 23. P. tit. 3. l. ex facto, l. 43. de vulg. li. 28. P. tit. 6. cap. cum apud. c. 23. de sponsal. lib. 4. Decret. tit. 1. k c. ex parte, c. 9. de sp. fal. lib. 4. Decret. l. cap. pen. de sp. fal. c. licet, de sp. fal. duor. m T. Probus, lib. de pronominibus, circa operis Valerij Maximi finem. n Plutar. lib. problema.

a c. tua nos, 26. de sponsal. l. simulata, l. 36. de rit. nuptia. co. in P. b l. obligatio, non substantia, de actio. in P. c l. 6. de testam. in P. d rubric. plus val. q. agit. C. e l. si ego, & l. non omnis, de reb. cred. P. l. multè inter est, C. si quis alt. vel sibi, l. verum est, & l. si quis fur, de fur. P. f gl. in c. tua nos, in verbo, mulierem, de sponsal. l. simulata, de rit. nupt. in P. g l. Celsus, l. Labeo, l. 9. l. de Tubero, de supel. lega. lib. 31. P. tit. 10. l. non aliter, de legat. 3. h lib. 1. tit. 1. Oriental. tit. de sponsal. i Concil. Arelat. c. 6. ca. no. frates, c. nulli fideles, 30. q. 5. in decretis Hecmisid. sum. pontif. c. 6. k l. fin. de rit. nupt. l. d. ca. nullus, & c. no. frates, 30. q. 5. m c. sponfus, ex concilio 4. Cathagi. & c. aliter, 30. q. 5. n In hoc. 3. ex concilio generali, in ca. cum inhibito, c. 3. de claud. de sponsal. lib. 4. Decret. tit. 1.

o Sigifmun. in comment. rer. Moscouita. in canonib. Ioannis. p c. 2. de claud. de sp. fal. & ibi glo. can. erubesc. can. 32. dist. & c. Christiana, 32. q. 5. q Alex. c. 2. de claud. de sponsal. r c. 1. 35. q. 5. s c. 1. de claud. de sponsal. t Plin. 43. ad Hebræos 4.

si modò serid, non iocandi animo pronuncietur: sicuti nec iocandi causa promissa, obligant: nec qui se iactauit hæredem institutum, ideò instituisse videtur, vel institui tenetur. Plus enim valet quod agitur, quam quod simulatè concipitur, nec vltra intentionem actus agentium operantur. Verumtamen hic cauendum est, ne hallucinetur quispiam, non semper verba etiam ioco dicta, pro ioco accipi, sed pro matrimonio interpretari ferè semper. Itaque cauendum est, ne verbis capiatur quis temerè effutitis: verba quippe non ad simulandum, sed ad exprimendam mentem dicta censentur: & nemo existimandus est aliquid dixisse, quod prius mente non agitauerit, vt ait Celsus & ex Tuberonis sententia. Ad ritus autem quædam pertinent ferè necessarii, alia non valdè requiruntur, etsi prætermissa sunt, non exprobrantur. Itaque sancta, Catholicaque Ecclesia in nuptijs firmandis & celebrandis, sacras adhibet preces, & orationes, cum in orientali, h, tum in occidentali orbis parte: vt que eas, ea, qua decet honestate cœcipiat, publicè exigit fieri matrimonia, non clam, vt sine dolo, & omni legitima probatione fiant. Clam namque facta, fraudis habent aliquod argumentum. Porrò clandestina non erunt matrimonia, tribus obseruatis: primum, si testes, dum fiunt adhibeatur: secundò, si parentum habeantur cōsensus, de quo diximus, adfintque qui paranymphi dicuntur: tertio, si matrimonia celebranda prius in Ecclesijs per curiones publicè proponantur, competenti termino præfinito, intra quem qui voluerit, & potuerit, legitimum impedimentum opponat, & ipsi quoque presbyteri inuestigent, vtrum aliquod impedimentum obsistat, putà, si contracturi sint in gradu prohibito, vel alio modo impediantur, vt in concilio generali fuit decretum. Vocant vulgò hanc propositionem publicam, Bannos, declinata voce à Græca βαν omne βρι παλαιο innotescat, vel quòd per hanc dictionem Ban, prima, secunda, tertia denunciatio, quæ fit in suggestu Ecclesiastico futurarum nuptiarum, id est, integra & perfectò prædictio & vniuersa significetur: mutatur enim facillè, in β. Exat & canon cuiusdam Ioannis Metropolitæ Moscouiæ, qui apud Ruthenos habitus est propheta loco, matrimonium non nisi publicè in Ecclesijs contrahatur, vt refert Sigifmundus Liber Baro. Requirit ista summopere Ecclesiastica disciplina, nec Ecclesiæ rata dicuntur clandestina matrimonia, quamuis cōtracta clam, sine impedimento tamen, rata sint & firma per se, apud Deū. Cuius diuersitatis ratio ea est, quòd Ecclesia non potest iudicare de his, quæ latent: & ideò si de clam contractis nuptijs coram iudice Ecclesiastico agatur, cum dubium illi sit, non interueniente Ecclesiastica solemnitate, an fuerit factum matrimonium, non potest compellere feruare illud. Ideòque etiam eius comprobatione in celebratis aliter opus est, vt explicat Alexander 3. sum. Pontif. Et quandiu illi de coniunctione legitima fides non sit, ita coniunctos, ex præsumptione certa fortationis, ab inuicem dicere iubebit, & vt stuprum de coniunctione iudicat. Atque ab eo, qui asserit contractum matrimonium, probatio exigitur. At Deus qui occulta nouit, quive testibus non indiget, etsi quis contractum neget matrimonium occultè, & quamuis, quia nõ probatur, non cogatur adherere coniugi: verè tamen nouit factum & indissolubile: proinde legibus Dei qui occultum inficiatur, tenetur ac vinci-

vt nec alium possit inire coniugium illo occulto perseverante: etsi ineat aliud, reus sit adulterij. Instruunt itaque pleraque, & sanctiora & honorabilia reddunt negotia, quæ de substantia non sunt. Eoque pertinent nuptialia instrumenta, quæ tamen per se non probant matrimonium, seu pacta matrimonialia, pompa, seu nuptiarum apparatus, & dotis constitutio, sine quibus tamen substantia matrimonij consistit. Docet id Concilium Arelatense. Nullum fiat matrimonium, inquit, sine dote, nullus uxorem ducere vel nulla nubere presumat, nisi secundum facultates dos constituatur: audi postea rationem, non quod sine dote matrimonium esse non possit, sed ne sine publicis nuptijs quisquam nubere, vel uxorem ducere præsumat. Erat & ritus apud Romanos Ethnicos, vt matrimonia iungerentur à sacerdote Cereris per orationem sacram, teste Plutarcho. Et apud maiores Iudæorum lætitiæ istius publicè testandæ causa, etiam sub lege naturæ, per interregem hebdomadam nuptiarum fiebat solemnia. Possent hinc ritus varios ex Plinio, in nuptijs, adhibitos antiquitus, referre: qui, etsi desuetudine obliterati sunt, nihilominus tamen ostendunt, non clam, non leui iudicio, & vt ita loquar, non summarè, & de plano factas fuisse. Indicabo solum de illis aliquot locos. Is itaque in primis ait: Lanam cum colo, & suso Tenaculis, que eadem & Caia Cecilia vocata est, in templo Sangi durasse prodome se, author est Marcus Varro, factamque ab ea togam regiam undulatam in domo Fortuna, qua Seruius Tullius fuerat usus: inde factum, vt nubentes virginis comitaretur colus compta, & susus cum stamine. Et alibi: Spina nuptiarum facibus auspiciatissima, quoniam inde fecerunt pastores qui rapuerunt Sabinas, vt author est Massilius. Et iterum, honor nubicibus inglandibus natura peculiaris, gemino prote-tis operimento, puluinati peimium calicis, mox lignei putaminis: qua causa eas nuptijs fecit religiosas, tot modis fetu munito: quod est verisimilius, quam quia cadendo, tripudium sonumque faciant. Et rursum, In sacris nihil religiosius confarreationis vinculo erat, nouaq; nuptie farreum præferebant. Et alibi, Proxime in communibus adipis laus, sed maxime suilli apud antiquos etiam religiosi: certè noua nuptie intrantes, etiamnum solemnem habent, postes eo attingere. Et paulò post, Massurius inquit, lupino adipi antiquos palmam dedisse, ideo nouas nuptias postes illos ungere solitas, ne quid mali medicamenti inferretur. Denique & alio loco, Latinis auctoritatem veteres Romani etiam religiosam habuerunt, postes à nubentibus attingi iubentes. De Taxillarum qui populus in India, nubendi consuetudine, noua quædam & inuitata refert Aristobulus, & post eum Strabo: vt qui præ inopia filias suas elocare non possunt, eas in ipso ætatis flore in forum producant cum tuba & classicis, quibus bella significari solent. Tum multitudine conuocata, puella accedenti primum posteriora humero tenus detegit, postea verò anteriora: quæ cum placita fuerit, & approbata, quibuscunq; vt videtur nubit. Formula iungendi matrimonij, quomodo videtur imitati, extat in Tobie historia, frequenter etiam, vt opinor, eius seculi hominibus, vt apprehensa manus dextera futuræ sponsæ daretur dexterae futuri viri. Sic enim Raguel cōiunxit filiam Tobie iuniori, precationem addens sacram, Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob, vobiscum sit, & ipse coniungat vos, impleatque benedictionem suam in vobis. Fiebatque charta postea

v l. nec ab initio, leg. 14. de nupt. C. 5. nuptias, de nupt. in aut. x l. donationes in cœubi-nas, l. 32. de donatio. lib. 39. P. tit. 51. y l. si donatio, C. de nupt. 2. l. si. de donatio. ante nupt. C. l. 3. de iur. dotium. in P. a proxime citatis in lib. b concil. Arelatensi can. 6. & ca. nullum, 30. q. 5. c Plutarch. in præcept. conubialib. d Gen. 29. Iudic. c. 14. e Plin. lib. 8. c. 48. f Plin. lib. 16. c. 18. g Plin. lib. 5. c. 22. h Plin. lib. 8. c. 3. i Plin. lib. 28. c. 9. k Plin. lib. 9. c. 2. l Strabo, lib. 20. Geogra. m Tob. c. 7.

villio contubernalis mulier assignanda est, qua cum continet, & in quibusdam iam rebus cum adiuet.

16 stare marito, & eius utilitati. Scio tamen plerisque ob mores potissimum istius ætatis mulierum corruptissimos, quæ vix, raro, aut nunquam ad sympathiam conjugalem conuenire queunt.

17 vt suo arbitrio viuere, imperare, dominari, & agere volunt, calamitatum & infortunii & miseriarum initium, matrimonio iungi & perpetuis molestiis collaudare, acerbissimum putent.

18 Respondeo cum Sufarione, καλὸν ἡ γυναικὲς ἀπὸ θεῶν, ὃ δὲ μὲν τὰς καλὰς καὶ ἐστὶν οὐκ ἐστὶν ἀνευ καλῶν: καὶ γὰρ τὸ ἡμῶν καὶ τὸ μὴ ἡμῶν, καλὸν δὲ ἐστὶν, Malum sunt mulieres, verum tamen ὃ populares hoc sine malo domum inhabitare non licet.

19 Sed, vt ait D. Ambrosius, non est vitium mulieris esse, quod nascitur, sed vitium viri querere, quo sæpe tentetur. Neque res reiiciendæ sunt, quod interdum incautus officere solent: nihil enim adeo est vile, quod aliquid secum non adferat incommodi.

20 mortalem, si omnia ex voto succederent. Erit & vitium remedium prudentiæ in coniugij tolerantia addendum, vt maritus fiat surdus, mulier autem cæca: Sic enim Alphonsus Hispaniarum rex, matrimonium exigi tranquillè & sine querela posse dixit.

21 Quarta nuptiarum introducendarum & conseruandarum ratio est, prolis certitudo, quam habere permagni interest: primum, ob quam quis diligentius conseruat, nutrit & instituit, dum suos nouit, vel tales esse sibi persuadet ob nuptias.

22 Filium enim definitum, quem nuptiæ demonstrant: alioquin enim diffidilis, imò ferè impossibilis filiationis probatio dicitur. Vt & illi, qui ex concubitu promiscuo meretricis, patrem habere non censeantur: non quidem quod patre careant, sed quod certum demonstrare vel honestè non possint: matre quidem semper certa, sed patre citra nuptias incerto.

23 Et naturale hoc est omnibus animantibus, suos fetus potius diligere & nutrire, quam alienos, veluti ex substantia propria productos. Sicut enim nemo carnem suam vnquam odit, & seipsum non diligit: ita quæ substantiæ sunt, non amare non potest.

24 Terrentur idè magis veri parentes in filiorum periculo, quam propriæ, affectu sumo gnatos amplectentes. Sic Euripides in Iphigenia in Aulide, δένδν τὸ τίθειν καὶ φέρεν φίλων μέγα. Res efficax peperisse, fert, vim amoris maximam. Omnibus namque commune est, vt pro suis maxime laborent liberis.

mi coniugij dixit non habere liberos, vel inde susceptos non amare.

Imerea, inquit, tormentum ingens nubentibus heret. Quod nequeunt parere, & parium retinere maritos.

Siquidem & subnixum liberis dicitur matrimonium, & veluti confirmatum, & firmius dixit Vlpianus. Et sæpe diuortium filios natos prohibere, etiam ex adulterio conceptos, docet Iuuenalis.

Sed mariti putati Instabile, ac dirimi capium, et iam penè solutum, Coniugium in multis domibus seruauit adulter.

24 Sed eò magis incenduntur parentes ad liberorum educationem, quia, vt ait Callistratus, filios filiasve idcirco concipimus atque edimus, vt ex prole eorum earumve, diuturnitatis nobis memoriã in æuum relinquamus. quod assequi non posset quis, si incerta proles esset, vel alterius feminis commixtione contaminata. Similes namque, vt plerumque, solent esse filij parentibus. Sic Callullus.

Liberos date: non decet Tam vetus sine liberis Nomen esse, sed indidem. Semper in generari.

25 Et vt ait Horatius, Fortes creantur fortibus & bonis: Est in iuuenis, est in equis pairum Virtus: nec imbellem feroces Progeneram aquila columbam.

26 Et vt Pindarus, καὶ τὸ γυναικῶν ἐπιπέποιον: καὶ τὸ ἀνδρῶν ἀνδρεία. id est, Naturã generisum Adiacet ex patribus: liberis fiducia.

Vt inde etiam emanarit dictum, interesse maximè reipublicæ parrus non subici, vt ordinum dignitas & splendor familiarum degeneri familia non conspurcetur. Et Valer. Maximus, imprudentiæ dicit genus nullo modo ferendum, periculique tum priuati, tum etiam publicè latè patentis infimo loco natos mendacio se clarissimis familiis inferere, quod exemplis probat.

27 Alioquin si vxores communes, & proles esset incerta, & hæreditates, quæ ex voto parantur à parentibus liberis, vt dicemus Deo fauente in successione, contra votum illorum, ad extraneos peruenirent. Et sæpe laborare & querere contemnerent homines, quæ communibus, non propriis, vel alienis essent relicturi, liberisque communes contemnerent: naturale quippe vitium est, negligi quod communiter possidetur.

28 Sicuti & si certus non esset parens, senescentibus parentibus rara esset in eos curandus gratia. Sicque Phalaris ad vxorem Erithriam scribit, εἰς τίνας γὰρ ἀν τῆς ἀναγκασθῆναι εὐχάλοιο περιστασῆναι γυναικὸς ἢ πατρὸς ἐπιπέποιον: Quis, inquit, familiarium gratia desideraret discescere, non habens curam vxoris vel filiorum? Et idcirco prospiciunt leges, ne supponantur partus à mulieribus maritis, ne hæreditates proximis, vel veris liberis subripiant eorum prætextu.

29 Et hæc suppositio fit dupliciter: siue dum se fingit mulier à marito cõcepisse, & tamen ab alio concepit, cuius datur accusatio etiam ea prægnante, sed suspensio iudicio, donec edatur interdum partus, ne quod præiudicium fieret nato, vt ait Paulus, interdum minime si natus est. Aliquando suppositio fit, dum se peperisse mulier fingit viro, & non peperit, sed aliunde partum editum

editum sibi subicit. Quamobrem proditum est edictum, de ventre inspiciendo, vt constat ex l. i. eius tituli. Extat iudicium sapiens Salomonis, in ea specie & hypothesi, inter meretrices, quarum vna occiso puero suo & imprudenter suffocato, alterius sibi vindicabat, suum dicens, & vt talem petens. Meminit de supponendi arte mulierum Aristophanes, in celebrantibus Cerealia.

28 Alieiam (inquit mulierum) que dicebat dolores partus habere mulier Per decem dies, donec emitt infantem. Maritus autem obibat urbem, medicamenta celerrimè partum faciendã emens. Inuitit autem anus in olla infantem, Vt ne clamaret cera obruratum: Deinde vt annuit capite anus que ferebat, vxor statim clamat. Abi, abi, tam enim, ò vir, mihi videoor Partitura esse: inum ventrem enim infans calcibus percussit. Et hic quidem latatus cucurrit: hæc verò extraxit Ex ore infantis cerulam, ille verò clamauit, &c. Scribit Luithprandus, Hugonem regem Italiæ metuente, ne Lambertus Marchio Thufcia, filius Bertæ matris suæ, sibi regnum eriperet, dixisse, & supposituisse qui dicerent, Bertam Addebertum viro suo nullum filium peperisse, sed ab aliis mulieribus clam acceptos, simulato partu Lambertum & Guidonem sibi supposituisse, quatenus post mortem Addeberti sibi non deessent filij, quorum adiutorio omnem potentiam possideret. Post continentiam & virginittatis præstantiam, nuptiæ valde honorandæ. Proferimus autem sanctiãtem, sine nuptiarum damnatione, inquit Tertullianus, non vt malo bonum, sed vt bene melius. Ex quibus, eos constat toto cælo totaque via, vt dicitur, errasse, qui improbarunt nuptias, vt iniurias. Quemadmodum hæreticus Marcion, matrimonium vt malum & impudicitiam negotium accusauit, vt impediens sanctitatem, quam ipse falsè in cætabat. Cum tamè sanctitas cuiusquam, nisi post matrimonium fuerit: nec potest stare genus humanum, nisi nascantur homines, vt latè disputat Tertullianus aduersus Marcionem. Damnati & hæretici Eucratite, dicentes palam, nuptias esse diaboli, teste Epiphano. Item & Origenij, qui & turpes dicit, omnis libidinis mancipia, reiicientes nuptias. Et Hierax, qui vt scortatione improbat, errasse, qui in concilio itaque Gangrensi, ita cautum: siquis vituperat nuptias, & dormientem cum viro suo fidelem ac religiosam detestatur, aut culpabilem æstimat, velut qua regnum Dei introuire non possit, anathema sit. Et in canonibus Apofolorum, inhibita nuptiarum etiam βεβουγια, id est, execratio seu odium. Nota impietatis postremi seculi etiam in eo signatur à Sibylla, quod deficiet coniugio honor, dicens, Nec tunc coniugij bonos, auro presentie manebit. Quod & apertius D. Paulus tradit ad Timoth. Qui enim huic sacramento & bono maledicunt, homicidæ quodammodo generis humani videntur, hostesque reipublicæ, cuius interest ciuitates repleri hominibus liberis, non perituri & impudicis moribus: & mulieres habere eximio priuilegio subnixas dotes, vt possint nubere. Laudauit publicè Augustus nuptias, quod multitudinem auergeret, quod conueniat naturæ mortalitatem perpetua stirpis successione, quasi facem aliis subinde porrigentibus, compensare: vt qua

sola re, dicebat, à diuina felicitate absumus, eam perennitatem mutuo inuicem nobis tradamus. Proinde idem, grauiorè multã inuuptis vtriusque sexus statuit: contraque, nuptiarum & multitudinis liberorum præmia constituit. Hoc ipsum atreã leges fecerant, & postea pariter aliquantum perleuerant. Plato in legibus suis statuit, vt nemo sine consortio matrimonij viueret in ciuitate, quinque & triginta agens annos: alioquin singulis annis, si de maiori esset cæsu, drachmis centum multaretur: si de secundo, septuaginta: si de tertio, sexaginta: si de quarto triginta: neque honorum fore participes. Iulius Pollux scribit, apud Lacedæmonios fuisse actionem & iudicium ferotini nimium matrimonij & inhonesti. Palmaria regione orbis nuperimè detecti, cuius regulus dictus Pontachanus, nemini non coniugato fas est iungi in mensa, vel eadem lance vesci, aut poculo bibere, parèmiq; coniugato se præbere, vt ait P. Martyr. Olim qui calibem vitam apud Romanos etiam degerent, censoria nota multabantur: veluti ingrati, exprobrante censor, quod natura, vt legem nascèdi, sic & gignendi dedisset, vt refert Valer. Maximus, & Cicero. Lege Papia ius liberum non erat succedendi, qui calibem ducebant vitam, donec Constantinus sua constitutione caput illud expunxit, quæ extat, & meminit de ea Eusebius. Lex Papia præmium patribus posuit. Meminit & Iuuenalis, cum mulier maritum cogitantem diuortium, sic obiurgat, Tam pater es dedimus quod fame opponere possis: Iura parentis habes, propter me scriberis hæres, Legatum omne capis, nec non dulce caducum. Commoda præterea iunguntur multa caducis, Si numerum, si tres impleueris.

29 Suscipientibus liberos, plures vacationes & immunitates datæ. Et pro singulis liberis à minore susceptis, tot anni ætati supplemento dati sunt. Diocletianus, inter scriptos in albo decurionum, patrem, non habentem filios præferri voluit. Sed & Papinianus respondit, vt qui plures liberos habet, in suo collegio primus sententiam dicat, cæterosque honoris ordine præcellere. Meminit & Cornelius Tacitus, de lege candidatorum magistratus prosequentium, quæ statuebat, vt numerus liberorum in illis præpolleret. Sunt & alia iura, & priuilegia vnus, duorum, trium, quatuor, quinque, & plurium liberorum, quæ hic non addam: eò quod proprio libello nuperimè explicata sint à M. Verratio Mauro, cui titulus, De iure liberorum. Iulius Cæsar etiam aliquando legem tenuiorum, in senatum detulit, de agris diuidendis patribus, quibus ius trium liberorum esset, mercedem popularis beneuolentiæ iam inde meditatus: cuius tamè sententiæ nulli restiterunt in Senatu, vt scripsit Appianus. Et Augustus Cæsar, proprium locum honoris causa in theatro maritis distinxit. Iulius Scipio, cum in seditionibus & bellis conspiceret multitudinem interuisse, præmia etiam proposuit iis, qui multos liberos procreassent. Columella dabat feminis rusticas, quibus tres erant liberi, vacationem: quibus plures, libertatem. Apud Persas rex mittebat munera singulis annis, vt strenuo ei, qui plures sustulisset liberos, teste Herod. Erat & Romæ homines, qui generationi filiorum vacabat, qui proletarij dicebantur: qui nisi magna virgente necessitate ad prælium ibant, vt scribit Orofius. Lex est Spartani, vt qui tres filios suppeditaret reip. is ab

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

excubiis

p Idem li. 54.

q Plato, lib. 6. de legib.

r Iul. Pollux, li. 8. Onomast.

s Petros Martyr, in orbenuo de infanti, no per inuentis.

t Valer. Maxi. li. 2. c. 4. v Cic. 3. de legibus.

x l. de infirm. pœn. c. lib. 1. li. 2. c. 5. s. C. tit. 5. s.

y Eusebius, li. 4. de vita Cōstanti.

z c. quadam leges 2. dist. 2. c. Sary. 9. Iuue.

b l. 5. de his qui nu. liber. se excuf. li. 10. c. tit. 5. l. 2. de vacat. muner. l. 1. qui numero. lib. se excuf. C. 1. de excufat. tutor. ap. Iustini.

c l. 2. de mino. 25. an. P. d l. in albo, l. 9. de decurio. li. 3. c. tit. 1. e. Papin. l. p. u. r. i. l. 1. de decurio. lib. 50. P. 6. 15.

f Cornel. Tac. li. 2. annal.

g Appi. Alex. li. 2. bello. ciui.

h Suet. Tranq. in Auguio. cap. 44.

i Diò Cassius, lib. 43. Histor. Rom.

k Columel. li. 1. de re rustic. c. 8.

l Herod. in 1.

m Orof. lib. 4. c. 1.

a sicut de operis liberti, in P.

b apud Sto. beum, in arg. stis.

c D. Ambrosi, lib. de institutio. virgi. c. 4.

d Anton. Pan. li. 3. de dic. Alphon c. 7.

e Vlp. l. filium, l. 6. de iis qui sit sui vel alie. iur. lib. 1. P. tit. 6. Paul. l. quia semper, l. 5. de in ius voc. lib. 2. P. tit. 4.

f Paul. l. Lucius, 82. de cõdit. & demon. li. 35. P. tit. 1.

g Modestini. l. 1. vulgo concep. ti, l. 2. de stat. homi. lib. 1. P. tit. 5. s. si aduer. sus, de nup. ap. Iustin.

h Pau. l. q. a sem per, l. 5. de in ius voc. in P.

i ad Ephe. sios, 5.

k Paul. l. isti quidem, l. 5. de eo quod met. caus. li. 4. P. tit. 2. s. pen. de no xal. adio.

l. confilio, de curat. fario. C. m. Adu. 4.

n Lucianus, in amatori. b. Iuuenal. Sa. 172. 2.

p Vlp. l. 1. s. fin. de libe. exhib. lib. 43. P. tit. 29. q Iuuen. Sat. 6.

r Callistr. l. lib. heroti, l. 220. de verb. signif. lib. 50. P. tit. 16.

s quod disputa. Aristot. li. 1. de gener. animal. c. 16. & 18. Et de histo. animal. li. 7. c. 6. t Catullus, in epithala. Iuliz & Mallij. v Horat. lib. 4. carmi. Ode 4.

x Findat. Pythio Odes.

y l. super statu. de quofio. C. l. 1. s. quam. nis, de ven. in. spic. in P. 2. Valer. Max. li. 9. c. 15.

a leg. scripto, vnd. libe. cum similib.

b l. 2. quand. & quib. quar. pars debe. lib. 10. C. tit. 34.

c Vlpia. l. 1. s. si mater, & l. 3. s. si mater, de carbon. edic. li. 37. P. tit. 10.

d Paul. l. si v. tris nomine, l. 8. de ven. in poss. mitre. lib. 27. P. tit. 8.

e l. miles, s. quæ propter, de adult. in P. l. 1. s. si. de carbon. edic. in P. li. 37. tit. 10.

f l. ad Tim. 4. m l. 2. de indic. viduit. toll. li. 6. C. l. sed si hoc. l. 6. s. fin. cum 2. seq. de condit. & demon. li. 35. P. tit. 1.

g l. 1. solu. marit. P.

o Dio, lib. 56.

a s. Reg. 3. cap. adferre nisi gadii, c. 2. de pœ.umptio. li. 1. decret. tit. 3.

b Luitheran. lib. 2. de reb. in Europagellis, c. 13.

c Tertullia. li. 1. aduers. Marcion.

d Tertul. con. Marcio. in 1.

e Epipha. romano. li. 1. con. heret. hare. 47.

f Epipha. tom. l. 1. s. here. 63.

g Idè Epipha. lib. 2. tomo. 2. hare. 67.

h can. si quis vituperat, & ca. quicunq; virginittatem, 31. dist. in Syn. Gangren. c. 1. & 9.

i in ca. 51. concili. Apof.

k Sibyllino: si oraculo. li. 8.

l. ad Tim. 4. m l. 2. de indic. viduit. toll. li. 6. C. l. sed si hoc. l. 6. s. fin. cum 2. seq. de condit. & demon. li. 35. P. tit. 1.

m l. 1. solu. marit. P.

o Dio, lib. 56.

excubiis liber esset: qui vero quinque ab omnibus publicis officiis immunitatem haberet, Alianus & Aristoteles. Apud Massilienses nemo inter...

De iustis, & prohibitis nuptiis propter aetatem coniugum.

Cap. 7.

- 1 Iusta nuptia qua.
2 Iusta nuptia exigunt aetatem legitimam coniugum.
3 Aetas nuptiarum Platoni, & Aristoteli legitima.
4 Immatura aetatis coniugum mala.
5 Medicorum & Romanorum generandi tempus definitum.
6 Citius pubescunt & intereunt feminae viris, quam pubes ex potentia coeundi in nuptiis considerantur.
7 Malitia in nuptiis supplet aetatem. Puella vitata in septimo anno. Macroborum femina parit septimo anno: Calniga quinquennis.
8 Puer nouennis matricem impregnauit. Phares genuit Ezron nouem annos natus. Salomon in undecimo Roboamum. Achaz decimo Ezechiam.
9 Ex inspectione corporis pubertas, postea ex annis determinata.
10 Plena pubertas octodecim in viris.
11 Vxor legitima annis duodecim.
12 Nuptia facta ante aetatem legitimam non valent, nec iure sponsaliorum, num. 15.
14 Nubenda sponso nuda exhibita, & sponso nudus sponsa Vtopia.

Ncomia, rationesque nuptiarum, & quae proximè de nuptiis liberis dicta sunt, de iustis & non prohibitis intelligi debent. Iustas autem nuptias contrahunt, qui secundum praecipua legum coeunt. Et inde filij legitimi & naturales: vt contra, iniusta nuptia, quae contra eadem praecipua sunt, nec nomine matrimonij dignae, nec qui inde nati sunt, appellatione filij legitimi digni sunt. Ceterum praecipua legum in hac tractatione & prohibitoria sunt, & disponunt etiam ritum, quem in contrahendo seruari desiderant, vbi quoque & prohibitio inest, ne aduersus praescripta quisquam molietur. Desiderant igitur legitimam aetatem in nuptiis contrahendis, omnia iura: veruntamen in ea determinanda, vel pro more regionum conseruato, vel alia quadam singulari ratione, variant. Quorum aliqua summam capita subnotabimus. 3 Plato 8, a tricesimo vsque ad tricesimum quintum annum aetatem matrimonio mari idoneam dixit. Aristoteles h, mulieres, 18, anno: mares, circa aetatem 36, annorum coniungi oportere. Alioquin immaturas nuptias gignere corpora pusilla, facere mulieres Veneri nimium indulgentes, vt citius ei assuetas: & omnibus iuuenibus animalibus pariter esse imperfectos, qualescunque nutritionis corporis adhuc inseruiat. Apud Germanos, qui diu-

tissime impuberes remansissent, maximam inter suos ferebant laudem. Hoc ali staturam, ali vires, neruofque confirmari putabat. Intra vero annum vigesimum foeminae notitiam habuisse, in turpissimis habebant rebus, vt ait Iulius Caesar. Heliodus item sic scribit k,

αρετος η γλυαινα πον ποσι οιδον αρεδης, μητε τεκνοντων ετων μαλα ποσι απολειπων, μητε εριθεις μαλα ποσι, γαμος δε τι αειος ετος, ηδη γλυη τετορ η βρη, περιω η γαμοιο, id est, Aetate matura uxorem ducito domum, Neque minor multo nata triginta annis, Neque multo maior, ista enim tempestina sunt nuptia, Virgo vero pubescens anno decimo quarto, nubat decimoquinto.

Generandi in nuptiis causa praecipua est, quare aetas apud Physicos & Medicos constituitur eius, ad minus 13, annorum & vnus diei, in masculis. D. Augustinus adolescentiam nec decennem generare posse contendit m, Romani duodecim virginem magis aptam matrimonio, quam maiorem rati sunt: vt pote magis ad iugum maritale cofuscendum idoneam, vt scribit Plutarchus n. Citius autem pubescunt foeminae viris, cuius rationes notat Aristoteles o. Intra parentem foemina tempore longiore conficitur, quam mas: vbi in lucem venerint, celerius foeminae quam mares. Nam & pubes, & vigor, & senectus foeminis prius venit, quam maribus: sunt enim foeminae sua natura debiliores, frigidioresque, & sexum foemineum quasi laesionem naturalem, & detrimentum esse putandum est. Intus igitur tarde, praesua frigiditate discernuntur: haec etenim discretio, concoctio est. Calor autem concoquit, & quod calidius, id concoctu facilius. Sed foris propter sua debilitatem, citò ad aetatis florem senectusque perueniunt. Etenim omnia minora, vt in artis operibus, sic in natura, citius ad finem deueniunt. Proinde qui iura constituerunt, & rem accuratius considerarunt, definerunt masculos puberes, foeminas viri potentes esse debere p, scilicet vt possent esse ad prolem idonei. Et proinde iuris pontificij antistites statuunt pubertatem, in potentia coeundi, non in annorum numero: vt pubes dicatur qui generare potest q. Atque in controuersis matrimonij, num cognita aliqua sit, non habetur ratio aetatis, sed ad signa ipsa virginis indaganda committi solent mulieres eius artis perita r, quae per aspectum corporis iudicat. Et commixtio solet anticipare tempus pubertatis s. Et in istis malitia supplet aetatem t. Succurrit quod ex mulieribus celebrantibus Cerelia apud Aristophanem vna sic ait v,

Ego enim ipsa primum, vt ne alia dicam, Conficia sum mihi ipsi multorum malorum. Illud vero corru Indignissimum est, cum sponsa quidem sui tres dies, Et meritis apud me erat dormiens, erat mihi amicus,

Qui quidem me vitauit septem annorum existetem, &c. Refert Plinius x, Macroborum, quibus Mandrorum nomen dedit Clitalchus, foeminas septimo aetatis anno parere, senectam quadragesimo accedere. In Calingis eiusdem Indiae foeminas quinquenes concipere, octauum vitae annum non excedere. Notat Gregorius in Dialogis, puerum nouennem suam nutricem impregnasse y. Scribitur apud Hebraeos, quod Phares filius Iudae genuit Ezron, cum tantum nouem annos haberet z. Item Salomon in 11. anno genuit Roboam. Na Roboam successit

a. A. li. 6. c. 5. b. Aristo. lib. 2. polit. c. 7.

c. Strabo, li. 4. Geogra.

i. li. 6. de bell. Galli. k. Heliod. in ergis.

l. D. Aug. li. 16. de ciuit. Dei cap. final. & in Plal. 104. m. D. Aug. lib. 15. de ciuit. c. 12. & 15. n. Plutarch. in vitis, in comparat. Num. & Lycur. o. Aristo. lib. 4. de generat. animal. c. 6.

p. c. 2. de sponsal. impub. lib. 4. Dec. tit. 2. §. 1. de nupt.

q. c. 3. §. fin. de despos. impu. Gregor. 8. c. propoli. c. 4. & Honor. 3. c. casum matrimonij. c. 2. Decret. tit. 19. c. nec aliqua, 27. q. 1. s. c. a nobis, c. 8. & c. ar. c. 1. de despos. impub. c. de illis qui in minoribus, c. 9. de despos. impub. lib. 1. si minor se maior dixer. c. v. Aristoph. in Cereali. x. Plini. lib. 7. cap. 2.

y. glo. in sum. 20. q. 1.

z. in libro Sederot Zahra.

d. §. 1. de nupt. li. 1. Instit. e. 1. filium, de his qui sui vel alie. iur. li. 1. §. c. pen. qui filij sunt legit. li. 4. Decretal. §. 2. de patris potest. f. 1. qui contra de incest. nup. li. 5. c. 5. si quis aduersus, de nup. ap. Iustin.

g. Plato. 4. & 6. de legib.

h. Arist. 7. Polit. c. 16.

- a. 3. Reg. 14. b. 3. Reg. c. 2. c. 3. Reg. 11.

- d. 4. Reg. 16. e. d. cap. 16. 4. Reg. f. D. Hierony. epist. ad Vitalem.

- g. 1. minor 25. an. de minoribus, p.

- h. §. 1. quib. mo. tut. finit. apud Iusti. l. si quando tut. vel cur. esse des. lib. 5. C. tit. 60.

- i. §. minore, de adop. l. 1. arrogatio, §. 1. eo. tit. l. 1. p. kca. 2. & 3. & c. attestaciones, de des. impub. c. 1. de de. lic. pueror. l. §. 1. de nuptiis. m. Pompo. l. 4. de st. nup. lib. 23. tit. 2.

- n. Vlp. l. quafi. §. 1. de spon. lib. 23. tit. 1.

- o. l. 1. de iure codicil. in p. l. multo inter est, si quis aliter vel sibi C. ca. cum super, c. 23. de off. de. leg. li. 1. Decret. tit. 29. p. cap. de illis que infra, c. 7. & c. a nobis, c. 8. iun. §. 1. de despos. imp. c. 1. de sponsal. c. 1. per totum de despos. impub. in 6. q. Thom. Mor. li. 2. Vtopia. r. Dio. lib. 54. Histor. Rom.

successit patri Salomoni, agens annum 40. Salomon autem dum vitam & regnum deseruit, erat annorum 52, anno autem 12, regnum suscepit b, & 40, tantum tenuit c. Achaz etiam procreauit decennis Ezechiam, nam anno 20, aetatis regnum consecutus, administruit sexdecim: Sic obiit anno vitae suae 36. d. Iam autem Ezechias patri successerat in regno, natus annos 25 e. Et D. Hieronymus f, praemissa tamen obtestatione, commemorat mulierculam, alioqui prouetam, factam fuisse a puero decenni grauidam. Fuit & aliquando apud Romanos & mos receptus, ex aspectu corporis iudicari pubertatem viri g, non autem mulieris: verum sicut in muliere, ita & in viro postea turpe visum, & decreta est certa annorum aetas qua vt plerunque, vtique sexus solet pubescere: in foeminis duodecim annorum, in viris quatuordecim h. Quamquam & plena pubertas ad generandum adonea, dicta etiam fuerit 18, annorum i, 12. Quod & postea receptum est in iure pontificio, nisi de potestate generandi controuerfia iudicialis moueretur, citra quam & duodenes mulieres puberes, & 14, annorum viros, eamque aetatem nuptiis responderi rati sunt k. Sicuti & iura ciuilia l. Idem despondit m, minore annis duodecim nuptam, tunc legitimam uxorem fore, cum apud virum duodecim annos impleuisset. Quamobrem si ante illam aetatem nuptia facta sunt, illae non iure matrimonij, sed iure sponsaliorum valent: si quidem praecesserint sponsalia: quod si non praecesserint neque valent nuptiae iure sponsaliorum, quia non ea mens fuit agentium, neque iure nuptiarum, quia lex improbat, nisi postea ratae sint. Hocque expressè respondit Vlpia. n. ex sententia Iuliani. Neque enim quod voluerunt, facere poterunt, scilicet matrimonium in minori aetate, in qua deest legitimus consensus: neque quod poterunt facere, scilicet sponsalia, voluerunt. Quamobrem ex regulis iuris communis, nihil actum videtur valide: duo enim sunt, quae actum perficiunt concurrentia, voluntas & potestas, quorum altero deficiente, & actus caret actione & effectu o. Quare & notabile, vt si intra illam aetatem per verba de praesenti facta fuerint sponsalia, quae infolubilia diximus, liceat poenitere perueniente minore ad illam aetatem: si tamen persecutauerint Morus q, apud Vtopienses infanos foeminas non ante 12, annum nubere mares non nisi expletis 14. Mulieremque ducendam, siue virginem, siue viduam, sponso futuro nudam exhiberi: item futurum maritum vxori nudum. Dio Cassius r. Octauium Augustum summopere cauisse tradit, ne pactiones matrimoniales fierent de ea qua decennis non esset, neue producerentur post sponsalia vltra biennium: tum maximè, quod eos, qui ante fecissent, detectum est animo percipiendi fructus bonorum vxoris, cum matrimonij rem ipsam non exhiberent, fecisse.

De consanguinitate & affinitate in genere. Cap. 8.

- 1 Proximitas sanguinis nuptias vetitas facit & impias.
2 Cognatio quid.
3 Cognationis diuisio Aristoteli in naturalem & ciuilem.
4 Cognatio naturalis alia approbata a lege alia no.

- 5 Vulgo quafit & serui natura habent cognationem, non iure ciuili.
6 Cognatio vel propinquitas ciuilis quae quodplex spiritalis & temporalis, & quae, & de mixta.
7 Affinitas propinquitas mixta quid.
8 Ordo naturalis cognationis & graduum.
9 Gradus quid.

Proximitas sanguinis, nuptias quae per se bonae sunt, improbas & impias inter certas personas constituit, cum quibus lex & natura abhorrent coniunctionem. Qua in re in primis oportet moneri iuuenem, ad haec intelligenda, necessariam illi cognitionem esse graduum cognationis, de qua postea proprio capite dicemus, quamque luculenter docent iurifconsulti sub titulo 11. lib. 38. P. De gradibus affinitatis, vel affinitibus, vt dicunt scribi in pandectis Florentinis. In quem coiectanea quadam vtilia edidit Georgius Viuennus Antuerpianus. Et sub eodem titulo Iustinianus s, & Demetrius Chomathenus v. In summa tamè monebo cognationis finitionem, & diuisionem, & ordinem. Cognati communiter dici putantur, quod quasi vna communitate nati, vel ab eodem ortu, progénitue sint, vt ait Modestinus s, & vt ait Vlpianus y ex Labeone, quasi ex vno nati, & quasi commune nascendi habentes initium. Vocat Greci συγγενεις, vt ait Paulus z, & appellat etiam lex duodecim tabularum agnatos. Verum inter agnatos & cognatos interest, quod agnati tantum sunt, qui per patrem cognati ex eadem familia sunt: agnati solùm, non agnati dicuntur illi, qui per foeminas coniunguntur. Quod fit, vt ius agnationis aliud à iure cognationis, vt in specie sumpta cognatione, vt explicat Paul. Iurisc. a & Modestinus b. Diuidimus autem cum Iulio Polluce c. Aristoteles verò d cognationem, quam Graeci vocant συγγενειαν, diuidi in ea, quae est πρὸς ἀμωτος & eam, quae est κατ' οὐρανὴν καὶ κατὰ γῆν, tradit. id est in ea, quae per necessitudinem sanguinis, & ea, quae per affinitatem coeungitur. Theophilus e vocat ἀγγισθεν, Balsamon autem f, συγγενειαν. Aliter diuidimus propinquitatem seu cognationem, in naturalem & ciuilem seu legalem, naturalis in sanguinis ex vno stipite, vel à quadam coeunctione quorundam, participatione legalis illam imitatur. Caeterum & subdiuiditur vtraque: nam naturalis cognatio, & propinquitas interdum simpliciter est naturalis, à lege omnino improbata coeunctione: alia qua habet legis etiam consensum. Prima per concubitus vagos & ex filiis inde ortis nascitur: estque naturalis reuera, quae etiam iure ciuili non recipiatur, tamè eius iura sanguinis nullo iure ciuili dirimi possunt h. Quae naturalis est cum legis consensu ex nuptiis nascitur iustis: & olim ex coeubinato probato ex eodem quoque oriebat. Vulgo quafitos sic iure ciuili (naturali tamè coeunctione) nullos habere agnatos manifestum est: cum agnatio à patre, cognatio à matre est i. Hi autem nullum patrem habere intelliguntur, & tantum cognati sunt sibi & matri, non consanguinei: non quod tales patri non sint, sed quia cui sint, incertum & inhonestum esset dici k. Sic in seruis, qui pro nullis iure ciuili habentur l, & inter quos diximus non esse matrimonium m, eo iure cognatio vix admittitur, vt non succedant eo iure n. Cognatio vel propinquitas ciuilis est, quae ad similitudinem graduum naturalis inducta est. Ea autem vel temporalis seu secularis, vel spiritalis est: secularis

s. Potissimum in l. 1. 2. 3. 10.

t. tit. de grad. cognatio. a. 2. p. d. Iustinia. v. Demetrius Chomathenus. ti. de grad. cognationis. lib. 3. iur. Oriental. x. Mod. l. 4. §. 1. de gradib. affinit. p. y. Vlpia. l. 1. §. 1. vnd. cogn. lib. 38. tit. 9. z. Paul. l. iurif. cons. l. 1. 2. de grad. cognat. affinit. p.

a. Paul. d. l. iurif. consulti. b. Mode. l. inter agnatos. l. 5. vnd. legit. l. 38. tit. 8. c. Iul. Pollux, li. 3. Onomast. c. i. d. Aristot. li. 2. Polit. e. Theophil. li. Instit. tit. 6. f. Bals. Nomo ca. tit. 3. c. 2.

g. Modest. l. 4. §. cognationis substantia, de grad. affinit. p. §. 1. de success. cognat. lib. 3. Instit. tit. 5. h. l. iura sanguinis, de reg. iur. l. ius agnationis, p. de pact. i. Iustin. §. vulgo quafitos, de success. cognat. lib. 3. Instit. & l. spurius, l. 4. vnd. cog. p. k. Modest. l. 1. vulgo concepti, l. 3. de stat. homi. p. lib. 1. tit. 4. l. q. attiner, de reg. iur. m. sup. in nupt. fynoni. n. l. 1. §. 1. vnd. cog. in p. Paul. l. iurif. consulti, l. 1. §. 1. §. 1. de no. cognatio. nis de grad. affinit. p.

Græcos vsurpatur, vt apud Plutarchū^a, καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν κατὰ τὸν συγγέντων ἀνεκτίσθαι δὲ νόμον, id est. *quoniam generis series ab initio ad eum vsque exacte deduci videatur.* Sic Plinius^b, *expressi, inquit, cetera vultus, singulis disponebantur armariis, vt essent imagines, qua comitarentur gentilium funera, semperque defuncto aliquo, totus aderat familia eius, qui vnquam fuerat populus. Stemmata vero lineis distabantur ad imagines pictas.* Cæterum, quia in ista diuisione linearum sunt superiores, & inferiores, & à latere singulares, priores antiquiores, & iuniores personæ: rectè dicemus, retenta metonymia ascensus & descensus, & gradus quoque, quibus ascendamus, vel descendamus, & ad latera moueamur ordine, confingi. Gradus, inquit Paulus^c, dicti sunt ad similitudinem scalarum, locorumque procliuum, quos ita ingredimur, vt à proximo in proximum, id est, in eum, qui

23 quasi ex eo nascitur, transeamus. Et superior quidem & inferior cognatio, iure civili à primo gradu incipit: at ea quæ ex transuerso numeratur, à secundo incipit^d. Quia ex transuerso, siue à latere nullus est primus gradus. Ratione graduum, linea collateralis diuiditur in duas, in æqualem & inæqualem. Æqualis, quando gradus æqualiter distant à communi stipite seu centrica persona, quam antiqui vocant Petruciam. Inæqualis, quando inæqualiter distant, videlicet longius alter gradus abest à communi & centrica persona, quam alius. In numerandi calculo, alius modus iuris ciuiliis, alius iuris canonici: quia horum diuersi fines, ad quos stemmata ordinant^e. Vnde & quos vocant gradus iuris ciuiliis auctores, canones vocant generationes. In iure ciuili tot sunt gradus inter consanguineos, quot sunt personæ ad propagationem necessariae, vna dempta: vna porro demitur, quia ad primum gradum est opus duabus personis, & deinde quælibet persona addita personæ facit vnum gradum. Exemplum in linea ascendentium, centrica persona & pater sunt in primo gradu, centrica & auus sunt in secundo: quia tres sunt personæ, centrica, pater auus. Ex quibus si centricam adimas, erunt tantum duæ: duo ergo gradus. Exemplum in linea descendentium, centrica persona & filius eius, sunt in primo gradu: centrica & nepos, in secundo: centrica & pronepos, in tertio: quia sunt quatuor personæ: demet vnam personam, residuæ erunt tres personæ, & ita tres gradus. Tertium exemplum in linea collateralali, primum, quando æqualis est: videlicet quando æquali gradu personæ, de quibus quaritur, distat à communi centrica. Illa centrica cum fratre est in secundo gradu, quia sunt tres personæ, centrica, pater, & frater, centrica cum filio patris, in quarto: quia sunt quinque personæ computatis intermediis, nempe centrica, pater, auus, patruus, à quo descendit eius filius: tolle vnam, & supererunt quatuor quoque gradus. Exemplum quartum in linea inæquali, centrica persona, & filius fratris, sunt in tertio gradu, quia sunt quatuor personæ: inibi: centrica, pater, frater, & filius fratris, quarum vna dempta, restant tres. Igitur in tertio gradu id ipsum experieris in iis, qui sunt in linea materna, veluti centrica persona cum sua, fore in 2. gradu est, cum filia sororis in tertio, centrica cum auunculo, in tertio: quia sunt quatuor personæ, centrica, mater, auia, & auunculus. Nec refert cuius sexus sunt personæ, cum quibus fit collatio, vel quæ intermediæ sunt. Minus etiam inspicimus an mediæ sint in rerum natura, an verò

a Plutar. in vita Numæ, in princ.
b Plin. lib. 35. cap. 2.

c Paul. I. Iurif. consultus, l. 10. §. gradus, de grad. affi. P.

d s. quare, de grad. cogn. l. 2. de grad. affi. P.

e ca. ad sedem apostolicam, 35. q. 5.

mortuæ sint, an sint naturales & legitima: simul vel naturales tantum^f: vel sit status feruiliis vel ingenuus in illis. Etenim naturalē causam hinc obseruamus sanguinis, & fluxum generandi sequimur, ratione videlicet singularium personarum, à quibus ad proximos gradus sit transitus. Sic quoque numerant Iurifconsulti^h, in linea perpendiculari à centrica persona, vt primo gradu sunt, suprâ, pater, mater: infrâ filius, filia. Secundo suprâ, auus, auia: infrâ, nepos, neptis: ex transuerso, frater, soror. Tertio gradu sunt supra: proauus, proauia: infrâ, pronepos, proneptis: ex transuerso, fratris sororisque filius, & filia: conuenienter & patruus, amita, auunculus, matertera. Quarto gradu sunt suprâ, abauus, abauia: infrâ, abnepos abneptis: ex transuerso, fratris, sororisque nepos, neptis: & conuenienter patruus magnus, amita magna, id est, aui frater & soror: item fratres patruelus, sororésque patruelus, id est, qui quæuè ex duobus fratribus propagantur: item consobrini, consobrinx, id est, qui quæuè ex duabus sororibus nascuntur, quasi consobrini: item amitini, amitina, id est, qui quæuè ex fratre & sorore propagantur. Sed vulgus ferè omnes istos communi appellatione consobrinos vocat. Quinto gradu sunt suprâ, atauus, atauia: infrâ, atnepos, atneptis: ex transuerso, fratris, & sororis pronepos, proneptis: & conuenienter, propatruus & proamita, id est, proauui frater & soror: item fratris patruelus, sororis patruelus filius, filia: & similiter consobrini, consobrinx, amitimi, amitimæ filius, filia: proprius sobrino, proprius sobrina isti sunt patrini magni, amita magna, auunculi magni, auuncula magna filius, filia, hoc est, patris matrisve eius, de cuius cognatione quaritur, consobrini, consobrinx, siue pater patruelus, vel amitimus, soror patruelus, vel amitima. Sexto graduⁱ sunt suprâ, tritauus, tritauia: infrâ, trinepos, trineptis, ex transuerso, fratris & sororis abnepos, abneptis: & conuenienter abpatruus, abamita, id est, abauui frater, & soror: abauunculus, abmatertera, id est, abauia frater, & soror: item patris magni, amita magna, auunculi magni, matertera magna nepos, neptis: item fratris patruelus, sororis patruelus, consobrini, consobrinx, amitimi, amitimæ, nepos, neptis: item propatruus, proamita, proauunculi, promatertera filius, filia. Qui verò ex fratribus patruelibus, aut consobrini, aut amitimis vndique propagantur, ij propriè sobrini dicuntur. In septimo autem gradu, quam multæ esse possint personæ, ex his quæ diximus, satis apparet, duplicatis partem, liberorumque personis. Quæ volui enumerare iisdem verbis, quibus videntur Iurifconsulti, quod in illis & nomina personarum, & gradus rectè explicentur, vt luculentius tradi non possint. Verum obseruandum est, tantum Iurifconsultos vsque ad sextum gradum personas enumerasse vtriusque lineæ, & directæ, & transuersæ: nam vltra difficile ferè est omnes eos numerare, qui ex genere sunt. Et natura vltra sextum gradum consistere cognationē vix patitur^l, propter nimium diffusam propagationem, quæ sanguinis substantiam communem primam dissoluisse videtur: non secus, ac fons per longas peregrinationes in mare descendens, elongatus à capite, eodem minus retinet substantiæ primæ originis, quod longius ab ea discedit, terrarum, quas alluit, immutatus naturis. Et ita consanguinitas paulatim, dum sæpe propaginē ordinibus dirimit, vsque ad vltimum gradum se subtrahit, & propinquitas esse definit.

f Scapula, l. 1. & nihil in eo est, l. 5. de rit. nupt. lib. 24. tit. 2.

g Paul. in l. adoptiuus, l. 1. §. feruilius, de tit. h in l. 1. §. 2. de grad. affi. Iustin. in §. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. de grad. cognat. c. primo gradu, 35. q. 5. Iurifconsultus, l. 10. §. n. sic filios, de grad. affi. in 1.

i l. 2. eod. P.

k l. 3. eod. de grad. affi.

l non facile, l. 4. de gradib. agnat.

De affinitate. Cap. 10.

definit^a. Addit Isidorus rationem^b, septimo gradu finiri consanguinitatis computationem, sicut sex ataribus mundi generatio, & hominis status finitur, ita propinquitas generis, tot gradibus terminatur. Possem hinc alia quæ de generatione traduntur hominis adferre, quod septimo die semen in vtero matris conglobatur, sitque ad capiendam formam idoneum: & ante septimum mensē editus partus viuere nequit: post partum an victurus sit infans, septima hora decernit. A septimo die nomina infantibus olim imposita, tanquam salutis vitæ tunc fidēdum sit, pluribus ante diem septimum pereuntibus. Post septimum mensem sunt dentitiones: post annos septem, primi dentes cadunt, infans loquitur plenè. Annis bis septenis pubescunt. Venæ seu arteriæ mouentur numero septenario. Morborum pericula discriminat septenarius criticus decretorius. Possem & alia de septima generatione, & septenario numero tradere: sed hæc nos ab vtilioribus remouerentur, ideo pertranso. Et noto, vltra septimum gradum aliquoties extēdi consanguinitatis considerationem, in successibus iure proximitatis deuoluendis, videlicet ad decimum vsque^c:

28 & hæc in iure ciuili seruanda sunt. At in iure pontificio paulò aliter gradus numeramus, videlicet per generationes^d. Quomodo autem numerentur ista generationes, & gradus, constituumus methodū oportet ex tribus axiomatibus. Primum, in linea recta seu perpendiculari, ascendentium videlicet & descendentium, tot sunt gradus, quot sunt personæ, vna dempta, centrica videlicet, vt in iure ciuili dictum est, cum quo hæc concordat. Et proinde centrica cum patre, erit in primo gradu: cum auo, in secundo: & sic in aliis, ordine graduum cōseruato. Alterum axioma ad collaterales in linea æquali pertinet, vt quoto gradu aliqui distat à communi seu centrica persona, tantum distent à se^e. Tertium in linea inæquali collateralali quoto gradu remotior distat à communi stipite, eod distinguntur collatæ personæ, de quibus agitur inter se^f. Conueniunt ius ciuile & pontificium, in numerandis personis rectæ lineæ, quia vtrunque habet prohibitionem nuptiarum inter has personas vsque ad infinitum^g. Nō ita in collateralibus: nam iura ciuilia à pontificiis distindēt, & ideo sequimur ius canonicum in his^h. Et aliter numeramus iure canonico in nuptiis gradus, reiecta successione ad regulas ciuilesⁱ. Et quia nuptiæ sine duabus personis esse nō possunt: Sic duo gradus legales vnum canonicum faciunt. Fratres itaque, qui secundum leges seculares dicuntur esse in secundo gradu, iuxta canones numerantur in primo: filij fratrum, qui illic numerantur in quarto, hic computantur in secundo: nepotes verò, qui in sexto ibi, istic numerantur in tertio: Sic deinceps qui legibus inscribuntur in actauo & decimo, in canonibus definiuntur in quarto, & quinto: atque de reliquis sentiendum est, vt qui secundum canones dicuntur in sexto vel septimo, secundum leges accipiuntur in duodecimo, vel decimoquarto^k. Et Zachariæ Papa explicat, *Parentela gradus, inquit, taliter computamus, siquidem ego & frater meus vna generatio sumus, primumque gradum efficiamus, nullo gradu distamus. Rursus filius meus fratrisque mei filius, secunda generatio sumi, ac gradum secundum faciunt, nec à se aliquo gradu separantur: atque ad hunc modum ceteræ successiones sunt habende.*

a c. 1. 35. q. 4. c. primo gradu §. successio nis 35. q. 5. b l. 10. lib. II. Etymologia. c. 6. d. c. 1. 35. q. 5.

c s. hoc loco, de success. cogn. l. 3. Inuit. tit. 5. ca. ad sedem, §. hi vero exigent, 36. q. 5. d. ca. quædam, can. contradi. cimus, 35. q. 3. parentela, 35. q. 5.

e can. quod distat, c. 6. de consanguin. & affi. f d. c. fin.

g l. nuptia, 2. de rit. nupt. in P. §. inter eas enim, de nup. ap. Iustin. h c. nō debet, de consang. & affi. nit. i canon. ad sedem, 35. q. 5.

k hæc in d. c. ad sedē, §. sed vt ver. dica. l. can. parentela, 35. q. 5.

- 1 Affines qui.
- 2 Affinitatis gradus multi proprii, sed naturalis cognationis gradus imitantur.
- 3 Affinitas nulla inter coniuges, sed principium affinitatis.
- 4 Affinitas personarum & graduum nomina, socer, gener, unde nomē priuignus, vitricus, nouerca.
- 5 Affinitas iure civili tantum contrahitur ex coniunctione legitima: iure pontificio ex naturali etiam illegitima.
- 6 Ex sponsalibus non nascitur affinitas, sed proximitas publice honestatis.
- 7 Affinitas duplex primi, & secundi generis.
- 8 Affinitatis & publice honestatis gradus in nuptiis iure pontificio considerati.
- 9 Gradus in cognatione spiritali, qui impediunt matrimonium, & quomodo numerandi.
- 10 Comparentelas duplex, directa & obliqua.
- 11 Virilitas tractationis consanguinitatis & affinitatis, quibus locum habeat.

Affines sunt viri & vxoris cognati, dicti ab eo, quod duæ cognationes, quæ diuersæ inter se sunt, per nuptias copulatur, & altera ad alterius cognationis finem accedit. Namque cōiungendæ affinitatis causa sit vx nuptiis^m. Gradus affinitas per se nō habetⁿ, respectu autem cognationis naturalis in coniunctione matrimonij contracta affinitate, affinitas gradus cognationis imitatur, vnde & gradus affiniū rectè dici possunt^o. Inter cōiuges nulla quidem affinitas est, sed à matrimonio eorum initium affinitatis. Nomina affiniū enumerantur, & explicantur à Modestino^p. Socer, id est, viri pater, vxorisque, ita dictus, quia generum sibi sociavit, mater verò eorum focrus appellatur. Apud Græcos propriè viri pater πατὴρ mater verò μητέρα: vxoris autem μητέρα, pater, mater autem πατὴρ vocatur, inquit Modestinus. Scholiastes autem Homeri^q duo superiora nomina antiquiora putat. Gener verò à genere, quod ad augendum genus adhibetur maritus filia, Nurus filij vxoris. Socer itaque vxoris meæ est pater, ego illi sum gener: focer magnus dicitur vxoris meæ auus, ego sum illius progēner: & retrò pater meus vxori meæ focer est, hæc illi nurus: & auus meus focer magnus est, illa pronurus illi: item focrus mihi vxoris meæ mater est, ego illius sum gener: & profocrus mihi, vxoris meæ auia est, & ego illius sum progēner: & retrò mater mea, vxoris meæ focrus est, illa huic nurus: & auia mea focrus magna est, vxor mea illi pronurus. Priuignus, est vxoris meæ filius, ex alio patre, quam ex me natus, ego illi vitricus, & in contrarium vxor mea liberis, quos ex alia vxore habeo, nouerca dicitur: liberi mei illi priuigni sunt. Priuignus πατρικός, id est, pranatus, quod antequam mater secundò nuberet, est progenitus. Vitricus πατρικός, Nouerca μητρικός. Viri frater, leuir, Græcis δειρ. Viri soror, glos, à Græco nomine γάμος. Duorum fratrum vxores, εινδρες, quidam dicunt tani trices. Iure ciuili tantum contrahitur affinitas ex coniunctione legitimarum nuptiarum, non alio modo, neque ex nuptiis interdictis^r. Iure canonico affinitas contrahitur, non ex nuptiis solum, sed ex quacunque coniunctione naturali seu copula

m nō facile, l. 4. §. affines, de grad. affi. P. n d. §. affines, verbi gradus.

o l. iurifconsultus, l. 10. de grad. affi. P. p l. non ideo, c. de heredit. instit. q. in l. 4. §. affines, de grad. affi. nit.

q interpres Homeri, in Iliad. o. & x.

r l. 4. §. sciendū est, de grad. affi. nit.

- 21 Diuertendi cause legitime Iuris civilis & diuini.
22 Uxores Moscovitarum se contemni putant a viris, nisi verberentur.
23 Diuortij faciendi Platonis lex & formula.
24 Diuortij causa Persis, uxorem non facere iussa mariti.
25 Diuortij etiam causa mores uxoris marito displicuisse.
26 Diuortium & separatio tori ratione adulterij.

Post cognitionem eorum, quæ matrimonium impediunt, facilius erit solutionis eiusdem tractatio: nempe quæ affines maximè, & veluti coniunctas habeat causas, nisi quod impedimentum prohibet, ne fiat matrimonium: at solutio matrimonium sterisse innuit, aliter, non diceretur solutum. Et dura quidem separatio patris & filij, virique & vxoris dicitur ab Vlpiano. Verum aliquando eam recipi expedire, interdum verò necessarium visum est. Fit autem quadrupliciter eius solutio, aut iure naturæ, aut ciuili, diuino, aut pontifico. Natura, morte alterutrius coniugis soluitur iugum hoc, non secus ac reliqua mortalia. Et ita Dominus noster Iesus Christus reiecit ignorantiam Sadducæorum interrogantium, cuius futura erat vxor in resurrectione, quæ septem fratribus nupta fuerat: quod mortuò marito saluta sit à lege viri vxor, & in alio seculo nuptiæ futuræ non sunt. Iure ciuili Romanorum quoque, & morte fit solutio: & vltra captiuitate, seruitute alterutrius, & diuortio, vt ait Paulus. Captiuitate dirimitur exemplo mortis naturalis, & bona gratia: sine imminutione iurium coniugij: quando capto viro vel vxore ab hostibus, expectato quinqueennio incertum est, an captus mortuus fuerit, vel viuat, ex responso Vlpiani. Firmat id Iustinianus, si modò inquisitio diligens facta fuerit, num adhuc viuat apud hostes vir captus, vel capta vxor. Quod si captus quidem non fuerit coniunx, sed peregrè profectus, non censetur diremptum matrimonium, quantumcumque incertum sit de vita, & quantumuis diuinius absens fuerit: nec potest qui incertus incertave de morte alterius est, alteri coniugi, antequàm certum de morte habeat testimonium, vt placuit nouissimis sanctionibus. Seruitus quoque sufficere visa est, superueniens alteri coniugum, dirimendi matrimonij iusta causa Iustiniano. Obseruata tamen distinctione, de qua egimus in impedimento erroris conditionis personæ, in superioribus capitibus. Seruitutem mortalitati quippè compararunt Iurifconsulti. Quamobrem olim pœnali quoque iudicio, in seruitutem pœnæ adiudicato altero ex liberis coniugibus, soluebatur matrimonium, vt liquet ex constitutione Constantini: veluti si in metallum fieret condemnatio, vel ad bestias, quibus libertas adimebatur. Quod tamen iure nouelliarum correctum est, cum hodie nemo benè natus, ex pœna seruus efficiatur. Diuortio deinceps dirimitur iure ciuili matrimonium. Diuortium dictum est secundum Caium, à diuersitate mentium, quia in diuersas partes eunt, qui distrahunt matrimonium. Dicit & repudium in matrimonio, quodque ad reiectionem sponsæ pertinet, cui non diuortium, sed repudium conuenit P. Neque repudiare vxorem, vel ea diuertere quicquam aliud est, quàm cogitare & deliberatè perpetuam distentionem facere, non calore iracundiæ, vel alia leui de causa, in qua per-

a Vlp. in l. Iulianus, l. 4. & l. 5. de diuort. l. 24. p. tit. 2.
b Vlpian. in l. 1. quæstum, l. 12. §. sed an instrum. de sum. in l. 1. de instrum. leg. l. 31. §. 1. l. 7. §. 1. ad Cor. 7. c. pen. & fin. de sec. nup. lib. 4. Decret. tit. 27. §. deinceps, de nupt. in auth. d. Mauth. 22. Marc. 10. Lucæ 20.
c Paul. l. 1. de diuort. P.
f Vlpian. l. vxores, l. 6. co.
g Iustin. in §. sed etiam cap. iudicatus, de nupt. coll. 4. tit. 1. in auth. h §. quod autem, vt lic. mat. & aulæ, auth. hodie, de repud. C. cap. in præsentia, de sponsal. ca. de fec. nup. ca. cū per bellicæ, 33. q. 1. i d. §. sed etiam, de nup. in aut. & §. si verò de eorum, c. 2. & fin. de coniug. sermor.
i Vlpian. l. cum hic status, l. 3. §. si verò dona. int. vir. & vxor. in P. §. si verò decretum, de nupt. in auth. coll. 1. l. seruitutem, de reg. iur. P.
l Constant. l. res vxoris, l. 24. de don. int. vir. & vxor. lib. 5. C. tit. 16.
m §. per se feruus, quibus mor. sus pot. fol. laut. facta §. in res eos, & §. quisquis, & §. ultimo sup. plicio, & leg. quidam, de pœn. in P.
n §. quod autem, de nup. in auth. de donat. int. vir. & vxor. C.
o l. 1. de diuort. lib. 24. P. tit. 2.
p d. l. 1. de diuort. l. inter diuortium l. 1. de verb. sig. in P. l. inter sup. l. 1. de eo,

seuerantia non sit. Ideo testato fiebat, coram septem testibus eodem iure Romanis, puberibus, & ciuibus. Diuertendi inter absentes formula generalis & communis erat, dato libello repudij, in quo continerentur causæ, ob quas dirimebatur matrimonium, hæcque verba, res tuas tibi habeto: tuas res tibi agno. Sicuti & meminit Martialis,

Mense nouo Iani veterem Proculeia maritum Diseris, atque iubes res sibi habere suas.

Et Apuleius læcesitum Cupidinem à Psyche, sic ait: Confestim toro meo diuorte, res tuas tibi habeto: ego verò sororem tuam, (& nomen quo tu censeris, aiebat) iam mihi confestim arba atque ijs nuptijs coniungabo. Et in sponsalibus discutiendis, conuisione tua non viar: quæ & inter præsentibus, sicuti inter absentes pronunciaripoterat. Verba illa legum tabulæ sunt, quibus interdum clauium ademptio iungebatur: vt vtrumque ex Cicerone docetur, qui dum de repudiata Mima ab Antonio agit, Illam, inquit, suas res sibi habere iussit, ex 12. tab. clausus ademit, exegit scilicet domo. Scribit namque Sextus Pompeius institutum fuisse Romanorum antiquorum, vt vxoribus primùm domum ingredientibus, clausus darent: idque, inquit, ad significandam partus facilitatem. Melius tamen & aptius meo iudicio, vt symbolum acciperent, se vt matresfamilias in possessionem, & in rerum mariti communionem seu societatem admitti: Nam receptum est, clauibus rerum traditis, res illis conclusas transferri ex sententia Papiniani. Scribit Plutarchus, quamuis Numæ visa fuerit intollerabilis communio matrimonij, nihilominus inauditam tunc & antea fuisse solutionem: & antiquos memoriam mandasse, primùm, qui diuortium fecisset, fuisse Spurium Coruinium, qui septima, supra centesimam & trigessimam, Olympiade, diuortium cum vxore fecit, coactus à Centoribus iurare, liberorum causa se coniugem dimittere: ob quod factum, in perpetuum exosum à populo fuisse. Primam quoque Pinarij vxorem Taleam nomine, Tarquinio Superbo regnante, aduersus Gitaniam eius socrum diuortium fecisse. Et alibi, non Coruinium quidem, sed Seruilium Spurium diuortium primùm fecisse ob sterilitatem vxoris Romæ ait: atque ex industria eius rei primùm auctorem annotatum, non secus ac apud Græcos primus patricida, vel matricida. Sed de eodem eadem referens Gellius, legisse videtur cum Dionysio Halicarnasæo, Spurium, cui Ruga cognomen erat: quod & Valerius Maximus probat. Distrahebantur autem matrimonia quadrupliciter iure ciuili, in vita coniugum: aut ex consensu vtriusque, qui pactis & placitis diuertentium legem accipiebat: aut per occasionem rationabilem, quæ bona etiam gratia vocatur: aut citra omnem causam: aut cum causa rationabili, quæ explicat Iustinianus. Ex consensu & placito, sine causa, Theodosius & Valentinianus abiri matrimonio permittebant, & repudium mittere. Quod sublatum est nouella Iustiniana 117. Potest tamen & hodie ex consensu relinqui cohabitatio & commixtio, & repudiari consensu: si alter coniugum vel vterque, meliorem affecter vitam, remanente vinculo, nempe quod is, qui, vel ea quæ in seculo relinquunt, alio arctiorem monasticam vel Ecclesiasticam vitam proficiente, non possit alterius tori nuptias, vident priore coniuge, ambire, vel amplecti, vt

q Paul. l. 3. & Papil. l. si pœnituit, l. 7. de diuort. l. quicquid calore, de reg. iur.
r Paul. l. nullum diuortium, l. 9. de diuort. s. c. l. 2. §. 1. de eo.
t libr. 5. a. nisi aurei.
v l. 1. de diuort. P.
x Cic. 2. Orat. cõtra Antoni.
y Papin. l. clauibus, l. 74. de contra. empt. in P.
z Plur. in cõp. p. Lycurgi & Numæ, & in vitis.
a Plur. in cõp. Rom. & The. fici in vitis.
b Gell. l. 4. c. 3. e Dion. Halic. in 2.
d Val. Max. l. 2. ca. 1. d. agit de primo repudio.
e Iustinianus, di. strahunt, itaque de nup. in auth.
f l. si constanter, l. 9. de repud. lib. 5. C. tit. 17.
g quia verò & ex consensu, constit. 117. in auth. aut tit. vt lic. mat. & aulæ, auth. g hodie, C. de repud. §. ex quo verò quidam, in nouel. 134.
h Iustin. l. Deo nobis, l. 42. de episc. & cler. lib. 1. C. tit. 6. §. secundum occasionem, de nup. in auth. §. irreprehensibilis, nouel. 23. & §. prædictis quidè nouel. 117. §. quod si constanter, c. 2. de cõuers. coniug.

fit, vt alter illorum ingredi hanc vitam nequeat, nisi alter quoque voueat castitatem. Per occasionem rationabilem abibant & bona gratia, vt supra diximus, captiuitate, quando impotens ad coeundum quis erat, vt superius diximus. Sine causa rationabili etiam fieri poterat olim, & à non bene consentiente iugo mittebatur repudium, verùm non impune, sed ea lege, vt qui absque causa mitteret, non posset intra quinque annos iterum nuptias, si vir esset, vel dotem, si vxor: mutata tamen nouellarum iure pœna quinque annis. Causa autem iusta solutionis matrimonij iure ciuili erat, quæ esset ex numero expressarum à constitutione Theodosij & Valentiniani. Si vxor sit adultera, venefica, homicida, plagiaria, sepulchrorum dissolutrix, sacrilega, latronum fauorix: si extraneorum hominum, ignorante vel nolente marito, conuiuia appetat: si eodem inuito, sine iusta & rationabili causa foris pernoctet: si spectaculis & theatralibus ludis, illo prohibente, assistat: si marito veneno aut gladio insidietur. Et iisdem de causis repudiata, quinque annos etiam iubetur abstinere connubio, & dotem amittere. Contrà, & eadem constitutione quoque vxor repudium mittebat iuste marito: si adulter, homicida, veneficus, si in principibus quod etiam maximè castas exasperat, certum ineat: si vxori insidietur, gladio, venenove: si verberibus, quæ ab ingenuis aliena sunt, eam affecerit: atque per idem quinque annis tempus teneat abstinere alio coniugio, donatione propter nuptias amissa. Persequitur & causas diuortij receptas olim Alexander ab Alexandro, & Deuteronomij liber 8. Verùm Moscovitis verberum causa, etsi repudium admittant non esset iusta causa: quippe quod mulieres se contemni à viris, nec diligere putant, nisi verberentur, vt scribit Sigisf. mundus Liber Baro. Et apud Platonem lex de diuortio hæc est, vt si vir & vxor, propter nimiam acerbiter non conueniant, Decemviri de legum custodiis qui medijs sint, & decem mulieres de curatricibus connubiorum, provideant. Quorum sententia, si ita conciliati sint, valida, & stabilis habeatur: sin autem eorum animi vehementius iracundia fluctuent, factò diuortio illos, illasque pro viribus quærant, quive vtriusque conueniant. Apud Persas, ex lege vxor contumaciter marito dicto non audiens, repudiari poterat, sicut & Assuerus ipse rex repudiavit eam ob causam vxorem Vasti, in cuius locum subrogata Hester, vt eius historia, & Iosephus narrat. Propter mores etiam improbatos coniugum, solutum fuisse aliquando coniugium constat ex rubrica, De repudijs & iudicio de moribus sublato. Cuius iudicij exempla refert Valerius Maximus, veluti C. Sulpitium Gallum repudiasse vxorem, quod eam capite aperto foris versatam cognouerat. Q. Antistium Vererem suam, quod eam in publico cum quadam libertina vulgari, secretò loquentem viderat. P. quoque Sempromium Sophum coniugem repudij nota affectisse, nihil aliud quàm se ignorare autam ludos spectare: qui casus & postea l. consensu, de repud. l. 25. fertur. Pertinet ad repudium, lex Iulia de adulterijs: neque enim licet compertam in adulterio

a c. cum sis, c. 4. ca. significauit, ca. 14. eod. de con. c. iu. c. prudentia, de offic. delegat. vide Ang. Clauis in summa, in verbo, matrimonium 4. num. 9. vide Abbat. & Calderi. in c. 1. de cõuers. coniug. b §. per occasionem, de nup. consti. 22. & §. si verò captiuitas, eod. c. §. si verò altera, & §. miores, de nup. in auth. d §. quia verò, velice. mat. & aul. in auth. coll. 8. e l. consensu, l. 8. c. l. 5. de repud. C. s. miores, de nupt. in auth.
f Alex. ab Alex. lib. 4. c. 8. g Deut. c. 24.
h Sigisf. in cõment. rer. Rutheno. seu Moscovitar.
i Plato, in de legib.
k Hester, c. 1. Iosephus, l. 11. antiqui. c. 6.
m l. 5. C. tit. 17. n Val. Maxim. l. 6. c. 3.

retinere, nisi castigatam. Et separatur torus, potestque adulteram ita abiicere quilibet, etiam si ei iurauit nunquam se eam repudiaturum: quia ea causa excepta videtur. Sic Suetonius meminit Tiberium Cæsarem in causa cuiusdam equitis Romani, gratiam ei fecisse iuramenti, vt repudiaret vxorem in stupro compertam.

Num iure diuino dissolui possit matrimonium. Cap. 16.

- 1 Lege Moscaica permittitur diuortium Iudeis improbatum.
2 Diuortium iure diuino & pontificio nunquam approbatum, sed prohibuitur.
3 Diuortio factò propter adulterium, separato toro alteri etiam innocens non potest nubere: & ibi rationes ab autoritate, quia relicta nubens morchetur, quia reconciliari potest.
4 Diuortio factò ob fornicationem, separatos non posse alij nubere, probatio à sacris patribus.
5 Alia ratio à baptismo ad matrimonium pro indissolubili copula per adulterium.
6 Diuortium apud Moscovitas excommunicatione prohibuitur.
7 Morre tantum naturali, soluta à lege viri vxor dicitur.
8 Authores qui putauerunt separatos causa fornicationis, posse alijs nubere, & eorum reprobaiones.
9 Diuortium in toro non fit, etiam inter coniuges adulteros.
10 Diuortium ob heresim & infidelitatem.
11 Separatum matrimonium, tanquam nullum, non habet prohibitionem semper, quin alij nubere possint separati.
12 Matrimonium separatur tantum iudicio Ecclesiæ.
13 Matrimonium non dissoluitur hodie ob sterilitatis causam.
14 Ancilla supposita ab vxoribus, proli causa, Abrahæ & Iacobo, quare.
15 Lotharius rex Austrasie excommunicatus à summo pontifice, quod repudiasset vxorem, vt sterilem, & aliam duxisset.
16 Diuortij iuris civilis causa sublata.
17 Abortum faciens olim repudiari poterat, hodie non.
Turijs diuortia libera, & repetitio matrimonij, dummodo non se iniurijs ingerent.

Ed, num iure diuino dissolui possit matrimonium, agamus: & certè Moysis decreto permittebatur diuortium Hebræis. Ibi tamen annotamus permissionem, non legem, non approbationem: sicuti multa Deus permittit euenire ob malitiam hominum, quæ proba non sunt per se, sed secundum quid, vt permittit affligi iustos, regnare hypocritam, hæreses, vt qui probati sunt, manifesti fiant. Sic permittit Deus repudium, ad maius malum vitandum: & fatius visum est diuortium permittere impijs, & duræ ceruicis hominibus, quàm cogi eos inuitos vxores, quas occidissent, retinere. Ab initio enim, id est, in institutione matrimonij non fuit sic: sed quod Deus coniunxit, homo non separabat, vt ipsa veritas docuit. Et D. Paulus, Præcipio, inquit, non ego,

o l. 2. & l. castitatis, l. 9. ad leg. l. 1. de adul. l. 9. C. tit. 9. l. 2. §. lenocinij, eo. in P. c. si vxorem, 32. q. 7. c. 3. de adulter. Pap. l. mulier, l. 1. §. si ad leg. l. 1. de adul. l. 4. §. P. tit. 5. p. c. præcepit, & c. si vxorem, quos, 32. q. 7. q. c. quemadmodum, ca. 25. de iurei. l. 2. Decret. c. 24. r Sueton. in Tiberio, c. 35.
s c. 24. Deut. Ioseph. lib. 4. antiq. c. 6. t can. hæratione, 31. q. 1.
v D. Matth. 19. Luc. 10. canon. quos Deus. 33. q. 2. can. nunquid, 33. q. 1. c. de insidib. de consang. & affinit. c. inter corporalia, de translat. episc. x. 1. Cor. 7.

sed dominus, uxorem a viro non discedere, quod si discesserit, manere inuuptam, aut viro suo reconciliari: & vir uxorem non dimittat. Constituo autem hic axioma, iure diuino & potestico, indissolubile contractum matrimonium: per illam regulam, quod Deus coniunxit, homo non separet. Vtque non liceat coniuge repudiato, coniugium repetere viuentem eo: Nam si quis obiciat antiquum ius diuinum, dixi iam id ad permissionem pertinere tantum, & contra vinculum. Si quis autem recurrat ad separationem fornicationis causa. Euangelica lege permissam, audio quidem, sed de separatione concubitus & tori, non vt alteri, innocens ab adulterio, nubere, possit, vt quidam rati sunt. Ea de causa perpendamus verba dominica, dum ait ^a *Audistis quia dictum est antiquis, quicumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudij: ego autem dico vobis, quicumque dimiserit uxorem suam, excepta causa fornicationis, facit eam moechari, & quicumque dimissam duxerit, adulterat. Quare si cum dimissa sit adulterium, ergo manent nuptiae priores.* Sic etiam placuit concilio Tridentino postremo, 11. Nouembris anno 1563. sessio. 24. canon. 7. his verbis, *Si quis dixerit Ecclesiam errare cum docuit & docet iuxta Euangelicam & Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum, matrimonij vinculum non posse dissolui, & vtrumque vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse altero coniugum viuentem, aliud matrimonium contrahere: moecharique eum, qui dimissa adultera, aliam duxerit, & eam, qua dimisso adultero alteri nupsit, anathema sit.* Repete hic D. Pauli 1. ad Corinth. 7. *Is, qui matrimonio iuncti sunt, precipio, non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere: quod si discesserit, manere inuuptam, aut viro suo reconciliari.* Perpendo, si discesserit, manere debere inuuptam, discedere autem non posse, nisi causa fornicationis, dixit Deus superius, & causa adu'terij. Ergo in illa causa reiecta debet remanere inuupta & pariter vir, cui reconciliari potest. Dehinc coniungamus causas repudij, & temporis eius, quo permissum erat a Mose, inter quas nemo ambigit fuisse adulterium, Domini nostri censuram apud D. Marcum ^b: & inueniemus, quamuis subsit causa, remanere insolubile matrimonium. Sic enim scribit, *Accedentes ad eum Pharisei interrogabant, si liceret viro uxorem dimittere, tentantes eum: at ille respondit eis: Quid vobis precepit Moyses: qui dixerunt, Moyses permisit libellum repudij scribere, & dimittere. Quibus respondens Iesus ait, Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud: Ab initio autem creaturae masculum & feminam fecit eos Deus: propter hoc relinquet homo patrem suum, & matrem suam, & adhaerebit ad uxorem suam, & erunt duo in carne vna: itaque non sunt duo, sed vna caro. Quod Deus coniunxit, homo non separet. Et in domino iterum discipuli eius de eodem interrogauerunt eum, & ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam (vide quid dicat, dimiserit, quod permittit in adulterio) & aliam duxerit, adulterium committit super eam: & si uxor dimiserit virum suum, & alij nupsit, moechatur. Ex quibus apparet dimissionem vxoris causa fornicationis, non esse separationem matrimonij: nam si separatio esset, non esset adulterium illius repetitum matrimonium. Item elucet separationem tori esse tantum, quia reconciliatio fieri potest, vt alij non possit nubere quantumuis innocens. Sic etiam tradiderunt*

sancti, & grauissimi patres D. Hieronymus ^c, Origenes ^d, Tertullianus ^e, DD. Ambrosius ^f, Augustinus ^g, Chrysostomus ^h, Innocentius ⁱ. Africanus in concilio Mileuitano ^k. Statuunt idem Canones Apostolici ^l, & segregari a communione eum, qui dimissa vxore, duxerit aliam. Nec ita efficax est adulterij macula, vt per illam aboleatur sacramentum hoc magnum: non secus, quam Baptisma, quo coniungitur Deo anima, non ideo soluitur vel admittitur, quod baptizatus in fide mœchetur: sicut per pulchre docuit in eadem quaestione D. Augustinus ^m. Refert Sigisfimus ⁿ Liber Baro in commentarijs rerum Moscovitarum, Ruthenos, seu Moscovitas, libellum quidem repudij, & diuortij mittere: id tamen maxime celare, quod contra religionem & statuta sciant: atque Niphontem Episcopum Nouogardiensem apud illos Cyrilli cuiusdam interrogationibus respondisse, diuortium mittentem, perpetuo ab Eucharistia, nisi iamiam animam efflaturum, submouendum. Sicque tantum morte naturali mulier dicitur soluta a lege viri, ad D. Paulum ^o. Sunt alia plura, quae in hanc possem adferre sententiam, quae tamen praetermittimus: neque etiam rot adduxissem, nisi fuisset mihi pugnantium cum errore, qui postquam a quibusdam male hac de re sententibus fuisset inuictus, accepit improvidos asseclas, & Melancthonem, & in additionibus ad suos locos communes, & in c. 5. Matthaei asserit, citatque testem sui erroris, Iustinum in Apologia de vxore Christiana, quae miserat libellum repudij viro: quamquam ibi nunquam Iustinus dixerit, illam alij nupsisse. Trahere etiam nititur, sed ita appositè, vt Iustinum, in suam haeresim Hieronymum in epithaphio Fabiola, vbi iam ostendimus eum contrarium sensisse. Sic enim ibi scribit ob Oceanum scribens de epithaphio Fabiola, tomo 1. operum: *Igitur Fabiola (que dimisso primo adultero marito secundum sortita erat matrimonium) quia persuaserat sibi, & putabat, a se iure virum dimissum, nec Euangelij (notet Melancthon) vigorem nouerat, in quo nubendi vniuersa causatio viuentibus viris, feminis amputatur, dum multa Diaboli vitia vulnera, vnum incauta vulnus accepit. Sed quid ego in abolitis & antiquis moror querens excusare culpam cuius poenitentiam ipsa confessa est? &c.* quae sequuntur apud Hieronymum. Quo etiam abutitur Vuesembachius ^p, & citat pro illa erronea sententia summam cum Hieronymo Tertullianum, Iustinum, Ambrosium, Origenem, Augustinum, quos docuimus tamen sententiam hanc improbasse: putatque satisfecisse D. Pauli 1. ad Corinth. 7. *mulierem solui a lege viri morte, & alia etiam causa iusta repudij.* Cumque se videret incidisse in illam sententiam, *Quod Deus coniunxit, homo non separet*, ait, *magistratus officio separatum ob adulterium, a Deo non ab homine separatum.* Sed ego non video quomodo magistratus vel suo vel nomine Dei possit soluere ob adulterium, quod ipse Deus ob idem adulterium inseparabile dixit, vt docui. Quocirca subscribo Catholicæ Ecclesiae, non posse matrimonium separari ob eam causam, nisi in toro & coniunctione. Quod si inemendabilis adultera sit, adsunt leges quae possunt per magistratus, gladio, qui vlciscitur adulteria obstinata & contumacia, vt in pœnis & criminibus dicemus, matrimonia verè morte dissoluere: & tunc innocenti dabitur liber aditus ad alias nuptias. Sic in locis, in quibus delicta

c. D. Hiero. in Epitaph. Fabiolae & in c. 5. & 19. Matthaei. d. Origen. 7. homi. in stat. the. e. Tertull. 4. cont. Marcio. f. D. Ambro. lib. 5. ad Rom. ca. 7. & in Lucam li. 1. c. 4. g. Aug. lib. de nupt. & cont. p. c. 10. & de bon. contug. c. 7. & lib. 2. ad Collo. & lib. 7. de adult. cont. de adult. cont. iugur. ad Pol. lentium. c. 1. & lib. de sermo. Dom. in monte li. 1. c. 1. h. Chryst. Hom. 17. in Matthaei. i. Innocent. in Decr. epist. ad Exuperi. epist. Theol. c. 6. 6. tom. 1. c. 6. k. in Syno. Mileuit. ca. 7. l. can. 48. apost. 1. can. 11. concilio. m. D. Augusti. lib. de bono coniugali. n. ad Roma. 7. ca. 5. 3. 4. 7.

o. Vuesemb. in titu. de diuortij. li. 2. 4. P. tit. 2. nu. 8. 9. 10. 11.

a. Leuit. 20. D. Ioan. c. 8. cum similib.

b. Deutr. c. 24.

c. Deuteron. 22. Ioan. ca. 8.

d. c. intell. xim. de adulter.

e. c. 6. de adulter. ap. Greg. 1. viro & vxore. fol. matr. in P.

f. can. Apostolus, & ca. omnes accusatio nes, 32. q. 7. & tota. ead. q.

g. can. 2. de diuort. & c. gaudentus, & c. quanto, eo. & tota 38. q. 1. h. lib. 2. iur. Orient. in constitutionibus, Theodosij Patriar.

i. c. non omnis mulier, 32. q. 2.

k. can. 3. de diuort.

l. ca. multoties, & cap. ab isto die, in 1. 35. q. 6.

m. c. soler que 11. 3. q. 2. can. non enim, 32. q. 1. c. tantum, 32. q. 4. n. Gen. 16. o. Gen. 29. p. D. Ambr. lib. de Patriarch. & ca. dixit Sara, 32. q. 4.

delicta odio sunt, & puniuntur, vt imur. Et ita iubet lex Dei ^a adulteria tolli, non tolerari, vel dari ansam scortationis liberae. Quod si ad indulgentiam confugiamus Ecclesiasticam, reconcilia-tionem potius cum D. Paulo suademus, ne separati delinquant maiorem in modum, aut per nouas nuptias: & vitæ ita procuramus emendationem, quam si desperamus, & si Ecclesiam nõ audierit separatus, detur temporalibus iurisdictionibus, sitque tanquam ethnicus. Nec etiam ad-mitto dimissionem hanc esse repudium solutionis, ac illud, per quod olim soluebatur matrimonium. Siquidem nunquã legimus ^b, & inter causas repudij, causam adulterij: nam vbi adulterium commissum erat, non repudium erat pœna, sed mors ^c. Idcirco leue argumentum hoc, inhærere verbis, *Excepta causa fornicationis*, quae ad dimissionem, non ad repudium referri potest. Vocamus autem illam dimissionem, separationem: quam iura in adulterio pontificia tradunt faciendam ^d. ⁹ Obseruant & iuris pontificij leges, vt adulterio separari etiam nequeant, si vterque coniugum sit adulter ^e: item vt conuenire ij cogantur. Sic enim Nicetas Metropolitanus Heraclæ interrogatus a Constantino Episcopo, lib. 3. iur. orientalis respondit: *idè non separari matrimonium eius, qui longe ab vxore profectus, concubinam habuerit, nec liberam esse vxorem, vt possit alium ducere, sed a concubina discedere debere.* Facit c. ex literis, de diuortijs. Et certè ^f si accusatione adulterij ita facile solueretur matrimonium, futurum esset nouarum nuptiarum cupiditate impellente, calumnijs, falsisque delationibus opprimenda esse matrimonia. Quomodo autem fiat diremptio tori etiam ob haeresim, vel infidelitatem coniugum, cum iuribus aperte contineatur ^g, non vltra immorabor: referam tantum exemplum, quod in iure orientali refertur ^h, quod tempore Theodosij Patriarchæ Constantinopolitani, Basilijus Buccinator quidam separatus est a sua infideli vxore, postquam baptizatus fuerat, decreto patriarchali, vt pote quæ a viri suasionem induci non posset, vt baptizaretur. Perstringam autem alios casus, quibus licet coniugibus seiuinctis ab inuicem, alijs nubere, alia regula. Vt quando matrimonium hoc ita dirimitur factò, intelligamus non tam dirimi, quam contractum antea nullum declarari. Quo loco cautè qui praesunt foro matrimonij, vtuntur his verbis, non fore matrimonium, vel nullum dicere solent propter impedimentum iuris vel facti, quod prohibebat coniunctionem, etsi cõiunctio corporalis secuta sit: non enim sola corporum coniunctio, vt diximus, matrimonium facit ⁱ. Separatur & matrimonium aliquando, non propria voluntate, sed Episcopi notione, inter consanguineos in gradibus prohibitis initu ^k: verum si copula fuerit secuta, non datur licentia ad alia coniugia transeundi ^l. Hodie propter sterilitatem non licet repudiare vxorem, exceptis, vt diximus, causis frigiditatis & masculicij precedentibus matrimonium, in scijs coniugibus, quae impediebant ne fieret matrimonium: si quidem sola proles non est causa efficiens, vel finalis matrimonij ^m. Neque nos moueant exempla A brahæ & Saræ sterilis, ob cuius sterilitatem permittit Sara cohabitare ancillæ Agar ⁿ: & quod Rebecca & Lia prolis causa, etiam ancillas supposuerunt Iacobo ^o. Nam ea ad mysterium quoddam, & prolis augenda causa pertinent. Ex quo tempore pusillus grex erat Dei ^p, permittit, non pro-

bata fuerunt: nam & bigamia Lamech in eadem lege naturæ improbata, & fornicationes inhibita: Quæ reuelatio lumine æternæ veritatis, lege Euangelica nobis singulari Dei beneficio innotuerunt. Lotharius Austrasiæ seu Lotharingiæ rex, tempore Caroli Calui regis Gallorum, circa annum Domini 841. duobus Episcopis regni sui authoribus, Gunthario Agrippinensium, & Tergando Treuironum, cum vxore sua Tetberga diuortium fecit, quod eam diceret ætate prouectam, ac seram ad prolem suscipiendam, adulterij etiam eam arcescens, idque corruptis iudicibus, ac testibus: Valdradamque florentissima ætate, specicque egregia duxit. Verum cum admonitus a summo Pontifice perstaret in amentia, communionem piorum ei interdictum est: Episcopi, quod communium diremissent, è gradu dignitatis deieci sunt, vt ait Paulus Amibius ^q. Et de hac eadem quaestione in cap. Lotharius, 31. q. 2. Cessant & hodie ^r imperatorum causæ dissoluedi matrimonij, quæ ob crimina alterius coniugis inducebantur ^s. Ne ^t que obseruatur constitutio Iustiniani ^u, & Leonis Caesaris, quæ faciebat potestatem dirimendi matrimonij, cum ea muliere, quæ sponte abortum fecit, de qua meminit Harmenopolus ^v, quam pontificia iura tollunt ^w. Legimus ^x apud Thurius legem modificatam, qua ius vxori permittebatur a viro, vbi visum esset discedere, viroque alteri cuiquam collibuisse, consue-scere: adiectumque, vt relicto priore viro cuiquam collibuisse, non liceret se iungere iunioripariter nec si vir vxorem ciecisset, non liceret sibi iuniorē iungere.

q. Amilin Ca. rolo Caluo.

r. cap. 2. de diuort. ca. in cõiugio. 22. q. 1. can. si vxorem quis, can. precepit, c. præceptum, 32. q. 5. s. s. has itaque causas, denup. in auth. coll. 4. t. Harmenop. lib. 4. tit. 12. v. ca. aliquando, c. duob. seq. 32. q. 2. x. Diad. Sien. li. 2. Bibloth.

De his quæ accedunt matrimonio, dote antiphernis, paraphernis. Cap. 17.

1. Maritus decipitur, si cogatur indotatam uxorem habere.
2. In nuptijs dos interuenit, non necessariò, sed alia ratione.
3. Dots nomen vnde.
4. Dotes rerum quid.
5. q. 2. quid. q. 2. quid. Antipherna quid. q. 2. quid. Parapherna quid. Peculium Gallis parapherna.
6. Uxor, quæ habet consentur esse ex bonis mariti, nisi de contrario constet, & quare. Maritus paraphernalium vxoris iure consentur procurator, nisi ea prohibeat.

Maritus, inquit Paulus Iurisconsultus, suum negotium gerit, cum de dote sibi cauet: & decipiendus non est: quod fit, si cogatur indotatam vxorem habere ⁷. Proinde in nuptijs pangendis, vt plerumque dos aliqua interuenit, etsi necessariò non desideratur, nisi quia probat dilucidius matrimonium ⁸. Quamobrem de ea dicenda essent pauca, sed forsitan plura, cum hodie in coniugijs potius de dote, quam de moribus agatur, verissimumque quod Satorius parafirus apud Plautum ait filia ⁹,

Tace stulta, num tu nunc hominum mores vides

y. Paul. in l. si donatus, l. 9. s. si quis in debitu de cõ. dict. c. dat. lib. 12. P. tit. 4. z. c. Lotharius. 31. q. 2. c. per v. stras. de dona. int. vir & vxor. Plautus, in Peria adu 3. scena. 1.

Matthaei, 5.

Marci, 10.

Seneca, li. de de Clem. 22 *immixtae*, inquit Seneca ^a, si serui nostri nos numerare cepissent. Per insulam Vtopiae vna forma vestitus est, nisi qua sexus habitu discernitur, & ex libatibus coniugio ^b. Placuit & Romanis, vestitu dignitates quodammodo secernere, ideoque & praetextas vestes habuerunt quintuplicis differentiae, regales, augurales, consulares senatorias, equestres, quas explicat Vuolphangus Lazius ^c, & maiorum 14. annorum, vnde praetextata aetas ^d. Latus clauus dabatur Senatoribus ^e: Trabea praefectis potissimum praetorio ^f. Paludamentum proprie consulibus ^g, & eorum qui loco consulum fortiebatur prouincias. Toga magistratibus praetexta: penula communis omnium: exomida substricta foeminis solis Romanis olim relicta, vt molles tunicae. Cheiridota, quae erant prolixae, vltra brachia & manus longe lateque diffusae, ad vna cruraque aduersus oculos protegenda, vt ait Gellius ^h. Castitati magis propriae, quam quas permittit Lycurgus, qui voluit in sua republica virgines, & foeminas esse omnino apertas: vnde & irritae ad Poetis, dicitur *φαινομένης*, a patentibus femoribus, vt & Ibius Andromanes dixit, quod viros furere faciant. Si quidem tunicae virginalis consuta pinnae non erant ab inferiori parte, sed aperiebantur, simulque nudabant totum femur incesu, vt scribit Plutarchus ⁱ. Contempta certe ibi, vel non egregie obseruata pudicitia, nec pares in hoc virtute Lacedaemonij Romanis, apud quos tamen Lazarus Baysius ^k contendit genus vestimenti hoc quoque fuisse, & tunicarum Romanarum mulierum non fuisse consutas alas, verum pallium tunicae, quod eam opprimeret, impostum: idque ex Ouidio firmasse videtur, dum is ait ^l,

*Pallia si nimium terra demissa iacebunt,
Collige, & immunda sedulus effer humo.
Proximus officij pretium patiente puella,
Contingent oculis crura videnda tuis.*

Verum non inde id mihi persuadetur, nam nec inibi de dissutiis mentio, sed quod efferendo & excutiendo pallio, contingat etiam nudari crura, si patiatur puella, sensisse puto Ouidium. Quamobrem & cautum decreto, Octauio Frontone praetura functo à Quinto Halerio consulari, ne vestis serica vitos foederet ^m. Multoque magis turpis mulieribus visa Senecae ⁿ, dum ait, *Video*, inquit, *sericas vestes, si vestes vocande sunt, in quibus nihil est quo defendi, aut membra, aut corpus, aut denique pudor possit, quibus sumptis mulier parum liquido nudam se non esse iurabit, &c.* Negauit vxori suae huius visum Aurelianus Caesar, propter pretij magnitudinem: sic enim scribit Flavius Vopiscus ^o: Aurelianum vestem holosericae neque ipsum habuisse in vestimento suo, neque alteri utendam dedisse: & cum ab eo vxor sua peteret, vt vnico pallio blateo serico vteretur, illum respondisse, *absit vt auro fila pensentur.* Aequalis namque tunc sericum, & aurum erant aestimationis: vt non immerito etiam, sicuti ex naufragio auro saluato decimae pendebantur ei qui saluaret: sic & statutum in legibus Rhodiis ^p de serico sicco conseruato, his verbis, *τὰ δὲ δλοσηκὰ, ἐὰν ἀερόχα σαθῶσιν, δεικνύσιν ἐπιφειρόσασιν, ὡς ἴμοια ὄντα, τῶ χρευσίῳ: εἰ δὲ βραχέως κκερξέσασιν τὴν ἀπορρίπναι καὶ τὴν ἀποβραχέως, καὶ ἴτος εἰς συμπλεκτὴν ἐρχέσασιν, id est, holoserica si sicca saluata sint, decimas soluunt, tanquam auro paria: ceterum aspergine commadefacta, exciccantur, & ita ad collationem veniunt.* Et Dio Cassius ^q sericum barbaricæ luxuriae texturam dixit, ab istis ad luxum mulierum inuectā, qua tamen

hodie nihil frequentius inter illas, vt quae nec purpurae parantur, quae regibus & senatoribus fuit tantum peculiaris ^r. Prohibitum ab Octauio ^s 28 purpura palmatis pictisque vti vestibus, quas habuit peculiare principatus. Gordianus senior ^t 29 aurum etiam vestibus intexere prohibuit, quod aliquando fecit Aurelianus ^v. Omittam tot formas inuisas vestium recentes quibus quotidie iam parata vilescunt, & impendiorum ansam vberrimam adiiciunt, dum Protheum imitantur: vt si maritus vellet harum vestium onus subire, non dotis certe fructus, nec quoque suum vel proximorum amplum patrimonium sufficere possit. Vt non possim satis laudare legiflatores, qui etiam huic negotio opem tulerunt, & loculis ^x 30 Quis fuit Ioannes Ducas imperator Orientis, qui de creto sancijit ^y, ne quis subditorum veteret vestibus Assyrijs, Babylonicis, Italicis, varijs artificijs confectis, sericis: nisi is, quisquis esset, cum omni familia in ordinem cogi, ac notari ignominia vellet. Vtque his contenti essent, quas Romanæ, scilicet Constantinopolitanæ, prouinciae, ac manus praebent. In Gallia quoque modus impositus vestibus, & mulieribus luxibus edito ^z 31 Caroli 9. anno 1565. 21. Ianuarij. Similiter Germaniae, in comitijs habitis Augustae Vindelicorum, sub Carolo 5. Maximiliano 3. anno Domini 1548. vt constat ex politica constitutione, inibi edita, patria lingua, in Latium translata per Iustinum Goblerum. Fuitque olim à Caesaribus ^{aa} 32 ad terrendam vestium exquisitarum temeritatem imposita pensitatio intextis vestibus auro & argento ^{ab}. At permittunt leges vestibus nuptialibus maiorem splendorem, & auream intexturam, quam vetant quotidianis ^{ac}: prohibent tamen auratas, ac sericas parandas ^{ad}. Iulius Caesar quoque ^{ae} 33 conchyliatæ vestis & margaritarum vsum, nisi certis personis & aetatibus, perque certos dies, ademit ^{af}. Quae quidem omnia admonent maritum, ne vestitum vxori porrigat vltra vires, dignitatem & iuris permiffionem: alioquin certe onus aetna grauius erit subiturus. Et haec haetenus de secundo onere matrimonij.

De reliquis oneribus matrimonij. Cap. 20.

- 1 Tertium onus matrimonij, concubitus est.
- 2 Uxor habens virum inutilem, censetur vidua.
- 3 Uxor vit: & lex de concubitu non frequentando.
- 4 Uxorem infirmam curare ex onere debet maritus.
- 5 Uxorem infirmam super fructus dotis non tenetur curare maritus, si ea habeat patrem, vel bona per se.
- 6 Uxorem captam an teneatur maritus redimere.
- 7 Uxorem an teneatur maritus suis sumptibus sepelire.
- 8 Uxorem sepelire gratius quam ducere.
- 9 10. Uxori vidua an alimenta per haeredes, & quantum debeantur.
- 10 Uxori vidua pregnantis curator & alimenta discernuntur ventris nomine.
- 11 Vidua quid est.
- 12 Uxori an debeatur habitatio post mortem à marito.
- 13 Liberi debent ali à parentibus & institui.
- 14 Liberi quando alantur à maribus.
- 15 Liberi quoque tenentur alere parentes.
- 16 Liberos non erudientis poena, & liberorum non alentium parentes.
- 17 Patris officium, dotare filias.

Xiphil. in M. Vlpio Traia. s Dio, li. 49. t Iul. Capitol. de reb. gest. Gordiano. v Vopisc. in Aurel.

x libr. i. iur. or. in confi. Ioan. Ducas. in c. p. i. b. i. c. v. de vestitu.

y Edictu Roy Charles tre le fait & vage des foyes, & reglemēt dōne à ses subiects à leurs habillemens. z in Felicia Caroli 5. art. 9. 10. 11. a Constanti. l. 3. si prop. pub. pensit. vend. fuer. celebr. li. 4. C. tit. 46. b l. i. nul. lice. in fran. & e. questr. sel. & c. l. i. & 2. de vest. lib. holob. & an. eod. lib. C. d Suet. Tranq. in Iulio. C. a. 17. c. 42.

Spurios

Spurios filios an teneatur pater dotare. Et remissive. 18 Uxor summum & precipuum onus maritis, & pene insupportabile, verum tolerandum. 19 Uxor etiam mortua cum viro litigat. 20 Uxor peruersa, liberorum causa plerumque sustinetur.

Ertium onus dicitur esse concubitus, nempe reddere debitum coniunctionis, vt dicitur vxori, ad quod tenetur ^a: vt mutuo etiam viro vxor obstringitur. Verum ista semper parata, ille non vtique. Sic vtque non habet potestatem sui corporis, sed in coniugis est arbitrio ^b. Alioquin mulier, quae maritum habet inutilem, vidua censetur ^c. Igitur hoc onus constituit, vel ex sententia Hesioidi ^d, dum tradit quod mulier, *ἀνεὶ ἀπὲρ δολοῦ, καὶ ἐν ὀμφῇ γήρας δῖνος, Vrit sine torre, & ad crudam adducit senectam.*

Solon huic oneri temperamentum adhibuit, auctore Plutarcho ^e: statuit enim, *τὴν νόμον τῶν νόμων συντάξαι, ἵνα ἂν ἡ μήτηρ καὶ ἡ πατὴρ ἴσως τῆς ἑκάστω μὲν ἀπὸν ἀνεὶν ἂν ἴσως, id est, voluit sponsam cum sponso concubituram prius delibare matulum coroneum: & eum cum illa tantum ter in mense congregari.* Moderatè enim venereis vtendum esse voluit, quia, vt ait Plato ^f, id commodum est. Est & continendi tempus definitum à iure, post quod redeundum dicunt ^g. Quartum, infirmam curare: & idcirco quae supra dotis fructus in eius agritudine impenderit, sibi expendit, & affectioni, & pietati, nec repetit ^h. Neque quicquam praetermittere, potissimum secundum dotis qualitatem debet, quod vxoriae saluti conducere possit ⁱ, alioquin dos ei auelleretur. Quod intelligendum ait Chassaneus ^k, & Socinus ^l, nisi mulier haberet patrem, qui videtur teneri alere filiam in eo; quod est extra fructus. Quomodo vxor alenda in sanitate, & in aegritudine sit, constante matrimonio, late tractant glo. Dynus, Bartol. & Angel. ^m Iacob. Areti. Cinus, Bald. Angel. Salycerus ⁿ. Angel. Areti. ^o Quintum, vt captiuam ab hostibus liberare, & redimere cogatur: hoc autem Rabinis receptum proculdubio: at apud nos remitti debetum posse, & censerii puto. Et proinde statutum, vt si quis redemptam duxerit, ne possit, quae eius rei causa impenderit, repetere ^p: ceterum si vxor pendente matrimonio capta sit, maritum posse in hereditate repetere arbitror, si non donet: quia & mater, si antequam filium redimat, protestetur se velle repetere, repetit, etsi nihil dicens, non repetat ^q. Sicuti minuit dotem, datum vxori vt proximos

7 suos redimat, vel filios alterius tori ^r. Sextum, vt mortuam teneatur sepulturae mandare, si ea propria bona, nequidorem habuerit, ex quibus alioquin funeris impensa deducitur ^s, quae eum sequitur, ad quem dos reuertitur. De suo enim expedit mortuos funerari, vt ait Vlpia ^t. Itaque hoc onus marito iniungitur tantum, dum mulier dotem non habet, nec haeredes, & quando pater eius soluendo non fit ^v: aliter non tenetur. Quia solum matrimonium, & ita onera definit subi-

8 re vir, vt ait Baldus ^x, & Ludo. Roma. ^y Sunt aliqui tamen, quibus leuius onus hoc esset ceteris, & gratior expensa, quibus vt Chæremone ait, *γυναικα δαπέτω κερτῶν ἐστίν, ἢ γαμῶν, vxorem sepelire gratius & melius, quam ducere.* Vbi iam cepit quibusdam senescere, si credamus luuenali, qui ita scribit ^z,

Si verum exortias facies, non vxor amat, Tres vngue subeant, & secus arida laxet, Fiant obscuri dentes, & cultique minores, Collige sarcinulas, dicet libertus, & exi, Iam gravis es nobis.

Septimum onus, vt post mortem ex bonis suis, viduis vxoribus, castè tamen viuētibus, teneantur mariti alimenta, & viduitatis subsidia praestare intra annum luctus: ex consuetudine saltem Tholosana, quae ad id mariti cogit haeredes, & vltra annum, quamdiu, si dos data fuerit marito, eam haeredes retinebunt dotē, & incrementum seu adiacamentum ex consuetudine debitum ^a. Iure tamen ciuili communi, haeredes tenentur tantum praestare alimenta viduae, quamdiu dos est apud eos, si vxor non habeat alia bona, vnde se alar, non aliter: vt tractant interpretes communi calculo post Accursium ^b, qui multis hoc firmat rationibus, quas non transcribam. Et certè videtur illa resolutio æquior, nisi filij haeredes sint, qui viduam vt matrem alere teneantur ^c. Alioquin soluta mulier est à lege viri, morte ipsius, vt diximus, dum de solutione ageremus. Quocirca æquum non est ab extraneis haeredibus ali, cum priuilegium coniugale personale sit, nec transeat haeredes ^d: cumque ea possit copulari, si velit alteri potissimum sublatis hodie poenis: quod pertinet ad infamiam nubentium intra annum luctus ^e. Nisi se verum gerere ex pramortuo viro vidua diceret, siquidem tunc, ventris potius nomine, alimenta constituuntur, & in hanc rem curator dicitur, qui cibum, potum, vestitum, & testum praestet mulieri, pro facultatibus defuncti, & dignitate eius, atque mulieris, vt respondent Vlpianus & Caius ^f. Alia itaque causa viduarum non praegnantium, quae parum, aut nihil, ad matrimonium pertinere videntur. Quamquam enim vidua virum, & eius dignitatem repraesentet ^g, & eius priuilegia tamen verum est, non esse matrimonium, ideò onus alimentorum cessare. Doret & nomen, cum vidua sit ea, quae sine viro est: etsi nunquam virum habuerit ^h. Sic Macrobius ⁱ viduam dictam notat, quasi valde diuisam, aut à viro diuisam: quia *duare*, lingua Etrusca, diuidere est. Vnde & idus vocatur, dies quae mensum diuidit. Et Iulius Pollux ^k, mulier à viro sola relicta, vidua est: sicut & à muliere relicta, viduus. Vnde *χρησται* dicuntur, qui generi deserto in hereditate succedunt. Octauum onus à Rabinis praescriptum, de praebenda domo, seu habitatione, eandem habet distinctionem iure ciuili, ac superius septimum, & expressè videtur dissentire illud, quod Iacob dixit Thamar ^l nurui suae, post mortem mariti, esto vidua in domo patris tui. Nonum est alendi liberos ex matrimonio suscepto, quod patris potissimum est ^m: cuius nomine & erudire, & impendia in institutionem facere tenetur. Nam ea alimentorum nomine veniunt ⁿ. Atque eam institutionem deberi quoque à parentibus filiis, iam alibi docuimus ^o. Porro si mater sit locuples, & maritus pauper, hoc onus ad illam, nutriendi pertinet ^p: sicuti & minore trienni lactandi 9. Alioquin citra necessitatem, pater liberorum hoc alendi habet onus, non mater ^q. Accedit & istis sollicitudo liberorum qualibet alia vltra, & vitæ & aliorum necessariorum.

Duxi vxorem, inquit Demea ^r, quam ibi miseriam vidi, nati filij,

Alia

a tit. de necessar. viduar. in com. h. Tholof. b Accurs. in l. vni. s. exortio, ad verb. restit. tendis. & ibi Bartol. & alij. c. d. de rei vxor. ad l. 5. de libe. agnos. lib. 25. tit. 3. d. Vlp. maritum, l. 13. & Paul. quia tale, l. 14. fol. matr. lib. 2. P. tit. 3. e. c. pen. de fec. nupt. f. Vlp. l. 2. s. mulier autem, & Caius, l. curator vxoris, l. 5. de ven. in posse. mitt. lib. 37. P. tit. 8. g. l. 1. s. vidua, ad munic. l. 1. de incol. lib. 10. C. h. l. malum, s. vidua, de ver. sign. i. Macrobi. lib. 2. Saturn. c. 15. k. Iul. Polli. lib. 3. c. 3. l. Genes. c. 8. m. l. s. n. s. ipsi autem filij, de hon. que libe. lib. 6. C. l. vni. s. sicut, de rei vxor. ad. C. l. 1. 3. 4. de alend. li. C. l. 5. tit. 25. l. i. quis à liberis, de lib. agn. n. l. alimentis legatis, de aliment. & ciba. lega. o. in praesud. opti. iur. li. 2. c. sp. 40. p. auth. si pater, diuor. fac. apud quos libe. edu. de lib. 5. C. tit. 24. q. l. pen. C. de patr. pot. x. l. pen. de li. agnos. in P. s. apud Peret. in Adelphis, circa finem.

h Gellius, lib. 24. 7. c. 12.

i Plut. in vitis, in compar. Numæ & Lycur. k li. de re vestiaria, c. 13.

l Ouid. 1. de art. aman.

m Cornel. Tacit. lib. 2. n. Sc. ec. lib. 7. de benefic.

o Flavius Vopiscus, in Aureliano.

p in legib. Rhodiorum, excussis per Opotium Baillia, tit. 40. q. de neue iupta, v. c. q. Dio. Cass. li. 47.

Alia cura: porro autem dum studeo illis, ut quam plurimum facerem, contriui in querendo vitam, atque aetatem meam.

Nunc exacta aetate, hoc fructu pro labore ab iis fero.

Odium meam autem mortem expectant.

Romulus auctore Dionysio Halicarnasensi primū, necessitatem colonis imposuit educandi quicquid esset masculum, & e filiabus primogenitas.

Verū postea iura ad omnem patrum partem, ut diximus, hoc prorogauerunt ius. Sicut & contra, liberi omnes, egentes patres alere tenentur; Id enim natura suadet, qua beneficia rependere tenentur; & animalium, ferarūque quarundam exempla quae rependunt parentibus senibus, & defectis viribus officium & vicem. Erat & lex Atheniensium, quae a dicendo vel verba ad populum faciendū prohibet eum, qui patrem, aut matrem verberauerit, vel non aluerit, aut intra habitationem suam non receperit: nam ab eo qui aduersus eos, quos aequē venerari ac Deos oportet, est improbus, nō potest nisi malum ciuitas expectare, ut ait Aeschines.

Apud eosdem tamen alia lex, quam Alexis poeta laudauit, non cogi filios eos parentes alere, a quibus aliquam artem edoceri non fuissent, ut ait Vitruuius. Refert eandem ad Solonem Plutarchus. Meminit & Galenus. Erat & alia huic similis illis, non teneri filium alimenta patri vel habitationem tradere, si eum mercede prostituerit. Et iura etiam ciuilia tollunt hac ratione patriam potestatem. Mortuum tamen sepelire iubebat, ac ei iusta facere: quia lex & numen ipsum hominem consequitur, et si non sentiat. Decimum onus est, patris, & matrimonij dotare filias: consentiunt Iurifconsulti cum Rabinijs. Porro longa est controuersia, num quos liberos tenentur nutrire vel alere inspecta gratia iuris canonici, ut adulteros & spurios, eisdem teneamur dotes cōstituere, quam non explico, quia extra matrimonij onus est, sed remittam lectorem ad Nicolaum Boerium qui eam explicat. Porro ut oneribus summum & extremum, aliorūque causam subiiciamus, & mulierem ipsam etiam valde onerosam dicunt viris, & hoc onus malūque meliori quo possis condimento ferendum, vel tollendum. Vxorque ferenda, ut ait Plutarchus: et si vix sustineri possit. Sic Antiphanes quoque dixit, οὐκ ἔστιν ἄλλο γυναικῶν ὄνους ἢ ἄνθρωπος. Plus namque aloēs, quam mellis habet, ut ait Iuuenalis. Et iterum, Semper habet lites, alternatq; iurgia lectus, In quo nupta iacet minimum dormitur in illo: Tunc grauis illa viro, tunc orba tigrisde peior, Cum simulat gemitus occulti conscia facti, Aut odii pueros, aut scilicet pellice plorat.

Scribit Alciatus, Romae in saxo insculptū Epitaphium, verum litigiosū matrimonij testimoniū, quod nec post obitū quiesceret, hunc in modum, Hec viator miraculū, hic vir & vxor nō litigant. Qui simul nō dico, at ipsa dicam, hic Behius ebrius Ebria me nuncupat: heu vxor, atia mortua litigas.

Ceterum & liberorum habendorum gratia, plerique mores aduersos coniugū sustinet: veluti docuit Socrates, dum interrogatus ab Alcibiade, cur tam iurgiosam mulierē domo non abigeret: in interrogacionem dissimulans dixit, cur tu clamosas gallinas domo non abigis? & cum Alcibiades respondisset, quia mihi pariunt oua: & mihi, inquit Socrates, vxor Xantippe parit filios.

Axiomata quaedam nuptiarum communia. Cap. 21.

- 1 In matrimonijs honestas inspicienda.
2 In matrimonijs ius pontificium sequendum.
3 In matrimonijs dubijs pro matrimonio iudicandum.
4 Matrimonio dubio pro eo deservit iuramentum cum uno teste, & alijs adminiculis, & quae sunt adminicula, quae probant matrimonium, & praesumptiones.
5 Mulieri iuranti vel asserenti se ab aliquo fuisse cognitam, vel aliquem sibi matrimonium promississe, non creditur.
6 Matrimonij causa, & num quis sit ex legitimo matrimonio procreatus, notio pertinet ad forum ecclesiasticum, non ad laicum.
7 Coniuges vel sponsi possunt adire iudicem laicum, ut cogat aduersarium nubere, vel redire.
8 Contra matrimonium sententia lata non transit in rem iudicatam.

IN coniunctionibus legitimis semper & quod licet, quodve honestum, inspiciendum. In matrimonijs iudicandis & in his quae ad ea pertinent, praepo-

nitimus sanctiones pontificias ciuilibus. In ambiguis, pro matrimonijs iudicamus & pro coniunctionibus potius, quam pro solutionibus. Idcirco si quis petat vxorem adiudicari sibi, utpote cum qua dicat matrimonium contractum, si probet per vnum testem, deservit ei iuramentum necessarium in supplementum probationis pro matrimonio, et si quidam repugnet: non autem contra matrimonium. Idem statuitur in vxore petente maritum, si modò indicia & praesumptiones, aliunde concurrant, veluti anulorum delatio, frequens familiaritas, & familia his, adhibita consideratione qualitatis aequalitatis personarum, num fraus vel aucupatio fuerit matrimonij. Et proinde per has peristates melius est committi delationem tunc iuramenti arbitrio iudicum, ut monet Siculus. Atque vnus testis cum fama probabit matrimonium contractum & factum, dummodò alteri matrimonio non fiat praediuicium, quod fuerit manifestū cui per clandestinum ita probatum non obest, etiam si ambobus confiteantur clandestinum, cum teste vno & fama. Adminicula quoque, praesumptionesque matrimonij, instrumenta dotalia, & pacta dotalia sunt: tamen cum tabulis perpendenda censet Papinianus, si praecesserit, vel adfuerit maritalis affectio, vel honor, personis comparatis, vitaeque coniunctione considerata: neque tabulas facere matrimonium. Addunt etiam adminicula, & semiplenas probationes, epistolae a maritis vel coniugibus missae, si de fide earum constiterit: ut nonnullam fidem instrumentorum esse decretum respondit Caeuola. Et Papinianus, verba enuntiativa in epistola prolata obligationem quidem nullam producere, sed probationem impleri posse ait. Et quamuis plena probatio ex epistolis non oriatur, tamen confessionis species contra confidentem multam cum adminiculis alijs probabit. Placuit tamen supremis curijs non esse dandam fidem dicenti, se stupratam vel raptam fuisse ab aliquo. Scribit Nicolaus Boerius, & respondit Barbatia, & Stephanus Bertrandi Carpentorastensis: nec creditur iuramento vel asseruacioni mulieris

l. semper de regul. iur. P. l. semper, de rit. nupt. P. v. c. fin. de fec. nupt. ap. Greg. s. vlt. quomo. opor. episc. in auth. col. 1. s. fi. vt telepic. ap. pp. episc. col. 6. x. decif. 171. Cap. Tholo. Hostii. & collectarius, in c. mulieri, de iur. iur. y. c. lator, de sent. & re iud. glo. in l. 3. s. 1. in verbo agatur, de iur. iur. in P. u. c. illud, de praesumpt. b. l. in libera, de rit. nupt. P. c. Sicut in d. ca. mulieri, per c. fin. de iur. iur. iuncta l. 3. s. quacunque, eod. tit. d. decif. 172. c. Tolo. Innoc. in c. praterca, de testib. & in cap. illud, de praesumpt. facti gl. in c. de appella. c. veniens, in 1. de testib. e Ioan. And. in c. 2. de claud. despons. f. l. neque ab initio, l. 14. de nupt. C. s. nuptias, eod. in auth. g. Papil. donationes in con cubinam, l. 12. de donatio. li. 39. P. tit. 5. facit l. si vicinis, C. de nupt. h. Scar. in l. pen. de probatio. libr. 22. P. tit. 3. i. Papin. l. Publia, l. 26. s. fin. de pos. l. 16. tit. 3. facit l. cum quis, s. codicil. l. 15. de leg. 3. l. emptor, s. fin. de pact. in P. k. l. non epistolis, l. non nudis, C. de probat. l. pen. in fi. qui potio. C. l. generaliter, de no. pec. C. l. nec profectio, C. de testib. l. Boer. decif. 299. m Barba. conf. 27. n Steph. Ber. conf. 143. vol. 1.

mulieris, c. de iur. iur. libr. 2. Decret. tit. 14. b. vlp. l. 3. s. 1. de Scyllania. c. 1. & c. cautam quae, & c. lator, c. 5. qui ill. sint legi. ap. Greg. d. c. tuam, de ordi. cogn. e Abbas in c. ex literis in 2. in 4. notabil. de sponsal. Felin. in c. preterea, nu. 28. eo. f. c. lator, de sent. & re iud.

mulieris sine alia probatione asserentis, virum in eam consensisse per verba de praesenti, sicut nec ei creditur, qui dixit ab aliquo sibi mortis etiam vim illatam, nisi alijs idipsum fulciatur probacionibus. Causa matrimonij validi vel inuvalidi, debet agi & decidi coram iudice ecclesiastico, non coram laico: item num quis ex legitimo matrimonio natus sit, quia merè est spiritualis. Idcirco neque principaliter, neque incidenter tractari potest coram seculari iudice. Potest tamen, alter coniugum, vel sponsatorum, iudicem secularem adire, ut compellat sponsum vel sponsam, ad contrahendum matrimonium, si non conuenerit, vel dubium non sit de validitate sponsaliorum, sed tantum petitur, ut impleatur promissio, quam iurata fuerit. Singulare & illud, sententiam latam contra matrimonium, non transire in rem iudicatam: contra, si pro matrimonio.

De dotis repetitione soluto matrimonio. Cap. 22.

Lib. 24. P. tit. 3. Lib. 5. C. tit. 18. Lib. 4. Decret. tit. 20.

- 1 Soluto matrimonio dos repetitur.
2 Observanda plura in dotis restitutione: & in primis quid placuerit de ea.
3 Pacta dotis soluenda minutatim per plures annos a senatu iuste improbata.
4 Dotis restituenda annua bima trima die, & c. Et quale hodie tempus maritus in restitutione dotis conuenitur in quibus facere potest tantum.
5 Dotium non solutarium qua debentur usura.
6 Secunda obseruanda, si nihil pactum de dotis restitutione, consuetudines municipales loci.
7 Tertia obseruanda, dotis profecticiae & aduentitiae distinctio.
8 Dos filiae a patre profecta, ad patrem quibus rationibus redeat.
9 Dos mortua filiae, cum liberis, an ad patrem redeat, vel filiorum sit.
10 Dos ex pacto restituenda extraneo, in casu & pacto solutionis, & de restituenda, non obstantibus liberis.
11 Dos aduentitia filiae vel vxore mortua, cui restituenda sit.
12 Dotales res pendente matrimonio, etiam assentientibus vxoribus, alienari nequiu illo modo, nec vsucapi.
13 Dotales res estimatae in dotem datae, num possint alienari.
14 Dotales res mobiles, qua & quando alienantur.
15 Dotalium rerum immobilium quando valeat alienatio: nempe si necessaria, si cum fraude vxoris praesentis, si maritus lucratur postea, si inuisio consentiat vxor.
16 Actio restitutionis dotis ex stipulatu, transfusa in eam rei vxoriae actionem.
17 Dotali valide re alienata: nihilominus datur repetitionis actio in heredes mariti, nisi in quantum in vilitatem vxoris conuersum.
18 Dotales res non est, emptia ex pecunia dotis, interea, non repetitur.
19 Dos repetitur a muliere in foro mariti mortui, non ab extraneo.

Via onerum matrimonij dari dotes cōstitit, cessante causa, & matrimonio dissoluto, non erit absurdum easdem repeti. Sic M. Antoninus

Caesar cum moneretur, ut Faustina repudiaret ob adulterium, vel occideret, respondit: vxorem dimittimus reddamus & dotem, de imperio loquens, quod eius ratione erat assecutus. Solon quoque statuit, ut qui vxorem suam a se exturbasset, dotem ei restitueret; alioquin interituum selquidragmale, ob moram reddere cogeretur. Apud Graecos etiam illum morem obseruatum, dotem repudiatis coniugibus redditam, docet interpres Homeris his verbis, εἰδος εἰ τις ἄνθρωπος ἔδωκε γυναῖκα ἀπέπευκε, χρηματὰ ἀποτίθειν τοῖς ἀνθρώποις οὐκ ἔστιν, καὶ τὸ πάρος. & c. Alioquin verò & iure mulier haberetur pro indotata, si dos nō possit omnino peti, vel pacto, vel alio modo prohibita, ut ait Paulus. Et idcirco illud inutile pactum, in quo idipsum fit. Ceterum in restitutione, obseruanda plura sunt, quia illa non semper in toto est, nec integrè repetitur: cum ob inopiam mariti, qua in datione fideiussores accedere prohibentur: tum etiā ob pacta & mores, quos huic praediuicium faciunt. Itaque in primis obseruandum, quid placuerit de restitutione in dotis traditione, inter eos qui dotem repetere possunt, id enim proculdubio seruandum erit, si terminos praefixos restitutioni a lege non transgrediantur, in fauorem scilicet dotis restituendae cicius. nō in pro rogatione diei, nisi iusta sit causa conuentionis huiusmodi, ut notat Iulianus Iurifcons. Veluti, si longiori dilacione dos soluta fuerit, & placuerit eadem dilacione restituere patri, cui filia successerit. Cū tamen subsellis inter aduocatos affiduus essem, in curia suprema Tholosae, anno Domini 1564. 21. Februa. placuit senatui in causa cuiusdam De las Tours pacta conuenta matrimonij, quibus pater pollicetur dotem se soluturum mille librarum singulis annis per septenas libras improbata sunt: & statutum semel soluendam, non obstante patriae recepta consuetudine, quae eod. loci obtinebat: non enim sunt minima incommoda particularis solutionis, & actus legitimus diem nec conditionem recepit, posterque interim mori vxor. & lucro hoc priuari maritus, nondum die solutionis perfectae adueniente: subitque integra onera statim maritus, et si saepius integram vxorem. Dies longior erat restituendae dotis post solutionem matrimonij, annua bima trima die, hoc est, intra tres annos: quod emendarum hodie Codicis iure, & cautum, ut exactio dotis celebretur, non annua bima trima die, sed omnino intra annum, in rebus mobilibus, vel se mouentibus, vel immobilibus (scilicet alijs quam soli, ut nominibus seu debitis) ceteris videlicet tebus quae solo continentur, illicò restituendis, diuisione facta fructuum pro tempore, quo antè durauit matrimonium, remanete tamen priuilegio mariti, eo viuente dissoluto matrimonio, ut conueniatur pro ijs, quae in pondere, numero, mensura consistunt: & pro mobilibus, in quantum facere possit, non in solidum. Et hoc tempus sicut concessum est creditoribus dotis ad dotem restituendam liberum, sic non prolongatur impudens: nam eo exacto ob moram vsuras debent, non quidem selquidragmalem tantum, ut pendi iussit Solon, sed quadrantales ex sanctione Iustiniani, quae sunt tertia pars centesima. Placuit etiam Senatui Parisiensi 7. Februarij 1538. in causa cuiusdam Catharinae de Bery, vsuras pro cessatione solutionis dotis quincunces statuere. Est enim ea iusta estimatio prouentus patrimonij quae constituit, & aequat veram rei totius estimationem

Iul. Capitol in vita M. Ant Philof. k. Alex. ab Alex. li. 4. genia. dier. c. 8.

Interp. Hom. in Odyss. m Paul. l. si pater dorē, l. 11. de pact. dot. li. 3. P. tit. 4. l. vt autē, l. 16. eod. n. l. maritum, l. 13. & seq. & l. etiam, 19. folu. matrim. P. l. in cōdemnatio. ne, de reg. iur. l. non tatum, & l. sed hoc ita de re iud. P. Ratio ponitur, in §. 1. de nor. feud. l. 2. feud. tit. 18. o. l. 1. & 2. ne fidetiofor. dot. den. C. p. l. 1. de pact. dotal. q. Pomponi. l. rō dos, l. 7. l. 11. de die red. dēda, l. 14. eo. in P. Paul. l. si vnus, l. 28. s. p. & in specie, de pact. in P. l. legem quam distitit. C. eo. & l. 1. de pact. conuen. C. l. vni. s. illud, de rei vxor. act. C. r. Caius, litē, l. 15. & Paul. vt autem, l. 16. & Procul. l. Attili licinius, l. 17. de pact. dotal. Vlp. l. iurige. rium, l. 7. s. v. puta, de pact. in P. s. Iulia, licet, l. 18. de pact. dotal. P. r. Vlp. in Lallud est, l. 19. de pact. dot. l. 3. famil. er. cific. P. a. l. quonia in prioribus, de inoff. testa. C. l. actus legitimi, de reg. iur. y. d. lallud, de pact. dotal. z. l. vni. s. cum autē, & s. exactio, de rei vxor. act. lib. 5. C. tit. 13.

a. l. de diuisione, fol. mat. l. 24. P. tit. 3. b. d. s. cum autem, l. vni. de rei vxor. actio. l. alia, s. eleganter, fol. mat. P. l. fur qui, de re iudic. P. s. itē l. de dote, de actio. apud Iustin. c. Iustin. l. cum quid dotes, s. fi. de iud. dot. C. de fructib. l. videamus, a. s. si actionem, de vsur. cum similib. d. Pap. lib. 13. rhapio. actio. tit. 4. act. 1.

a Halicar. in 2. antiq.

b l. si quis a liberis, de lib. agnof. in P. pū simi. c. l. sed est l. s. cōsultit, de petit. hered. P.

d Aeschi. aduerf. Timarchum.

e Viru. in proe. lib. 6. de architecte. f Plut. in vit. Solon. g Galen. orat. exhort. ad art. h Aeschi. praed. loco. i auth. si lenones, de episc. aud. C.

k l. qui liberos, de ri. nup. in P. l. fin. de dot. promiss. C. cū similib.

l decifio. 127. nu. 11. 12.

m Anl. Gell. h. 1. No. 2. 17. n Plut. in P. recep. conubial. c. 5. s. vt sine prohib. matr. debent. & cre di. & c. in auth. coll. 7. glo. in l. ex his, de legi. p. Iuuenalis. Saty. 6. q. 146. d. Saty.

r Alcia. libr. 2. paterg. c. 12.

s Diog. Laert. in vit. Socrat.

in viginti annis. Existimavit tamen Angelus b, Iacob Cynus, & Gofredus c, heredem diuitem teneri statim quoque mobilia dotalia soluere, nec dari annum: quamvis reclamant Barto. d Salic. e Videndus at Ludouicus Roma. f Alexander s, & Paul. Castren. h qui intelligunt statim mobilia hunc restituere, nisi ex horum retentione annua, iurium mobiliu quaedam commoda percepturus fuisset. vide & Nicolaum Boerium i. Secundo, si pactum nullum sit restitutionis, considerare oportet leges municipales, si quid ea de re statuunt: illae enim ius faciunt. si obseruatae ante fuerint k. Tertio, obseruanda est dotis distinctio, vt si profectitia, mortua filiafa. in matrimonio, patri, aut auo, in cuius erat potestate, restituenda sit l: duplici damno pater, amissione inquam filiae, & iactura dotis, afficiatur m: neve iniecta amissionis formidine, patres a liberalitate erga liberos exercenta, reuocentur n. Item quod dos alimentorum causa a patre data videtur, vt ex fructibus se alat o; & usufructuario mortuo, usufructus ad proprietarium dominum redit p. Quodque, si dotem cum Bartolo & alijs in locum legitimae succedere credamus q, praematura sit legitimae datio ante mortem patris r. Neque etiam iure Pandectarum habebat filiafam. haeredes qui possunt ei in dote succedere. Contingit autem hic dubitari, num filiafam. decedente in matrimonio cum liberis, ad patrem redeat dos, an vero relinquatur penes liberos. In qua quaestione duo antesignani pugnant, Bulgarus & Martinus s, alijs disputandi deiderunt causas: ille namque Bulgarus, pertinere ad patrem non obstantibus quoque putat liberis, quem sequuti Ioannes, & Azo in Summa tit. fol. mat. Martino, & Placentino, & alijs diuersum sententibus. Agitur & fusiissime per interpretes, in l. dos a patre, fol. mat. C. & in l. post dotem, eod. tit. in P. Et inibi in repetitione omnium copiosa Benedicti de Plumbino, qui tertiam & mediam adiecit sententiam: Ego autem lubens accedo sententiae Martini, & filios impedire repetitionem patri concessam arbitror per d. l. post dotem: alioquin si rediret ad patrem, perperam statutum fuisset t, nepotes matris dotem teneri conferre patris in successione aui: cur enim conferre dicerentur, si non haberent v? Atque inuenio in iure cautum s, dotem, quae ad patrem redijt mortua filia, praecipuam relinqui nepotibus in diuisione hereditatis, vel familiae, vt eis quaesitam defuncta matre, non patri audeam dicere: cur enim aliter praecipuam dixeris illis? Et Scæuola v, id ipsum indicasse videtur, dum refert filiam posse grauare patrem de dote sua restituenda liberis, scilicet nepotibus. Neque quisquam ambigit filium patrem viscerum matris esse z: teneri autem pater diuortio vel morte mariti soluto filiae matrimonio, eidem filiae referuare dotem acceptam, & restituere iterum nubenti a: cogetur quoque & eandem filijs eius, id est, suis nepotibus restituere vel referuare. Non etiam quis inficiabitur, vt opinor, dotis causam praecipuam esse, liberos b: quamobrem soluto matrimonio morte filiae (cum liberi sequantur patrem, non matris familiam c nihil æquius mihi videtur, quam apud maritum & liberos, dotem remanere. eodem remanente onere & causa. Apud eum namque esse debet dos, penes quem onera sunt d: alioquin hoc iuri naturae pugnet e, vt alter onus, alter lucrum haberet. Nec video quomodo auo referuatur tantum usufructus dotis filiae, quae nepotum sit, si dixerimus non

filijs, sed auo quaeri, scilicet patri filiae relinquentis liberos, quod tamen receptum iure est f. Perpendo item Paulum Irrisconsultum, dum ait s, mulierem filiamfa. etiam posse repetere à marito secundo dotem, vt egentibus filijs ex alio viro suscepris, subueniat: quia, inquit, iusta & honesta causa est. Eam autem talem non censem si patri filiorum fauor postpoueretur: quod si licet viuēt, cur non liceat morienti non video: vel committi in legem Fusiam Caninianam, quae sublata in inuidia à iure est h. Estque singulariter constitutum, vt quod viuenti licet in rebus dotalibus, id ipsum liceat morienti i. Succurrit quod filiae dos proprium patrimonium dicitur k, & tanquam a alienum patris l, nec amplius censetur in patris bonis esse, postquam constituta est m. Proinde cum hodie mulier habeat haeredes iure nouellarum n, etsi olim addubitarum fuerit: verius esse iudico filios in dote mariti, ac in reliquis bonis, vt mutua successione Orficiant & Tertulliani id asserente o. Potior quippe descendunt, quam ascendunt in hereditate causa p, nulla obseruata differentia potestatis q. Verumtamen placuit Senatui Gratianopolitano, in dote repetenda, adueniente casu solutionis, adiecto ab extraneo dotem dante, non impediri repetitionem à susceptis ex eo matrimonio liberis, anno 1460. r. Sic enim & ius civile adimit haeredi exceptionem extraneo pacifcenti de dote soluto matrimonio s, quo casu restringitur s. accedit. l. vnic. de rei vxor. act. C. Et haec de profectitia dicta sunt: & de dote filiae in potestate constituta. Si autem de dote aduentitia agatur, tunc si nihil de eius redditione cautum sit, nec municipale ius aduersetur, mulieri vel eius haeredibus reddi debet t. Ex omnibus u autem superioribus collige, dotem soluto matrimonio reddendam à marito, vel ab eius haeredibus esse: proinde pendente matrimonio maritum non posse rem dotalem obligare vel alienare v, etiam consentientibus coniugibus x. Quod legi Iuliae de fundo dotali fuit additum, ea prorogata ad res non Italicas y. Et inhibitus actus omnis, per quem dominium transferatur: hoc enim alienationis nomen hic significat z, & alibi a, quod & vfucapionem complectitur b. Res quippe subiecta restitutioni, non possunt alienari c, & prohibita per legem alienari, contractum mala fidei reddunt, & inutilem d, vfucapionemque inhihent incipi e. Neque ignorare id debuit emens, vel vfucapiens, vel si ignorauit, iuris ignorantia non excusat f. Hoc autem fragilitati naturae mulierum concessit Iustinianus, ne ob eam in repentinam deducantur inopiam g. Sic emendata in fauorem vxorum Iulia in qua, vt meminit Iulius Paulus lib. 2. Selectarum sentent. tit. 22. de dotibus, *Legem Iuliae de adulterijs*, inquit, *cauetur, ne dotale praedium, maritus inuita vxore alienet.* vbi notanda verba, *inuita vxore*, vt intelligamus non prohibitum ea lege, quin postea, si consentiret, maritus alienare possit. Vt & Iabolenus firmat h. Addere possumus fragile esse mulierum consilium i, quod contra commoda propria laborat k. Verum haec obtinere existimandum, dum de immobilibus inaeftimatis

f. l. 1. & l. quacunque, de bo. quæ libe. C. g. Paul. in leg. quamuis mulier, fol. matr. in P. h. s. 1. de leg. Zul. Can. toll. ap. Iustin. i. l. 3. de iur. dotium. C. k. l. 3. s. vtrum de min. P. l. 1. si. de colla. dot. in P. m. l. 1. in r. refponfo, ad l. Falci. in P. n. s. 1. de haered. ab intest. veni. in auct. interfecto. de suis & legitim. C. o. titul. ad SC. Tertullii. & de SC. Orficiant, s. si igitur, de haered. ab intest. veni. coll. 9. p. l. 1. s. largius, de success. edic. l. nam est pariter, de inoff. testa. P. q. s. si vero neque fratres, de haered. ab intest. veni. coll. 9. s. Ioan. Pap. li. 15. rap. arell. tit. 4. arell. 10. s. Paul. ob res. l. 20. s. si conuenit, de pact. dotal. lib. 23. P. rit. 3. r. l. vni. s. accedit, de rei vxor. act. C. v. Caius, l. lex Iulia, l. 4. vbi. in l. Iulianus, l. 5. & 6. de fid. dota. lib. 23. P. rit. 5. s. 1. quib. alien. lic. ap. Iustin. l. vni. s. & cum lex Iulia, de rei vxor. actio. lib. 5. C. tit. 14. x. Alex. Imp. l. si sine voluntate, l. 1. auct. siue à me, & auct. si qua mulier, ad SC. vel leia. lib. 4. C. tit. 29. s. si quis igitur, vt immobil. ante nup. dona. & c. in auct. coll. 5. constit. s. s. & illud, vt null. iudic. lice. habe. loc. serua. col. 9. l. si praedi. l. 24. de iur. dotium. C. y. d. l. vni. s. & cum lex Iulia, de rei vxor. act. l. 1. de fund. dota. C. a. l. si. s. fin. de reb. alien. non alien. C. b. Tripho. Iur. l. si fund. 16. de fun. dot. in P. l. alienationis, de ver.

signifi. Iustin. in l. in rebus, l. 30. de iure dotium. C. c. auct. res quae, com. de leg. s. 1. de resti. C. & ea quae par. in 11. men. coll. 1. in auct. d. l. quemadmodum, l. 7. de agricol. & cen. lib. 11. C. tit. 47. l. non dubium, l. 5. C. de legib. l. iuvigentium, s. prator ait, & l. contra iuris civilis, de pact. in P. e. l. vbi lex, de vfuc. P. f. l. regula, de iur. & fac.igno. in P. cum similib. g. leg. vni. s. & cum lex Iulia, de rei vxor. act. C. h. in l. si. verus iudic. de pactis dotal. P. i. l. aliduis, l. 12. qui por. in pig. hab. lib. 8. C. tit. 18. l. 2. ad Velleian. in P. k. l. si pater pactum, l. 4. de sponsal. lib. 5. C. tit. 1.

datris

datis in dotem agitur, vel de aestimatis: in quibus electio in repetitione an pretium vel res in ea sit, ad vxorem pertinet, aliàs contrà. Quia, vt supra diximus, tunc res aestimata emptionis iure in plenum transit mariti dominium in mobilibus etiam dotalibus. Quidam hanc facultatem adiungunt distractionis marito b, nisi agatur de libertate praestanda seruis dotalibus, fauore libertatis: vt quidem liceat illos, dotales quamuis, marito manumittere c, alia alienare non liceat. Alij permittunt, dummodo pretium mulieri saluum sit: quum lex Iulia, & eius prorogatio, de rebus soli agat nominatim, vt consequenter in alijs permiffum censetur d. Ego permissioni subscribam, cum id potius sit in vtilitatem vxoris, si maritus soluendo sit, vendi mobilia, quae seruandò seruari non possunt: argumento bonorum minorum, quorum immobilia distrahi non debent sine decreto e: at mobilia possunt, ea ratione f. Atque vt facilius intelligamus, haec sic distingo, an mobilia in dotem data sint eius naturae, quae in suo genere functionem accipiunt, in pondere, numero, & mensura, consistentia: & tunc periculo mariti dari videntur, vt ea distrahat, & tantumdem soluto matrimonio reddat g, nec puto ideo remorari eorum solutionem, quod soluendo maritus non sit, cum nec fideiussio eius dotis nomine peti possit h. Aut res mobiles alterius generis sunt, & tunc si aestimatae simpliciter sunt, vendi possunt à marito, qui pretium tantum tenetur reddere: si aestimatae vt reddantur, non vtique vaneunt sine reuocationis licentia vxori permiffa, nisi ea consentiat vel confirmet i. Aut inaeftimatae mobiles sunt, quo casu non licet vendere, nisi quae peritura sunt k, etsi sit soluendo: quia & culpam praestat & dolum maritus in his l. Sed & in immobilium dotalium alienatione responsum est, eam valere ex consensu mulieris, si alienatio sit necessaria m: firmatur quoque, si mortua vxore maritus qui vendidit, dotem lucretur, vt ait Martianus n. Item si dolose mulier versata fuerit, nempe quod obligante marito rem dotalem praesens patientiam praebuit, vt quasi suas res maritus obligaret, decipere volens pecuniam dantem, vt ideo Velleiano non restituatur o. Excipiunt & iuris pontificij authores consensum iuratum vxoris, vt si is in alienatione liber interuenerit, non vi, non metu praecedente, firmet alienationem p: quamuis Accursius contrarium scripserit q, ratus contra prohibitionem legis contractus non firmari iuramento r. Cui rationi plures aliae annectuntur à gloss. in c. cum contingat, de iureiur. apud Greg. Quae tamen verae sunt, quando contractus habet perpetuum & absolutam prohibitionem, quae tamen in hoc contractu non inuenitur: nam & mulier potest Velleiano renunciare. Et si iteratò post biennium quod antea gesserat, firmauerit, non potest amplius poenitere, sed ratum est negotium s. Petitur autem restitutio dotis, per actionem ex stipulatu, in quam transfusa est rei vxoriae actio t. Et quanquam praedium dotale alienatum consensu subsistete mulieris reuocari non possit, tamen repetit proculdubio pretium eius ab haeredibus mariti, nisi quatenus in vtilitatem vxoris conuersum haeredes docuerint, vt notant Speculator v, Geminianus x, Bartolus y, & Chaffaneus z. Quod si ex pretio alia res immobilis empta sit, illa etsi videatur subrogata, tamen dotalis non est: sed tanquam pro rebus mobilibus annus expectandus est, exemplo rerum mobilium do-

talium a: & Ludouicus ita Romanus se consuluisse tradit b. Forum autem proprium huic repetitioni placuit esse eius iudicis, in cuius territorio maritus debitor domicilium habebat, ageare vxore c: exigente autem extraneo, qui sibi restitui pollicitus sit, non vtique verum, vt notant Felinus d, Baldus e, Boerius f.

Quando non est locus restitutioni dotis, vel in toto, vel pro parte. Cap. 23.

1. Dotis repetitionem impedit pactum de lucranda dote, nisi maritus vxorem occidat, vel occisam non vindicauerit.
2. Dos non restituitur, si eam lucretur maritus ex statuto municipalis.
3. Dotis partem non lucretur maritus, de qua vxor stipulata est sibi licere restari, etiam si non testetur.
4. Dos promissa, nec soluta, aequè lucro mariti, vt soluta, est.
5. Dotis argumentum premortuo viro Tholosa media pars est.
6. Augmentum integrum debetur dotis: si dos fuerit soluta, non aliter.
7. Dote non soluta, num debetur augmentum, etiam si fides de dote habita sit, in quo docetur contrarius sibi Guido Papaeus.
8. Dotis lucrum & augmenti sit mortua tantum vxore, vel viro post concubitum, & existente filia nubili atate.
9. Dotalium rerum, & tantundem à marito facta in Gallia communicatio.
10. Dotem amittebat ea, cuius culpa diuortium fiebat.
11. Datum marito non repetitur soluto matrimonio.
12. Dos adultera vxoris conuicta pertinet ad maritum, & donatio propter nuptias ad vxorem ex adulterio mariti, nisi liberti sint.
13. Dotem non amittit propter osculum, vxor, vt adultera.
14. Dotem non amittit nupta, ex adulterio matrimonij anterioris alterius non accusata.
15. Dotem ob adulterium vxoris petere non potest vir, qui etiam adulter est.
16. Dos olim retenta ob malos mores vxoris.
17. Dotales res inaeftimate data marito, cum repertoria ab vxore consumpta, non restituntur ab haeredibus mariti.
18. Dos redita pendente matrimonio soluto iterum repeti nequit.
19. Dos ex quibus causis pendente matrimonio, ab vxore repeti possit legitime.
20. Dotem num teneatur maritus, vel haeredes eius restituere, quam non accepit, vel non petijt à patre vxoris, vel alio qui desijt esse soluendo.
21. Instrumenta dotem datam dicentia, non faciunt fidem, nisi doceatur.
22. Dotem qua impense minuant, vt integra non restituntur. Tributa rerum dotalium marito cum fructibus perceptis computantur, nec minuant dotem.
23. Dotes minus retentione quomodo intelligendum est.

Asus aliquas operapretium est annotasse, quibus cessat restitutio dotis. Primus, si pactum factu sit de lucranda dote, diuortio vel morte vxoris,

a. s. si vero alicuius, de non alic. reb. eccle. si. in auct. b. Angel. in s. interdictum, & s. fin. de fideiuss. in auct. c. Iacob. Cyn. Gofr. in l. vni. s. exa. d. Barto. l. diuortio, s. si. fol. matr. e. Saic. in d. s. exa. d. f. Ludo. Rom. sing. 461. g. in l. debitoribus, de re iud. in P. h. Castren. in l. non solum, fol. matr. i. Boer. conf. 50. nu. 29. k. l. l. de quibus, l. 1. r. cum s. l. l. reg. de leg. p. l. l. dos a patre, fol. matr. C. m. l. iure usufructum, de iur. dotium. n. l. 2. de bon. quae libe. C. o. l. dotis fructus, de iud. dotium. p. l. 2. C. de dotatio qua sub mo. l. 2. s. morte, quib. mod. usufructu. amitt. in P. s. finitur, de usufr. ap. Iustin. q. Bart. in l. Titio ceterum, de condi. & demonst. in P. l. quoniam nouella, C. de inoff. testa. r. l. 5. s. impuberi, de colla. bono. lib. 37. P. rit. 6. s. vide gl. in l. dos a patre, fol. matr. C. t. lillam, C. de eollat. y. l. si vniuer. s. C. de lega. x. l. si in princ. commu. vtri. iudic.

a. l. cum in fundo, s. si fundus communis, de iur. dot. in P. b. Ludo. Rom. c. 67. l. incip. tu habes, l. vni. de rei vxor. actio. C. c. l. exigere, & ibi Bart. Ange. Cast. de iudic. in P. & omnes ferè interp. in l. cunctos populos, de sum. trinit. d. Felin. in c. 1. verif. 4. limita. de sponsal. e. Bald. in rub. de priuileg. dotis. f. Boer. conf. 50. nu. 20. 21.

f. l. 1. & l. quacunque, de bo. quæ libe. C. g. Paul. in leg. quamuis mulier, fol. matr. in P. h. s. 1. de leg. Zul. Can. toll. ap. Iustin. i. l. 3. de iur. dotium. C. k. l. 3. s. vtrum de min. P. l. 1. si. de colla. dot. in P. m. l. 1. in r. refponfo, ad l. Falci. in P. n. s. 1. de haered. ab intest. veni. in auct. interfecto. de suis & legitim. C. o. titul. ad SC. Tertullii. & de SC. Orficiant, s. si igitur, de haered. ab intest. veni. coll. 9. p. l. 1. s. largius, de success. edic. l. nam est pariter, de inoff. testa. P. q. s. si vero neque fratres, de haered. ab intest. veni. coll. 9. s. Ioan. Pap. li. 15. rap. arell. tit. 4. arell. 10. s. Paul. ob res. l. 20. s. si conuenit, de pact. dotal. lib. 23. P. rit. 3. r. l. vni. s. accedit, de rei vxor. act. C. v. Caius, l. lex Iulia, l. 4. vbi. in l. Iulianus, l. 5. & 6. de fid. dota. lib. 23. P. rit. 5. s. 1. quib. alien. lic. ap. Iustin. l. vni. s. & cum lex Iulia, de rei vxor. actio. lib. 5. C. tit. 14. x. Alex. Imp. l. si sine voluntate, l. 1. auct. siue à me, & auct. si qua mulier, ad SC. vel leia. lib. 4. C. tit. 29. s. si quis igitur, vt immobil. ante nup. dona. & c. in auct. coll. 5. constit. s. s. & illud, vt null. iudic. lice. habe. loc. serua. col. 9. l. si praedi. l. 24. de iur. dotium. C. y. d. l. vni. s. & cum lex Iulia, de rei vxor. act. l. 1. de fund. dota. C. a. l. si. s. fin. de reb. alien. non alien. C. b. Tripho. Iur. l. si fund. 16. de fun. dot. in P. l. alienationis, de ver.

a s. scimus, de reff. & ea que par. in n. men. in auct. licet dos. de iud. dot. P. l. si pater do...

runc casu contingente, retentio fit: nisi is vxorem occiderit, vel occisa legnerit necem vltus fuerit, nec prætorexu lucri, eius vitæ infidetur: quo tempore ab eo dos in fiscum, non in proximos vxoris, vt ab indigno, transferretur. Secundus, si cõsuetudo approbata statuat viro superuuenti vxori, dotem lucro fore, sicuti Tholosæ receptum est moribus & statuto municipali, nisi aliter prospectum pacto fuerit. Et idem obseruari dixit Cadurci Guillelmus Benedictus. Hic tamen non omittendum cenfeo, mulierem posse testari de ea quantitate dotis, de qua stipulata est à marito, vel in pactis matrimonialibus, vt sibi liceret: imò si non testatur, eam quantitate vel partem stipulatam, lucrante marito morte vxoris dotem, transfert ad sibi ab intestato succedentes. Meminit & similis cuiusdam statuti Salicerus. Placet & lucrum media partis dotis, vel totius, præmoriēte vxore, maritum quærere, etsi dos soluta, pendente matrimonio, non fuerit, sed tantum promissa: quia ex sola promissione mulier dorem habere videatur. Et cautionem dare, & cautionem accipere, pro eodem habentur. Sic etiam præmoriēte marito ex consuetudine Tholosana, mulier, quæ per annum luxerit virum, lucratur pro additamento dotis, quod vocamus adiancamentum, tantum, quantum est media pars dotis suæ: vt si in dorem mille libras dederit, restituantur illi mille quingentæ. Et ita obseruatur ex consuetudine non scripta, vt omnes Tholosæ norint, & notat Ioannes de Casa veteri. In quo falsus est Guillelmus Benedictus, dum ait, mulierem superstitem marito, viduam agentem vitam per annum, lucrari tantum tertiam partem dotis supra eius summam: nam media non tertia est, tertia tamen Cadurci. Vera nihilominus sunt reliqua quæ subiicit, ita demum lucrum hoc debetur vxori superstiti, si dos soluta ex integro sit: alioquin pro modo solutæ, mediam partem lucri, non ratione totius promissæ, esse perpendendam. Vel nihil lucrari, si nihil attulerit, etsi fides de solutione habita fuerit: quo casu Senatus Tholosani placitum inter Raymundum Pagefæ & Annam de None viduam fratris Raymundi, prolatum 26. Aprilis 1505, singulare est ab eodem annotatum, cui ad stipulatur ius ciuile. Et in hac quæstione valde incertus, nec satis constans Guido Papæus mihi videtur, si quidem sibi ipsi aduersarius est: in quæstione namque 30. asserit se in ea opinione fuisse, vt non debeatur augmentum, si dos non fuerit soluta. Suprà, inquit, q. 274. tetigi qualiter augmentum dotis, siue donatio propter nuptias, facta vxori contemplatione matrimonij, non debetur, nisi dote soluta, sed pone, &c. Et paulò post tamen ait, ex forma instrumentorum, qua, inquit, fides fit de dote, vxor lucratur dotem, siue maritus terminos (sunt eius verba) dederit ad soluendum dotem, siue non. Eadè postrema firmat & in quæst. 565, quibusdã rationibus. Ad stipulatur ego lubentissimè, vt debeat augmentum etiam non soluta dote, si dilationem dederit soluendi dotem maritus, intra quam mortuus fuerit, prout quæ adducit Papæus intelligi possunt. Et habita consideratione, vt mulier fuerit traducta in domum mariti, vt de lucro etiam dotis consuetudines intelligitur, exceptaque causa vt dicemus adulterij. Sed & requiritur in translatione, vt ætatis sit nubilis, antequam lucraret morte eius dotem vir, vel cum ea concubuerit in domo vel alibi, vel per eum non steterit, sed per illam, puta ingressam monasterium. Sic

enim tradunt interpretes Baldus, Ludouicus & Bo-lognepsis, & alij, quos videbis apud Nicolaum Boërium relatos. Boërius tamen refert iudicatum die 13. Aug. 1534. Burdegal. Senatu, & Parisiensis, quod si vxor quæ pacto non tenebatur, nisi post quinquennium, dotem dare, decesserit antè, maritum vi statuti non lucrari dotem, vt notant Angelus, & Iafon, & tamen vxorem, decessente marito intra terminum, lucrari adiancamentum. Sunt mores itaque nationum & locorum perpendendi. Meminit antiquæ consuetudinis Gallorum Iulius Cæsar hac de re, iisdemque, quæ sequuntur, verbis, viri quantas pecunias acciperunt ab vxoribus dotis nomine, tantas ex suis bonis estimatione facta cum datibus communicant. Huius omnis pecunia coniunctim ratio habetur, fructusque seruantur vter eorum vita supererit, ad eum pars vtriusque cum fructibus superiorum temporum peruenit. Quartus, si culpa vxoris diuortium factum fuisset, lucrabatur maritus dotem, quem admodum & illa donationem propter nuptias, si culpa mariti: videlicet quando aliter vxori reddenda dos esset, non autem si alius præter illam quæ dedit, cauerit sibi adueniente diuortio vel morte. Huius namque nullo modo nocet culpa vxoris diuortientis, neque etiam filiam. Repudium patri in dote profecticia præiudicaret. Quintus, si donationis puræ titulo, ante matrimonium, vel pendente, aliquid datum à patre vel matre marito, soluto matrimonio non repetitur. Sextus, si mulier in adulterio deprehensa & conuicta sit dote priuatur, vt innuit Horatius, dum de adultera loquitur. --ve pallida lecto Desiliat mulier: miseram se conscia clamat, Cruribus hac metuat: dote, deprehensa. Nempe si mulier adulterium committat, & eius criminis expers sit maritus: dotem enim tunc lucratur si liberi ex eo matrimonio non fuerint. Nam si sint illorum dotis erit proprietas, vsufructu tantum ad virum pertinente, vt notat Ioannes Andreas. Sicuti & lucratur donationem propter nuptias vxor, si maritum reum adulterij peragat. Porrigit & Baldus æ amissionem dotis, veluti ob adulterium, si vxor lasciuosè & turpiter passã sit se osculari, aut manus amatorias ad mammam admoueri. Subscribit Ioan. de Ripa, & alij, quos ipse refert: putarunt namque ea certissima esse præiudicia ad adulterium, potissimum apud Italos & Hispanos, vt ait Ouid. Oscula si dederis, siam manifestus amator, Et dicam, mea sunt, iniuriãque manus. Firmant & hæc suspiciones glossæ iuris ciuilis, & pontificij: veruntamen ego non existimo hoc verum in Gallia, & sic sequor Dinum: ita sentientem, & Alciatum. Adulteriumque hîc factum non faciendum considero, cum has inter moras faciendi pœnitentia cogitationis possit reuocari à crimine, vt de falsa moneta dicitur. Arque hæc quoque in adulterio commissio tempore eius matrimonij, de quo agitur, intelligere par est: nam qui aliã meretricem, vel adulteram, impudicã uerè duxerit, ob id repudiare non poterit, nec dotem vsurpare. Sicuti iudicatum à C. Mario prætore, pro Fannia vxore Ticinij Minuonensis, apud Valer. Maximum, contra Ticinium. Sed & obseruandum hîc quoque, vt ab adulterio alienus sit maritus, qui lucrum quærat, id est, vt neque ipse adulterium cum alia commiserit: nam tunc non lucraretur, sed delicta murua

q Balin l pen, si quod cum fal. tutor. au tho. ad. & ibi Lincion. Holog. in primis an. notatio. Bald. c. 176. a. vol. Abbas Sicul. conf. 29. vol. 1. r Nicol. Boer. de c. 12. num. 37. & seq. s Boer. q. 22. nu. 40. & 47. t Angel. conf. 158. incip. q. si aliquod. v Inf. l. si dona turus, s. f. x Iu. Cas. l. 6. bell. Gall.

a l. viro & vxore, fol. matr. P. b l. cum mulier, co. l. 1. & l. 1. mariti lenocinium, ad l. 1. de adult. in P. l. crimen lenocinij, C. eo. c. Pli. l. 74. c. 13. d l. vni. s. ta ceat, de rei vx. ad. C. l. fin. C. de repud. & rubr. C. de repud. & iudicio de mor. sub. e Bald. in l. de his, per illum rex. C. de don. int. vir. & vxor. Chaffan. in con. fuer. Burg. in. des droifs p. p. artens à gès matiez, s. 3. ad verba, & ac. queff. v. 1. i. t. quæro mulier, &c. & in 4. 24. eiusdem tit. in vit. eius annotat. f Bal. in l. affimata, fol. matr. in P. g l. bona fides, s. de reg. iur. P. l. emptor, C. de iudicio. c. i. similib. h l. vni. s. sed etsi non igno ramus, de rei vx. ad. C. l. sed etsi idem, solu. matr. in P. i l. vni. s. dos cõst. matr. red. di. f. lib. 5. C. tit. 19. k l. quamuis, & l. sed etsi idem, fol. matr. in P. l. murus, s. fin. & l. si de int. dot. in P. l. l. vi ad huc, de iur. dot. C. l. si cõstante sol. mat. in P. auth. quod locum, de collatio. m Pap. libr. 5. Rhaplo. ar. tit. 4. ar. 3. n l. 1. C. de repud. l. si maritus, fol. matr. in P. o Mafie. in ti. de p. r. ver. sit. & res do. ralis, per tex. in l. si fun. dum, de fun. do. dotal. p leg. i. extra. neus, s. fed si pater, de iur. dot. q l. si q. pro vxore, s. vxor, de do. int. vir. & vx. P. l. quæuis, s. Marcellus, ad Vel. leia. r vide Boeri. de c. 12. s l. si q. post. hæc, de bon. proci. C. x l. pradias, de acqui. post. in P. l. l. cui. C. de non iur. pec. v glo. in d. l. si quis post. hæc, l. 9. in verbo dotalium. x s. minus, verb. ob retentionem de c. 1. l. 1. & l. quod dicitur, in l. 1. & 2. sic incip. & l. vni. s. de impen. in reb. dot. fact. in 7. y l. i. voluntatis, eod. tit. vol. s. sed nec impen. de rei vx. ad. z l. non modo, de impen. in reb. dot. fact. & l. neque stipendium, de impen. in reb. dot. fact. & l. iafon. s. i. minus, verb. ob retentionem, in 3. 4. & 5. de ad. & l. cum, cum 7. seq. de reig. & l. imp. in.

mutua cõpensatione tollerentur. Neque etiam mores vxoris corrupisse arguatur, vel lenocinium admiffisse: pari enim modo à lucro submoueretur, & ab accusatione, & indignus lucro, pœna afficiendus esset vterque. Olim ob malos mores vxoris soluto matrimonio retinebatur dos, quam vxor iudicio de moribus perdebat: sicut Cn. Domitius iudex pronunciauit, mulierem videri plus vini bibisse, quàm valetudinis causa posceret viro inciente, & dote multauit, teste Plinio. Hoc tamen postea iure expunctum, vetita ob id solutione & retentione dotis. Alius casus etiam notabilis & quotidianus, vt si mulier bona habens mobilia, ea det marito cum inuentario vel repertorio, si ea consumatur pendente matrimonio, hæreses mariti non tenentur ad æstimatione, vt notat Baldus & Chaffaneus, nisi æstimatione data esset res: quia tunc consumptio non minuit dotem. Cessat etiam soluto matrimonio dotis integra repetitio, si iam anticipata solutione maritus restituerit: Bona fides enim repugnat, vt idem bis exigatur, vt ait regula iuris: bona fidei autem actio est hæc repetitio. Sunt quippe plures causæ, quæ permittunt contra regulam generalem, singulari quadam humanitate & æquitate dotem ante solutum matrimonium repetere: vt si alterius tori liberos legitimos fame perentes, vel ab hostibus captos, quibus subueniendum sit, si habebat: aut si alendi sint eius parentes, vel fratres, vel aliæ necessaria personæ, vel si maritus ad inopiã vergat, & declinet eius facultates. Vt & iudicatum in Senatu Parisiensi 13. Febr. 1497. Item si vir deportetur manente matrimonio. Sed num decedente vxore vel marito, cum dos repeti potest à marito, possit impediri, dicente marito vel hæredibus eius, se non eam accepisse à patre promissam. Er certè quidam dicunt hanc negligentiam nocere marito & eius hæredibus, non vxori qui petit, ac si accepta fuisset: quia promissione facta in maritum transfertur periculum. Contrarium tamen verius, nec teneri maritum: nisi ipse remisit dotem sine consensu vxoris, aut confessus fuerit se recepisse, quam non recepit, quia videtur donare: vel nisi mortuo patre promittente, neglexerit petere ab hærede eius, tunc enim imputabitur. Sed & dos instrumentorum tantum tenore conscripta, & quæ non probatur corporaliter tradita, non repetitur à muliere, vt data, si mariti bona fisco addicta sint: nec etiam si alij creditores sint mariti, qui præferuntur. Nec creditur instrumentis, quæ quoties ea formula sunt, dotem datam fuisse: nisi doceatur de reali datione secundum singularem vnam glossam. Minuunt etiam alia dotem, vt integra non restituitur, impensæ factæ in res dotalis, & necessaria: non voluntaria, vel modicæ necessarii: sicut nec tributa pro rebus dotalibus soluta, vt pote cum fructibus conferenda. An autem minuunt dotem in castrum expensæ pro defensione eius, & pro lite ad recuperationem rerum dotalium, Iafon late explicat. Minuit & funeris impensæ dotem, vt supra docuimus. Caterum hoc obseruatione

dignum hîc existimo cum Paulo iurifconf. d vt quod dicitur, impensas necessarias dotem ipso iure minuere, non eò pertineat, vt si fortè fundus in dotem sit, desinat aliqua ex parte dotalis esse: sed nisi impensæ reddantur, aut pars fundi, aut totus retineatur: sed si tantum in fundum dotalium impensum sit, per partes, quanti fundus est, desinere eum dotalium esse Scæuola dicebat, nisi mulier sponte marito intra annum impensas obtulerit. Quod notabile duco, pro repetitione dotis, cui incrementum seu adiancamentum pro modo & quantitate eius accedit, vt impensæ non minuunt constitutionem primam dotis, sed retentionem lucri vel dotis pro rata parte inducant, salua constitutione.

De priuilegijs dotis in hypotheca & alijs. Cap. 24.

- 1 Priuilegia dotis quatuordecim.
2 Dote soluenda obligata bona vxoris, & contra repetitionis eius causa bona obligata mariti.
3 Dote repetenda causa vxores habent hypothecam in bonis mariti, etiam potiore anterioribus creditoribus, & rationes dantur.
4 Vxor in repetitione dotis, an præferatur creditoribus expressam anteriorem hypothecam habentibus.
5 Num pro confessata dote, præferatur in hypotheca anterioribus creditoribus vxor, & fisco.
6 Dote hypotheca in initium vxoris habet à die contractus matrimonij, etsi tunc soluta non fuerit.
7 Casus quibus priuilegio non vitur prioritatis hypotheca vxor.
8 Hypotheca priuilegium non datur extraneo repetenti dotem.
9 Hypotheca, quæ mulieri pro dote repetenda prioritatis competit, non datur ei pro additamento repetendo.
10 Dote priuilegium aliud, v. alienari nequeat.
11 Dote priuilegia alia. Et suppleri in ea stipulatione de restitutione: sique actio pro ea bona fidei summariam habeat notionem, incerta certa arbitrio reddi possit, &c.

Priuilegia dotis 14. enumerantur & probantur à Ioanne P. de Ferrarijs, & per interpr. in l. i. solu. matr. in Pandectis. Ea paucis complectar, dempro priuilegio hypothecæ, de quo cum frequens & vtilis, varia & difficilis sit quæstio, paulò latius agam, quam de cæteris: atque ab eo, initium idem faciemus. Sicuti bona vxoris pro dote præstatio, nec tacite obligata censentur, si & viri pro restitutione, quod priuilegium, & in eorum successores transit. Vt prospiciatur conseruationi & repetitioni dotum, hypotheca facit: plus cautionis namque in rem, quàm in personam. Placuitque Iustiano mulieres, quæ dotes tradiderunt maritis, siue res illorum extent, siue dissipatæ sint, habere ius repetitionis & hypothecam potiore in bonis mariti, supra omnes creditores mariti in hypotheca etiã priores & anteriores: rationesque adferuntur, quia de suo, non de bonis vxoris latistificandum creditoribus. Cui simile, quod vxor pro marito non teneatur: & inter alios acta alijs non præiudicent. Dehinc dotis natura est

d Paul. l. si is qui, l. 57. s. p dicitur, de iud. dot. in P. e Ioan. de Ferrar. in for. libel. quo vxor agit pro dote, in sua praxi. f l. r. s. & vt plenius. C. de rei vxor. actio. g d. l. 1. & eo. s. h s. faciat, de actio. i l. plus cautionis, de reg. iuris. l. l. Iust. in l. affiduis, l. 12. qui potio. in pign. hab. libr. 8. C. tit. 18. l. i. i. ne vxor pro marit. C. in Rubr. c. ill. res int. alios acta & c. C. i. i. r. gentium. s. ante omnia, de pact. cum similib.

a vt sup. diximus, & l. lege Julia de fun. dor. P. 6. q. b. allic. vel no, cum simi. b hanc omnia d. l. affiduis. g. potio, & C. l. i. fol. mas. in P. l. 2. de iudic. vid. to len. C. l. 2. de priuil. cred. P. e iust. l. vbi ad huc. l. 20. de iur. dor. C. d. l. affiduis, qui pot. C. s. fuerat. de a. d. i. in d. l. affiduis, in verbo licet. f. prad. auctores, in d. l. affiduis, & iterum Faber & Aret. in s. fuerat, de a. d. g. de c. 10. 218. Cap. Tholo. h. Aret. in d. de c. i. facit l. f. quis, de bon. dam. C. & in interp. in l. i. fol. matr. glo. in l. affiduis, in verbo data, qui potio. C. i. Barr. in d. l. affiduis, citat & l. de dot. can. non. num. k. l. i. C. eo. de dot. cau. l. i. o. ab imm. in l. i. fol. matr. P. m. Ang. s. fuerat. de a. d. n. Bald. in l. et aliquid, de iur. delib. o. facit s. dedimus aut, de equal. dot. col. 7. dum agitur de augmento dotis repetendo f. i. i. p. l. i. s. licentia de iur. de liber. C. l. omnes. l. 17. s. fin. que in fraud. cred. lib. 42. P. tit. 9. q. An. vel Aret. ad c. fuerat, nu. 28. & 19. de a. d. r. sic distinguit Alexan. in l. i. fol. matr. P. & ita iudicatur. vt refert & distinguit h. de c. i. f. i. l. in c. tra. h. i. s. in omni. i. d. a. h. i. q. de non. num. p. c. C. s. Aret. in de c. i. facit. Tholo. 7. s. Salic. in d. l. affiduis, qui potio. v. Interp. gl. & text. l. 2. de priuil. leg. sic. C. x. Boer. de c. i. 233. y. idem Boer. de c. i. 132. x. l. 2. s. fin. de priuil. cre. d. in P.

inalienabilis a, vt rem suam semper, non mariti retinere videatur mulier, & pro victu & alimentis suis. Accedit & liberorum fauor, vt que habeant mulieres, vnde nubere possunt: fragilitas mulierum insuper, parienti pericula b. Et antea quidem concessa fuit praelatio mulieribus pro rebus dotalibus, extantibus creditoribus in hypotheca praecedentibus c tempore: verum postmodum, & Iustinianus idem etiam ad non extantem dotalem rem, & pro ea concessit hoc priuilegium vt creditoribus pro dotis repetitione praerantur habentibus tempore anteriori hypothecam d. Verum non sine controuersia est, num & praeratur habentibus priuilegium expressae anterioris hypothecae: in qua re voluit Accursus non praerferri expressae anteriori, sed anteriori tacitae, vel generali, quod sequuntur Ioan. Faber, Bartol. Baldus, Iacobus Buttrigarius, Angel. Salicetus f, & ita decisum quoque fuit in capella Tholosana s. Praeratur ergo mulier tantum habentibus tacitam anteriorem, dummodò dos data fuerit. Nam si confessata esset tantum, nec numerata, non gauderet hac praelatione h. Quaquam Bartolus i tractet contrarium verius, vt pro confessata habeat locum priuilegium, si renunciatio sit exceptioni non numeratae pecuniae, vel biennium elapsum sit, quo ea exceptio opponitur k. Quidam, vt Ioan. ab Immola l, Ang. Aretinus m, Baldus n dicunt Accursij sententiam procedere indistincte, quando mulier concurrat cum alijs creditoribus probantibus veram debiti numerationem, vt praerantur tunc mulieri, quae tantum habent solam confessionem vel renunciationem exceptionis non numeratae pecuniae, vel lapsum temporis biennij, & idcirco fictam numerationem. Tunc enim causa onerosa, & creditores, qui certant de damno euitando, praerantur mulieri quae lucrum aucupatur o. Praesumiturq; ista confessio, si facta constanter matrimonio, de receptione dotis, et si de numeratione non doceatur, in fraudem, & donatio inter virum & vxorem p. Quo casu tantum Angelus Aretinus q veram esse putat glossam l. affiduis, qui potior. C. vt tunc non praerantur vxores expressam hypothecam anteriorem habentibus: contra autem si confessio facta fuerit ante matrimonium, quo casu pro expressa numeratione confessionem haberi tradit. Idipsum verum, si creditores motosi fuerunt in opponenda exceptione, & lapsum fuerit tempus opponendi r. Aufferius autem s cum Saliceto t resoluit distinguendo, vt si creditor & vxor habeant vterque expressam hypothecam in bonis mariti, potior sit iure qui prior tempore: si autem vterque tacitam, mulier praeratur etiam posterior tempore, pro dote data: excepto fisco, qui si tacitam habeat concurrans cum tacita mulieris, praeratur inter eos qui tempore potior. Quod si alter horum habeat expressam, alter tacitam, expressa praeratur tacitae etiam anteriori v. Hoc vnum notabile tamen, hypothecam mulieris initium sumere, non a solutione dotis tantum, sed a tempore initi & consummati matrimonij, quamuis tunc tradita non fuerit. Quod pluribus firmat rationibus & auctoritatibus Nicol. Boerius x: vt etiam expressa postea hypotheca non abroget praecedentem tacitam generalem, sed vtraque maneat y. A traditione etiam ante facta, quam matrimonium sequatur, incipit: quare & in sponsa locum habet priuilegium, dotem repetente z. Neque omittentur

di sunt casus, quibus mulier potior non est in hypotheca, expressi in iure: veluti in eo, qui potior mutauit pecunias marito, emendae militiae causa a, in primipilari causa b, nisi dotales res extant, quas repetet c: si concurrat vxor cum alia repetitione dotis eiusdem priuilegij, in quibus iure communi & praerogatiua vtendum est d. i tamen liquidò constet res secundas vxoris esse, & extare illas recte aduersus omnes sibi vindicabit e. In hoc praelationis, etiam dotis in hypotheca priuilegio duo singularia annotanda: vnum, quod hoc quod datur mulieri, competat & suo haeredi, non autem extraneis, si eis restituenda sit, vt ait Iacobus Ferrarientis f. Alterum, quod priuilegium pro dote iure hoc praelationis competens, non datur pro donatione propter nuptias, seu adiacamento, vel dotis incrementum repetendo, sed ordo iuris & temporis in eo sequendus est g. Sed haec haec de prioritate hypothecae, dotisque primo priuilegio, nempe quod ratione fauoris eius h, in ambiguo praecedere dotis obligatio censetur debitum alterius generis, quod datum & est successoribus. Aliud priuilegium dotis erit, quod inalienabilis sit, de quo supra diximus. Tertium, vt suppleatur omissio stipulationis i, de dote restituenda, quod etiam transit in quemcumque alij successorem. Quartum, vt & sit actio bonae fidei, contra naturam stipulationis k. Quintum, quod summarie sit in ea procedendum l, circumcisis dilationibus m. Sextum, quod dos incerta, arbitrio tertij possit certa reddi n. Septimum, quod mulier dotem promittens, non restituatur Velleiano o. Octauum, res inalienabiles subiectis restitutioni, causa dotis posse alienari p. Nonum, quia pater cogitur filias dotare, vt dictum in oneribus matrimonij, officio iudicis q. Decimum, quod repetenti mulieri non possit obici compensatio vel rerum amotarum vel aliorum debitorum r, quod priuilegium non transit in heredes eius. Vndecimum, quod in dote aduentitia filiam sine patre in iudicio esse possit s. Duodecimum, quod dos non praesumatur communicata in societate generali, sed excepta t: potest tamen, si placuit v. Adde decimum tertium, vt laudim non debeantur, si res emphiteoticaria sine aestimatione in dotem detur x: quia dominium tunc iure naturali remanet penes vxorem y. Quamuis iure ciuili efficiatur dominus maritus pendente matrimonio, & cum conditione z tamen, nisi aestimata: quia tunc facit aestimatio emptionem a.

De donationibus inter virum & vxorem. Cap. 25.

- Lib. 23. P. tit. 1. Lib. 5. C. tit. 16. Lib. 4. Decret. tit. 20.
- 1 Continuatio tituli ad superiora.
- 2 In donationibus inter coniuges tria tempora inspicienda, ante, & post nuptias, & nuptiarum.
- 3 Donationes inter virum & vxorem nec directe, nec indirecte valent.
- 4 Donationes causa mortis inter coniuges, quae valent.
- 5 Donationes inter coniuges renouantur tantum ille, quibus donans sit pauperior, & accipies ditior, non

a s. his confectis, & s. leg. de equal. dot. in auth. coll. 7. conf. 8. a. h. i. quo iure, qui pot. in pig. C. b. latis, C. in quib. cau. pig. vel hyp. tac. cor. l. 3. de primipil. l. 2. C. e. l. de priuil. f. i. C. d. l. affiduis, s. & idem cu s. f. q. & a. h. i. si quis, qui pot. no. C. e. iust. a. h. i. quid ex rebus C. eo. f. Iacob. de Ferrar. in pra. c. i. de for. libello, quod vxor agit ad dote, in b. priuile. dotis: per l. i. C. de priuil. dot. s. s. h. i. confectis, de g. qua. dot. in auth. l. affiduis s. hac aut, qui pot. in pig. hab. C. s. illud, de equal. dot. in auth. coll. 7. h. arg. in ambiguis, de reg. iur. i. l. i. de rei vxor. act. C. s. fuerat, de a. d. k. s. in bonis dei, & s. fuerat, de a. d. i. c. tra. h. i. quicquid ad iustitiam, de ver. oblig. l. de Ferrar. v. b. i. f. l. 3. de re iudic. m. l. de feris. n. l. cum post, s. gener. de iud. dot. in P. contra l. ita stipulationis, de verb. oblig. o. l. i. C. ad vel leia. cont. reg. iur. com. p. a. h. i. e. n. r. e. g. q. u. a. c. o. m. de leg. C. e. l. 2. 3. de do. nat. int. vir. & vxor. l. 2. 4. tit. 1. l. quod spose, de donat. ant. nup. l. 5. C. d. l. creditor, l. 20. de do. int. vir. & vxor. lib. 5. C. tit. 16. l. 5. non tantum, eo. in P. v. l. apud Celsi, l. 4. s. Julianus, de dol. mal. exce. l. 4. 4. P. tit. 4. e. l. Papinianus, l. 24. de don. inter vir. & vxor. P. f. l. 1. & 3. l. ex verbis, l. 14. & l. pen. eod. C. v. l. i. C. i. s. i. s. e. r. u. m. l. 10. s. f. i. cum 2. l. l. seq. eod. P. g. l. a. marito. l. 15. o. C. l. 1. de do. caus. mor. s. i. de don. P. h. l. i. f. i. n. t. u. r. u. m. de reb. dub. in P.

- non alia: & ideo fructus consumpti non restituntur, nec minuta donata.
- 6 7 Amor mulierum exhaustus bona amantium.
- 7 Donationes in focarias militibus prohibita.
- 8 Donationes affectionis gratia in meretrices valent.
- 9 Amoris furore nihil vehementius, dignus ideo venia.
- 10 Donatio inter coniuges non prohibetur, vt inter maleuolos, sed vt inter coniunctos.
- 11 Contractus inter coniuges alij quam donationis, permitti.
- 12 Donationes secunda inter coniuges prohibita, ne venalia fiant matrimonia.
- 13 Amor verus solis animis, sine pretio constat.
- 14 Mulierum ingenium flexibile & volubile.
- 15 Donationes inter coniuges item prohibita, ne cura & sollicitudo amitterentur.
- 16 Donationes ante matrimonium factae, collatae in tempus matrimonij improbae inter coniuges.
- 17 Donatio inter coniuges quando valeat, veluti si plebeius maritus vxori det nobili, sine senex puella, & rationes horum.
- 18 Donationes, quae donanti conferunt aliquam utilitatem, veluti remuneratorie, valent inter coniuges, vt in dignitate, in refectioem domus exiuste monilia, alimenta.
- 19 Vestes pretiosae, & aliae a marito vxori donatae, an marito vel vxore mortuis restitui debeant.
- 20 Donata monilia, armilla, bulle vxori, quomodo vxoris sint, & quando restituantur.
- 21 Statutum quo lucratur vxor donata, monilia, & vestes, intelligitur de non pretiosis.

Donationes, quae inter virum & vxorem sunt, accedunt considerationi nuptiarum, sine quibus seorsum per se explicari nequeunt. Quocirca de illis pauca, quae ex personarum, coniugij scilicet qualitate, nobis personas coniunctas magis ac magis explicent. In primis autem tria tempora in istis personis pendenda moneo, ante nuptias, matrimonij constantis, & soluti: Tempus ante nuptias, si donatione admitrat, quae firma vt & postea facta a, ad donationes propter nuptias, vel inter sponsos factas pertinet: vel si constante matrimonio facta, ad dotis aequalitatem, vt remuneratorie valida erunt b, de quibus iam in sponsalibus diximus. Tempus soluti iam matrimonij, aliam quoque considerationem quam viti & vxoris habere videtur, soluta tunc vxore a lege viri, vt ait D. Paulus 1. Corinth. 6. Neque itaque tractatio de donationibus inter virum & vxorem, ad haec duo tempora, sed ad medium, quo constat coniugium pertinere. Proinde de eo sic constituamus axioma, donationes inter virum & vxorem non posse subsistere c, siue illa directè, siue per interpositas personas fiant d. Quod de donatione inter viuos intelligimus: nam causa mortis inter illos non sunt inhibita, si re ipsa scilicet traditione fiant, non sola promissione e, et si in voluntate perseverauerint vsque ad mortem, qua rata sunt: & constituantur f moriente eo, qui donauit ante donatarium, vt etiam reuocata censetur praemortente donatario ei, qui donauerat causa mortis g, vel si vna ambobus morientibus h. Item secundo, illae donationes inter coniuges inter viuos prohibita tantum censentur, per quas donataria inuenitur factus locupletior: alioquin minuta illa, quae donantur, & alia donata consumpta, cum reuocari

oportet, donationes non restituntur: nisi in quantum locupletioris factus fuerit i. Quocirca nec fructus rerum ita donatarum percepti & consumpti restituntur, si is qui dedit, non factus sit pauperior, nec is qui accepit, ditior k: aliàs contrarium statuendum esset l. Hoc autem receptum 6 est, vt ait Vlpianus m, donationes inter coniuges, inter viuos non valere, ne mutuo amore iniucem spoliarentur, donationibus non temperantes, sed profusa liberalitate erga se abutentes: nam vt est in antiqua parœmia, *αρεδου φύλλο το ερωςίαν δίδειαι βαλέσιον*, id est, *porri folio ligantur marisupia amantium*. Atque ideo Antoninus n, donationes in 7 focarias factas per milites, improbat: ne fictis adulationibus spoliarentur bonis. Quippe, vt ait Quidius o, -- inuenit artem *Fœmina, qua cupidi captat amantis opes.* Et Plautus p, *Velut meretrix meum herum miserum, sua blanditia intulit* *In pauperem: priuauit bonis, luce, honore, atque amicis.* Sic accommodatè Luxuria apud eundem q, filiam se dixit habere Inopiam. Et si affectionis gratia in 8 alias, etiam meretrices, valeant r: Et in pari turpitudine melior sit possidentis causa. vt idem Antoninus rescripsit s, & aliis nomothetis placuit t. Valde itaque suspecta habita sunt delinimenta vxoria, vt pote quae saepe cogant parentes iudicium ferre contra proprium sanguinem: neque eidem assentiendum putauit Caius v. Nihil fore 9 rore amoris, vehementius, quem retinere tantum est philosophiae perfectè monentis, infranem & inbarentem concupiscentiam frænantis, vt ait Iustinianus x.

Sic dum vrit amor, quis modus adfit amori? Et sicut mulierem viri, sic & virum vxoris, prouocare liberalitatem facile blanditijs creditur z. Quomodo enim arbitramur facultates denegaturos coniuges mutuo, qui cupidinis illecebris peruicti propria concedunt mutuo corpora? Et extra matrimonij sanctam castitatem, infelix cupiditatis certè captio, quæ & propriam personam, pecuniis multò chariorem, prostituere sepe per-suadet, quæ res & auxilio & misericordia idcirco digna habetur a. Proinde iuste prohibet istas liberalitates lex: & ante obsepit lubricas in pauperem viuos: si utique visum sic inueniles eoerere calores. ne cupiditati debiti tristem exitum sentiant b. Neque enim inhibetur, vt inter maleuolos, vel infestos donatio, sed vt inter coniunctissimos: ne affectu nimio fiat alter pauperior c. Reliqui namque contractus, praeter donationem 11 nem sine fraude prohibitionis initi, permittuntur coniugibus, ex quibus pauperiores non redduntur d. Accedit quòd, vt ait Sextus Cæcilius e, 12 futurum esset discuti matrimonia, si qui donare posset, detrectaret coniugi: atque tandem venalia fore matrimonia, nempe quia his donationibus, veluti pretio rerinerentur: coacta quæ essent metu dissidij donationes aduersum propriam naturam: quæ liberalitatis & extra coactione sunt f. Neque enim in necessitatibus liberalitas constituitur g. Minusque libera matrimonia, quam eo- 13 rum exigat natura, essent h. Atque antiqui amorem honestum solis animis, sine face hac liberalitatis constare existimauerunt: amor etenim quidpiam spirituale, qui simoniam vel gratiam promercedalem non habet, vt notat Panormitanus h.

i Diocl. & Maximin. l. de his quæ l. 17. de do. nat. int. vir. & vxor. C. Marc. l. i. mulier. l. 6. Caius, l. i. quia quod, l. 7. Vlp. l. quod autem, l. 8. cu suis s. eod. in P. l. i. fic. ur, eo. C. l. ex animo cum 2. f. q. eod. P. k. Alex. Impe. in l. si fructus, l. 8. C. de dona. int. l. 1. 4. & l. i. s. p. s. u. s. c. o. c. e. s. s. a. & s. si maritus, eod. in P. m. Vlp. eo. P. n. Anton. in l. 2. de donatio. int. C. o. Quid. i. de a. e. a. m. n. P. l. i. u. Tru. cul. q. Plau. in pro. cem. Trimuni. r. l. affectionis, & l. 1. donatio. nes, de dona. t. in P. s. Anto. l. 2. de cond. ob tur. caus. lib. 4. C. tit. 7. t. l. r. a. n. s. a. c. i. o. n. e. f. i. n. i. t. a. C. de t. r. a. s. t. i. f. i. t. e. r. u. s. s. de illo, de verb. obl. l. in part. causa, de reg. iur. cum similib. v. l. 4. de inof. test. P. x. s. illud quod, quæ, quib. mo. nat. equi. legit. col. 6. y. Virg. Egl. 2. z. l. fin. si quis. alio, test. prohib. in P. l. i. in. C. eo. tit. a leg. 1. de SC. Clau. C. s. fin. de uer. sig. l. i. per bono. vendit. b. l. i. n. s. filius autem de l. o. que lib. l. 6. C. s. optimus, de non ellig. sec. nub. in auth. c. l. si id quod, s. si quis, & s. quod legatu. r. de don. int. vir. & vxor. P. d. l. si sponsus, s. citra, & l. i. si vir vxori, de dona. int. vir. & vxor. e. l. 2. eo. P. f. l. donati, de reg. iur. l. 1. & l. donati, de don. in P. g. l. 4. de adim. leg. P. h. l. de inuicij. fin. C. l. si u. stipulatio fa. cta fuerit, & l. Titus de verb. obl. in P. e. c. i. ar. d. & c. cum l. i. de de. don. int. vir. & vxor. P. k. Pan. in esp. quasto, de iudic.

14 Adiciam puellarum leue & facile ingenium, fraudibus vel metu vel voluptate maritorum expositum, & volubile.

Vi corpus tenerum, sic mens infirma puellis.

Fortius ingenium suspicor esse viris b.

Sic Tibullus c. de Neera loquens.

Sed tu isti poteris, mens est mutabilis illi.

Et Virgilius d.

--Varium & mutabile semper,

Femina.

15 Ad extremum, si hæ donationes simplices permitterentur, arbitrati sunt non oportet futurum, vt liberorum contemneretur cura e, aduersum præscriptum legis, quo mādatur, vt quisque suam

16 sobolem nutriat f. Hinc sequitur, donationes pari calculo esse improbatas, quæ ante matrimonium quidem fiunt, sed quæ conferuntur, vt valeant eo

17 secuto g. Demum tamen aliquos casus interpretes, vsu & moribus ratione aliqua receptos: veluti si maritus sit plebeius diues, qui vxorē cui donat, accipiat nobilem: si senex & capularis, vxor adolefcentula h. Quia hæc non videtur simplex, sed remuneratoria donatio, ob alia, quam ob matrimonij affectionem; & remunerationes aliam habent vim, quam simplices donationes, valentque inter personas, à quibus simplices reiciuntur i.

Et in nobilem vxorem plebeius conferens donationem, nõ tam eam vxorem munere censetur, quantum sibi affinitatem proximorum eius comparare: cum principium affinitatis vxor sit k. In iuvene alia vtilitas quam matrimonij seni accedere, nempe quod quodammodo iuuenescat calor illius: sicut legitimam Conquistam Davidi Abifal l puellam pulchram Sunamitidem, vt cum eo dormiret, & calefaceret eum. Alioquin enim satis commodè propter senectutem retineri matrimonium non potest sine largitione, quæ idè expresse permittitur, ne diuortium fiat, vt expresse notat Caius m. Valebunt itaque & donationes, quæ & donanti aliquam adferunt vtilitatem, quibus pauperiori fieri non videtur, veluti si ad dignitatem n comparadam viro donet vxor, exprimatutque & dignitas, & quantum donetur. Ex ea enim vxor consequitur vtilitatem dignitatis, cum radiis mariti refulgeat o. Compati etiam aduentibus casibus, & infortuniis coniugis non est alienum à iure p: & idè in refectionem ædium exultatum vxoris aliquid elargiri permittitur q.

Multa etiam vxori donata tenent, vt vestimenta r, monilia, fructus alimentorum causa, & huiusmodi pleraque, quæ non iure donationis solum, sed ob officium maritale, quod ad ea tenetur, vt ad onera, sustinentur. Annotandum tamen obiter moneo, interdum vestes pretiosas & plures comparari à marito, quæ, si præmoriatur vir, vel ea præmoriatur viro, mariti hæredibus, vel ipsi superstiti restitui debet, quotidianis tantum vxori relictis s: videlicet quando simpliciter concessa sunt pretiosæ vestes vxori, & pro vsu. Alioquin autem si eo animo vt perpetuo vxoris essent, sint data & tradita, nec mortis tempore reuocare, mulier, & eius hæredes eas retinent: sicuti & quando seruo vestimentum datur, ea distinctione yrimur t. Si quidè nisi exprimatut clarè donatio vxoris causa, comparata ad vsum tantum, non donationis causa, censentur: & proinde ea mortua, sub mariti sit factum vxori z, quod nullum alioquin esset, si res quæ eius esset, iam eidem legaretur y. Semel enim meum, amplius fieri nequit meum z, cum

dominium, non nisi ex vna causa ad nos pertinere possit, etsi in possessione diuersum statuatur a. Vt præsumatur tantum, concessio huiusmodi facta vxori, vsus, non donatio, iuris vrgentissima præsumptione: qua neminem suum iactare voluisse colligitur b: idem cum sit donare ac perdere c. Hæc eadem & de torquibus, armillis, bullis, aliisque monilibus, quæ vxori ornamenta causa conceduntur, dicèda censeo, obseruata eadem distinctione: nisi municipalis lex, vel conuentio in matrimonij præludiis, vel in tractatione aduerfetur. Dummodò & illud singulare Bartoli d notetur: 17 statutum municipale vel mores quibus lucro huiusmodi esse dicuntur vxoribus, non esse intelligenda de pretiosis, sed de vulgaribus monilibus & vestibus; quod quamuis subobscure notet Bartolus, tamen Nicolaus Boërius secundum eam sententiam iudicatum fuisse scribit e. Quæ æquitatem eam habere mihi videtur, quia municipalia statuta, quoad fieri potest, iuri communis sint concilianda, & quia quæ iuris singularis non trahantur faciliè ad consequentiam f, vt quæ stricti iuris non prorogentur ad similia g.

De secundis nuptiis. Cap. 26.

Lib. 5. C. tit. 9. Lib. Decret. 4. tit. 11.

- 1 Nuptia secunda non sunt improbe. Tertullianus male secundas reprobat nuptias.
- 2 Nuptia secunda cur non benedicantur.
- 3 Nuptia secunda & plures, repetita dicuntur.
- 4 Nuptiarum primarum, & repetitarum differentia. Nuptia secunda quamuis permixta, verè tamè fornicationes.
- 5 Nuptia secunda imtemperate habita Ethnicis.
- 6 Nubebant vidua publicis festis, non virgines, quare.
- 7 Nuptia repetita Moscovitis permixta, sed vix habita legitima: tertias sine causa non permittunt: quartas à Christiano alienas putant.
- 8 Nuptia repetita quando & quomodo, & nunquam semper permixta in Orientali ecclesia: & repetentium pena.
- 9 Nuptia prima benedicuntur, non secunda.
- 10 Vxor sacerdotis Iudaorum & Ethnicorum esse nequebat vidua: nuptias sacerdos non repetebat.
- 11 Bigamus, & qui viduam duxit, non potest promoueri ad sacros ordines.
- 12 Relictum, si non nupsit, vidua prohibet nuptias, in virgine valet, s'p'eta etiam conditione.
- 13 Mater ad secundas transiens nuptias, non reuocat donationes filiis factas alienas putant, paucis exceptis causis.
- 14 Pecunie pia debite maritandis pauperibus, non debentur pro maritandis viduis, sed pro primò nubentibus.
- 15 Contributio taleæ, quæ debetur pro maritandis filiabus, debetur tantum pro filiabus in primo, non in secundo matrimonio.
- 16 Bigamus non utitur priuilegio clerici.
- 17 Secunda nuptia puniuntur, non prima, si intra annum luctus fiant.
- 18 Annus luctus olim 10. nunc 12. mensium.
- 19 Nuptia repetite intra annum luctus, suspensionem habent sinistram.
- 20 Nubens ante annum luctus, sacrificabat vaccam pregnantem.
- 21 Vir non tenetur lugere vxorem.
- 22 Partus num edis possit 10. 11. & 13. mense.
- 23 Repeten

a l. 3. §. ex pluribus, de acq. poss. P. c. inter dilectos, de fid. instrum.

b l. cum de indebito. §. 1. de pbat. in P. c. l. si filius. de donat. in P.

d Bartol. in l. quibus, de aur. & arg. leg.

e Nicol. Boer. ad consuet. Bitur. tit. de consuet. mat. & dot. §. 4. f. Paul. que d. verò contra. l. 3. de leg. l. i. r. tit. g. l. quicquid adstringend. de verb. obli.

a §. quantitas, de equal. dot. in auth. Arif. 9. de animal. in prin. l. c. mulier, de donat. ant. nupt. C. b. Ouid. epist. Herod. ad Leal. c. Tibull. 4. l. d. Virg. 4. l. nei. & c. forus, de ver. sig. l. fi. de inoff. testa. C. c. de viduis, in 2. 17. q. 1. c. l. de dona. int. vir. & vxor. in P. f. l. 2. de infan. expof. C. si. de alien. lib. & de lib. agnos. g. l. quod sp. §. de don. an. nup. C. ubi simi. h. Nicol. Boer. in consue. Bitur. tit. de consue. mat. & dotis §. 1. Frac. de Curte, c. 6. Feud. incip. quod notabile Bar. Bal. l. ason, in l. si ita stipulatus, §. si tibi nupsit, & in l. diuortio, de verb. obli. in P. l. si pater, §. si. & l. si pater, §. si. & l. 1. de grad. affinit. i. 3. Reg. e. r. m. Caius. l. vel propter, i. l. i. l. 1. p. c. de dona. int. vir. & vxor. in P. n. l. quod adpifficèda, eo. P. o. §. si de consue. in auth. l. mulieres, de digni. l. i. C. p. l. si cum dormem, 23. §. si maritus, fol. mariti P. q. l. quod si vir, de donat. int. vir. & vxor. in P. r. l. si mulier ex pecunia, §. fin. eo. l. i. m. t. §. fin. de iur. dot. in P. s. Bart. in l. p. n. l. §. si quis vxor. fol. mar. Ange. c. 6. l. i. Paul. Castren. conf. 184. Bal. l. cum te, de dona. ant. nup. nu. 3. & 4. Boerius late, in comm. ad c. 6. Bitur. in tit. de consue. mat. & dot. Decif. c. Tholo. 136. r. lid. vestimentum, l. 26. de pecul. in P. v. l. si qd. earū, l. 45. in prin. & §. 1. de lega. 3. l. qui cōcubina, l. 29. de leg. 1. x. l. hoc legatum, l. 41. de leg. 3. y. leg. proprias res, C. de lega. 2. §. sic itaque dixeris, de actio. l. nemo rem suam, de ver. obli.

- 23 Repetendarum nuptiarum spatium & luctus, eiusdem rationes.
- 24 Pœna nubentium intra annum luctus iure civili imposta, iure pontificio quare sublata.
- 25 Mulier etiam prægnans coitum desiderat.
- 26 Num pœna nubentis secundo sublata, censeantur et quæ intra annum nubit.
- 27 Miscella lex de viduitate remissa.
- 28 Pœna secundo nubentium fauore liberorum, quo ad lucra approbata.
- 29 Nouerca superinducta liberis, malum.
- 30 Nouercam superinducens liberis, consilio patriæ lege Charunde arcebat.
- 31 Nouerca vnde dicta.
- 32 Nouerca Agrippina Claudij Cesaris vxoris in viricis crudelitas, vt suis faueret.
- 33 Nouercalia delimitata insauant parentes contra liberis proprios.
- 34 Nouercalæ odium, pro maiori.
- 35 Femina secundo nubentes contemunt bona & vitam liberorum prioris matrimonij, amore secundi mariti.
- 36 Septimia Trachalorum matris nuptia secunda, & eius testamentum, ob contemptos priores liberos, improbata.
- 37 Nuptiarum quoque repetitarum iniuria ad maritum premortuum pertinet. Morgin cap. Phadersum. Mundium.
- 38 Nubens secundo, habens ex primo filios, amittit proprietatem lucrorum quæ habuit à priore marito quocumque titulo.
- 39 Nubens secundo, nec lucra prioris coniugij distribuere potest inter liberos prioris matrimonij suo arbitrio, vel electione: quod & in viro repetente matrimonium locum habet.
- 40 Ingrati filij amittunt lucra prioris matrimonij.
- 41 Vidua, quæ nuptias non repetunt, non procul à virginitate ponuntur.
- 42 Viduus vel vidua, si non repetant nuptias, partiantur pro virili cum filiis illius matrimonij, dotis seu donationis propter nuptias seu augmenti lucra in proprietate, & de lucris aliis liberè disponunt.
- 43 Pater matris transiens ad secundas nuptias, filiis decedentibus prioris matrimonij, quomodo cum filiis seu aliis fratribus succedunt in usufructu vel proprietate.
- 44 Mater non petito tutore filio pupillo, conuolans ad secundas nuptias, aut non reddita ratione tutelæ, ei non succedit.
- 45 Lucra prioris matrimonij instituto generaliter herede extraneo à parente, censentur reseruata liberis prioris matrimonij.
- 46 Lucra quæ pater aut mater consequuntur ex morte filiorum prioris matrimonij, decedentium ab intestato, tenentur reseruare morientes aliis filiis eiusdem matrimonij, non autem si illis ex testamento successerunt.
- 47 Bona quæ coniunx transiens ad secundas nuptias habet per successionem intestati, à filio mortuo prioris matrimonij quesita per illum alinde, quam ex premortuo coniuge, sunt in illius libera dispositione, secus si veniant à premortuo coniuge.
- 48 Infamis aliquando facta, quæ transiret ad secundas nuptias, si haberet liberos.
- 49 Nuptia repetita non priuant dote sua mulierem, nec virum donatione propter nuptias, quam vxori mortue dederat: sed sibi, non liberis prioris matrimonij conseruat.

- 50 Donationes quoque reciproca coniugum non reseruantur prioris matrimonij filiis, nec remuneratorie.
- 51 Pœna in bonis propriis transuentium ad secundas nuptias, ne possint ex his relinquere vxori, vel marito, vel virico, plus quam vni ex liberis prioris matrimonij reliquerint.
- 52 Mater patris repetentes nuptias, liberè possunt in bonis propriis aliquè, vel aliquos liberos primi, secundi, vel tertij matrimonij instituere, relicta aliis singulis legitima & lucris suarum nuptiarum.
- 53 Coniunx qui decessit, & donauit vel legauit superstiti, potest canere valide, ne donata subiciantur legibus reseruacionis liberis prioris matrimonij, etiam si superstes nubat, & potest permittere nuptias.
- 54 Filij prioris matrimonij consentientes secundis parentum nuptiis, non videntur postea priuilegio reseruacionis superioris.
- 55 An remitti possit pœna imposta nubentibus intra annum luctus.
- 56 Remitti nõ possit pœna l. hac edicti ali, de sec. nup. C.
- 57 Dos lucrata à marito ex statuto, vel incrementum seu augmentum lucratum ab vxore, illis transfuentibus ad vltimus matrimonium, reseruatur filiis solis illius matrimonij, vnde lucrata, post mortem parentum.

Nuptias secundas detestandas non esse vt improbas & prohibitas, ecclesia docet catholica a. reicitq; in eo Tertulliani sententiam, qui eas vt stuprum detestatur b. Permittit enim eas Deus c, & melius esse nubere quam vri tradit, etsi melius sit viduū castum permanere, quam nubere & non vri. Nec quia non benedicuntur secudè vt vteriores post primas d, idè impia sunt: nam semel benedicta cum sint, videtur benedictio durare. Nuptiarū secundarum appellatio repetit tantum, non immutat substantiam matrimonij: sed dicitur ratione proximè deficientis matrimonij, etsi plures repetita sint e. Et idè omnia quæ antè explicata sunt de sponsalibus, & primis nuptiis, dote & aliis, secundis conueniunt: exceptis quibusdam ritibus & priuilegiis, quæ speciali calculo signabuntur. Interest namque primum inter pœnas vnicuique, & repetitas nuptias: quod primè seu melius vnicuique nuptie commendatur, & laudetur: repetita: etsi permixta, secundum veram rationem verè fornicationes sunt, vt ait D. Chrysof. f & ad remedium incōtinentie concessa. Quod pluribus rationibus docet D. Hieron. g Et tutius visum est nubere in domino vni soli, quam inhonestè multos admittere h. Valerius Maximus i scribit, eas quæ vno contente matrimonio fuerant, corona pudicitie honoratas apud Romanos: quod existimaret eum præcipuè magronæ, syncera fide incorruptū esse animū, qui post deposita virginitatis cubile, in publico egredi nesciret: multorum matrimoniorum experientiam, quasi legitima cuiusdam intemperantia signum esse credentes. Et Plutarchus k, Quis est, inquit, quod publicis festis, veteri more, virgines non nubunt, vidua nubunt? an quod virginibus decorum, viduis verò multis presentibus sedum nubere? felices namque ac fausta prima nuptia, secunda verò tristes ac detestanda. Pudet enim viuus adhuc eis, quibus antè nupsit, alios accipere, mortuos autè lugent. Quis sit, vt magis quietè, quam strepitū & deducendum multitudinem delectentur. Dies verò festi adeo multitudinè distrahunt, vt his rebus per otium interesse nõ possit. Moscovitæ

a can. aperiãt, ca. Deus masculinum, quod si dormierit, §. 1. q. 1. b Tertul. li. exhortationis ad castitatem, de monogamia. c hæc ratio, §. 1. q. 1. c. virginitas, eo. c. pen. & fin. de sec. nup. i. cap. ni. 7. d c. i. & c. vir. antem, de sec. nupt. e gl. in rub. de sec. nupt. C.

f can. hac ratione, cum 2. seq. §. 1. q. 1. g Hieron. con. Iouin. lib. 2. h c. i. de his qui fil. occider. ca. venies, qui clerici, vel videntur, ca. quomodo virginibus, §. 1. q. 1. i Val. Max. lib. 2. c. 1. dum de nupt. agit. k Plutarchus, problem. 99.

7 Moscovitæ seu Rutheni concedunt quidem secundum matrimonium, sed vix legitimum putant: tertiam vxorem ducere sine graui causa non permittunt: quartam nec concedunt, nec Christianum ducunt. Atque in canonibus cuiusdam Ioannis Metropolitæ Moscouiæ scriptum habent, vt sacerdos si sciens tertio matrimonium experientem coniuaxerit, officio priuetur, vt narrat Sigismund. Liber Baro *. Quod mutatum est ab orientali ecclesiastica disciplina, cuius fidem amplectuntur. Nam in canonibus Nicephori confessoris sic statuitur b: *Bigamus non coronatur, sed in eo punietur, vt annis duobus, sacra non participet mysteria: Trigamus annis quinque emendetur, & sic admittatur.* Nicetas etiam Metropolitanus ad Constantinum Episcopum scribit c, Bigamum annum ad sacrorum mysterio abstinere debere, neque eum qui preces super eos concepit, cum illis cibum sumere debere. Meminit Constantinus Armenopolus d Synodice decisionis habite sub Constantino Porphyrogeneta, & focero eius Romano, ab iisdem principibus subscriptæ, qua permittebatur quadragenariis, si nullos ex secundis nuptiis suscepissent liberos, ad tertias peruenire ad prolem habendam: iis autem qui trigessimum annum haberent pariter, etsi ex secundis sustulissent liberos, ob infirmitatem ætatis. Verum tam iis, quam illis, cum ecclesiasticis pœnis (de quibus in ca. de iis, cum seq. 31. q. 1.) quartas omnino nuptias improbat, & nullas dixit. Inferitur & nouella Porphyrogenetæ in iure orientali lib. 2. tit. *περὶ πολυγαμίας*, quæ in suggestu singulis annis Constantinopoli legitur, qua prohibitum se quarto iungere matrimonio: alioquin imminente pœna ademptionis sacrae communionis, & expulsiōnis à sacris & ecclesia. Pari modo de tertio statutum, esse illud humanæ infirmitatis, sed non honestatis Christianæ, libidinis perturbatione vincente. Proindeque inibi statuitur, vt qui tertio nupserit, ad quinquenium non sit sacrae communionis particeps, neve hoc tempus illi contrahatur, & postea non ei permittatur, nisi in sola Dominica Domini resurrectione, ieiunium antea expletis: atque ita tantum permittit matrimonium post quadagesimum annum, vt retulit Armenopolus, si liberos quis ex prioribus non habuisset. Ita in concilio Neocesariensi e, pœnitentia sæpe pubentibus iniungitur, prohibeturve ne presbyteri interueniant. Hinc secundò, iura statuunt, secundas vel repetitas nuptias ineuntes, non benedicuntur, cum primæ benedicantur f. Et D. Ambrosius g, homini unam vxorem decreuit Deus, cum qua benedicatur: nemo enim cum secunda benedicatur. Quod & apud Romanos religiosum fuisse monet Plutarchus, dum ait h: *Eodem tempore vxor cum viro consecratur, quemadmodum multa sunt in sacris, quæ absente viro, agi nequeunt.* Priore autem amissa, alteram statim superducere, non difficile est, tum verò iniquum & impium: quare & mortua vxore, flamen Dialis se sacerdotio abdicabat. In quo sumiam & mimos egerunt veræ religionis veri Dei, in qua statutum erat i de sacerdotibus, *Virginem ducet vxorem: viduam autem, & repudiatam, & fordidam, atque meretricem non accipiet, sed puellam de populo suo, ne commisceat stirpem generis sui, vulgò, gentis suæ, quia ego dominus, qui sanctifico eam.* Quod factum etiam, postquam receptum est in ecclesia occidentali & Catholica sine vxore esse debere, quemadmodum docuimus in impedimentis, etiam qui ad tractanda Dei my-

steria promouetur, vt bigamus, qui duashabuit vxores, vel qui viduam duxerit, non possit ordinari, iure ciuili & pontificio k. Sic oportet Episcopum vnus vxoris esse virum, vt ait D. Paulus l, id est, quod non promouetur bigamus: non autem quod necessarium sit habere illum vxorem, sed negatiuè intelligendum illud. Proinde tertio, fauorabiliore in capiendis legatis sunt primæ, quam secundæ nuptiæ: si quidem legatum in dicta conditione, si non nupserit, relictum virgini, quæ nondum virum experta est, eadem remissa quam nupserit, debetur: in vidua diuersum m. Nec mater, quæ ad secundas transiit nuptias, propter ingratitudinem reuocare potest donationes prioris matrimonij liberis factas, exemplo eius quæ inhonestè vidua viuunt: cum tamen ea, quæ vidua ab vnico matrimonio, possit n. Exceptis tribus capitalibus ingratitudinibus, de quibus nouella Iustiniani cautum est o: si filius matris vitæ infidetur, vel manus impias ei intulerit, vel iacturam eidem vniuersi patrimonij fuerit molitus. Accedit quod bona quæ relinquuntur pro pauperibus mulieribus dotandis & maritandis, non possunt distribui in dotem viduarum, quæ nubere volunt, quantumcunque pauperes sint, vt ait Baldus & Guillel. Bened. p quia appellatio matrimonij ad nuptias primas refertur q. Neque subditi clientibus, qui pro maritandis filiabus virginibus domini seu patroni tenentur pecuniam conferre, pro vidua filia iterante matrimonium tenentur, vt notat Gui. Papæus r. Si quis etiam verberauerit clericum vnus vxoris virum, incidit ipso iure in sententiam excommunicationis canonis fauore cleri editi, non autem si bigamus s. Quod differre videtur nuptiæ repetitæ à prioribus, quod secundæ puniantur, vt exosa à iure ciuili: duobus maximè casibus, quando intra annum luctus fuit, vt nimium acceleratæ, vel quando liberi ex præcedente sunt matrimonio: vt non nuptiæ, sed præcipitatio & liberorum iniuria damnari videatur. Itaque sex pœnas iure Codicis Iustiniani t, anticiptas annum luctus incurrit, ex constitutione Gratiani, & Valentiniani, & Theodosij CCC. vt sit infamis: vltra tertiam partem bonorum suorum in dotem dare non possit secundo viro: neque ei vltra eandem tertiam partem relinquere possit: 4. vt sit omnium supremarum voluntatum, legatorum, & mortis causa relictorum expertus: 5. vt relicta à suprema voluntate prioris mariti amittat: 6. vt hæreditates legitimas seu ab intestato ciuili vel honorario iure delatas, non possit vltra tertium gradum vindicare. Hæc placuerant partim v quoque Iurisprudentiæ authoribus, quibus sanctum visum est vxorem per annum, virum, cuius memoria damnata non sit, elugere debere x. Annum olim decem mēsiū constituentes, post eà expletum 12. v. Sic Quidius y,

*Tempora digereret cum conditor vrbis in anno,
Constituit menses quinque bis esse suo.
Scilicet arma magis, quam sidera, Romule, noras.
Curæque finitimos vincere maior erat.
Est tamen & ratio, Cesar, que mouerit illum,
Error etque suum, quo tneatur, habet.
Quod satis est viro matris dum prodeat infans,
Hoc anno statuit temporis esse satis.
Per totidem menses à suuere coniugis vxor
Sustinet in vidua tristitia signa domo.*

Et rursum idem z,

Annus erat, decimum cum Luna receperat orbem,

k. ca. Acutus, c. de iud. c. v. natum, & c. fi. 26. dist. c. 1. 2. & si de biga. li. 1. de re. tit. 18. s. 1. verbi, & neque vxori, quomod. o. port. episc. & cat. cleric. ad ordina. perdu. in auth. coll. 1. tit. 6. s. sed & si quis inter & c. de nup. coll. 1. D. Paul. 1. ad Timoth. 3. c. 1. 26. dist. m. Papi. l. c. i. tali, l. 7. s. Me. uie, de cod. & dem. l. 1. 35. P. tit. 11. iun. glo. & l. 1. 2. & auth. cui relict. d. de iud. vid. toll. l. 6. C. tit. 40. n. l. his solis, l. 7. C. de reuoc. donatio. lib. 8. tit. 56. o. s. mater. tamen, de nup. in auth. coll. 4. tit. 1. auth. quod mater, de reuoc. dona. C. p. Guil. Bened. in c. Raynui, ad verba q. c. u. alia, nume. 79. tert. par. q. l. bone fidei s. hoc sermo, de verb. signif. r. Guid. Pap. q. 57. in fine. s. ca. si q. suadete diabolo, 17. q. 4. c. vni. de cler. coing. lib. 1. sexti Decret. tit. 3.

t. l. 1. & 2. de secund. nup. l. 5. C. tit. 9.

v. l. 1. de iis qui not. infra. l. 3. P. tit. 2.

x. Paul. l. solet, 10. & Vlpi. l. liberorum, l. 1. s. 1. eod. y. l. 2. C. de secund. nup. z. Quid. lib. 1. Faistor.

a. Quid. lib. 3. Faistor.

a Sigism. Baro, in comm. rer. Moscouit. b lib. 1. iur. oriental.

c lib. 3. iur. oriental.

d Armenopol. lib. 4.

e. d. de iis qui frequenter, 31. q. 1.

f. ca. & ca. vir autem, vel mulier, de sec. nup. tit. 1. 4. Decret. tit. 21. c. fin. 23. dist. g. D. Ambros. tom. 4. super c. 3. prior. episc. ad Tim. h. Plut. in problem.

i. Leuit. 21.

Hic numerus magno tunc in honore fuit. Seu quia tot digiti, per quos numerare solemus, seu quia bis quino femina mense parit.

Et paulò post, *Astuetos igitur numeros seruauit in anno: Hoc luget spatio femina mœsta virum.*

19 Suspicantur iura aliquid sinistra contra vxorem, quæ hoc tempus nõ expectauerit, veluti quæ iam viuente marito cogitauerit de violanda pudicitia, elegeritque virum secundum, quem priore contempto haberet *. Vnde etsi prolis natæ consideratio nulla sit, intemptiuas tamen cohibent iura nuptias infamia b. Persuasum habeo hoc anni spatium luctus habuisse prohibitionem & pœnam infamiae, potissimum ratione prolis, quæ posset esse concepta ex commixtione prioris matrimonij. Siquidem ex lege Gordiani c tristior aratufque habitus remissam habuit infamiam in luctu, verum acceleratio nuptiarum eandem retinuit, iniustaque labes perpetuo edicto pudori non solum nubenti intra id tempus, sed ei eandem sciens prudensque duxisset. Suadet & sacrificium indictum secundò nubentibus intra ea tempora à Numa Pompilio d, vt quæcunque ante decem menses à viri morte nupisset, vaccam prægnantem immolaret. In remissa luctus necessitate, æqualis facta est vxor viri priuilegio, qui infamis non est, si vxorem non elugeat e: at remansit prolis miscendæ periculum, quod cum natura ipsa imminet, nulla iuris fictione potuit honestè vel legitime obliterari. Aulus Gellius f fusè disputat ex Plauti Cistellaria, Menandro, Cæcilio, M. Varro, Aristotele g, Homero, & vsu obseruato, constitutioneque Adriani Cæsaris, partim posse edi in decimo & vndecimo mense à coitu. Sed & mirum quod ex Plinio refert h, creditum fuisse & decimo tertio mense posse: citaturque Mafurius author, qui scripserit L. Papyrium prætorem, secundo hærede lege agente, bonorum possessionem contra eum dedisse, cum mater partum tredecim mensibus tulisse se diceret, quoniam nullum certum tempus pariendi statutum ei videretur. Macrobius etiam i, dum soluit questionem cur in compediibus vinciretur. Saturnus Romæ in templo, refert Apollodorum dixisse Saturnum alligari per annum lanceo vinculo, & solui ad diem sibi factum, id est, mense Decembri. Significare autem semen decimo mense in vtero animatum, in vitam grandescere, quod donec erumpat in luccem, mollibus naturæ vinculis detinetur. Iustinianus tamen k hunc partum post 11. mensem à morte mariti editum, non existimat legitimum, sed aliudè quàm à marito susceptum: & eam quæ ita peperit, subiicit pœnis nubentis intra annum luctus. Narrat & Suidas l, cum Demarati natiuitas fuisset denunciata Aristoni patri, Aristonem subducta ratione, quod à nuptiis nondum elapsi essent decem menses, negasse hunc suum esse filium, atque vt nothum abdicasse. Verum hic inter viuos coniuges potuit coniunctionis anticiptæ haberi certior obseruatio. Quare cum intra hæc tempora anni à morte mariti, partus conceptus nasci possit, per id tempus abstinendum prætor censuit: à nuptiis, & ad tempus, quo solet lugeri, se retulit propter turbationem sanguinis, vt notat Vlpianus m. Probaturque sententiam Pomponij eam, cui lugendi solemnitas remissa est, quæ intra legitimum tempus partum ediderit, posse se statim nuptiis collocare, non aliter. Sic enim familiæ diuerforum maritorum, & bona in-

uiste, reique publicæ damno n, commiserentur, & secundo marito conceptus ab alio succederet, & natus sub altero marito vt eius filius habitus, patris hæreditate priuaretur: quod certè valde iniquum est. Atque hæc pœnæ respiciunt maximè fauorem liberorum nondum natorum, non nuptiarum contemptum vel improbationem. Re- 24 missæ tamen hodie iure pontificio, permittitque nuptiæ intra illud lugendi tempus o, ad euitandam delinquendi occasionem: satius enim visum est permittere acceleratas nuptias, quibus homo, nempe liberi nondum nati & familia commixta offendentur, quàm peccari in Deum. Desiderat 25 namque coitum mulier, etiam quæ concepit. Sic enim Aristoteles admonet p, solam animalium mulierem, & equam grauidam, coitum pati. *Homo enim*, inquit, *sua natura perfectiorem animal est: aliquid etiam in vtero tum spatij, tum excrementi superest, quanquam non tantum, vt vel alterum possit alere: mulier itaque ob eam causam coitum recipit. Quanquam non me later Odofredum q, & alios r existimasse, pœnas hæc iure canonico esse correctas in nubentibus intra annum luctus, & ita obseruari in Italia: neque idè minus verum esse & legitimum matrimonium, quia non matrimonium per iura, sed acceleratio puniatur: Sed & illis accederet, quod ex causa etiam matrimonium contractum suspendi possit in concubitu, veluti donec à menstruis purgata sit vxor, & recens editus partus ablaçteretur s. Cui sententiæ lubens subscriberem, nisi me memoraretur delinquendi occasio, cui via aperiretur, si mulieres continere non valentes, metu ne amitterent hæc luera, & metu pœnarum, ad tacitam & secretam pollutionem & scortationem declinarent t. Quare ratione arbitror melius reipubl. consulum iri, si remittantur. Vt atque hæc in re contra Iustinia- 27 num rescripto eiusdem & sanctione v, per quam licet, sublata lege Iulia Miscella, mulieribus viduis, etiam maritorum suorum interminatione spreta, quæ viduitatem eis indicit, & non dato sacramento, ad secundas migrare nuptias: & nihilominus ea percipere, quæ maritus dereliquit, pœna cessante, siue habeat liberos, siue non habeat. *Angeri enim*, inquit, *magis nostram rempublicam, & multis hominibus legitime progeniis frequentari, quam impis periuuriis affici volumus.* Caterùm alia 28 sunt pœnæ secundò nubentibus impostæ, nec in odium quidem nuptiarum, sed ad utilitatem liberorum iam ex prioribus nuptiis susceptorum, & vt prospiciant leges, ne iniuria eis secundis nuptiis inferatur: quæ certè nullo modo sublata sunt, pertractatæ in l. femina, & sequentibus legibus, de secund. nupt. C. Idcirco hæc pœnæ communes sunt, tum mulieribus, tum viris secundò nubentibus x: vterque enim irrogare damnum liberis secundo matrimonio videtur. Nam quod 29 ad virum pertinet, qui nouercam superinducit filii, quantum noceat vulgò cognitum est, & ex probis authoribus constat: vt Menander absolute dixit y,*

*Δενότερον άλλον ἰδέ μετρώεις κακόν,
Nullum maius malum nouerca.*

Sibaritis tulit legem Charundas, vt qui liberis nouercam superinduxisset, à consilio senatus & patriæ submoueretur: nunquam ab eo existimans patriam recta ac salubria consilia sperare posse, qui liberis olim propriis malè consuluisset z. Dixerunt antiquorum quidam nouercam, quasi nouam arcam dici a. Melius tamen meo iudicio, quasi

n. l. super statu, de quest. C. l. 1. s. quamuis, de ven. in pic. in P.

o. c. pen. & fin. de sec. nupt. & ibi interpre. 1. ad Cor. 7. gl. fi. in l. 1. de sec. nupt.

p. Aristot. lib. 4. de generat. animal. c. 5.

q. Odofred. in l. 1. c. de sec. nupt. r. glo. in l. decreto, in verbo conuoluerit, ex q. cau. infra. i. rog. C.

s. c. ad eius ve rō concubitu, 5. dist.

t. Pan. in c. fin. num. 3. de sec. nupt.

v. Iustin. l. 2. de iudic. vid. toll. l. 6. C. tit. 40.

x. l. generaliter, 5. de sec. nupt. C.

y. in sentent. comico. Græcor. c. 24.

z. Dio. l. Sic li. 12. Biblioth. a. glo. in s. iocruum, de nup.

quasi *γὰρ ἀρχὴ*, noua vel recens princeps: ea enim in doctum traducta matrici, prioris matrimonij liberis nititur abrogare imperium, vt sibi & suis arroget: statim instituens bellum & odium irreconciliabile in eos, quos suis impedimento esse arbitrat. Vt Agrippina à Claudio Cæsare superinducta liberis, strenuè prostris dedit operam, vt suus filius Domitius Nero à Cæsare adoptaretur, & id consequuta ei imperiū parens, statim è conspectu patris subduxit Germanicū è prima vxore natum: atque veritate, ne contrā, quā moliretur, accideret, inmedicabile venenū marito, Locustæ veneficæ ope, in boletis porrexit. Dehinc & Germanicum, & eius sorores interfecit. abscōdito mariti testamento. Et sæpe nouercalibus delinquentis infatuati mariti, cogunt iudicij ferre cōtra propriū sanguinē, & filios exheredare. Euripides illud ipsum insigniter exprimit.

Ἐχθρὰ δὲ ἡ ποικίλη κληρονομία τῶνοισ
τοῖς ἀφ' ἑσέ, ἐξ ἑσέων ἰδὲν ἠνδραδά, id est,
Inimica enim est subiens nouerca liberos
Priores, vixera nihilo miior.

Abiit in proverbium, pro truci inimicitia, nouercalē odium: & apud Cornelium Tacitum, nouercalē manus. Et pro insigni malo, nouerca: vt, *Dies quandoque parens, quandoque nouerca.* Nec potuit Canidia veneficæ odium supremum exprimere significantius Horatius, quā illo versiculo,

Quid, vt nouerca, me inueneris?

Nec solum liberis alienis nouerca nocet, verum & sæpe quæ nuptias repetit, propriis officit: & foemina immoderata & intemperantes plerunque nouis maritis, non solum res filiorum, sed etiam vitam adducit, vt ait Constantinus Cæsar. Ideo cū Septimia mater Trachalorum, filiis itata, & in contumeliam eorum, cū iam patere non posset, Publio seni admodum nupsisset, postea quoque vtrumque testamento præterisset: aditus Augustus, & nuptias mulieris, & suprema iudicia improbavit. Nec patitur etiam Iustinianus, genitores qui sese secundis nuptiis deuouerint, irrationale odium ad priores liberos forsitan habentes, sine iusta ratione ingratiitudinis, insimulare: neque innocuam posteritatē iniuriis afficere. Nuptiarum quoque secundarum etiā iniuria visa est pertinere Iustiniano ad maritum mortuū, cuius animam per eas contristari ratus est: vt opinor, quia animis constat amor verus coniugalī, & animi sunt immortales. Et proinde, indiuiduum amorem perpetuum esse existimamus: vt & Lango-bardi, qui redimendam vxorem, ab hæredibus prioris mariti, per secundum maritum pretio statuerāt. Sic enim lex apud illos sancita per Rotharium regem, in hæc verba: *Si quis filiam suam, aut quamlibet parentem in coniugio alij dederit, & contigerit casus, vt illi maritus moriatur: potestatem habeat illa, si voluerit, ad alium maritum ambulandi liberum tantum: secundus autem maritus, qui eam tollere desponsit, de suis propriis bonis medium pretij, quantum fuerit dictum, quando maritus primus eam desponsit, pro ipsa meta dare debet ei, qui hæres proximi mariti prioris esse inuenitur: est noluerit accipere, habeat ipsa mulier, Morgin cap, & quod de parentibus eius adduxerit, id est, Phaderium. Parentes verò eius potestatem habeant eam dandi ad alium maritum, ubi & ipsa & illi voluerint. Et Mundium eius prioris mariti non habeant parentes, pro eo quod denegarunt voluntatem suam: idēo redeat Mundium eius ad parentes proximos, qui prius eam ad mari-*

a Dio Cassius, lib. 60. b Xiphili. in Nerone.

e l. a. de inoff. testi. in P. d Eurip. in Alceste.

e Corn. Tacit. in 1.

f Horati. lib. Epod. od. 5.

g l. lex que tuores, l. 22. §. lex enim, de adm. tuto. l. 5. C. tit. 37.

h Val. Max. li. 7. c. 7. i l. Iustin. l. fin. vers. penult. de sec. nupt. C.

k s. quæ verò, de nupt. in aut. l. 13. de donat. int. virum & vxor. P.

m l. si quis filiam suam, de sponsal. l. 1. l. §. l. agobard.

dum dederint: est parentes eius non fuerint legitimi, tunc Mundium eius mulieris, ad curtem regis pertinet. Et si talis fuerit mulier, qua maritum non vult, aut non possit habere: sit in eius potestate, ad quem Mundium de eo pertinet. Et si ille eam malè habuerit, vel trahauerit, & probatum fuerit, tunc liceat ei ad parentes suos reuerti: & si parentes non habeat, ad quos ipsa reuertatur, ad curtem regis habeat refugium, & Mundium eius regis sit, hæc apud Langobardos lex. Iure ciuili mulier, quæ susceptis ex priore matrimonio liberis superstitibus, transit ad secundum, etiam post annum luctus, amittit proprietatem rerum, quas ex facultatibus priorum maritorum perceperit, siue iure sponsalium, aut solemnitate nuptiarum, aut donatione causa mortis, vel legati, vel fideicommissi titulo: easque vel ad omnes liberos prioris matrimonij, vel ad vnum illorum, conseruata aliis legitima, tenetur relinquere, solo usufructu penes illā remanente, quando vixerit, sublata alienationis potestate, vt sanxerunt Gratian, Valentin, & Theodosius. Deinde & illi inhibita harum rerum inter liberos distributio, vel electio alicuius ex liberis: atque omnibus, quia omnibus equè irrogata iniuria: repetitione matrimonij, per legem, fuerunt distributa. Quæ & in marito repetete nuptias locum habet, vt amittat lucra omnia quæ ex priore matrimonio, & vxore, cuius extat liberis, siue nomine dotis, vel alio titulo conseruata est, & ea teneatur relinquere iisdem liberis, nec eligere, quemquam ex illis possit: sed illi à lege vocati, est hæredes non fuerint patris, ea consequantur. Nisi ingrati sint parentibus. In fauorem quippe liberorum hæc donata vel relicta creduntur. Et quamquam speciem indicat viduitatis, hoc videatur habere improbatam: tamen cū magis cura liberorum, quā viduitas iniungi videatur, æquissimè recipitur, vt ait Terentius Iuric. Remittitur namque hæc pœna sublatis liberis prioris matrimonij. Atque optimum, laudabile, & dignum visum est Iustiniano, vt mulieres ita honestè se habeant, quatenus quæ semel ad virū venerunt, feruere inuiolatum morientium torum: Et huiusmodi, inquit, mulierem & miramur, & laudamus pariter, & non procul à virginitate posuimus: non tamen ut ideò secunda inhibeat nuptia illis, quo continere non possunt. Quod si non conuolent ad secundas nuptias maritus superstes, et vel vxor in lucro dotis, & donationis propter nuptias, vnā cum liberis partē succedendo faciet in proprietate quoque. Et potest liberè eadem quæ ex lucro prioris matrimonij capit abstinens à secundo, liberè alienare, vel liberis, vel extraneis distribuere. Neque possunt liberi reuocare, vel petere alienata, nisi intestato intestatave decefferint: quo casu quæ non alienata reperiuntur, pertinet filij, & ex illis nepotes. Et ex lege Theodosiana, ita demum filio, pleno iure, succedebat, si post mortem filij nō repperet nuptias: at lege Iustiniani, succedit, est secundo nubat, in usufructu, vt diximus, si alij filij sint prioris matrimonij, & in proprietate, si non sint: siue filij prioris matrimonij mortui sint ante secundas nuptias, siue post secundas matris nuptias. Dummodò transiens ad secundas nuptias, si legitimam suscepisset tutelam filiorum, prouideat dari tutores filijs: alioquin eorum successione priuaretur. Faure liberorum receptum nouellarū iure est, vt instituto hærede extraneo generaliter, non censeantur ea lucra illi relicta nec tranflata, nisi expressè in alios trāspolitio fiat, sed præsumatur

n l. femina, l. 3. in prin. & l. 1. & auth. in donatione, de sec. nupt. C.

o s. si verò expectet, vers. v. n. autem, de nupt. in auth. lucrum, de sec. nupt. C.

p l. generaliter, l. 5. in d. an. luctus, de sec. nupt. C. 5. hoc autem, de non elig. sec. nub. in auth. coll. l. tit. 2.

q d. generaliter, §. de sec. nupt. auth. hæres, de eo. tit. 1. d. auth. hæres, de sec. nupt. C. 5. si verò expectet, & §. quoniam infirmas, & §. soluto, de nupt. in auth. coll. 4. §. l. si filio, l. 1. §. si de cōdit. & demonstrat. P.

r l. femina, §. illud, de sec. nupt. C. 5. v. s. cūm igitur, vers. optimum, de non elig. sec. nub. in auth. x. auth. si tamē ablineat, de sec. nub. C. 5. quia verò mulieres, vt fiat fil. & c. in auth. coll. 9. cōstit. 7. §. soluto igitur, de nupt. coll. 4.

y l. si quis, l. 8. §. illud etiam, de sec. nupt. C. 2. l. mater quæ defuncto, l. 9. ad SC. Tertull. l. 6. C. tit. 35.

a d. l. foemine, §. illud, de sec. nupt. C. 5. hinc nos, de nupt. coll. 4. in auth. b l. omnē mariti, l. 6. ad SC. Tertull. C.

b l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

c l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

d l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

e l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

præsumatur testator referuasse liberis, quamuis iure Codicis aliter fuisset receptum. Sed & receptum est ex communi & certiori interpretum calculo, etiam ea quæ pater vel mater cōsequitur ex bonis filij primi matrimonij deeedentis, cū hodie illis succedant in proprietate, vnā cum aliis filiis, teneri referuare aliis filiis eiusdem matrimonij, nec posse alienare, scilicet si ab intestato successerint: diuersum enim, si ex testamento illorum, vel codicillis, vt quilibet extraneus, habuerint: quia videtur referuasse iniuriā filijs. Verum obseruandum est, quando mulier, vel vir qui nuptias secundis se coniunxerunt, succedunt ab intestato filijs prioris matrimonij, ex bonis quidem quæ fuerunt ex priore coniuge mortuo per mortem filij ad se peruenientibus, nihil posse retinere, si alij fratres sint. Cæterum bona quæ aliunde filio præmortuo peruenierant, & in quibus cū fratribus defuncti succedunt illis quærentur: nec referuant inuiti prioribus liberis fratribus defuncti, aut ex testamento, de secund. nupt. C. ibi, quæ ex pœna substantia, & c. iustis §. ex quortū corpore sumpta est auth. Sed & pater qui habet usufructum in bonis aduentitijs filij, & maternis, non priuatur, si trāsit ad secundas nuptias. Sed & Gratianus, Valentinianus, & Theodosius, voluerunt habetētem liberos mulierem, ad secundas nuptias transeuntem, infamem quoque esse sicut de ea diximus, quæ intra annum luctus nubebat, nisi à principe gratia infamiae fieret, & illa medietatem omnium bonorū, quæ essent tempore nuptiarum, iisdem filijs titulo donationis simplicis & irreuocabilis largita fuisset: cuius tamen usufructum dum vixeret retinere poterat. Obseruandum tamē est, de lucris agi ex priore matrimonio procedentibus, vt liberorum ex eo natorum commodis referuatur: non autem de iis quæ redeunt solu to matrimonio ad cōiuges, quæ illorum ante coniugium erant, vel nomine illorum data. Siquidē donatio propter nuptias, quā vir superstes retinet, quam tenebatur mulieri dare, si prior deceffisset, sibi non liberis cedit. Sicut & dos, quæ mortuo marito, ad vxorem rediit, non quaritur prioris matrimonij liberis siue ab ea, siue ab alio eius nomine data fuerit, vt notat imperator Zeno. Sūt enim hæc propria patrimonij viri & vxoris, dōsq; in patrimonij nomen trāsit. Quod & de donationibus reciprocis inter coniuges excipiendum est, vtpote quæ compensationis non lucri nomine potius censeatur, & permutationis, itidem & in remuneratorijs donationibus, vt pro lucris non habeantur. In propriis autem bonis, qui, quæue habet ex priore matrimonio liberos, & in coniugium aliud trāsit, alias pœnas patitur: nepe quod non possit secundæ vxori, vel marito repperito, vel ex illis vitrico nomine donationis propter nuptias, si vir vxori dare, vel si mulier dotis causa, vel vitrico, testamento, vel alio modo donare, plus quā vnū ex liberis, cui minus dedit, prioris matrimonij. Quod si aliter factum sit, datum reuocatur: & ex constitutione Leonis & Anthemij, quod excedit ad liberos prioris matrimonij, æqualiter diuidendum redit: & secundum

a s. deinceps, & §. soluto de nupt. coll. 4. cōstit. 1. auth. nūc autem, de sec. nupt. lib. 5. C. tit. 9.

b l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

c l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

d l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

e l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

f l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

g l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

h l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

i l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

k l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

l l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

m l. si quis prioris, l. 8. §. si certum esse faci mus, de sec. nupt. C. 5. tit. 9.

dum constitutionem Iustiniani, etiam cum secundū matrimonij liberis partiendum. Quæ tamē emendata fuit nouella, & secundum priorem Leonis & Anthemij statutum, vt ad solos prioris matrimonij liberos, quibus solis, secundis nuptiis itrogata videbatur iniuria, cōtemptræ cura, pertineret. Fir autem æstimatio portionis relicta vel coniugi secundo, vel vitrico, & eius quod filio prioris matrimonij relinquitur, habita ratione ad bona quæ sunt binubo tempore suæ mortis. Posunt tamen pater aut mater, qui liberos ex priore & secundo vel vltiore habent matrimonio, referuatis singulis lucris ex singulis matrimonijs receptis, in propriis bonis, aliquem vel aliquos, siue prioris, siue secundi matrimonij præferre, dummodò reliquis legitimam relinquant: quia si intestati decefferint, & bona propria inter omnes cuiusvis tori fuerint, deductis lucris, diuiduntur. Neque omittendum est, cōiuges qui prædecefferint factis donationibus, vel legatis, vel lucris, superstitibus relinquentes, posse prouidere, ne liberalitates illæ in priores pœnas incidant, si trāseant superstes ad aliud matrimoniū, quippe quod receptum sit, expressè donantē hoc posse prohibere, permitiendo expressè, vel tacitè, vxori vel vitrico, cui relinquitur ad alias peruenire nuptias, vt eo modo etiam si nubant, propria habeat. Sicut & filij quoque, quibus per secundas nuptias quærentur hæc lucra, consentiendo secundo matrimonio, amittunt hoc priuilegium: vt vtrumque notat, & disputat Franciscus Crementis, & Ludouicus Romanus, volenti enim nō fit iniuria, vel dolus. Diximus autem hæc pœnas priores deferendorum lucrorum, vel potissimum introductas: quod prior maritus censeretur reliquisse hæc vxori, vt cura esset illi diligentior liberorum. Atque res subiecta est restitutioni, cōsentientibus iis in quorum gratiā inducta est firma remanet. Contendit tamen Ludouicus Romanus, verum non posse remittere pœnas mulieri trāseunti ad secundas nuptias intra annum luctus: quia nubat ita cōtra bonos mores, vt constat ex l. de secund. nupt. C. dum ad morum correctionem illam legem pertinere traditur: & quæ contra mores bonos sunt, testamento caueri nequeant. Cuius tamen opinio vera est apud illos, inter quos pœna nubentis intra annum luctus retinetur: non autem inter nos Gallos, quibus, vt supra dictum est placuit cum iure pontificio remitti. Et si honestius ducamus, si fieri per cōtinentiam possit, annum luctus innuptam transigere. In pœnis porrò l. hæc edictali, de secund. nupt. nulla recepta est remissio. Sed hęc singulare annectendum est de antiphernis, seu adiacamento, seu incremento dotis, quæ mulier superuiuens marito lucratur, & de dote, quam mutuo in totum vel pro parte lucratur superuiuens vxori, ex statuto vel consuetudine locorū, vt Tholoæ: quod eadem lucra debet seruari solis liberis eius matrimonij, repetitis nuptiis, nec communicari liberis secundis, vt notant Baldus, Buttigarius, Franciscus Crementis, qui Baldi sententiam, quæ videbatur contraria, conciliat, vt locum habeat in usufructu, nō ia proprietate, quam restituere cogitur.

g l. quoniam, l. 9. cod. r. s. l. nec illud, & §. optime, de nup. in auth. coll. 4. tit. 9. ad eos C. de sec. nupt.

s s. quia verò hæcenus, de nupt. in auth. coll. 4.

t Insi. in §. illud quod, qui finalis est, de nupt. coll. 4. in auth. 1. de sec. nupt. C. & in §. illi quem habent fam. etc. §. in §. duo igitur, etc. princip. tit. in ver. siue vir, de nupt. in auth. x. Angel. in l. non est, P. ad Tertul. Angel. in §. de nō elig. sec. nub. in auth. Ang. in l. mater, C. ad Tertul. y Fran. Crem. sing. 74.

u Ludo. Rom. sing. 350. & cōstit. 1. 9. incipit, in Christi nomine etc. the mare consultationis promissio.

a l. cum donationibus, de tranfl. C. l. 1. §. v. que adeo, de ini. in P. l. scienti, de reg. iur. b l. quoties, C. de fidei cōm. c Ludo. Rom. sing. 230.

d l. turpia, & l. si quis inquilinos, §. fin. de leg. 1. e facit l. femina, in prin. & c. auth. vxore, de sec. nupt. C. §. Gregoriana, vers. perperimus, de non elig. sec. nub. in auth. f Bal. ad auth. vxore, de sec. nupt. & auth. ex testamēto, & in l. generaliter, §. illud eo.

g Buttig. ita consulu. h Crem. sing. §. 177. i Bal. l. si in fine, de bo. ma. tern.

DE PERSONIS EXTRA LEGITIMAM CONIUNCTIONEM NATIS, ET NOMINATIS, LIBER X.

35

De concubinis. Cap. 1

- 1 Concubinatus habet umbram, & similitudinem matrimonij.
2 Pellex est concubina cum vxore, & sine ea.
3 Pellex Gellio, concubina cum vxore.
4 Concubina Ethnicis antiquis vxorato prohibita, permiffa calidibus, iure Pandectarum.
5 Concubina digna non erat nomine vel honestate matrisfam, sed vilis.
6 Consuetudo habita cum muliere libera, presumptionem facit nuptiarum.
7 Concubina qua apud Hebraeos.
8 פלגשח, seu concubina Rabbini, vxor sine solemnitate ducta, cuius filij, patri non succedebant, nisi in numeribus.
9 Concubina ab vxore, ritibus non affectione differat.
10 Concubinas singulas singulis administratoribus prouinciarum, si vxores non haberent, permiffit Alexander Imper.
11 Concubinarum intemperatus numerus ante Euangelium vsurpatus cum vxoribus. Commodus habuit 300. In Palmaria quisque que vult. Solomoni fuerunt 800. & 300 Valdomiero regi Moscouitarum, 800.
12 Concubinos unum, vel plures Lituanica mulieres pro facultatibus mariti habebant.
13 Concubinam unum vxori proximum viri permiffit lex Solonis, impotente viro.
14 Concubinatus Athenis Demetrio prohibitus.
15 Concubinatus iure ciuili Christiano prohibitus.
16 Concubinatus prohibitus iure pontificio, & omnis coitus extra nuptias, multo magis & clericis.

ita se habeant: Masurius scribit libro Memorabilium, pellicem apud antiquos eam habitam, que cum vxor non esset, cum aliquo tamen vivebat, eamque nunc vero nomine amicam, paulo honestiore concubinam appellari. Casus Flaccus in libro de iure Papi- riano scribit, pellicem nunc vulgo vocari, que cum eo, cui vxor sit, corpus miscet: quosdam eam, que vxoris loco sine nuptiis in domo sit, quam Graci ματαυλιν vocant. Laurent. Valla e vtrique sententia subscribit, & verum esse pellicem, seu melius pellicem esse eius, qui vxorem habet, & eius qui non habet, quod firmat exemplis. Gellius a tradit pellicem concubinam appellatam, probro- samque habitam, qua vinceta, consuetaque esset cum eo, in cuius manu mancipioque alia matri- monij causa foret: quod antiquissima lege ostē- ditur, quam Numæ rege fuisse accepimus. Pellex adem Iunonis non tangit, si tangit, Iunoni criminibus dimissis agnum feminam cadito. Quibus verbis 4 improbatus concubinarus cum eo, qui vxorem haberet, etiam iure prieco ostenditur, veluti adul- terinus: Sicut & iure Codicis repetita est, post multa secula, huius prohibitio. Cum tamen cōcubinatus cum cælibe permiffus fuisset & ex- tra pœnam iure Pandectarum: ob vitanda adul- teria aliorum, & plurium scortationes, malo hoc tolerato, vt maius pelleretur. Non tamen per omnia probato, quando & imminuta honestas eius mulieris esset, qua se in concubinatum de- didisset: ea enim, nisi liberta esset patroni concubi- na, matrisfamilias honestatem nō habebat. Per- missus quidem in libertinis & vilibus personis proculdubio concubinarus, dummodò sine stupro esset, hoc est, dummodò concubina non fuisset in concubinatu aliàs patris vel filij vel confan- guinea personæ h. De ingenua honestiore ali- quando dubitatum. Attamen & Aurelianus im- perator eam posse quoque haberi decreuit, vt au- thor Flauius Vopiscus k, & idem Iustinianus l. Placuit tamen Modestino m, in libera mulieris 6 consuetudine non concubinatum, sed nuptias in- telligendas, si non corpore quaestum fecerit. Et 7 apud Hebraeos quoque interdum concubinae di- ctæ sunt, ancillæ concumbentes: interdum & illæ vxores, quæ præter legitimos ritus, & consuetas solemnitates coniungebantur. Quod & vsurpa- rum nationibus reliquis, aliquot exemplis osten- demus. Rabbini itaque dicunt in sacris eloquiis, 8 פלגשח pilegesech, seu concubinam eam esse, vxorē concubitus gratia absq; בתוכה ו ירושיש chetubah ue kiduffim, id est, scripto vel anuli subarrhatione ductam, cuius filij nō succedebant patri in hereditatē, sed datis muneribus ablega- bantur.

EGITIMA explica- ta nuptiarum tracta- tione, incidimus in concubinatum, vbi similitudo quadam & umbra matrimo- nij apparet: de quo quædam diximus, dum de ritibus Romano- rum circa nuptias, & de triplici specie vxorum egimus a, explicantes concubinam vxorem esse, que vsu habebatur. Si- quidem solus concubitus prolis causa, nulla nu- ptiarum interueniente solemnitate, interuenie- bar. Referam hac de re Pauli Iurisc. verba b, que

a Superior. lib. c. 5. b Paul. I. Ma- furius, l. 144. de verb. sign. li. 30. P.

c Valla, lib. 6. elegant. c. 48. d Gelli. Noft. 4. c. 3. e l. 1. de concu- bin. C. f. in concubi- natu, de con- cubin. P.

g l. stuprū in- telligitur, de rit. nupt. i.

h l. 1. & 2. de concub. P. i l. 3. eod.

k Vopisc. in Aurel. l. Iustin. leg. si qua illustris, l. 5. §. fin. ad Or- ficia. m Modest. in l. in libera, l. 24. de rit. nupt. li. 23. P. tit. 2. facit l. si vicinis, de nup. C. cum di- stinctione l. in concub. na- tu. §. 1. de con- cub. in P.

a Gen. 16. b Gen. c. 25. c Gen. eod. d Gen. 30. e D. Augustin. lib. 1. q. sup. Gen. q. 99. f Ioseph. li. 4. Antiq. g Genes. 21. ad Gala. 4. h Vlpia. l. si vxor nō fuerit, ad l. Iulii de a- dult. in P.

i Hom. l. ad 9.

k l. 4. de con- cubin. in P. l. 6. confidere- mus, ibi, talib' enim folis, de trien. & ferm. in auth. m Capitol. in Alex.

n Trebellius Poll. in Vale- riano patre. o Fel. Lampri. in Commodō Antonino.

p Petr. Marti. si noui orb. de insul. nuper in uentis. q c. Reg. c. 11. r Ammi. Marc. lib. 14. s Sigifm. Lib. Bar. in cōmēt. ser. Moscouit.

bantur. Ita Agar ancilla dicitur vxor Abrahæ a, Cethura quoque vxor eiusdem mortua legitima Sara b. Vocantur autem postea concubinae, dum dicitur c, quod Abraham omnia qua possidebat, dedit Isaaco filio ex vxore legitima, scilicet Sara, filiis autem concubinarum largitus est munerca. Sic iunctæ feruntur coniugio ancillæ d Iacobo Bala, & Zelpha, cum tamen vxores legitimae es- sent illi Lya & Rachel. Itaque concubinae erant subditæ in domo matrisfam, vt obseruauit D. Au- gustinus e. Et ita concubina omnis inter vxores erat, sed non omnis vxor concubina erat: Neque eadem iura vtrisque, nec erant filius ancillæ, quam in vxorem legitimam habere non licebat Iudeis, vt author Iosephus f, hæres cum filio libera g. Et apud Vlpianum h, omiffis Accursij & sequacium illius nugis, non iusta vxor mihi dicta videtur cō- cubina: is namque cum dixisset, non posse quæ- riam accusare cōcubinam suam de adulterio, iure mariti, sed iure extranei, subiit it statim: Planè siue vxor fuerit iusta, siue nō iusta, accusationem vir instituire potest. Atque hunc esse germanum Vlpiani sensum constat ex versiculo Homericō i per illum adducto, Η γυναι κίλεισ' ἀδελφύς μαρτύρον ἀνθρώπων ἀρετῆδ' αἰ. Non soli diligunt vxores inter mortales Arida. In quo versiculo perpendendum est, loqui Achillem de Brifeide, quam se tanquam vxorem dili- gere ait: respondetque legatus ab Agamemnone, ceterisque Græcis missis, cum tamen eandem non in vxorem, sed in concubinam haberet. Fuitque ob eam ab Agamemnone ereptam, implaca- bile odium inter hos, vt Agamemnoni post mo- dum subesse recufauerit, nec is pugnare vellet cō- tra Troianos, donec Patrocli nece nunciata, ad vindicandū eundem stimulatus est. Proinde con- cubina affectione & dilectione parum, aut nihil, à iusta vxore differat, sed vinculo illo solemnī & indissolubili vinceta, vt vxor legitima, non erat: fiebatque ex sola animi destinatione k, si indubi- tato affectu in vna eademque domo cohabitaret. Scribit Iulius Capitolinus m, Alexandrum Cæsa- rem magistratibus, quibus committebat prouin- cias exemplo veterum, si vxores nō haberēt, sin- gulas concubinas concessisse: quod sine his esse non possent. Antequam illucelceret Euangelica veritas, apud omnes ferè nationes concubinatus erat frequentissimus, prolis habendæ vel libidin- nis explendæ causa, atque vsque ad populum Deo peculiarem abusu regum & procerum serpsit: & cum vxoribus quoque concubinas habuerūt, ne- que solūm singulas, verūm vsque adeo numero- sas, vt pro monstro sit hanc vsurpam inefranē licentiam audire. Persæ chariores cōcubinas, qui- bus abundabant, in thesauris, habebāt, teste Tre- bellio Pollione n. Commodus Antoninus o Im- perator, qui noctu popinas sectabatur, sibi cōsci- uit trecentas concubinas, quas ex matronarum, meretricūque delectu, formæ ad speculum, de- legerat. In insula Palmaria noui orbis licet vni- cui que potenti, postquam vnam duxerit vxorē, habere pellices quotquot voluerit: sed nupta, a- dulterio comprehensa, venditur à marito, prima- rius tamen principi, à quo licet mulieris propin- quis eam redimere p. Fecerunt Salomoni quasi re- gina septingenta, vt concubinae trecetæ q. Apud Saracenos, seu Agarenos, vxores esse mercede cōductas testatur Ammianus Marcellinus r. Scri- bit Sigifmundus Liber Baro s Valdomierum re- gem vel ducem magnum Moscouiæ seu Rute-

norum, habuisse vxores plures, & trecentas cōcu- binas in Altocastro, & alias trecentas in Belgrad, & ducentas in Berezouuo. Sed & mulieres ali- quando alicubi concubinos habuerūt, vt alibi vi- ri concubinas: sicuti refert Aeneas Syluius s apud Lituanios regionis Mauritaniæ iuris Boëmicæ o- lim, nūc Polonici, vel Sarmatici, mulieres nobi- les nuptas, more patrio, vnum pluresve concubi- nos pro viri facultate nutrire consueuiffe, qui, ma- rito negligente, onera matrimonij subeant. Me- minit Plutarchus v cuiusdā legis ridiculæ Solo- nis, qua permittebat vxori, si eius vir minū ad rem venerem esset idoneus, mariti propinquos admittere, id tamen probatum fuisse illi, vt non cū omnibus coiret, sed ex mariti necessariis vnū sibi deligeret, nec alienum esset quod nasceretur. Castiorem vitam Athenienses exercuisse exem- plo vno adduci quis posset: Nam Athenis Areo- pagitæ, cum Demetrius Demetrii Phalerei, luxu- riosius vitam ageret, & Aristagoram Corinthiam amicam domi possideret, vt melius & honestius viueret, imperarūt, vt ait Athenæus x. Inter Chri- stianos tandem hoc genus concubinas illicitus habitus est, & prohibitus, cum iure nouissimo ci- uili, quia castitatem amplexæ sunt eius leges y, & consuetudinem cum honesta muliere, vel vt nu- ptias habent z, vel vt stuprum & fornicationē il- licitam plectunt a. Tum proculdubio iure ponti- ficio, omnis concubinatus & coitus extranuptias improbatus est, & punitus b, nisi cōsensus in vxō rem accipiendi probetur, vel in confesso sit. Et proinde nemo dubitabit, multo magis concubi- nas prohibitas esse clericis, quibus & vxores habe- re legitimas c interdicitū est, vt diximus in impe- dimentis matrimonij. Admonebo tamen hic, in- terdum inueniri in decretis, patrum d cōcubinatu- rum permiffum. Verum tamen ibi concubinatus accipitur, vt supra diximus, pro vxore quæ cōsen- sit in maritum, & ita matrimonium contraxit: sed quia ecclesiasticis precibus & sanctis caremoniis non fuit initiatum, & ita clandestinè factū, quod pertinet ad ecclesiam, quin apud eam nō constat fuisse cōtractum pro non contracto habetur: cum verè tamen contractum sit e. Et sic concubinatus approbarus, matrimonium est. Non immorabor autem in recensenda prohibitione diuina, qua cuique Christiano in aperto est, in mandato illo Non machaberis, de quo in c. sequenti.

De Meretricibus. Cap. 2.

- 1 Meretrix unde dicta.
2 μέγος & μέγην.
3 Meretrix qua dicatur.
4 Meretrix presumitur, mulier diuersas ades fre- quentans.
5 Meretricis alia nota, mulierem solam aliquid ire.
6 Meretricis alia nota, scholasticum eius domum noctu & interdū sepe ingredi, & solā alloqui.
7 Scholastici frequentantes mulieres, faciunt eas pre- sumi meretrices. Vidua, cui habitatio relicta, nō potest scholasticū hospitū sine nota recipere.
8 Meretrix presumitur in canpona ministrans.
9 Meretrix vere presumitur, que in lupanari resi- det.
10 Lupanaria olim permiffa, & in prædijs honesto- rum viroorum.
11 C. Caligula lupanaria in palatio posuit, & velle- gal accepit.

t Aeneas Syl. in com. de dict. & fact. Al phon. c. 8.

v Plut. in So- lone.

x Athenæ. lib. 4. c. 20.

y illud qui- bus mod. nat. efficit. sui, & s. sancimus, de lenonib. in auth. z d. l. in libe- ra, de rit. nup. in P. a l. si ea quæ ribi ad l. iul. de adult. C. b c. nemo sibi blandiatur, 32. q. 4. ca. de cō- sanguinitate, 35. q. 3. c. 1. 30. q. 5. gl. in c. illud, de præsumpt. ap. Greg. & in c. ex parte de re. i. spol. c. l. i. qui, cum auth. seq. de e- pisc. & cler. C. roe. vit. de co- habit. cler. & mul. ap. Greg. d. ca. omnib', c. i. seq. 4. diff. e. c. cum inhi- bitio, de clan- desti. de spō. a.

- 12 Meretrices publicas permisit Solon.
- 13 Messalina lupanar & luxuria.
- 14 Lupanaria quare olim tuerentur antiqui.
- 15 Scortationes omni iure prohibita fuerunt.
- 16 Meretricem appellans leuius, quam si virginem appellasset, puniatur.
- 17 Meretricis Constantinus tormentis subiicit, & donatis priuatis, esse posse reuocari a donante, vel proximis eius.
- 18 Donata meretricibus reuocabilia, & num. 20.
- 18 Emens a vendente, ut det scorto scienter, tutus non est, nec usufructu.
- 19 Pro luxurioso pecunia ut scorto largiatur accipere, si deus non accedat, non obligat sibi luxuriosum.
- 21 Meretrix filia exheredari a patre potest.
- 22 Meretricum negotiatio corporis, contra naturam.
- 23 Meretrices apud Persas infamissima.
- 24 Donationes in concubinam valebant.
- 25 Meretricem collo nudam deferre, pro pena capitali Persis.
- 24 Lenones capitali pena puniunt.
- 25 Lenon priuatur potestate eorum, quas prostituit.
- 26 Meretricem Iuliam filiam Octauianus relegauit in Insulam.
- 27 Meretricum & lenonum vestigal exigi a Seneca, & a Boemis prohibitum.
- 28 Meretricibus ius ademptum acceptandi legata & hereditates a Domitiano.
- 29 Meretricem filiam sepeliri in suo sepulchro noluit Octavianus.
- 30 Meretrices undis submergi iussit Perianther.
- 31 Meretrices in Palmaria morte puniuntur: in Cui nullam a Scipione castris expulsa, ab Atheniensibus infamia damnata.
- 32 Scortator Athenis non administrat Rempub.
- 33 Lupanaria Byzantij a Iustiniano sublata.
- 34 Meretricum poenitentium seu respicientium monasterium institutum a Iustiniano Byzantij.
- 34 Supra filia fuerit a patre vindicatum.
- 35 Scortationis iuris diuini prohibitiones.
- 36 Meretrix pro simplici fornicatione, macha pro adultera.
- 37 Meretrices & lenones ab honestis locis & viciniis expelli possunt, & debent.
- 38 Meretricibus vestes distinctae.
- 39 Meretrices Romae extra moenia in fornicibus.
- 40 Fornicationis, concubinitus, stupri, raptus, incestus differentia.
- 41 Scortationis pena natura rade authoribus illata.
- 42 Molles, habitus infames.

Coniunctione & commixtione illicita scortationis, appellationes etiam manarunt personarum aliq. de quibus pauca subiicere expedit. Meretrix dicta est, a merendo, quod est stipedia facere, id est, mercede militare, nam & ipsa suam militiam exercent, ac stipendia faciunt: vnde & scorta macula meritoria, pueri meritorij, qui pretio prostituantur. Sic Graecis *πρωτος*, qui corpus suum prostituit, & veluti vendit, quatum corpore faciens: hinc & *πρωτη* femina, corpus suum pretio prostituens, prostitulum, scortum, vtrumque a *πρωτο*, vnde. Constat ex Xenophoro, dum ait, *τὸ πρῶτον ἐστὶν ἡ πωλησις τοῦ σώματος, ὡς τὸ πρῶτον ἐστὶν ἡ πωλησις τοῦ σώματος, ὡς τὸ πρῶτον ἐστὶν ἡ πωλησις τοῦ σώματος*, id est, si quis pecunia suam aetatis cupienti vendiderit, hunc *πρωτον* vocant. Est itaque meretrix, illa quae publice venale habet pulchri-

tudinem: & ita multorum libidini patet. Nec tamen requirimus ad hanc multitudinem implendam, quod glossa quaedam explicat, multorum quadraginta tria millia virorum, vel quinquaginta: sufficit enim ad conuincendam meretricem, quod cum tribus se commiscuerit. Sic enim Vlpianus admonet his verbis. *Palam quae, cum facere dicimus, non tantum eam, quae in lupanario se prostituit, verum etiam si quas, ut assolet, in taberna cauponia, vel qua alia pudori suo non parcat. Palam autem sic accipimus, passim, hoc est, sine delectu, non si qua stupratoribus vel adulteris se committit, sed quae vicem prostituta sustinet. Item quae cum uno aut altero pecunia accepta, se commiscuit, non videtur palam corpore quatum facere. Octavianus tamen rectissime ait, etiam eam, quae sine questu palam se prostituerit, debuisse iis connumerari.* Plautus etiam ait, *Matrona, non meretrici est, vni in seruire amanti.* Sed & quia non semper prostitutionis habentur, 4 probationes aperta, ex aliis quibusdam argui potest esse aliquam scortum, & meretricem: veluti, si mulier erro sit, & diuersas plurius ades frequenter, ut ait Angelus. Proprium quippe pudicaru mulierum, intra proprios lares se continere, non vagari, nec conspectibus virorum apparere. De his hinc & pro coniectura scortationis est, si mulier aliquo sola eat: sic enim matronae antiquitus comitem ducebant feruum vel liberum, qui eas ducerent & reducerent, easque publice & priuatim sequebantur: & meretricum arbitrabantur, comite carere, & pro graui iniuria, comitem abducere vel auferre. Lex fuit Charundae apud Thurios, ut mulieres in forum prodirent cum suis cognatis, & vna pedissequa, teste Suida. Tertio pro probatione certissima est Baldo, quod aliqua sit meretrix, etsi actus non probetur, si videatur saepius scholaris noctu & interdiu ingredi domum eius, & eam alloqui solam: quia, inquit, *Scholaris qui loquitur cum puella, non praesumitur dicere pater noster.* Additque alibi, mulierem viduam cui habitatio relicta est, posse a domo repelli, ut inhoneste viuente, si in eam hospitem induxerit scholarum. Scortationis quoque infamia sequitur ex assidua frequentia: ut ait Vlpianus. Si cut in libera mulieris consuetudine alibi dicitur coniugij praesumptio: potissimum si iuuenes sint, qui frequentant mulierem, iuxta versiculam, quem notat quaedam glossa, *A iuuenes & cupido credatur reddita virgo?* ac si dicat, non esse verissimile. Quarto ea quoque meretrix & prostituta, 8 vel prostituenda praesumitur, quae in caupona ministrandi causa ponitur. Quinto, verè ea pro meretrice erit, quae in lupanari residet, & se prostituit. Fuit enim is locus aliquando etiam inter Christianos ex patietia, ad vitandas matronarum sollicitationes, & stupra, & adulteria, permissus: sicut & olim inter Ethnicos, ut narrat Vlpianus, in multorum honestorum virorum praedijs lupanaria exerceri solita, & inde & reditus illos percipere. Sicuti Caius Caligula lupanaria constituit in palatio, indeque ex prostitutis primariis foeminae pecuniam collegit, teste Dione Cassio. Institutas quoque publice meretrices a Solone Philonem auctor est, ut ea Venere contetui iuuenes, ad pudicos sollicitandis abstinerent. Messalina vxor Claudij Caesaris valde luxuriosa, publice in Palatio adulteria & stupra in conspectu suorum maiorum committere coegit. Sed & illa, ut ait Iuuenalis, *Dormire virum cum senserat vxor.*

c ca. meretri. ces. 22. q. 4. d. c. vidua, 34. diff. e glo. in d. cap. vidua.

f Vlp. l. palam, l. 43. de rit. nupt. lib. 23. P. tit. 2.

g Plaut. in M. stella.

h Angel. in l. si qua illustis, ad SC. Orf. l. 6. C. tit. 56. l. 1. maritus, de procur. C. c. a. de iudic. in 6.

k l. r. s. omnē autē iniuriam, & l. item apud Labeonem, s. si q. s. virgines de iniur. in P. l. Suidas in Z. leuco.

m Bal. in l. neque natales, numer. l. C. de procurat.

n Bal. in l. non aliter, de viu & habit. in P.

o Vlp. l. itē apud Labeonē, l. 5. s. aliud est appellare, de in iur. lib. 47. P. tit. 10.

p l. in libera, de rit. nupt. q. gl. in l. si verō nō remune rādi l. n. s. si adolefcēs, mādā. l. 17. P. tit. 1. r. l. si manci. ita venē. ne p. si. C. Vlp. in l. palam, l. 43. s. si qua cauponā exercens, de rit. nupt. s. d. l. palam, de rit. nupt. r. Hostiens. & Pan. in c. inter opera, de spō. fal.

v Vlp. l. ancillarum, s. si de petit. hered. P. x Dio, l. 59.

y Dio, l. 60.

z Iuuenal. Sat. tyt. 6.

Ausa Palatino tegetem praefere cubili, Sumere nocturno meretrix angusta cucullos, Linguebat comite ancilla non amplius vna, Et nigrum stano crinem abscondente galero, Intravit calidum veteri centone lupanar, Et cellam vacuum atque suam. Et paulo post. *Mox lenone suas iam demittente puellas, Tristis abiit: sed quod potuit, tamē ultima cellam Clausit, adhuc ardens rigida tentigine vuluae, Ac resupina iacens multorum abforbuit ictus. Et lassata vris nondum satiata, recessit.*

14 Voluerunt principes quas castigare non poterāt, extra ciuitates pelli, & lupanaria esse: & eō, ut ad sentinam malorum, ut fectore sociarum saltē respicerent, inuitas adduci auctoritate eorum qui in iurisdictione loci praesent, quive eas redeunt in oppida castigaret pena, ut D. Ludouicus Rex Galliae statuerat. Et fuerunt, quando illa lupanaria perferebātur, statuta ciuitatum, ut mulier meretrix posset inuita ad lupanar duci: eo enim publico pudore, quae pro matronis haberi volebant meretrices, metu ne eō ducerentur, aliquādo continerentur. Et si propter maiorum causam, ne in eos forsitan infcios criminis pena extenderetur, in meretricibus nuptiis adulterantibus locum non habere placuerit. In hanc sententiam quoque Corn. Tacit. scribit de Drusi & Germanici agēs temporibus. *Eodem anno, inquit, granibus senatus decretis, libido feminarum coercita, cautumque, ne quatum corpore faceret, cui aui, aut pater, aut maritus, eques Romanus fuisset. Nam Vistilia praetoria familia genita, licentiam stupri apud adiles vulgauerat, more inter veteres recepto, qui satis penarum aduersus impudicas in ipsa professione flagitij credebant. Moris enim fuit, apud Adiles nomen profiteri: non prostitulis, sed meretricibus quae honestioris loci & quastus, copiam sui noctu tantummodo facerent. Ceteris feminis si deesse accusator publicus. Adiles ipsi probrosam foeminam agebant, ut notat Liuius. L. Vilius Tapulum, & M. Fundanium Adiles plebis, aliquot marronas probrī apud populum accusasse, & in exiliū egisse. Verum tamē iure omni scortationes & prostitutiones puniendae veniunt: ius namque ciuile Pandectarum, neque ei ignoscendum censet, quae obtentu paupertatis etiam turpissimam vitā elegit. Et Vlpianus, qui suppressit, inquit, *scortum libidinis causa, vel fores meretricis eadem ratione effregit, lege Favia, vel de vi non tenetur, hic enim turpius facit, quam qui surripit, sed quia scum facti ignominiam compensat, certe fur non est.* Ex quibus verbis constat, turpius hoc crimen ceteri furto & vi, & infamiam habere: ut non immeritō puniendum censent leges, leuius tamē si quis meretrices appellauerit vel sollicitauerit, quam si virgines & pudicas matronas. Iure Codicis Iustiniani, Imperator Constantinus, has meretrices, quarum venenis inficiunt animi perditorem, tormētis subiici iubet, ablatis omnibus, quae illis donata sunt aut liberis ex huiusmodi natis. Facta reuocationis potestate legitima sololi donantis scortationis, aut fratri, forori, vel aliis eius proximis. Quae lege certē leges anteriores meritō emendatae videntur, quibus recipiebatur affectiois causa donationes, erga meretrices: nisi quod verius puto, intelligamus donationes recepisse antiquos inhonestas in meretrices solummodō, quando turpis cupido scortandi ex parte dantis esset, non etiam si ex parte accipientis, hoc est, valere, quando scortatio secuta nō est, ex parte*

accipientis: sic interpretor Vlpianum, dum in hęc verba ait. *Sed quod meretrix datur, repeti non potest, ut Labeo & Marcellus scribunt: sed noua ratione, non ea, quod turpiter turpitudine versatur, sed solius dantis. Illam enim turpiter facere, quod sit meretrix, sed non turpiter accipere, cum sit meretrix.* De facta scortatione per verbum, sed de datione ut fieret. Neque etiam Antoninum & Dioclerianum & Maxim. officere arbitror dicentes, datum ob lenocinium repeti non posse: Siquidem etsi possemus illorum legem ad corrupta tempora dehinc emendata deferre, succurrit adhuc explicatio, ut non possit datum repeti ab ipso turpiter dante: quod allegans propriam turpitudinem nō audiatur. Ceterum non ideo praclusam aliis proximioribus donantis, repetendi viam arbitramur. Et in pari quidē causa turpitudinis meliorem esse causam possidentis, quam repentis, facemur: quando proximi, vel filij, vel cognati, vel pater turpiter dantis, repetit, non est par causa perentis, & possidentis meretricis, vel lenonis. Nec verissimile est Iurisconsultos, qui meretriciam artem reprobant, & puniunt, eas lucro dignas arbitratos fuisse, quas poenis subiiciendas responderunt: aut voluisse turpissimam vitam priuilegio hoc donare, supra iam commune, quod prohibet per illicitas artes donationes extortas ratas non haberi. Cū & Iulianus respondeat, mala fide eum quoque emisse videri, & idcirco nō usufructu, qui a domino emit luxurioso, & protinus scorto pecuniam datur. Et Vlpianus improbat oblationem eius, qui ex mandato adolescentis, sciens pro meretrice fideiusserit: quia fideiusserit ita, videtur quasi perditur pecuniam credidisse. Idem si directō mandasset pecuniam meretrici credere, non obligabitur mandati: quia contra bonam fidem mandatum sit. Neque oportet laudando factam donationem, augeri malitiam, quia & is persuadendo, ut amator sui esset, vel luxuriosus, mentem eius corrumpit donantis, & ita deteriore facit, ut vtrumque tradit Vlpianus & Paulus in seruo ad eum modum corrupto: multo magis, si quis putat liberum corrumpere, ut filium: cum patris interit animos liberorum non corrumpi. Nec nouum hoc videri debet, reuocari liberalitates per proximis ex lege Constantini: cum propter eandem infamiam, proximi fratres etiam rescindant, & de inofficioso arguere possint testamentum fratris, si in eo infamiae & turpem personam instituerit, ut idē Constantinus piē sancit: alioquin sine turpitudinis occasione reiciendi. Tanta autem est meretricum flagitiosa turpitudine, & foeditas, ut ob eā filia exheredari a patre possit. Scelus harum magnum, proprium corpus vendēdo minutatim, ut propola merces distrahat, quatum facientes ex membris contra ipsam naturam: cum quod nemo dominus membrorum suorum, tum etiam, quod liber homo non recipit estimationem. Indigne ideo aliquo iuris beneficio, ut pote quae ad pretij participandum se venundari passa sunt. Et proinde etiam summa infamia habitae apud Persas, qui tamen, ut diximus, concubinas probant, & in quas ut iure ciuili receptas, olim donationes collatae valebant, ut referat etiam Plutarchus Artaxerxem iussisse, Arbacem desertere & apud se transfugam delatum, notari, pro pena capitali qua erat puniendus duntaxat humeris meretricula (quae summa apud Persas ignominia fuit) in via publice tota die ferre ac traducere. Iustinianus

K Vlp. in l. idē & si obitupri, l. 4. s. quod si meretrici, de cond. ob turp. cau. l. 2. P. tit. 5.

l. 1. s. & l. mer. calēm, l. 5. eo.

m l. tranfactio ne finita, de trans. C.

n l. si seruus, s. de illo, de ver. oblig. P. l. si ob turp. de cond. ob turpem cau. P. l. in pari causa, de reg. iur. cū similib.

o in l. si quis cum sciret, l. 8. pro emp. l. 4. P. tit. 6. p. l. si verō non remunerādi, l. 12. s. adolefcēs, mand. lib. 17. P. tit. 4.

q Vlp. l. 1. s. ff. & Paul. l. 2. de ser. corr. p. l. 11. P. tit. 5. r Vlp. l. doli, l. 5. eo. s Paul. l. tūctum veniat, l. 14. eo. t d. l. C. de nat. liber. v Constantin. in l. fratres, l. 27. de inoff. testa. lib. 3. C. tit. 28. Iustina. s. i. eod. tit. x Diocl. & Maxi. l. fratris, l. 21. de inoff. testa. C. y l. idē l. 6. filiam l. 19. eo. s. si verō, vt cum de appell. cog. in auct. coll. 8. cōd. 12. z Vlp. l. liber homo, l. 13. ad l. Aquil. l. 9. P. tit. 2. a l. s. sed cum homo, de iis qui deiecer. P. 6. P. impo. in l. 3. q. ad liber. procl. non lic. l. 40. P. tit. 13. c. Papi. in l. donationes, in concubina, l. 2. de donat. P. excepto milite, l. 2. C. de donat. iur. vir. & vro. d. Paul. in Ar. l. 2. c.

a Valla, lib. 4. elegant. c. no.

b Xen. Apom nem.

Ausa

a Iustin. in l. si qua illustri. l. 5. ad s. c. Orf. lib. 6. C. tit. 56. b s. r. & toto rit. de lenoni- bus, in auth. c. l. palam, s. non est, de rit. nup. p. d. Valent. l. si de specta. li. m. C. tit. 40. e d. l. in. & l. si lenones, l. 13. de epif. aud. li. 2. C. tit. 7. cum similib. ibi notat. f Cio Cassius, libr. 55. histor. Rom. g Lamprid. in Alex. Seucero. h Aneas Syl. lib. 1. de dift. & fact. Alphon. c. 61. i Suet. Tranq. in Domitia. k Dio Cassius, lib. 56. hist. Roma. l Heracl. lib. de politis, in politia Cor. m Petr. Mart. in lib. noui orbis, de infu. nuper repert. n Suid. in ver. epif. o Athen. lib. 23. c. 32. p Demosthe. orat. cont. Andro. q l. in an. in arg. ratio. De mothe. cont. Andro. r Procop. lib. de adif. Iusti. s Aesch. orat. con. Timar- chum. t Deut. c. 23. v Exod. c. 20. z ca. fornicar. iij. s. diff. can. meretrices. 32. q. 4. y Horati. lib. Carmi. od. 25. z Plutare. lib. de virtutibus. 1. de animi tranquiil.

in ea lege quam se consecrasse pudicitiae profi- tetur. In mulieribus, inquit, ingenus & illustribus, quibus castitatis observatio precipuum debitum est, nominari spurios satis iniuriosum, satisque acerbum, & nostris temporibus indignum esse iudicamus. Illicitus itaque hic iure ciuili Romanorum meretricius concubitus, & lenocinium, & lenę capitali supplicio supponuntur, vel ea ratione, quod lenocinium non minus crimen dicitur, quam que- stum proprio corpore facere. Et Valentinianus in lenones, qui inuitis peccandi ingerunt necessitatem, exilium & metalli publici poenam statuit: soluta potestate, si quam lenones vel paternam vel dominicam in profecturas habent. Quam obrem nec Octavianus Caesar hoc vitium pati per- mit in filia Julia, quam ob luxuriam in insulam Pandarariam, quae sita ad Campaniam est, relegauit: Iulio Antonio, aliusque, qui cum ea rem ha- buissent, morte multatus. Et Seuerus imperator vetuit inferri in sacrum ararium lenonum vecti- gal, & meretricum, & exoletorum, vt ait Lamprid. Et apud Boemos inquit Aeneas Syluius, vectigal meretricum exigi nequit, apud quos lupanaria publica prohibentur. Domitianus Caesar lege perpetua mulieribus incontinenter viuentibus ademit facultatem acceptandi legata & heredita- tes. Octavianus Caesar filiam suam, quae male & luxuriose vixerat, quamque ob id in insulam ante relegauerat, humari in suo sepulchro vetuit testa- mento, etsi eam donatione dignatus fuisset. Exola quoque in aliarum nationum bene ordi- natis politis, quando bonos nactae sunt principes. Sicuti apud Corinthios Periander rex, omnes quae pudorem prostituissent, in vendas submerfit, teste Heraclide. In regione Palmaria in orbe no- uo navigationis Hispanicae comperta, quid sit coire, nemo intelligit, donec nubant, & morte piandum est, aliter accidere, vt ait Petrus Martyr. Scipio sortita, vt haruspices & vates, castis pepulit, teste Suida. In Ciorum ciuitati- bus neque amicas, nec tibicines intueri licet, vt scribit Phylarchus lib. 23. apud Athenam. Athenies eisdem & scortatores infamia, & dignitate adempta damnarunt: quorum lex & in- administrationem non admittendum, vt refert; Demosthenes P. & Libanius. Sustulit lenonum & meretricum Byzantij sodalitia Iustinianus, & co- uersarum in meliorem frugem monasterium aedi- ficauit, & reditibus abunde dotauit, teste Proco- pio. Athenis vir quidam ex ciuibus, cum filiam suam corruptam comperisset, eiusque aetatem ad nuptias vsque non probe custodisset, ipsam vna cum equo quodam in deserta domo conclusit, quo potro futurum erat, vt praefame absumere- tur, vt ait Aeschines. Iure diuino & pontificio certior quoque prohibitio, & scortationis vindi- cta: Non erit, inquit Deus, meretrice de filiabus Israel, neque scortator. Et rursum, non machaberis. Machiae autem nomine, continetur omnes illi- citae species, extra matrimonium, coitus. Et ita machos omnes scortantes vocat Horatius, dum sic scribit de Lydia meretrice, Inuicem machos anus arrogantis Flebis in silo leuis angiportu, &c. Et si meretrices, & simplex fornicatio aliquando & vt plerunque pro coitu illicito, citra incestum, adulteriumque intelligatur: & machus proprie citra extensionem mentis intelligatur adulter, si- cuti verba Plutarchi innunt, & ὁ ἄσπις μοιχοῦ τῆς

ἐτέραν γυναῖκα θαυμάζοντες, ὃ τὸν ἴδιον καταφρονούντες. Er D. Matthaeus, ὁ ἀπολαύμενος μοιχοῦται. Er apud D. Marcum, ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ γαμήθῃ ἄλλῳ, μοιχοῦται. Er D. Lucas, πᾶς ἀπολύων, τὴν γυναῖκα αὐτῆς, καὶ γαμήσῃ ἑτέραν, μοιχοῦται. Er Plato, πᾶς γυναικα μοιχεύωνται. Sunt & eius rei plura passim obuia testimonia, quae pratermitto. Quia igitur meretrices tā turpes & infames per- sonae sunt, possunt imò debent à vicinia honesta, & pariter lenones & lenae expelli, vt cadauera foetida, quae contagione & visu sana inficiunt corpora: vt tradunt Ludouicus Bolognensis, Lucas de Penna, Nicolaus Boerius, Ioannes de Bla- nasco. Nec vnquam licere debet in loco honesto, inhonestas annotare, id est, videre & inuenire personas, vt ait Theodosius Caesar. Et turpia omnia ab obtuentibus & conspectu hominum summoueri oportet. Quinimo nouellarum iure, quae facem huiusmodi mulierum & lenonum domo sua non extruferit, adibus, quae profectibus, & in fiscum deferuntur, priuatur: sicuti & is qui passus est in sua domo falsam percuti mone- tam. Itaque & quando lupanaria permiffa erāt, ea procul ab vicis urbium honestis construebantur, vetitumque meretricibus, vt leprosis, aliis mulieribus non commiseri, ne exemplo vel colloquio corrumpere & polluerent metis egrediendi constitutis, quas citra poenam fustigatio- nis nō licebat illis transilire. Adhuc & certa nota illis vel signum impudicitiae definitum, vt qua- les essent, dignoscerentur, & opprobrio vel respicerent, vel inter matronas non irreperant, li- gula Tholosa ab armis dependens symbolū erat. Voluerunt quippe & leges discretum vestitum esse impudicarum mulierum, & matronarum, vt supra diximus in oneribus matrimonij, in secun- do onere: & vetitum matronarū vestes sibi vsur- pare. Vt de Iudaeis quoque inter Christianos de gentibus statutum est iisdem rationibus. Er Ro- mae prostabant meretrices extra mōnia vrbis in fornicibus, vnde submāniana dicta: sunt vxores non illepidē à Martiali. *Comuna Zoili quisquis potest esse, Submānianas cenet inter vxores.* Inde & fornicatrices, fornicari, & fornicatio, à fornicibus vilibusque locis, in quibus degebant ista χαμαῖονται, & lupanaria χαμαῖονταῖα seu πορνεία. Putauit Gelasius Pa. fornicationē esse om- nem speciem illiciti concubitus, etsi vt plerūque restringatur ad coniunctionem meretricum: co- cubinarum, solutarum à matrimonio, item & vi- duarum: non virginum, in quibus proprie stu- prum. Quod tamen latius Iurisconsultis parer: at raptum, aut cum vi: & incestum, cum constan- guineis & affinibus. Natuta quoque istos vene- reos actus tandem in authoribus, punit sicque Persius notat, *Hic campo indulget, hunc alea decoquit, ille In venerem putris. Sed cum lapidosa chiragra. Fregerit articulos veteris ramalia fagi. Tum crassos transisse dies, lucēque palustrem, Et sibi iam serui vitam ingenuere relictam.* Habiti & infames ipsi molles, vt Argyrius De- magogus à Athenis. Audierunt malē etiam olim Massilienses ob molliem, quod muliebrem in morem vestirentur colligatis capillis, & delibuti vnguentis: vnde in effeminatos dictū, ἐν μασσα- λίας ἄνδρες, ἐκ Μασσηλίας ἄνδρες. Vt pessimē etiam in- famati ob foeditatem irrationis Lesbij, vnde & prouerbum pro eo, λεσβίται, ὅς ἰσχυρῶς

a Matth. 5. & 19. c. b Marc. 10. c Luca. 16. d Plato, 2. de repub. e Lud. Bol. in secun. interpr. l. non aliter, de visu & hab. in P. f Luc. de pen. in l. si qua, de spectacul. lib. 2. c. g Nicol. Boer. in cōf. i. quod se quitur con- fect. Bitur. h Ioā. de Blan. in praxi crimi- nal. can. tit. de lenonib. i Theod. l. si qua in publi- cis, l. 4. de spe- da. & sent. li. 2. c. tit. 40. k Arcad. & Ho- no. in l. cum su- pra, de re mi- lit. lib. 12. c. l s. premiūm, de lenonib. in auth. m l. r. de fals. monet. C. n l. mima, de epif. aud. C. & ibi interp. o. c. in nūm- lis, de Iudaeis, ap. Greg. p Mart. lib. 8. q Gelas. in c. lex illa, s. cum ergo, 16. q. 1. r Inter libe- ras, s. ad l. Tu- li. de adul. p. l. inter stuprum, de verb. sig. c. nemo, 32. q. 4. can. Idolola- tria, 28. q. 1. s Perf. Satyr. 5. t Suides, in Ar- gitorio. v Suid. in ver. ix. x Idem in ver. λεσβίται.

De filiis ex illegitimis coniunctio- nibus natis. Cap. 3.

- 1 Natiuitates & mortes personarum quidam ma- gistratus Indorum perferunt abantur.
2 Natiuitates puerorum profestabantur Romani cum die & consule in aede Saturni.
3 Natiuitatis & mortis quoque edicto iussit Fran- ciscus 1. Gallia. Rex perferri tempus.
4 Filiorum nomen vnde Natum.
5 Filiorum diuisio.
6 Filij proprie dicuntur ex coniugio legitimo nati.
7 Filios, P. filii norunt ex proprietate sua.
8 Filium mater suum cognoscit esse, pater putat.
9 Filius adulterinus dignosci potest, si lac matris que alit illum, & alium concipit, corrumpi- tur.
10 Filij & liberi idem, sed longius liberorum & paren- tum nomen porrigitur.
11 Liberorum nomen, & de uno tantum filio dicitur.
12 Filiorum nomen ad omnes descendentes perti- net.
13 Fratris nomen ad omnes cuiuscunque gradus per- tinet proximis.
14 Filiorum naturalium & legitimorum dua species, sui & non sui: & qui illi.
15 Filiorum, alij posthumi, alij non: & qui huiusmodi: alij monstruosi, alij non, alij abortiu.
16 Filij naturales non erant ex more patris apud Phryges.
17 Nothus filius quis Gracis.
18 Spurius filius quare ita dictus.
19 Nothi, spurij & Manzeris differentia.
20 Manzer vel spurij arcebat ab ecclesia vsque ad decimam generationem.
21 Spurius esse, opprobrium est.
22 Adulterinus filius quis, nime. 2. 4.
23 Ex concubinitibus illicitis impis nasci, & iram Dei concitari.
24 Matri non creditur nupte, dicenti filium ex altero, quam marito se generasse.
25 Filij habitij suspecti, tanquam non ex marito geniti, maximam notam spuriorum habent.
26 Leotyrides regno Lacedemoniorum, vt suspectus spurij reiectus.
27 Assertio patris, naturalem filium faciebat legiti- mum, quomodo.
28 Filij illegitimi quando censentur, nati etiam ex ma- trimonio, sed ex publica honestate prohibito, sine Ecclesia permissione.
29 Illegitimi filij quoque, incestuosi, nefarii.
30 Illegitimi non censentur filij nati, 7. 8. 10. 11. 12. 13. mens.

Strabo. li. 15. P. Pud Indos, vt scribit Strabo, erant vrbis praefecti tertij ordinis, natiui- tates & mortes perferunt, & qua- do, & quomodo facta essent: idque tributorum gratia, non bona, malaue natiui- tates & mortes laterent. Roma quoque profite- bantur & nomina, diem & consulem natiuitatis pueri edebant. Capitolinus autem ait, M. Phi- losophum primum iussisse apud praefectos ararij in aede Saturni, vnumquēque ciuium natos pro- fiteri, intra tertium diē nomine imposto: & per prouincias vsu publicorū tabellariorum insti-

tuisse, apud quos idem de originibus fieret, quod Roma apud praefectos ararij, vt si quis forte na- tus in prouincia, causam liberalem diceret, inde ferret. Et alibi ait, Gordianum, filium nomine Antonini illustrasse: cum apud praefectum ararij more Romano, professus filium, publicis actis no- men eius insereret. Non assentior tamen Capito- lino, cum hoc institutum tribuat primum M. An- tonino philosopho, qui imperium adeptus anno domini 163, vt tradunt Eusebius, & Orofius in 7. c. 15. Ante quem tamen id ipsum receptum Romę testatur Iuuenalis, qui secundum Suidam vixit sub Domitiano, qui adeptus imperiū teste Oro- sio & Aurelio, anno Domini 84, vel secūdū alios sub Traiano, qui imperator declaratus anno Do- mini 102. Is autem Iuuenalis sic scribit, in pro- popoecia mulieris adulterae ad maritum, Nullum ergo meritum est ingratis, ac perfide, nul- lum, Quod tibi filiolus, vel filia nascitur ex me? Tollis enim, & libris actorum spargere gaudes Argumeta viri. Plato sanxit pro magistratibus legitime crean- dis, vt candidatorum vnusquisque in ara Dei no- men suum & patris, & tribus, & gentis in tabula scriptum deponeret, scilicet tempore quo comitia haberetur. Statuit Franciscus primus Rex Galliarum, vt quilibet natus & baptizatus no- men suum & patris & matris profiteretur, mor- tuorum quoque fieret professio apud curionem seu parochū, à quo tingeretur, vel vbi sepelire- tur, vt certa & mors & natiuitas fieret. Cuius ta- men constitutio, quod ad professionem natiui- tatis pertinet baptizandorum, paulatim abiit in- defuetudinem ex consulta conuientia magi- stratum: quando aliquot mulieres ex turpi con- cubitu partum edentes, inuentae fuerint potius maluisse partus necare, vel subtrahere baptismo, quam in eo patris & matris nomen fateri. Filij dicti videntur à Græca dictione παῖς ὁφθαλμῶν, ab amore, dicit enim Cicero, ἡσυχῶν ὁφθαλμῶν εἶναι παῖδας, genuinā & naturalem erga filios esse bene- uolentiam: vel secūdum Alciatum & alios, à nomine ὄφθαλμος, aut, vt aliis placet, à filo, id est, similitudine, quod procreati vt plerunque similitudinem pa- rentum referant, & in eam significationem Gel- lius filium vsurpauit, dum ait, Iustitiam ex sentē- tia Chryppi pingi forma & filo virginali, aspec- tu vehementi, &c. Filio, id est, similitudine. Filij, aut legitimi & naturales simul sunt, aut naturales illegitimi, aut naturales legitimi, seu legitimi facti, aut legitimi non naturales. Iulius Pollux duas species ponit, nempe gnesios, ex coniu- gio susceptos licito: & nothos, aliunde natos. Proprie & absolute filiorum pronuntiatio ad eos tantum pertinet, qui ex legitima nati sunt con- iunctione & matrimonio, legitimi & naturales simul dicti: lege & natura matrimonij approbā- tibus: & ex verissima presumptione ex alieno co- cubitu nō fuisse natos, quam coniugum. Alioquin enim difficilis filiationis probatio. Sic Augu- stinus Caiū Tectiū infantē à Tectio patre exhere- datū in bona paterna rescisso testamento ire decre- uit: neq; de statu filij post mortē patris queri pas- sus est, quē Petronia matre, quam Tectius pater quoad vixit in matrimonio habuerat, natū, veluti in proprio iure, & ab iis mutuo educatū esse ap- parebat. Nec licet hic patribus prole negare, nisi expresse adulterinā probet: quod difficile est, nisi esset vis quaedam propria singulari infita, quae in

d Capitol. in Gordia. e Iuuenal. Sa- tyr. 9. f Pla. dial. 6. de legib. g in regis Frā- cif. constitut. anno Domini 1539. arti. 50. & 51. 52. 53. h Cic. ad Ar- ticum. i Gelli. lib. 14. c. 4. k Iul. Poll. lib. Onomasti. c. 2. l l. filium, l. 6. iuncta glo. de iis qui sunt sui vel alij. iur. li. 2. P. tit. 6. Paul. l. quia semper, de in ius voc. li. 2. P. tit. 4. au- then. uic. soli, de natu. lib. C. m l. Lucius, l. 82. de condi. & demonst. n Val. Max. lib. 2. c. 7.

runt, πένθος δ' ἴσ' τὸν ἀνδρῶν κνήσους χεῖρας: id est quantum est hominis gestationis tempus. Et multa opinio est, eaque pro vero recepta, postquam mulieris uterus conceperit semen, gigni hominem septimo rareriter, nunquam octavo, saepe nono, saepe numero decimo mense; cuiusque esse gignendi hominem summum finem. Dixit rareriter septimo gigni, quia septimo mense non nisi pridie, posteroque plenilunij die, aut interlunio concepti, nascuntur, secundum Plinium. Qui & tradit, septimo mense genitis, saepenumero foramina aurium & narium defuisse. Et Galenus tradit in minori intervallo, quam sit anni dimidium, septimestres partus vitales edi posse, negasse Hippocratem voluit. Explicat & Hippocratem Vlpianus, dum respondit secundum Hippocratis sententiam, posse nasci 182. die partum, id est, media parte anni eaque nec integra, si consideremus annum vulgarem constantem 365, diebus & quadran- te, vt bissextilis 366, perficitur, cum tamen bis 182. reddant 364. dies. Sic Galenus iterum ait, Nullas planè celerius notat parere 182. die cum dimidio, & quibusdam horis: vel post exactum quartum supra ducentissimum. Atque ego, inquit, vnam mulierem reperi, quae centesimo & octuagesimo quarto die completo pepererit. Porro post decem menses mortis patris natum, non admitti ad legitimam hereditatem, Vlpianus respondit: illegitimum eum arbitratum. At postea placuit, & in 10. 11. 12. & 13. mense legiti- mum nasci partum, vt supra docuimus.

De filiis legitimatis, seu de legiti- matione nothorum.

Cap. 4.

Novell. quib. mod. nat. eff. leg. & sui &c. in Auth. col. 6. tit. 1. Quib. mod. nat. eff. sui, in Auth. coll. 7. tit. 1. Qui filij sint legit. lib. 4. Decret. tit. 17.

- 1 Notum interdum digni, qui eximantur à nota illegitimorum.
- 2 Illegitimi esse desinunt, dum sunt legitimi.
- 3 Legitimantur filij quatuor modis, Oblatione curiae, Si pater legitimos dixerit, Per rescriptum principis, Per subsequens matrimonium.
- 4 Adulterini & nefarii seu incestuosi filij, num legitimantur per subsequens matrimonium.
- 5 Legitimatō per rescriptum principis.
- 6 Filius spurius sacerdotis legitimari per rescriptum principis nequit.

Æterum interdum ita proficiunt bonis moribus & eruditione liberi nothi, vel aliis rebus, vt digni sint qui eximantur ab infami natiuitatis nota: sic enim apud Euripidem, arguit exemplo Pelus,

ἢ εἰ νόθος πείρηκε, πολλὰ δὲ τοι ἔργα καθεύων γλυκύνεισσι σπέρματι νόθοι τε πολλοὶ γνησίων ἀμείνονοι, id est, Licet nothus sit, certe saepenumero Arida satio fertile & pingue vincit solum, Multique spurij prestant legitimis.

2 Transeunt autem naturales illegitimi filij in legitimos suos, quando legitimi fiunt, dicunturque tunc legitimati. Quod fiebat quadruplici modo

primum, per oblationem curiae alicuius loci, si ipsi operas ipsi impendissent, vel illegitima naturalibus nuberet. Secundo, si illegitimum naturalem pater vocasset legitimum. Si quando hodie tamen vocaret filium bastardum, filium legitimum & naturalem, dubium esse posset, num haberetur pro legitimo: & num ille succederet exemplo legitimorum. Et actus distinctio opus esse crediderint, vt, si pater dixerit matrem fuisse sibi desponsatam, cum affirmatione filios ab ea susceptos, suos esse: tunc haberi illos pro legitimis per consequentiam matrimonij, si aliam vxorem non habuerit tunc cum genuit, aut si probatum, illam antequam etiã aliam duceret eum affidisse, vt dicitur, seu ei fidem dedisse. Nam promissio de futuro matrimonio sequente copula, facit matrimonium praesumptum, contra quod non habeat locum probatio. Quod si sola sit assertio patris, qua eum dicat suum, quemadmodum nihil illa prodest ad firmandum quod non est matrimonium, ita nec ad legitimandum filium iuuabit. Quare vt assertio patris nunc legitimum filium spurium faciat, cum his exigitur consensus viciniae, vt cum filium pro legitimo reputauerit. Solaque nominatio vel scriptura, non facit filios qui non sunt, & facit Imperator Gordianus pro hac sententia, Luculentius Valerianus & Galienus CC, Neque professio, inquit, neque asseruatio nuncupatum filios qui non sunt, veritati praedicit, &c. faciet tamen praesumptionem assertio vel negatio patris, vel matris, pro filio. Vel contra, donec contrarij probetur. Sed non praedicit veritati. Et videtur huius sententiae assertor Alex. 3. sum. pont. v. Videndus & pro hac quaestione, Guillel. Bened. addenda & consideratio matrimonij, prout monui supra. Tertio, per subsequens matrimonium cum concubina, ex qua liberi suscepti, initium: nisi aliud affinitatis vel alterius causa impedimentum subsit. Quod fit, vt incestuosi & adulterini non possint per matrimonium matris eorum cum patre contractum legitimari, quia lex huiusmodi coniugia abominatur. Quod tamen interpretes glossator Ber. intelligendum censet, si ea, cum qua adulterium committitur, sciuerit vxorem habere, non autem si ignorauerit. Cui certe ad stipulatur Innocentius tertius summ. Pontif. De nefariis autem & incestuosis spuris, ne possint villo modo legitimari sequente matrimonio procul à dubio est, eò quod, vt in impedimentis diximus, nullum possit in gradu prohibito recipi matrimonium iustum, si accusetur. Quod si liberi nati sint ex matrimonio contracto in gradu prohibito, distinctio alia, quae proximè in illegitimis distinguendis annotata est, adhibenda: neque ea ad spurios legitimandos per subsequens matrimonium pertinet, sed est alterius inspectionis. Quarto, legitimantur per rescriptum principis: princeps enim qui in manu habet legum auctoritatem, cui leges interpretari & abrogare licet, & potest gratiam praetoriam legum facere. Placuit tamen 6. Calend. Aprilis 1562, Senatui Parisiensi, nullatenus regis codicillis sacerdotis filium, iure legitimorum donari posse. Idem planè decretum regia sententia in eodem Senatu prolata 15. Calend. Octob. 1573, triduo post felicem Poloni Regis in urbem ingressum, teste Rhena- te Chopino.

k s. quod vero, quib. mod. nat. eff. sui, s. si denup. apud Iustitia. l. de nat. li. C. l. s. si vero is qui, quib. mo. nat. eff. sui, s. ad hoc vt lic. ma. & auiz in auth.

m ca. per tuas, 12. qui fil. sine legit.

n cis qui fidē, de sponsal. ca. per tuas, 6. de condi. apposi.

o ca. per tuas, & ibi gl. & Felin. stq. Pan. de probatio. p. Di. cleti. & Maxi. in l. non epistolis, 12. l. non nudis, 14. de proba. l. 4. C. tit. 9. q. Gordianus, in l. si pater, 4. de hered. insti. li. 6. C. tit. 22. r in l. neq; pro fessio, 5. de test. lib. 6. C. tit. 23. s. l. etiam matris, de prob. P. l. fin. cod. tit. v in ca. transmissa, 3. qui fil. sint legit.

x c. Raynūtius ad verba, Quae filij ex eo suscipiens, nu. 1. de testa. y c. 1. nu. 25. & seq.

z l. diui. Cōstā- tini, & l. cum qs, & Inuper, de nat. li. C. 6. fin. de incestu nup. colla. 2. in auth. ca. & ca. tanta, qui fil. sint legit.

a l. Claudius, de his quib. vt indig. in P. ca. cum habere, de eo qui duxit in matr. quam prius possue. per a. dul. apud Gregor.

b glo. in c. tanta, ad ver. alij, qui fil. sint legitimi.

c Innoc. 3. in c. ex tenore, c. 14. eod.

d s. si quis vero non habet filias, & s. si i- gitur, q. b. mo. dis nat. eff. legi. s. illud, q. b. mod. nat. eff. sui collat. 7. in auth. c. per ve- nerabile, qui filij sint legitimi.

e l. 1. & fin. de legib. C. f. Rhen. Chop. li. 1. de doman- tio Regis, tit. 11.

f Prouerb. ca. 6. Ecclesiast. c. 1. 1. 2. 12. & c. l. 4. Reg. 4. l. c. 10. m Eccles. 3. n Ad Gal. 4.

o D. Ioan. 1. Epi. c. 2. 3. 4. 5. p c. contra dō, c. 5. de cogna. spirit. li. 4. De- cret. tit. 17. c. 2. eo. in 6. lib. 4. c. 5. can. in ca- techismo, de consecra. dist. 4. cano. si quis vnus, 30. q. 4. q. Deut. c. 14. Esai. 1. Hier. 31. i. Tim. 5. s. Gen. c. 6.

De filiis legitimis tantum. Cap. 5.

- 1 Legitimi tantum filij, qui.
- 2 Legitimorum filiorum diuisio iure ciuili, in adoptatos & arrogatos.
- 3 Patres & filij, secundum legem alij, & alij secundum carnem.
- 4 Filiatio iure diuino secundum similitudinem generationis pluribus modis dicitur, creatione, operatione, confirmatione, principio, imitatione, doctrina seu eruditione, catechismo, beneuolentia, honore, potestate, nutritione.
- 5 Filij dicti Dei, regeneratione Baptismatis, & qui à nobis in regeneratione suscipiuntur filij nostri Iustitiae, & ex confirmatione, & poenitentia, spirituales filij.

Filij legitimi tantum illi dicuntur, qui à lege aliqua in numerum filiorum naturalium probatorum iure rediguntur, & pro filiis habentur, etsi non sint: quado similitudo quaedam cum naturalibus, vel aquare pluilegium omnino vel ex parte datur. Quamobrem non natura, sed similitudine & participatione illi filij sunt. Et quia multiplex potest esse similitudo, sic & multiplex ea ratione filiorum appellatio iure diuino in sacris literis, & iure pontificio. Iure autem ciuili, adoptione & arrogatione tantum recepta, quae & aliis iuribus cognata est. Sic patres alij sunt secundum legem, alij secundum carnem, vt notat D. Hieronymus.

4 Et breuiter sacra pagina à similitudine ortus, quae generationem à patre trahimus, creationem nostram tribuit filiationi, vt sit pater noster, qui nos creauit: solum enim & scriptura sancta, id filium cuiusque rei vocare, quod ab eo factum seruatur, vt Deus, pater caeli & terrae dicitur. Sic filij Dei etiam Angeli mali, oratione dicti. Et pater dicitur principium alicuius rei, vt pater habitantium in aeternis, Genesios 4. Et Tubal pater canentium citharae, eod. c. 4. Genes. Et à similitudine, quod filij vt plerunque imitantur substantiam & naturam parentum filius quoque dicitur alicuius, quod naturam illius imitatur: ita filij hominum, pro hominibus. Fortes filij Deorum & filij Belial scelesti. A similitudine quoque participatio substantiae paternae, qui erudiuntur doctrina aliqua ab aliquibus seu praceptoribus, vel gradu aliquo donantur, filij eorum dicuntur. Sic saepe Salomon quos erudit, in prouerbiis & alibi, filios vocat, saepeque illa voce, sili mei, vtitur. Sic filij prophetarum eorum discipuli dicti sunt. Et j. Samuel dicitur praceptor pater ibi. Quis est pater eorum? Et filij sapientiae iustorum. Sic D. Paulus, filioli, quos iterum parturio, donec in vobis formetur Christus. Atque hac filioli nominatione saepe vtitur D. Ioannes. Sic iura pontificia monent, per instructionem ad fidem seu catechismum contrahi filiationem, & cognationem spirituales. A paterna beneuolentia, quae summa est, & dilecti summopere quoque filij dicuntur. Sic Israelitae peculiari Dei populus, filij Dei dicti. Ab honore, & senioribus obseruandi, vt patres, & à senioribus iuniores erudiendi, vt filij. Sic in genesi, filij Dei dicuntur illi qui inuocabant Dominum, & honorem & obsequium cultus diuini offerebant. Sic amplectentibus fidē

a l. legitima, de pact. in P.

b D. Hier. in c. 1. Matth. 23.

c Matt. 23. Mat. lac. 1. & 2. Sap. 10. Esai. 62.

d Matth. 23. e Iob 1.

f Psal. 8. g Iob. 28. h Iud. 19. & 20. 3. Reg. cap. 21. 1. Reg. 2. 2. Paral. 11.

i Prouerb. ca. 6. Ecclesiast. c. 1. 1. 2. 12. & c. l. 4. Reg. 4. l. c. 10. m Eccles. 3. n Ad Gal. 4.

o D. Ioan. 1. Epi. c. 2. 3. 4. 5. p c. contra dō, c. 5. de cogna. spirit. li. 4. De- cret. tit. 17. c. 2. eo. in 6. lib. 4. c. 5. can. in ca- techismo, de consecra. dist. 4. cano. si quis vnus, 30. q. 4. q. Deut. c. 14. Esai. 1. Hier. 31. i. Tim. 5. s. Gen. c. 6.

Domini nostri Iesu Christi dedit Deus potestatem filios Dei fieri, qui non ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Adoptioque haec filiorum Dei. Et ratione potestatis quae in liberos est, filius interdu dicitur, id quod in alterius iure & potestate est indubiè, vt, Filij mortis estis vos, id est, additi morti, vel ea digni. Ratione nutritionis, alumni filij, & quod nutrit pater vel mater: vt filij maris dicti ab Osea, vt pisces. Ratione generationis, quia Deus & Dominus noster Iesus Christus per proprium sanguinem lauit nos à peccatis nostris, & eius applicatione per sacramentum lauacri Baptismate renouamur, in nouum hominem, exuentes veterem: dicimur etiam filij Dei, fidem eius amplexi, & omnes fideles fratres in eodem patre Domino nostro Iesu Christo, renati ex aqua & spiritu sancto. Quod fit, vt illi quos ex sacro baptismate suscipimus, quibus Iustitiae sumus parentes: filij dicantur, & vulgò optimè filioli, vel Iustitiae filij: cum enim ministerij illis hac in parte praebentur salutis & regenerationis, paterni nominis etiam efficiuntur participes, & nascitur cognatio spiritualis. Similiter & per sacramentum confirmationis, siquidem à primo pabulo sacra- menti salis vsque ad confirmationem contrahitur vt dicunt summi Pontifices compaternitas. Suidas adoptionem Christianam dicit, quando ex sacris fontibus suscipitur. Pari modo filius filiae spirituales is eaque, dicitur, quem, quàmque, quis exomologesi vel sacramento poenitentiae sibi coniungit.

De adoptione & arrogatione. Cap. 6.

Lib. 1. Institutio. tit. 11. Lib. 1. P. tit. 7. Lib. 3. C. tit. 48.

- 1 Adoptio quid.
- 2 Filij sumi adoptione, non fratres, aut alij proximi.
- 3 Filij adoptati, prelati naturalibus.
- 4 Filiorum legitimorum seu adoptiuorum rationes, cur recepti. Filios cur relinquere nostra interest.
- 5 Adoptio duplex, Adoptio & Arrogatio, & quid commune habeant.
- 6 Adoptare mulieres sine gratia nequeunt.
- 7 Adoptare nequeunt, nisi qui generare possunt, & qui prohibeantur.
- 8 Adoptiuus non sunt temporarij, sed perpetui.
- 9 Sexagenarij num adoptio liceat, & quare vetita.
- 10 Arrogatio quomodo fit. Arrogatio facta auctoritate principis & rogatione populi, vnde arrogatio dicta.
- 11 Arrogandi per populum forma.
- 12 Arrogandi causas collegij pontificum dispiciebat.
- 13 Adoptio fiebat apud magistratum, penes quem esset legis actio.
- 14 Adoptio olim fiebat emancipationibus & manumissionibus precedentibus, hodie minime.
- 15 Arrogatio impuberis, curatoris eius assensum desiderat.
- 16 Adoptio quadruplici modo fiebat per principem, per legem curiatam, per praetorem seu magistratum, per testamentum.
- 17 Adoptare adoptariue qui possint.
- 18 Adoptare non potest, qui liberos proprios & naturales habet. Optioe aliter quare.
- 19 Adoptare minorē suū tutor vel curator non potest.
- 20 Adoptantur & filia apud Hebraeos.

t D. Ioan. Eu- ang. c. 1. v ad Rom. c. 8. & 9. & ad Ga- lat. 4. ad Eph. 1. 1. D. Ioannes epist. c. 1. x 1. Reg. c. 26.

y Osee c. 11.

z D. Ioan. Eu- angel. c. 3. D. Pau. ad Tit. 3. 1. D. Petri, 1. a ad Eph. 1. & 4. ad Col. 3.

b c. 1. de cogn. spirit. li. 4. lex. Decret. c. 1. & toto tit. lib. 4. Decret. 11. c. c. 1. 5. ex cō- firmatione, co in 6. c. 1. 30. q. 1. d. Suidas, in verbo BAPTISMA ad limina, 5. fi. & can. om- nes, 30. q. 1.

- 21 Arrogari nec arrogare potest femina, adoptari tamen: non autem adoptare potest iure Romano, aliter apud alios.
- 22 Adoptari unus tantum potest, & qui adoptari possunt.
- 23 Adoptati presentia exiguntur, & quando voluntas.
- 24 Arrogatio & adoptio transferunt in potestatem adoptantis adoptatum & suos.
- 25 *Ἐπιφύτων* quem dixerunt Graeci.
- 26 Adoptatis alia indebantur nomina retentis vel parumper illis immutatis.
- 27 Perdicum sagacitas in dignoscendis matribus.
- 28 Adoptandi inter Langobardos ritus.
- 29 Adoptio in Francia olim, & apud Hebraeos & Graecos usurpata.
- 30 Adoptati nunc in Gallia non succedunt ut filii. Adoptati, & alumni quomodo differant.

Actus legitimus adoptio dicitur, per quam in alienam familiam, ut ait Modestinus & Gellius, inque liberorum locum extranei sumuntur: idque, ut Theophilus testatur, in solatium eorum qui liberos non habent. Finguntur enim liberi tantum adoptione, non autem fratres, vel alterius proximitatis cognatio, testibus Diocletiano & Maximiano. Sic Ambrosius, *Aut natura filios suscipimus, aut electione: in natura, casus est, in electione, iudicium. Magisque sine consensu patris in adoptandis offendimus, quam in genitalibus filijs: quia genitales filios esse, ad naturam refertur: in adoptione dedecoris esse non nisi errori adscribimus.* Et forsitan ea ratione quod praestantes tantum in filios adoptabantur, adoptiuos praefereudos esse naturalibus Hadrianus Caesar persuasum habuit, atque Plinius Iunior. Sic Theodoricus rex Gothorum adoptans in filium regem Herulorum, inter cetera scribit, *per arma posse fieri filium, grande inter gentes constat esse praconium: quia non est dignus adoptari nisi qui fortissimus meretur agnosci: ignaui autem esse nesciunt quos iudicia pepererunt: ij enim gratiam non de natura, sed de solis meritis habent, quando animi vinculo obligantur extranei.* Horum legitimorum tantum liberorum inuitur, & quando de naturalibus & legitimis ex matrimonio iusto conceptis agitur, qui ex matrimonio sunt, dicuntur naturales, illi legitimi adoptiuus. Adoptionis ratio multiplex, & eadem, quibus habere interest liberos naturales iustos, in quorum locum ij cooptantur: nempe vt habeamus successores certos, qui ideò nos obseruent, & curam nostri habeant, ceterorumque insidias auertant, vt quae nomen familiae posteris superesset. Sic & Iocrates in fine agnetici sermonis, *dignum est, inquit, legi succurrere, quia nobis filios adoptare licet, ac de nostris consulare rebus, reputantes apud nos quod deseris nominibus, puerorum loco sit lex huiusmodi: propter hanc enim agnati, ac nullo se sanguinis gradu respicientes, magis inter se mutuo curamur.* Adoptio duplex, adoptio simpliciter, & arrogatio: adoptantur filij fami, arrogantur qui filij iuris sunt. Hoc vtriusque commune, vt in potestatem eorum, à quibus adoptantur vel arrogantur, & in familiam transeat, si autem sui: nisi hodie dentur in adoptione extraneo ex constitutione Iustiniani, & in locum liberorum, quos suscipere possent, veniant. Primum autem, nempe potestatis causa prohibet, ne mulieres adoptare possent iure communi, nisi ex gratia principis: quia in potestate liberos non haberent, nec

a Iactus legitimi, de re. iur. b Modest. l. r. de adop. lib. 1. p. tit. 7. c Aut. Gell. l. 5. c. 19. d Theophrast. lib. r. infit. de adopt.

e Dioclet. & Maxim. l. nec apud de hered. instit. lib. 6. c. tit. 24. f D. Ambr. ad Silianum.

g Dio vel Xiphili. in Adri. h Plin. in Paneg. Traian.

i lib. 4. epistol. Castrod. varia. epist. 2.

k s. u. de legi. agn. succed. l. fin. de his qui sunt sui vel alieni, iur. §. minus, de hered. que ab int. defer. l. adoptiuus. l. 5. de in ius voc. in P. l. si pater, l. 20. & l. non potest, §. de adop. in P. eum simili. l. 1. Orat. 7. m Modest. l. r. de adop. in P. §. 1. eod. ap. Iustin. n s. i. de adop. o s. fed. hodie, de adop. l. cū in adoptionibus, l. 20. eod. c. p s. femina, de adop. in P. Iustinia. l. 5. c. eo. l. nam & filij feminae, l. 21. eo in P. l. si iuspe. l. 2. §. nec abfens, de inoff. testa. q s. ceteri, de hered. qual. & dist. ap. Iustin. d. s. feminae, & l. 4. §. ad testamenta, de bon. post. cont. tab.

Alterum verò vetat, ne & viri quoque quibus impossibile per rerum naturam ducitur suscipere liberos, adoptare possint neue ad tempus fiat adoptio, ne filius sit temporalis. Naturam enim adoptio imitatur. Quamobrem minor maiorem, vel aequalem sibi aetate non adoptat: pro monstro enim, & impossibile est id natura. Pari modo qui vitio incurabili, seu morbo detinentur, vt sanari non contingat, quo inhibeat vxorem ducere & generare, nec adoptare, quoque possunt, veluti castrati: qui autem generare quidem morbo non possunt, verum contingit aliquando eo morbo liberari, & saltem potetia habiles ad generationem esse possunt, vt & steriles & spadones, iisdem & permittitur adoptio. Et qui vxores non habent, habere tamen possunt, si velint. Sic de sexagenariis placuit, quorum etas ad liberos procreandos lege Papia, vt antea diximus, inutilis habebatur. Et Aristoteles, post quinquagesimum quintum aut circiter annum derelinquere debere dixit in aperto procreandi studij, ac de cetero vel sanigatis vel alterius huiusmodi causa concubitu facere videri. Sexagenariis itaque adoptandi liberos erat facultas, qui autem intra aetatem eam essent, non vtique adoptare licebat, sed illis inbebarur potius liberorum procreationi vacare, nisi forsitan mores vel valetudo prohiberet, vt ait Vlpianus. Sic Cicero pro domo sua, *quod est, pontificis, ius adoptionis? nempe, ut is adoptet, qui neque procreare iam liberos possit, & quum patrem, si exoptet.* Arrogatio, id est, adoptio eorum qui sui iuris sunt, auctoritate tantum principali interueniente, iure ciuili fit, sicut rescripto principis, cū causa inquisitione, num honesta ea vel turpis adoptandi occasio: et si de impubere arrogando agatur, adhibita sufficienti cautione, de bonis restituendis, si impubes moreretur, iis quibus obuentura essent, si arrogatus non fuisset: vel eidem ipsi si eum emanciparet, item de non exheredando. Et factam arrogationem per populum Gellius testatur, & ideò arrogationem, quod per populi rogationem fieret, dictam, per hanc verba, *Velitis, inbeatis, uti L. Valerius, L. Titio tam iure legēque filius fiet, quam si ex eo patre, matreque familia eius natus esset: utique ei vna necesse in eum potestas fiet: uti pariendo filio est, hoc ita: ut dixi, ita vos, Quirites rogo.* Fiebat autem lege Curia in comitiis arbitris pontificibus: collegium namque pontificum causas arrogandi dispiciebat, & approbat vel reprobabat, vt ex Cornelio Tac. apparet, dum de Galba adoptare volente Pisonem agit, & ex Cicerone constat. Monebatur autem populus per trinundinum, de quibus futura essent comitia, vt inuitt Cicero, videndus Gruchius. Scribit tamen Cornelius Tacitus, quem alij dicunt primum historiae Galbam, arrogasse Pisonem Licianum, in castris apud frequentem militum cōtionem, Imperatoria breuitate more diui Augusti & exemplo militari, quo vir virum legeret, ac si diceret talem se filium deligere qui in periculis secum fortis obfisteret. Mos enim erat militum cum pericula & discrimen vitæ pugnantibus subirent, singulos sibi notos milites legere, quos antea ex praclaris facinoribus satis perspectos putarent, vt est apud Liuium lib. 9. Adoptio autem legis actio. Adoptionem praebant more antiquo emancipationes tres, & duæ manumissiones, quæ postmodum sublatae sunt, & statutu sufficere pro

r Caius, l. n. l. 1. §. de ius & leg. hered. P.

s Paul. l. si tibi filius, l. 34. de adoptio. P. r s. minores eod. l. si pater familias, l. 15. §. si. & l. adoptiuorum, l. 16. eod. P. v s. minorem, de adopt. l. arrogato patre, l. 49. §. nō tantum, eod.

x l. 2. §. illud, eod. P. l. arrogatio, §. si. eo. §. fed. & illud, eo. l. si seruus, §. si spadoni, de iur. dot. in P. y Paul. l. & qui vxores, §. 3. de adoptio. P. z in rationibus nuptia. a l. pen. C. de nupt. b Arist. l. 7. Politico. c. 16.

c Vlpian. l. si paterfamilias, l. 15. §. in arrogationibus, de adop. in P. l. nec ei, l. 17. §. tertio, eod.

d l. 2. & l. arrogationes, l. 6. eo. C. Caius l. 2. eod. P. §. adoptio, & s. cum aut impubes, eod. tit. apud Iustin.

e d. s. cum autem, l. nec ei, l. 17. §. eorum, de adop. in P. l. 2. eo. C. eod. Gellius, lib. 5. c. 19. f Marc. l. non enim, l. 8. & l. hanc aut cautio, l. 20. l. his verbis, l. 19. de adop. d. s. cum autem, eod. d. l. 2. C. eod. h Gell. lib. 5. c. 19. i Tac. lib. 7. k Cic. pro domo sua. l. Cicet. cont. Rullum. m lib. 3. de comitiis Romanorum, c. 4. n Corne. Tac. lib. 17. auna.

o l. 2. §. 4. de adop. P. l. 1. C. eod. & pro d. cita. iurib.

p Effer. c. r. q l. mulierem, C. de adop. l. nam & feminae, l. 21. eod. in P. s. feminae, eod. ap. Iustin. r Vlpian. in tit. ex corp. Iur. tit. 8. s Exod. c. r. t Arria. l. i. de expe. Alex.

v Paul. Emyl. l. i. no. hist. Frac. in Carolo. 6.

x Vlpian. l. si paterfamilias, l. 15. §. in. de adop. y l. si cū d. de rit. nupt. l. fin. de stat. homi.

pro adoptionis solemnitate adire competentem iudicem, & ex voluntate patris naturalis dantis in adoptionem, & accipientis, & adoptati, fieri: non autem agnatorum adoptati assensus exigitur. Si tamen impubes vel minor in arrogationem se det, certe curatoris auctoritate exigenti, etsi antea contrariè iure seruaretur, placuit. Ceterum & auguror, alio quoque modo apud Romanos factam fuisse adoptionem, quam per legem curiatam, per prætorem, & magistratum: nempe per testamentum, si tamen verum sit, quod scribit Suetonius in Tyberio, ca. 6. fuisse testamentum adoptatum à M. Gallio Senatore. Adoptari possunt & adoptare, quibus specialiter nō prohibetur, lege vel natura, filij, nepotes, extranei, in locum filiorum, & in locum nepotum, etiam si filios qui adoptat non habeat. Coccus Nerua Caesar M. Vlpium Traianum adoptauit extraneum à se, moxque in curia Caesarem designauit, vt ait Xiphilinus ex Dione in Coccio Nerua. Sic Adrianus adoptatus à Traiano post mortem Neruae. Et Adrianus successorem sibi delegit Antoninū: sed cum illi nulla virilis stirps fieret, Commodi filium adoptauit, adiūcto etiam M. Anno Vero, qui antè Catilius dicebatur. Memumque mortuo Vero Caesare, rursus adoptauit Adrianus Arrium Antonium, qui postea pius dictus est, eadem lege, vt idem sibi duos adoptaret Annium Verum, & M. Antonium, teste Spartiano & Capitolino. Iulius Caesar adoptauit Octauium ex Actia nepotem, cum liberos non haberet, eumque heredem imperij & fortunarum instituit, vt scribit Dio. Qui liberos habere naturales & legitimos, non potest adoptare, ne quis contemptis suis alienos, vt curruca auis, educet: cum liberorum solatium hoc iure tantum ciuili refarciatur. Etsi apud Vtopienis alia causa adoptandi sit: nam apud illos, qui aliam artem, quam paternam addiscere velit, dabatur in adoptionem illius familiae, qui artem illam appetitam exerceret, vt Thomas Morus. Veteratur tutori & curatoris adoptare suum minorem 25. annis, ne rationes interciperet. Adoptabant sibi & Hebraei filias, vt Mardocheus Hester filiam fratris sui. Sed iure prohibetur, ne arrogetur femina, nisi per gratiam principis, neue arroget: adoptari tamen potest, adoptare autem non iure Romano. Etsi apud Aegyptios longè aliter receptum fuisse constat, exemplo filiae Pharaonis, quæ adoptauit Mosen in filium: hanc filiam nonnulli tradunt dictam fuisse Thermutim. Refert tamen Arrianus, Adamam Cariae reginam adoptasse Alexandrum Magnam, neque eum filij nomine aspernatum. Vt & Neapolitani regni regina post obitum fratris Ladislai, Iacobus Borbonio Marchiae comiti nupta, dissidio cum marito orto, nec liberos habens, Tarraconensem regem Alphonsum primum adoptauit: hocque abdicato, postea Ludouicum Andegauensem tertium Secundi filium. Graeci autem in hoc Romanis similes, sic enim ait Icaeus Graecus, *Ματρός ὅ ἡδαις ἐστὶν ἐκ τῶν βίβλων ἀρὰ δὲ ὁμοίως ὑπαρξὶ τῶν ἀνθρώπων ἔσται μὴ τῶν ἐν τῷ πατρὶ ὀνομαζομένων τῶν οὐκ ἐκ τῶν βίβλων, id est, a matre nullus per adoptionem alienus esse potest, neque matrem habere potest, nisi propriam sine in gentilitate maneat sine inde migret.* Sed nec quis plures arrogare potest, nisi ex iusta causa, vt si diues valde: non libertum alienum, nō maiorem minor, vt notat Vlpianus. Suum libertum potest, & in seruutate à se genitum, ita tamen vt

libertus non ingenuus fiat, nisi natalibus restitatur, quod fieri solebat per principem. Non potest vel arrogari absens, vel dissentiens, quamuis in adoptione voluntas non admodum perpetuè exigatur, si adoptandus infans sit. Sicut Octavianus Caesar, metuens insidias, adoptauit Lucium statim natum, & Caium fratres, filios Agrippae & sororis suae, vt auctor Dio. Natura arrogationis illa, vt quando quis adoptatur, non tantum is in potestatem transeat adoptantis, sed & qui filij ei sunt, quosque in sua habet potestate, tanquam nepotes. Siquidem qui non est suae potestatis, alios in potestate sua habere non dicitur: Sic natus ex adoptiuo, adoptiuum locum obtinet. Sic apud Cornelium Tacitum, Galba apprehensa manu Pisonis in hunc modum locutus fertur, *Si te priuatus lege curiata apud pontifices, vt moris est, adoptarem, & mihi egregium erat, tum Pompei & M. Crassi sobolem in penates meos adscribere.* Graeci eum, qui omnino in alreid est, à familia sua abalienari, datum *εἰς ἰσοδοσίαν.* Nam & institutum antiquum erat, vt adoptatus ab adoptante acciperet appellationem, nomen tamen eorum quæ prius gesserat aliquid, aliter paulò formatum gessaret: vt Octauius antea adoptatus à Iulio Caesare, dictus est Caius Iulius Caesar Octauius, teste Dione Cassio. Neque enim per adoptionem dignitate quis amittit pristinam, sed augetur, non patria, non ius originis amittuntur. Atque iure codicis, in adoptionem extraneo datus, retinet iura patris naturalis, & alia coniungit: neque enim ciuilibus ratio vel fictio, quod iuris communis est, immutare potest. Quod & in brutis relucet, siquidem id verum est, quod Theodericus Gothorum rex Symmacho scribens ait, Perdicibus hunc esse morem, oua perditam per alterius matris damna refarcire, vt adoptione alienae sobolis, incommoda suae reparant orbitatis: verum nati mox vbi fiduciam habere coeperint ambulandi, in campos exeuntes cum matre, vt fuerint materna voce commoniti, ouorum suorum genitricem potius petunt, quamuis ab alia furtiuus foetibus educantur. Inter Langobardos seu Insuabres olim quoque adoptandi obtinuit mos sed paulò diuerso ritu, quam Romanis esset, nempe de ronsione capilli facta adoptati per eum, qui adoptaret: vt planum fit ex verbis Pauli Diaconi, quæ huiusmodi sunt: *Circa haec tempora Carolus Pipini filius Francorum Rex, filium suum ad Luithprandum regem Langobardorum misit, vt eius iuxta morem capillum susciperet, qui ei caesariem incidens effectus pater est, multisque regis numeribus donatum genitori remisit.* Neque enim aliquando Franci ignorarunt vsum adoptionis, sicut liquet ex eo quod Tritemmius referat, quod Clodouic anno 7. Sigibertus rex Galliarum in Auftrasia filius Dagoberti anno Domini 652. adoptauit Hildericum filium Grimaldi Maioris Domus, in filium & regni successorem. Hebraei quoque antiqui, & posteri adoptione vsi sunt, vt legitur apud Iosephum, Abrahamum adoptasse sibi in filium, natum ex fratre suo Aaramo & germanum vxoris suae Saræ. Apud Assyrios etiam adoptandi antiquissimum fuisse morem tradit Berofus, loquens de tertio rege Babyloniae Ninō. Eadem tempestate Dionysius Hammonis filius, armis sumptis Regam & Camelesum regno paterno pellens, & secum Osirim retinens, in filiumque

z l. final. de adop. in P. a Marc. l. 2. de natal. restit. l. 40. P. tit. 11. b Vlp. l. neque absens, l. 24. & l. post mortem, §. fin. de adop. C. l. in adoptionibus, l. 5. eo. c Modest. l. etiam infatim, l. 4. de adop. d Dion. Cass. lib. 54. e l. 12. de adop. P. §. 1. eodem, apud Iustinia. Vlp. in titulis, tit. 8. c. 1. f s. illud proptium, eod. l. si paterfamilias, in prin. eod. in P. & l. arrogatio, l. 40. eo. g l. si eueniet ad Iustinianum, de adulter. in P. h Iulian. l. ex adoptio, l. 17. de adop. in P. i Cor. Tac. lib. 17.

k Dio Cass. lib. 46. hist. Rom. l. 1. per adoptionem, de adop. P. m l. in adoptionem, in P. l. C. eo. n l. cū in adoptionibus, C. de adop. §. fed. hodie, eo. ap. Iustin.

o l. iura sanguinis, de reg. iur. in P. l. ius agnationis, de pac. in P. l. eas, de iur. natur. cum similibus. p Cassio. lib. 2. variat. epist.

q Pau. Diac. l. 6. de gest. Langobard. c. 15.

r Tritemmius, lib. breuia. an. Franc. in rege 52.

s Iosep. l. antiq. c. 15.

t Berof. §. de floracionis eadem ferme apud Dioc. Sicul. lib. 4. Bithieth.

adoptans, eum à patre suo Hammonem Iouem cognominauit, vti à magistro Olympo Olympicum, &que totius Aegypti regnum tradidit. Eodem anno virgo Pallas apud Tritonidem lacum infantula exposita ab eodem Dionysio Ioue Lybico etiam cognominato adoptata in filiam fuit, quae omnem militiam prima Lybicos docuit. Inter Graecos & receptam monet Plutarchus, dum ait à Pandide Aegaeum, ab Aegaeo Theaeum, vnde ei nomen adoptatum. Et lex extat Platonicis, vt qui plures liberos haberet, vno retento non habentibus alios in adoptionem daret. In Gallia tamen, inquit Masuerius, filij adoptiu non succedunt adoptantibus: quod & firmat Guillelmus Benedictus, Tiraquellus quoque,

a Plut. in vit. Thef. b Plato, libr. 9. de legib. c Masuer. in situ. de probatio. s. item si defunctus. d Guil. Bened. in repet. cap. Rayn. in verb. & vxo. nomi. decif. s. nume. 197. e Tiraq. traft. de retrac. gl. 3. s. 1.

Syntagmatis iuris vniuersi libri decimi Finis.

D E

qui & illis non competere ius retractus gentilitij tradit. Quamuis vt extranei, si instituantur, possint succedere, non enim prohibitum est extraneum haeredem facere. Caeterum hodie non vtitur iure hoc adoptionis, neque quod quis nutriet alienos liberos, erudiat, foueatque vt suos, ideo pater eorum vt illi filij dicuntur. Fuit enim & semper etiam tum. cum adoptio freques, inter adoptatum & alumnum discriminé: siquidem adoptatum vel instituere vel exhaeredare, vt filium, necesse erat, & legitimam ex lege relinquere saltem: at in alumno, quantumuis quis promiserit, vt filium habere, id ipsum non est necessarium. Neq; inhibita sunt nuptiae cum alumna, cum tamen cum adoptiua filia prohiberentur.

f L. extranei, de haered. insti. C. 5. 6. eo. ti. ap. Iustin. g l. si arrogator, de adopt. in P. h l. si quis cum filium, de ver. obl. in P. i l. si quis aliam suam, l. 2. de nup. li. s. C. tit. 4. s. eadem, qui. manum, non licet. k s. & hac adco. de nup. ap. Iudin.

DE PERSONIS SVI VEL ALIENI IVRIS, LIBER XI.

De libertate & seruitute in genere. Caput I.

- 1 Continuatio libri, & quod vnum genus hominum omnium natura. 2 Hominum diuisio in liberos, seruos, ingenios, liberos, & qui. 3 Libertas quid. 4 Seruitus duplex, corporis & animi. 5 Vis cogit. & ei resistere licet. 6 Captos occidere licet, sed humanius actum, vitam conseruando eisdem. Seruitus quomodo iuris & iuris gentium sit. eod. 7 Seruitus quomodo contra naturam, sed non contra ius naturale. 8 Ius naturale quomodo dicendum immutabile. 9 Ius ciuile, & naturale esse, & quomodo. 10 Seruitus iuris gentium, & iuris ciuilis quomodo. 11 Serui fiunt, & nascuntur. 12 Seruus impius, qui se ob pretium vendidit passus est. 13 Seruituti mors preponenda, & exempla eorum, qui morti elegerunt potius, quam seruire. 14 Libertas inestimabilis res, nihilque infelicis seruitute. 15 Ius dominandi in seruos, quibus rationibus probet Aristoteles. 16 Serui & liberi quidam natura, quidam ciuili iure: & vtile seruire aliquibus. 17 Libertatis frantum non est iure prohibitum. Libertas vera, obedire bene precipientibus, & legi. eod. 18 Dominatio & seruitus, in liberis personis potestas dicitur.

Superioribus libris personas, veluti nascentes & ex prima origine, satis distinguimus: nunc postulat ordo, vt eadem veluti natas, per accidentia, quae extrinsecus accidunt, perpendamus: ex quibus status illarum naturalis iure gentium, vel ciuili, vel imminuitur, vel impeditur. Itaque omnium hominum vna & eadem nascendi & moriendi conditio naturalis, ratione quoque status naturalis, vnum & idem erit genus, quod aliud nomen ab initio proprium non habebat. Quando autem cepit ille status subici, ceperunt distingui etiam ex accidente illo, alijs nominibus homines generaliter: nempe, vt qui statu suo pro nutu vti non possent, dicerentur serui: qui vero non fuerunt de sua dignitate deieci liberi. Sic apparuit libertas vt naturalis, quia prior & antiquior, eod quod ipsi repugnare cepit: & quia quidam dehinc ex

a Sapien. 9.

seruitute restituti sunt in libertatem, quidam autem nunquam seruerunt, facta sunt tria genera hominum, & totidem generales appellationes: alique ingenui dicti qui nunquam seruerunt, nec eorum parentes: alij serui, qui seruiunt: alij liberti, id est, liberati, relati ad patronos: vel ingenios libertini, quibus oppressa per seruitutem libertas, restituta est. Verum libertis nota & macula quaedam inter ingenios remanet, vt pote ob receptum beneficium, illis à quo acceperint, nempe patronis & eorum successoribus valde deuiuctis, vt Horatius de se dixerit ideo,

Quem rodunt omnes libertino patre natum. Cognoscimus autem ex finitione libertatis, & ex eius substantia, seruitutis & libertorum conditionem, & qualis sit. Concipitur porro illa à Florentino Iuriconsulto, & in iuris ciuili institutionibus, his verbis: Libertas est naturalis facultas eius, quod cuique facere libet, nisi quod vi aut iure prohibetur. Iuuenalis liberum existimare videtur etiam eum tantum, qui suo arbitrio viuunt.

Tu tibi, inquit, liber homo, & regis conuina videris. Sic Cicero libertatis proprium ait, viuere vt velis. Item Aristoteli videtur libertas esse, το ζῆν ἑπος τῆς βέλῃς. Plutarcus quoque, verae vitae liberum iudicium & liberam actionem esse dixit. Et Persius,

An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam Cui licet vt voluit?

Et Cicero, Tabella dat eam libertatem populo, vt quod velint, faciant. Verba reliqua finitionis, nisi quod vi aut iure prohibeatur, ostendunt à quo libertas illa minuitur, vel opprimatur, duplicemque seruitutem corporis & animi: vis quippe in corpore in externis, prohibitio autem iuris animum potissimum cogit. Vis est maioris rei impetus, qui repellit, vel saltem ex arbitrio, vel commodè non potest. Et Vlpiano vis, necessitas est, contraria alicuius voluntati. Quamobrem capti in bello, vi, amittunt vsum seruitutis, coguntur enim, & vt ait Virgilius,

Una salus victis, nullam sperare salutem. Qui enim nobis vim inferunt, possunt iure naturae vi repelli: qui mortem moluntur nobis, vt morte afficiantur, digni sunt. Et vt ait Ouidius,

Iudice me, fraus est concessa, resellere fraudem: Armataque in armatos sumere iura sinunt.

Quod factum est, vt captiuos occidere hostes liceret: tamè humanitate Caesarum & eorum qui ceperant, vita donati. Nam vt dicebat Pyrrhus,

Quorum virtuti belli fortuna pepercit, Et nos parcere equum est.

Ita iuris gentium dicta fuit seruitus, gentium inquam quia humanitate illa ferè omnes gentes vti soleat: at iuris, quod iustum certè & æquum est, vt ei qui potuit vitam adimere, vitæ fructus & operas debeas. Sic enim, contra naturam quidem libertas est seruitus, quia natura liberi nascimur,

b Vlp. in l. manumissiones, l. de iust. & iur. libr. 1. P. tit. 1. s. ius autem gentium, de iur. nat. ap. Iustin. libr. 1. s. 1. de lib. tit. 1. s. 1. de iur. perso. Martia. in l. & seruorum, l. de sta. hom. libr. 1. P. tit. 5. c Horat. lib. 1. ferm. Saty. 6. d Floren. l. libertas, de sta. homi. libr. 1. P. tit. 5. e s. libertas, de iur. perso. f Iuue. Saty. 5. g Cic. 1. offi. & in Partit. h Aristot. 6. Politic. ca. 2. i Plut. in vita alexand. k Cicero pro Flancio. l l. 2. de eo q. met. cau. in P. m Vlp. l. 1. eo. tit. n Virgil. 1. Aeneid. 3. o Floren. l. 3. de iust. & iur. P. s. cum actores, si quadru. paup. sec. dicit. s. qui cum aliter, ad leg. Aquil. in P. l. 1. s. vim, vi. de vi & vi arma. lib. 4. P. tit. 3. p Cains. l. 4. ad leg. Aquil. in P. l. 2. s. 1. quæ. licet, vnicui sine iudice vindic. in P. cum similib. q Ouid. 3. de arte. r s. serui autè, de iur. perso. l. libertas s. fin. de sta. homi. s. apud Cic. 1. offic. t canius gentium, 1. dist. l. manumissio nes l. 4. de iust. & iur. P. l. 6. id quod, l. 64. de codic. indeb. l. 12. P. tit. 6. s. seruitus autè est, de iur. pers. lib. 1. s. 4. s. ferui, de sta. hom. s. ius autem gentium, de iur. natu. v d. l. libertas, s. seruitus, de sta. hom. & d. s. seruitus, de iur. perso. cum similib. x s. ius autem gentium, de iur. natu. l. manumissiones, de iust. & iur. P.

sed non est contra ius naturale: nā qui abutitur sibi concessa potestate, indignus est ea. & priuari debet. Neque naturalia omnia quae sunt, incorruptibilia vel immutabilia sunt. Quiniam, sicut naturale est nasci: sic contrariis aduenientibus causis, naturale est per easdem causas corrumpi. Atque in iure naturali & illud obseruo, ius naturale esse immutabile, quādiu ius remanet, hoc est, quādiu iustum illud naturale habet rationes & aequitatem, quibus iustum dicitur: veruntamen & mutabile erit, quādo subductis columnis rationis & aequitatis, iustum dissoluitur. Quod accidit quādo rationes, quae aequum statuiebant, alij subortis causis notis, incipiunt minui, & superantur alia maiori aequitate: vt si quod antea proderat, alio adminiculo incipiat esse nocuum & perniciosum. vel si mali exempli fiat, veluti dñ Ezechias comminuit serpētem aeneum, qui antea summā venerationis fuerat, quia in idololatriam incidērat: populus. Sic ciuili ratio, iura naturalia nō corrumpit: naturalis alia opposita, si maior, & tollit, & corrumpit. Quomādo modum etiam & ciuili ratio, quae naturale habet causam, ferē semper comitem. Ratio enim vix dici potest, quae naturalis non sit, quae tamen non semper quod naturae communi congruit omnium considerat, se aliquando tantum societatis alicuius ciuili causam, vtq; commodiū alicuius vita instituat, habita ratione morum praesentis loci, & eius quod ibi saepius, quam alibi communiter inter homines contingit. Indēque ius ciuile, quod proprium cuiusque ciuitatis; hoc est, quod maximē conformatum est ritibus, & moribus receptis in ciuitate, partim cum iure naturae consentit, veluti cum fermēto aequitatis, & iustitiae & iuris, vnde tantum iustum: nec tamen per omnia ei inseruit, id est, non omnino secundum vniuersalem aequitatem naturalem statuit. Necessitas quippe societatum, interdum iubet ab ea aequitate desistere, vt propter frequentiam criminum, augeri poenas, aut propter mores sauiiores, & barbaros durius statui: interdum contraria causa minui, & aliter hinc expedit, aliter alibi leges temperare. Quae omnia tamen, etsi diuersa in locis diuersis & contraria, infra nihilominus sunt & aequa: sed diuersa ratione, & secundum quid, non secundum generalem considerationem iuris naturae in abstracto, sed secundum ius naturale in concreto, hoc est, pro cōuenientia subiecti, cui nomotheta iustum praescribit. Vt non dubitem ius naturale & in iure ciuili esse, verum in illo concreto appellationem ciuili dominari. Et tamen si sanctiones ciuiles non sint consonae rationi, ius non faciunt quantumuis ita nominentur, sed corruptelam: si autem consentiant cum ratione, cum ea naturalis sit, ius quoque ciuile, & naturale hoc modo erit, & in concreto dici poterit, & ratione contractionis ad illam vel illam ciuitatem, ius naturale & ciuile quoque. Ea ratione seruitus & iuris gentium est, & iuris ciuili, nec contrariari hanc iuri naturali, sicuti aliqui absolute perperam rati sunt, arbitror: ratio enim naturalis recipit, sui esse defensorē, vimque repellere, & aduersum nocentes, bellum, vt ad bona cogantur, iuste & rite mouere. Recipit quoque humanitatem, recipit & beneficiorum retributionem: recipit igitur ex istis natam seruitutem. Et quia is non genuisset liberos, qui captus fuit, si fuisset occisus, debere non tantum seipsum, sed & suos conseruatori, non erit valde difficile colligere. Vnde serui & nasci, & fieri di-

ciuntur: siue captiuitate, & alijs modis, de quibus eunt de seruis agemus: nascuntur, qui ex illis nati sunt. Quibus alia species iuris ciuili Ro- mani accessit seruatorum, eorum qui tantum beneficium naturae contemnentis libertatis, ad pretium participandum se venditari passi sunt, maiores viginti annis, pluris facientes pretium vile, quam seipsum. Et verē certē isti serui natura, cum seruile spontaneum habeant, & imminutum à ratione animi. Nam etsi iniquum est, liberum asseruisse eum qui seruus est, longē iniquius tamen seruum sanxisse, qui liber est, ait Aristoteles. Brutis isti insipientiores, quae seruitutem quoque abhorreant, bestiae quippe, vt ait Cicero, quas delectationis causa concludimus, cum copiosius alantur, quam si essent liberae, non facillē tamen patiuntur sese contineri. Dixeruntque, qui benē philosophati sunt, seruituti mortem praefereendam, vt Cicero. Eaque ratione Dardaniae mulieres, seruitutem credebant miseriam turpissimam, filios pueros, quos in vlnis baulantes, in gurgitem fluminis, ne in hostium potestatem venientes seruirent, proiecerunt, acclamantes, Vos certē non seruietis. Sic Xanthij se & suos potius combusserunt, quam Bruto captiui se dederent, teste Philone Iudaeo. Et mulieres Celtae ex Cennis deuictis ab Antonio, captiuae elegerunt potius mori, quam seruire. Inastimabilis res libertas habita merito, nec gratius quicquam libertate praestari potest. Sicuti, vt ait Cicero, & Seneca, nihil infelicius seruitute, vt etiam ea mortis comparatur, & serui pro nullis habentur. Pluribus Aristoteles firmat ius dominandi in seruos, & docet graue non videri oportere. si quis eius, qui vim afferre potest & potentia praecellit, seruus fiat, & subditus is qui vim patitur: quod semper id quod superat, est in excellentia alicuius boni, ex quo fit, vt vis non abique aliqua virtute esse videatur. Atque seruos quosdam esse secundum naturam, alios liberos: & quibusdam expedire, & conducere, & prodesse seruire, qui se regere nesciant. Imō naturam seruilia quaedam corpora ideō robustiora fecisse ad necessarios vsus, alia verō ad ea inutilia. Et natura quidem omnia corpora virtute praestantia, & animo nobilia facere, & ex bonis & rationalibus homines similes generare vult, sed plerumque non potest: necessariumque ideō in naturae conseruatione humanae, vt alij obediant: alij praesint, alij imperent & dominantur, alij seruiant. Sic enim mutuo membra se fouent, & qui ingenio pollent & sagacitate, imperio, & sanctione, & gubernatione, hebetes & improuidos ab errore, lapsu, damnōve praeseruant: qui verō iuuant, mutuo officia & obsequia rependunt. Quocirca qui vitij sordescunt, & illis nolunt abire, nec monita prudentum, & rationis, quae in arce animae imperat, perficiunt: etsi corpore alijs non seruiant, tamen verē serui & mancipia vitiorum sunt, ab illis superati. A quo enim quis superatus est, illius est seruus, vt ait D. Petrus. Edidit librum eius argumenti eruditum Philo Iudaeus, Quod omnis probus liber sit: ea ratione, & omnis improbus & delictis scatenus seruus, non habita ratione externae dominicae potestatis, vel libertatis. Idipsum quoque rectē probat multis Persius Satyra 5. Et veram libertatem à sapientia, quam nec praetoris erat stultis dare vindicta, nec veram libertatem, quam seruis pilea donant. Idipsum & ex Stoicorum rationibus exornat Cicero in Paradoxis.

a Cic. pen. Par. rad. b Cic. 4. ad He renn. c D. Ioannis, c. 7. d Aristot. libr. 2. Rhetor. ad Theod. c. 21. e Pers. Satyr. 5. n. d. s. serui autē, l. 1. quibus ad libe. procl. non lic. P. l. f. ministerii, & l. non ideō, de liber. cau. C. o Aristo. Proble. sect. 2. q. 11. p Cicero, de finibus. q Cic. Philo. to. & 1. Officio. r lib. quod omnis probus sit. s Xiphil. ex Dion. in Ar. rorino. Casp. ca. 1. t s. sed cum libertas qui & à quib. manu. lib. non fiat, l. libertas, de reg. iur. P. v. l. Paulus, de fidei commiss. libert. in P. x Cic. Philo. 2. 10. & 12. y Senec. epist. 12. z l. seruitutē, de regu. iur. l. cum hic status s. i. de don. int. vir. & vxo. a l. quod attingit, de reg. iur. b Aristot. libr. 1. Politic. ca. 3. & 4. h l. quaedammodum, s. magistratus, ad leg. Aquil. li. 9. P. l. iniuriarum s. i. de iniur. in P. i Plutar. libr. de discret. adulatione, & amici. k Gene. 1. Ad Roma. 8. Eccles. c. 11. m Job, ca. 11. n Iacob. 1. c 2. Petr. 2.

Paradoxis, & alibi: & qui facit peccatum, seruus est peccati. Et Aristoteles sententiam illam adfert, Nullum hominem esse liberum: nam aut fortunae, aut pecuniae seruit. Quamobrem ex finitione, libertas frantum necessarium accipit, vt non liceat quod iure prohibetur. Sic Persius, Vindicta postquam meus à pretore recessi, Cur mihi non liceat iussit quodcumque voluntas, Excepto si quid Masuri rubrica vetantis? Et quae leges fieri prohibent, ea in nostra potestate non censentur: habetque lex vim cogentem imperio, sed ad bona: vnde vis proprie non dicitur, nec improba, imò libertatis verae conseruatrici, & libertatis per vitia laesa, medicina vitiorum, & pharmacum. Immoderata quippe libertas, iam ex eo quod immoderata est, ad morbum peruenit: nimium enim omne & excessus vitium est, in medio natura rei: Vt in corpore sua crasi temperato, dissolutio illius, & defectus, & excessus morbus est. Atque ingenium animusque dum sui abutitur libertate, videtur iam obsessus, & seruus praeter naturam: siquidem seruitus est obedientia fracti animi, & abiecti arbitrio suo carentis. Ideo vt non culpatur Chirurgus, vel Medicus, dum salutis aegroti sollicitus, impatientiam doloris & curae aegrotum, & pati & sumere pharmaca medicata, nouaculamque & ferrum cogit: sic nec magistratus vim inferre dicitur, vel libertatem opprimere, qui leges exequens, ferum, & poenas, metum, & coactionem infert improbis, vt meliores reddantur, & à seruitute voluntaria respiscant, restituanturque sanae libertatis: nec iuris executio iniuriam habet. Vera, inquit Plutarchus, & amica libertas peccatis imminet, salutem ac medicam adferens molestiam non secus ac mel, quod ulcerofo mordet ac repurgat, alioquin incundum & vile. Sicut agitur omnis humana creatura, prona est ad malum ab adolescentia sua, & vanitati subiecta est, ita verē natura serui homines sunt, etsi liberos se putent. Et quo magis eo in statu proficiunt, tanto amplius à libertate vera deficiunt. Et stulta est illa libertas, seu verē perniciofa seruitus eorum, qui legum benē docentium praescripta excutiunt & dissoluiunt: nam illa est libertas ferina & indomita, vt Iob in annotat, dum ait, Vir magnus in superbiam erigitur, & quasi pullum onagri, se liberum natum putat. Contrā virtus est libertas perfecta à D. Iacobo dicta, eō quod quis sine coactione legis recta perficit, & qui metu legis recta faciunt, sub seruitute legis quidem sunt. Item qui principibus, praetoribus, Deoque, rectora monentibus parent, sub illorum potestate seruiant, sed illa seruitus ratione vitij est, & libertatem operatur. Quamobrem ista dominatio, & seruitus in personis, quae liberae sunt, potius dicitur potestas. Itaque primum de liberis istis personis, potestateque earum, & de nominum diuersitate, potestatis ratione: postea Deo fauente, & de seruatorum nomenclatura, & de personis, quae ex illis considerationem aliam ab ingenuis recipiunt.

De potestate in liberas personas. Cap. 2.

- 1 Potestatem alterius eget, qui se tueri & defendere nequit.
- 2 Personarum quaedam sui, quaedam alieni iuris.

- 3 Potestas, & potentia quid.
- 4 Potestatis nomen quid contineat.
- 5 Potestas alia publica, & alia priuata.
- 6 Publica & priuata potestatis species.
- 7 Potestatis omnis priuatae per ordinem necessitas, & historia consequentia repetita.

Prima lex naturae est, teste Plutarcho, vt qui ipse se tueri non possit, eius ad eum redeat imperium naturae, qui possit. Quamobrem & iuri naturae consentaneum est qui se regere non possint, ab alijs se regi patiantur. Hinc ex personis quaedam sui iuris esse, quaedam alieni dicuntur, id est, quaedam suae potestatis & arbitrij sunt, aliae in alterius potestate. Potestas à potentia, ea autem secundum Speusippum est id, quod per se ipsum est efficax: habitus, inquam, quo potentes efficimur, excellentia in dicendis seu agendis. Et ita potestatis verbum latē patet, eoque plura significatur, sed contrahitur ex hypothese cui accedit: in persona magistratuū, designat imperium in persona liberorum, patriam potestatem: in persona seruatorum dominium, in alijs copiam & facultatem, vt distinguit Paulus Iurisconsultus. Nos autem haec clariū alia diuisione concipiemus, vt distribuamus potestatem legitimam in personas, de alia enim nec institutus est hic sermo, in publicam & priuatam. Sic enim legitimum & ius bipartitum est. Publicum, ad statum communem pertinet principaliter, & consequenter ad vtilitatem singulorum, Priuatum, ad singulorum principaliter vtilitatem, & consequenter ad totius reipub. componendam symmetriam, & conseruandum vniuersale corpus. Ita publica potestas, quae publicam in omnes habet autoritatem: priuata, quae non in omnes, sed ad aliquos pertinet singulares. Publicum consistit in sacerdotibus, principibus, magistratibus, populo: priuatum in reliquis. De priuata prius agamus potestate, quae praeludia ad publicam docet, & ex qua composita conseruat, veluti ex membris, publica: vtraque enim est administrativa & gubernatrix, sed priuata paucorum, publica plurium. Constituemus autem potestatis priuatae in personas species octo, primam circa domesticos, secundam in vxorem, tertiam patriam, quartam tutoriam, quintam curatoriam minorum, sextam curatorum furiosorum, septimam curatorū prodigorum, octauam dominicam. De quibus omnibus ordine, Deo iuuante, pertractabimus hoc libro: antea tamen harum omnium historiam memoriae causa, hac methodo & deductione disce, filo quodam necessitatis & consequentiae paucis contextam. In principio Deus optimus Maximusque cum hominem Adamum ex limo formasset, & perfectissimum opus perfecisset infusando animam, dominum eum totius mundi constituit, & omnia potestati & pedibus eius subiecit, adiutoriumque ei simile coniunxit mulierem, sociam diuinam & humanam domus. Quocirca ex hac aequalitate nascitur potestas communis marito & vxori in domesticos, secundum cuiusque sexus munera. Sed quia mulier prima abusa est hac libera communi potestate, & perniciem molita sibi viroque, facta est in posterum subdita viro à Deo: Ideo nata est maritalis potestas. Et quia retenta est coniunctio vtriusque, & liberi nati sunt, Cain & Abel, edoctusque vel ipso scelere parricidij Abelis

a c. priuilegiū, ar q. 3. c. postea quā, s. his ita, 24. q. n. c. vbi illa, & can. ge. sta, 24. diff. In no. 2. in ca. tuatum, ca. 11. de priuilegiis, Decreta. titu. 21. l. auxilium, de minor. b l. nihil tam naturale, de re. qu. in. P. l. 1. eo. tit. ap. Greg. c. 5. sed natura lia, de iur. nat. gen. & ciu. d. Alex. in c. dilecti filij, c. 2. & ca. suggesti, c. 9. de decem. lib. 4. De cret. tit. 3. ca. quid per nouale, de verb. signif. c. 4. Reg. c. 10. f. Num. 21. g l. eas, de cap. dimiunt.

h Vlp. l. ins ciuile, l. 6. de iust. & iur. P.

i l. 3. de iust. & iur. cum similib. sup. circa. k l. ex hoc iure, eod. s. ius autē gentium, de iure nat. Vlp. l. hostes, l. 24. de capti. li. 49. P. tit. 15. l. 1. sed etsi l. s. cōstituit, de petit. hered. in P. l. Artilius, de donatio. P.

o s. i. de iis qui sunt sui vel al. iur. l. i. eo. in P. p. Speusip. li. de definit. Plato.

q Paul. l. potestatis verbo, l. 215. de verbo. sig.

r s. huius studij, de iust. & iur. & Vlp. l. r. s. huius studij, eo. in P.

s Paul. 8. t Gen. 2.

v Gen. 3.

x Gen. 4.

mariti, in illis quæ viro suo sunt necessaria. Idem in illam l. notat Andreas, in additio. Ad Bart. vbi plures alios eius sententiæ adfert. Idem Barto. eadem tradit in l. 1. §. si. per illum textum, de iniuriis. Imola, in l. rei iudicata, §. fin. solut. mari. Citat & alios affectas Boërius, in commenta. ad consuet. Biturig. ad tit. de consuetud. iuris & status persona. §. 4. glo. 1. Quibus & suffragari videtur l. filia licet. l. 2. de collatio lib. 6. C. tit. 20. glo. in §. 1. in ver. parentis, & ibi Angelus, ad Senatufc. Tertul. Ego tamen arbitror verius esse in potestatem mariti iure Romanorum vxorem transiisse, si mater facta fuisset, & in manum viri cõuenisset, quod probauimus satis superque, quado de ritibus ageremus matrimonij substantialibus. Videtur enim pater cessisse ius suum marito. eam ei tradendo nuptui, sicut ex verbis Catulli apparet.

Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est, Tertia sola tua est: noli pugnare duobus.
Quis genero sua iura simul cum dote dederunt.

Et iure Romano succedebat materfa. vt filia marito, ex alle ab intestato: etsi liberi essent, vnâ cum illis b. Et expressè Gellius e trãfite per cõemptio nem & ritum legitima vxoris in manum mancipiumque mariti tradit vel in eius potestatem, sub cuius potestate fuisset maritus. Iura reuerentiam etiam eas maritis debere, quæ non possit vllis pactis vel obliquè lardi, tradunt d. Quod & firmat Aristoteles e, & Plutarchus f. Et Venuleius Iurific. §. imò, inquit, magis de vxore deducenda, & pater etiam qui filiam in potestate habebat à marito reuolte conuenitur. Cui consentiunt Cæsares h. In quo potestas marito decernitur supra patriam, cuius ratione exhiberi sibi filium quis tantum postulat i, ad instar cuius remediũ hoc marito pro vxore cõpetit k. Ne bene concordantia matrimonialia iure patriæ potestatis turbetur, vt ait Vlpia. l. Neq; ad rem facit l. si vxorem, de cõditio. infer. C. nam ibi non probatur vxorẽ remanere in potestate patris, vel nõ esse in potestate mariti. Neque etiam §. si. l. r. de iniur. in P. vbi quidẽ verũ est dici, filiafa iniuriam pertinere ad patrẽ & maritũ, sed tantum abest, vt ibi marito potestas denegeret, quin potius cõfirmatur. Dum & marito pro vxore, sicuti & patri pro filia datur actio iniuriarũ, & cuique fiat reparatio iniuriæ m. Iura enim sanguinis patris per nuptias non dirimuntur, quia in dissolubilia sunt n: verũ & iure paterno remanente, non eundem inficias & ius in personã vxoris marito esse. Et latius id probatum videbimus, dum effectus istius potestatis enuero. Atq; si concedamus sub potestate patris nuptã esse posse, tamẽ liquidò constat maritalem potestatem potiorẽ: quando iura naturalia, paterna potissimum, sacra tecta remanent. Sunt autem effectus valde notabiles ex iure ciuili pendentes & probati Romanorum, quos sine causa, id est, potestate esse posse nemo, vt opinor, iustè dixerit. Primũ, quod ratio nem eius vxor tenetur marito obsequia & operas potius, quàm aliis coniuuctissimis personis prestare o: & querit quod ex sua opera lucratur marito p, quia ex rebus & occasione mariti præsumitur acquisisse q. Sustinet onera & curam eius maritus, vt secũdũ naturam sic ad eundem & peruenire commoda r. Et nota certè plenã potestatis illa, qua filius non sibi, sed patri omnino quærebat, vt inferius Deo iuuante in patria potestate: mulier autem hinc non patris, sed mariti quærit iure. Nisi mulier habeat parafanalia, ex quibus lucrata & negotiata sit, vel videatur: ea enim ad lu-

crum mariti nõ pertinent s, vt diximus antea. Vel 12 nisi societatem bonorum omnium inierint cõiuges, tunc enim quæ sita communia vtriusque sunt, & diuiduntur inter eos iuxta consuetudinem Parisensem s, quæ etiam potest vtroque iure comprobari pontificio v & Cæsareo x. Mulierque tunc tanquam negotiatrix & obligatur, & obligat v sibi etiam maritum z: quamuis pro ea obligatione conueniatur tantum, in quantum facere potest, id est, deducto ære alieno, & ne egeat a. Secundum istius potestatis effectus, quod vxor 13 à viro potius, quàm à patre corrigi & iudicari debeat b: possitque detineri compedibus ab eodem c. Ex lege Romuli vxor si aliquid peccasset, pœnam luebat ex mariti læsi arbitrio: atque de huiusmodi criminibus cognati cum ipso cognoscebant, in quibus violata esset pudicitia, etsi deprehensa fuisset vinum bibisse, vt ait Dionys. Halicæ. d. Vinum quippe bibisse illis tunc Romanis erat capitale, ne matrona in aliquod dedecus prolaberentur: quia proximus à Libero patre: intemperantiæ gradus, ad inconcessam Venere m esse consuevit e. Quo casu si patria potior potestas, ea ad patrem pertineret emendatio, vt videbimus suo loco, Deo iuuante. Cæterum hæc castigatio vxoris moderata esse debet f, vt paterna, causaque præcedere: nam temere vel leuiter, quàm par sit vxorem verberare, non conuenit coniugi, & verbera ab ingenuis mulieribus aliena sunt: vt olim Iustiniana g. constitutione, ob id tertia parte donationis propter nuptias multaretur maritus. Et Suidas h tradit olim proditam fuisse actionem κακώσεως, malæ tractationis, quæ daretur pupillis dotatis contra maritos, & filiis contra parentes, & defensoribus pupillorum contra tutores. Tertius effectus, vt ratione istius potestatis vxores à viris, non viri ab vxoribus defendi debeant i. 4. Vt mulier tanquam subdita 18 teneatur sequi maritum ab eo iussa k. Et in summa l vnaqueque vxor, tam in vita, quàm in morte virum suũ sequitur, id est, & in sepultura, si locum nominatim non elegerit. Atque Valerius Messallinus aduersatus Seueri Cecinnæ sententia est, quæ non probabat vxores conuocari debere magistratus in designatas sibi euntes prouincias, nullum honestius leuamentum laboris & angustiarũ ratus societate ipsa vxoris: & quod hic sexus sit natura inualidus, & vix præsentem custodia conferuari possit periculosisque committi suæ custodiæ, si tandiu sepentur per absentia in modum dissidij fœdera, vt narrat Cornelius Tacitus m. Et Cæsares probant in militia vxores sequi viros, eaque militaribus donat priuilegiis n. Tantus enim est huius vinculi conjugalis nexus, vt nullo modo, aut vix ferre possit separationẽ o. Notat & Barto. p vxorem sequi virum debere etiam peregrinantem & errantem, si eius conditionis tunc esset, dum ei nuptiã, vel si modicæ & honestæ contingant, non assuero proficisci peregrinationes: quod certè ex responso Scæuolæ q Iurific. rectè in simili specie colligitur. Cæterum si vagari per orbem postmodũ & præter solum anteã morem velit, non esse iniungendam necessitatem vxori eum sequi vbicumque, sicuti de liberto respondit Paulus r. Porro num exilio damnatum sequi teneatur, lex certè nulla mentem subit quæ iubeat: plura tamen exempla optimarum matronarũ suadent, atque ratio, quod coniu-gũ sicut honores & bona dextræ fortunæ cõmunia sunt s, ita & fortis infelicitatè æquum esse ad mulierem

1. et si de pecunia tua, de don. int. vir. & vxor. C.
 1. confu. Paris.
 v. c. 2. de don. int. vir. & vxor. Scæuol. l. imò. ra. §. fin. de ali. & cib. leg. P. y Paul. l. ex diuerso, sol. mari. in P.
 2. non tantum, de re iudica. al. sunt q in id q facere possunt. eo. in P. b. c. c. iur. al. r. r. ius. 4. q. 1. c. cap. plac. 33. q. 2. d. Dio. Halic. lib. 2.
 1. 4.

e Val. Max. lib. 2. c. 1.
 f can. duo ista. 14. q. 3.
 g l. consensu, iuncta athen. fed. nou. iure, C. de repud. h Suidas, dum de uantia agit.
 i l. 2. de iniur. P. §. patitur. eod. tit. ap. Iustina. k c. si quis necessitate. 34. q. 2. c. 1. de coniu. leprosi.
 l. ca. vnaquaque, 13. q. 2. vi. de decil. cap. Tholof. 86. & ibi Aufser.

m Cor. Tac. li. 3. Annal. facit l. obseruare, de offic. proconf. l. P. n. l. r. & 2. de vxor. mili. lib. 2. C. tit. 32.
 o l. pierique, de adil. edic. p Bart. in l. Meua, §. r. de an. no. leg. in P. gl. in c. r. de coniu. leprosi. q Scæuo. in d. l. Meua, §. r.

r Paul. in l. q. nisi l. 20. de op. libert. lib. 38. Tit. 1.
 s l. f. c. de nup.

s l. f. c. de nup.

mulierem quoque peruenire: voluntariè tamẽ, & vt afflicti coniugis miseria eo solatio vtuncque releuetur. *Quid enim,* inquit, Vlpia: a. *tam humanum est, quam fortuitis casibus mulieris maritum, vel vxorem viri participem esse?* Sulpitia cum à matre Iulia diligentissimè custodiretur, ne Lentulum Crustulionem virum suum à Triumuiris præscriptum, in Siciliam prosequeretur, nihilominus familiari veste sumpta, cum duabus ancillis, totidemque seruis, ad eum clandestina fuga peruenit: nec recusauit seipsam proscibere, vt ei fides sua in coniuge proscripto constaret b. Erythea vxor Phalaridis tyranni in exilium missi, repudiatis Pythonis nuptiis magis virum sequi maluit: quod reiciens Pytho, veneno ei mortem propinavit c. Hippocratea Mithridatis d regis vxor, victum à Cn. Pompeio maritum per efferatas gentes fugientem, animo pariter & corpore infatigabili sequuta est, vt eo solatio, cum domo & penatibus vagari se crediderit, vxore simul exulante. Scio tamen Atheniensium ciuiles leges aliquando prohibuisse, ne exulantes viros vxores sequerentur, quas tamen pleræque bonis moribus instructæ contempserunt: sicut vtrumque inuenit Æschines, ad senatum populũque Atheniensem scribens, his verbis, *Mater me exulante vnâ mecum nauigauit, vnâ quoque cum vxore que mecum profecta fuit, quamuis pater eam prohibuisset, ac leges fortè cogere manere, dum mores potius quàm ciuitatis leges edocta esset.* Notatur & vxorem sequi debere maritum in carcerem e. Quintus effectus, vt in quibus locis recepta est lex, vt sit sub potestate mariti vxor, ea non possit esse in iudicio sine auctoritate mariti, vt ex consuetudine Biturigum constat, & in eam notat latè Boërius f exemplo filijfa, qui in iudicio sine auctoritate eius, sub cuius potestate est, esse non potest s. Et ea ratione cogitur pater ei auctoritatem præbere inuitus. Et Imbertus h tradit id ipsum, sed degentes in prouincia, quæ iure scripto regitur in Gallia, non esse istius necessitatis, & sine auctoritate mariti, posse eadẽ iudicio legitimè per se interesse, deciso arresto senatus Parisiensis anno 1527. o. Marr. quem inferuit in thapsodia sua Papus, vbi tamen alia arresta, quæ auctoritatem mariti exigunt sine illa distinctioe, adfert i. Quod tamen intelligendum, si maritus sit absens, nam tunc non esset expectandus ob euidentem vtilitatem, sicut de filiofa dictum k. Quod expressè in hac hypothesi Baldus notat l. Item quando sine auctoritate mariti iudicium contra vxorem latum: diuersum autem si in illius fauorem, nam tunc valet exemplo minoris m. Excipiuntur etiam causæ criminales, pro quibus sine auctoritate mariti in iudicio esse & damnari potest, vt notant interpretes n. Sextus effectus, vt huiusmodi nisi cum auctoritate mariti contrahere nõ possit, vt notat Petrus Ancharanus o, & alij p. Vt conueniatur tempore matrimonij ex eo tradit Tiraquellus sub finem libri de legibus conubialibus, vbi tamen illud singulare obseruandum, mulierem ita sine auctoritate mariti contrahentem soluto matrimonio posse ex eodem contractu conueniri. Intelligenda autem hæc cum temperamento sunt, primũ in contractibus in quibus incommodum versatur vxoribus, non his quæ vtilia ei sunt. Sic enim sine auctoritate contrahit mariti, & adit hæreditatem, vt tradunt interpretes q: si tamen opulenta & lucrosa per se videatur sine dubio hæreditas, non aliter, vt sanior

interpretum opinio tradit r exemplo minoris s. Verũ & illud notabile, absente marito mulierẽ rectè contrahere vrgente necessitate t. Quamquã Baldus v tutius existimet facturam, si mariti loco auctoritas publica iudicis adhibeatur. Præsentiam 25 autẽ mariti solam, auctoritatis vicem in actu habere placuit Angelo x. Foran, quia in quibus mulier de propriis contrahit, reuerentiã & honor maritalis inspiciatur, & auctoritatem præsentare dicatur qui se probare dicit id quod agit, etiam si nõ interrogetur, intelligat tamen quæ agantur y. Et qui tacet, non vtique fatetur, sed tamen verum est eum non negare z. *Et quid expectas,* inquit Ciceron in Catilinam, *loquentium auctoritatem, quorum voluntatem tacitorum perspicis?* Quinimo & Boërius a scribit, cõmunem esse opinionem, eamque sequendam interpretum, qua cõtractus ab vxore sine mariti auctoritate factus, per lapsum decem annorũ firmari possit, vt præsumatur solemnitas interuenisse requisita à lege vel à consuetudine. Cui accedo sententiæ, sed non ea solum ratione, quia omnia præsumantur solemniter acta ex lapsu tẽporis, vt ait Vlpia, b nam ea præsumantur nõ excluderet probationem cõtrariam c. Vix enim est, vt recipiã quod ab initio nõ valuisset, tẽporis solo cursu cõualescere d, quado persuaum habeã solũ tempus non esse modũ inducendæ obligationis e. Sed existimo recipi, quia cõtractus gestus sine mariti auctoritate, nõ sit quidem inutilis proflus: sed tantũ ea ex parte, vt nõ possit agi ex eo cõtra mulierẽ pendente matrimonio, postea tamẽ possit, vt supra docui. Quare lapsus temporis facit nõ ratũ cõtractũ & validũ, sed efficacẽ ad agendũ, cum per maritum, cõsensum in eo quũ tacuit, videatur. Neq; nouũ in iure est, pactum valere, etsi agi ex eo nõ possit tunc, cum sit, sed in futurum: vt filiofa, pacisci potest f, ne de dote agat, cũ sui iuris esse cõperit: & filiofa, de eo quod ei sub cõditione legatum est. Et confirmatur sæpe cõtractus, qui potuit infirmari submoto impedimento & nõ proposito: veluti apud Martialẽ iurisconsultum, fundum dotalem maritus vèdens & tradens, decedente muliere in matrimonio, & dote cedente euelli potest g. Quamquam si in eum casum nõ incidisset dotale prædiũ, non potuisset legitimè defendi emptio, vtpote prohibente alienationem & obligationem lege h. Excipitur etiam in hac quæstione prohibitionis cõtractuũ, casus in quo liberẽ & cum effectu cũ nupta contrahitur sine auctoritate mariti, si ea sit mercatrix publica. Cõtractus quippe de ea negociatione, quam exercet sine marito rati sunt i. Sic enim eo casu, cum filiofa, etiam licet cõtrahere sine consensu patris k. Soluitur hæc potestas maritalis morte mariti, per 28 quam vxor fit libera à lege viri l.

De patria potestate. Cap. 5.

Lib. 1. Instit. tit. 9. Lib. 8. C. tit. 47.

- 1 Filij sui dicuntur qui in potestate parentum.
- 2 Filij ex iustis nuptiis procreati in potestate parentum sunt, maritum non feminarum.
- 3 In filios potestatem Romani propria sibi faciunt, verum iurigenium esse docetur.
- 4 Filij iure Gallico in potestate parentum cum vita & necis auctoritate.
- 5 Eadem in liberos potestas necis Persis, Mosconi-

r Barto. in d. l. more, de acq. hæred. l. in l. Barbar. col. 1. de offi. prætor. Alex. in l. opud Fulianum, §. si pupillus, de acq. hæred. s l. contra iuris ciuili regulas de pact. in P. §. de auctor. tuor. t. l. si legius, §. 1. de iud. l. cum filius, de reb. cred. in P. v Bal. in l. rãf. ad iur. C. de transf. x Angel. cons. 183. col. 1. y Vlpian. l. 1. §. si. l. a. & P. 6. in l. 3. de auct. tuor. lib. 26. P. tit. 8. z Paul. qui tacet, l. 1. 2. de reg. iur. a Boer. in §. 4. titu. de stat. & iur. person. in cons. Bit. vbi interpretes adducit pugnantibus. b Vlpian. l. scis dum, l. 30. de verb. obli. lib. 45. Tit. 1. c glof. in d. l. sciendũ, per l. iurigeniũ, §. quod ferẽ, de pact. in P. d l. quod ab iniur. de reg. iur. e l. obligatio nem ferẽ, de ecclio. in P. f Paul. l. & hæred. l. 22. §. filiofa, de pact. lib. 1. Tit. 4. g Martial. l. fundum dotalem, l. 17. de fund. dora. l. 23. l. titu. §. P. cum vir, de vscap. h l. 4. de fund. dot. in P. l. §. cum lex tu l. 3. de rei vsc. act. C. §. qui vxores alien. lic. vel non. i §. 4. de stat. perso. in consuet. Bitur. & ibi Boer. k Bald. in l. Ma cedoniani. in vlt. q. ad Macedon. Franc. Areii. consil. 73. col. 3. l. c. pen. & fin. de fec. nupt. ad Cor. 7.

a Cat. in car. mi. nuptia.

b Dio. Halic. in 2. l. 2. vnd. vir. & vxor. C. c Gell. lib. 8. c. 6.

d Lalia causa, l. 15. §. eleganter, sol. mari. in P. e Aristot. 2. econo. c. 1. f Plut. in prec. conub. g Venul. l. 2. de lib. exhib. lib. 43. P. tit. 29. h Dio. & Max. in l. si inuita, l. 1. r. C. de nup. lib. 5. tit. 4. i Anto. l. 1. C. de lib. exhib. lib. 8. tit. 8. k l. si ad instar, §. tit. 8. l. si ad instar, C. eo. l Vlp. l. 1. §. fin. eod. in P. l. diffidentis, C. de repud. l. fin. de fut. cum fm. milib. ibi not. m Paul. l. cum qui nocetem, l. 13. de iniur. lib. 47. P. tit. 10. n l. cum in ad optiuis, C. de adopt. l. iura sanguinis, de regul. iur. l. ius agnationis, de pact.

o sicut, de op. pe. libe. in P. p Fan. in ca. xiteris, de re. si. spol. l. sed si vir ex lana sua, de donat. int. vir. & vxor. q Pompo. in l. si quæ. l. Quinzus Mutius, de don. int. vir. & vxor. lib. 22. P. tit. 1. l. etiam, C. eo. r l. fecundam naturã de reg. iur. l. fin. §. fed. cum in eã par. tẽ, de furt. C.

4 Vlpian. l. si cum dote, l. 21. §. si marit. sol. mari. lib. 24. Tit. 3.

b Valer. Max. lib. 6. ca. 7.

c Phalar. epist. 45. ad Ertheoni cum scribens. d Val. Max. lib. 4. c. 6.

e gl. in c. vnaquaque, 13. q. 2. f Boe. ad cons. Biturig. in §. 4. de consue. iur. & sta. perso. in verbo, Mari. g c. si de iudic. in §. l. n. s. necessitate, de bon. que libe. C. l. 1. §. fin. de auctor. tutor. h Imber. in manuali iuris scripti. i Ioh. Pap. lib. 7. Rhapso. are. fo. lib. 2. ar. 15. & seq. k l. si longius §. r. de iudic. in P. l Bald. cons. 444. in 1. vol. m non eõ mius, l. 14. de p. cau. l. 2. C. tit. 3. n Interp. in auct. sed hodie de offi. iudic. & in auct. sed no uo iure, de cõf. reor. o Anch. cons. 384. p Bol. in cõ. si 20. lib. 4. cõ. fil. Signor. de Homod. conf. 166. Bald. lib. 3. conf. cõf. 444. Pan. cons. 40. vol. 2. Boer. ad cons. Bitur. ad §. 4. tit. de cõ. iu. & sta. perso. lo. Fab. in l. si h, c. de pact. q Barthol. & Alex. in adit. ad l. apud Iulianũ, §. si pupillus ex quib. cau. in postica. Imol. Pau. Bal. Ang. in l. no. re, §. 2. de equi. hæred. Ang. in l. 2. per glof. ibi. de accepti.

eruant potestate, magis propriis obsequiis mancipato...

a Deut. 21. b Sibyl. libr. 2. Oracul.

...δοσι δὲ γογγύει ἐν τῇ καρδίᾳ...

Et damnabuntur scilicet, omnes qui in senectute patres relinquunt...

c Xenoph. lib. 2. de gest. & dict. Socra.

4 gentes. Xenophon e quid apud Græcos hac de re fuerit sancitum...

Ingratitudinem & rebellionem vel contumaciam filij Grannij Clotharij primus Clodouei filius...

d Gag. li. 1. c. 5. & lib. 2. c. 1. e Paul. Emil. in Clotha. f Annonius li. 1. de gest. Fr. g Lucia. in abdicatu. h Eurip. in Supplicatu.

...τοῖς τεύχεσι γὰρ ἀδύνατος ὄντων...

---Parentibus enim Infelix, quisquis non muniam officij reponit gratiam...

Pulcherrimo quippe munere dato vicissim A liberis suis iisdem remunerabitur, que parentibus dederit.

Multò magis & indigni sunt beneficio accepto ij, qui non solum non rependunt beneficia...

i Guil. Bened. in annota. 2. ad ver. in eodem testamento relictus, nu. 4. e Rayn. par. 3. de test. k l. 1. de liber. & eor. liber.

exuebatur, hac formula, super sedeo, inquit, te habere...

l Val. Maxi. li. 2. c. 1. dum de Areopag. agit. m Idem eo. n cap. fin. de postul.

De iure matris in filios. Cap. 7.

- 1 Iura naturalia patri debita, & matri debentur. 2 Matri ac patri honor a filiis debetur. 3 A matribus apud Lycios & Locros genus repetitum, non a patribus. 4 Mater num magis contribuatur generationi filiorum, quam pater. 5 Matribus alimenta filij debent, & alia ut patris.

o l. pen. de lib. agnos. lib. 25. P. tit. 4. p reg. iur. secundum naturam c. qui sentit, cod. lib. 5. sed cum in secundam, de furt. C. q Exod. c. 20. r Ecclesiastici c. 1. s Eccle. 3. t Exod. 1. c. 21. non satis, s. ceterum, 86. dist. v Herod. in r. x Cic. pro Sex. Roscio. y Aristot. 1. de nat. animal. z Censor. de die nata. a Nemes. de nar. homi. ca. 1. 4. b Plutar. de plac. philof. c Aucten. lib. 3. de natu. homi. c. 2. 4. p Cæl. Rhodig. li. 3. lectio. antiq. ca. 42. e l. quia femper, l. 5. de in ius voc. P. l. Lucius, de condit. & demon. str. in P. f l. si quis à liberis, de libe. agnos. l. 1. 2. de alen. lib. C. l. filia, & l. nec filium, de par. po. vide quæ diximus in 9. onere matrimoniij sup. lib. 9. c. 19. g Pli. li. 8. c. 33. h Idem lib. 10. c. 23. i Idem lib. 10. c. 33. k Phala. Pauroloæ fil. epist. 19. l tit. de senat. Offici. & Tertull. ad Senat. Tertul. & Officia in P. C. & Insti. iur. ciuili. m vt in l. pen. de fideicom. lib. 4. 4. 0 l. 1. s. 1. de rei vend. P. o l. 4. s. parentes, de in ius vocan. l. 2. P. tit. 4.

Hæc quæ dicta sunt, & quæ mox dicentur in effectibus patriæ potestatis, etsi omnino in matre locum non habeant...

Iura

Iura vel effectus patriæ potestatis. Cap. 8.

- 1 Inestimabilis patriæ potestas. 2 Pater non potest cogi liberare a sua potestate filium, nisi in 4. casibus. 3 In filios necis vitæ potestas cur data patribus. 4 Minorem triennio prolem non licebat necare parentibus. 5 Pœna acerbitas coninet magis improbos. 6 Filius & pater pro eadem persona. 7 Necis ius in filios sublaturum desuetudine. 8 Adulteram quando patri filiam, & marito uxorem, & ubi occidere liceat. 9 Filios castigat iure proprio pater, & castigandos ex arbitrio dat iudicibus. 10 Filij contra parentum senectutem prospectum quare. 11 Filios tempore fumis licuit vendere patri. 12 Filios ter vendere, ter manumittere, quando & quomodo licuit. 13 Filiorum trina venditio permessa apud Mosconias. 14 Emancipatio terna, & manumissio duplex in adoptionibus quid erant. 15 Filias & sorores vendere prohibuit Solon, nisi inuentæ illæ fuissent cœuentes virgines. 16 Emancipati non reducebantur iterum in potestatem sine causa tempore Modestini, vt antea lege Romalea. 17 Filiusfa. olim patri omnia querebat aduentitia, hodie quod perinet ad vsum fructum. 18 Castrensia & quasi nullo iure quesita patri à filiofa. nec in vsum fructu. 19 Filiusfa. testari non potest de aduentitijs etiam volente patre, quare. 20 Filiusfa. ad pias causas cum consensu patris de aduentitijs testatur. 21 Filiusfa. in Gallia nihil etiam in aduentitijs acquiri patri preter commoditatem & administrationem. 22 Filiusfa. querit profectitia omnia patri etiam in Gallia, vt iure antiquo. 23 Casus alij, in quibus pater non habet vsum fructum in bonis filijfa. 24 Filijfa. laici non possunt esse in iudicio sine auctoritate patris, exceptis causis spiritualibus. 25 Filiusfa. in quibus sine patre in iudicio esse potest. 26 Filiusfa. accedere patrem quare aduersario vitale sit. 27 Filiusfa. quando sine patre agit & experitur. 28 Filiusfa. in criminalibus publicis sine patre agere & conueniri potest. 29 In filiumfa. 25. anno iudicium iure Delphina. valet sine auctoritate patris in Gallia. 30 Filiusfa. in Gallia habetur pro emancipato, idè agit sine patre, & contrahit, &c. 31 Filiusfa. non potest sine consensu patris uxorem ducere. 32 Pater præfertur omnibus tutoribus & curatoribus filij. 33 Læ nulla inter patrem & filiumfa. esse potest, & quando. 34 Filius emancipatus patrem in iudicio vocans, vel alium matrem, debet impetrare veniam à

Indice.

- 35 Læ inter patrem & filium in Gallia hodie. 36 Pater filiumfa. inuitum apud alium existentem repetere potest. 34 Filiusfa. pater tantum s. bstituit pupillariter.

Nestimabilis existimata est patriæ potestas, vt nullo pretio inuitus pater adigi possit filium emancipare...

a Iulianus fam. lib. 1. de eod. vulgarem, de leg. 1. in P. nec a. un. de emancip. lib. C. b Marcell. in l. non potest, l. 3. de adop. lib. 1. P. tit. 7. c. anth. filio. nes, d. episco. aud. C. d l. fin. si a par. quis fuerit, manum. in P. e l. si cui, de cod. & demon. str. in P. f l. nonnulla, l. 2. de adop. g l. fin. de pat. pot. C. Dio. y. Hall. in 2. & 8.

h Idem Halic. lib. 2.

i Geil. lib. 20. c. 7. k Claudia. In. rise. in l. aut fa. 2. l. 2. s. si. de pec. lib. 4. P. tit. 19. l. 1. ad leg. l. l. i. ep. C. l. quicunque C. de heredi. l. Arifor. 5. E. th. c. 6. & lib. 1. M. ign. Miora. c. 34. m l. fin. C. de impub. n s. e. i. v. de inu. l. stipula. o l. v. i. m. de iust. & iur. Cic. no. sic. p l. Dicus A. grianus, ad leg. P. in pe. de par. tit. 1. q. Papi. l. nec in ea leg. 2. 2. l. 1. de a. d. u. l. 4. P. tit. 5. r C. de ar. l. si de par. pot. h. C. tit. 2.

Potestas necis fit expressè adempta. Id enim fuit necessarium in seruis prohibere, quòd domini eos amore quo filios non prosequuntur. In filiis non fuit necesse expressè prohibere, satis prohibente natura: qua quis partus suos & diligit & conseruat. Quinimò tantum abest, vt expressè prohibita illis sit iure potestas necis, vt potius expressè permissam inueniam in responsis Iuriscōsultorum, quibus ratione patriæ potestatis tantum patri licet si velit occidere filiam in adulterio deprehensam in sua domo, vel generi. Quod marito omninò impunè non licet, quia marito calor & impetus facillè saeuientis fuit refræmandus, inquit Papinianus: exceptis quibusdam personis quas adulterantes cum vxore repertas marito licuit occidere, veluti lenonem, mimum, publico iudicio infamatum, & alias quas enumerat Martianus Iuriscōsultus. Iuxta cuius sententiam intelligendæ reliquæ leges, quæ marito quoque dant necis ius in adulteros: nempe si ex earum personarum numero sint, vel si alias impunè omnino non ferant, quamuis mitius puniantur. Ergo multò liberius ius est in nece filia patri eo casu, quam marito iure ciuili. Nam iure nunc recepto Gallico & diuino, nec patri idipsum permissum est: quia dictum, *Non occides*, vt suo loco, si Deus voluerit, explicabimus. Remanetque ex legibus in eodem casu intacta antiqua patris potestas, in alijs autem ex ea datur libera sine nece castigatio. Et pater potest filium castigandum iudici offerre, dicturo ex eius præscripto sententiam. Vnde & propinquis emendatio concessa propinquorum moderata, paterna dicitur: imario autem ex iudicis autoritate pendet. Sicuti & Lucianus scribit, liberam non esse parentum in filijs vindictam circa iudicium. *Ut enim lex*, inquit, *concessit patribus veris de causis infra filijs: ita prospexit & liberis, ne immerentibus acciderent. Itaque iudices vocat, arbitratores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim occidere multis, vt ob causas iniqtas ad iram commouerentur: hic quidem alicui fratre alicuius credens, ille famulo fidem habens, aut uxori cupiam inimica. Quem casum vltimum & Iuriscōsulti obseruauerunt. Et certè rectè statutum hac in parte est apud Græcos, de necis potestate tollenda: recordari enim debent parentes filios liberos dici, neque vt seruos esse tractandos vel inferendos, & vt dicebat Mitrion in Andria apud Terentium.*

Pudore & liberalitate contineri liberos satius est quam metu.
 Et meritis potius liberi sunt ad obsequia paterna prouocandi, vt monet Papinianus & Iustinianus. Docet & Plutarchus, verbera aliena esse ab honestorum ingeniorumque filiorum educatione, qui & exprobratione & laudibus moueri & impelli debeant. Secundus effectus, vt liceret patri etiam iure Codicis, tempore necessitatis famis, filium vendere: ea tamen conditione, vt idèd perpetuè non esset seruituti obnoxius. Alioquin enim etiam quos licebat occidere, non licebat libertate priuare, nò pignori obicere. Franciscus Balduinus, & Pandolphus Prateus, referunt per legem 12. tab. fuisse permissum, ter parentibus vendere liberos: quid autem & quomodo illud fieret, neuter explicat. Ego tamèn & antiquiorem hanc legibus 12. tab. puto, nempe à Romulo sancitam, vt authorem habeo Dionysium Halicarnassenum, qui & ternam manumif-

tionem sic explicat. *Nec contentus hanc potestatem, scilicet vitæ & necis, dedisse legislator Romulus, id est, Romulus, permisit etiam vendere filios, nihil deterritus crudelitate specie, quod res granior videri posset, quam pro affectu domestico. Quodque maxime quis meretur in hac dissoluta disciplina Græcorum educatus, quasi durum & Tyrannicum, hoc quoque patri concessit, licere illi ternam filij venditione pecuniam querere, maiorem largitus potestatem patri in filium, quam hero in mancipium. Seruus enim semel venditus, deinde libertatem adeptus, in posterum sui iuris est: filius vero à patre venditus, si liber fieret, rursus sub potestate patris redigebatur, post tertiam demum venditionem eximebatur à patris potestate. hæc ibi. Et paulò post, hanc legem inter cæteras 12. tab. decemuiris trecentesimo post anno, vt obseruatum antè, non ausos expungere tradit. Scribit & Sigismundus Liber 13 Baro, apud Moscovitas quoque seu Ruthenos id seruatum, in hac verba, *Si pater filium, vt mos est, vendit, & is quocunque modo liber factus aut manumissus fuerit, pater hunc rursus atque iterum iure patriæ potestatis vendere potest: post quartam autem venditionem, nihil iuris amplius in filium habet. Quod valdè est notabile, & dat lumen legi Iustiniani finali, titulo de adoptio: in qua ita scriptum est, *Veteres circuitus in adoptionibus quoque per tres emancipationes, & duas manumissiones in filijs, aut per unam emancipationem in cæteris liberis fieri solebant, corrigentes, &c.* Vbi innuit antiquos, qui tutum ius adoptionis volebant habere, ita permisisse ternam venditionem, vt ob id patri naturali ius omnè reuocandi filium in potestatem adimeretur: cum post trinam venditionem non posset in potestate reuocare, antè posset. Quæ solemnitas sublata fuit, postquam & placuit, vt diximus, patrem ingenuum filium vendere non posse. Et alia etiam constitutione, idem iustinianus sustulit vanam obseruationem antiquæ emancipationis, per venditiones liberorum figuratas, & circumductiones inextricabiles, & iniuriosa rhapsimata, quorum illi nullus videbatur rationalis exitus. Et Vlpia. eius meminit in fragmentis, *filij*, inquit, *ter emancipatus, ter manumissus sui iuris fit: id enim lex 12. tab. in his verbis, si pater filium ter vendidit, filius à patre liber esto.* Solon lege sustulit ius vendendi filias & foreores, ni qui cum viro coeuntem virginem deprehendisset authore Plutarcho. Videtur & Modestinus Iuriscōsultus indicare, suo tempore abiisse quoque in desuetudinem, vt filius emancipatus semel, posset iterum reduci in potestatem eo inuito, sine causa tamen ingratiitudinis à patre, dum respondet inuitos filios naturales vel emancipatos non reduci in patriam potestatem. Tertius effectus huius patriæ potestatis, seu vtilitas patris est, vt quaesita à filio in potestate constituto, patri quaerantur, sed cum distinctione iurisprudentiæ veteris & Codicis: nam illo pleno iure, vt nec momento modicum quidpiam penes filium remaneret, quaerebatur. Isto autem, quòd pertinet tantum ad vsumfructum quaeratur patri à filio, in aduentitijs remanente intacta filio proprietate. In castrensibus namque, vel quasi castrensibus, vtroque iure receperunt, nec patri vsumfructum, neque proprietatem quaeri: quia in illis pro patre filius habeatur, præcipuaque sibi facit, & de illis sine consensu parentis potest disponere viuens, & testamentum. De quo & plura tradimus de re militari in priuilegijs rerum militis. At de aduen-**

aduentitijs non potest, nec liberè alienare viuens, quia melius est ita coercere iuueniles calores, ne cupidini dediti tristem sentiant exitum, qui eos post dispersum patrimonium expectat: nec moriturus testari ei licet, etiam volente patre. Quod pendere non debent voluntates vltimæ ex alterius, quam disponentis arbitrio. Et iuris publici testamentorum formula cum sit, non potest remitti à priuato patre. Quamobrem si filius velit sub mortem ex suis aduentijs relinquere, id facit per donationem causa mortis, adhibito patris consensu. Possit tamen eundem ad pias causas testari cum consensu patris, iura videntur definire, & interpretare. Admoneo tantum in Gallia ex generali recepta consuetudine, omnia filiosfamilias sibi, non patri, & omnino acquirere: siue ea sint aduentitia, vel castrensis, vel quasi, & in proprietate & in vsumfructu, vt notat Nicolaus Boerius, Chaffaneus, & Alexander. Et si habeat pater communitatem, vt Boerij verbis utar, vsumfructus bonorum filij, & dum intra 25. an. filius degit, administrationem eorumdem, si voluerit: eo autem recusatone, curatore bonis dando ex iuris præscriptione. Non autem filio, quia sub tutela patris est. Nisi filius ex pecunia patris acquisiuerit, vel ex rebus eius: tunc enim istud censetur perfectiù, & omne omnino acquiritur patri, in cuius est potestate. Sic enim & in perfectiis antiquum ius acquirendi intactum est patri, si ex eius mandato filius negotiatus fuerit: alioquin si sine mandato, industria filij consideratur, ac arbitris negotium committitur, quantum præcipuum ex eo lucro supra alios fratres debeat reportare, vt ex variorum interpretum sententijs colligit Chaffaneus. Iure ciuili pater non habet vsumfructum in bonis filijfam. si sit pater furiosus, secundum Bartol. Bald. & alios. Nec mentis compos, in donatis filio per principem. Nec si pater Iudæus, in bonis filiorum qui Christiani facti sunt: quia nò sunt in eius potestate. Sed num in fundo filijfamilias habeat vsumfructum pater, videndi Baldus, & Chaffaneus disputantes. Similiter vsumfructum non habet pater, in bonis relictis filio cum prohibitione testatoris, ne pater habeat. Si pater etiam habeat confortium proprietatis cum filio. Vel si lex deserat bona liberis, præsumitur parentibus soluere sine causa eorum matrimonia. Sunt & alij casus in quibus nec hodie pater habet vsumfructum in aduentitijs filij, quos videto in gl. in §. igitur liberi, in verbo, vsumfructum, per quas perso. nob. acquirit & in auth. idem est, de bon. quæ liber. C. & apud Angelum Aretinum in dictum §. igitur. Quartus effectus, vt filius in potestate constitutus, suo nomine non possit esse in iudicio sine licentiâ & autoritate patris. Quod intelligitur in personis filiorum laicis, non in sacerdotibus, qui non egent eo consensu: neque in rebus spiritualibus laici. Porro quia hæc materia habet inuolutam tractationem, recurrendum censeo ad distinctionem Guidonis Papæ, qui breuiter sic distinguit. Pro negotio, de quo agatur in iudicio, si agatur de peculio castrensi, vel quasi filij, vt tunc agere & conueniri filiusfam. possit sine autoritate patris.

Si agatur autem de aduentitijs, aut pater habet in illis vsumfructum, & tunc solus pater agit & conuenitur: aut non quaeritur vsumfructus patri, & tunc pater agentis & fugienti filio adesse in iudicio compellitur. Quod si quaeratur de profectiis, quia ea patris censentur, patris omninò requiritur autoritas. Bartolus aperit mihi hæc quaestionem concludere videtur, cum distinctione: num in iudicio agatur de rebus seu actionibus, quæ patri pleno iure per filium quaeruntur, vt tunc filius non possit agere sine consensu patris, quia non habet actionem, possit tamen agere tanquam persona coniuncta patris. Aut vero actiones remanent apud filium, verumtamè exercitium earum competit patri: quo casu, vel præsentis pater est, & tunc consensus eius exigendus est: vel absens, periculumque circa dilationem agendi versatur, vel ratione interitus actionis, vel ratione incommodi personæ, & tunc agit filius non expectato consensu patris, officio iudicis, & extraordinario iudicio iuuatus. Aut actiones remanent apud filium pleno iure, & tunc filiofam. requiritur patris consensus. Existimat autem & Bartolus, consensum patris in agendo controuertit, si filius velit agere ex iure antiquo, at in defendendo filiumfam. scilicet maiorem posse indistinctè sine consensu conueniri patris, & defendere. Et ita leges intelligit in l. 3. §. sed vtrum, de minoribus viginti quinque annis lib. 4. P. tit. 4. & l. tam ex contractibus, l. 57. de iudic. lib. 5. P. tit. 1. Quia ex omnibus causis filiusfamilias tanquam paterfamilias obligatur, dempto mutuo, & voto, propter legis prohibitionem expressam. Accedere autem patrem in causa mouenda à filio in iudicio placuit secundum Paulum Castrensem, non tantum ad autoritatem præstandam filio in potestate existentis, sed etiam vt iudex norit, num ipse velit per se agere: puta, nù illi actio competat, ne iudicio transacto cum filio, eoque condænato vel absoluto pater dicat nullum, vtpote cum nò domino factum. Distinguit autè idè Castrensis ferè simili modo, quo Bartol. & alij. Aut agamus de iure antiquo, aut nouo: si de antiquo quidem, ex contractu vel quasi filijfam. vel ex delicto vel quasi in filij personâ commisso, quaerebatur aliqua actio patri, quoad exercitium: idque regulare erat, & tunc solus pater habebat suo nomine actiones, quia dominus earum filius eius nomine tantum. Quòd si filius sibi quoque actiones quaerebat, & quoque exercebat, pater tamen absente vel vili existente, in quinque actionibus iniuriarum, vi aut clam, depositi, commodati, in factum. Interdum ex contractu patris actio acquirebatur filiofamil. veluti ex dote, & tamen exercitium erat patris: contra si sibi filius actiones omninò quaerebat, tunc quoque exercitium quoque & præsentè & absente patre illis utebatur, vt in castrensibus aut quasi, vt dictum, quia in illis pro patre habebatur. Vt iure nouo, in rebus profectiis peculij actio ad patrem pertinet, nec suo nomine, sed paterno tamen potest mouere iudicium filiusfam. Quòd si de aduentitijs quaeratur, distinguit, vt si pater in eis habeat vsumfructum, exercitium actionum ad eum pertinet, nò filio, nisi absente patre, vel eo vili, sicut dicebamus in quinque alijs ex iure antiquo: sin autem non habeat pater in his vsumfructum, subdistingue, aut non habet, quia prohibetur, vt in casibus annotatis ab interpretibus, & in illis potest suo nomine filiusfam. maior 25. anno agere sine consensu patris: si minor, dato curatore bonis. Aut

a. s. r. de his q sunt sui vel a. li. in l. 2. cod. tit. in P.
 b. Pompo. in l. patri datur, l. 20. Vlp. in l. sic eueniet, l. 23. Papin. in l. nec in ea lege, l. 22. Vlpian. quod ait, l. 23. ad l. Iulii de adult. lib. 48. P. tit. 5. c. Tati. d. nec in ea lege, l. 22. §. fin. de adult. d. Martia. in l. marito, l. 24. eo. ad l. Iulii de adult. in P. e. v. l. Græch. eo. C. l. si quis in grandi. §. si maritus, ad se natuf. Syllani. f. gl. in d. nec in ea lege, in verb. omnem, ad l. Iulii de adult. in P. g. Exod. c. 20. h. l. 3. de pat. pot. C. Deute. c. 21. i. l. de emenda. propinq.
 k. Lucia. in ora Abdicatus.
 l. l. de inoff. test. in P.
 m. Iustinia. l. si quando, l. 35. §. illud, eo. C. l. 3. tit. 28.
 n. Plut. libr. de libe. educan. o. Constant. in l. 2. de patri. g. fil. dist. 1. lib. 4. C. tit. 45.
 p. l. fin. C. de pat. pot. l. de patrib. qui fil. dist. Iulia. l. m. nor. 25. an. l. 39.
 q. pater, de em. l. 1. §. 1. tit. 2. l. 1. de lib. cau. lib. 7. C. tit. 16.
 r. l. qui filios, quæ res pign. obli. post. C. l. si. eo. in P.
 s. Baldu. in 18. leg. 12. tab. s. Prateus, lib. 5. c. in p. p. in leg. 12. tab. c.
 t. Dio. Halic. in s. Antiqu. Rom.

e. l. §. vbi ten. d. b. que libe. C. f. l. in s. a. v. necessitate eod. m. g. cum epote, ter, eo. §. 1. §. 1. quas peri. nob. acqui. h. Bart. in d. si. s. necessitate, de nec. & c.
 i. l. si pupilli, §. videmus, de neg. gest. in P. k. l. sed & hæ, de procurato. in P.
 l. vt in l. si longius, de iudic. in P. & in l. cum filiusfam. de rebus cred. m. miles, §. 1. de castren. pecul. in P.
 n. Caius. l. filiusfamilias, l. 38. de actio. lib. 44. P. tit. 7. o. l. ad Macedo. in P. p. l. 2. de pollic. lib. 50. P. tit. 12.
 q. Pau. Castren. §. necessitate, l. si. de bon. que lib. nu. 1. & 2. r. Castren. vbi sup. num. 3.
 s. Paul. l. filiusfamilias, l. 8. & Vlp. in l. in factum, l. 12. de actio. in P.
 t. l. 2. §. si in patris, sol. matr.
 v. l. 2. ad Macedo. in P. l. 3. §. 1. autè solus, eo.
 x. gl. & interpr. in auth. idem est, C. de bon. que liber. y. l. si. necessitate, eo. z. l. si. fin. autem, in secund. do. eo.

pater non habet usufructum, quia non vult, scilicet quia reicit & repudiat, & eo casu, si constat de repudiatione, idem dicendum ac in precedenti casu: si minus, tunc cogitur pater venire in iudicium vel requirente filio, si is agat, vel requirente aduersario, si filius conueniatur. Et ita intelligitur §. necessitate. l. final. de bon. qua. liber. C. De criminalibus autem iudicijs, si publicum sit, agere vel conueniri potest filiusfamilias sine consensu patris. Et si conueniatur in priuato delicto, se defendit inconsulto patre: verum pro priuato, veluti pro iniuria & contumelia, non agit patre praesente: nisi absente patre, vel praesente & non vindicante, existente simul patre vili, filio autem in dignitate posito, vt ait Vlpianus. Annotat autem Guido Papaeus, in curia suprema Delphinali non haberi rationem autoritatis non adhibere patris in negotijs filijfamilias minoris 25. ann. neque ob illam omissionem nullum dici vel reddi iudicium, & ita fuisse iudicatum: at in negotijs minorum, in quibus res non pertinet ad patrem, veluti in personali actione, & similibus non tantum requiri auctoritatem patris, sed & curatorem filio adiungendum iuxta Bartoli sententiam. Notat & Nicolaus Boerius, quod ex consuetudine generali regni Franciae, filiusfamilias maioris 25. annorum potest esse in iudicio sine auctoritate patris, & testari, codicillari, & contrahere, cum reputetur emancipatus secundum Baldum, & Alexandrum, & Isasonem: quia in his quae iuris publici sunt non consideratur patria potestas, habeturque pro patre filiusfamilias, & in illa arte quis praesumitur sapiens, videturque factus aequalis patri filius, & ita extra eius potestatem, vt ait Aristoteles. Quintus effectus, vt filiusfamilias non possit sine patris consensu vxorem ducere, vt late explicauimus in nuptiarum institutione. Sextus, vt patria potestas praeponeatur omnibus tutoribus & curatoribus, nisi pater prodigus, vel vitiorum mancipium sit. Septimus, vt nulla lis inter filiumfamilias & patrem esse possit, nisi de castrensibus agatur bonis vel quasi in quibus pro emancipato habetur. Primum autem emancipati namque possunt petita venia a praetore aduersum patrem experiri, sicuti & aduersum matrem cum eadem licentia. Quare enim litigabit pater aduersum filium sibi subditum, cum possit aduersum eum statueri, vt ait Vlpianus. Demum tamen quidam casus, in quibus glossa notat, iudicium inter eas personas admitti iure. Verumtamen & in Gallia hodie, & nulla petita venia filium posse in ius vocare patrem, ex omni causa receptum esse video: quia, vt opinor, satis venia petita est, dum iudex permittit in ius vocare, nam sine iudicis praepcepto nemo vocandus, & iuris executio non habet iniuriam. In ius autem vocare nihil aliud est, quam iuris experiendi causa vocare, apud Paulum. Octauus, quod pater filium suae potestatis possit etiam renuentem ab aliquo retentum, repetere, vindicare, & ad se compellere venire, & vt aduersus detentores praedictis, interdicitis, & cognitione praetoria, ad exhibendum & deducendum. Nonus esse potest, vt liceat tantum patribus in potestate constitutis filijs non alijs, substituere pupillariter, & tutores testamentum dare.

De vtilitatibus, quas filius ex patriae potestate capit. Cap. 9.

- 1 Filijfamilias non possunt inuiti emancipari a patre.
- 2 Filijfamilias non obligantur ex mutuo.
- 3 Filium pater non potest abdicare, id est, dicere non filium.
- 4 Abdicatio quid, & quomodo fiebat apud Graecos.
- 5 Filijfamilias quasi dominus bonorum patris eo vivente.

Sicuti parentes non coguntur inuiti filios a potestate soluere, sic inuiti non emancipantur filij, ob iura & vtilitates quas inde percipiunt. Quarum illa, vt ea pendente ex mutuo contracto iure communi non obligentur ex senatusconsulto Macedoniano, cuius fuit suusor Vespasianus, vt ait Suetonius: demptis vndecim casibus, in quibus obseruauerunt interpretes, ex iuris decisionibus eius decretum cessare. Altera, quod non liceat patri filium negare, senatusconsultis de partu agnoscendo repugnantibus. Sic sublata inter Romanos abdicatio, quae Graecis ἀποκρύψις. Lex est, inquit Quintilianus, vt minus audientem dicto filium liceat abdicare. Atque Plato id explicat, dum permittit patri filium abnegare & abdicare: verum statuit abdicacionem faciendam non a patre solo, sed & a genere vniuerso depellendum filio, id est, adhibito consilio & suffragijs proximorum, apud quos accuset filium, ostendatque dignum qui depellatur, data licentia defensionis filio. Et si plura suffragia quam dimidia partis sint, tum masculorum, tum foeminarum, nisi atas impedimento sit, tunc liceat abdicare: quo casu esset necessarium filium abdicatum alio abire. Sicut contra permittit filio patrem accusare, morbo, senio, aut morum acerbitate in dementia incidentem, & res dissipantem. Cuius accusationem, admittentibus legum custodibus patrem tanquam filiumfamilias, domi se continere iubebat. Hefychius ἀποκρύψις dici vult eum, qui propter delicta, paterna domo eiectus fuit ob poenam. Abdicatum & negatum filium publicè quasi per praconem, poena facit differre ab abdicato per emancipationem & adoptionem, quae transfert in familiam alterius. Sic Suidas ἐπιτοσίον, differre a superiori tradit, quod ἀποκρύψις eiiciatur ἐπὶ κοράσει, at verò ἐπιτοσίον ἐπὶ τῷ ὄσει πατρὸς εἰς ἄλλον οἶκον ἀδελφῶν ἀποδίδεται. Tertia vtilitas, quod videatur filiusfamilias quasi dominus bonorum patris vivente patre, & ideo in eum post mortem eiusdem sine aditione per immisionem videatur continuari dominium: vnde & filijfamilias sicut & paterfamilias dicti sola nota adiecta, per quam distinguitur genitor ab eo qui genitus sit, vt ait Paulus. Obseruandum tamen hic, notam adici improprietatis quasi, eod quod verè dominus non sit, sed tantum spe. Quintimo lege 12. tab. Alexander ab Alexandro notat caprum, Neque filijs quicquam in bonis, videntibus patribus esto. Cum enim propria sibi habere non possent, neque ea quae parentum erant possidere verè dicuntur. Sunt & alia iura & vtilitates, quae ex paterno vinculo oriuntur: verumtamen illae sunt communes emancipatis & suis, vt alium locum tractationis sibi exposcant, nempe successio-

c. fin. quib. mo. ius pa. pot. sol. l. nec auus, C. de emancip. libero. l. non potest, de ad. d. §. generaliter quib. mod. nat. dic. su. coll. 7. tit. 1. l. nec auus, in fi. l. habemus, in fine de emancip. lib. C. l. 1. & tot. tit. ad Maced. in P. & in C. l. iust. in Vespas. c. 1. g. in §. illud proprie, in ver. senatus, p. cum eo qui in alie. potest. ne go. §. §. c. l. i. Instit. tit. 7. h. Dio. & Max. l. nec filium, l. 9. cum similib. ibi nota. de pat. pot. C. l. l. abdicatio, l. 6. de pat. potest. C. l. Quintil. lib. 7. Instit. Orato. c. 1. Plato, lib. 11. de legib.

m Paul. in l. in suis, l. 1. de liber. & posthum. lib. 28. P. tit. 2. l. 2. §. filium pro here. in P. in suis, de suis & legit. i. ared. n. Alex. ab Alex. l. 6. Genidier. c. 10.

nis, alimentorum, obsequiorum, & id genus similitum. De alimentis autem quaedam dicta in 9. onere matrimonij: de alijs proprijs etiam locis Deo fauente agetur.

De solutione patriae potestatis. Caput 10.

- 1 Filios exponens, indignus patriae potestate, & 3.
- 2 De filijs non exponendis leges.
- 3 Expositi filij an sint serui eorum, qui eos educantur.
- 4 Filij nutriendi dari non debent pastoribus, i. latronibus: possunt tamen dari rusticis. Filios lactandos non lactare matres, expositio est, eo.
- 5 Patriatus dignitas, & flaminis dialis, & vestalis liberabant a patriae potestate, & 6. 7. 8.
- 6 Patriatus dignitas quae.
- 7 Flamen dialis quis.
- 8 Vestia priuilegia.
- 9 Emancipatione tollitur patria potestas, & quomodo fiat.
- 10 Patria potestas soluebatur permittente patre filio vxorem riuo perfecto ducere.
- 11 Emancipatus censetur filius tacite, si pater illum seorsum res suas agere permittat diu.
- 12 Emancipatus in quibus censetur in Gallia maior viginti quinque annis, & 11.
- 13 Patria potestas morte ciuili & naturali tollitur.

Patris modis patria potestas soluitur, & amittitur, inter quos primus si quis passus fuerit propriam sobolem exponi, quam nec postea suam dicere poterit: vt potè indignus prole, qui crudeli, non paterno animo morti obiecit, poenis etiam extraordinarijs coërcendus ex constitutione Gratiani & Valentis. Neque enim, vt diximus, ex sententia Diocletiani & Maximiani, liberum est alicui filium negare, senatusconsulto denunciata poena de partu agnoscendo. Legem de exponendis liberis aliquam Romulus quondam tulit, Primum enim, inquit Dionysius Halicarnassensis, necessitatem colonis imposuit educandi quicquid esset masculum, & si filius primogenitus: nullam autem prolem necari permisit minore triennio, nisi si quid mutilum, aut aliqui prodigiosum in ipso partu editum fuisset. Tales enim foetus exponi a parentibus non vetuit, sed indicatos prius quinque viris vicinis proximis, si illis quoque exponendos visum fuerit: contra hanc legem committentium, praeter alias multas, etiam dimidium bonorum addidit erario. Abijt tamen in desuetudinem exponendi illa facultas, sicuti & necandi potestas: vicina namque sunt occidere, & subsidia vitae denegare. Erat apud Thebanos teste A. liano, lex rectissima, humanissimè posita: Ne cui Thebano liceat infan-tem exponere, vel in solitudinem abijcere, capitis poena apposta. Iubens duoque parentes in extrema necessitate positos, filios potius ad magistratus cum fascijs deferre, qui eos curarent ali publico sumptu ab alio. Qui postea eos eduxerit seruorum seruaturumque loco haberet, alimentis cum seruitute compensata. Similis huius postremæ parti lex Costantini & alia Theodosij & Honorij, quibus voluntariè expositi, suscipientis fiunt serui: & ita desinunt esse in potestate parentum, vt non possent huiusmodi a seruitute eximi. Idque vt arbitror, vt esset seruus contumelia conflagrans, & poena liberis, quod

a Val. & Grat. l. 2. de infant. exposit. lib. 8. C. tit. 52. b Diocle. & Maxim. in l. nec filium, l. 9. de pat. pot. lib. 8. C. tit. 47. c Poena in l. 1. §. Julianus, & §. poena, de li. agnosce. d Dion. Halic. in 2.

e l. fin. de pat. pot. C. l. l. necare, de liber. agnosce. in P. g. A. lian. lib. 2. de va. hist. c. 7.

h Constant. in l. 1. Honor. & Theod. l. 2. de exposit. lib. 5. C. eo. Theod. tit. 7. i Constant. in l. 1. de his qui signuol. emp. vel nutriend. acceper. eo. li. C. Theod. c. 5.

impie ob as modicum permisissent filium & proximum mancipari seruituti, cautioreque essent hoc probo in posterum idipsum non permittere: ignominia enim liberi generis est, habere seruum in eo. Quamquam benigniorem viam Iustinianus secutus, & ne infans qui non peccauit, aliorum impicitate macula seruitutis plecteretur contra iuris praepcepta, sustulerit expositis ab alijs nutritis seruitutis iugum: & statuerit licere, parentibus repensis alimentis alumnio patri a libera seruitute redimere. Meminit Quintilianus legis huius de expositis, Pater, inquit, qui expositum agnouerit filium, solutus argumentis recipiat. Et rursum, qui expositum recepit, imperat ei lex nuptias locupleis propinqui. Quare & Diocletianus & Maximianus, aliquando statuerunt, dum agunt de consensu paterno nuptijs filia in potestate constituta adhibendo, saluum & integrum potestatis ius esse patri in filia exposita, si modò restituat pretium alimentorum in eam expositam factorum. Verumtamen recentiores Caesares Valentinus, Valens, & Gratianus, melius & sanctius decreuerunt, omnino eos, qui exposerunt, priuari patria potestate, & si expositus liber sit vt indigno obsequio, qui contempserunt & vitam & mores filiorum. Patres enim natura fecerunt, non vt Venerem & voluptatem explerent, sed vt administrari naturæ & reipub. essent, alendo, & probis moribus instituendo. Vt optime etiam Honorius & Theodosius inhiuerint olim, ne quis pastoribus filios nutriendos daret, alioquin illis poena, vt socijs latronum imminente: quamuis rusticianis, vt fieri inquitur solet, dari non veremus. Phalaris hoc non longè ab abdicacione & expositione abscedere arbitratur. Quod est enim, inquit, hoc contra naturam imperfectum ac dimidium matris genus, peperisse ac statim ab se abiicisse? aluisse in vtero sanguine suo nescio quid, quod non videret: non alere autem nunc suo lacte quod videat iam viuentem, iam hominem, iam matris officia implorantem? Et postea, Praeter haec autem, quis illud etiam negligere assermarique possit, quod quae partus suos deserunt ablegantque a sese, & alijs nutriendos dederunt, vinculum illud coagulatumque animi atque amoris, quo parentes cum filijs natura associant, interficiunt, aut certe quidem diluant, deteruntque? & c. quae sequuntur apud Gellium. Secundò soluitur patria potestas, ob dignitatem aliquam filij maiorem, vt si filiusfamilias ad patritiatum pertenerit dignitatem: aliae autem dignitates inferiores non soluunt, nec ea quoque vel alia quaelibet ex legibus Romuli. Theodericus rex Gothorum, cum Cassiodorum patritiatu dignitate donauit in epistola qua illud insinuat Senatui Romano, ait, eam esse supremi gradus. Cassiodorus autem in forma patritiatu, scribit hanc dignitatem perpetuam, aequalem ferè sacerdotio, quia patritiorum prima familia numini dedicata Et liberari eum, qui huius singulo cinctus fuisset patria potestate, nisi contra a principe caueatur: vt qui amplissimum genium libertatis accepit, viliissimam conditionem cum subditis non habeat, Eumque praecedere praefectorios viros dignitate. Ex quibus locis patritiatu longè alius est, maiorque magistratus illo, qui patritijs, id est, non plebeis dabatur. De quibus frequens in comitiis & antiquitatis inquisitione mentio, & explicat Nicolaus Gruchius. Patritij namque antiquis nobiles, qui propagati ex stirpe eorum, quos in patres seu senatores delegit sibi Romu-

k l. de liber. causan. P.

l l. crimen patrem, de pen. in P. l. facinus, C. eo. m l. de infan. exposit. C. n. Quintil. lib. 7. c. 1.

o Dioc. & Maxim. in l. 1. de de nup. lib. 5. C. tit. 4.

p Valent. Val. Gratian. in l. 2. de infant. exposit. C.

q Honor. & Theod. in l. 1. tit. ne pastor. filij dent. n. tit. lib. 9. C. Theod. tit. 31. r Aul. Gell. li. 12. c. 1.

s vbi sup.

t l. fin. de consuet. lib. 12. C. & in consuet. cōstitutio que de dignit. & c. in auth. coll. 6. §. filiusfamilias, quib. mod. ius pat. pot. sol. l. fi. de decurio. lib. 10. C. v. Dionys. Halicarn. in 2. x Cassiod. lib. 1. Varia. episto. c. 1. y Idem, lib. 6. Var. c. 1.

z Gruchius. li. 2. de comit. Rom. c. v.

a Dio. Malic. in 2. b Budæ. in an. notat. prio. ad P. in l. hna. de fenaro. c Vl. in lib. fragm. seu. tit. 10. in fin.

d Aul. Gell. li. 10. c. 35. e Pluc. li. pro. ble. probl. 42. & 43. f Varro. in 5. de ling. Latin. g Dio. Halic. in 2. h Lilius. in 1. i Halic. in 2. k Gelli. lib. 1. c. 12.

l pen. & fi. de emanc. liber. C. 9. praterea, quib. mo. ius pat. pot. fol. m Vlpia. in tit. ex corpore iuris. tit. 10. n Dio. Halica. in 2. o in consuet. Bitur. tit. de iu. & h. perf. 5. 2. p Bart. l. si ma. ritus. §. legis iulie. ad l. iul. de adit. q Constum. de Seny. tit. de Bal. tit. 148. r Constum. de Blois. tit. de l'etat. des per. son. art. 1. s Bourgogn. tit. des enfans de plufi. litz. 5. 3. t Anton. l. 1. de emanci. libe. 20. li. 8. tit. 47. v Paul. in l. si cum fideicom. missa. l. 16. §. Aristo. qui & a quib. manum. li. non fit. lib. 40. P. tit. 9.

lus a. Maior tamen hæc dignitas partitatus, qua faciebat patrem totius Reipub. vt notat Suidas & Budæus b. Vlpianus quoque c in potestate paren- tum esse desinere tradit eos, qui in flamines Dia- les inauguratur, & quæ in virgines Vestæ capiuntur. Flamen Dialis vnus Ioui erat consecratus, quem Numa insigni veste, curulique sella ad- ornauit. Solus, vt Varro ait, albo galero vsus, eo quodd flaminum esset maximus, dignitas, iuræssa & priuilegia propemodum regia illi concessa, quæ refert Gellius d, Plutarchus e, Varro f, Dio. g Halicarnassæus h, Lilius i. De Vestali quoque lex antiqua, vt virgo Vestalis simulatque capta atque in atrium Vestæ deducta, & pontificibus tradita esset: eo statim tempore sine emancipatione, ac sine capitis minutione, è patris potestate exiret, & ius testamenti faciendi adipisceretur, vt authores Dionysius Halicarnassæus i, Gellius k, & alij. 9 Tertio soluitur emancipatione potestas, dum pater coram magistratu legitimo profitetur, sublati- tis antiquorum circuitibus de quibus supra dixi- mus, se eum è potestate manuum sua mittere l. Trina autem emancipatio ad hoc, vt plenè iuris sui esset filius, olim requirebatur lege 12. tab. in filijs primi gradus, Cæteri autem liberi, præter fi- lium, tam masculi, quàm feminæ, vna emancipa- tione & manumissione sui iuris fiebant, vt ait Vl- pianus m. Quarto, lex est Numæ n, Si pater per- miserit filio uxorem ducere, futuram bonorum & sa- crorum iuxta leges participem, patri posthac nullum ius esse vendendi filium. Vnde ex eo imminuta, & si non sublata censeatur potestas. Et nunc in Gal- lia ex consuetudine quorundam locorum, filius ducens uxorem habetur pro emancipato, & vt sui iuris in omnibus acquisitionibus, vt apud Bituri- ges o. Et hanc consuetudinem & statutum si fiat hac de re valere ait Bartolus p. Receptumque cõ- suetudine Senensis q, Blerensi r, Burgundie s. 11 Quinto, tacitè præsumitur emancipatus filius, si pater eum diu passus sit res eius, vt patremfa- gere diu verbum decennium interpretatur, ad præscri- bendam libertatem sufficiens tempus, quando manumissio à non habente potestatem facta fuit. Sine autem manumissione Diocletia. & Maxi-

mianus bonæ fidei possessionem pro libertate 20. annorum præscribunt *. Et ita hodie seruari tra- dunt Andr. Barbatia y, Baldus z, filiusfa. qui per 20. annos seorsum à patre habitauerit negotiando vt emancipatus, pro emancipato haberi. Meminit & Constant. Harmenopolus a nouellæ constitu- tionis Cæsaris Leonis. qua filius habetur pro raci- tère emancipato, qui non contradicente patre, sibi certum & stabile viuendi genus delegit, si res suas prudenter & studiosè gerenti minimè aduersatus est, per se viuere eum permittens quamuis nec- dum ad eam peruenerit ætatem, qua matrimo- nium contrahere possit. Quia ex diurnitate temporis omnia præsumuntur solemniter acta, omniatque necessaria solemnitati suppleuntur, vt in alijs b. Et ideo non officit rescriptum Dioclet. & Maximiani c, quo deciditur. non nudo consen- su patria potestate liberos, sed solemnè actu libe- rari: nam hoc silentio paterno, neque nudus con- sensus, sed solemnè præsumitur. Sed & hinc tem- pore breuiori ex consuetudinibus singulorum lo- corum liberari potestate obseruabis, veluti si per annum Burdegale seorsum filius habitauerit à pa- tre d. In Burgundia quoque seorsum à patre ha- bitans, pro emancipato habetur e. Sexto tradunt 12 Interpretes f ex generali consuetudine Gallia- rum maiorem 25. annis posse esse in iudicio, vt su- præ diximus in effectibus huius potestatis; sine auctoritate patris, posse testari, codicillari, & con- trahere. eò quodd habeatur pro emancipato. talisq; reputetur. Postremò soluitur patria potestas mor- te naturali filij, aut patris, dummodò postea nepos incidat in aui potestatem g: quæ & in morte ciuili contingere locum habent h. Suspenditur autem potestas capto patre ab hostibus i, nã & eo post- liminij iure reuerso, eandem recipit: sicuti & de- portatus restitutus k. Si patri, inquit Vlpianus l, vel filio aqua & igni interdictum est, patria potestas tollitur, quia peregrinus sit his, cui aqua & igni inter- dictum est. Neque autem, peregrinus cinem Roma- num, neque cinis Romanus peregrinum in potestate habere potest.

tur, de capti. P. §. si ab hostibus, d. tit. quib. mod. ius. Vlpian. in tit. tit. 10. k l. in. §. minores, de sent. pass. res. lib. 9. C. l Vlp. in fragmen. seu. tit. tit. 10.

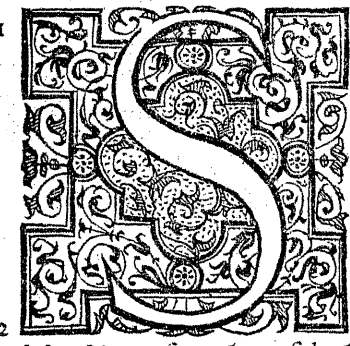
x Dio. & Max. in l. de long. temp. præter. que pro liber- tate, non con- tra libertatem opponitur, li. 7. C. tit. 22. y Andr. Barb. in l. sciend. dum, colli. 26. in fine vers. & addu- co de ver. obli. z Bal. in l. post mortem, de a- dopt. a Harmenop. lib. 1. prompr. iur. tit. 18. b l. qui in alie- na §. sed si nò, de acq. hæred. in P. l. cum de in re versio, de vsur. l. hoc ius, §. ductus a- que, de acq. quo tid. & q. l. 1. §. deniq; de acq. plu. arc. l. sci- dum, de verb. oblig. c Dio. & Max. l. non nudo, l. 3. de emanci- bero, lib. 8. C. tit. 49. d §. 2. de stat. perso. in cõ. lu. Burdega. & ibi Ferronus. e in consuetu. Burg. tit. des enfans de plufi. litz. §. 3. f Bal. in c. 1. §. 1. de duob. fra- tri. Alex. in l. si. qui testa. fac. pos. & alij sup. citati. g §. 1. quib. mo. ius pat. pot. fol. l. nepotes, de iis qui sunt sui vel alien. iur. in P. h §. cum autè, quib. mod. ius pat. pot. fol. l. si qua pœna. de iis qui sunt sui vel alien. iur. i l. in bello, §. si quis capia-

DE TUTORIBVS ET TUTELA, LIBER XII.

De Tutoria potestate, & Tutelis in genere. Cap. I.

- Lib. 1. Inst. tit. 13. Lib. 5. C. tit. 28. Lib. 26. P. tit. 1. 1 Continuatio libri. 2 Personarum alia diuisio, in eas que in suam tute- lam venerunt, Et que non venerunt, & que tutelam aliorum habent. 3 In tutela sua qui sunt. 4 Pupillus, & impubes quis dicatur. 5 Orphanus quis. 6 Tutores qui, & quare, & tutela. 7 Tutela personarum cur introducta rationes, pri- maq; à naturali hominū omniū coniunctione. 8 Tutela seu curatio diuina & humana. Humana alia inuitis, alia volentibus imperat. 9 Tutela & cura minorum & subditorum in vtili- tatem eorum inducitur. 10 Tutorij & curatorij fides maximè cur desiderata. 11 Pupilli alendi, ubi sine suspitione ali possunt. 12 Pupilli pupillæ & tutoribus debent instrui, & mo- ribus bonis erudiri. 13 Tutela prospicit & rebus minorum. 14 Q. Fabij Maximi filio ob prodigalitatem bonis interdictum. 15 Tutor Senatorij prodigo, vt pupillo, datus à Ti- berio. 16 Tutores etiam filiabus puberibus dati.

UBLATA è me- dio vel è viuus pa- tria potestate, di- ximus filios sui iu- ris effici: hoc ta- men aliã recipit interpretatione. Vt interdù nò ple- nè sui iuris efficiã- tur, aliquãdo ple- nè. Atq; ideo alia distinctio personarū consideranda est, ratione æta- tis filiorū potestate liberatorū: vt personæ aliq; di- cantur in suã tutelã peruenisse, aliæ sub tutela al- terius esse, aliæ curã & tutelã aliorum habere. In suam tutelã peruenisse dicuntur, habita ratione & status eius, de quo sermo habetur, & mentis eius qui loquitur, minores & impubes quidè pube- res facti. At pubes tutelã suã adeptus dicitur, qui ad legitimã 12. annorū ætatè peruenit: in furioso, prodigo, & eo cui ob causam prætor curatorè de- dit, quando cura & tutela liberatur. Interdù & in filiofam. is in tutelã suã peruenisse dicitur, qui etiã in suã potestatè venit. id est, quando à patris libe- ratus est potestate, & pubes sit, vt omnia profe- quitur & explicat Vlpianus a. Propriè tamen & simpliciter in suã tutelam peruenit, qui eius ætatis

est, quæ amplius tutor non indiget, si masculus sit 14. annorū & femina viripotens 12. b Ea enim ætatè finitur, vt docebimus Deo fauente postea tutela. Porro qui intra eã ætatè est, pupillus est, seu impubes dictus, siue sit in potestate patris c, siue extra potestatè: si quidè vox cõmunis est à pup- po, id est, puero & minore declinata. Verumtamè cum alio nomine dicatur qui in potestate patris sit cõmuniter, qui caret & est priuatus intra illã æta- tem cura & officio patris, pupillus dicitur. Et ita cum Pomponio Iurisc. d pupillus est, qui cum im- pubes est, desit in patris potestate esse, aut morte, aut mancipatione. Orphanum vocat Græci, quod tamen nomè D. Hieronymus ei adscribit qui pa- tre & matre quoque caret. At qui in locum parè- tum intra eam ætatè substituitur, vt curam ha- beant personarum pupillorum, & bonorum eo- rum, tutores dicuntur, quasi tutores e: & munus ipsū, quod gerūt & officium, tutela. Quanquam & ad aliam ætatè, sed tamen minus propriè tranf- feratur appellatio tutoris & tutelæ: nam ratione generalis significationis nominis tuitionis, quicū- que etiã alios, quàm impubes defendit & tuen- tur, dici possunt tutores, vt & ali- quãdo eo nomi- ne curatores significatur cuiuscunque generis. & tutelæ pari modo appellatio generalis esse potest, ad omnè defensionem, quã idoneus patertam fa- ceret f. Sic tutelam corporis dixit Florentinus g. Et Cicero h mulieres ait fuisse olim in perpetua tutela, propter infirmitatè consilij. Nam, vt ait Li- uius i, maiores nostri voluerunt, eã nihil neq; pri- uati negotij sine tutore agere. Nunc porro nò de illa generali defensione, sed impuberum, instituta est nobis tractatio. Cur autè placuerit tutelã hanc personarū introducere, audiamus rationes. Prior itaque ex naturali hominū mutua coniunctione pendet: cum enim natura cognatione quandã in- ter omnes homines cõstituerit k. interest etiã ho- minis alium ope egentem affici beneficio l, & à sapientioribus imprudètes regi. sicuti enim à su- perioribus pendent inferiora, prouidentia & tute- la diuina, sic inter inferiora qui sibi prospicere ne- queunt, ab alijs regantur, alijsve subiiciantur ad eorū, & quæ illorū sunt conseruatione, expedit. Sic Plato m curatorem diuinū, & humanū consti- tuit curatorem: & rursum, curationem humanam, in eam quæ inuitis: & eam quæ volentibus pro- spicit & imperat, diuidit. Imperat inuitis etiam publicè rex & tyrannus sed rex vt plerunque vo- lentibus, iste autem semper reuoluentibus vi. In 9 priuata curatione dominus & tutor prospicit, sed ille ferè ex arbitrio, hic ex legis præscripto, & vt pater filiis & rex bonus subditis. Si recuset au- tem pupilli, & inuiti subiiciuntur: & proinde Diuus Paulus dixit n. Quando tempore heres par- tulus est, nihil differt à seruo, cum sit tamen domi- nus omnium bonorum, sed sub tutoribus, quod & cu- ratoribus est usque ad tempus profuitem à patre.

b Paul. l. si fi- liaz familias, l. 49. cod. c l. in §. si pu- pillus, de ver. oblig. in P. l. si infanti, §. pen- de iur. delibe. lib. 6. C. d Pompo. l. pu- pillus est, l. 2. §. de verbo. sign. lib. 50. P. tit. 6. e s. tutores, de tutel. sp. Insti- tuta. P. l. 1. de leg. 1. l. tutoris præcepti offi- cii, de admini. tutor. lib. 26. P. tit. 7. l. in. cod. tit. C. f l. generali- ter, l. 1. de ad- minis. tuto. li. 26. P. tit. 7. g Florent. In- stit. in l. 1. de iust. iur. h Cic. pro Mu- rena & Cæci- l. Lilius, li. 34. k l. 3. de iust. & iur. P. l. l. feruus ea lege, de feruis ex port. in P. & 2. officio. Ci- cer. explicat. m Plato, li. de regno, vel in ciuili.

a Vlp. in l. cum filiofa. l. 48. de legat. 3. lib. 32. P. tit. 1.

n D. Paul. ad Galat. c. 4.

Syntagma iuris vniuersi libri undecimi Finis.

tutellam, & ad quid teneatur relicta tutrix, & administratrix sine redditione rationum, vide latè Boerium^a, Papum^b. Quod si relicta nō sit tutrix mater in testamento mariti, vel patris, & alij occupentur tutelam, si velit tutelam rectè & facilè à principe & æquitatis officina, id est, cancellaria, consequetur. Secundò, tutores esse nequeunt c furiosus, mutus, cæcus, furdus, & si qui vno oculo tantum orbatus est^d. Tertio, perpetua valetudine afflictus, arcetur à tutela: vel aliqua temporalis, quæ tamen tunc cum dandus est, eum tutorem vgeret^e. Quarto, creditores minorum olim, sicut nec debitores, tutores eis dari poterant^f: hodie nequaquam. Quintimo si subierint vel acceptauerint tutelam, priusquam iudici verè expoluerint debitum quale sit, vel ius quod habent in bonis pupillorum, amittunt debitum si datui tutores sint, non etiam testamentarij, vt placuisse feruati Gratianopolitano^g. Februarij 1461. notat Philibertus Bugnonius^h. Quinto loco ad vtilitatem minorum pertinet, ne illi qui in legatione sunt, dentur tutores vel curatores à magistratibus: quia per id tempus quo in legatione funguntur, periculum ad eos non pertinetⁱ. Sexto, qui se ingerunt, peruntque tutelas, & eadem pretio accipiuntur, creandi non sunt tutores^k, sed penæ potius subiigendi, vt suspecti se vltro offerentes^l, nisi alioquin idonei certò apparerent^m. Septimo militiæ armatæ muneribus occupatus, nec tutor, vel curator etiam volens, dari potestⁿ. Octauo, non seruus^o. Nonò, nō debet, nec possunt etiam ecclesiastica personæ tutelas subire. Atque concilio episcoporum statutum scribit D. Cyprianus^p, ne quis de clericis, vel ministris tutorem vel curatorem testamento suo scribar, quod ij non nisi altari, & diuino ministerio debeant vacare, & orationibus: & nemo militans Deo, secularibus negotiis se immiscere debeat^q. Atque pro eo defuncto in altari orandum non esse, qui tutorem clericum dederit: imò sacerdotem ab altari dimouendum, nec pro eius dormitione offerendum. Quæ transulit inter pontificia decreta Gratianus^r. Vnde ecclesiasticis immunitas à tutelis data est, ecclesiastici muneris fauore, vt nō cogatur tutelam suscipere, vel curas^s. Possunt tamen hodie si velint legitimas suscipere, demptis episcopo & anachoretis^t. Teneatur tamen ad miserabilem hominum tutelam omnes & ad defensionem eorum etiam cuiuscunque sint ecclesiasticæ gradus personæ^v. Et decimo loco in summa cū reliquis, oportet magistratum & mores creandorum inuestigare: neque facultates enim, aut dignitas ita sufficiens est ad fidem, vt bona electio, vel voluntas, vel benigni mores^x. Vnde decimo, non caret controuersia, num Iudæus Christiani tutor esse possit^y. Placet autem mihi non posse, quia cultus diuinus, & mores inde corrumperentur pupilli, quamuis Modestinus dissentire prima fronte videatur, dum Iudæos non Iudæorum esse permittit. Verum si consideremus eorum in contumpeudis moribus Christianorum infidum morem, ipse eodem responso aperrè repellit^z. Contemnant enim alios, qui suæ religionis non sunt. Et vt ait Iuuenalis^{aa}:

a Boer. decif. 124.
 b Pap. arefio. libr. 15. tit. 5. a. resto 2.
 c l. q. morb. de excusa. tut. post suscipiend. de excu. tuto. in P. l. 3. qui da re tur. vel cura. possunt. li. 5. C. tit. 24.
 d l. fraterruns. l. 19. C. de excu. tut. lib. 5. tit. 62.
 e s. ite propter aduerfam valetudinem, de excusa. tut. l. non solum. s. fin. & l. idem. Vlp. eod. in P. l. 1. creditor. l. 8. qui dar. tuto. poss. C. l. ne que. l. 7. de excu. tut. lib. 5. C. tit. 62. s. item propter, eod. ap. Iustin.
 f s. i. vt ij qui oblig. perhib. se hab. res mi nor. in au then. minoris, qui dar. tuto. poss. C. l. Bugnon. lib. leg. abrog. i. licite oportet. l. 2. s. eos qui in legatio ne, de tuto. & cur. dar. ab his qui p. dan. & c. lib. 26. P. tit. 5. l. in omne. eod. k d. l. seire o portet. s. l. 1. s. tutor qui ad alimenta, de suscip. tutor. l. 1. que omnia. s. i. de procu. in P. l. si quis. & c. de episc. & cler. C. l. p. g. tor. s. neq. de off. pra. in P. m. Paul. l. vxor. i. leg. 38. ad l. Cor. de fals. li. 48. P. tit. 10.
 l. 4. qui dar. tuto. poss. C. s. idem & in mi lite, de excu. tut. ap. Iusti. l. ab administra tione. l. 7. de le gar. lib. 6. C. ti. tul. 37.
 o l. in seruili. l. 7. qui dar. tut. poss. C.
 p D. Cypria. li. 1. epist. 9.
 q 2. ad Tim. 2. cap. 1. 2. 3. 4. 88. dist. tit. ne cle. vel mona. & c. r. c. 88. dist. s. l. generaliter de episc. & cle ric. c. genera lites. 16. q. 1. r. s. amabiles, de sancti. episc. colla. s. auth. presbyteros, de episcop. & clerici. C. v. c. peruenit, 86. dist. ca. de excu. 88. dist. c. licet. 87. dist. c. generaliter. 16. q. 1. s. licite oportet. l. 21. s. penult. de tuto. dar. ab his, & c. in P. l. in confirmando, de tes tamen. tut. y Agitat h. c. quæ sit. In son in l. de iust. & iur. Barr. & alij, in l. padonem, s. tam au tem. de excu. tut. z Modest. in l. padonem, l. 17. de excu. tut. in P. a Saty. 14.

Quidam sortini metuentem sabbata patrem, Nil præter nubes, & colli nymen adorant, Nec dictar putant humana carne suillam, Quæ pater abstulit: mox & præputia ponunt. Romanus autem soliti contemere leges, Iudæicum ediscunt, & seruant, ac metuntur ius. Tradidit arcano quodocunque volumine Moses, Non monstrare vias eadem nisi sacra colenti, Quæstum ad fontem solos deducere verpos. Sed pater in caussa, cui septima queque fuit lux Ignaua, & partem vitæ non attingit vllam. Sponte tamen iuuenes imitantur cetera: folam Inuiti quoque auaritiâ exercere iubentur.

Nec est quod referam quanto odio in Christianos flagrent, quoties ad necem vsque insidiati fuerint: prostant enim palamque sunt exempla, vbicunque illis permilla fuit habitatio. Et Constantinus^b illorum in Christianos odium lætale constitutione duxit coërcendum, Si quis, inquit, Iudæorum post hanc legem, aliqueum qui eorum feralem fugerit sectam, & ad Dei cultum respexerit, saxis aut alio furoris genere, quod nunc fieri cognouimus, ausus fuerit attentare, mox flammis dandus est, & cum omnibus suis participibus concremandus. Et Theodosius^c & Valentinianus, & Gregorius^x ademerunt Iudæis omnes administrationes & honores, & potestatem inter Christianos, ne insultent fidei nostræ. Quamobrem cum docuerimus maxime personæ dari tutores & moribus, vitæ autem nostra religione, vt ait Plinius^e, constet, certè pro religione statuendum erit^f, & si quædam contrarium suadere videantur aliquibus. Pretiosior enim cunctis rebus anima est^g, cuius vitæ magis consulendum: & ideò sicuti suspicio insidiarum in vitam minoris, prohibet, ne pupillus inter suspectas huiusmodi personas educetur^h, multò magis vbi suspicio est periculi animæ. Prohibuit & Constantinusⁱ Iudæis hæreticisque habere seruos Christianos. Idipsum & pontificia iura cauent^k. Vt nō immeritò in sua potestate prohibeantur habere liberos. Quin & concilio Lateranensi statutum^l, non licere Iudæis vel Agarenis, prætextu alendorum puerorum suorum, nec pro seruitio, vel alia qualibet causa, mæcipia Christiana in domibus suis habere, non liberas nutrices, non mercenarios Christianos^m. Quoniam vt ibi scribitur, Iudæorum mores & nostri, in nullo concordant: & facilè ob continuam conuersationem & assiduam familiaritatem, ad suam superstitionem & perfidiam, simplicium animos pertraherent. Et ob id etiam, in concilio generali placuitⁿ, vt habitu & vestitu essent distincti Iudæi inter Christianos commorantes, ne latètes Christianæ insidientur fidei. Duodecimò, hæc eadem^o quæ diximus de Iudæis, in hæreticis obseruanda sunt, vt iisdem quibus Iudæi rationibus repellantur à tutela orthodoxorū, & Christianorum: serpit enim doctrina eorum, vt cancer, sicut voluit D. Paulus^o, prohibenturque eorum non tantum confortia, sed etiam salutatio, vt nec eis dicendum esse, aue, D. Ioannes admonet P. Decimotertio, II non gerit tutelam turpis persona, cui nec tutela cum satisfactione committi debet^q. Decimoquar tò, testamento tutores ij dari possunt, cum quibus testamenti factio sit^r, videlicet passua, hoc est, qui capere ex testamento possint: alioquin si de actiua agatur, qui testamentum facere non possunt, & ipsi tutores dari possunt, vt filij familias^s. Verumtamè & de hac re Vlpianus sic ait^t, Testamento dari possunt ij, cū quibus testamenti factio diuisa est, præter

b l. 2. de Iuda. l. i. r. tit. 12.
 c l. ff. eod. d. c. exspectati, ca. 8. de Iuda. ap. Grego.
 e Plinius. perso. fl. un. perso. n. de reliq. & sumpti. funer. in P. g. I. sanctimus, de sacros. eccl. c. l. C.
 h l. i. & s. vbi pupill. edu. de. be. in fil. fi. C. eod.
 i l. i. ne Christi. man. i. leg. ret. vel Iuda. habe. lib. i. C. tit. 13.
 k cap. 2. de Iudæis. lib. 5. De. cret. tit. 6.
 l c. Iudæi sub c. 5. eo.
 m ead. hæc. c. 8. eo. c. & si Iudæos. c. 13. eod.
 n in c. non. l. 15. de Iud.

o Ad Timoz. p. 2. D. Ioan. pist. c. 1.
 q l. testamto datus, l. 17. de testa. tut. lib. 26. P. tit. 2.
 r l. testamen to tutores, l. 21. eod.
 s s. i. qui dar. tut. poss. apud Iusti. Vlpia. l. si quis, l. 18. s. de excu. tut. in P. t. Vp. in titulis iuris, tit. 12.

est, præter Latium Iunianum: nam Latinus habet quidem testamenti factionem, sed tamen tutor dari non potest, id enim lex Iunia prohibet. Et lex Iunia tutorem fieri iubet Latino impuberi eum, qui ante manumissionem ex iure Quiritium fuit. Decimoquinto mariti etiam tutores vel curatores vxoris, dici nō possunt datij^a: quia iure ipso Romano mulieres sunt in tutela & cura maritorum, vt diximus in potestate in vxores. Decimosextò, nurui suæ nemo curator dari potest^b. Decimosseptimò, quando ex inquisitione magistratuum vel præsidum dantur tutores, solet inquiri secundū Theophilum^c, si tunc qui est datus locuples, frugi, probus vir, an vitæ pignora, hoc est, liberos habeat: item an eam quæ se progenit patriam amet, secundum Constantinum Harmenopolium^d. Decimo octauò aliquando in controuersiam venit, nū deficientibus testamentariis & legitimis, dari possent tutores vicini pupillorum, nulla affinitate vel cognatione illis coniuncti, sed tandem placuit posse, si se alia iusta ratione excusent, sicut con. Paris. 21. Maij 1534^e: quia etiam protinus extraneus, & ignotus tutor dari potest.

a l. 2. quid ar. tuto. poss. lib. 5. C. tit. 34. s. pen. de excusa. tut. ap. Iustin.
 b l. licet orationis l. 17. de excusa. tut. C. Theophil. in s. eod. & in s. sed ex his, de Attil. tut. in Iustit.
 c Harmen. lib. 7. promp. iur. tit. 12.
 d Pap. lib. 15. a. restor. tit. 5. a. resto. 1.

De suspectis tutoribus. Cap. 5.

Lih. 26. P. tit. 10. Lib. 5. C. tit. 43. Lib. 1. Inst. tit. 26.

- 1 Tutoris ex quibus causis vt suspecti remoueri possunt: Ex iisdem ne dentur impediri possunt.
- 2 Tutor suspectus quis dicatur.
- 3 Tutor suspectus ex quibus causis fieri potest.
- 4 Tutor pauper bonæ fidei vt suspectus remoueri non potest.
- 5 Tutor vt suspectus quomodo remoueat a iudice.
- 6 Tutores vt suspectos qui accusare possunt.
- 7 Tutori vt suspecto accusato interdicitur administratio.
- 8 Tutor de suspecto pendente administratione non finita tutela accusatur.
- 9 Tutor coram quo iudice de suspecto accusatur.
- 10 Tutoris ob dolum remoti infamia pena. *ερωβελια multa quid, eod.*

Non idoneus dicitur quoque tutor, qui suspectus in fide vel opera videtur, atque ex iis causis quibus suspectus remoueri potest datus, ex iisdem prohiberi posse ne detur arbitror. Suspectus intelligitur, qui ex mala fide tutelam administrat^f, quæ his moribus præditus est, vt in suspicionem veniat^g. Suspectio perfidiæ vel incommodi pupilli, ex persona tutoris certum non habet malitiæ tutoris indicium aliquò, sed num talis sit, qualis malus præsumitur, argumentum & opionè vnde in dubio, ne quod veremur contingat, vel ne quod detectum est malum serpat, leges præsidium & cautionem dant, & delictis obuiam eunt. Atque ex decemuirali lege suspecti crimè descēdit^h, quod proponi potest cōtra quoslibet tutoresⁱ. Suspectus itaque multis ex causis quis fit, veluti primū si tutor rationes cum collega non communicet^k. Si fortè grassatus in tutela, aut sordidè egerit, aut perniciosè pupillo: si rerū eius aliquid interceperit, expulauerit ante vel post tutelam^l: si tutor inimicus fuerit pupillo parentibus eius, nec reconciliatus illis sit^m: si res vitas sine decreto vēdidit cum fraudeⁿ: si ad alimentapræstando pupillo copiam sui nō faciat^o: qui non facit inuentarium, nec pecuniam ad præ-

diorum comparationem conferre vel deponere perucaciter perstat, quoad emptionis occasio inueniatur^p: si fegnitè, si fraudulenter se gerat^q: si cōtumaciter administrationem recuset^r: si copiam sui vōcarus in ius pertinaciter nō faciat^s: si cum ignauia, negligentia, vel dolo gerat^t: si cum simplicitate, sufficitate, ineptia^u. Generaliter aliis quoque iustis de causis remoueri quis poterit, si prætorum mouerint, cur existimet aliquem non debere in tutela versari^v. Placuit tamen, tutore, quamuis pauperem, fidelem tamen ac diligentē, non esse remouendū à tutela ideò vt suspectus^x: optimūque factum visum est potius curatorem adiungi, quàm eundem cum nota fidei & existimationis remoueri, vt ait Modestinus^y. Ex his itaque causis à tutela remouetur tutor, vel officio iudicis, si apertis argumentis liqueat illi eum esse suspectum, vel si accusatio ea de re instituta corā eo fuerit^z. Accusant autem & probat suspectos, omnes parentes, proximi, cognati pupilli, & quibus pietatis affectio officij hoc promouet^{aa}: item contutor^b, et si ille sit iam remotus vt suspectus liberti pupillorum^c. Et hac pendente accusatione interdici administrationi tutori postularo de falso placuit, alio intereā pro administratione subordinadō^d. Siquidè dignū obseruatione est, agi in tutores vt suspectos pendente tempore tutelæ, nam finita tutela ab eadē quibus quis suspectus ea pendente postulari potest, aditur nō de suspecto, sed actione tutelæ^e. Porro suspecti accusatio pro tribunali tantum examinari potest, inquit Marcellus^f, & nullus alius de huiusmodi questione pronuntiare potest, quàm prætor Romæ: in prouinciis autem præfides, & legati proconsulis^g, & is cui à prætore iurisdictio mandata est. Interdum atrocitas in pupillos committentes remoti ad præfectum vrbis pro eius arbitrio puniendi grauitè remittitur^h. Qui autem vt suspecti remoti sunt, si ob dolum, famosi sunt: si ob culpam, nō arquetⁱ. Et fraudatores tutelarum turpi iudicio coërcendos dixit Cicero^j, ex lege 12. tab. Et estimationis summæ pœna id est infamia^k. Vt actione tutelæ damnatos Vlpian. infamia notari ait^l. Idem & apud Gracos ex Demosthene colligitur^m. Ideò qui hac actione agebat, nisi rem perageret, sexta parte litis astimata: multabatur, quæ in reū absolutum veniret. Multa *ερωβελια* ideò dicta, quod in quam ibet drachmam calumniæ reus obolo multaretur, cum seni essent oboli in drachmaⁿ.

De excusationibus legitimis tutorum. Cap. 6.

Lib. 27. P. tit. 1. Lib. 5. C. tit. 62. Lib. 1. Inst. tit. 25.

- 1 Tutelam gerere habet periculum animæ.
- 2 Excusatio tutelæ quid.
- 3 Excusationum cause in genere.
- 4 Tutela quando paupertas excusat.
- 5 Tutela se excusat, qui alterius est prouincia, quàm bona pupilli.
- 6 Tutela tres aut duæ curæ, quando ab alia tutela non excusant.
- 7 Tutelis excusant negotia alia necessario gerenda.
- 8 Liberi qui, & quot à tutela dant excusationem.
- 9 Excusationes à tutela vel cura ex parte personarum quot, vt si quis fuerit tutor, si inimicus si valetudinaris, si licem habeat, si minor.

p d. l. s. tutores, & l. i. s. fi. arbi. tut. C. q. lin. post. d. 1. s. de sup. tur. C. l. 4. eod. r. l. 3. C. eo. s. vbi impuberis, l. 7. s. fi. eod. in P. l. i. hæ enim, l. 4. s. fi. eo. in P. l. 3. s. fi. eo. in P. l. 2. s. fi. eo. in P. l. 3. s. fi. eo. in P. x l. suspectus, l. 8. eod. in P. s. fi. eo. ap. Iustit. y Mod. l. i. tutor. l. 9. eod. l. pietatis, l. 6. C. eod. tit. s. fi. eo. ap. Iustin.
 z l. 3. s. præterea, de susp. tutor. in P. a l. pietatis, l. 6. s. fi. eo. C. l. 1. s. conseq. s. con. r. P. s. con. seq. est, eo. ap. Iustin.
 b l. 1. de suspe. tuto. in P. c. d. l. s. i. d. l. eum que, l. 7. eo. C. s. q. s. autem, eo. ap. Iustin. Vlpia. l. quod d. si forte, l. 14. s. de fo. luto. lib. 46. P. tit. 3.
 e l. i. C. de sus. tuto. l. pen. eo. in P. l. i. s. l. i. s. tutor, in fi. & l. i. s. de tutel. l. 1. s. de tutel. in P. s. sed si suspecti, de sus. tutor.
 f Marc. l. 1. s. suspecti, ad Senat. Turp. lib. 48. P. tit. 10.
 g s. i. de sus. tur. ap. Iustin. l. 1. s. damus, eo. in P. h l. 1. s. fi. & l. a. eod. in P. i s. suspectus, & s. off. iud. eod. ap. Iustin. l. 3. s. fi. eod. tit. in P. l. i. C. eo. k Cicer. pro Au. Cæcin. l. idè pro Roscio
 m l. i. de his q. non infam. n Orat. i. con. Aphobum, cir. ca finem. o Budens de affe.

- 10 *Septuagenarius quare à tutela & cura excusatur.*
- 11 *Item alienigena, & de aliis causis excusationis.*
- 12 *Excusationes à tutore vel curatore ante administrationem sunt & intra 50. dies proponenda, postea perperam proponuntur.*
- 13 *Excusatione non vitur qui promissu defuncto patri subire tutelam, vel qui subscripsit dationi, vel legatum ob id acceptauerit.*
- 14 *Vilitas legitima excusationis.*

Quemadmodum proximè petraclatæ personæ idoneæ nō sunt administrationi tutelæ, quia reiciantur inuiti: sic nec qui se excusant ab hoc munere, & nolunt illud subire, accommodi non sunt, cum cogi nequeant. Sunt enim aliqui, qui Dei memoriam habentes, inquit Iustinianus, ad tutelam & curam suscipiendam difficulter accedant: non solum vt labores reculent, sed ne pupillorum gratia in animæ periculum incidant. Quidam tamen illegitimè, quidam legitimè tutelæ onus deprecantur: proinde de legitima excusatione agendum est. Excusatio hæc est, muneris ritè delatæ tutelæ ex iustis causis legitimè propositis, exceptio. Munus genus est, quia alia plura genera tutelæ: reliqua differentias constituunt. Exigimus in hac excusatione ritè delatam fuisse tutelam, hoc est, vt idoneus is sit tutor, si vellet, cui defertur: etenim illi qui idonei iure communi non sunt, excusatione non egent, pro reiciendo munere vel onere. Veluti si ij qui dari non possunt, dari sunt: vel qui dari possunt quidem, ab iis tamen qui dare non possunt, datur: aut quibus nō oportet, aut nō eo quo oportet modo. Priuatio enim præsupponit præcedentem habitum. Dari autem non possunt illi, de quibus proximè antè diximus. Excusantur autè primum ratione rerum, dehinc ex qualitate personarum, & subinde ex aliis negotiis, quæ cum pupillo vel aliis sunt, vel futura sunt. Ratione rerum se excusant ob inopiam pauperes, si se impares oneri iniuncto possint probare. Videlicet si eius generis sint, qui repositas non habeant facultates, in victumque necessitatis, nisi manibus operentur, & conquirat: talisve sint pupilli facultates, quæ non permittat tutorem ab administratione abscedere. Quamobrem qui in collegio pistorum operatur in pistri- no per semetipsum, excusatur non aliter: & ita mediocritas quoque, & rusticitas excusationem aliquando dant. Et idè cessante paupertate, & facultatibus additis, non competit excusatio. Recusant rectè etiam onus tutores dati testamè- to, si res administrandæ sint in alia quàm sua prouincia. Et illi quoque qui petraclatandis alio- rum rebus occupati necessitati sunt, excusatione donantur: vt qui tres iam verè tutelæ vel curas habet & administrat, quia aliis & istis non posset commodè superesse. Nisi eas affectauerit, quia affectatæ non adscribunt numero, nec hono- rariæ. Idè etiam quibus tributorum exactio com- missa à principe, vel aliarum rerum administra- tio, ea durante excusantur: quales qui prædita- rum geresbant Asiae, Bithyniæ, Cappadociæ, & alia- rum prouinciarum: patrimonialis colonus, & ex- cepto conductore. Item excusantur ob dignita- tem administratorum silentiarum principis, ma- gistratus ciuitatum, excepto Aedili: & qui oc- cupati sunt aliis rebus publicis, quales grammati- ci, sophistæ, oratores, philosophi, qui publicè

iuuenibus profunt, & medici, doctores legum, non quidem qui in aliquo præfulari docerent, sed si Romæ, vel in alia regia academia profiteantur publicè. Administratio quoque liberorum pro- priorum viuorum legitimorum, quæ plena curis est, & sollicitudinibus, vt æquum non sit patrem ab illa naturali distrahatur, vt extraneis, suis relictis, opem impèdat: si modò tot sint, qui totum cum desiderant. Vnde numerus definitus est libero- rum ad excusationem sufficiens, in quorum reci- piuntur seriem nepotes, neptisve ex filiis mascu- lis. Et qui in bello cecidere pro republ. Romæ sufficiens tribus, in Italia quatuor, in aliis prouinciis quinque. Item qui patroni senatoris ne- gotia gerit, à tutela decreto patrum excusatur. Ex capite quoque personarum, reici possunt tu- telæ vel curæ: veluti ne is qui tutor fuit, curam eiusdem cogatur subire. Si humilis sit persona, & analphabus simul: nam vtrūque requiritur, nec alterum sufficeret. Inimicitiarum etiã præ- cedentium capitalium sine reconciliatione cum patre pupilli allegatio excusationem habet. Vt si obiciatur valetudo aduersa administrationi postulatæ. Si lis futura sit cum pupillo, vel exis- tat de vniuersitate bonorum, putà quia se hæren- dem arbitratur, vel alio modo dominum herentem de re singulari vel parte bonorum, lis non esset legitima excusatio. Et proinde communitio re- rum, vel de ea controuersia, cum per curatorem pupillo ad communia tutelæ dati expediri pos- sit, nō est iusta excusatio. Etas, quoque, quæ ad negotia tractanda pupillorum idonea non est, excu- sat à tutelæ munere, veluti minor 25. annorum: qui enim se tueri nō possunt, aliorum tutelam subire non debent, & ita iure repelluntur à tute- læ. Maior etiam 70. annorum à tutela & cura se- ptuaginta anni: si autem in potentatibus, octoginta anni, amplius eorum labor & dolor. Solon homanæ vitæ terminum etiam septuaginta annos esse ait. Qui neque ciuili, neque incola eius loci est, in quo tutor datur, rectè detrectat administrationem. Item quis nō cogitur susci- pere tutelam vel patrocinium contra fratres vel filios. Et nauicularij excusantur à tutela extraneorum, non eorum qui sunt de corpore eodem seu de collegio. Et qui ingredi ciuitatem ne- queunt, vt ignominia missi, ab vrbicis excusan- tur tutelæ. Quæ interueniunt quoque in excu- satione proponenda, & prosequenda, considera: primum vt ea ante administrationem vel confir- mationem tutoriam edatur, nam si postea propo- nantur, serò fit, nec proficit. Sed & tempus iure definitum est, intra quod qui sciuit se tutore daturum, excusationem debet obicere, nempe quin- quaginta dierum, si in ciuitate, vel intra centesi- mum à ciuitate lapidem sit. Qui autem supra centum miliaria à ciuitate abest, viginti miliaria habebit vltra numerata in vnamquamque diem, à qua cognouerit: oportet enim manifestari ei à præsidibus, vel in faciem, vel in domum: & extra hos, alios triginta dies habebit ad excusationem. Peragi autem debet negotium à die nominatio- nis intra quatuor menses. Subinde animaduert- tendum, num is qui tutelam recusat, patri pupil- lorum viuenti promiserit tutelam se subiturum:

v. I. si e oportet, s. qui non iustè, cum similib. ibi per glo. nota, de excus. tut. in P. l. i. nemo, s. fin. de testa. tut. in P.
x. d. l. scire oportet, s. multa.
y. d. l. scire, s. qui autem, & s. seq. & s. consequens.
z. l. quinquaginta dierum, co. tit. in P. l. quinquaginta, co. C.

x. l. si duas, l. 6. s. Gramatici, & seq. s. & l. sed & reproba- ri. l. in princ. s. eod.
y. d. l. sed & re- probari, s. si. z. s. hæc autè, in proæ. Pand. iuris.
a. arg. l. præfes prouinciar, de feruit. C. l. si de curat. furio. C. b. l. a. s. remit- tit, & seq. de excu. tu. s. 2. & seq. eo. ap. Iu- stin.
c. d. s. eod. l. bello amissi, l. 2. eo. in P.
d. l. vnic. de iis qui n. lib. se. excuf. lib. s. C. tit. 66.
e. l. libertus, l. 17. s. liberti, ad municip. lib. s. 50. P. tit. 2.
f. s. qui tutelæ, de excuf. tut. l. curat. C. eo. g. l. athlete, s. pen. & si. eod. P. s. similiter eos, eo. ap. Iu- stin.
h. d. l. athlete, s. dat remissio- nem, s. item si propter, eod. ap. Iustin.
i. s. itè propter aduersam, eo. l. item vpi. & l. nō iō. i. s. si. l. seq. eo. k. l. si pupilli, & l. propter si rem, eo. in P. s. itè propter li- tem, eo. ap. Iu- stin. l. si vt al- legas, C. eo. l. g. res C. eo. m. s. minores, de excuf. tu. ap. Iustin. l. fin. de leg. hered. C. l. nō sō. i. m. s. si liber- tus, eo. in P. fa- cit pro ratio- ne c. Indico- rum, de atar. & qualit.
n. s. item ma- ior, de excuf. tut. ap. Iustin. l. 2. eo. in P. l. vni. qui etia. se. excuf. l. i. s. C. tit. 68. l. 3. de iur. iur. in P. o. P. l. 89.
p. Diog. Laert. in Solone. q. l. idem vlp. l. 14. s. si de excuf. tut. in P. Callist. in l. nō tantum, l. 17. s. Hienfibus, co. tit. vlp. in l. il- lud vilitatiffi- mū, l. 2. l. pro- pter litè, l. 24. s. licet datus, l. s. s. eo. tit. l. 2. & 11. C. eo. l. humanita- tis, l. 2. C. de excuf. tut. s. l. pen. C. eod. tit.
t. l. sed & mil- tes, l. 10. s. scri- bit autem, eo. in P.

a. l. spadonem s. qui patri, de excu. tut. in P. s. item si pro- pter, eo. apud Iustin.
b. Papi. in l. ex- sentia, l. 29. de testa. tut. l. 26. P. tit. 2. l. v- xori, s. qui se- nio, ad l. Cor. de fall.
c. l. post lega- tum, s. amitte- re, de iis quib. vt indign. in P. d. l. qui tutelæ, l. 20. de testa. tut. l. Nezen- nius, de excuf. tut. cum diffin- itionibus ibi adit. etis.
e. l. i. tutor, C. eod. tit.

tuc enim reiecta excusatione cogitur subire eam. Idipsumque statuendum, si dationi testamentariæ se subscripserit, vel legatum relictum accipien- da tutelæ causa cognouerit: quod nō potest iure consequi, nisi post accepta tutelam. Porro vtilitas legitimæ, & iustæ accusationis erit vt excu- satus à periculo tutelæ se eximat.

De diuisione tutelæ, formulisque tutorum in vniuersum. Cap. 7.

- 1 *Continuatio & epitome dicendorum.*
 - 2 *Tutela in datiuam, & permissam diuisa. Permissa testamentaria, datiuam legitimam, & à ma- gistratibus data.*
- Mixta à testatore & magistratu confirmata: Vnde & tutores aliquando honorarij & notitiam causa dati.

Quia tutela in generali tutelarum & substantia, cum partibus eius, re- rum, & personarum, diuisionem ex- plico, in qua quemadmodum, & à quibus, & typum, secundum quem tutores dari & confirmari possunt, exhibebimus, & quibus dari possint: vnde & quæ affinia curæ, & diffidentia sunt, & conuenientia annotare licebit. Igitur tu- tela vel permissa, vel datiuam dicitur, vt ex finiti- nis verbis tutelæ: *ibi, iure ciuili data, vel permissa*, liquet. Permissa, testamentaria alio modo dicitur quia iure ciuili permissum est patribus, tutores filijs suis dare. Datiuam iuris ciuili duplex, vel que defertur à lege immediate, nullo alterius personæ adhibito ministerio, & legis solius au- thoritate, idè legitima: alia datiuam, delata per leges ministerio magistratuum. Mixta inde, quæ à tutore, vel à iudice dari potest, dicitur. Ex his honoraria alia, à qua tutores quoque testamen- tarij, legitimi datitij, vel datiuam, & honorarij dicun- tur: quibus & addi possunt, qui propter rerū no- titiam dantur.

De testamèntaria tutela, & eius confir- matione: & de tutoribus te- stamentariis & confirma- tis. Cap. 8.

De test. tut. lib. 26. P. tit. 2.
Lib. 5. C. tit. 28. Institut. tit. 13. 24.
De confirmando tuto. lib. 26. P. tit. 3.
Lib. 5. C. tit. 29.

- 1 *Poteslas dandi testamento tutores à patria potesta- te.*
 - 2 *Tutor dari non potest certa rei, nec testamento, vel codicillis inualidis.*
 - 3 *Curator testamento dari non potest, tutor potest. Tutor testamento non datur ab alio, quàm à patre: verum datus à iudice confirmatur.*
 - 4 *Qui testamento tutores dari possunt.*
 - 5 *Tutores dari possunt quomodo testamento.*
 - 6 *Tutores testamentarij quando confirmantur.*
 - 7 *Curator à patre testamento datus confirmatur.*
 - 8 *Officium iudicis quale in confirmando tutore.*
 - 9 *Tutores & curatores à patre dati in confirmatione non satisfiunt, alij satisfiunt.*
- Idem 11. & quid si à matre dentur.

10 Tutor filio matre viuente, ea iniuncta dari non debet.

Quia Romanam patriam potestatem, vt propriam, sibi arrogat, eodem iure ciuili potestatem tutores dandi fili- liis post mortem concessam habent, ex capite legis 12. tab. vt, *Vti quisque legasset super familia tutelæ suæ, ita ius esset*. Neque datio tes- tamentaria valet, nisi secundum ius datur tuto- res. Itaque iura in hac sequi oportet, quæ pro re, considerandum docerent, ne certæ rei, vel causæ tu- tor detur, quia personæ potius datur tutor. Itè testamèntum vel codicillos in quibus fit datio, vt consistant & valeant. Et in hoc differt etiam, à curatore tutor, quia curator testamento dari non potest. Demum personæ quæ dant, esse debent quæ habeant liberos, quibus dant, in potestate. Quo fit, matres non posse testamènto filijs tutores dare, non patronos, nec extraneos: sed tamen dati ab istis, ex causa confirmantur à iudice, vt etiam detur exheredato. Quemlibet autem posse tu- torem dari, lex 12. tab. voluit: dummodò is alio- quin sit idoneus, & habeat factionem testamen- ti passiuam, sitque certus, & non numeretur inter illos qui nequeunt tutores esse, de quibus supra diximus. Potest & tutor testamento dari à certo tempore & vsque ad certum tempus, sub conditione & vsque ad conditionem, & post mortem hæredis. Obseruamus tamen regulam, neminem posse cuiquam tutore dare, nisi ei quæ in suis hæredibus habuerit, vel habiturus esset, si vixisset. Quod si talibus dederit, non inspicie- mus an nati sint, vel posthumi, filij vel nepotes, masculi vel femina. Quando autem testamen- to dati tutores, non possunt autoritate eius sub- sistere, ad confirmationem refugimus, si æquum videatur & vtile pupillis illos tutores retinere, veluti, si dati in testamento rupto: si ij, qui non poterant dare, dederit, testamento permanen- te: si dubitetur de viribus testamenti: si natu- ralibus liberis derit. Confirmatur & à patre cu- rator testamento datus. Officium iudicis in cõ- firmandis datis tutoribus testamento, in inquisi- tione consistit, qua discitur num idoneus sit is, qui datus est tutor, moribus, facultatibus, persona, num sit constrictus ære alieno, vel cum hæcõ dā- nosum contractum gesserit, aliter ipse teneretur magistratus. Sequiturque prætor vtilitatē pu- pillorum, non scripturam testamenti, vel codicil- lorum. Verum si pater inutiliter dedit tutorem, fit cõfirmatio sine inquisitione. Quod & in cu- ratore responsum est, testamento inutiliter dato, sed confirmato, cui & satisfactio remissa, quam- uis exheredato det, dummodò legitimus & natu- ralis is sit, suusque filius: aliud enim in naturali filio, cui nihil relictum est. Et dummodò etiam causa propter quæ tutor à patre datus videbatur, non sit mutata: vt ne inimicus, neque pauperior sit factus. Non ita in tutore à matre filio dato legi- timo, quem & instituire debet, antequam det, & rursum in cõfirmatione eius inquisitio est neces- saria. Confirmari tamen æquū est: cum nec ea viuente cõtra eius voluntatem tutor dari debeat. Hoc cõmune testamentariis paternis & confir- matis tutoribus, vt satisfactio ab illis non exigat- ur, quod est valde notabile, id quæ ea ratio, quia iam electi ab illis qui satis fidem illorum explo-

s. fin. qui per. tut. lib. 26. P. tit. 6.
q. l. i. tut. contra matr. volunt. datus sit C.

i. s. r. de patr. potest.
k. l. s. tutor incertus de te- sta. tut. l. ver- bis, l. 1. 1. 10. de verb. sign.
l. 12. de testa. tut. in P.
m. s. ad certū, qui testa. tut. dar. poss. lib. 1. Instit. tit. 14. l. certarum. l. 12. cum l. seq. de testa. tut.
n. d. l. 3. eod. in P. l. 3. de confir- mat. tut. l. 26. in P. tit. 3. l. 1. C. eo. l. i. tit. 29. o. l. pen. C. de testa. tut.
p. l. 3. eod. in P. l. 1. de confir- mat. tut. in P. q. l. 2. & 4. eo. in P. l. 1. C. eod. l. qui tutelam, s. s. si. de test. tut.
r. d. l. eo. in P. s. l. u. or. i. p. r. e. r. u. s. l. 1. o. s. fin. eo. in P.
t. l. vt gradatim de mune. & honor.
v. l. testamen- to tutores, l. 1. de testam. tut.
x. Africa. in l. tutoria rectè, l. 2. de test. tut. & l. si quis tu- tor, l. 2. eo. y. vlp. l. tutor datus, l. 1. s. 1. de test. tut. in P. l. tutoribus, l. 12. eod. s. ad certū tempus, qui test. tutor. dar. poss.
z. l. tutores, l. 7. de test. tut. in P.
a. l. quo tutela, s. l. de test. iur. b. l. si quis filius, s. s. seq. de testa. tut. c. l. si potest, 31. de testa. tut. in P.
d. l. 2. & seq. de confir. tut.
e. l. iure no- stro, l. 26. s. fi. & l. seq. de testa. tut.
f. l. fin. C. de confir. tut. in P.
h. l. tutores à patrono, l. 5. l. in confirmando tutore, & l. si q. de confir. tut.
i. Teypho. l. v- lilitatē, 10. de confir. tut. in P. k. l. 1. s. si qui dem, & l. i. fi- lio, l. 6. eo. d. l. i. fin. eod. tit. in P.
m. l. 4. de testa. tut. in P.
n. l. naturali, l. 7. de confir. tut. in P.
o. l. par. l. 4. s. 1. de te. sta. tut. in P. l. mater, C. de testa. tut. l. i. fin.

ratum habuisse presumuntur: ab aliis tamen datur, cauent in confirmatione, rem pupilli saluam fore.

De legitima tutela, & de illa qua agnatorum est. Cap. 9.

Lib. 26. P. tit. 4. Lib. 3. C. tit. 30. Lib. 1. Inst. tit. 15.

- 1 Quando ad legitimam tutelam peruenimus.
2 Tutela legitima subsidiaria in locum testamentaria, qua prior est.
3 Legitimi tuores qui dicantur.
4 Legitima tutela quatuor speciebus agnatorum, parentum, fiduciaria, patronorum.
5 Legitima agnatorum tutela proximis, demptis feminis, defertur.
6 Agnati & cognati qui dicantur.
7 Legitima tutela transiit mortuis parentibus tutoribus in filios sola.
8 Legitima agnato proximioris minore, vel absente, si possit idoneus esse, vel redire ante aetatem legitimam pupilli, non datur legitimus tutor remotior, sed datus interim.
9 Legitima tutela cur potius defertur agnatis proximis, quam aliis a lege.
10 Agnati adhibebantur ex lege in consilium iudicij uxoris a marito vindicante.
11 Agnati qui successuri erant pupillo, tuores lege Solonis ei dari non poterant: & quare.
12 Tuores legitimi satisfiant rem pupilli saluam fore.

Quando defunctus intestatus mortuus est pater, vel alius testatus, qui tuores testamento nec dedit, nec dare poterat: & pupilli sunt qui defensione, vel tutela egeant, ad legitimam, & lege 12. tabul. decretam, refugimus, & ad extensionem seu prorogationem mentis eius, verbis deficientibus. Haeque subsidiaria. Nam quando potest esse locus testamentariae, ad legitimam non itur: si tamen conditione suspensa sit testamentaria, vel mortuus tutor testamentarius, vel remotus sit, ad legitimam redeundum est. Legitimi tuores generaliter sunt, qui ex lege aliqua descendunt. Verum per eminentiam, inquit Vlpianus, legitimi dicuntur, qui ex lege 12. tabul. introducuntur, seu propterea, quales sunt agnati: seu per consequentiam, quales sunt patroni. Legitima tutela species hodie quatuor sunt, quia totidem modis defertur tutelam, & facit tuores lex: inde legitima agnatorum tutela, parentum, fiduciaria, & patronorum. Agnatorum est, qua ex verbis & sententia legis 12. tab. defertur proximis agnatis, ad quos defertur potest pupilli haereditas immediate, si modo femina non sint, qua proximiores ad successionem esse possunt, & apud aliam haereditas, & apud aliam tutela esse potest. Et si aequales in gradu sunt, aequa & ad tutelam vocantur: nisi alia causa pura minor aetas, vel alia excusatio prohibeat. Quod & in successione & tutela patroni & patronae in bonis liberi distinguitur. Agnati sunt, qui per virilis sexus personas cognatione coniuncti sunt, quasi a patre cognati. Cognati per feminini sexus personas coniuncti. Quod explicat cum Theopilo dilucide & paucis. Cognatio nomen est generale, diuisa in parentes, liberos, & propinquos ex latere parentes sunt, qui nos genuerunt,

pater, mater, auus, auia, & alij, superiores: liberi, qui ex nobis nascuntur, filius, filia, nepos, neptis, & qui ex illis: ex latere veniunt, qui neque nos genuerunt neque a nobis gignuntur, sed eandem stirpem & radicem communem nobiscum habent, veluti frater, soror: patruus, auunculus: amita, matertera: consobrinus, consobrina, & qui ex iis nascuntur. Porro cognatio haec quae ex latere venit, in duas species est diuisa, in agnatos & in cognatos: & agnati quidem sunt, qui per virilem sexum nobis coniunguntur, veluti frater eodem patre genitus, & liberi eius, item soror eodem patre genita, tum patruus & liberi eius, deinde & amita. Cognati vero sunt, qui per feminam nos contingunt, ut soror eadem matre tantum genita, ac liberi eius: item matertera, & liberi eius, & amita liberi. Agnati autem & legitimi dicuntur a lege, quasi dicas cognatus. Cognati etiam dicuntur, quasi dicas naturales. Quoniam quos ius civile nouit, nouit & natura. Cognati vero tantum habent cognationem naturalem, quos enim natura nouit, hos non protinus nouit & ius civile. Quae diuisio olim iure 12. tab. erat obseruata, & in successione, & consequenter in tutela, quae sequuntur successiones. Et quia distinctiones nouo iure agnatorum & cognatorum sublatae sunt, & propinquiores, siue illi agnati, siue cognati tantum sunt, ad successionem vocantur pari modo. Et sublata legis 12. tabul. distinctione, nulla separatione sexus adhibita, vel cognationis & agnationis, cognati quoque propinquiores gradus, ex illis apud iudicem communiter conuenientibus, eligendus est vnus vel plures, ut magis idoneo vel idoneis tutela committatur, propter commodiorem administrationem. Transit autem haec tutela legitima non alia, non quidem haereditario iure ad alium, sed iure proximitatis ad liberos virilis sexus, si perfectae sint aetatis. Singulare & illud quod notat Ioannes Faber, ut si proximior in gradu propter minorem aetatem a tutela repellitur, sequens in gradu legitimus non potest esse, si minor possit esse legitimus aetatis, antequam ille pupillus, de quo agitur, pubes sit, sed interim donec proximior adipiscatur aetatem iustam, pupillo datiuum tutorem constitutendum, qui desinet tutor esse adulto facto proximior. At diuersum, si proximior qui vocatur ad tutelam non possit capax esse tutelae ante pupillum, nam tunc ex proximior gradu legitimus, non datiuus erit tutor. Id ipsum si absens sit proximior, vel apud hostes, nam interim datiuus a praetore fit: non autem legitimus remotior vocatur, nisi in iure cedant vel se excusent. Porro hoc modo ad proximiores primum defertur tutela a lege, quod bona tutius administrari, nec melius conseruari posse lex crediderit, quam ab eo qui eadem ad se suosque peruentura aliquando speret. Et dehinc, quia aequum est ut is qui lucrum sperat, onera quoque suscipiat. Ut Iustinianus notauit in tutela libertorum deferenda patronis. Accedit & his omnibus arctior inter proximiores amicitia & affectio, quae id suadet. Addatur consideratio reuerentiae in maiores, qui ius quoddam in minores propinquos natura ipsa obtinent: & vnde & naturalis lex videtur proximiores ad tuitionem & emendationem minorum prouocare. Quemadmodum etiam Romulea praefata lege, maritus qui ius animaduertendi in uxorem habebat, cognatos eius rei gratia in consilium

l. quo tutela reddit de regul. iur. s. c. est agnatus, de leg. patro. tute. l. maximum virum, C. de liber. praeter. l. lege duodecim tabularum, de legit. hae. C. s. l. r. & auct. sicut hereditas, C. de legit. tut. s. ex his, de haered. ab intest. venien. coll. 9. t. d. auct. sicut haereditas, s. l. & legitimos, s. in legitimis, de legit. tut. in P. l. 3. de adm. in P. l. 1. de tutel. ple. r. que, l. 16. de tutel. l. 26. P. tit. 1. x. Ioan. Fab. in §. fin. de adu. cia. tute. y. l. idem fiet, de testam. tur. in P. z. l. non solum, s. si libertus, de excusat. tutor. l. si tutor, s. de tutel. & ratio, distrah. a. l. pen. de legit. tuto. b. l. r. s. apud hostes, eod. P. c. l. s. quae potest, eo. Vlpian. in titulis, tit. 11. d. l. de legit. tuto. in P. e. l. secundum naturam, de reg. iur. l. 1. s. pro fe. cundo, de cad. tollen. lib. 6. C. tit. 50. c. charitatem, l. 2. q. 2. l. 2. s. sed cum in secundam, C. de furt. f. l. quia plerumque, de legit. patron. tute. g. l. de legit. dat. propinq.

a. l. 3. de confir. tuto. in P. s. r. de fatit. tuto. s. fin. de tutel. l. de creationibus, de episc. aud. b. l. tutores a paruo, l. 5. de confir. tuto. c. l. intestato, l. 6. de legit. tutor. in P. d. l. 1. & s. l. legitimos, l. 5. eod. in P. s. r. de legit. tut. e. s. 1. de leg. patro. tut. lib. 7. Inst. tit. 15. f. l. si quis sub conditione, l. 11. de testam. tute. P. g. d. l. si quis, §. quod autem lex, eo. l. intestato, l. 6. s. fin. de legi. tuto. in P. h. Vlp. in tit. 11. l. legitima, de pact. in P. i. Vlp. tit. 11. k. l. quo tutela, de reg. iur. l. sicut haereditas, C. de legit. tute. l. de leg. tuto. in P. l. Paul. l. si reliquero, l. 1. s. Caius, l. si plures, eod. P. m. l. si. C. de legit. tute. d. l. si reliquero. n. l. r. s. de legit. tuto. in P. o. Caius, l. si autem agnati, l. 7. de legi. tutor. s. 1. & 2. de legit. agnator. tute. l. 5. de leg. agnat. succed. l. iurisconsultus, §. inter agnatos, de gradi. & af. fin. in P. p. Theoph. in §. & quia sunt agnati, de legit. agn. tute. & l. 3. Inst. tit. 15.

a Diony. Halli. li. 1. antiq. Roman. b Iulius Caesar, lib. 6. comment. bell. Gall. c Dio. Laert. in 1. in Solone. d Alex. ab Alex. lib. 6. c. 10. genial. dier. e l. legitimos, l. 5. de legit. tutor. P.

lium adhibebat. Sic enim ait Dionysius Halicarnassaeus, uxor si aliquid peccasset, poenas dabat ex mariti lesi arbitrio: de huiusmodi criminibus cognati cum ipso cognoscebant. Eademque lex per omnia similis Gallorum refertur apud Iulium Caesarem. Legi 12. tabul. tamen lex Solonis aduersatur, qua ita iubetur, tan deparan kληρονομήσαν πατρονομος μη έρω, id est, suurus haeres pupillis nescit tutor. Nam praesumebat ipse proximum agnatum cui de succedendo spes infidisset, infidiaturum vitae eius. Et sic securitati pupillorum prospexit Solonem optimo iure tradit Alexandri ab Alexandro. Verum & huic malo occurrunt leges, dum legitimos tuores cogunt satisfare rem saluam pupilli fore, imò & patronum patronaue liberos adhibita ratione patrimonij & personarum causa cognita.

De legitima parentum tutela. Cap. 10.

Lib. 1. Inst. tit. 18. Lib. 3. in prin. de leg. tut. P. Vlpian. in fragm. tit. 11.

- 1 Legitima parentum & agnatorum tutela iuris ferè eiusdem hodie, non olim.
2 Fiduciam quomodo emancipatione pater contraheret.
3 Emancipandi imaginariae fisiones sublatae.
4 Filiorum tutela patri est naturalis, & tolli non potest, & imbi rationes.
5 Tutela legitima filiorum etiam matri debita.
6 Mater luxuriose viuens priuatur tutela filiorum.
7 Mater lege Claudia tutrix etiam fiebat, & praefertur omnibus tutoribus legitimis, & datiuus non testamentarius, aut patri.
8 Auus & auia, & auia cum patre simul admittuntur in tutela nepotis.

f in §. 1. de legit. paren. tut. l. 1. Inst. tit. 18. g. Vlp. l. 3. de legit. tuto. in P. h. §. 1. 2. 3. de her. ab intest. ve. nien. coll. 9. tit. 1. cum similib. nota. i §. 1. de Senatus. Tertul. §. 1. de legit. agnat. succed. k. l. in prin. de s. patrem, si a par. quis fuer. manum. in P. Vlpian. in tit. 11. Caius, l. 1. Inst. tit. 6. l. liberos, §. 1. de cap. dim. in P. l. 1. si ad patrē, l. 10. de suis & legit. haered. in P. l. 3. s. obicitur, ad Senatus. Tertull. m §. 1. de legit. paren. tute. l. 3. Inst. tit. 18. n. d. l. si ad patrem, & d. l. r. s. patrem, si a par. quis fuer. manum. o. l. 3. ad Senatus. Tertul. & d. l. 3. s. obicitur, eo. in P. p. Vlpian. in l. 3. §. 1. de legit. tutor. in P.

Templo patronorum, ut ait Iustinianus post Vlpianum, & excepta est alia tutela, quae & ipsa legitima vocatur. Nam si quis filium aut filiam, nepotem aut nepem ex filio, & deinceps impubes emancipauerit, legitimus eorum tutor erit. Parentum legitima tutela eadem ferè rationes admittit, quae agnatorum & cognatorum, hodie videlicet: quaedam sublata est, quod pertinet ad effectus patrie potestatis & emancipationis, omnis differentia, ut suo loco in successione ab intestato dicemus Deo fauente. At non ita olim, lege 12. tab. delata tantum agnatis non cognatis successione, i patre emancipato filio agnato non existente, donec inuentae sunt fisiones a iurisconsultis venditionum, quae adhibebantur imaginariè in emancipationibus, cum pater contracta fiducia cum emptore filium vendidisset, emissetque, atque ita tertia emptione, veluti seruum suum factum manumitteret. Quo casu pro patrono habebatur, & legitimam eius successione, & tutelam qualem patronus in seruo manumisso habet, sibi reseruasse censebatur ex interpretatione legis 12. tabul. per leges facta: alioquin naturalis pater, non nisi ex iure praetorio, ad successionem filij emancipati admittebatur. Quod ius civile prius suscebat in filio impubere emancipato patris suscebat in filio impubere emancipato patris. Sed haec omnia antiquata sunt, & fisiones

illa, imaginariaeque venditiones ab emancipationibus explosae sunt: rectaque via licitum est parentibus filios emancipare sine ambagibus coram magistratibus. Et eadem iura nihilominus praestantur parentibus in bonis filij, cademque tutela ex manumissione impuberes nascitur illis, quae solent dari patronis in bonis libertorum. Et proinde hodie parentum legitima dicitur tutela in filios emancipatos impuberes, extensione facta legis duodecim tabularum, id est, exemplo patronorum. Sed & tutela haec naturalis patri est filiorum, quae nec emancipatione civili potest dirimi. Nec ita efficax est civilis ratio, ut vincat iura sanguinis: aut ius cognationis naturale vilo pacto minuiere possit, &c.

Naturam expellas furca licet, usque recurret. Quae enim fieri potest, ut pater desinat esse pater etiam illo volente? quae enim facta ipso sunt, pro infectis haberi non possunt. Et natura patris est, diligere filios, & supra omnem affectionem aliorum, eos beneuolentia & defensione prosequi, etiam plus quam propriam personam, neque praesumendum est, tam se quum esse patrem, ut hac naturam piam, actu solemnem, & veluti professione impietatis, exuisse videri velit. Finis potissimum emancipationis est, fauor filij, ut sibi post hac non patri quareat, ut dum in potestate erat. Et ideo beneficium illi pater dicitur conferre. Absurdum autem esset, ut quod fauore alicuius introductum est in eius odium & perniciem contorqueatur. Sic dicimus priuilegium militare in condendo testamento concessum minori militi, non tollere legem fauore eius latam ob imbecillitatem consilij. Ex consuetudine diuersarum patriarum, decedente patre vel matre nobili relictis liberis, superstes coniunx dicitur habere custodiam nobilem filiorum minorum masculorum vsque ad 14. annum foeminarum vsque ad 12. quae custodia quam dicitur garde noble, quasi tutela est, ideo hos tuores custodes & obseruatores, ad quos & tutelae onus pertinet, dixit Vlpianus. Est & haec tutela consuetudinaria instar legitimae, ut ait Baldus. Et in hac praefertur pater matri, & auus paternus auia tam paternae quam maternae. Sicut consuetudines quae tradat iuxta iuris communis dispositionem, huiusmodi tuores seu custodes guardia nobilis non facere fructus suos bonorum minorum quos habent in custodia, pendente minoritate, ut apud Caluimontenses, & Blesenses. Alibi, ut apud Barroduces, titulo de statu & iure personarum, in eorum consuetudinibus: pater, mater, auus auiaue, qui custodiam nobilem suscipiunt minorum, faciunt sua mobilia, & fructus suos haereditatis minorum, pendente tempore guardia, quae durat vsque ad 14. annum masculorum, & 12. foeminarum, cum onere tamen, ut teneantur minores alere & ornare iuxta conditionem domus, & soluere debita tam realia quam personalia & immobilia ei iure patrisfamilias tueri & colere & in statu decenti conseruare. Et dummodo qui habent hanc gardiam, non transigent ad secunda vota: quo casu faciunt quidem perceptos fructus suos sed de mobilibus reddunt minoribus ratione. Habet hoc ipsum ius guardia nobilis, Rex Galliae in Normania, si quod minoribus filiis relictis decedat aliquis nobilis, fructusque lucratur, & cedit eos cui vult vsque ad tempus pubertatis: cui onere ut iuxta conditionem & qualitate familiae minoribus de omnibus prospiciatur, & rebus eorum. Subinde, si patroni ser-

q. l. de emac. libor. C. s. praetera, cum 2. ver. si q. quib. mod. ius pat. pore. fol. lib. 1. Inst. tit. 12. §. sed quia stipulationes, de fidei. haered. r. d. s. praeterca, ver. & tunc, & s. praeterca, quib. modis ius pat. pot. fol. ubi exceptiones similitudinis adfert glo. s. tit. de legit. par. tur. & s. 1. de fiducia. tut. r. l. iura sanguinis, de reg. iur. in P. l. cum in adoptio, C. de adoptio, l. eas, de e. dimi. v. l. ius autem agnationis, de pact. in P. x. l. in bello, §. facta, de captiuis, in P. y. l. si quid, §. met. cau. P. l. fin. de curat. furio. C. z. l. placet, de acq. haered. P. §. igitur, per quas perlo. vob. acqu. §. 1. per quas perf. nob. oblig. acquit. l. cum oportet, de bo. que liber. cum similib. a. l. de ingra. liberi. C. l. de offic. prae. l. 1. P. tit. 43. b. l. quod fauo. re, de leg. C. c. l. si Rufinus, l. 4. de testa. m. l. l. 6. C. tit. 21. d. Vlpian. l. 3. §. nec quisquam putet, de adm. nist. tur. P. facit & lex Constantini, §. minorum, de sent. pass. & restit. e. Bald. consil. 145. in ep. praemissis verbis, lib. 2. f. Barrol. in l. si quis sub conditione, nu. 9. de testam. tur. Angel. Aret. in §. vnico, in §. de legit. agnat. succed. g. tit. art. 6. h. tit. des gardes & ballistres art. 4.

uorum manumissione, curā eorum si impuberes sint abieciſſe non videntur, & ſubire illorum tutelam debent: multo magis & parentes liberorum minorum emancipatorum, ſaltem æquali ratione, quod patroni & parentes, & liberti & liberi emancipati ferè eodem iure reguntur. Alioquin illis interdicenda eſt emancipatio, vt immanitatis exercenda instrumentum: præfertim quia vt ait Diocletianus & Maximianus abdicatio, quæ Græco more ad alienandos liberos vsurpabatur, & ἀποκλιεῖς dicebatur, Romanis legibus nõ cõprobat. Et quemadmodum ἀπαρτορες, dici nõ poſſunt filij ſic neque ab ea paterna ſolicitudine poſſunt eximi. In matre certè ſublata præci iuris prohibitione, quæ illam à tutela arcebat, adhuc firmatur paterna emancipantis tutela: nam mulieres filios non habent in poteſtate. Et tamen iſte, ſi velint, tutrices filiorum eſſe poſſunt: & auia quoque. Atque vnum illis ſufficit, videlicet vt à ſecundis nuptiis abſtineant, quibus interuenientibus ſinitur tutela. Et remiſſum ſacramentum illis, quod antè præſtabant, renunciantes nuptiis & Velleiano. Er dummodò etiam mater honeſtè vixerit. Nam in luxuriose viuente ſtatutæ ſunt eadem pœnæ, quæ in tranſeuntes ad ſecundas nuptias: & idè priuatur tutela. Lex etiam Claudia forminarum legitimas tutelâs ſuſtinet, vt ait Vlpianus. Et hodie præfertur mater & auia ſi velint, & petant tutelam filiorum, legitimis alijs tutoribus omnibus & datiuus: non autem teſtamentariis: neque patri, ſi ſuperſit pupillo. Admittuntur tamen ſimul auus & auia, & auia cum patre in tutela nepotis, vt notat Accuſius.

De patronorum legitima tutela.

Cap. II.

Inſtit. lib. I. tit. 17. l. 1. de legit. tut. P.

- 1 Patronum tutela libertorum ex lege 12. tabul. per extensionem.
- 2 Libertis Orcini quos habeant tutores.

LX lege 12. tabul. libertorum & libertarum tutela ad patronos, liberòſque eorum pertinet: videlicet non ex verbis legis ſed ex mente, per interpretationem verborum, quæ ad agnatos deferrebāt ab inteſtato ſucceſſionem agnatorum, & conſequenter curam eorum: vt idem intelligatur in patronis, ad quos ab inteſtato ſucceſſio libertorum poteſt peruenire. Proinde qui ex ſenatusconſulto Rubriano peruenit ad libertatem, non habebit tutorem eum qui rogatus eſt: ſed Orcinus libertus effectus pertinebit ad familiam teſtatoris. In qua ſpecie incipit tutela ad liberos patroni primos pertinere quæ ad patronos non pertinet: quod quidem in omnibus liberis Orcinis locum habet. teſtamento manumiffis, vt iſdem verbis ſcribit Vlpianus P.

a §. 1. de legit. patro. tut. b tit. in P. & C. de obſeq. à li. & libert. par. & patron. præſtand. c l. abdicat. o. l. 6. de patr. pot. l. 8. C. tit. 47. Dio. Hali. in 2. antiquit. d l. 1. quando mul. tut. off. ſi gi pot. lib. 5. C. ti. 35. liure noſtro, de teſta. tut. in P. l. fin. de tut. in P. e §. foemine. de adop. l. nulla, de ſuis & legi. hæred. f l. ſi. quæ. mul. tut. off. & c. g. auri. ſacramentum, & auri. matris & auia. C. quæd. mul. tu. of. & c. §. ex his, de he. red. ab int. vè. coll. 9. qui cor. rigitur in ſacramento per s. properea, ſit. vt ſine pro. hib. matr. de. bito. & cred. & c. coll. 7. cõ. ſit. 4. in auri. h. Ber. B. l. Ang. & Salic. in l. his fois. C. de reuoc. do. na. Ang. A. re. in tit. de legit. patro. tutel. in ſine ſci. l. fin. C. quan. mul. off. & c. ibi. pu. dicitiam ſuam intaſtam con. ſeruet, & c. i Vlp. in tit. iur. tit. 11. k in auri. ma. tri & auia, d. tit. quan. mul. & c. l. 1. 2. ibi. ma. tres que amiff. ſis viris, eod. m. Accuſ. in d. auri. matris, in ver. matris, & in ver. teſta. mentariis, in ſine.

n in §. 1. de legiti. patro. tu. tel. l. 3. de legit. tutor. in P.

o §. 1. de ſucceſſio. liberto.

p Vlpia. in l. 3. de legit. tuto. in P. Quod ſi Orcinus liber tus iam dixi mus in tit. de liberis.

De fiduciaria tutela. Cap. 12.

Lib. I. Inſtit. tit. 19.

- 1 Continuatio cap. Fiduciarij tutores qui, eod. & 3.
- 2 Fiduciaria tutela & patronorum differentia.
- 3 4. Fiduciaria tutela quare dicatur.
- 5 Frater lege duodecim tab. non erat legitimus tutor fratri emancipato, quare hodie contra.

Accedit tractatio de fiduciaria tutela, velut appendix ad ſuperiorem partem proximè explicatam, dum in locum partis tutoris, qui emancipauit nepotes vel filios minores, & mortuus eſt ante ætatem legitimam eorum, filij eius alij, ſi vitilis ſexus ſuperſint, fiduciarij tutores filiorum ſuorum, neporum videlicet à patre emancipatorum, vel fratris vel ſororis, vel cæterorum efficiuntur: ſi modò perfectæ ſint ætatis & illi. Quod non poteſt dici de tutela libertorum minorum, mortuo patrono, quæ pertinet ad filios patroni, vt ad legitimus, non vt ad fiduciarios. Et ratio diuerſitatis eſt, ex eo quod libertus ſi ſeruus maniffet, eodem iure vtique remaniffet apud liberos domini poſt mortem eius, id eſt eiufdem ſtatus poſt mortem ac in vita domini fuiſſet. At contrarium in filio, qui ſi in vita patris non fuiſſet emancipatus, tempore vitæ in eius poteſtate quidè fuiſſet, at poſt mortè nequaquam, nec in fratrum poteſtatem recideret, neque idè in tutelam. Neque ius, quod ex emancipatione filij habet parens, ad alios filios, vel ſucceſſores transfert: in manuſſione autem ſerui diuerſum eſt, quia transferitur ius in liberos. Vlpianus, Qui liberum caput, inquit, emancipatum ſibi, vel à parente, vel à coemptiore manuſſi, per ſimilitudinem patroni tutor eſt, qui fiduciarius tutor appellatur. Fiduciarij porrò hîc tutores dicuntur, habitæ ratione fiduciæ ſeu fidei contractæ in emancipatione, ſeu pacto, quo diximus contractam fuiſſe fiduciã in parentum tutela. Alij referunt ad fidem, quam pater & lex habent fratri propter propinquitatè ſanguinis, eum fratris minoris tutelam non repudiaturum. Vtraque ſententia probabilis eſt: cum fiducia, & fiduciarius à fide habitæ dicantur. Frater quidem iure antiquo erat tutor fratri legitimus, ſi ante mortem pater non emancipafſet, quia agnatus proximus fratri minori: at dum emancipabatur, non poterat talis eſſe, quia emancipatione capite minutus perdebat ius agnationis: nec ad emancipati inteſtati ſucceſſionem ſui vocabatur iure ciuili, vel lege 12. tab. ſed per prætorum per bonorum poſſeſſionem vnde cognati. Non autem erat capitis minutio, cum morte patris quis ſui iuris fiebat: & idè tunc non definebat eſſe agnatus. Cæterum hodie cū agnationis & agnationis, vt antè dixi in legitima tutela, differentia expunctæ ſint, & fratres quoque emancipati ſuis ſucceſſant, & contra, emancipatis ſui ex lege poſteã introducta: fratres dicimus quoque minorum fratrum emancipatorum viuente patre poſt mortem eius legitimus tutores, hoc eſt autoritate legum vocatos, retenta quoque ratione legis 12. tab. vt quia ad ipſos ſucceſſio deferenda eſt, & tutela quoque perueniat.

q §. 1. & ſin. de fiduci. tut. exp. licet optime Theophili. co. tit. l. i. Inſtitu. iur. tit. 19.

r §. atqui, cum 2. ſeq. de fiduci. tut. e. l. 1. §. liberos, ſi à par. quis fuer. manu. l. 17. P. tit. 12. r l. filij, l. 9. de iur. patro. eod. lib. tit. 4. l. ſi emancipatum, l. 9. de operi. lib. l. 18. P. tit. 11. vni. §. ſin. cau. de iur. liberto. toll. v Vlpian. diu. tit. 11.

x Tabule in l. Seius Sarruni, l. 46. ad Senar. Trebell. y l. tutor, ad Senatufc. Velleia. l. fin. C. de legit. tut. z l. i. de clas. de cap. diminui.

a §. ſi. de legit. agnat. ſucceſſ. cum ſimilib. b l. ſi. filius, §. ſi ad Senatufc. Macedon.

c l. memini. mus, C. de legi. hæred.

d l. quot. tutela. de reg. iur.

De

De datiuâ tutela, & de Attilianis, alijsque tutoribus.

Cap. 13.

- 1 Quando datiuus conſtituitur tutor.
- 2 Datiuus non datur tutores, quando teſtamentarij, vel legitimi ſunt, & ſi datur illis non excuſatis, periculum non ad datos, ſed ad teſtamentarios vel legitimos tutela pertinet.
- 3 Tutela datiuâ non datur habenti aliunde tutorem.
- 4 Tutor non datur tutorem habenti, nec curatorem habenti curatorem.
- 5 Datiuâ tutela decernitur, vel petitione præcedente, vel officio iudicis, quomodo.
- 6 Mater reuocatur filijs etiam naturalibus tutores petere, alioquin eis non ſuccedit.
- 7 Tutores filijs patronorum libertus cogitur petere.
- 8 Tutores qui poſſunt, ſed non coguntur, pupillis petere.
- 9 Tutores clariffimarum perſonarum à quibus eligi & dari poſſunt.
- 10 Tutores interdum petiti dari & curatores creditorum.
- 11 Tutores non habentibus & nemine petente dantur interdum à magiſtratus.
- 12 Tutores à quibus magiſtratus dari poſſunt.
- 13 Lex Attilia à quo lata, & inde tutores.
- 14 Lex Iulia & Titia de tutoribus in prouincijs dandis, qualis.
- 15 Iure ciuili nouo à quibus dantur tutores.
- 16 Tutoris datio neque imperij, neque iuriſdictionis eſt, nec delegari poteſt.
- 17 Magiſtratus qui poſſunt dare tutores enumerati.
- 18 Epicoopi an tutores hodie dare poſſunt, & quando.
- 19 Cuius territorij magiſtratus eſſe debeat, qui tutores dat, an pupilli, an tutoris, an cuiusque vel alterius.
- 20 Forma datiois tutoris, ne erretur, inquiratur de moribus & facultatibus eius, nunciatur abſenti dato.
- 21 Qui tutores dari, & quibus diebus poſſunt.

a §. 1. de Attil. tuto. b §. ſed eſti, eo. l. ſi nemo, l. 9. & ſi hære ditas, l. 10. de teſta. tut. in P. c l. ſæpe ad l. 11, l. 13. de car. zar. tutio. lib. 27. P. tit. 10. d l. ſi quis ſub conditione, l. n. de teſta. tut. d §. ſed eſti, de Attil. tuto. e §. ſi. de fiducia. tut. l. 1. de legit. tut. in P. f d §. ſed eſti, & l. 1. §. ſi apud hoſtes, de legit. tut. g l. 1. C. qui pe. ta. tuto. l. licet, l. 4. in quib. ca. ſibus tut. hab. & c. lib. 5. C. tit. 36. h §. ſed eſti teſtamento, de Attil. tut. l. ſi quis ſub conditione, l. ii. de teſta. tut. i Fab. in §. 1. de Attil. tuto. k in l. ſi ſoro. ris, l. 9. quidam, tut. vel curat. poſſ. lib. 5. C. tit. 4.

Quando nullus pupillis eſt tutor teſtamentarius vel legitimus, vel nemo eſt teſtamento hæres exiſtit, vel iſ idoneus non eſt, qui vel ſi ſit impeditus adminiſtrare, vel quia pendet conditio, ſub qua datus eſt teſtamento, vel quia minor eſt legitimus, vel quia captus ab hoſtibus datus, vel mortuus vel in perpetuum relegatus: tunc dari alium oportet. Quamdiu tamen teſtamentarij vel legitimi ſunt, non poſſunt alij dari, niſi prius illi ſe excuſauerint, vel reiecti fuerint. Singulareque eſt, quod monet Ioannes Faber, vſque adeo neceſſariò perquirendas eſſe teſtamentarias & legitimas tutelâs, & eas præcedere datiuam: vt ſi teſtamentarij vel legitimi excuſati non ſunt, datiuâ à iudice nihil operetur, nec valeat, & periculum adminiſtrationis ad teſtamentarios, vel legitimus non excuſatos pertineat. nihilominus à tempore quo pupillus eguit tutore. Quod certè expreſſè cautum inuenio à Diocletiano & Maximiano. CC. quorum verba hæc: Si ſororis tue filijs tutore legitimo patrio conſtituto, nec vilo excuſato privilegio, tutor datus eſt: cum habenti tutorem, alium dari iura

prohibeant neceſſitatem adminiſtrationis ad eum pertinere, nec te datioe teneri non ambigunt. Ratioque alia quod ipſi velint nolint, citra iuſtam excuſationem tutores ſint, & ſic in mora ex qua ſciunt ſe datos, conſtituuntur. Proinde hac lege non tenebitur ſecundum mentem Fabri, mater vel auia, ſi non petant tutelam, quia illis non deferretur tutela, niſi velint & petant. Subſidiaria itaq; eſt hæc datiuâ tutela, toties exequenda, quoties nullus tutor eſt: nam quoties iſ qui iam tutor eſt, non poteſt ſuperſeſſe tutelâ, aut munere ſuo fungi, non tutores ſed curatores dandi ſunt. Quia tutorem habenti, tutor dari non poteſt: ſicut nec curator curatorem habenti. Niſi cauſa cognita, neceſſitas cogat: vt diſſuſum patrimonium ſi ſit, & amplum. Daretur etiam alijs tutor tutorem habenti ad tempus, ſi prior appellafſet: vel donec alius redeat, vel idoneus fiat. Bifariam porrò datiuâ tutela decernitur, vel petitione præcedente, vel ex officio magiſtratus. In petitione, perſonæ quædam tutorem pupillo vel minori dari tutores vel curatores tenentur iure petere: aliæ quædam non tenentur, ſed poſſunt petere, videlicet à magiſtratus. Tenentur primum matres, quæ ſi non petierint, indignas ſucceſſione filij ſe faciunt. Quod & in liberis earum naturalibus tantum locum habet, quibus nõ petitus eis non ſuccedunt. Verum tamen ſi filij iam habeant tutores alios, ſi nõ petant, non committuntur in legem, nec etiam ſi non petant illis curatores: cum puberes annis 25, ſibi petere poſſint. Et quamuis exigendum non ſit à pupillo, vt tutorem petat, vel eum conueniat: tamen rectè ſibi curatorem petat. Imò ſi non petat & egeat, cogitur petere. Item liberti filijs patronorum petere debent tutores, alioquin negligentia vel malitia omittentes, vt deſertores obſequij puniuntur. Poſſunt, ſed non coguntur petere tutores pupillis conſtitui, cognati, affines, amici parentum, & educatores ipſorum puerorum, amita: alij vix poſſunt, nec coguntur, vt nec etiam qui à tutela excuſati ſunt petere non teneantur. In clariffimarum perſonarum pupillis nominantur & eliguntur à ſenatoribus tutores: & ſi ſenatores eo in loco non ſunt à curialibus ciuitatis eius loci. In defectum quoque petentium, creditor petere poteſt, dari pupillo debitori tutores, vt habeat cum quo experiatur: ſi modò prius proximos rogauerit, vt peterent & contempſerint. Poſſunt & nullo petente etiam à magiſtratu dari. Qui tamen ſeipſum dare non poteſt: etſi collegam dare poſſit. Qui ſunt autem magiſtratus, qui dent, & qua formula dare debeant, leges variam præſcripſere, ex quibus quædam in deſuetudinem abiierunt: quædam adhuc retinentur, alia quoque ſubrogatæ ſunt. Quator olim leges hæc de re lata Attilia, Iulia, Titia, Iunia: ex quarum authoritate dabantur tutores. Attilia lex fertur lata, vel ab A. Attilio Calatino vel à C. Attil. Regulo tæporibus belli Punicis primi, cum bello aduerſo pluribus Romanis caſus, complures Romæ orſani relictis fuiſſent. Si cui nullus omnino tutor fuerit, inquit Luſtinianus, ei datur quidem in urbe à prætoribus urbano, & maiore parte tribunorum plebis tutor ex lege Attilia. In epitomæ Vlpiani, ſeu in eius fragmentis dicitur, quod lex Attilia in urbe mulieribus pupillifque Romæ, in quibus tutores dari à prætoribus urbano & maiore parte Tribunorum plebis, quos tutores Attilianos vocamus.

l in auri. vt li. ce. & ma. tri & auia, l. 2. quædo mul. tuto. off. ſun. pot. C. m vt antea diximus.

n §. interdum, de curat. & d. l. ſi ſororis l. cum iure, qui per. tut. C. l. licet 4. in quib. caſib. tut. hab. & c. lib. 5. C. tit. 36. o l. cum ſemel, l. 5. de tutel. lib. 26. P. tit. 11. p l. propter late diffuſi, l. 3. in quib. cau. tutor. vel curat. hab. tuto. dar. pot. lib. 5. C. tit. 36. q l. 2. de tutor. & cura. dat. ab iis, & c. lib. 26. P. tit. 7. r l. 1. 2. 3. qui per. tuto. eod. l. tit. 6. l. 3. & l. matris pietas, l. 6. & l. cum à matribus, l. 8. & ſeq. eo. l. 5. C. tit. 31. l. matres, & l. omne. ad Senat. Tertull. C. s l. ſi. C. qui per. tuto. i. cum iure, l. 9. C. qui per. tutor. v l. matris pietas, l. 6. §. 2. eo. x l. 2. de tutel. in P. y l. 3. ſin. o. i. per. tutor. in P. z l. 3. §. per. de tutel. P. l. 1. C. qui per. tuto. a l. 2. §. liberti, eod. in P. l. 2. C. eod. tit. b l. 2. qui per. tut. in P. l. nepotibus, l. 10. C. eod. c l. amita, l. 5. C. eod. d l. 3. qui per. tut. in P. e l. 1. de tutor. & cura. illuſtr. perfo. lib. 5. C. tit. 33. f l. ſi filijs debitoris tut. C. qui per. tuto. g l. 3. §. 1. eo. tit. in P. h l. 1. de iuriſd. omn. iudi. P. l. quod dicit. q dar. tut. poſſ. i l. 4. de tutor. & cura. dar. ab his, & c. in P. k l. vbi abſent. l. 19. eod. l. §. de Attil. tuto. lib. 1. Inſtit. tit. 20.

m Vlp. in tit. tit. 11.

a s. l. de Attil. tuto.

b s. sed ex his vers. nā supra scriptis, de Attil. tuto.

c Vlp. in tit. 11. d Idem d. tit.

e s. sed ex his, de Attil. tuto.

f s. sed hoc ius re, eod.

g Vlp. in l. m. uo. l. 6. s. tuto. r. d. de in reiu. p. l. fi. eo. h. nec mādān te. l. 8. de tuto. & cura. dat. ab his, in p.

i d. s. sed hoc iure, l. pen. de offi. proc. in p. l. Lucius Tit. l. 4. s. cum in testamento de adm. tu. r. p. l. quod di cis. l. 6. qui dat. tuto. poss. C. d. s. sed ex his.

l Tul. Capitol. in vita Anton. Philof. m Vlpia. l. ius dandi. l. 3. & l. vbi. l. 19. s. de tutor. & curat. dat. ab his & c. P. l. 1. de magi. tra. conuenit. Cic. in Verrē. n. l. de tutor. dat. ab his.

p s. nos autē, de Attil. tuto. Nouel. r. q. in l. tam de mentis. l. 1. de epilic. a. d. lib. i. C. tit. 7.

q l. i. eod. C.

r Pal. l. 145.

Lex Julia & Titia in prouinciis potestatem dādi tutores praesidibus prouinciarum concedebat. Arbitror ego illas leges, habuisse illud singulare, propter auctoritatem eorum qui concedebant tutores. nempe praetoris urbane, tribuni, & praesidum prouinciarum, vt sine cautione exigenda, rem pupillorum saluam fore. & sine mandato de cogendis tutoribus, possent tutores ex arbitrio constituere & cogere. Vlpianus legem Iuliam ad filias restringere videtur, dum ait, Ex lege Iulia de maritandis ordinibus, tutorem datum a praetore urbis ei mulieri virginive, quam ex hac ipsa lege nubere oportebat, ad dotem dandam, dicendam, promittendamve, si legitimum pupilla non haberet. Et postea senatum censuisse, vt etiam in prouinciis quoque similiter a praesidibus earum, ex eadem causa tutores darentur. Iunia lex d tutorem fieri iubet Latino, vel Latino impuberibus eum, qui etiam ante manumissionem, ex iure Quiritium fuit. Verum quia iste leges ex usu abierunt, & earum habemus in iure tractationem, dicemus in summa omnia latiori de illis quaestione, repetendum quod his verbis tradit Iustinianus, Hoc iure utimur, vt Roma quidem praefectus vbi, vel praetor secundum suam iurisdictionem: in prouincijs autem praesides ex inquisitione tutores creent, vel magistratus iussu praesidum. si non sunt magna pupilli facultates. Tutoris datio, neque imperij est, neque iurisdictionis: sed ei soli competit, cui nominatim hoc dedit, vel lex, vel senatusconsultum, vel princeps. Proinde non omnes magistratus, qui imperium vel iurisdictionem habent, ideò dare tutorem posse dicuntur. Quare quibus haec facultas indulta, alijs mandare vel delegare non possunt. Iubere tamen qui dare possunt, alios magistratus, quibus etiam concessum est, vt possint dare, vt dent si maiores sunt, non dubitamus. Ius dandi tutores habebat consules, Antonius autem Philosophus Caesar primus praetorem tutelarem fecit, cum ante a consulibus peterentur, vt diligentius de tutoribus tractaretur, teste Iulio Cepolino. Vlpianus ante Iustinianum testatur, ius dandi tutores concessum fuisse omnibus magistratibus municipalibus, eoque iure vsos: dummodò daretur is, qui municipij eorum esset. Item concessum consulibus, proconsulibus, & oratione Marci eorum legatis moderatoribus prouinciarum, eis dare qui eiusdem prouinciae essent, vel ibi haberent domicilium. Et Paulus iam responderat, vbi absunt ex loco vbi tutor petendus, magistratus, qui tutores dare possunt, decurionibus iuberi dare, dummodò legitime conueniant. Iustinianus postremo loco sancit, vt nec expectata inuisione praesidum, si facultates pupilli vel adulti vsque ad quingentos solidos valeant, defensores ciuitatis vna cum religiosissimo antistite ciuitatis, vel alius publicas personas, id est, magistratus, veluti iuridicum Alexandria ciuitatis, tutores vel curatores creare, cum legitima cautela, id est periculo eorum qui recipiunt. Antistites etiā hic Iustinianus sacros, capaces notionis tutelae & tutorum facit, videlicet ea ratione, qua alibi vult & antistitis sententia, dotes & nuptias filiorum furiosorum & amentium definiri & statui: quia orphanorum & miserabilium personarū cura & inspectio, sollicitudini episcopali iniuncta est, vt causa Dei. Quia Dominus custodit aduenas, pupillum, & viduam suscipiet. At circa hanc misericordiam & necessitatis causam, hodie forsā antistes se non immiscebit dationi, nisi in defectum secularis iudicis: quo casu deuolueretur potestas ad ecclesia-

sticam. Exceptis locis vbi habet iurisdictionem temporalem, vbi proculdubio potest. Vult & Iustinianus in curatoris furiosi iuramento, antistitem adesse in prouincijs & locis vbi est. Si pupillus tamen sit clericus secundum Bartolum, tutor ei dari debet per iudicem ecclesiasticum, non per laicum: quia datur potissimum tutor personae, non bonis. Verum laicum dare non potest, quia iurisdictionis episcopi non est, sed clericos alios vel religiosos, eosque iure canonico, non ciuili. Poterit & laicos nominare iudici seculari, quos subire tutelam secularis cogat: vt notat Ioan. Faber, & Angelus. Cuius autem loci magistratus huiusmodi esse debent, qui creare possint tutores, an domicilij pupilli, an facultatum, an vtriusque, an alieni etiam ab istis, non vnicum habes analyticos speciem, sed distinctione suffultam. Consentium quidem omnes: non nisi iurisdictionis pupillis tutores per magistratus dari posse, quia lege ita expressè cautum. At quomodo iurisdictionis iudicis dicatur pupillus, non in omnibus consentiunt interpretes. Ergo dicendum, si pupillus bona & domicilium habeat in vno municipio, vel loco alio, proculdubio iudex eius loci tutorem dat: si in altero loco moretur, & alibi domicilium habet, iudex vtriusque loci potest dare. Si tamen, inquit Ioan. Faber, alter alterum praenerit, praenotione cessat potestas alterius iudicis: quod si de praenotione non constat, vel concursu se impediunt, nisi conueniant. Vel, quod Faber sequitur, quilibet in iurisdictione sui iudicis administrabit. Si tamē in vna prouincia bona, & originis domicilium in alia tantum, aut ibi etiam bona habeat: tunc qui est datus in loco domicilij, vbi que poterit administrare. Siue datus fuerit a testatore, quod caret dubio, siue a iudice: nisi datus excuset de bonis extra prouinciam tractandis, quo casu rectè eius loci iudex prospiciet de tutore. Quod si pupillus in aliqua prouincia moretur, & in alia habeat domicilium originis & bona, iudex qui cognoscit in loco vbi moratur, debet hanc quaestione remicere tractandam ad locum domicilij. Bartolus tamen datur pupillum, etsi iudicio careat, posse sibi constituit & eligere domicilium aliquo in loco, vt possit ita habere tutorem. Sic Azo tradit pupillum extra domicilium existentem, cum litem mouere alibi vbi est desiderat, posse ratione eius litis, & ad illam legitime tractandam, petere ibi sibi tutorem dari. Similiter si pupillus alicubi conueniatur, iudex coram quo vocatus est, etsi is iudex secundum ea quae diximus extra domicilium non sit idoneus, eius rei tamē ratione potest tutorem dare. Quia ratione litis, videtur res fori sui esse: quibus enim iurisdictioni permittitur negotij, his & omnia permittenda sententur, sine quibus expediri non posset. Neue contentia causae diuidatur, aut lis protrahatur. Et ita plenè intelligimus iuridicos prouinciarum, posse tutorem in eo casu dare subditis alterius iurisdictioni, si ad eos lis deuoluta sit, & ita ratione consequentiae. Nam aliter non possunt, inquit Faber, Seneschalli subditis baronum dare, nisi in defectum & negligentiam illorum. In comitijs Augustae Vindelicorum anno 1587, sub Carolo 5, Cesare statutum est, ne singuli tutores vel curatores, siue testamentarij siue legitimi, datur vel ordinari iudicialiter, se tutelae administrationi ingerant, nisi a magistratu ipsis antea decreta & commissa fuerit. Et vt postea teneantur de bonis omnibus mobilibus &

r. c. ex tenore, & c. licet, de for. comp. v. c. si d. obus, de appell. x. l. final. s. sed cum antiquitas, & s. in prouincijs, de curat. furio. lib. 5. C. tit. 7. y. Bartol. in l. de tuto. dat. ab his & c. z. auth. statimus, de episc. & cler. a. ca. peruenit, 86. dist. b. auth. presbyteros, de epilic. & cler. c. Ioan. Fab. in s. i. nu. 4. & ibi Ange. Arctim. in nu. 10. de Attil. tuto.

d. l. neq; a praeside, l. 5. qui dare tu. vel cura. possit. y. C. tit. 34. l. 1. s. fin. de tut. dat. ab his, in p.

e. l. i. vbi pet. tut. C. l. pupillo, & l. s. de tut. & curato. dat. ab his, in p.

f. Ioan. Fab. in s. i. de Attil. tu. ro. num. 3. g. l. duo sunt Titij, de test. tur. h. l. 2. C. de rest. sta. tute. i. l. 2. de excus. tut. s. datus, eo. ap. iust. fin. k. l. nō solum, s. qui testamēto, & l. propter, s. licet, & l. iurisperitos, s. cū oridius, de excus. tut. l. magis puro, s. illud, de reb. eor. qui sub tut. in p. l. vnic. per tu. r. C. argu. l. cum vnus, s. is q. de bo. auth. iud. possit. in p. l. hares ab. sens, s. de iudic. in p. m. Bartol. in l. de tut. & cura. dat. ab his. n. Azo, in l. r. qui pet. tut. C. in Summo. o. l. s. i. & ibi interp. de adm. iust. tut. lib. 5. C. tit. 37. Bar. in d. l. i. de tut. & curat. p. l. 2. de iurisd. omni. iudic. in p. l. fin. de offi. eius cui mād. est iurisd. in p. g. l. nulli, C. de iudic. r. d. l. fin. s. de adm. iust. tut. r. C. s. Fab. in s. i. nu. 6. de Attil. tuto. r. in politia Germania habitant in his comitijs, art. 31.

g. l. si quis tutore, s. quod ergo, de rit. nup. in p.

h. l. 3. de adm. iust. tutor. lib. 26. P. tit. 7. i. l. pupillum, de aq. hered. l. quod si forte, s. h. de solutio. 4. Papin. in l. iure nostro, l. 26. s. honoris, de testa. tute.

i. d. l. quod si forte, s. sic qui dam, & s. qui notitia causa, de solutio. m. l. quarto, l. 32. s. r. de testa. tut. in p. l. i. de peric. tuto. lib. 5. C. tit. 38.

Quibus modis tutela finiatur. Cap. 15.

Lib. 1. Inst. tit. 22. Lib. 5. C. tit. 60.

- 1 Pupillorum vel tutoris voluntate tutela non finitur, sed alijs modis.
2 Tutela finitur pubertate pupilli, & pubertas quomodo probetur.
3 Tutela secundo finitur capitis minutione tutoris.
4 Capitis minutio quid, & quomplex, quidve maxima, media & minima.
5 Capitis minutio pupilli etiam minima soluit tutelam.
6 Tutela tertio soluitur morte naturali pupilli, vel tutoris.
7 Tutela quarto soluitur tempore tutori constituto. Tutores dari possunt ad certum tempus, ex certo tempore, & sub conditione.
8 Tutela finitur quinto remotione tutoris suspecti.

immobilibus, creditis, debitis, literis, & registris inuentarium conficere: & iurare quod pupillorum ac minorum suorum rebus, ac bonis personisque eorum, fidem & honestam custodiam adhibebunt. In petitione tutoris, ad quam secuta datio, si erratum in facto sit, non valet datio. Ante dationem inquisitio faciendae est, vt diximus: dehinc, si absens detur tutor vel curator, dare operam debet, vt nunciatio ei fiat intra triginta dies. Nam ab ea denunciatio incipit currere tempora 50. dierum excusationibus concessorum. Postea satisfactio exigenda ante administrationem, vt diximus in officio tutoris. Qui autem dari possint tutores a magistratibus, satis apparere arbitror ex his, quae diximus proprio capite antea. Porro omni die tutor dari potest.

De tutoribus honorariis, & notitia causa datis. Cap. 14.

- 1 Tutorum alia diuisio.
2 Honorarij tutores qui, & quando tutela onere tenentur, & eorum officium.
3 Notitia causa tutor datus quis, periculum, & officium.

Inter tutores quidam sunt, quibus administratio tutelae conceditur, alij qui honorarij dicuntur, alij qui notitia causa dati dicuntur. De his qui administrant, vel administrare debent, potior est & praecipua in hoc tutelarj tractatu quaestio. Et de his dictum iam est. Honorarij tutores sunt, qui non gerunt tutelam, sed adduntur gerentibus, vt sua auctoritate eos in defensione pupillorum iuuent, & negligentes accensent: dati vel a testatore, vel a iudice, qui tamen immunes a periculo tutelae non sunt. Itaque tamē si excusis facultatibus tutorum qui male administrant: ipsi non soluendo inuenti sunt, etsi male administrantes non fecerint suspectos, ob negligentiam videlicet: cum illorum munus sit obseruare actus tutorum gerentium, & saepe ab illis rationem exigere, & sollicitè curare qualiter conuersentur: si pecunia sit, curare vt deponatur ad praediorum comparationem. Horum quoque auctoritate rectè a pupillo negotia geruntur. Non tamē is dicitur honoris causa datus, qui ita datus est, vt rationes ab alijs, gerentibus acciperet: alius enim est rationem ab aliquo exposcere, nam hoc tantummodo honoris est, videlicet audire quid, & quomodo alius rationes accipere, hoc est, gesti momentum & actus, & subductionem calculi, & ratiocinia penes se habere, vnde hic gestio quaedam est, & administratio. Non autem quando rationem tantum exigunt generaliter diligentiae. Notitia causa datus dicitur tutor, is qui ad instruendos conutores, scilicet de rebus & negotiis testatoris vel pupilli, datur: cui & solui potest, quia & hic vt & honorarius, si velit administrare possunt, nisi inter dictum sit nominatim. Et hic etiam notitia causa datus, perinde ip omnibus administrationis & accessionis iure conueniri potest, atque ceteri tutores, qui eodem testamento dari sunt.

Tutela non finitur ex voluntate pupillorum, sed alijs modis lege & moribus introductis: vel habita ratioe personae tutorum, vel minorum, vel administrationis. Neque etiam sola voluntas tutoris se tutela abdicantis sufficit, nisi quo oportet modo fiat. Finitur itaque tutela, pubertate adueniente pupillorum. Quae olim probabatur ex natiuitatis scriptura & alijs legitimis probationibus, & per inspectionem nudati corporis, quae tamen formula hodie hic improbata est: vt turpis: & definita aetas 12. annorum foeminis, 14. masculis, pro pubertate constituta. Secundo finitur tutela capitis diminutione tutoris, per quam libertas aut ciuitas amittitur. Ita hic caput aut status personae est: qui habet in se libertatem, ciuitatem, & familiam: & capitis minutio, status huius prioris in alium commutatio, vel status huius ademptio. Itaque minutio capitis triplex. Moxima, si ciuitas aut libertas adimatur: vt si quis seruus pœnae fiat atrocitate sententiae, vt damnatus ad bestias, & potissimum quando sententia vita adimitur. Nam hodie alioquin nemo bene natus, ex sententia exilij vel deportationis seruus pœnae fit. Nisi ingrati liberti reuocentur in seruitutem, vel liberi ad pretium participandum venundari se passi sint. Nam hi capitis maximam minutionem patiuntur. Minor capitis minutio vel media est, quando ciuitas quidem amittitur, libertas verò retinetur: vt si aqua & igni interdictum alicui, vel si quis deportetur. Minima est, cum libertas & ciuitas retinetur quidem, sed status mutatur, vt si alterius iuris seu potestatis quis fiat, veluti arrogatione & adoptione, sicut emancipatione. Et ita vt ait Aulonius, Triplex libertas, capitisque minutio triplex. Vocat autem capitis minutione Cicero, ademptionem de capite. Et cuiem indemnatum intergrum esse capitis dixit. Agnationis ius cum obtrinebat in tutela, capitis minutione tollebat: & ideò & tutela ex lege duodecim tabularum corruerat, etiam ob minimam. Hodie quando ex nouis legibus legitima tutela defe-

n. l. a. C. quantum, vel curat. esse d. s. o. l. legatus C. faris, de offic. praesid. in p. p. s. quib. mo. tut. finit. lib. 1. Inst. tit. 22. l. s. C. quan. tut. vel cur. & c. l. j. s. tit. 60. q. l. 2. de excus. tutor. r. d. l. s. d. titu. q. uan. tuto. s. r. quib. mod. tut. finit. l. 4. de rit. nupt. l. qua gra te de testamē. Macrobi. in p. Som. Scipio. s. s. sed & capitis minutione quib. mod. tut. finit. ap. Iust. in p. s. s. r. u. antem, de cap. di. min. ap. Iust. in p. s. r. eod. l. r. eod. in p. y. s. l. fin. eod. y. s. maxima, eod. z. l. aut damn. num. s. 2. de pœnit. in p. a. l. qui vltimo supplicio, l. 29. de pœn. in p. b. auth. sed hodie, d. donati. int. vir. & vxo. c. l. 2. de lib. C. d. Diximus in seruis, ex tit. quib. ad lib. procl. non lic. e. d. s. de cap. diminutio. f. d. s. i. g. l. s. eo. s. minima, eod. ap. Iust. in p. h. Antonius, in Gypphis. i. Cic. in Verrem. k. Cic. in Pisonem. l. s. sed agnationis, de legi. agnar. tute.

deferatur iure cognatiōis. idēō semper tutela nō perimitur ex omni minima capitis minutione tutoris: quia cognatiōis ius nō soluitur minima minutione, soluitur autem maxima & media, quōd pertinet ad iura successiōis & tutelarum b Pupilli pupillatūe omnis capitis minutiō etiam minima, tollit omnes tutelas c. Si tutor quoque in adoptionem se dederit, perit legitima tutela eius, non alia d. Ad seruitutem pertinet capi ab hostiōibus, idēō & eo casu finitur tutela e. Finitur tertio

tutela, naturali morte tutorum vel pupillorum f. Verūm morte tutoris legitimi, tutela legitima in eius liberos, si idonei sint, transferri videtur: non autē alia tutelē, testamentaria vel datua g. Quarto, ad tempus, vel sub conditione cōstitutio tutoris, tutela elapso tempore, vel cedente die perimitur h. Receptū enim est tutores dari posse ad certum tempus, vel ex certo tempore, vel sub conditione i. Finitur & quinto tutela, quādo tutores remouentur vt suspecti k. Sed hęc haētenus de tutoribus seorsum. De curatoribus nūc agamus. Porrō de actionibus quę pro tutela & cura dantur, postea sequente libro, Deo fauente, in fine tractabimus.

DE

Syntagmatis iuris vniuersi libri duodecimi Finis.

a l. tutelae, l. 7. de c. dimini. l. 4. C. de legit. tut. b §. fin. de cap. dimini. §. sed & capitis, quibus mod. tute. finit. l. 1. C. de hered. instir. l. 1. in fine, ad Tertu. P. c. d. §. sed & capitis, & §. item finitur, quibus mod. tut. finit. l. si arropati, de tutel. in P. l. fin. C. de auth. praesent. l. legitimam tutelam, de legit. tutor. P. d. §. sed & capitis, l. tutelae, de capitis dimini. P. e. §. item finitur, quibus mod. tut. finit.

f §. simili modo, quibus mod. tut. finit.

g l. tutela vt plerumque, de tutel. P. h §. sed & si, veff. prereret, & §. pen. quibus mod. tutel. finitur. i §. ad certum, qui testa. tuto. dar. poss. k §. final. quibus mod. tute. fini.

a Tul. Paul. lib. 1. recept. sent. tit. 4. c. 1. b Idem vbi sup. c. 8. c l. sciendum, l. 20. de ri. nup. in P. l. in copul. l. 8. C. de nupt. l. cōstitio, 7. de curat. furio. C. d. l. 1. de adm. nistra. tuto. l. si tutori, C. eo. e §. 1. de curat. f l. pen. §. si de testa. tute. g l. de creationibus, de epif. aud. C. h §. interdum, de curat. l. 1. 2. §. in quibus cau. tuto. hab. cur. dar. poss. lib. 5. C. tit. 36. i §. item inuiti, de curato. l. 3. §. pen. de tutel. in P. k §. datus, de excuf. tuto. l. 1. §. de curato. de rit. nupt. l. cum plures, l. 12. §. 3. de adm. nist. tut. in P. l. in copul. l. 8. C. de nup. n. d. l. in copul. l. 8. o l. cum in vna, l. 17. §. 1. de appellatio. & relatio. in P. rub. de autho. tut. & confen. tuto. in P.

DE CURATORIBVS ET CURA EORVM, LIBER XIII.

De differentia & conuenientia tutela, & curę, & quot species curę. Cap. 1.

- 1 Tutor gerens finita tutela tenetur, vt negotiorum gestor. 2 Cura quid, & quomodo differat à tutela: quod hac præcipue bonorum, tutela personarum. 3 Cura & tutela conformitas. 4 Cura & tutela differentia. 5 Curatorum species, pupillorum, minorum, furiosorum &c. 6 Communia omnibus curatoribus, satisfactio, inuentarij confectio, possunt vt suspecti remoueri, personalia gerunt munera.

OSTQVAM in suā tutelā peruenit minor, desinit officio suo fungi tutor, neq; amplius talis dicitur: etsi in administratione sua perseueret tūc non tutelę actione, sed negotiorum gestorum Iulius Paulus teneri eū pupillo respondit a. Exemplo eius, qui pro tutore vel curatore minore se gessit b. Sequitur autem tutelam cura, quia cura est tutela bonorū potissimum, & per cōsequentiā personarū: vt tutela præcipue personarū & per consequentiā bonorum c. In multisque conueniunt, & ferē omnia quę de tutoribus pupillorū dicta sūt, in curatoribus minorum locū habent d. Et tituli qui de tutoribus pollicentur tractationem, adiungunt & curatores: vt in epigraphē, de administratione tutorum vel curatorum: de tutoribus & curatoribus datis ab ijs &c. de excufatione tutor. vel curato. cum similib. Dantur & ab iisdē magistratibus curatores, à quibus tutores e, excepta causa testamenti f: quāuis & in testamento datus cōfirmetur per inquisitionē g. Quinimo & sepe simul sint, & cū habenti tutore tutor superaddi nō possit, curator tutela iūgitur h. Differūt tamē in paucis & proinde seorsum curę singularia nobis tractanda sunt. Nā vt dixi proximē, tutor testamēto datur, curator nō vtique sine cōfirmatione. Secūdo, tutor inuitis datur: curator minimē, præterquam in litē i. Tutor tertio rebus omnibus & vniuersis tārū pupilli datur k: curator & vniuersis, & singularis dari potest l. Quarto, tutor principaliter personis datur: curator rebus m. Quinto, maior potestas tutoris quā curatoris n. Sexto, tutores in negotiis cōtrahēdis interponunt autoritatem: curatores tantū cōsensum o. Nō eget enim approbatiōe personę minor, qui legitimā habere dicitur,

dū in suam venit tutelā. Sed eget cōsensu ratione cōseruationis rerū curatoris necessariō ad instar autoritatis, si alienet: non autem si querat, quia sine curatore rectē cōtrahit. & se obligat p. & ducit vxorē, & nubit q. Persona enim libera est à potestate aliena, bona nequaquam. Etsi deceptis cōtrahētibus iura per restitutionē subueniāt in integrum r. Sexto finitur tutela, vt diximus, 12. annorum in feminis: in masculis 14. spatio s: at curatorū 15. tantū anno t. Generaliter curator accedere potest, & dari omnibus, qui rebus suis super esse nō possunt v. Et proinde quia plura sunt, quę impediunt aliquem suis superesse rebus, vel rectē eas tractare, curatorū, ratione subiectorū plures erunt positiones: sed ratione constitutionis curatorum, duę species adferuntur ab Vlpiano v, vt alij sint legitimi, alij honorarij, seu datiu. Legitimi, qui ex lege 12. tab. dantur: honorarij, qui à pratore cōstituuntur. Omnes, si perpendamus morem, datiu. Itaque omnes curatores nota quadam personarum sic distingo. Curatores esse pupillorū, minorum 25. an. mutorum, furiosorum, prodigorum, vtrius, bonorū, & actorum, & reipub. Dicemus de singulis. At interim annota in summā generaliter omnibus commune esse, vt fatidant, nisi ex causa remittatur satisfactio, iurentque coram magistratu, re pupilli saluam fore, ex fidēque gesturos, & ad vtilitatem sibi commissorum. Inuentariū faciant v. Item hos omnes vt suspectos remoueri posse, si causa subsit z. Dehinc quod omnes istę curę, vt tutelę, sunt personalia munera, quia corporibus cum labore & solitudine animi ac vigilantia principaliter præstantur a.

De curatoribus pupillorum. Cap. 2.

- In quibus, caus. tut. vel cura, habet. tut. vel curat. dar. pot. li. s. C. i. 36. 1 Casus, quibus pupillo habenti tutorem, curator, ratione bonorum, vel litium adiungitur. 2 Curator pupillo datur, excufato eius tutore ad tempus.

Pupillis curatores accedūt, nō ratione personę, sed ratiōe bonorū, negotiorū, vel litium b: vt si pupillo expediat agere contra tutore vel aliū curatorem c, alio cōtutore non existente d. Si legitimus tutor nō sit idoneus e, ob egestatē aut dignitatē, aut diffusum pupilli patrimonium f. Idem in dato à magistratu, vel testamento g. Itē in loco tutoris, 2 qui ad tempus tantū excufatur, interim datur tantū curator, veluti ob legationem, vel aliam iustam causam h: si enim in perpetuum excufatur, esset tutor dādus i. Datur itaque egro tutore existente k, vel furatē per interualla l, vel adhuc minore existente 25. annor. m. Item in casu l. ex sententia, l. 29. de testam. tutel. in P. in eo qui sibi tutelam in testamento scripsit.

p l. puberes, l. 10. de verbo. oblig. q d. sciendū, de rit. nup. r tit. de m. no. 25. an. tut. de restit. m. no. C. s. l. quā. tu. ro. esse det. C. s. 1. quibus mod. tut. finit. t §. 1. de curat. tor. v l. his qui in ea causa, de tu ro. & cura. dar. & c. in P. x Vlp. in tit. 12. y l. final. §. sed cum antiquitas, & auth. qd naturaliter generale, & 6. ex inuentario, de curat. fur. C. §. pe nul. vt iij qui oblig. per h. se habe. res min. in auth. z l. 1. §. nō tantū, & §. si curator vtrius, de susp. tutor. lib. 26. P. tit. 10. a l. x. illud tenendum, & §. aq. de mun. lib. 5. o. P. tit. 4. b l. 1. §. pen. & f. de tut. in P. c §. interdum, & §. pen. de curato. §. si de au tho. tuto. l. 1. 2. §. de in lit. dan. tutor. l. 5. C. tit. 44. d l. duobus, l. 25. de testam. tut. in P. e §. interdum, f l. si in quibus cau. tut. hab. tut. da. pos. C. l. quoties, §. de adm. nist. tuto. l. prolatis, l. 6. de susp. tuto. l. folet, 13. de tutela. testament. 10. 12. de excu. tuto. g l. si tutor, §. de susp. tuto. §. itē si testamen to, de curat. h l. 1. & 2. in quibus cau. tut. hab. & c. C. §. itē loco tuto. vñ, de curat. §. item qui reip. causa, de excu. tut. l. tutor, 28. eo in P. l. in omnem, 15. de tut. & curator. ab ijs & c. in P. i d. l. in omnē, l. questio, 12. de tutel. P. l. 2. in quibus cau. tut. hab. & c. C. k l. nō solum, l. 12. §. si de excu. tut. l. 1. Modestini, l. idem Vlp. l. 14. de excu. tut. P. m d. l. non solum, §. si liber. tus.

De curatoribus minorum 25. annorum. Cap. 3.

Lib. 1. Instit. tit. 23.

- 1 Curatores inuitis non dantur minoribus, nisi in litem. & ratio. & 4.
2 Curatores dantur usque ad 25. ann. quare. & 3.
3 Contra minores 25. annorum non currunt prescripiones.
4 Curatores olim non dati minoribus, nisi luxuriosis, & prodigis, & cum infamia ex lege Lectoria: hodie omnibus minoribus. Lex Lectoria, eod.
5 Curator minorum satisfiat, inuentarium conficit, in ratem minoris saluam fore.
6 Minor sine curatore gerens latus restituuntur. Restituere in integrum quid.

Curatores dantur tantum minoribus 25. an. si ipsi desiderent, & illis volentibus, nec inuitis: si tamen in lite moti noluerint eligere inuitis datur b, cum aliter non possint esse in iudicio c. Masculi, inquit Iustinianus d, puberes & femina viri potentes usque ad 25. annum completum curatores accipiunt. Quia licet puberes sint, tamen eius aetatis sunt, ut sua negotia tueri non possint. Dicitur & haec aetas minorum imperfecta ratione consilij & experientia rerum e. Et proinde praescriptiones contra minores tempore eius aetatis, quae olim rescindebatur restitutione, neque hodie currunt, vel fiunt f. Nec prius robustam aetatem vel animi vim dicitur minor adeptus, quam ad vigesimum quintum peruenierit g. Olim curator e dare minoribus non expressa causa infamiam quandam habere videbatur, quod esset suspicio prodigalitat in minoribus: vnde nec inuitis dari voluerunt, & nisi postulantibus illis, et si interdita illis fuisset bonorum suorum libera administratio. Vnde M. Antonius Philosophus Caesar, de curatoribus cum antea non nisi ex lege Lectoria h, vel propter lasciuiam, vel propter dementia darentur, ita statuit, vt omnes adulti curatores acciperent non redditis causis, vtr author Iulius Capitolinus i. Curator omnium & tutorum generale est, satisfidare demptis quibusdam, de quibus suo loco: & sacramentum praebere omnia ex fide & vtilitate minorum & pupillorum gerendi, inuentariumque conficere k. Si quando contingat minores 25. ann. negotia gerere sine curatore, & illos restituendos esse aequum visum est l. Restituere, est in pristinum statum reponere m. Videamus itaque restitutione hac pauca.

De restitutione in integrum minorum. Cap. 4.

De rest. in integ. lib. 4. P. tit. 1. De minorib. eod. lib. tit. 2. De in integ. rest. mi. lib. 2. C. tit. 12. Lib. 2. Decretal. tit. 41. Lib. 1. Sex. tit. 21. C. euent. lib. 1. tit. 11.

- 1 Restituitio in integrum infans non eget, quare.
2 Minores ex quibus causis restituuntur in integrum.
3 Restituuntur minores laesi ob ignorantiam legum civilium, non naturalium, & ob imprudentiam aetatis.

- 4 In restitutione in integrum consideratur primum ut immodica sit laesio.
5 Minores in delictis quando restituuntur.
6 Minores errantes, non fallentes restituuntur.
7 Minores non restituuntur ex laesione casu adueniente.
8 Restituitio non datur, si alio remedio ordinario laesis subueniri possit.
9 Restituitio in integrum non datur contra patrem, vel patronos.
10 Restituitio in integrum minor iuramento recte renunciat contrahendo.
11 Restituitio non competit de gesto, post impetrationem venia aetatis.
12 Restituitio in integrum repeti non potest.
13 Restituitio minor quae ipse accipit restituunt.
14 Restituitio non petit qui maior factus, negotium in minori aetate factum ratum habuit.
15 Restituitio nomen quam late patet, & a quo magistratu fiat remissiuè.
16 Restituuntur in integrum non tantum minores laesi, sed & alij certis de causis.
17 Restituitio impetratur a cancellaria, & examinantur apud indices regio.

Inter priuilegia personalia, aetatis quoque est consideratio, per quam infans consilij innocentia excusatur n, & hic restitutione in integrum non eget, cum ipso iure tutus sit. At qui maiores septennio sunt, infantiam excedentes o, quousque aetatem 25. annorum impleant, restituitio in integrum si quid male gesserint: aut si omiserint emolumentum, quod acquirere potuissent: aut perdidissent quod habuerunt, vel si obligauerint se imprudenter oneri, quod illis recusare licuit: ceteris recte gestis, ratis, & probatis p. Subuenitur autem eis laesis ex duplici capite, vel propter legum ignorantiam civilium, & propter imprudentiam aetatis. Non autem si quid aduersus leges naturae commiserint, vel deliquerint, tunc enim negatur illis aetatis beneficium q. Obseruanda itaque erunt in restitutione minorum haec, & alia quae in epitomen redigo. Primum, vt laesus sit minor grauius, nam ob modicum damnū, ad restitutionem non recurritur r. Non restituuntur minor in delictis, nisi quatenus leuata est poena, ne iuxta maiorum poenam puniatur s: aut nisi delictum sit quod ex culpa procedat t. Minores errantes, non fallentes restituuntur v. Minores restituuntur, si ex inconsulta sua facilitate laedantur: non si casu, qui & prouidentibus contingere potuit x. Nam is minor qui iure communi vitur, non videtur circumscriptus y 5. Circumscriptis minoribus dolo alterius non datur restituitio z: quia expeditam habent actionem de dolo; & proinde hoc remedium extraordinarium & subsidiarium cessat a. Vnde aliud 6. axioma colligendum, Non dari restitutionem in integrum, quando subueniri aliquo alio remedio ordinatio minoribus potest b7. Minor non petit restitutionem in integrum contra patrem, aut patronos c 8. Non auditur minor restitutionem petens, si contrahendo restitutionem ciurauit solemnem iuramento d 9. Nec si impetrauerit ante gestum veniam aetatis e. Vel 10. si eadem de re ante restitutionem postulauerit: quia restituitio in integrum repeti non potest f 11. Quando minor in integrum restitui desiderat, debet & ipse quae ex negotio accepit omnia restituere g 12. Non potest postulare restitutionem

n. l. quod infans, de rei vend. in P. l. infans, ad l. Corn. de fidei. o. l. si infans, C. de iur. delib. ber.

p. l. no omnia, & l. quod si minor, s. no femper, de minor. 25. an. in P. q. l. etiam, de minor. in P. l. pen. de in integ. restit. r. l. scio, l. 4. de rest. in integ. in P. s. lauxillii, de minor. c. 1. & 2. de delict. puezor. t. l. si aduers. delict. C. v. l. 2. si minor femaio. dix. C. x. l. verum, s. sciendum, de minor. 25. an. y. l. si de in integ. rest. maio. 25. an. C. z. l. si. C. de rest. in integ. a. l. in causis, 2. de minoribus 25. an. bd. l. in causis, & l. sanctimus, in quib. cau. in integ. rest. no est necess. tit. si aduers. vltima. cl. 2. qui & aduers. quos C. d. aut. i. sacra. metia. si aduer. vend. C. e. leg. 2. de his qui ven. aetat. impetr. C. f. l. C. si sup. in integ. rest. fuerit postula. C. g. tit. de restitu. tit. 2. C.

p. l. no omnia, & l. quod si minor, s. no femper, de minor. 25. an. in P. q. l. etiam, de minor. in P. l. pen. de in integ. restit. r. l. scio, l. 4. de rest. in integ. in P. s. lauxillii, de minor. c. 1. & 2. de delict. puezor. t. l. si aduers. delict. C. v. l. 2. si minor femaio. dix. C. x. l. verum, s. sciendum, de minor. 25. an. y. l. si de in integ. rest. maio. 25. an. C. z. l. si. C. de rest. in integ. a. l. in causis, 2. de minoribus 25. an. bd. l. in causis, & l. sanctimus, in quib. cau. in integ. rest. no est necess. tit. si aduers. vltima. cl. 2. qui & aduers. quos C. d. aut. i. sacra. metia. si aduer. vend. C. e. leg. 2. de his qui ven. aetat. impetr. C. f. l. C. si sup. in integ. rest. fuerit postula. C. g. tit. de restitu. tit. 2. C.

a. l. 1. si mai. fact. alien. rat. hab. b. l. 1. de minor. 25. an. in P. c. Perius, S. tyr. 4. d. l. 1. de restit. in integ. in P. e. l. 1. de eo q. met. cau. f. l. 1. de dol. maio. in P. g. l. absentia, g. l. reg. iur. l. 1. de quib. cau. ex quo. in P. l. P. maio. in P. l. P. nonius Aui. nus, de acq. her. red. in P. l. quia absente, C. de procut. l. cum quida, de acq. quib. cau. maio. C. & l. si quid, de rest. milit. h. litem ij, ex quib. cau. maio. l. ignorare, C. de restit. mili. videlicet qui no lux vit litatis causa absint, l. rei publicae causa. ex quib. cau. maio. P. l. quilibet, de lega. in P. l. non vero, ex quib. cau. maio. in P. i. l. 2. de restit. in integ. P. l. pertinet, de cap. min. in P. k. Oldendorp. in opusculo de iure & aequita. l. Boer. q. 247. nu. 16. m. Imbert. lib. 2. Instit. foref. n. Pap. libr. 1. Rhapio. aref. tit. 4. art. 9.

in inregrum negotij in minori aetate gesti, is qui ad maiorem aetatem veniens ratum illud haberit a. Sunt & plures congestae causae ab Oldendorpio in tractatu de iure singulari, cur aliquando minores 25. annis non restituuntur. Porro quam late pateat restitutionis significatio, & an omnes magistratus possint restituere idem Oldendorpius in sexta classe, cum quo videndus Zazius, & Azo in summa, tit. ex quib. cau. maio. in integ. restituantur. Etenim non minorum tantum 25. ann. restituitio est, quorum tutelam praetor accipit ob aetatem, cuius consilium fragile, & multorum infidijs expositum b: nam hoc rarum est ante hanc aetatem sapere:

Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox Ante pilos venit, dicenda, tacendaque calles c. Sed etiam praetor lapsos & circumscriptos restituere alios, & eis opem ferebat d, siue metu e, siue calliditate f, siue absentia iusta & necessaria reipub. g siue dolo malo h, siue per status mutationem i, aut iustum errorem incidissent in captiorem. Quorum autem & istis denegetur restituitio in integrum, consule Oldendorpius k. In Gallia minores & alij laesi, restitutionis petunt codicillos ab officina aequitatis seu cancellaria principis, quibus mandatur iudicibus regijs tantum, non alijs l: vt si iusta & vera causa videatur, restituitio fiat, & rescindantur contractus, vel nulli declarantur m. Adimiturque notio harum restitutionum iudicibus minoribus & clientelariis dominorum locorum, item & Ecclesiasticis, nisi agatur de laesione permutationis beneficiorum n: in qua adhuc si de possessione contendatur, recte senescalcus cognoscat.

De curatore mente captorum & furiosorum. Cap. 5.

Lib. 27. P. tit. 10. Lib. 5. C. tit. 70. 8. furiosi, de curato. ap. Iustin.

- 1 Insanorum species varia.
2 Phreneticorum distinctiones.
3 Insania genus triste, paraphrenesis ex atra bili.
4 Mania & amentia quid, & vnde. Mania & amentia differentia, eod.
5 Lethargia quid.
6 Mania furoris differentia cum insania.
7 Stultitia quid.
8 Atra bilis insania species quomodo generentur. Phrenesis & lethargi causa, & locus generationis, eod.
9 Fatuitatis & stultitiae generatio & causa.
10 Melitides & Amphitides insignes stulti.
11 Corebus stultus fluctus metiebatur.
12 Fatuorum & stultorum diuisio & gradus.
13 Insani bacchantes furatici.
14 Furor alius continuus, alius cum interuallis.
15 Furoris interualla vel inuibrationes vnde fiant.
16 Dementis seu mente capti, & furiosi differentia. Amentes sunt pueri, & ebrj, eod.
17 Furiosi amentes cuiuscumque gradus sunt, pupillis in gerendis negotijs comparati, pro absentibus habiti praesentes, caci ad negotia.
18 Aiacis, Athamatis, & Agaues stultissimus furor, melancholicus, cacus.
19 Fatui & stulti iudicio carent, vt imperiti.
20 Fatuus Abydi, quem poenibat sanum factum.
21 Thrasila memie capiti mirifico stultitia sua dele-

- Etatis potius, quam sanitate.
22 Furiosus in agnatorum tutela iure 12. tab.
23 Curator furiosi tueri debet eius corpus, patrimonium, & salutem.
24 Furioso fere in omnibus exemplis pupilli prospectum est, in substitutione, bonis, persona, & c.
25 Furioso non datur curator nisi causa cognita, num vere furiosus.
26 Furorem & insaniam simularunt Olysses, David, Solon, Brutus.
27 Furioso pater, & filius patri esse curator potest, & de alijs personis, qui esse curatores furiosi, vel ei petere possunt.
28 Curator furioso filio testamento dari non potest a patre qui non satisdat, iurat tamen, & inuentarium facit.
29 Curatores a quibus magistratibus dantur furiosis.
30 Curator furiosa uxori non datur maritus.
31 Furiosum curans extraneus, monitis proximis, & negligentibus eius successor sit.
32 Mutis curatores dantur.
33 Cura furiosi finitur cessante furore.
34 Furoris diuini breuis annotatio, & diuisio ethnicorum.
35 Curator furiosi conuenitur negotiorum gestorum actione, non tutela.

Insani & ametes suis rebus vix superesse, saltem non semper possunt: ij autem in multiplici differentia sunt o. Phrenetici quippe quidam sunt, qui in dementia esse incipiunt, & aegri, quodammodo adhuc sapiunt: tamen & vanis imaginibus infestantur. Quidam perfecte phrenetici, quibus mens illis imaginibus addita est. Horumque aliqui hilares, alij tristes sunt, alij facilius continentur, & verbis tantum desipiunt, alij confurgunt, & violenter quaedam manu faciunt, hofq; furor vrget. Causatur phrenesis, ex apostemate calido in quibusdam existente pelliculis cerebri. Aliud genus insaniae, quod in tristitia consistit, quam videtur atra bilis contrahere: alij dicunt paraphrenesin, cuius causa est in apostemate existente in stomacho, vel in matrice mulieris, quibus purgatis desinere potest. Tertium genus insaniae eorum qui 4 mente constant, sed imaginibus falluntur, & eorum qui mente desipiunt quoque cum imaginibus falsis. Mania vel amentia, laesio interioris partis cerebri est, qui priuat imaginationem. Ceterum amentia interioriorem partē cerebri laedit: mania autem mediam cellulam offendit, priuatque rationem, sicut amentia imaginationem. His addi potest lethargia, quae est apostema in posteriore parte capitis generatum, quod inducit omnium obliuionem p. Latini furorem maniam dicere videntur, 6 diuturniorem mentis alienationem, eumque sic furorem ab insania distinguit Cicero q, Insaniam, inquit, censuerunt inconstantiam sanitate vacantem, quae tamen tueri posset officium, & vita comunem cultum, atque vtilitatem: furorem autem rati sunt mentis ad omnia cacitatem. Quod cum maius esse videatur quam insania, tamen eiusmodi est, vt furor in sapientem cadere possit, no insania. Insania pro phrenesi accipit. Mi- 7 nor est istis nec ita nociua, stultitia: quae & μελαχολία, imprudentia. Atra bilis, inquit Galenus r, ubi in ipso cerebri corpore abundat, ea insaniae speciem quam Graeci vocant melancholiam, inducit. Quomodo alter atra bilis succus, qui praesata flaua bile nascitur, ferina gignit deliramenta, modo cum febre, modo absque illa, in cerebri corpore abundans. Atque ob

o de quib. vid. de Celsum, lib. 3. ca. 8.

p Vitalis de Furno, lib. de confect. bona. valet. c. 269. sed & lat. Hippocra. lib. de furo. quae tamē negat Galenus Hippocra. ris esse. Multa de his Aristot. lib. problema. scd. 30. q. Cic. 3. Tusc.

r Galen. de loc. affect. lib. 3. cap. 3. plura de lymphoma. cau. 2. lib.

hanc causam phrenetis nonnunquam est mitior, ubi à pallida bile ortum traxit: nonnunquam vehementior, ubi flaua bilis eam peperit. Quod & rectè distinguit Hippocrates. Et rursum Galenus ait alibi, phreneticum gigni à bilioso humore, & in tenui meminge & septo transtuerio. Lechargo autem à pituitoso humore, & in cerebro. Stultitiam porro & obliuionem, affectus cerebri ex frigore ortos, tradit, quibus functio eius perit. Et de fatuo sic loquitur alibi, Rationem animam in cerebro, virilem irascibilemque in corde: appetitiam denique in icinore sitam esse, nemini non persuasum existimo. Id quod vel ex vulgari sermone discere licet. Fatuum siquidem aiunt carere cerebro, imido & pusillanimo corde esse. Turgo autem fingunt cor erosum ab aquila. At verò quemadmodum, si ratio ledatur saepe numero contingit ladi memoriam: sic si memoria viuatur, ratio ipsa quodammodo labefactatur, utpote actionis vtriusque noxa procedente ab eadem dispositione, qua ubi vehementius intenditur, simul cum memoria ratio quoque omnino deperditur. Ac talis quidem affectio stultitia vocatur. Et paulò post, intellectus amissio, stultitia est. Vnde magna habita iniuria raka, id est, fatuum vocare, vt reus sit gehènæ seu damnationis aeternæ, qui hoc nomine proximum interpellat. Furiosus, inquit Iustinianus, testamentum non faciunt, quia mente carent: nec velle creduntur. Zeno omnes stultos insanire dicebat, neque enim prudentes esse, verum & peræqualem insaniam omnia stultitiam gerere, neque cum ijs litigandum. Si quidem, vt ait Solomon, expedit magis vrsæ occurrere raptis fortibus, quam fatuo confidenti sibi in stulticia. Fatui inter ridiculos habentur, furiosi inter nocentes: veluti in proverbio Suidas explicat *παλοὶ τρεπὸς Μελιδῆς*, stolidius Melide. Scribit enim à comicis Melidem, vt fatuum exagitatum, sicut & Amphistidem quem tradunt magno labore, vsque ad quinque numerate didicisse, & vitra progredi non potuisse: & sponsam suam attingere non fuisse ausum, veritum ne à puella apud matrem accusaretur: ignorasseque Amphistidem, num ex utroque parere natus fuisset. Refert & de Coræbo, eum ita stultum, vt fluctus metiretur. Horum fatuorum, & stultorum tres gradus ego constituo: primum in illis, qui simpliciter fatui sunt, & temerè prout in mentem venit, de omnibus iudicant sine discretionem, & arrogantiam. Secundum in illis, qui cum fatui sunt, tamen se sapientes arbitrantur: & horum infinitus est numerus, vt ait Salomon. Et via stulti recta est in oculis eius. Et vereor ne, si oporteret curatores illis dare, pauci foret qui curatores munere fungi possint. Tertium constituo in illis, qui cum stulti sint, insigniter lateque ebiberint ex flumine Cefco vrbis Siciliæ, quod *αὐρῆς* dicitur, tamē alios stultos putant, seque solos sapientes: minimam nec scintillam mentis habentes, nec se nec alios cognoscentes. Et cum nihil norint, omnia tamen superbe iudicant. Et dum vitant ita stulti vitia, in contraria currunt. Insanabiles certè cum non sentiant morbum, nec erubescant vt priores. Sed ne diutius philosophemur à diuerticulo ad iuriconsultorum redeamus rationes. Vlpianus, Si vitium corporis vsque ad animum penetrat, inquit, forte si propter febrem quidam loquantur aliena, vel per vicios more insanorum deridenda loquantur, redhiberi huiusmodi venditis, vt morbosos & vitiosos posse. Idemque, fanaticos, qui circa fana bacchan-

tur, inter furiosos annumerat: & eos qui responsa reddunt, quasi dementes etiam si per luxuriam faciant, & tamen non tales haberi si deficiant. Marcellus Iuriconsultus, furorē diuidit in eum, qui habet cōtinuam mētis alienationem, & in eum, qui habet dilucida interualla, quibus quis sensu sanior est. Vlpianus in furioso tantummodò voluntatis reliquias, non voluntatem dixit manere. Dubitarunt autem antiqui num in inducijs seu dilucidis interuallis haberet voluntatem furiosus, donec Iustinianus habere sua cōstitutione declarauit. Quamuis hīc cautè negociandum censent, cum non omnis remissio furoris intensi tollat furorē, vt rectè mihi videtur exprimere Celsus Iuriconsul. dum ait, Si furioso, quem sana mentis existimabas, eò forte quod in conspectu innumbrata quietis fuerit constitutus rem tradideris, licet ille non fuerit adeptus possessionem, tu possidere desinis: quamuis verum sit à rabie eum quiescere, tamen à morbo non est liberatus, quandiu sementa & causa morbi in eo perseverant. Quies autem innumbratur per pituitam, quæ placatos reddit secundum Hippocratem. Atque furiosorum sic quidam atra bili per totum corpus diffusa agitantur, quibusdam autem certis spatijs recurrit. Vnde illi perpetua rabie & inquietis motibus diuexantur: isti interualla furoris habent, inducias & intermissionem. Iustinianus inter mente captum seu dementem, & furiosum longam esse differentiam tradit: verumtamen & quæ de mente capto inducta sunt, id est, de stulto seu fatuo, eadem & in furioso statuenda. Insaniamentes vel dementes sunt & mente carent, quia in illis mens vagatur: quemadmodum & in pueris & ebrijs, qui & amentes sunt, vt ait Aristoteles. Vt nullum etiam negotium contrahere possint, ne per se soli, nec cum alio, & saepe custodia egent: & pupillis comparati, quoad ignorantiam & cognitionem negotiorum & requisitam auctoritatem tutoris vel curatoris. Imò & isti furiosi pro absentibus presentes habentur. Quia vt ait Cicero, furor, est mentis ad omnia cæcitas. Itaque phrenetici melancholici in multis hallucinantur, & mente imbecilles, vt Ajax iratus in Græcos furens gregem porcorum necauit, putans eos esse Græcos, & Agamemnonem & Vlyssēm. Athamas & Agaue putabant animalia bruta esse liberos proprios, furore perciti: vt Orestes sororem esse matrem. In fatuis & stultis pariter obseruandum est, iudicium illis deficere, & ferè omnia ex arbitrio sibi iusta persuadere, vt solent imperiti, de quibus Terentius:

Homine imperito nunquam quicquam iniustus, qui nisi quod ipse facit, nihil rectum putat.

Et fuerunt, vt sunt plures stolidi & fatui, qui malint in mentis errore & stultitia degere, quam respicere. Qualis ille, de quo meminit Aristoteles, in Abydo Asiæ, qui ad Amphitheatrum iens exultabat, & manus percutiebat lætabundus, ac si ludus illi placuisset, cum tamen ibi nemo luderet: quive postea respiciens iurabat se nunquam iucundiorē fuisse, quam cum mente captus fuisset. Huic similis fuit quidam Thrasila mente captus, qui verè putabat, vt author Athenæus, omnes naues appellentes portum Pyreum suas esse easque numerabat, & iubebat nautis abire, & gaudebat illis redeuntibus: & is etiam, dum sanus factus est, iurauit medico melius tunc fuisse sibi & iucundius, cum mente captus erat. Meminit Horatius cuiusdam hominis apud Argos existens

v Marcell. in l. diuus, l. 1. de off. præf. l. 1. p. tit. 19. idem in l. 6. cum dotē, s. si maritus, fol. matrim. p. x. v. p. patre furioso, l. 8. de iis qui sunt sui vel a iur. l. 1. p. tit. 7. y. l. furiosum, l. 9. qui test. fac. poss. lib. 6. C. tit. 12. z. Celsus, in l. quod meo, l. 18. s. si furioso, de acqui. poss. l. 1. q. 1. p. tit. 2.

a Vlpia. in tit. tit. 1. & in l. 1. de cura. fur. in p. s. furiosi, de curat. Cice. 3. Tufcul. b l. 1. C. de curat. furio. e Caius, in l. consilio, l. 7. de curat. furio. & alijs pers. da. in p. d. Paul. l. cum plures, l. 1. 5. cum tutor, de adm. iust. tuto. e Valer. Max. lib. 8. c. 6. f s. sed & mēte captis, de curat. g l. 2. de postul. lib. 3. p. tit. 1. h l. humanitatis intuitum, l. 9. de impu. & alijs subdit. l. 6. C. tit. 2. l. cum furioso, l. 7. de curat. furio. l. ex facto, de vulga. in p. i l. 2. de curat. furio. C. l. fina. eod. tit. in p. k l. cum alijs 6. C. eod. l. Sueton. in Augusto, c. 48. m Vlp. in l. obseruare, l. 6. de cura. furio. vel prod. dand.

n Cice. 3. Officio.

o Elian. l. 13. var. histor.

p l. Reg. c. 21.

q Diog. Laer. in l. in Solo. & Plutar. in eod. r cano. illa, l. 1. 93.

m Athenæ.

n Horat. lib. 2. epist. 9. p. 2.

a Hippoc. in fragm. libelli de infania, maniaue. b Galen. lib. 4. de caus. pul. suum, & lib. 6. Aphor. aphor. 56. c Gale. l. 2. de sympto. caus. d Idē, lib. 1. de loc. affect. c. 2.

e Idem, d. l. 3. cap. 3. f Math. 5. ca. fin. 55. dist. g s. ite furiosi, quib. non est perm. fac. test. h l. 1. l. tit. tit. 12. l. furiosum, l. 9. qui test. fac. poss. C. l. 2. de inf. sic. test. in p. h l. furiosus, 40. de reg. iur. i Diog. Laer. in 7. in Zenone. k Prover. 17. 6. Ecl. 22. l. Stuid. in illis verbis.

m Idem in Coræbo.

n Prou. c. 12. & 21. c. ecclesiast. 21. ecclesiast. 10. c. pen. de eo quod met. cau. Quod fatuus sine late insulsi, non prudens, vide Archid. in c. legimus, 93. dist. & in c. Constantino pelli. tanq. 2. dist. ubi a stulto, vt luti ab arrogate fatuo videtur separare. o Eccles. l. p. Prover. 12. & 26. q Suid. in ver. Cefco. r contra c. ne inuitatis, de constit. s l. ob quæ vitia, l. 4. de ad. dil. edit. lib. 21. p. tit. 1. t Vlpia. in l. 1. eod. ubi pulchre plu. de his lymphaticis, quæ ibi vide.

stentis eiusdem morbi, his verbis, *----- Fuit haud ignobilis Argis, qui se credebatur miros audire tragædos In vacuo lætus seffor. plausorque theatro: Cætera qui vitæ seruaret munia recto More, bonus sanè vicinus, amabilis hospes, Comis in uxorem, posset qui ignoscere seruis, Et signo læso non insanire lagena: Possè qui ruxem, & puteum viuare patentem. Hic ubi cognatorum opibus curisque refectus, Expulsi helleboro morbum bilemque meraco, Et reddidit ad sese: pol me occidistis amici, Non seruastis, ait: cui sic extorta voluptas, Et demptus per vim mentis gratissimus error.*

22 Proinde lege 12. tabul. iubetur furiosos eorumque pecuniam esse in agnatorum tutela seu curatione, donec sanitatem receperint: Completa videlicet legitima ætate pupillari. Huius consilio & opera curatoris, tuendum non solum patrimonium, sed & corpus & salus furiosi: exemplo tutoris, qui non tantum rebus pupilli, sed etiam moribus præponitur. Interest enim reipub. ne quis re sua malè vtatur. Quod & furiosis curatoribus quoque cum miseria dandum esse iussit. Et ita in mente captis nominatim Iustinian. sancit. Et Caius in fatuis. Nam & istis exemplo pupillorum substitutiones fiunt pupillares, ideò dictæ exemplares. Et oratione Seueri Cæsaris, constitutiones quæ vetabant distrahi sine decreto res minorum, ad res quoque furiosorum productæ sunt. Quod si furioso habenti intermissione morbi, curator datus sit, perpetua erit cura eius, etsi intercepta & interpolata sit administratio. Octauius Cæsar rectorem solitus erat apponere, ætate paruis, aut mente lapsis, donec adulescerent vel respicerent. Et quia causa istius curæ est furor obseruare prætorē, inquit Vlpianus, oportebit, ne cui temere citra causæ cognitionem, plenissimum curatorem det. Quoniam plerique vel furorē, vel dementiam fingunt, quò magis curatore accepto onera detrectent. Cuius rei, sunt propemodum infinita apud bonos authores exempla relata: veluti de Vlyssæ fertur, qui cum omnium haberetur sapientissimus, tamen insaniam simulauit, ne ad bellum proficere, cuius tamen astum Palamedes detexit, obiciendo aranti Telemachum filium, quem ne læderet pater Vlysses aratrum suspendit. Sed longè callidius simulando præ se tulit insaniam Meton Astrologus qui cum Græcorum copias in Siciliam nauigationem instituerent. Et ipse cathalogus fuisset instructus, cum perspicue pericula futuræ cognouisset, simulata insaniam dimissus est: vt ait Elian. Simulauit stultitiam David coram Agide rege, ne ab illo malè reciperetur, & supplicium vt de hoste fumeret. Solon, ne vel tacendo reipub. parum consuleret, vel consulendo sibi noceret de repetenda Salamine, subitam dementiam sibi simulauit, cuius prætextu, non dicturus modò prohibita, sed & facturus erat. Satis enim omnes exploratum habent, quòd furor commotionis tempore, iustum putat omne quod facit. Iunius etiam dictus *ἄλσιος* Brurus, quòd commode stultitiam simulauerit; alioquin enim prudentissimus & elegantior institutus, quòd videret Tullio occiso, patrem quoque & frarrem suum à Tarquinio Superbo occisum, sibi que ve-

reretur. Quod ei successit: etenim Tarquinius verè, non fictè stultum existimans, acceptis eius omnibus facultatibus, conuersi eum cum libris suis patiebatur, non vt cognatum, sed vt ridiculis factis, verbisque oblectamento esset adolescentibus, quemadmodum solent veri fatui. Constat itaque debet primum de furore, postea eligendi curatores, qui lege 12. tab. ijs fatuis & furiosis agnati & gentiles primum dari sunt ex probationibus, de quibus agit Iason in l. furiosum, vers. verum quis furor, qui testam. face. poss. C. Deinceps alij quàm gentiles & ab alijs legibus, & per alios magistratus, quàm lex 12. tab. statueret. Itaque datur curator & pater filio furioso si emancipatus, alioquin enim sufficiens cutator dicitur ex patria potestate. Item & prætor non dubitauit filium patri furioso curatorem dare, si tamen probus sit. Et furiosa matris curatio ad filium quoque pertinet. Pietas enim parentibus, etsi inæquabilis est eorum potestas, æqualis debetur. Ad matrem tamen furiosi filij vel filiarum non pertinet iure defensio, vel bonorum administratio. Petere & patri curatorem dari filius potest, si esse nolit. Sunt & fratres fratrum & fororum furiosorum curatores, qui ad furiosorum successionem vocantur. Dari & potest testamentarij tutoris, qui non tenetur satisfare paterno testimonio sufficiente: sed iurare omnia se ex fide gesturum, & ad vtilitatem furiosi, & ideò omnia inuentario concludere debere certum est. Dari & potest curator furioso, & præsidibus prouinciarum, & proconsulibus. Et si pupillus est clara persona, à senatore, & à prætore cum disquisitione personæ, cum satisfactione, & iuramento, & inuentarij confectione rerum furiosi, deficientibus agnatis: vel ex arbitrio magistratus alijs hoc modo etiam cura furiosi & prodigi decernitur. Virum tamen vxori mente captæ curatorem dari non oportet. Facta est facultas cuique extraneo etiam curandi furiosorum personas, idque inde lucrantur, vt si liberos furiosorum vel alios successuros cum attestacione missa moneant, vt eos curent, illisque negligentibus in domum suam receperint, & necessaria procurauerint, sint ius successores legitimi. Dantur & mutis curatores. Finitur cura furiosorum, vbi omnino respicerint furiosi. Sciens prudensque prætermisit in hac furoris questione, ea quæ de diuino furore quidam tradunt, & de quadruplici eius specie, poetico, mysteriali, vaticinio, amatorio affectu. Nam illos furores ethnicos non possum alio nomine dicere, quàm insanos, & qui si perseuerent, ad gentiles relegari debeant. Nam qui ponunt furorem duplicem, alterum ab humanis morbis, alterum ex alienatione mentis diuina, quasi quis extra vitam constitutionem consuetam rapitur: rectè diuiditur, si furorē diuinum pro diuina contemplatione accipiant, & impetu mentis, quæ se extra humana extollit. Sed gentiles illam diuinam extasim, in putidos suos demones & effectus conuertentes, Apollinis, Dionysij, Musarum, & Veneris, parum sani mihi videntur, & egere curatoribus, vt pigeat de illorum nanijs hic inter seria disputare. Cum curatore furiosi, non tutelæ, sed negotiorum gestorum actio est, quæ competit etiam dum negotia gerit.

s Dio. al. Tit. in 4.

t l. 1. C. de curat. furio.

v l. 1. eod. in p. l. 1. s. fin. eod. l. iis qui de tur. & cur. dar. ab iis, & c. p. x l. furiosus matris l. 4. de curat. furio. in p. y l. cum repudiante, l. 4. C. eod. z l. 3. eo. C. a l. ne iuratum, l. 5. eod. b l. fin. s. sed cum antiquitas, & seq. eo. C. l. pen. eo. p. e. d. s. sed cum antiquitas. d l. 3. de curat. furio. in p. e Caius. l. cura tot. l. 5. eod. fin. s. sed siquidē nobilis. C. eo. f d. s. sed siquidem. g l. consilio, s. l. eo. in p. l. fin. s. sed cum antiquitas, & seq. C. eod. h Marcell. ab agnato, l. 12. & Paul. l. sape ad illum, l. 13. de cura. furio. in p. i l. virum, l. 14. eo. in p. k auth. liberi furiosi, C. de episc. aud. s. si quis de predictis patribus, vt cum de app. cog. in auth. l. 1. s. quæ, de mune. & hon. lib. 50. p. tit. 4. m l. fin. de curat. furio. p. l. cum alijs, C. eod. n de quibus, Plato, in lo. & ibi. Marcell. Fici. & Pla. in l. h. dro. o Idē in Phg. dro. vel de Ful chro.

p l. 4. s. fin. de tut. & rat. dist. in p.

- 12 Tutoribus & curatoribus competere beneficium ordinis, cessionis, diuisionis, & vtilis actionis: & beneficium ordinis quod, & quando illis datur.
- 13 Beneficium diuisionis tutela & cura quale, & quando datur tutoribus & curatoribus.
- 14 Beneficium cessionis actionis datum contutori.
- 15 Vtilis actio que datur contutori in contutores.
- 16 Actio pro tutela, in eum qui se pro tutore vel pro curatore falso gessit: & de contraria protutela.
- 17 Tutela actio durat 30. ann.
- 18 Tutela & cura nomine in quantum, & quomodo agant heredes minorum, & teneantur heredes tutorum & curatorum, an de dolo, lata, leuique culpa.
- 19 Infamia ex condemnatione tutela vel cura non transit in heredes tutorum vel curatorum, quomodo.
- 20 Iuratur in litem contra tutorem, non contra eius heredem.
- 21 Perfidia tutorum & curatorum infamia, & alijs poenis puniuntur. Item 19.
- 22 Platonis lex de tutelis, & accusationibus tutorum.
- 23 Tutores honorarij & notitia causa dati, quando, & in quantum teneantur.
- 24 Actio directa de rationibus distrahendis quid, & contra quos datur.
- 25.26. Actio tutela, & de rationibus non concurrunt.
- 26 Furti actione interdum contra tutores & curatores agitur.
- 27 Actio de rationibus distrahendis datur contra quoslibet tutores non contra heredes eorum.
- 28.29. Actio alia in curatorem & tutorem ex stipulatu, rem pupilli saluam fore, & quando ex ea agatur, & contra quos.
- 29 Actio ex stipulatu, rem pupilli saluam fore, vtilis datur in pro tutore gerentem.
- 30 Beneficium diuisionis agentis minori contra tutores obijci nequit ab illis, inter illos quatenus locum habeat.
- 31 Actio subsidiaria quando ob tutelam vel curam competat contra magistratus, qui tutores & curatores dederunt. In nominatores tutorum & curatorum actio quando competat, eod.
- 32 Magistratus collega, qui conueniri possunt nomine tutela vel cura, diuisionis an habeant beneficium.
- 33 Magistratus qui non tenentur in subsidium tutorum vel curatorum, quos dederunt.
- 34 Scriba, cui de facultatibus minorum commissa est inuentarij confessio, quando in subsidium tutorum & curatorum teneatur.
- 35 Ordo qui nominauit magistratum, qui minoribus tenetur, non tenetur pro magistratu in ea causa tutela vel cura.
- 36 Vtilis actio ex facto tutoris vel curatoris data minoribus, & in minores.
- 37 Actiones pratoria pro tutore, & in factum pro tutela & cura, in quos dantur minoribus.
- 38 Restitutio minorum & aliorum, in factum actione aduersum gesta a falso tutore vel curatore.
- 39 Actio pro tutela, & pro tutore pratoria, in quo differant.

ctiones tutela & cura ferè eadem tractatione concludi possunt, paucis exceptis, veluti quod actio tutela non nisi deposita administratione proponi

iure communi possit: cum curatore autem manente administratione, vt cū procuratore agi possit b. Tutores qui tutela iudicio tenentur, non propriè ex contractu obligati esse intelliguntur, sed ex quasi contractu: cuius nomine mutua sunt actiones, & quæ pupillo in tutorem dantur: directæ, & quæ tutori dantur in pupillum contrariæ c. De omnibus quæ tutor fecit, cum facere non deberet: item de omnibus, quæ non fecit rationem reddet hoc iudicio, præstando dolum & culpam, & quantam in suis rebus diligentiam d. Lex Platonis etiam ea e, Tutor non minor orphanos, quam se genuisset eos, diligeret: neque res illorum peius, quam suas gubernet. Imò etiam affectu animi magis. Cicero tutelam & procuracionem reipub. ita gerendam ait, ad vtilitatem eorum qui commissi sunt, non eorum quibus commissi est f. Actio in tutorem ei qui in potestate eius fuit, duplex datur: tutela vna, & de rationibus distrahendis cõurbatis alia g. Quarum exemplo alia in curatore datur vtilis, extèsiõne facta actionis quæ datur pupillo, ad minoris personam in curatorem: quod indicat conceptio tituli seu rubricæ de tutelis & rationibus distrahendis: & vtilis curacionis causa, actione. Tutela actio directa, & contraria, & vtilis. Res pro quibus datur directa, sunt omnia facta geri, & malè gesta: vt officio tutoris incumbit rationes actus sui conficere, & pupillo reddere. Cæterum si non facit, aut factas non exhibet, hoc nomine iudicio tutelæ tenebitur h. Itè quicquid tutoris dolo, vel lata culpa, aut leui, seu curatoris minoris amiserint, vel eum possent, non acquisierint, hoc in tutelæ, seu negotiorum gestorum vtile iudicium venire non est incerti iuris i. Negotiorum autem gestorum tunc actio datur, quando post depositam tutelam, vel finitam, administrauit tutor, vt ait Iulius Paulus k: vel si pro tutore, vel curatore cum non esset, se gesserit l. Sed illa non est tutela propria actio, de qua nunc agimus. Rursum directa tutela datur in tutorem, vel curatorem, qui pecunias pupilli, vel minoris in suos vsus conuerterunt, vt eas cum vsuris legitimis restituant m. Item si tutor cessauerit in officio, vel rescians sibi decretam tutelam, non administrauerit, tenetur. Ex quo enim innouit tutori, se esse tutorem, scire debet periculum tutelæ ad se pertinere. Innouescere autem qualitercunque sufficit, nec vti que eum testato conueniri oportet: Nam si citra testationem aliunde cognouerit, nulla dubitatio est, quin periculum ad eum debeat respicere n. Qui tamen semper præsumitur perpetuè ignorare, nisi contrarium probetur o: videlicet si intra tempora excusationibus deputata eas non proposuerit p, legitimas nempe: quando quidem illegitimæ non liberant à periculo cessionis q. Quemadmodum contra, si tutoris datio nulla sit aut nō teneat, periculum nullum est tutoris, si non administrauerit: quanquam sciuerit se datum r. Competit & tutela in tutores actio, si malè contraxerint, id est, si prædia non idonea cõparauerint per sordes, aut gratiam aut per latam negligentiam s, vt soluant fructus ex rebus perceptos, vel qui bona fide percipi potuissent t, de dolo, si repertorium nō fecerint v, et si alio modo gesserint dolosè, de culpa, de negligentia, vt supra monuimus x. Iuratur que in litem aduersus dolum, et si soluendo non sit, extra ordinem coërcetur z. Cæterum de casu fortuito nō tenetur a, vt si incursum latronum res perierit b: nisi seruaret nō seruada, quæ perierint casu ob culpam præce

a. l. nisi finita, l. q. & l. si tutor, 2. s. fin. & l. sed non datur, l. 10. de tute. c. ratio. distrah. in P. b. l. cum curatore, 2. de adm. ministr. tut. in P. c. s. igitur, de oblig. quæ ex del. nasc. d. Vip. in l. 1. de iur. & ratio. distrah. lib. 27. P. tit. 3. l. a. tutoribus, co. l. q. quid, arbi. iur. C. s. fin. vt qui obli. pechib. se hab. res mino. in auth. c. Plato, u. de legib. f. Cic. 1. Officio. g. l. 1. s. in tutela, de tute. & rati. distrah. P. h. l. 1. s. officio, eod. i. l. quicquid, l. 7. arbi. iur. C. k. Tul. Paul. l. 1. recept. sentent. tit. 4. c. s. facti. curatoris, de neg. gest. C. l. Idem Paul. e. lib. & in c. s. m. l. 3. & l. cum interdicitur, C. arbi. iur. l. tur. qui repertorium, l. 8. s. si post depositum, cum sepa. s. de admin. & peric. tuto. n. l. quidā decedens, 6. s. si de adm. ministr. ru. to. l. tutor. l. 21. & l. ead. f. tes. C. eod. Extant hæc de re cõstitut. regie & placitacurij supreme de q. bus vide Papum lib. 15. Rhapio. arell. tit. 5. arc. 4. & 5. o. l. hoc ante, l. 7. de adm. ministr. tut. in P. p. l. i. eod. tit. in P. q. l. quanquā, de excusa. tu. to. C. l. qui testamēto, co. in P. l. i. s. iur. appell. C. f. l. militie, & l. neq. q. dar. tuto. post. C. s. l. tutor, qui repertorium, s. cõpetit, de adm. ministr. tuto. in P. t. l. si sine heredes, s. Modestinus, eod. v. l. tuores, 28. eod. d. l. tutor qui repertorium, x. facit. l. de peric. tut. C. y. d. l. tutor q. repertorium, z. l. ob sœnus, l. 50. eod. de adm. ministr. tuto. a. l. 4. de peric. tuto. lib. 5. C. tit. 5. l. negotiorum, C. de ne go. gest. b. l. si res pupillarisa, 31. de adm. ministr. tuto. P.

a. l. de peric. tut. C. b. in l. tutores, 28. & auth. no nisi sine, de adm. ministr. tut. C. l. 1. de v. iur. pup. e. D. Lucie 6. P. fal. 1. d. l. ex quæ tu tores, de adm. iur. C. e. d. auth. nonif sine, & s. quoniam, tit. vt ij qui perli. obli. se hab. & c. in auth. col. 6. f. l. 4. s. quantas, de fideiuss. tuto. in P. g. l. tutor, s. s. pecunia, & l. non existimo, de adm. iur. in P. h. l. si sine herede, 33. s. hereditibus, co. l. 1. si plures, 19. eod. k. l. 2. de diuid. tute. C. m. l. Lucius, 47. s. cum in testamēto, de adm. iur. n. l. fin. C. de diuid. tute. l. 2. si tut. non gessit, l. cum interdicitur, 6. arbi. iur. in P. o. l. 1. de diuid. tute. C. p. l. tres, tutores, 56. s. non solum, de adm. ministr. tut. in P. q. l. 2. si tut. cur. non gessit, lib. 5. C. tit. 55. r. l. si tut. vel cura non gessit, l. si quis tutor, s. quin etiam, de rit. nuptia. in P. l. si tibi pater, de testa. tute.

præcedentem a. Ad sœnus quoque pecuniarū pupilli tenebatur tutor antea, illudque ipse præstabat, si otiosas reliquisset: hodiè tamen, si reditus, vel fructus patrimonij minorum & pupillorum sufficiant pupillorū vsibus, non tenentur sœnerari: aut si nō sufficiant, nō tenentur mutare, nisi quatenus sufficiat ad dispensationem adolescentis b. Cùm quia vsuræ vitæ à Deo sunt c, tum quod saepe accidit, vt pecuniæ funebres iusto Dei iudicio, & patrimonium sœneratorū, in nihil recidat d. Quod fit, vt si mutuauerit tutor pecuniā pupilli, mutui subiacet periculo e. Cùm autem is ad vsuras cõdemnabitur, arbitriū erit iudicis quales præstet f: vt si sit in dolo, maximas g. Datur autè actio pupillis & hæredibus eorum, aduersus omnes cõtutores, & singulos quos eligere voluerint in solidum h. Habet tamen locum inter contutores cõtutaciter non gerentes exceptio diuisionis i. Verum tamen hæc opus est distinctione. Nam diuisa tutela vel cura, siue à præside, siue à testatoris voluntate, periculum tutelæ seu curæ nō pertinet ad contutores contutorum malè gerentium, sed pro parte sua quilibet cõuenitur: nisi per dolum ob culpam suspectos nō remouerint, vel tardè suspectos arguerint, cùm illi nō soluendo effecti sunt: vel si suspicionis causam agentes, pupilli iura prodiderunt k. In solidum porrò tenentur pro contutore, nulla diuisione à testatore, vel iudice facta. Attamen illis competit vel beneficium ordinis, vel cessionis, vel diuisionis, vel vtilis actionis. Beneficium ordinis est, vt ordine alter post alterum conueniri possit, si tamen inter illos omnes gerentes aliqua facta sit administratio diuisionis: nam nulla diuisione facta inter ipsos, sine ordine quilibet eorū electione libera in solidum conueniri potest l. Quod obtinet diuisione etiam facta inter cõtutores eiusdem generis, puta si sint omnes testamentarij, vel legitimi, putà si datui. Cæterum si sint diuersi generis, vt alij eorum qui administrauerint, sint datui, alij testamentarij: prius conueniuntur pro propria administratione datui, seu cundò qui pro his se obligauerunt, dehinc magistratus qui eos dederint, antequam perueniatur ad contutorem m. Et licet, inquit Dioclet. & Maximia. Tutorum conuentione mutuum periculum minime finiatur, tamen eum qui administrauit, si soluendo sit, primo loco, eiusque successores conueniendos esse non ambigitur n. Postea contutores, dummodo tempore depositæ tutelæ soluendo alij qui gesserunt non sint: alioquin eo tempore soluendo existentibus, contutores pro his non tenentur o. Quod si ex diuersi generis cõtutoribus datis, quidam gesserint, alij non administrauerint, sed aliis mandauerint gerere: inter eos non est locus beneficio ordinis, quia omnes gessisse videntur P. Si autem quidam tutelam vel curā nō gesserint, nec mandauerint gerere, sequèdum est rescriptum Alexandri, cuius verba: Qui se non immiserunt tutela vel cura, ex persona eorum qui gesserunt & idonei sint non onerantur: si qua vero sint, que cum geri debuerint, omissa sunt, lata culpa ratio omnes equaliter teneret q. Et certum est, non solum eos qui gesserunt, sed etiam qui gerere debuerint, tutelæ nomine teneri etiam de his, quæ à cõtutoribus seruati non potuerunt: si modò cùm suspectos facere debuerunt, id officium omiserunt r. Extrat & singularis cū distinctione Papiniani hæc de re in hæc verba, sententia: In eum qui tutelam gerere noluit, post ceteros qui gesserunt, actionem vtilem tutela dari placuit: quod tamen ex tutela non perne

De Personis Lib. XIII. 127

nit ad eos qui se negotiis miscuerunt, sed communi negligencia perit, citra substitutionis ordinem equaliter ad omnium periculum spectat s. Verum beneficium datur diuisionis, quando plures simul gesserunt tutelam, & omnes simul soluendo sunt: æquissimum enim erit tunc diuidi actionem inter eos pro portionibus virilibus exemplo fideiussorum. Si non omnes soluendo sunt, inter eos qui sunt soluendo diuiditur actio: sed prout quisque soluendo est, poterunt contineri t. Sic tutores & curatores omnes alicuius, sine simul omnes administrauerint, siue non administrauerint, aut inter se distiserint administrationem, cuiuscunque generis sint aut datui, aut legitimi, aut testamentarij, licet quilibet eorum teneatur in solidum, tamen beneficium diuisionis habent, nō ordinis, etiā si dolosè administrauerint v: videlicet si ex communi dolo & culpa cõueniatur, cõtura, si ex dolo speciali x. Plures itaq; curatores vel tutores in ius vocati, simpliciter cõdemnati pro virilibus censentur partibus cõdemnati, licet obligatio & petitio fiat in solidum y. Quinimo arbitrario interpretes pluribus cõdemnatis ratione tutelæ in solidum, posse eosdem opponere adhuc beneficium diuisionis z. Et ita iudicatur notat Boerius a. Illi autem ex sententia plurius, quos refert, interpretatur, verius videtur proponendum esse exceptionem diuisionis ab exordio litis, ante litis cõtestationem: quod sit exceptio dilatoria b, Diuisa tamè semper videtur cõdemnatio eorū, qui in diuersis prouincijs administrant eiuisdem tutelæ & bona: nam tutor vnius prouinciæ nō tenetur de facto alterius c. De beneficio cessionis, vnde & actio vtilis in contutores, vlpianus sic respondit: Si forte quis ex facto alterius tutoris condemnatus præstitit, vel ex communi gestu, nec ei mandata sunt actiones, videlicet si a pupillo vel minore non fuerit cessa actio: Constitutum est d. Datur etiam pro tutela actio in eum, qui se pro tutore gessit, vel pro curatore, cùm tamen verè non esset tutor vel curator: atque ea exerceri potest ante tempus pubertatis e. Tenetur autè ad id quod tutor obstringitur, & pari modo ei cõtutori iudicij protutela datur f. Tutela actio tam hæreditibus pupilli g, quam etiā contra heredes tutoris cõpetit h, vsque ad triginta annos i. Verum tamen nō eodem modo heredes tutorū vel curatorem, quo ipsi tutores vel curatores tenentur k, neq; præiulia minorū in successores trāsunt l. Itaque heredes tutorū vel curatorū tenentur eo nomine ratione reddere de eo quod tutor vel curator administrare debuit, nec administravit: conuētis primū illis, vt diximus, qui administrauerint m. Item de eo quod defunctus à se, vel ab aliis nō exigit n vtili videlicet actione o. Quia tamè finitur tutela morte tutoris p, hæres eius ex sua persona nō tenetur de periculo cõtutoris, si idoneus defunctus erat tēpore mortis q. Sed neq; tutores tutorū vel curatorū, ob negligentiam, quæ nō lata culpa cõparari possit, cõdemnari oportet, si non cõtutoris lis inchoata est, neq; ex dāno pupilli lucrum captatum aut gratiæ præstitum sit r. Ex dolo tutoris vel curatoris hæres tenetur, alioquin & de lata culpa, non de leui ex persona defuncti s: quamuis ex sua persona de leui teneatur t.

turo. C. l. l. ex delict. def. in quan. hæ. teneat. C. s. l. curatoris, l. 1. de neg. gest. C. l. alio, C. de in lit. iur. l. ex depositi, l. 3. & l. ex contractibus, de actio. in P. l. in heredes, de magist. conuen. C. l. non similiter, l. 4. eod. P. l. fin. & 4. de fideiuss. tut. in P. t. l. 3. s. pen. de neg. gest. P. l. cum ostendimus, l. 4. s. de fideiuss. iur. lib. 27. P. tit. 7. s. l. tutores qui poss. l. 41. s. in eum, de adm. ministr. tuto. t. l. 1. s. nunc tractemus, de tut. & rat. distrah. v. l. si plures in 2. de adm. iur. P. Boer. decil. 59. num. 2. & 3. l. 1. & 2. si tut. vel cur. nō gessit. C. x. d. l. 1. & 2. eo. Barr. in l. 1. de tranf. C. & ibi gl. & interp. a. l. 1. s. plane, de tut. & ratio. distrah. in P. y. vt in l. 1. si plu. vna sent. fuer. cond. & ibi not. Bal. & Alber. in l. ea que, fam. l. cr. c. l. 1. s. nunc tractemus, de tut. & ratio. distrah. in P. 1. ex factis, de ne go. gest. in P. l. cum interdicitur, l. 6. arbi. iur. C. c. l. 1. de eo q. pro tut. nego. gessit lib. 5. C. tit. 55. & l. 1. eo. lib. 27. P. tit. 5. f. l. pen. & fin. eod. in P. g. l. tutela actio, 12. arbi. iur. C. h. d. l. tutela, & l. tutor qui repertorium, l. 8. de adm. ministr. tuto. in P. l. si tut. 61. eod. i. l. tutores, tutela, l. 8. arbi. iur. C. k. l. 1. de hæred. tuto. C. l. 5. tit. 54. l. l. ex plurib, l. 43. de adm. ministr. tut. in P. m. l. 2. & fin. de heredib. tuto. C. l. tutela, C. l. arbi. iur. C. n. l. 3. d. tit. de hæred. tut. o. d. l. 3. & l. nō quali, s. r. rem pup. fal. fo. in P. p. s. simili modo, quib. mod. tut. hnt. lib. 1. Instit. tit. 22. q. l. tutores, l. 40. s. tutorib, de adm. ministr. tut. in P. r. l. 1. de hæred.

l. l. de peric. tut. C. b. in l. tutores, 28. & auth. no nisi sine, de adm. ministr. tut. C. l. 1. de v. iur. pup. e. D. Lucie 6. P. fal. 1. d. l. ex quæ tu tores, de adm. iur. C. e. d. auth. nonif sine, & s. quoniam, tit. vt ij qui perli. obli. se hab. & c. in auth. col. 6. f. l. 4. s. quantas, de fideiuss. tuto. in P. g. l. tutor, s. s. pecunia, & l. non existimo, de adm. iur. in P. h. l. si sine herede, 33. s. hereditibus, co. l. 1. si plures, 19. eod. k. l. 2. de diuid. tute. C. m. l. Lucius, 47. s. cum in testamēto, de adm. iur. n. l. fin. C. de diuid. tute. l. 2. si tut. non gessit, l. cum interdicitur, 6. arbi. iur. in P. o. l. 1. de diuid. tute. C. p. l. tres, tutores, 56. s. non solum, de adm. ministr. tut. in P. q. l. 2. si tut. cur. non gessit, lib. 5. C. tit. 55. r. l. si tut. vel cura non gessit, l. si quis tutor, s. quin etiam, de rit. nuptia. in P. l. si tibi pater, de testa. tute.

19 Quod pertinet tamen ad infamiam iudicium, differunt defunctus & hæres: si quidem tutor aut curator de dolo proprio suo nomine, iudicio vel actione directa conuentus, damnatus infamis est: hæres tamen, qui de dolo defuncti nomine damnatur, minimè. Quia de perfidia alterius agit, & hæres tantum in æs alienum, non in tutelam succedat. Quare contra tutorem dolosè verfatum in litem iuratur, non autem contra hæredem, nisi & ipse in tutela, mortuo tutore, vel curatoris hæres in cura, defuncto curatore dolosè verferetur: quia tunc ex proprio dolo quilibet tenetur, quamuis ad negligentiam leuis culpa immunitas sit. Quædam enim sunt quæ hæres tutoris, quamuis tutor non sit, tenetur cæpta a defuncto implere & explicare, si is hæres legitimæ & idoneæ ætatis sit, in quibus ipse dolum committere potest. Et Cicero: *Si qua sunt, inquit, priuata iudicia summe existimationis, & penè dicam capitiua, tria hæc sunt, fiducia, tutela, & societas. Aque enim perfidiosum & nefarium est fidem frangere, que continet vitam, & pupillum fraudare, qui in tutelam peruenit, & socium fallere, qui se in negotio commixit.* Platonis de tutoribus lex etiam hæc: *Si tutor negligere aut malitiosè agere propinquus, aut ceterorum civium alicui videbitur, in iudicium adductus quadruplum damni restituat, cuius pars altera puero, accusatori altera deferatur. Postquam vero ad pubertatem orphanus venit, si malè secum egisse tutorem duxerit, ad quinquennium usque ab exacta tutela, in tutorem sibi agere liceat. Et si tutor quispiam condemnabitur, quid pati dariue debeat, a iudicibus decernatur.* Quæ per omnia in hæredibus tutorum locum habere non possunt, maximè in hæredibus eius, qui non iure tutor vel curator datus, administrationi se non immiscuit, qui nec dolum, nec culpam præstare debent. Datur & actio tutelæ in tutores, quos vulgò dicimus honorarios, qui nihil administrant, videlicet excussus prius facultatibus eorum qui gesserint. Imputatur namque illis, cur cum aliis gerentes malè gerere viderent, non fecerint suspectos. Tutor autem notitiæ causa datus, perinde ac reliqui tutores, in omnibus administrationis & actionis iure conueniri potest. Alia actio qua contra tutores competit directa, est de rationibus tutelæ distrahendis, hoc est, vt ego interpretor, de controuersia illarum rerum, quæ per tutorem subtrahuntur à rationibus redditis, & interceptiuntur: vel interciperentur, nisi peterentur à pupillis vel minoribus tanquam ablata. *Actione, inquit Paulus, de rationibus distrahendis nemo tenetur, nisi qui in tutela gerenda rem ex bonis pupilli abstulerit: quod si furandi animo fecit, etiam furari tenetur, & vtraque actione obligatur, neque altera alteram tollit.* Et conditio quoque furtiua competit, per quam rem pupillus consequitur. Actio hæc est in duplum, in qua tamen simplum tantum pœna. Vlpianus autem sic explicat: *In tutela ex una obligatione duas actiones esse constat, & ideo siue tutela fuerit actum, de rationibus distrahendis agi non potest: siue contra, tutela actio, quoad speciem istam, perempta est. Et tunc tutorem tamen, qui intercepti pecuniam pupillarem, & furari teneri, Papinianus ait.* Videlicet si animo furandi intercepti. Nam, vt Tryphonius ait, sine animo furandi interceptio rerum pupilli in duplum punitur per legem 12. tab. non tam propter furtum, quantum propter perfidiam: quod perfidè tutor se gessit. De rationibus distrahendis actione

non solum ij tutores tenentur, qui legitimi fuerunt, sed omnes qui iure tutores sunt, & gerunt tutelam. Estque perpetua, quæ minoribus & successoribus eorum datur: verumtamen in hæredem, cæterisque successores non dabitur, quia pœnalis est. Alia actio in tutorem est, ex stipulatu rem pupilli saluam fore, cum pupillo rem saluam fore satisfatum est. Agi autem ea tunc potest, cum & tutelæ agi potest. Daturque finita tutela, & ex quibus causis actione tutelæ agi potest, ex iisdem agitur ex hac stipulatione: & contra ex quibus non potest agi ex illa, nec quoque ex hac. Tenetur ob hanc cautionem, non solum verus tutor qui administravit, sed etiam qui pro tutore gerit, & fideiussores eorum. Is tamen qui non gessit, quia nec actione tutelæ tenetur, hac actione non conuenitur, sed vtili actione: quia suo periculo cessauit. Et hæc eadem quæ de tutoribus ex hac satisfactione diximus, vera in curatoribus cuiuslibet speciei erunt, siue puberibus, siue impuberibus, siue furiosis, siue prodigis, vel quibusdam aliis, vt fieri assolet, dati fuerint. Nomine quoque tutorum & curatorum qui satisfecerint rem minoris vel pupilli saluam fore, fideiussores conueniri possunt, & quilibet eorum in solidum: ita tamen, vt huic qui conuenitur cedantur aduersus fideiussores actiones. Neque conuenti à pupillo diuisionis beneficium obicere possunt: conuenti autem ab aliis possunt. Subinde alia actio subsidiaria directa minoribus ratione tutelæ, vel vtili ratione curæ malè administratæ datur, in magistratus qui eos dederint. In magistratus municipales, inquit Imperatores Dioclet. & Maximia. *Tutorum nominatores, si administrationis finio tempore soluendo non fuerint, nec ex cautione fideiussionis solidum exigi possit: pupillis quondam in subsidium, indemnitate nomine actionem vtilem competere, ex senatusconsulto, quod auctoritate Traiano parente nostro factum est, constitutum.* Conuenitur itaque magistratus, vt nominator tutoris vel curatoris minus idonei, postquam bona nominati, & fideiussorum eius, nec non collegarum, ad quos periculum administrationis spectat, excussa fuerint, nec per ea indemnitati minoris satisfactum est. Tenenturque pupillo ad ea, ad quæ tutores conueniri possunt, si idoneam cautionem à tutoribus vel curatoribus non exegerint, rem eorum saluam fore: nam omitendo eam cautionem, se ipsos fideiussores pro ipsis dedisse videntur, qua ratione & eius hæres tenetur. Si verò cautionem exegerit, tunc temporis cum cautum est, idoneam, etsi postea defuerit esse idonea, tutus est, & hæres eius ab hac actione. Similiter & hac actione non conuenitur, si duos tutores dans non exacta cautione, quorum vnus sufficiens, alius minus idoneus sit, & qui idoneus est, in solidum fuerit pupillo condemnatus, & satisfecerit. Non enim potest tutor condemnatus, pro contutore non idoneo conueniri magistratum, eo prætextu, quod à contutore non exegerit cautionem, nisi incio illo tutore contutor non idoneus datus sit sine cautione: tunc enim ex æquitate illi in magistratum datur actio. In condemnatione porrò magistratum tutelæ vel curæ nomine, duo distinguenda sunt: num tutores vel curatores dando, nullam ab illis omnino cautionem exegerint, an verò aliquam exegerint, sed non idoneam. Rursum, si omnino non exegerint, an

p. l. 1. de ratio nibus de tute. & ratio. distrah. 28 q. d. l. 1. pen. eod. r. l. 1. & 4. rem pupi. fal. fore. lib. 46. P. tit. 6. s. l. cum pupillus. l. 9. & l. n. 6. quasi. l. 4. s. hæc stipulatione, & s. generaliter, rem pupill. fal. fo. t. d. l. non quasi, s. i. d. l. n. 6. quasi, s. pen. & fin. x. l. fina. rem pup. fal. for. P. y. l. in magistratus. l. 1. de magistrat. conuen. l. 1. s. C. tit. 75. z. l. aduersus. l. 4. eo. & l. 1. eo. C. a. l. fi. eo. l. lib. 27. tit. 8. b. l. quod ad h. redem. l. 6. & l. 1. s. si magistratus, eo. l. c. l. proponebatur. l. i. iuncta l. 5. de magistrat. conuen. in P. d. l. in magistratus, eod. C. l. Lucius, s. pen. de administrat. tuto. in P. d. s. subsidiaria, de satisf. tut. lib. 1. Instit. tit. 24. g. l. 1. s. si prefes prouinciae, eo. in P. g. l. 1. eod. C. h. l. in principi. eod. in P. i. l. 1. 2. 3. 4. & 5. quan. ex fact. tut. min. conuen. poss. lib. 5. C. tit. 39. l. tu tor, 6. eod. tit. lib. 46. P. tit. 9. k. l. 1. 3. 4. eod. in P. l. in tit. de eo qui pro tutore, neg. gess. in P. & C. m. l. fin. quod fil. tut. autho. gest. esse dic. lib. 27. P. tit. 6. & l. falsus tutor, l. 1. eo. n. in l. 1. s. eo. o. l. 2. 3. 4. s. eo. p. l. nouissimè, 7. eo. q. d. l. nouissimè, in princ. & s. fin. r. l. huius actio nis, l. 9. s. has actiones, eod.

a. l. 1. & l. furti, 6. s. p. d. i. furti, 9. pen. & s. de de iis qui not. inf. P. b. d. l. furti, 9. pen. c. l. tutor qui reperitur, l. s. de administrat. d. l. 1. s. de fideiuss. & hæred. tuto. in P. e. l. 1. de fideiuss. tuto. P. l. si tutor post. de tutel. & rat. distrah. in P. f. Cic. pro Q. Roscio. g. Plato, lib. 12. de legib. h. l. hæres eius, l. 8. de fideiuss. & nominat. to. in P. i. l. 2. s. si parès, de adm. tut. P. s. sed si nullus, nouel. l. 1. k. l. quæro, 32. s. de testa. tut. re. l. 26. P. tit. 2. l. 1. de peric. tu to. l. 5. C. tit. 38. l. 1. de tut. & ratio. distrah. in P. l. 1. s. in tutela, l. 1. de tutel. & ratio. distrah. P. o. l. tres tutores, 56. de administrat. tut. P.

De contrariis actionibus tutelæ & curæ. Cap. II.

Lib. 27. P. tit. 4. Lib. 5. C. tit. 58.

- 1 Finito officio tutela datur contraria actio in minore tutore.
- 2 Et quid illa contraria actio.
- 3 Contraria pro tutore, & cura contraria, pendente administratione datur.
- 4 Res & causa, ob quas datur actio contraria tutela.
- 5 Tutor & curator quos sumptus repetant in minoribus factos.
- 6 Contraria actio tutela vel cura quibus, & contra quos datur.

Ratè iuris communis ordinem, ob euidenter æquitatem & summam pupillorum, & minorum utilitatem receptum est auctoritate prætoris, vt qui non possunt in ea ætate aliis efficaciter & ciuiler sine tutoris & curatoris auctoritate obligari: nihilominus obligentur tutoribus & curatoribus, qui negotia illorum & personas tractant & gubernant, vt illi promptiores essent in exequendo officio, securi de repetitione eorum quæ vtiliter impendissent. Ergo finito officio tutelæ, non quoadi durat, dabitur contraria in minore actio tutore. Videtur enim exceptio esse actionis directæ tutelæ, saltem tutelam, vt directæ considerat, & ad eius actionem aliquomodo refertur, & ideo contraria dicitur. Tutelæ autem actio, vt diximus, nõ nisi finita tutela, pupillo seu minori non conceditur. Verumtamen & placuit hanc actionem contrariam dari, etsi directæ non agatur: non enim semper pupillus agere vult, vel quia nihil ei debetur, vel plus in eum impensum est, quàm ei abest, vel de rationibus distrahendis agit. Contraria tamen eius qui pro tutore gessit, vel qui curam administravit etiam pendente gestione, & antequam finita dicatur, cõpetere potest: quia & statim vbi obnoxii sunt protutor, & curator directæ conueniri possunt, excepto aduultorum curatore. Res ergo ob quas datur actio contraria tutelæ, sunt, si aliquid impenderit tutor in rem pupilli, vt repetat, vel compenset, si pro eo fuerit obligatus vt liberetur: aut rem suam creditoribus eius obligauerit, si pro pupillo soluat. Sumptus porrò quos reperit, bona fide fieri debent. Et quos expedit pupillo ita fieri, quamuis plus in pupillum impenderit, quàm sit in eius facultatibus: alioquin enim si non expedit, dicendum est pupillum absolui debere. Non enim in hoc administratur tutela, vt mergantur pupilli. Quamobrè iudex qui de contrario iudicio cognoscit, vtilitatem pupilli spectabit, & an tutor ex officio sumptus fecerit. Potest & agere, vt pupillus illi mandet actiones aduersus contutores, vt salarium sibi soluat si debitum, vel si contutori debitum soluerit. Hac actio contraria non solum tutore, verum etiam ei qui pro tutore negotia gessit, competere debet, & vtilis curator pupilli furiosi, prodigi, videlicet contrarium iudicium negotiorum gestorum: item & curatori ventris. Et hæredibus eorum, & in hæredes pupillorum per 3. annorum spatium, datur, & fideiussoribus tutorem.

s. l. contra iuris, de pact. P. l. ob igari, de autho. tuto. in P. s. eo. ep. l. Julia, l. Julia, s. si quis à pupillo, de a. p. o. emp. cum similib. l. 1. de contr. & vti. act. tut. lib. 27. P. tit. 4. v. l. 1. s. finio, eod. in P. x. d. l. 1. s. fin. y. l. nisi, l. 4. de tutel. & ratio. distrah. cum similib. z. l. 1. s. fin. de contr. & vti. actio tutel. in P. a. l. 2. eod. tit. b. d. l. 1. s. sed si pro tutore, de cont. act. tutel. d. l. nisi, s. de tutel. & ratio. distrah. c. l. 2. & l. ratio nes, l. 2. de adm. minist. tut. C. ratio ponitur in glo. d. s. fin. l. nisi, in ver. dum negotia. d. s. tutores, de oblig. que ex qua cont. nasc. l. 1. s. p. terea, & l. 3. s. iudicio, l. 4. de in lit. don. tut. lib. 5. C. tit. 44. & s. tutores, & l. 1. s. cotra rium, & l. fin. de contr. act. tutel. in P. f. d. s. tutores, g. l. 3. s. iudicio, de contr. act. tutel. in P. l. 1. a. tutoribus, l. 34. s. fin. de administrat. tut. h. l. penult. de cont. act. tutel. l. 3. eo. in P. k. l. 1. & 2. de contr. iud. r. te. lib. 5. C. tit. 58. l. d. l. a. tutoribus, 34. s. fin. de administrat. tuto. m. l. 1. s. hæc actio, de cont. & vti. act. in P. n. pen. eod. in P. & l. 3. s. fin. eo. tit. C. o. l. si cum fideiussoribus, l. 5. de fideiuss. tut. in P.

De aliis curatoribus publicis in summa. Cap. 12.

- 1 Curatores operum publicorum reficiendorum qui.
- 2 Curatores rerum Caesaris qui.
- 3 Curatores ciuitatis Romae, reſtores ciuium, viarum, riparum, vicorum.
- 4 Curator angariarum.
- 5 Curator Calendarij reipub.
- 6 Curator operum publicorum.
- 7 Curator murorum reficiendorum munus Athenienſibus excellentius.
- 8 Curatores emendarum ſpecierum vini, olei, & ſimilium.
- 9 Curatores portiarum.
- 10 Curatores reip. qui, & in quantum teneantur.
- 11 Curatores reipub. quando pro collegis teneantur.

Praeter tutelaram & curarum praedictarum curatores, alios ſeſe offerre non dubium eſt: quales ij, quibus de mandabatur in republica cura habendi ſarta recta opera publica, & refectionis procuratio. Et qui curam habebant rerum Caesaris, procuratores & curatores dicebantur. Curatores ciuitatis triplices, alius generalis vel rector: alius ciuium Romanorum, qui ibi habitabant: alij vicorum, riparum, ac viarum. Curator ad cogendas angarias dari dicitur. Meminit & Papi-nianus curatoris Calendarij reipublicae, videlicet qui curam gereret libri, quo nomina & debita continebantur, vel qui ſecundum Calendarium, & inibi deſcripta nomina, vel exigeret, vel ſolue-

ret debita f. De curatoribus operum publicorum 6 ſtruendorum paſſim ſe offerunt exempla in titulo de operibus publicis s, & alibi. Et Aechines h, 7 nullum maius munus curatore murorum reficiendorum, apud Athenienſes, nec amplius fuiſſe dixit. Qui habebant etiam curam emendi frumenti 8 vel olei, curatores quoque harum ſpecierum dicti & creati, quos Graeci ολινας και ελαιεμπορος i. Refert & Ariſtoteles k, αναγκαιας αρχας ομιλατο- 9 μενας προς τας πολιμικας χρειας, neceſſarias functiones ad res bellicas expediendas cum vſus veniret. Αι δ' εν ειρηνη και πολεμω, inquit, αυλων τε και τευχων φυλακας ομοιως επιμελησαι εθαι, και εβελιαστας και σωματας των πολιων, id eſt, opus & bello & pace, portarum & manium curatores eſſe, & refectionis ciuium deſcriptioniſque in claſſes. Curatores reipub. 10 ſaepe in iure occurrunt, qui publica, ſeu ciuitatis negotia & res tractant. Ab iis & fides, & diligentia exigitur: nam ſi negligenter in diſtrahendis bonis ſe geſſerint, in ſimplum tenentur: ſi fraudem autem admiſerint, in duplum: nec tamen ad eorum haeredes poena deſcendit l. Tenentur ad vſuras pecuniaru, quae apud eos remanſerunt, Tenentur de periculo operum, & haeredes eorū, tenentur agros reipub. retrahere, à poſſeſſoribus licet bonafidei, cum poſſint ad auctores recurrere. Nec pro ſe tantum quilibet tenetur, ſed etiam 11 nomine collegarum, ſi interuenire & prohibere eos oportuerit: item ſi deteriora nomina facta ſint tempore curationis m. Nam & collegarum communi periculo pecunia, eſt inter illos diuiſa, datur n. Prior tamen exemplo tutorum, conueniendus eſt qui geſſit o. Non tamen pro geſtione ſuperiorum & antecellorum, curatores ſucceſſores tenentur, ſed ſinguli pro geſtis à ſe p.

f Secunda Africa. in l. qui ſitum, 62. de leg. 3. g in l. 1. & 2. de ope. pub. li. 50. P. tit. 10. & alibi. h Aechi. contra Ctesiphonem. i l. ſi de mune. & honor. in P. k Ariſto. 6. politico.

l Papi. l. Imperatores, l. 10. §. Imperatores, de adminiſt. rer. ad ciuit. per. lib. 59. P. tit. 8.

m hae omnia, in l. ſm. eod. n l. 3. eo. tit. de adminiſt. rer. rum. o l. 4. eod.

p d. l. 4. §. 1.

a l. ſi in aliquo celebrem ciuitatem, de offi. proconf. P. l. 3. §. 1. de oper. publ. in P. b l. ſm. de offi. pro cur. Caſa. in P. c de omnibus Volphi. Lazi, li. 3. cōm. reip. Rom. c. 15. Caſſiad. lib. 7. Vazia. de primis: d l. 1. quem ad. ciuil. mune. in dicit. li. 10. C. e Pap. l. ſi. ſi. ſi. reſcripſerit à curatore, de adminiſt. rer. ad ciuit. per.

Syntagmatis iuris vniuerſi libri decim tertij Finis.

DE

q s. r. de iur. Perſo. ap. Iuſt. l. 3. de ſta. hom. lib. 1. P. b l. quod attinet, de reg. iur. c 5. 1. de c. di. minut. d l. manumifſiones, de iur. in P. l. homin. l. 155. de verb. ſign. e Senec. lib. 6. Declam.

DE SERVIS, ET LIBERIS, IVRE QVE DOMINORVM. LIBER XIV.

De liberis & ſeruis in vniuerſum. Cap. 1.

- 1 Perſonarum diuiſio in liberos & ſeruos.
- 2 Aequalis omnium hominum, vnaque natura conditio.
- 3 Iure gentium ſeruitute induceta, diſtingui ceperunt appellationes hominum.
- 4 Libertas quid.
- 5 Facultas agendi aliud, quam actus.
- 6 Libertas per ſeruitutem non tollitur, ſed impeditur eius actus.
- 7 Seruitus ex diametro aduerſa libertati.
- 8 Libertas & ſeruitus corporis, anima, & vtriuſque eſt. Aut natura, aut hominum conſtitutione, & qui ſerui, aut liberi natura.
- 9 Lege vel conſtitutione qui liberi, vel ſerui.
- 10 Cato Vticenſis ne ſeruiret, ſe occidit. 10. 11. 19. Gratius libertate nihil, nec miſerabilis ſeruitute item.
- 12 Domini olim dicti omnes patreſu. & ſerui familiarae, quare. Dominica poteſtas viſa tyrannica, eod.
- 13 Domini appellationem reuſauit Octavianus, & Tyberius.
- 14 Domitianus odioſus, quod voluerit ſe dominum & Deum appellari.
- 15 Domini nomen proprium ſoli Deo, quare.
- 16 Domini Imperatores dicti, & res dominica quae.
- 17 Domini olim libera in ſeruis vita & necis poteſtas.
- 18 Seruos Vidius Pollio edendos murenſis obiecit.
- 19 Seruos no habuerunt Indi, Eſſei, Phocenſes, Locri.
- 20 Serui Chriſtiani Iudaei, vel heretici, & pagani eſſe non poſſunt.
- 21 Biturigibus non erant ſerui.
- 22 Theoſopham ſerui ingreſſi, liberi ſtatim ſunt.
- 23 Serui nulli temporibus Saturni.
- 24 Seruitus eſt vltimus gradus vilitatis humanae.
- 25 Seruum ſeruorum Gregorius 9. Sum. Pont. ſe. appellauit, & Iuſtinianus ſeruum. Seruus dimidius homo, eod.

Seruum ſeruum Gregorius 9. Sum. Pont. ſe. appellauit, & Iuſtinianus ſeruum. Seruus dimidius homo, eod. V M M A perſonarum diuiſio dicta eſt, vt alij ſint liberi, alij ſerui. Liberi à libertate, ſerui à ſeruitute dicti. Ab inirio quidem generis humani vna fuit qualitas & ſtatu, à quo poſtea diſceſſum, facta & 2 minuto capitis. Aequalis hominum prima conditio, & vno nomine homines naturali iure vocabantur d. Et vt Seneca ait e, neminem natura fecit liberum aut ſeruum, ſed fortuna haec nomina

impoſuit. Et D. Paulus, nec liberum, nec ſeruum apud Deum eſſe ſcribit f. Iure gentium autem 3 ſeruitute induceta, tres appellationes diſtinxerunt homines, vt alij liberi, alij ſerui, alij libertini dicantur s. Libertas eſt, naturalis facultas eius quod 4 cuique facere liber, niſi quod vi aut iure prohibetur h. Naturalis facultas dicitur innata poteſtas agendi, vel viuendi, vt, velis i: facultas quae ortu cui ex illa comitatur, Dulcius, & vltima, & vt facultas dicitur apud Galenum k, cauſa quaedam effectrix, vel per quam facimus, vel vt poſſimus facere datum eſt. Aliud enim eſt facultas agendi, aliud actus 5 qui ex illa facultate ſequitur: vt & aliud ab iis inſtrumentum, per quod facultas operatur. Habet namque omnis facultas inſtrumentum accommodatum, per quod dererius, & melius idē efficiat l. Neque facultas importat neceſſitatem, vt quod in facultate faciendi eſt, neceſſario fiat: ſed vt fieri poſſet, habet m. Neque quod in facultate fieri potes, eodem modo fit, cum & robur & imbecillitas 6 in facultate conſideretur n. Et proinde quamuis libertas, ſit naturalis facultas agendi quae velis, tamen extrinſecus vel intrinſecus actus poteſt impediri. Extrinſecus vi, ob quam libertas ne faciat impediri, ea tamē facultate nihilominus exiſtente in homine: non enim ideò tollitur aut deſinit eſſe, quod non poſſit operari. Vt non ideò minus hoſtis homo eſt, quod ab hoſte vincatur, & ſubiiciatur vi: viſ quippe maioris eſt rei impetus, cui reſiſti non poteſt o. & aduerſus quā parum valet cuſtodia p. At q; Ariſtoteles q intrinſecus per vim ea fieri dicit, quae per cupiditate ſunt. Atq; vtro modo prohibetur facultas libertatis, ne agat liberè: veluti & cū ius ſe obicit actui prauo, ne à facultate exeratur, vincitq; ne fiat. Vt pote fortior, quae habet vim cogentem r, & metum inferetem formidine poena s: vt ea facere nos non poſſe iure exiſtimemus, quae facta laedunt pietatem, vel ſunt contra bonos mores, vel leges t. Seruitus porro 7 aduerſaria, & ex diametro oppoſita libertati eſt, vt nihil aliud ſeruitutem dicat Ariſtoteles, quam priuationē libertatis v. Libertas & ſeruitus in homine, & corporis ſeparatim, & anima x, vel vtriuſque: vtraque & natura. & conſtitutione hominū. Liberi ſunt natura, etiā qui ſeruiunt corpore, & boni, qui ſibi in cupiditatibus imperat, & cū virtute ſecundū Dei praecipia viuunt, eſt ſub poteſtate dominica ſunt corpore. Sic ſerui quidā natura, quāquam nullius poteſtati domini ſubiiciantur. Ac ſicut, vt ait Ariſtoteles, ex generatione quaedam diſtincta ſunt, alia quidem ad imperandum, alia vero ad parendum. Quorumcunque eſt opus in corporis vſu, & hoc eſt in eis poſſimum, hi ſunt natura ſerui, quibus melius eſt vt imperetur. Eſt enim natura ſerui, qui poteſt alterius eſſe: quapropter & alterius eſt: Et qui tantum particeps eſt rationis, vt ſentiat quidem, at non libeat, & c. y Qui pecunia aut fortuna ſeruit, liber

f ad Galat. 3.

g d. l. manumifſiones, & s. r. de liberti. ap. Iuſt. in. h s. r. de iure perſo. l. 4. de ſta. homi. P. i Iuena. Saty. 3. Cic. pen. Par. rad. 1. O. E. & 4. ad Heren. Ariſto. lib. 6. Polit. c. 2. k Gale. li. 1. de ſimplic. medicam. facult. c. 1. & li. de plenitudine. l. Ariſto. lib. 4. de generat. animal. c. 1.

m c. cum ali. quib. de refer. in 6. l. 1. §. dies autē iuſtus, de appel. recip. li. 49. P. tit. 4. can. ſi forte, 2. q. 6. n Gale. 1. lib. de cauſ. puſt.

o l. 2. de eo qd meo. cauſ. p. Nerat. in l. ſi ea res, de acti. empr. lib. 19. P. tit. 1. q. Ariſto. lib. 1. Rhetori. ca. 10. r l. legis virtus, de legib. Theophi. ſ. ſ. ma itaque, de iur. perſon. in ſuis inſtit. s l. 1. de iuſt. & iur. P. ca. factae ſunt aut emle ges, 4. diſt. t l. filius, de condit. Inſtit. in P. v Ariſto. lib. 1. Polit. c. 3. x Philo Iud li qd omnis pro bus ſit liber.

y Ariſto. 1. Polit. c. 3.

a l. 2. & fin. de capti. P. l. cum no redempti, & l. cum & postlimini. C. eo. l. ad eod quidem de co. rer. domin. b l. postlimini. & l. postlimini. C. de capti. & postlim. reuer. in P. c l. postlimini. & s. transfuga. & s. status. de capti. nis. Quis potest transire & emanor. in l. 3. de re milit. in P. dicitur. d. si leuones. C. de episcop. aud. e l. de iis qui sunt sui vel alie. iur. f l. si manci. ita venie. ne proffit. C. Spartian. in Adria. h Anto. Pano. li. 2. de dict. & fact. Alph. esp. 39. i l. de iis qui sunt sui vel alie. iur. k l. i. s. his itaque. de com. fer. manum. C. l. c. de iud. c. mancipia. 54. dist. l. vni. ne Christ. mac. Ind. hab. m Exodi. c. 21. n l. 2. de iis qui sunt sui vel alie. iur. o Alia. lib. 6. de vari. histor. c. 76. p Exo. 21. Deuter. 5. q l. vni. s. fed scimus. de Lat. lib. toll. C. s. si vero ab initio. & s. ne multo potius. de nupt. colla. 4. l. i. s. his videlicet. de bo. lib. C. l. fin. pro derel. in P. cum siml.

138 captos, vt est euadant manus hostium a: restituit enim postliminij ius pristinum statum b, exceptis transfugis, qui hoc iure non vtuntur c. 8 Quinto, qui seruum profuturisset publice, iure ciuili nouo cogitur manumittere d: iure Pandectarum tantum cogebatur vendere e. Muld magis si in veditioe ancilla cautum sit, ne prostituatur ab emptore, siquidem prostituta venditore consentiente, libera fit f. Adrianus lenoni vel lanistae seruum vel ancillam vendi causa non praestita vetuit g. Et lex Hispania, Serna, qua a domino liberat fuisse perit, libera esto h. Pius Caesar, ad impudicitiam cogentem seruum dominum, cogedum eum vendere rescipit i. Sexto, si plures sunt domini vnius serui, & vnus ex illis velit manumittere, deponendo vel dando pretium alijs condominis, potest solus alijs inuitis manumittere k. Septimo, si Iudaeus emerit seruu Christianum, fit statim liber l. O & auid lege diuina m, Si percussit quis oculum serui sui, vel ancillae suae, & in facie eius fecerit, dimittit eos liberos, pro oculo quem eruit: dentem quoque si excussit seruo vel ancillae suae, similiter dimittet eos liberos. Iure ciuili Pij Caesaris rescripto, durius habiti serui quam aequum est a dominis, vel infami iniuria affecti, vendi a dominis iubebantur, ita vt in potestatem dominorum non redirent n. Refert Aelianus o, cum Lacedaemonij contra seruos Tenarentes, qui erant ex genere Eilotarum, per vim ac perfidiam insurrexissent, indignatum Neptunum terram Spartham concussisse, vt ex vniuersa vrbe quatuor solum aedificia p relinquerentur. Item alia non d, Si emeris seruum Hebraicum, sex annis seruiet tibi, in septimo egredietur liber gratis. Cum quali veste intrauerit, cum tali exeat. Si habens uxorem, & vxor egredietur simul. Sin autem dominus dederit illi uxorem, & peperit filios & filias, mulier & liberi erunt domini sui: ipse vero exibat cum vestitu suo. Quod se dixerit seruus, diligo dominum meum, & uxorem ac liberos, non egredietur liber: offerat illum dominus d'is, & applicabitur ad hostium & postes, perforabitque aurem eius subula, & erit ei seruus in seculum p. Seruus aegrotus domo a domino pulsus, nemini pro cura commendatus, iure Codicis consequitur libertatem, nullo etiam iure patronatus domino reseruato q.

De Ingenuis & libertinis. Cap. 7.

Lib. 1. Instit. tit. 4. & 5.

- 1 Libertas natua, & factua, ingenuitas & libertinias.
2 Ingenuus quis.
3 Ingenuus ex libertino natus.
4 Ingenuus est sententia talis declaratus.
5 Libertus quis, & libertinus, & 6.
6 Patronus quis.
7 Patronatus ius quot modis quaritur.
8 Libertinorum tres species, Ciuium Romanorum, seu Iunianorum, & dedititiorum.
9 Ius nudum Quiritum sibi latum dominorum.
10 Liberti in Germania parum absunt a seruis, nec seria illis committuntur.
11 Orcini liberti quis, & proprij item qui.

139 Vtata causa naturalis status, inter homines libertatis, fecit & simul liberorum duas species: per natiuam, & factitiam ex facto hominis libertatem. Prior ingenuitas dicitur, altera libertinias: & in de ingenui, & libertini r. Ingenuus est, qui ex matre libera natus est, statimque vt natus est, liber est: siue ex duobus ingenuis matrimonio editus, siue ex altero ingenuo, altero libertino: ex matre libera, patre seruo, sufficitque aliquo tempore matrem fuisse liberam, vel conceptionis, vel natiuitatis, vel medio tempore, etsi in alijs sit ancilla facta s. Et qui nascuntur ex libertis, non liberti, sed ingenui sunt t. Ingenuum etiam v eum accipere debemus, de quo sententia lata est, scilicet esse ingenuum, quamuis fuerit libertinus: quia res iudicata pro veritate habetur. Libertini sunt, qui ex iusta seruitute manumissi sunt x. Libertinus statim ostendit, libertus personam singularem, vt notauit Valla y: Ideo relatio est inter liberum & patronum. Patronus namque is, qui ex iusta seruitute manumisit, & ita fecit sibi ex seruo liberum, vel collusionem detexit, vel iurauit libertum suum, vel cui libertus adiudicatus est z. Et contra libertus manumissus dicitur a. Et beneficij dati libertatis, patronatus est remuneratio ad quam natura tenetur b. Atque tot modis ius patronatus quaritur, quot a iusta seruitute liberari quis potest, & libertatem nancisci. Libertinorum olim tres erant species, quia tres erant gradus libertatis concessae c. Quibus dabatur plena libertas, fiebant ciues Romani: quibus minor, Latini libertini fiebant, & data dicebatur Latina libertas ex lege Iunia Norbana, quae sublata postea d. Alijs autem dabatur minima quoque dediticia dicebatur, quae tantum competebar tempore mortis manumissi ex lege Aelia Sentia, sublata quoque postmodum e. Et ita tempore Iustiniani tantum vna libertas dari coepit minore & minima sublatis, facti que omnes libertatem assecuti ciues Romani, id est plene liberi f. Sicuti & sublata illa differentia g seruorum, per quam nudo iure Quiritum, quidam non plenum dominium sed semiplenum habere dicebantur h. Liberti apud Germanos parum distabant a seruis, nec illis, nisi raro, alicuius momenti quicquam nec in domo, nunquam in ciuitate, committebatur, vt ait Cornelius Tacitus h. Libertorum etiam in iure erant duae aliae distinctae species, Orcinorum, & propriorum i. Orcini erant, quibus in testamento relinquebatur directio libertas a testatore, & fiebant liberti testatoris mortui & filiorum eius, non haeredis manumittentis k. Item si rogatus erat haeres manumittere, nam Senatusconsultum sub Rubrio Gallo, & Caelio Pifone Cos. factum, statuit libertate fiduciarum perinde praestandam esse, ac si directio esset relicta: & ideo quibus relicta erat ita, erant quoque Orcini l. Orcini porro, quia mortui testatoris celebratur dicti, vt ab eo manumissi, ab Orco dicti, i. morte vel loco mortuorum, vt apud Plautum m. Bene vale, apud Orcum te videbo. Sic Varro n, loquens de deligendo agro salubriori, & insalubre etiam feracem non habere fructus certos dicit. Etenim, inquit, vbi ratio cum Orco habetur, ibi fructus non modo est incertus, sed colentium vitu. Proprij liberti sunt, qui a dominis viuis suo iure manumittuntur. Sunt & Orcini ex fideicommissio manumissi, in vno liberti manumittentis, videlicet vt in muneribus ciuilibus manumittentis originem sequantur, non eius qui manumitti iussit o.

1 s fin. de iur. perso. Ma. cia. in l. & libertorum. l. s. de sta. homin. s s. de ingen. l. & seruu. s. ingeniu. Instit. Paull. l. 3. recep. sent. de lib. ag. nos. tit. 5. t. l. quod ex libe. ra mulie. re. de oper. libe. in P. d. s. l. de ingen. v. l. ingenium. s. de sta. hom. P. l. res iudica. (s. de reg. iur. v. Caius, in l. i. libertini. l. 6. de sta. hom. s. l. de libe. l. 4. de iust. & iur. in P. v. Laurentius Valla. l. a. eleg. ca. l. i. si libe. inge. esse dic. in P. z. l. adoptium patrem. s. patronum, de in ius voc. P. a l. 3. de ius & legi. haered. in P. l. in co iure, de rit. nupt. b. l. sed & si lege. s. confu. luit. de peit. haered. in P. c de quib. vide Vlp. in trug. tit. 1. d. l. vni. s. illud. de Lat. lib. toll. C. e l. de dediti. lib. toll. C. f s. libertinorum, de libe. ap Iustitia. l. a. C. commu. de manumiss. g l. vni. de iud. iure Quirit. toll. lib. 7. C. 1. 25. h Cor. Tacide mo lib. Germ. i l. cum testamento. l. 2. de iur. & fac. ign. lib. 1. C. tit. 21. k s. fin. de iug. reb. per fideic. relic. l. a. Instit. tit. 24. l l. 3. s. plane, de legi. tutor. in P. l. cum vero. l. 25. s. subuentum, de fideic. libe. l. 40. P. tit. 5. m Plautus, in Aduat. n Varro, lib. 1. de re rust. c. 4. o l. libertus, l. 17. s. ex censu, ad municip. l. 50. P. tit. 1.

De

De patronis, & iure patronatus libertorum. Cap. 8.

Lib. 37. P. tit. 14. Lib. 6. C. tit. 4.

- 1 Patronatus ius inestimabile.
2 Patronus unde dicatur, & obsequia liberti.
3 Patrono debet libertus obsequia, & honorem.
4 Lis nulla mouetur sine licentia praetoris in patronum.
5 Ingratus libertus in seruitutem reuocari potest, & quis ingratus.
6 Libertus tutelam filiorum patroni subire tenetur, aliter ingratus eod.
7 Libertus patrono praestare operas cogitur.
8 Operas obsequiales, & fabriles ex conventionione eod.
9 Operas obsequiales, & fabriles in quibus differunt.
10 Operas fabriles quando, & quatenus imponi possunt, aut non, in manumissione.
11 Operas liberte amittit patronus, quam patitur nubere.
12 Operas praestare patrono tenetur fabriles, qui eius libertum occultauit.
13 Patronum liberum, & contra patronum libertum egenum cogitur alere.
14 Actio Caluisiana quae eod.

a l. naturales, s. si de praes. verb. b l. fin. de iur. patron. in P.

c l. 1. de obseq. a liber. patro. praestand. l. 1. de ingra. libe. l. 6. de bon. libe. & iur. patron. C. d Plato, 11. de legib.

e l. 4. s. praetor ait, de in ius vocan. in P. l. veniam, C. co. tit. f l. 1. de ingra. libe. C. l. 2. & 3. de liber. & co. liber. C. g l. ingratus, de iur. patron. in P. h l. 1. & 3. de oper. libe. l. 38. P. tit. 1. i Caius, l. cum patronus, l. 22. eod. k l. si non forem, s. liber. de con. dist. ind. b. l. l. de oper. libe. in P. l. 1. C. eod. & ferē cor. tit. m Vlp. in l. fabriles, 6. & l. opera, l. 9. de o. pe. libe. in P.

teneatur suo victu & vestitu subministrare patrono, nisi valde inops sit: non autem fabriles ex stipulatione debitas, & ita puto conuenire leges quae alioquin inter se pugnant videntur n. Arque obsequiales ita temperandae erunt, vt petantur per patronum a liberto tantum quas liberti aetas, institutumque vitae, dignitas, necessitas, valerudo patitur o. Caeterum non semper imponi possunt operae fabriles in manumissione, nec impositae debentur: veluti si qui manumittit, aliunde quam ex voluntate propria & spontanea faciat: veluti quia grauatus, vel quia praemium accipit, vel alio modo cogitur p: vel si seruus emptus est propriis nummis ab eo, a quo manumissus est q. Sed & debita operae amittuntur libertae, si eam pariatu patronus nubere, quia debetur tunc marito r: saluo tamen iure patronatus s. Singularerque & illud, vt si quis libertum occultauerit alterius, pro eo operas fabriles teneatur praestare t. Quarto, in iure patronatus vtilitas, vt libertus teneatur alere egenum patronum v: vt vicissim patronus libertum inopem, alioquin ius patronatus amittitur x. Quinto, ex hoc patronatu pendet ius patroni succedendi liberto locupletit, id est, qui plus quam centum aureos habet in facultatibus: adhibita etiam actione Caluisiana, qua reuocantur alienata in fraudem istius successioneis y.

Quibus modis ius patronatus amittitur. Cap. 9.

- 1 Patronatus ius finitur denegatis alimentis liberti, & reuocato in seruitutem liberti restituta in gennitate.
2 Aureorum anulorum ius quale.
3 Anulus quale olim insigne.
4 Patronatus nullum ius manumisso seruo in praemium.
5 Patronatus etiam ius amissum, si cogat patronus libertum iurare ne nubat, aut si pretium pro operis accipiat.
6 Vxorem non ducere, iurare cogi non potest libertus eod.

139 Esinit autem nomen & ius patronatus primò, denegatis alimentis liberti z: secundò, reuocatione in seruitutem propter ingratitude a: tertio, si libertus restituitur natalibus, id est, ingenuitati per principem: nam & in ea restitutione consensus patroni, cuius interest, accedere debet b. Est quoque medius quidam status inter ingenuitatem & libertinitatem, eorum qui assequuntur ius aureorum anulorum a principe, quo pro ingenuis quidem qui hoc impetrauerant, habebantur, sed saluo, integroque remanete iure patronatus, permissumque illis aureos anulos ferre c: ita differentes a restitutione natalium, qua ingenui fiebant d. Symbolum in libertis ingenuitati restitutus, anulus recte constitutus. Siquidem, verum est quod annulus ab anno dicatur: quia vt annus in se per circuitum redeat, sic & libertas restituta in suum pristinum statum e: quare & quidam annu duplici, n, centent scribi, non cum simplici n, vt qui deducunt ab ano, quasi anulus sit paruus anus, vt alij dicit reu. vna. vt Festus: alij dicit reu. vna. vt Seruius Gramaticus. Subinde tamē ius hoc desit postulari, & omnes liberti ingenui dicti sunt, saluo iure

n l. imponi, l. pen. de ope. libe. in P. l. 1. suo viciu, l. 18. & seq. eod. o l. eius stricti. cij, cum l. seq. eod. in P. p l. si quis haec lege, de ope. libe. in P. l. 1. & c. eod. q l. si ius num. mis, l. 7. C. co. tit. r l. licet, de o. per. libe. s. l. quod ex libe. ria, C. co. t. l. fin. C. co. v l. 1. s. C. co. x l. Diu. Claudius, s. si de iur. patro. P. l. si quis a liberis, s. solent iudic. es, l. alimeta, & l. si de liber. agnos. in P. l. si patronus no auerit, de bo. libe. in P. y l. si libertus minor, de iur. repatron. in P. l. licet testa. tor, & siue libe. rtus, cor. tit. facit tit. de success. libe. rt.

z l. si Claudius s. fin. de iure patron. cum similib. a l. de ingra. libe. C. l. 2. & 3. de libe. & cor. libe. b l. 2. & fin. de natal. restit. in P.

c l. v. pen. & si. de iur. aureo anulorum. d l. sed si hac lege, s. patronum, de in ius vocan. P.

e in l. manumissiones, de iust. & iur. P.

a auth. sed ho- die, tit. de iur. aureo. annulo. C. & s. ut li- ber. de caer. aur. annulo non egeant, in au- then.

b Plin. li. 33. c. 1.

c l. pen. de iur. patro. in p.

d Ladigere, & l. qui contra, de iur. patro. in p. e l. 4. de operi. liberti. C. f. l. 1. C. eod.

3 patronatus patrono. Sic anulus promiscue vsur- patus est, nec distinctionem adiecit: sicuti & vsus anulorum ex singulari nota, popularis postea fa- ctus. Si quidem olim prisca temporibus anulus primium ferreus, dehinc aureus ordinem populi equestrem ostendebat. eratque eius insignis, di- stinguens equites a Senatoribus & plebe: repu- diatus tamen postea, cum primium dignitas adilis curulis data Cn. Flauio, qui primus fastos publi- cauit. Quarto, ius patronatus amittitur, quando non vindicante filio patris mortem, seruus dete- gens homicidas, pro premio manumittitur. Quinto, lege Aelia Sentia priuatur patronus iure, si iureiurando adigat libertum generandi compo- tem, ne nubat. Et sexto, si pro operibus promif- sis praestandis patronus petat pretium, renunciare videtur iuri suo: cum pretium non debeat acci- pere futurarum operarum, nisi in casu inopiae no- mine alimentorum.

De iure patronatus clientelari, & eius personis, colonis, adscri- ptitiis, & censitis.

Cap. 10.

- 1 Clientes & liberti pares facti.
2 Clientes qui, & patroni eorum.
3 Clientela publica, & priuata.
4 Clientum & patronorum leges & iura ex Romulo.
5 Peneſta Meneſta, ſubditi iuriſdictioni domino- rum inter clientes.
6 Coloni inter clientes. Adſcriptitij & cenſiti qui, 6. & 8. & 10.
7 Mariandini ſerui qui.
9 Originarij alieni qui.
10 Colonorum adſcriptitiorum durior, quam cenſito- rum conditio in quibus. Adſcriptitij ſerui non ſunt. eod.
11 Adſcriptitij ſub clientela dominorum ſunt, vt in aliam nequeant tranſire.
12 Clientelam colonorum, & iuris diſtionalium do- minorum non fuiſſe clientelam Romanorum, & Romuleam docetur.
13 Clientis proprie homo ligius. Ligius homo quis, eod.
14 Soldurij Gallorum qui. Ambacti Gallorum qui, eod.
15 Sepeliebant cum defuncto Galli, quae ipse magis di- lexerat, & in rogum inferebantur & animalia, & clientes, & alia.
16 Soldurij differunt a ſoldatis & ſolidariis.
17 Soldata quid in feudis.
18 Militaris annona quomodo militibus diſtributa Romanis.

g Vly in l. five ro plures, de iis qui deiecerunt in p.

h in l. s. ff. iuncta l. 3. de vsu & hab. in p. i l. non dubi- to, de captiu. in p.

Via Vlpianus, & aequalis conditionis facit clientes & libertos, quod ad ius habitandi cum patronis pertinet, & commodè libertis clientes subiungun- tur: de istis quoque pauca. Clientes vocat Pro- culus Iurisconsultus, homines liberos qui com- muniter cum foedere, personam eius, cuius erant clientes, obseruabant. Erant & clientes, qui se in potentioris cuiusdam tutelam applicassent cum suis, vt eius patrocinio & defensione protegeren- tur in capite & fortunis: ipsi suos ipsos patronos a defensione ita dictos, obsequio & obseruantia colentibus. Erantque & publicæ, & priuatæ clien- telæ: publicæ, veluti si pagus quidam, aut ciuitas,

regnum alicuius magnatis, regis, vel imperatoris patrocinio se concederet. Priuatæ, dum priuatis priuati se concedunt. Leges porrò harum clientelularum constituit Romulus, vt author Dionysius Halicarnassæus, quibus munus patronorum dicitur, clientibus de iure respondere: absentium atque presentium curâ æquè agere: lites pro clientibus suscipere, vt patres pro filiis: accusatoris im- petum repellere. Clientum autem munus, vicif- sum patronos filias elocantes matrimonio pecu- nia iuuare, si pecunia egerent: ab hostibus captos redimere, multas æstimationes litium priuatarum deperditarum, exsoluere pro eis sumptu proprio. Commune vtrisque nefas, alteris alteros accusare, aut aduersum ferre testimonium, aut censeri inter inimicos. Conuictum autem de his crimini- bus, cuique patere ius occidendi. Possent inter clientes referri serui, quos vocat Athenæus Pene- stas & Meneſtas. Possunt & dici clientes hodie qui subiiciuntur iurisdictioni dominorum loco- rum seu oppidorum, & illi patroni qui præfunt: quia superiores leges Romuli optimè illis con- ueniunt. Hisque plura potestis addere, quæ tradit Budæus, & Cælius Rhodiginus. Videndus quoque Gellius, disputans quo ordine ponatur tutela clientum, & num præferenda hospitiibus, & aliis amicis. Sed quia & colonos clientes aliquo modo dici posse persuasum est, inter eos & adscri- ptitios fuisse opinor, qui se cultura prædiorum minorum cum suis, vel glebæ dabant. Quales fue- re Mariandini serui, qui sese Heracleotis volun- tariè subiecerunt, ea stipulatione & lege, vt sibi vitæ necessaria ministraret P. Adscriptitij & cen- siti additi erant prædiis, vt nec in alia prædia do- minus mutare posset, indeve fugientes ad ea re- ducerentur. Idem ius in originariis, id est natis ex adscriptitiis, eiusdem ac patres conditionis: ve- luti terræ membra, & glebæ ita adscripti, vt nec momento quidem temporis ab ea debeant abesse vel amoueri, nec vendi separatim sine prædiis a dominis prædiorum possint. Hi adscriptitij colo- ni, deterioris sunt conditionis, quàm coloni qui dicuntur censiti. Nam censiti tributa præstant tan- tum dominis prædiorum, & faciunt eorum fructus suos, vt hodie qui a dominis emphiteotico iure, prædia sub annua pensione & laudimiis accipiunt. Adscriptitij autem non item, sed sunt veluti in- strumentum & pars fundi, viuentes sub specie quadam seruitutis: quanquam ideo serui non sunt, sed ingenui. Verumtamè omnes in clientela cen- sentur esse eorum, quibus tributa pendunt, potif- simum si iurisdictionem habent, & eorum quo- rum, prædia colunt, quibus adscripti sunt. Quamob- rem & cautum ne huiusmodi possint transire in alienam clientelam, neve extraneus horum susci- piat patrocinium. Cæterum illud annotatum volo, non omnes clientes vel patronos vnus spe- cie esse, sed respectu diuersarum rerum diuersa continere patrocinia & iura. Cæterum ista clien- tela colonorum & minorum iurisdictionaliu, non proprie erat clientela Romanorum, quæ nihil concedebat rerum, vel feudi ad incundum hoc ius patronatus: sed in ea tantummodo in fi- dem se recipiebant potentiorum inferiores, fra- dere facto, & defensore, quem eligebant. Vnde & cliens mihi proprie esse videret, qui & homo ligius, in tractatu Feudorum dicitur: ab eligendo patrono, vel quod ligabat se patroni ami- citiæ & debebat, vt in Feudis docemus. Galli ho- rum species habebant Soldurios & Ambactos Soldurio

k Halle. lib. 2. Histor. Roma.

l Athenæ. li. 6. c. 7.

m Budæus in op. not. p. 100. Pandect. l. 10. dubito, de cap- titiu. n. Cæli. Rhod. lib. 2. c. 41. o Gellius, lib. 5. c. 15.

p Athenæ. d. li. 6. c. 7.

q Lomnes, & l. quædam modi, & l. origina- rios, & l. defini- mus, de agri. & cens. l. 1. C. r. l. cum satis, eod. s. l. colonos nunquam, eod. t. l. quemad- modum, eod.

v l. iusta, l. 1. & c. & no. de iur. e. phyr. C. l. si ager vecti, vel empti. p. in p.

x l. in quib. caus. colo. do- mi. accus. p. ff. lib. 11. C. l. de Colon. Thra- c. mox eo. lib. y l. v. nemo ad suu patro. suscip. ruitica. aut vic. eor. eo. lib. 11. l. 1. & 3. de patro- cin. vicor. lib. 11. C. Theod. tit. 24.

z de Ligio, nos plura etiam in feudorum tra- ctat. lib. 6. c. 2. nu. 28. & seq. ad Soldurios etiam dicitur, li. 6. c. 1. nu. 27.

14 Solduriorum, quos & deuotos Cæsar vocat, ea erat conditio, vt omnibus in vita commodis vnâ cum iis fruere, quorum se amicitia addixif- sent, etsi quid eis per vim accidisset, aut eundem casum subirent, aut mortem sibi consciscerent: ne- que adhuc hominum memoria repertus est quis- quam, qui eo interfecto, cuius se amicitia deuou- isset, mori recusaret. Inde autem dictos puto ego à firmitate fidei, nam voces illæ sunt vulga- res, nostrates, & maternæ, quibus componitur verbum, Soldurius, sol dure, aut sol endure, quod est solus durat, vel solus patitur, scilicet cum de- lecto amico solus tolerat, vt apud Virgilium b, Durate, & vosmet rebus seruate secundis. Loquitur autem Iulius Cæsar, dum de Solduriis agit, de Aquitania, cuius idioma quoque est, vt Tectofagum in ea appellatione, ex qua declinaui etymon nominis commune. Clientes etiam ap- pellat Cæsar, quos antea Soldurios dixerat, dum ait: Clientibus Gallorum nefas esse, etiam in extrema fortuna deserere patronos. Id ipsum etiam tribuit Va- lerius Max. Celtiberis, vt potè à Gallia transla- tum. Et Tacitus, Germanis. Confirmat hos Sol- durios clientes esse, quod Cæsar etiam scribit alibi, dum de funere patronorum ait: Funera Gallorum sunt pro cultu magnifica & sumptuosa, om- niæque que viuus cordi fuisse arbitrantur, in ignem in- ferunt, etiam animalia. Ac Paulus supra hanc me- moriam, serui, & clientes, quos ab illis esse di- lectos constabat, iustis funeribus confectis vnâ

cremabantur. Vt inde colligamus Solduriorum deuotionem, qua etiam vitam arbitrio patrono- rum fideique subiicerent. Neque mihi placet, vt Soldurios Gallorum eisdem dicam cum soldaris vel solidariis. Nam Soldurij nulla mercede con- ducti seruiebant, & adstabant in periculis cum patronis, vt dixi: at solidarij milites erant stipen- diarij, Sic Radenicus, innuit in his verbis, vt largitione pecunie milites, qui solidarij vocantur, col- ligeret. Sic in supplemento Chronici Sigiberti, 17 Sumpsit Henricus rex pecunias de feudo vniuscuius- que lorica: capitales barones secum duxit, solidarios vero milites innumeros. Soldata in vsibus feudo- rum, est præstatio quædam annua gratuita, quæ à neutra parte transit in hæredem: morte enim dantis, vel accipientis interueniente finitur. Sol- data verò dicitur, quia plerumque in solidorum donatione consistit, quandoque in vino & anno- na. Solebat enim stipendium militibus olim per annonam distribui per singulos dies, in singulos annos expeditionis tempore: veluti bucellatus panis, quem bis coctum vocamus, duobus die- bus, ac panis alius tertio: vno die vinum, alio acetum: vno die lardum, caro veruecina biduo: ex com meatu publico. Cui annonæ interdum etiam pecuniæ erogatio accedebat, & vestitus, & alia id genus militibus necessaria. Quando an- nona loco pecuniæ in solutum militibus dabatur, dicebatur stellatura: quia per tesseras stellatas, species alias pro annona accipiebant.

a Iul. Cæsar, li. 3. Commen. bel. Gal.

b Virgil. l. A- neid.

c Iul. Cæf. lib. 7. Comment. bel. Gal.

d Val. Max. lib. 2. c. 1. e Corn. Tacit. de morib. Ger. manor. f Iul. Cæf. li. 6. Commen. bel.

g Radenicus, lib. 3. c. 20.

h de soldata dixim. in Feu. lib. 6. c. 3. nu. 7. i in §. ff. de di- ca. dux. Masc. li. 2. Feu. rit. 30. k l. 1. & l. iube- mus. l. no. de e- roga. milit. an- no. l. 1. C. tit. 38. de anno. in l. fortissimi, l. 6. eod. tit. l. 1. iubeamus, l. 16. c. 1. suis 55. eo. de erog. m. l. 2. 4. de milit. veste, li. 12. C. tit. 40. n Volpagan. Lazius, lib. 12. coment. Reip. Rom. c. 6.

Syntagmatis iuris vniuersi libri decimi quarti Finis.

DE PERSONIS ECCLESIASTICIS MAIORIS ET MINORIS DIGNITATIS ET OFFICII. LIBER XV.

De præstantia potestatis ecclesiasticæ in laicam. Cap. I.

- 1 Continuatio libri 15.
2 Potestas publica diuisa, & persona eius: in ecclesiasticas, & laicas.
3 Christianorum duo genera, clericorum & laicorum.
4 Potestati ecclesiasticam maiorem seculari docetur.
5 Anima præstantior, & spiritalia corpore & corporeis.
6 Persona ecclesiastica digniores ob mysteria Dei, quæ pertractant.
7 Honores ecclesiasticos abrogati à tyrannide, restituti à Leone & Antonino.
8 Sacerdotium prælati imperio etiam apud Gentiles.
9 Imperatores summum pontificatum gesserunt.
10 Reges Aegyptiorum ex sacerdotibus.
11 Pontificum summorum in reges potestas.
12 Imperium, & regna Gallia translata per summos pontifices, eod.
13 Pontifici debent reges, & Cæsares obedire: is autem Deo, Resisterunt episcopi Cæsaribus, Ambrosius Theodosio, Innocentius Archadio, Liberius Constantino, eod.
14 Summus pontifex rex seculi à Tertulliano dictus.
15 Summi pontifices, & sacerdotes num vnanuntur gladio materiali.

OTVM hominem simul & vna comprehensione corporis & animæ iam superioribus libris considerauimus, & naturales differentias qua potuimus faciliori methodo docuimus ex generatione legitima: atque de distinctione, quæ ex potestate priuata, ex naturali quadam causa proficiscitur, breuiter quæ & scitu necessaria & vtilia videbatur, exposuimus. Nunc peruenit series tractationis ad eam partem, quæ de potestate publicæ personarum pollicetur notionem. In qua publicam potestatem in duo summa genera diuidi par est: Nempe in ecclesiasticam & secularem. Homo considerandus est in suis præcipuis partibus, quibus consistat anima & corpore. Sic aliis cura potior est, vel excellentior rerum spiritualium, earumque quæ ad salutem animæ pertinent: aliis maior corporis, & rerum, quæ ad politiam & quietem reipublicæ, & quæ eius sunt administrationis.

vnum clericorum est, spiritualibus deditum, & sacris inferuiens: aliud laicorum, qui curant secularia. Et in his duobus generibus, alij sunt imperantes, seu præpositi: alij subditi. Duæ potestates præcipuæ, duoque genera subditorum sufficiunt, nec plura legitime esse possunt: quia non sunt aliæ partes principales in homine, præter animam & corpus, quibus potestates impostæ sunt. Nisi mixtam inde constituas & omnimodam, quæ habet imperium in corpus & animam, quæque soli Deo omnipotentem conuenit, qui postquam occiderit corpus, potest animam in æternam gehennam mortemque secundam mittere: aut nisi temporum quorundam obseruas necessitatem & Dei madata, quibus vtraque potestas in diuisa penes vnum principem certis de causis & cum certis legibus fuit, vt ex narratione sequentium Deo fauente apparebit. Potestas ecclesiastica seu spiritalis maior seculari. In cælo duo luminaria magna, sed vnum maius, Sol, aliud minus, Luna. In homine quoque duo luminaria magna, maius, ratio, minus, sensus. Maior & honestior visus qui melioribus & honestioribus præest. Anima plus quàm corpus, & corpus plus quàm vestimentum, id est, plus quàm externa bona. Corpus conditum animæ causa, & bona externa propter hominem. Et propter quod vnum quodque tale, & illud maius. Nobilior anima, & spiritalia omnibus corporalibus, & fortiora spiritalia illis. Vt & princeps cura Iustiniano primum animas, deinde linguas subditorum fieri eruditas. Proinde qui curam gerit animarum & rerum earum, præstantiori exornabitur potestatis dignitate. Et vt anima præest corpori, imperat & iubet, vt regina in proprio regno: Sic qui imperat animam, & potior erit imperante corpori. Si vinco enim te vincentem, & vincam te. Nec dubitauit D. Paulus corpus excommunicati dare in interitum carnis, vt nobilior pars, anima videlicet, salua esset. Grauior & pœna habita excommunicatio, quod hominem interiorem animam videlicet, feriat. Dignius & secundò ecclesiasticarum personarum officium, ob mysteria quæ pertractant, vnde non tam honori earum tribuitur, quantum maiestati Dei, cui inferuiunt: cuius ratione & tot priuilegia, & immunitates etiam ethnici suis sacrificiis concesserunt. Et Leo & Antoninus CC. irritis tyrannorum decretis, Antistitibus, quos patres pietatis, vocat, honores restituerunt, & priorem locum residendi ante alios in consilio episcoporum & extrâ. Principes seculi subditi legibus pontificalibus potissimum in causis fidei: imò & sacerdotibus per episcopos factis, qui solvendi & ligandi habent potestatem. Sic & iussit D. Petrus. Sic omnes etiam qui fidem veram sectantur (nò enim loquor de hereticis) admittunt. Et antiquitus sacerdotium prælatum imperio, &

c. D. Lucæ 22. c. vnam sanctam, de maiori. & obediens. li. r. Extraua. com. tit. 8. d. d. cap. vnam Sanctam. e. Gene. 1. f. 5. nos autem, de defenso. ciuitat. in auth. coll. 2. g. D. Matthæi, 6. Lucæ, 22. D. Augusti, de catechizandis rudibus, can. fedulo, 39. dist. 1. sanctimus, de sacrosan. eccl. h. Aristot. lib. 1. de partib. animal. c. fin. i. in pecudum, de vitu. P. 5. in pecudum, de vitu. ap. Iustin. k. c. 2. de transla. episc. apud Greg. l. c. inter corporalia, eo. tit. in 5. illud verò, in proœmio Pand. n. l. de accessio nibus, de diuer. & tempora. præscripti. o. l. ad Cor. 5. p. can. 1. & c. si quis episcopus dānatur, ca. audi. 12. q. 3. c. corripitur, 24. q. 3. q. Paulus, in l. nò distinguemus, l. 37. sac. sacerdotio, de recep. arbi. lib. 4. P. tit. 8. r. Dion. Hal. l. 2. Antiq. Rom. l. quisquis emensis, de emensis, de episc. & cle. lib. 1. c. 1. s. d. decernim, l. 15. de episc. & cler. C. t. can. duo sunt gladij, 96. dist. D. Ambrosii. in ca. cōuenior, 23. q. 8. extrauag. vnam sanctam, de maior. & obed. v. c. amnis v. trisq; sexus, de poenit. & remission. ap. Greg. x. 1. Petri, c. 4. de maior. & obed. li. 1. Decret. tit. 33. y. c. clam ad verum, 96. dist. c. per venerabile, in fine, qui filij s. legit. c. solit. de maior. & obed. ap. Greg.

a. 1. Reg. 10. & 16. & in 2. Reg. c. 2. & 5. & in 1. Reg. c. 1. & 19. & Paralip. 2. c. 23. b. c. 1. 5. vnde in veteri testam. to. & de sacra vndio. lib. 1. Decr. tit. 35. c. Iul. Cæsar, li. 6. Comment. & bell. Gallic. d. Corn. Tac. de mori. Germ. e. Val. Maxim. lib. 1. c. 1. f. Dio Cassius, lib. 53. Hist. g. Berofus, lib. 5. Desfor. h. Plato, lib. ciuili, vel de regno. i. Diod. Sicul. li. 4. Biblioth. c. 1. k. can. alius, 16. 95. l. c. venerabile, de electione li. 1. Decret. tit. 6. m. Blond. lib. 2. Deca. 2. Plati. in Gregori. 5. Krantius lib. 4. c. 23. n. D. Ignatius, epist. 9. o. Ambrosii. 5. lib. Epistola. epist. 28. Rufin. lib. 2. cap. 18. Eutro. lib. 12. p. c. nos si incompetenter, §. 1. 2. q. 7. q. Amia. Marcel. li. 5. & Athanasius. r. Tertull. li. 1. ad vxor. s. D. Matthæi. c. 26. t. c. in Archiepiscopat. de rapt. c. sententia sanguinis, ne cle. vel mo. & c. c. occidit, & can. legitur, 2. q. fi. c. nos si incompetenter, §. i. s. ita, 2. q. 7. v. 1. Reg. 14. & 15. x. 3. Reg. 18. y. 4. Reg. 1. z. 4. Reg. 2. a. 4. Reg. 11. 2. Paral. 22. b. Iudith. 4. c. Actuum, 5.

reges Israël electi & iniuncti à sacerdotibus & prophetis: vt nunc etiam, non contrâ. Et eadem causa impellente, erga sacra tractantes fuit apud ethnicos præcipua reuerentia: ita Druidæ Gallorum sacerdotum monarchiam suis legibus Gallorum temperabant secularem. Et sacerdotes Germanorum à cultu veri Dei abhorrentium, in conuentibus ius habebant imperandi, & silentium indicendi. Apud Romanos Scipio & Figulus, ad Tiberij Gracchi pontificis summi idolorum iussum, falces & imperium deposuerunt, & potestate regia consulari se abdicarunt. Ea ratione, vt de religione dispensare possent Cæsares, summum pontificatum gesserunt aliquando, & inaugurabantur omnibus sacerdotibus, vt omnes religiones & sacerdotia in sua manu haberent. Sicut apud Assyrios vt refert Berofus, Belochus, eorum rex à Belo nomen sumpsit, quia cum imperio voluit summum pontificatum Iouis Beli exercere. Et Aegyptiorum rex non aliud quàm à sacerdotum collegio deligebatur. In Æthiopia quoque sacerdotes qui in Meroc erant suorum deorum cultui dediti, tâta pollebant autoritate, vt quando illis visum esset, regibus nunciarent, vt mortem oppeterent: vsque ad Ergamenem regem Græcis doctrinis philosophæque deditum, qui Ptolomæi II. tempore hanc sustulit consuetudinem. Zacharias summus pontifex ecclesiæ Dei regnum Gallicum à Ludouico in Pipinum transtulit. Et Stephanus II. summus pontifex imperium à Græcis in Germanos, & Carolum Magnum Pipini filium. Confirmavit & Germanis maiori priuilegio eligendi potestatem Gregorius VII. sum. Pont. Saxo, circa annum 995. Et iubet Diuus Ignatius, Presbyteri, inquit, atque omnis clerus, simul cum omni populo, cum militibus & principibus, sed & Cæsares obediunt episcopo, episcopus Christo. Diuus Ambrosius in Theodosium I. Cæsarem potestatem hæc exercuisse nemo ambigit, qui Imperatori sacris interdixit, & de cancellis ecclesiæ vtriuque, donec poenitisset de crimine, quod in Thessalia ob seditionem motam, occiditque tribunal vnum, septem millia militum, occidisset. Id ipsium & probauit Innoc. I. in Archadio Cæsarem. Restitit & liberius sum. Pon. conuentibus à Cæsare indictis contra Athanasium. Tertullianus Pontificem Max. vocat regem seculi. Duo gladij Petro fuerunt, iurisdictionis vtriusque symbolum referentes, quos sufficere dixit Deus Dominus Iesus Christus: tamen exercitium ei materialis & corporalis prohibuit, & in vaginam reitineri ab eo iussit. Nec voluit ecclesiam suam mortem temporalem inferre passim. Quamuis in lege antiqua sacerdotes eo vterentur, qui adumbrabat ecclesiam nostram: quemadmodum vsus eo Samuël in Agag rege. Elias in prophetas Baal, & in quinquagenarios Ochofise: Eliseus in pueros irrisores: Ioiadas in Athalam: Eliachim in Holofernem: & ipse D. Petrus in Ananiam & Saphiram.

De episcopis in vniuersum. Cap. 2.

Personarum ecclesiasticarum nomenclatura varia vnde. Episcopi nomen sollicitudinis olim sine beneficio

- temporalis, & quid significet. Item 6. Episcopi ethnici qui. Cretary, & Forriers Gallis vnde, eod. Episcopi rerum venalium obseruatores. Episcopi regis oculi, & magistratus gentilium Armoste qui magistratus dicti, eod. Episcopi apud nos Christianos qui dicuntur. Episcopi in locum præfulum prouinciarum, & in locum gentilium sacerdotum. Episcoporum gradus inter Christianos & ethnicos, & quomodo successerunt. Panepiscopus Deus. Patriarcha qui, & patres qui dicti. Patriarcha quinque tantum episcopi in orbe, & horum ordo dignitatis. Patriarcha Romanus summus Pontifex, Papa dictus summus Pontifex, eod. Papa episcopi omnes dicti. Papa quid significat, eod. De Papa nomine Krantij lapsus.

Personarum ecclesiasticarum nomenclatura varia, vel à cura commissa, vel ab officio, vel ex his duobus, vel ab ordine, vel gradu ecclesiastico trahitur. Episcopi nomen, sollicitudinis & curæ est, cui & postea beneficium additum fuit. Attendite, inquit diuus Paulus, vobis & vniuerso gregi, in quo Spiritus sanctus posuit, episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisiuit proprio sanguine, & empororou, vel empororou Græcis, speculor est, confidero. Cicero huius dictionis exprimit his verbis vim: Vult Pompeius me esse, quem tota hæc campania & maritima ora, habeant episcopum, ad quem delectus & negotij summa referatur. Erant inter ethnicos episcopi, qui inter milites metatoribus, qui nunc Cretarij aut Forriers, à foribus dicuntur, præerant. Quod circumeundo dispicerent pro dignitate cuiusque, hospitij commoditatem. In qua significatione vtitur Cassiodorus, dum ait, Et primum quidem interrogare militem, quis cum ad meritum duxisset episcoporum. Erant & episcopi qui venalibus præerant rebus, & inspiciebant, vt recta æstimatione singula venirent, quæ in vsum essent quotidianum, munusque id erat personale: quod & antistitibus sacris episcopis iniunctum quidam putat. Arrianus tradit apud Indos empororou munus fuisse, videre quid in quaque regione fieret, vt cognita ad reges vel magistratus referrent. Tales erant apud Persas magistratus dicti, oi βασιλεως δοθαυμοι, & in Attica qui mittebantur ad iudiciu exercendu in ciuitatibus ditioris Atheniensium. Sic enim scribit Aristophanis scholiastes, dum interpretatur illum versiculum, empororou hno depro to vna meo laxon, & c. Communi omnium suffragio electus episcopus venio huc, oi παρὰ ἀθηναιων, inquit, eis τὰς ἐπιόδους πόλεως ἐπιστομῶδες τὰ παρ' ἐνδοσίοις περιπέμμενοι ἐπιστομοι καὶ φίλαυτοι ἐκαστοί, & οἱ δὲ λαόνες ἀμωσας ἐλεγον, id est, Missi ab Atheniensibus considerare que singulis opus erant in ciuitatibus subditis, episcopi & custodes dicebantur, quales Lacedæmonij Armostes dixerunt. Inter nos Christianos, qui curam actuum in sacris dispiciendorum, & sollicitudinem disciplina ecclesiasticæ conseruandæ & emendandæ susceperunt, episcopi quoque dicti sunt, cuiusque tituli seu sacerdotij quo inaugurantur iuxta concilium Alterum. Huius generis sunt sacri præules in ecclesia præcipui in locum apostolorum subrogati. Annotauit & Vuolphgangus Lazius, in Italia & aliis

d. Actu, c. 20. e. Cicero. lib. 7. epist. ad Articum. f. Cassiod. lib. 4. Variat. g. Archad. in l. 5. Irenarche, de mune. & ho. no. li. 99. P. 11. 4. h. l. 1. de episc. audien. C. c. r. de empio. ap. Greg. li. 3. tit. 17. i. Arrian. lib. 2. historia & in reb. Indicis. k. Scholiastes Aristophanis. in anibus, tradit & Suidas, vide & Augustinum lib. 19. de ciuit. c. 19. l. c. clerico, 21. dist. m. can. 1. q. 1. n. c. vlt. 68. dist. c. in nouo. 21. dist. c. videntes, 12. q. 1. ca. dominus, 93. dist.

a. 1. ad Corinthios. 4. ibi, sic nos existimet homo, & c. b. ca. duo sunt 12. q. 3.

& aliis prouincijs prætorialibus videlicet subiectis prætori Italiae, successisse in locum administrantium, & in sedem illorum episcopos sacros: atque præfuls vocem, quæ tribuitur episcopis, olim fuisse præfuls propriam, docetque ex Casiodoro b. Episcoporum sacrorum quinque gradus sunt: præcipuus iis præest vnus, qui panepiscopus dicitur: alij patriarchæ, alij archiepiscopi, alij simpliciter episcopi, alij chorepiscopi c. Quæ admodum & præfuls superstitionis seu idololatriæ, varij fuerunt præfectorum gradus, & sacerdotum: quorum alij pontifices summi, alij pontifices, archiflamines alij, alij flamines. Quibus subrogati sunt sacri antistites, ad expungendam & abolendam idololorum memoriam, ferè iisdem sacerdotij nominibus, sed longè alio existente sacerdotio. Sic Romæ teiecto summo pontificatu idololatriæ vniuersalis & totius orbis, subrogatum est caput totius sanctitatis terrestris, & summus pontifex veræ & catholice religionis d. Et in locis in quibus pontifices archiflamines, & flamines gentilium, plantati archiepiscopi, & episcopi, & sacerdotes fidei nostræ e. Nec tantum Romæ id factitatum est, sed etiam in Britannia, vt testatur Gildas f, & Gothfridus g. Et in alijs præstantioribus prouincijs, & in earum insignioribus ciuitatibus, quibus tantum istæ maiores dignitates conceduntur. Panepiscopus, id est, omnium summus, & præcipuus episcopus Deus est apud Dionysiu Areopagitam, in diuinis nominibus: & apud vatem Erythream, in Sibyllinis oraculis. Is enim sua prouidètia & virtute, omnium curam habet, omnia inuenerit, omnibus prouidet. Dominus noster Iesus Christus summus verusque sacerdos, qui seipsum obtulit sacrificium pro omnium salute, in ara crucis patri Deo, cuius cura de nobis omnibus h. Patriarcha, Græcis πατριάρχας dicitur primus vel princeps seu honorabilior inter patres, seu inter præstantes, vt legimus in sacris literis fuisse i. patriarchas i. Patri nomen, non tantum ad genitores pertinet, sed etiam eo nomine honorabiliores digni sunt. Sic enim Græcis πατὴρ pater dicitur, quasi πατὴρ ἀπὸ τοῦ πατρὸς. Quamobrem senatores à Romulo facti pro consilio reipubl. dicti sunt honoris causa, patres ab eo, & illorum filij & posterij Patritij k. Et item venerandi & seniores patres: & hoc nomine Fabium Maximum honorauit Minutius, his verbis apud Plutarchum l: πατὴρ δὲ ἵσ' ἑχόντων ἀποδοξασθέντων τιμωμένων ἢ ἔχοντων ἀποδοξασθέντων. Ἐπει τῆς γὰρ τῆς χάριτος μέγαν δὲ παρὰ τὸν χάριτος ἀπὸ τῆς ἐνανθῆν μὲν ἢ ὑπεκείνου μόνος, σαζομαι ἢ ὑπὸ τῶν μετὰ τοσούτων. Quamobrem episcopi, & qui præstât cæteris autoritate in ecclesia, patres dicti m. Et in sacra pagina illi quoque patres, qui doctrina, & verbi sacri prædicatione nobis verbi Dei ingenerât cognitionem. Hac ratione & D. Paulus Corinthios alloquitur n: Si decem millia pedagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres. Nam in Christo Iesu per euangelium ego vos genui. Et rursum, ad Galatas o, Filij mei quos uerum parturio, donec formetur in uobis Christus. Patrem ergo nominari, dignitas est: maior autem, patriarcham seu patrum principem dici. Porro Patriarchæ quinque tantum in orbe & in ecclesia catholica, & totidem patriarchatus. Quorum adhuc vnus summus & vniuersalis p, vt omnia ad vnitatem & pacem reducatur, & is primus & summus patriarcha, est Romano pontifex, qui sedet in prima, & apostolica, & digniori sede. Post hunc ordine quatuor alij dignitate se

consequuntur: Constantinopolitanus, Byzantij sedens, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus, secundum definitionem sextæ & octauæ Synodi q, & concilij generalis r, & decretis Nicolai, Anacleti, & aliorum summorum pontificum s. Nihilominus & ij patriarchæ, episcopi dicti, & summus ipse pontifex t. Appellatur etiam Papa episcopus Romanus à D. Ignatio, his verbis ad virginem Dei genitricem scribens: Verus est sermo, quem audiui Roma de te apud beatum Pappam Anacletum, cui successit beatitudine dignus Clemens, Petri & Pauli auditor. Hocque nomine Papa etiam nunc dicitur summus Christianorum pontifex in terris. Quemadmodum etiam apud 13 Græcos cæteri patriarchæ, necnō & reliqui simplices episcopi, Papæ nominantur: non alia ratione, quam qua patres appellati. Cuius rei fidem faciunt epistolæ, quæ inter apologetica Athanasij laguntur, quarum hæc inscriptiones, Ichyrus Beato Papa Athanasio. Et rursum, Victor & Constantinus Maximus scribunt Beato Papa Athanasio. Et apud Gregorium Turonensem, episcopi nomine, petenti clerico vas vel vrcem ecclesiæ inter prædam ab ecclesia sublatâ, Clodoueus Francorum rex quamuis infidelis respondit, quæ Papa poscebat se adimplerum v. πῶς ποὺς Græcis maior pater dicitur: seu vnus. Iulius Pollux enim sic explicat, lib. 3. onomasti. κλέται δὲ ὁ μὲν πατὴρ ἢ μὲν πρὸς πατὴρ ἀπὸ τοῦ πατρὸς. Neque vox tam noua est, vt fastidium mouere possit doctis: nam & vulgus Græcorum sic charum parètem vocabâr, vt apud Homerum x, Nausicaam puellam legimus sic compellantem patrem: πατέρα φίλ' ἢ καὶ πατέρα ἰσοπαλίσεως ἀπὸ τῆς ὕλης, ἢ ὁμοίων, &c. id est, Pater charè, velis ne mihi apparere curram excelsum rotundum &c. Scythæ hanc appellationem quoque vt mitiorem & benigniorem norunt. Et vt Herodotus y, Ὁ ἡγετὴς Σκυθῶν vocatur etiam Νεπρῶνο, sacrificium appellantes Vestam lingua sua Ταβίης, Iouem Pappam rectissime. Itaque summus pontifex Papa per antonomasiam, solusque pater dicitur: Quando & verum sit quod D. Hieronymus z scribit, quemque subditum esse debere suo pontifici, quasi animæ parenti vel patri. Et hoc loco videtur mihi lapsus Krætzius a, dum ait summum pontificem non fuisse dictum patrem, nec sanctissimum dominum olim.

De summo pontifice sedis apostolicæ. Cap. 3.

- 1 Papa, seu pontifex summus, vnus summus, sine pare, & rationes. & 4.
- 2 Item apud Hebræos.
- 3 Roma sedem primam & apostolicam esse, & potestatem culmen docetur.
- 4 Papa plena potestas, & beneficium maius summus pontificatus.
- 5 Et qua possit solus sum. Pontifex.
- 6 Concilia vniuersalia quare non debeant, nec possint congregari alia autoritate, quam summi pontif. non Imperatoris, vel regis.
- 7 Schisma in pontificali autoritate abominabile.
- 8 Pontifices summo pontifici subditi, vt membra.
- 9 Pontificibus subditi & laici Imperatores, & magistratus inter gentes quoque.
- 10 Rex sacrificulus cur introductus, eod.

q c. pen. & fin. 27. diff. r c. antiqua, de priuileg. lib. 5. Decret. tit. 33. s in can. omnes, & cap. sacrosancta, eo. 22. diff. t ca. prima fedes, 99. diff. a l. 4. de Summa Trinitate, & fid. catho. c. ca. in nomine, 23. diff. in ca. omnes, 22. diff. in ca. d. Ioannis, ca. 21. d. Matr. c. 16. ca. sacrosancta, 22. diff. e. quanto, de translatio. episc. c. ca. ecclesia, de consec. dist. 2. ca. Nonatians, 7. q. 1. d. cantic. c. 6. e. c. cum non ignores, de præb. f. ad Ephesios, e. 4. d. Ioann. Euang. c. 17. A. d. 4. ad Gal. 3. g. ad Eph. 4. h. ad Eph. 4. Malachi. i. ca. saluator, de præben. in extr. communi. c. de Summa trinitate apud Gregor. ca. loquitur, & can. pen. 14. q. 1. ca. in apibus, & can. Nonatians, 7. q. 1. k. Luitius (scpe, potissimum in 30. vbi agit de summo pontificatu, & lib. 10. l. Iulius Cæsar, lib. 6. comm. bell. Gall. m. Leni. cap. 8. num. 35. Iudith c. 15. n. D. Chrysofomus, in illud c. 21. diui Ioannis seque re me. o Theophilus, in ca. 21. Diui Ioan. p. D. Augustinus, in diu. d. Diui Ioannis. q. d. Ambr. in ca. 5. Lucæ, super illa verba, sedens Iesus docebat de nauicula. r. D. Bernar. li. de consideratione ad Eugenii papam. s. D. Thomas, in 4. summe contra gentiles, & 2. Sententiarum, dist. 10. vltima. t. Athanasius, epistola ad solitarios.

- 10 Imperatores inaugurati sacerdotiis quare. Pontifices summi fuerunt Imperatores aliqui ethnicorum, eod.
- 11 Pontifex Romanus summus ex omni aetate Ecclesie catholica.
- 12 Pontificis summi qualitates, & insignia, & vestitus & ornatus.
- 13 Religio peperit diuitias, quæ eam suffocant.
- 14 Prelatorum, & ecclesiasticarum personarum luxus improbandus.
- 15 Summus pontifex vnus tantum esse vno tempore potest. Schismata aliquot notata, eod.
- 16 Pontifex summus quis eligi possit.
- 17 Pontifex sum. a quibus eligatur. & 18. à viuente, clerico post approbante, debinc principe. Linus & Cletus adiutores in temporalibus D. Petri.
- 19 Imperatoris consensus quando adhibitus, & sublatum in electione summi Pontif.
- 20 Pontifex sum. à cardinalibus eligendus: & de forma electionis.
- 21 Pontificis sum. electioni quæ obici possunt.
- 22 Pontifex summus non potest eligi femina, quare.
- 23 Pontifex sum. electus, quare sella forata sedere iubetur primum.
- 24 Pontifex sum. electus intronizatur, coronatur, confirmatur: & quid gerat ante hæc, & differentia rescriptorum ante & post emissorum.
- 25 Bulla integra, & non integra in rescriptis sum. pontificis ratio.
- 26 Pontificatus summi dignitatis finis.
- 27 Pontificis summi potestati quæ reseruata.

N dignitate summi pontificis vnitas consideratur, vt ille sit primus omnium ecclesiarum princeps a, nemo autem aliorum pontificum sit illi par. Dominus noster Iesus Christus, vnus solum vniuersarum omnium suarum pastorem reliquit D. Petrum: & vni soli, præsentibus omnibus apostolis, pascendi oues & agnos reliquit sollicitudinem à morte suscitatus, ad patris dexteram ascensus b. Ecclesia vna catholica & vniuersalis c, vna columba d, sponsa vna & mater electa, quæ vnus debet esse viri e: vna fides f, vnum baptisma g, vnum eorum generale principium. Vnus Deus h, vnus eius vicarius i. Cæli omnes vnus prioris motu rapiuntur, singulis subinde proprium motum habentibus: vnicus inter astra Sol præcipuus. In hoc corpore physico nostro mēbra vni spiritui, vni capiti inseruiunt. Erat & summus sacerdos apud Ethnicos, auctore Liuio k. Inter Druidas Gallorū sacrificulos vnus præerat, qui summam inter eos haberet potestatem l. Et apud ethnicos Francos, erat vnus summus pontifex, cuius sapè meminit præfuls Francorum historia Hunibaldi, & Tritemius in prim. c. breuiarij annalium Francorum. Et apud Hebræos sacerdos magnus dictus pontifex, D. Chrysofomus etiam sic scribit m: Si dixerit aliquis, qualiter Iacobus thronum assumpsit Hierosolymorum? illud vtiq; dicem, quoniam Christus Petrum intronizauit orbis terrarum magistrum. Quæ etiam refert Theophilus n. D. Augustinus p, & Ambrosius q: omittit & sciens prudensque quæ de apice huius dignitatis scribunt D. Bernardus r, & Tho s. Indico tantum Athanasium cōsignatum literis reliquisse t, Romæ sedem esse apostolicam & potestatem culmen: idq;

aliquando hostes ecclesiæ Arriani confessi sunt, eam sedem matrem appellantes, vnde per vrbem reliqui missi essent prædicatores, vt narrat Sozomenus v, Tertullianus quoque z, eam sedem primam dixit, & successisse beato Petro, eamque præcipuam & ad quam solummodo in dubijs fidei esset recurendum. Victor episcopus Vticensis y, ecclesiarum dixit caput: Cyprianus z, Petri cathedram, ecclesiam principalem, vnde vnitas sacerdotalis orta sit. Extrat & in constitutionibus iuris orientalis à Michaële Palæologo editis a, conuenit per legatos orientalis ecclesiæ missos ad Romanum summum pontificem de faciendis ecclesiæ orientalis cum occidentali cōcordia, qua inter alia capitula continetur. Primum, vt in sacrorum voluminibus, hymnodisque, Papæ cum quatuor alijs patriarchis mentio fieret. Secundò, vt liceret cuius Romam veterem, quæ curia maior & perfectior esset, appellare. Tertio, vt illi principatus in omnibus deferretur. Et rursum institutum fuisse primum gradum, & successionem ecclesiasticæ præminentie à beato Petro tradit Tertullianus b. Idipsum leges apud Abdiam Babylonicum c, Nicephorū Calixtum d, Eugenium e, Egeffipm f, Epiphaniū g, Quamobrem, pontificatus ipse, beneficium dicitur h: idque maius, excellentiusque i, in quo sit potestatis plenitudo dispensandi, potissimum in beneficiorū collationibus k. Qui in eo præficitur, omnia iudicat, & à nullo ipse iudicatur, nec quidè ab ipsis regibus & imperatoribus l: vt neque synodis constitutionibus potestas eius videatur coarctari, imò semper excepta m, vt potius sedi apostolica credatur, quam totius mundi aduersanti opinioni n. Sine huius sum. pont. voluntate, nec cogi debent vel possunt legitime ecumenica o concilia: nec eorum decreta, nisi eodem iubente, vbique terrarum seruari possunt. Sicuti prouincialia, nisi volente proprio episcopo vel archiepiscopo, in prouincia seruari vel sanciri nequeunt p. Et si benè ad amussim concilij vniuersalis substantia perpendatur, constabit etiam pertinacibus: illud non posse imperari aut congregari q ab alio, quam à summo pontifice, non à rege aut ab imperatore: etenim concilia ecclesiastica non possunt nisi per personas ecclesiasticas iniri vel decerni. Episcopi porò vel sacri patres nolent conuenire, neque possent, iubente imperatore vel rege: cum, quod reges vel imperatores in clericis imperium non habet, ecclesiasticòsve antistites: tū etiam, quod hodiè nullus sit imperator, nec vnquam fuit ab instituta ecclesia, cui per vniuersum orbē omnes æquè obtemperauerint. Imperant namque sine Cæsare, & spreto eius iussu in suos subditos, veluti monarchæ, reges Galliarum, Hispaniæ, Portugaliæ, Angliæ: & in oriente alij imperatores & reges, qui Romanorum Cæsarum cōtemptis legibus, suis viuunt. Quamobrem eis subditi antistites, quod Romanus vel alius princeps iuberet, facillè cōtemnerent, nec vnquam in vnum cogilocom possent. Et rursum, si conuenissent, nec decreta eorum postea vbique eorum autoritate seruaurentur, vel reciperentur, etsi ius esset principibus statuendi de his, quæ religionis sunt. Quare necessarium fuit vnū esse & solum præfulm, ad quem summa totius religionis, & potestas vniuersa in sacra referretur, cui omnes Christiani obtemperent, cuius iussu antistites sacri diuerforum regnorum veniant, conueniant, decernant, & decreta aquid se seruari faciant, vt ab illo approbata,

a Vuolphgangus Lazius, li. 2. reipub. Rom. c. 2. b Cassiod. li. 3. variar. epistol. Theodorici ad Aedodatum. c de quibuslibet in ca. clericos, s. ordo episcoporum, 2. diff. d ca. Beati Petrus & Paulus, 3. q. 7. e c. vrbes, ca. in illis, 80. diff. f Gildas, de vita et moribus Britonum, g Gothfridus Monomachus Brito seu Anglus, in historia Britonum, & Tritemius, lib. 1. cōpendij annalium Francorum, ca. 1. de priuileg. li. 5. Decret. tit. 33. h D. Paul. ad Roma. c. 23. 4. 5. 8. 9. i Actuum, 7. c. & 1. Paralip. c. 8. & Thob. 6. k Luitius, in r. Diony. Halic. in 2. Salustius, in bello Ingurthino, l. de c. mēda. C. Iustij, l. Plurati. in vita Fab. Max. m ca. sexta synodus, 16. diff. can. fi. 68. diff. n. ad Cor. 4. o ad Gala. 4. p vide Iustorū, anno 557.

v Sozomenus lib. 4. historiz tripartita, ca. 16. x Tertull. lib. de vrbiscriptione contra heret. y Victor. lib. 2. perfectionis Aphricæ. z Cypria. lib. 1. Epistola. ep. i. a in r. lib. 3. Orientalis, in pen. constitutione qua Michaël Palæologi cō. b Tertull. li. 4. epist. ep. 2. c Abdias Baby lonic. 1. historiz ap. to. d Niceph. Calix. lib. 2. c. 35. e Eugenius, lib. 2. c. 11. f Egeffip. lib. 3. c. 3. g Epiph. to. mo 2. lib. 1. c. 6. tra heres. heresi 27. h c. 1. de male dic. ca. clericos, 21. diff. i ca. sacrosancta, 22. diff. k can. propositio, de consec. sac. c. illa, de electio. apud Greg. C. c. m. pastoralis. s. fi. de sententia & re iudic. l. c. nemo, ca. lorum c. facta subditio, & ca. eundem per mundū, 9. q. 3. m can. signifi. casti reges, de electio. apud Grego. n c. ac est fi. des. 14. q. 1. c. x D. Hieronymus ad Damasium. o can. nec licuit, ca. synodum, c. nullus, c. concilia, 17. diff. p c. 1. & c. quādo quidè, 18. diff. c. habeatur, & c. quinque syno. ead. diff. num autē Papa sit supra concilium, vide Duarenum de benef. lib. 3. cap. 23. 1. de colla. in prag. fane. q. c. diligenti, de foto cap. contra s. h. in c. c. scribendo, c. de epist. & elec.

qui imperandi ratione earum rerum quae salutem animae & fidem respiciunt, habeat potestatem. Sic enim & apud patres antiquos legis Moisaicae statutum erat à Deo, ut qui superbisset nolens obedire sacerdotis summi imperio, qui eo tempore ministraret Domino Deo ex iudicis decreto morderetur, & auferretur malum de Israël. Cuius legis translatio facta in Christianam ecclesiam quia translata in eandem est sacerdotium, perfectiusque in ea est, quod perfectior veritas est, quae in Christiano sacerdotio tractatur, umbra, quae erat in lege antiqua. Schisma in potestate pontificali & nunc quemadmodum in antiqua lege, abominabile & horrendum est: cui ultimum imminet supplicium, exemplo Chore, Dathan & Abironis. Symbolum huius erat in praecepto, ne summus pontifex vestem suam scinderet. Et vestis illa incōstitutio Domini nostri Iesu Christi, desuper contexta per totum, quae etiam mansit integra inter milites & carnifices, ut scriptura Dei impleteretur. Multo magis & inter Christianos, potissimum inter alios minores pontifices, qui creati & autoritate donati ab eo summo pontifice, non à regibus vel Caesaribus sunt: quamquam aliquando per illos ad praelaturas & dignitates nominentur. Quae nominatio & summo pontifici, ut soli qui auctoritatem habet ordinandi, sit: Non secus, quam apud Ethnicos quoque Pontificibus ius erat in flammis sacerdotisque, statuendi & destituendi, si quid contempserit, negligētia religionis admiserit, & animaduertendi in vestales seges in conferuando igne perpetuo, vel in delinquentes. Neque certe æquum est, aut erit monstro simile, à capite membra discedere: sunt autem inferiores praesules summi membra, in partem sollicitudinis eius, non in plenitudinem potestatis vocari. Nec minus principes seculi, alique ex populo Christiani cuiuscunque sint imperij, huic capiti inferuire debent: & ideo & quae fidei sunt illis recte imperari à summo pontifice possunt, sicut & inter gentiles, ille illorum superstitionis primus & summus antistes consulens ipsos qui imperium tractabant, in prouincias fortitas ire verbari. Et ideo gērum reges ne pontificibus sacrorum subiicerentur in omnibus, & ipsi curam gerebāt sacrorum & caeremoniarum auctore Aristotele. Et Seruius in illum versus Virgilij.

Rex Anius, rex idē hominū Phœbique sacerdos m.
 Et & necessarium fuerit sublati de medio Romanorum, regibus, regem sacrificulū creare, qui in sacris regis solitas ageret partes. Ea quoque ratione monuimus gentiles Caesares inauguratos omnibus sacerdotiis, ut quae religionis essent, tractarent nullo vetante. Vnde sibi hunc titulum pontificis summi inter praecipuos vsurpant, ut constat ex inscriptionibus titulorum, Augusti, Vespasiani, Traiani, Septimij Seueri, & aliorum. Meminit & Lampridius Alexandrum Seuerum Christianos passum, & tantum detulisse pontificibus, & quindecimuiris, atque auguribus, ut quasdam causas sacrorum à se finitas, iterari, & aliter distinguere pateretur. Ex quibus aperte docetur eos falli, qui comminiscuntur à tempore tantum Eucharisti sum, pontif. Pontificem Romanum, seu sedem apostolicam esse caput ecclesiae catholicae: nam antea Christiani idem per orbem sentiebant quamuis non aperte, ob tyrannorum persecutiones. Traiani, Hadriani, & Nerue & anteriorū Neronis, & Domitiani. Et si non

disiteamur Eucharistiū titulos vrbis Romae presbyteris diuississe, & septem diaconos instituisse, qui veritatis gratia concionatores obseruarent. Atque vnā fanciuisse sacerdotes non esse affligendos à subditis sed valde colendos, sub anno Domini 105. Fallitur quoque qui putat primum Papam, & summum Pontificem ordinatum Bonifacium 3, per Phocam qui 61. imperator factus est anno Domini 605, secundum Gregorium 5. Nam Phocas quidem defendit electionem Bonifacij 3. Verum & ante Bonifaciu 3, & ante Phocam erant episcopi seu pontifices summi, vniuersales, & Papae dicti, ut ante docui. Magna certe dignitas huius pontificatus summi, & idcirco virum egregium, & praestantissimum desiderat, & sanctissimum: qualem vestimenta, & insignia in veteri lege demonstrant, Nam in primum erat foeminalia, circa ferenda, castitatis symbolum. 2. tunica lineae, honestatis, puritatis, & innocentiae: 3. balteus circa lumbos, iudicium, quod superflua restringenda sint: 4. erat illi mitra in capite: 5. lamina aurea sub fronte pendens, in qua scriptum erat nomen tetragrammaton יְהוָה adonai: 6. superhumeralis aureum: 7. Rationale iudicij: 8. tunica iacynthina cum tintinabulis aureis, & malis punicis in fimbriis: Aderat & cocculus, & byssus, & purpura bis tincta, & alia quae Moyses describit in Exodo, cap. 28. quae explicat ibi sacri interpretes. Ethnicis pontificibus & auguribus, turrita erat gemmata, & regia corona, ut constat ex Lampridio 7, & Herodiano 2, dum agit de Bassiani ornatu sacerdotali. Secundum Panormitanum a pontificis summi nunc insignia sunt: vestis purpurata, equus albus, fringum & calcaria aurea, quibus & vitur eius legatus nempē quando legatione fungitur ultra mare, adduntur & alia pontificis insignia, soli concessa, quae & mystice quid inesse ei debeat: dignitatem eius testantur. Dominus noster Iesus-Christus ecclesiae constituit suae vicarium primum, in sanctitate praestantem, in paupertate eximium, in humilitate maximum, in virtute supremum D. Petrum: non fastu, sed simplicitate, pedibus nudis ambulatē. Illa 13 recens tunc ecclesia & tyrannorum vi oppressa, paupertate, & vitae puritate, spiritus sancti virtute feliciter propagauit logē latēque fidei & Christiani nominis surculos, & vicit tandem impiorū crudeles proprio sanguine minas, & disseminato vbique verbo Dei, sedatisque persecutionum fluctibus, religio sancta & immaculata peperit diuitias: tandiu tamen fides clara emicuit, quandiu diuitiae non suffocauerunt matrem, & luxuriam immodicus non obsedit praelatos. Verendum autem nunc est, nisi ad primum ecclesia redeat viuendi morem, & ad rerum humanarum contemptum, tot adhuc fluctibus apud nos agitantam iri, quot iam in Asia & cum prodiret in orbe iactata est, donec expurgata igne persecutionis, in suam restituatur puritatem. Ego pusillus 14 homo nihil ausim iudicare de vestitu aurato & sericato vel oloferico & vario cleri, minus de summi pontificis, cardinalium, & episcoporum apparatu: dicam tamen quod sentio, omnem luxum & pompam, & magnificum ornatum esse ab omnibus Christianis respuendum, maximè ab ecclesiasticis: exceptis iis, quae ad insignia pertinent dignitatis, & ad necessitatem officij, vel humanae naturae. Quemadmodum sub Gregorio 4. anno 830. synodus interdicti ecclesiarum ministris, & vniuerso clero pretiosiores vestes, aurum &

a Deuter. c. 17. e. per venerabilem, qui filij sint legit. c. abut. n. q. 3.

b c. translatio, de cōstitutio. ad Gala. c. 4.

c. c. denique, 7. d. Numero, c. 19. e. Leuit. c. 10.

f. Dini Ioan. enang. c. 10. & D. Matthe. 12. & D. Marc. ca. 15.

g. Val. Max. lib. 1. c. 2. Iulius obsequens, lib. 2. prodig. Liu. 9. dec. 1. li. 2. 4. 8. Dio. yf. Halic. lib. 8 & 9. Plineus, lib. 2. epistolar. Orof. li. 23. c. 4. h. c. cum nō liceat, de praescri. ap. Greg. 1. c. mandata, eo. tit. de praescript. c. ad honorem, & aucto. & vspal. li. k. Corne. Tac. in 1. Aristot. 3. Polit. c. 10.

m. Seruius, in vers. so. lib. 3. Aeneid. Virg.

n. Pomp. Lert. de sacerdot.

o. Dio Cassi. lib. 50.

p. Aelius Lampridius, in Alex. Seuer. q. Eucharistiū, sedisse testatur Irenaeus, lib. 3. aduer. haeres. c. 1.

r. Isidor. tom. 1. consilio. Polydor. Virg. li. 4. de inuentor. rer. c. 9. s. Grego. 11. epistol. c. 1.

t. vide Platina in eius vita, & Sabellicum.

v. can. officij, 2. 4. q. 1.

x. Ratio in canon. si Papa, 4. 0. dist.

y. Lamprid. in Alex. z. Herodianus, lib. 5. a. Pan. in c. antiqua, num. 4. de priuileg.

b. Hostiens. in d. c. antiqua.

a. Platina, in Greg. 4. Ioan. Trin. in Cron. Gal. Pichus, in tit. de vestibus. Olobar. lib. 11. c. b. Bond. 10. Dec. c. Gagui. lib. 9. c. Tomo 2. C. d. in Con. Constantien. Con. c. 1. de hoc schismate vide historiam Theodorici de Niem. c. 1. 2. 3. dist. 79. f. ca. in nomine domini, 23. dist. g. c. in nullis, c. obitum, 61. dist. ca. Metro politano, 61. dist. can. quam si 8. q. 2. ca. licet, 8. q. 1. de a. lia ecclesia vel let electio eriam, c. cum nobis, c. cum inter, c. in causis, de electio. ap. Greg. h. c. sacrosancti, 32. dist. ca. ita dominus, 19. dist. i. D. Matthe. c. 16. k. c. si Petrus, & c. vnde ipse Clemens, 8. q. 1. Clemens epistola ad Iacobum fratrem domini, Euseb. 1. 3. c. 11. Tom. 1. Concilio. in Clementi. l. Irenaeus, lib. 3. c. 3. m. ca. si Petrus, iuncta gl. pep. 8. q. 1. n. in cōcilio. An tiocheno, in can. episcopo, non liceat profese, & concilio Martini Papae, c. episcopo non liceat ante, 8. q. 1. c. remoto, 7. q. 1. c. in canonibus, 10. q. 1. c. cōuenior, 23. q. 8. p. Polydo. Virg. li. 4. de Inuentor. rer. c. 10. ca. episcopos, & cano. principali, 63. dist. q. Platina, in vita Pelagij. r. Platina, in Greg. 1. s. Polydo. Virg. li. 4. de Inuentor. rerum c. 10. Platina, in Benedicto 2. & Volater. t. c. nullus c. Adrianus, 63. dist. v. ca. Valentianus, & ca. sequentibus, 63. dist. x. c. plebs, 63. dist. v. ca. Agatho, 63. dist. z. c. quia facta Romana, 63. dist.

rum & argentum, omnesque corporis luxus. Plures, quam vnus pontifices esse non possunt summi, vno & eodem tempore: & proinde si contingat plures eligi, schisma est. Ut olim factitatum sed non sine iactura pacis Christianae, legimus: quale ingens inter Italos & Gallos ob duos creatos pontifices, Vrbanum sextum Neapolitanum creatum ab Italis circa annū Domini 1376: & Clementem 7. creatum Papam à Gallis: quod durauit annis 39. ad Martinū 5. electionem, qui depositis Iohanne 23. Gregorio 12. & Benedicto 13. Constantiae in potestatem electus est, per synodum Constantiensem anni 1413. Fuit primum & exitiale schisma Nouati, contra Cornelium sum. pont. item Liberij & Felicis Vrscini, contra Damasum: Eulalij, contra Bonifacium primum: Laurentij, contra Symmachum: Dioclori, contra Sozimum 2. Debet eligi ex consilio Stephani Papae 3. & ex decreto Nicolai Papae in summum pontificem, ex cardinalium gremio, si inueniatur idoneus, aut si non sit, aliunde. Sicuti in omnibus aliis electionibus praelatorum statutum, ut de gremio & collegio clericorum eligentium, primum si idonei sint, eligantur: si minus, ab alia ecclesia. A quibus autem eligatur summus pontifex, quæstio temporum habet distinctionem. Et sacrosancta Romana & apostolica ecclesia, non ab apostolis primū, sed ab ipso domino & saluatore nostro primū obtinuit: nam beato Petro apostolo dixit, Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo ecclesiam meam, & c. Subinde D. Petrus sibi in sede delegit successorē Clementem, quamquam is immediatē D. Petro in sede non succederet, & ipso volente ante illum eandem tenuerint Linus, Cletus seu A. naclerus. Eo quod viuente adhuc D. Petro, Linus & Cletus adiutores adsciti sunt in administrationem bonorum externorum, qualem diacones habebant, & nunc camerarij Papae. Fuitque Clemens secundum electionem secundus, sed in administratione quartus summus pontifex. Deinceps quia exēplo perniciosum visum est, ut quis deligeret sibi episcopum successorē, & quae Dei sunt ab hominibus dari, alia formula eligendi summ. pontificem comprobata est, & à fossilibus ecclesiasticis delectus. Ecclesia postea pacem adeptā, inter fuit populus, & secuta Imperatorum comprobatio, seu authoratio: p. omnia Imperatoris comprobatio in electione Pelagij 9 & Gregorij 1. Benedictus 2. sum. pontif. statuit in posterum deligi summos pontifices per clerū & populum Romanum, sine consensu imperatoris: prohibuit dehinc laicis, ne se immiscerēt pontificum electioni, ab Adriano S. P. & in 8. Synodo: neue consensu imperatoris adhiberetur, & ne electio ab imperatoribus facta rata esset, cautum est: quamuis placuerit aliquando & plebem electioni adesse. Sub Agathone sum. pontifice Siculo, imperatori dabatur certa pecunia pro ordinatione pontificis, & ideo eius requirebatur authoritas, sub annū Domini 680. Quia & Stephani Papae extat decretum, ut praesentibus legatis imperatoris ordinareretur sum. pontifex, videlicet ut coererentur scandala, quae solent in electione interuenire. Adrianus primus, qui adeptus est sedem apostolicā anni Domini 772. cum eius rogatu Carolus magnus ad defendendas res ecclesiae uenisset, habita synodo cum 153. patribus, & electionē summi pontif. archiepiscoporum & episcoporum, cum omnibus inuestituris

Carolo concessit cum dignitate patritiatus. Ludouicus primus, Caroli Magni filius, cessit hoc ius electionis in perpetuum Paschali primo, sum. pontifici qui sedit anno 817. & ipse antea à populo Romano sine consensu imperatoris electus. Quare nec in electione Adriani 2. adhibiti fuerunt legati Caesaris Ludouici 2. quamuis tunc in vrbe essent, anno Dom. 869. & si quaedā vsurpata consuetudo antea obtinisset. Henricus 5. Imperator, cōtendere de principatu & de inuestituris episcoporum, cum Paschali 2. ausus, excommunicatus, tandemque culpam deprecari coactus est, ut eius temporis auctor consignauit literis Gothfridus Viterbiensis lib. 17. historiae quae Pantheon inscribitur, in Henrico 5. Adriano 3. qui sedit in pontificatu anno Domini 886. primus ad populum retulit, ne in creando pontifice consensu imperatoris expectaretur. Verumtamen Leo 8. sum. pont. qui sedit circa annum Domi. 968. Othoni 2. Imperatori, potestatem eligendi pontificem renouauit & confirmauit, certis ob id literis datis, quod tutius se imperij hostibus opponere posset. Iurauit autem antea Otho Iohanni 12. antecessori fidei dilectam, & nihil suo cōsilio consensu, aut exhortatione perditurum, nullumque placitum de rebus, quae ad illum terrae sancti Petri sine consilio suo facturum. Ex his tandem variis concessionibus, & remissionibus, & decretis, nihil prater seditiones crebras & schismata ecclesia accepit: donec Nicolaus 2. Sabaudus, qui sedit circa annū 1065. ex concilij decreto, quod Mantuae habitum est, statuit pontificem summum à solis cardinalibus eligendum esse, cum praecedente tractatu. Alexander 3. Senensis rursus circa annum 1165. statuit addendo, ut disceptantibus inter se in electione cardinalibus, valeat illius electio, quem ex tribus partibus cardinalium quae elegerint: excepta causa necessitatis, in qua non expectantur duae partes cardinalium, imò & aliquando huic solemnitati renunciare possunt eligentes. Et si duae partes consentire non possunt, dicant, quidam brachio seculari cogendos esse conuenire, & ideo tādū in cōclauū derineri: ut Perasij factum ferunt in electione Honorij 3. item in electione Celestini & Innocentij 4. et si ius repugnet. Et hic etiam Alexander 3. Imperatori Frederico Barbarossae seu Anobardo constanter resistit, & cum 15. antipapas primò Victorem 2. Pascalem 3. Calistum 4. Innocentium elegisset, qui ordine fe Alexandro opposuerunt, & magnos in ecclesia tumultus cōcitarunt, de omnibus vnus probatus fuit, conciliis & synodis, neglecto etiam loco ab imperatore praescripto, habitis. Subinde sub Gregorio 10. sum. pon. anno Dom. 1273. coacta est synodus Lugdunensis 2. generalis in praesentia Michaëlis Palaeologi imperatoris, in quo inter alia capita & illud sancitum quod ad electionem sum. pont. pertinet. Primum, ut si summus pontifex in ciuitate moriatur, cardinales qui inibi praesentes sunt, teneantur expectare absentes per decem dies tantummodo: quibus clapsis, siue absentes uenerint, siue non, omnes qui adierint conueniant in palatio ubi habitabat praemortuus pontifex, & c. prout fusè explicatur in constitutione Gregorij 9. 10. quam interpretatur & confirmauit Clemens 5. propria constitutione, in qua & secundum praecedentem Gregorij 10. alia solemnitas, quae in papae electione & confirmatione requiruntur, describuntur. Pluribus etiam hoc summi pontificis electio-

a. c. Adrianus, 63. dist. Sabellic. Ennea. 8. lib. 8. & Sigiber. b. c. ego Ludouicus, 61. dist. c. Platina, in Paschali, & Volater.

d. can. in synodo, 63. dist.

e. Platina, in Adriano 3. & Sabellic.

f. Platina, in Leone 8. Albert. Krätius, li. 4. c. 10. & 11. & ca. in synodo, 63. dist.

g. can. tibi domino, 63. dist.

h. can. in nomine domini 23. dist. Lanfr. de sacramentis, Volateria. Polydo. Virg. lib. 4. c. 10. i. Alex. 4. in c. licet de vitanda, c. 6. de electio. apud Gregor. k. gl. 10. d. e. licet, in verb. à duabus partibus, & ibi Ioan. Andreas, l. in gl. ad verbum nullatenus, d. c. licet.

m. Platina in Alex. 3. Albert. Krant. lib. 6. c. 16. Randeuni fri. lib. 4. c. 72. n. Randeuni. li. 4. c. 71. & Saxogramma. li. 14. Pau. Emil. lib. 5. o. Paul. Emil. lib. 7. p. Platina, in Greg. 10. quod ponitur late in c. vbi periculum, c. 3. de electio. li. 6. Decret. q. in d. can. vbi periculum, cum suis 55.

r. Clem. Ro. man. cum suis 55. de electio. ap. Clem.

nis argumentum tractauit ex professo Iohannes de Brunello Doctor Aureliacens. in repetitione
 21 c. licet de vitanda, de electio. Tantæ autem efficaciam solemnem hæc summ. pontif. electio est, vt ea perfecta nihil regulariter obici electo possit: nisi aut quod ex forma facta nõ sit, aut quod electus hæreticus sit b, & incorrigibilis, non aliter c. Obiectum est Iohanni 12. summo pontif. in concilio Romæ celebrato in præsentia Orthonis, inter alia, quod missam celebrarit, nec communicarit quod in equorum stabulo diaconos ordinarit: quod in ludo alexæ dæmonum auxilia implorauerit, & alia d. Decretum Mantuæ in concilio Iatum sub Nicolao Sabaudo, contra summos pontifices largitione creatos e. Et defendit Bellemote, vt refert Cardinalis eius qui per pecuniam aut gratiam humanam, aut datione officiorum, vel aliarum rerum est electus, electionem esse nullam f.
 22 Sed & sexus fæmineus impedit electionem sortiri effectum, si in summum pontificem eligatur fæmina: cum, quia clausæ regni cælorum fæminis non sunt commissæ vnquam à Deo g: tum etiam quod ob sexus fragilitatem scædalem inferri posset ecclesiæ, vt ferunt cõrigisse in ea quæ Angliæ nata in Moguntia facta summus pontifex sexum
 23 ementia, dicta est Iohannes 7. Post cuius mortem, dicunt cautum, iuxta aliquos, nepost hac summus pontifex in pontificalem prouehetur cathedram, neue confirmaretur, quin prius in sella forata existens, eius virilia attraherentur h. Quamuis arbitretur summum pontificem in sella humili & sede constitui, vt moneatur, quod altior est sedes episcopalis & dignitas, eò magis eù de se humiliter sentire debere, atque similem se esse cæteris hominibus recorderetur, eidemque infirmæ naturæ subiici defectibus, & se Deum non esse. Sic enim non superbiendum esse admonetur, cum postea in sede apostolica inthronizatur, vt dicunt, & confirmatur: aut tamen inthronizationem, & pōtifficalia gerere potest, si bella vel alia causæ impediunt coronationem, & inthronizationem & confirmationem i. Obseruat tamen vsus, vt summi pontifices electi, ante coronationem Phrygiæ mythræ, & confirmationem, in datis, vel rescriptis vtantur subscriptione. Datum anno vel die 3. suscepti à nobis apostolatus officij: & tunc non sigillant bulla integra, sed ea quæ ex vno latere habet DD. Petri & Pauli imagines in plumbo: ex altera verò, plana est. At post coronationem, scribunt, Datum anno pōtifficatus nostri, &c: & integra vtuntur bulla, cum imaginibus prædictis ex vna parte, & cum nomine pontificis ex alia k. Finis huius præcipuæ dignitatis, est conferuatio vnitaris fidei, de quo antea: & id eò quia maius periculum in eligendo vnico & generali pastore, cautiùs est agendum, & ne schismata fiant præcauendum obnixè, & legitimè dignus eligatur l, qui possit onus hoc magnum pastoris vniuersalis exequi, & prudentia quæ eius libero relinquantur iudicio, sincère iudicare, illi soli seruata, & sedi apostolicæ. Qualia sunt depositio episcoporum m, restitutio iniuste depositorum n exempro eorumdem à metropolitani subiectione o, datio pallij p, restitutio clericorum q, fama restitutio r, congregatio conciliorum vniuersalium s, interpretatio canonum & suorum rescriptorum t. Sunt & 30. casus, in quibus excommunicationis absolutio, summi pontificis solius potestatem desiderat, quos fusc pertractat Angelus Clauasius v, Sunt & alij in quibus solus sum. pon,

a dicto c. licet de vitanda. b. c. si Pappa, 40. diff. e. glo. in dicto canone. si Pappa, in verbo à fide deuitis, p. ca. apertè, can. ait, ca. hæc est fides, 24. q. 1. c. dixit Apollonius, 2. q. 1. d. Luitprandus, lib. 6. c. 6. 7. 8. 9. 10. e. Polyd. Vergilius, li. 4. de Inuentor. rer. c. 10. f. Cardina. in ca. in nomine, 23. diff.

g. c. noua, c. 10. de poen. & remissio. li. 5. Decret. tit. 36.

h. Platina, & Sabl.

i. ca. in nomine domini, veripiane, 23. diff. c. licet de vitanda, de elect.

k. tradit gl. in verb. pontificatus, de reg. in lex. l. dict. c. vbi periculum de elect. in lex. dic. c. licet, eo. tit. ap. Grego. m. ca. dudum, 3. q. 6. n. ca. Ideo in 2. 2. q. 6. o. ca. frater, 16. q. 1. p. can. quoniam, 26. q. 1. q. ca. cõuenientibus, 1. q. 7. r. c. cõuenientibus, 2. q. 3. s. d. c. dudum, & c. Ideo, & tota r. diff. t. c. de confir. vili vel inuit. v. Angel. de Clauas. in Summa, in verbo, excommunicationis, gatio, 5.

potest gratiam facere & rigore iuris temperare, seu dispensare, quos idem Clauasius collegit x; idque cum causæ cognitione y. Pertinet & ad eù notio de fidei ratione z, & aliæ grauiore questiones a, & reseruata iure speciali, quæ verbis cõprehenduntur istis: *Restituit Pappa solus, deponit & ipse, Articulus soluit, synodumque facit generalem: Transfert & mutat, appellat nullus ab illo, Diuidit ac venit, eximit atque probat.* Quos refert & explicat gl. in c. quod trãslationem, de officio lega. lib. 1. Decret. Gregorij tit. 30.

De Cardinalibus. Cap. 4.

- 1 Cardinales vnde dicti.
- 2 De cardinalibus quare potius, quàm de patriarchis.
- 3 Cardinales pars corporis, senatores fratres, coadiutores summi pontif. sily primi gradus.
- 4 Cardinalium insignia, dum legatione funguntur.
- 5 Cardinalium dignitas quando orta, & quando prælata episcopis.
- 6 Cardinalium titulorum differentia, diaconorum, presbyterorum, & episcoporum ordo & dignitas.
- 7 Decanus inter cardinales quis.
- 8 Cardinalium tituli aliqui enumerati.
- 9 Cardinalium numerus quantus esse debeat.
- 10 Pontifex sum. pontifex quo anno sedet.
- 11 Innocentius 4. sum. pontifex quo anno sedet.
- 12 Cardinales quo tempore ita nominari ceperunt.
- 13 Cardinalium deligendorum formula, & qui & à quibus deligantur.
- 14 Cardinalatus num maior patriarchatu.
- 15 Cardinalium & summi pontif. consistorium, & que ibi tractantur rationes.
- 16 Consistorium Pappa quid, & de quibus iudicet.
- 17 Consistorialia beneficia qua.
- 18 Protectors & patroni consistoriales qui dicantur, & munus eorum.
- 19 Cardinales sede summi pontif. vacante, interim rempub. Christi regunt.
- 20 Legati ex Cardinalibus plerumque, & quot eorum species.

Cardinales dictos esse annotatū est b, i quod inferuiant sedi apostolicæ, quæ axis, & veluti cardo aliarum ecclesiarum est c. Aptius tamen dicemus adiectiue cardinales, videlicet personas, ad quas, quod sint ex sum. pont. senatu, ad quem summa negotiorum omnium Christianorū defertur. Et sicut cardinem vocamus negotij, summæ rei quæstionem d, ita cardinales, sacerdotes præcipuos & principales e. Cardinales itaque priorem ante patriarchas habent ordine tractationem: quia & illi pars corporis Pappæ dicti sunt f: vt senatores principis, pars corporis quoque eius g. Item fratres h & coadiutores eius, cum quibus ipse totum orbem iudicat i. Habetque ita ecclesiæ primò suum senatum episcoporum & cardinalium k: ex quo, veluti ex corpore, summo pontif. mortuo, alius deligendus est l. Proinde & illi maximæ erunt dignitatis, vt pote quos labor assiduus, & lateris principalis

x. Angel. Clauas. in verbo, dispensatio & in verbo irregularitas. y. can. requiritis, 5. pro tempore, 1. q. 7. z. can. pro remedio, ead. 1. q. 7. a. c. 1. de iuramento cal. lib. 2. Decret. tit. 7. c. vt debitus honor. c. 59. 6. fin. de appella. lib. 2. Decret. tit. 28.

b. gl. in c. exerecabilis, de j. bend. in extra na. c. 6. in verb. cardinalibus. c. c. sacrosancti, 22. diff. d. Siluius, in primum li. Aenei. Virg. in illa verba, haud tanto cessabit cardine rer. e. ca. 2. de offi. archi. presbyter. li. 1. Decret. tit. 24. & ibi glo. f. ca. quisquis, 6. q. 1. Cle. Felici, de poen. g. l. quisquis, ad leg. iul. maiesta. h. c. per venerabilem, vers. rationibus signatur, q. filij sunt legi. c. fundameta, 5. decet. de elect. in sex. can. Constantinus, 91. diff. i. Panor. in ca. ecclesiæ vestra, 2. co. de elect. & in ca. ex gestis, in gl. de clerici, non resident. k. ca. ecclesiæ, 16. q. 1. l. can. oportet & can. seq. 79. diff. d.

Principalis comitatus illustrat a. Et sicut Pappa, vnus ecclesiæ sponfus dicitur, sic cardinales filij, primi gradus dicuntur, ex sententia Iohannis Andree: & Immolæ b. Et vtuntur insignibus apostolicæ dignitatis, dum legatione funguntur ex concilio generalis statuto c. Obseruandum tamen est cardinalium dignitatem non eandem antiquitatem cum hodierna fuisse. Nam in collegio quidem apostolorum, D. Petro in consilium erant apostoli, quando vnâ fuerunt: postea & alij in consilio per illum & successores admissi. Fuerunt & aliquando summorum pontificum consiliarij & cardinales inferiores ordine & dignitate episcopis, vsque ad tempora Clementis 5, & Iohannis 22. Atque in summum pontificem, ante diaconos cardinales episcopi subscribent, & gradu deprimi videbantur episcopi, qui fiebant cardinales, vsque ad Bonifacij 8. tempora, vt scribit Iohannes Andree d, & Ludouicus Gomes e. Oportebat enim episcopos, qui ad cardinalatum vocabantur ciurare episcopatum, propter sacerdotiorum vetitam cumulationem, quæ nec illis concessa erat, donec permiffum fuit episcoporum cum cardinalatus retinere titulo, id est, cum beneficio dignitati cardinalatus annexo, ex quo titulum sui nomē cardinalis quis adipiscitur. Tituli autem cardinalium, in triplici differentia sunt: nam alij dicuntur cardinales diaconi, alij cardinales presbyteri, alij cardinales episcopi: habita ratione titulorum, seu beneficiorū, quibus cardinales tantum insigniuntur. Sic enim tituli diaconales, presbyterales, & episcopales (neque enim loquitur hic de alijs episcopatus, qui contingere possunt cardinalibus presbyteris aliunde, quam ratione dignitatis cardinalatus, ex quibus vt præpositi alij quilibet, possunt dici episcopi cardinales f). Inter cardinales, postremum & nouissimum tenent ordinem cardinales diaconi: medium presbyteri: supremum, episcopi. Inter diaconos antiquior, receptione decanus diaconorum dicitur: vt inter presbyteros, qui prior in eum ordinem cooptatus est, decanus presbyterorum: qui senior cooptatione est inter episcopos Cardinales, decanus collegij dicitur g. Singuli cardinales in suis titulis sibi decretis iurisdictionem habent penè episcopalem: quia & tituli illi comparantur ecclesiis seu parochiis episcoporum h. Et per hos titulos cardinalatus dignitatis fit sectio & distinctio. Sic cardinales episcopi dicti, Hostiensis, Velitrensis, Portuenfis & S. Rufinæ, Sabiniensis, Tusculanensis, Prænestinenfis, Albanensis, Tituli presbyterorum cardinalium Sanctæ Crucis in Hierusalem, sanctorum Marcellini & Petri, quatuor coronatorum, Iohannis & Pauli, S. Anastasiæ & c. Tituli & ecclesiæ diaconorum, vt sanctæ Lucie in Septifolijs, S. Mariæ in Aquiro, S. Theodori, S. Mariæ in Cosmedin & c. De quorum titulorum institutione, numero & insignibus, nihil amplius adiungam, quod de his latè pertractauerit Onuphrius Pannunius Veronenfis, libro de Episcopatus & Damasius Bibliothecarius libro Cameræ apostolicæ: extat & vulgaris liber inde sumptus, qui Prouinciale omnium cathedralium vniuersi orbis ecclesiarum inscribitur, vbi tituli referuntur i, Monebo tamen, titulos cardinalium fuisse aliquando plures, aliquando pauciores, eò quod & numerus cardinalium definitus non est: Nam summi pontificis arbitrio, à quo sunt, vel augeantur, vel minuitur. Ideoque nec immorabor in quæstione, num Septuaginta tantum esse debeant:

a. in l. de præposit. labo. lib. 12. c. b. in c. sacris, de poen. in sex. c. c. antiqua, de pñileg.

d. Ioan. Andr. in c. cum aliquibus, de rescriptis in sex. & in c. cum apostolus, de censuris. e. Gomes in proemio Cõment. ad reg. Cancellaria.

f. can. relatio, 21. q. 1. c. sacrosancti, 22. diff. c. pastoralis, 7. q. 1.

g. vide Hostiensem, in ca. 2. de offi. archi. presbyter. & in summa eius tit. gl. in 5. de numero & qualitate, cardin. in pragmat. sanctio. h. ca. his quæ pro ecclesiæ, de maioritate, de obedi. de cler. nõ residentib.

i. vide & Speculatorum, in tit. de legato. s. sequitur Iacob. Aluost. & Præpositi, in c. in feud. episc. vel Abba. Chaffan. in Catalogo glori. mudi 4. par. consider. 10.

discipuli quia tot fuerint domini k, tot linguæ, & nationes ex quibus plures confugiunt ad sedem apostolicam, quemadmodum voluerunt Albericus l, Cardinalis Zabarella m, & Martinus Laudensis n, an verò plures vel pauciores, Scio tamen constitutum in concilio Basiliensi o, esse debere moderatum cardinalium numerum. Cuius interpretes p refert, tempore summ. pontif. Pontiani, cardinales fuisse numero 136, quod tamen falsum auguror, ex eo quod Eusebius annotat q. Pontianum summi pontificatus sedem adeptum anno Domini 235, quo tempore nomen cardinalium nõ erat in vsu, quod cepit vsurpari, si credamus Volaterrano r, sub Benedicto 9. summ. pontif. circa annum Domini 1031. vt & postea Innocentio 4. circa annum Domini 1250. galerū roseum cardinalibus, & vt equo velierentur per urbem concessit s. Arbitror tamen Volaterranum non obseruasse ante Benedictum nonum cardinales fuisse dictos temporibus Constantini 8. & 9. CC. Orientis, & sub Ludouico 4. imperat. Occidentis & Henricho primo Saxone, Orthono Magno & Iohanne 11. summ. pontific. circa annum 930. Etenim Luitprandus Ticinensis t, qui eo tempore vixit, meminit de synodo contra Iohannem 11. celebrata, et nominat cardinales diaconos cardinales presbyteros & cardinales pontifices, qui erant sub Orthono Magno. Hos etiam fuisse tempore y. Iulij synodo generali sub eò habita, constat cuius meminit ius pontificium v. Forma qua eligendus sit cardinalis, in synodo Basiliensi præscripta x, vt fiat scrutinio & consensu cardinalium de viro probò: moribus bonis, insignito, iustis natalibus orto, id est, legitimo, licentiaro aut doctore, ætatis, 30. annorum, qui nõ sit nepos ex fratre vel sorore sum. pontif. vel cardinalium. Nescio tamē num hodie arbitrio pontificis sumantur cardinales. Cæterum num cardinalatus dignitas maior patriarchatu sit, in quæstione versum est. Atque ordinarius concilij Basiliensis interpretes, cardinalatum præponit patriarchatu y. Ego tamen iuris pontificij censura, vt mihi videtur, expressæ, & indubitatæ adhæreo: quæ post sedem apostolicam patriarchales sedes in gradu proximo dignitatis enumerantur z, nulla mentione facta cardinalium. Cuius sententiæ arbitror esse Panormitanum a, qui in suas partes vocat Hostiensem asserentem cardinalem, Hostiensem habere ex priuilegio ecclesiæ Hostiensis, eo quod Papam coronet, & vngat imperatorem, vt præcedat omnes patriarchas: & immediatè post sum. pontif. sedeat. Hoc tamen non inuenio in concilio generali exceptum b, quo sedes secunda data est patriarchis: neque inibi etiam scriptum, huic decisioni Hostiensis cardinalem se obieisse, vel interposuisse, vt potius mihi consensisse, videatur c. Quia autem hic sacer cardinalium cæctus, 15 concilij causa & senatus loco summo pontifici inferuit cardinales olim apud summum pontificem bis in hebdomada conueniebant: nostra verò ætate cum negotia apud illum decreuant, semel tantum. Vocatur eorum conuentus consistorium. Inibi præponuntur & deciduntur controuersiæ electorum ad episcopales, archiepiscopales, Metropolitanas, patriarchalesque ecclesias: Atque discutitur, Vbi ecclesiæ vacet, & ad quem electio pertineat, num ad capitulum, ciuitatem, prouinciam, regem, vel alios. Eliguntur etiam per illum consistorium præpositi ad ecclesias monasteriaque, quæ ex solita consuetudine sedi a po-

k. c. septuaginta, 16. diff. can. in ro. 21. diff. d. Matthei, c. 9. l. Alb. ric. de Rot. in rubr. de stat. hom. m. Zabarella. in Clem. 2. in 6. ir. ritum, in 6. q. de electio. n. Marti. Laudens. in tracta. de cardinalib. o. in 5. statuit, de numero cardinali. in pragmat. factio. p. gl. in d. 5. statuit, in verbo moderatus. q. Eusebius, li. 6. c. 22. r. Volaterra. in Anthropol. gloria. s. Volaterran. vbi supra, & Polydor. Virg. li. 4. de Inuentor. rer. c. 9.

t. Luitprandus, lib. 6. c. 22. rebus per Europ. gestis.

v. c. præful, 2. q. 5.

x. s. fr. de numero & qualitate, cardina. in pragmat. sanctio.

y. gl. in 5. quod si quis, de coll. in pragmat. factio.

z. c. pen. & sic omnes, & ca. sacrosancti, 22. diff. c. antiqua, de pñileg. a. l. anor. in d. c. antiqua.

b. in d. ca. antiqua.

c. Nicena, 11. diff. 1. si remu. nandi, 6. 2. manda.

a c. 1. Paralib. c. 3. & 7. Ioseph. lib. 6. de bello Iudic. ca. 5. & contra Apionem. b vide Hege- scum. c Xiphilinus, ex Dione. in Adriano. d Ioseph. 2.

gloria praestata, Rex Salomon aedificari curauit: illustrior reddita, morte & sepultura saluatoris Domini nostri Iesu Christi: & insigni clade, quae ei in vindicta tanti sceleris illata fuit sub Vespasiano, postquam & iterum fuit Adriani iussu habitata. & deinceps ab eodem multis caedibus ob contumaciam Iudaeorum oppressa. Et quamuis ex Sion exierit lex, & verbum Domini de Hierusalem, tamen prouincialis liber omnium ecclesiarum annotauit, monumenta veterum, quae non modicum habent auctoritatem apud Palaestinos maximè, & Graecos, Hierosolymitanam ecclesiam vsque ad tempora Iustiniani Augusti episcopum habuisse nulla vel modica dignitatis prerogatiua. Imperante autem illo principe congregatam fuisse synodum generalem Constantinopoli, sub Vigilio Papae & Elicio Constantinopolitano patriarcha, & Apollinario patriarcha Alexandrino, & Euthachio patriarcha Antiocheni: & in illa, inter alia placuisse honore patriarchali donadam sedem Hierosolymitanam. Et quia ciuitas inter fines & limites erat patriarchatu Antiochia, & Alexandria, nec illi essent sufficienter episcopi suffraganei, ex communi omnium consensu, ab utroque patriarcha vicino placuit etiam decerpere, & vt in formam patriarchatum aliorum ille ordinaret ecclesias sibi subiectas. Quae omnia sumpra sunt, ferè ad verbum ex Guillelmo Tyrio patriarcha Hierosolymitano, qui & describit nominatim archiepiscopatus & eorum suffraganeos.

De Patriarchatu in genere. Cap. 9.

- 1 Patriarcharum senatus qualis. Euicelli episcopi patriarcharum qui, eod.
2 Patriarcha electio ad quos pertinet.
3 Patriarcharum electionem confirmat sum. pontifex, vel eius legatus.
Confirmatio electionis patriarchae primatum eorum summi est pontif. eod.
4 Episcopatus usurpatus ab Agarenis. Sebaſte, olim Samaria.
5 Episcopatus in nouis insulis.
6 Patriarcharum inſigne, pallium, crux, & priuilegia.
Crux quando & ubi non potest praeferi patriarchae. eod.

Vemadmodum summi pontifices Romanae Senatorum loco cardinales habent, sic & patriarchae in consilio habent quosdam episcopos, qui non subiciuntur cuiusdam Metropolitanum, sibi familiares & suffraganeos, semper adstantes, quos Graeci vocant Euicellos, sicut enim Graeci δυνάμεις, stantes sine motu, quietos, sicut apud Hesiodum β. ἤμερος δ' ἀνεμής τ' ἀβραι πόντος ἀνήμερος δ' ἄνεμος, &c. vt & apud Homerum h & alios. Hos familiares suffraganeos a Graecis vocari testatur Guillelmus Tyrius, cancellos, sed vereor ne corrupta vox sit. Electio, destituta pastore sede patriarchatum cōpetit canonicis ecclesiarum patriarchalium: nisi ciuitates patriarchales occupantur ab Agarenis, & canonici pauci inibi inueniantur, quo casu electio deuoluitur ad sum. pontif. k Confirmat & alioquin electos patriarchas & primates summ. pont. l vel legatus de latere vt & episcopos, qui

l in prouincia Romanam ecclesiam agitur de Hierosolymitan. patriarch. g Hesiod. li. 2. Ergon. h Hom. Ilia. r. i Guillel. Tyrius, li. 14. belli Sacri c. 12. k c. sancta Romana, de elect. in extranag. commu. l c. scriptum, c. 40. de elect. 29. Gregor.

ab archiepiscoporum eximuntur potestate m. Hic notandum est, in episcopatibus & archiepiscopatibus vltimarum, patriarchales sedes valde decreuisse ob tyrannidem Turcicam, sub qua degunt illis à Christianis derelictis: si vt in Aegypto vsurpata Senlona, quae erat Archiepiscopatus sub imperatoribus Graecorum Orientis, ite Gazarus & Vato episcopatus, vbi erant templariorum sedes: Hierusalem, Sebaſte quae olim Samaria. Et versus Arabiam, Ebron, Patracésis, Cumatensis quae nunc Eracum, sedes archiepiscopales, alia quae alibi permulta. In quarum locum, Deus fidem Christianam in insulas extimas, seu noui orbis incolas producens, episcopales sibi delegit sedes. Nam & ibi plures nunc episcopatus à tempore Alexandri 6. summ. pontif. qui primus quinque erexit n. Patriarchae à summo pontifice pallium accipiunt, plenitudinis officij pontificalis inſigne, quod & ipsi postea suis suffraganeis largiuntur o. Atque cum hoc priuilegium habent, vt crucis vexillum vbi que sibi praeferi iubere possint: praeterquam in vrbe Roma, aut vbiunque summus pontifex extiterit, aut eius legatus, qui vtatur insignibus apostolicis primè dignitatis. Ad hos quoque qui ditionis patriarchalis sunt, potest liberè appellari. Quod Iohannes Andreas, Panormitanus & alij p. intelligunt etiam omisso medio: aliter enim hoc priuilegium non esset adscribendum, cum ad Metropolitanum quemlibet prouocari possit iure ordinatio à suffraganeis q. & Metropolitanus sint suffraganei patriarcharum r. Item priuilegium vt non nisi consensu patriarcha, possit archiepiscopus episcopum ordinare s.

m c. si abbat. cap. 36. de elect. in text.

n Petrus Martyr. lib. 9. Decadis 2. noui Orbis. o ca. antiqua, 23. de priuil.

p Andreas, Panorm. & alij, in c. antiqua, de priuil. q can. si inter episcopos, 6. 7. 4. r c. pastoralis, de offi. ordin. s c. quoniam, 65. dist.

De Primatibus. Cap. 10.

- 1 Primas dicitur omnis patriarcha, sed non contra.
2 Primatia ius praescribitur & priuilegium.
3 Primatia regnorum.

Primates quidem, appellari quodammodo patriarchae possunt: tamen non omnes primates, verè patriarchae sunt v. Primas namque alio in loco quam vbi patriarchae insituntur sunt: esse potest nihilominus officij, quod est patriarchis, sed nec tanta auctoritatis, neque cardinalibus praefertur. At maiores archiepiscopis, à quibus ad illos prouocatur 7. Archiepiscopus primas est, & potest ius primatiae in prouincia alterius episcopi sibi acquirere z. Primates sub sum. pontifice sunt Aquiliensis, in Italia: Cantuariensis in Anglia: Burturicensis, Grandiensis b, & Lugdunensis praecipuus horum, in Gallia: in Hispania, Tolentensis c: in Sardinia, Pisanus e.

t can. 1. 2. 3. 99. dist. can. conuestus, 9. q. 3. v cano. nullus primas, 9. q. 3. x Felinus, in rubr. de maior. & obed. y in can. 1. 99. dist. z Panorm. in c. exposuit, per illud cap. nu. 4. de Dilatio. a gl. in ca. clericos, in verbo archiepiscopi, 21. dist. b Angelus de Clauasio, in summa, in verbo patriarcha. c quem primatum instituit Vrbanus 2. sum. pontif. vt auctor Francisc. Tarapha li. de regi. Hispano. d vid. Rophredus Beneuentanum tit. de iurib. quae cōpetant prelat. Nico. Boerium, in lib. de Auctorit. Magni consilij, num. 54.

De Archiepiscopis. Cap. 11.

- 1 Archiepiscopi constituti vbi ante erant archidiaconi, & rectores prouinciarum.
2 Archiepiscopus, & Metropolitanus idem.
3 Metropolitanus unde dicitur, prouincia constituta de quot ciuitates exiguntur, eod.
4 Metropolis ciuitas quae dicatur.
5 Archiepiscopus à quibus eligitur.
6 Archiepiscopus consecrandus, unguendus, & ordinandus.

Archiepi

Archiepiscopus quid non possit ante consecrationem, eod.

- 7 Archiepiscopi a Moscoviticis à quibus, & ex quibus eligantur, & consecrentur.
8 Archiepiscoporum auctoritas & officium, & 9.
9 Episcopi sine permissione archiepiscopi in aulam principis non erunt.

Archiepiscopi illis vrbibus feruntur à beato Petro praepositi, quibus antiqua superstitionis & idololatriae praesentia Vuolphgangi Lazij, in Galliis & Germania, in illis sedibus, vbi erant rectores prouinciarum, proconsules, legatue proconsulares, Metropolitanus constituti fuerunt episcopi b. Archiepiscopus episcopis maior c, inferior primatè d. Sidonius tamen Apollinaris scribit, Metropolitanos in Gallia sedi Romanae immediatè subiectos, alibi autem Patriarchalibus e. Archiepiscopus in vtroque ciuili & pontificio iure, saepe Metropolitanus dicitur, neque haec nomina differre docet Rebuffus f, vt & Metropolitanus ius est, quod archiepiscopus cōpetit h. Sidorus ratus est, Metropolitanos dictos fuisse à numero ciuitatum: quia & Pelagius pp. scripsit, singulis prouinciis praesesse debere vnum Metropolitanum, atque in vna quaque prouincia esse debere vndecim vel saltè decem ciuitates, & totidem episcopos i. Et forsitan quidem Pelagius talem prouinciarum & diocesum distinctionem accomodam existimauit, at eiusmodi non fuit semper, sed nutu principum, annorumque curriculo, prouinciarum forma mutata est, vt docet Beatus Rhenanus k, Sextusque Rufus consularis l. Placuit autem Budaeo, Metropolitanis ciuitatem dici, ex qua colonia, nempe alia oppida processerunt, id est, ex qua coloni & incolae in alium locum translati sunt m. Et ita se habere μεταβολήν ad ἀποικίαν seu coloniā, vt matrè ad filiam: quod & Suidas tradit, ἀπὸ τῆς μητρὸς ἔπλεως, quasi dicamus ciuitatem matrè. Et vt scribit Simplicius n, ἀρχὴ καὶ ἐπισκοπὴ ἴσα τῶν ἀλλων. Et iuta hanc mētem, episcopus Metropolitanus is, est, qui in ea vrbe sedem haberet, ex qua colonia deducta sunt: quae tamè in interpretatio nō quadrat archiepiscopatu verè, neque archiepiscopus sunt colonia: quae ex ea vrbe translata esse constat: quia coloniae etiam in longinqua regna & nationes transferebantur, vt fuerunt ex Romanis coloniae per tractum Norici, Ripensis, Pannoniae primae, Laureacum, Carnutum: & in mediterraneis ad Sauum atque Drauum fluuenta, Distribuit etiam Carolus Magnus Francos & Sueuos per Pannonias & Teutonum colonias. Fuerunt Germanorum seu Gothorum, Vandalorum, Cartorū, & aliarum nationum in varias partes propagatae coloniae: quae archiepiscopo vni subici nequeunt. Quamobrem per translationem metropoles ciuitates & archiepiscopatus dicemus, quae tamquam matres curam agunt sibi subditarum ecclesiarum, in eadem prouincia constitutarū, vt ex Theodosij sanctione colligitur, per quam ciuitatem Berytū in prouincia Phoeniciae Metropolis nomine o donauit. Archiepiscopus eligitur ab episcopis cōuenientibus in Metropolitana ecclesia ex clerico rum omniumque ciuim consensu p. Aniceti qui sedit anno Domini 156. est decretū, vt Archiepiscopus ab omnibus suffraganeis ordinetur q. Electus à primatè, vel patriarcha confirmatur, vel si is sit ab eorum ditione exemptus à summo pon-

a q. illis, 80. dist.

a Vuolphgangi Lazij, lib. 2. Commentario. resp. Rom. c. 2. c can. 1. 2. 3. 99. q. 3. clericos, 21. dist. in fi. de monach. in Auth. coll. 1. 1. 5. d can. 1. 99. dist. 8. b Sidonius Apollin. ad Claudi. episcopi epistolam describit. f per totam ferè 9. q. 3. & in 5. si. de monach. & in 5. nos. autem, de non alienan. reb. eccl. in Auth. in Authent. g Rebuff. ad 5. 1. de Instit. in Concord. h c. vt legitur, c. 5. de offi. ordi. lib. 1. Sex. Decret. tit. 36. c. 1. de offi. leg. lib. 1. Decreta. tit. 30. ca. de arbit. lib. 1. Decret. tit. 43. 6. t. de ecclesiastic. tit. col. 1. 6. in Authent. i ca. clericos, 21. dist. k in libro, qui inscribitur, notitia vtriusque Imperij, tum Orientis, tum Occidentis, dū agitur de descriptione prouinciarum Illyriae. l Sextus Rufus consular. in epitome historiae Romanae. m Budaeus, ad l. obseruare, de offi. proco. fu. in ann. prior. ad Pand. n Simplicius, lib. 5. de Geometria.

o l. de Metro pol. Beryto, li. 11. C. tit. 21. p can. Metro politano, 63. dist. in can. qui in aliquo crimine, 5. dist. q can. Archiepiscopus ab omnibus, 66. di.

tifice, siue electio fiat iure communi, siue ex nominatione regis in Gallia fiat s. Consecratur subinde, & vngitur t, & ordinatur: palliū accipit, ante cuius receptionem non potest iura ordinis episcopalis exercere, nō virgines consecrare, nec synodum celebrare v: haec enim licent tantum post consecrationem & pallij adaptionem, non antè, etiā si confirmatio facta fuerit. Iubet tamen & suffraganeos suos ab aliis consecrari: etenim Metropolitanus ab omnibus suffraganeis consecrari, vel ordinari debet: episcopos autem à tribus episcopis saltem, Metropolitanus iubente z, Metropolitanus Rutheni seu Moscovitici, auctoritatem suam à Patriarcha Constantinopolitano habent, qui aliquādo eligebantur cōuocatis omnibus Archiepiscopis, episcopis, abbatibus, & prioribus monasteriorum, inquisitione facta viri sanctioris vitae per monasteria & eremos: Nunc verò aiunt principem ad se certos conuocare solere, atque ex eorum numero vnum suo iudicio deligere a. Archiepiscoporum auctoritas maximè in episcopos sibi suppositos est, quibus in synodo Antiochena iubetur, vt ad Metropolitanum respiciant, nihilque noui audeant facere in suis parochiis sine conscientia & consilio eius: nec Metropolitanus, sine eorum consilio: quod lege etiam Francica antiqua statutum est per Carolum Magnum b. Habet Archiepiscopus sibi subditam propriam diocesim iurisdictione ordinaria, vt episcopus quilibet: & vltra, aliā in suffraganeos exercet potestatem, vt pote qui habet totius prouinciae sollicitudinem c, ratione cuius procuraciones à suffraganeis ad illum deferuntur d. Cognoscit de controuersia, quam clericus habet cum aliquo ex suffraganeis e, & supplendo episcoporum negligentiam, agit, quod episcopi est officium f. Quare prouinciam percurrit vt visitet, inquirat, emendet subditorum vitam & ad ailli huic vicissim subsidia, quae procuraciones dicuntur, conferunt g. Atque dum ita diocesim inspicit, potest pontificali- bus vt insignibus, & iubere crucem antè deferri h, benedicere populo, etiam in locis exemptis i. Nec possunt iure episcopi presbyteri illi subditi sine eius & aliorum coepiscoporum consilio, in aulam imperatoriam proficisci, ex constitutione synodi Antiochena: k: vel nisi permiserit summi pontificis expressa dispensatio. Nam Gelasius, Pappam inconsultis Metropolitanis gratiā com meatus in aulam principis, episcopis facere posse voluit l. Iustum Archiepiscopis in Matifconensi concilio, ne sine pallio missas celebrent m.

De episcopis. Cap. 12.

- 1 Episcoporum & presbyterorum aliquando commune officium, & quare diuisum.
2 Episcopi tempore legis Moſaicae.
3 Dioceses episcopales quales, & unde.
4 Dioceses quando episcopatus facta.
5 Episcopus quis eligi potest, & qualitates boni episcopi.
6 Episcopus eligendi quale scrutinium requiratur.
7 Episcopi à quibus eligantur.
8 Episcopus quando plebe interueniente electus.
9 Episcopum non eligi hereticus.
10 Episcoporum electio quando ad principes pertinet, & quando eis adempta est.

Henri

r c. bona, & c. nihil, de elect. s tit. de reg. ad prelat. nom. in concord. t cap. 1. de sacra. vndio. v gl. in c. quoniam, qui iam & ca. pollium, 100. dist. 6. c. quod sicut, & ca. significasti, de electio, vi. de Berthachinum tracta. de episc. c. tit. 3. x c. cum ex officio, ca. 16. de praescriptio. li. 2. Decret. tit. 26. c. fopitae, c. 14. & cum nu. per. 25. de cen. lib. li. 1. Decreta. tit. 39. y Clementis, l. 3. constitutio. Apostolica. c. 20. z c. si episcopus, c. 6. & c. sequenti, de re. port. ordin. a Sigismundus Liber Baro in Comm. ret. Moscovitica. rum dū de religione agit. b Lib. 1. legis Francicae. c. 8. de suffraganeis episcopis. c c. 1. 2. & 9. q. 3. d c. 1. de offi. lega. lib. 1. Decret. tit. 30. d. c. cū ex officio. e can. si clericus, 11. q. 2. f an. cum seimus, 9. q. 3. c. per tuas, 40. 5. h de sent. excom. li. 5. Decret. tit. 39. g c. cum ex officio, de praescriptio. c. fopitae, 14. ca. cum nuper, de cen. 2. Grego. h ca. 1. vt lite pendens, lib. 2. Decret. tit. 16. cantiga, de priuileg. i elementina, archiepiscopo de priuileg. ap. Clem. k can. si quis episcopus, 23. q. 8. 5. nos autem, quom. opom. episc. in auth. l ca. quo ausu, ca. 23. 8. m in Matifconensi concilio, sub Relatio c. 4.

Inter leges, quæ monasteriis & regularibus ferè omnibus cõmunes sunt, illa est de formula viuendi, ne lineis indusijs vtantur^a, vestitu decenti vtantur, qui qualis sit docebit D. Augustinus^b, D. Ambrosius^c, Gregorius Nazianzenus^d, Hieronymus^e, Chrysostomus^f, Athanasius^g. Alia in oratorio refectorio, dormitorio, continum silentium obseruent, in claustro quoque horis certis^h. Monachi in claustro se contineant, & vagentur, & si absint annuatim, requirantur, & vt fugitiui in monasterium retrudanturⁱ. Cœnobitarum angelorum vitæ similem esse conuersationem dixit Theodoretus, si à negotiis secularibus abstineant, quod omittis curis seculi Deo ad ministrant^k. Idcirco solebant ex prima institutione cœnobitæ seorsum ab aliis hominibus habitare, & seorsum monasteria ædificari iussim^l. Et Theophilus imperator orientis Michaëlis filius, edixerat, ne monachis vrbe intrare liceret, iusseratque eos omnimodo arceri^m. Idipsum & in Chalcedonenſi concilio statutumⁿ. Nève se in negotiis secularibus immiscerent^o. Cui constitutioni vim aliquando intulit Valens orientis Cæsar, hæreticus Ariarianus, legem statuens, vt monachi militarent: & si nollet, per tribunos impune occiderentur^p. Monuit autem synodus Nicena, vt conuersatio & vita monachorum, secundum ezymon nominis, ab omnibus discrepet. Monachus degat singularis, non impartiat penitentiam, vel sepulturam nisi confratribus^q. Se & mundum luceat, nec docentis putet se habere officium^r, non der publicas, sine episcopi consensu, penitentias, non possit infirmos vſitare, vel vngere, missas publicas cantare, chrisma oleumque consecrationis altarium facere, potissimum si sit ordinis sancti Benedicti: nam eius ordinis monachus, non potest vicos aut ciuitates peragrarè, nec prædicare, nisi intra claustrum, vt quando quis in fratrem recipitur & fit monachus^s. Nec claustralis monachus populum seu plebem regere: & ideo in ecclesijs monasteriorum quæ plebem habent & parochos, præfici oportet seculares clericos^t. Nec monachus in prioratu solus potest cum populo remanere sine expressa concilij Lateranensis derogatione, sed remittitur ad claustrum^v. Ad curiones ecclesiarum proprie pertinet officium prædicandi, & exhibitio sacramentorum, non ad monachos, nisi ad hoc munus dispensentur legitime^w, vel illud exquantur concessa licentia per curiones proprios^x. Quia & aliquando ex monachis, si idonei sint, curiones fieri posse placuerit^y. Ecclesiæ quippe necessitas hoc suadet & exposcit & iubet, idoneos ad eius curam promoueri potius, quam in eremo recludi. Sic & illi antiqui prophete principes eremitarum Elias, Elisæus, D. Ioannes, D. Antonius, & Aphraates, prodierunt ex speluncis & nemoribus vastisque desertis, vt dum opus fuit, verbum & legem Dei disseminarent, & hæreticos retunderent^z. Er eremum aliquando deferendam docuit suo facto & exemplo D. Hieronymus, & literis quoque consignauit^a. Præclara sunt quæ Aphraates monachus respondit Valenti Cæsari Ariano, exprobranti, quod claustra desereret, quæ videto apud Theodericum^c. Quarta lex monastica, ne in refectorio seu cœnaculo communi vllus monachorum carne vescatur^d, nec in nosocomio seu chorutudinario, vocant infirmariam, nisi sua-

dente & deposcante morbo^e. Non quod carnes, veluti creatura immunda, detestabiles sint, & quod ab illis tanquam à Dæmone creatis, abstinendum sit, hæc enim est Manichæorum & Priscillianistarum damnata hæresis^f. Sed quia abstinentia ab vſu & escis carniū vtilis idoneaque vitæ fuerit monastica vitæ. Quare in concilio Braccharenſi statutum, vt quicumque in clero cibo carniū non vtuntur, ad tollendam superstitionem Priscillianæ hæreseos, vel olera cocta saltem cum carniū prægustare cogantur. Quod si neglexerint, pro suspitione istius hæresis, excommunicentur, & ab officio remoueantur^g. Error enim sententiæ de animalibus ille, alienus esse debet ab omni Christiano: vt alius Pythagoreorum, qui abstinebant ab esu carniū & animalium, quod arbitrarentur animas hominum in corpora animalium transire^h. Porphyrius autem rationem abstinentiæ animalium ab istis diuersam tradit instituto conuenientem. *Abstinerè, inquit, ab animalibus præcipimus, non tamen omnibus, sed omni duntaxat diuina contemplatio, qui sanè animaduertit huius habitaculi veneficia quod inhabitamus: Deus est simplicissimus, & qui eum est contemplaturus, & ei ea contemplatione vniri desiderat, non tantum verbo, sed bonis operibus sibi puritatem conciliare debeat, sensusque emundare. Item vitæ tenuitas ad conseruandam sanitatem pertinet, nec philosophaturus Milonis athleta eget robore, nec promde eius copioso bruto alimento. Atque idem author refertⁱ. Dicitur archium scripsisse, antiquos Græcos tanquam proximè Deo genitos, optimos fuisse naturæ, ac vitam optimam peregisse, eos autem ab animalibus abstinuisse. Annotat quoque ex Ægyptiorum sapiētibus, plerisque abstinuisse ab animalibus, teste heremone, item Eſtaeos sapientes Iudæorum & Indorum Bragmanas, Samneos, Gymnosophistas. Scribit idipsum de philosophis Indiæ, qui habitabant circa montes Hyperboreos, Strabo^k. Pomponius Mela quoque notat^l, Atlantes in Cyrenaica regione, non vesci animalibus. Sicuti nec ante diluuium vſus erat hominibus carniū animalium, qui concessus est desiccato orbe^m. Itaque mirum videri non debet, si hæc carniū abstinentia imposta fuerit solitariis, qui penitendi vitam sibi delegerunt, quique & maiorem & sanctiorem profitentur philosophiam, quàm ethnicam. Multò magis etiam abstinere debebunt ab ebrietate, & crapula: luxuriosa enim res est vinum, & contumeliosa ebrietas. Et omnis qui cum huiusmodi hominibus miscetur, non erit sapiensⁿ. Sicque bonum esse non bibere vinum, & non comedere carnes scribit D. Paulus^o. Et à lautis cõuiujs pellendi sunt clerici, vt docet ex Michea D. Hieronymus^p. Sanctimonia à mortalibus abstiniens æternam continet vitam, & corpus pinguefactum animam cogit esurire à felici vita cadentem, augèrque mortale^q. Et exhalatio, quæ ex carniū comestis ascendit, cum sit crassior & turbidior, effundit animæ tenebras. Et author Clemens Alexandrinus^r, Matthæum apostolum feminibus, baccis, & oleribus, absque carniū vſum. Diuum autem Ioannem, vterius continentiam extendendo, locustas & mel agreste comidisse^s. Mandatur quintò solitariis, ne sint otiosi, & semper lectioni, vel orationi vel alicui honesto corporali exercitio intendant animum^t. Sunt & aliæ leges de monasticæ vitæ formatione, quas*

a. ca. Carnem, de consecrat. dist. 5.
b. D. Augustinus, de hæresi ad Quodvultdeum.
c. D. Augustinus, de hæresi ad Quodvultdeum.
d. ca. in singulis, c. 7. de lib. p. ca.
e. c. attendentes de stat. monach. apud Clementem. can. Salom. & ca. seq. 45. dist.
f. c. ea quæ, de stat. monacho.
g. c. inter quatuor, s. fin. de relig. dom. ca. qua. semel. 19. q. 3.
h. c. relatum, ne cleric. vel. monach.
i. c. audenti, de eccl. ædifican.
k. Porphyr. 4. de abstinent. animal.
l. Strabo, libr. 15. Geograph. in Põponius. Mela, libr. 1. de sic. orbis.
m. In Geneſeos, c. 9.
n. O Prouerbio, rum, c. 20. can. luxuriosa, 35. dist.
o. ad Roma. c. 14. ca. ab exordio, 35. dist.
p. ca. ecclesie presbyteri, & seq. 35. dist. Michæ, c. 3.
q. Porphyrius, 4. de abstinentia animal.
r. Clemens Alexandrinus, li. 2. Pædagogia.
s. Mat. Marc. Eſai. 40.
t. ca. niquam, de consecrat. dist. 5.
u. quas

a. c. cum ad monasterium, de stat. monac.
b. D. Augustinus, epist. 19.
c. D. Ambrosius, de institutione virginis, & epist. 16. & 1. de virginate.
d. Gregor. Nazian. in exortatione ad Virgines.
e. D. Hiero. in Hilario.
f. D. Chrysostomus, homilia 69. in 21. Matthei.
g. D. Athanasius, de virginate.
h. d. cum ad monasterium.
i. c. ne religioſi, c. 24. de regularib.
k. Theodoretus, li. 3. de curatio. Græcorum affectio.
l. ca. Luminoso, 18. q. 2.
m. libr. 1. Iuris Orientalis in constructio.
n. Theophilus, tit. de expulſione monachorum.
o. can. quidam monachi, 16. q. 1.
p. rub. n. cler. vel monach. seculari. nego. se immisc.
q. Eutropius scholiastes Nioceph. Calixti, in lib. 9. c. 16.
r. c. placuit, in 1. & 2. 16. q. 1. c. si cupis, eo.
s. c. monachus non docentis, 16. q. 1.
t. c. interdicimus, c. peruenit, can. iusta, 16. q. 1.
u. c. de capellis monachorum, c. monachi, de statu monachorum.
v. c. si recipimus, de stat. monachorum, c. peruenit 18. q. 2.
w. c. ad iudicium, 10. q. 1.
x. glo. in dicto ca. ad iudicium, & ca. sic eius, 16. q. 1.
y. ca. in parochia, 16. q. 1.
z. Athanasius, in vita D. Antonij, Theodoretus, lib. 8. Ecclesiastica Tripartita, histo. c. 4.
a. D. Hiero. ad Rusticum scribens.
b. Theodetic. lib. 8. historie Tripartite, c. 4. d. dist. c. cum ad monasterium, s. in refectorio, de sta. monach.

quas videto apud D. Basilium, toto sermone a ceterico. D. Dionysij, De ecclesiastica Hierarchia, c. 6. Nicephorum Calistum, lib. 9. c. 14. & 16. Sozomenem, lib. 1. Historie Tripartite, c. 11. In c. 1. de statu monachorum apud Clementem, c. cum ad monasterium, c. in singulis. eo. tit. apud Gregor. Pro legibus istis conseruandis, & ad reformandos mores corruptos, placuit licere capitula generalia inter abbates & priores eiusdem ordinis congregare singulis trienniis: cura quoque commissa episcopis reformandi monasteria sibi subiecta^a. Vbi enim gubernatio disciplina contemnitur, restitit vt religio naufragetur^b. Proinde in capitulo seu synodo hoc illorum generali, creatur vſitatores^c. Cæterum reformatio monasteriorum, & subrogatio in locum eorum, qui eo titulo indigni sunt, fieri debet ex personis regularibus. Quod si regulares defuerint, in eorum locum poterunt clerici seculares ordinari^d, seruato ordine, vt primùm in reformando monasterio informi eius ordinis ex aliis domibus sufficiantur bene ordinati^e: & iis deficientibus, ad seculares clericos perueniatur. Quemadmodum & contra de seculari ecclesia fieri potest monasterium^f. Voluit & Alexander 3. summus pontifex quando monachi seculariter viuunt in monasterio, & alios suo malo corrumpunt exemplo, primùm ab episcopo suo compelli seruare regulam, religionis appellatione remota. Et si non possit ex proprio ordine numerum electorum supplere, posse alterius ordinis sedes implere, vt impij, eorum laboribus à bonis editis, tandem rubore perfusi, ad regulam propria obseruantiam reuertantur respicientes^g. Episcopo monasteria omnia iure communi subiecta sunt^h, nisi speciali priuilegio se eximi inde doceantⁱ. Et proinde monachi delinquentes subiiciuntur correctioni abbatis, si de denuntiatione vel inquisitione agatur: si autem de criminibus monachi per viam accusationis contentioſe agatur, munus erit episcopale, aut eius vicarij in iurisdictione seu officialis, adhibito temperamento & distinctione, de qua disputat Guido Papæus^k. Ad reformationis curam pertinebit etiam prospicere, ne monachi in diuersis monasteriis locum seu monachatum habere præsumant^l, vt neque abbas dispensare in eo possit etiam cum consensu aliorum religiosorum seu fratrum^m: quia monachatus illi inter beneficia quodammodo annumerantur, beneficia autem plura non licet habere simul iure communiⁿ. Similiter & prospiciendum, vt monachi & monachæ seu moniales, habitum propriæ professæ religionis semper & vbique deferant^o.

Propter quid, & quare monasteria, & vita monastica. Cap. 26.

1. Monasteria nata ab eremitica vita, metu tyrannorum, & contemptu seculi.
2. Monachorum vestitus, est vestitus penitentium.
3. Monasteria instituta sicuti & predicandi gratia.
4. Monachorum vita sicuti literarum sacrarum, & orationibus constat.

De superioribus rectè colligi potest, vi tam monasticam prima institutione eremitica introductam, temporibus quibus maximè vrgebat tyrannorum odium Christianos, vt Deo obsequia & cultus liberius exhiberetur: adfuit & vnà penitendi causa contemptis istius miseri seculi curis. Atque vestitus monachalis eius symbolū exhibet. Nam ea quæ penitentibus dantur, à bonis illis primis patribus, qui viam aliis strauerunt & demonstrarunt, vſurpata sunt: nempe cilicium, quod imponitur à sacerdote mutata veste, & tonsis vel rasis capillis^a, & faccus, & cinis^b. Arbitror enim cucullam & vestitum veri monachi olim fuisse faccum capiti inductum, & ex latere brachiorum educendorum causa perforatum, reliquo pro amictu circa corpus rudi cingulo cincto, vel pannum alium vilem: non autem eius generis, quo hodiè quidam vtuntur delicato, cum cuculla & veste serica disputatione in morem mollium laicorum exornata, quod certè bonis stomachum meritò mouet, & malis calumniadi fidem catholicam, & institutum viuendi monachorum priorum præbet. Sic enim mutata forma est præca, vt hodiè in aliquibus monasteriis nihil minus, quàm monastica vita inueniatur: & cum olim penitenti causa essent refugia, hodiè otiosè viuendi videantur receptacula. Sed hæc desiderari pij emendari, & nitori pristino restitui, & summoue- rificandala & causas maledicendi. Fuerunt quæque monasteria & sodalitia instituta, prædicationis verbi Dei causa, qualia instituit D. Dominicus: alia instituenta iuuetutis & prædicandi quoque gratia, vt ordinis congregationis nominis Iesu: Suntque diuersi particulares aliorum cœnobiorum fines, qui tamen, eum communem finem habent, vt prætermittis rebus seculi & earum sollicitudine, propriæ animæ & aliorum Christianorum salutem operentur, & gloriam Dei promoueant, & eius mandata seruent, & seruire alios opere, exemplo, & verbo doceant: qui & est, vel esse debet omnium Christianorum, sed potissimum ecclesiasticarum personarum finis. Refert Beatus Rhenanus, præter monachos rudibus adhuc seculis neminem nouisse literas. D. Chrysostomus de sui temporis monachis tradit, matutinis precibus hymnisque peractis, eos ad sanctarū scripturarum studia se contulisse^c. Et Basilus Magnus ad Gregorium scribens, duobus tantum vitam hanc solitariam contineri & perfici docere videtur orationibus & studiis literarum: *ὄρχαι, inquit, πάλιν τὰς ἀναγνώσεις διαδεχόμεναι, νεωτέρων τῶν λογίων καὶ ἀμαυώσαν τὸ πρὸς θεὸν κεννημένον παρακαυδένων*, id est, orationes iterum lectionibus succedentes, recentiorum animam & vegetiore, ad Deum desiderio motam recipiunt. Et in concilio Viennensij sub Clemente 5. sum. pontif. sancitum, vt in singulis monasteriis, quibus eius rei gratia sunt sufficientia bona, sit idoneus ludi literarij magister & doctor, qui monachos erudiat, & bonis artibus imbuat^d.

De monialibus, seu vestalibus sacris quædam. Cap. 17.

1. Monachorum & monacharum regula ordinis communis.
2. Conf

q. can. pœnit. & res, & can. sequenti, 10. dist. q. 10. ca. 4.
r. Beatus Rhenanus, libr. 1. rer. German. d. de Francis agit.
s. D. Chrysostomus, in 1. epistola ad Timotheum, c. 5. homilia 14.
t. clem. 5. penul. de sta. monachorum, c. 3. de magistris, ap. Gregorium.

- 7 Scribebantur digniores primo loco.
- 8 Choragus cantor, & quid priscis chora gus.
- 9 Chorodectis quis.
- 10 Chorodidascalos, magister chori.
- 11 Chori summa apud vnum esse debet.
- 12 Chorvs Ecclesiasticus quid dicatur.
Chorus Ecclesiasticus quando diuisus in duas partes, Psalmorum Davidicorum canendorum causa, & antiphonarum, eod.
- 13 Præcentor quis, & officium eius.
Choroſtates præcentor, eod.
- 14 Succentor & succentoratus.
- 15 Choraula qui,

Primicerius est primus inter clericos & diaconos, quibus præest in docendo, subditus archidiacono. Butrigarius ratur est primicerium accipi pro cantore. Nam & officium cantandi & legendi lectiones, laudes, responsoria ad eum pertinet: ordo & modus canendi, pro tempore & solemnitate, determinatio delationis cereorum seu luminum, castigationes leues clericorum. Cantor alibi dicitur, quod voces in choro moduletur. Species cantoris præcentor, qui voce præit, qui ante omnes incipit: item concantor, qui simul concinit, de quibus Deo fauente postea. Colligitur autem & rescripto Innocentij 3. ad Tullenies canonicos, primiceriarum esse beneficium cum dignitate. Aliud tamen, ab officio primiceriatu quod habet primus inter notarios sum. Pontif. antea dictus notarius decanus, & protoscrinarius: & ille primicerius qui diem, seu, ut loquuntur, datas adiciebat diplomatis pontificalibus, quas nunc bibliothecarius apponit. Primicerius itaque cantor ex consensu dicitur, veluti primus in choro, & primus ratione cantus: alioquin non is primus simpliciter dicendus, cum is subordine archidiacono. Exigit enim pronuntiatio nominis primicerij, adiectionem ex relatione aliquid, vel postulari subintelligi. Quod primicerius in omnibus is dici possit, qui primus & in aliqua dignitate est antesignanus, vel primus in aliquo. Sic dicimus primicerium mensorum, inter mensores primum: & primicerios ex corpore decanorum. Primicerium fabricæ, primicerium protectorum domesticorum, equitum. Sic de similibus. Nam vel περιμύχης, vel προλοκίτης, est πρώτος τάξεως, primus in ordine quolibet ceræ seu scripturæ. Mos enim erat antiquis in tabulis ceratis & pugillaribus scribere, præcipue ante chartæ & membranæ inuentionem: tentatis pluribus scribendi materijs, de quibus scribit Plinius, de Papyro arbore loquens. Hanc, inquit, Alexandri Magni victoria repertam auctor est M. Varro, condita in Aegypto Alexandria. Et antea non fuisse chartarum usum, sed in palmarum folijs primò fuisse scripturatum: deinde quarundam arborum libris: postea publica monumenta plumbeis voluminibus, mox, & priuata lintejs confici cœpta, aut ceris: pugillarium enim usum fuisse etiam ante Troiana tempora inuenimus apud Homerum. Et postea etiam remansit cerarum usus, ut ex Plinio Iunior conſtat, dum ait, Erat in proximo, non vna tabula aut lancea, sed stylus aut pugillaris: meditabar aliqua annotabamque, ut si manus vacuus, plenas tamen ceras reportarem. Et Iuuenalis, Non ne libet medio ceras implere capaces Quadriuo.

7 Quare quæ in ceratis tabellis, & per translationem,

a c. de officio primicerij lib. 1. Decret. tit. 25.
b Butrig. in diſtam rubr. de offi. primicerij.
c ca. Perleſtis, s. ad primicerium, 25. diff. d. ca. cleror. s. cantor. 21. diff.
e c. cum aſſeſſent, ca. 8. de conſtitutio. f Gomes, in proce. Regular. Cancellar.

g l. 1. de menſor. lib. 12. c. tit. 28.
h l. 1. de can. nis, lib. 12. c. tit. 27.
i l. 1. de Fabricenſib. lib. 11. c. tit. 3.
k l. 2. de proceſſ. & proteſtor. lib. 12. c. l. Plinius, lib. 13. c. 11.

m Plinius Iunior, lib. 2. epistoliarum.

in alijs scripta erant, in ceris scribi dicebantur, & quod in primo loco, in prima cera, & postea, secunda & tertia, &c. & in ima. Et ita apud Sueronium legimus, Iulium Cæsarem Q. Pedium ex quadrante hæredem instituisse, reliquos in ima cera. Et Alconius Pædianus extremam ceram, vltimam tabulam, vel vltimam partem tabulæ interpretatur. Quocirca primicerius primo scriptus in choro cantor, dignior. Sic enim digniores in albo magistratuum primò scribebantur. Nihil ergo prohibet quin hunc cantorem Choragum quoque vocemus: appellatur eam choragus prisci, ut refert Athenæus ex Demetrio Byzantio, Non nos, inquit, qui volunt nunc choros mercede conducunt, sed eos qui chori sunt doctores, qui sicut ait Demetrius Byzantius libro 4. Poematis, iubent, rectè musica incumbere, neque leges vetustas musica præterire. Affinis huic is qui χοροδύτης apud Suidam dicitur, qui cantantes & saltantes admitterbat in chorum, qui sciret qui admittendi, & in quo loco chori essent disponendi. Vocabatur & χοροδιδάσκαλος, chori magister, qui docebat eos quos in chorum ille admitterbat, quomodo cantare deberent: non enim passim licebat etiam bona voce prædico eo inconſulto in chorum Ethnicorum etiam venire, teste his verbis Aristotele: εὐδὲ δὴ χοροδιδάσκαλος ἢ μὲν καὶ κἀρχὸν ἢ παρὸς χορῶν φερέσθαι μὲν ἐὰν σὺ χοροδύτης, neque semper magister chori eum qui pulchriorem ac meliorem toto choro vocem emittit suum in choro esse. Sicque & necessarium dixit idem Aristoteles chori summam apud vnum esse. Quare apud Athenienses, in festis suorum idolorum constituebantur chori à tribus quæ decem erant, & ex vnaquaque tribu eligebatur choragus, ut author Demosthenes & Libanius. In choris quoque eorum cautum fuisse, est eorum alius quam in sacris vsus testatur Macrobius. Vides, inquit, quam multorum vocibus chorus constet, una tamen ex omnibus redditur vox, vna est illic acuta, aliqua grauis, alia media, accedunt viris feminae, interponitur fistula. Suidas chorum Ecclesiasticum ait esse cœtum canentium in templis: & choros Ecclesiarum diuisos fuisse in binas partes sub Constantio Constantini Magni filio, & Flauiano Episcopo Antiochiæ. Et ex Antiochia vbi cœpit in omnes mundi partes transfuisse morem ita psallendi bifariam Psalmos Davidicos. Hæc tamen Suidæ opinio non valde de initio psallendi in alijs probabilis. Siquidem legi apud Socratem & Nicephorum & Calixti, modum antiphonarum, id est, modum concinendorum carminum per mutam responſionem & per vices, iam ab Apostolorum temporibus cœpisse. Nam tempore D. Ignatij, qui tertius in Ecclesia Antiochena à D. Petro Apostolo hierarcha fuit, & qui cum Apostolis plurimo tempore vixit, ea psallendi formula instituta ab eo est. Publicè tamen in duas partes Antiochiæ choro diuiso Davidicam melodiam psallere docuere Flavianus & Diodorus: postea Episcopi, ut author Theodoricus 2. Additur interdum cantoribus, & magistris chori, præcentor, qui modulationem incipit, forsitan conueniens cum eo qui Græcis vocatur χοροδύτης, ὁ τὸν χορὸν ἰσῆς. Quod colligitur ex epistola quadam Iuliani, dum ait, μακάριος ὁ τὸν διόνυσον τὸν θλασον κρέσσωνι πρὸς τὴν χορείαν ἀνίστοι φέρωνται, ἔτω καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τῷ σὺ πλὴντερον τὸ εἶδος ἀνιγρησμεν: ὁσπερ οἱ τῷ χοροδύτῃ πρὸς τῷ ἀνάκλημα ἢ ῥυθμῷ συμμαχοῦντες. Quibus docet chorostasas respondere ad aspectu rithmi. Chorostates dici potest in quibusdā Ecclesijs

n Sueton. in Iulio Cæsari.

o Aſcō. Tēlia. in 3. V. etiam Cicero. p. 1. 1. de Aibo scrib. l. 1. 50. P. tit. 2.

q Adienens, lib. 14. Dipnol. c. 13.

r Aristotel. lib. 3. Polit. c. 9.

s Aristot. lib. de Poetica.

t Demosthenes, in oratione in Midiam, & in eam Libanius in argumento. V. Macrobi. in initio Saturnalio.

x Socra. li. 10. hist. Tripart. c. 9. y Niceph. Calixti, lib. 3. c. 5. hist.

z Theodor. li. 5. hist. Tripart. c. 12. a can. cleror. 20. diff. b Iul. a. epistola ad Lamblachum.

a c. inter dilectos, c. 11. de excess. prælat.

b c. cum olim, c. 6. de consuetu. ap. Greg.

14 Ecclesijs nominatus successor, cuius & beneficium dicitur succentoratus, habens dignitatem alicubi, vt in Pictauiensi Ecclesia: alibi autem tantummodo habens officium, alibi personatum. Mores enim & consuetudo Ecclesiarum in istis, & in cantoribus præcentorum, & aliorum beneficiorum qualitatibus sequi oportet. Beneficia porro hic cantoribus, præcentorum, & succentorum & officia, alia sunt à communi canonicorum officio modulandi & canendi. Et pariter distincta à Choraulis, quorum munus per clericum aut canonicos, aliòve præbendatos fit per vices: isti enim choraulæ ex diuerso more legionum, vel sedent & cantant & cæremonias perficiunt, vel circa exedras chori discurrunt, & deficientes in cantu canentes admonent, & voci seu conuenienti modulationi restituunt: ferunt alicubi scipiones argenteos vel auratos, alibi sacrum pallium quoque sumunt, & eos qui responsoria incepturi sunt, monent, de responsorij initio & voce seu tono. Dicti choraulæ metonymia facta à choraulis antiquorum: etenim in choris eorum erant qui inflabant tibias, quæ choris canentium miscbantur, inde & dicti choraulæ. Sunt in Ecclesijs choraulæ qui primi responsoria & antiphonas inchoant.

De præbendatis, & canonicis vtriusque sexus. Cap. 23.

- 1 Præbendati unde dicti, & quid præbenda in plurali numero, & 5.
- 2 Salgamum quid.
- 3 Præbenda publica. Ventidius Bassus, eod.
- 4 Præbia, & præda unde declinatur.
- 6 Præbenda in singulari, beneficium.
- 7 Præbenda duplex, laicalis, & spiritualis, & quæ laicis debetur.
- 8 Præbenda laicis data in Ecclesijs iuris regij à rege.
- 9 Præbende spirituales duplices, simplices & canoniciales. Præbenda simplex, quale beneficium, eod.
- 10 Præbendati hebdomadarij qui.
- 11 Præbendati assij. Assij in Ecclesia qui, eod.
- 12 Præbenda canonialis quid. Canoniam quid, eod.
- 13 Canonici qui non sunt subdiaconi, non habent vocem in capitulo.
- 14 Canoniam in herbis & ad effectum, qui & quos non percipiunt fructus.
- 15 Mandatarius in beneficijs habet ius ad rem, sed non in re.
- 16 Canonici clerici primi gradus honorabiliores alijs beneficiarijs.
- 17 Canonici quare ita dicti. Canonici harmonici Pythagorici qui, eod.
- 18 Canoniorum alijs regulares, alijs seculares. Canonici regulares qui, eod.
- 19 Arnulphus canonicos regulares auspicatus. Monachi canonici facti, eod.
- 20 Canoniam seculares mulieres.
- 21 Beguine.
- 22 Præbenda præbendarum & canonicorum, ex tribus, præbenda, diarijs, & de mensa.

- 23 La grosse, inter præbendatos quid.
- 24 Distributiones quotidianæ, manualia dicuntur presentibus debita.
- 25 Canonici abſtinent studiorum causa quid ex præbendis percipiunt, & 26.
- 26 Mensa fructus quomodo, & quando inter canonicos distribuuntur.
- 27 Canonici nuper recepti habent aequalem partem in fructibus mensæ cum antiquis.

Præbendati ab eo, quod victus causa præbatur in ecclesijs dicuntur. Præbenda enim absolue in plurali numero apud priscos dicebantur quæ parochi quotidie legatis publicè missis exhibere tenebantur, ligna, sal, ut innuit Horatius, Proxima campano ponti que villula teſtum. Præbuit, & parochi, que abent ligna, sal, & vine.

Vocant iura codicis salgamum, quod præbatur ab hospitijs militibus, quo tamen nomine non veniunt culcitæ, lignum aut oleum. Meminit & Gellij Bassi fortuna, & eum dum adoleuisset victum sibi egrè quæsiuisse, fordidèque inuenisse, comparatis mulis & vehiculis, magistratibus qui fortiti prouincias fuissent præbenda publicè conduxisse. Ab eadem declinatione Varro vocat præbia ἀλεγεινήρια, vel amuleta, à præbendo. Vt si lorum detur quod si remedio pueris. Et alibi, verbum præda & prædes, à prædado ducit, quod ea pignore data publicè mancipes fidem præstent. Erant & largitiones ab imperatoribus factæ prouincialibus, quæ & præbenda dicebantur, vt apud Cassiodorum, præcedarum, inquit, tenor adſcripsit, quem nostra diuersis largitur humanitas prouincialibus, &c. In iure pontificio & beneficiorum tractatu præbenda in singulari numero, eadem tamen significatione, vsurparunt. Hæcque dupli-

9 Altera quæ tantum conceditur clericis titulo beneficij. Laicis præbentur ab ecclesijs quædam annonæ stipendiorum gratia, ratione obsequij vel officij, vel solitudinis impensæ in ecclesiam: cuiusmodi sunt quæ præbentur aduocatis, syndicis, & alijs. Imponuntur & ecclesijs onera annonarum præbendarum nobilibus pauperibus, vel ob securitatem temporalem, vt scribit Compostellanus, & post eum Panormita, locum habere in Ecclesia S. Martini Carnotensis. Atque idipsum Symmachus Papa, ratione temporalis concessio-

8 nis permittit. Et D. Hieronymus omnibus monasterijs præcepisse videtur. In Gallia in monasterijs quæ regij iuris sunt & fundationis vel donationis regis præbendæ huiusmodi sunt, in quibus principes milites membris mutilos pauperes, etiam inuitis monachis alendos quandiu vixerint statuit. Et sæpè ita iudicatum Tholosæ vidi à curia suprema, repugantibus monachis Largitioni regis & codicillis eius. Nec mirum si princeps ita possit statuere, cum præbendæ in fructibus consistant propria natura, quorum & laici capaces sunt. Alterius generis præbendæ quæ debentur clericis, spirituales dicuntur, & beneficij ecclesiastici nomine censentur, quod habeant spiritale munus annexum, diuisis portionibus tamen, non antea. Hæc rursus vel simplices vel canoniciales dicuntur. Simplex præbenda, est ius spirituale recipiendi certos præuentus, in Ecclesia collegiali competens ob diuinum officium cui præbendatus inferuit. In spirituali consistit titulus, in

8

8

8

9

e Horat. Serm. Satyr. 5. & ibi Acton.

d l. de salga. hospitijs, non præd. lib. 12. c. tit. 41.

e Gellius, lib. 15. c. 4. f Varro, lib. 6. de ling. Latin. g Varro, lib. 4. de ling. Latin.

h Cassiod. lib. 5. tit. 11.

i glo. in c. cum Martinus, in verb. receperunt, de constitutio. & ibi Panorm. nu. 22.

k Panor. in d. ca. cum Martinus.

l ca. possessio. nes, 16. q. 1. m D. Hiero. ad Damas. & in can. fin. 16. q. 1.

n c. maioribus & c. cum causa, 36. de præb.

o ca. ex parte Hastensis, ca. 10. de concess. præb. lib. 3. Decret. tit. 8. p interpretes in ca. cum Martinus, & ibi Felinus num. 3. & Panor. nu. 22. & 23. de constituto.

temporalibus præbendarum substantia. Simples præbendæ possidentur per clericos secundi ordinis in Ecclesia collegiali. Quorum aliqui ratione officij diuini maioris, quod exequi debent exemplo, & loco canonicorum, qui per vices integras hebdomadas solennia missarum & officij diuini peragere tenentur. Hebdomadarij dici possunt aliquando, & qui vno gradu simplices præbendarios antecedunt. Sunt & alterius generis simplicis præbendarij, dicti assij: vel mansionarij alicubi dicti, *habituæ*, in Gallia. Canonialis præbendæ ea dicitur, quæ est annexa canonicatum, quæ uero ea omnia continet quæ simplici concluduntur, & ultra habet vocem, seu ius suffragij ferendi in capitulo, exedram seu stallum in choro seu in peristylijs, & alicubi, vt Cadurci, pacis osculum. Hæc enim habent canonicis, modò sint subdiaconi:

13 Nam qui non sunt ad subdiaconalem ordinem promoti, sententiam non dicunt, id est, non habent vocem in capitulo. Quemadmodum neq; illi qui creati dicuntur canonicis in herbis, vel honorarij, vel ad effectum obtinendi primam vacantiam præbendam, qui nec quotidianas distributiones seu diarias annonas habent, nec actibus capitularibus interfunt: nempe quòd propriè non sunt canonicis, habita ratione præsentis temporis, quales mandatarij vel qui habent literas expectationis. Quia qui habet canonicatum sub expectatione præbendæ, habet quidem ius ad rem, sed non in re: & qui verè habet canonicatum, habet vel habere debet in præsentem vel de proximo præbendam. Innocentius rarus est, canoniam longè honorabiliorem alio simplici beneficio, & idcirco canonicos dici clericos primi gradus, alios etiam beneficiatos secundi gradus. Canonici qui annonam statam habent, & priuilegia certis maioribus clericis destinata dicuntur *in præsentem*, id est, qui in album talium clericorum in Ecclesia relati sunt: siue qui canonem, id est, demensum ex Ecclesiastico arario capiunt, vel primi in Ecclesia, quæ admodum à Pythagoricis dicebatur *καρπονοιοι* harmonici, qui primas in iudicando partes longè que ratas maximè rationi adscribebant. Canonico- rum & canonicatum præbendæ iterum, vel monachales seu regulares sunt, vel seculares. Regulares sunt in monasterijs, vnde veritum ne quis in duobus monasterijs locum occupet. Et ij etiam habent suffragij ius in suo capitulo. Scribit autem Volaterranus, Arnulphum abbatem canonicorum regularium ordinem auspicatum circa annum Domini 966. Munsterus tamen notat, Spirense, Vuormaciense & Maguntinense canonicos, monasticæ vitæ professione abiecta seculares fieri & seorsum habitare cœpisse circa annu Domini 966. Sed isti inter seculares annumerandi, vt plerique alij in Gallia & alibi, qui eius generis sunt, non regulares. Sunt & mulieres etiam, quæ vulgò dicuntur canonicæ seculares, viuentes exemplo secularium canonicorum, quæ non renunciant proprijs, nec professionem vllam faciunt, quas concilium Viennense non probat, verum & eas visitari, nominatque eas beguinas: atque illis iubet aliquam viuendi normam & regulam monachalem deligere. Cæterum annona quæ præbetur præbendatis & canonicis, tribus modis distinguitur, & ex tribus variè constat. Nam vel præbendæ separata & statim annua est, vel consistit in diarijs seu distributionibus quotidianis: vel percipitur ex mensa communi, si sit p. Præbendæ nomen referunt ad id quod vocant,

la *grasse*. Quotidianæ distributiones, manualia dicuntur quoque beneficia, seu victualia: quæ tantum præsentibus officio diuino diurno distribuuntur. Qualia ea, quæ ex annuarijs dispensantur tantum ijs, qui orationibus interfunt, non autem absentibus, etsi studiorum causa absint, quibus præbendæ tamen integra remanet. Fructus mensæ dicuntur ea, quæ ultra præbendæ fructus, vel diaria & manualia, ex alijs rebus capituli colliguntur simul, & in communi referuntur, distributi non certo tempore, sed aliquando cum inter canonicos participes placuerit. Quorum quoque qui absens studiorum causa est, fit particeps, non autem alij sine causa, vel ea illegitima absentes. De his fructibus annotat vnum valdè singulare Calderinus, vt si hoc anno contingat diuidi fructus mensæ qui præteritis annis collecti & coacti fuerint, canonicos qui vel hodie, vel nuperimè fuerint creati seu instituti vel ordinati, æqualem partem cum cæteris antiquis facere. Quod etiam scribit Felinus.

De Curionibus, rectoribus, parochis, plebanis, & vicarijs. Cap. 24.

- 1 Curiones & curati vnde dicti: à cura & curia.
- 2 Curionum seu curatorum officium & munus.
- 3 Curionis qualitas & ætas.
- 4 Ecclesia reparari à quo debeat, & num à curione.
- 5 Decimarum pars Episcopo debita hodie quare remaneat apud curionem.
- 6 Parochi & parochiani quis, & quare ita dicti.
- 7 Parochia & parochi quid.
- 8 Parochia etiam diocesis, episcopalis dicitur.
- 9 Parochiani quare in parochia propria debent baptizari.
- 10 Rector Ecclesie quis dicatur, & quare, & quid rectoria.
- 11 Rectoris nomen generale ad plura pertinens, & eius officium.
- 12 Plebanus quis, & quare dictus.
- 13 Plebania aliquando maior rectoria.
- 14 Plebs in plebania & alibi quomodo intelligatur.
- 15 Vicarius perpetuus quis, & quare dictus. Vicaria perpetua, beneficium & quale. eod. & 18.
- 16 Prior beneficiatus quis.
- 17 Vicarij perpetui, & temporalis differentia.
- 18 Prioratus cum vicaria perpetua quid.
- 19 Rectori vel vicario perpetuo congrua debita portio beneficij, & peti potest.
- 20 Congrua portio vicarij perpetui quomodo constituenda, à quibus supplenda, formula petendi, coram quo iudice petatur, & qua quantitas congrua portio.
- 21 In congrua pensione vicarij perpetui que sunt consideranda.

Beneficio, quod curam animorum habet, denominantur, curati melius curiones parochi, rectores, parochi, vicarij perpetui. Sacerdotia enim sunt, quibus inest cura animarum, alia immunita ab illa sollicitudine, vt in beneficijs paulò post, Deo fauente, latius docebitur. Curiones rectè dicti à curijs etiam, id est, à regionibus vrbs, quibus in sacris præponitur, vt est apud Varonem: quemad-

q in d. c. vni- coglo. r. c. o. lino. c. 16. de verb. signific. s d. c. vnic. de cler. non resi. in Sext. c. de castro, eo. tit. ap. Greg. c. licet, de prab. ap. Greg. Felinus, in c. Iacobus num. 1. de Simon. Panor. in c. licet, in fine, de prab. conf. 21. v Calderinus, tit. de præben. x Felinus, in c. Iacobus, nu. 1. de Simo.

a. s. ca. dilecto. c. 25. de pig. ben. ap. Greg. b. c. penult. de elec. non resi. d. c. 1. ibi gl. 1. ap. Greg. l. 3. tit. 4. c. c. dilecto, & c. pro illorum, de prab. d. c. e. m. a. de g. late & qualita. in c. e. m. c. ex. ratione, eo. tit. ap. Greg. e. Immo in clem. si de pig. ben. col. 2. Rebuffus, in s. si. de referua. in Concorda. f. in Rota de c. 44. tit. de præben. in nouis. Staphilius in prima forma gratiarum expectationum. g. c. si. de concess. præben. in Sext. h. ca. relatum, & ca. dilectus, de præben. c. cum super, de concess. præben. c. cum Martinus, de constitutio. i. Inno. in c. sedes, de referi. c. Cel. Rhodiginus, l. 3. c. 11. l. c. si. de regulat. ap. Grego. & c. ne nimia, s. si. de religio. domi. gloss. in Clem. 2. de iudic. m. c. constitutis, 47. de elect. ap. Greg. n. Clem. 2. de stat. monac. c. indemitati- bus, 43. s. pen. de elec. in Sext. o. c. 1. de relig. domi. & vt episc. sint subiec. ap. Clementem. p. vidend. c. vnicum, c. 1. g. n. c. de elec. non resi. in Sext.

quemadmodum Romæ quæ per curias diuisa erat, tempore idolatriæ ex singulis curijs præficiantur sacris & deligebantur ad sacerdotium, ex lege Romuli. Et curia & curiones à cura regionum seu locorum & hominum eorum dicebantur. Proinde curiones in sibi concessis locis curam suscipiunt distribuendorum sacramentorum personis sibi subditis, prædicandi verbum Dei, audiendi exomologeses, diuinorum officiorum, absoluedi confessa delicta. Quòd fit, exigi in eo qui curionis munere fungi vult, & potiri beneficio, cui cura animorum adhæret, probatos mores, ætatem 25. annorum, saltem vt legitimam, ordinem sacerdotalem actu, vel vt eum consequatur intra proximum annum à die adeptæ pacificæ possessionis Ecclesiæ, vt per se hanc fori pœnitentiarij, ligandi & absoluedi potestatem, & reliqua quæ sui muneris sunt, & quæ non possunt nisi à sacerdotibus fieri, præstare possit. Ad eius curam quoque pertinet, ex rebus sacerdotij templum sartum testumque conferuare. Cum enim antiquitus Curio partiretur rebus beneficiarum cū Episcopo, qui & fabricæ curam subibat, & cum pauperibus, tertia vel quarta parte contentus, tunc immunitis quidem erat ab hoc onere. Sed hodie Episcopalis pars eius rei gratia, & pauperum quoque quæ in pauperes distribuenda est, apud eum remanet. Vt non immeritò quædam glossella dicat, non teneri laicos ad contributionem fabricarum Ecclesiasticarum coactè. Mul- tiorque minus debent conqueri, si pro pauperum alimentis de rebus cõferre cogantur, qui spõ- tè suam debitam opem illis non præstent. Dicuntur & isti curiones parochi, vt proprio constat titulo *παροχης* Græcis præbitio est, *παροχος*, qui magistratibus & legatis annonas salis & ligni præbebat, vt antè meminimus in præbenda. Hinc parochia, parochi, Ecclesiæ parochiales. Et curio, vt diximus, sacramenta, & alia præbet subditis: illi contra curioni dant decimas, & alia ad cultum diuinu necessaria in Ecclesia quam extruxerunt: & propriè istis decimæ debita. Et forsitan dici parochias ab agrorum assignatione, qui eas præstarent, non erit alienum. Sic apud Pomponium Latum, *comiibus*, inquit, & *ducibus* qui pro imperij augmento consenuerant, dabantur agri, villæ, vt necessaria suppeterent, quæ ad viuendum, quos parochias vocabant. Quamquam non me fugiat Budæum parochias non parochias legendum esse annotare: quòd *παροχία* sit vicinia & accolarum conuentus, habitatio, curia, vnde curiones, *ἀπὸ τῆς παροχίης*, ab eo, quòd iuxta habitent. Vtramque namque lectionem probò, & ita conuenire arbitror, vt vna aliam non expungat, & hoc nomine antiquos Christianos vfos fuisse fidem facit D. Augustinus 9. *Fuit*, inquit, *presbyter quidam nomine Restitutus, in parochia Calamitis Ecclesie, & c.* Tunc enim distincti erant fines parochiarum, sicut & diximus tempore Dionysij summi Pontificis per orbem iussu eius factum. Quare & parochia pro loco beneficij accipitur. Etsi de Episcopatu agatur, pro diocesi quoque: singulis enim Episcopis & curionibus distributa fuerunt Ecclesiæ, & loci definiti, vt de his curam habeant & reddant rationem. Et definitionem limitum inter substantialia parochiæ annumerat Ludouicus Romanus. Videbis autem in quibus consistant iura parochiarum apud Alexandrum. Proinde vt cognoscant curiones, de quibus in eunda est eis cum Deo ratio, rectè institutum est, vt nati in

propria Ecclesia à suo pastore vel eius vicario baptizentur: & fontes baptisimalis, seu baptisterium in Ecclesia parochiali, non alibi sit, vbi natus & fidem, & nomen profiteatur. Quemadmodum & fiebat aliquando, natorum professio nominis & gentis apud Romanos. Rector appellatur & curio, sacerdos qui plebem & populum sibi commissum regit. Rector itaque Ecclesiæ dictus, & beneficium rectoria: idem quod cura pastoris optimi. Sicque hic rector, alius est à rectore quolibet qui & secularis esse potest, & Ecclesiæ, & alterius rei, & alterius, quàm Ecclesiasticæ potestatis. Omnis enim, qui imperat, moderatur, & regit, rector dici potest: vt rector provinciarum, Academiæ, ciuitatis, & sic de similibus. Quorum officium paucis explicat Ecclesiasticus. *Rectorem*, inquit, *se posuerunt, noli extolli, esto in illis quasi vnus ex ipsis, curam illorum habe, & sic considera: & omni cura tua explicata recumbe, vt lateris propter illos, & ornamentum gratie accipias, & dignationem consularis corrugationis*. Plebanus ipse idem curio à Honorio 3. summi Pontifici, dicitur, qui habet plebis curam, & beneficium quoque plebania: Itali populum *la pious*, & plebeum, *il piovano*, nominant. Est tamen aliquando plebania aliud genus beneficij & maius, quàm rectoria, habet sub se capellas, vt notant interpretes, qui & eam dignitatem esse putant. Plebs hic pro omnis generis populo accipitur, non autem tantum pro feceris populi, quæ Græcis *ἄλλος* & *πληθος*, turba, semotis paritibus, & senatoribus, vt distincta erat à Romulo. Quare subditi erunt parochi sacerdoti, non tantum viles & plebeij, sed & nobiles, & senatores, & principes parochiæ. Ita plebem facere dicuntur in iure decem mancipia, aut decem homines: plures quàm decem aut quindecim, turbam. Vicarius perpetuus, & curio quoque est: isq; animarum curam habet. Manuit autem origo curæ eius generis, à tempore quo, qui beneficium possidebant habens animorum curam, quod assiduitatem seu residentiam exigit: cœperunt excusari, ne assiduitatem in loco beneficij redderent, ob maiorem dignitatem aduenientem, vel quòd fructus capitulo alicui vel collegio assignati fuerint, vel aliam ob causam, & proinde constitui cœpit vicarius, isque perpetuus cum aliqua fructuum beneficij portione qui reget actu populium, in Ecclesia præpositus ex constitutione eius, qui alios fructus perciperet, approbante & instituyente Episcopo. Et sic vicaria perpetua, beneficium dicitur: atque eo modo ex vno beneficio duæ factæ appellationes: sed vnus prior rector, vnde prior absoludè dicitur, alter verò ab eo præpositus qui actu regit, vicarius est perpetuus cum institutione Episcopi. In qua institutione differt à vicarijs alijs temporalibus curionum. Primum quia & hic rector est actu, vt prior est rector habitu. 2. quòd morte etiam prioris non reuocatur eius potestas. Alij autem vicarij temporales, sine Episcopo à curionibus præficiuntur, instituuntur, & destituuntur nutu coru. reguntve illis præsentibus, vt coadiutores vices eorum exequentes, ex communi omnium qui vices aliorum gerunt natura. Nam quibus in rebus interesse non possunt, in his operæ nostræ vicaria fides amicorum supponitur. Quòd si absens curio sit, vicarius temporalis eius nomine non potest regere, nisi accipiat & impetret literas, vt dicunt de regendo, ab Episcopo: quod in vicario perpetuo diuersum est: Quia ab Episcopo semel authorita-

a Dionys. Halic. in 2. b clem. dud. s. verò, de sepultu. c. 1. eod. tit. ap. Grego. c. 2. de parochi. d. c. omnis v. triusq; sexus, de pœnit. & remis. can. placuit, de pœnit. dist. 6. e. c. licet, can. 14. c. statutum, 22. & ca. commissa, de elec. & in Sexto, lib. 1. tit. 6. f. c. de rebus, & ca. quatuor, 12. q. 2. can. decernimus, 10. q. 1. g. can. placuit, ca. pœnit. can. vnio, 10. q. 3. h. gl. in d. can. quatuor, 12. q. 2. i de parochis, & parochiali. 3. Dec. tit. 29. k. d. c. licet canon, & c. statutus, de elect. in Sext. l. c. quoniam à nobis, & toto tit. de decimis. m. can. de sepult. c. nemo, de consecrat. dist. 1. n. c. cum sic, de consecrat. eccle. c. reuertimini, & can. decima, 10. q. 1. Malach. 3. o. Pöpo. Lat. in Constantino. p. Budæus in Cöment. Lingua Græca. q. D. Augusti. lib. 14. de ciuit. Dei. r. ca. quoniam à nobis, de decimis ap. Grego. cum simil. s. ca. bona rei, 12. q. 2. c. ad apostolicæ, c. 20. de decimis, lib. 3. Decret. tit. 30. c. significauit, c. 6. de offi. ordin. lib. 1. Decret. tit. 31. t. c. ecclesias, 21. q. 1. v Ludou. Romanus, consil. 356. incipiente circa primum, colum 1. x Alex. consil. 74. in 4. volumine, incipit. vifo.

y ca. plures baptisimalis, 16. q. 1. z. Plut. in Parallelis. a. c. 1. de capel. mona. ca. 3. de vit. & honest. cleric. c. fin. 61. dist. b. c. 3. de cler. agro. lib. 3. Decret. tit. 6. c. si. de prab. lib. 3. Decret. tit. 5. d. cano. sic rector, 4. dist. e. vt in c. si. de iudic. lib. 2. Decret. tit. 3. c. aduersus, de immuni. eccl. & tit. de offic. rectoris provinciarum. f. Ecclesiasticus, c. 32. g. c. si. ne clerici, vel monac. se culat. nego. se immisceat, li. 3. Decret. tit. 30. c. 1. eod. tit. in Sexto. h. d. c. 1. ne clerici, vel monac. in Sexto. i. Iosines Andreas in additionibus glad. c. 1. ne clerici in Sexto. in verbo Capellas. Archid. in c. plures, 16. q. 1. nu. 4. k. s. plebificiti, de iure natura. Gellius, lib. 10. ca. 20. Dionys. Halic. lib. 1. ca. vnico, 10. q. 3. gl. in c. de elec. ap. Grego. m. l. prior ait, l. 4. s. prator ait, vbi b. repret. p. n. c. in de offi. vicarij. Decret. tit. 28. c. extirpatis, qui verò, de prab. c. si verò, c. 6. eo. tit. in Sexto. o. c. 3. de offic. vica. c. ad hec, eo. clem. 1. c. tit. ap. Clem. Michael, de filiis presbyter. lib. 1. Decreta. tit. 17. p. clem. 1. de offi. vic. q. c. ad hec, de offi. vicar. r. ca. 94. dist. 1. de offi. vicar. lib. 1. c. tit. 38. c. penult. de offi. vicar. ap. Grego. c. si. eod. tit. in Sexto. s. Ciceron. pro Rosci. Amer.

tem quandiu vixerit, acceperit, presentante prior-
 18 re, & ita consentiente. Quocirca annorandum est,
 vicariam perpetuam vnum esse videri beneficium
 cum prioratu, cui annexitur: siue sit prioratus
 regularis siue secularis: totidem enim eius species
 esse possunt. Proinde ex eo beneficio æquum est,
 19 vicarium perpetuum idoneam & sufficientem
 congruamque portionem capere: siquidem Epi-
 scopus non debet consentire vnioni Ecclesiarum,
 priusquam congruens portio earum presbyteris
 referuerit: nec presentatum à prioribus, nisi is
 habeat, vnde commodè viuere possit, & iura
 Episcopalia soluere. Potest tamen & Episcopus
 presentatum admittere primò si velit, & postea
 presentantem cogere idoneam & sufficientem &
 congruam ex fructibus beneficij pensionem illi
 prestare. Id ipsum sequendum quando beneficia
 20 menta capituli, Episcopi, abbatis vel monasterij
 fuerint vnita, vel si dantur temporalia beneficia
 religiosa: tunc namque & referuanda congrua
 portio vicarijs perpetuis Ecclesiarum. Congrua
 portio seu pensio vicarij consideratur aliquando,
 habita ratione oneris impositi eidem vicario, in-
 terdum ex constitutione modicæ pensionis, in-
 terdum ex pactione: quando priores, vel qui præ-
 sentant vicarios, cum illis paciscuntur, vt illi pen-
 sionem prioribus soluant, & reliquos fructus suos
 faciant. Contingit autem vt id, quod relinquunt
 deducta pensione soluenda, victui non sufficiat:
 quo casu agitur per vicarium ita pressum, ad le-
 uandum onus pensionis. Quandoque etiam vi-
 carius partem aliquam fructuum accipit, sed non
 sufficiens, & tunc eam augeri postulat ab ijs, qui
 fructus percipiunt, siue sit Episcopus, siue mona-
 sterium, vel alius prior, vel patronus laicus, aut
 Ecclesiasticus qui presentauerit. Et si plures sint
 qui possideant decimas vel fructus beneficij, à
 singulis pro modo possessionis petet, secundum
 formulam quæ in curijs frequens est. Nempe ab-
 solutè proposita petitione decimarum antiqua-
 rum, & noualium: & vt interim possit sacramenta
 parochianis ministrare, per modum prouisionis,
 adjudicari congruam portionem, quando prior
 vel patronus suæ possessionis & sui iuris ostendit
 titulum: atque reformari pensionem vsque ad
 quartam partem fructuum, quæ clericis curio-
 nibus debetur. Agitur autem pro congrua hac
 pensione coram ordinario loci episcopo, vel Ar-
 chiepiscopo, & sede vacante coram capitulo,
 nempe quòd & hoc sit iurisdictionis Episcopalis,
 quæ transit in capitulum sede vacante, vel cor-
 am conferuatoribus Academicarum. Agitur &
 interdum coram iudice seculari, si de possessione
 decimarum antiquarum & noualium, coram eo
 pendeat quæstio, veluti de incidente controuer-
 sia, quæ ad iudicem potioris causæ, ne diuidatur
 eius notio, pertinet: idque per modum prouisio-
 nis, vt pendente lite interim alatur sacerdos,
 qui actu curæ infidet. Cæterum in constituenda
 portione congrua vicarij, iudex habebit ratio-
 nem victus vicarij & alimentorum sufficientium,
 21 secundum qualitatem personæ & quan-
 titatè prouentuum beneficij: nam qui in digni-
 tate est, maiora percipere debet, & meretur.
 Item, vt diximus, habebitur ratio onerum subeun-
 dorum Ecclesiæ & Episcopatum, aliorumque cle-
 ricorum, quos secum habere debet, & reparati-
 onis Ecclesiæ.

a ca. si pro eo, de præben. in Sext.
 b d. c. extrap. de, §. quia ve- r. de præb.
 c. c. exp. post. 5. fin. de præb.
 d. c. de præb. in Sext. c. de monachis, eo. tit. ap. Grego. elem. de iur. patro.
 e. d. c. de mona- chis, iura po- nitur episco- palia in c. con- quente, de off. ordin.
 f. iuxta ordi- nem literæ cle- men. primæ, de iur. patro.
 g. c. in Latera- nens. & c. de monachis, de præben. elem. vni. de off. vi- cat.
 h. c. 2. de sup- plen. neglig. prælator. vide Rebuff. in tra- ctat. congruz pensio. nu. 38. & 39.
 i. cap. si. de suppl. neglig. prælator. c. a- uaritia. cap. de monachis, c. in Lateranens. de præb. apud Greg. c. i. eod. tin. §. elem. 2. de iur. patro. k. argu. l. §. de alimen. & c. i. de iur. patro. l. si libertus, in l. §. libertus, de bo. liberto. P. l. Rebuff. in c. quæst. con- gruz pensio. m. Rebuff. in tract. de pacif. possessor. ampliatio. 18.
 n. ca. de redi- tibus, ca. qua- tuor. 12. q. 2. o. c. 2. ne sede vac.
 p. Rebuff. de congrua pen- sio. num. 58.
 q. eo. Rebuff. num. 59. argu- mento l. quo- ties, de iudic. C. & c. tuam, de ordine co- gnatio.
 r. c. pen. 12. q. 1. c. de his, de eccl. edific.
 s. l. eum vnus, §. h. de alimen. leg. P. l. fed. et. §. v. de vlu- fructu. in P. l. eum post. §. ge- ner. & l. qua- ro, de iur. do- ti. P.
 t. c. de multa, de præb.
 v. c. vt quisq. de vita & ho- nest. cleric. c. propositus, de filijs presby- terot.
 x. c. p. f. f. de lis qua- siunt, à prælat. sine conuen. c.

De Coadiutoribus. Cap. 25.

- 1 Coadiutor quis.
- 2 Coadiutor viventi datur presbiteri, non autem in præ- sulis locum alius subrogatur.
- 3 Coadiutores Mosi, & alijs dari.

Non solum vicarij temporales, de qui-
 bus proximo capite superiori dictum
 est, coadiutores dicuntur, sed & alij
 qui munus presbiteri cuiusque in Eccle-
 sia suppleant: quia tamen titularij, non sunt, sed con-
 iunguntur titularijs si ipsi ægritudine perpetua
 laborent corporis, vel nimia senectute prematur,
 vel alia rationabili causa, sine crimine tamen, non
 possint munus suum exequi. Quandiu enim viuunt
 2 veri titularij, nunquam alius in eorum Ecclesijs
 subrogatur, & proinde coadiutores dari rece-
 ptum est. Sicuti & religiosè fuit apud ethnicos
 obseruatum, vt nec viventi, quantumvis crimi-
 num rei, summum pontificatum alteri concede-
 rent. Qua ratione Octavius Augustus, recuauit
 summum pontificatum à populo sibi oblatum, vi-
 uente Lepido pontifice. Sicut enim inter præla-
 tum & suam Ecclesiam dicitur coniugium, sic nec
 illud dissolui, vel Ecclesia alteri viuente pasto-
 re, etsi destituito viribus, dari sine adulterij crimine
 potest. Non secus, quam legitimum matrimo-
 nium inter coniuges, extra mortis causam iure
 communi indissolubile est. Accepit Moses in
 3 adiutorem legationis imposita Aaron fratrem, &
 in munere iudicandi, ex consilio Ietro adiunxit
 sibi tribunos & centuriones. Habuerunt Apo-
 stoli coadiutores, vt D. Petrus Linus, & Cletus.
 Prisca, & Aquila, & Timotheus adiutores D. Pau-
 li. D. Augustinus à Valerio noræ sanctitatis Epi-
 scopo Hispanensi, Episcopalis officij adiunctus
 adiutor. Et Valerius Cæsar Augustanus Episcopus
 D. Vincentium coadiutorem in enunciando Dei
 verbo habuit, propter linguæ impedimentum,
 quo Valerius officio eo fungi non pote-
 rat.

y. c. 1. de con- cess. præb. z. rota 7. q. 1. & can. 1. 2. 3. 4. de cler. agrotan. libr. 3. Decret. tit. 6.
 a. Dio Cass. li. 49. historia.
 b. c. licet vir. 7. q. 1. c. quanto, de translat. e- pisc.
 c. si de con- dit. aposto. D. Matthei c. 19. ca. quos Deus, 33. q. 2. c. qui- cunque, & c. quanto, de di- uor. c. fin. de adulter.
 d. Gen. 4. & 7. e. Exod. c. 18. & Numerorum c. 11.
 f. ca. si Petrus, §. q. 1. g. ad Rom. c. 16.

De Intitulatis. Cap. 26.

- 1 Intitulatus unde dicitur, & quid titulus ordinati.
- 2 Titulus à quibus constituitur, & 9.
- 3 Sine titulo nemo ordinandus.
- 4 Clerici qui dicantur verè.
- 5 Clerici seminarium maiorum ordinum, & sacer- dotes ex approbatis.
- 6 Mendicitas in clero turpis visa, non paupertas vo- luntaria.
- 7 Sacerdotes Romanorum censum sufficientem ha- bebant, antequam legerentur.
- 8 Clerici non possunt fieri alijs obarati.
- 9 Titulus non potest capi à creditoribus intitulati.

Intitulatus inter personas Ecclesiasti-
 cas annumeratur, à titulo dictus. Ti-
 tulus porro dicitur à ruendo, quòd fa-
 ctum sui authoris tueatur. Factum au-
 tem, quod hic tutandum & defendendum, est or-
 dinatio clericorum in gradus maiores, quæ con-
 cilio Lateranensi non permittitur, nisi de eo qui
 habet

a. c. episcopus, c. 4. de præb. ap. Grego.

b. can. sancto- rum cano- num, 70. dist.

c. c. 1. 70. dist.

d. can. clerico, 21. dist.

e. Niceph. Ca- lix. li. 1. c. 30.

f. Lamprid. in Alex. g. Deute. 17. ibi non sit omni- no mendicis inter vos. h. can. Diaconi sunt, 93. dist. i. Dionys. Ha- licat. in 2. hist. k. Sabellius, & Sigib. l. Bonifacius Simoneta, lib. 4. epist. c. 9. m. c. 1. & 2. de feruis ord. lib. 1. Decret. tit. 18. auth. si feruis, episc. & cler. C. n. l. quisquis, l. 27. & l. offi- ciales, 4. de e- pisc. & cler. C. o. de qua in c. 1. de oblig. ad ratiocin. ordi. vel non, & ibi gl. ap. Greg. p. vt in ca. epi- scopi, §. de. dist.

habet bona, vnde Deo extra seruilia opera, possit
 commodè & honestè inferuire. Titulus, & vi-
 uendi veluti reditum, coram episcopo sibi con-
 stituunt ordinandi ex suis proprijs facultatibus:
 interdum alij nomine ordinandorum res proprias
 obligationi ei subiiciunt, ea lege vt quandiu or-
 dinati vixerint, possint alimentis inde necessarijs
 capere, vel donec beneficium ecclesiasticum ade-
 ptus fuerit ordinatus. Interdum quoque intitula-
 tus in ecclesia dicitur, is qui ab aliqua ecclesia ad-
 missus, & dignus habitus est, qui stipendij eius
 nutriatur, vel annona seu præbenda vel capella
 3 fruatur. Et hic verè titulus, qui aliquando tan-
 tum capax maioris ordinis promotione vt proba-
 tus habebatur, non alij, ex concilio Vrbani Pa-
 pæ b. Et ita in concilio Chalcedonenf. cautum
 quoque, vt nemo ordinetur, nisi manifestè, in ec-
 clesia suæ ciuitatis siue possessionis, aut in marty-
 rio, aut in monasterio, qui ordinatur, mereatur pu-
 blica ordinationis vocabulū, & aliter ordinatus,
 vel absolutè ordinatus, non habeat manuum im-
 4 positionem. Et verè quidem dici tunc possunt
 clerici secundum nominis significationem, qui
 fortis Domini & ecclesiasticorum bonorum facti
 5 sunt participes. Sicque ex titulis istis & cleri-
 cis solummodo, subdiaconi, & ex illis diaconi: vt
 & ex diaconis, presbyteri dignitatis sunt. Vt anti-
 quitus etiam. Non enim Christiani suos delige-
 bant sacerdotes, nisi ex iam approbatis: vt etiam
 obseruauit Alexander Cæsar, quando de legendis
 rectoribus prouinciarum actum est. Turpis in
 clero visa est mendicitas, etiam si semper dilecta
 fuit voluntaria paupertas, & diuitiarum contem-
 ptus. Quare episcopus in hoc clero prospicere
 6 debet, ne ordinatus mendicantem cogatur am-
 7 plecti. Neque etiam Romulus in sacerdotium
 suarum curiarū deligi voluit, quam qui haberent
 8 censum sufficientem. Reiecti & ab ordinatione
 clericali, qui obarati erant, per Bonifacium I. sum-
 pontific. quod tamen ad seruos refert Bonifa-
 cius Simoneta, videlicet, ne illi dominis obnoxij
 ordinarentur. Et ita quoque cautum in concilio
 Tolitano dominis repugnantibus. At per-
 misit Leo Imperator obaratos quoque præter
 causam primipilarem, in numerum clericorum
 recipi, adhibita tamen distinctione concilij
 9 Carthaginens. Efficit autem intitulatio ne bo-
 na titulo supposita creditoribus exposita sint, si à
 non obligato pro obligato in titulum dentur. Pro
 titulo etiam sunt beneficia p.

De Pensionario. Cap. 27.

- 1 Pensionarius ecclesiasticus quis.
- 2 Pensio ecclesiastica quomodo constituitur in ec- clesia. eod.
- 3 Pensio ex beneficio in titulum dari non potest.
- 4 Pensionis constitutio afficit personam, non rem. eodem.
- 5 Pensio beneficij nomine non venit. eod.

Inter personas ecclesiasticas inuenies
 quoque pensionarium, qui annonas,
 seu pensionem aut portionem capit ab
 aliqua mensa, vt dicunt, capitulari, vel
 ab aliquo beneficio, seu ecclesia: interdum mer-
 cedis nomine, aut in remunerationem præstiti
 commodi, vel alia de causa iusta. Quæ eatenus
 iusta videtur, si modò clericis, à quibus capitur

q. l. quæsitum, l. 14. de pig. o. lib. 20. P. tit. 1. r. c. quicunq. 12. q. 2. ca. pos- sessiones, 16. q. 1. Oldra. consi. 226. incipien- te, quidam e- piscopus. Gi- gas tractat. de pensio. q. 3. & 54. & 67.

penfio, relinquatur quantum exigitur pro obse-
 quio & munere cultus diuini eis imposto, & ad-
 hibetur superioris in constitutione pensionis au-
 thoritas. Alioquin enim illicita & prohibita est,
 exemplo nouorum censuum & onerum quæ im-
 poni nequeunt. Neque etiam licebit iure pen-
 sionem in titulum beneficij dare, vt fit aliquan-
 do: ne sectionem beneficiorum prohibitam ad-
 mittamus. Et proinde receptum est, pensiones
 super beneficio constitutas, per possidentes bene-
 ficia, non adharere beneficio, nec eos qui in eo
 succedunt obligare, sed constituentis personam,
 & non rem. Atque in mandatis summor. pontif.
 vel alij rescriptis de prouidendo, vel ad benefi-
 cia, non continentur, appellacione beneficij, pen-
 siones.

s. ca. auaritia, c. 10. de præb. lib. 3. Decret. tit. 5.
 t. c. prohibe- mus, de censib. lib. 3. Decreta. tit. 39. clemen. 1. §. eadem, de supplen. negli. v. Cardina. in clement. 1. de supplen. negli. prælat. Abbas Fan. in c. con- querente, de cler. nō resid. in c. ad audien- tiam in 2. de refecti.
 x. c. maiori- bus, c. vacate, ca. cum causa, de præben. ap. Grego. ca. vt nostrū, vt eccl. iust. benef. sine di. confer. c. an. 2. q. 1.
 y. c. nisi essent viri prouidi, de præben. in Sext. z. c. quamuis, de præben. in Sext.

De nomenclatura piorum hominum, qui pijs locis regen- dis præficiuntur. Cap. 28.

- 1 Pauperum cura hominibus omnibus quare im- pressa fuit.
- 2 Cinclus anicula marina nido aliarum auium ob macritiam excipitur.
- 3 Orphanotrophus & orphanotrophion, quid, & cura orphanorum qua.
- 4 Brephotrophos, & brephotrophion quid, & cura infantium.
- 5 Infantes qui dicuntur.
- 6 Exponens infantes, parricida, & vt homicida puniendus.
- 7 Prochotrophos, & prochotrophion.
- 8 Pauperum cura, potissimum puellarum, deman- danda est probro homini, ne lupanaria fiant ex prochotrophis.
- 9 Pauperum cura utroque diuino testamento com- mendata. Pauperes Dei sunt, eod.
- 10 Pauperum cura ethnica. Hecates mensa pauperum, eod.
- 11 Pauperes qui in prochotrophis adnutriendi.
- 12 Pauperum, & mendicorum differentia.
- 13 Mendicantes validi ab elemosinis remouendi, & castigandi. Mendicos suos quodlibet oppidum nutrire debet, eodem.
- 14 Mendicantium cura iure ad episcopos pertinet.
- 15 Nosocomion & Nosocomos quid, & quot Nosoco- miorum species. Valetudinarium quid, eod.
- 16 Leprosaria.
- 17 Leprosaria in titulum beneficij non conferuntur.
- 18 Leprosi de quibus decimas non debent.
- 19 Leprosi ab alijs hominibus separandi.
- 20 Leprosi in proprio natiuitatis loco alendi, & edo relegandi.
- 21 Leprosariorum cura indicibus demandata, quare.
- 22 Leprosi conuenerunt cum Iudeis in Christianos.
- 23 Expositorum hospitalia.
- 24 Esculapij templum expositorum. Expositi liberi sunt, lex, eod.
- 25 Hospitalia pestis, insanorum, morborum insana- bilium.
- 26 Hospitalia senum nutriendorum. Senum nosocomium, eod.
- 27 Senectutis mula.

a Gellius, lib. 6. c. 12.

b can. quasi- tum, 1. q. 1. c. cum laicis, & c. nobis, de iure patronat. c. ex frequen- tibus, de In- stitucion. d. in c. de ca- pel. monacho.

e Nicol. Boer. conf. 1. nume. 4. & 6.

f Meminit Ci- ceto, pro do- mo, & de A- rusp. respons.

g cano. nemo. de consecrat. diff. 1.

h Iudicum c. 17.

i D. Chrysoft. in epist. ad He- brzos.

k Exod. c. 40.

l 1. Reg. 8. & 1. Efdra. 6. & 1. Macha. 4. m Deut. 12.

n Cicero, 2. de legi. o Lilius, li. 29.

p Ioseph. con- tra Apion.

q Lilius, lib. 6. deca. 1.

r Lilius, lib. 3. deca. 3.

s Lilius, d. lib. 3. deca. 3.

t Lilius, lib. 9. deca. 1.

v Flavius Vopisc. in historia & epistola Au- relii. x. l. sacro loco, l. 9. de rer. di- uis. p. l. 6. v. in possession. le- gator. lib. 36. p. tit. 4. y Dio Cassius, li. 53. Historiz. z. Fla. lib. ciuili vel de regno. Aristot. 3. Po- litic. c. 10.

quam Gellius à sacro sacellum diminutū dicat. 5 Capella quædam dicuntur spiritualisata, seu ecclesiastica: quædam profana, seu secularis. Spiritualisatam seu ecclesiasticam eam dicimus, quæ auctoritate episcopi est ordinata & fundata, quo casu habet formam beneficii ecclesiastici. b. & proinde non possit donari vel concedi, à patronis seu fundatoribus, inconsulto episcopo, videlicet sine institutione episcopi diocesani. Capellania hæc duplex, & cum plebe subdita d. & sine populo, cum onere tamen officij diuini sibi adiuncti existens, atque in postrema hac specie, si non habeat in fundatione dictam legem assiduitatis, quam vocant residentiam, potest præfectus per alium munus impositum implere e. Iure ethnicorum erant huiusmodi quoque gentilitia sacerdotia, quæ patronata nobis, per familias aliquas prouentibus & re ditibus donata & exornata f. Ab episcopo inter Christianos tantum, sacra ædes & ædificia dedicantur & consecrantur, nõ auctoritate propria cuiusque s, ne prætextu religionis supersticio vel error irrepant in mentes hominum, vno quoque fanum & locum & modum colendi sibi arrogante. Quemadmodum de Micha legitimum h. Neve sacra inhonestè & illegitimè & cum abusu à singulis tractentur, aut sine reuerentia. 8 Quod ne fiat dedicatio cauet publica. Nihil enim aliud est dedicare, quàm vtendi initium legitimum facere, secundum D. Chrysoctomum i, adhibitis publicis orationibus & supplicationibus. Exemplumque eius rei in lege diuina prostat in sanctificatione arcæ & tabernaculi Dei k, & templi l. Iusserat enim Deus, ne sacrificaretur in omni loco, sed in loco quem Dominus elegerit in vna tributum m. Lex erat etiam idololatrarum & 12. tab. nemo Deos separatum habet, nisi alienigenas, quod id confusionem pareret n. Lilius ideo narrat o, sæpe ætate auctorum negotium magistratibus datum, vt sacra externa fieri viderent. Et Iosephus scribit p, Persas olim religioni peregrinæ irrogasse capitis pœnas. Apud Romanos etiam in politia religionis seu idololatriæ, ante constitutum imperium, non nisi per duumuiros vel ædiles sacros licebat dedicare. Ita apud Lilium legitimum q, ædem Martis Gallico bello votâ, dedicatam fuisse à Ti. Quintio duumuiro sacris faciundis. Et rursum r, duumuiros creatos, M. & C. Artilius, qui ædem Concordiæ, quam Lælius Manlius prætor vouerat, dedicarent. Iterum, Fabrum duumuirum esse iussu à senatu, vt dedicaret ædem Veneris Ericiniæ, quam Q. Fab. Dictator vouisset. Munus & id fuit summorum illorum pontificum, item consulum, & subinde imperatorum. Sed pontifices verba præbant. Et consensu, ait Lilius s, populi, Cornelium Barbatum Pont. Max. in dedicatione templi Cõcordiæ, verba præire, cum more maiorum negaret, nisi imperatorem aut consulem posse templum dedicare t. Meminit Flavius Vopiscus, Aurelianum ita mandasse, ego ad senatum scribam, qui mittat pontificem, qui deducet templum v. Fiebat ergo dedicatio templi pro imperatorem aut eius iussu z, maxime si de loco publico in sacrum conuertendo agebatur, vel de priuato dedicando. Atque ideo Romani imperatores, suorum idolorum gerebant summum pontificatum, & inaugurabantur omnibus sacerdotiis, nec alia ratione, quàm vt haberent omnes religiones & sacrificia in sua potestate, & manu y. Quod & in regno Ægyptiorum aliquando obtinuit z. Postquam autem Cæsares Chri-

stianam, coluere religionem, ex Iustiniani etiam sanctione cautum, nisi auctoritate p̄ticipis dioceseos loci fieri dedicationem a. Quod firmavit Urbanus tertius & alij p̄ticipes summi b. Vt eius prouidentia, cultui diuino in futurum & clericis cõsuleretur c. Hicque curabit eo modo fieri quod admonet Episcopus d, libere & sacrificare secundum patrios mores vnumquemque, purè, absque lasciuiâ, absque negligentia, non parcè, non supra facultatem. Et proinde iubet ius episcopis, vt altaria sub memoria martyrum publicè falsò ædificata deiciant e. Quod hodiè nec priuato, nec publica populi auctoritas absque episcopo, possit locum sacrum facere, sicuti olim f. Capellania itaque secularis erit, quæ per laicos, in suis fundis & domibus fundatur, & destinatur ali cui sacerdoti: vt inibi alicui cultui diuino inferuiat, eiusque nomine stipendia aliqua percipiat, idque sine auctoritate diocesani episcopi. Quare fundatio hæc, profana tantum est: aut legatū pium tantum, vt ait Ioannes Faber g. Quare inconsultè episcopo, nutu patroni vel hæredis concedi poterit presbytero, cui libebit: vt notat Guido Pappaus h. Neque episcopus, qui visitando & circuendo diocesim ab ecclesiis quippiam exigit visitationis iure, poterit ex huiusmodi priuato oratorio quicquam capere aut perere i: quia nec huiusmodi capellæ seculari liceat habere insignia ecclesiæ, campanam, aut pignaculum, seu campanile ex prohibitione Celestini k. Sed hîc de his capellis plura dicere supersedebõ: video de illis Matthæum Pacum, tractat. de mandatis apostolicis, quinta parte numero 32. & sequentibus. Que refert ad capellanos dictos ratione beneficii vel sacelli: vnde nascitur ius patronatus ecclesiasticum, de quo alibi diximus. Alij porrò capellani sine sacerdotio & capella aliqua, vel absque reditu ex capella, sunt. In Gallia alicubi k, capellani dicuntur, & sacerdotes omnes, sine sacerdotio, vt apud nos Testofages. Sunt & capellani papæ diuersi generis, & priuilegij l: alij namq; sunt commentales, alij honoris huius titulo tantum donati, alij cum stipendiis, alij sine illis. Commentales in curia Romana tenentur residere, alij nequaquam m. Capellani verè papæ erant iurisperiti, qui in officiis diuinis summi. pontif. seruebant in sua capella, in qua & summi. pontif. sæpè audiebat causas & controuersias, per principes & reges seculat & orbis Christiani, etiam extra negotia fidei delatas ad illum, quæ tunc consistoriales non erant, A quo munere paulatim summi. pontif. sese auocantes, cœperunt primum harum controuersiarū audientiam suis capellanis concedere, ex quorum relatione postea iudicabant. Et ideo qui prius capellani papæ dicebantur, nunc auditores sacri palatii dicti. Quibus etiam deinceps summi. p̄ticipes, causarum quoque decisionem suo rescripto concessere. Atque ex more vsurpatum subinde, vt ferè in omnibus decisio speciali rescripto istis demandetur n. Hodie ordinem hîc constituit duodecim ex restrictione Sixti 4. ante quem plures. Dicti & illi nunc auditores Rotæ, cuius Rotæ & auditorij decreta, pro senatusconsultis habentur: vt ex decisionibus eorum excussis apparet. plura autem de auditorio Rotæ video apud Ludouicum Gomefium o. Capellani, qui honoris causa huiusmodi ornantur titulo, verè non sunt capellani papæ secundum Boerium p. Sic enim princeps aliquibus honorem solum communicat, non autem vtilitatem q.

De

a s. sacra res, de rer. diuisio. ap. Iustin. b. ead. h. c. c. & c. de religio. donib. c. 2. de cõsecra. eccle. can. nullus, c. altaria, in 2. e. conferra. diff. x. melius in ca. auctoritate, 4. de priuileg. in 5. c. 10. s. i. vt nullus f. b. i. c. e. o. ra. domus pig. ter vol. episc. in auth. col. 5. tit. 16. constit. nouel. 67. c. d. nemo de consecr. diff. 1. d. Arrius in Enchiridio Episcopi. e. can. placuit, de consecrat. diff. 1. f. Martia. in l. in tantum, l. 6. s. fin. & Vlpian. l. sacra loca, l. 9. de rer. diuis. l. 3. s. si quis in sepulchro, de sepulch. violato, p. g. Ioan. Faber, in s. nullius, de rer. diuis. h. Guido Pap. q. 187. i. c. in de cens. lib. ap. Grego. k. ca. parentibus, ca. 16. de priuileg. lib. 5. Decret. tit. 33.

l Ioannes Gal- lus, in quasi. decis. per A- rella parameti 9. 31. vbi & de eorum benefi- ciis, que in curia Romana vacare dicuntur. m. ca. vnic. de verb. signif. in Sex.

n Othanius Vestrius, lib. 2. introductio. nis in actiones aule Romanæ, c. 17. o. Gomef. in proœmio regularum cancellariz. p. Boerius, q. 17. nu. 9. q. s. renouamus, tit. vt ordinariz. p. r. f. c. in auth. collat. s. l. 9. & ibi gl. in verbo videantur.

a Rebuffus tra- ct. de pacif. pos- sesso. nu. 90. b. Oldradus con- sil. 149. alias incipient. in ecclesia, & cons. 8. incip. quod procedit. c. Domini. cons. 89. d. Braccius de Pavinis in A- postillis vlti- mis, ad extra- uagates Ioan. 22. e. cum adeo, 17. & ca. ad au- res, s. & c. ad audientiam. 21. e. postulasti, 27. de rescriptis. ap. Greg. f. in ca. si motu proprio, in ver- bi. benef. & ibi Dominius. eol. 2. vers. sed quid habent, de præben. in Sext. g. Philipp. De- cius cons. 48. h. Vuolphgan. Lazius, lib. 3. Cõment. reip. Rom. c. 11. i. l. Meusia, 44. de manum. tes- tam. p. k. Symma. ad Valerian. Theo- do. & Archad.

l Plato, 6. de Legib.

m Aristote. 6. Politicor. c. 5.

De præstimonio, obitu, & obituariis. Cap. 30

- 1 Præstimonium interdum beneficium, aliquando minimè. 2 Obitum, & obituarij quid.

Precedit capellis præstimonium, seu præstimonium, quæ aliquando beneficii habet formam, si in titulum conferatur: interdum minimè, vt si destinetur officio temporali, vt scribit Rebuffus a. Oldradus, d. Dominicus e, & Iohannes Franciscus de Pavinis d. Meminit de præstimonio & cap. f. de concessio. præb. in Sexto. Tunc autem proculdubio beneficia non sunt, cum dantur, stipendiorum & mercedis causa. Et proinde in impetratione beneficii, in cuius diplomate exprimi debent etiam beneficia possessa per impetrantem modici valoris e, non tenetur impetrans de præstimonio in stipendia concessa, mentionem facere, quod beneficium non sit, vt notant Dominicus f, & Ioannes Andreas. Affines quoque capellis & beneficiis, sunt obitus: vnde obituarij dicti sunt. Quædo per legatum, vel fundatione à viuente facta, bona quedam destinantur orationibus faciendis pro aliquo qui iam obiit, vel moriturus est. De quo confultus Philippus Decius g. Refert Vuolphganus Lazius apud idololatras florentie Romano- rum rep. facticulis certos annuos reditus relictos, vel ad lucernas, vel ad candelabra ad memoriam obeuntium repetendam h. Probat illorum iurisconsulti legatum ea cõditione relictum vt lucerna perpetuò circa sepulchrum accendatur i. Et conuenit Symmachus apud Valentinianum, Theodosium, & Archadium CCC. pro fuorum Deorum cultu: contra Christianos, agros virginibus vestalibus & ministris suorum sacrorum, deficiunt voluntate relictos, à filio tunc retineri k.

De operario, seu ædituo sacro. Cap. 31.

- 1 Operarij, seu Ouuiers, ecclesiarum qui. 2 Quæstores sacre pecunie. 3 Ediles curam refectionis templorum habuerunt. 3, 4, 5. Templorum refectione ad quem pertineat, eod. 3. 4. Resectio loci seruientis, onus est eius, cui debetur seruitiu. 5 Operaria beneficium non est. & num. 6.

Vltus operarios vocat eos, quibus cura operum & fabricæ ecclesiasticæ commissa est: ouuiers & marguilliers. Quos Plato l vocat quæstores & asseruatores sacre pecunie, eòsque arbitratu necessarios in singulis templis, qui lucorum agrorumq; ipsis dedicatorum, & fructuum conductionumque & locationum domini essent. Aristoteles autem eos videtur nominare ædituos, & sacrorum pecuniarum custodes. Alia species, inquit m, curationis est

circa rem diuinam, seu sacerdotis, & aditui circa templa, vt conferuntur qua sumi, & eriguntur ruinoso edificia, & cetera omnia que pertinent ad diuinum cultum: euenit autem alicubi, vt in paruis ciuitatibus, curam hanc esse vnam: alibi vero plures separatas à sacerdotio, & esse sacrificulos ædituos, & custodes sacrorum pecuniarum. Varro apud Romanos hanc fuisse curam ædilitium restatur n. Et inde ædiles dictos, quod ædes sacras, & priuatas procurarent. Fuit & cura præsidum prouinciarum, prima, vbi in prouincias suas peruenissent, ædes sacras, & opera publica circuire, inspiciendi gratia an facta tectaque essent, & refectione aliqua indigerent o. Erat permittum olim in lege antiqua sacerdotibus, ex gazophilacio templi pecuniam capere quæ offerebatur pro peccatis: ea tamen lege, vt templum reficerent. Quamobrem legitimus regem Irahæ Iohan. cum sacerdotes nõ instaurarent facta tecta templi, vocasse Ioïadam pontificem & sacerdotes, & dixisse: Quare non instauratis facta tecta templi? nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum, sed ad instauracionem templi reddite eam. Et postea sequitur, prohibitos sacerdotes ultra accipere pecunias à populo, & instaurare facta tecta domus. Et pecuniam postea in gazophilacio delatam cum excreuisset, & inde eductam præfente scriba regis & pontifice numeratam, & datam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum, qui præerant commentariis in domo domini p. Aliquando inter Christianos, pontificibus sacerdotiorum vna, ex quatuor pars pro fabrica data q, postea præfectis sacerdotis relicta r, vt antè docuimus, dum de curionibus seu rectoribus & parochis hoc libro egimus. A quibusque vitum est, sacerdotes & curiones, qui pro fructuariis in beneficiis habentur s, ad modicam refectionem ædium, ex quibus consequuntur fructus, teneri: vt reliquos ædium vsufructuarios t. Sic etiam regulariter, si qui ære seruiritatem percipit, & eam sibi deberi asserit, ad refectionem rei seruientis tenetur, non is qui eam debet v. Quæ de modica refectione intelliguntur, non de maiori. Nam si illa ad curionem pertineret, plerumque fructuum excederet perceptio- nem, & is cogere fructibus aliò quàm ad cultum diuinum impensis, officium eiurare & cedere. Quocirca vt curionis onus aliqua ex parte releuetur, rectè in ecclesiis seu templis quæstores sacri ea de causa constituti, qui ex fide pecuniam quærent ex parochorum liberalitate, & eandem fidem in opera ecclesiæ necessaria impenderent. Et alicubi huic necessitati fructus assignati sunt, regendi, & distribuendi per viros delectos, strenuos & prouidos. Proinde res instaurandis templis relicte, & officium quæstorum, & vt dictum est, operaria, inter beneficia non sunt ecclesiastica x. Tum etiam quia hoc munus annuum est, vel alterius spatij ad tempus & non perpetuum, & laicis etiam committitur y. Nec in vtilitatem que floris, sed ecclesiæ: solius cui tenetur gestorum reddere rationem z. Que aliena sunt à natura beneficii ecclesiastici, quod perpetuum est a, id e, possideri potest ab instituto quandiu vixerit: id enim perpetuum significat ad vitam relatum b: quodve fructus habet in fauorem potissimum clerici inferuentis distributos c. Inter officia tamen cum reditu aliquo monasteriorum, vel ecclesiarum, que regularem vitam abiecerunt, sunt operaria, & infirmaria, vt dicunt.

n Varro, 4. de Lingua latine.

o Vlp. in l. si in aliqua, de offi. proconi. f.

p 4. Regij, c. 12.

q. ca. quatuor, can. de reditu- bus 12. q. 2. cum simi. r. ca. p̄ticipis, e. vnic. ca. pla- cuit, no. q. 2. s. gl. in c. præ- fente de offi. ordin. in Sext. in verbo re- feruari. t. l. vsufructu legato, & l. ha- dron, & l. iust. p. l. inter fun- damentum, de dñ. i. l. sed. p. v. l. est fortè, s. Galus, & l. ficut refectione, s. l. seu. v. d. p.

x Rebuffus tra- ctat. Nominat- ionum, q. 15. nu. 8. y D. Decius, in c. decernimus, num. 11. de iudic. z Rebuffus, in proxi. cit. lo- co, & glo. in clem. 2. de iud. a. c. 3. de cleri- co approbat. e. vnic. de capel. mon. in Sext. ca. scripsi, c. no. aliter, can. quantum tri- ste, 17. q. 1. b. l. 1. pro so- cio, p. c. 1. & fin. de pecul. cleri. c. nemo, de con- secra. diff. 1. gl. in c. præfente, de offi. ordinar. in Sex.

De Collegiatis. Cap. 32.

- 1 Collegium, & collegiati quid.
- 2 Collegiorum alia licita, alia illicita: & licitorum varia species, profana, ecclesiastica, mixta.
- 3 Collegia profana artificum.
- 4 Collegium, corpus, societas, affinia, sed diuersa.
- 5 Saccarij qui Romæ.
- 6 Collegia studiorum.
- 7 Collegia sacra & scholastica.
- 8 Collegiorum studiorum loca non sunt beneficia, nec ea perpetua, nisi presbyterorum.
- 9 Collegia fundatores leges ponunt, eod.
- 10 Collegia mixta Academia priuilegiata.
- 11 Collegia debent institui, vel approbari à principe: alioquin illicita ob metum conspirationum & monopoliorum.
- 12 Collegiatus non faciunt officium collegiati, priuilegijs non gaudet collegij.
- 13 Fratris permixta in religione non faciunt beneficium.
- 14 Falcidia non detrahitur à legatis factis confratrijs.
- 15 In collegiatis tantum recipi debent, qui eius artis sunt, quam exigit collegium.
- 16 Collegiatus admissus super definitum numerum non vitur priuilegijs collegij.
- 17 Collegiatus in duobus collegijs quis esse non potest.
- 18 Collegium non mutatur, mutatis personis.
- 19 Collegium in vno retinetur, non nisi in tribus conseruitur, eod.
- 20 Collegiatis fundatores leges dant, possunt & collegiati sibi constituere, quomodo.
- 21 Collegij debita & credita non singulis priuatum respiciunt, sed & vniuersos.
- 22 Collegio dissoluto, num possunt res collegij diuidi inter collegiatis.

Collegium dictum est, quasi delectus & coelectio, teste Varone, quædam hominum eiusdem artis, professionis, opificij officij, & potestatis: vnde & collega dicti, & collegiati. Hinc diuersæ species manarunt collegiorum, aliæque licita, & alia illicita seu improbata certis de causis, vel ratione personarum, aut officij, aut loci, vel similibus, vel quia non sunt probata à principibus. Rursum collegiorum licitorum, quædam sunt profana omnino artificum, quædam studiorum, magistratuum: mixta alia quodammodo, quædam omnino ecclesiastica. Collegia profana artificum plura, in quibus delectus artificum fit, & sociantur: cuiusmodi plura instituit Romæ Numa, vt pictorum, nauiculariorum, & argentariorum, & figulorum. Obseruandum tamen, tria esse maxima sibi affinia, sed nõ eiusdem naturæ: in omnibus, videlicet societatem, corpus, & collegium. Inter quæ collegium corpus dici potest, & societas, sed non omnis societas, vel omne corpus, collegium faciunt. Quia propriè collegium est, quando plures simul eo habitant animo & degunt, vt vna communione, & æquali viuant. Societas porro tantum & artis, & mercium, & aliorum seorsum habitatum esse potest: item & corpus. Sic corporati, non collegiati dicuntur conciuces, & in albo incolarum conscripti. Et alij ex corpore suariorum: faccariorum, videlicet eorum qui soli ex portu Romano inuecti, iusta & taxata mercede euehebant, item classiorum, & similibus. Collegia stu-

diorum & sodalitia plura sunt, tum humanarum artium liberalium, tum iurisprudentie, philosophie, & theologie &c. Magistratuum sunt & collegia, vt & decurionum. Inter sacra collegia & sodalitia olim collegium augurum, aruspicum, pötificum: nunc cœnobita capitula, ecclesia dictæ collegiales. In quibus canonici, præbendati vel clerici, habent communia, sigillum, arcam, & tractatum, vel capitulum. Et isti collegiati, quia titularij nomine & beneficiarij sunt, perpetui dicuntur. In quo differunt à collegiatis collegiorum studiorum causa constitutorum, qui temporales sunt, donec studiorum certam attigerint metam statuti & lege fundationis comprehensam: quam ei, qui collegium dotauit, superioris autoritate licuit ex arbitrio decernere, si modò vis non fiat iuri publico. Quod & Solonem permisisse refert Caius lege, quam explanat Alciatus. Sunt tamen in collegijs studiorum, vt plerumque & loca presbyteralia perpetua, presbyteris, vt inibi cultum exequantur diuinum, destinata. Hæc porro collegiorum loca literarum discendarum causa instituta, inter beneficia ecclesiastica non annuerantur, neque de illis mentionem in beneficiorum imperatione fieri opus est, nec debentur graduatis aut nominatis in vim gradus, quamuis eorum mensibus vacauerint. Ad collegia mixta ecclesiastica & non ecclesiastica, academiæ quodammodo pertinere videntur priuilegijs summi pontificis & regij instituta & temperata. Collegiorum omnium institutio aut collectio, vel à principibus secularibus, aut sacris, penes quos summa reipublicæ sit, fieri debet vel ab alijs facta, eorum debent autoramentum seu compromissionem habere. Sic Marianus, mandatis principalibus ait præceptum præsidibus prouinciarum, ne patiantur esse collegia sodalitia, neve milites in castris collegia habeant. Et Caius, neque societas, inquit, neque collegium, neque huiusmodi corpus passim omnibus habere conceditur. Nam & legibus & senatusconsultis, & principalibus constitutionibus, ea res cohercet, paucis exceptis. Ita Vlpianus, ad notionem pertinere iudicium, & principis, vel senatus tradit, num collectio ratione professionis, artis, vel cause sit licita: propter imminens periculum coniurationum & proditiorum, quæ solent ex congregationibus hominum, seu conuentibus constare. Et vt vitentur monopolia artificum & ergolaborum. Ita Octavianus Augustus, collegia præter antiqua & legitima dissoluit, cum plures factiones titulo collegij noui, ad nullius non facinoris societatem coirent, vt scribit Suetonius & Liuius. Franciscus quoque eius nominis primus rex Galliarum edicto statuit, secutus antiquas regum constitutiones, & supremarum curiarum senatusconsulta, ne essent fratris artificum seu confratriæ, & factæ opprimeretur: ad monopolia vitanda religionis tamen causa coire non prohibentur homines, dum tamè hoc non fiat contra senatusconsultum, quo illicita collegia cohercet. Ita sub prætextu religionis, aut sub specie soluendi voti, cætus illicitos nec à veteranis tentari oportet: vt neque prætextu collegij, in quo verè quis munus collegiati non exequatur, quis immunis ab alijs oneribus esse non debet. Fratris permixte & probatæ in religione, beneficium non faciunt: ideo presbyteri alicuius confratriæ vel alij confratres loca nõ possunt permutare, neque episcopus à confratrijs potest, tanquam à beneficijs, iura episcopalia exigere. Pia tantum

n l. 2. de decurion. lib. 11. c. tit. 13.
 o ca. significauit, de appell. p. l. 1. quod cuiusque vniuersitatis, nom. p. q. tertio loco de proba. Felinus, in ca. attendentes col. 1. de præscript.
 r in l. si de colleg. illic. p. s. Alcia. lib. 2. prætermittit in tit. de colleg. illic. & in l. 2. de punctione. c. 18.
 t Rebuffus, in tract. nomina. q. 15. num. 20.
 v c. quia nonnullis, & c. 1. de magistr. l. 1. de stud. liberali. vrb. Romæ. lib. 11. c. tit. 18.
 x iuxta c. per venerabilem, qui filij sunt legit.
 y in l. 1. de colleg. illic. p. z l. 1. quod cuiusque vniuersitatis, nom. p.
 a l. 1. de colleg. illic. p.
 b l. vni. de monopol. c. Suet. Tranquil. in Octauio. c. 32.
 d Liuius, lib. 39. e constitutio. Francisci. anni 1519. ar. 185. 186. & 187. vide de his Rebuff. romo 2. commenta. in constitutionibus regias.
 f l. 1. de colleg. illic. p. cano. si quis despiciat. 42. diff.
 g Vlpia. in l. 2. de extraordin. criminib. lib. 47. tit. 11.
 h l. qui sub prætextu, l. 9. de sacrosan. eccl. c. lib. 1.
 i glo. in tit. de annatis in verbo beneficiorum, de anna. k Feder. conf. 25.

a l. collegarum. l. 173. de verbo. signifi. p.
 b l. 1. de colleg. illic. lib. 47. p. tit. 13.
 c d. l. de colleg. illic. & l. 1. quod cuiusque vniuersitatis. no. lib. 11. p. tit. 4.
 d Plutarch. in Numa. Plinij, lib. 35. c. 12.
 e l. 1. quod cuiusque vniuersitatis. no. in p.
 f Nouell. 136.
 g Plinius, d. li. 35. c. 12.
 h glo. in d. l. 1. quod cuiusque vniuersitatis. in l. vni. de præscript. corporator. lib. 11. c. tit. 14.
 k l. 2. de suariorum lib. 11. c. tit. 16.
 l vni. de faccaris vrbis Romæ. l. 14. c. Th. odof. d. 22.
 m l. vni. de classis. lib. 11. c. tit. 12.

tantum loca sunt: & proinde si fratris relinquatur legata, exemplo legatorum piorum non detrahatur falcidia. In collegijs recipiendi sunt tantum, qui eius artificij, artis, vel professionis sunt, cuius gratia institutum collegium, & ad illum vique numerum qui definitus est. Sic Plinius Iunior ad Traianum scribit: Tu, domine, dispece an instituendum sit collegium fabrorum duratacat, hominum centum quinquaginta: ego attendam, ne quis nisi faber recipiatur. Quare qui munus & officium collegiati non implet, amouendus est, eius alterius loci sit collegiatus. Et qui supra & præter numerum fundationis vel priuilegijs collegij admittitur, non vitur priuilegijs & iuribus collegij. Placuit etiam, in duobus collegijs vnum non posse esse collegiatum. Mutatione personarum collegiatorum, collegium non mutatur, sed idem remanet. Atque vniuersitatis ius, per vnum solum vniuersitatis retineri potest: quamquam constitui non possit, nisi ad minus tres sint. Quia Neratius Priscus tres collegij facere dixit, quod magis sequendum est. Sicuti nec vnus solus familia appellacione continetur: nec duo familiarum facere dicuntur. Cuius sit qualitas collegium, & secundum quas leges viuere debeant adscripti ex proprijs statutis colligi potest: cum fundatoribus licuerit in rerum traditione leges, quas voluerunt præfigere, in quas iurauerunt qui admissi sunt. Licet & sodalibus, qui eiusdem collegij sunt quos Græci τράπεζα vocat, pactationem inter se quæ voluerit sancire, dum ne quid ex publica lege corrumpant. Sic & statuta noua facere possunt. Si tamen acceptas fundatoribus seu institutoribus collegij leges, nouis laudent, non probantur placita in præiudicium successorum. Nisi ex causa legitima mutent antiquas leges, & conuentio eorum per superioris autoritatem firmerur & rata habeatur. Communis iustitia, & causa, & finis efficit, vt omnes eiusdem iuris collegij participes, non vt singuli, sed vt vnum corpus considerentur, in pratorio, præfenti, & futuro tempore: ita si quid vniuersitati vel collegio deberur, non singulis debitur est: & si quid debet, singuli non dicuntur debere. Datiturque actio aduersus vniuersitatem, & eidem contra alios, sed vniuersitatis nomine. Et si nemo defendat, quod commune est capitur, & venit. Si tamen collegium dissoluatur, quod commune est inter collegiatis lege permittere, potest diuidi: videlicet si ex collegiatorum collatione bona collegio contigerint. Alioquin arbitror ad institutores vel eorum hæredes redire, vt liberas ab onere res, & conditione, & modo quo data erant resolutis. Nec puto licere collegiatis fructus earum seorsum capere à collegio, et si non sufficere videantur ad omnes alendos: sed vel contribuere in collegio, vel loco decedere debere.

De collegijs, & conuentibus sacrorum militum: & primùm de Templarijs. Cap. 33.

- 1 Militum seu equitum sacrorum origo.
- 2 Hospitale Hierosolymis Christianorum Latino-rum.
- 3 Hospitale D. Magdalene Hierosolymis.

- Hospitale D. Ioannis Hierosolymis, eod.
- 4 Cruciferorum militum origo.
- 5 Templum Hierosolymis post Titij ruinam, à Christianis, permixtu Arabum, edificatum.
- 6 Templarij milites vnde ordo, habitus, professio, crux.
- Templariorum primi authores: Hugo de Paganis, & Gaufridus de Sancto Aldemaro, eod.
- Garmundus patriarcha Hierosolymis, episcopus ante Ambianensis, eod.
- 7 Templariorum opes, & superbia, & in eos odium ante ruinam.
- 8 Templarij hospitalarij, fratres, & religiosi.
- 9 Templarij approbati quando in Italia.
- 10 Templarij quando sublati, & quare.
- Simulacrum templariorum, & Idolum, eod.
- Puer rostrus, eod.
- Cinis mortuorum in potum porrectus à templarijs, eod.
- 11 D. Ludouicus rex Gall. proditus à templarijs.
- 12 Fridericus 2. proditus à templarijs.
- 13 Templarios qui dicant odio Gallorum regis sublato.

Religionis causa plures milites coierunt aliquando, quorum collegia, partim sublata, partim extantia sunt. Ex paruis autem initijs sacrorum militum institutio, ad summas opes conscendit. Nam circa annu Domini 1099, cum Gôthfrido duce à Christianis Hierosolyma fuisset recepta, Hierosolymis erant Christiani. Latini nomine, qui ab Agarenis qui ibi imperabant, impetrauerant, vt sibi liceret domicilia iuxta sepulchrum Domini nostri Iesu Christi redemptoris habere, vbi cœnobium Dei genitricis construxere, quod Latinorum appellabatur, cuius abbas munere & officio fungebatur excipienti Christianos hospites Latinos. Additum postea cœnobium D. Magdalene, quod item fœminas recipere. Atque crescente peregrinorum numero, vt cœnobijs recipi non possent, proximè ædificata hospitalis domus, quam diui Ioannis Baptista titulo, Deo consecrauerunt. Ei quoque & vnus præfatus. Et ex his prodierunt cruciferorum familia, vel ab eorum exemplo, alij cruce se signarunt, vt eandem operam militarem in fidei causa præstarent. Fuit & Hierosolymis templum Dominicum, vt scribit Guillelmus Tyrius. Arabum permixtu post Cofdroë ruinas ædificatum à Christianis, quod suo tempore extitisse testatur. Cofdroas autem Persarum rex, circa annum Domini 610. Hierosolymam & magnam partem Asiæ cepit & vastauit tempore Herachij imperatoris. Subinde prodiit Arabum maxima manus duce & imperatore impietatis Mahumeticæ Homare filio Chorabi, qui iterum Palestinam, Damafum, Syriam, Ægyptum populatus est, & Hierosolymam iam vastatam suis legibus cum tributo reliquit, data potestate habendi Christianam religionem & pontificem, & ædificandi templum, quod extructum est vbi antea aliud erat à Tito Romano dirutum, vt scribit Tyrius. Templo huic assignati, præfecti, & aditui, & additi milites qui peregrinos, qui eò venerant sacra loca ex voto visitare, ducerent, & conseruarent. Caterum tum temporis non fuit ordo templariorum institutus, sed postquæ Christiani reperierunt Hierosolymam, sub Balduino rege anno Domini 1118. quo quidem nobiles viri ex equestri ordine, Christi seruitio se mancipa-

v Polyd. Virg. lib. 7. de Inuentor. rerum, c. 5.
 x Guillel. Tyrius lib. 2. belli facti, c. 2.
 y Sabellie. E. mend. s. lib. 6. Guillelm. Tyrius, lib. 1. c. 1.
 z Paul. Amil. lib. 5.

runt. & more canonicorum regularium in castitate & obedientia & sine proprio, velle perpetuo se viuere professi sunt: inter quos præcipui fuerunt Hugo de Paganis, & Gafredus de sancto Aldemaro. Iis cum nulla esset habitatio, palatij partem, & iuxta prædictum templum erat, rex concessit & annonas & beneficia temporalia & perpetua victus gratia: canonici quoque templarij plateam quandam seu aream iuxta templum & palatium ad extruendas officinas concesserunt. Prima autem eorum professio, & opus quod à patriarcha Hierosolymitano nomine Garmido natione Franco, qui antè episcopus fuerat Ambianensis, ortus in oppido Pinqueniaco, in remissionem peccatorum fuit iniunctum vt vias & itinera maxime ad salutem peregrinorum contra latronum insidias conseruarent: nouem annis, post eorum institutionem in habitu fuerunt seculari vestibus vsi elemosinis largitis. Nono anno in concilio in Francia apud Cretas habito, instituta illis est regula, & habitus assignatus albus, ex mandato Honorij Papæ & Stephani Hierosolymitani patriarchæ, cepit augeri eorum numerus. Et tempore Eugenij Papæ cæperunt cruces panni rubei palliis seu amictibus seu clamidibus albis assuere tam equites, quam fratres inferiores, qui dicuntur seruientes. ^a His Tyrus refert dictos fratres militiæ templi, & eorum ordinem per vniuersum orbem vsque ad eum creuisse, & ad tantas opes beneficiis & liberalitatibus principum peruenisse, vt regias tandem opes excederent. Eaque de causa ab humilitate quam professi fuissent decidisse, & suo tempore se à patriarchæ Hierosolymitani obedientia, à quo primum ordinis institutionem acceperant, subtraxisse, decimas & primitias ecclesiarum Dei sibi usurpasse, & earum prædia, & proinde fuisse valde postea exosos. ^b Alexander 3. summus pontif. nominat in quadam sanctione templarios, hospitalarios fratres, & religiosos, eosque tradidit habuisse quasdam ecclesias pleno iure sibi subiectas: & alias, in quarum institutione postulare debebant episcopi auctoritate. ^c Innocentius 3. sum. pontif. qui electus 1198. anno Domini cruciferorum templariorum ordinem approbavit, in Italia ^d templarij cum eorum ordine sub Clemente 5. pontifice summo sublatis fuerunt, & quotquot comprehendi potuerunt necari: eod quod cum Sarracenis iuncti in Christianum nomen conspirassent, vt refert Platina. ^e Gaguinus enumerat causas his verbis: *circa annum Domini 1307. prodit error templariorum, qui cum apud Hierosolymam fidei defensionem professi, cum primum religionis consideratione opulentissimos se effecissent, præclarissimis per orbem Christianum, adibus comparatis, Christo reiecto falsis religionibus se dederunt, erat enim illis simulacrum cui pellem humanam superinduxerant, appositis ad oculos statua fulgentissimis carbunculis, qui vice oculorum micarent. Et statua dum quispiam ad illos ingrederetur ordinem vidamque templariorum professurus, abnegato ante omnia Christo, & cruce eius calcata, sacrificium faciebat. Morientis autem corpus, in puluerem conuersum ceteris in potum dabant, quo poculo suos constanter fieri arbitrabantur. Præterea si ex templarij coitu infans ex puella virgine nascebatur, hunc igni torrebant, ex quo eliquata inde pinguedine suum simulacrum decoris causa ungebant. Hæc quoque refert de istis P. Crinitus. Sed addit Gaguinus, pro confesso etiam habitum, eorum dolo D. Ludouicum,*

^a Guillel. Tyrus. Belli sacri. li. 2. c. 7. & 6. Paul. Emil. li. 5. Scipit. h. foris Tyrus, sub Balduino, 5. sub annum Domini 1180.

^b Guillel. Tyrus. dicto c. 7. lib. 12.

^c in c. cum & plantare. cum suis 55. de priuil. lib. 5. Decret. tit. 33. ^d in c. cum de putari. c. 16. de iudic. Volater.

^e Platina, in Clementis 5. vita. Gaguinus, in vita. Philippi Rulch. lib. 7.

^g Crinitus, li. 24. de honesta discip. c. 13.

*dum in Syria peregrinaretur, in vincula à Soldano Agyptio coniectum fuisse. His atque huiusmodi criminibus, & quod essent foedissimi amatores, templariorum ordo in concilio Viennensi, anno Domini c. pietatis 1312. per Clementem S. pontif. finem accepit comprehensis vbilibet terrarum atque crematis qui eius impietatis fuerunt. Hæc Gaguinus. Scribit etiam Abbas Vspergensis anno 1228. Fridericum 2. imperatorem. mense Augusti ad terram sanctam peruenisse, & in ciuitatem Anconam, ibique multa pertulisse graua, perfidia & proditione templariorum solisque hospitalares S. Maria Theutoniorum illi fideliter adfuisse. Quidam tamen et ¹³ ga Gallos malè affecti, comminiscuntur per calumniam, & ex nutu regis Gallorū, sublatos milites templarios: narratque Albericus de Rosato, se audiuisse à quodam causæ & testiū in eos examinatore, contra iustitiam illos punitos, hæcque de re monitum Clementem 5. respondisse: etsi via iustitiæ ordo ille destrui non possit, fiat tamen via expeditiæ, ne scandalizetur charus filius noster rex Galliar. Et in Chronico Hermani legitur, à Pappa Clemente 5. in fauorem regis Galliar crimina hæreseos fuisse falsò insimulatos. Iacobus Meyerus notat anno 1307. abolitum templariorum ordinem, qui per omnè ferè Europam comprehensi, horrendis supplicis necabantur. *Ortūque, inquit, initium à Pulchro rege ac Gallica nobilitate, qui precipuis pontificem maximum ad hoc adegerunt. Spe ducti, vt Itali tradunt scriptores, se ditatorum iri eorum possessionibus, quas per omnem Galliam plurimas habebant. Multa, inquit Antoninus, etiam templariis obiciebantur, sed utrum verè, non satis constat.**

¹² h Abbas Vspergensis. libr. Chronico. in Friderico 2.

ⁱ hæc Meyerus, libr. 11. historia. Flan. ditæ.

De militibus cruciferis hospitalis Sancti Ioannis Hierosolymitani. Cap. 34.

- 1 Militum hospitalis D. Ioannis origo, & professio, seu vota.
- 2 Militum Hospitaliorum paupertas nihil habet proprij. Præceptorie, seu commenda hospitaliorum non sunt beneficia, eod. Commanderies, eod.
- 3 Milites Hierosoly. hospitalarij non ducunt uxores, nec sunt presbyteri.
- 4 Priorum hospital. D. Ioannis quis debet esse presbyter.
- 5 Ordo militum D. Ioannis Hierosoly. habet & presbyteros, & moniales.
- 6 Priores commendatarij ordinis militum Hierosolymiti.
- 7 Militaris ordinis institutor, habitus, & crucis color.
- 8 Crux ordinis Hospitaliorum D. Ioannis ne sit quadrimembris.
- 9 Ordinis cruciferorum quale munus diuini officij, & orandi.
- 10 Ordinis militum Hierosolymit. priuilegia, & iurisdictione.
- 11 Hospitalarij D. Ioannis dicti Rhodienses, Miletenses milites.
- 12 Rhodis insula à quo Hospitalariis data, & quando inde pulsi.
- 13 Cruciferos Hierosolymiti. Chromerus vt rapaces arguit.

Monuimus

Monuimus superiori capite, crescente numero peregrinorum, iuxta templum Hierosolymitanū xenodochiū edificatum titulo Diui Ioannis, quo exciperentur peregrini, quos cœnobita capere non possent. Huius ergo ministerio, quoque vitijs nobilibus se deuouerunt, qui & peregrinos tutarentur & à latronum seu Agarenorum incurfu defenderent. Horum professio est, votum solemnè paupertatis & abdicacionis propriorum castitatis, & obedientiæ. Proinde propter primum votum nihil proprij habent, vel habere non debent, sed accipiunt annonam quamdiu viuunt, vel præceptorias, quas vocant *commanderies*, administrant quamdiu eas possident, & optione mutant vel ex magistri licentiâ permutant, reddituri morientes quæ apud illos reperitur societati, vnde beneficia propriè eorum præceptorie non sunt, & sententia Rebuffi ^b, etsi dissentiat Molinæus. Pari modo illorum priores, castellani imposta, vel baiulij, vt commendatarij sunt tantum administratores bonorum ordinis sine proprio. Et proinde commendantur illis bona, non ab episcopo vt beneficia, sed archimagistro ordinis. Ob votum castitatis affines sunt & ecclesiasticis personis, nec uxorem ducere possunt. Atque Alexander 3. sum. pontif. cum vetaret eis coniugium, illos vocauit fratres sancti Ioannis, & præfectum eorum priorem. Et Innocentius 3. fratres hospitalis sancti Ioannis. Verumtamen ecclesiastica personæ nõ sunt, cum arma liberè & ex professione petragent pro fidei tuitione aduersus Agarenos, exēplo Machabeorum, quæ tamen clericis non conceduntur, vt contrà, nec isti hospitalarij milites, presbyteri fieri possunt. Inuenies tamen apud Honorium 3. sum. pontif. narratum, dum ad illos scriberet, se audiuisse priorem eorum presbyterum esse debere. Quod vt intelligas, annotare expediat, in eo ordine esse milites & ecclesiasticas personas quæ inferuiunt eorum ecclesiis: esse & priores, & monasteria monialiū quoque cruce signatarum, vbi nobiles professionem emittere possunt. Ita in eo ordine est prior magnus ordinis totius, qui præest omnibus, seu magister magnus est & prior ecclesiæ, qui præest omnibus capellanis, & habet curam spiritaliū, ex capellanis omnibus magis idoneus eo muneri dilectus in conuentu, vbi magister magnus residet, perpetuò assiduus. Quia autem ex pluribus prouinciis & regnis milites ei ordini se deuouent, suntque illis inibi bona pleraque ex beneficiis principum & aliorum piorum hominum collecta, nec non ex spoliis Templariorum in illos translata, in singulis ferè sunt prouinciis priores præcipui, quibus subiiciuntur alij commendatarij & hospitalarij, vt illi quoque magno ordinis magistro. Tradunt statuta eius ordinis seu religionis, primum præpositum huic ordini dictum Geraldum, qui cum fociis crucem candidam in nigro panno affixit, assumpsitque eum viuendi ritum, qui nunc est, vel quo degere debent: quibus & alij adiuncti plurimi per magistros religionis temporis successione, prout expedire visum est. Inter quos & illud cautum à Claudio de la Sangle magistro, vt donati, sic loquitur, vel confratres, cruce quadrimembrem non deferant sed trimembrè, dempta stipite superiori. Huius ordinis fratres milites & seruientes, in canonicis horis centies quinquagies dominicam orationem repetere tenentur.

^a in statutis hospitalis Hierosolymitani. c. 1.

^b Rebuff. in tract. nomina. q. 5. num. 26. Carol. Molinæus, in clem. 1. de supplem. neglig. prælat. d. in statutis eorum, tit. 1. c. 1. & tit. 2. c. 1. & tit. 5. c. 4.

^c in statutis hospitalis Hierosolymitani. c. 9. f. c. vxoratus, c. 3. de conuersio. coniuga. g. c. tuarum, c. 31. de priuil. & ibi gl. & c. dudum, de decimis.

^h c. canonica, c. 50. de sent. excommuni.

ⁱ in statutis eorum, tit. 2.

^k in statutis eius ordinis, tit. 13. de electio. nibus, c. 5.

^l in eorum statutis, tit. 2. c. 37.

tur. Fratres verò sacerdotes, diaconi, subdiaconi, & clerici eius ordinis officium canonicum & ordinem Sancti Hierosolymitani exequi debent. Horum militum priuilegia multa sunt, qualia perscribit circa annalia vacantis hospitalis Ioannes 22. sum. pontif. vt eximantur quoque à iurisdictione episcopali in criminalibus, vt sapè curia supremæ placuit. Et Innocentius 3. hos habere iurisdictionem, in signatos cruce verè non fide tradit. Hospitalarij isti milites, Ioannitæ dicti sunt, & hospitalarij Hierosolymitani ab hospitali, vt dixi, Diui Ioannis, equites Rhodienses, eod quod illam possiderent insulam, & infidelium debilitarent vires. inibi eis obsistentes, sedemque potiore habentes & propugnaculū præcipuum. Dicunt autem quidam Clementem 5. sum. pont. 12 illis Rhodiensem insulam assignasse, postquam illi Turcæ eripuissent anno Dom. 1308. alij Gothfridum Hierosolymorum regem. Cæperunt tamen Maltenses seu Milerenses dici, ab insula in quam se receperunt, postquam Soleimanus duodecimus Ottomanæ familiæ tyrannus, cum Agarenorum ingenti vi, post semestrem obsidionem die natiuitatis Domini, & anno 1522. illis Rhodon ademir, capto prius Tauruno vniuerso Belgradu oppido, apud Pannonios & situ & opere validissimo, vt scribit F. Thomas Guichardus Rhodiens, in oratione, quam de ea expugnatione apud Clementem septimum sum. pont. habuit. Martinus Chromerus in historia Polonorum, cruciferos absoluit vocat: & de illis sepe meminit, tanquam de infidis & crudelibus in Polonos & alios. Eoque arguit, quod decimas ex suis arationibus in Pomeria & alibi usurparent, contra iura sacerdotum.

^m in eorū statutis, tit. 1. c. 2. n in c. exhibita, de priuilegijs, in extranag. commun. o Papus, lib. 1. aresto. tit. 10. aresto. 1. & 2. p c. tuarum, c. 11. de priuil. v. bigl. in verbo priuilegij, de eorum iurisdictione disputat.

^q Martinus Chrom. passim in historia Polon. potiff. 11. lib.

De aliis cruciferis militibus, & piis equitum societatibus. Cap. 35.

- 1 2.3. Theutoniorum militum ordo quis, & vnde.
- 2 Milites Theonici Deipara virginis Mariae cur dicti.
- 3 Heinrichus à Qualpot primus magister ordinis Theutoniorum.
- 4 Militum Theonici ordinis magistri.
- 5 Theutoniorum ordo in Prusia quando sublatus, & quare.
- 6 Milites cruce signati Linonia.
- 7 Militum nobilitum de Calatrana Hispania ordo à quo institutus, & finis. & 10.
- 8 Militum ordo sancti Iacobi in Hispania quando institutus. D. Iacobus pugnans contra Sarracenos apparuit, eod. & 9.
- 9 Militum ordo sancti Iacobi de Spatha in Hispania quando cepit. Miramolinus Arabum rex ingenti clade à paucis victus, eod.
- Tholosa, eod.
- 10 Militum ordo de la Banda Hispania.
- 11 Militum sacrorum nouus ordo à Ioann. 22. in Portugalia.
- 12 Militum Gallie equestres ordines, stollæ, sancti Michaelis, sancti spiritus quando instituti.

Q 3

13 Ordo equestris velleris aurei Burgundie, Annunciationis Beatae Mariae Allobrogum, quando.

14 Milites cruce signati fratres.

1 **A**lius sacrae militiae ordo Theutonico-
corum, cuius initia ab homine quodam
Theutonico manarunt, qui post
Hierosolymam receptam a Christianis
vna cum pluribus suae gentis remansit in ea-
dem cum vxore, & domum suam hospitale esse
voluit suis, qui visendi sepulchri sancti causa eo
peregrinarentur: atque ibidem diuae virginis Ma-
riae facellum adiunxit, vnde Deiparae virginis mi-
lites vocati sunt. Et crescente numero eorum qui
se huic pio ministerio deuouissent, cooptatus ma-
gister qui praesert, amictique sunt albo pallio
cum alba cruce, & in ordinem tantum milites ad-
missi. Munsterus tradit Heinrichum a Vualpot
primum fuisse magistrum Theutonico-
rum, anno 1190. Hierosolymis, quod non patri-
tur historia veritas, cum eo tempore a Saladino
occuparetur Hierosolyma, adempta Christianis
& capta cum suo rege ab eo anno 1186. cum fuis-
set a Christianis per 88. annos possessa. Minus
quoque placet, quod Volaterranus tradit, anno
1192. pro liberanda Hierosolyma primum con-
scriptos Theuticos, & quod ait 21. lib. Theu-
tonico-
rum ordinem institutum in terra sancta a
quodam Germano: quod reiciunt aliqui in an-
num 1333. quo tempore Prusiam Turca Graecis
ademit. Proinde vt conciliantur historiae tempo-
ra, sequor hic Heinrichum Pantaleonem, qui
huius Heinrichi a Vualpot vitam describit, & post-
ea refert magistrorum Theutonici ordinis fe-
riem, & annos quibus eo ministerio functi sunt.
Atque cum illo dico, antequam a Saladino cape-
retur Hierosolyma, eum Heinrichum a Vualpot,
inter Christianos in ea ciuitate hospitali tali pe-
reginorum domum suam dedicasse, & ad eum
nobiles Germanos voto facto se omni tempore
contra impios pugnatos conuolasse, postquam
intellexissent vires Christianorum exiguas & de-
iectas ferere. Capta autem Hierosolyma suum col-
legium & hospitale sanctae Mariae Auconam, que
& Prolomais dicitur, transtulit: atque eam vr-
bem fortiter contra Saracenos defendit, anno Domini
1190. Et effecit, vt multi principes & nobiles e
Germania sua bona huic ordini conferrent, & ad
eos profecti eum ordinem amplecterentur. Sic
cum in Germania plures arces & aedes haberent
Theutonici ordinis milites, & magistros quoque
plures, vt hospitalarij constituerunt. Deserunt
autem esse milites Theutonici in Prussia, quo te-
pore Albertus Marchio Brandeburgensis ex ma-
gistro constitutus est Dux Prussiae, atque a rege
Poloniae Sigismundo in feudum accepit Prusiam
anno domini 1527. In Liouonia sunt sodales seu
fratres militiae Christi professi, qui rubrum en-
sem cum cruce pallio insutum deferunt. Sanctus
eius nominis tertius, rex Hispaniarum Le-
gionis & Castellae, cognomento Desideratus fi-
lius Alphonsi 8. filij Raymundi Berengarij com-
itis Tholosani, instituit militum factorum or-
dinem de Calatraua in prouincia Toletana, in
loco & prouincia Calatrauae, vbi coenobium tem-
plariorum fuerat. Dieghus Valera ordinem mi-
litarum diui Iacobi institutum ait in Hispania, anno
Domini 826. quo Ranimirus primus eius nomi-

nis Hispaniae rex, vicit manu exigua ingentes Sa-
racenorum copias ope Dei, & auxilio Beati
Iacobi, qui visus est in eo praelio equo candido,
vexillo niueo, & in eo cruce rubra conspicuus
& pugnans. Huic ordini & magister & com-
mendatarij constituti. Et ad hoc tempus refert in-
stitutionem quoque Ioannes Vassaeus, quam-
quam F. Alphonsus Venerus huius principum
referat ad annum dominij 1160. Et Raphael Vo-
laterranus, & Nebriffensis, Franciscus Tarapha
scribit, Alphonsum 9. Hispaniae regem ordi-
nem militum sancti Iacobi de Spatha instituisse,
quorum insigne est gladius sanguinolentus, eo
quod die quo praelio rex Alphonsus Maurorum
regem Miramolinum superauit in quodam loco,
quem Tholosae Nauas appellant, in quo ducenta
millia Arabum ferunt cecidisse, & ex quo trium-
phum Petrus rex Aragonum retulit, crux in caelo
apparuit, & D. Iacobus apostolus equo candido
vectus auxiliator Christianorum, gladium ge-
stans sanguine Maurorum cruentatum. Subinde
Alphonsus alius Hispaniae rex eius nominis x. i.
cum feliciter aduersus Almoacenum & Hynze-
phinum Bellamarini & Granatae reges dimicas-
set, oppido Alcala, quod Regale vocant, Cala-
trauae magistrum leuibus de causis delatum inter-
fici iussit, & ordinem militum de la Banda apud
ciuitatem Burgensem instituit anno 1308. Eo-
dem tempore Ioannes 2. summ. pontif. ordinem
nouum militiae Christi instituit, qui militare sub
Christo dicerentur in Lusitania & Saracenis re-
sisterent, Beticam & Aphiticam incolentibus.
Cuius militiae praefectus in Marino Syluensis dice-
cesis oppido sedem habet principale, & cuius
militibus omnia bona Templariorum annuente
rege Portugaliae concessa sunt. Cuius ordinis
censor & moderator est abbas Archobasiani mo-
nasterij Cisterciensis ordinis, Vlysioponensis dice-
ceos, qui conscribendi & exauthorandi mili-
tes potestatem habet. Fuerunt in Gallia instituti
equestres ordines, vnus stellae institutus apud
sanctum Ouenium anno 1311. per Ioanem regem
Galliarum, vt scribit in annalibus Froissardus:
subinde institutus ordo sancti Mishaelis cum tor-
que aureo, qui ordo institutus est a Ludouico XI.
rege Gallorum anno Domini 1469. Et anno 1579.
calendis Ianuarij ordo sancti spiritus, ab Henri-
cho 3. rege nostro & Poloniae. In Burgundia, Phi-
lippus Burgundiae rex anno 1429. ordinem equi-
tatis aurei velleris instituit: vt in annalibus scribit
Monstreletus Amatus S. nomine comes viridis
dictus, Allobrogum dux, ordinem equitum in-
stituit, cuius insigne imago annunciationis, seu
salutationis virginis Mariae Domini nostri Iesu-
Christi genitricis, vt in historia legitur Sabau-
diae. Fuit & in Anglia ordo alius, Verum tamen
isti ordines postremi non fuerunt sacrorum mili-
tium, nec ea ratione instituti, vt se Deo & reli-
gioni solum tutandae deuouerent, vt praedicti sa-
cri milites: quibus & accedere possent, qui cru-
ce aliquando se signarunt, in auxilium Christia-
norum in Syriam & Hierosolymam profecti cura
Gotefrido & aliis ducibus praerariis. Qui
& milites sacri primum, postea fratres se appel-
labant, vt auctor Paulus Aemilius. Sed horum
nullum habemus regula certa definitum ordi-
nem, vel votum aliud, quam militandi pro fide
Christiana. Vnde illos non inserimus inter sacros
militares equitum ordines.

g Franciscus Tarapha, de regib. Hispaniae, in Raymundo, Ioannes Vassaeus in annalibus Hispaniae anno 826. h Ioann. Vassaeus vbi supra, i Decret. l. c. 9. k Francisc. Tarapha de regibus Hispaniae in Alphons. 9. & in Genealogia regum Hispaniae.

l Francisc. Tarapha, vbi supra, in Alphons. 11.

m Idem Tarapha, in Alphonsio 11.

n Paul. Aemil. lib. 4. histor.

a Paul. Aemil. in 5. historia Franc.

b Aemil. lib. 5. Sebastia. Brant Blondus, 6. Dec. 2.

c Henrich. Pantaleo, in Propogographia seu parte 2. de Viris illustribus Germaniae in Henricho a Vualpot.

d Henrich. Pantaleo, in proxime citato loco, & parte de Viris illustribus, in Alberto 3. duce Prussiae, & Sleidanus. e Martinus Chrometus, lib. 7. de reb. Polonicis. f Franciscus Tarapha, l. de regib. Hispan. in Sancto 3.

De habentibus manualia beneficia.

Cap. 36.

- 1 Beneficia manualia non proprie beneficia, quia amouibilia & regularia.
2 Abbas S. Sulpitij Biturigum triennalis.
3 Abbatia & prioratus monialium triennales. Beneficium manuale quomodo adimi a superiore potest possessori: & remedium si adimatur sine causa eod.
4 Beneficia manualia quomodo fiant perpetua.

Quaedam personae regulares, vel quae regularibus accedunt, titulo quodam saepe nominantur, quae sacerdotum, & ecclesiasticarum personarum appellationem referunt. Limitantur etenim nomen & naturam quodammodo beneficiarum, qui manualia, vt appellant beneficia hebet, quae tamen proprie beneficia non sunt: quia praefecti his beneficiis possunt amoueri ad nutum abbatis vel prioris. Sunt enim huiusmodi beneficia manualia regularia, non secularia: qualia in ordine humiliorum, & praemonstratentium ex consuetudine esse tradit Ioannes Andreas. Et Rebuffus, scribit abbatem sancti Sulpitij apud Bituricenses triennalem esse, & singulis trienniis eligi. Atque in comitiis Aureliacensibus placuit, vt posthac abbatibus, & priores essent adueniente vacatione triennales, ex electione Vestalium. Sancit & Innocentius 3. ne alicui monachorum committatur obedientia perpetua possidenda, tanquam sibi in suam vitam locetur: sed cum oportuerit amoueri, sine contradictione qualibet reuocetur. Explicat Clemens 5. ex concilio Viennensi, dum ait, priores & administratores beneficiarum, quae sunt de mensa abbatis vel monasterij, posse liberè ad claustrum cum oportuerit reuocari. Quod intelligendum est de beneficiis, quorum administrationes conferuntur ab abbatibus, non quando per electionem ad ea vocantur. Priores enim manualia habere beneficia, & ad nutum priuari possunt dicunt iure alij nequaquam, qui titularij sunt, nec aliorum more ad regimen tantum ecclesiarum vel prioratum dicuntur. Obseruandum itaque est in hac quaestione, posse beneficium vel prioratum regulare esse administrationis causa tantum concedendum: vel naturam habere perpetui beneficii. Et in primo casu amoueri posse ab abbate praefectum, videlicet si iusta amotionis ad sit causa: aliter enim posset monachus a beneficio manuali sine causa amoueri, implorare superioris abbatis auxilium, vt post Innocentium 1. & Decium, & Ioannem de Selua, notauit obseruari in Gallia Rebuffus. Sed & fit hoc irrevocabile beneficium proculdubio, quando post concessionem abbatis confirmatur possessor ex certa scientia, & expressa qualitate per summum pontificem, vt annotant Immola & Panormita, & Rebuffus. Quod si perpetui beneficii naturam habeat prioratus, beneficium illud praesens non est tractationis: nec amoueri praefectus per abbatem poterit, concessio enim facta censetur cum sua qualitate.

a glo. in verbo, consuetudine, in ca. v. n. de capel. monach. in 6.

b Ioan. Andr. in addit. ad d. glo.

c Rebuff. in tract. de pacifi. possess. num. 273. d Aux ordonnanc. destros estatz d'Orleans, art. 3. e Innoc. 3. in e. cum ad monasterium, c. 6. 5. tales, de sta. mona. l. 1. Decret. tit. 15. f in c. vnic. de supplen. negli. praelat. lib. 1. Clem. tit. 5.

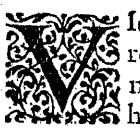
g ca. 2. de stat. monach. Grego. lat. de Selua, in tractat. benefic. part. 3. q. 68. h in ca. 1. 5. in eos autem, de priuil. in 6. lib. 5. tit. 7. i Innoc. in ca. infirmate, qui cleric. vel vult.

k Decius, in c. ad nostram, circa finem, de consir. vti. l Ioan. de Sel. in tractat. benef. & d. q. m Rebuff. in tractat. pacific. posse nu. 275. & 281. n Immo. & Panorm. in c. nisi essent, de praebend. & in ca. cum inter, de vicio. o Rebuff. in d. tract. nu. 279. p Clem. vnic. de supplen. negli. praelat. in clem. c. vni. de capel. monach. in 6.

De vicariis temporalibus, officiali, & aliis.

Cap. 37.

- 1 Vicarius temporalis quis.
2 Officialis vicarius est episcopi, & ut sit ecclesiastica persona.
3 Vicarius episcopi in spiritualibus.
4 Officiales ordinarij, & foranei episcopi qui.
5 Officiales ordinarij episcopi perpetui sunt, nec desuntuntur ab episcopo.

Vicarij temporales quidem beneficium regunt, sed ideo beneficiarij non sunt: nam non sibi, sed alteri possident. De hoc, & de vicario perpetuo paulo antè dictum est, dum ageremus de plebanis seu parochis. De vicario autem episcopi generali, & paulo post dicemus c. 41. Et rursus pauca de officiali. Dicitur & officialis vicarius episcopi, habens iurisdictionem. Hic ex clericis, non ex laicis constituitur debet, & locum episcopi tenet vel representat: vnde & in eius sede eo absente, in actibus, in quibus episcopi interest, praesidet. Et quia vices gerit episcopi officialis iurisdictione ecclesiastica distribuendi, dicitur vicarius. Sicuti & is, qui absente episcopo in beneficiorum collatione munus illud pro episcopo exequitur, dicitur vicarius in spiritualibus, vel vicarius generalis. Qui si non distinguatur ab officiali, & officialis rectè dicitur is vicarius: quia officialis dicitur, nomine episcopi conferre beneficia. Porro officiales in duplici sunt differentia: nam alij faciunt eandem sedem cum episcopo, & sunt iudices ordinarij: alij delegati ad certas causas, & in certa regione dioeceseos, qui dicuntur foranei, à quibus appellatur, vt à delegatis ad delegantem episcopum: cum ab ordinariis nequaquam ad episcopum, sed ad archiepiscopum fiat prouocatio. Foranei vt plerumque etiam temporales, alij perpetui, id est, quandiu viuunt. Quamuis enim ad nutum fiant ab episcopo, tamen facti nec ab eo, nec à succedente in episcopatu amoueri ab officio possunt, nisi mors vel delictum interueniat. Et si ad beneplacitum fiant, vt notat Oldradus, Iason, Alexander, Ludouicus Gomes. Decet enim beneficium perpetuo manere.

q ca. in noua, 16. q. 7.

r can. 6. 93. dist. c. 1. 94. dist. s. c. 1. de offi. vic. ca. in 6.

t c. fin. eod.

v c. ex frequen- tibus, de insti- tui. ap. Greg. x clem. 2. iun- da gl. de res- scrip. in clem. c. 1. de offi. ordinar. in 6. y l. 1. in P. pro- loc. z Oldrad. con- sil. 4. a Iason, § sed ista, 6. col. de actio. b Alex. consil. 216. incipit ma- gister. col. fin. lib. 7. c Lud. Gom. ad reg. cancel. de non toll. iu. re qua. § 4. d l. iurisperi- tos, de excusa. tuor.

De commendatariis.

Cap. 38.

- 1 Commendatarij verè non sunt beneficiarij.
2 Commendatarij iure regaliae qui.
3 Regalia ius regi ex duplici causa competit.
4 Ecclesia tantum ex facultate principis bona possidet.
5 Munus mortuae quae collegia dicantur, & quare.
6 Bona immobilia quare manus mortua non possideant sine gratia.
7 Regalia iure quando, & quandiu fructus ecclesiarum capiat rex.
8 Regalia ius durat, donec praestetur fides regi à prelato. Collatio beneficiorum iure regaliae eod.
9 Episcopi probandi à principe.
10 Vacantium ecclesiarum annui fructus à quo Regi Gallorum concessi.

- S. Ludouicus à Bonifacio in numerum sanctorum relatus eod.
- 11 Philippus rex à Bonifacio excommunicatus, absolutus à Benedicto 11. Philippo regnum adeptum, & restitutum eod.
- 12 Collationes iure regali à quo tempore competant regibus Gallie.
- 13 Electio & nominatio ad pralaturas, solius regis Gallorum.
- 14 Spiritus & temporalis potestas quando simul laicis concessa fuit.
- 15 Beneficiorum vacantia annales concessa reuocata.
- 16 Vacantia commendatariorum annue militum hospitaliorum.
- 17 Philippus Imperator bona ecclesie baronibus concessit. Bona ecclesie tyrannice distrabuntur eod.

a c. nemo de in cepis, c. 15. de electio. b Rota, in decis. 244. in antiquis. c l. commedare de verb. sig. l. Lucius, de pos. in P. c. 1. eo. tit. ap. Grego. ca. nequis arbitretur, 22. q. 2. d l. ei commo datus, c. m. mod. P. e v. l. in l. ex factio. l. 35. re. 15. antem Italicum, de he red. instit. lib. 28. P. tit. 5. f Molin reg. de iust. renu. c. 1. b. nu. 156.

g Agid. Magister in tract. des amortissement. nos in Feudis plura.

h s. vt autem lex, de no ali. reb. eod. i. l. quia poterat, ad senat. conf. Trebelli, in P. k l. proponeretur, de iudi.

l l. inebemus nulli, l. 14. s. cientes, in fine, & s. fanè, in fine, de sacros. eccles. C. tit. de reb. eccle. non alien. in auth. m. cadueris, c. 7. de immu. eccle. lib. 3. De cret. tit. 1. 9. l. pla. et. l. 1. de sacros. eccle. C. cum similib.

Vi in commendam habet temporale beneficium ab episcopo, cum ultra lex mensis non possit commendari, non dicitur beneficiarius: quia nec perpetuo, nec sibi, nec alij possidet. Nihil enim aliud est commendare, quam deponere. Is autem qui deponit, remanet potius dominus, quam is cui res committitur. Et Vlpianus non aliam res alicuius loci vel persone censuit, quam si quis perpetuo ibi habuerit, atque ita deposuerit, vt perpetuo haberet. Non sunt etiam inter beneficiatos annumerandi qui iure regali sub custodia habent beneficia ecclesiastica, vel qui collatione eorum à laicis facti sunt, vt monuit Molinæus. Sunt autem regalia beneficiorum in duplici differentia: nam ius regale, vel ratione bonorum immobilium temporalium regi competit, vel ratione iuris spiritualis. Ratione bonorum, quia episcopatibus & pralaturis, siue cathedralibus, siue aliis in Gallia habent bona temporalia à principe feudum. Non enim licet collegialibus ecclesiis in Gallia, bona habere immobilia, quin facultas à principe concedatur: quæ dicitur dispensatio, communi autem idiomate, amortissementum, vel ius morticinij. Si quidem manus mortue dicuntur, ecclesie, collegia, capitula vniuersitates: quia in eodem statu permanent, veluti mortui sunt, expertes omnis vicissitudinis, istius saltem seculi. Siue enim lignum ceciderit ad austrum, siue ad aquilonem, ibi ardebit. Cum tamen viuentes multis & penè infinitis mutationibus & alterationibus sint obnoxij, vt pote sub perpetuo motu degentes, variisque acti voluntatibus. Et quia collegia, capitula, ecclesie semper per subrogationem, personarum, statum eundem habent. Sicuti sedes iudicialis, quæquam moriatur iudex, hebet idem iudiciu: etsi alius in defuncti locum substituitur. Bonaitaque quæ ab illis tenentur & possidentur, veluti mortua dicuntur: quia mutare statum non possunt, præsertim cum alienari iure communi nequant. Quamobrem neque possideri bona temporalia posse ab illis iure communi placet, potissimum ab ecclesiasticis, collegiis, & ecclesiis, aliisque similibus personis. Cum enim immunes illæ sint ab omnibus ferè exactionibus, & indictionibus, à secularibus principibus necessariò rebus pro negotiis yrgentibus reipub. imponendis, fieret vt cum immunitate illa perpetua reipub. detrimentum maximum pateretur, eneruatis redditibus per illam detentionem: vt neque laudatis à dominis directis eorum bonorum, neque renouationes feudorum in bonis mobilibus, quæ quintum & reirequintum dicuntur, amplius penderentur, rebus in eodem statu manentibus, qui tamen mutantur, quando ad alios singulares possessores perueniunt. Hi enim, vel moriuntur, vel distrahunt: vnde & iura clientelaris prædij & feudorum, res ipsæ & iura sapius ad dominos recurrunt. Vt nullo modo fieri posse videatur ex parte naturæ rerum, & personarum ecclesiasticarum habita cõsideratione, res ab illis possideri, qui emori non possunt: præcipuè, si de ecclesiasticis agatur. Cum iure legis Moseos non potuerit Leui stirps habere partem aut possessionem cum fratribus suis: quod ipse Dominus possessio eius esset. Quod & initio, & nascente ecclesia Christiani securi sunt, donec ex permissione Constantini Magni licuit: vt & nunc dispèrat rex in feudis. Quorum origo prima ab eo est, vt teneant impetrato iure morticinij. Ius autem morticinij est, valor, æstimatiõne tertia partis totius rei, in qua ius feudi extingui postulatur, vt cautu est constitutione Caroli, anno 1402. mense Octobri. Quæuis hodie in parte luenda, alia sit prout principum taxatio: inquisitione tamen facta præcedenti census, & qualitatibus, & quantitatibus rei, & facta concessionis in camera computorum descriptione. Quibus obseruatis habent ex iure illo morticinij, collegia, vel ecclesie in posterum ius possidendi in perpetuum, nec teneantur è suo mancipio ablegare, si nolint. Cæterum quando vacat pastore ecclesia episcopalis, vel archiepiscopalis, quæ patitur hoc ius regaliæ, interim rex fructus capit, veluti iure feudi concessi, & ratione custodiæ, quæ quædiu vacauerit. Et notat Aufserius post stilum parlamenti, beneficium in regalia, vacante sede episcopi vel archiepiscopi, qui habent ius collationis, etiam si episcopus vel archiepiscopus sit electus, vel confirmatus, aut missus in possessionem ecclesie & collationis beneficiorum, donec ipsius pralati persona fuerit recepta in fidem & hominum regis. Mediòque tempore, & ante fidem præstitam, & vacare prælatutè beneficia in regalia, & iure regalia conferri à rege. Exigit ius regni, vt episcopi à nostro principe approbentur, quod conforme iuri pontificio. Sic enim in epistola quadam ad Lothariu primum imperatorem scripsit Leo 4. sum. pontif. At in synodo definitum est generali, ob beneficia concessa in sedem apostolicam per Carolum Magnum, vt ab eo rege episcopi & archiepiscopi per singulas prouincias inuestituram acciperent: neve nisi à rege laudatus & inuestitus episcopus à quoquam consecratur. Quæ proculdubio ratione bonorum temporalium intelligenda sunt: nam inuestitura alioquin ecclesiastica nihil operatur, si à laico concedatur, vt episcopus, vel alia ecclesiastica persona potestate sua conferendi beneficia, vel exercendi diuina officia fungatur. Statutumque est iure communi, neminem ob foundationem beneficij, quicquam aliud præter honorem cõmunem omnibus Christianis in ecclesia retinere sibi posse. Neque etiam in concessione Hadriani, & Leonis 4. regibus Gallicis factum est, ius accipiendi annuos fructus vacantium ecclesiarum, in quo maximè quidam labuntur, sed postea concessa est illis hæc singularis potestas è Bonifacio 8. pont. sum. qui quidem Philippo Pulchro & eius successoribus concessit, postquam eius patrem S. Ludouicum in numerum & album sanctorum retulit, priuilegium vacantium ecclesiarum & prouentuum earum anni vnus exigendi: præterquam earum, quas cathedrales & monasticas diximus, vt ait Gaguinus. Atque Polydorus Virgilius scriptum reliquit, circiter annum 1184. in Anglia sub Bonifacio 8. concilium Londini celebratum contra Iudæos, in quo & statutum sit: nemini hominum amplius licere prædialia dare collegiis sodalitiis monachorum: nec sacerdotibus aut monachis emere possessiones aliquas, nisi permissu regis. Nisus tamen est idem Bonifacius 8. paulò post adimere hoc ius Philippo, & regnum ipsum, quod detulit cuidam Alberto imperatori in contentu generali, vt scribit Gaguinus, & Krantius, & Platina. Excommunicato Philippo, præteritum quod sacrum bellum in Agarenos institueret, cuius tamen consilium in hoc dissoluit Benedictus 11. pontifex, successor in sedem Bonifacio: & absoluit à censura regem, iussitque Galliam regi suo parere, vt ait Blondus, & Platina. Quæquam Philippus ipse constitutionibus suis edidit anno 1334. & 346. repetat ab antiquo sibi ius esse regaliæ, & ante concessionem Bonifacij 8. competens regia dignitatis ob honorem singularem coronæ Galliarum. Quo possint reges Gallie iure regaliæ ex præfca possessione concedere præbendas & beneficia vacantia iure & facto, vel ipso iure tantum. Sicuti & olim vsos esse hoc iure regaliæ reges Angliæ faciunt quædam fidem. Referunt alij itaque concessionem huius priuilegij ad concilium Aurelianense habitum sub Clodoueo, in quo concessa regi electio & nominatio prælatorum in remunerationem victoriæ à Clodoueo in Visigotos, fuso Alarico eorum rege. Alij ad Caroli Magni, & Caroli Calui beneficia in sedem apostolicam, & ob suos Arrianos referunt: vnde priuilegia multa illis irrogata, vt notat Arnulphus Rufæus, & Philippus Probus. Ius etiam consentiendi in electionem episcoporum, & regibus aliis Hispaniæ, & Galiciæ, item imperatoribus concessum, vt constat ex concilio Toletano: nunquam tamen electionem ipsam & nominationem prælatorum alij, quam imperatori Gallico, & eius successoribus datam inuenio. Quamodrem si imperator, alius, quam ex hac progenie velit hoc iure vti, ea ratione quod Carolus fuerit imperator, cui concessum est priuilegium, id iure Gallico vsurpabit, non proprio, ratione imperij: quia huic tanquam imperator renunciauit Ortho Magnus, siue primus, Ioanni 11. sum. pontifici. Et Ludouicus primus renunciauit electioni summi pontif. Paschali primo, vt nec hodie Galliarum rex eligat summum pontificem remisso illo iure, ceteris iuribus & in alios episcopos concessis non eiuratis, quæ inter regalia hæc rectè annumerantur. Errat autem valde Ioannes Petrus de Ferrariis, dum ait, scire debes, tu indocte laice, quod imperium habuit aliquando, scilicet temporalem, & spirituale à domino potestatem: quia tunc imperatores conferebant, omnia beneficia ecclesiastica per vniuersum orbem. Nam hoc falsum est, neque Innocentius, quem ipse citat, vnquam in eo loco quem signat, neque canon, Adrianus 63. dist. quem adducit, hoc ait: quamuis non disteat ante aduentum Messie, ante stabilitum regnum, Mosem vtramque potestatem habuisse, & Samuelem: verum, dum discretum ab imperio sacerdotium fuit, duo fuerunt gladij, & imperium suis limitibus debuit esse cõrentum: nisi quatenus ex priuilegio permissum est vltra. Neque Ozias rex Israël impune tulit, quod

eccliarum & prouentuum earum anni vnus exigendi: præterquam earum, quas cathedrales & monasticas diximus, vt ait Gaguinus. Atque Polydorus Virgilius scriptum reliquit, circiter annum 1184. in Anglia sub Bonifacio 8. concilium Londini celebratum contra Iudæos, in quo & statutum sit: nemini hominum amplius licere prædialia dare collegiis sodalitiis monachorum: nec sacerdotibus aut monachis emere possessiones aliquas, nisi permissu regis. Nisus tamen est idem Bonifacius 8. paulò post adimere hoc ius Philippo, & regnum ipsum, quod detulit cuidam Alberto imperatori in contentu generali, vt scribit Gaguinus, & Krantius, & Platina. Excommunicato Philippo, præteritum quod sacrum bellum in Agarenos institueret, cuius tamen consilium in hoc dissoluit Benedictus 11. pontifex, successor in sedem Bonifacio: & absoluit à censura regem, iussitque Galliam regi suo parere, vt ait Blondus, & Platina. Quæquam Philippus ipse constitutionibus suis edidit anno 1334. & 346. repetat ab antiquo sibi ius esse regaliæ, & ante concessionem Bonifacij 8. competens regia dignitatis ob honorem singularem coronæ Galliarum. Quo possint reges Gallie iure regaliæ ex præfca possessione concedere præbendas & beneficia vacantia iure & facto, vel ipso iure tantum. Sicuti & olim vsos esse hoc iure regaliæ reges Angliæ faciunt quædam fidem. Referunt alij itaque concessionem huius priuilegij ad concilium Aurelianense habitum sub Clodoueo, in quo concessa regi electio & nominatio prælatorum in remunerationem victoriæ à Clodoueo in Visigotos, fuso Alarico eorum rege. Alij ad Caroli Magni, & Caroli Calui beneficia in sedem apostolicam, & ob suos Arrianos referunt: vnde priuilegia multa illis irrogata, vt notat Arnulphus Rufæus, & Philippus Probus. Ius etiam consentiendi in electionem episcoporum, & regibus aliis Hispaniæ, & Galiciæ, item imperatoribus concessum, vt constat ex concilio Toletano: nunquam tamen electionem ipsam & nominationem prælatorum alij, quam imperatori Gallico, & eius successoribus datam inuenio. Quamodrem si imperator, alius, quam ex hac progenie velit hoc iure vti, ea ratione quod Carolus fuerit imperator, cui concessum est priuilegium, id iure Gallico vsurpabit, non proprio, ratione imperij: quia huic tanquam imperator renunciauit Ortho Magnus, siue primus, Ioanni 11. sum. pontifici. Et Ludouicus primus renunciauit electioni summi pontif. Paschali primo, vt nec hodie Galliarum rex eligat summum pontificem remisso illo iure, ceteris iuribus & in alios episcopos concessis non eiuratis, quæ inter regalia hæc rectè annumerantur. Errat autem valde Ioannes Petrus de Ferrariis, dum ait, scire debes, tu indocte laice, quod imperium habuit aliquando, scilicet temporalem, & spirituale à domino potestatem: quia tunc imperatores conferebant, omnia beneficia ecclesiastica per vniuersum orbem. Nam hoc falsum est, neque Innocentius, quem ipse citat, vnquam in eo loco quem signat, neque canon, Adrianus 63. dist. quem adducit, hoc ait: quamuis non disteat ante aduentum Messie, ante stabilitum regnum, Mosem vtramque potestatem habuisse, & Samuelem: verum, dum discretum ab imperio sacerdotium fuit, duo fuerunt gladij, & imperium suis limitibus debuit esse cõrentum: nisi quatenus ex priuilegio permissum est vltra. Neque Ozias rex Israël impune tulit, quod

n Deut. c. 12.

o ca. futuram, & c. videntes, 12. q. 1.

p Agid. Magister, trad. des amortissements c. 3.

q in constitutio. regia, declaration sur les amortissements.

r c. generali, de elect. in c. s. tit. de quib. caus. curiæ parlam. cognosc. confue.

t ca. Reatina, 63. dist.

v c. Hadrianus, 61. dist.

x can. r. c. quoniam inuestituras, 16. q. 7.

y c. pie mentis, ead. quaest.

a Gaguin. lib. 7. in Philip. Pulchro. b Polyd. Virg. lib. 17. in Anglia.

c Gaguinus, in vita Philippi Pulchri. d Krant. lib. 8. c. 36. e Plat. in vita Bonifa. 8.

f Blondus, 9. Deca. 2. g Plat. in Bened. 11.

h Agid. Magist. in tract. regali. c. 1.

i ambo in tracta. regali.

k ca. cum longè, 63. dist.

l c. in synodo, ead. dist.

m ca. tibi domino, ead. dist. n can. ego Ludouicus, 63. dist.

o in practi. in for. libel. quo agitur de substitutione, in exemplari ad ver. ex suo. eot. pore & legitimo matrimonio natis. p citat Innoc. in ca. 2. de maior. & obed.

q cano. imperium, 10. dist. c. per venerabilem, qui sit. sint legit.

ausus fuerit munus sacerdotale vsurpare. Et ita antiquata ethnicorum abseruatio, qua imperator inaugurabatur omnibus sacris, vt in potestate sua haberet omnes religiones scilicet idololatrarum vt ait Dion Cassius: nam hoc Christianis imperatoribus nunquam permissum fuit absolueri. Fuerunt & aliis principibus, & ecclesiasticis vacantia annales beneficiorum concessa ex priuilegio, quod tamen postea reuocatum est, aut valde imminutum, & meritò, à Ioanne 22. Habent & hoc ius in commendis ordinis vocantibus morte commendatarij, milites S. Ioannis Hierosolymitani: nam mortuo commendatario, vacantis commenda fructus annui arario communi acquiruntur. Neque negauerim iure tyrannico aliquos præter priuilegium, sibi ius in ecclesiis prædialia vsurpasse: verum illud potius iniuriæ & sacrilegio adscribendum, sicuti nec inultum abiit. Veluti apud Vispergensem abbatem legitur, Philippu imperatorem qui successit fratri Henrico 6. cum deficerent pecuniæ, quibus stipendia militibus præberet, primùm cõpisse distrahere prædialia, qua Federicus pater in Germania emerat, & cuiuslibet baroni prædialia rusticana, & ecclesias sibi cõrignas obligasse, à quibus ecclesie demùm fuerunt valde diuexata, & tandem excommunicatum ab Innocentio 3. gladio tyranni interemptum.

De officariis ecclesiasticis, & primùm de thesaurariis, seu sacristis. Cap. 39.

- 1 Officium ecclesiasticum quomodo à beneficio distinguatur.
- 2 Officium custodire portus, pascua, pecora, porcos, &c.
- 3 Sacrista quis, sacrarium quid.
- 4 Thesaurarius, thesauraria quid. Cimilito & cimilia quidquid eod. κειμλιτάρης & κειμλιτάριον: quid eod.
- 5 Gazæ & gazophylacium quid.
- 6 Thesaurus fuit in templo Dei.
- 7 Custos ecclesie quis, & eius munus.
- 8 Ignem seruandum perpetuo in ecclesia Dei inextinguibilem.
- 9 Ignis inextinguibilis fuit à vestalibus, & quis auctor.
- Ignis perpetuus sacer apud quos seruatur, eod. & 10. 11.
- Noachi vxor Tythea & Aretia ignem seruari docuit perpetuum, eod.
- Græci, ab Aramæis plura mutuati nomina, eod.
- 10 Vidue ignem perpetuum seruaturum Athenis.

Quamuis omne beneficium non nisi ratione officij detur, tamen non omne officium ecclesiasticum beneficiu habet, nec perpetuam sollicitudinem. Et proinde alia quoque ratione officij simpliciter ecclesiastici, distinctio personarum erit. Vt officium inuenitur, vel ratione rerum profanarum, quæ ecclesie sunt, vel ratione rerum sacrarum, vel ratione iurisdictionis, vel sacramentorum: quando de his tractandis agitur. Ratione rerum profanarum, vel penè profanarum, dici possunt quidam officium habere: nam & custos portarum, pascuorum, pratorum, pecorum, & porcorum dicitur

r 2. Paral. c. 26.

s Dion. lib. 55. historiz.

t in extranag. suscepti. ne sede vacan. in extranag. commu.

v vt haberet in eorū statutis ferè per totum tit. 4.

x vsperg. abbas, in Chronico. pagin. 31. & 32.

a gloss. in l. ne quis officio... b And. Barba. in rub. de offi. & pot. iud. de leg. c. can. liberti, cum 4. seq. 12. q. 8. d. Gregor. 3. in c. 2. de offi. archid. li. 1. Decret. tit. 2. e in c. 1. de off. fisci. lib. 1. Decret. tit. 2. f Vlpia. in l. sacra local. 1. de rer. diuis. in P. g cano. perle. tit. 2. d. h. iust. in l. si. 5. in de bon. auth. iud. poss. lib. 7. C. tit. 7. i. cum inter. c. 2. de verb. signif. ap. Gregor. k Homer. 1. had. 6.

l Gregor. 3. in c. 3. de offi. archid. m Hester. c. 3. c. Ezechiel. c. 25. ca. aduun. c. 2. d.

n Matth. 26. 4. D. Mar. 14. 4.

o Neemia. c. 10. d. c. 13. a. p. D. Marci. c. 12. d. D. Luc. c. 21. a. D. Ioan. c. 8. c. q. Iosue. c. 6. c.

r c. Reg. c. 14. & 4. Reg. c. 14. & 15. & 24. s. r. Paralipo. c. 9. d.

t 3. Reg. 14. 24. Paral. c. 12. v. Ioseph. li. 8. Antiq. c. 10. x 4. Reg. c. 24.

y li. 1. Machab. c. 11.

z Efdra. c. 4. 4. vers. 19.

dicitur habere officiu, vt notat glossa, quam singularem & vnicam existimat Andreas Barbatia. Sunt & liberi ex familia ecclesie, officium pro necessitate ecclesie patrona prebentes. Sacris rebus custodiendis prepositus, sacrista dicitur, qui nutu & mandato archidiaconi curam habet sacrorum vasorum, vestimentorum ecclesiasticorum, sacri thesauri, & eorum que ad fouendum lumen exiguntur, scilicet olei, & cere, vt placuit concilio Toletano. Sacrista a rerum sacrarum nomine dicitur: sicuti sacrarum, locus vbi sacra res reponuntur, etsi priuatus is sit, vt ait Vlpianus. Alibi thesauraria, & prefectus thesaurarius dicitur. Dicitur & κερμηλιαρχος, qui sacre & pretiosae suppellectili, vel thesauro preest & κερμηλιαρχος, locus, vel thesauraria a Iustiano. Vocat Honorius 3. c. ciminile thesauri illius locum. Erant autem κερμηλια Gracis mobilia bona recondita vel pretiosa: vt apud Homerum dicuntur κερμηλια, aes, aurum, ferrum reconditum vel vascula ex his facta, dum ait k.

πολλὰ δ' ἐν ἀφρονὶ πατρὸς κερμηλία κείη, χαλκὸς τε χρυσὸς πολὺ κερμηλιῶν τε ἀδάμω.

Meminit & sapere eius alibi, atque alij authores Graci, & Gregorius 3. Dicerent Perse gazan, voce per alios vsurpata populos: & locum ex Persico & Græco nomine gazophylacium, vt scribit Hefychius & Suidas. Et frequens eius mentio in sacra pagina. Ex qua & constat thesaurum fuisse perpetuum in templo Dei, variis & pretiosis muneribus, oblationibus, vestibus, vasis & pecuniis constatum & conseruatum: vt non possim istos hereticos fati demirari, qui obgannientes donariis diuinis, quæ à probis hominibus Deo consecrata, & eius ministerio sunt, improbata ecclesie opes audent, non alia ratione quam Iudas Domini scelestissimus proditor, effutientes insulse, vt qua perditio hac, possit enim vnguentum hoc multo venundari, & dari pauperibus. Non quod de pauperibus illis cura sit, sed quod sibi malunt; quam Deo: & sacrilegij sui, quod quotidiani prædationibus exercent, præterere. sed stolidè, nituntur excusationes Meminit de gazophylacio Domini Neemia, & Domini nostri Iesu-Christi sepe sacri amanuenses p. Extat & decretum 9. Iosue, qui populum Israëliticum probè rexit in expugnatione Hieric, latum: Quicquid auri & argenti erit, & vasorum auroreum, ac ferri, Domino consecretur, repositum in thesauro eius. Meminerunt & frequenter de thesauro domus Domini, libri Regum. Meminit & de Leuiticis custodibus vel præfectis sacri thesauri, & diuini, liber Paralipomenon. Legimus fuisse & inter thesauros Dei clypeos dono oblato à Salomone: Quos inuenit Sefac rex Egypti & euexit. Addit Iosephus lanceas aureas, & sagittas aureas, quas sumptas à rege Sophone David Deo dedicauerat. Erant & vasa aurea, & alia suppellectilia, quæ refert historia Machabæorum. Deponebantur & sacra vestes in gazophylacio sanctuarij, officio diuino peracto, vt constat ex propheta Efdra. Et hanc ipsam habendi thesauri consuetudinem in templis suis ethnici imitati sunt: multa enim diis suis vel melius Idolis suspendebant, ex manubiis hostium, ex victoriis, tum ex voto, tum ex largitione. A quibus omnibus qui Dei nomen aliquando olfecerant, nihil etiam inimico & hostili impetu clades inferentes, delibabant. Et scribit Iosephus Pompeium Magnum, post captum templum

Hierosolymorum, sanctè à duobus millibus talentorum in gazophylacio templi inuentorum abstinuisse. Quod & alij in sua religione fecerunt, sacrilegiorum diuinis & humanas pœnas veriti, & exemplo aliorum facti cautiore. At cum pœnas hodie contemnant impiissimi sacrilegi, certè summopere hoc munus sacrista requiritur, cum archidiaconi cura: imò & maiori necessitudine addendus est custos vtriusque. Custos ecclesie, qui & minister sacriste est, & archidiacono obedit in pulsanis horis canonicis, in custodienda perpetuo suppellectili ecclesie, & in igne sancto conseruando, ne extinguatur. Non secus, quàm & apud Iudæos sacerdotes & Leuitæ igne perpetuum conseruabant, ne extingueretur ex iussu Dei, in symbolum Spiritus sancti, vel diuinitatis indeficientis, vel ob charitatem quam perpetuo fouere debent præpositi sacri antistites, qui nec diuinitatem alterius Dei, nec alienum à Deo quippiam fouere debent. Vnde & inuectio ignis alieni in Dei sanctuarium, morte expiata fuit ministrorum in Leuitico. Habuitque hoc munus fouendi ignem sacerdos Heli, quod tradidit Samucli postea, puero perugili, dum senectute caligare eius cœperunt oculi, vt extinguentem vel defecturam lucernam non videret. Habebant hoc munus apud ethnicos Romanos Vestæ virgines ignem perpetuo fouentes, quod inuicit Virgilius dum ex persona Hecctoris:

Sic ait, & manibus vitas vestamque potentem, Aeternumq; adytis effert penetralibus ignem.

Quod ad Numæ institutum referunt Liuius, Ouidius, Dionysius Halicarnasus, Plutarchus, & alij. Quamuis Berolus scribat, vxorem Noachi Tybeam, Aretiam etiam dictam, quia mater omnium esset, vocatam Estam, id est, ignem, post mortem: eod quod ipsa regina sacrorum fuerat, & puellas docerat sempiternum ignem sacrorum inextinctum seruare. Non enim tantum apud Græcos Vesta, vel Esta ignem significat, sed apud Aramaeos, quos, quia Græciam incoluerunt antea, & barbara Græcis nomina reliquisse testatur Strabo. Athenis etiam ignis perpetuus in Prytaneo asseruabatur, non quidem à virginibus, sed à viduis, vt ait Plutarchus. Et Strabo Poliadis Mineræ dixit templum in saxo vetustum, in quo esset lichnus, inextinguibilis & virginum domus, id est, παρθένων. Seruabant & ignem Egyptij, vt ait Diodorus Siculus p. Item & perpetuus Delphis, & apud Persas teste Procopio. Seruabant & in Pyreo Magi. Et in Cappadocia idipsum Magni Pyrethi factitarunt.

De œconomo, & vicedomino syndico, & aliis. Cap. 40.

- 1. Oeconomi qui dicantur.
2. Oeconomi ecclesie ex quibus eligendus.
3. Vicedominus quis, & quomodo differat ab œconomo.
4. Syndicus quis.
5. Advocatus & procurator officium gerunt.
6. Cellaria officium claustrale.

Vnt etiam œconomi, vicedomini, syndici, procuratores, cellarij, officarij ecclesiastici. Oeconomi sunt, quibus res ecclesie gubernandæ mandat. Domui tantum ecclesiastica videtur hoc officium

a Ioseph. lib. 14. c. 8.

b c. 1. de offic. custo. & ibi gl. rubric.

c. Leuit. c. 6.

d. Leuit. c. 10.

e. 1. Reg. c. 3.

f. Virgil. dū ex persona Hecctoris.

g. Lit. in 1. h. Ouidius, 6. Fasto. i. Dionys. li. 2. k. Plut. in vit. Numæ. l. Berol. lib. 3. De forat.

m. Strab. in Geograph. Græc.

n. Plutar. o. Strab. li. 9.

p. Diodo. Sicul. q. Procop. lib. bell. Pers.

r. Strab. lib. 10.

s. leg. in bemus nulli, 14. de sacros. eccles.

1. In omnes qui, 2. In omnes qui, 3. In omnes qui, 4. In omnes qui, 5. In omnes qui, 6. In omnes qui, 7. In omnes qui, 8. In omnes qui, 9. In omnes qui, 10. In omnes qui, 11. In omnes qui, 12. In omnes qui, 13. In omnes qui, 14. In omnes qui, 15. In omnes qui, 16. In omnes qui, 17. In omnes qui, 18. In omnes qui, 19. In omnes qui, 20. In omnes qui, 21. In omnes qui, 22. In omnes qui, 23. In omnes qui, 24. In omnes qui, 25. In omnes qui, 26. In omnes qui, 27. In omnes qui, 28. In omnes qui, 29. In omnes qui, 30. In omnes qui, 31. In omnes qui, 32. In omnes qui, 33. In omnes qui, 34. In omnes qui, 35. In omnes qui, 36. In omnes qui, 37. In omnes qui, 38. In omnes qui, 39. In omnes qui, 40. In omnes qui, 41. In omnes qui, 42. In omnes qui, 43. In omnes qui, 44. In omnes qui, 45. In omnes qui, 46. In omnes qui, 47. In omnes qui, 48. In omnes qui, 49. In omnes qui, 50. In omnes qui, 51. In omnes qui, 52. In omnes qui, 53. In omnes qui, 54. In omnes qui, 55. In omnes qui, 56. In omnes qui, 57. In omnes qui, 58. In omnes qui, 59. In omnes qui, 60. In omnes qui, 61. In omnes qui, 62. In omnes qui, 63. In omnes qui, 64. In omnes qui, 65. In omnes qui, 66. In omnes qui, 67. In omnes qui, 68. In omnes qui, 69. In omnes qui, 70. In omnes qui, 71. In omnes qui, 72. In omnes qui, 73. In omnes qui, 74. In omnes qui, 75. In omnes qui, 76. In omnes qui, 77. In omnes qui, 78. In omnes qui, 79. In omnes qui, 80. In omnes qui, 81. In omnes qui, 82. In omnes qui, 83. In omnes qui, 84. In omnes qui, 85. In omnes qui, 86. In omnes qui, 87. In omnes qui, 88. In omnes qui, 89. In omnes qui, 90. In omnes qui, 91. In omnes qui, 92. In omnes qui, 93. In omnes qui, 94. In omnes qui, 95. In omnes qui, 96. In omnes qui, 97. In omnes qui, 98. In omnes qui, 99. In omnes qui, 100. In omnes qui, 101. In omnes qui, 102. In omnes qui, 103. In omnes qui, 104. In omnes qui, 105. In omnes qui, 106. In omnes qui, 107. In omnes qui, 108. In omnes qui, 109. In omnes qui, 110. In omnes qui, 111. In omnes qui, 112. In omnes qui, 113. In omnes qui, 114. In omnes qui, 115. In omnes qui, 116. In omnes qui, 117. In omnes qui, 118. In omnes qui, 119. In omnes qui, 120. In omnes qui, 121. In omnes qui, 122. In omnes qui, 123. In omnes qui, 124. In omnes qui, 125. In omnes qui, 126. In omnes qui, 127. In omnes qui, 128. In omnes qui, 129. In omnes qui, 130. In omnes qui, 131. In omnes qui, 132. In omnes qui, 133. In omnes qui, 134. In omnes qui, 135. In omnes qui, 136. In omnes qui, 137. In omnes qui, 138. In omnes qui, 139. In omnes qui, 140. In omnes qui, 141. In omnes qui, 142. In omnes qui, 143. In omnes qui, 144. In omnes qui, 145. In omnes qui, 146. In omnes qui, 147. In omnes qui, 148. In omnes qui, 149. In omnes qui, 150. In omnes qui, 151. In omnes qui, 152. In omnes qui, 153. In omnes qui, 154. In omnes qui, 155. In omnes qui, 156. In omnes qui, 157. In omnes qui, 158. In omnes qui, 159. In omnes qui, 160. In omnes qui, 161. In omnes qui, 162. In omnes qui, 163. In omnes qui, 164. In omnes qui, 165. In omnes qui, 166. In omnes qui, 167. In omnes qui, 168. In omnes qui, 169. In omnes qui, 170. In omnes qui, 171. In omnes qui, 172. In omnes qui, 173. In omnes qui, 174. In omnes qui, 175. In omnes qui, 176. In omnes qui, 177. In omnes qui, 178. In omnes qui, 179. In omnes qui, 180. In omnes qui, 181. In omnes qui, 182. In omnes qui, 183. In omnes qui, 184. In omnes qui, 185. In omnes qui, 186. In omnes qui, 187. In omnes qui, 188. In omnes qui, 189. In omnes qui, 190. In omnes qui, 191. In omnes qui, 192. In omnes qui, 193. In omnes qui, 194. In omnes qui, 195. In omnes qui, 196. In omnes qui, 197. In omnes qui, 198. In omnes qui, 199. In omnes qui, 200. In omnes qui, 201. In omnes qui, 202. In omnes qui, 203. In omnes qui, 204. In omnes qui, 205. In omnes qui, 206. In omnes qui, 207. In omnes qui, 208. In omnes qui, 209. In omnes qui, 210. In omnes qui, 211. In omnes qui, 212. In omnes qui, 213. In omnes qui, 214. In omnes qui, 215. In omnes qui, 216. In omnes qui, 217. In omnes qui, 218. In omnes qui, 219. In omnes qui, 220. In omnes qui, 221. In omnes qui, 222. In omnes qui, 223. In omnes qui, 224. In omnes qui, 225. In omnes qui, 226. In omnes qui, 227. In omnes qui, 228. In omnes qui, 229. In omnes qui, 230. In omnes qui, 231. In omnes qui, 232. In omnes qui, 233. In omnes qui, 234. In omnes qui, 235. In omnes qui, 236. In omnes qui, 237. In omnes qui, 238. In omnes qui, 239. In omnes qui, 240. In omnes qui, 241. In omnes qui, 242. In omnes qui, 243. In omnes qui, 244. In omnes qui, 245. In omnes qui, 246. In omnes qui, 247. In omnes qui, 248. In omnes qui, 249. In omnes qui, 250. In omnes qui, 251. In omnes qui, 252. In omnes qui, 253. In omnes qui, 254. In omnes qui, 255. In omnes qui, 256. In omnes qui, 257. In omnes qui, 258. In omnes qui, 259. In omnes qui, 260. In omnes qui, 261. In omnes qui, 262. In omnes qui, 263. In omnes qui, 264. In omnes qui, 265. In omnes qui, 266. In omnes qui, 267. In omnes qui, 268. In omnes qui, 269. In omnes qui, 270. In omnes qui, 271. In omnes qui, 272. In omnes qui, 273. In omnes qui, 274. In omnes qui, 275. In omnes qui, 276. In omnes qui, 277. In omnes qui, 278. In omnes qui, 279. In omnes qui, 280. In omnes qui, 281. In omnes qui, 282. In omnes qui, 283. In omnes qui, 284. In omnes qui, 285. In omnes qui, 286. In omnes qui, 287. In omnes qui, 288. In omnes qui, 289. In omnes qui, 290. In omnes qui, 291. In omnes qui, 292. In omnes qui, 293. In omnes qui, 294. In omnes qui, 295. In omnes qui, 296. In omnes qui, 297. In omnes qui, 298. In omnes qui, 299. In omnes qui, 300. In omnes qui, 301. In omnes qui, 302. In omnes qui, 303. In omnes qui, 304. In omnes qui, 305. In omnes qui, 306. In omnes qui, 307. In omnes qui, 308. In omnes qui, 309. In omnes qui, 310. In omnes qui, 311. In omnes qui, 312. In omnes qui, 313. In omnes qui, 314. In omnes qui, 315. In omnes qui, 316. In omnes qui, 317. In omnes qui, 318. In omnes qui, 319. In omnes qui, 320. In omnes qui, 321. In omnes qui, 322. In omnes qui, 323. In omnes qui, 324. In omnes qui, 325. In omnes qui, 326. In omnes qui, 327. In omnes qui, 328. In omnes qui, 329. In omnes qui, 330. In omnes qui, 331. In omnes qui, 332. In omnes qui, 333. In omnes qui, 334. In omnes qui, 335. In omnes qui, 336. In omnes qui, 337. In omnes qui, 338. In omnes qui, 339. In omnes qui, 340. In omnes qui, 341. In omnes qui, 342. In omnes qui, 343. In omnes qui, 344. In omnes qui, 345. In omnes qui, 346. In omnes qui, 347. In omnes qui, 348. In omnes qui, 349. In omnes qui, 350. In omnes qui, 351. In omnes qui, 352. In omnes qui, 353. In omnes qui, 354. In omnes qui, 355. In omnes qui, 356. In omnes qui, 357. In omnes qui, 358. In omnes qui, 359. In omnes qui, 360. In omnes qui, 361. In omnes qui, 362. In omnes qui, 363. In omnes qui, 364. In omnes qui, 365. In omnes qui, 366. In omnes qui, 367. In omnes qui, 368. In omnes qui, 369. In omnes qui, 370. In omnes qui, 371. In omnes qui, 372. In omnes qui, 373. In omnes qui, 374. In omnes qui, 375. In omnes qui, 376. In omnes qui, 377. In omnes qui, 378. In omnes qui, 379. In omnes qui, 380. In omnes qui, 381. In omnes qui, 382. In omnes qui, 383. In omnes qui, 384. In omnes qui, 385. In omnes qui, 386. In omnes qui, 387. In omnes qui, 388. In omnes qui, 389. In omnes qui, 390. In omnes qui, 391. In omnes qui, 392. In omnes qui, 393. In omnes qui, 394. In omnes qui, 395. In omnes qui, 396. In omnes qui, 397. In omnes qui, 398. In omnes qui, 399. In omnes qui, 400. In omnes qui, 401. In omnes qui, 402. In omnes qui, 403. In omnes qui, 404. In omnes qui, 405. In omnes qui, 406. In omnes qui, 407. In omnes qui, 408. In omnes qui, 409. In omnes qui, 410. In omnes qui, 411. In omnes qui, 412. In omnes qui, 413. In omnes qui, 414. In omnes qui, 415. In omnes qui, 416. In omnes qui, 417. In omnes qui, 418. In omnes qui, 419. In omnes qui, 420. In omnes qui, 421. In omnes qui, 422. In omnes qui, 423. In omnes qui, 424. In omnes qui, 425. In omnes qui, 426. In omnes qui, 427. In omnes qui, 428. In omnes qui, 429. In omnes qui, 430. In omnes qui, 431. In omnes qui, 432. In omnes qui, 433. In omnes qui, 434. In omnes qui, 435. In omnes qui, 436. In omnes qui, 437. In omnes qui, 438. In omnes qui, 439. In omnes qui, 440. In omnes qui, 441. In omnes qui, 442. In omnes qui, 443. In omnes qui, 444. In omnes qui, 445. In omnes qui, 446. In omnes qui, 447. In omnes qui, 448. In omnes qui, 449. In omnes qui, 450. In omnes qui, 451. In omnes qui, 452. In omnes qui, 453. In omnes qui, 454. In omnes qui, 455. In omnes qui, 456. In omnes qui, 457. In omnes qui, 458. In omnes qui, 459. In omnes qui, 460. In omnes qui, 461. In omnes qui, 462. In omnes qui, 463. In omnes qui, 464. In omnes qui, 465. In omnes qui, 466. In omnes qui, 467. In omnes qui, 468. In omnes qui, 469. In omnes qui, 470. In omnes qui, 471. In omnes qui, 472. In omnes qui, 473. In omnes qui, 474. In omnes qui, 475. In omnes qui, 476. In omnes qui, 477. In omnes qui, 478. In omnes qui, 479. In omnes qui, 480. In omnes qui, 481. In omnes qui, 482. In omnes qui, 483. In omnes qui, 484. In omnes qui, 485. In omnes qui, 486. In omnes qui, 487. In omnes qui, 488. In omnes qui, 489. In omnes qui, 490. In omnes qui, 491. In omnes qui, 492. In omnes qui, 493. In omnes qui, 494. In omnes qui, 495. In omnes qui, 496. In omnes qui, 497. In omnes qui, 498. In omnes qui, 499. In omnes qui, 500. In omnes qui, 501. In omnes qui, 502. In omnes qui, 503. In omnes qui, 504. In omnes qui, 505. In omnes qui, 506. In omnes qui, 507. In omnes qui, 508. In omnes qui, 509. In omnes qui, 510. In omnes qui, 511. In omnes qui, 512. In omnes qui, 513. In omnes qui, 514. In omnes qui, 515. In omnes qui, 516. In omnes qui, 517. In omnes qui, 518. In omnes qui, 519. In omnes qui, 520. In omnes qui, 521. In omnes qui, 522. In omnes qui, 523. In omnes qui, 524. In omnes qui, 525. In omnes qui, 526. In omnes qui, 527. In omnes qui, 528. In omnes qui, 529. In omnes qui, 530. In omnes qui, 531. In omnes qui, 532. In omnes qui, 533. In omnes qui, 534. In omnes qui, 535. In omnes qui, 536. In omnes qui, 537. In omnes qui, 538. In omnes qui, 539. In omnes qui, 540. In omnes qui, 541. In omnes qui, 542. In omnes qui, 543. In omnes qui, 544. In omnes qui, 545. In omnes qui, 546. In omnes qui, 547. In omnes qui, 548. In omnes qui, 549. In omnes qui, 550. In omnes qui, 551. In omnes qui, 552. In omnes qui, 553. In omnes qui, 554. In omnes qui, 555. In omnes qui, 556. In omnes qui, 557. In omnes qui, 558. In omnes qui, 559. In omnes qui, 560. In omnes qui, 561. In omnes qui, 562. In omnes qui, 563. In omnes qui, 564. In omnes qui, 565. In omnes qui, 566. In omnes qui, 567. In omnes qui, 568. In omnes qui, 569. In omnes qui, 570. In omnes qui, 571. In omnes qui, 572. In omnes qui, 573. In omnes qui, 574. In omnes qui, 575. In omnes qui, 576. In omnes qui, 577. In omnes qui, 578. In omnes qui, 579. In omnes qui, 580. In omnes qui, 581. In omnes qui, 582. In omnes qui, 583. In omnes qui, 584. In omnes qui, 585. In omnes qui, 586. In omnes qui, 587. In omnes qui, 588. In omnes qui, 589. In omnes qui, 590. In omnes qui, 591. In omnes qui, 592. In omnes qui, 593. In omnes qui, 594. In omnes qui, 595. In omnes qui, 596. In omnes qui, 597. In omnes qui, 598. In omnes qui, 599. In omnes qui, 600. In omnes qui, 601. In omnes qui, 602. In omnes qui, 603. In omnes qui, 604. In omnes qui, 605. In omnes qui, 606. In omnes qui, 607. In omnes qui, 608. In omnes qui, 609. In omnes qui, 610. In omnes qui, 611. In omnes qui, 612. In omnes qui, 613. In omnes qui, 614. In omnes qui, 615. In omnes qui, 616. In omnes qui, 617. In omnes qui, 618. In omnes qui, 619. In omnes qui, 620. In omnes qui, 621. In omnes qui, 622. In omnes qui, 623. In omnes qui, 624. In omnes qui, 625. In omnes qui, 626. In omnes qui, 627. In omnes qui, 628. In omnes qui, 629. In omnes qui, 630. In omnes qui, 631. In omnes qui, 632. In omnes qui, 633. In omnes qui, 634. In omnes qui, 635. In omnes qui, 636. In omnes qui, 637. In omnes qui, 638. In omnes qui, 639. In omnes qui, 640. In omnes qui, 641. In omnes qui, 642. In omnes qui, 643. In omnes qui, 644. In omnes qui, 645. In omnes qui, 646. In omnes qui, 647. In omnes qui, 648. In omnes qui, 649. In omnes qui, 650. In omnes qui, 651. In omnes qui, 652. In omnes qui, 653. In omnes qui, 654. In omnes qui, 655. In omnes qui, 656. In omnes qui, 657. In omnes qui, 658. In omnes qui, 659. In omnes qui, 660. In omnes qui, 661. In omnes qui, 662. In omnes qui, 663. In omnes qui, 664. In omnes qui, 665. In omnes qui, 666. In omnes qui, 667. In omnes qui, 668. In omnes qui, 669. In omnes qui, 670. In omnes qui, 671. In omnes qui, 672. In omnes qui, 673. In omnes qui, 674. In omnes qui, 675. In omnes qui, 676. In omnes qui, 677. In omnes qui, 678. In omnes qui, 679. In omnes qui, 680. In omnes qui, 681. In omnes qui, 682. In omnes qui, 683. In omnes qui, 684. In omnes qui, 685. In omnes qui, 686. In omnes qui, 687. In omnes qui, 688. In omnes qui, 689. In omnes qui, 690. In omnes qui, 691. In omnes qui, 692. In omnes qui, 693. In omnes qui, 694. In omnes qui, 695. In omnes qui, 696. In omnes qui, 697. In omnes qui, 698. In omnes qui, 699. In omnes qui, 700. In omnes qui, 701. In omnes qui, 702. In omnes qui, 703. In omnes qui, 704. In omnes qui, 705. In omnes qui, 706. In omnes qui, 707. In omnes qui, 708. In omnes qui, 709. In omnes qui, 710. In omnes qui, 711. In omnes qui, 712. In omnes qui, 713. In omnes qui, 714. In omnes qui, 715. In omnes qui, 716. In omnes qui, 717. In omnes qui, 718. In omnes qui, 719. In omnes qui, 720. In omnes qui, 721. In omnes qui, 722. In omnes qui, 723. In omnes qui, 724. In omnes qui, 725. In omnes qui, 726. In omnes qui, 727. In omnes qui, 728. In omnes qui, 729. In omnes qui, 730. In omnes qui, 731. In omnes qui, 732. In omnes qui, 733. In omnes qui, 734. In omnes qui, 735. In omnes qui, 736. In omnes qui, 737. In omnes qui, 738. In omnes qui, 739. In omnes qui, 740. In omnes qui, 741. In omnes qui, 742. In omnes qui, 743. In omnes qui, 744. In omnes qui, 745. In omnes qui, 746. In omnes qui, 747. In omnes qui, 748. In omnes qui, 749. In omnes qui, 750. In omnes qui, 751. In omnes qui, 752. In omnes qui, 753. In omnes qui, 754. In omnes qui, 755. In omnes qui, 756. In omnes qui, 757. In omnes qui, 758. In omnes qui, 759. In omnes qui, 760. In omnes qui, 761. In omnes qui, 762. In omnes qui, 763. In omnes qui, 764. In omnes qui, 765. In omnes qui, 766. In omnes qui, 767. In omnes qui, 768. In omnes qui, 769. In omnes qui, 770. In omnes qui, 771. In omnes qui, 772. In omnes qui, 773. In omnes qui, 774. In omnes qui, 775. In omnes qui, 776. In omnes qui, 777. In omnes qui, 778. In omnes qui, 779. In omnes qui, 780. In omnes qui, 781. In omnes qui, 782. In omnes qui, 783. In omnes qui, 784. In omnes qui, 785. In omnes qui, 786. In omnes qui, 787. In omnes qui, 788. In omnes qui, 789. In omnes qui, 790. In omnes qui, 791. In omnes qui, 792. In omnes qui, 793. In omnes qui, 794. In omnes qui, 795. In omnes qui, 796. In omnes qui, 797. In omnes qui, 798. In omnes qui, 799. In omnes qui, 800. In omnes qui, 801. In omnes qui, 802. In omnes qui, 803. In omnes qui, 804. In omnes qui, 805. In omnes qui, 806. In omnes qui, 807. In omnes qui, 808. In omnes qui, 809. In omnes qui, 810. In omnes qui, 811. In omnes qui, 812. In omnes qui, 813. In omnes qui, 814. In omnes qui, 815. In omnes qui, 816. In omnes qui, 817. In omnes qui, 818. In omnes qui, 819. In omnes qui, 820. In omnes qui, 821. In omnes qui, 822. In omnes qui, 823. In omnes qui, 824. In omnes qui, 825. In omnes qui, 826. In omnes qui, 827. In omnes qui, 828. In omnes qui, 829. In omnes qui, 830. In omnes qui, 831. In omnes qui, 832. In omnes qui, 833. In omnes qui, 834. In omnes qui, 835. In omnes qui, 836. In omnes qui, 837. In omnes qui, 838. In omnes qui, 839. In omnes qui, 840. In omnes qui, 841. In omnes qui, 842. In omnes qui, 843. In omnes qui, 844. In omnes qui, 845. In omnes qui, 846. In omnes qui, 847. In omnes qui, 848. In omnes qui, 849. In omnes qui, 850. In omnes qui, 851. In omnes qui, 852. In omnes qui, 853. In omnes qui, 854. In omnes qui, 855. In omnes qui, 8

- 9 Secretariorum apostolicorum collegium à quo in-
troducitur.
- 10 Breuia apostolica que, & quare ita dicta.
- 11 Summistæ apostolici qui, & eorum munus.
- 22 Prototharij qui, & origo, & munus, & priuile-
gia.
- Notarij regionarij, eod.
- 13 Auditores Rota qui, & quot numero, & munus.
- 14 Auditores Rota primi & secundi gradus.
- 15 Rota auditorium quare dicatur.
- 16 Penitentiarius Papa, & penitentiarius Papa quis,
& munus.
- 17 Auditorium rerum gratia, & rerum iustitia.
Signatura gratia & iustitia unde habent nomen,
eod.
- 18 Referendarij gratia & iustitia qui dicti.
- 19 Clericus sacri senatus quis, & munus.

St Romæ vicecancellarius cardina-
lis, qui primum locum dignitate, au-
thoritate, & utilitate hodie Romæ
post summ. pontif. tenet: cancellaria
apostolica, & iustitiæ præpositus. Is ratione pro-
prij officij, literarum expeditioni de rebus eccle-
siasticis vniuersi orbis, & earum expeditio-
nibus præest. Nominatus vicecancellarius non cancella-
rius: quod cancellarius dicitur Dei Pappæ ipse
solus^b, cuius ac Dei vnum & idem dicitur esse
consistorium^c. Olim bibliothecarium dictum fuisse
tradunt vicecancellarium^d. Negat tamen Go-
mesius, qui alium fuisse bibliothecarium & ser-
uariarium à vicecancellario contendit: vt & adhuc
alius in palatio apostolico. Quod autem quidam
scribunt vicecancellarium potius nominatum
quam cancellarium, quod aliquando vicecancel-
larius de dignitate cum summo pontif. contende-
rit, & de æqualitate honoris^e, totum commentum
est^f. Sub vicecancellario in cancellaria plures
personæ. 1. Abbreuiatores maioris parci, quo-
rum munus est, ex supplicis libello signato, diplo-
mata seu literas signare, quarum dictaturam, mi-
nutam vocant. 2. scriptores, qui dictaturam in for-
ma literarum conscribunt. 3. rescribendarij, qui
taxant scriptorum mercedem. 4. abbreuiatores
minoris parci, qui sollicitatoribus expeditionum
remittere solent aliquid eius quod taxatum est:
& receptis pecuniis taxationis, remittunt diplo-
ma ad abbreuiatores maioris parci. Sunt sollici-
tatores apostolici qui annizerij dicuntur, scri-
ptores archiuji, cubicularij, scutiferi, ripari, qui ex
taxatione diplomatum partem aliquam accipiunt.
Plumbarios, notarij seu registratores, de quibus
& eorum officio Octavianus Vestrius, lib. 1. In-
troductionis in Romanæ aula actionem, & iudi-
ciorum mores c. 3. Et idem c. 4. meminit de officio
expeditorum contradictarum, qui expediunt in
cancellaria proprio officio diplomata, quæ con-
ferunt iustitiam^g. Post vicecancellarium, qui
secundus à summ. pontif. camerario Romæ locus
est, qui regimen vrbs habet & curam, patrimonio
siccòque summ. pont. præest^h, distribuitque ec-
clesiæ redditus pauperibus: vnde nec morte pon-
tificis eius officium expirat. Putant & camera-
rium hodie locum sibi vindicare procuratoris
Cæsarisⁱ. Alij quia is camera apostolicæ caput
est, siccòque præest, præfecto prætorio aquipa-
rant^k. Multa de auditore camera, & iurisdic-
tione eius Octavianus Vestrius, quem consulito l.
Est & qui præfider camera apostolicæ, is qui ra-
tionibus vniuersi ararij præest & rationes aliorum,

^a Cardinal. in
ele. 2. de elect.
^b q. antia. glof
fat. in proc. ad
regul. can-
cellar.
^c vide Gome-
sius in proc. ad
regul. cancellar.
^d Hostiens. in
ca. quanto, de
translat. episc.
Guill. Bened.
in reper. Ray-
nitijs, in ver.
& vxorem no-
mine, nu. 205,
de testa.
^e d. can. Hadria-
nus, in r. iustia
gl. 63. dist. glo.
antiqua in
proc. reg. can-
cell. & d. Go-
mes. in d. pro-
cem.
^f vt Guill. Be-
ned. in d. ca. &
ad d. verba de-
cif. n. un. 203.
Zabarel, in cle-
m. ne Roma-
ni, de elect.
^g Gomes, in d.
proc. dñ agit
de diminutio-
ne dignitatis
episcoporum.
^h vide etiam
de hoc officio
auditoris con-
tradictar. glo.
Gofredum, &
Hostiens. in cle-
ment. auditor,
de rescript.
ⁱ h. ead. audien-
tiam, de præ-
scrip. clem. ne
Romani, de e-
lect. & ibi glo.
plura, & Car-
din. Zabarel,
& Bonif. Vitel-
linus, Gomef.
in d. proc. re-
gul. cancel.
^k Capit. decif.
97. To. n. a. Bo-
lognet. in rub.
de off. eius cui
mand. est iu-
riid. num. 17.
^l k. argu. s. eos
autem, de col-
lato. & l. vtri-
de exact. tri-
but. lib. 10. c.
1. Octavia. Ve-
stri. li. 2. Intro-
ductio. ca. 1. 2.
4. Argidius, de
cif. 90. 305. 308.

qui prouentus ecclesiæ in vrbe vel alibi admini-
strant, recipit, & videt, & adiutorio camera re-
centet, Octavianus Vest. d. lib. 2. Introd. m. Sunt &
officiarij in camera apostolica, quæ est alia à can-
cellaria, & quæ alia tractat, quæ non conceditur
cancellariæ: siquidem ibi fiunt expeditiones, per
expressum iussum summ. pontif. & signo crucis
per eum apposito^a. Camera apostolica dicta,
quod esset audientia pontificis domestica, in qua
summ. pontif. tractabat ipsemet negotia. Intro-
duxit & Innocentius 6. collegium 32. secretario-
rum^b apostolicorum, qui ante eum erant secreta-
rij Papæ domestici: & per hos in secretaria, vt
dicunt, fiunt extra cancellariam & cameram ex-
peditiones de rebus fidei ac rempub. concernen-
tibus tantum, aut reges, principes, respuplicas,
ciuitates, cardinales absentes, episcopos. De re-
bus gratia, iustitiæ, & ex his mixtis olim quidem
plumbeis imaginibus sigillata, nunc autem anulo
piscatoris, vel sub sigillo breuiori, vnde & breuia
dicuntur apostolica. In isto collegio secretario-
rum, sunt & summistæ, quorum munus est, qua-
dam quæ alibi conceduntur, & quæ debent à so-
cretariis, non à notariis camera vel cancellaria
registrari, discernere, & discreta secretariis re-
mittere. Ea sunt literæ facultatum, indultorum,
confirmationum, dispensationum, absolutionum,
conseruatoria, indulgentia, exemptionis, dona-
tionis, infeudationis, legationis, regiminis, gra-
tiarum ad vacatura beneficia, non tamen ad va-
cantia. Sunt in curia Romana quoque protono-
tharij, quorum origo & successus hic est: Principio
Clemens 1. summ. pontif. septem creauit^c nota-
rios, ad describendas diligenter martyrum res
gestas: quibus septem vrbs Romæ regiones, pa-
ræchia dictæ, distributæ: & regionarij idè nota-
rij dicti. Statuit autem Antherus 1. martyrum ge-
sta conscripta serinijs ecclesiæ seruari: idè & illi
foran scriuarij dicti^d. Cessantibus deinde mar-
tyrijs pace concessa ecclesiæ sub Cōstantino Ma-
gno, nihil forsan quod scriberent habentes nota-
rij illi, idem ex mandato Iulij 1. summ. pontif.
quæ ad ecclesiam pertinebāt scribere cœperūt^e,
apostolicas quoque literas. Deinceps crescenti-
bus opibus, & honore, ad differentiam aliorum
vrbsicorum notariorum, dicti protonotharij, id
est, primi notarij. Sicut & inter eosdem notarios
olim antiquior seu decanus protofexinarius, vel
primicerius appellabatur: cui & inter cæteros fa-
cultas, & prærogatiua datandi erat concessa. Po-
lydorus Virgilius^f scribit, tempestate nostra ex-
cussio scribendi onere, in ordinem hoc munos
abiisse haud indecorum, etsi venalis sit: & hodie
esse protonotharios apostolicos numero 7. qui in
id collegium cooptentur. Præterea extraordina-
rios sine numero à summ. pontif. gratuito creatos,
qui eius dignitatis priuilegijs perinde gaudent,
atque alij, commodum aliud tamen non conse-
quuntur. Omnes equitando pileo vti nigro tra-
dit, vt internoscantur à cardinalibus, cum vtri-
que omnes lineam togam induant. Auditores 13
Rotæ antiquitus sine numero deputati, ad audien-
dum & referendum tantum^g sed apostolicæ: sed
crescentibus sedis negotijs data & illis definiti-
di potestas^h. Adiutorum dehinc definitus nu-
merus ad 12, 13, & 14. Duplicis generis, primi &
secundi gradus: primi gradus, in prima lite vel in-
stantia: secundi appellationum iudices. Qui exa-
minantur hic à vicecancellario habentque pro in-
signibus cappæ, vt dicunt, rochetum & birretum.

m cap. 6.

n vide Octa-
uia. Vestri. d. 1.
li. Introd. c. 6.

o Idem, eod.
lib. c. 7.

10

11

12

r gloss. in c. ad
audientiam, de
præscr.

s Damas. in vi-
ta Iulij.

t Ioan. de Pla-
tea, in l. 2. de
primicer. lib.
12. c.

v Polyd. Virg.
li. 4. de Inuen-
tor. rer. c. 11.

x Spec. titul.
de lega. 6. iam
nunc dicen-
dū, vtrū item
non obstat.
y Speculator,
tit. de audi-
tore.

De

De quibus vide Gomefium^a. Principio summ.
Pontifex causas quæ ad illum ex vniuerso orbe
deuoluebantur iudicandæ, si non essent consisto-
riales, quæ sacri palatij dicuntur, per seipsum au-
diebat seorsum à senatu, in capella sua, adhibe-
bātque iuris peritissimos secum in audientia ea-
rum, vnde & pontificis capellani, qui auditores
nunc: deinceps paulatim ab hoc onere se subtra-
hentes summ. Pontif. audientiam delegabant, &
nunc committūt, postea & decisionem. Rotæ au-
ditores dicti, quod ij in orbem sedentes, contro-
uerfias accuratè rotant & examinant, vt pro ora-
culis habeantur illorum iudicia^b: etsi in præsentia
Papæ ij auditores, vel ij in eius præsentia non
habeant ius statuendi, nec plenam ordinariam po-
testatem^c. Penitentiarius summus est ipse qui-
dem Papa, qui vt D. Petrus absoluendi & ligandi
penitentes^d, potestatem accepit: verum solet
is munus id hodie vni cardinaliū delegare, quem
summum penitentiarium vocamus, vel maiorem
penitentiarium, qui post vicecancellarium & ca-
merarium honore dignior est. Et hic quoque ha-
bet alios vicarios, quos penitentiarios vocant in
Ecclesijs D. Petri in Vaticano, D. Ioannis in Late-
rano, Diuæ Mariæ maioris. Hoc penitentiariæ of-
ficium pro commodiore expeditione cōsentium,
habet 24. patronos supplicum, quos eiusdem sa-
cræ penitentiariæ procuratores vocant, qui cau-
sas dicunt, & orant apud summum penitentiari-
um, & postulata concedi, & diplomata expediri,
curant. De quibus, & quæ soleant ab illis concedi,
vide Octavianum Vestrium lib. 1. Introductio. c. 2.
& Gomefium, in prolo. regula. cancellariæ q. 1.

a Gomef. in
proc. reg. can-
cel. q. 1.

b vide Octa-
Vestrium, li. 2.
Introd. in Ro-
ma. aula actio.
c. 17. & Gomef.
in proc. reg.
cancel. q. 2.
c glo. antiqua
in reg. cancel.
27. per glo. in
elem. auditor,
de rescrip.
d Matth. 10.

16

Syntagmatis iuris vniuersi libri decimiqumti Fimis.

R 1

e Octavia. d.
lib. 2. Intro-
ductio. c. 11.

DE PERSONIS SACRIS ORDINIBVS INITIATIS, ET DE EARVM SACERDOTIIS. LIBER XVI.

De ordinatis in genere, & de clericis. Caput 1.

- 1 Christiani laici clerici, & in tertio genere religiosi, Ecclesiastica persona, conuersi, canonicis, &c.
2 Laici qui, & unde dicti.
3 Ecclesiasticarum personarum diuersa appellatio ab ordine, gradu, & ministerio.
4 Ordines sacri, gradus sunt ad sacerdotium, & Episcopatum.
5 Honores per gradus deferendi.eod.
6 Clericorum omnium ordinum persona dici possunt.
7 Clericus, & clerus quid.
8 Clericorum primus gradus, proprie clericorum dicitur, simpliciter a prima tonsura.
9 Tonsura prima quid.
10 Tonsura prima seu corona, ianua omnium ordinum, & beneficiorum.
11 Tonsuram probare per literas oportet, alioquin quis est incapax beneficiorum.Eod.
12 Tonsura prima inter ordines num numeretur: Theologorum negantium, & iuris Pontificij interpretum asserentium pugna.
13 De pontificatu, num sit ordo, eorundem pugna. eod. Ordines sacri num. 7. vel 9. eod.
14 Milites additi, & tyrones.
15 Corona prima quare exigua, & parua.
16 Sacerdotium regale munus est.
17 Tonsio capillorum symbolum eiurationis rerum secularium.
18 Tondebant se, qui se sanctificabant.
19 Radeve caput quando, & quare sacerdotibus olim prohibitum.
20 Rasio capitis & corporis sacerdotibus ethnicorum communis.
21 Vestalibus capillus tondebatur.
22 Capillum vouebant virgines.eod.
23 Rasio sacerdotum Christianorum predicta per Esaiam.
24 Detonsionis cause.
25 Detonsio capilli luctus tempore. Item & submissio quare.
26 Uxores ubi perpetuo maritos lugent.eod.
27 Tonsio capillorum pro poena.
28 Tonderi apud Gallos populare erat, non principum, aut nobilium.
29 Tonderi, signum olim seruitutis.
30 Tondebantur qua etate Graeci iuuenes.
31 Coma summinibus cur sacrate.
32 Comas, virgines maritum ducentes deabus sacrabant.eod.
33 Adoptio per incisionem capilli.
34 Tonsio capillorum ad mundiciem.
35 Tonsura monachorum quid significat.

- 29 Tonsio monachalis liberabat a mortis periculo.
30 Baptizatis infantibus comas decondent Mosconite.
31 Tonsura prima quomodo ordo esse dicatur.
32 Clerici ne comam, vel barbam nutriant.
33 Clerici prime tonsure sine gradu, aliorum ordinum maiorum respectu.
34 Clericatus privilegium quibus amittatur, & 34. Clericatus privilegia quadam.
35 Clericus coram ecclesiastico iudice conueniendus, & quando coram seculari.eod.
36 Clericum offendens excommunicatus.
37 Cessum facere percusso clerico quid.
38 Episcopatus quomodo ordo, & non ordo dicatur.
39 Clericorum omnium bene viuendi quadam leges.

Vo sunt genera Christianorum, quorum alij laici, alij clerici sunt: quibus tertius gradus addendum. Ecclesiasticarum personarum, eorum qui nec laici, nec clerici dicuntur, sed vel religiosi, vel conuersi, vel canonici, vel moniales, aut ijs similes, qui nominibus Ecclesiasticis & a clericis separantur. Reiciunt & interpretes ad hunc tertium ordinem, reges & imperatores inunctos seu consecratos: etenim vngi plerumque solent. Latius sic patet Ecclesiasticorum, quam clericorum appellatio. Laici dicti videntur a λαός, plebs, turba populi: λαός, a λείος, vel λείος, lapis: ferunt enim vel fingunt, ex iactu lapidum Pyrrhae uxoris Deucalionis, durum hoc vulgus procreatum, quia populus inordinatum quippiam est, & bellua multorum capitum. Sortiuntur autem varias appellationes Ecclesiasticae personarum, ratione ordinis vel gradus, quem obtinent in Ecclesia, vel ob eius ministerium. Fuerunt quippe gradus in Ecclesiastica disciplina pruden- ter distincti, per quos quis se exerceret, antequam ad fastigium, & dignitatem sacerdotij perueniret, vel ad episcopatus apicem, ne inuerso ordine prius fieret quis dux, quam miles: prius miles emeritus, quam tyro, aut antequam stipendia meruerit: nec citius magister, quam discipulus. Et vtroque iure receptum est honores non promiscue, vel sine delectu personarum, sed gradatim deferendos. Scripsitque B. Gregorius Siagrius Episcopo, ordinatè ad ordines ascendendum: quod casum appetat, qui ad summi loci fastigia postpositis gradibus, per abrupta quaerit ascensum, nec nuperimè adificati parietes tignorundem pondus patiuntur, priusquam si a nouitatis suae humore siccantur. Generalis porro ordinum conclusio, appellatione clericorum intel-

a c. duo sunt, 12. q. 1.

b c. nō dubit, c. de monialibus, de sent. excom. libr. 5. Decret. tit. 39. c. vni. 5. vnde in veteri, de sacra vndio. ap. Greg.

d Vide Ouid. li. 1. Metamor. Fabu. 8.

e c. si officium trib. seq. 39. dist.

f cap. cum in magistris, cap. 49. de electio. l. 1. Decr. tit. 6. c. miserum, 61. dist. ca. si clericatus, 15. q. 1. g ca. legimus, in fin. 93. dist. l. vt gradatim, de muner. & honor. in P. h c. honor. fin. 48. dist.

a vt in cap. de monialibus, de sent. excom. c. nō dubium, eod. tit. c. cum tibi, de beniguitate. b de verb. signifi. in cano. lib. ap. ap. c. 22. 23. 30. in 1. adicenti synod. c. 24. c con. clericos, 21. dist. l. in orationib. Ipsi inscriptis, & p. q. d. laeantibus laeantibus & v. p. q. d. v. p. q. d. v. p. d Demosthenes oratione, mel. a. v. p. q. d. x. l. p. e Nume. ca. 18. ver. 20. & Deuter. 18. ver. 2. f c. clericos, 21. dist. c. cum secundum de praeb. ap. Greg. g Tertul. libr. de monogam. h ex Psal. 15. i c. cū contingat, cap. 11. de xta. & quali. c. 1. 79. dist. k interpre. in elem. 2. de vit. & hon. cler. d. c. cum conringat. l consilio, 91. incip. praemittite primò. m cap. nullus episcopus, de tempore, ordinat. in 6. n vt tractant scholast. Theolog. libr. 4. sent. dist. 24.

o Hostien. in sum. tit. de tempor. ordinari. p in sent. patrum, libr. 4. dist. 24. lit. l.

q Lilius, lib. 2. Deca. 3. & in lib. 6. Deca. 1. r Ammia. Marcell. lib. 19.

s l. ex co. l. 43. de milit. testa. lib. 29. P. tit. 1. r l. 1. de tyron. lib. 2. c.

intelligitur: nam hoc ordine, omnium ordinum Ecclesiasticorum persone, late sumpta significatione, veniunt, prout differunt a populo, qui laici nomine dicitur. Vt tot sint clericorum species, quot sunt ordines. κληρος autem dicitur fors, vel pars sortita, vel contingens alicui: vnde & haereditas κληρος, apud Isaiam orator e. & Demosthenem, alijs κληρονομία. Caterum receptum inter Christianos, vt κληρος, vel clerus peculiari nomine dicatur collegium, vel allectio eorum, qui ministerio sacrorum dant operam: sicuti & lex duodecim tribubus Israelis, vna Leui vocatur, cui Deus pars & haereditas e. Vnde & κληρονομία adiectiuum, qui ex clero est, vel ad clerum pertinens apud pontifices, & Tertullianum. Et proinde qui hodie alleguntur in clericorum ordinem, palam sacrum professionis huius versiculum pronunciant, Dominus pars haereditatis meae, tu es qui restitues haereditatem meam mihi. Clericorum primus gradus, simpliciter appellatur clericorum: cui confertur prima tonsura, estque initiati verticis nomen, dum Dei ministerijs se primum inscribit, & tyrocinium militiae caelestis profiteretur, detenso leuiter ab Episcopo vel ab abbate, si monachus eius est, capillo. Dicuntque interpretes primam hanc tonsuram, vel coronam, esse ianuam omnium ordinum, vt qui ea caret, incapax sit beneficiorum Ecclesiasticorum: quia per eam fit clericus, & idcirco eam oportet probare, nec sufficit habitum aliquem fuisse pro clerico, nisi de literis tonsura doceat, vt ait Dominicus. Clericorum seminarium etiā nos dicimus, vnde nos alij prodeunt, velut ex equo Troiano. Atque ideo cofertur tantum maiori infantia, & literato tantum, non coniugato, & a proprio Episcopo, vel ex eius licentia. Qua fors ratione videntur Theologi, inter ordines Ecclesiasticos hunc recte non annuerasse, quod omnium appellacionem suscipiat: numerates septem ordines tantum, nempe ostiariorum, lectorum, exorcistarum, acolytharum, subdiaconorum, diaconorum, presbyterorum, omittentes primam illam tonsuram & pontificatum, quae duo ab Hostienis numeratur inter gradus & ordines, quae sequuntur ferè omnes iuris pontificij interpretes. Dicunt autem sacrae paginae interpretes, pontificali ordine proprie non esse gradum, sed dignitatem & ordinum apicem, in quo speculationis vni ex presbyteris fit cura demandatio: & prima tonsura vel coronam esse signaculum, quo signatur in parte fortis ministerij diuini; designatione quis dixerit recte potius ordinandorum, quā allectionem. Quod mihi magis probatur ex eplo armatae militiae Romanae, in qua non statim sacramentum militare praestabatur, nec militare omnibus licebat, sed prius delectus habebatur iuuetutis, euocatione facta, & postea ad dicebantur militiae, & scribebantur debinc inter ordines, vt apud Lilium obseruare licet. Vt addicti milites postea inclinante imperio dicti sunt tyrones, vnde Ammianus Marcellinus dixit tyrocinia cogere: ex quibus inaugurabantur milites, & stipendia accipiebant per ordines militares distributi, nec ordo militaris erat tyrocinium, vel adiectio, vel electio, nec milites ante illam inscriptionem, vt ait Vlpianus. Neque etiam ante tyrocinium ad militiam accedere licebat. Quamobrè & reor in hac militia caelestis verticis immutationem non esse ordinem, sed veluti tyrocinium & praesidium ad ordines Ecclesiasticos: ex quo tamen, veluti ex tyronibus milites, ad ordines promouendi accipiuntur, vt ex seminario Ecclesiastico. Sic enim

& fieri debere monuit Valentinianus Caesar Occidentis, scribens Episcopis Orientalibus, vt referret Nicephorus de determinatione concilij Illyrici, vel eligeretur Episcopi quidè ex perfectis, sanæ mētis & doctrinæ, qui magistratum Episcopalem gefissent, siquidem extarent, sint minus ex ipsis presbyteris: presbyteri autem ex ipso sacro clericorum ordine, vt omni ex parte irreprehensibiles essent, qui non ex curia, vel ex militari magistratu, fuissent lecti. Accedit, quod capillorum detonsio in hac prima tonsura leuis est, nec racione continet eandem, quā alij sacri ordinis ministri ferunt, & vertex tantum depilatur capitis, vt non omnino coronati regali illa Ecclesiastica & militari corona videantur, sed ad coronam per symboli exiguae coronae vocati, si velint ad eam per gradus contendere. Regale enim officium, & munus est sacerdotium: sicque D. Petrus scribit, Vos estis genus electum, regale sacerdotium. Et seruitur Deo regnare est, eod quod per ea sacra exercitia ferid exhibita, certius qui exhibet, ad immarcescibilem gloriae coronam, & regnū Christivocatur. Quamuis & symbolum tonsionis, cōtempus rerum harū secularium & temporalium sit, & electionis obsequij & famulitij diuini, & deuotionis facta sui ipsius omnino Deo, ex electa firmaque voluntate: quae quia non est tanta in illis qui simpliciter clerici sunt, ac in ceteris qui diuina tractant mysteria, ideo nec tanta coronae, vel tonsurae, vel racionis, verticalis siue capitis dilatio. Attonsa tamen vtrisque in vertice coma. Nam mos hic omnibus ferè temporibus & in omni religione obtrinit, vt capillos succiderent qui Deo se dicarent ex voto: siue in perpetuum, siue ad tempus se sanctificarent, aut si communibus se separarent, fecit hoc Priscilla, Aquila, D. Paulus ipse, & alij discipulorum. Sicuti & scribit Herodotus, Argiuos a Lacedaemonijs victos condidisse legem, se deuouentes, ne prius comam alerent, neve illorum mulieres aurū ferrēt, quā Thyreas recuperassent. Et olim Nazareni postquā sanctificati erāt & votum impleuerāt, peracto sacrificio radebant ante ostiū tabernaculi caesariem consecrationis suae, iniiciebanturque capilli in ignē, qui erat suppositus sacrificio pacificorum. Prohibuit tamen Deus sacerdotibus in Leuitico, ne raderent caput, vel barbā: ne videretur imitari paganorū & idololatorū sacerdotū ritum, qui, vt ait Baruk, sedebā habentes tunicas scissas, capita & barbā rasam, & ea ratione Nazareni non radebatur tempore consecrationis siue: quia eo tempore erat deputatus cultus diuino. Prohibetur & omnibus Israelitis in Leuitico rursus, non attondere comam in rotundum, sicut ethnici faciebant. In Leuitico tamen est c. 19. ver. 23. in Hebr. וְרָשָׁתָּהּ פִּתְּחָהּ לְאָזְנוֹתָיִךְ אֶת־אֲזְנוֹתָיִךְ אֶת־אֲזְנוֹתָיִךְ אֶת־אֲזְנוֹתָיִךְ id est, non succindes angulos capitis, scilicet pilorum: non enim ibi rasio capitis superior intactis illis angulis inferioris comae, sed inferioris partis prohibita erat: vel ex integro prohibita rasio. Nostri autem sacerdotes non inferiores partes, nec omnino caput radunt: vnde rasio eorum non est vetita: in qua inferiores partes pilorum sunt, & per, id est, limbi & anguli. Dixerūt & Rabini Iudaeorū sum. Pontif. legis antiquae (quod tamen per Ezechielem iubeat Deus omnibus sacerdotibus) non debere nutrire comam, sed singulis octenis diebus tōdere oportere. Idq; notat Paulus Israelita in praecipra Iudaeorū. Et quāuis in Leuitico videatur depilatio prohibita, non tamē vetita tonsio, vel rasio, remanētibus radicibus pilorū. Sic enim verba Hebraea

v Nicephorus, Cal. lib. 11. hist. eccliet. ca. 30.

x i. Petri, 2.

y ca. duo sunt, 11. q. 1. ex D. Hieronymo, in q. de duob. generib. homi. ad quendam leuitam.

z 4 Regum, 18. 1. Cor. 11. a Herod. lib. 1.

b Numer. c. 6. c Leuit. c. 21.

d Baruk, 6. c.

e Numer. c. 6. f Leuit. ca. 19.

g Ezechiel. c. 44. c.

h Paul. Israel. in praecipra. negatua Iudaeorū, praec 301.

olim, dum viguit Ecclesiastica dignitas, consecuti sunt, eò quòd Ecclesia mortis temporalis non solear perferre sententiam. & vt dicitur, non nouerit sanguinem, vel vltimum suppliciu, prohibente concilio Toletano. Excipit tamen Clemens 3. in concilio Viennenfi ab hoc priuilegio, clericos laniones, vel caupones, nec abstinentes ab hoc officio post trinam monitionem diocesani. Sicut & alij casus sunt, quibus præscriptione vel exceptione clericatus quis non vitur, quo minus à iudicibus secularibus & regijs iudicetur, de quibus suo loco, Deo fauente, dum de iudicijs agemus, tractabimus. Interim autem de iisdem poterit studiosus, si egeat, consulere Bartholomæum Chafsanæ, qui eosdem in vnum coniecit. Aliud singulare priuilegium clericorum simplicium, vt si quis sanguinolentus iniecerit illis manus, ipso iure sit anathemate excommunicatus: vnde non possit ab alio, quàm à sum. Põtifico (excepta mortis necessitate, in qua proprio Episcopo facultas illa conceditur) absolui. Additur & istis ab interpretibus aliqua priuilegia, quæ tamen potius alterius gradus, quàm primæ tonsuræ clericis conueniunt. Vt illud, quod olim obseruabatur, vt si quis in clericum manus violentas inuulserit, cessum id est, cessatio vel interdictio diuinorum officiorum ab Episcopo vel eius officiali, ei loco in quo reus erat, donec vltio & satisfactio clerico fieret. De quo meminit Arestum curiæ Tholofanæ latum anno 1316. die 11. Septembris in causa Rectoris Ecclesiastici de bello Martesio apud Ioannem Gallum. Et hac cessione vel cessatione ne fiat leuiter cauet Innocent. 3. Adicietur & ad execrationem criminis illati in clericu ex consuetudine quarundam ciuitatũ, vt cum hac cessatione vel suspensione diuini officij crux B. Mariæ & aliorum sanctorum imagines in terram deiicerentur, & per viticas & spinas traherentur: qui abusus postmodum prohibitus & punitus est per Gregorium nonum in concilio generali Lugdunensi. Dicendum itaq; superest nobis de septem Ecclesiasticis ordinibus, omisso clericali simplici, & pater Episcopatu, de quo superiori libro dictũ est: nam neque inter ordines Ecclesiasticos, qui sacerdotio concluduntur, illum contineri voluit Theologi. Et si Episcopalem dignitatem ordinem dixerint sum. Põtif. quia supremam hierarchiam faciant in Ecclesia militanti, alio tamen respectu: propriè enim ordinati non dicuntur, sed cõsecrati, vt abbates benedicti, & clerici ordinati, vt notat Felinus qui hanc quæstionem discutit. Vt tamen & D. Cyprianus ordinationis nomine dum scribit Cornelio, Literis nuper ab vtraque parte susceptis, tuas literas legimus & Episcopatus tui ordinationem singulorum auribus intimauimus. Clericis omnibus leges impostæ communes rectè viuendi sunt, à quibus ex necessitate peregrinationis dispensantur aliquomodo, & pleræque illis permittuntur tunc, quæ alioquin prohibentur: possunt enim tunc tabernaculi ingredi seu cauponas habere, comam relaxare, sacramenta etiam tempore interdicto capere. Vtatur illis interesse conuiuijs nuptiarum, ioculationibus, cantilenis, choreis. Iubet etiam Isidorus in vita clericorum, vt se à mundi voluptatibus abstineant, conuiuia publica fugiant, priuata sobria & pudica habeant ab vsuris ambitione honorum odio, obreclatione, inuidia caueant, & alia id genus fugiant, quæ referuntur in cap. his igitur. 23. dist. Valenti-

a c. clericis, c. 9. nec cler. vel mona. & c. lib. 3. Decret. tit. 50. c. in archiepiscopatu, de raptor. c. illud facit. 24. q. 3. b. Clem. 1. de vit. & honest. cler. lib. 3. Clem. tit. 1.

c Chassa, ad consuetu. Bur. tit. des iustices. s. 5. ad verbũ, perdra la vie, ver. prima regula, c. i. seq.

d c. si quis fundente diabolo, 17. q. 4.

e Ioan. Gall. in q. in arella parlam. in 5. par. styli parlam. q. 393. & vit. in dispositis per Carolũ Molinum f. in c. interregabili, c. 23. g. gerit. de off. ordi. lib. 1. Decret. tit. 31. g. in c. canonici, c. 2. de off. ordi. in 6. lib. 1. tit. 16.

h cano. fin. de presbyter. nõ baptizantibus, minist. c. ordinationis, 75. dist. i Felin. in c. sicut pro certum, per illum, textum, nu. 1. de Symon. & per c. vnicum in fine de facta vndio. k D. Cypria. lib. 2. epist. epist. 10.

i can. clericis, 44. dist. m c. episcopi, 21. q. 4. n c. quoniam, 21. q. 1. o c. si quis ex clericis, de vit. & hon. cleric. p cap. quod in te, de poeni & remiss. q c. presbyter. 11. 34. dist. c. nõ oportet, in 2. de poenitent. dist. 5.

nianus etiam quasdam sanciuit regulas in legibus Nouellarum titulo 12. de Episcopali iudicio, quarum illa: Nullus originarius, inquit, inquilinus, seruus, vel colonus, ad clericale munus accedat, nec monachis vel monasterijs aggregetur, non corporatus, non curialis, non aurarius. Clerici nihil profusus negotiationis exercent, si velint negotiari, sciant se iudicibus subditos, clericorum priuilegio non muniti. Et Maioranus A. lib. legum Nouellarum, tit. 2. de Episcopali iudicio, aliam addit: vt nullus inuitus clericus fiat vel consecratur, alioquin pœnam imponit archidiacono hoc facienti, & suæ libertati reddit ordinatum. Sint temperantes in vestium, victusq; vsu. Et quæ in Episcopo exigit diuus Paulus, quoad fieri poterit imitentur: conuiuia & comestiones fugiant.

De ordinibus hierarchiæ Ecclesiasticæ in genere. Cap. 2.

- 1 Clericorum appellatio, & diuisio.
2 Ordinis definitio.
3 In ordinibus que consideranda.
4 Ordines Ecclesiastici quot.
5 Ordinum diuisio in minores & non sacros, & maiores seu sacros.

Olligimus ex superioribus in summa, clericorum appellationem generalem esse, pertinentem ad eos qui capillo tantum initiati sunt, quive ex coniugati clerici, & non coniugati dici possunt: & ad eos, qui alijs ordinibus sacris adscripti sunt. Et perinde clericorum alij regulares, qui & viri religiosi dicti: alij non regulares, qui & seculares dicuntur. Ordinis sacramentum à Theologis definitur, vt sit signum seu signaculum quoddam, per quod spiritalis potestas traditur ordinato. In hac ordinatione, gradus primũ ordinis inspicendus: dehinc ipsa ordinatione, in qua personæ ordinatorum & ordinantium: postremo, & modus ordinandi perpenduntur. Erunt autem ex cõmuni omnium consensu septem species vel gradus ordinis Ecclesiastici: nam & qui plures numerant, & istos adiciunt. Nempe ostiariorum, lectorum, exorcistarum, acolytorum, subdiaconorum, diaconorum, & presbyterorum. Qui omnes quidem ordines, verè sacri sunt, ad maiore tamen aliquorum sanctitatem, quatuor primi, & minores, & non sacri dicti, & facilius concessi diebus dominicis ab Episcopo proprio. Alij verò tres posteriores, sacri & maiores dicuntur: qui non nisi sabbatho de passione, & Pentecostes, & quatuor anni solemnibus temporibus conferuntur. Hos omnes ordines nominat, & alios D. Ignatius epistola ad Antiochenes, ibi: Saluto sanctum presbyterum vestrum, saluto sanctos diaconos, saluto subdiaconos, lectores, cantores, ostiarios, laborantes, exorcistas, atque confessores. Vt non dubium sit ex tempore Apostolorum, in quo vixit D. Ignatius, omnes hos ordines fuisse. Et de his etiam Epiphanius contra hæres. lib. 3. tomo 2. circa finem.

De ostiariatu, & ostiarijs. Cap. 3.

Ostiarij habent ordinem Ecclesiasticum nunc, & apud Hebræos.

r vide Pas. lib. 1. Rhap. areff. tit. 5. areffo 9. & 10.

s c. partimonio, & c. si. 42. dist. de vestip. prohib. in c. omnis, & seq. 21. q. 4. t. 1. ad Timo. 3. v tota 44. dist. apud Gratia.

x Rubrica, de cler. conu. li. 3. Decr. tit. 5. y c. lictas, ca. 14. de fil. presby. c. cum tibi, 8. de verb. sign. z in c. licet, 12. de offic. & pot. iud. ordi. & alibi, de heresi specieb. & reg. dixim. li. super. ca. 14. 15. 16. 17. Tractatur & in rubr. de regula. & in auti. ingressi, de fac. ecel. c. a. c. inter quatuor, ca. de relig. dom. b c. si de presby. non baptizato, & in c. cil. Tridenti. sess. 7. c. in 4. Senten. dist. 24.

d ca. 1. & 2. de temp. ordinatione.

- 2 Ostiarij officium quod.
3 Symbolum ordinis ostiarij claus. Ecclesiam ingredi prohibebantur excommunicati, infideles, profani, pœnitentes, publicè heretici, eod. Mulieres ad altare non accedant, eod.
6 Ostiarij fuerunt in templis ethnicorum, & quale eorum munus.
5 A sacris profani etiam apud ethnicos arcebantur.
6 A sacris arcebantur quibusdam mulieres innuptæ, serui, lairones, lentiginosi, reuiescentes, & alij.

Verunt in ministerio ecclesiastico, ostiarij, vel ianitores. Hebræis, שַׂרְיָהוּ qui in vestibus & portis tabernaculi potissimum ad id electi choritæ, descripti deinceps in ciuitatibus propriis per Dauid & Samuëlem, vt seruirent per vices. Et hos ex sacro ordine esse oportere docet sententia Dauidis dum scribitur in libris Prætermissorum, Iuxta præcepta quoque Dauidis nouissima, supputabitur numerus filiorum Leui à virginis annis & supra, & erunt sub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini in vestibulis, in exedris, & in loco purificationis, & in sanctuario, sicuti & in arca. Ostiarij officium est d. claus interiores & exteriores custodire, ianuas claudere & aperire, fideles admittere, infideles & excommunicatos ingredi prohibere. Symbolum eius ordinis concessi, claus ecclesiæ traditæ ab episcopo. Sic Musæus apud Instinum Martyrem, dicitur d' ἐπιτοπὸς βιβλίου. id est, ianuas autem opponit, vel obicit, profanis. Sunt & publicam agentes pœnitentiam ex disciplina ecclesiastica per totam quadragimam ab ecclesia pellendi per ministros hos. Prohibet & concilium Laodicenum, cap. 44. non oportere mulieres ingredi ad altare. Et in cap. 6. non concedendum hæreticis ingressum domus Dei, in hæresi permanentibus. Et cap. 43. nõ oportere ostiarios vel breui tempore ab ostiis abesse, & orationi vacare. Et apud ethnicos illud ipsum ministerium obseruauerunt ianitorum, cum profanis nõ liceret, sacris quibusdam interesse. Ideo & apud Græcos ad sacrificium sacerdos accessurus, antea quærebat, τίς τῶν ἐξ ἐξουσίας, id est, aduenire afflatum diuinationum, clamabat minister quod scribit Callimachus Cirenæus, ἐκείνους ὅστις ἀλλοτρός, ἐξέειπεν, ἐξέειπεν, ὅτι ἐστὶν ἴππιος. Quod Virgilius vsurpauit. Procul ò procul este profani, Conclamant vates.

Atque Plutarchus scribit ἐστὶ ἀλλοτρός ἐξουσίας, ἐστὶ καὶ ληστὴς ἀβέλγηλα, πολλὰ τῶν ἱερῶν, id est, sit ara detestabilis per seruum, nec sunt communicanda ea que sacrorum sunt laironibus. Et à quibusdam facti mulieres innuptas, aut seruitio pressos, vel are cõemptos abesse oportebat: idè in sacrorum apparatu licet clamare solebat, hostis vultus, mulier virgo exesto. Et in Chæronea, sacerdos loquens per foribus ædium sacrum Martæ, id est, Leucothæ clamabat, seruum non ingredi, non etholam, non etholam. Apud Magos ab aris submouebantur lentiginosi, qui elati reuixerant, quibus viuētibus exequiæ factæ fuissent, vultu profani. Apud Germanos qui secum amissis sept in acie, sacris interesse non licebat. Apud

a 1. Paralip. c. 9. & 26. & 2. Paralip. c. 34. b 1. Paralip. c. 23. d.

c 1. Paralip. c. 15. d c. perlectis, 25. dist. c. 1. in fine, ar. dist.

e ca. ostiarius, 23. dist.

f c. in c. 50. dist.

g Grego. Gyzald. 17. Syntagm. histori. Deco. h Callima. hymno 3. qui est in Apollinem. i Virgil. 6. Æneid.

k Plutar. De superstiti.

Ægyptios subulcis omnibus templa interdicit. Hebræis fortis ante 40. diem impetigine deformibus. Apud Scythas, qui hostem nullum interfecissent in acie, libare non licebat.

De lectoriati, & lectore. Cap. 4.

- 1 Lector dictus Papa.
2 Lectoriatus 1. gradus ordinum. Lector, cantor, psalter idem, eod.
3 Lector ex sacra scriptura Hebræis.
4 Lector in orationibus magnæ authoritatis ethnicorum. Iube domine benedicere, quid signat in ecclesia, eo.
5 Lectoriatus in ecclesia primitiua.
6 Lectoriatus ordo dari potest viris, & mulieribus.
7 Lectoris officium.
8 Psalmista in quo differat à lectore, & conueniat.
9 Lector à quo ordinatur, & qua formula. Psalmistatus à quo conferatur, eod.
10 Lectio Euangelij lectoribus simplicibus permissa non est.

Saacus Comnenus Orientis imperator, Papæ vocari tunc etiam lectorem insinuat in Constitutionibus suis, dum sanxit, ἡ μὲν ἐπὶ τῆ χειροτονίᾳ λαμβάνειν πλεον ἢ χειροτονία τῶν ἐπισκοπων, ἀλλ' ἡ μόνη τὰ ἐπὶ χερσὶ νόμισματα, &c. ἢ μὲν, ὅτε ποιεῖ τὸν λιτὸν πάππαν, ἢ τοὺ ἀναγιγνώσκοντες, ὅτε χειροτονίᾳ αὐτὸν διακονοῦν, ἢ ἕτερα τρία, ὅτε πληροῖ αὐτὸν ἱερέα, ἢ τοὺ πρεσβύτερον, nihil in ordinatione episcopos qui ordinat amplius accipiat quam septem aureos nummos: vni videlicet quando facit simplicem Papam, siue lectorem: tres quando ordinat diaconum: alteros tres quando sacerdotem, seu presbyterum perficit. Secundus gradus hic ordo lectorum est, qui catores vel μαθητὰς dicebatur ante aduentu Christi in tēplo Dei, vel pсалms, canētes Domino in organis, & hymnis, & psalmis. Erat & receptus mos in synagogis Hebræorum, singulis sabbatis per annum quadam legere ex lege Mosæica, & aliã lectionem ex prophetis: sicuti in ecclesia Dei ex Euangelio, & antiquo Testamento, vel ex alijs factis libris singulis diebus fit, potissimum in sacra liturgie consecratione. Lectione quidè ex lege vacantes פּרשָׁה parsha: ex prophetis autem הַפְּתוּחַּהּ haphtharah, alteram alteri copulantes, vt scribit Sebastianus Munsterus in appendice Bibliorũ sacrorum Hebraicorum, vbi illas distinguit lectiones. Meminit & eius moris D. Paulus apud D. Lucam, in oratione habita ad procōsulem Paphi, Sergiũ, loquens de Domino nostro Iesu Christo, & verbo Dei. Qui habitabant, inquit, Hierusalem, & principes eius hunc ignorantes, & voces prophetarum, que per omne sabbatum leguntur, indicantes impleuerunt. Et alibi D. Petrus, Moyses à temporibus antiquis habet in singulis ciuitatibus qui eum predicent in synagogis, vbi per omne sabbatum leguntur. Concessumque inuenimus hoc munus Domino nostro Iesu Christo à synagoga. Sic enim scribit D. Lucas p. Et venit Nazareth vbi erat nurinus, & intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam, & surrexit legere: & traditus est illi liber Esaiæ prophete, & c. & cū plicuisset librum, reddidit ministro, & scdit. Et postea cepit predicare de eo quod legerat. Vt cõuicere liceat, lectore præire conione ad populũ sacra, eamque esse eius quod lectũ fuisset explicatione ad populum. Erant & lectores in 4

l in Constitutio. imperial. iur. orientalis, constit. Isaci. c. 18. l. 1.

m 1. Paralip. c. 23.

n Adum. c. 15. c.

o Actũ, c. 15. d.

p Luca. ca. 4.

religionibus ethnicorum: quia quae magna dicebantur auctoritatis preces, nobis id significant, quibus faciendis scripto praebat aliquis, & alius adhibebatur custos, ne erraretur in verbis: alius etiam preponebatur, qui linguis faueri à circumstantibus iubebat, vt author est Plinius a. Sicut apud nos obseruatur, cum aliquis lectiones in aede sacra dicturus alta voce profert, iube Domine benedicere. Sic apud Liuium b: Agedum pontifex publicus populi, prae verba, quibus me pro legionibus denouam, id est, praeter lege verba concepta voti, quae ego pariter eorundem numeris referam. Diuus Cyprianus c scribit ad Clerum, se lectorem Saturnum fecisse, & die Paschae semel atque iterum lectionem dedisse, examinatione perhabita an illi hoc congrueret. Meminit D. Ignatius ad Antiochenes epistola, huius ordinis, saluto, inquit, presbyterum vestrum, saluto sanctos diaconos, subdiaconos, lectores, cantores, ostiarios, laborantes, & exorcistas, atque confessores, Vt omnes eos fuisse ordines tempore apostolorum, quibus conuixit Diuus Ignatius, non dubitemus. Et fuisse ex primis ordinibus lectionem, aperte testatur D. Cyprianus d, dum de Aurelio, qui bis confessus erat Dominum nostrum Iesum Christum, loquitur. Merebatur, inquit ille, talis clericus ordinationis vltiores gradus, sed interim placuit, ab officio lectionis incipiat: quia & nihil magis congruit voci, qua Dominum gloriosa predicatione confessus est, quam celebrandis diuinis lectionibus personare. post verba sublimia qua Christi martyrium prolocuta sunt: Euangelium Christi legere, unde martyres fiunt, ad pulpitum post cathedram venire. Notat etiam Optatus Mileuitanus e pro inaudito, Maiorinum lectorem tempore quo Cecilianus erat diaconus, per factiones Lucillae fuisse ordinatum episcopum: scilicet omnis aliis gradibus. Meminit & Epiphanius f, in antiquo ecclesiastico instituto fuisse hunc lectorum ordinem, quem tradit posse subiri à virginibus & vitam solitariam agentibus, à continentibus, à viduis: & ab iis qui sunt in venerando coniugio. Ad lectoris officium pertinet, lectiones pronuntiare, & ea quae prophetae praedixerunt palam populo dicere g. Cum hoc ego contineri psalmistam puto, qui alibi à lectore distinguitur h: scilicet vt minor, & qui dicat extra pulpitem benedictionis laudes, responsoria, & quicquid pertinet ad canendi peritiam i, idque ad iussum vel solius presbyteri k. Cum tamen lector non ordinetur nisi ab episcopo, spectante plebe, cum hac verborum formula, Accipe codicem in quo lecturus es, & esto relator verbi Dei l. Videtur tamen psalmistatus potestatem accipere cum ordine primae tonsurae m, vt non immerito vtrumque abbas suis possit conferre monachis n. Nicephorus tamen Calisti o, docet secundum locorum consuetudinem diuersam lectionem, maioribus ordinibus sacrorum bibliorum, Euangeliorum videlicet, demandatam olim, Vt, inquit, in Alexandria sacrum librum legit archidiaconus, in aliis diaconi, in multis vero aliis sacerdotes, in nonnullis etiam quoque diebus celebrioribus episcopi: id quod hodie etiam Constantinopoli, inquit, fit & maxime Paschaliu seruarum die prima, & primo anni ipsius ingressu.

De exorcista. Cap. 5.

Exorcista quis, & munus.

- 2 Exorcismi conferbantur verbis conceptis.
3 Exorcista officium apud Iudeos, & 7.8.
4 Demones se adiuuari posse fessi sunt.
5 Exorcizandi potestas primum communis omnibus Christianis.
6 Exorcistarum definitus numerus erat.
7 Exorciste quibus adhibebantur.
8 Catechumenorum cura ad exorcistas pertinebat.
9 Orationes efficaces diuine super creaturis.
10 Tempestates exorcismis sedari.
11 Exorcista ethnicorum, & 12.13.16.
12 Grandinum depulsores Ethnicorum.
13 Demon in specie senis, Ephefi pulsus ab Apollonio Tyaneo.
14 Demonis mirum in extinguendis flammis, & pulsum aqua lustrali.
15 Incantatio prohibens ignem ardere.
16 Aqua lustralis & consecrata vis mira 14. & 15.
17 Demon, seu lamia in forma mulieris iuuenem decepta.
18 Lamia Demon ab Apollonio qualis esset coacta futuri.
19 Exorcismus baptismo, & oleo sancto adhibitus.

Exorcista dicitur, qui potestatem accipit adiuuari daemona, vel energumenos, id est, à daemone possessos. Quamobrem cum hoc ordo conferretur p, ab episcopo dicitur trahendo libellum, vbi conscripti sunt exorcismi, Accipe, & commenda memoria, & habeto potestatem imponendi manus super energumenum, sine baptismo, aut sine catechumenum. Nam conceptis verbis conferbantur exorcismi, vt ait Minutius Felix q, inter quae praecipua, vt non fierent orationes per conclusionem, per Dominum nostrum Iesum Christum, &c. quae aliis ecclesiasticis subiicitur precibus: sed, per eum qui venturus est iudicare seculum per ignem. Vt inde in memoriam daemorum supplicium proprium reducat, vt ait Micrologus. Erat hoc officium exorcistarum apud Iudeos, vt licet colligere ex historia apostolorum r, dum ibi legimus: Tentauerunt quidam de circumuentibus Iudeis exorcistis, innocare super eos qui habebant spiritus malos, nomen Domini Iesu, dicentes, adiuuro vos per Iesum, quem Paulus predicat, &c. Fidem & facit Iosephus s, Salomonem modos adiuuuisse coniurationum, quibus ostrecti daemones, ne denuò redeant, effugatur. b Et haec cura, inquit, apud nos haec tenus, nullum praeualere dignoscitur, & vidi Eleazarum de gente nostra, praesente Vespasiano fecisse. Quod inuinit etiam Dominus noster Iesus Christus apud D. Matthaeum t, dum ait: si ego in Beelzebub euicid daemona, filij vestri in quo euicunt? Adiuuari enim per 4 nomen Dei se posse daemones confessi sunt, hoc est, veluti iureiurando ab eis inuinit praestito, cedere loco cogi & domari. Interrogatus enim Apollon sic respondit, vt refert Lactantius v,

Daemones oi qoi oi oi peri xtheta kai peri pnyoi, araxueloi, adiuuari ai apo iudai oi de oi, id est, Demones qui ventitant circa terram, & circa pontum, Indefessi, domantur sub flagello Dei.

Et remedia ecclesiastica daemones expellere & cogere, satis sacra pagina docet, ob potestatem ad iurationi nominis Dei concessam personis ecclesiasticis. Nam apud D. Marcum x, dedit illis potestatem curandi infirmos, & daemona euicendi. Et inger signa

signa credentium in fidem Domini nostri Iesu Christi, est potestas daemona euicendi a. Atque quia in nascenti ecclesia ob fidei feruorem erat omnibus haec communis ferè facultas, sicuti post baptismum linguis loqui variis: tunc non fuit distinctus hic ordo, vt constat ex constitutionibus apud D. Clementem b. At paulò post in ecclesia institutus, & formula praescripta exorcizandi. Vt & tempore D. Cypriani obtinuisse morem & ordinem ex eius scriptis apparet liquidò. Is enim c, & causam & effectum ordinis, & nominis rationem adfert, dum notat baptismi figuram praecessisse in mari rubro, vbi submersus cum exercitu est Pharaon, qui antea fidem datam Israelii saepe sefellerat. Vt pariter in baptismo opprimatur & exire cogatur fathanas, qui pro suo exitu promisso saepe promissionem fallit. Quod hodie, etiam inquit, geritur, vt per exorcistas voce humana & potestate diuina flagellatur, & vratur, & torqueatur diabolus, &c. Constat & hoc ipsum ex epistola Cornelij Romani pontificis apud Eusebium d, & concilio 4. Carthaginensi e. Eratque definitus etiam in ecclesiis singulis certus exorcistarum numerus, vt constat ex epistolis Anacleti, & Cornelij Pontificis apud Eusebium f. Adhibebantur autem exorcistae primum, auctores quosdam, & iactatis vel possessis à spiritu pessimo, vt aiunt interpretes in concilio Ancyrano g, vt & supra in principio huius exorcistatus tractationis diximus. Item secundò infidelibus, vel non Christianis, dum ad Christianismum, vel dum ad sacrum lauacrum accedunt: quia & ante Dei possessionem, illi erant fathanae mancipia, ob peccatum primi parentis. Proinde ante baptismum iubet D. Dionysius Areopagita h, ter exufflari fathana, & eius opera euirare. Et D. Augustinus i, Et Cyrillus Hierosoly. Patriarch. k exorcismos ait salubres, fugare daemones, & reuerentiam adhibendam, cum sit exorcismus. Et nunc hodie ante valus ecclesiae adiuantur, & exorcizantur baptizandi: non autem in ecclesia ipsa, ob venerationem loci: neque in priuatis domibus, ob metum sceleratorum spirituum, vt statutum in concilio Laodiceno l. Curaque eadem erat etiam eorundem exorcistarum xalexyuonov, scilicet eorum qui erudiebantur in rudimentis fidei ante baptismum, quorum capitibus imponebant manus exorcistae singulis diebus quadragesimae, non secus quam energumenis, vt ex concilio 4. Carthaginensi constat. Sunt namque istae orationes efficaces inuocato Dei nomine super creaturis. Scimus enim, inquit D. Paulus m, omnem creaturam sanctificare per verbum Dei & orationem. Atque ideo inimicus daemon, qui abuti creaturis Dei desiderat, possessionem vacua cedere, vt hac cogitur. Sic saepe daemone obfessus, qui ferreis vinculis à multis detineri non potest, ab vno solis verborum preces continetur, per eam que in illo est spiritus sancti virtutem. Simplexque exorcizantis afflatus, afficitur ignitus his qui videri non possunt, vt ait Cyrillus Hierosolymitanus n. Magna vis per se verborum, quibus & mouentur & turbantur & pacantur affectus, sed cum his maior fidei diuina potestas, & nominis Dei autoritas. In nomine, inquit, meo daemones euicent, serpentes tollem, linguis loquentur nouis, &c. o Adhibentur & exorcismi ecclesiastici in sedandis tempestatibus, pro depellendis serpentibus, locustis, & id genus noxis: non quòd credamus

hoc intelligere, sed quòd ex sacra pagina nobis constet, saepe excitari haec à daemionibus in penitenciam generis humani. Sicuti in historia Iob p, & in operibus magorum satis constat. Quod & testantur Constantinus, & Iulianus Caesares q: Astiti, inquit, magicis artibus elementa terrarum, vbi infontium labefactare non dubitant. Atque idem Constantinus r: Nullis criminalionibus, inquit, implicanda sunt remedia humanis quae sita corporibus, aut agrestibus locis innocenter adhibita siffi, aqua, ne maturis vindemiis metuerentur imbres, aut ventis, grandinisque lapidatione quareverentur. Erant apud ethnicos qui daemona etiam pellerent, & morbos incantationibus curare se posse profiterentur. verum hoc vel ex confortio impio daemionum, & consensu, vel simulatè contingebat, vel cultu idolorum daemionum, tanquam Deo exhibito nephandissimo. Veluti & Seneca refert s, Cleonae fuisse publicè praepositos χαλαροδραμας, hoc est, speculatores futuiae grandinis, quibus signum dantibus adesse iam gradinem, quisque pro se agnum album immolabat, alius pullum: protinus autem illae grandines aliò declinabant, cum aliquid gustassent sanguinis. Quòd si quis nec agnum nec pullum habebat, digitum suum bene acuto graphio pungebat, & hoc sanguine litabat. Nec minus se ab huius agello grando se auerteat, quam ab illo pro quo maioribus hostiis exorata erat. Meminit & Plutarchus de hoc t. Omnino certè falsum, vel daemoniacum hoc: nisi forsan credamus, sanguinis horrore abigi grandines turbidescunt: Veluti Plinius notat v, muliere quae patitur menstrua nudata, eadem contingere, & auerti caeli violentiam. Narratur & de Apollonio Tyaneo w, eum daemone quendam ab Ephefo ciuitate pepulisse, postquam populo ostendisset eundem sub specie & forma senis inter ciues obambulare, & pestis, quae in ciuitate grassabatur, causam esse, quem lapidibus obrui imperauit. Narratur in Tripartita historia x, de Appamatae templo Iouis, quod cum demolendum esset à praefecto orientis iussu episcopi Marcelli, apparuit teterrimus daemon, qui flammam ardentem immisit, prohiberet, & aqua lustrali in ignem immisit daemone fugasse, & aqua in olei speciem conuersa, templum celeriter conflagrasse. Scribit Epiphanius y quoque Iosephum quendam à Iudaismo ad fidem conuersum, cum mandato Constantini in Tyberi templum Deo adificare vellet, & calce egens, caminòque calcis instruens, adiurationibus vel incantationibus Iudaeorum prohibitus fuisset igne calcem coquere, aqua, quam signo crucis coram populo consecrauerat, inspecta in caminos, inuocato nomine Iesu incantationes magicas dissoluisse. Narrat etiam Philostratus z, vnā ex lamiis, quas vocant Graeci μογοδυναστας, phasma quoddam Menippo cuidam Lycio in formam mulieris pulchrae coniunctam, atque nuptias cum eo depactam: verum die nuptiarum, Apollonium Tyaneum coegisse eam sese lamiam esse fateri, & voluisse Menippum voluptatibus explere, vt eius postea corpus deuoraret. Consequi enim pulchris & iuuenibus hominum corporibus velsi, vbi ad summam sanguinis abundantiam peruenissent: & postea euaniuisse, & eius apparatus, & coquos, & seruos. Fuerunt & exorcismi adhibiti in baptismo, & oleo christinatis, quo exufflatur daemon, vt ait Cyrillus Hierosolymitanus b.

De

a P inius, lib. 8. c. 2.
b Liu. lib. 8. Deca. 1.
c D. Cyprian. lib. 1. Episto. epist. 23.
d Idem, lib. 2. Episto. epist. 5.
e Opt. Mileu. lib. 1. hifo.
f Epiph. lib. 3. contra haeres. tomo 2. circa finem.
g c. perle. 25. diff.
h d. ca. perle. 25. & ca. c. 10. ros. 21. diff.
i d. can. perle. 25. diff.
k c. psalmista. 23. diff.
l c. lector. ead. diff.
m glo. in can. ceteros, in verbo, psalmista. 21. diff.
n c. cum contingat, de eta. & qualis.
o Niceph. lib. 12. hifo. c. 34.

p exorcista. 23. diff. c. perle. 25. ad exorcistam. 25. diff. & in concil. Anter. c. 10.
q Minut. Fel. in s.
r Actum, 19.
s Ioseph. lib. 4. Antiq. c. 4.
t Matth. c. 12.
v Lactan. lib. 1. De fal. relig. c. 7.
x Mat.
y Mar. 16. Lu. c. 10. Actum, 4. & 19.

p Iob. ca. 1.
q I. multi, 1. de malefic. & mathem. lib. 2. Cap. 18.
r in I. eos. 1. 4. 3. eod.
s Seneca, lib. 4. Quasi. natu. c. 6.
t Plutar. lib. 1. Sympo. 7. problema. 2.
v Plin. lib. 2. c. 7.
x Philost. lib. 4. de vita Apollonij.
y lib. 3. ca. 34.
z Epiph. Cypri. episcopus, tomo 2. lib. 1. contra Haereses.
a Philo. lib. 4. de vita Apollon.

De acolytis. Cap. 6.

- 1 Acolyti qui, & munus.
- 2 Lumen in ecclesia Dei quare accendatur, eod.
- 3 Acolytatus maior ordine lectoris.
- 4 Acolyti nomen quid significet.
- 5 Acolyti constituendi etas.
- 6 Tonsurandi prima tonsura etas.

Sunt Acolyti, qui faculas & lumē deferunt in ecclesia, dum sacra mysteria peragenda sunt, vel quando Euangelium legendum: non quidem ad effugandas tenebras, vel ad Solem lucentem illustrandum, sed vt hoc symbolo luminis corporalis, significet lumen illud æternum, eum in quā qui venit vt testimonium perhiberet de lumine, quique lux ipse est, & qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, cuius veritatem ecclesia catholica didicit. Estque huic aliud officium iniunctum, nempe vt diacono ministranti in sacra liturgia sacerdoti, suggerat vt ceolos, ex quibus vinum & aqua in sacerdotis calicem infunditur, ad consecrationem sanguinis Domini. Maiorque hic gradus lectoris ordine: quia lectori non licet sacra in sacrario contingere, acolyto licet. Vnde & nomen ἀκόλυτος id est, non impeditus: is enim cum in numerum eorum, qui sacramenta maiora pertractant, non sit receptus, tamen non est impeditus, quin possit cum illis sacris faciundis interesse. Sic enim Græci dicunt ἀκόλυτος ἔσθ' ὅν, vt Lucianus, & Herodianus, ἡ δὲ δὲ εἰσόδος ἀντὶ καὶ ἀκόλυτος, ingressus liber vt nec accessu prohibeatur. Meminit de acolyto Nicephoro D. Cyprianus. Et etatem sufficientem ad hunc consequendum ordinem existimauit Sozinus summus pontifex, 21. annum, quatuordecimum inquam à prima tonsura suscepta post infantiam, quæ est septem annorum.

De diacono, & subdiacono. Cap. 7.

- 1 Ordinum omnium finis sacerdotium.
- 2 Diaconorum institutionis causa, & munus.
- 3 Diaconi episcopi.
- 4 Diaconus quis maior & minor sacerdote.
- 5 Diaconi in ecclesia Dei, in locum Leuitarum.
- 6 Diaconi retrahi possunt ad ecclesias, in quibus ordinati sunt, nec ordinari debent, nisi certis ecclesiis.
- 7 Diaconi officium quod.
- 8 Subdiaconus quis, & officium.
- 9 Diaconatus num ordo ecclesiasticus.
- 10 Diaconissa, & eius etas.
- 11 Diaconorum & presbyterorum etas que.
- 12 Diaconissa officium.
- 13 Diaconissa castitatem promittunt.
- 14 Subdiaconatus est gradus præcedens diaconatum.
- 15 Manuum impositio fit diaconis & subdiaconis.
- 16 Subdiaconatus officium.

Hic repetere oportet, quæ de archidiacono dicuntur, quantum pertinet ad nominis diaconi significationem: quod non aliud quam ministerium exprimit diximus. Porro hic Diaconus & subdiaconus

ratione presbyteri dicuntur, cui ministrant vel subseruiunt, non secus ac omnes ordines ecclesiæ pertinent ad finem officij sacerdotalis, in quo nobilioris sacramenti fit tractatio, & in quo sacramentorum omnium fons, institutor, & largitor gratiarum omnium adest, Deus ipse & redemptor humani generis Dominus noīter Iesus Christus. Et quanquam olim in nascente ecclesia diaconi fuerint introducti ab apostolis, vt ministerio mensarum quotidiano inferuirent, tamen obseruandum est, & in auxilium presbyterorum, nempe & apostolorum electos fuisse, vt ij liberius incumbere verbo Dei: illi autem quæ ad temporalium sollicitudinem pertinebant, tractarent. Idcirco nihil aliud diaconi officium est, quam opera adhibita sacerdoti in rebus ministrandis in consecrationem: quare ei vel sacrificanti, vel baptizanti adstant. Prohibitum tamen illis concilio Arelatenſi, ne ipsi offerant sacrificium: eucharistiam tamen consecram distribuant, ex concilio Carthagenſi. Diaconi episcoporum, nunc archidiaconi, vel præcipui inter diaconos, sunt veluti episcoporum oculi, perspicientes actus totius ecclesiæ, quos referant episcopo. Nobiliores tamen hi diaconi, ratione personæ episcopi sui deseruiunt, eaque de causa tunc præstantiores presbyteris non fungentibus eo officio: at reliqui minores censentur sacerdotibus, & eis subiciuntur, & locum digniorem concedere debent. De vita autem & moribus requisitis in eis, sicut & in hypodiaconis, docet abundè D. Paulus. Succesit autem diaconatus in ecclesia Dei in locum Leuitarum, qui ministrabant sacerdoti legis antiquæ ex Dei iussu. Idque pro necessitate ecclesiæ, in quibus ordinabatur, ad quas iure possent ab episcopis, vt ad ecclesias proprias retrahi, etiam per sententiam excommunicationis: veluti prostat exemplum apud Gregorium Turonenſem, de Theodulpho diacono Parisienſi à Ragnimundo episcopo Parisiorum excommunicato, quod ab episcopo Andegauenſi noller redire in propriam ecclesiam. Quod etiam fuit decusum in concilio Arelatenſi i. tempore Constantini Cæsaris & Syluestri Papæ, can. 2. de his qui in quibuscumque locis ordinati fuerint, in illis perseverent, & in can. 22. presbyteri & diaconi dimittentes propria loca in quibus ordinati sunt, renouantur: si recensent, depunantur. Et in 23. sessione concilij Tridentini, in decreto de reformatione cap. 16. statutum, vt nullus in posterum clericus ordinetur, qui illi ecclesiæ aut pio loco, pro cuius necessitate aut vtilitate assumitur, non ascribatur vbi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus. Quod si locum inconsulto episcopo deseruerit, ei sacrorum exercitio interdicitur. Idem statutum concilio Niceno, & in concilio Antiocheno, & Calcedonenſi. Ad diaconi officium pertinet, assistere sacerdotibus, ministrare omnibus quæ aguntur in sacramentis Christi, in baptismo, in chrismate, patena, calice: oblationes quoque inferre & disponere in altari, componere mensam Domini ac vestire, crucem ferre, prædicare Euangelium, & epistolam ad Paulum. Et si diaconus sit episcopi, circuire gregem, & vitia obseruare, & episcopo referre. Diaconi etiam simplicis officium, corporalia & pallas lauare. Qui ministerium adhibet diacono, is ὑποδιάκονος, vel subdiaconus dicitur, qui successit in locum Nathanneorū, qui erat in synagoga Iudeorum. Huius

a ca. clericos, s. fin. 21. dist. ca. perlectis, 25. dist. ca. Acolytis, 23. dist.

b D. Ioan. in Euang. c. 1.

c can. Acolytus, 23. dist.

d c. non liceat cuiuslibet, cum c. seq. 23. dist.

e Lucia. in T. mo. f. Herodi. in 2.

g D. Cypria. libr. 2. Episto. episto. 8.

h c. in multis. & cap. seq. 77. dist. i. l. si infanti. c. de iure delib.

k Aduum, c.

l can. 15.

m can. 28.

n can. diaconi ecclesiæ, c. diaconi sept. & c. diaconi qui, & c. diacones, 93. dist.

o c. à subdiacono, c. peruenit, & c. non oportet, c. diaconi ita se, & c. nonnulli, 93. dist.

p prior. Timo the. 3. c. erubescant, 32. dist. c. si quis quæ, de cohabit. cler. q. c. clericos, c. ca. finem, 93. dist. r. Numer. c. 9. & 9. s. lib. 19. histo. Turon. c. 14.

r c. 15. & 16. c. sanctorum, 70. dist. c. tua, de clerici. peregr. v. cap. 7. x. cap. 13.

y c. perlectis, 25. dist.

z can. diaconi, 93. dist.

a c. nemo per ignorantiam, de consecrat. dist. 1. b. c. clericos, 21. dist. c. 1. Esdræ, c. 8.

a c. perlectis, 25. dist. c. subdiaconus, 23. dist.

b in ca. fin. 65. dist.

c in c. à multis, c. 9. de etate, & qual. libr. 1. Decret. tit. 14. c. ante triennium, 31. dist. d. c. miramur, c. 7. de ser. non ordi. libr. 1. Decret. tit. 18. clem. vt hi, de etate, & qual. in clem. e. c. episcopus, 33. dist. f. Cypria. libr. 2. Episto. episto. 10. & 11. 3. episto. 21. & 22. g. episto. ad Antiochenes. h. nullam. de episc. & cler. i. 3. diaconis, c. de sancti. episc. coll. 9. anth. diaconis, c. de episc. & cler. k. in Chalce. concilia. 14. & c. diaconis, c. 14. q. 1. l. c. de his, 28. dist.

m Epiphani. libr. 3. con. hæreticorum 2. n. in can. 14. concil. Chalce. & in c. diaconis, 25. q. 1. o. c. de Siracl. fanæ, & s. eccl. cum duob. c. seq. 48. dist. p. in c. sollicitudo, 52. dist. q. ca. in nouamus, & c. nullus in episcopum, 66. dist. r. c. 1. de sacra. non inter. ca. diaconus, 23. dist. s. ca. subdiaconus, 23. dist. t. in d. ca. 1. de fact. non ite. c. quoniam 69. dist. c. manus, 1. q. 1. v. ca. perlectis 5. ad subdiaconum, 25. dist.

Huius officium est, Leuitis, vel diaconis calicem & patenam ad altare Christi deferre, eisque ministrare, vt ceolū quoque, aqua, & mantile tenere, aqua lauandis manibus episcopo, presbyteris, & Leuitis præbere. Existimauit Urbanus Papa, inter sacros ordines non fuisse connumeratū in ecclesia primitiua subdiaconatū: ideo nō posse inde promoueri aliquē iure cōmuni in episcopū, quod Innocētius 3. sequitur. Hodie tamē est sacer ordo, cum & fuerit ordo tēpore apostolorum: sed nō inter eos, quos nūc dicimus sacros, siquidē de illo meminere canones apostolici. Meminit de hypodiacono & acolyto Cyprianus. Meminit & D. Ignatius. Inuenimus etiam in iure ciuili diaconis mentionē, eamque saltē esse quinquaginta, vt sexaginta annorū exigat. In Nouellis autem Iustinianis postulatur quadraginta, quod & in Chalcedonēſi cōcilio statutū cū diligētī examinatōne. Quāuis in diaconatu nūc etas sit legitima viginti annorū: in subdiaconatu, 18. presbyteratus 21. De diaconis officio sic scribit Epiphanius, Sed & diaconis constituntur in ministerium mulierum solum, propter reuerentiam si opus fuerit, habere gratia, aut visitationis, aut inspectionis corporum: & ipse sint etiam que in vnīs nuptiis continenter se habuerunt, aut ab vnīs nuptiis viduitatem seruauerunt, aut semper virgines sint. Nam nec licet illis postea matrimonium experiri: alioquin anathemate plectuntur. Prius enim quā ordinentur, promittere debent castitatem. Gradus ad diaconatum subdiaconatus est, nec turbato ordine diaconatus ante subdiaconatum cōfertur: vnde nec ex subdiacono per saltum fit archidiaconus, et si possit episcopus elici inde. Fit vtrique & diacono & subdiacono manus impositio per episcopū, cū ordinatur: alioquin sine illa ordinatis hoc supplementū adicere oportet. Verū diaconus recipit manus cōsecratoris ab episcopo impositionem, nō autē talem subdiaconus, sed benedictionem: sic enim accipitur in subdiacono manus impositio pro benedictione. Ad subdiaconi officij pertinet, calicem & patenam ante altare Christi deferre, & Leuitis tradere, eisque ministrare: vt ceolum quoque, & aqua, & mantile: & manutergiu tenere, episcopo, presbyteris, & Leuitis, pro lauandis ante altare manibus, aquam præbere.

De presbytero, sacerdotio, & presbyteratu. Cap. 8.

- 1 Anima inditus Dei natura dictante cultus.
- 2 Religio iurigenium, & natura: etsi modus colendi alterius iuris.
- 3 Deo omni tempore ab omnibus sacrificatum.
- 4 Sacrificare quid.
- 5 Sacrificia publica, & priuata, & eorum species.
- 6 Sacrificiorum necessitas.
- 7 Sacra tractanda honeste, eod.
- 8 Sacerdos ethnicis notabat offerendā hostiā prius.
- 9 Sacerdotes vnde nominati.
- 10 Presbyteri quare dicti sacerdotes, eod.
- 11 Sacerdotis vel presbyteri officium.
- 12 Sacerdotum summa ecclesiastica dignitas.
- 13 Sacerdos generalis appellatione quilibet dici potest.
- 14 Presbyteria mulieres qua dicantur.
- 15 Sacerdotis nomen continet episcopos omnes, & summum pontificem.

- 14 Presbyter, & episcopus pro eodem olim, & dignitas.
- 15 Episcopus in ecclesia maior, in domo presbyteris equalis.
- 16 Sacerdotis aut presbyteri munus.
- 17 Sacerdotes publica persona.
- 18 Sacerdotes erant indices.
- 19 Sacerdotes in bellis.
- 20 Sacerdotium gradatim tantum post alios ordines conferitur.
- 21 Sacerdotes in lege natura ex genere, non electione.
- 22 Primogeniti erant iure sacrificuli in lege natura.
- 23 Sacerdotis publici primi, Enos, Noa, Melchisedech, primogeniti, pro quibus tribus Leui seruauit Deo, Moses.
- 24 Sacerdotij Mosaiici reditus vnde.
- 25 Decime sacerdotibus gentilium, & Dei distribute & date.
- 26 Sacerdotes Ægyptij ex publico alebantur immunes à tributis, eod.
- 27 Sacerdotes per vices officio in lege Moſis fungentur.
- 28 Sacerdotum legis antiquæ initiandorum forma, umbra noſtrorum.
- 29 Ordinum sacrorum origo & successio.
- 30 Sacerdotum ethnicorum varia farrago, & nomenclatura.
- 31 Sacrificiorum gentilium in locum quomodo subrogati ordines ecclesiastici, per prouincias & loca orbis.
- 32 Sacerdotes curiones ethnicorum Roma.
- 33 Sacerdotia inter Christianos primū distributa ab Euaristo Roma, dehinc per vniuersum orbem à Dionysio sum. pontif.
- 34 Pararchie vnde dictæ, eod. Curiones vnde dicti, eod.
- 35 Tituli sacerdotum quid sint, & origo.
- 36 Ecclesia ultra decimas & primitias addita à tempore Constantini Magni, & ratio.
- 37 Litera iustitiæ, & in forma pauperum in beneficiaria re quid.
- 38 Sacerdotium dicitur, & dignitas ordinis, & prouentus ecclesiæ.
- 39 Sacerdotium beneficium, sanctuarium, ecclesia pro eodem, eod.
- 40 Sacerdotium Christianorum & gentilium gradus honoris.
- 41 Pontificis maximi Romanorum potestas.

Mri dicunt, inquit Dauid, Quis ostendit nobis bona? Respondet autem illorum insipientiæ, Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine. Infinitus animæ nostræ propriam inesse naturam rationalem, à cuius lumine ea quæ faciendæ quæ se sequenda sunt, doceamur, potissimum præcipua, inter quæ singulari notione nobis inest diuini numinis cultus. Omnibus namque innatum & quasi insculptum est esse Deum. Nec de hominibus vlla gens est, neque tam immanis, neque tam ferrea, quæ non, etiam si ignoret qualem habere debeat, tamen habendum sciat, teste vel Cicero, tamen habendum sciat, teste vel Cicero. Iuris naturæ quippe, erga Deum religio. Et cultus Dei à natura inductus, et si modus colendi fit à lege, vt author Aristoteles. Proinde primum in mente eo stabiliro, Deum esse, eumque omnipotentem, malorum auerforem, bonorum largitorem, sacrificia ab hominum genere, quamuis diuerso modo, tamen aliquo exhibitæ fuisse omni

x Psal. 4.

y Cice. 2. De natu. Deor.

z Idem, 1. De legib. a. 1. veluti, de iust. & iur. b. Aristot. 5. Ethico.

a cano. 1. & 2. 70. dist. b. c. & c. uis. questionibus. de praben. ap. Greg. c. l. de sacrof. eccl. c. d. ca. futuram. & c. videntes. 12. q. 1. e. c. saluator. de prob. in Ex. traug. comu. f. can. nero. de consecrat. d. l. in. i. c. a. de c. ad. ap. Greg. c. ad. quentium. in. i. de eccl. e. dist. g. c. a. c. episcopus. c. e. x. p. r. i. s. d. s. 1. & c. cum secundum apostolum. de prob. c. cum sit Romana. de simon. h. Deute. 25. ad Gal. d. Mart. 10. D. Marc. 6. D. Luc. 9. i. c. a. pro clericis. & c. si pauper. de p. ben. in. 6. c. no. licet. can. episcopus. de prob. De lite. ritia. iustitia. & rationibus earum. vide La. pum. allegat. 79. & Ioan. e. staphileum. in nota. forma expecta. Ioan. And. & Dom. in. c. si pauper. de prob. in. 6. c. re. b. e. r. i. t. de. scrip. in. for. ma. communi. & in. for. ma. pauperum. de p. axi. benefi. c. postulat. c. si pauper. c. si pro clericis. de prob. in. 6. l. l. i. u. i. b. 9. m. Modest. in. l. 1. ad. l. l. u. l. de. ambit. n. l. v. i. t. i. c. u. s. 1. 6. de. dona. in. r. i. v. i. r. u. m. & v. x. o. in. F. o. l. q. u. i. c. n. e. q. i. u. n. d. a. u. t. h. e. n. t. i. c. a. q. u. i. s. e. p. i. s. c. o. p. u. s. de. e. p. i. s. c. o. p. u. s. & c. l. e. r. p. c. n. e. m. o. de. e. l. e. d. i. o. in. 6. c. t. r. a. n. s. l. a. t. o. de. c. o. n. s. t. i. t. u. t. q. c. b. e. n. e. f. i. c. i. u. m. de. r. e. g. i. u. r. in. 6. c. l. e. m. a. de. i. u. d. i. c. c. u. m. in. c. u. n. d. i. s. 5. 1. de. e. l. e. c. t. r. c. o. n. s. u. l. t. o. de. i. u. r. p. a. t. o. n. s. c. i. n. e. p. r. a. l. a. v. i. c. e. s. l. u. s. t. S. e. x. t. P. o. m. p. F. e. s. t. in. l. i. b. de. v. e. r. i. g. in. v. o. o. r. d. o. s. a. c. e. d. o. t. u. m.

exigi in creandis sacerdotibus statutum. i. Ecclesias proprias, quibus sufficeretur, & vnde titulum nomenque presbyteri sumerent. Quamuis postea pro illis patrimonium vite sufficiens tantum requisitum sit b. Ecclesijs quoque adiuncta sunt. quae ad nutriendos cultus diuini ministros. potissimum sacerdotes proprios, essent necessaria: & vltra decimas & primitias alia bona temporalia, hereditates, & patrimonialia potissimum a tempore Constantini qui ita fieri permisit. Antea enim non erat licitum, nec cum Ecclesia inter Iudaeos esset. v. s. ut patrum futurum transferenda Ecclesia in gentes praediventes Apostoli, omnia vendebat & pretium in comune ad pedes ferebat Apostolorum. At translatione facta, & experientia edocti, ob tyrannorum persecutionem, cultum diuinum dissipari, & cessante persecutione aegre refarciri, cum deficerent bona, placuit & temporalia Ecclesijs addere, & cetera. Et ita Ecclesiarum redditus, ministris etiam inferioribus sufficere. Et cautum, ne basilicae siue templa sine congrua dotatione reddituum construerentur: vt qui altari seruirent, de altari possent viuere. Non enim alligandum est ob trituranam. Idcirco codicilli seu literae quaedam, seu rescripta summi pontificis dicitur iustitiae, ad futura beneficia, quibus iubetur Episcopo conferre beneficii clerico pauperi, quem sine titulo ordinavit: dicitur iustitiae, quia iustum est eum altere, quae pauper ordinavit: aliter dicitur in forma pauperum, quia in ea forma tantum pro pauperibus clericis conceduntur. Hinc prouentus, qui sacerdotibus debentur, sicut & dignitas ipsa sacerdotum dicitur, cum apud ethnicos, tum etiam apud nos. Sic Iulius, Gens Potitia, cuius ad aram Herculis familiare sacerdotium erat, & c. Memini Modestianum, caurum lege Iulia de ambitu, ne sacerdotium a populo peteretur. Hermogenes quoque propter sacerdotium adeptum, posse dissolui matrimonium bona gratia tradit, vsurpant ita Caesares & iuris pontificij authores, pro eo quod alio nomine beneficium dicimus. Est sciendum sacerdotium & pro presbyteratu, quamuis non ad sint fructus ei Ecclesiastici, accipi. Et communi vulgarique nomine dici beneficium p, quod & sacerdotium, sanctorum, Ecclesijsque dicitur. Sacerdotium vnu praecipuum omnibusque commune officium est, verum accedunt illis aliunde tituli & qualitates, quae augent dignitatem singulorum. Alij namque simpliciter sacerdotes, alij curiones, alij Episcopi, alij Archiepiscopi, Patriarchae, Pontificum, & c. Quemadmodum & ordo dignitatum sacerdotum apud gentiles erat, qui ex suorum idolorum dignitate, quos vocabant Deos, vt plerumque gradus habebat. Sicque Festus tradit, inter sacerdotes illorum maximum fuisse regem, deinde Dialem, post hunc Martialem, quarto loco Quirinalem, quinto Pontificem Maximum. Et quo in conuiujs supra omnes rex accubabat, Dialis supra Martialem, Martialis supra Maximum, is deim supra pontificem. Rex, quia potentissimus: dialis, quia vniuersi mundi sacerdos, qui appellatur Sides: Martialis, quia Mars conditoris orbis parces: Quirinalis, scio imperij Romani Curibus ascio Quirino. Pontifex Maximus, quod iudex atque arbiter habeat rerum diuinarum & humanarum. Haec Festus.

De personis, quae ordines conferunt. Cap. 9.

Ordines conferunt sacros Episcopi.

- 2 Ordines minores conferunt alij, quam Episcopi & qui.
3 Ordines conferens debet esse proprius praelatus ordinari.
4 Ordinati ab hereticis, schismaticis, & huiusmodi praelatis, num habeant ordines.
5 Ordinandus non est Graecus clericus a Latino Episcopo.
6 Monachus ordinandus non est sine permissione Abbatis.

Ordines conferunt Episcopi, & iidem Episcopum ordinat, seu consecrat. Post sunt & minores ordines conferre alij, quam Episcopi: vt abbates, si agatur de monachis illis subditis: dummodo per manuum impositionem praelati in Ecclesia facti fuerint, sine schismate. Proprius esse debet praelatus, qui confert, vel oportet mandatum eius interuenire, id est, literas commendatitias, seu, vt vocant, dimissorias. Quas tamen non concedunt inferioribus praelatis, vel eius officarij, vel alij citra priuilegium: nisi Episcopus speciali mandato hac potestatem dederit suo vicario, vel is Episcopus loque abist. Quo casu vicarius in spiritualibus quoque concedit, vt sede vacante capitulum, vel capto ab hostibus praelato: nam tunc & capitulum eadem iura exercet, quae mortuo eo. Ordinati ab hereticis excommunicatis, schismaticis, & moniacis, de postis, suspensis, interdictis, vera conferunt sacramenta, & verum corpus Christi conficiunt, dummodo in forma Ecclesiae Catholicae perficiant, quoad characterem, non quoad executionem: contra, si formam omittant. Neque extra formam Ecclesiae verus locus est sacrificio. Episcopus dum ordinat, consilium clericorum suorum adhibere debet, iuxta Carthag. 4. synodum, quae refertur a Gratiano in ca. Episcopus sine consilio, 2. 4. dist. Graeci clerici a Latinis Episcopis ordinari non debent, si in ritu ordinandi sunt contrarij. Nec ab Episcopo ordinandi religiosi, si praelati eorum contradicunt.

De personis, quae ordinari possunt. Cap. 10.

- 1 Ordinandorum qualitates animi, corporis, & bonorum inspicienda.
2 Ordinandi vita secreta sit a vulgo, & qualis debeat esse.
3 Castitatem vouent subdiaconi, diaconi, presbyteri, non lectores, & inferioris ordinis.
4 Ecclesia Orientalis non suscipit in ordinibus votum castitatis perpetuum, & de Orientali, ordinandorum coniugio.
5 Sacerdotes expedit esse pauciores bonos, quam plures indignos.
6 Ordinandus probandus esse debet ante examinationem.
7 Ordinandorum examinatio quid contineat.
8 Bigamus ad quos ordines promoueri non potest. Bigamus censetur meretricem duccens, vel cognoscens suam uxorem adulteram.
9 Illiterati omnino non ordinandi, sed possunt & ij ordinari, qui mediocri scientia sum inbuti.
Tonsura prima illiteratis non conferunt.
Ordinandi

v tota 75. dist. x. ca. de ordin. cb epico. qui renunt. episc. y. c. cum contingat. de sta. & qual. can. abbatibus. 69. dist. z. c. abates, de p. i. u. l. a. can. Lugdunen. 9. q. 2. b. c. venis. de praescript. cap. cum obtingit. de sta. & qual. in Trident. concilio, sessio. 7. de reformatio. ca. 7. d. canon. Lugdunen. 9. q. 2. c. de quibus. 70. 71. & 72. dist. d. c. 3. de tempo. ordin. in 6. e. c. 2. & 3. de offi. vicar. f. d. c. 3. 5. 1. & 2. de temp. ordinat. g. c. penult. de supple. negl. praelat. h. Hostiens. in sum. de temp. ordin. per ca. secundum 19. dist. ca. declarauit. & c. dominus, 1. q. 1. c. quod quidam, eod. ca. offenditur, & cano. quomodo, de consec. dist. 4. i. c. 1. de schismati. k. ca. extra catholica, 1. q. 2. l. c. cum secutum regulas, c. 9. de temp. ordin. vide & c. quod translationem, c. 11. eod. m. ca. ad aures, de tempo. ordin.

Idolorum, de vita cleric. & in can. his legitur, 23. dist.

ad Timo. 3. c. vnum orarium, 25. dist. fin. de fact. c. c. precipimus, 34. dist. d. ca. lex continentia, 11. dist. & to. 32. dist. in ca. pen. 27. dist. 10. 28. dist. 1. eum qui, 1. 19. & authent. multo magis, de episc. & cler. c. d. authent. multo magis, d. ca. lex continentia, c. 1. quis, & can. lectores, 31. dist. f. can. sacerdotibus, & cano. episcopos, & seq. 1. dist. g. ad Cotin. 7. h. cano. dicitur, 31. dist. i. c. presbyteri, 34. dist. k. in ora. cont. Timothearem.

- Ordinandis quae, & qualis conditio exigatur, pro diuersitate ordinis. eod.
10 Sacerdotis quae debet esse saltem scientia.
11 Episcopo quae debet inesse scientia.
12 Ordinatus illiteratus recipit ordinis characterem illiteratus suspendendus ab ordine, donec didicerit. eod.
13 Electio illiterati iure irrita. Episcopus pulsus Episcopatu, quod Donatum non legisset, nec nouisset Grammaticam. eod.
14 Seruus quando ordinari poterat.
15 Ordinandorum qualitas corporalis, ne sint vitiosi, & c. Corporis vitia quae impediunt ordinationem. eod.
16 Furiosi ordinari non possunt.
17 Natalibus iustis orti debent esse ordinandi. Canonici regulares possunt esse illegitimi. eod. Monachi possunt esse illegitimi. eod.
18 Fily illegitimi cur ab ordinibus arceantur.
19 Illegitimo dispensare in quibus beneficijs possit Episcopus.
20 Penitens non ordinatur, curialis luxuriose viuens.
21 Ordinati probati esse debent, & bona fama. Prouinciarum rectores probandi antequam eligantur, in vita & moribus. eod.
22 Ordinandorum aetas in singulis ordinibus, idem 23. aetas in singulis ordinibus minoribus & maioribus requisita. eod.
23 Ordinatus & ordinatus ante legitimam aetatem quomodo plebantur.
24 Mulieres ad nullum sacrorum ordinum promoueri vel ordinari possunt. Apud ethnicos ministri sacerdotes erant. 25.
25 Sacerdotes & ministri sacrorum qui, & quomodo delecti apud ethnicos.

Ordinandorum qualitates plures sunt obseruanda. Primum, illae quae animum respiciunt. 2. quae corporis sunt: dehinc, quae bonorum. Quae sunt communes omnibus ordinibus: nempè 1. vt vita eorum a vulgaribus, & a mundi discreta voluptatibus, ab spectaculis, pompis, conuiujs publicis, & priuatis parum castis, ab vsuris, a fraudandi studio, amore pecuniae, secularibus negotijs, ambitione bonorum, dolo, odio, detractione, amulatione, inuerecundo & precipiti incessu & sermone: non frequentent fornicas, castè viuant, obediunt senioribus, non se extollant, psalmis, hymnis, canticis incumbant. Sint sine crimine grauiore, sine infamia. Castitatem promittunt & vouent perpetuam subdiaconi, diaconi, presbyteri & superioris gradus clerici: non lectores, & inferiores. Qui enim perpetuo debent altari assistere, perpetuo ab vxoribus abstinere debent: sicuti & ad tempus qui expeditius vacare debent orationi, ex precepto D. Pauli, & hoc in Occidentali Ecclesia. Nam Orientalis in ordinationibus votum castitatis non suscepit perpetuum. Proinde in Ecclesia Occidentali veritè, ne subdiaconi, diaconi, presbyteri, & alij quibus ducere vxores prohibetur, inter sint nuptiarum conuiujs, ex concilio Agaten. Demosthenes Christianè hac de re quoque sentit: & γ ο μ ε ν γ δ η γ μ ε α ς δ ε ι ν θ ε ι ς ι ε ρ α ε ι σ τ ο ν ι α , κ α ι κ ε ρ ι θ ε α ν κ α ι κ α ρ α ν α λ μ ε ρ ο ν , ε χ ι π ρ ο σ ε ρ η μ ε ν α ν τ α κ λ ε ν η μ ε ρ α ν α ρ θ ρ υ α ν α γ ρ ε ν ε ι ν , α λ λ α θ β ι ο ν ε λ ο ι η γ ρ ε ν ε ι ν α ι τ ο ι ς τ α ν ε π ι λ ο ν ε υ μ α τ ο ν , ο ι α τ ε τ ω β ε β λ ω τ α ι . i. ego enim arbitror, qui sacras ades ingrediar, qui mullumia & canistros atingat, qui cura

diuinarum rerum praestit, eum non modo ad certum aliquot dierum tempus castum esse debere: sed per omne spatium aetatis ab istiusmodi studijs fuisse purum oportere, in quibus aetatem iste consumpsit. Refert eadem verba in fine orationis contra Androtionem. In summa, inquit Clemens, tales ad ministerium eligantur clerici, qui dignè possint dominica sacramenta tractare: melius est enim Domini sacerdotium paucos habere ministros, qui possint dignè opus Domini exercere quam multos inuitiles, qui possint graue onus ordinari adferre. Debetque esse sine crimine manifesto. Et in concilio Carthaginensi 3. n. prohibitum, vt nullus examinetur clericus, nisi probatus vel examine episcoporum, vel populari testimonio popularum. Proinde feria quarta ante sabbatum ordinationis, id est, ante ordinationes septem diebus, debent archidiaconi sistere episcopo, seu praefentare ordinandos, vt episcopus eos prober, vel examen eorum committat viris sacerdotibus bonis, & prudentibus, in diuinis lectionibus & ecclesiasticis sanctionibus exercitatis, qui inquirant ordinandorum genus, patriam, aetatem, infirmitatem, locum vbi educati sint: si sint instructi in lege Dei, si catholici, & de similibus. Bigamus in casu necessitatis quidem potest promoueri vsque ad subdiaconatum, non autem ad alios maiores ordines. Diuisit enim in secundo coniugio, & inbigamia carnem suam, & incontinentia signum exhibuit. Neque ad viduitatem, quam ipse spreuit, suadèdam idoneus. Quare qui meretricem vel concubinam duxerit, & viduus voluerit ordinari, non admittitur, exemplo bigami. Nec qui se commiscuit cum propria vxore, quam sciebat & constat commississe adulterium. Vel Neocaesariensi concilio, & Martini Papae. Illiterati penitus, non debent ad ordines promoueri: medioctis tamen scientia sufficit. Imò nec tonsura prima omnino illiterato conferuntur. Nec cum hoc dispensare potest episcopus, vt fiat clericus: nam ecclesia viris literatis ad sui regimen indiget, & ex clericis ad alios ordines ascensus patet. Ius autem diuinum repellit ab officio sacerdotum, qui imperitus est, vt & facillè facultas cedendi episcopatui concedatur ei, qui propter ignorantiam se merito indignum arbitratur. Pro diuersitate tamen graduum ordinis, & diuersi gradus scientia necessarii: vt quòd maiores, eò maior debeat esse scientia. Et in summa, vt scientia sufficiat, scire quae ministerij & officij sui sunt. Sic cum cura maior in sacerdote, quam in inferioribus, & maior episcopi, & difficilior summi pontificis: ideò & in his delectus scientiae habendus est. Et saltem sacerdoti necessaria sunt ad discendum, sacramentorum liber, lectionarius, antiphonarius, baptisterium, computus, canones penitentiarj, psalterium, homiliae per circulum anni, dominicis diebus, & singulis festis aptae. Episcopus autem debet notitiam habere noui & veteris testamenti, iuris pontificij: nec sine illis possunt comòdè onus sibi impostum exequi: neque alienus negotiorum secularium omnino, & imperitus esse debet. Prophetae autem scientias & scripturas legere prohibetur, aut vix permittitur. & nisi cum sobrietate: & quatenus ad faciliorem scripturarum diuinarum explicationem conducunt. Notant tamen interpres illiteratè omnino ordinatum, accipere ordinis characterem. I. Suspendendus tamen hic erit ab exercitio, donec se idoneum & sufficientem huic gradui reddiderit. Quamquam & electio illius qui illiteratus est, ipso iure sit irrita. Et Ho-

can. tales, ad ministerium, 23. dist.

m. c. extenore, & c. si de temp. por. ordin. n. c. nullus, 24. dist.

o can. quando, episcopus, & can. si. 2. dist. ca. d. nostra, de offi. archid.

p. can. lector, 4. dist.

q. can. vnus, 26. dist. titu. de big. n. ordin. & ca. precipimus, 34. dist.

r. can. acutus, 26. dist.

s. c. propofuit, 82. dist.

t. can. vna, 25. dist.

v. can. maritū, 31. dist. c. curiam, d. cano. precipimus, 34. dist. ca. qualis, 30. q. 5.

x. c. si quis vxorem, & ca. si laici, 14. dist. y. can. 136. dist. c. vnum, 1. q. 1. c. precipimus, 34. dist. 5. clericos, & de sanct. episcop. in auth.

z. c. cum nobis olim, ext. de elect.

a. c. si de temp. ordin. in 6. b. Innocen. in c. d. c. d. e. e. o. ap. Greg. vid. Cardua 5. de Turre Greinat. in c. si in laici 48. dist.

c. c. cum ex eo, de elec. in 6. d. Osea, c. 4. e. ca. n. l. cum pridem, 8. pro de factu, de re nunciat.

f. can. quae ipsi, 38. dist. in 6. rot. dist.

g. can. pen. & in. dist. & can. omnes plalentes, & seq. 38. dist.

h. can. 139. dist. i. tota 37. dist. k. ca. relatum, 37. dist.

l. Innocen. & Ioan. Andr. in c. cum in c. u. c. t. 3. de elec. 3. Card. de Turre Crem. in can. illiteratos, 16. dist.

m. Io. Bernar. d. Dia. in pract. crimin. c. 18.

n. ca. cum in c. u. c. t. 3. de elec. 3. c. congregato, c. 9. de electio. ap. Greg.

notius sum pontifex amouit ab episcopatu promotum, qui falsus fuisset nunquam Grammaticam didicisse, nec Donatum legisse. Nec huic suspensio concessa, vt disceret: cum ignominiosum sit eum, qui alios vt doceat constituitur, doceri. Non ordinabantur feruilibus conditionis homines, quin prius essent à propriis dominis libertate donati, ex concilio Triburiensi, & Tolerano. De facto tamen ordinatus feruus, verè ordinem suscipit. Fugitiuus tamen, & per fraudem ad gradus conscendens feruus, deponitur, & domino restituitur, distinctione adhibita, c. 2. De feruis non ordin. Ceterum in his quæ corporis sunt ordinandorum, considera primum quæ se offerunt corpora, postea morbos, dehinc ætatem. Repelluntur itaque ab ordinibus, corpore vitiatum, & imminuti enormiter: sicuti & olim à ministro Dei ex precepto antiquæ legis, qui maculam habebat, cæcus, claudus, grandis, vel paruo, vel torto naso, fracto pede, mancus, lippus, gibbosus, albuginem habens in oculo, habens iugem scabiem, impetiginem, quæ etiam mysticè de vitii animi intelliguntur, prout explicatur in Pastoralis Gregorij. Atque ita potius accipienda, quam ad litteram tradunt interpretes. Neque omnem maculam repellere, vt claudicationem, vel similia quæ non impediunt exercitium ministerij, & quæ sine culpa contigerunt ordinando. Remouentur & proculdubio ab ordinibus furiosi, & epileptici. Ordinandus insuper iustus natalibus natus esse debet: nisi tales fuerint ingressi monasteria, vel sint canonici regulares. Nisi malus illos sequi, qui tradunt & religionem ingrossos illegitimos quoque arcendos ab ordinibus: verum facilius cum illis ab episcopo dispensari. Sic Philo Iudæus, In sacerdote & hominum, inquit, genus examinatur, vt sit inculpabile, & competens partibus suis corpus vsquequaque integrum. Sex autem rationes adfert Prepositus, cur arceantur illegitimi, & aliquas Hostiensis, qui bus addendus canon, si gens Anglorum, 56. dist. Porro dispensatio huic malo medetur, tota 56. dist. c. nisi cum pridem, §. personæ. De renunciat. c. per venerabilem. Qui filii sint legit. Verum episcopus in minoribus dispensat, & in beneficiis, quæ ab aliis possunt teneri: in aliis, nequaquam. At in promotione debet nominatim exprimi illa dispensatio natalium: nam promotione ipsa ad ordines, vel beneficia quæ iustos exigunt natales, non censetur tacitè dispensatum, etiam si is qui confert ordines, dispensare possit aliàs expressè. Dispensabit itaque episcopus in minoribus, & pro canoniam etiam cathedralis Ecclesiæ, dummodò non sit dignitas. Poterit & sum. pontifex dispensare in omnibus ordinibus & beneficiis, vt non egeamus episcopi tunc ope. Non ordinatur pœnitens, aut curialis, vt pote rationibus & debitis implicitus: nisi post deposita onera quæ continent rationum redditionem. Neque is qui in luxu aliquandiu vixerit, etsi postea respuerit. Sic enim scriptum in canonibus Nicephori: Si quis ad annos viginti, & deinceps dissolutè & in luxu vixerit, deinde studiosè apparuerit virtutis, non ordinetur: sacrum enim impollutum est. Et in summa probatos & ornatos esse oportet ordinandos à bono testimonio. Sic enim & fieri in ecclesiæ nascens tempore solitum: sicut Lamprydus docet, dum tradit Seuerum Cæsarem, antequam rectores procuratoresque ad provincias regendas mitteret, nomina eorum proposuisse, hortando populum,

vt si quis quid haberet criminis, probaret manifestis rebus, si non probaret, subiret pœnam capitis: diceretque eum graue esse, cum id Iudæi & Christiani facerent in prædicandis sacerdotibus, qui ordinandi sunt, non fieri in prouinciarum rectoribus, quibus & fortunæ committerentur & capita. In sacerdotibus potissimum vitam quoque incontaminatam esse debere, docet Deus, dum iussit eos deferre in pectore אהרן ואת בניו האהרנים haurim veeth hathumim, id est, illustrationes & puritates. Consideramus etiam in ordinandis ætatis maturitatem. In prima tonsura & minoribus aliis ordinibus sufficit, & ab infantia annis qui septem sunt, quis potest clericatus officio donari: in acolytatu olim & subdiaconatu 14. aliquando viginti anni requisiti. Postea in subdiaconatu, 18. annum in presbyteratu, 25. sufficere visum est. Ordinans puerum 13. annorum in diaconum à collatione ordinum suspenditur, & ordinatus vsque ad legitimam ætatem ab executione eorundem. In episcopali ordine, 30. expectandus annus. Constitutio regia ex consultatione comitorum habitorum Aureliæ, in presbyteris creandis statuit 30. annos, cum probitate morum, articulo 12. Sex quoque perpendendæ: nam mulieres à sacro ordinis cuiusque characterē arcantur: non enim ordinantur iure Christiano, nec sacra tangere, nec prædicare, nec confessiones seu exomologeses peccatorum audire, vel absoluerē, aut benedicere possunt. Ethnicis seu Paganis in statuentis sacrificiis & suis sacerdotibus, multa quoque fuerunt obseruata: delata tamen sacrorum cura & mulieribus. Extantque adhuc antiquarum rerum publicarum de illis leges. Et primum Platonis hæc lex, Sacerdotes tam viri quam mulieres aditus constituendi sunt, partim delectatione, partim sorte. Quæ ad sacerdotum electionem pertinent, Deo committenda sunt, vt quemadmodum illi placitum, ita diuina fortuna cui tributum id sit, sortes ferat: in eorum autem qui suffragium consecuti sunt examinatione, ille est comprobandus, qui integer sit atque legitimus. Deinde, à domo quam maxime munda, exers quoque cædis, omniumque huiusmodi qua aduersus leges committuntur: cuius pater matrem similiter vixerint. Sacerdotium non diuturnius, quam annum: nec pauciores annos, quam sexaginta natus sit, qui secundum sacras leges, res diuinas est tractaturus. Eademque de mulieribus facris, quæ de viris statuta intelligantur. Morem Romuli lege inductum eligendi ad sacra gentium pertractanda, descripsit Dionysius Halicarnassæus his verbis: Cum alij, inquit, temerè plerumque ac inconsideratè sacerdotes eligant, quidam licitatoribus proponentes hunc honorem, quidam committentes sortibus, ipse Romulus, neque venalia voluit esse sacerdotia, neque sorti subdita, sed lege sancit, vt ex singulis curiis legerentur bini, annum egressi quinque summum, qui virtute ac genere præcellerent ceteros, censumque sufficientem haberent, & integro essent corpore. Iis non ad certum tempus, sed in omnem vitam eum honorem concessit, immunibus propter ætatem à militia, & propter priuilegium exemptis ab urbanis negotiis. Quoniam autem quedam sacra fieri per mulieres oportebat, quadam etiam per pueros patrimonios matrimoniaque, vt iis quoque quantum posset, consulere: voluit uxores cum suis maritis fungi sacerdotia, etsi qua sacra viros obire vetaret mos patrius, ea relinquit feminis, in cuiusque ministerij partem debitam venire etiam, &c. Aristoteles neque agricolas, neque artifices, neque quæquam vilium

a c. de arat. & qual. ord. ap. Grego.

b s. domus, de sancti. episc. in auth. collat. 9. cano. conue. nientibus, r. q. 7. cano. vilissimi, i. q. 1. c. can. nulli, & can. de feruorum, 54. dist. c. 1. & a. de feru. non ordin. d. Prapof. in summa 54. dist. Cardinal. inibi.

c can. illiteratos, 36. d. f. Leuit. 21.

g in c. hinc et enim 50. dist. h. Hostiens. in sum. de corpo. vitia. facit c. 2. & c. fin. eiusd. titu. & c. lator presbiterij, 55. dist. c. qui partem, eod. i. can. communiter, 33. dist. k. can. canoniam, & can. seq. 56. dist. c. cum in cunctis, de elect. Deute. 23. no ingredietur mater, &c. l. tota 56. dist. c. de fil presbyt. & tot. tit. & c. cum in cunctis, de elect. ca. de incestis, 35. q. 3. m. vide gl. explicatè hanc q. in dist. 56. in ver. presbyterium.

n Philo Iud. in decalo. o. Prapof. in can. 2. 56. dist. p. Hostiens. in sum. de filiis presbytero, §. quæ est causa. q. c. 7. de filiis presbyt. r. glof. latè in c. vni. in verb. dispensare, de ata. & qual. in 6.

s Ioan. And. in addit. glo. c. 1. in ver. bonæ fidei, de filiis presbyt. in 6. t. c. 2. eod. v. can. ex potest. tentibus, & c. illud, c. canones, 30. dist. in. ca. placuit eo. x. cano. 1. & 2. 5. dist. in. c. vni. de oblig. ad ra. tio. ordin. y. d. c. vni. z. in can. Nicephor. Confess. lib. 2. tit. Oriental. a. Lamprid. in vit. Alex. Seueri.

b Exod. 28. c. cum in cunctis, c. 7. de electio. d. I. in fantis, C. de iur. deliber. e. cano. de his quos, 28. dist. ca. in singulis, 77. dist. f. d. can. in singulis. g. c. quicunq. 77. dist. h. can. de his, 28. dist. can. vltim. de temp. ordinari. in clem. f. de gra. & qual. apud Clem. i. c. vel nō est compos, c. 14. de tempo. ord. c. ex ratione, de arat. & qual. k. d. c. cum in cunctis, de elect. l. c. factatas, 23. dist. m. cano. nouus, de poenit. & remiss. can. mulierem, 33. q. 5. n. Plato, 6. de legib.

o Dionys. Halic. in 2. antiq. Rom.

a Aristot. lib. 7. Polit. c. 9.

vilium exercitiorum sacerdotem esse deputadum tradit, propter honorem Deo exhibendum.

De modo & forma ordinationis faciendæ. Cap. II.

- 1 Ordinari nemo debet sine titulo. De titulo clericorum ibi plura, eod. Titulus presbyterandi cuius reditus esse debeat, eod.
- 2 Titulus presbyterialis inalienabilis, nec obligari potest, eod.
- 3 Scrutinium in ordinandis quid, & quale.
- 4 Ordines quis dicatur furtiue suscipere, & 4.
- 5 Ordines quo tempore conferri possint.
- 6 Ordines conferri debent ordine, non per saltum, & inordinatè.

Modus ordinandi est, vt non absolute fiat ordinatio, sed cum titulo, id est, cū Ecclesia vel Ecclesiastico beneficio, ex concilio Chalcedonensi, b, in quo cautum, vt ordinatio cuiusque fieret, aut in Ecclesia suæ ciuitatis, aut in martyrio, vt scilicet sunt reliqua martyrum, aut in monasterio, alioquin irritam esse, quòd pertinet ad executionem, nō quòd ad ordinem. Idem & in concilio Vrbanì Papæ Placentiæ habito statutum. Et proinde rectè prospectū, ne clericus vnius ciuitatis & Ecclesiæ alicuius, in Ecclesia aliena ordinari possit sine cōsensu proprii Episcopi, ex cuius ordinatione habuit titulum. Hodie tamen in ordinatione non exigimus, vt ordinandi habeant Ecclesiam aliquā pro titulo, sed loco Ecclesiæ sufficit, aut exigitur idoneum patrimonium, vnde viuere possint: quod est tituli nomine, sine quo Episcopus non debet ordinare. Vel si sine eo ordinet, teneat ei alimenta exhibere, donec beneficium sufficiens ei conferat. Similiter si repentina clade patrimonium eius exhaustum est: cum enim propria non sufficiunt clericis Ecclesiasticis, Ecclesiastica habere debent. Ne clerici in opprobrium ordinis clericalis medicare cogantur. Aurum enim habet Ecclesia, non vt feruet, sed vt distribuat pauperibus. Et fures sunt & latrones, qui conseruant vel propria faciunt, quæ supersunt ex beneficijs, & patiuntur totē genos esse. Quòd procuratores seu negotiorum gestores Dei & pauperum tantum sint, bonaque illis & Ecclesijs illorum destinata sint, non vt se solum nutriant, sed & vt alant pauperes. Sicut & tempore institutionis Ecclesiæ, omnia vendebant Christiani, & pretium venditorum ad pedes deferebant Apostolorum, vt illi singulis distribuerent egenis pro modo indigentiæ. Proinde qui domesticis fidei sunt pauperes, multò magis bonorum Ecclesiasticorum participes esse

debent. Constitutionibus regijs quoque comitorum Aureliacensium, statutum ex iuris ratione, ne prælati presbyteros sine reditu aliquo vel beneficio creent, quibus se alere possint: eaque causa cautum, vt de eo reditu prius testatio fieret coram iudice ordinario per quatuor ciues, qui sine fraude & bona fide asseruerint patrimonium presbyterandi esse reditus quinquaginta ad minus librarum, pro quibus qui ita restantur, teneantur annuatim, si non adint ordinato. Et insuper statutum vt hic reditus temporalis inalienabilis esset, & extra omnem aleam obligationum & hypothecarum, post tempus ordinationis presbyteri, & pendente eius vita. Sanctum quoque in iure, vt si alterius Episcopi iussu ordinandi generali Episcopus sine titulo ordinet, ipse qui ordinauit, teneatur alere: si speciali iussu certos ordinet, is qui iussit. Quòd si ordinetur à non suo Episcopo, ex dimissione seu cum li teris dimissionis alterius dioceseos clerici, non qui ordinat: sed qui permisit vt ibi ordinarentur, alere debet, donec titulum vel beneficium nacti fuerint. Dehinc in maioribus scrutinium præcedit ordinationem, per quod archidiaconus qui assistit Episcopo, eidem dicit, Postulat sancta mater Ecclesia hunc diaconum vel subdiaconum ad omni diaconatus vel presbyteratus assumi: & interrogatus, num dignus sit responderet, In quandum humana fragilitas nosse sinit, se cum dignum arbitrari. Quomodo autem & quare fiat, antè indicauimus. Accedit sententia superioris, quæ accedere debet: alioquin si sine ea, vt si examinationem non fuerit passus, dicitur quis furtiue ordines suscipere, & castigatur. Præterea temporibus legitimis ordinatio fieri debet ab Episcopis, nempe maiorum ordinum, tantum in ieiunio quatuor temporum, & sabbatho ante dominicam de passione: minorum tamen fieri potest diminiis & alijs festiuis diebus, in quibus maiores ordines non conferuntur ab Episcopis, quamuis possint & tunc à sum. Pont. conferri. Verum ordinatus à Papa, sine licentia sum. Pontif. ad superiores ordines non promouetur. Ceterum extra prædicta tempora ordinatus ordinis recipit characterem, sed non nisi pœnitentia imposita & ea impleta permittitur administratio: quia tempus non est de substantia ordinis, sed ex iuris positiu constitutione. Et proinde transgressio punibilis. Vt & animaduersione dignum est, si duo sacri ordines vno die conferantur, id enim & prohibitum quoque est: & qui contulit Episcopus etiam mandato Metropolitanis, à potestate conferendi suspenditur. Et furtiue etiam quis ob id dicitur ordinatus. Obseruandum quoque est, vt ordines serie & gradatim, non inuerso ordine conferantur. Qui enim id molitur, pœnitentiæ subiiciendus est, postquam ordo prætermisus suppleti potest. Inordinatè tamen ordinatus puniendus, & interim suspendendus.

l ad Galat. 6. i. ad Timot. 5. m. art. 12.

n c. si episcopus, can. 37. de prab. in 6.

o c. vni. de furt. in ord. facien.

p text. & gl. in c. 1. in ver. furtiue, de eo qui furt. ord. suscep.

q ca. 2. & 3. de tempo. ordin.

r c. 1. eod.

s c. cum in distributionibus, eo.

t ca. consultationi, eo. can. cum quidam, c. fin. eod. v. glo. in d. ca. consultationi. x. c. literas, c. 13. eod. y. ca. dilectus, c. 15. eod. z. c. 2. & fin. de eo qui furti. ord. suscep. lib. 5. Decret. tit. 30. a. ca. sollicitudo, 52. dist. b. c. 1. de cler. per salt. promot. li. 5. Decret. tit. 29. c. ca. saloniata, 62. dist.

b refertur in can. 170. dist.

c in can. 270. dist.

d tota 71. dist.

e c. 2. & c. tuis questionibus, c. 23. de prab. f. c. cum secundum, de prab. & c. 4. eod.

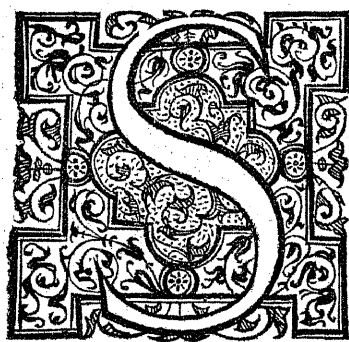
g can. illi autem, 12. q. 1. cano. clericos, r. q. 2. glo. in d. c. tuis questionibus. h. ca. diaconi, 93. dist. i. can. aurum, 12. q. 2.

k Actuum, 5.

DE PERSONARVM EX CAUSA BENEFICIORVM DISTINCTIONE ET DE BENEFICIIS. LIBER XVII.

Tractandorum in hoc libro summa. Cap. I.

Methodus futurae tractationis de beneficijs.

Ed hæc hæcenus dicta sufficiat specialiter nota, de personarum Ecclesiasticarum distinctione, & earum quæ aliquid Ecclesiasticum pertractant. Nunc operæpretium est, vt quia in beneficia generaliter incidimus, de illis in vniuersum quædam persequamur, vt facilius personarum beneficiatorum dignitates & iura appareat. Dicemusq; quid beneficii, eius species & nomenclaturas, erectiones, extinctiones, collationes, & prouisiones, & quæ in his, qualisve personæ considerandæ. Et de vacatione, & iudicijs eorum. In quibus quantum assequi potuimus, Deo iuuante, ea quæ vsui quotidiano necessaria videbantur, & quibus egemus circumcisissimis, quas poteramus explicare, transtulimus.

De finitione beneficij. Cap. 2.

- 1 Beneficij appellatio lata.
2 Beneficij Ecclesiastici definitio.
3 Beneficium habet distinctam portionem.
4 Beneficium improprie dicitur sine fructibus & redditu.
5 Qui habet beneficium in expectatione, non permittat illud.
6 Beneficium Ecclesiasticum constat officio diuino, & redditibus.
7 Beneficia Ecclesiastica nec emi, nec vendi possunt, quare.
8 Beneficia cum quibus oneribus dari possint.
9 Beneficia Ecclesiastica gratis conferenda.
10 Beneficiorum quale est officium diuinum inueniunt.
11 Horas canonicas seu officium diuinum non dicens beneficiarius, an teneatur ad restitutionem fructuum ex beneficio perceptorum.
12 De residentia, seu assiduitate beneficiorum in loco beneficij.

- 13 Residentia in loco beneficij quando excusatur, & 14.
14 Episcopo assidens excusatur a residentia, & percipit fructus sua canonice, exceptis diarijs.
15 Beneficia perpetuo, non ad tempus possidendam dantur.
16 In commendam quæ beneficia ad tempus dantur.
17 Beneficium Ecclesiasticum non datur iure hereditario proximis.
18 Beneficiarius de fructibus beneficij testatur in Gallia.
19 Beneficia Ecclesiasticis conceduntur, laici interdum eorum capaces.
20 Beneficia teneri non possunt sine canonica institutione.
21 Beneficij Ecclesiastici veri nota.

Vemadmodum sacerdotij appellatio arcta nimium videtur, ad significandos eos qui Ecclesiastica bona in titulum possident, vt potè quod omnes non sint sacerdotes: ita & beneficij nomen latius est, & ad alia, quam ea quæ conceduntur & Ecclesiasticis personis conuenire possunt, pertinet. Beneficium namque largitionis est species, & beneuola concessio gaudium tribuens capienti, capientique tribuendo. Qua finitione & beneficij principis contineri potest, quod latius interpretari debemus: item & auxilium legis, quod & beneficij dicitur, quale restitutum in integrum, epistola Adriani, & feuda seu clientelæ, commodatum, relictum, & donum omne. Et proinde illa quoque finitio improprie transfertur ad Ecclesiastica bona, quæ nomine beneficij dicuntur: quia latior suo finitio, cõtrâ regulas finitionis. Tum etiam quod feudalis illa beneficij finitio non possit quadrare Ecclesiastico beneficio, bona tamen cum venia eorum, quibus diuersum placuit. Quorum ex albo est Paulus Romanus antiquus interp. h qui ait, beneficium dici, quod bona faciat: alij autem ad hoc omnino transferunt, vt Panormitanus, Polyanthea, Ioannes de Selua. Proinde diuidimus beneficium, in Ecclesiasticum, de quo locuti sumus, & non Ecclesiasticum, de quo alibi. Beneficij itaque Ecclesiastici alia erit finitio, vt sit distincta, & spirituali muneris coniuncta iurum Ecclesiasticorum portio. certis ædibus sacris in hoc assignata, vt perpetuo per clericos ad vitam vtenda clerico legitime assignetur. Distincta portio est in primis: nam antè quàm distinctio fiat, nõ est beneficium. Diximus autem & paulò antè quomodo distincta sunt beneficia, & decimæ per summos pontifices, per loca, & regiones per Euaristum & Dionysium. Portio porrò hæc, fructus continet: idè beneficium sine fructibus improprie est. Quare canonicus creatus

a s. 1. in quib. cau. seu. amita. Seneca, lib. 1. de benef. h. si. de constitut. princ. in P. c. cum dilecti, in fine, de donat. c. olim, de ver. signif. c. 1. tuores, l. 8. de restit. in integ. d. sapè in libris Feudorũ, vt. de duob. frat. de nouo benef. inu. eff. l. incommo. dato, s. sicut, commo. f. c. cum libere, de sepul. tur. g. l. 1. s. dolum de dol. P. h. Paul. Roma. in tractat. de pensio. eccl. i. Panor. inc. ad audientiam, de prescrip. & c. vni. de commo. d. Polyanthea tract. de benef. f. c. l. Ioan. de Selua tract. de benef. par. 1. q. 1. m. ca. ex parte Altijs, de cõ. cess. prab. n. c. si quis obiecerit, l. 1. q. 3. Panorm. c. de multa, de prab. ben. vide Gomef. ad regul. cancel. de anno. poss. l. c. relatu, de prab. d. Calderi. in d. c. de celebr. miss.

sub spe, seu, vt dicunt, cum expectatione præbendæ, qui dicitur canonicus in herbis, receptus. Item mandatarij Apostolici, in Ecclesia vbi completus est numerus canonicatum, vel præbendarum non vacantium, non censentur beneficiati, nec capiunt diarias, seu quotidianas distributiones, nec annonam, quam grossam vocant, vel de mensa, vt conclusum in Rota est. Subscribit, & Ioann. Staphileus auditor quoque Rotæ, & Panorm. Quamuis enim præbenda possit esse sine canonicatu, tamen canonicatus sine præbenda esse non potest: nascitur namque præbenda ex canonicatu, tanquam mater ex filia. Atque idè episcopi sine episcopatu, vt comites Palatini sine comitatu, improprie dicuntur episcopi, & comites. Vt & alij nomine tenus tantum tales. Accedit, quod qui habent canonicatum sub expectatione præbendæ, non habent ius in re, sed ad rem. Nec qui huiusmodi habent expectatiuas, possunt beneficium expectatum (cum beneficiati non dicantur) cum alio permutare, vt tuerentur interpretes: quia nec ius ad rem permutari potest, secundum Fridericum de Senis. Quocirca faciendum iure communi nemo possit habere duo beneficia, cum animorum cura, vtpote incomparabilia: tamen qui vnum cum cura habet, potest nihilominus alij per mandatum impetrare, nec primum idè vacat, nisi consequatur re ipsa quod expectat. Dicitur in finitione postea, quod hæc portio beneficiaria sit spirituali muneris coniuncta: quia duo sunt quæ faciunt beneficium, diuinum obsequium & prouentus. Et meritò ecclesiastici prouentus illis subtrahuntur, quibus subtrahitur ecclesiæ communio: cum non debeat beneficium, nisi propter officium, quod qui non exequitur, & priuari beneficio debet. Hinc colligere facile est, omnem passionem pecuniarum, & nundinationem à beneficijs conferendis, vel transferendis procul ablegandam: ecclesiastica quippe hæc munera diuini iuris sunt, nec merce vel pretio comparari possunt citra labem & notam simoniae. Neque sacra in commercio humanum sunt. Explicat autem latius Ioannes à Selua illam quæstionem, Num beneficium sit quid spirituale, quem ideo consulere potes. Recipitur nihilominus expressio oneris in collatione eius quod inest naturæ beneficij: veluti si Theologalis lectura conferatur cum onere lecturæ, residentia, & prædicationis verbi Dei. Sic & de alijs quibusdam, quæ possunt tacite exprimi sine vitio simoniae. Vt & Deus sub conditione Diuo Petro dixit, Si diligis me, pasce oves meas. Et vt expressa non officium. Ex præcedentibus colligitur quoque, beneficium à collatore gratis debere conferri, neque eum sibi quicquam ex collatione referuare posse, nec sibi conferre. Prætereundum porrò non est diuinum officium dici quod beneficiatis adhæret, horas canonicas, seu ex regula præcationes. Defenditq; Calderinus, clericum nulla rationabili causa excusatum, non exequentem hoc pensum, id est, non dicentem

horas canonicas, teneri ad restitutionem fructuum ex beneficio perceptorum: quia, inquit, propter non residentiam priuantur clericis beneficio, & eius fructibus: & datum ob causam, causa non secuta, reperi potest. Quam tamen opinionem iure non sequitur Cardinalis, eiusque asseclæ Panormita. Sed cum distinctione: de qua in cap. 1. de celebrat. Missal. numero 8. tractat Panormit. Cum quod omittentibus diuinum officium alia penitentia imponatur: tum etiam quod diuinum hoc officium non fuerit sola causa instituedi beneficij, sed vt pauperes clerici de patrimonio Christi nutriti mendici non sint. Et certè alia sunt officij presbyteralis præter preces, vt discimus, veluti sacrificium missæ, exomologesæ, & similia. Quod fit, vt etiam ego istorum postremæ subscribam sententiæ. Porrò quomodo, & quoritu dici debeant horæ canonicæ, & in quo versentur, iura exprimum. Adiciamus finitioni deinde, portionem hanc esse clericis ædibus assignatam, ex quibus nascitur titulus & nomen beneficij: hoc caput refertur dotatio ecclesiæ. Proinde quia ædibus assignatur portio, exigimus in beneficiatis, in illis assiduitatem seu residentiam, ne conductitijs presbyteris ecclesiæ committantur: & vt fiat satis voluntati fundatorum. Quæ si omittatur contumaciter, inducit beneficij priuationem: omne enim beneficium, quantumuis sit minimum, exigit assiduitatem iure communi. Sic Iustitia. Cæsar sancit, eos tantum clericos & monachos immunitatis beneficio à cura & tutela gaudere, qui apud sacrosanctas ecclesias, vel monasteria permanent, non vagantes, & qui circa diuina ministeria non sunt desides: cum propter hoc ipsum, inquit, illis indulgemus beneficium, vt alijs omnibus derelictis, Dei omnipotentis ministerijs inhæreant. Apud Liuium Camillus dixit. Flamini Diali, notam unam manere extra urbem. Maluginensem Flaminem Dialem, promisit Cæsar: recitavit decretum pontificum. Quoties valcudo aduersa Flaminem Dialem incesisset vt pontificis maximi arbitrio, dæmne plusquam binotium abesset: diemne diebus publici sacrificij, neu sapius quam bis, eundem in annum. Quæ principe augusto constituta satis ostendebant annuam absentiam, & prouinciarum administrationem Dialibus non concedi. Neque tamen me later, conuenientia quadam, quam tuerent cõsuetudine & statuto ecclesiarum, quædã beneficia esse, quæ assiduitatem non exigant: quando indulgetur pluralitas beneficiorum, vel si vnio fit ex causa. Scio & casus esse, in quibus venia absentia ab episcopis, & iure conceditur, vt ei qui in seruitio episcopi est, qui omnes prouentus nihilominus accipit, exceptis quotidianis distributionibus, vel diarijs. Ei quoque qui familiaris Papæ est, indulgetur, & eis qui studiosi causa, ex consensu, & licetia episcopi absunt: dummodo in ciuitate, vel loco vbi legitur publicè, resident, non aliter. Excusantur & infirmi, ecclesiæ negotijs vacantes, de quibus, & quando recipiant distributiones quotidianas, & integros fructus, tractatur in clem. 1. de cler. nõ resid. & c. cum non deceat, de electio. in Clem. Qui tamè omnes non obstate privilegio, si ecclesia patiatur ministrorũ defectum, reuocari ad ecclesiã possunt: alioquin ex fructibus beneficiorum tantum dè impeditur,

e. vni. de cleric. non resident. in 6. f. l. 2. s. fin. de donati. & toto tit. de condit. ob caus. dat.

g. cano. si quis in clero, 7. q. 1.

h. c. 2. de prab. cano. diaconi, de 23. dist.

i. in can. pen. 12. dist. clem. vit. de celebr. miss. tit. quomodo diuini officij dicenda sit, cum 4. seq. in pragmat. sancto, & tit. quali. horæ. dicuntur extra ch. can. pen. & si. 21. q. 2. c. quoniam, ne præ. vic. sus. l. ca. 2. & c. ex. tuz. & c. relatu. de cleric. non resident. c. conuerente, c. ex parte, eo. tit. m. c. quia nõ nulli, & equia in tantum, & ferretor. tit. de cler. non resident. c. ex parte, de offic. vicar. c. peruenit, de appella. c. sanctorum 70. dist. cau. ex. erabitibus, circa sine, de prab. in extrauag. commu. n. l. generaliter sanctimus, l. 40. de episc. & cler. c. o. Liub. 5. p. Corn. Tacit. lib. 3. annal.

q. c. cum iam dudum, de prab. r. late per gl. s. sed & insuper, in ver. plur. talitatis, de collat. in pragmat. sancti, c. extirpande, s. 1. de prab. s. c. de cetero, de cler. nõ resident. c. ad audientiam, eo. c. cum dilectus, l. 4. eod. v. ca. relatum, eo. tit. c. super specula, de magist. x. c. tuz. frater. natus, de cleric. nõ resid. y. ca. ex parte, eod. tit.

a. c. pen. eod. b. fin. de cler. egrotan. c. vni. de capel. mo. nacho lib. 6. c. script. c. qua. luer. can. qua. vis triffe. 7. q. 1. c. cano. sicut vi. 7. q. 1. d. c. si de con. di. appof. e. latus legi. timi. de regul. iur. f. Dio Cassus. lib. 49. g. r. si gratiosè. de rescrip. h. can. pasto. ralis. 7. q. 1. i. c. a. 2. & c. c. in officii. de testa. c. pen. de pecu. cler. k. c. r. de suc. cess. ab intest. auri. licentia. de episcop. & cler. C. l. c. consulit nos. de iur. pa. tron. can. apo. stolica. 8. q. 2. c. ex transmissa. de fil. presby. cad. extirpan. das. eod. m. in gl. pr. sent. de offic. ordi. in 6. n. in c. si de pe. cu. cler. vide eundem in c. cum in offi. ciis. de testa. o. c. cum adeo. de rescrip. c. ex literis. de tras. c. 2. de in. fit. clem. qua. contigit. 5. vi. ante. de reit. glo. domi. p. Innocent. & Abbas. in cap. quanto. de cõ. sue. glo. in can. bene quidem. 96. dist. in ver. preter Roma. num.

quod sufficiat ministris subrogandis, reseruato absentibus residuo. Meminimus subinde in finitione. perpetuè apud clericos istam portionem remanere beneficij, vt ostendamus beneficia in perpetuum vtenda, nō ad tempus cōcedi, vt possessores non possint ad cessionem cogi. Neque alius viuente titularo in locum eius subrogari, non secus, quàm matrimonio constante, alius non potest in locum coniugis subrogari, quia nec matrimonium ad tempus contrahi potest. Nec alij quidam actus legitimi. Sed nec inter ethnicos olim licuit apud Romanos cuiquam viuo pontificatum adimere, quantumvis scelerato: ideò que Iulius Cæsar reuocauit pontificatum Lepidi, eo viuente, sibi à populo oblatum. Neque tamè ignoro, ob singularem summam potestatem, que pontifici maximo conceditur, licere papæ ad tempus etiam conferre beneficia, quod dicimus dare in commendam: eumque posse permittere beneficia, retinere vsque ad voluntatem sui bene placitum. Cæterum verba illa finitionis, per clericum ad vitam vtenda, edocent clericum non posse vltra vitam fructibus gaudere, vel de illis vltima voluntate disponere, vel eius proximos iure successione beneficium nancisci: nam sanctuarium Dei iure hæreditario obtineri non potest. De fructibus tamen perceptis posse nunc beneficia-rium testari, ait Ioan. Andreas. Quod negat fieri debere Panormitanus. Sequimur in Gallia tamen Andream. Indicant & postrema finitionis verba, beneficia non nisi clericis cōferri posse, atque laicos prorsus eorū esse incapaces, iure cōmuni videlicet. Nam & speciali priuilegio laici possunt possidere beneficia: vt notant Innocentius, & Abbas, alique. Sicuti & in multis regni sui ecclesiis rex noster canonicus est. Et beneficia possident ecclesiastica ex priuilegio senatores curiæ consilij magni, etiam vxorati. Et hæc omnia obtinent, dummodo legitime fiat institutio. Nam beneficij sine canonica institutione obtineri non potest, & ab eo qui potestatem habet conferendi. Sicque in summa Panormitanus, cōsilio 47. quod incipit, *Ilua queritur*, beneficium ecclesiasticum sex notis cognoscitur. i. vt iure communi cōferatur à potestatem habente, . vt qui confert, nihil possit iure sibi ex eo retinere, 3. vt tantum de eo clericus prouideri possit, 4. quod habeat aliquod spiritualitatis annexum, 5. quod sit perpetuum, 6. quod omnis pactio, seu nundinatio reiiciatur, de reg. iur. in 6. q. 1. Et Decius, in rubr. de rescrip.

De diuersa beneficiorum nomenclatura, vnde personæ ecclesiasticæ diuersas appellationes capiunt.

Cap. 3.

- 1 Beneficiorum ecclesiasticorum diuisio in proprie & improprie beneficia. Proprie beneficia maiora, & minora que, eod. Prelati appellatio non pertinet ad ecclesiæ rectorem simplicem, eod.
2 Beneficiorum 3 diuisio, in habentia curam animorum, & non habentia. Cura animorum quid, eod.
3 Beneficia cum cura, non nisi presbyteris actu, vel

- 4 Curionis officium.
5 Curata beneficia ratione iurisdictionis que habeant.
6 Beneficia non curata, simplicia dicta.
7 Beneficia regularia & non regularia que, & ex prescriptione talia. Beneficia regularia regularibus, secularia secularibus debita, eod.
8 Commenda, vel beneficium in commendam datum quod.
9 Beneficia duo, vnum in titulum, aliud in commendam habere quis potest.
10 Commendatur beneficium dupliciter, in utilitatem ecclesiæ, aut prepositi.
11 Beneficia villa murata, & non murata, & quibus villa murata conferri possunt.
12 Villa murata que dicatur.
13 Beneficia alia ecclesiæ collegiata, alia non collegiata.
14 Ecclesia simplex, vel capella que. Collegiata ecclesia que.
15 Ecclesiæ conuentuales, religiosa, monasteria, cœnobiaz. Ecclesiæ cathedrales que, eod.
16 Beneficia alia cum dignitate, alia cum personarum, alia cū officio, administratione, prepositura.
17 Dignitas ecclesiastica & alia quid.
18 Beneficia nominata, & innominata que. Assisij ecclesiarum qui, eod.
19 Beneficia electiua, & non electiua que.
20 Beneficia patronata, & non patronata.

Ed non vno modo beneficia appellata sunt, sed variis: & proinde personæ que ea possident, variè quoque nuncupatur. Aperiamus igitur necesse est diuisiones eorum. Prior, quædam proprie beneficia, quædam improprie dicta. Proprie dictorum beneficiorum, alia maiora, alia minora vocatur. Inter maiora, summus pontificatus, qui & beneficium distinguitur. Et certum est quoque, quæ nomē habent prælaturæ, maiora dici posse, vt pontificatum summum, patriarchatum, archiepiscopatum episcopatum, abbatiam: prælati autem appellatione non cōtinentur ecclesiarum rectores. Tertia distinctio, vt alia beneficia habeant curam animorum, alia minime. Cura animorum dupliciter consideratur, vt notat Innocentius: primum, quādo is, qui beneficium præficitur, tenetur sacramenta præbere certis personis, nempe parochianis eius loci: item prædicare, proponere verbum Dei, confessiones audire. Quocirca & ista beneficia requirunt præfectos esse actu sacerdotes, seu presbyteratu insignitos, vel qui tales fiant post adeptum sacerdotium intra annum. Non enim aliter possunt deseruire beneficio, ligare vel soluere, vel pascere, nisi potestatem acceperint. Annus autem computandus ex eo tempore, quo quis adeptus est pacificā beneficij possessionem, vel per eum stetit quominus haberet. Et cessante alio legitimo impedimento promotionis ad presbyteratum. Vocamus hos beneficiatos, rectores, curatos seu eutiones, vicarios perpetuos, pastores, vt suo loco diximus. Pastoris autem officium legendum apud Ezechielem c. 3. Secūdo curata beneficia dicuntur, respectu curæ iurisdictionis cōtentiois seu forensis, quæ beneficiis quibusdā annectitur. Huiusmodi cōpetit visitare, inquirere, procuratio

q. c. penult. de verb. signif. in c. maioribus, de præb. r. ca. 1. de maled. cano. cler. ros, 6. pōtifer, 21. dist. can. & can. nemo, factro sancta, 22. dist. s. glo. per textum in clem. dudum, s. nos autem, in ver. prælati, de sepult. in clem. t. c. cum singula, de præb. in 6. ca. de multa, eod. c. cum factis, de offi. archi. v. Inno. in d. e. cum factis. x. clem. dudum, s. verū, de sepult. ap. Greg. c. 2. de paroch. c. omnis vtriusque sexus, de poenit. ca. placuit, de poenit. dist. 6. y. c. licet canon, de electi. in 6. z. c. commissi, de electi. in 6. vi. de qua latè de his tractat. Rebuffus, in praxi benefici. in tit. de nō promot. intra annum, quā. prius. vel excus. cōfcan. & in tit. de disp. de nō pronouendo, a. c. execrabilis, s. si. de præben. in extrauag. eod. muni. b. dudum, de electio. in 6.

a. dudum. b. nota. in c. cum factis. de offi. archid. c. 1. eod. c. 2. de institutio. d. si. de præb. ap. Greg. e. c. in ep. eo. c. 6. eo. in sex. c. exirpanda, s. quia verb. eo. in ap. Greg.

sc. eum de beneficio, eo. in 6. s. statim, de colla. in c. eurdatis, Gallia, & sum. pōt. r. clem. 1. de elect. ap. Cle. g. in s. idem ordo, in ver. regularibus, de colla. in prag. sandio. Ioan. de Sel. in tract. de benefici. q. 4. num. 13. h. Rota, in decisio. 3. incip. fuit dubitari, in nouis. Ioan. Staphil. tracta. de lite. grat. & form. excepta. forma 8. i. c. de quarta, de præcip. e. cum ecclesiæ, de cau. possess. authent. quas actiones, de fact. eod. k. c. vigilanti, de prælati. latè docet in specie proposita Rebuffus, in s. volumus, in c. collatio, in cō corda. Gall. in ver. regularia. l. can. qui plur. res, 21. q. 1. c. nemo demceps, in vbi. glo. in ver. commendare, plura tradit, de commenda. m. Gomefi. in reg. cancell. de public. resign. q. 4. & in regu. de triena. possess. reg. 5. a. gl. in s. licet, in ver. euidencia causa, de electi. in prag. sandi. o. s. statim, in 2. de colla. in concord. s. in ecclesiis, de colla. in concil. Basilic. seu. prag. sancti. & consti. reg. p. vt in c. vne tabili. c. 23. de cū. lib. 3. Decret. tit. 29. & in c. ad audientiam, in 1. de eed. adifica. q. Varro, lib. 1. De re rust. c. 2. r. c. saluator, de præben. in extrauag. com muni. b. s. c. nobis, de iur. patr.

procuraciones recipere, suspendere, absoluerè, excōmunicare, & absoluerè: quæ etiam sine beneficio aliquando possunt. Non curata beneficia sunt, quorum præfecti prædicta munera non habent, sed horis dicendis tantum obstricti sunt. Dicta beneficia simplicia, ex his duobus composita beneficia, quæ principaliter sine cura sunt, vt prioratus, sed habent annexam curam animorum, pro qua habent vicarios perpetuos. Quarta diuisio, beneficiorum alia esse regularia, alia secularia: regularia regularibus, id est, monastici instituti personis debentur: secularia aliis clericis secularibus, id est, qui monasticam vitam vel regulam non sunt professi. Hæc qualitates beneficij vt plerumque accedunt ex præscripto fundationis, si in ea regularibus deputetur personis vel secularibus. In ceterum tamen regularia à secularibus, & contrà secularia à regularibus possidentur personis legitime per prescriptionem quæ recepta est, si per 40. annos continuos secularis ecclesiæ à regulari persona sit possessa: vt tunc immutata censeatur qualitas, & censeatur regularis, hoc est, quæ à regularibus possit haberi. Et contrà, si regularis per tot annos à seculari sit possessa, nam ordinarij iuris est 40. annorum tempus sufficere in prescriptione rerum ecclesiasticarum inter ecclesias. Dummodo in hac possessione beneficij concurrat cum tempore titulus, id est, institutio, & bona fides: alioquin enim non mutaretur qualitas beneficij solo tempore, vt pote substantialibus deficientibus prescriptionis, titulo & bona fide. Porro ex regularibus & secularibus beneficiis, tertia quædam species constari potest beneficiorum in commendam, vt dicimus, datorum, quando summ. pontifex ex priuilegio regulari personæ beneficium dat seculari: vel contrà, seculari regulari. Hinc intelligimus, quod circumfertur duas ecclesias aliquem habere posse, in titulum vnam, aliam in commendam. Commendantur autem ecclesiæ bifariam, aut in utilitatem ecclesiæ, aut in utilitatem commendatarij: in primo casu, nō est titulus beneficij, sed dicimus, custodia, à qua quis remoueri potest. Diuersum in secundo, vt explicat latè Gomefius, & glossa pragmaticæ sanctionis concilij Basiliensis. Alia quinta diuisio, seu distinctio à loco, vt alia dicantur villæ muratæ, alia nō muratæ: sic enim expedit distinguere ob præficiendorum distinctionem. Nam quæ villæ muratæ sunt, non possunt conferri in Gallia, nisi graduatis in aliqua probata Academia, aut qui triennio saltem in Theologia, aut in altero iurium, ciuilibus, vel pōtificij, aut in vtroque studuerint. Villæ hinc nomen, more Gallico, pro ciuitate intelligitur, vel oppido muris cincto, populoso. Sicuti & in iure pontificio aliquando, non pro villa rustica, vel ædificio rustico, vt apud Latini sermonis authores, apud quos, Varrone teste, villa quasi vebilla, à vehendo: quod in eam fructus ex agro inuehantur, & inde in urbem euebantur. Ioannes 2. summ. pont. ciuitates videtur eas tantum nominare, vbi episcopus sit. Alij autem videntur muratam villam dicere, in qua sit mercatus, & nundinæ: quod certè non est verum perpetuè. Sexta diuisio, alia esse beneficia ecclesiarum collegiatarum, alia non collegiatarum, quæ & simplices dictæ ecclesiæ: quarū differentia vel patroni solius diuersus assensus indicat. Simplex ecclesiæ & capella dicitur, in qua vnus, vel duo, vel plures clerici ordinantur, non vt corpus faciāt vel collegium qui nec syndicum, nec sigillū com-

mune habent: non enim omnis adunatio clericorum facit collegium, alioquin vbique essent collegia. Vix enim potest esse presbyter seu sacerdos sine duobus vel vno clericis, qui secum psallant, & in altari administrent, erudiantque filios parochorum. Qui tamen collegium non faciunt: quia in collegio faciendo forma exigitur superioris licentia. Nec numerus personarum eum constituit, cum sufficiant tres in eo cōstituendo, & per vnum ius collegij retineri possit. Porro ecclesiæ collegiatæ, regularium personarum dicuntur conuentuales, cœnobiaz: alia capilla. Omnis ecclesiæ cathedralis collegiata est: quia episcopus caput, membra, & consilium eius, capitulum, quod debet in institutione & destitutione clericorum adhibere secum: quantum omnes ecclesiæ collegiatæ cathedrales non sint. Septima diuisio, vt alia dicantur habere dignitatem, alia personatum, quædam officium, administrationem alia, alia præposituram: quorum differentiam vide apud Siculum, & Archidiac. Dignitatis nomen potest latè accipi, pro qualibet prærogatiua in ecclesiis, quæ alio nomine personatus dici potest. Verum singulariter dignitas dicitur, facultas administrandi in aliqua ecclesiis cum aliqua iurisdictione: tutius tamen erit in vistorum nominum dignitatis, personatus, officij, sequi mores ecclesiarum, & in qua significatione, sententia, & obseruatione huiusmodi sint nomina. Inter dignitates ea quæ præest, dicitur prælatura, quare episcopus & abbas prælati erunt. Octaua beneficiorum diuisio, vt alia sint nominata, alia innominata: innominata dicuntur, quæ generali tantum nomine beneficij significantur, vel canonicè, vel præbendæ. Sunt & inter innominata, quæ possident assisij dicti, in ecclesiis: & quæ habent in ecclesiis in minoribus constituti, quæ vocantur tituli. Nominata ea dicuntur, quæ vltra generalem appellationem, proprio nomine intelliguntur, vt episcopatus, patriarchatus, abbatia, cura animorum prioratus, & alia similia. Nona, alia esse beneficia electiua, ad que per electionem quis vocatur: alia ad collationem pertinentia. Et electiua dicuntur, quæ facta electione exigunt confirmationem superioris. Per electionem electus consequitur ius habitum in prælatura: per confirmationem, exercitium illius actu. Subinde decima distinctio, vt alia sint patronata, alia sine iure patronatus, libera in collatione ordinarij. Patronatum est beneficium, ad quod vacatione adueniente, præsentat idoneum clericum episcopo patronus, & sine cuiusque præsentatione rectè non instituit episcopus: præterquam in casu negligentia patroni, & si per eam deuoluatur potestas ad eum vt superiorem, & aliis casibus, de quibus proximo agetur capite Deo fauente.

De iure patronatus ecclesiæ. Cap. 4.

Lib. 3. Decret. tit. 35.

- 1 Ius patronatus ecclesiasticum quid.
2 Ius patronatus ecclesiasticum adheret spiritualitati. Ius patronatus quare exigit institutionem episcopi.

r. c. dilecta, de excel. prelat. v. c. vnusquisque, de vita & honest. cler. x. l. de collegi. illi. in P. l. 5. quib' permiffum est, & cuius vnuerfi. nomi. in P. y. c. 1. de elect. ap. Greg. 1. Ne rarius, de verbo. signif. z. l. 1. §. sicut, quod cuiusq. vnuerfi. nomi. in 1. a. c. nobis, de iur. patr. b. Fanor. in c. edoceri, & c. capitulum, de rescript. c. noui, c. 4. & quanto, c. 5. de his que sunt, & capti. sine off. capit. lib. 2. Decret. tit. 2. Cardin. in clem. vt in col. 3. in 2. q. de iur. & qual. d. c. 1. de consue. in 6. ca. de multa, de multa, de preb. c. ex cetera. h. i. in extrauag. communib. c. Ab. Fanor. in c. de multa, in i. de præb. f. Archid. in c. 1. de consuet. in 6. g. gloss. in c. quia, nonnulli, & in ca. ad aures, de rescrip. & in c. de multa, de præb. h. gl. & Archid. in d. c. 1. de consuet. ap. Gregor. de his in tit. de regia ad prælatu. n. nominatio. in cōuentio. Gal. li. & pontificis sum. k. can. ex multis, s. constitutum, l. q. 3. l. de quib. in c. pen. de cler. non resid. m. c. 2. de præb. n. c. cum in illis, c. 15. §. illis vero, de præb. in 6. o. glo. in clem. quia cōtingit, s. vt autem, in ver. electio. de religio. domi. Cardin. in clem. ment. 1. §. ad hoc, de præb. p. nota. in ca. quæto, 61. dist. Cin. & Barth. in l. priuatiu. de iurisdic. omni. iudic. C. q. a. decernimus, 16. q. 7.

- 3 *Ius patronatus per se vendi non potest, vel cedi.*
- 4 *Ius patronatus indivisibile, & quomodo ad plures heredes hoc ius pertineat.*
- 5 *Patroni plures in presentando debent convenire.*
- 6 *Patronis pluribus existentibus, a maiori parte eorum presentatus instituendus est.*
- 7 *Ius patronatus honorem habet in prerogativa presentandi.*
Presentatio patroni requiritur in patronato beneficio conferendo, eod.
Presentatio quale ius conferat presentato, eod.
- 8 *Beneficia & ecclesiarum cura ad sollicitudinem pertinent episcopi.*
- 9 *Patronus seipsum presentare non potest.*
Episcopus sibi conferre non potest beneficium, eod.
Ex patronis pluribus unus illorum ab aliis presentari potest, eod.
- 10 *Presentatio instituendi, & per patronum, & per procuratorem eius fieri potest, & per literas.*
- 11 *Patroni laici, & clerici: & intra que tempora presentare illi debeant.*
Patroni clerici non variant in presentatione, laici contra, eod.
- 12 *Patronus laicus variare potest tantum, antequam unus ex presentatis instituatur, non postea.*
- 13 *Presentatio indigno per laicum, eo repudiato intra tempus quadrimestre patrono datum, potest laicus alium, & alios presentare: nec repudiato indigno episcopus pleno iure potest conferre.*
Contra, si presentetur indignus a patrono ecclesiastico.
Oeconomus pendente tempore presentandi datur ecclesia vacanti ab episcopo, eod.
- 14 *Presentandi ius quando admittitur patronis, & plena collatio ad episcopum pertineat.*
- 15 *Ius patronatus quibus modis in perpetuum amittitur.*
- 16 *Iure patronatus priuatur, qui episcopum curavit occidi.*
- 17 *Ius patronatus non amittitur ex condemnatione criminis in alium, quam in proprium episcopum admissi.*
- 18 *Ius patronatus quibus modis acquiratur.*
- 19 *Iuris patronatus onera.*
- 20 *Patronus ecclesie tenetur congruum ei redditum assignare, aut supplere.*
Patronus dicitur defensor, advocatus, vicdominus, custos, gardiam habens ecclesie sue, eod.
- 21 *Patronus in casu inopia, & liberi eius alii debent ab ecclesia patronata.*
- 22 *Institutio presentati cur exigitur episcopi.*
Institutio debet fieri necessario idonei presentati, aliter recurritur ad superiorem, eod.
- 23 *Institutionis, significationis, & acceptionis, & cum collatione differentia.*
- 24 *Sede vacante capitulum beneficia vacantia non confert, presentatos tamen instituit.*
- 25 *Patronata & familiaria fuisse ethnicis sacerdotia.*

a hanc institutionem tradit & latissime explicat Rochus, in tract. de iure patro. Ioan. And. & Panor. partim in rub. de iur. patron.

Definitur interpretes a ius patronatus, ut sit ius honorificum, onerosum & utile, competens alicui in ecclesia, pro eo quod de diocesiensi consensu ecclesiam fundavit, construxit, & dotavit ipse, vel is a quo causam habuit, solus vel alio concurrente. Quae definitio latius explicabitur, ut naturam patronatam ecclesiae, & qualitates beneficii eius generis a euoluamus paucis. Dicitur ius patronatus, ius ec-

clesiasticum, quia spirituali, id est, sacro annectitur b: ut quae religiosi locis adherent, religiosi censentur c. Non tamen per se est ecclesiasticum: quod fit ut & laicis competat, qui alioquin a ministerio sacrorum arcantur. Et quia annexum huic aliquid spirituale, pro eo requiritur episcopi institutio, & officium in eorum exequendo iure d. nemo enim de manu laici potest ecclesiam, seu eius regimen accipere spirituale e, neque ab eo qui suis sumptibus ecclesiam edificauerit vel fundauerit f. Facit quoque illud spirituale annexum, ut ius patronatus vendi per se non possit: quia & periculum simoniae imminet g, & res sacra non recipitur a estimationem h: quae tamen aestimatio per aequalitatem pretij facit emptionem i. Ceterum cum vniuersitate bonorum vendita transire in emptorem dubium non est, veluti quodam accessorii iure k. Ut & eo modo obligari potest l. Et quia ius patronatus habet iuris naturam, erit indivisibile m: & ideo vni patrono pluribus succedentibus haeredibus apud omnes in solidum remanet ius patronatus, quamuis sint extranei n. Et transit non solum in masculos, sed etiam in feminas o. Et quamquam plures esse patroni possint in dote constituenta p, tamen diuidi ius nequit. Possunt tamen conuenire patroni, vel eorum haeredes, ut alteris vicibus presentent q, & ita hoc iure utantur, ne contrario concursu se mutuo impediant r. Conuenire etenim in presentando, debent plures haeredes vnus: nam vnus solum presentant, in stirpesque succedunt in hoc, non in capita, siue equaliter, siue pro minore parte succedant, nihil enim interest s. Quae & in iure patronatus libertorum recepta ferre sunt t, & in aliis iuribus v. Quod si plures essent patroni, a maioris partis consensu presentatus instituendus est x: quod si duo tantum sint patroni, & duos presentant, institutio alterutrius in electione & arbitrio est episcopi y, quamuis alij dissentiant. Ius hoc patronatus tertio loco honorem confert patrono, & honorificum dictum: praecedit enim honore in ecclesia patronata z. Sed alius honor & praecipuus, in presentando episcopo praeficiendo ecclesiae: non enim potest prouidere ecclesiae sine presentatione patroni episcopus a. Non tamen per presentationem plenum ius datur administrationis ecclesiae praefato, sine institutione episcopi: non enim patronus confert plenum ius b. Omnes namque basilicae pertinent ad g curam & sollicitudinem episcoporum c, nisi aliquo priuilegio eximantur d. Et institutio, & destitutio praefectorum ecclesiarum proprie pertinet ad episcopos e. Neque etiam patronus, quia hunc honorem presentandi habet, ideo administrandi res dotales, seu ecclesiae patronatae, potestatem habet f. Neque seipsum, sed alium presentare potest g: hinc cuti nec seipsum episcopus potest instituire, vel sibi suae collationis beneficium conferre h: ut nec tunc tibi author esse i. Quamuis non inficiat, si plures sint patroni, quin vnus ex illis ab aliis, tamen presentari possit, vel filius alterius k: sicuti ex decurionibus, qui seipso tutores dare non possunt, vnus ab aliis recte datur l. Porro presentatio instituendi fieri potest non solum per patronum, verum etiam & per procuratorem, eius

b c. quod autem, & c. illud praetereundum, c. ex consultatione, & c. consultum, c. re-latum, de iur. patro. ap. Greg. c. si plures, & c. monasterium, 16. q. 7. c. can. omnes basilicae, eo. c. obitum, 61. dist. cum similib. ibi notat. d. c. cum & plantare, de priuileg. e. c. cum ex inuoluto, de haer. c. 1. & 2. de capella monach. f. can. nouerunt, 10. q. 1. c. praeterea, de iur. patro. g. c. consultum, & cap. per nostras, eod. h. c. an. de institutione. i. l. de autho. tuto. in P. k. glo. in d. ca. consultum, de iur. patron. l. vbi absens, de tuto. & curat. dat. ab his, & c.

b. c. de iure patronatus, de iure patro. c. l. que religiosi, de rei vend. in P. d. c. praeterea, de iur. patro. c. illud, c. cum laici, c. nullus, eo. tit. can. de cimas, 10. q. 7. c. cum & plantare, de priuileg. e. c. lactofan- & c. necessaria, de elec. c. si quis dominus, c. no placuit, can. quoniam, 16. q. 7. f. ca. pie mentis, 16. q. 7. g. can. i. q. 1. h. c. querelam, de simon. l. sacra loca, in fi. de rer. diuis. in P. s. fi. de emp. cum similib. i. l. de cotra. hend. empt. in P. l. de rerum permut. in P. k. c. cum secularum, de iur. patro. c. nemine, 16. q. 7. hanc legem, de cotra. hend. empt. l. c. ex literis, de iur. patro. m. c. eod. n. c. de iur. patro. clem. fi. eo. tit. ap. Clem. o. glo. in cano. quoniam inue. stitutam, 16. q. 7. clem. fin. de concess. prab. p. glo. in can. in summa, 61. dist. q. d. clem. fi. de iur. patro. r. vt ap. Iulia, in l. quoties duobus, l. 41. de usufruct. & quemad. qui vta. li. 7. P. tit. 2. Papi. l. 2. s. fin. q. b. mod. v. ius. fru. amitt. eod. l. tit. 4. l. i. i. i. re, de seruit. rust. in P. s. clem. fin. de iur. patro. t. l. fi. eo. iu. P. v. l. si sepulchrum, de religio. & sumpt. fune. in P. l. via, de seruit. in P. x. vide Panor. in c. quoniam, de iur. patro. l. a. c. ecclesia, in 2. de elec. y. glo. in can. si plures, 16. q. 7. In nec. in c. 1. de iur. patro. Panor. in ca. eam te, eod. z. c. nobis, s. fi. de iur. patro. a. ca. monasterium, de c. de cernimus, 16. q. 7. c. ex institutione, de iur. patro. b. c. quod autem, & c. illud praetereundum, c. ex consultatione, & c. consultum, c. re-latum, de iur. patro. ap. Greg. c. si plures, & c. monasterium, 16. q. 7. c. can. omnes basilicae, eo. c. obitum, 61. dist. cum similib. ibi notat. d. c. cum & plantare, de priuileg. e. c. cum ex inuoluto, de haer. c. 1. & 2. de capella monach. f. can. nouerunt, 10. q. 1. c. praeterea, de iur. patro. g. c. consultum, & cap. per nostras, eod. h. c. an. de institutione. i. l. de autho. tuto. in P. k. glo. in d. ca. consultum, de iur. patron. l. vbi absens, de tuto. & curat. dat. ab his, & c.

nomine

a. l. si quis fidei, de procurat. in P. b. glo. in cano. non debet, 5. dist. iuxta l. si procurator, de procura. tor. in P. c. c. s. fi. de iure patro. in 6. d. c. quod autem, de iur. patro. e. c. cum autem aduocat, eo. f. ca. cum vos plerumque, de off. & pot. iud. ord. g. c. cum autem, de iur. patro. h. d. cum aduocatus, eod. i. c. fin. eod. k. c. de supp. negl. prael. c. 3. s. fi. & c. si vero, de iur. patro. e. cam te, eod. c. s. fi. eod. tit. in 6. l. ca. de iur. patro. m. c. 2. eod. n. d. c. 3. eod. o. c. 3. in princip. eod. in 6. p. c. quia clerici quidam, de iur. patro. c. tuarum, de priuileg. c. priuilegium, 1. q. 3. q. c. pen. de poe. ni. inci. in quibusdam. r. glo. in can. si quis, 10. q. 7.

nomine & mandato: nam & electio fieri potest mandato Domini a procuratore a, imò & per literas quis potest presentare b. In hac tamé potestate, & qualitas patronorum, & tempora distinguenda sunt: nam patroni, aut laici, aut clerici sunt: laicis quattuor menses dantur ad presentandum, clericis sex: quia laici ante institutionem possunt variare, id est, plures presentare alios post alios: clericis non possunt. Ideo ut maturius presentandum eligant, longius tempus conceditur c. Variatio tamen illa licita in laico, quando vnus ex presentatis non instituerit episcopus: nam post presentationem & institutionem reicitur presentatio d. Licita tamen si presentet laicus indignum, & repudietur ab episcopo: nam potest & tunc intra tempus illi concessum, alium presentare, & plures, inter quos tamen est potestas episcopo eligendi que velit, & vt dicimus, locus est gratificationi e. Nec ante tempus hoc concessum pleno iure episcopus spreto patrono laico conferre potest, sed tantum de oeconomio ecclesiae patronatae prouidet pro fructibus regendis f. Diuersum tamen in presentatione indigni, facta ab ecclesiastico: nam tunc episcopus spreto illa presentatione, pleno iure confert, cum ius presentandi ecclesiastico amiserit, indignum presentando: neque possit vnquam variare, facta presentatione semel, id est, alium non possit presentare g. Vt contra, si ille presentatus sit idoneus, non possit alium ei proponere episcopus h: dummodo presentatio fiat vacante beneficio. Nam ante vacationem presentatio inutilis, & adueniente ea, non obstante prima, recte alium vel primum presentat: nec dicitur ideo variare i. Quando autem ius presentandi amittit patronus, plena collationis potestas penes episcopum est, siue patronus sit ecclesiasticus, siue laicus. Amittunt autem potestatem presentandi, & ita ius patronatus, vel pro vna vice, vel in perpetuum. Pro vna vice, hoc est, ratione occurrentis presentis vacationis, si ecclesiasticus, vt dictum est, indignum presentet: vel si is, vel laicus non presentet intra tempora illis constituta, laicus intra 4. menses, ecclesiasticus intra sex: tunc enim deuoluitur potestas ad episcopum, autoritate concilij Lateranensis k. Dehinc & pro occurrenti necessitate deuoluitur ad illum ius, si quando plures sint patroni principales, qui sine graui scandalo in nominatione seu presentatione non possint conuenire l. Ordine seruato, vt primum quandoque controvefia, eorum agitur, episcopus interim ostium claudat ecclesiae patronatae, a motis sacris lipsanis seu reliquiis, donec conuenerint m. Dehinc vt a maiori parte electus, & maioribus praestans meritis admittatur: quod si id sine scandalo fieri non possit, ipse episcopus prouideat n. In perpetuum patronus hoc ius amittit, si doner illud aut cedat alteri, quod licet etiam sine licentia episcopi o: tamen plena collatio episcopi est, sed presentationem expectare debet intra tempora fieri ab eo, in quem ius translatum est. Nisi simoniace qui habet ius illud, in se translulerit: nam in pa nam dignus est qui priuatur iure patronatus p. Priuatur & is perpetuo hoc iure, qui per se vel per alium procurauerit episcopum, vel rectorem ecclesiae, cuius est patronus, occidi. vt nec is, nec haeredes eius v: que ad quarum gradum possit hoc iure vel honore potiri q. Per condemnationem tamen alterius criminis, hoc ius non eripitur, nec a filiis patroni: quia hoc ius habet solum auctoritate canonis, quo non priuatur, nisi a solo Papa r. Conce-

ditur namque hoc ius patronatus, potissimum laicis, singulari quodam beneficio & priuilegio, fauore ecclesiarum, vt ad constructionem & dotationem earundem inuitentur s. Proinde fauor ille ecclesiarum remanet delicto etiam interueniente. Acquiritur autem ius patronatus fundatione ecclesiae t, adificatione facta suis sumptibus u, dotatione, seu additione prouentuum x, ex contractu translatione facta cum vniuersitate y, successione z. Constaturque ex praecipuis modis acquiritur, onus etiam esse ius patronatus patronos potius, nepe quod ex bonis eius propriis natum sit, vt & inde aliud sequatur, videlicet sollicitudo patroni in his conferendis, quae clargitur ipse est, vel ij a quibus causam & ius habet: dare namque operam debet, ne bona ecclesiae patronatae pereant vel detrimentum patiantur, eamque ob causam monere praefectum postea episcopum, iisque negligentibus mereri incommodo, regem ipsum a. Quia si congrui non sint redditus ecclesiae patronatae, ipse cogitur per episcopum supplere quod sufficit pro alimentis praefecti presentati, & ad iura episcopalia soluenda b. Dicitur & patronus ideo defensor c ecclesiae, & aduocatus d: quia eius habet patrocinium, vicedominus, custos, gardiam habens e. Quocirca quoque nec ei delinquenti ius hoc adimendum, quod onerosum alioquin ei est, aliquando etiam utile, vt dum ad inopiam peruenit: nam eo casu ne sit ingrata ecclesia patronata, patronum & liberis eius alere tenetur f, habita ratione bonorum ecclesiae, & qualitatis personarum patronorum g. Animaduertendum autem est, in hoc iure patronatus constitutum, episcopi censuram, vt diximus in finitione, requiri, & tunc dicitur ius patronatus spiritualizatum, id est approbatum ab episcopo: quo nomine eximuntur ab hac tractatione oratoria, simpliciterque capella: quae beneficia non sunt propria. Cum nemo sine episcopi consensu possit edificare ecclesiam h. Quare alia ratione, propter auctoritatem ab episcopo interpositam, ipse episcopus habet in eo patronatus ius institutionis, id est facultatem intra ecclesiam, vel in ecclesia statuedi presentatum. Relatiuumque hic sit verbum institutionis, ad presentationem alterius: nam ea institutio libera non est collatio, sed si fiat presentatio admitti debet ab episcopo, alioquin si repudiet, patet via refugij: vt dicitur, in refutum ad archiepiscopum. Lata alioquin est institutio appellatio, qua interdu pro collatione accipitur, nempe pro concessione libera beneficii facta ab episcopo iure communi, vel ab alio ex priuilegio, cuius collationis, & prouisio species est i. Interdu institutio, pro confirmatione electi, quam facit episcopus k: & pro approbatione episcopalis collationis ab alio quam episcopo facta, dicta authorizabilis institutio l. Item aliquando pro translatione possessionis, quam dicitur installatione, & inductionem, in realem possessionem m. Proprie tamen permultum interest inter collatione quae est libera, institutione, quae necessaria, & presentatione n. Ideo collatio facta vacante loco episcopi a capitulo de beneficiis fieri nequit, institutio debet o. Quod & in vicario obtentum est p. Sed haec haecenus de beneficiis iuris patronatus dicta sint, quibus plura me posse addere non distitero: verum quia patronatus huius materia & quaestiones, proprio tractatu & celebri explicantur a Rocho, ad eum remittat lector, ne fuci instar labores aliorum supplemus. Hoc tantum adiciam, apud antiquos idolis seruientes, fuisse

s. c. s. c. e. c. h. no. dilectus, de iur. patro. c. nobis, eod. c. pie mentis, 16. q. 7. v. can. monasterium, eo. x. can. filius, & can. quicunq, 16. q. 7. y. c. cum secularum, & c. ex literis, de iur. patro. z. clem. 2. eod. c. filius, 16. q. 7. b. c. 1. de iur. patro. ap. Clem. c. 1. de preben. in 6. c. exspirando, s. q. vero, eod. tit. ap. Greg. c. can. frigen- tium, 16. q. 7. d. c. quia clerici, de iur. patro. e. ca. praeterea in 2. de iur. patro. f. c. nobis, s. fi. eo. ca. quicunq, 16. q. 7. g. can. vlt. io. q. 3. l. sed etiam quid, s. de v. iur. iud. in P. h. cano. nemo, de consecr. dist. 1. can. qui religiosi cum 3. seq. 18. q. 1. c. fin. s. fi. de ecclesia d. h. i. glo. in rubr. de institutione in 6. v. de aliis acceptionibus Ioan. In molan. in c. ex frequentibus, & c. si venissent, de iur. patro. k. c. cum olim, de maior. & obed. & tot. tit. de elec. l. v. in ca. cum satis, de offic. archid. m. de qua in c. ad huc, c. cum nostrum, eod. n. c. cum in illis, s. cum autem, de prob. in 6. o. c. e. b. m. olim, de maior. & obed. ap. Greg. c. 1. de instit. in 6. c. 2. ne te de vacan. ap. Grego. c. 1. eod. tit. in 6. p. c. ex frequentibus de institutione ap. Grego. c. h. de c. h. v. ca. in 6.

fuisse olim quoque in diuino cultu quaedam sacerdotia patronata, dicta gentilia, id est, generis seu familiae certae, quae reditus annuos sacrificiis suis praebat. De quibus meminit Cicero de Aruspicum responsis, & alij. Sic Michas vir in monte Ephraim idolum sibi fecit, & ei extruxit aedulam, fecit Ephod & Theraphim, id est, vestem sacerdotalem, constituitque ibi sacerdotem, & illi reditus, vt habetur in libro Iudicum Israëlis a.

De erectione seu constitutione beneficiorum. Cap. 5.

- 1 Beneficiorum origo. Beneficij fundatio & creatio quid, eod.
2 Beneficij restitutio quid.
3 Beneficia quot modis extinguantur, & restituantur, & 14. Beneficia quare extingui possunt.
4 Sacre res a sanctitate eximi possunt.
5 Beneficia intereunt vnione. De vnione beneficiorum, & quid vnio, eod.
6 Vnio beneficiorum tripliciter fit. Beneficij impetratio non excigit mutationem vnionis ecclesie.
7 Vnionis faciendae rationes.
8 In vnione faciendae vocandi i, quorum interest.
9 Beneficij extinguuntur, fundatione eius reprobata.
10 Beneficia occupata ab hostibus an intereant.
11 Ecclesia parietibus omnino subruis, an remaneat beneficium, & 13, & seq. vsque ad 22.
12 Altare portatile quid, & privilegium eius.
13 Euocatio sacrorum, quae prophanam reddat locum.
16 Vnio a quo fiat, & dissoluatur.
17 Ecclesia polluta non est iterum consecranda, sed reconcilianda. Ecclesia quibus polluatur, eod.
18 Ecclesia polluta quomodo, & quibus reconcilietur Deo.
19 Ecclesia consecranda ceremonia. Ecclesia semel consecrata, iterum consecrari non debet, eod.
20 Templum ethnicorum quomodo edificabantur, & sacris inaugurabantur.
21 Ecclesiae & beneficia vt restaurentur.
22 Beneficiorum transmutatio quae, & quatenus permissa.

Via in superioribus beneficiorum diuersa qualitas, generali quadam nota nos docuit ecclesiasticarum personarum diuersitate, series postulat, vt de erectione beneficiorum agamus, ex qua vel in qua facile status & qualitas beneficiorum, vt a matre originem accipit. Erectio itaque beneficiorum fit, noua fundatio, restitutione status antiqui beneficij, & immutatione. Noua fundatio, creatum beneficium dicitur a Clemente v. pont. summo b, & Innocen. 3. Fundatio illa noua fit, quando augmentatur numerus praebendarum, vel ecclesiae, vbi prius non erat, erigitur: vt si ab Ismaelit, seu Agarenis ciuitates & regna a Christianis recipiantur d. Restitutio fit erectio, cum extinctum beneficium restauratur: torque modis videtur fieri restitutio, quot contrariis extingui vel supprimi potest. Idcirco non alienum erit, de extinctione seu preemptione beneficiorum agere, priusquam de restitutione, quae preemptionem 3 refert, dicamus. Ergo beneficia extingui & suppri-

mi possunt, vt amplius non sint, vel non faciant nomen: primum, quando canonice, vel praebendae extinguuntur e fructuum inopia: sicuti & augmentantur pro fructuum abundantia f. Nec non remouentur, quod videtur habere questionem, num possint tolli beneficia, vel perimi, cum Deo semel dicatum, alios in vsus transferri non possit: siue ligna sint ecclesiae h, siue vestimenta i. Nam necessitas, & maior causa huic rei gratiam facit aliquando, & honestas ecclesiastica, & ratio quadam singularis pro negotiorum occurrentium modulo, vt res alioquin inalienabiles k, propter alimenta l, & ob redemptionem captiuorum alienari possunt m, et si debita vigeant ecclesiam n. Atque iure ciuili traditum est lege aliqua, rem sacram posse prophanam fieri o: in quo notat iuriscōsultos Cicero, dum ait p, Cum leges antiquae sacrorum veteret inueterum, adiuuenit subtilitas iuriscōsultorum, senes constituere ad coemptiones sacrorum, interimentorum causa faciendas. Sed & alio modo secundò intereunt beneficia vnione, quando duo vel plura beneficia in vnum in perpetuum coniunguntur, id enim est vnio q: illud enim quod alteri vnitur, extinguitur, neque amplius perse vacare dicitur r. Et tunc proprie vnio, omittis duabus vnionis speciebus s. Vnio quippe tripliciter fieri dicitur: primum, cum duabus ecclesiis vnus & idem praeficitur t: 2. quando vna ecclesia alteri vnitur, quo casu quae vnitur, amittit ius suum, & eo vnitur, qui fit vnio v, intacto remanente iure episcopi x: 3. fit vnio, cum simul vniantur ecclesiae, nec vna alteri subicitur: & tunc ex duabus quod melius est retinetur y. Et ad hos tres vnionis modos reliqui, quos adferunt Hostiensis & Godofredus, referri possunt. Et quae sunt incorporationes & annexiones, quae eius generis sunt: nam annexa ecclesiae cum illis eadem censentur quibus annectuntur, vt non valde intersit in impetratione beneficij, adicere annexas ecclesias, si modò principalis exprimat, & valor verus annexarum, vt tradit interpres antiquus regularum z cancellariae Innocentij Pap. 8. Vnionis causa rationem habet, vel propter nimiam vicinitatem ecclesiarum, cum vtraque facile per vnum regi possit: vel cum altera caret populo ob incurisiones hostium, vel morborum luem, vel aliam ob causam. Sicuti cettis de causis imperatores ex duabus dignitatibus vnam facere possunt, vel vnam alteri vnire a. Itē & propter alterius beneficij inopiam. Quare & in vnionibus verus valor vtriusque beneficij exprimi debet, & vocari oportet in loco, & vt dicunt in partibus, antē, quorum interest, alias non valet, vt deciditur regula cancellariae Pauli Pap. 3. de vnionibus. Tertio loco extinguitur beneficium, quando reprobatur eius fundatio vel erectio: veluti primo, si in prauidicium edificetur parochiae capella, & opus nouum fuerit nuntiatum, debet deici postea edificatum b. Item secundo casu, quo & subtrahitur ecclesiae episcopalis dignitas, si aliqui proprium pastorem occiderint c. Et 3. si deiciatur ecclesiae moles & edificium d. Quarto extingui videtur beneficia, quae ab hostibus fidei occupantur e: vel saltem suspensio cultu diuino prope interitum sunt, vt non possit aduersus ea currere praescriptio, tanquam viduata pastore f. Et iure ciuili religiosa, sacraue loca esse desinunt, ab hostibus occupata g. Accedit quoque ad interitum eccle-

e. cum accessissent, & c. ex parte, de constitut. f. c. de verb. sign. ap. Greg. g. capit. i. in verbo reconsecrati, de consecrati, ecclesiar. ecclesiam semel & can. de fabrica, de consecrati, dist. 1. h. in c. concedimus, de consecrati, dist. 1. i. c. quoniam, de priuilegiis in 6. d. Sozome. lib. 7. hystor. Tripart. c. 9. e. Nicephorus Callisti lib. 7. hystor. tit. 46. f. c. nos sancto rum, & c. iuratus, 15. q. 6. c. si quem penituerit, s. i. q. 3. c. quia diligentia, de elect. l. de sent. pass. c. l. i. ex quibus, can. m. io. in p. g. c. cum accessissent, de constitutio. h. l. cum loca, de religiof. & sumpt. fune. in p. c. pastoralis, 7. q. 1. i. de sepulch. lib. 7. de bel. iudaic. c. 11. k. Macrobius lib. 5. Satur. c. 7. l. Linius, lib. 5. Deca. 1. m. Vlpianus sacra loca, l. 9. de reu. diuic. in p. n. l. nihil tam naturale, de regul. iur. in p. c. i. eod. tit. ap. Greg. o. c. sicut vnire, de excess. prelato. p. c. pastoralis, de donatio. q. Gones, in regu. de trien. postico. q. 8. i. c. ecclesias Arrianor. & c. Arrianorū, & can. Agapitus, de consec. dist. 1. p. c. de religiof. & sumpt. fune. in p.

narum, cum parietes funditus subruunt, nec remanet altare consecratum. Si tamen pars aliqua conflagratione vel inundatione, vel alio modo intereat ecclesia, remanere beneficium dicitur: & in primo casu ecclesia reedificata debet denuo consecrari in altero nequaquam. In concilio tamen Triburienfi concessum est, vt sicuti a Normanis, Selanis, Vngaris, a malis Christianis aut alio quocumque malo ecclesia fuerit incensa & combusta, liceat in capellis interim cum tabula consecrata missas peragere b. Tabula consecrata hinc videtur supplere locum ecclesiae, vel stabili altaribus: sicut altare portatile c, quod vbi que locorum & maxime in bello circumferri potest. Ne defectu aedij consecratur, vbi opus est, qui carere cogatur pabulo caelesti, hocq; antiquitus permissum Christianis, & vt Sozomenus ait d, & Nicephorus Callisti h, haec tabula vicem tabernaculi praestitit, ad quam diaconi & sacerdotes ministrabant ministraria diuina, iuxta statas cregmonias ecclesiae. Verum tamen hinc duco annotandum, non ideo beneficium extingui omnino, quod omnino ecclesia fuerit diruta: nam distinctio beneficiorum non pendet ex edificio, sed ex sacramentorum administratione, & decimarum vel reddituum assignatione: & quia possit reedificari iterum ecclesia, vel alibi officium, vel onus beneficij impleri. Quibus praecognitis, facile erit iudicium, quomodo restituantur vel reuiuiscant beneficia singulis interemptionibus contrarias causas opponentes: quia restitutio, est prioris status reparatio f. Vt quia in primo capite diximus extingui suppressione beneficiorum, vel deficientibus fructibus, apparebit restitutionem fieri reuocatione suppressionis, & fructuum incremento g. Et in secundo, si approbentur edificationes ecclesiarum antē reprobatae, vel si operis noui nunciatio tollatur, si episcopalis vel alia ecclesia in pristinum restituatur locum dignitatis, si ecclesia deiecta reficiatur, & excitetur, & consecratur iterum, si ab hostili occupatione euincatur, veluti iure postliminij h. Nisi quando constat locum omnino profanum factum: vt prope quando Deus locum cōtemnit, & testimonio aliquo diuino deseruisse eum ostenditur. Sicuti refert Iosephus i, ante excidium Hierosolymitani templi, a sacerdotibus noctu sacrificantibus auditam fuisse vocem ex adytis dicentem, migrauerunt hinc. Erat & moris Romanorum in obsidionibus ciuitatum, priusquam irrumperet, euocare earum deos, vt vocabant tutelares, & ita loca a sacris liberare, vt refert Macrobius k, qui & euocandi ritum tradit. Sic apud Lium l, dictator Veios capturus euocauit Iunonem Veiorum conseruatricem, & pollicitur Romae templum. Quod paucis explicat Vlpianus m verbis. Qui sanctum, inquit, locum liberare a religione volunt, solent inde sacra euocare. Dehinc & quae vnione extincta sunt, per vnionis resolutionem restituntur: hoc enim naturale, eodem vinculo quo quid vinctum est dissolui n. Episcopus in sua dioecesi beneficia vnit, & distinguit: summus autem pontifex episcopatus o. Episcopus tamen non vnit ecclesias sine consensu sui capituli, & paroni, quae tamen non exigit summus pontifex p. Et quando vnio fit ad vitam alicuius tantum, eo mortuo beneficium reuiuiscit in propriamque redit naturam: quia vnio haec temporaria cum tempore extinguitur q. Sed si ecclesia polluta fuerit, reconcilianda quidem Deo orationibus est: non tamen ideo denuo consecranda, vt si ab haereticis profanata sit r. Nam, vt ait Optatus

Mileuitanus s, non potest esse ecclesia penes haereticos, sed scimus quod omnes ecclesiae haereticorum sunt prostibula, & meretrices: vnus sponsor, vna ecclesia. Sic polluta homicidio, vel sanguinis effusione, vel semine, vel adulterio, reconcilianda t. Item si in ea sepeliatur excommunicatus v: nam & tunc parietes subradendi x. Reconciliatio autem fit per aquam lustralem exorizatam, per solum episcopum, non autem per sacerdotem simplicem y: idque per aqua & vini mixturem & salis, cum aspersione, & missa z. Refert autem Abdias Babilonicus a cōtemporaneus apostolorum, D. Bartolomaeum in ecclesia purificanda, quae prius erat templum idoli Astaroth, cruce per latera infixisse, & benedixisse. Verum illa sanctificatio ad nouam potius consecrationem, quam ad purificationem sanctificatē antea, pertinet. Et ideo ritus varij sunt. Nam cum construenda est, episcopus debet vocari, ciuitati qui locum designat, cruceque ibi publice figat, inquirat de rebus sufficientibus ad alimenta praeficiendum b. Sunt & alia, quae ad consecrationem ecclesiarum, & altaribus pertinent, de quibus consulendus Ioan. à Selua c, & Durandus d. Vide & can. 1. de consecrati, dist. 1. lib. 3. Reg. c. 6. Neque ecclesia consecrata est iterum consecranda e: nisi, vt diximus, ex integro corruerit, funditus delecta fuerit f. Erat & apud ethnicos mos restaurandi, & edificandi, seu conseruandi templa per pontifices suos: vt obseruare possumus ex Lioio, dum ait g, Cornelium Barbarum pontificem maximum, coactū ex consensu populi verba praere in dedicatione aedis Concordiae in ara Vulcani, cum more maiorum negaret, nisi cōsulem, aut imperatorem posse templum dedicare. Item ex verbis epistolae Aureliani ad Ceionum Bassum, apud Flauium Vopiscum h. De Palmyrenorum bonis, inquit, habes gemmas regias: fac coonestari ex his omnibus templum: mihi & immortalibus, gratissimum feceris: ego ad senatum scribam, petens vt mittat pontificem, qui dedecet templum. Alius & referendus Corneli Taciti locus i, in quo & caeremonie dedicationis praefata gentilitatis referuntur, his verbis: Undecimo calendis Iulias, serena luce, spatium omne quod templo dicebatur, euinctum vitis, coronisque ingressi milites, quibus facta omnia felicitibus ramis: dehinc virgines Vestales cum pueris puellisque patrimis matrimisque, aquis, & fontibus, amittuntque hausta, perluere. Tum Heluidius Priscus praetor, praecunte Plauto Heluatio pontifice, lustrata boue taurisque area, & super cespitem redditis exitis, Iouem, Iunonem, Mineramque, praesidesque imperij precatus, uti coepa prosperarent, sedesque suas pietate hominum inchoatas diuina ope auollerent, vitas, quibus ligatus lapis innixique fures erant, contigit. Simul ceteri magistratus, & sacerdotes, & senatus, eques, & magna pars populi, studio letitiaque commixti, saxum ingens traxere: passimq; iniecta fundamentis argenti aurique stipes, & metallorum primis nullis formacibus victa, sed vt gignitur. Praedixore Aruspices, ne temeraretur opus saxo, auroue in aliud destinato. Alitudo edibus adiecta. Haec Tacitus. De sacro Capitolij templo restituito a Vespasiano tradit, cura L. Vestini equitis quem monuerit contracti haruspices, vt reliquiae prioris delubri in paludes aucherentur, templum iisdem vestigijs sisteretur. Postmodò restauratur ecclesiae & beneficia, quando mutatio fit forma beneficij: veluti si ex capella fiat parochia, ex parochia

s. Opta. Mileuita. lib. 1. in principia, con. Donati. r. c. significati, de adulter. c. propoluiti, & c. si. de consecrati, eccles. Leni. ca. 1. c. 15. ca. l. motum de consecrati, dist. 1. v. c. consuluit, de consec. eccles. x. ca. ecclesia, in 1. c. 2. de consecrati, dist. 1. y. ca. aqua per episcopum, de consecrati, eccles. z. cano. de fabrica, de consecrati, dist. 1. a. Abdias Babilon. in hystor. Apostol. b. can. nemo, de consecrati, dist. 1. c. 1. c. 1. de censib. c. Ioan. de Sel. in 1. par. tract. de benef. q. 5. nu. 65. & seq. d. l. i. Rationales diuino offi. c. de eccl. de. di. e. cano. eccles. dist. 1. de consecrati, dist. 1. c. 1. c. 6. de sacra. non iter. c. 1. de a. po. h. f. d. can. de eccles. i. Leuit. 14. in fine, arg. l. donum, de contrah. emp. in f. ca. def. b. r. de conf. dist. 1. g. Luit. lib. 9. dec. 1. h. Vopis in Au. rel. vita. i. Corn. Tacit. lib. 20.

a Indi. c. 17. & 28. b clem. fin. de rescrip. c. in dilecto, filio, de prob. d vt in ca. 1. de verbo. signifi. in 6.

a vt in extra- uag. saluator, de p'rab. b vt in can. si episcopus, 12. q. 1. c. can. que se- mel, 19. q. 3.

episcopatus. & ex episcopatu archiepiscopatus: si ex capella simplici fiat collegiata, ex collegiata canonialis b, ex regulari secularis, vel contra ex dispensatione: iure enim communi inhibita est hac commutatio c.

De collatione beneficiorum. Cap. 6.

- 1 Continuatio c. & num prius de collatione, quam va- catione beneficiorum dicendum. 2 In collatione beneficiorum qua consideranda. 3 In tutoris datione que consideranda. 4 Beneficia tantum idoneis sunt conferenda, & qui illi. 5 Beneficia laicis non conferuntur ecclesiastica. 6 Fœmina capaces aliquorum beneficiorum. Fœmina non accipiunt primam tonsuram clerica- lem, eod. 7 Beneficium cum simplici tonsura quale. 8 Curam habens animorum beneficium, exigit sacer- dotem: studiorum tamen causa per quinquennium differtur promotio. 9 Mores beneficiandorum quales esse debeant. 10 Scientia beneficiatorum que requiratur. 11 Etas que legitima in sacerdotiis obtinendis. 12 Episcoporum & prelatorum etas. 13 Episcopus qui indigno beneficium confert quomodo puniendus. 14 Rege re alios non debet, qui se nequit gubernare. 15 Abbatis que debet esse etas. 16 Etas prelatorum in Gallia que esse debet. 17 Etas beneficiandorum dispensatur a sum. pont. ex causa. Etas gratia non fit, nisi duorum annorum, eod. 18 Episcopi iuuenes non contemnendi. Iuuenem prudentia aliquando senum vincit peri- tiam, eod. Sed raro contingentia non sequenda, eod. 19 Canonici etas que requiratur. 20 Etas beneficiandorum in non curatis beneficiis que requiratur ex antiquo & nouo iure. 21 Beneficiandi mores, eod. 22 Qualificatus beneficiarius quis. 23 Præbenda sacerdotalis tantum presbyteris etatis le- gitima, non ante tempus presbyteris factis conce- denda. Curio debet fieri presbyter intra annum, & quomo- do hoc intelligendum, eod. 24 Beneficio priuatur, qui non est clericus. 25 Beneficium habens uxorem per verba de presenti ducens, eo priuatur. 26 Beneficia regularia regularibus, secularia seculari- bus conferenda. 27 Beneficia regularia regularibus ordinis tantum eius beneficij conferenda. 28 Monachis mendicantibus nulla beneficia ecclesia- stica concedi possunt. 29 Monachis quibus, & que beneficia liceat habere. 30 Monachi eligi possunt in episcopos. 31 Episcopus a quibus debet esse immunus. 32 Beneficium conferri non potest ex illegitima coniu- ctione nato. 33 Beneficium paternum filius legitimus, & naturalis immediatè a patre capere non potest, mediatè potest. 34 Spuri filij non admittuntur in beneficio paterno nec nati ex illis, etiam legitimi & dispensati ad beneficia.

- 35 Spurius quis dispensat beneficia. Dispensatio illegitima a quo fieri debet, eod. 36 Dispensatio natalium ad sacros ordines non porrigi- tur ad beneficia. Dispensationes ad beneficia a casu in casum similem, vel maiorem non producuntur, eod. 37 Dispensatio per simplicem signaturam ad pluralita- tem beneficiorum. Per, fiat ut potitur, quot contineat beneficia, eod. 38 Beneficium conferri debet ei, qui idioma loci intelli- gat. 39 Linguarum & idiomatis intelligentia quid inuet homines, & quid noceat ignorantia. 40 Patronus debet presentare episcopo clericum diœce- seos, qui intelligat idioma, & intelligatur. 41 Alienigena in Gallia beneficia ecclesiastica non potest possidere. Albinus in Gallia quid, eod. Naturalitatis, seu affiliationis in regno litera, eo. 42 Alienigena in Britannia, Hungaria, Bononia, Ve- rona sacerdotia habere non possunt. 43 Beneficiandorum in Gallia qualitates. 44 Beneficia que vocantur certis mensibus, quando gra- duatis, aut nominatis, vel aliis debeantur. Graduatum studij tempus prescriptum, eod. Insinuatio literarum studij graduum quo tempore fie- ri debet, eod. 45 Beneficia villa murato conferri debent graduatis. 46 In nominationibus Academia, nominatus debet exprimere beneficium quod possidet, & valo- rem. 47 Litera expectantia ad beneficia debent exprimere possessa beneficia per impetram, & qualitatem eorum. 48 Nominationes, que ab Academia dantur ad bene- ficia, referuntur ad qualitatem persone secularem vel regularem. 49 Nominationum ad beneficia preferunt antiquior, qui eo anno debet que oportet insinuauerit. 50 Gratificationi inter graduatos quando locus sit. 51 & 52. Beneficia conferri quibus non possunt. 52 Bannito non conferuntur beneficium, & tamen ante re- legationem possessio beneficij non priuatur.

Ognita origine, distinctione, & ere- ctione seu restitutione, & suppressio- ne beneficiorum, antequam peruene- re possimus ad personas sacerdotum medium quoddam agnosci debet collationis & possessionis beneficiorum: cui proximè vacatio- nis speculatio innectitur. Sed prius ne de colla- tione, quam de vacatione dicendum sit, dubium quoddam moueri possit: vix enim est alterum si- ne altero cognosci, vt alterum sine altero nō pos- sit esse. Nisi erectione facta vacationem existime- mus, quæ tamen vacatio verè non est, nec vacare dicatur quod prius possessum non est: priuatio enim præsupponit habitum d. Er collatio per cō- sequens prior post electionem, quamuis post pri- mam collationem non dicantur posse conferri, priusquam vacent e. Ergo de collatione prius dica- mus, in qua quatuor perpendenda capita: genus beneficij, de quo supra diximus in diuisione eorum. Nam forma mandati habet causam determi- natam, quam sequi oportet in conferendis bene- ficiis, vt expressio vnus generis beneficij ad aliud non porrigatur f. Qualitas secundò inspicienda personarum, quibus conferuntur, vt materia: ter- tiò, qualitas eorum qui conferunt: & quartò, mo- dus conferendi, vt forma. Sic Hermogenianus § in 3 tutoris

d c. ad dissol- uendū, de de- spō. impub. l. decem, de ver- bo, oblig. l. Iu- lianus, de di- uort. e. c. 2. de con- cess. p'rab. f. c. cum in il- lis, c. 16. §. 1. & 2. c. cui, de no- min. sacerd. c. 27. & cano. ei- cui, c. 29. & c. fin. de p'rab. in 6. g. Hermog. in l. naturali, l. 7. §. si quærat, de cons. t. ut.

a ca. grave, c. 20. de p'ra b. e. cautam que, de electio. ap. Greg. l. vt gra- datus, de inu- ne. & hono. in p. c. relati, c. 3. de cōcess. p'ben- fia. Decr. ut. §. ca. de in- iuriis. b ca. 4. de ara. & quali. c. cum in cūctis §. in- teriora, de ele- ct. o. e. dudum, in l. co. in. e. c. de infir- mitate, c. cum a- deo, de retri. d. e. indemi- nitibus, de elec- tio. in 6. e in ca. vora- nus, c. 8. de cō- uen. lib. 3. De- cret. lib. 3. fca. ex licetis, de trans. g. e. p'p'etea, de ara. & qua- lit. lib. 1. Decr. tit. 14. h in reg. can- cell. Pauli. Pa. 3. de non pro- mouen. ad sa- cros ordi. i can. l. & 270. diff. k Interp. in c. §. eo tempore, de retri. in 6. l. elem. dudū, de sepult. can. ad iurimus, §. 1. 26. q. 1. Panor. in c. omnis, de p'ben. m. c. cum in il- lis, de p'ben. in 6. n. ceam te, de ara. & quali. c. nihil est, de eccl. tio. o c. si eo tem- pore, cap. 9. de rescrip. in 6. p. c. cum in cū- ctis, c. 7. §. in- feriora etiā, de eccl. ap. Greg. elem. genera- lem, de grat. & quali. c. licet cano. ca. 4. de eccl. in 6. q. can. si trigin- ta, & cano. si presbyter, 78. diffin. r ca. p'p'etea, de ara. & qua- lit. cano. sicut, 21 qu. 2. c. 1. de ara. & quali. s d. ca. cum in cūctis, de ele- ctio. t glo. in c. cum diec. in ver. gatis, de elec. v ca. nihil est, c. 44. de eccl. ap. Grego. d. c. cum in cūctis, §. 1. x. c. indecorū, de gra. & qua- lit. y l. ad Timo- thea. z d. ca. cum in cūctis, §. in- feriora, de elec.

tutoris datione considerat, an is tutorem acceperit, cui fuerit dandus, an is dederit qui dare potuit: siue datus, cuius dandi facultas erat, & num pro tribunali decretum interpositum sit. Summa autem prioris capitis hæc: beneficia non esse confe- renda nisi idoneis a. Capacitas prouidentorum consistit in ordine, legitimis moribus, scientia, & etate, & qualitate b: quæ in ordinibus ritè exhibendis requiruntur, iam supra exequuti sumus. Desideramus autem in personis, quæ beneficium acceptura sunt, ordinem ecclesiasticum præcedere, vt coopati sint in numerum eorum, qui in sorte domini se transferunt: laicis enim conferri beneficia nequeunt c. Demptis his beneficiis, quæ mulieribus conferri possunt Vestalibus: quæ, quia clericatus beneficio gaudere nequeunt, sine clericali eligi possunt ad prioratum administrationem d. Neque enim aliquam mulierem licere ton- sutare statuit Alexander 3. summ. pontifex e. Verum tamen in masculis obseruandum est, interdum sufficere clericatus ordinem in beneficio obtinendo f, quod ideo dicitur beneficium cum sim- plici tonsura. Aliquando & maiores ordines requiruntur aliis beneficiis præficiendo, vt putà sub- diaconatus: & alij minores etiam ex dispensatio- ne, si de ecclesia agatur, quæ curam animarum habet annexam g. Atque tunc oportet intra breue tempus ad presbyteratum promoueri præfectum, vt supra diximus in diuersitate nomenclaturæ beneficiorum, in tertia diuisione, nisi dispensatio fiat causa studiorum per septenniū, vel quinquen- nium: quo casu sufficit intra annum ad subdiacon- natum promoueri h. Mores præficiendorum bene- ficiis eodem modo perpendendi, quo tradidimus in ordinatione faciendâ: nam olim ordina- tioni, beneficiorum datio in titulum coniuncta erat i. Atque probum argumentum est, vt qui non possit ordinari, incapax sit beneficij k. Scientia, seu eruditio in beneficiandis paulò maior, quam in ordinandis requiritur, in parochialibus potis- simum ecclesiis: quia onus prædicandi quoque cis incumbit, & notio & iudicium peccatorum in foro penitentiali l. Nec tanta sufficientia in sacer- dotalibus præbendis, quanta in curionibus m exi- gitur. Etas legitima ad eam n, tempore collatio- nis o instituitur debet: atque ideo in decanatu, ar- chidiaconatu, & beneficio curam animarum habente annexam, exigitur, vt prouisus 25. annum attigerit, & scientia & moribus commendatus existat, ex concilio Lateranensi p: quamuis olim trigessimus annus exigeretur in presbyterandis q, quales debent esse ad regimen parochialium ec- clesiarum vocati r. Et trigessimus quoque hodie ex eodem concilio exigitur in prælatis s, nec dispen- sari posse per episcopum minori 25. annis contra concilium Lateranense, vel in episcopo minori 30. ann. placuit t. Episcopus porrò, qui hominem insufficientem scientia, vel inhonestam vitam, vel atatis illegitimam prouidendo approbauerit, suspen- ditur à perceptione proprii beneficij, donec veniam mereatur: nec indigni successor potest consti- tui. Et certè indecorum est, eos ad regimen aliorum promoueri, qui seipfos non norunt gubernare x: vnde exigit D. Paulus y in eligendo episcopo, vt sit sua domui bene præpositus. In ab- batia, quia in aliis quam episcopatu sufficiens 25. anni z, puro & totidem sufficere conferenda: nisi ius prælaturæ & trigessimus exigit, quòdque me- dius est. In Gallia sufficiunt 27. anni ad prælaturam obtinendam, & eius etatis virum potest nomina-

re rex summo pontifici, dummodo alia qualitates desiderata ad sint, ex conuentionibus Gallicis a. At ad monasteria, & prioratus conuenticuales, & electiua alia regularia beneficia, ad quæ rex Gal- liarum nominat, sufficiunt anni 23, dummodo no- minatus aliter idoneus sit b. Verum arbitror ex 17 causa posse per summ. pontif. dispensari etati, si prudentia & rerum scientia eam suppleat c. Sicuti veniam etatis solet princeps iuuenibus probis mo- ribus instructis concedere, dummodo impleue- rint 20. annum, & mulieres 18. d Regula autem cancellaria Pauli Pap. 3. super etatis defectu gra- tiam posse fieri tantum duorum annorum tradit, habita prius iuformatione idoneitatis. Erat inue- 18 nis Timotheus episcopus à D. Paulo præfectus: vt ex verbis epistolæ ad eum missæ constat e, μηδεις σε πης νεβηλιος καταρονειτω, ἀλλὰ τύπος γίνε πών πιστών εν λόγῳ, id est, nemo iuueniorem tuam contemnat, sed esto forma vel exemplum fidelium in sermone & c. Cuius exemplo D. Ignatius f Damam episcopum Magnesium iuuenem, honorandum esse docet Salomonis & Iosue quoque exemplo. Quia non longi, inquit, temporis spatium, sed spiritus sanctus scientes & sapientes reddidit. Possunt esse quamuis rarò cani iuuenis sensus, vt Danielis prudentia se- num malitiam aliquando vicit, & sæpe vasa inno- centia, & pura iuuenum Deus inhabitare non de- dignatur, & erudire præter vulgarem hominum ordinem: neque enim perperuò ipsi homines sua loquuntur, sed Deus est, qui in illis loquitur. Verum tamen non sunt temerè exempla eorum, quæ rarò accidunt, sequenda: cum periculum anima- rum ex episcoporum præfectura non leue sit, sed perniciosissimum. Et vix iuuenis, qui non exper- tus est etate rerum varios casus, potest hanc pasto- ralem curam probè, quantumvis literarum peri- tus, exequi. In senibus est prudentia, & iam in iis quantum illorum valeant artus in pugna hac spi- rituali, licet annotare: in iuuenibus promptus qui- dem ad dignitatis ambitionem animus & ad bi- bédum calicem inexpertæ vires & dubia, & neo- phitorum ordinationi succrebit superbia. In non curatis beneficiis & minoribus, & intra pupilla- rem etatem, quem posse canonicū esse etiam ec- clesie cathedralis non ambigitur s: dum pueri non sint: quamuis curata non possint consequi h. Et hæc est sententia glossarum i. Quibus repugna- 19 bant alij, vnde sequi oportet nunc regulam can- cellaria: 17. quæ statuit prouisiones, seu concessio- nes, vel mandata de prouidendo de cathedralium ecclesiarum canonicatibus, seu præbendis, non va- lere, nisi prouisus 14. suæ etatis annum compleue- rit: & si fiant de canonicatibus, & præbendis eccle- siarum collegiatarum, decimum, nisi expressè in prouisione per summ. pontif. etatis fiat dispensa- tio. Notatque ibi glo. antiqua, ordinarium non posse in his dispensare, aut minoribus illa benefi- cia conferre. Ceterum alia beneficia minorâ pos- se conferre maioribus septennio, vt si portio sit 20 se conferre maioribus septennio, vt si portio sit quæ non sit canonialis collata, arg. l. de pretio, De publicum rem actio. In concilio tamen i ridetino k statutum, ne etiam in minoribus ordinibus con- stitutus, possit ante 14. annum beneficium obtine- re. Ultra etatem legitimam iura exigunt in eo, 21 qui præficiendus aliis est, summopere bonos mo- res, quibus & exemplo cum doctrina possit aliis præluere, eosque interdum præferunt iustis na- talibus l. Dehinc qui adipisci vult beneficium, 22 debet eius conditionis esse, quæ præscripta est na- turæ beneficij, vocant ideo qualificatum qualita-

a s. i. de regi ad prelati. no minat. in con- cord. b s. monaste- rii, de reg. ad prelat. nom. in concord. c c. fin. de de- spon. impub. d l. 2. de his qui veni. atar. impetr. libr. 2. C. tit. 45. e ad Timo. 4. f D. Ignatius, epist. 6. g ca. ex eo, c. 32. de electio. in 6. h vide c. super inordinata, c. 35. iuncta glo. in verb. pueri, de p'rab. ap. Grego. i in dist. cc. ex eo, & super inordinata. k Sess. 7. tit. de reforma. ca. 5.

currant doctores cum doctoribus, & licentiati cum licentiatis, bacchalaurei cum bacchalaureis eiusdem facultatis, ordinis, & anni, electio erit libera collatori: quod si diuersa essent facultatis gradibus paribus, theologus canonista, canonista ciuillista, ciuillista medicus, medicus artium graduatopraefertur. Subinde dicimus beneficia potissimum curata, non posse conferri furiosis, coniuugatis, vel desponsatis per verba de praesenti, quia & eo ipso facto possessa amittunt: nec promotis per saltum, vel extra tempora ordinatis, vel vno tempore sacros plures accipientibus ordines, bigamis, schismaticis, simoniaci, reo criminis laesa maiestatis, sortilego, sacrilego, relegateo seu bannito: quia non potest deseruire, & ita iudicatur in senatu Tholosano anno 1539. in vigilia natiuitatis Domini, licet beneficio, quod ante condemnationem haberet, quis non priuaretur. Minus conferri possunt falsario literarum Pappae, excommunicato, suspenso ab officio & beneficio, apostata, sodomitae, qui peior homicida, publico concubinario monito nec emendato: homicida, quia non potest promoueri ad clericatum, proinde nec militi, qui bellum frequentauerit: morbo mentali detento, periurio, si de periurio fuerit per sententiam damnatus, vsurario publico & manifesto.

De qualitate conferentium beneficia. Cap. 7.

- Beneficia conferunt tantum clerici, non laici.
- Beneficia conferre ex priuilegio quomodo laici possunt, & qui. *Priuilegium summi electio in potestate regis Galliae olim eod. Ad beneficia nominat rex Galliae eod.*
- Summum pontificatum & cardinalatum qui conferant.
- Praelatos qui eligant.
- Beneficiorum collatio iure ordinario pertinet ad episcopum diocesanos.
- Capitulum sede vacante non confert beneficia collationis episcopalis, praesentatos tamen instituit: communis etiam collationis cum episcopo confert beneficia, & permutationes admittit. *Collatio beneficiorum inter fructus episcopales eodem.*
- Episcopus ante confirmationem non confert beneficia episcopatus.
- Archiepiscoporum, & Patriarcharum in beneficia potestas.
- Summ. pontifex qua beneficia iure proprio confert.
- In beneficiorum collatione concurrunt summ. pontifex cum ordinariis, & qui potior tempore, potior iure.
- Legatus a latere summ. pontif. in beneficiorum collatione concurrunt cum ordinariis, non alij legati missi, aut nati. *Legati apostolici priuilegia remissu eod.*
- Beneficiorum tituli iuris positivi, & in arbitrio summ. pontificis sunt.
- Graduatus insinuans quando praenuntiat summ. pontif. in collatione beneficiorum. *Patroni praesentatio praenuntiat collationem Pappae eodem.*

- In praenuntiationibus ordinariis, & summi pontificis obseruanda.
- Beneficia conferri & vicarius loco episcopi.
- Vicarius episcopi quando confert beneficia praesente episcopo.
- Collatio beneficiorum ad alios quam ordinarios pertinet, consuetudine, priuilegio, praescriptione. *Collationis beneficij capituli cum episcopo vna, vel diuisi modi eod.*
- Collatio beneficiorum ad laicos, & mulieres interdum pertinet.
- Collationum ius & fructus beneficiorum quomodo ad regem Galliarum pertineat.
- Parochiales ecclesiae non veniunt in ius regalia principum.
- Imperatoris & regis Apulia ius in beneficia. *Hungaria ius in beneficia eod.*
- Aragonia regis ius in beneficia ob Mauros depulsos.
- Regalium in beneficiis causa quadam.
- Decimas laici quomodo possidere possunt.
- Regum auctoritas in sacra.
- Reges ethnici aliquando sacra tractant, & fecerunt.

Non conferendis beneficiis prior regula collatorum constituenda est, clericos esse debere qui conferant: ideo hanc omnino iure communi potestatem fuisse a laicis personis secretam, quia ecclesiastica non possunt tractare, vt saepe diximus. Verum tamen ex priuilegio quaedam potestas illis in beneficia conceditur, quae non vsurpatur ex propria auctoritate: vt in electione summi pontif. olim Galliarum imperatori permittitur, postea eiaratum. Habet & ex priuilegio rex Galliarum ad praeraturas nominationem. Item & in aliis, si sibi ius illud in fundatione retinuerit, & summ. pontifex approbauerit. Quandoque & aliis laicis ex priuilegio collatio permittitur beneficiorum. Itaque iure communi hodie summ. pontif. ficatus conceditur per collegium cardinalium, cardinalatus a sum. pontifice: quamuis ex concilio Basiliensi aliis cardinalibus referretur electio. Ad praeraturas ecclesiarum, in quibus est capitulum, iure ordinario eligit capitulum, seu congregatio, vel collegium, & singuli ex illis vocem habent electionis, vt in capitulo, si sint in subdiaconatus ordine: non aliter: confirmatio electionem sequitur, sed de his postea. In aliis beneficiis, collatio iure ordinario pertinet ad episcopum eius dioceseos sub qua sunt: quia omnes basilicae eius curae in sua diocesi commissae: Haecque etiam in parte sollicitudinis dati coadiutores episcopi summo pontifici, vt partitis oneribus mandata caelestia facilius executione demendantur: vocati namque in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Proinde de sede vacante, capitulum non potest beneficia conferre, quamuis praesentatos institueret post se: quod collatio proprie ad ius episcopale pertinet, & inter fructus episcopales successoribus episcopis referuanda sit. Nisi interim summus pontifex contulerit, vel nisi ad episcopum & capitulum collatio communiter pertineat: nam vacante sede, tunc solum capitulum confert, non aliter: sed tantum vacanti beneficio aequonum potest constituit, sicut & ex causa permutationis beneficia concedere, si credamus Panormitano. Itaque constat episcopum, qui suo iure

et 101.6. dist. 7. factio sancta de elect. canon. si q. deinceps. 16. q. 7. c. Marfana, c. quilibet, de quilibet, de electione, 10. dist. f. ca. quamuis sit graue, de decimis, cum similib. g. cano. Adria. in cap. in synodo, 63. dist. cano. Vota, 2. c. quia sancta, eod. h. can. tibi, 61. dist. in can. ego Ludouicus, ca. constitutio, eod. dist. i. de regia ad praeratu. nomi. in c. concord. Rufus, in tract. de iure regali. c. can. Eleutherius, 18. q. 2. c. quidam, de c. sib. & ibi Pan. c. dilectus, in 3. c. 34. de prob. 1. vt in d. c. dilectus. m. c. licet, de elect. ap. Greg. c. vbi, eod. tit. in 6. n. elem. de Romani de elect. o. s. fin. de numero & qualitate. cardinal. in prag. sanct. p. c. i. & ca. cum terra, c. nepro de elect. de elect. 5. c. tit. in prag. sanct. cano. congre. gatio, 16. q. 2. c. abbas, ca. abbatem, 18. q. 2. c. nobis, de iur. patro. q. elem. 2. de g. r. c. eam, de refcrip. ca. c. g. querente, de offic. ord. cap. cum venisset, de instit. c. 1. de capel. mona. ca. cum ex in iuncto, de hereti. s. can. nullus, & can. omnes basilicae, 16. q. 1. c. omnes basilicae, de consec. dist. c. 2. de instit. r. ca. mandata, de praesumpt. v. c. ad honore, & vfu pallij, ap. Greg. x. c. 2. ne sed. vac. ap. Grego. c. 1. eod. tit. in 6. can. presbyteri, 24. dist. in. ca. 1. de instit. y. gl. in c. cum olim, de maio. & obed. z. d. ca. vni. ne sed. vac. in 6. a. c. cum vos, de offi. ordin. b. Panor. in c. cum olim, de maio. & obed. in sex. dubitatione.

iure confert, esse ordinarium collatorem beneficiorum, si modò is episcopus confirmatus sit: nam electus solum ante confirmationem conferre non potest beneficia, etsi alia ei quaedam, vt in episcopo diximus, permittantur episcopalia. Ceterum dum de episcoporum potestate circa beneficia agitur, non valde difficile est obseruare haec eadem locum habere in archiepiscopis & patriarchis, & summo pontifice: singuli enim habere dicuntur episcopatum, in quo tamen alij aliis maiorem dignitatem & potestatem in quibusdam negotiis sunt, vt apparebit ex serie dicendorum. Summusque pontifex etiam confert beneficia iure proprio solus, vt deuoluta, item si ei subiecta tantum sint: vel transferendi sunt episcopi. Concurrunt autem cum episcopi cuiusque potestate summus pontifex in conferendo, ideo iuri praerogationis est locus inter priuilegiis de vno & eodem beneficio a summo pontif. & ab ordinario, vt potior tempore, sit potior iure. Est enim pastor generalis vniuersi gregis catholici & Christiani summus pontifex, alij in partem tantum sollicitudinis vocati, vt dictum est. Quare & legatus a latere summus pontifex, qui cardinalis est, potest quoque in prouincia sibi commissa per concurrunt conferre beneficia. Quod aliis tamen legatis missis, vel natis ratione adeptae ecclesiae non licet: nisi specialiter concedatur. Quam quaestione latius videbis explicatam apud Ioannem de Selua, per sexaginta duo contraria, vbi fuisse de potestate legati apostolici, & eius priuilegiis. Summus pontifex in causis beneficialibus habet plenissimam potestatem, episcopi semiplenam, secundum interpretes, & Pappa concessit collationem beneficiorum episcopis. Estque per concessione reuocandi ea potestas, vt & legem ex arbitrio reuocat. Quia & tituli beneficiorum sunt de iure positio. Ita iure ordinarios priori concessione praenuntiat, & mandatis. Non secus quam cum plures eiusdem negotij possunt esse iudices, alius alium praenuntiat & alij praerferri potest. Sicut & Pappa etiam potest praenuntiat per ordinarium in collatione. Et in Gallia quoque, quando ante mandatum summi pontificis de prouidendo graduatus conditionis requisita interpellauit episcopum vel capitulum vel alium collatorem, sibi conferri beneficium: tunc Pappa, vt praenuntiat, non potest praenuntiat eum in eo. Idipsum quoque verum est, si ante collationem Pappa praenuntiat patronum, quamquam praesentatus post prouisionem alterius a Pappa factam institutus fuerit. Ceterum in praenuntiationibus summi pontificis, & praerogatione impetrantium, obseruandum est, vt impetrantes sint qualitatis requisita in beneficiis collatis, vel sint dispensati legitime ab eo, qui potestatem habet. Item nulla collatio pontificis summi non praenuntiat ordinarium, vt si contra priuilegia & conuentiones Galliae, & summi pontificis fiat. Nec praestat impedimentum, quod de iure non fortitur effectum. Et quod nullum est, effectum non producit. Sicuti etiam si praenuntiat summus pontifex conferendo contra regulam cancellariae, de verisimili notitia, vel si ex dolo impetrantis praerogatio fiat: puta, quia vt praenuntiat & deciperet ordinarium, celauit mortuum vltimum possessorem, donec impetrauerit. Vel quando fieret fraus regulae cancellariae de publicandis resignationibus. Nec confert iure praenuntiationis summus pontifex quae iure regali ad re-

gem pertinent. Loco episcopi vicarius eius potest test confere beneficia, si episcopus illi specialiter concedat & mandet, non aliter. Nec tamen ideo minus potestas penes ipsum episcopum remanet conferendi, etiam si sit & penes vicarium illius: quare & poterit is conferre. Derogatur namque ipsa episcopus conferendo mandato, & generi per speciem derogatur. Atque Vicarij officio suo non funguntur, nisi absente episcopo, vel cum is non potest, vel non vult officium praesens exercere. Praeter ordinarium episcopum seu eius vicarium, conferunt & alij, vel ratione consuetudinis probate, vel in vim priuilegij vel praescriptionis. Quocirca consuetudine vel statuto seu vfu, praebendarum collatio ad alios pertinere potest quam ad episcopos. Et aliquando capitulum beneficia confert capitulariter, & vt dicunt, in communi: interdum singulares eius capituli canonici, vel iure capituli, vel iure proprio canonice, vel ratione dignitatis, vel personatus, vel officij, vel de consuetudine, vel statuto ecclesiae, vel ratione praebendarum. Ea ratione interdum episcopus confert vna & coniunctim cum capitulo, interdum de consilio & assensu capituli: vt & capitulum secundum statuta, interdum disunctim sine episcopo, & aliis cum consilio episcopi. Conferunt ex priuilegio laici, imo aliquando & mulier, vt comitissa Flandriae: nisi caput quod de ea meminit intelligamus donationem praebendarum, esse praesentationem, vt alibi etiam donatio pro praesentatione accipitur. Refert & Rota, ad abbatissas collationes quoque pertinere: sunt & aliae, quae priuilegio conferunt. Et interdum episcopatus Summus pontifex aequonum, & visitatorem ecclesiarum vacantibus constituit, qui praebendas eius & beneficia conferunt, vt in cano. obitum, 61. distinct. & ibi gloss. penult. & in cano. non liceat, 12. quaestio. 2. Literis quoque summi pontificis aliquando committitur receptio canonici & collatio aliis, quam episcopis. Rex Galliae in certis ecclesiis vacantibus, quae iuris regaliae sunt, pendente vacatione beneficia vacantia, quae ad eius ecclesiam collationem pertinent, confert, & fructus alibi percipit: donec pontifex promoti, sacramentum fidelitatis ab illo acceperint. Quod priuilegium agitarum fuit sub Nicolao 3. summ. pontif. in curia Roman. Et consuatum in Gallia, vt constat constitutione regia Philippi Pulchri anno 1334. mensis Octobris. Quamobrem in vacatione harum ecclesiarum regaliu, manus ei iniicit, pontifex sub tutela sua, & aequonum constituit, qui fructus sede vacante colligat, & recipiat eo modo, quo viuens praepositus faceret. De hoc iure sic meminit concilium Basiliense, dum de taxatione quintae partis valoris agit beneficiorum, exceptis beneficiis, quorum ius patronatus, praesentatio, collatio, institutio, vel praesentatio ad regem iure regaliae vel alia pertinet. Et ad hoc ius plura capita pontificum referenda sunt. Habet & ius hoc rex Angliae in quibusdam ecclesiis cathedralibus sui regni, vt praebendas earum conferat, & alia beneficia

z. c. generali, de elect. in 6. Rubeus, tract. de iure regali. c. cap. final. de offic. vicar. in 6. b. Ioannes Andreas, in cap. si capitulo, in glossa ad verb. exequatur, de concess. prob. in 6. gloss. in c. dudum, & c. quamuis, 2. eod. tit. in 6. c. l. generi, de regulis iuris, l. sancti legum, de pen. in P. d. c. cum nullus, 5. episcopo, de tempo. ordinat. in 6. facit lex iudicium soluitur, de iudic. in P. vide plura de potestate vicarij circa beneficia, apud Ioannem de Selua, in tractatu de beneficiis, 11. c. fin. de praebendis, in 6. c. ex frequentibus de instit. apud Gregorium c. si capitulo, de concess. prob. in 6. f. cap. fin. de praebendis, in 6. ca. cum in illis, eod. g. vt toto c. r. ne sede vacant. in 6. cap. cum ecclesia, de elect. h. vrin. c. dilectus, in 3. de praeb. ap. Greg. c. cum inter, de consue. ca. Adrianus, in 2. 63. dist. hocque late prosequitur Ioan. de Sel. in tractatu de beneficiis, in c. c. par. 2. q. 23. in vtramque part. i. vt in cap. dilectus, de testib. k. capit. fin. de concess. praeb. l. Rota, decis. 190. in antiquis. m. c. dilectus, de prob. c. is cui, eod. in 6. Zabarella, c. s. s. l. 136. n. vt in c. 4. de refcrip. in 6. c. is cui conceditur, de praeb. in 6. o. Archidia. in cano. imperij, 20. dist. Specul. in titu. ne sed. vac. vltim. col. ibi, item etiam reges, Rubeus, in tract. regali. in r. par. praesentatio, de orig. reg. Conf. in tractatu de po-

testate regali. quaest. 51. p. Ioan. Andr. in c. 2. post Ioan. Monac. ibi, num. 3. de praeb. in 6. q. vide Boer. decis. 22. num. 9. r. s. item quod dicta, de annat. in prag. sanctio. s. cap. cum inter vos, de consue. c. dilectus, 3. de praeb. can. Adrianus, can. ego Ludouicus, 63. dist. s. vt in c. ex diligenti, de iur. patro.

a off. antiq. in s. h. e. quod dicta, in ver. e. galig. de anna. in pragm. san. c. 10. b. in c. cum olim. de maio. & obed. c. Prob. in tract. penfo. 4. 2. part. prime. d. Specu. tit. de prob. s. reftar. ver. item nota. Boer. in de. c. 32. num. 8. e. gl. in summa 17. q. 7. f. Balous. in l. praescripta. 2. colli. de nec. imper. offer. g. ca. generali. c. 13. de electi. in 6.

h. Francif. Tara. li. de regib. Hispan. in Alphonfo 6. i. ca. generali. 5. qui vero. de electi. in 6. k. cano. Eleutherius. 18. q. 2. c. praterea. in 2. & c. nobis. de iur. patro. l. facit can. in facris. 16. q. 1. Felinus. in ca. cum venerabilis. 12. col. de excep. Cardinal. consil. 122. incip. quidam habens feudum. m. c. ex diligenti. de iur. patr. n. d. c. generali. 8. qui vero. de electi. in 6. o. c. prohibemus. de deci. p. c. cum apostolica. de his que sunt a prelat. sine consen. cap. q. c. 1. de sacr. vnt. x. 1. Parallo. c. 24. s. 3. Reg. r. 1. t. 1. Machabae. c. 8. vide c. electos. circa medium dist. 21. c. can. ego Ludouic. 9. id. que. & can. Adrian. 63. dist. melius in can. hinc est. in ver. ho sine regali provisione. 6. q. 1. can. in synodo. ead. q. 1. x. Pompo. Latus. de sacerdot. in honore regis. hic facris praefectum tra dit Dion. Halicar. in 6. y. Dio. Halic. li. 2. antiq. Roman.

20 sede vacante, (exceptis parochialibus ecclesiis, que non cadunt in regalia:) illo etiam tempore percipiat temporalia, & fructus a, & collationes beneficiorum ad eum pertineant, quae in fructu sunt b, vt & praesentationes, electiones, & similia c. Imperator quoque priuilegium habet, quo ei permittitur in qualibet ecclesia Alemania iudicari recipi vnum, appellaturque collationes illae hodie primariae preces, teste Speculatore d. Et rex Apulie, cui vult dar beneficia e, & Hungariae quoque f. Verum plus est regalia in Gallia, quam priuilegium illud imperatoris, cum & custodiam & fructus ecclesiarum recipiat ex permissione concilij generalis: dummodò de nouo in ecclesiis praeter antiquam consuetudinem nihil vsurpet, quo casu verantur regalia g. Non enim in omnibus ecclesiis ius regaliorum regi competit, sed in aliquibus. Vrbani. 2. summ. pontifex Petro regi Aragoniae, quod Mauro expugnasset & depulisset, decimas, primitiasque, & omnia concessit beneficia iuris patronatus omnium ecclesiarum & ciuitatum, a quibus fidei hostes eiecerat, vt ipse & sui successores in perpetuum quibus vellent concedere possent, exceptis episcopatibus h. Cur autem potius in aliquibus, quam in omnibus ecclesiis permittitur ius fuit regaliorum, rationem habere potest: vel a fundationis causa i, in qua qui fundat vel dotat, potest hoc sibi reseruare, vt adueniente vacatione fructus suos faciat k. Itaque in ecclesiis, & monasteriis, quae fundationis regiae sunt, legitima hoc pacto erunt regalia. Vel quia feudi regij sunt ecclesiae, & ideo mortuo prapposito ad regem feudum rediit, & beneficia quae ex eo feudo erecta sunt l. Ita fructibus ad regem deuolutis collatio beneficiorum ad regem pertinet m. Item etiam ratione vsus vel antiquae consuetudinis n, cuius initium non extat memoria: nam & illa praescriptio immemorabilis laicis potest concedere ecclesiastica alioquin prohibita. Vt in decimis patet exemplum quas possidere nequeunt o: & tamen immemorabili praescriptione recte habent p. Posset hic regum adferri auctoritas, & eorum consecratio, quae participes illos sacrorum quodammodo facere videtur q. Sicut & apud Iudaeos regibus circa ecclesiarum ministros concessa potestas sede pontificia vacante, aut quando reformabant templorum aedes vel ministeria, vt annotare licet in Dauide r, Salomone s, Iuda Machabaeo t. Verum haec non sufficit auctoritas, alioquin communis esset omnibus aliarum gentium regibus, quibus tamen id non conceditur. Et proinde rectius dixerim cum fundatione, feudo, consuetudine, auctoritate & priuilegio concurrere, quod principibus Gallicis Christianis, vt potest in sedem & fidem apostolicam deuotissimis & officiosis, concessum est v. Nec incicias eundem, Christianis regibus hoc ius concedi potuisse, sicuti & ethnicis regibus Romanis concessum interdum sacra publica facere, vt extincto regio nomine, rex sacrificulus constitutus est, cuius sacerdotium postea pontifici subiectum erat: ne nouae libertati, additus nomini honos offereret x. Regis, inquit, Dio. Halicar y. haec eximia munera fuerunt, primum, vt sacra curaret atque sacrificia, per eumque gereretur quicquid ad placandos Deos pertinet. Deinde, vt morum patriorum & legum haberet custodiam, & iuris, siue naturalis, siue quod scripta & pacta continet, &c. Et de imperatore Dio Cassius, semper, inquit, Imperator summum pontificatum gerit, & inauguratur omnibus sacerdotibus, idque

fit, vt omnes religiones & sacrificia in sua habeat manu z. Idipsum apud Aegyptios obrinuisse Plato testatur, & apud alias quasdam nationes Aristoteles b. Imò senatus Romanus, aliquando in honorem Iulij Caesaris constituit, vt si illi filius nasceretur, is summus pontifex esset c. Caius Caligula Imper. Germanici & Agrippinae filius, matrem suam Augustam & Augusti sacerdotem fecit, omnesque Vestalium honores tribuit, eisdem sacerdotibus quoque suis dedit d.

De iuribus regaliorum.

Cap. 8.

- 1 Regalia durant vsque ad adeptionem possessi onis corporalem.
2 Regaliorum sunt commenda.
3 Regalis collatio publicanda.
4 Regalista mortuo colligante ab ordinario prouiso, in locum litigantis subrogatur.
5 Regaliam sine aliqua exceptione tenetur capitulum admittere.
6 Regalista collatio non vitiatur omiſſa qualitate eius.
7 Regalia beneficia non confert per praenotionem summus pontifex.
8 Regalia que sunt beneficia.
9 Regalia ecclesiis remitti possunt.
10. 11. 12. 13. In regalia que vacationes incident.
14 Regaliorum iura rex confert etiam infantibus.
15 Rehabilitatio ad beneficium incompatible non conceditur in prauidicium iuris regaliorum.
16 Regaliorum controuersia ad curias tantum supremas pertinet.
17 Rex confert in regalijs praebendas vnitas & suppressas.
18 Regaliorum iura in quibus ecclesijs regi non competant.
19 Collationis plenum ius in quibusdam ecclesijs regni.
20 Regaliorum ius non habet locum in ecclesijs, quae curam habent animarum.
21 Regaliorum iure que conferantur beneficia a rege.

Orro priuilegia regia, quae regalia dicuntur, plura sunt, quae colligit Ruseus proprio tractatu. Primum, vt si sedes beneficij non sit repleta tam de iure quam de facto, aperiat via regaliorum iuri: vnde si collatio alicui facta sit ab ordinario canonice, nec is apprehenderit possessionem corporaliter, vacat beneficium iure regaliorum. Aliud, vt beneficium possessum in commendam quocunque tempore quis obtinuerit, semper cadat in regalia f. Tertium, quod si quis habuerit collationem a rege in vim aperturae, vt dicunt, regaliorum, & illam non publicauerit, sed suppresserit, secundum impetrans praefertur primo impetranti, potissimum quando est in notabili negligentia per lapsum triennij g. Quartum, si litigant regalista, & ab ordinario prouisus, qui pendente lite cesserit, vel mortuus fuerit, regalista consequitur voces, vt dicunt, sedem, iura, & emolu-

z. Dio Cassius lib. 53. histo. a. Plato. in lib. ciuili vel de regno. b. Aristo. lib. 3. Polit. c. 10. c. Dio Cass. lib. 44. histo. d. Idem lib. 59.

e in constit. reg. Phil. Fulchri. & ita iudicatu refert Ruseus, in 1. priuilegio regali. f Ruseus, in 3. priuileg. regal.

g Idem Ruseus explicat in 4. priuileg. rega.

a Idem in 5. prin.

b Idem in 6. priuileg.

c Idem in 7. prin.

d Idem in 9. prin.

e Idem in 8. prin.

f Idem in 11. priuileg.

g Idem priuileg. in 16. vi. de & priuilegium 27.

h Ruseus priuilegio 12. explicat. i Ruseus explicat priuilegio 10. 11. & 14.

k Idem priuileg. 20.

l Idem priuileg. 21.

m Idem priuileg. 22.

n Idem priuileg. 23.

o Idem priuileg. 24.

p Idem priuileg. 25.

q Ruseus, in 26. priuileg.

r Idem priuileg. 28.

s Idem priuileg. 29.

t Idem priuileg. 30.

v Idem priuileg. 31.

x Idem priuileg. 32.

emolumenta beneficij, perinde ac si nulla lis mota fuisset: quamuis alius superueniat, noue, qui ius & litem defuncti prosequatur a. Quintum, capitulum non potest reicere regalistam, quin teneatur eum recipere, etiam si constaret ei de iniustitia & defectu tituli b. 6. In impetratione a principe facta beneficij regaliorum, non vitiat gratiam omiſſa qualitas, quae expressa remorari possit principem a collatione c. 7. Quod ea beneficia Pappa iure praenotionis non confert, sed solus rex d. Octauum, cadunt in regalia non tantum beneficia vel praebendae, quae in erectione ecclesiae fuerunt fundatae, sed ea quae postea instituta e. 9. Regalia postulat a rege ecclesiis remitti f. Non tamen in alios, quam reges transmitti possunt: quia hoc ius est annexum diademati seu coronae g. Decimum, quod rex apertis regalijs non solum prouidet praebendis & dignitatibus ecclesiae cathedralis, per mortem naturalem vel renunciationem, sed etiam si quis irregularitatem contraxerit immiscendo se saeculari & enormibus, vel habitu mutato miles saecularis factus fuerit, vel homicidium fecerit, aut perinrium incurrerit, statim, non expectata sententia priuationis h. 1. Vt si episcopus vel archiepiscopus promoueat ad cardinalatum statim in regalia cadet i. 12. Vacante ecclesia iure regaliorum, si is qui beneficium habet ad eius collationem pertinet, fuerit excommunicatus a prouidente seu officiali pro debito ciuili, & denunciatus talis fuerit publicè, potest rex iure hoc conferre illud k. 13. Per acceptionem secundae praebendae vacat primum collatum iure regaliorum, & ad regem reuertitur l. 14. Beneficia quae vacant ante aperturam regaliorum, si regaliorum quoque tempore vacent, iure regaliorum conferri possunt m. 15. Beneficium vacans vel de iure vel de facto, non obstante quod possesserit possederit per triennium vel 20 annos pacifice, conferri a rege potest pendente iure regaliorum n. 16. Quod & si 14. annis natis tantum praebendae metropolit. ecclesiarum conferantur, tamen iure regaliorum vacante ecclesia, a rege septenni possunt conferri o. 17. Dum ius regaliorum regi aduenit, & beneficium per incompatibilitatem vacet, non potest Roma pontifex per dispensationem suam, rehabilitare per sonam in prauidicium regaliorum p. 18. Cognitio & determinatio collationum beneficiorum in regalijs vacaturorum ad curias supremas solas, siue de possessorio, siue de petitorio agatur, pertinet q. 19. Hoc iure competente, potest rex conferre praebendas vnitas & suppressas r. 20. Regalista non tenetur in impetratione mentionem facere de beneficijs alijs iure regalijs obtentis s. 21. Rex aduenientibus regalijs facit fructus suos pendentes, siue vina, siue grana sint, aut redditus annui quocunque nomine censeantur: & est in electione regis, sequi locarionem a praemortuo episcopo factam, & stare colonis, & percipere fructus, vel ab ea abire. Sicut est receptum in domino feudi respectu vassalli sui deficientis homine seu vassallo t. 22. Constitutiones apostolicae, vel statuta & consuetudines ecclesiarum non impediunt aut vincunt regem, quin possit vti & frui pro voluntate iure suo regaliorum v. 23. Si resignatio facta fuit in fauorem certae personae & non alijs, apertis regalijs potest rex conferre alteri, quam illi in cuius fauorem eiuratio facta est, & tenet collatio regis x. 24. Collatio regis potest fieri sub conditione, si nostris temporibus va-

cauerit beneficium, quando ignoratur quo tempore vacatio occurrit: licet ex dispositione iuris communis, actus legitimi similes non recipiant diem vel conditionem y. 25. In translatione episcoporum vel archiepiscoporum, non censentur aperta regalia, nisi a die praestiti consensus illius qui vult transferri, & postquam absolutus fuerit a priori vinculo episcopatus z. 26. Per feloniam per episcopum, aut archiepiscopum commissam, & per manifestam rebellionem in principem, non dicitur sedes vacare iure regaliorum, vt rex possit interim iure regaliorum beneficia vacantia conferre a. 27. Regalia semel aperta, semper durant, neque obitu regis superueniente expirant, donec praelatus iuramentum fidelitatis actu ipso praestiterit b, & personaliter, non per procuratorem c. 28. Rex recipit iuramentum fidelitatis per suos legatos in curia Romana existentes, a praelatis in ea curia prouisus d. Nec tamen si dilationem concedat praelato ad praestandum sacramentum, ideo impeditur regaliorum ius ante praestationem in conferendis e. 29. Ad eum modum hoc iure confert rex beneficia vacantia in regalijs sede vacante, quo confert episcopus viuens exceptis ecclesijs parochialibus f: nisi illae essent annexae praebendis, quas confert g. 30. Non potest impetrari beneficium in regalijs, nisi a 30. annis h. 31. Aperto iure regaliorum, beneficium eius collationis non potest per resignationem causa permutationis conferri a summo pontifice, sed vacat in regalijs: nisi resignatio ea fiat coram rege, aliter semper vacabit, donec rex prouiderit i. 32. In regalijs si rex conferat vna die beneficium vacans iure hoc, nec expeditur praefatio sub sigillo regio, & sequenti die idem beneficium conferat alteri cum subscriptione & sigillo literis appenso, potior nihilominus prior k. Sic & prior, & si vna die facta duobus sit collatio, praefertur l. 33. Rex si nominauerit ex priuilegio apostolicae sedis in certis ecclesijs metropolitanis & cathedralibus, si postea aperiantur regalia, potest omisso eo quem collatori nominauit, iure proprio conferre iure regaliorum, non obstante insinuatione & nominatione prius debite factis m. 34. Indultus apostolicus de non consecrandis episcopis infra tempus iuris, non facit quominus vacet beneficium iure regaliorum, si alijs eo non existente indulto, vacaret n. 35. Rex iure regaliorum conferendo praebendam, vel alia beneficia simplicia, tenetur sequi naturam & qualitatem beneficij actu fundationi appositam o. 36. Licet in regia prouisione regalistae nulla reperiat, de defectu naturalium quem patitur impetrans, mentio facta, si prius per Romanum pontificem super praedicto defectu natalium ad obtinenda quaecunque beneficia simplicia fuerit dispensatus: nihilominus valida est prouisio p. 37. Capellaniae & alia simplicia beneficia in hospitalibus existentia, rex iure regalia confert q. 38. Beneficia pertinentia ad decanum, & capitulum, & archidiaconum coniunctum seu diuisum, non conferuntur a rege iure regaliorum, sed tantum illa sede vacante, quae ad episcopum pertinent r. 39. Apertis regalijs rex pensionem super fructibus dignitatis, etiam quando ad successores episcopatus vel dignitatis extenditur, soluere non tenetur s. 40. Vacantibus regalijs oeconomii, receptores, & alij officarij seu procuratores illis commisi, non possunt animalia in caulis seu grangijs locorum episcopatus extrahere, vel de illis

y Idem priuileg. 33.

z Ruf. priuileg. 34. In translatione & loci habere priuileg. 41. docetur.

a Ruf. priuileg. 35.

b Ruf. priuileg. 36. c Ruf. priuileg. 43.

d Idem priuileg. 37.

e Ruf. priuileg. 38.

f Idem priuileg. 39.

g Idem priuileg. 40.

h Idem priuileg. 42.

i Idem priuileg. 44.

k Idem priuileg. 45. l Ruf. priuileg. 46.

m Idem priuileg. 47.

n Idem priuileg. 48.

o Idem priuileg. 49.

p Idem in 50. priuileg.

q Idem priuileg. 51.

r Idem priuileg. 52.

s Idem priuileg. 53.

de illis disponere: quia talia animalia sunt cōscri-
pto loco data, sicut oves, boues, & iumenta cum
pullis, & referuntur futuro successori, quod sine
illis deterior esset fundi commoditas vel dom-
us. 41. Custodes, seu exactores regaliorum non
possunt vacante sede decimas auctoritate regis
accipere, sed tenentur eas futuro successori con-
ferre. 42. Curatores regaliorum constituti
sede vacante, durantibus regaliis non possunt in-
cidere arbores cædvas, nec piscari in viuariis
iethiographis prælaturæ ante tempus debitum,
neque alia agere, per quæ deterior fieri posset
reditus annuus prælaturæ. 43. Durantibus regaliis
rex non tenetur ad onera vel seruitia, ad quæ ep-
iscopus in vita tenebatur. 44. Ex constitutione
Philippina, vt postquam episcopus sacramentum
fidelitatis præstiterit regi, requiratur quod actualis
& realis traditio fiat rerum temporalium ep-
iscopo per officiales regios, quibus ipsa tempora-
lia episcopatus gubernanda fuerunt commissa:
nec sufficit quod tollatur, seu vt dicunt leuetur
manus regia per gentes computorum, id est, per
præfectos ei curiæ: id enim ita exigitur, vt præla-
tus possit conferre præbendas & dignitates suæ
ecclesiæ, & vt temporalibus sui episcopatus. 45
Rex nõ tenetur electum confirmatum in episco-
pum, si non sit consecratus, ad iuramentum fidelitatis
admittere: nec regalia cessant per solam confir-
mationem. Quia adhuc ecclesia dicitur vacare,
sed clauduntur, id est, expirabunt & cessabunt re-
galia, securo iuramento. Et hæc privilegia per
conclusiones satis abundè explicauit Ruseus in
suo tract. regaliorum: vt satis mihi factum puta-
rim & lectoribus, summa capita indicis loco hæc
per epitomen transferre, ne aliena mihi plagia-
rius vsurpem. Plura & videre poteris apud Eg-
idium Magistrum, in decisionibus & tractatu re-
galiorum. Qui ex registro cameræ rationum seu
computorum notat, si hoc regaliorum non cõ-
petere regi in omnibus episcopatibus sui regni:
sed tantum in prouincia Senonensi, & eius suffra-
ganeis, excepta diocesi Antisiodorensi, in qua de-
cani & capitulum dicuntur fecisse permutationem
cum rege. Itè docet ius hoc ei esse in tota prouin-
cia Remensi: excepta diocesi Cameracensi, in tota
prouincia Bituricensi: exceptis, Lemouicensi, Ca-
thurcensi, Ruthenensi, Albiensi, Mimateni: & in
tota prouincia Turonensi, excepta Macloniensi,
Trecorensi, &c. In prouincia Burdegalensi solùm:
& in tota Normania. At in tota prouincia Occi-
tanensi, & Arelateni, & consequenter in tota lin-
gua Occitana, nihil habere iuris regaliorum. Aliud
ius regaliæ inuenitur in ecclesiis, quæ ad plenam
& liberam collationem regis pertinent, in quibus
nec summus pontifex, nec alius quispiam ius ali-
quod habet, præter solum regem, qui solus ordi-
narius collator est, quale ius illi est in præbendis
seu canoniis sanctarum capellarum Luteriæ, Bitur-
rigum, Saltus Vincenarum, & in ecclesiis colle-
giatis de Clery, Sancti Quintini, Virginis Mariæ
Montisfrisoni, & similibus. Singulare notatio-
ne tamen dignum est ius, regaliorum, quod ad
collationem beneficiorum pertinet, non habere
locum in beneficiis, quæ curam animorum ha-
bent. Sic enim ordinatio regia scripta est, in ca-
mera computorum: Dum episcopus alicuius ep-
iscopatus, vbi dominus rex habet regaliæ, ab hu-
manis decedit, immediatè per obitum seu mortem
ipsius est regalia in dicto episcopatu aperta, & suc-
cedit rex loco boni & legitimi administratoris in-

a Id. pri. 54.

b Idem pri. 55.

c Id. prinil. 56.
ex cor. st. Philii.
Iul. du droit
de regale,
d Ruseus, pri.
uil. 57.

e Idem pri. 58.

f Id. pri. 59.

g cap. 4.

h meminit Pa-
pus li. 3. Rhapf.
arefo. areft. 2.
rit. 2.
i illa ordina-
tio, transcripfit
in suis decisio.
Egid. Magist.
tract. regale. 3.
& explicat e.
4. differentiã.
Citar & Pro-
bum & Ru-
seum eiusd.
sear.

omni temporalitate dicti episcopatus, conferreque be-
neficia non curata, & hoc durante tempore ipsius re-
galia &c. Conferret itaque solum beneficia simpli-
cia quales canonię, præbendæ, capellaniæ, & simi-
lia. Curata autem sede vacante iure communi cõ-
ferentur, si communis collatio cum capitulo, ab
illo capitulo: si solius episcopi, vel referuntur,
vel à summo pontifice conferuntur. Cur autem
non possit curata conferre rex beneficia, vt sim-
plicia, diuersitatis rationem adfert Egidius Ma-
gister: quod is cui conceditur cura, debet habere
institutionem auctorifabilem ab episcopo, quod
pertinet ad curam populi, & sacramentorum ad-
ministrationem. Quare non potest à rege proui-
deri in ea cura, quia non potest ea auctoritas con-
ueniri alijs, quàm episcopo.

k c. vnic. per
tot. sed. vacan.
in 6.

l Panor. in c.
auctoritas, cir-
ca medium, de
infinitio. per
c. vnic. in 6. ne
sed. vac. Ios.
Andre. in c. de
monacho, de
præben.

De iure deuoluto. Cap. 9.

- 1 Collatio beneficiorum tribus modis ordinarijs im-
pediuntur.
- 2 Deuolutio quid.
- 3 Deuolutio iuris ab eo, qui habet in alium, fit per
donationem hereditatis viuientis, non obtempe-
rando voluntati defuncti, non vindicando mor-
tem defuncti, non petendo hereditatem suo tem-
pore &c.
- 4 Deuolutio potestatis conferendi vel eligendi du-
plici causa fit.
- 5 Deuolutio fit ad proximum superiorem electione
facta indigni.
- 6 Eligens indignum priuatur iure eligendi pro ea
vice quare.
- 7 Deuolutio in causa graduatorum.
- 8 Deuolutionis iure impetratio ob incapacitatem pro-
uisi odiosa.
Impetrans per incapacitatem alius non adipiscitur
de facto possessionem. eod.
- 9 Deuolutio ob negligentiam conferendi.
Lateranensis synodi 7. & vnde ita dicitur. eod.
- 10 Lateranum palatium Roma.
- 11 Lateranensis 7. Synodi quo tempore habita.
Nicolai 2. sum. pontif. tempus. eod.
Berengarij error quando damnatus. eod.
Concubina adempta sacerdotibus. eod.
- 12 Successio in præditi sacerdotibus sublata.
- 13 Turcis arma subministrare prohibitum.
Beneficiorum pluralitas prohibita, & promissio an-
tequam vacent. eod.
Epule lautiores episcopis prohibita. eod.
Venationes prælatis prohibita. eod.
- 14 Deuolutio ob negligentiam conferendi, vel ob ele-
ctum indignum statuta in Synodo Lateranen-
si.
- 15 Paganorum officia interdicta.
- 16 Germanorum unitas consilio procurata.
- 17 Concordata quando peracta.
- 18 Beneficia intra sex menses saltem conferenda,
aliter deuoluuntur collationes ad superiorem,
& 23.
- 19 Optio beneficij intra 20. dies fieri debet, aliter ex-
pirat.
- 20 Patronus laicus intra 4. menses, ecclesiasticus in-
tra sex debet præsentare, aliter deuoluitur ius.
- 21 Mandatarius ad beneficia acceptare debet benefi-
cium vacans intra decem dies.
- 22 Electio episcop. & archiepiscop. & aliorum maiorum
prælato fieri debet intra tres menses: alioquin ius
deuoluitur.

- 23 Beneficium conferens iure deuoluto, antequam deu-
lutio fiat, nihil agit: ideo & post deuolutionem
iterum conferre potest.
Beneficium sum. pont. confert, quod deuoluto iure con-
ferri potest, per concursum. eod.
- 24 Deuoluta per negligentiam ordinariorum colla-
tio ad sum. pontif. redit ad ordinarium post men-
sem.
- 25 Nominatio regis ad prælaturas fieri debet intra sex
menses.
- 27 Deuolutionem ex negligentia ratio.
2. Negligentiam penam habet.
- 28 Conferendi potestas cur tantum habeat semestre tem-
pus.
- 29 Sex menses quibus peragendis negotijs constituiti.
- 30 Sex menses conferendorum beneficiorum à quo tem-
pore incipiant. & 31. 32. 33. & 34.
- 31 Ignorantia que excusat, a mora, & culpa.
Ignorantia crassa & supina, qua. eod.
- 32 Nominandi facultas regi Gallorum à quo tempore
currat.
- 33 Mensis conferendi in curia Romano à quo tempore
currat.
- 34 Voluntas & potestas perficiunt actus simul.
- 35 Suspendio episcopi non deuoluit eius iurisdictionem ad
superiorem.
- 36 Impedimentum quod excusat à prescriptione lapsus
temporis semestris collationis.
- 37 Impedimentum legitimum quando excusat à lapsu
temporis.
- 38 Deuolutio ad quem fiat. & 40.
- 39 Patriarche Lugdunensis privilegium in deuolutio-
ne, & 40.
- 41 Deuolutio electionis episcopi ad quem fiat.
- 42 Deuolutio à vicario episcopi ac quem fiat.
- 43 Deuolutio ab exemptis episcopis ad quem fiat.
- 44 Capitulum sede vacante iure deuoluto confert.
- 45 Instituenti præsentatos digniores nullum desinitum
tempus episcopo.
- 46 Patronatus quando, & quomodo summus pontifex
derogat.

a vt in c. 4. de
rescrip. in 6. c.
is cui concedi-
tur c. 19. de
præben. 6.

b Mart. Iurif-
cōs. in Lanfer-
tur, l. 2. de iis
quib. vt indig.
li. 34. P. tit. 9. l.
quidam, s. fin.
& l. seq. de do-
nat. in P.
c Paul. l. post
legatum, de iis
quib. vt indig.
in P. alia, C. eo.
l. Papinianus,
s. meminisse,
de inoff. testa.
in P.
d authen. hoc
amplius, C. de
fideic. s. si quis
autem nõ im-
pens, de hæ-
redi. & Falc.
collati. 1.
c l. 2. 9. C. de
iis quib. vt in-
dig.
f tota l. 2. de
successor. edi-
cto lib. 38. P.
tit. 10.

gigentiam deuoluitur. Proinde vt aliena à be-
neficiis deuolutiones excludantur, reliqua verba
finitionis deuolutionis rei beneficiariæ adiecta
sunt: quæ euoluunt substitutionem deuolutionis, quæ
fit in causa beneficiariæ. Et in primis non admo-
nent deuolutionem fieri in alium duplici de causa, vel
quia is qui priuatur iure collationis, vel alia pote-
state, putat electione, indignum dedit: vel quod
intra tempora præscripta suo munere functus non
est. Qui abutitur sibi concessa potestate, dignus
est qui eam amittat. Si igitur quis scienter indi-
gnum ad beneficia elegerit, potestatem amittit
pro ea vice eligendi alium, ex decreto concilij
Lateranensis, deuoluiturque potestas ad eum
qui proximè præesse dignoscitur, ex concilio
generalis, etiam si de episcopatibus ageretur, eme-
dato iure, quo electione facta scienter indigni
prælatus electionis non deuoluebatur ad proxi-
mum superiorem, sed ad summum pontificem
solum. Porò non redit ius ad delinquentem ea
vice, vt in eo, in quo deliquit, puniatur. Et quia
qui semel elegerit, iam functus est officio suo, nec
retractare suum factum potest: sicuti in eo, qui sen-
tentiam semel dixit, receptum est. Cuius notio
per appellationem ad proximum superiorem deu-
oluitur. Statutum & in concordatis Gallicis, si
episcopus, vel alius conferendi habens potesta-
tem, beneficia graduatis & nominatis decreta,
aliter qualificatis quàm statuitur, conferat, nullam
esse collationem, & per resurum eiusdem, graduat-
um & qualificatum posse recurrere ad proxi-
mum superiorem, & ab eo rursum pari modo
committente ad alium superiorem ad quos deu-
olutum est ius cum iisdem qualitatibus, quibus
conueniebat, conferri ab ordinario beneficium.
Notabis hanc imperationem iure deuoluto, ex
eo capite, quod incapaci fit beneficij facta colla-
tio, esse aliquomodo odiosam, vt pote de benefi-
cio viuentis. Quamobrem placuit statui regia
huius regni constitutione, ne impetrans hoc iure
deuoluto per incapacitatem ingrediatur facto
possessionem beneficij adepti, alioquin priuatur
iure, si quod habet: neque ad iudicari sequentem
ratione illius deuoluti. Nam altero de facto pos-
sidente cum titulo pro eo præsumitur, etsi malè
possideat. Et esset quedam species spoliationis
& intrusio, eum ab ea possessione deiciere,
prætextu tituli adepti quod iura non sinit. Porò
ex negligentia fit deuolutio auctoritate con-
cilij Lateranensis, vel alia iuris auctoritate, quæ
vt liquidò content. annotandum est inuenit se-
ptem synodos, dictas Lateranenses à loco vbi
coactæ fuerunt. Nam Romæ in Cælio monte erat
antiquitus palatium, seu eedes eximia familie no-
bilissimæ Lateranorum, de quibus & Luuenalis
meminit.

Claust. & egregias Lateranorum obsidet ades
Tota cohors.

Siquidem Iulius Lateranus vir quoque egregius,
consul designatus, iussu Neronis interfectus est.
Vbi ades illæ erant, postea D. Ioannis basilica
ædificata est: directa etiam antea Basilica Cõstan-
tini, quod fuerit à Constantino magno donata
Syluestro summo pontif. auctore Blondo. Eo loci
synodi septem coactæ sunt, prima sub Nicolao 2.
Sabauo summo pontif. in quo damnatus error Be-
rengarij & pseudopontifex, præscriptaque elige-
di summum pontif. forma per solos cardinales.
Hic fuit pont. max. anno domini 1077. Secunda sub
Calixto 2. Burgundo, coactis 900. patribus, in qua
contra

g l. 2. s. si ma-
ter. ad Senatuf
conf. Tertull.
in P.

h c. cum in cõ-
ditis c. 7. s. de
elect. ap. Greg.
i c. ne pro de-
fectu, c. 4. eo.
k l. Indæos, de
Iudic. C. l. qui
sine, de negot.
gest. P. can. vbi
74. dist. cum si-
milib.
l c. cum Vinto
niensis, c. 25. &
c. per inquisi-
tionem, c. 26.
de elect. d. c. ne
pro defectu.
m d. c. ne pro
defectu, idem,
in s. si quis ve-
rò de collat. in
concord.
n ca. dilectus,
de concess.
præben.

o arg. si fugi-
tius, l. 1. de ser.
fugiti. lib. 5. C.
tit. 1.
p l. Iudex post-
equam, & l.
Paulus, de iudic.
in P. l. C. de
sent. expen-
ri. recit.

q c. bone me-
morie, in 1. &
2. c. cum vin-
toniensi, c. ne
pro defectu 9.
r & ca. quia
propter de e-
lecti. expressè
in c. si cõpro-
missarius, de
elect. in 6.
x s. si quis ve-
rò c. in cõgri-
de collat. in
concord.

s ca. 1. & 2. de
concess. præb.
r in constitut.
Henric. 2. tou-
chât les impet-
rations des be-
nefices eccle-
siastiques pub.
an. 1550. 24. Ju-
lij. art. 15.
v l. si. C. de rei
vend.
x c. cum no-
tris, & c. lites-
ras, de cõcess.
præben. c. cum
qui. de præben.
61. extrat. quod
met. caus. P. l.
creditorum, ad
l. l. de vi pri-
uat.

y Iuuenal. Sa-
tyr. 10.

z Tuli. Cap. in
Aurei.

a Blond. libr. 2.
infaur. Ital.

b ca. in nomi-
ne Domini, 23.
dist. Placina, in
Nicolao.

a tit. de referuat. in pragmat. ancl.
 b tit. de form. mand. in concord.
 c. c. ad aures, c. in nostra, & c. si proponere, de referuat. si motu proprio, can. non potest, de pign. in 6.
 d. Rebu. in pra. xi, tit. de claus. mand. nu. 29. & 30.
 e. c. executor, cap. si soli, de praeb. in 6.
 f. c. ex parte, in 1. de offic. deleg.
 g. c. mandato, de praeb. in 6.
 h. vt in clem. 1. de praeb. in 6. i. & 2. de regia ad praeb. in 6. Concordat.
 k. c. 2. de concess. praeb. in 6.
 l. Aufer. de. c. Thol. 434.
 m. vide gl. Rebu. in 6. praeb. in 6. quaeque ordinarij in verb. patroni, de collatio. in prag. sanct. Lapum alleg. 84. domi nus papp. col. 3. Roch. Curt. tract. 1. de iur. patr. in verb. aus. q. 7. n. c. i. eo tempore, de referuat. in 6.
 o. Rufe. de manda. apof. 2. par. num. 2. & seq.
 p. Rufe. hoc tractat. lib. de manda. apof. fol. 2. par. nu. 14. & seq. text. ex praeb. in cap. dudum, 14. de praeb. in 6.
 q. c. 2. de renu. ciar. in 6. ca. 1. rer. perm. in 6. expresse ca. dudum, de praeb. in 6.
 r. Rebuff. in 6. declaratis, in ver. comprehensa, de mand. in concord.
 s. c. cum dilectus, de iur. e. patrona. gloss. & Docto. in c. 3. de praeb. Panor. in cap. quanto, de iudic.
 t. Rufe. tracta. regal. in 1. parte. prefat. numer. 6. & in 2. parte tractat. de mandatis apof. in 6. nu. 22.
 v. hic loquuntur de forma expectatarum mandati, alia enim sunt forma expectatarum apof. litera. quas Gallia non recipit, s. volens de collat. in prag. sanct. & de quib. Staphile. proprio lib. & in c. tibi qui, de rescript. in 6.
 x. cap. i. qui, de praeb. in 6.
 y. s. v. obiter lib. de manda. in Concord.
 z. d. s. & vt ob. tenr. & tibi h. b. in verb. nominatis.
 # cap. tibi, & cap. pen. de rescript. in 6. cap. si capitulum, de concessio. praeb. in 6.

præscripto concilij Basiliensis vltimi, tollit referuat. Quocirca hodie certa forma mandatorum præscripta est in Gallia, secundum quam oportet omnia mandata de prouidendo, siue ad regularia, siue secularia beneficia pertineant, concipi b: per quam remittitur expressio beneficiorum ab impetrante possessorum, in alijs gratijs necessaria c. Exigitque in Gallia mandatum esse generale, aliàs non valet, vt placuit senarui Parisiensis d: licet olim & alibi hodie, quàm in Gallia. mandata dirigerentur singularia vel ad dignitates tantùm, vel ad canonicatus e, pro certa persona & certo beneficio f, & incerto g. Atque in ea forma in summa omnes formæ antiquæ, quibus ordinarij ad conferendum cogebatur, continentur: quæ diuersæ erant, quas vide collectas apud Ioannem Andream Perus. & alios in cap. si soli, de praeb. Rebuff. in commentar. ad §. i. de manda. apof. in concordat. ad verba, in forma mandati. Verùm ab illa forma generali, vt non continetur mandato, censentur excludi beneficia electiua in Gallia h, quæ ad regis nominationem pertinent i, & quæ in curia Romana vocant, quia referuntur Papæ k, vt & beneficium similiter specialiter referuntur dicitur non comprehensum l. Sicuti nec comprehenduntur sub mandato, id est, non debentur mandatarijs in vim mandati litigiosum, regularia secularibus, & contrà, & diuersi ordinis quàm sit impetrans, vnitum, paternum, vacans causa permutationis, non liberum vt collatum absenti, de nouo fundatum, vacans per mortem Episcopi præbendatarij, quod optioni subiicitur: quæ omnia probat Rebuffus in §. declaratis, in ver. comprehensa, de manda. in concordat. Item nec comprehenditur patronatum m. Nec ea ad quæ impetrans erat inhabilis tempore dati mandati: hoc enim tempore capacitas exigitur n. Quod si dispensatus ad hæc sit? late vide apud Rufeum o. Continentur tamen sub mandato ea, quæ purè, liberè, & simpliciter in manibus ordinarij renunciata sunt p: quia hæc resignatio pura inducit vacationem, & morti æquipollent q. At non debentur mandatarijs beneficia villæ muratæ, si non sint qualitatibus requisitæ r. Nec quæ sunt iuris patronatus laicorum, de quibus Papa non intelligitur velle disponere s: vt neque comprehenduntur ea, quæ vacante sede cadunt in regularia, & quæ eo iure à principe in Gallia conferuntur t. Cæterùm tanta est horum mandatorum v de prouidendo in forma legitima impetratorum potestas, vt mandatarij præferantur alijs expectantibus beneficia, quia Apostolici expectatores sunt, & ideo eius ratione præferendi x. Et proinde præferuntur etiam in Gallia in beneficijs, quæ sub mandatis continentur, ordinarijs collatoribus, & graduatis simplicibus & nominatis y: quâquam graduati prius acceptauerint quàm mandatarij, & quamuis beneficium vacans eius generis effectus, quod destinaretur graduatis z. Verùm obseruandum hic est, mandatarium antequam vti possit iure mandati, debere mandatum ordinario semel præferre a. Nam à præsentatione, post mensum tantùm vacans debetur benefi-

cium b: dummodo petitur à mandatario & acceptatum fuerit. Teneatur enim in Gallia requirere & acceptare ad summum intra sex menses beneficii primò vacans c, post præsentationem mandati: alibi, quàm in Gallia, intra tempus ad acceptandum sibi præstitutum d. Et quia teneatur ita acceptare primò beneficium vacans, si illud in vim mandati ei conferatur, extinguitur mandatum e. Verùm si illa collatio non teneatur, aut si non possit effectum sortiri, ea non obstante poterit aliud acceptare f. Quod si duo mandatarij concurrant, qui diuersa impetrarunt mandata, tempus datæ inspiciendum g, & potior tempore, potior erit iure h: etiam si in secundo esset clausula decreti irritantis, & in primo, non quia præsentatio afficit præbendam primo, vnde secundus eam non potest obtrahere i, etiam si secundus prius præsentauerit: nam ideo primo mandatario non præferitur k: nisi secundum ius commune, in secundo rescripto poneretur clausula anteferri l. Vult enim ius, secundum primo tunc anteferri qui acceptauerit, si tamen collatio adhuc ei facta non fuerit m, tollitque hæc clausula ius ad rem. non ius in re n. Quod in Gallia non obtinet, quia constitutio regia declarat Papam præueniri per solam requisitionem mandatarij, & nominatorum o: præferretur nihilominus secundus, si primus mandatarius esset negligens p, vel incapax beneficij fuerit post mandati insinuationem factus: puta, quia non sit capax curati beneficij q: si sit mortuus, vel si duxit uxorem r. Et quando olim formulæ erant variæ & speciales mandatorum ante consuetudinem Gallicanam, mandati fines erant diligenter inspiciendi: neque enim mandatum de beneficio vacanti comprehendit vacaturum s. Neque expectatiua vel gratia sub causa, causa cessante vim habet t: vel conditione apposita, adhuc veniente vel deficiente v: vel renunciate impetrante mandato quia renunciate potest x expresse, vel tacite id agendo, quod contrarium est suæ professioni, vt si ducat uxorem, vt dixi: nam & tunc quæ habebat beneficia amittit y, & videtur habere pro derelicto z. Item si fiat miles, & enormibus criminibus se mifceat, quibus amittit clericatus priuilegium a. Item si alio modo amittit hoc ipsum, vt in c. i. de vita & honest. cleric. in Sex. & clement. 1. eod. titu. Vel si antè assequatur beneficium, quod est cum eo quod expectat incompatible b. Item si mandatum expirauerit, puta morte mandantis re integra c: nam si vi mandati processum sit ad aliquem actum tendentem ad effectum mandati, non expirat d. Staphileus dicit ante prouisionem rem esse integram, & morte ante interueniente expirare mandatum e: nisi executor cui præsentatum est mandatum, vel bulla expectatiua, processerit ad fulminationem processus. Nam tunc non dicitur res integra, inquit, post Dominic. f &

tempore, eodem in 6.
 f. c. cum inter, de renunciat. Rota, decisio. 123. nota quod vbi, in antiq.
 s. Felii n. in cap. constitutus, pen. col. de rescript.
 t. cap. postulat. de rescript. & cap. si pauper, de praeb. in 6.
 v. Panor. in c. i. in finali col. de re iudic. facit l. cedere die. de ver. sig. c. si par. de refc.
 x. Panor. in 2. notab. c. ad audi. 2. de refc. rex. in c. venies, & c. sanè de renu. ciar.
 y. cap. 1. de clericis coniugatis.
 z. arg. cap. ex transmissa, de renunciat. cap. cum renuntiatione. 32. q. 1.
 a. vide Pacum, de mandat. apof. parti. 8. num. 17. Innocenti. Butrigal. Panorm. in cap. 1. de apof. ita iudicari tradit Benedictus in cap. Raynuius, in verbo & uxorem nominat. num. 441.
 b. cap. gratia, de rescript. apud Clem.
 c. cap. si cui in fine, de praeb. in 6. notat in cap. si super gratia, de offi. deleg. in 6. s. Re. apud Iustin. manda. l. mandatum, C. eod.
 d. Alex. & alij, in l. eius, ver. dicebat, si cert. peta.
 e. Ioan. Staphileus, tract. de liter. grat. tit. quib. mod. expir. lit. ad benef.
 f. Dominic. in cap. si cui, de praeb. in 6.

Lapum

b in forma n. a da. in concor.
 c. Rebuff. in 6. nosque, in ver. præferendos, de colla. & in for. mand. in Concord.
 d. glo. in clem. vnica, in verb. mensum, de concess. praeb. Felii. in cap. capitulum, de rescript.
 e. c. si motu, & ca. non potest, de praeb.
 f. vide Reb. in praxi, in rubr. de mad. apof. nu. 2.
 g. c. eare, & c. constitutus de rescript. cap. si eo tempore, eod. tit. in 6.
 h. c. qui prior, de reg. iur. in 6. i. c. si capitulo, de concess. praeb. in 6.
 i. c. ca. cum qui, de praeb. in 6. c. tibi qui, de rescript. in 6.
 k. glo. in d. c. si soli, & text. in c. pen. de concess. praeb. in 6. m. c. tibi qui, de refc. in 6. n. c. quod, de praeb. in 6. de hac reg. antef. Staphileus, in for. mand. de prouidendo, Ple. n. Felii. in cap. capitulum, col. 7. nu. 6. c. si seq. de rescript.
 Quib. & quot modis ius ad rem de benef. quaratur, vide apud Gome. in reg. de n. toll. iure quæsi. alteri, i. o. s. declarantes, de mand. apof. in concord. Rebu. in for. declarati. noue prouisioni clausula, aut si aliqui super prouisionibus & c. in praxi beneficiorij, & in regul. de non toll. iur. quæ. fat. gl. 4. & in forma mand. apof. in ver. datum, in Concordat. p. capitulo tibi qui, de rescriptis in 6. c. si clericus, de praebendis in 6. Felii. in capitulo capitulum, de rescript.
 q. cap. si eo

a Probus, in c. pen. & fin. eo.
 b Pacus, de mand. apof. part. 8. num. 4. reg. 15. cancell. Innoc. 8.
 c. cap. si super gratia, de offi. delegat. in 6. vide gloss. ad sitem voluit, de collatio. in prag. fact. in ver. mandati, & in ver. dirigendum.
 d. in §. par. nu. 1. & 2.

De modis legitimis dandi beneficia Ecclesiastica. Cap. 12.

- 1 Beneficia canonicè dari debent.
- 2 Beneficium prius vacare debet, quàm detur. & 12. Beneficium viuientis quando & quomodo adiosum, eod.
- 3 Regula de verisimili notitia que, & quare sit recepta in Gallia, & consideratio per sequentes numeros.
- 4 Regula de verisimili notitia locum habet in ordinarijs.
- 5 Verisimilis notitia mortis beneficiati, & quomodo metienda.
- 6 Cursores quidam expeditissimi, & 7. Indacur cursor præstantissimi. eod.
- 7 Philippides cursor eximius. Heraclitus Perineus cursor. eod.
- 7 Bancarij beneficiorum diem & horam, quibus cursores proficiuntur, impetraturi beneficia scribunt.
- 9 Curforum publicorum institutio à quo coepit.
- 10 Beneficium mortuum celare non licet, & quid de eo statuatur.
- 11 Beneficium viuientis impetrans per obitum, eo mortuo non potest impetrare.
- 13 Beneficia pure conferri debent, & quid pure, & sine simonia.
- 14 Collatio beneficij quando, & quomodo palàm fieri debet.
- 15 Regula cancellar. Roma. de publicandis resignationibus. Renunciaciones beneficiorum intra quod tempus publicande. eod.
- 16 Renunciaciones quomodo publicande.
- 17 Beneficia duobus modis in summa acquiruntur, electione, collatione. Electio in quibus beneficijs locum habet. eod.
- 18 Electio quid.
- 19 Postulatio in beneficijs quid.
- 20 Postulare qui possunt.
- 21 Postulatio admissa vim electionis habet.
- 22 Postulari qui possunt.
- 23 Postulatio à quibus fit.
- 24 Nominatio ad beneficia quid. Nominatio quando tribuit ius nominato. eod.
- 25 Nominatio academiarm ad beneficia quid est.
- 26 Variatio que, & quando permessa in postulacione, & electione, & nominatione. Postulationis & nominationis consensus & diuersitas. eod.
- 27 Electionis valde adipiscendi beneficium probatus modus, quare.

- 28 Electiois triplex forma. Electio per inspirationem spiritus sancti. eod.
- 29 Electio per scrutinium quomodo fiat.
- 30 Electiois formula per eam compromissi qua.
- 31 Electiois formula in quibus seruanda sit beneficia.
- 32 Electiois faciende qui, & num omnes vocandi.
- 33 Electio quo loco faciende est.
- 34 Eligendi alia formula per breuia, series.
- 35 In electione qua consideranda.
- 36 Electio sacerdotum ethnicorum à populo fiebat.
- 37 Principibus laicis cur ius aliquod in inuestitura Episcoporum.
- 38 Nominat ad prelaturas Andri regulus, & Alan. Lancianus nomine regis.
- 39 Nominationis regis ius ad electionem remissum.
- 40 Eligere qui non possunt ad beneficia.
- 41 Eligi que persona nequeunt.
- 42 Electiois peragenda modus. Sepeli. debet mortuus antequam alius in eius locum eligatur. Electiois vocem quibus committere, & quomodo absens possit. eod.
- 43 Electorum iuramentum ante electionem.
- 44 Scrutatores electionis quomodo eligant.
- 45 Electiois publicatio bis fieri debet, & quomodo.
- 46 Episcopo intronisatio quomodo fiat. Electio quando ab electoribus iterari potest.

Comprehenditur vno capite & regula quaestio, qualiter & quomodo beneficia concedantur: nempe, vt canonicè dentur e, id est, secundum præscripta legum Põticalium. Non enim omnes modi possessionis, seu melius detentionis beneficij, legitimi sunt: & ideo quædam in genere, quædam alia in specie in proba beneficiorum datione obseruari operæpretium est. Primùm, beneficium vacare debet, antequam certum detur, potissimum si per obitum alicuius f: ad euitandas ambitiones, & habendi impias cupiditates, vortumque improbatum mortis captandæ, si de viuientis bonis fieret donatio. Vt in iure etiam ciuili exolæ sunt etiam istæ donationes bonorum viuientium, & pacta de futura successione g, vt suo loco, Deo fauente, tradetur h. Et qui scienter passi sunt, se in viuorum sacerdotum locum poni ab Ecclesiastica communione pelluntur i, & deponuntur k: nisi viuui iusta aliqua ratione depositi sint legitime l: vel impetrentur per incapacitatem, vel alio modo, quàm per obitum. Huc tamen non pertinent nominationes, Academiarm referuatones, gratiæ, madata, de quibus paulò antè dictum est, quæ dant aliquod ius ad beneficia vacatura: nam illa non sunt proprie de beneficio personæ viuientis, cum non respiciant certum possessorem, & multa sint genera vacandi alia, quàm per obitum, per quæ possunt effectum prouisionem illè sortiri. Nos autem de beneficio post mortem alicuius certi, & ex morte illius obtinendo, agimus nunc. Et extat regula cancellariæ 28. quæ dicitur de verisimili notitia, ad euitandas fraudes in beneficijs, & vt ambitiosus via præcludatur, & conscientiæ puritas adsit m. Quæ cautum, vt impetraciones beneficiorum cuiuscunque generis, non possint impetrari à summo etiam Pontifice, ex obitu quarumcunque personarum: nisi post obitum, & ante gratiam seu impetrationem, tantum temporis effluerit, quod interim vacationes ipsæ, de locis in quibus personæ prædictæ decesserint, ad

c. c. 1. de regu. iur. in 6.

f. c. 2. & 3. de concessio. praeb. c. ex tenore, eo. c. detestanda, c. avaritia, eo. in 6.

g. l. fin. de pact. C. l. ex eo, C. de inutil. stip. l. stipulat. hoc modo concepta, de verb. obligati. in P. cum similib. h. in successio. ab initio. i. c. 1. de concessio. praeb. k. cano. in primis, 2. q. 1. & can. eum qui, & can. non fu rem, 7. q. 1. l. ca. eos, 7. q. 1. cano. postquam, 70. dist.

m. istæ rationes ponuntur in proc. reg. hu. ius, de publicata fuit à lo. 23. sum. ponti. Gome. in illa reg. in præfat.

eiusdem Pontificis notitiam verisimiliter poterint peruenire. Quæ regula recepta est in Gallia pro lege, aduersus quam nec Papa in regno dispensat, & ita iudicatur: vno casu dempto, nempe si qui mortuus est, ante resignauerit seu eiuauerit beneficium in fauorem eius qui misit Romam, & obtinuerit beneficium ante impetrationem cum clausula, vel aliâs quouis modo vacet, etiam per obitum eiusdem resignantis, & cum derogatione regulæ de verisimili notitia. Nam tunc mortuo renuncianate ante impetrationem etiam breui tempore, & ante tempus quo fieri nequit, vt verisimiliter tunc peruenerit notitia ad summum Pontificem mortis, tempore impetrationis, valet impetratio illa per obitum, est per regulam 28. cancellariæ de infirmis resignantibus & morientibus intra viginti dies, renunciationem impugnet. Et ita iudicatum sæpe. eò quòd hâc impetrans per resignationem & obitum iustum habeat principium, nempe resignationem, quod tollit suspicionem captandæ mortis: facta tamen numeratione dierum à tempore, quo quis ad curiam summi Pontif. arripuit iter, vsque ad tempus prouisionis vel admittæ renunciationis. Vt illud tempus sit legitimum, etsi à die illa itineris cæpti non sit verisimilis notitia obitus tempore prouisionis: si modò appareat tempore exhibitæ procuracionis vel die præcedente mortuum esse renunciantem, dolo & fraude, & alijs impediendis cessantibus. Hebetque locum hæc regula de verisimili notitia in ordinarijs, vt non possint per obitum conferre, priusquam verisimiliter potuerint cognoscere eum mortuum, ob cuius mortem conferunt: eadem enim rationes in ordinario locum habet, quæ in summo Pontifice. Et ita iudicatum Tholosæ in senatu, & Parisijs. Idemque obtinere in legato summi Pontificis tradit glôf. antiqua in prædictam regulam 28. Quia conuenit saluti animæ hæc regula, & iuri communiti, ne capietur mors alterius: ideò extendenda, & doli, qui in fraudem istius legis sunt, circumcidiendi sunt. Quales hi, qui sunt in curia Romana, vt cum aliquando veniente cursore, is obtinet quidem signaturam, sed & postea singulis diebus impetrat alias: vt post obitum verisimili notitia mortis habita, impetrasse videatur. Quod tamen si detegatur, infirmandum vt in fraudem factum erit. Porro verisimilitudo illa metiendâ est spatio itineris, à loco vbi mortuus est, vsque ad locum vbi collatio facta est: num verisimiliter nuncius mortis eo tempore potuerit peruenire à die vero obitus. Quare hâc iudices locorum interstitia pendere debent, si possit ita celeriter nuncius peruenire communi natura, vel ratione expeditionis cursoris. Sunt enim aliqui cursores, qui expeditis alijs itinera peruolant, diligentiaque maiori perficiunt. Vt memorat Suidas^d, Indacum quandam fuisse sub Leone Cæsare Marciani successore, læua manu robustiore, sed valentissimis pedibus & celeritate præstantem, velociorem Euidæ, Aslopo, Chryssomano, & Echione, & alijs, qui celeritate pedum celebrabantur. *Is enim, inquit, in eundo conspiciebatur, & rursus euanescebat fulguris instar per precipitia, non currenti magis quam volanti similis, quam enim viam, homo mutatis equis perficere non poterat, eam hunc pedibus suis perficere asseruerant.* Narrat & idem Suidas^e, Philippidem cursorem nocte vna mille quingenta perfecisse. Et Heraclitum Perineum ob celeritatem in admiratione fuisse: vnde & pro-

uerbium de vsura: δειλὸν ὁ τίκτος ἀρακλεῖται κενὸν πρέξει, id est, celerius curru vsura Heraclitum Perineo. Inuenit Theodosius Imperator, teste Cassiodoro⁸, quandam virum, animo habitusque corporis fortissimum, qui tanta velocitate veredos agebat, vt tribus diebus peruenerit ad terminos Romanorum & Persarum, & rursus totidem remearet Constantinopolim. Vult constitutio Henrici 2. Regis^h, vt mensarij, quos banquarios vocant, teneantur scribere in registro diem & horam, quibus cursores beneficiorum ad Romanam curiam, vel legatos imperatrici beneficia proficiuntur. Itaque si cursores proberur in individuo diligentia, certè verisimili notitia non erit locus, sed veritati: vt putà, si doceatur tempore mortis in eo loco cursorem fuisse, vbi mortuus, & tempore mortis & eundem cursorem ad locum, vbi impetratio facta est, peruenerit. Ideò verisimilitudo accipitur hâc, non de celeriore expeditione probata: vt si aliquando aliquis eò peruenerit intra breuissimum tempus, non eriam de segnore, sed quod teri vt plerumque solet maritimo vel terrestri cursu diligentij, per cursoresⁱ publicos dispositos, vel priuatos, permutationes frequentes eorum. Quorum institutum & antiquum, & vtile est, quòdque & tribuit Cyro Xenophon^k: Herodotus, Xerxi^l: Suetonius, Augusto^m. Demitur tamen ex verisimili notitia, tempus quo dolo malo post mortem beneficiati, cadauer vel corpus eius celatum est: nam si quis ita celauerit vt interim possit Romam mittere ad impetrandum beneficium mortui per obitum, & præuenire ea arte ordinarium, non recipit impetratio: nisi à tempore, quo cognitus fuit obitus, & ita iudicaturⁿ. Ne quis ex suo dolo lucrum consequatur^o. Quod & arbitror verum, siue is qui obtinuit, ita retinuerit in fraudem, siue ex fraude illa, alius obtinuerit: aliter non potest. Accedit ad superiora alia regula cancell. 20. 9. per quam statutum, vt si quis supplicauerit sibi de beneficio quocunque, tanquam per obitum alicuius licet tunc uiuentis, vacante prouideri, & postea per obitum eius vacet prouisio dicto supplicanti per obitum huiusmodi de nouo faciendâ, nullius sit roboris vel momenti. Ergo si beneficium impetratur, vel conferatur per mortem alterius, oportet constituisse de morte eius: in alijs etiam conferendis oportet vacent, antequam conferantur. Cum viuentis alioquin suo iure non sint sine causa, vel facto suo priuandi^r. Et rescripta principum, vel aliorum censentur concessa sine præiudicio alterius^s, etsi preces veritate niantur^t. Deinceps beneficia dari purè, palam, liberè & sine diminutione^v: purè, id est, sine pacto & conditione^x, ne simonia locum habeat, quàm puniri valdè diximus in criminibus, dum de sacrilegio egimus. Si palam non fiat, suspecta est collatio in illis, in quibus de fraude dubitari potest^y, in alijs nequaquam: dummodo testibus præsentibus fiat, & secretario, vel duobus præsentibus tabellionibus, vt cautum fuit senatusconsulto Parisiensi anno 1527. 7. Iunii^z. Quare & lata est regula cancellariæ 34. de publicandis resignationibus, ad vnguem in Gallia obseruata^a: qua cauetur, vt renunciatio beneficii facta in curia Romana, publicetur in loco beneficii intra sex menses: si extra curiam, intra vnum mensem, à tempore bullæ expeditæ, non à tempore consensus procuratoris resignantis ad expeditionem illarum computandos, & intra id tempus is, cui

g Cassiod. libr. 74. sacra histo. h Constat. Hæric. 2. de la reformation des prouisions des benefices, an. 1550. mensis Junij art. 9. i hoc explicat Gomef. in d. regu. de verisim. notu. q. 5. k Xenop. lib. 8. Cypriad. l Herodot. in Vrania. m Sueton. in Augusto. n Pap. libr. 3. R. naplo. aref. tit. 4. art. 4. & tit. 10. are. o e sedis apostolicæ, de ex tenore, de rescript. p argum. l. 1. q. 1. quis aliquem de testa. prohib. q hanc sensu explicat Gomef. in reg. de impetrantibus beneficijs. vt. beneficia. vi. noster, Felin. c. in noster, in 17. correptio. de rescript. De Selua in tract. beneficij. part. q. 12. r reg. 6. cancellariæ, de non tolli iure quæf. alteri. 28. s l. 1. si quis à principe, ne quid in loco pub. in l. nec ausus, C. de emanu. c. quæuis, & c. si propter, de refer. in 6. etiam si motu proprio concedatur gl. in elem. si Romanus, de præb. facit l. 2. & l. rescripta, de precem. offer. C. t. l. si de diuer. rescript. li. 1. c. 12. de re. rescript. ap. Greg. v. tot. tit. de eccl. beneficij. ne quasi dimi. nu. confe. c. de monachis, c. de auctoritat. de præb. c. grauis, de prohibem. de censib. x c. si de pact. c. cum pridè, eo. can. quàm pio. 1. q. 2. csn. per laicos, 16. q. 7. y c. vni 5. porro, vt eccl. benef. l. non existimo, de administr. tu. can. clericus, 8. dist. z Rebuff. in rubr. de collato. in concord. in 4. editio. a Idè in Prax. benef. par. 2. ubi. de reg. v. in rationes ad fert. pluriq. se natu. consulta secundum eas collecta ap. Papam, lib. 3. tit.

renunciatum est, adipiscatur possessionem, alioquin suppressio illa collationis seu renunciationis præsumitur fraudulenta. Et si post sex menses, vel vnum, & ante publicationem resignans moriatur in possessione, beneficium dicatur vacare pro eius obitu, nec ex renunciatione ius competat. Obseruandum tamen hanc regulam locum habere, si post vnum vel sex menses resignans moreretur, & post mortem vellet in vim renunciationis resignariarius vt titulo. Nam si post vnum aut sex menses viuat resignans, nihil interest quo tempore publicetur euiracionem, etiam si post triennium vel amplius publicata fuerit, dummodo viuente resignante publicetur, vt sæpe iudicatum fuit^a. Sic electiones clandestinæ reprobantur^b. Forma publicandæ resignationis & prouisiones seu collationes beneficiorum in constitutione Henrici 2. 23. Iulij an. 1550. tit. de la reformation des prouisions des benefices, notaires apostoliques, & c. art. 13. & 14. Vt si de beneficijs collegialium ecclesiarum agatur, fides fiat adeptiois possessionis per secretarium seu scribam capituli: vel in refutatum capituli, per notarium cum duobus testibus. In alijs autè, vt fiat publicatio in suggestu ecclesiæ beneficiij, in mercatibus, & conuentibus publicis illius loci, aut per insinuationem factam quæstoribus sacris ecclesiæ, operarijs, parochianis: vel etiam insinuatis titulis collatoribus ordinarijs, & patronis. In summa formulæ acquirendorum beneficiorum duæ sunt, ad quas alia referri possunt: nempe electio & collatio, quæ institutio aliquando dicitur^c. Electio locum habet in prælaturis collegiarum ecclesiarum, sitq; ad dignitatem vel sacerdotem, sodalitiumve sacrum canonicè, & seruat formam facta vacatio^e. Electio complectitur postulationem & nominationem, & sine his factam vocationem, quæ electio dicitur^f & magis latè & improprie collationem, quandoque & præsentationem^g. Postulatio ad beneficia est præparatiua electionis^h. Atque prout in re beneficiaria accipitur, omissis alijs postulationis acceptationibus. Postulatio est concursus capituli, vel aliorum petito, superiori facta de promouendo aliquem in prælaturam, qui propter aliquod impedimentum vel defectum, quo tamen postulari omnino non est inhabilis, iure communi eligi non poterat. Postulant qui eligere possunt, omnes, vel maior eorum pars & saniorⁱ: qui postulatione semel superiori præsentata, non possunt resiliere ab ea, sed superioris expectant responsum^j. Habetque admittia postulatio vim electionis, vt alia opus non sit, postulatione admittia ab eo, qui ius confirmandi habet^k. Sola tamen postulatio ius non tribuit postulato: quia potest improbari seu reiici per superiorem, si illi videatur: & si approbet, id ex gratia pendet, & fit^l. Nisi forsitan is postulatus valdè sit idoneus, & superioris superioriem habeat, ad quem recurri poterit, vt eius postulationem cogat eum admittere^m. Postulantur autem, vt finitio notat, quibus oportet suppleri vt possint eligi, quandam defectum eius quod desideratur in electo, vt aratisⁿ, natalium^o, quod fit alterius diuicenses clericatus^p: non autem si emendatio vitij vel incapacitatis omnino postuletur^q. Ideò fit hæc regula firmata, postulationem ei superiori fieri tantum, qui possit supplere, & ita dispensare & gratiam facere, aliter inutilis est. Veluti clericus à suo prælato

ab altera diocesi peti debet^r, sic in similibus. Neque ante admittam postulationem, postulatus vt electus seu institutus recipiendus est: alioquin electores, qui id commiserunt, prouiantur potestate eligendi^s. Nominatio, est duorum, trium, vel plurium vt idoneorum electionis causa, delectus^t, & expressio. Nominatio certitudinem personarum, vel per nomen & cognomen, vel alio modo, vt intelligantur, sine dubio demonstrat^v. Dico, duorum vel plurium: quia & vnius interdum potest nominari, sed illius nominatio est potius electio, ex qua acquiritur ius aliquod nominato^x. Sic hodie rex ex conuentionibus Gallicis debet nominare Papæ vñ grauem magistrum seu licentiarum in theologia, aut iurium doctorem, aut in altero iurium licentiarum, & legitime aratis, ad prælaturas & alia beneficia maiora electiua, iuxta formam cap. quia propter, de electio. Huiusmodi nominatio est, ea electio, quæ fit tractatæ & deliberatione antè habita in creato rectoris, & decurionibus^z: quæ tribuit ius, licet aliquando non sit perfectum, si confirmatio petenda vel appellatio sit interposita: vt ex causa, potest aduersum nominationem intercedi^a. Nominatio academiæ ad beneficia vt idoneos, plures graduatos, quibus debentur ea beneficia, quæ certis & definitis mensibus vacant^b, vt etiam antè diximus. Ideò horum nominatorum nominatio dicitur ius quoddam, nominatio legitime qualificato, beneficia certo tempore ei præstituta vacantia, petendi & acceptandi, competens, vt definitur & explicat Rebuffus^c. Postulatio affinis videtur nominationi: quia vt plerumq; ante præsentatam vtramque, in vtraque admittitur variatio, postea nequaquam^d. Sicut nec electione publicata, eandem non licet mutare electoribus^e. Tamen in postulatione pro defectu aliquo, & vnus sit delectus, & præsentatio in nominatione plurium vel duorum, inter quos & primo nominatus censetur dignior^f: quibus nec postulatio conuenire potest^g. Electio ex modis legitimis præcipuus est, quo beneficia conferuntur: nemo enim sibi sumere debet honorem, nisi vocatus à Deo, tanquam Aaron^h. Fitque ex pluribus: nam vbi vnus tantum, vix electio saltem proprie dici potestⁱ. Vocatio potest hæc legitima, in triplici forma est^k. Anterior est per spiritum sancti inspiratione qua imitatur Dei, Domini nostri Iesu Christi electionem discipulorum & apostolorum^l. Et eam, quam apostoli vndecim de duodecimo in locum Iudæ Iscariotidis fecerunt. Hæc videtur ea esse, in qua omnes eligentes communitè in electione sine vitio celebrata, in vnum consentiunt^m: nempe tractatu prius habito. Quemadmodum vnanimis Christiani elegerunt septem diaconos, tempore apostolorumⁿ: & ipsi ecclesiæ maiores Paulum, & Barnabam, Silam & Iudam^o. Secunda electionis forma per viam scrutiniij^q, in qua moris est omnibus eligentibus in vnum conuocatis, ab iis tres deligi ex collegio, qui exquirant seu scrutentur vota, singulorum separam, & ferretò, eaque per se vel tabellionem scribant, & postea publicent, publicata conferant, & numerent vota. Quibus prædictis, vnus de capitulo omnium nomine seu capituli, per verba numeri singularis eligit^r eum, in quem maior & sanior pars capituli consensit^s: non quem minor pars eligit, quamuis maior pars postea subuequentem

a cano. literas, 63. dist. ca. electio, 86. dist. cano. fraternitatem, 71. dist. s. c. bonæ memorie, c. 23. de electio. r cano. 87. dist. archid. in cap. nulla, de electio. in 6. & ca. quanto, col. 1. 61. dist. v. l. 1. & seq. de lib. & postu. in p. 1. certum, si cert. p. x. c. cum olim, de re iudic. in ca. quanto, 63. dist. & in c. constra, 16. q. 7. 5. d. de reg. ad prelatur. nominat. z vti in præterea, vt iudi. sine quoq; suff. in auth. l. nominatio. nes. C. de decurionibus, lib. 10. tit. de pte. nominatio. no. lib. 10. tit. l. vn. si pro. in iudic. facit crea. li. 10. C. l. vn. de portio. ad num. nominatio. lib. C. b. s. volumus, & s. præterea, & s. mon. mus de col. in concord. c. Rebuff. in tractat. nominatio. q. 4. & seq. & probatur per d. s. præterea, præterea, que ordinarij, de collat. d. c. bonæ, in 2. de postu. prælatur. c. alderi. consilij. incip. an nominat. rubric. de electio. Bartho. in l. absenti, de donat. in p. e. publicatio, de elect. f. ca. quorundam, de electio. in 6. g ca. 1. de postu. prælat. in 6. ca. innovit. de de ele. ap. Grè. h ca. qualiter, de electio. i Panor. in ca. ecclesia Vulterrana, nota. 2. de elect. c. eo. ca. congregatio, 16. q. 1. l. ca. quis propter, 2. dist. c. quia propter, de electio. l. Mathe. 10. Luc. 6. Mat. 3. & 6. m Actuum, r. n. c. quia propter, s. nihil, de concess. præben. o Actuum, 6. q. Actuum 15. q. dict. c. quia propter.

a Pap. in Rhap. fod. areh. lib. 3. tit. 4. arefio 1. & 3. b ita iud. cum refert. Pa. pus, l. 3. tit. 4. Rhaplo. arefio. aref. 2. & 3. Rebuffus, in 5. declarates, ad verb. iure præuentio, de col. lat. in C. cõor. Et nota, quia contradiam alias iudicatum in Rota. Et hæc q. late examinat. in reg. de verisimili notitia. c Pap. d. lib. 1. tit. 4. art. 6. hæc etiam tenet & disputat & soluit cõtrariam sententiam in reg. de verisimili notitia obitus, q. 1. Decius c. 6. si. 199. incip. in causa domini, col. fin. Ioan. Francis. de Sancto Nazario de Ripa, cons. 7. post in tit. de legib. & iõ ga consue. An te omnes glôfator antiquus pragmat. sanct. titu. de collatio. in ver. faciendas. d Suidas, in Indaco. e Suidas, in Hippia. f Idem in ver. 2. 47.

a cauditis, c. 29. eo. arg. ca. quanto, & ca. ptebs, 63. diff. ca. licet. q. r. c. in Genesi, cap. 30. quia propter, de electio. b. elem. in causis, de elect. c. cum dilecti, s. verum de test. c. bonae, in 2. s. fin. de post. prel. c. e. cum contingit. de arbitra. d. e. quia propter, de elect. e. cap. cum dilecti, eod. cap. cum expediat, eod. in 6. f. c. fact. in 1. de electio. in 6. c. cum ab vno, de re iudi. in 6. g. c. si cui, ca. 23. de electio. in 6. h. c. in causis, ca. no. de elect. ap. Grego. i. c. cum dilecti, c. 3. eod. glo. in d. ca. si cui de elect. in 6. in ver. concilium. l. c. bonae memoriz, in 2. c. 56. ca. quod sicut, c. venerabilem, de electio. ap. Greg. cap. cum olim, de arbitri, cap. obeuntibus, 63. diff. m. c. constitutus, de appell. n. can. Genesi, c. bonae memoriz, de elec. c. cum in elec. c. sis, cap. 37. de praeb. in 6. o. d. can. quia propter, vide. can. factus est, 7. q. 1. p. c. cum inter vniuersas, de electio. q. vt in c. ne defectu, de electio. & latius sup. r. glo. in c. eorum dilecto, c. 37. in ver. in provincia, de electio. s. c. cum terra, de electio. ca. in causis, cap. auditis, capit. in Genesi, eod. tit. r. capit. qua fronte, de appellat. v. Boer. q. 1. num. 6. & 19. x. capit. final. de sorte, & ibi Doctores, lib. 5. Decret. tit. 21. cano. non statim, & ca. non exemplo, 26. q. 2. y. l. si cum a n. bo. fam. er. c. l. ca. in p. l. si quis sunt, c. e. mu. de leg. a. z. s. i. de reg. ad p. lar. nominat. a. can. si quis deinceps, 16. q. 7. cap. Messina, de elect. cap. laici, cap. nullus, cap. Adrianus, cap. Valentianus, 63. diff. b. cap. l. ca. & cap. l. ca. fin. 63. diff. in nomine, 23. diff.

consensum ratificauerit. Nam ratificatio consensus in electione tantum recipitur in his, quae praecedunt & sequuntur electionem, non quae ipsam respiciunt: in singulari enim consensu diuinitus videretur inesse. Tertia eligendi forma compromissa, quando per compromissum aliquibus iure idoneis clericis conceditur eligendi potestas: vel determinate, veluti ea lege, vt compromissarii eligant secundum vota singulorum, quae scrutari tenebuntur, aut alio modo: vel absolute compromissa in eos facta. Qui per vnum quoque electionem declarant eius, qui vicit numero votorum. Nec reuocari potest haec potestas compromissa data re non integra. Sicut & perfecta a compromissariis electione, compromittentes tenentur admittere electum ab illis, nisi contra formam compromissi appareat electum. Istarum trium electionum formula vna necessario adhibenda est in praesentibus, & episcopis eligendis: in minoribus autem beneficiis electiuis, istae solemnitates ad vnguem sequendae non sunt, sed sufficit maiorem partem & saniorum eorum, qui eligere debent, consensisse in electum. Omnibus scilicet electoribus conuocatis: nam facta electio non vocatis omnibus, etiamsi vnus tantum omittatur, irrita est. Quae non obstante poterit fieri secunda electio. Et ita vocandi illi, qui commodum vocari possunt, vt qui sunt in prouincia: nisi periculum sit in mora, si prouincia latius pateat, quam expectari vocandos patiatur eligendi necessitas, vt quia tempus ad eligendum posset elabi. Adhibendaque erit & consuetudinis in eligendo antiqua obseruatio, num vocentur absentes. Sicuti & quando de loco, vbi fieri solita est electio, quaeritur: quamuis honestas est fieri in ecclesia. Erant antiquis etiam consuetudines aliae circa electiones, vt fierent vel scriptis breuibus, vt apud Occitanos: vel forte, vt electus forte D. Mathias: prohibita deinceps in ecclesiasticis electionibus. Exemplaque inspiratione diuina perfecta, in consequentiam trahi non debent, vt deinceps temerariae & casuali committantur improbitati, etsi in libris dirimendis, & vbi aequa iura concurrunt, pacis causa permittantur aliquando sortes. Breuiter per anacephaleosin, in electionibus considerabimus beneficia vacantia, personas, & actum eligendi. Beneficia debent esse electiua, non alterius generis: rursus, maiora electionum aliquam formulam. quia propter, de electio. exigunt, alia non tantam. In Gallia electiones ad praelaturas sublatae sunt, & postulationes, & ius eorum ad nominationem regiam translatum est: in aliis aliquando recepta. In personis consideramus eligentes, & eligendo, vt sint idoneae. Quibus porro non inhietur electio expressae, permissa est. Prohibetur itaque laicis, etiam regibus & principibus in beneficiis. Aliquando tamen propter schismata & ambitionem ecclesiasticarum personarum, & ob populi temeritatem, & duram ceruicem, & odium in ecclesiasticas personas, potissimum nascente ecclesia, cleri & populi adhibitus est consensus & testimonium, vt omnibus episcopi & clerici probarentur: vt alibi superiori libro diximus in episcopo. Sic apud Ethnicos pontifex maximus, & rex sacrificulus, & flamines a populo creati seu electi: pontifex quidem, tribus comitiis: rex, centuriatis: flamines, curiatis: tum quum reliqui sacerdotes a collegiis cooparentur. Quos omnes postea Cneus Domitius ad comitia populi tributa transfudit anno ab vrbe 611. Mario & Oreste Coss. Cuius legem post a Sylla sublata, & iterum a Tiro Labieno trib. pleb. Cicerone consule relata, iterum M. Antonius consul post Caesaris dictatoris necem abrogauit. Qua in sequenti anno, vna cum caeteris Antonianis legibus, senatusconsulto sublata, res iterum ad populi comitia rediit. Post decessum Iulij Caesaris, inquit Dio, veritus Lepidum M. Antonius, ne in actiones suas inquireret, Pontif. Max. constituit: quod ut facilius efficeret, electionem summi Pontificis iterum a populo ad Pontifices transfudit. Author Dionys. Halicarnassaeus, ex lege Romuli cautum, vt a curiis singulis sacerdotes eligerentur. Et hoc ipsum inter Christianos aliquando populo, aliquo modo, concessum diximus. Verum paulo post reum experientia docuit, quantum corruptionis, & vanitatis, & temeritatis esset in populo: & ideo nec eius voces esse admittendas placuit, neque eius requiritur consentum, nisi forsitan post electionem, vt probet, admittatur. Principibus aliquid iuris ex privilegio & propter beneficia in ecclesiam apostolicam concessa, indultum est, potissimum Gallicis, vt archiepiscopi electi & episcopi, suarum prouinciarum ab illis inuestituram acciperent. Vtque occurreretur haereticis, & tumultibus, neve praeponebantur illis in seipsum, qui regno insidiari possent. Hoc ipsum privilegium & ad Hispaniarum regem prorogatum. Verum electio illis partim adempta, partim ab illis sponte eiurata, & canonicis, capitulo, & religiosis ecclesiarum concessa: legibus illis imposita, & formulis ex variis capitulis, de quibus ante dictum est, & nuperim ex concilio Basiliensi titulo de electio. Quibus tamen derogatum in Gallia concilio Lateranensi, concordatis summi pontif. & regis, in praesentibus, in §. 1. de regia ad praelatu. nominat. non in aliis electiuis. Et hodie etiam reguli Andium, & Alenconius hac nominationis praerogatiua vtuntur in suis ditionibus, regis permisso, sed ita, vt huius nomine ac postulatione diploma pontificum postuletur. Cesserat & hoc ius nominationis rex Galliarum in constitutionibus comitiarum Aureliae habitorum, art. 1. episcopis & archiepiscopis, quibus permissa electio, nempe vt vacante episcopatu nominarentur per archiepiscopum prouinciae, capitulo, per nobiles electos ab vniuersis dioeceseos nobilibus, & per duodecim ius electos a reliquis ciuitatis episcopalis ciuibus, vel archiepiscopalis, si de archiepiscopatu ageretur: & per alios eius archiepiscopatus episcopos, in vnum coactos, nempe tres vtriusque idonei & sufficientes regi, qui ex illis vnum nominarent summo pontifici. Verum illa constitutio malo maximo regni contemnitur, & sine electionis huius formula rex, vt antea, nominat sum. pontifici praelatos. Sed haec nominatio alterius iuris est, quam electionis, in qua id firmum, laicos non posse eligere, nec haereticos, suspensos, quibus interdictionem ne eligat absque superioris auctoritate. Qui semel indignum scienter elegerunt, non repetunt etiam electionem. Nec eligunt negligentes, post

post tempus eligendi elapsum. Item nec excommunicati maiori excommunicatione, aliter si tantum minori: item interdicti, vel qui scienter sine privilegio in loco interdicto celebrantur. Pupilli in ecclesiis cathedralibus, qui non sunt subdiaconi, non habent vocem in capitulo, vel in electione: nec in ecclesiis regularibus, qui regulam expressae vel tacite professi non sunt: nec conuersi: non procuratores nomine absentis iuste impediti, si habeat votum scriptum, aliter contra. Personae autem quae non possunt eligi, generaliter illae sunt quae beneficia illa, ad quae eliguntur, possidere nequeunt. Sic non eligitur illegitimus, excommunicatus maiori vel minori excommunicatione, laicus, suspensus interdictus, alia ex vitio reprobatus, neophytus seu non professus, si de regulari ecclesia agatur. In episcopum tamen eligi potest nouitius. Neophytus tamen in fide, qui nuper fidem amplexus est Christianam, in episcopum eligi vel ordinari non debet. ne in superbiam erigatur. Nec is qui morbo contagioso laborat incurabili: plura habens cum electiuo incompatibilia beneficia: qui non est de eadem societate & collegio, seu, vt dicunt, de gremio ecclesiae vacantis, si in ea sint idonei: Hoc tamen de honestate, non de necessitate: nam & de alio idoneo electio facta valet. Non eligitur rursus illiteratus in episcopum, non concubiniarius, & ex concilio Basiliensi, qui actualiter, vt dicunt, id est re ipsa in sacris ordinibus non est constitutus. Modus eligendi, & actio ex formulis constat: sed explicio breuius, primum debet vacare ecclesia, & vidua esse pastore, & pastor qui decessit sepeliri, ante enim electio facta non valet. Dehinc intra tres menses ad electionem perueniendum. Debent in ea adesse qui ex capitulo vel collegio, & alij qui adesse solent: & si quem alium capitulum velit vocare, qui de iure interesse non potest, vna oportet electuros conuenire. Ideo qui in loco, vel ciuitate, vbi electio facienda est, degunt, vocantur vel citantur ad sonitum campanae, vel more solito, quo congregatur capitulum. Absentes canonici vocantur, vt in actu alio capitulari. Quidam secundum tempus & loci intercedentem in prouincia existentes, vocantur ad diem certam, & expectantur: si mora iuri electionis non praedicitur, & si commodum vocari possint, idque per litteras, vel per nuncium fit, monitione facta vt ad electionem veniant die & loco certis. Si non veniant absentes iusto impedimento prohibiti, vel sine iusto, consentientibus aliis canonicis possunt per litteras absentes voces suas committere: si modo committant vni de capitulo: nam extra-neo non possunt inuitis canonicis praesentibus. Dico autem posse voces absentes per lit-

c Vide Manutiu, in suo lib. de legib. & Ca. tol. Signon. lib. de antiq. iure ciuili Roma no. c. 9. d. Dio Cass. li. 44. h. l. c. Dio. Halic. lib. 2.

f. c. 2. de elect. ca. si ergo, 2. q. 1. c. decernimus, 16. q. 1. de iur. i. c. de pen.

g. can. Adrianus, & seq. 63. diff. c. hinc est etiam, 16. q. 1. h. can. cum lo. ge, 63. diff. i. c. ego Ludouicus, ead. dist. k. cano. sacrorum, eod.

l. Rebus in s. monasteriis, in ver. capitulis, de reg. ad prela. nomina. in concord. m. Chopin. de doman. lib. 2. tit. 20.

n. ca. fin. q. 1. o. c. cum dilectis, 5. quia vero, de consuetu. capitu. cum bonae, de sta. & qual. p. c. fin. de electio. q. cap. cum in cunctis, c. in nouit, de elect.

a cap. ne pro defectu, eo. b. c. constitutus, de appell. c. fin. de cler. excom. mini. d. capit. cum inter, de elect. e. cap. is qui, de senten. excomm. in 6. f. cap. ex eo, de electione in 6. g. capit. vt hi qui, de atate & qualitat. in clem. h. cap. ex eo, de electione in 6. i. Federi. consilio, per cap. est Christus, ibi vos & conuersi, quod esset frustrator, & c. de iure in. k. c. si quis, de electione in 6. l. cap. cum in cunctis, de electione, cap. in nouit, eod. m. c. ne constitutus, in 1. ad appell. cap. fin. de cler. exc. n. c. qui quis, de elect. nisi ex causa, can. statutus, 5. 2. 1. diff. o. cap. 1. de post. prel. cap. cum dilectus, de consuet. cap. cum inter, de elect. p. e. gratum, de post. prel. c. super eo, de electio. q. c. cum causam, cap. cum in magistrum, cap. ad nostram, de electio. cap. nullus, eod. in 6. e. clem. cum ratione, eo. ca. no. miserum, 61. diff. r. dist. cap. nullus, de electio. in 6. s. cano. sicut, 48. diff. t. cano. 1. ead. dist. 1. ad Tim. 3. v. cap. cum inter canonicos, de elect. c. tua, de cler. x. q. 1. c. e. dudum, in 2. s. insuper, & s. pen. & fin. de elect. y. c. ne pro defectu, in fin. a. contra. sent. de electio. z. Hostien. in summa, in 5. quis eligitur, de electio. cap. cum inter, eod. a. can. episcopum non oportet, 61. diff. cap. cum in cunctis, de electio. cap. nisi cum pridem, s. nec pro defectu, de renunciat. b. can. fin. 33. diff. can. maritum, & ibi glo. 34. diff. c. c. cupientes, de elect. c. vt circa, c. quae sint, eo. in 6. can. non furem, 7. q. 1. can. Notianus, eod. d. cap. bonae, in 2. & ibi glo. de electio. e. c. ne pro defectu, & cum in cunctis, eo. ca. postquam, 50. diff. ca. obeuntibus, 61. diff. f. ca. in Genesi, ca. in ecclesiis, 2. ca. Cumana, ca. congregato, cap. bonae, in 2. de electio. c. cum ecclesia, de cau. posses. cap. constitutus, de appellat. g. c. scriptum, de elect. h. d. c. in Genesi, c. quamquam, eod. i. c. in causis, eo. k. auth. hoc ius porrectum, & ibi Barth. & Docto. de sacrosan. eccl. C. l. c. cum in ecclesiis, de praeb. in 6. c. cum inter, & c. ne pro defectu, de electio. c. licet, s. si autem, eo. m. glo. in cap. coram, & c. Cumana, de electio. n. c. scriptum, cum gl. & c. quia propter, de elect. c. si quis iusto, eod. in 6. o. d. c. quia propter, & ibi glo. & Docto. p. c. constitutus, de appellat.

teras committere, non per litteras dare vel exprimere. Conuenientes itaque hoc modo legitimi electores, & eorum procuratores in ecclesia, ibi Spiritum sanctum inuocant: & concilium Basiliense idem audire debere eisdem primum missam de spiritu sancto tradit. Quem humiliter inuocare debent, vt dignum pastorem possint eligere. Et proinde requirit esse eisdem contritos & confessos, & sacrosanctum Domini nostri Iesu Christi corpus praesumpisse. Ingressi conclauae, debent tractatum habere de modo futuro electionis, an per viam compromissi, an scrutiniij, aut spiritus sancti sit facienda. Et ex concilio Basiliensis forma iurabunt in manibus eius, qui capitulo praesidebit, ipsaque praesidens in manibus eius, qui proximam eum sequitur: quod promittant Deo & sancto, sub cuius nomine dedicata est ecclesia, se electuros, quem credent futurum ecclesiae in spiritualibus & temporalibus vtiliorem, nec promissione, vel datione alicuius rei temporalis, vel prece, aut aliter qualitercunque directum vel indirectum facturos. Dehinc procedendum ad scrutiniij vel compromissi formulas, vel via spiritus sancti, vt superius dictum est. In via scrutiniij tres scrutatores de capitulo, plures vt pauciores, dum tamen vnus solus non sit, constituendi sunt, & de eo conscribi debet instrumentum publicum. Subinde scrutatores secedant ad angulum ecclesiae, vel loci, eod separatum compellant singulos vocem habentes, incipientes ab eo, qui primam habet electionem. Ibi que quemlibet moneant, vt femotis odio, timore, amore, pretio, prece, in eum consentiant, qui magis ecclesiae vtilis, & idoneus videbitur, adiurantes vt id faciat per Deum viuum, & sanctissimam Trinitatem, patrem, filium & spiritum sanctum, sub animae suae periculo. Respondetque tunc quilibet examinatus, credo talem esse meliorem, & eum nomino & eligo in pastorem. Et haec omnia in formam publicam redigantur. Postea scrutatores inter se conferre debent de meritis eligendi quae visa sunt canonicis, collatione facta numeri ad numerum, zeli ad zelum, eligere debent eum, in quem maior pars capituli consensisse videbitur. Atque canonici singuli se debent subscribere instrumento electionis scrutatorum. Qui postea publicant electionem, vel nomine suo iubent publicari capitulo. Publicatio porro electionis bis fieri debet, in capitulo coram canonicis, & iterum pulsata campana ibidem per vnum ex scrutatoribus publicatur coram clero & populo ad pulsam campanam conuocato. Hac peracta decantari debet hymnus, Te Deum laudamus. Decantato hymno, episcopus, si praesens est, ad altare portatur ecclesiae cathedralis, & ibi in cathedra episcopali constituitur. Nisi electus consentite recuset electionem, vel post consensum renunciet iuri suo, aut forte diem claudat extremum, aut propter occultum eius vitium antea irritetur electio: quibus casibus, electores, qui iam functi erant officio suo infra iuris terminum eligendo, habebunt ad dissentiu, renunciatione, morte, vel irritatione, ac si vacatio noua esset, tempus integrum ad aliam electionem celebrandam.

q. c. si quis iusto, in fine, & ibi inter p. de elect. in 6. r. c. cum terra, de elect. s. s. i. cod. in pragmat. sanct. t. In extranea. Ioann. 22. d. c. quia propter, s. nisi, de elect. v. dist. c. quia propter, 44. q. 1. x. hac Bartachinus, tradita. de episcop. 1. par. 3. lib. num. 1. 2. & 3. y. ca. quod sicut, de elect. c. qua fronte, de appell. 2. cauditis, de elect. a. iuxta c. accusatoris, 4. q. 5. & ca. qualiter, 11. q. 3. b. iuxta c. quia propter, de elect. & c. in Genesi, eod. c. c. in causis, c. cum inter, c. quia propter, eod. d. d. ca. in causis, & d. c. cum inter, & can. licet, 8. q. 1. e. Renuntiare potest electio, nisi priusquam ad superiores referatur examina, ca. cum inter canonicos, de elect. c. inter corporalia, de transf. episc. c. 2. de reff. in in. regum. f. ca. si electio, c. 2. de elect. in 6.

De

De confirmatione electionis. Caput 13.

- 1 Confirmatio sequitur electionem. Confirmatio dat administrandi ius, eod.
2 Confirmatio a quo fiat.
3 Capitulum sede vacante quando electos confirmet.
4 In confirmatione faciendae qui vocandi sunt.
5 Confirmatio quid.
6 Legatus sum. Pontif. etiam confirmat in provincia sibi directa.
7 Pontif. summi electio non habet confirmationem. Imperatoris electionem Papa confirmat, eod.
8 Confirmatio: exigitur electo ante administrationem, alias priuatur iure questio.
9 Abbas electe ante confirmationem possunt administrare.
10 Confirmatio non validat inuvalidam electionem.

Confirmatio sequitur electionem, tribuitque ius administrandi: ius enim competit electo ex electione. Ita electio praelatum facit, sicut & imperatorem. Confirmationem concedit superior, vt episcopus, & alij superiores gradatim, & capitulum sede vacante episcopali: quia confirmatio est iurisdictionis episcopalis, quam exercet capitulum sede vacante. Imo si electio alicuius dignitatis pertineret ad capitulum, & confirmatio ad episcopum, vacante sede capitulum eligeret & confirmabit, quia duplici iure fungitur. Verum hic obseruandum, capitulum sede vacante, electos confirmare posse in ecclesiis inferioribus, vt abbas: sed electum episcopum non exemptum non confirmat, sed archiepiscopus, etiam si non fuerit consecratus: Archiepiscopus, Primas seu patriarcha & Papa. In exemptis Papa aedeundum, vel eius in ea provincia legatus: si modò exempti immediatè subsint Papa, contra si mediatè, vt sunt prouinciales, ministri ordinis minorum, qui quamuis sint exempti, tamen habent generalem ordinis superiorum, a quo debent confirmari. In confirmatione faciendae, ante ciendi, seu vocandi ij, qui intercedunt seu se opponunt electioni, nominati quidem, si nominati intercedant, vel si electi ab aliqua tantum parte sint: quòd si omnium concors sit electio, generaliter vocari debent ij, qui possunt vel velint aliquid electioni obicere, vt stato die & loco, quibus confirmatio faciendae erit, veniant dicturi causas improbationis, electionis, & impediendae confirmationis. Electio dat principium, confirmatio perfectionem, ingressus officij possessionem. Sic confirmatio secundum Cardinalem, est iuris quæsti per electionem corroboratiua declaratio. Quare ab eo fit generaliter confirmatio electionis, qui immediatè eligentibus præcist, vt & Papa confirmat electos ad dignitates, quæ immediatè subsunt Romano pontifici, siue episcopatus, siue abbatie vel alia sunt. Tradunt quoque & iure concursus summum pontificem posse confirmare electiones ecclesiarum aliarum, quæ sibi immediatè non sunt subditæ, & eius legatum in provincia sibi decreta: quia & is in ea provincia concurret cum ordinario. Summi pontificis electionem nullus confirmat: quia superior ei nul-

a e. postquam, de electio. b c. r. an. iust. fam. cap. nihil est, eod. c. cum iam dudum, de de præb. c. n. de elect. in 6. not. gl. in ca. quanto, 63. dist. quam sequitur Panor. in ca. c. quod autem, & cap. nobis, de iure patron. d. ca. legimus, 93. dist. n. can. n. osti, de electio. f. c. cum olim, de maio. & o. bed. g. c. r. de sede vacante, in 6. h. r. & Docto. in c. penul. de supp. neg. i. præ. lato. Reb. in 5. si quia vero in ver. d. i. p. o. s. i. t. i. o. n. e. s. de coll. in concord. i. l. i. c. o. n. s. u. l. de adop. p. k. d. cap. cum olim, de maio. & obed. ca. l. ind. 64. dist. e. cum dilectus, de elect. l. can. quonia, 100. dist. cap. nosti, c. r. an. iust. fam. de elect. m. e. quia igitur, & ibi glo. 63. dist. c. i. de trans. episc. n. c. i. abbat. de elect. in 6. o. vide Angel. Clau. in ver. confirmatio, i. num. 4. p. in ca. fin. de elect. in 6. cap. bonæ memorie, in 1. eod. ap. Grego. c. i. s. i. a. d. a. eod. in præ. l. a. n. t. i. c. i. d. e. i. n. r. u. b. r. i. de elect. col. fin. r. Card. in clem. 1. s. nos itaque, de nota. de iure. i. s. ca. nihil, de elect. cupi. tes, eo. tit. in 6. vbi forma confirmatio nis huius. t. Rebu. in s. monasteriis in ver. solent, niter peti, de reg. ad prælat. nominatio. in Concord. per can. ad Roman. 2. q. 6. can. cuncta per m. d. m. & c. per principalem, v. q. 3. v. Ioan. And. in d. c. nihil, per c. si abbatem, de elect. in 6. v. ca. 2. de off. legat. in 6.

lus est: is tamen imperatorem confirmat. Ceterum confirmatio necessaria est, nam ante eam administrans cadit à iure suo: ei per electionem in dignitate acquisito, siue tanquam praelatus per se aut per procuratorem, aut tanquam æconomicus regimen vsurpet in spiritualibus. Exceptis electionibus abbatissarum, in quibus abbatissa à maiori parte monialium electa, pendente confirmatione propter controuersiam, num rectè electa vel malè sit, potest administrare in temporalibus & spiritualibus: dummodo interim de rebus monasterij nihil alienet, & non recipiat aliquam monialem. Similiter si confirmatio esset à summo pontifice petenda, & longissimis interstitiis distaret episcopatus à curia, potest licita esse administratio, citra alienationem tamen: si electus non sit in mora petendæ confirmationis, quo casu habet locum pœna iuris. Mora autem fieri videtur, si post præstitum consensum, cessante legitimo impedimento, confirmatio non petatur intra tres menses ab electoribus, vel ab ipso electo, vel ab alio pro eo. Si autem confirmatio petenda est à summo pontifice in cathedralibus & regularibus ecclesiis, seruanda est formula c. cupientes, de electio. in 6. Quærit autem non inutiliter Barthachinus, num inuvalida electio per confirmationem valida fiat? Distinguit & soluit, inuvalidam ratione personæ electi non validari confirmatione: contra, si inuvalida ratione eligentium. At si nulla sit electio ratione formæ, & eligens eius qualitatè sit, qui possit illud munus concedere, validatur, si confirmatio sit ex certa scientia, aliàs minimè: at si eligens non possit illud concedere, nõ validatur per confirmationem. Verum quodcumque inuvalida sit electio, si ea non confirmetur in iudicio contradictorio, firma est: non idem tamen perpetuò, si summariè & de plano.

y ca. 1. 23. dist. 2. c. venerabilium, de elect. a ca. avaritia, eod. in 6. b c. indemnitatibus, 43. 5. si verò, de elect. in 6. c ca. nihil, de electio. d c. avaritia, eod. in 6. e c. quàm sit, eod. in 6. f Bartha. in 4. part. secundæ part. princip. lib. 3. de episc. nu. 12. g per l. si constat, de appell. h per l. ex consensu, s. i. eod. tit. i Innoc. in ca. nihil, de elect. Bartha. in d. l. si constat. k Bald. in addit. ad Specul. de appell. ver. per definitiua. l Innocent. in d. c. nihil Ioan. And. in c. si de elect. in 6.

De consecratione, & benedictione. Cap. 14.

- 1 Consecratio praelati sequitur confirmationem, non contra. Consecratio quid, eod.
2 Episcopi consecrari debent. Abbates benedicuntur, non consecrantur, eod.
3 Episcopus ante consecrationem quæ possit. Abbas ante benedictionem quæ possit, eod.
4 Abbatie non omnes egent benedictione
5 Abbatibus beneficia ante possessa incompatibilia, eius confirmatione vacant. Episcopi possunt sua beneficia possidere vsque ad consecrationem, vel consecrationis tempus, eodem.
6 Consecratio praelatorum non differtur ultra tres menses.
7 Episcopus à quibus consecratur.
8 Archiepiscopus à quo consecratur.
9 Papa, patriarcha, primas à quibus consecratur. Imperatorem quis coronet, eod.
10 Consecrandi episcopi modus, & tempus.

Confirmatio consecrationem praelati debet præcedere, non sequi in iis quibus consecratio accedit: aliter non valeret. Quia consecratio est, perio-

m ca. prouida, de elect. in 6. gl. & Docto. in c. cum olim, de dolo.

generaliter nomen consecrare significat, Deo dicere, & sacrare. In episcopis necessaria est consecratio, in abbatibus benedictio. Verum diuerso modo: nam episcopus non dicitur, nisi consecratus sit. Et proinde potest repelli per exceptionem ne fiat episcopus, vsque ad consecrationem. Licet ante consecrationem electus possit concedere indulgentias, conferre beneficia, & ea quæ non sunt ordinis, sed iurisdictionis. At abbas electus, & confirmatus in abbatem, abbas ante benedictionem dicitur, & in negligentiam, vel contumaciam superioris, qui nolit eum benedicere, ipse suos monachos benedicere potest, non benedictus, aliæque eius prælaturæ munia obire. Quorum differentiæ ratio, quòd per consecrationem episcopi conferatur ordo, vnde dicitur ordinatio: non autem per benedictionem abbatibus. Sunt & abbatie, quæ non egent benedictione, vt & quædam abbatissæ non sunt solitæ benedici, ratione consuetudinis præscriptæ. Et prout beneficia electi, & confirmati in abbatem, post adeptam pacificam, vacant ante benedictionem. Episcopus autem potest sua beneficia retinere vsque ad consecrationem, vel lapsum temporis de consecrandis inclusuè. Consecratio episcoporum & aliorum superiorum, vltra tres menses differri non potest: nisi ex causa rationali impedimentum iustum interueniat, veluti hostilitatis, discordiæ circa electionem, vel confirmationem, & similia. Consecratur episcopus nõ exemptus ab archiepiscopo cum duobus episcopis prouincialibus, aut per tres comprovinciales episcopos vocatos seu requisitos ab archiepiscopo per literas, eòque consentientes: exemptus autem consecratur ab episcopo, vel eius mandato. Archiepiscopus ab omnibus suis suffraganeis cum consensu primatis, ad ecclesiam matricem vocatis. Hodie tamen Papa præscripsit sibi ius consecrædi omnes metropolitanos. Patriarcha, Primas, & Cardinales à Papa vel eius mandato, Papa ab episcopo Hostiensis, & coronat imperatorem. Quòd si non adhibeantur prædicti episcopi, & archiepiscopi in consecrationibus, possunt contempti petere suspensio ordinatum ab executione officij, veluti in electione petunt irritam fieri, aliæque grauior pœna imponitur. Cum consecrantur episcopi, inunguntur sacro chrismate in capite, & manibus, nec omitti potest vnctio hæc. Tempus quo consecratio fieri debet, est dum sacra liturgia peragitur inter epistolam & Euangelium. Dum autem Papa consecratur, antequam hymnus decantetur angelicus die dominica, hora tertiariam, in ciuitate præcipua diæceseos in ecclesia.

a ca. de supplicia egli. p. g. la. lib. 3. tit. 10. elem. 2. 5. statui mus, de stat. monac. in Cle. b ca. licet, de ratiario. epif. ca. tua, de his que sūt à præ. la. sine conf. c. Panor. in c. e. te, de rescrip. c. super his, de accus. no. s. i. de electio. d Panor. in ca. suffraganeis, in fine, de electio. ap. Greg. c. de suppl. negl. prælat. c. meminimus, de accusatio. f not. in proce. mio Sex. g c. quoniam quidã, 75. dist. h vide Oldra. consilio. 14. & gloss. aut. in s. censuit tamè, in ver. benedi. tionis, de ele. in prag. sanct. i vide clem. 2. in s. statum, iudic. in ver. benedicti, de sta. monacho. k per cap. de multa, de præben. & ibi Innoc. notat in d. clem. 2. l c. cum in eun. èis, de ele. gl. in ca. si gratio. 96. de res. in c. m. can. quonia. quidam, 75. dist. c. 1. 7. dist. c. quonia. 100. dist. in d. n. can. fraterni. tatem, 77. dist. o. c. de Syracu. sanz 28. dist. p ca. nec epif. de tēpor. ordi. q c. si, 5. dist. c. 1. 66. dist. & c. si archiepiscopus de tempo. ordi. c. placet, 65. dist. r glo. in c. s. i. dist. per c. pu. denda, 24. q. 1. vide Bartha. ch. de episc. par. lib. 3. d. c. pu. denda, cum ibi notat. 24. q. 1. r c. in nomine Domini, 23. v. ca. antiqua, de priuileg. x c. q. sicut, de electio. ca. nõ debet, 65. dist. y Ang. de Clau. in sum. in ver. i. consecratio. nu. 2. z c. i. in princ. de sac. vnct. in 1. Decret. 15. a c. q. sicut, de super eo, de electio. b canone si. st. distinctio. canone quod die, 75. dist. c gl. in d. c. si. 51. dist. can. tē. pus, & c. ordi. nationes, & i. bigl. adfert ra. tiones 45. dist. d ca. si, 52. dist. e d. can. quod sicut, s. sup. e. o.

De collatione beneficiorum in genere, & in specie: dehinc de collatione libera, & eius formis. Cap. 15.

- 1 Collatio beneficiorum sine electione.
2 Collatio quid.
3 Collationis diuisio.
4 Collatio que libera, & a quo fiat.
5 Collatio libera sine literis sit.
6 Collationis modi.

- 7 Literarum expectatiuarum ad beneficia decem species.
8 Mandatorum ad beneficia formula.
9 Liere ad beneficia diuersorum finium, & nominum.
10 Collationum species à formis prouidendi.
11 Signatura in beneficiis quid est.
12 Signatura forma.
13 Breue summi pontificis quid, & quomodo differat à signatura.
14 Anulus piscatoris in breuius summi pontificis.
15 Breui que expediuntur.
16 Signatura gratie triplex: forma, per fiat, per concessum, per placet, & de singulis.
17 Signatura per fiat ceteris paribus, præfertur signaturæ concessum.
18 Signatura ad effectum gratie bullas exigit. Bullarum expediendarum necessitas, eod. Signaturæ sumptum de registro fidem non facit, eod.
19 Signatura sola beneficii an det ius adipiscendæ possessionis beneficii, nisi bullis expeditis, & 20.
20 Beneficij possessio accipitur cum simplici signatura verificata in Gallia, quomodo.
21 Bulla quid, & vnde transcribatur.
22 Prouisio noua summi pontificis quid.
23 Literarum nouæ prouisionis, & perinde valere differentiæ, & 25. Perinde valere rescriptum quid, eod.
24 Prouisiones nouæ & confirmationes quibus casibus concedi soleant in curia Romana.
26 Concordiæ beneficiorum à solo Papa confirmari possunt.
27 Confirmatio in forma speciali summi pontificis tribuit ius nouum.
28 Prouisio seu rescriptum, si neutri, & si nulli. Si neutri, & si nulli rescript. eod. Si alteri rescriptum, eod.
29 Subrogationis rescriptum.
30 Subrogati in ius litigatoris per prouisionem quomodo procedant in Gallia.
31 Main leuee aux benefices mortuo colligante quid.
32 Subrogatus in locum beneficiarij premortui non est damnandus ad restitutionem fructuum indebitè à predecessore perceptorum.
33 Subrogatus tantum à die subrogationis ad expensas damnandus quando, & ad predecessores.
34 Subrogatio intra annum & diem in curia peti debet.
35 Commenda quid.
36 In commendam quando dari dicuntur beneficia.
37 Commenda ad tempus, & ad vitam. Capitulum in commendam dat beneficia, sede vacante ad tempus, eod.
38 Commenda duo fines, utilitas ecclesie, & commendatarij. Commenda que reuocabilis, eod.
39 In commendam que beneficia solita dari sint.

Er collationem iure pontificio beneficiis aliis, quàm prælaturis prouidetur, vel ab vno, vel à pluribus, sine collatio tamen. Et hodie etiam prælaturæ, in Gallia, ab electionum potestate exemptæ collatiæ sunt: nam ad nominationem regis conferuntur à summo pontif. Collationis nomen latè patet & ad alia quàm sacerdotia pertinet, vt notat plenè Rebuffus: verum hic, pro instituto sermone, pro donatione beneficij vacantis

f nota in cap. authoritate, de instituto. g s. de elect. & reg. ad prælat. nomi. h Rebuff. in rubric. collati. in Concord. i c. intelligentiã, de ver. sig.

vacantis accipitur. Potissimum quādo libera est: nam ea ad liberalitatem pertinet, & donatio dicitur. Hæc collatio aut motu proprio concedentis fit, aut ad petitionem impetrantis. Et rursum collatio, aut libera est, aut non libera. Libera est, cum is qui potestatem habet conferendi, sponte & liberè confert: & potest alterum alteri, idoneum tamen, præferre. Et fitque interdum, vt diximus, à laicis, capitulo, abbatibus, episcopis, patriarchis, & summo pontifice. Libera cum literis, & sine his, verbo perficitur: nec ritus, seu solemnitas in hac requiruntur, nec vocatio occupantium beneficia. Vt constat tamen de collatione exigi tradit Rota, vt præsentibus saltem duobus fiat testibus. Cætera de substantia collationis sunt, de quibus paulò antè, vt ab idoneis & idoneis fiat, canonicè, purè, in perpetuum, palàm, &c. Conferunt ordinarij beneficia iure proprio, ex privilegio, iure deuoluto, iisdem & modis summi, pontif. & vacatura, & vacantia. Et ferè tot conferendi sunt diuersæ formulæ. Ad futura beneficia dantur prouisiones, per literas gratiæ, expectatiuas, & mandata. Expectatiuarum decem species. Prima, quando creatur canonicus in vna ecclesia tantum, cum reservatione ecclesiæ conferendæ. 2. quando creatur canonicus in duabus ecclesiis, quæ contra dispositionem est iuris communis. Vt 3. si creetur in tribus, aut pluribus. 4. quando creatur canonicus in vna ecclesia, & in alia datur, vt dicunt, ad largam. 5. Vt canonicus creatus plura possit adsequi præfessionia vsque ad certam summam in literis expressam: frequetata forma in Hispania. 6. Quando in duabus collationibus datur ad largam. 7. pro prælato. 8. pro regulari. 9. Pro pauperibus clericis. 10. Pro pauperibus graduatis. Totidem sunt formæ mandatorum, de quibus aliqua diximus in mandatis antè, reliqua videri possunt apud eundem Staphileum, quæ pertinent ad vacatura, vt & nominationes. Sed illæ collationes non sunt, sed media ad collationem assequendam: vt & aliæ postulationes, a literæ electionis, translationis, annexionis, vnionis, & incorporationis, administrationis, quando datur coadiutor suspecto de dilapidatione bonorum ecclesiæ, leproso, & aliis id genus per viam economatus. Plures species prouisionum vacantium beneficiorum sunt, ratione formæ prouidendi, vt simplex collatio & deuolutum, & signatura gratiæ, & bullæ. Signatura, est scriptura in papyro à summo pontifice, vel eius delegato conscripta, partis, vel impetrantis beneficium, supplicationem Papæque concessionem breuiter continens. Signatura seu applicatio papyro, bulla membrana scribitur. Et signatur in medio supplicatio post petitionem supplicantis, & post signaturam scribuntur ea, quæ summus pontifex vult concedere. Hæc sigillo non ornatur, quapropter differt & à breui apostolico, quod est diploma, seu rescriptum à Papa, seu pœnitentiatio magno concessum, scriptura videlicet exigua, in paruis concessa negotiis, in papyro vt frequenter, cetera rubra, anuloque piscatoris sigillata, ac signo secretarij subscripta. Anulus piscatoris refert formam sigillandi quàm D. Petrus etiam

per breue signatum hoc anulo, si sequatur bullæ expeditionem, illi derogare possit: non tamen solet huic breui, sicut in signatura summi pontifex subscribere, sed eius secretarius, mentione facta anuli piscatoris. Et ita breue non est omnino vel simpliciter supplicatio, sed aliquid mixtum. Neque breue ad beneficiorum collationes pertinet, sed ad ea quæ iustitiæ sunt: & dum dantur recuperatores, vel dispensationes. Vidi tamen summum pontif. contulisse inquisitoris hæreticæ prauitatis officium, in forma breuis, & sub anulo piscatoris. Quia & hoc munus ad iustitiæ exercendæ causam pertinet, vt potius commissio & officium, quàm beneficium sit. Signatura ad beneficia, & alia conceditur obtinenda. Porro signaturæ gratiæ triplici modo facta inuenitur: per fiat, & per concessum est, & per placet. Eorumque verbi, fiat, sunt, aut simpliciter per fiat, aut per fiat vt petitur, vel fiat motu proprio. Formæ concessum, sunt, concessum vt petitur, vel concessum in forma, in præsentia D. N. Papæ N. Cardina. vel concessum L. Cardi. Forma, placet, in commissionibus iustitiam committentes, frequens est. Quando Papa signat supplicationes, fit signatura per formulas, fiat: quando autem eas non signat, sed aliis distractis negotiis committit earum signaturam alicui cardinali, vel prælato, vt videantur commissiones cum referendariis, illi tunc non vtuntur hodiè in gratiosis, verbis fiat, sed concessum, vel placet domino N. Papa constituto &c. Quando Papa nouam gratiam facit, signat per fiat vt petitur: & quando est reformatio, per fiat, addita tantum prima litera sui proprii nominis, vt fiat A. Cum tamen in bullis ponat nomen, siueque pontificatus annum, summus pontifex per verbum fiat, statim perficit gratiam, etiam sine expeditione bullarum. Atque si concurrant impetrans per signaturam, fiat, & alter per concessum, nec constat de prioritatis hora, ambobus eadem die impetrantibus, præfertur qui obtinuit per fiat ex reg. cancellariæ 31. propter authoritatem signantis. Verumtamen quod pertinet ad effectum, gratiæ non censetur in signatura perfectæ, vt de illis secundum illas iudicari possit, nisi bullis expeditis, ex regula cancel. 25. & 29. id est, nisi reductis signaturis in mundum. Nec ante literas confectas quis dicitur habere canonicum titulum: nisi commissiones iustitiæ fiant per verbum, placet. Quarum signatura est rescriptum ad lites, & plenissime interpretandum. Sic executor datus in expectatiuis non potest fulminare, vt dicunt, processum, nisi visa bulla. Et de iure communi gratiæ sub quadam tacita conditione, si literæ expediantur, concedi videntur, per quarum expeditionem forma & perfectio gratiæ datur. Ita gratia per solam supplicationem informis: quia eius clausula solent in literis extendi. Nec sumptu de registro supplicationum signaturam fidem facit in iudicio: nisi sumptum literarum expeditarum extrahatur. Sunt autem literæ expeditæ, quando in plumbum sunt. Proinde de iure qui nanciscitur beneficij possessionem literis non confectis, licet habeat supplicationem, omne ius quod habet amittit. Verumtamen Rota tueret secundum Gomefium, & seruat, quod possessio canonicè ex simplici signatura capi possit, nisi in consistorialibus. Et Cassiodorus ait, signaturam præbere in beneficiis saltem coloratum titulum. Atque Rebuffus tradit regulam de pacificis possessoribus

k. c. de con-
stit. in c. c.
terum, de elec.
1 glo. antiqua,
in reg. c. cella.
29. Gomef. in
reg. de non iud.
dic. iuxta for.
supplicat. q. 2.
in fine.
m. vide d. Sta-
phil. & Rebu.
vbi sup.

n Gomef. in
d. reg. de noui
dic. iuxta for.
supplicat. q. 16.
o glo. in reg.
cancel. 25.
p. can. institutio-
nis, & ibi
gl. 25. q. 2. text.
cum gl. in cle.
duo. s. nos e-
nim, de sepul.
Gomef. vbi
sup.

q. vt in ca. si
de, præben.
in 6.
r. vide gl. anti.
in d. reg. 25.
Bald. in c. 1. a.
col. per quos
fiat inuefitu.
coll. 10. facit,
contra d. de
fid. instrumen.
Aliz signaturæ
requiritur quo-
que literarum
expeditionem
ex regul. can-
cel. 37. 53. 69.
s. Ioan. de Mi-
llis, in ver. gra-
tia apostolica.
t. d. reg. can-
cel. 25.

v Innoc. in c.
fi episc. de reb.
eccl. n. o. alic. l.
3. de off. p. r. 3.
x Idem in ca.
prudentiali, de
off. deleg. 7.
y Agid. conf.
24. in 3. col.
verf. & puto.
z Rota, decif.
27. de rescrip-
tis nouis. Agid.
decif. 736.

a Rota decif.
19. de cõce. præ-
ben. in nouis.
b Rebuff. in 3.
par. signa. nu. 1.
& 2. in Praxi.
benef.
c Agid. deci.
252.

d Rota, decif.
621. in antiq.
e ca. licet, de
cri. falsi, Feli.
in c. ex dilige-
ti, de simo.
f Id. in c. ve-
niens, in 2. col.
de accusa. tex.
in extrauaga-
in iunctæ, de
ele.

g Gomef. in
reg. cancel. de
non iud. iuxta
for. supplic. q.
5. vide Rebu-
ff. in 2. par. Prax.
benef. tit. de
missi. in posse.
nu. 39.

h Cassiod. fin.
decif. rub. de
rescrip. l. 1.
i Rebuff. tradit
de pacif. poss.
fessio. nu. 30.

procedere

a de his ita iudicatur: dicitur in d. 1. par. Prax. tit. de no. prouif. & sim. p. nu. 2. & 4. k Idem vbi sup. prænum. 13. 14. & seq. l vt in c. quia & post electio nem, de concess. præb. m ca. expofuit, de præb. n c. indemnitatibus, de electio. in 6. o c. de confir. vt. vel inur. p c. quia diuer sitate, de concess. præben. & tot. d. tit. de conf. vtil. vel inuti. q c. p. translationem, de off. legat. r ca. ex parte, de off. deleg. cap. cum pridem, de lega. s vide Rebuff. in 2. par. Prax. benef. in tit. de rescrip. pertin. de valore. t c. de translatio. e. quoties, de pac. vide cap. quia diuer sitate, de concess. præb. s. mandamus, de concess. præb. & ibi interp. & ca. 2. ne sed vac. arg. l. lega ta instituer. l. 19. de legat. 1. in p. v. c. propofuit, de concess. præb. x argul. ad optio. de adopi. in P. Barth. in l. more maior. de iurif. dior. iud. l. mola, in ca. literas, de concess. præb.

ad de his ita iudicatur: dicitur in d. 1. par. Prax. tit. de no. prouif. & sim. p. nu. 2. & 4. k Idem vbi sup. prænum. 13. 14. & seq. l vt in c. quia & post electio nem, de concess. præb. m ca. expofuit, de præb. n c. indemnitatibus, de electio. in 6. o c. de confir. vt. vel inur. p c. quia diuer sitate, de concess. præben. & tot. d. tit. de conf. vtil. vel inuti. q c. p. translationem, de off. legat. r ca. ex parte, de off. deleg. cap. cum pridem, de lega. s vide Rebuff. in 2. par. Prax. benef. in tit. de rescrip. pertin. de valore. t c. de translatio. e. quoties, de pac. vide cap. quia diuer sitate, de concess. præb. s. mandamus, de concess. præb. & ibi interp. & ca. 2. ne sed vac. arg. l. lega ta instituer. l. 19. de legat. 1. in p. v. c. propofuit, de concess. præb. x argul. ad optio. de adopi. in P. Barth. in l. more maior. de iurif. dior. iud. l. mola, in ca. literas, de concess. præb.

ad de his ita iudicatur: dicitur in d. 1. par. Prax. tit. de no. prouif. & sim. p. nu. 2. & 4. k Idem vbi sup. prænum. 13. 14. & seq. l vt in c. quia & post electio nem, de concess. præb. m ca. expofuit, de præb. n c. indemnitatibus, de electio. in 6. o c. de confir. vt. vel inur. p c. quia diuer sitate, de concess. præben. & tot. d. tit. de conf. vtil. vel inuti. q c. p. translationem, de off. legat. r ca. ex parte, de off. deleg. cap. cum pridem, de lega. s vide Rebuff. in 2. par. Prax. benef. in tit. de rescrip. pertin. de valore. t c. de translatio. e. quoties, de pac. vide cap. quia diuer sitate, de concess. præb. s. mandamus, de concess. præb. & ibi interp. & ca. 2. ne sed vac. arg. l. lega ta instituer. l. 19. de legat. 1. in p. v. c. propofuit, de concess. præb. x argul. ad optio. de adopi. in P. Barth. in l. more maior. de iurif. dior. iud. l. mola, in ca. literas, de concess. præb.

ad de his ita iudicatur: dicitur in d. 1. par. Prax. tit. de no. prouif. & sim. p. nu. 2. & 4. k Idem vbi sup. prænum. 13. 14. & seq. l vt in c. quia & post electio nem, de concess. præb. m ca. expofuit, de præb. n c. indemnitatibus, de electio. in 6. o c. de confir. vt. vel inur. p c. quia diuer sitate, de concess. præben. & tot. d. tit. de conf. vtil. vel inuti. q c. p. translationem, de off. legat. r ca. ex parte, de off. deleg. cap. cum pridem, de lega. s vide Rebuff. in 2. par. Prax. benef. in tit. de rescrip. pertin. de valore. t c. de translatio. e. quoties, de pac. vide cap. quia diuer sitate, de concess. præb. s. mandamus, de concess. præb. & ibi interp. & ca. 2. ne sed vac. arg. l. lega ta instituer. l. 19. de legat. 1. in p. v. c. propofuit, de concess. præb. x argul. ad optio. de adopi. in P. Barth. in l. more maior. de iurif. dior. iud. l. mola, in ca. literas, de concess. præb.

ad de his ita iudicatur: dicitur in d. 1. par. Prax. tit. de no. prouif. & sim. p. nu. 2. & 4. k Idem vbi sup. prænum. 13. 14. & seq. l vt in c. quia & post electio nem, de concess. præb. m ca. expofuit, de præb. n c. indemnitatibus, de electio. in 6. o c. de confir. vt. vel inur. p c. quia diuer sitate, de concess. præben. & tot. d. tit. de conf. vtil. vel inuti. q c. p. translationem, de off. legat. r ca. ex parte, de off. deleg. cap. cum pridem, de lega. s vide Rebuff. in 2. par. Prax. benef. in tit. de rescrip. pertin. de valore. t c. de translatio. e. quoties, de pac. vide cap. quia diuer sitate, de concess. præb. s. mandamus, de concess. præb. & ibi interp. & ca. 2. ne sed vac. arg. l. lega ta instituer. l. 19. de legat. 1. in p. v. c. propofuit, de concess. præb. x argul. ad optio. de adopi. in P. Barth. in l. more maior. de iurif. dior. iud. l. mola, in ca. literas, de concess. præb.

ad de his ita iudicatur: dicitur in d. 1. par. Prax. tit. de no. prouif. & sim. p. nu. 2. & 4. k Idem vbi sup. prænum. 13. 14. & seq. l vt in c. quia & post electio nem, de concess. præb. m ca. expofuit, de præb. n c. indemnitatibus, de electio. in 6. o c. de confir. vt. vel inur. p c. quia diuer sitate, de concess. præben. & tot. d. tit. de conf. vtil. vel inuti. q c. p. translationem, de off. legat. r ca. ex parte, de off. deleg. cap. cum pridem, de lega. s vide Rebuff. in 2. par. Prax. benef. in tit. de rescrip. pertin. de valore. t c. de translatio. e. quoties, de pac. vide cap. quia diuer sitate, de concess. præb. s. mandamus, de concess. præb. & ibi interp. & ca. 2. ne sed vac. arg. l. lega ta instituer. l. 19. de legat. 1. in p. v. c. propofuit, de concess. præb. x argul. ad optio. de adopi. in P. Barth. in l. more maior. de iurif. dior. iud. l. mola, in ca. literas, de concess. præb.

ad de his ita iudicatur: dicitur in d. 1. par. Prax. tit. de no. prouif. & sim. p. nu. 2. & 4. k Idem vbi sup. prænum. 13. 14. & seq. l vt in c. quia & post electio nem, de concess. præb. m ca. expofuit, de præb. n c. indemnitatibus, de electio. in 6. o c. de confir. vt. vel inur. p c. quia diuer sitate, de concess. præben. & tot. d. tit. de conf. vtil. vel inuti. q c. p. translationem, de off. legat. r ca. ex parte, de off. deleg. cap. cum pridem, de lega. s vide Rebuff. in 2. par. Prax. benef. in tit. de rescrip. pertin. de valore. t c. de translatio. e. quoties, de pac. vide cap. quia diuer sitate, de concess. præb. s. mandamus, de concess. præb. & ibi interp. & ca. 2. ne sed vac. arg. l. lega ta instituer. l. 19. de legat. 1. in p. v. c. propofuit, de concess. præb. x argul. ad optio. de adopi. in P. Barth. in l. more maior. de iurif. dior. iud. l. mola, in ca. literas, de concess. præb.

ad de his ita iudicatur: dicitur in d. 1. par. Prax. tit. de no. prouif. & sim. p. nu. 2. & 4. k Idem vbi sup. prænum. 13. 14. & seq. l vt in c. quia & post electio nem, de concess. præb. m ca. expofuit, de præb. n c. indemnitatibus, de electio. in 6. o c. de confir. vt. vel inur. p c. quia diuer sitate, de concess. præben. & tot. d. tit. de conf. vtil. vel inuti. q c. p. translationem, de off. legat. r ca. ex parte, de off. deleg. cap. cum pridem, de lega. s vide Rebuff. in 2. par. Prax. benef. in tit. de rescrip. pertin. de valore. t c. de translatio. e. quoties, de pac. vide cap. quia diuer sitate, de concess. præb. s. mandamus, de concess. præb. & ibi interp. & ca. 2. ne sed vac. arg. l. lega ta instituer. l. 19. de legat. 1. in p. v. c. propofuit, de concess. præb. x argul. ad optio. de adopi. in P. Barth. in l. more maior. de iurif. dior. iud. l. mola, in ca. literas, de concess. præb.

ad de his ita iudicatur: dicitur in d. 1. par. Prax. tit. de no. prouif. & sim. p. nu. 2. & 4. k Idem vbi sup. prænum. 13. 14. & seq. l vt in c. quia & post electio nem, de concess. præb. m ca. expofuit, de præb. n c. indemnitatibus, de electio. in 6. o c. de confir. vt. vel inur. p c. quia diuer sitate, de concess. præben. & tot. d. tit. de conf. vtil. vel inuti. q c. p. translationem, de off. legat. r ca. ex parte, de off. deleg. cap. cum pridem, de lega. s vide Rebuff. in 2. par. Prax. benef. in tit. de rescrip. pertin. de valore. t c. de translatio. e. quoties, de pac. vide cap. quia diuer sitate, de concess. præb. s. mandamus, de concess. præb. & ibi interp. & ca. 2. ne sed vac. arg. l. lega ta instituer. l. 19. de legat. 1. in p. v. c. propofuit, de concess. præb. x argul. ad optio. de adopi. in P. Barth. in l. more maior. de iurif. dior. iud. l. mola, in ca. literas, de concess. præb.

ad de his ita iudicatur: dicitur in d. 1. par. Prax. tit. de no. prouif. & sim. p. nu. 2. & 4. k Idem vbi sup. prænum. 13. 14. & seq. l vt in c. quia & post electio nem, de concess. præb. m ca. expofuit, de præb. n c. indemnitatibus, de electio. in 6. o c. de confir. vt. vel inur. p c. quia diuer sitate, de concess. præben. & tot. d. tit. de conf. vtil. vel inuti. q c. p. translationem, de off. legat. r ca. ex parte, de off. deleg. cap. cum pridem, de lega. s vide Rebuff. in 2. par. Prax. benef. in tit. de rescrip. pertin. de valore. t c. de translatio. e. quoties, de pac. vide cap. quia diuer sitate, de concess. præb. s. mandamus, de concess. præb. & ibi interp. & ca. 2. ne sed vac. arg. l. lega ta instituer. l. 19. de legat. 1. in p. v. c. propofuit, de concess. præb. x argul. ad optio. de adopi. in P. Barth. in l. more maior. de iurif. dior. iud. l. mola, in ca. literas, de concess. præb.

procedere, si quis possederit pacificè beneficium per triennium cum simplici signatura. In Gallia hodiè, signatura agnita, vel verificata, vt dicunt, per banquarios seu mensarios, vacante sede Romana, fauore pauperum, vel viuentis pontifice itineribus interceptis ob bella vel alio modo, vim bullarum habet: atque curiæ parùm disquirunt, num bullæ obtentæ sint pro beneficijs modicis, & ita iudicatur. Et in maioribus, etsi signatura non sufficiat ad vindicias habendas beneficij seu recedentiam, tamen pro faciendâ sequestratione tituli, sufficit: vt iudicatum fuit. Bulla, sicut instrumentum à prothocolo, à signatura oritur. Bulla hîc dicitur, prouiso extensa bulla in signata: nam bulla propriè dicitur plumbum pendens, siue sigillum auro vel argento exceptum. Nec bulla ante appositum sigillum, scriptura dici potest. Norunt omnes nomen bullæ esse Latinis vsurpatum pro re tumida, ceu in aqua sunt gutta, quæ orbiculantur, vel id quod in torquibus pèdet, bullæ vel cordis in modum. Ab ea forma authorata post signaturam prouiso, bulla dicitur, nempe scriptura in membra, naplumbo, auro, vel argento futuriculis pèdente iure insignita, salutationem cum narratione, ac Papæ concessionem, aliâque necessaria continens, secundum Rebuffum. Sed hæc actenus de prouisione signaturæ & de bulla. Nunc de alia collatione agamus, quæ dicitur noua prouiso summi Pontificis, quæ est veluti confirmatio prioris. Differtque à simplici prouisione, quod noua præsupponit alium titulum, simplex non vtiq. Eius noua prouisionis impetrandæ ratio est, vel quia impetrans dicit se dubitare, num electio, præsentatio, vel confirmatio, vel collatio ab Episcopo facta, vel eius vicario, subsistere possit: & in summa ea ad maiorem securitatem datur. Si tamen collatio prius eius beneficij, vel prouiso etiam inutilis à summo Pontifice emanasset, non datur noua prouiso, sed aliæ literæ impetrantur, perinde valere, id est, rescriptum vt perinde valeat talis prouiso, ac si ritè tunc temporis facta fuisset. Hæc noua prouiso nec infirmat primam, sed ius ei cumulat, si illi priori aliquod adfuisset: & si nulla ea fuisset, tamen noua prouiso subsistit, vt æquè prouincialis, vt notat Rebuffus post Gomefium. Aditque non concedi regulariter in curia Romana noua prouisionem & confirmationem: exceptis tribus casibus, vnionum, militiarum seu præceptoriarum Hierosolymitanorum S. Iacobi, vel aliorum militum, & in electionibus monialium ad regèda monasteria, non tamen prioratum. Sicuti nec confirmatio in beneficialibus vix datur in curia Romana, sed perinde valere: quæ differunt, quod confirmatio tantum à die concessionis valet, nec retrorahitur: perinde valere verò retrorahitur ad priorem concessionem. Concordiæ etiam confirmatio fit à Papa, sed non per cancellariam, quod de mero imperio & maximo existat: quia subolet simoniam, ideò à Papa tollitur suspicio solùm. Species prouisionum, quibus conferuntur beneficia, sunt ista duo rescripta confirmatio nis, & perinde valere: suppletur enim ius per ea, quod dubium vel nullum erat defectu eius quod suppletur. Confirmatio porro hæc in forma speciali est, & ideò tribuit ius nouum, propter potestatem summi Pontificis, qui quia & scientia firmat inualidum, vult & potest: & ita de nouo videtur nullum actum erigere. Alia etiam collatio seu prouiso summi Pontificis quæ dicitur in

forma, si neutri, vel si nulli, id est, per quam impetro beneficium de quo litigant aliqui, & confert summus Pontifex, vel mandat conferri hac lege, si neuter litigantium ius habuerit in beneficio. Item si alteri, quando vnus ex colligantibus à summo Pontifice impetrat gratiam, & confertur, si alteri litigatorum non competat. Et tunc rescriptum conferens beneficium, si à colligantibus impetretur, non si à tertio aliòve quodam. Neque tamen per illud rescriptum ius alteri iam quæsitum tollitur. Ideò victus trina sententia, hoc rescripto si neutri, vel si alteri, non iuuatur: quia beneficium alteri adiudicatum est, & lis finita est, de qua mentio fieri debet in his rescriptis. Diuersum ab his aliud rescriptum de subrogatione in locum præmortui litigatoris: nam per hoc Papa confert ius, quod habebat mortuus colligans ei, quem vult subrogari. Fit & subrogatio pro resignationem etiam litigantis, vt per eius mortem: sique subrogationem alijs præfertur, si intra mensem subrogationem petat. Praxis in Gallia est, vt postquam aliquis subrogatus fuerit in ius alicuius à Papa, is accipiat seu nanciscatur possessionem in vim subrogationis Papæ, & & postea impetret literas regias, quibus petat se subrogari in ius, possessionem, & instantiam mortui. Si tamen præmortuus in possessione fuerit, alia adeptione possessionis opus non est. Continuâtque si velit litem per procuratorem mortui, vel alium constituet, cum quo procurator colligantis superstitis tenetur litem peragere seu persequi. Non potest autem subrogatus nouum iudicium incipere, sed prius in personam mortui prolatum, potest petere executioni demandari vel recedentiam, & coram eodem iudice tantum, & in iudicatum à senatu Parisiensis. Februa. 1526. Ceterum subrogatus præueniunt interdum colligantes superstitis, qui petunt manum regiam & impedimentum omne, quod in beneficio ob litem imposuitur est, amoueri: & vt dicunt, petunt la main lenue. Subrogatio iuris & instantiæ est, non facti prædecessoris: vnde illud singulare, subrogatum non teneri ad restitutionem fructuum indebitè à suo prædecessore perceptorum: quia nihil iuris in eo habet. Et ita iudicatum Parisien. senatusc. mense Februar. 1539. Nec ad expensas cum eo factas tenetur, nisi à die subrogationis, vt decimul. senatusc. eiusdem curiæ 1508. 7. April. ante Pascha: nisi subrogatus, suscipere simpliciter in se litem, seu, vt dicunt, processum & errantia causæ, ex sententia eius senatus 7. April. 1516. post Pascha in contentibus iuridicis apud Pictones habitis: vel nisi subrogatio petatur post sententiam vindictiarum, seu, vt clariùs loquar, post sententiam recedentiam, & primi capitis possessorij, quo casu non recipitur subrogatus, nisi fructus & impensas omnes repèdat & restituat. vt iudicatum ab eodem senatusc. Maij, 1542. & hæc me docuit Rebuffus. Obseruat quoque, vt quis subrogationem in curia petere debeat, quando agitur de possessorio, intra annum: aliter non auditur. Quia interdicta annualia sunt. Item vt qui subrogari desiderat & petit, statim exhibeat titulum suum, vt appareat aduersario an intra annum veniat. Ad collationem & earum nomen commendæ quoque pertinet, quæ & promissionis nomine venit, & est canonica institutio, seu titulus canonicus, etsi in titulum non detur Ecclesia, mortuòque commendatario censetur vacare beneficium hoc, vt

a c. fin. de off. vica. in c. e. pro possit, c. quia diuersitatem, c. cum nostris, c. penult. de cõcess. præben. b capi. si mortu. & c. si vbi, de præbendis in 6. c tract. in cap. relat. de præbendis. d d. cap. relat. iuncta glo. e statutum, de collatione, in concord. f vide Rebuff. part. 1. Prax. beneficij tit. de collatio. g cap. institutio. nis, 25. q. 2. nota. in c. eam te, de rescrip. h c. licet episcop. c. 28. de præb. in 6. cap. cum in illis, 5. c. aut, de off. i. Rota, decif. 248. in nouis. k de quibus antea dictum, & vide compilla ta à Rebuff. in 1. par. Prax. beneficij sub requisa ad collationem bonam. l quas tractat ex professo Statiphileus, in tracta. de lite. gratia. m cap. si postquam, de præben. n Staphil. vbi sup. in 2. for. o cap. sanctorum, 70. dist. p Staphil. in 3. for. q Idem in 4. for. ex 102. Andre. & Dom. in cap. si cui, de præben. in 6. r Idem in 6. s Idem for. 6. t Idem for. 7. v Idem for. 8. x Id. for. 9. per cap. si pauper, de præben. in 6. y Id. for. 10. z Id. in formis mandati. a tot. tit. de postul. præl. b ca. quia propter, de elect. c. inter corporat. l. e. quãto, cap. fin. de transf. episc. d de quib. & for. hori. glo. & inter. in c. ne sede vac. in ca. licet vnire, de excess. præla. clem. in vna, de reb. eccl. est. n. o. alienandis. e cap. venerabili, de officio delegati. f capit. tua, de sleitor. agio. g canone illud. 10. questio. 3. cap. cum vos, de officio. ordin. h explicat hanc finitio. Rebuff. in 1. parte Prax. beneficij, titu. de signatura, & in sequent. titu. eius formam adfert, & probat. i hæc expli. Rebuff. in 3. parte Prax. beneficij, tit. de Breui aposto. vbi quæ per illud concedi soleant, explicantur & à Ioan. Staphileo, in tracta. litera. gratia, in fin. de rescrip. aposto. in forma breuis.

y Rebuff. in 1. pa. Prax. beneficij, titu. de rescrip. i neutri, vel si nulli.

z c. quamuis, de rescrip. in 6. ca. super eo, de off. deleg. reg. cancella. 16. de n. o. toll. iure quæsit.

a c. fin. vt lit. pend. in 6.

b c. r. & 2. eod. c. reg. cancell. 27. de subrog. colligant. in quâ susceperit Gomef. & Rebuff. in 2. part. Prax. beneficij. rubri de subrogatio. vide Rotam, decif. 307. incip. nota quod secundo, & decif. 439. nota nunquid, in antiquis. d Rebuff. de rubri de subrogatione, num. 28. e Rot. decif. 440. incipien. si agens, in nouis.

f Rebuff. vbi sup. num. 40. & 41.

g decem tamen requiritur adhiben. de quib. Rebuff. in tracta. de sentent. excom. ar. 2. gl. 4. h Prob. in ca. præf. de off. lega. Peruff. in c. præf. de off. ordin. s. fa. cit. l. 1. C. de adm. in iust. iuto.

i Rebuff. in 2. par. Prax. beneficij, nu. 46. 47. 48. 49. k Idem vbi sup. num. 51. l l. de interd. in p. m glo. & Doct. in c. 2. vt lit. pend. in 6. & ibi Gemini. n Rebuff. in 5. statutum, 2. in ver. conferantur, de collat. in Cõcord. & in 3. par. Prax. beneficij, tit. de publ. ref. gl. 16. o Idem in 3. par. Prax. in reg. q. quis intell. idiom. gl. 1. p ca. dudum, in 2. de elect.

a vide Rebuff. de pacifi. poss. num. 42. & 44. b. c. nemo, de elec. in 6. c. can. placuit, 10. q. 3. d. dudum, in 2. de elec. c. si. 21. q. 1. e. cicut vir, 7. q. 1. f. c. de multa, de prob. g. que sunt in cōarib. vide Rebuff. in 2. par. Prax. benefic. tit. de dispensatio. arat. in verbo, incomparabilia. h. vide Rebuff. in d. z. par. tit. de dispens. cum regularib. fac. num. 15. i. c. monachi, de stat. monacho. c. off. tit. c. causi, de elec. c. cum de beneficio, dr. preben. in 6. elem. i. de elec. §. volumus, de collat. in concord. nullus, de election. in 6. c. de capel. monacho. k. c. a. ne sede vac. c. r. 9. 1. l. ca. extrinsec. de, §. quia vero, de prob. c. nemo, de elec. in 6. m. c. significatum, de prob. in 6. c. nemo, de elec. in 6. n. vide Rebuff. par. Prax. benefic. tit. de deuolutio. nu. 77. o. c. si vero, & ibi glo. de iur. patron. p. gloss. & Doct. in d. ca. nemo, de elec. Rebuff. de deuolutio. nu. 84. q. Rebuff. par. Prax. benefic. tit. de commendat. num. 8. r. c. si garioso, de rescript. ca. satis, peruersum, §. dist. s. extra. execrabilis, de proben. in extra. Ioan. 12. 2. ca. super eo, & c. verum, de condit. oppol. v. Rebuff. in 2. par. Prax. tit. de disp. sup. de fec. eta. num. 4. x. cauo. constitutum, 7. q. 1. ca. obitum, & ca. leg. 61. dist. c. pen. & si. de supplue. p. c. lat. y. ca. satis peruersus, §. dist. 2. Rebuff. in de comend. la. nu. 81. in 1. par. Prax. benefic.

alia in titulum possessa. Itaque solet etiam summus Pontifex prouidere per commendam, quando beneficium dat in custodiam: quo casu custodiam habens non facit fructus suos, sed restituere debet, nisi in concessione id expresserit summus Pontifex, vt possit fructus in suos conuertere vsus vt solet. Per commendam fit prouisio, quando cui prouidetur, non potest esse vel dici Ecclesie concessa titularius: vel quia aliam habet iam, & cum ea non possit aliam habere in titulum. Est enim matrimonium quoddam inter Ecclesiam, & eius praproprium, vt odiosum tam fit quem habere plura beneficia, quantum plures uxores. Quamuis non eam inficias, plura in titulum dari hodie, si modò non sint incompatibilia, & etiam nominatim dispensatio hoc indulget, vt possit quis habere in titulum contra cap. cum singula, §. prohibemus, de preben. in 6. h. vel quia beneficium incompatibile est cum qualitate personæ cui conceditur. Sic regulare seculari, & seculari regulari commendatur: sine expressa enim concessione, non licet ea illis possidere. Eo modo religiosus sui ordinis beneficium in titulum habet, alterius autem ordinis in commendam: alioquin pro monstro esset, vt duobus subiectus duo capita haberet. Idipsum in alijs defectibus & impedimentis poteris conuicere. Commenda vel ad tempus, vel ad vitam alicui fit. Ad tempus commendat beneficium vacans se de vacante, idoneis capitulum: sine collatione tamen ad sex vsque menses, vel ad breuius tempus. Et si intra sex menses non fuerit Episcopus, vel à superiori non sit beneficium prouisum, potest commendam prorogare, ex necessitate, vt Ecclesie seruiatur: & hoc sine præiudicio iuris eius qui conferre potest, qui confert etiam non vocato commendatario. Tamen si illud à summo Pontifice impetretur, qui impetrat, debet de commenda mentionem facere, aliter subreptitia est prouisio. Sed & summus Pontifex ad tempus commendat, si velit minori r. anorum prouidere de beneficio curato: nam concedit beneficium in commendam, vsque ad 18. annos, & postea in titulum. In perpetuum, siue ad vitam dum conceditur commenda, vice tituli est: nam ad tempus collatio fieri nequit beneficij: etsi in collatione Papa secundi beneficij possit dispensare, vt vtrumque retineat, dummodò intra annum alterum eiuret. Quæ dispensatio non prodest, non impleta conditio: nisi dispensationis prorogatio antequam elaberetur annus, peteretur ad vitam, secundum Rebuffum. Commenda vel fit ad Ecclesie utilitatem, vel personæ, dum fit in perpetuum, dum viuetis: cui commendatur, etiam à summo Pontifice: illa reuocari potest, si fit ab alio quam summo pontifice, hæc nequaquam ab eo facta. Imò si custodia à summo Pontifice commenda fuerit ad vitam, nec reuocari posse placuit sine causa. Notantur quædam beneficia, quæ non solent in commendam dari, veluti sancti Spiritus in Sicilia, sancti Ioannis Hierosolymit. sancti Antonij, Beatæ Mariæ Theutonorum ex constitutione Alexandri sexti de signatura gratiæ: quia fratribus illius ordinis dari debent in titulum. Item & officium claustrale.

De collatione necessaria, seu non libera. Cap. 16.

- 1 Collatio non libera qua est.
2 Optio beneficiorum quomodo obseruanda.
3 Institutio, collatio necessaria.
4 Inuestitura pro institutione beneficij.
5 Possessio beneficij non transferitur collatione sed adipiscenda est.
6 Possessio beneficij quemadmodum adipiscenda.
7 Possessio beneficij intra quod tempus adipiscenda.
8 Possessionis in beneficijs utilitas.
9 Possessionis triennialis utilitas in sacerdotijs. eod.

Collatio non libera, & necessaria est, illa per quam collator tenetur certis personis, veli nolit, conferre, veluti mandatario. Facit & presentatio idoneorum per patronos coactam collationem. Item nominatio quæ fit per prælatus summo Pontifici, intra sex vel nouem menses à rege Gallie. Et ea quæ ab Academijs fit scholasticorum, contingentibus illorum temporibus, de quibus latius paulò antè tractauimus, facit & collatio non liberam receptio in canonicum præcedens vacationem. Et optio concessa in beneficijs. In qua oportet sequi consuetudinem, nempe in præbendis & canonicatibus, non distinctis actualiter, decem annorum: in distinctis 40. ann. vt fusè & rectè explicatur in decisionibus Rotæ. Item renunciatio in fauorem alicuius, vel causa permutationis: si quidem in alijs, quàm in quorum fauorem fiunt, collationes factæ nõ valent. Est & institutio quæ fit ab Episcopis in collationibus ab inferioribus factis, collatio necessaria, per quam approbat factum: vel si sede vacante, per capitulum fiat. Sic enim institutio est approbatio facta per Episcopum collationis, ab alio, quàm à se vel iussu suo, vel à summo pontifice factæ, de beneficijs in sua diocesi existentibus. Nam per illos prouisi debent Episcopo presentari & approbari per illum antequam quicquam legitime administrare possint. Quæ approbatio in maioribus beneficijs & prælaturis dicitur confirmatio, de qua supra dictum est in minoribus beneficijs & præbendis institutio. Et quia aliquando illa institutio fit per concessionem possessionis, seu, vt dicunt, per installationem & inuestituram, aut per traditionem alicuius rei corporalis, institutio quoque pro inuestitura vsurpatur. Sed præcedere inuestituram acceptatio beneficij, si absenti conferatur, debet: post eam possessionis figuratæ datio, per pilei, aut clauium, aut anuli traditionem. Et hanc sequitur realis & actualis adeptio possessionis, vel inductio in possessionem. Beneficij collatio, vel institutio non transfert possessionem, vnde & adhibenda est: aliter quis potissimum in hoc regno Galliarum, possessorio vti non potest remedio, etiam si in ius alterius fit subrogatus. Potest autem quis induci in possessionem, per clericum, siue notarium, seu presbyterum, adhibitis duobus testibus, iuxta mandatum Episcopi vel Archidiaconi. Et hæc inductio quidem post collationem facti est, nullum ius tribuens, sed primum exequens. Verùm alio possidente necessario est ius prætendenti, vt agat possessorio, sine quo si alium vellet propria authoritate

a ca. tibi qui, & c. si duobus, de rescript. in 6. c. si tibi, & c. seq. de cõcess. p. r. b. in 6. §. 1. de mand. apo. s. in cõcord. b. ca. de cernimus, 16. q. 7. c. illud, de iure patron. c. §. 1. de regia ad præl. no. minar. in concord. d. §. qui vero, & §. vlt. de collat. in cõcord. c. ca. relatum, & ca. dist. 2. de p. r. b. c. cum super de concess. p. r. b. f. c. si de constit. in 6. g. Rota, de cõf. 460. in c. p. que ritur quæriti. p. r. b. sit. de cõf. fuer. in nouis, vbi de optio. ne plura. h. clem. vni. de rer. permur. clem. 1. de renuntiatione. c. olim, §. 1. de cõf. tit. spoliat. i. ca. 1. de constit. in 6. Pan. in c. post electione, de concess. p. r. b. k. c. a. & c. cum venissent, de instit. c. p. r. terea, c. cõfultationibus, de iur. patron. l. Hostien. Io. Andre. Pan. in tit. de institutio. m. in c. ad hæc, de off. archi. §. 1. de constit. r. c. t. feudi, c. cum aliquib', de rescript. in 6. n. c. si tibi absentis, de p. r. b. in 6. o. cap. 3. de his quæ sūt à ma. io. p. r. cap. lib. 3. Decr. tit. 1. c. ad hæc, de offic. archid. p. c. cum Bartoldus, de re iudic. gl. p. r. tuas, de donatio. q. Rebuff. in §. declarates, ad verb. successores, de mand. a. spoli. in concord. r. Rebuff. in §. 2. de formand. apo. in ver. inducentes, in concord. s. c. am olim, de re iudic. Roma. cons. 337. incipi. quoad primum, col. 1.

c. cum qui, de p. r. b. in 6.

b. Pan. in c. trã millam, de elec. Rochu, de Curie, in d. de iur. pat.

c. & vide Rebuff. ad tit. de for. mand. ad verb. inducentes, Boerium, de cõf. tit. num. 2. Extrat cõf. tit. 2. mensis, Junij 1552. de la reformatio des prouisiõs des benefices, art. 11. d. Boer. d. 312. de cõf. nu. 3. e. Boeri. vbi sup.

De vacatione beneficiorum. Cap. 17.

- 1 Vacatio beneficij quid. Vidua vacans mulier. eod.
2 Reseruationes beneficiorum in Gallia sublata.
3 Vacationum modi quot.
4 Vacat factò tantum beneficium, non iure.
5 Vacatio ipso iure quomodo contingat beneficij.
6 Vacatio ipso iure beneficij ex quasi delicto 10. modis fit.
7 Vacatio beneficij ipso iure ex quibus delictis.
8 Vacatio seu priuatio beneficij in quibus inducenda criminibus per sententiam, & crimine quolibet commisso non vacat beneficium, eod.
9 Vacationis ipso iure & per sententiam differentia.
10 Beneficium criminosis quo tempore impetrari potest, & renunciari.
11 Vacatio ipso iure & factò per renuntiationem, & mortem.
12 Renunciatio legitima quid.
13 Renunciatio de alijs, quàm de beneficijs fieri potest.
14 Renunciari qua possint beneficia.
15 Renunciari potest beneficium ante adeptam possessionem, & bullis non confectis.

- 17 Renunciare non potest beneficium legitime minor.
18 Renunciari vel permutari non potest beneficium unitum. Commendatum beneficium an possit permutari, & renunciari, eod. Renunciare qui non possint liberè, eod.
19 Renunciatio causa legitima.
20 Renunciatio cum reseruatione personis odiosa.
21 Renunciatio quibus fieri possit.
22 Renunciatio fit expresse & tacite, quibus modis. Renunciatio, & cessio beneficij in quo differant, eod.
23 Renunciatio expressa quid. Renunciatio expressa facta, non datur regressus ad beneficium sine noua collatione, eod.
24 Renunciatio quomodo valeat facta coram alio, quàm superiore.
25 Ad renunciandum procuratio quomodo noctu fiat. Luminaria tria procuratori noctu faciendæ ex acta, eod. Procuratio ad resignandum quomodo fieri debeat, eod.
26 Renunciatio expressa vel simplex, vel conditionalis est, & quid vtraque.
27 Renunciatio in fauorem quid. Et quod non fiat coram ordinario, sed pure, eod.
28 Renunciatio in fauorem coram summo Pontifice tantum fit, & nisi ea admissa vacat beneficium.
29 Renunciatio cum reseruatione personis, & non alijs.
30 Renunciations cum accessu & regressu quæ, & in Gallia improbate.
31 Renunciatio à morituro facta ea lege, vt sibi restitueretur beneficium, si conualscescet, conditionem habet implendam.
32 Renunciatio ex causa permutationis, & non alijs, & de eius natura.
33 Permutatio beneficiorum, & quando quis redire ad permutatum propria autoritate sine noua collatione potest.
34 Permutatio beneficiorum consensum quando, & quomodo requirat patroni.
35 Permutatio beneficiorum cum concordia non fit coram ordinario, & quare. Concordia in beneficijs quatenus permessa, eod.
36 Renunciations beneficiorum coram quibus fiant.
37 Renunciatio beneficij fieri potest per se, per alios procuratores.
38 Procurator ad renunciandum & acceptandum, certus & nominatus debet esse.
39 Procurator ad acceptandum & renunciandum beneficium simul non potest fieri.
40 Procuratio ad beneficia acceptanda, vel curanda, anno expirat, & renouari ante potest.
41 Procuratio non expedita renouata, expediti non potest à notario sine falsi crimine.

De vacatione beneficiorum etiam nunc dicendum necessarium est, ne beneficiarius falsò titulum sibi vsurpet. Proinde breuiter vacatio beneficij erit, destitutio clerici, qui in titulum beneficium penet, aut illius à beneficio separatio. Quo sensu vacantem mulierem iuriconsultus Martianus dixit, pro vidua. Sic mortuo commendatario, cum non detur ex ea beneficium in titulum, non dicitur iure vacatio, nec potest conferri ab ordinario, vt

f. Martia. in l. qui coetu, l. §. §. fin. ad l. Iul. de vi publ. lib. 48. P. tit. 6.

244 Syntagmatis Iuris vniuersi Pars II.

a Rebuff. in r. par. Prax. be- nef. nu. 50. b. idem in simo- nasterijs, de re- giad. pre. a. no- mina. in verb. vacatibus. in Prax. benef. in par. de med. a- mitt. benef. c. ca. ad aures, de his que met. cu. si. int. d. ca. ad audien- tiam. eod. e. c. si tibi, ab- senti, de prab. f. Boer. de cifi. 2. num. 41. g. Interp. in c. quecella, de iu- reiu. glo. in c. commissa, in ver. iusto im- pedimento, de elec. in 6. Re- li. in ca. in qui- sitionis, de ac- cusat. glo. in l. i. iubeamus, l. 14. §. cononimus, in verb. priuati- tur, de sacros. eccl. c. h. v. in c. l. i. ree- piteopus, in 2. de p. reb. in 6. i. c. cum singu- la, c. si plures, in 6. c. de mul- ta, c. p. Grego. c. cum no- stris, de con- cess. p. d. m. in 2. de elec. l. c. & c. diuer- sis, de cler. c. iugat. cum si- milib. m. ca. licet ca- non, & c. com- missa, de elec. in 6. n. c. considera- tumus, & c. su- per, eod. o. Rota, decif. 187. nota quod- tenes, in anti. Aufrer. decifi. c. Thol. 47. et si Rota pugnet contra 355. vide Rebuff. in 4. par. Prax. benef. tit. de no. pro- mo. int. an- num, nu. 37. p. cano. in api- bus, 7. q. 1. q. glo. & Doct. in can. si quis iam traslatas, 21. q. 2. c. quan- to, de tranla. episco. c. cum singula §. pro- hibemus, de prab. in 6. l. c. beneficii, de reg. in 6. c. ex transmissa, de renunciat. ca. confaldas, 12. q. 2. s. ca. quam sit, de elec. in 6. in extra. i. re- ligiosus, de elec. tion. in ex- tra. comm. t. d. c. quam sit, v. c. cum in cano- nis §. cum vero, de electio. x. regu. cancell. 34. y. c. in finitum, de simon. extra. cum de testat. eo. tit. in extra. commu. vid. decifi. capel. Thol. 438. z. cap. ad abolendum de heretic. ca. cum secundum, eo. tit. in 6. a. c. de homicid. in 6. c. in quibusdam, de poen. b. cap. ad falsarium de crimi. fal. c. c. f. l. c. de poen. in 6. d. c. cum qui, de prab. in 6. e. c. r. s. fin. de electio. in 6. e. ceteri, de excessibus prelatorum. g. Interp. in c. quecella, de iureiur. i. p. c. clericis, ne clerici vel monach. & c.

vacans id beneficium quod per commendam sibi referuare videtur summus Pontifex. Tamen in Gallia contrarium verius. cum commendatarius ad vitam à summo Pontifice impetrans, similis vero titulario sit, & omnes referuaciones in Gallia fuerint sublatæ. Vacatio pluribus modis inducitur, quorum aliquos colligit Rebuffus. Sed vt facilius intelligantur, dico beneficia vacare, aut ipso facto tantum, aut ipso iure, aut per sententiam, aut iure & facto simul. Ipso facto tantum non iure, vt si quis vi vel metu coactus eiurauerit beneficium, vel de possessione deturbatus: nam verè non vacat, vel si metu regis, enunciet. Item quando beneficium collatum est absenti & adhuc non est acceptatum: vacat enim de facto, non de iure. Ipso iure vacat & amittitur beneficium, quando per iuris constitutiones quis priuatur beneficio, eo ipso quod fit ab aliquo, & quando propter ipsum factum sine sententia priuationis: illud potest ab Episcopo, vel alio potestatem habente, conferri: quamquam is qui ipso iure priuatur de facto beneficium possideat, nec possit ab ea reali detentione sine vacatione priuari. Porro ipso iure vacat, vel ex quasi delicto titularij vel ex delicto. Et quasi delicto primum, si sine dispensatione quis consecutus sit beneficium habens curam animarum, habens aliud simile antea, quod vacabit: si sit dispensatum, contra. 2. Eodem modo vacat per coniugium beneficiati. 3. Si intra annum, post adeptam pacificam possessionem Ecclesiæ parochialis, citra impedimentum, non promoueat ad sacros ordines & prebyteratum: post annum enim vacat ipso iure, & impetrari potest, incipiente anno à die pacificæ possessionis. 4. Irrita electione, tamen ante annum, cum alio permutat & eiurare rectè potest in fine anni possessor. 5. Vacat prior Ecclesiæ, consensu adhibito per Episcopum translationi, scilicet adeptæ possessione. 6. Ingressu religionis. 7. Si electus intra mensem non consentiat electioni oblatæ, vel intra tempus ad id sibi præstitum. 8. Vel si post consensum intra tempus trium mensium non petierit confirmationem. Et si intra tres alios post confirmationem, non petat consecrationem. 10. Si non publicatur suo tempore intra sex menses renunciatio facta in curia, & extra, intra mensem. Per delictum ipso iure amittit quis beneficia, & ea vacare dicuntur. Primum si per simoniam ea adipiscatur, ea que sit manifesta, diuersum enim in occulta. 2. Si sit possessor hæreticus. 3. Si falsarius. 4. Si falsarius literarum Apostolicarum. 5. Si percutiat, aut prosequutus sit cardinalem. 6. Si propria autoritate & vi beneficia adipiscatur. 7. Calumniatus electionem, nec probans accusationem, & intra tempus triennij, per quod ob id suspenditur, si se ingerit administrationi. 8. Si Sodomita. Et in his tantum delictis vacant beneficia ipso iure, per delictum: in reliquis sententia, quæ priuationem statuat, desideratur, antequam vacent, vt notant interpretes. Neque etiam ob quodlibet crimen, huiusmodi priuationis sententiam ferre oportet, sed ob grauiora, in quibus iudici canones permit-

tant. Proinde et si quis de crimine aliquo condemnatur, quod non inducat ipso iure vacationem, tamen non censetur vacare eius beneficia: veluti si reus homicidij capitali sententia damnatur. Igitur hæc annotandæ differentie singulares, inter vacationes, quæ sunt ipso iure, & quæ per sententiam seu declarationem vacationis. Quod quando vacatio ipso iure inducitur, propter crimen, possessor eius beneficij fructus tenetur restituere perceptos vel percipiendos, à die commissi criminis. Quando autem alio modo, à die litis contestatæ, vel à tempore priuationis. Item cum ipso iure vacat beneficium, etiam ante sententiam delicti declaratoriam, impetrari potest beneficium: in alijs requiritur prius sententia condemnatoria, atque ante illam rectè reus poterit beneficium eiurare, seu renunciare. Potest tamen nihilominus pendente illa accusatione & ante sententiam impetrari beneficium, lite pendente. Per sententiam etiam vacabunt ea quæ adimuntur, quando intra certum tempus decretum, qui possident non docent de titulo: si non referit monitus. Atque adhuc, si quis sit condemnatus & priuatus sententia, si appellatio fuerit ab eo interposita, ea pendente potest eiurare beneficium. Ipso iure & facto vacant beneficia per veram renunciationem & mortem titularij. Et ita sunt diuersa genera vacandi, vt alius sub alio non contineatur. Renunciatio est iuris propriij refutatio seu remissio secundum Cardinalem. At legitima erit, consideratis rebus ipsi, beneficijs, & personis eiurantium, & eorum quibus sit, & modo renunciationis, vt hæc legibus probentur. Sunt res variæ quibus applicari potest renunciatio vis, vt priuilegia, actiones, iura alia, & lites, & similia, item & harum rerum quædam præteritæ, quædam præsentis, quædam futuræ, quibus renunciatur. Verum intra fines beneficiorum tractationem renunciationis continebimus, & omitemus quæ in summa tituli de renunciatione tradit Hostiensis, quæ possint renunciari, vbi nihil de beneficijs, cum tamen titulus id ipsum desideraret. Beneficia itaque hæc sunt quæ eiurari possunt propria, non ea quæ alterius sunt: nemo enim dat, quod non habet. Latiusque est hic disputationis locus, quod vulgare sit, de rebus alienis neminem priuatum disponere posse, sine domini voluntate. Potest & aliquis renunciare beneficium impetratum, vel sibi collatum, antequam adeptus fuerit possessionem eius, antequam & bullæ seu literæ suæ prouisionis fuerint expeditæ: dummodo collatio ei facta sit, & ita iudicatum, quia per illam collationem ius illi competit: sed ante collationem nõ potest fieri. Obseruandum tamen, non omnem, qui beneficium habet, resignare seu eiurare id posse: nec cum qui potest ex nutu, sed ex certis causis. Itaque non renunciant minor 14. annor. §. furiosus vel mente captus, qui non contrahere potest. Verum tamen Boerius

h. c. satis per- uersum, §. di- stin. Phil. De- cis, in ca. de referip. arg. c. fraternitatis, de cler. excom. i. Prapof. in c. fundat. §. di. distin. Bal. in l. cum fratre, colum. de iis quib. vt indig. C. Felin. in c. de referi. Aufrer. in decifi. 207. & 236. Collecta, in c. inquisitionis, de accusatio. Rebuff. in ca. de pac. si. post. nu. 2. 1. & 2. k. Panor. in c. ite cum quis, de restit. spol. arg. l. eum qui, de iis quib. vt indig. in P. vi. de glin. §. lan- cimus, in ver. imminere, de incest. nup. col. la. 2. in anti. Accur. in au- then. incestus, in ver. effectus, de incest. nup. C. Rebuff. de pacific. poss. nu. 263. l. glin. c. com- missa, ad verb. iusto impedi- mento, de elec- tio. in 6. Felin. in c. in cingui- sitionis, colla. 1. de accus. Re- buff. in tracta. de pacific. posse. num. 264. vide Boer. decifio. 206. nu. 2. 3. m. vt ait Do- mi. consil. 101. Boer. decifio. 206. nu. 5. & 8. n. coordinatij, de off. iud. ord. in 6. o. ca. ex parte, cum §. seq. de cler. nõ resid. p. Boer. decifi. 206. Rebuff. in tract. de pacif. nu. 262. per l. qui à latroni- bus, §. si de res- ta. p. q. vide Boer. plura quomul- tem quod ita vacent, decifi. 2. nu. 2. r. c. scriptum referip. de referip. in 6. s. Card. in sub. de renuncia- tionem in 6. t. l. legitima conuentio, de pact. in P. l. si quis cõ- scribendo, de pact. & de epif. co. & cler. c. e. Pap. lib. 2. R. hap. Arest. tit. 8. aref. 5. f. Boer. decifio. 205. num. 4. & decifi. 305. glo. in c. in princ. & in verb. vacabat, & vers. ex parte, in verb. vacet, de concess. prab. in sex. text. in cap. proposuit, eo. apud Gregorium. g. c. si annum, de iudic. in 6. Angel. de Claus. in summa. in verb. renunciatio, nu. l. h. vide Hostiens. in summa de renunciat. §. quis renuciare, Gomez. in reg. de infir. renunciant. q. 10. facit. l. in negotijs, de regu. iur. in p.

vsque ad 25. an. potestatem ponendi in reuocanda renunciatione à minore producit, si antequam conferat is, in cuius manus renunciavit, ponitur: nisi ante 25. an. sit factus doctor minor. Qui possidet quoque beneficium vnitum, non potest permutare vel eiurare: quia nec illud vacare dicitur. Singulare tamen est in Gallia, vt beneficium commendæ possit cum alio titulari permutari, & renunciari etiam coram ordinario: quia apud nos commenda habetur pro vero titulo, extra Galliam negatur. Neque præteritu senectutis, si vilis sit, abdicare se potest quis beneficio: nec abbas exemptus sine licentia Papæ renunciare abbatiz potest. Item is non potest renunciare beneficio legitime, qui aliquam causam non habet ex ijs quæ renunciationem permittunt, potissimum si agatur de Episcopatibus, de quibus in c. nisi cum pridem, de renunciat. Illæ porro causæ sunt, conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, scandalum graue, irregularitas personæ. Datur enim prælatura, non ratione præpositi tantum, sed populi cui præficatur, vt prof. Et æquum est quemque in ea vacatione ambulare, ad quam vocatus est. Et postquam quis Ecclesiæ alicui coniunctus, veluti vxor fuit, non debet ab vxore querere solutionem, nec recusare laborem, si ei vilis sit. Sed nescio nunc hodiè renunciationse præter has alias causas habeant legitimas, quas tamen legitimas dicunt: præterunt enim fucum, quod beneficium fuit patris, auunculi, vel proximi: ideò proximis resignant, sæpè filijs spurijs & nepotibus. Er hæc abominatio potius est, dum hæreditaria Ecclesiastica bona facere nituntur cum fua salutis iactura certissima, & incident in prohibitionem concilij Pictauiensis, & aliorum canonum. Et sunt aliqui tam stolidi Episcopi, vel eorum vicarij, qui & iustam illam causam putant, quod in domo alicuius heredis beneficium successiuè fuit, ideò & illis esse donandù, vel eorù, hippocomis, aut agasonibus, aut pincernis. Est & alia abusus addita renunciationis causæ, vt quia eiurans inhiat pinguiori beneficio, quod non potest assequi vel possidere simul cum eo sufficienti quod habet, & ita minus eiurat, & pinguedinem, non onus venatur. Et sæpius si totum suæ non referuat capla, & si fiduciario non tradit, tamen pensionem optatam sibi referuat in eo, cum præteritu ne maximum ex eiuratione consequatur detrimentum, tanquam si ius in beneficio ei esset, aut veluti onus aliquod & seruitium diuinum ei impenderet, aut penes se retinere, quod tamen omninò eiurat, vt nec aliquâ partem, imò non memoriam retineat: verè in eo fur & latro, præter fundatorum animam & mentem sibi bona vsurpans quæ non dantur, nisi propter officium. Vt mihi improbiore videantur istæ pensionum constitutiones, debetæ his qui eiurant nec deseruiunt, diuisionibus beneficiorum in quibus & diuinum officium ab ijs qui diuidunt & fructus austus videtur: quia ab vtroque præstantur, & nihilominus prohibita merito sunt concilio Turonensi p. Videturque in fraudem legis hæc pensiones admiffas, proinde vt reliquæ, quæ in fraudem sunt, improbandæ. Verum videant qui eas admittunt, reddituri de his rationem. Et caueant aliam fre-

quentiorem causam, scilicet vendendi commercia: simonia namque vt plerumque facinat oculos. Cæterum personæ, quibus renunciatur vel eiuratur beneficia, distinguere probe non possunt, nisi prius repetamus dupliciter fieri renunciationem beneficij, tacitè, & expressè. Tacitè quis renunciare censetur propter iuris regulas suo beneficio, si illud habeat pro derelicto: nam & tunc vocare censetur. Sic & tacitè, ademptione secundi beneficij incompatibilis cum primo, primum eiurat: vt si beneficium curatum habens, non promoueat intra annum: cedendo liti super beneficium motæ: vel per triennium non prosequendo litem. Sic cessio ibi differt à renunciatione, vt in alijs notat glo. antiqua reg. cancell. Hæc renunciatio valet, etsi facta non sit superiori qui potest conferre, & vt dicunt, etsi non sit facta in manibus superioris. Idem de renunciatione iuris ad rem: aliter in renunciatione iuris in re, quæ non tenet, nisi fiat in manibus superioris. Nec quis perdidit dominium & proprietatem beneficij, donec superior eam eiurationem ratam habuerit. Sic tacitè beneficium litigiosum quis potest remittere sine superiore, quando notabile est dubium, an ius habeat. Renunciatio expressa est ea, quæ spontè fit verbis, & explicitè à titulario, per quam statim priuatur beneficio: & si ea admiffa non sit, si purè fiat. Neque renuncianti datur regressus ad eiuratum beneficium sine noua collatione, etiam in casu regressus referuati expressè. Cæterum quamuis renunciatio non valeat, quod ad superiorem pertinet, si in manibus eius facta non sit, (nam potest illum si velit in beneficio non obstante renunciatione retinere) tamen quod pertinet ad eiurantem pure & expressè, valet, & definit esse titularius. Ita & valet, quod pertinet ad resignantem, facta coram laico, vt non repetat beneficium ex priori titulo. Quare qui renunciat sine superiore, licet non perdat ius, tamen perdit possessorem: ideò non poterit agere possessorio coram iudicibus secularibus secundum Angelum. Quamobrem dum resignatio, vel constitutio procuratori ad resignandum fit noctis, debent adesse tria luminaria: si interdiu fenestræ aperta, vt cognosci resignas indubie possit à notario & testibus, vt ait Cæpola. Atque hodiè ex regia constitutione subscribi, seu subsignari debet hæc procuratio, seu mandatum ad renunciandum manu infirmi, præsentibus duobus testibus, qui domicilium habeant & noti sint, vbi procuraciones fiunt, nec sint proximi vel domestici eiurantium: aut si se non potest subscribere resignans, debent iidem testes se subscribere, & notarius apostolicus, qui procuracionem conscribit, debet in ea causâ exprimere, ob quas is non poterit subsignare, vt apparet ex constitutione Henrici 2. k. Resignatio expressa, vel est simplex, vel conditionalis. Simplex pura est, sine pacto aliquo vel conditione: alia, contra. Plura facta resignatione vacat beneficium, & liberè conferre potest cuiunque idoneo voluerit ordinarius. Conditionalis vix recipitur, attamen aliquando & frequens est illa, quæ fit in fauorem alicuius, cui conferri eiurans desiderat beneficium, & non aliàs: nec alio modo quæ non potest fieri coram ordinario, vt nec alia conditionalis.

x. c. de offic. vicar. c. ex parte, c. l. c. l. c. non resident. s. c. de multa, de præben. c. grane, de referip. in 6. c. element. gratia, eo. tit. c. licet cau. de elec. in 6. v. l. postquam liti, C. de pact. x. tit. de paci- fic. poss. in concord. & leg. cancellar. de tri. posse. Paris. 8. vol. 4. incip. an capitu- la, & consil. 145. cum ex fact. eod. volum. y. c. de multa, de præben. glo. in 6. de sublati. element. literis, in pragm. sanction. in verb. renunciat. z. c. de trasl. epif. cum ibi nota, cum ibi nota, de elec. in 6. Rota, decifi. 38. tit. de iur. patron. in antiquis, & de cifi. 290. de renun- ciat. in antiq. a. c. de renun- ciat. quod in dubijs, & ibi no. Innocent. & Doct. Andr. tit. 101. eod. tit. Regu. Is qui tacet, de regu. iur. in 6. b. ca. 2. de in integr. restit. Panor. in d. c. q. in dubijs. C. Disputat Rota, in decifio. 355. tit. de renun- ciat. & de restit. spoliatio. incipit oppo- nuntur, in nouis. d. ca. quam pe- riculosum, 7. q. 1. not. in c. inter cetera, de prab. & in c. cum vniuerso- rum, de rer. permut. ca. vni. eod. in 6. fuscè hæc explicatur in decifio. Rota 23. tit. de rer. permut. in nouis. e. Rota, in decifi. 352. in nouis. f. d. c. quod in dubijs, & ca. 3. de renunciat. g. Rebuff. in 3. par. Prax. be- nef. tit. de resign. expre. nu. 13. Angel. in l. pen. de offic. praefid. p. h. argum. l. 1. §. tria, de ven. iudic. i. Capo. in l. 2. de verb. sign. k. Henric. 2. consil. des impetrations.

des benefices ecclesiast. 24. Iulij 1550. art. 3. l. c. tua nos, de simon. m. ca. 1. & tot. tit. de renunciat. n. glo. & Doct. in cap. ex parte, 1. de offi. delega.

a cano. quara pio. i. quaz. c. cum prid. & c. in de pact. b. d. tua nos. de simon. c. ca. sunt non nulli. 2. q. i. ca. tuam. de acat. & qual. glo. in ca. ordinatio. nes. 1. q. 2. d. d. c. tua nos. in c. pactio. nes. & c. cum pridem. de pact. f. c. ex parte. 1. de offi. de leg. Panor. & alij in rubr. de si. mo. Rebus. in 2. par. Prax. bene. tit. de resignat. condit. quam in fauorem vocant. nu. & 2. & seq. g. c. inter. de prab. h. c. vni. de re. vni. permu. in 6. clem. vni. de renunciat. i. non intelli. gitur dimissio quod nodum ablatum est l. nec vtili em ex quib. caus. ma. io. in p. k. Rebus. in d. titu. de resign. condit. in fauo. nume. 14. 15. 16. 17. 18. & 19. l. i. Meuius. l. 54. l. cum quid. dam. de condit. & demoftr. in p. lib. 35. tit. 1. l. 3. de conditio. in fer. C. lib. 6. tit. 46. m. l. 2. 3. fin. de donat. in p. cum similib. n. ca. de prab. in 6. Rebus. in 3. par. Prax. bene. de resignat. in fauore. num. 35. o. Id. d. 3. par. tit. de regressi. & id. in rubri. de reformatio. in concor. q. in c. v. l. i. den. sessi. tit. de reformati. gener. c. 7. z. clem. 1. de ex. permu. s. hac tradit. & rationi. firmat Rebus. tit. de per. mur. num. 18. & 29. r. s. volum. & ibi Rebus. in ver. permutatio. nis. de col. la. in concor. facti c. ex par. te. in 1. de offi. de le. v. Dayma. in proo. Cacor. fol. 119. col. 1. 2. 3. per clem. 1. de ter. permu. dum dicit refi. gnata. & c. & gl. i. c. p. pro. pter. in ver. vacabunt. de re. in 6. & i. bi Phil. Franc. Andre. Domi. nicus.

quia esset simonia ea renunciatio. Et quamuis eiturans possit ordinariu rogare, vt conferat alicui sine metu simoniae b, si modò sit idoneus, aliter enim in simonia peccaret c: tamen non teneatur ordinarius illi cõferre, pro quo rogatum est d, cum illa collatio post resignationem sit sui arbitrij. Nec legatus summi Pontificis etiam hanc resignationem in fauorem admittit potest, nisi ea de re potestatem nominatim acceperit: eò quòd illa conditio simoniacam pactionem inducat e. Et proinde hac renunciatio in fauorem potest à summo Pontifice admitti, qui simoniam purgare potest, non ordinarius f. In hac resignatione singulare, vt si Papa non admittat eam, semper remaneat resignans beneficij dominus g. Et non censetur facta, nisi prouisio fiat illi, in cuius fauorem facta est renunciatio h, sique acceptauerit i, & vi prouisionis illius missus fuerit in possessionem k. Sic enim textus prouisionis admonet fieri, & mens conditionem apponentis quæ forma in specie definita impleri debet l: & deficiente causa & conditione, non censetur facta donatio m. Inter conditionales etiam resignationes est illa, quæ fit sub reservatione pensionis, & non aliàs, vel reservatis fructibus, vel parte eorum, quæ tantum à summo Pontifice ad euitandam simoniam admitti potest, qui plenum ius in beneficia habet n. Item & illa resignatio conditionalis, quæ cum regressu fit, vt si is cui conferret præmoriatur, redeat beneficium ad resignantem, & resignans retineat semper quosdam fructus beneficij. Item cum accessu, idque ex causa publicæ vtilitatis o. Sed istas condiciones latius non persequar, cum reservationes omnium fructuum, & regressus & accessus, in regno Franciæ non probentur per istas renunciaciones, quæ senatusconsultis idèd sæpè improbatæ sunt p, & hodiè expressè concilio Tridentino etiam coadiutoribus q. Singulare tamen placitum curiæ secreti sacri concilij, quo Henricus 2. rex in causa Ioannis Benedicti, qui eiurauerat beneficia in fauorem Francisci Semelæ sui vicarij antèa moribundus, fide ab eò accepta, vt si à morbo, quos laborabat, euaderet, restitueret ei beneficia resignata. Decreuit namque cogendum eum Semelæ reiuare Benedicto beneficia, & iussum ordinarijs, cuius collationis essent, eidem Benedicto conferre, damnato Semelæ ad sumptus, & ad fructuum perceptorum restitutionem 29. April. 1558. Est alia conditio. nalis, causa permutationis facta, resignatio: nam alijs, quàm compermutantibus beneficia non censentur eiurata, nec alijs conferri possunt r. Quare si quis resignet beneficium in manibus ordinarij, causa permutationis mecum faciendæ, & mihi conferatur, & antequam ego quod habeo & debeo ex causa eadem resignem, mortuus fuerit resignans, vtrumque beneficium meum erit, nec cogar meum eiurare. Quòd si ab altera parte, facta resignatione, altera recusante, moriatur in possessione recusans, vacat beneficium eius per mortem s. Nisi fierent permutationes, vel resignationes illæ in fraudem nominatorum, & graduatorum in Gallia: nam tunc illis deberentur ab ordinarijs t. Et certè verum est, ante permutationem & collationem vtrinque faciendam, resignatione vacare verè beneficia, aliter beneficia viuientium conferrentur, vt latè explicat Dayma v. Sic enim considera-

mus in permutatione valida beneficiorum, vt communis compermutantium voluntas accedat, & consensus x. Item eorum, ad quos pertinet beneficiorum electio, præsentatio, & collatio y. Et ita resignentur beneficia z, vt permittentur spiritualia spiritualibus, ius in re cum iure in re, & non ad rem, vel contra a. Consensus ex causa permutationis tantum resignatione facta, limitatam causam habet expressam & conditionalem, sine qua facta non fuisset: quare, quamuis olim decretalium iure vacarent resignatione facta hac causa beneficia, & possent alteri conferri ab ordinario b, tamen hodiè iure nouissimo placuit, ne possint alijs, quàm permutantibus conferri c. Imò de 33 consuetudine non petitur noua collatio, quando quis redit ad proprium beneficium, resignatione ex causa permutationis non sortiente effectum d, veluti si beneficium compermutantis fuerit euictum e: ctsi iuris rigore diuersum videri verius posset, & secundum consuetudinem in Gallia iudicatur in senatu Parisiensi 1525. 2. Maij, & in vigilia beatissimæ Mariæ 1539. f. Quare qui beneficium tanquam pacificum compermutanti dedit, & lis mora fuerit, tenetur qui dedit litigiosum, vt auctor pro euictione eius qui accepit, & litem suscipere & profequi: alioquin, qui pacificum pro eo dedit, potest reuerti ad suum g. Diximus autem consensum patroni laici requiri in collatione ex causa permutationis faciendæ, si beneficium sit patronatum h: alioquin enim posset irrita esse collatio, spreto patrono. Quod intelligendum est, si patronus contempturn profequatur, non aliter. Et sic collatio hæc ex causa permutationis necessaria annullandæ, non tamen nulla ipso iure dicitur, vt accidit in collatione alia, quæ fit vacante beneficio per mortem, vel resignationem simplicem i. Et ita iudicatum fuisse tradit Guido Papæus, & Rota k. Idem de consensu illorum, quorum est electio, dicendum est l. Verum sufficit & patronos & eligentes requiri: nam non obstat illorum dissensu potest ex causa permutationis fieri collatio ab ordinario. Et sic iudicari tradit Rebuffus m. Spiritualia spiritualibus hæc permittantur, vt æqualitas saltem qualitatis rerum in ea permutatione adsit, & elidatur nundinationis & simoniae suspicio n. Beneficium vnum cum alio, vel cum pluribus minoribus permittatur o: sine fraude tamen, dolo, vel pactione. Nam pactio, quam vocant concordiam in permutatione, cum habeat simoniam p, ab ordinario collatore, qui ei non potest dispensare, non potest admitti: sed tantum à summo Pontifice, vel eius legato habente potestatem q. Quocirca in hac concordia non debent contrahentes pacifici absolūtè, nisi & quatenus approbabitur à superiore r. In renunciacionibus, quæ cum conditione fiunt, vel quæ aliter exigunt collationem, regula generalis erit: renunciacionem fieri debere in manibus superioribus eius, qui potestatem habet conferendi s. Summus tamen Pontifex liberè potest se pontificatu abdicare, & illum eiurare t: superior enim non habet. Superior in hoc casu

x cap. de rec. permu. y clem. vni. eo. tit. z c. l. eo. in 6. a. c. fin. de rer. permu. Hosti. in summa eius tituli, s. quid potest permu. b. c. inter. de prab. c. capit. vni. de rer. permu. in 6. clem. vni. eod. d. Io. Andre. in d. c. vni. in 6. e. Rebus. in tract. de pacifi. poss. fo. num. 145. & in 3. par. Prax. benefi. de permu. tit. beneficij. f. Rebus. vbi sup. g. cap. si beneficia, de prab. in 6. Rebus. vbi sup. num. 26. h. gloss. in clem. vni. de rer. permu. tit. Curti. in tract. iur. patron. in verb. honorificum, q. 3. i. can. decernimus, 16. q. 7. gl. in c. cum dilectus, de iure patronat. in verb. presentare. k. Guid. Pap. decif. 374. ita etiã Rota decidit, decif. 307. de rer. permu. incip. permutatio facta per ordinarium, in nouis. l. d. clem. vni. de rer. permu. tit. Rebus. in 3. parte Prax. benefi. titu. de permu. nu. 21. m. Rebus. d. n. 21. facit Federic. in tract. de permu. benefi. q. 24. n. c. fin. de rer. permu. ca. d. quæstiones, eo. Matthæ. de afflic. quest. Neap. 17. o. c. cum venerabilis, & ibi Ioan. Andre. de except. p. ca. cum pridem, de pact. Panor. in cap. cum vniuerso rum, 7. not. de rer. diu. Paris. cõf. 130. col. 2. q. d. cum pridem, & ca. fin. de pact. r. c. quæstrum, & cum vniuerso rum, de rer. permu. tit. Decius conf. 147. inci. ad plura. c. ad audientiam, C. s. ibi gloss. in verb. ad quos, de iis que vi mer. cau. fin. c. ad monet, cap. g. in dubiis, de renunciat. t. c. l. de renunciat. in 6. de pontif. sum. qui renunciant, vide Gomez. in regul. de infra. resignatio. q. 1. Ioan. Burgund. tract. de renunciat. Pappæ. is est.

De modo renunciacionis. Cap. 18.

- 1 Renunciantes quid iurant prius.
2 Renunciatio beneficij sine vi & metu fieri debet, & quis metus rescindat eam.
3 Intrusi in causa beneficij qui dicantur.
4 Simonia ipso iure priuat beneficij possessorem.
5 Renunciatio dolo facta corrumpit.
6 Renunciatio fieri debet secundum regulas cancellariae de infirmis resignantibus, & de publicanda resignat.
7 De regula de 20. diebus renunciacionis, & in quibus locum habeat vel non, & 10.
8 Officium regale in Gallia renuncians, debet supervenire per 40. dies.
9 Regula de 20. diebus non habet locum in renunciacione facta coram ordinario.

Vi renunciant vel eorum procuratores, prius iurant eam sine dolo, vi, metu, aut simonia factam. Renunciatio itaque debet esse spontanea, & vi impulsiva metus facta reuocatur. Sicur & alia huiusmodi extorta: & aut nulla est renunciatio, aut saltem annullanda. Quod & in procuratore ad renunciandum intelligi debet. Metus hic iustus intelligi debet, qui habet restitutionis causam, & cadere potest in constantem virum: iustus, id est, probabilis, & non leuis, qui & proximorum esse potest, & ipsius collatoris. At, ut ideò in Gallia ita vi & metu spoliatus, vi potest remedio possessorio reintegranda, cui si obiciatur renunciatio, ea non obstante iudex possessionem restituet, vel vindicatione ad possidendum ita extortum tuebatur. Sed operæpretium est prius iniustam vim probare illatam: nam ea quæ iuste inferuntur, pro vi non habetur: veluti si in controversia beneficij, iudex detegat aliquem iniuste re ipsa illud possidere, potest eum cogere sententia excommunicacionis, & aliis modis illud eiurare vel renunciare, scilicet dum dimittitur illi ipsum de facto s. Veluti qui restituere iustus est, si nõ obsequatur, manu militari cogendus est. Neque qui improbam habent possessionem, titularij dicuntur: & beneficiarij, sed intrusi: quales sunt omnes, qui non intrant in beneficij per ostiũ, aut sine canonica institutione k: & qui interrogati cur possident, nihil aliud quod respondeant habent, quàm quòd possideant l. Item illi qui sine titulo sunt, & causa possidendi m, si possessionem nanciscantur beneficij ante collationem n: vel post collationem, propria autoritate alio possidente, possessionem capiant o. Mádatur enim collatoris est expectandum p, & quidam autoritatè & mádatur ipsam collationem & institutionem interpretantur q. Quibus addere possumus alias intrusivis species, quas tradit Felinus r, in quibus si per iudicè ademptio vi fiat, non dicitur iniusta vis, nec metus

a glo. in clem. vni. in verb. in manibus, de renunciat. b glo. & Cardinalis, in clem. vni. 7. q. de rer. permu. ra. Sephiliens. in 2. modo vacant. num. 15. c. cum olim s. quia vero, de off. deleg. l. iurisdictionum ex cõuentione, s. si procurator, de iure iur. in f. d. l. de procurator. gloss. in l. iuror incursus, de testam. tute. e. Chassaneus in consuetud. Burgund. rub. des droitz & appar. à gens mariez, s. 5. in verb. sans procuracion, nu. 8. Boerius, decif. 274. f. c. qui ad agendum, de procurator. in 6. cap. id quod nostrum, de re gulior. g. Docto. in c. accedens, de prab. c. fin. de procurat. in 6. clem. non potest, eo. c. procurator, de lectio. in 6. gl. in s. statuit autem, in ver. procuratorem, de collat. in pragmat. factio. h. Docto. in d. c. accedens, & gl. in ca. quàm in, de prab. in 8. gl. & Docto. in ca. nonnulli, de referrip. i. d. gloss. in d. verb. procuratorem, Panor. in c. decreuimus, de iudic. k. Rota, decif. 529. tit. de procurator. incipit, vni quis possit constituere, Rebuffus, tracta. nominat. q. 14. nu. 12. l. ita iudicatum fuisse tradit Rebuffus, de pacificis possessioribus nume. 1. 5. & 3. parte Prax. benefi. tit. de procurator. ad resignat. num. 18. Extat constitut. Henric. 8. titu. de la reformation des prouif. aposto. notaires & banquiers artic. 10. de l'an 1555. in Mars. m. clem. vni. de renunciat. cap. si duo, vbi Docto. de procurato. cap. fin. eo. tit. in 6. fa. cit. l. si forte, de offi. præsidi. in p. n. Rebuff. in 5. 1. de subla. clem. l. iter. in verb. resignatione, in concordat. o. Rebuff. vbi sup. vers. nouo limitatur. p. Idem in 3. parte Prax. benefi. tit. de reuocat. procurato. nu. 9. q. Felin. ca. ex parte decani, Fallen. s. de referrip. l. mádatur, & ibi Bald. c. mand. r. Doct. in c. fin. de procura. in 6. vide de hoc Rebuff. & de alijs 14. causis, in quibus non est opus, reuocationem notam fieri procuratori in glossa fin. tit. de subla. clem. l. iter. in concordat.

c. s. super hoc, de renunciat. regul. cancel. lat. 43. t. c. nisi cum pridem, de renunciat. ca. & 4. de his que vi met. caus. sunt, ca. presbyteros, 50. di. fin. c. soluerit, de restit. spo. lia. c. sciatis, de elec. in 6. l. 1. & not. riu. de his que vi metus. caus. sunt, in p. & c. c. requisitũ, & ca. gemmain, de spons. l. fin. C. eo. x. secundũ Rota, deci. 374. fuit dubitatu, in nouis, de renunciat. Butriga. in ca. ad aures, de his que vi met. caus. sunt, & decifio. Tholo. 185. y. secundum Caldericiũ in cons. l. de renunciat. per c. super illo, eodem. z. Panormit. in c. abbas, de his que vi met. caus. sunt, facit ca. ad audientiam, & c. i. bigl. & c. cum dilectus, eo. a. ca. ad audientiam, eo. l. metum in prima, de eo q. metu. cau. in p. b. capit. fin. de appella. c. c. sciatis, de elec. in 6. d. clem. multorum, de puenis. e. gloss. in 5. ad tollendas, in verb. liberè, de electio. in pragmat. factio. f. l. 3. s. 1. de eo quod met. cau. in p. l. nec magistratus, de iniur. in p. g. cap. quia diuersitatem, de concess. prabenda. cap. ad aures, de excessibus prelator. cap. relatum c. de iure patronat. ex v. s. i. g. ne, eod. tit. accepta, de re situtione in integr. h. l. qui restituere, de ref. vend. in p. ca. cum aliquibus, de re iudic.

i. Improbata, C. de acquir. end. poss. f. k. cap. relatum, de iure patronatus. l. l. qui intro gatus, de petit. hæred. in p. Bald. in ca. nihil est, de electio. m. l. nulla, l. nec vlla, s. omnibus, de acquir. poss. n. Panor. in c. cum iam dudum, per illum text. de prabendis, cap. ne sede vacante, c. pastoralis, de priuileg. o. c. ad aures, de excessu. prelator. c. eum qui, de prab. in 6. can. placuit, 16. q. 6. l. si ex stipulatione, de acquir. rer. domi. de Sella, tract. de benefic. per 3. q. 15. p. cap. 1. de sede vacante, cap. cum venisset, de restit. spo. lia. q. Panormit. & alij in cap. cum iam dudum, de prabendis, Felinus, in cap. in nostra, de referrip. in cap. venientes, de accusatio. r. Felin. in d. c. in nostra, Rebuff. in 5. 1. de pacif. posse. in ver. violentos, in concordat.

a Lopus, alle- gata. b gl.in c. super hoc, in verbo resignationis, de renunciat. Rota, decis. 68. incip. nota qd post spoliatio- nem, si de re- nunciata, in antiq. c. c. sollicitudine, de restit. spo. iur. d. Rota, decis. 68. & 428. incip. nota quod si spoliatus, rir. de renunciat. in antiq. & decis. 216. incip. nota qd existenti in possessione, in antiq. e. anti. sacra- menta pube- rum si aduers. vendit. f. c. super hoc, & ibi gloss. in verb. pecunie, de renunciat. g. Rebuff. 3. parte Prax. benef. de simo, in per- mutatione, nu. 11. h. Idem vbi sup. nu. 2. gl. & Do- ctor. in c. con- stitutus, de tras. Guid. Pa- pa, c. 6. §. 172. fir- ter Hugo, & c. i. d. cap. super hoc, de re- nunciat. k. c. cum dile- ctus, de elect. l. d. cap. super hoc, m. l. mulier, §. si metu, quod met. cau. n. Reg. 18. o Reg. cancel- lar. 34. p. d. reg. cano- nic. & ibi gl. fa- cit c. 2. de re- nunciat. in 6. Guille. Bened. in repet. c. Ray- nutius, in ver- in extremis postus, nu. 26. de restit. Expli- cat hanc regu. Rebuffus in 3. par. Prax. bene- fic. tit. de regu. de infir. resign. & Gomez. ex- plicit per 41. questiones. q. c. i. de prab. can. Flexique, §. q. 1. r. Gomez. q. 1. s. quast. 3. t. quast. 4. v. quast. 5. x. quast. 5. y. quast. 11. z. quast. 18. a. Idem q. 19. b. quast. 20. c. q. 21. & 21. d. Gomez. do- cet quast. 2. in hanc regu. de infir. resign. e. Idem q. 7. f. Idem q. 8. g. quast. 9. h. Id. q. 11. glo. antiq. in regu. cancell. 18. i. Id. Gomez. eo. q. 11. k. quast. 14. l. quast. 15. m. quast. 16.

ille resignationem rescindet. Similiter neque vis illegitima illata post renunciationem rescindet actum priorem legitimum & liberum: vel si post renunciationem vi metue factam, purgata vis metue fuerint, vtpote si facta spoliatio, & restitutioni pacto renunciauerit, vel iuramento b, quamquam non valeat renunciatio beneficij facta post spoliationem c, & tamen restitutioni spontanea renunciat potest d; & inuolabiliter seruabitur iuramentum e. Debet etiam esse a simonia libera renunciatio f: nam semper probata simonia, priuat beneficio, siue publica, siue occulta sit, simoniacum possessorem ipso iure. Proinde benefi- cij poterit ita obtentum vel resignatum, impe- trari vt vacans ipso iure: & postea poterit probari simonia g. Et quamuis collatio ex causa illa resi- gnationis simoniaca non valeat, tamen qui resigna- uit, non potest illud beneficium repetere, nec ille h qui simoniace adeptus est, retinere i. Dehinc sine dolo debet esse renunciatio: quia in omnibus, & in causis potissimum beneficalibus, bona fides in- teruenire debet k: & liber consensus in resigna- tione exigitur l. Cui obicitur, vt vis & metus, ita m & dolus n. Insuper obseruari oportet in resigna- tionibus, regulam cancellariae Romanae curie duas. Altera est, de infirmis resignantibus o, Altera de publicandis resignationibus p, de qua supra dixi- mus, dum egimus de modis legitimis dandi bene- ficia, dumque palam dari debere probauimus. Igitur de priori nunc tantum. Prior statuit, vt colla- tio facta in vim resignationis, vel resignatio facta in fauorem non valeat, nisi resignans in infirmi- tate constitutus superuixerit per 20. dies q. Ne ec- clesiasticis facultatibus quis abutatur, & ne cum instare vite periodum arbitrat, audeat veluti testamentum aut iure testamenti, sanctuarium Dei transferre r. Item ne per huiusmodi resignatio- nes, ordinariorum ius, vel expectantium benefi- cia fraudentur. Cur autem in hac regula 20. dies potius, quam plures vel pauciores adiciuntur, dis- putat Gomezus in regulam de infirmis resign. quast. 25. Numerandusque dies 20. a die praesenti consensus per resignantem supplicatione signata in q. 31. Et quomodo de momento in momentum dies computandi, q. 37. & glo. antiq. in illam reg. 18. cancell. Et Rebuffus in eadem 10. in 3. par. Prax. benef. Et hanc regulam fuisse probat Gomezus locum habere in renunciatone facta papatus per summum pontificem s. Item in cardinalibus t, & eorum familiaribus u, in exemptis ab ordinariis v, in feminis regularibus habentibus dignitates collatiuas x. Item in commendis perpetuis, non autem in temporalibus e iuratis y, & in infirmo qui renunciauit iuri suo quassito in beneficio, vi alicuius gratia z, & in renunciatone ex causa permuta- tionis a. Dubitat & de resignatione facta cum ren- tentione fructuum b. Afferit autem & in benefi- ciis patrimonialibus, quae perpetuo dantur in titulum c. At non habet locum in imperatore, qui renunciauit imperio ex consensu electorum d: nec in senibus renunciantibus e: in intransibilibus mare, & renunciantibus metu tempestatis f: nec in peste infectis g: in infirmis vulnere non letali h: & in eo qui sanus erat tempore renunciatonis & consensus sum. pontif. quamuis postea fuerit infirmus mortuus intra 20. dies i. Item nec in benefi- ciis consistorialibus, id est, quae conceduntur per resignationem in consistorio Papae k, nec in benefi- cio vnito l, nec in translationibus pensionum m, vel in e iuratione beneficij patronati cum licentia

patroni n. Nec in officiis curiae Romanae, potissi- mum secularibus, quae teneri possunt ab vxorem habentibus, & in aliis quibuscumque mixtis cum spiritualibus o. In Gallia, in officiis prophanis re- nunciatis inter manus regis, qui renunciat debet superuivere per 40. dies: vnde quando officij reg- gij admittitur renunciatio, solet rex in literis ex- cipere, dummodo resignans infirmus non sit, & viuat per quadraginta dies p. Receptum tamen est in Gallia eam regulam de viginti diebus seu de infirmis, locum habere in beneficiis & officiis ec- clesiasticis collatis a rege iure suo q. At inter om- nes quoque conuenit tandem, regulam illam non habere locum in resignatione facta coram ordi- nario: quia coram eo non fit resignatio in fauorem, & ipse liber in conferendo est, vt ei cui con- ferre rogatus est, vel alij possit concedere: quod non habet locum in renunciatone, quae coram summo pontif. fit in fauorem, & non aliis. Et sic est necessaria & conditionalis, & ita iudicatum r: quamuis in contraria sit sententia Gomezus s, & alij. Quando intra 20. dies resignans moritur ex 10 eadem infirmitate, quamvis verè vacet benefi- cium per resignationem post impetrationem t, ob eam mortem nullam: tamen censetur vacare per obitum, vt resignatio habeatur pro non facta v. Neque per clausulas generales, vt illa, vel alias quouis modo vacet positas in supplicatione resignationis mortui infra 20. dies, comprehenditur iste modus vacationis per obitum sicut indu- ctus, per dictam regulam de infirmis, quia praedicta resignatio hic annullatur, vt late docet Go- mezus x. Receptum est tamen summ. pontif. posse huic regulae de infirmis derogare, & lega- tum cum potestate derogandi creatum, si modo expresse derogeret y. Et ita placitis supremarum curiarum ratum est z.

De vacatione per mortem titu- larii. Cap. 19.

1 Vacat beneficium ipso iure per mortem.

REt etiam beneficium dicitur vacare iure & facto, per mortem vltimi possessoris veri titularij. Nam beneficia tantum conceduntur ad vitam vtenda, vel fruenda, & regenda, vt docuimus in fini- tione beneficij, nec de his disponi potest, vel iure haereditatis constitui a. Mors separatur corpus & animam b, & haec est mors naturalis, de qua hic intelligimus, quae non continet civilem, sicut nec in aliis beneficiorum questionibus c. Et cum mors omnia soluat d, soluet & ius, vltus, vel vsufructus beneficiarij in beneficio e, morte eius: vt in vsu- fructu alterius generis receptum est f.

De beneficio litigioso. Cap. 20.

1 Beneficium litigiosum quod dicatur. 2 Beneficiorum lis de possessorio aut petitorio. 3 Beneficiorum possessio & titulus coram iudicibus secularibus in Gallia tractatur: contra iure canonico.

4 Vnionis

n quast. 17. o quast. 22. p In decisio. Francif. Mar. 284. in 1. parte Rebuff. in reg. de infir. gl. in 3. part. Prax. benef. q Papus, lib. 1. Rhapso. aref. tit. 2. arc. 5. & 2.

r Idem vbi su- pra are. tit. 2. lib. 1. s Gomez. in d. regu. de infir. q. 26. t alioquin col- latio nulla de beneficio non vacat, c. 2. & 2. & ca. cum no- stris, de con- cess. prab. v gl. in elem. de immunita. eccle. Gomez. in d. reg. de in- fir. resign. q. 30. x Idem Gomez. eod. q. 34. y Idem d. reg. q. 39. & si. Re- buff. in illam reg. glof. 2. nu. 24. & 25. & in s. praefatis: ordinarij, in ver- vacare, de col- la. in concord. z Pap. lib. 3. a- rest. tit. 2. are- fto. 3.

a c. 3. de prab. b l. si mater, c. de infir. & subfir. c gl. in ca. sus- ceptu, in ver- non morte, de rescrip. in 6. & in c. quamuis, in 1. de prab. in 6. d deinceps, in anti. de nu- pti. colla. 10. e c. 2. & c. f. de loca. c. fina. ne prela. vic. suas, clem. 1. de reb. eccl. non ali. f §. finitur, de vsufr. l. 3. s. in- quib. mod. v- susfr. amit.

- 4 Vnionis beneficij controuersia agitur coram iudice regio in Gallia. 5 Possessorij iudicij pro beneficiorum litibus methodus. 6 Dilationes quot danda in iudicio possessionis beneficiorum. 7 Possessorij duae prouisiones, vindictae seu recedantiae, & sequestratio.

Vperiora pertinent ad beneficia, quae cuiusq; dici possunt, vel nullius sunt: nempe ad beneficia iuste possessa, vel vacantia. Postrema nunc his adicienda est consideratio, personarum possidentium be- neficia, de quibus incertum aliquandiu est, num verè possideantur, an verò iniuste an num vacant. Ea erunt litigiosa, controuersia coram iudice mota, postquam a iudice competenti citatio emanauit, & aduersarium citatum peruenit, vel per eum factum est quominus ad noticiam perueniret: dum in citatione talia sunt expressa, per quae plene pos- sit instrui, de quibus in iudicio conuenitur a. Porro iudicium omne & controuersia beneficiorum, vel possessorum respicit, vel petitorium b. Iudices vtriusque idonei iure canonico pontifi- ces sunt, seu episcopi ordinarij c. In Gallia tamen magistratus regij de his litibus, vbi de possessorio seu interdicto retinenda, seu *maintienue ou com- plainte*, & recuperanda cognoscunt d: quamuis Fernandus hoc durum satis & vsurpatum existi- met, multis rationibus e. Quas tamen vna mea sententia temperare poterit ratio ita expedire fici- ri, & dum de possessione tutanda, vel defendenda quaritur, potius ad seculares potestates recurren- dum, ad quas gladij temporalis executio pertinet contra huiusmodi praedones & spoliantes, quos ecclesiastica censura vix a temeritate posset com- pescere. Sed & lites beneficiorum, quae ad ius re- galarum pertinent, & ea ratione collationis re- giae sunt, vel aliter eius liberae collationis, siue pe- titorio siue possessorio agatur iudicio, senatus Pa- risiensis cognoscit & sopit f. Cognoscunt & regij iudices in Gallia de possessorio vnionis contro- uersa g. Sed & in concilio Basiliensi, tit. de causis, approbantur iurisdictiones in litibus beneficiorum. Et placuit senatui Parisiensi interdicta reti- nenda possessionis, de omni re spirituali coram iudice laico proponi, & pro decimis h. Prius de possessione, quam de proprietate in omnibus ferè iudiciis agendum est i: quamquam vtriusque que- stio simul proponi possit k. Praeuenta tamen pos- sessorij in curia regia quassio, in Gallia impedit ne agi possit alibi de petitorio l. Istius porro pos- sessorij iudicij methodus haec est. Primum necesse est obtinere ab officina aequitatis siue cancellaria regia diploma retinendae, seu *Complainte en cas de*

sej sine & nouuellet: seu intra annum m, a die turba- te possessionis n. Tradit & Rebuffus annum com- putandum in beneficiis post adeptam possessionem titularij, & non a die mortis prioris titularij, vel vacationis, & ita iudicatum o. Interdum a se- nescharchiis, querimoniae seu retinendae solent impetrari, quando illi iuridici solent iure suo, siue commissione negotij hac de re cognoscere, cuius generis est senescharchus Cadurcensis p. Horum deinceps diplomatum executio per apparatus fit, & dies nomine impetrantis dicitur aduersario, vt sistat iudicio coram iudice legitimo, vel eo cui dirigitur rescriptum q, instructus & paratus ad li- tem agitandam, nulla alia postulanda dilacione r, nisi pro copia facienda, vocant communicatio- nem titularum, quae necessaria est, vna legitima concedatur s. Interim autem, si de vi timeatur, se- questratur beneficium, ne ad arma profoliant liti- gantes t. Postea his contestatur, qua audita, iudex aliam eamque vnicam dilacionem constituit v, ad edendos seu producendos titulos, quibus vti de- creuerint possessores & litigantes, quorum quili- ber se dicit iure possidere, quae dilatio nisi a sena- tu prorogari nequit. Hic nullorum testium alle- gatio vel editio admittitur. Et tunc partes iudicis sunt, habita titularum ratione, secundum eum vindictas vel recedantiam ferre, quibus apparen- tius in beneficio videbitur habere x, vel si non li- queat, sequestrare. Sunt enim duae prouisiones y in interdicto possessorio, vindictiarum, & sequestrarij. In beneficalibus vindictae causis oportet posses- sionem colore aliquo tituli fulciri z, ne vitiosus ad eam deur ingressus a: potissimum cum in be- neficiis quaratur de iure b. Nisi forsitan agatur in- terdicto recuperanda, seu, vt dicunt, reintegran- da vel restituenda possessionis: quia tunc sufficit sine exhibitione tituli, probare se fuisse in posses- sione tempore motae litis, & spoliatum fuisse c. Atque ante omnia restitutio fit d. In interdicto retinendae non item, quia habet causam proprie- tatis annexam e. In vindictis non desideramus exactam iuris probationem f. Verumtamen hic pro quo sententia de momentanea possessione fertur, satisficere debet de fructibus restituendis g, si opus fuerit restitui postea. Subinde in pleno possessorio lis est persequenda, testes si quos liti- gantes allegent recipiendi audiendive sunt, & tandem summarie & de plano finis negotio im- ponendus h.

quis ad se feudum, C. ad legem Iuliam, de vi publ. d can. reintegranda, §. q. 1. tot. tit. de restit. spolia. e l. 2. §. quaedam, de interdict. in p. f c. in literis, de restit. spo. interpr. in elem. vni. de cau. possess. g l. in. C. vti possidet. h clem. dispendiosam, de iudic. elem. sape, de verb. signif.

m eod. constit. art. 51. n in consil. Ca- roli 7. in pri- mis, art. 70. & consil. Frac. r. art. 61. in publi- ca an. 1539. o Rebuffus in c. 6. iudic. ad consil. regi. 10. no 2. consil. tit. des matie- res possessor. art. 2. p Auferri. in stil. parlam. ad tit. de cau. no- uir. ad silium, item in casu nouitatis. q In pri. con- stituti. Carol. 7. art. 71. r in consil. Ca- rol. 7. primis ar- t. 61. & Caro. 8. art. 32. s consil. Fran- cif. r. an. 1539. art. 46. & 47. t arg. la. quif- simum, de vsu fruct. p. elem. vni. de seque- strat. possess. & fruct. v in constituti. Franc. r. an. 1539. art. 47. x eo. art. 46. an. 1549. & Ca- roli 7. in pri- mis, art. 58. l. ff. C. de edict. C. Adria. teill. y Rebuffus in c. 6. iudic. ad consil. regi. 10. no 2. tit. des matie- res posses- soires art. 1. nu. 2. z cap. ad decimas, de restit. spoliator. in 6. Freppolus, in sum. 3. q. 1. a. c. de eo qui mitti in posse, in 6. Specul. in tit. de tede, §. nre videndi, vers. sed pone ago, gl. in ele- menti. vni. de cau. possess. b c. licet cau- sam, de proba- tio. glof. vltim. in elem. vni. de cau. possess. c Auferri. deci- cio. quassio. Tholof. 15. l. 6.

DE PUBLICIS ET ALIIS SECVLARIBVS PERSONIS.

LIBER XVIII.

De principibus generaliter, & de illegitimis. Cap. 1.

- 1 Principatum, & principum diuisio.
2 Principum illegitimum species.
3 Othonis imperium.
4 Didij Iuliani mundinale imperium.
5 Gyges Imperator Lydorum ex nece domini.
6 Regna occupata, sunt magna latrocinia.
7 Regnum vi occupatum, vi tantum retinetur, & infelicem habet exitum.
8 Reges in tyrannos quare degenerent.
9 Antonini Caracalla vitia & mors.
10 Gallus Caesar crudelis, & mors eius.
11 Daryj superbia.
12 Reginam reginarum se vocari voluit Cleopatra.
13 Coniuniorum inuentores Pifistratida.
14 Regnorum fatum, & morbi.
15 Principatum vsurpantes illegitimi.
16 Reges & principes temporales, & annui.

a cano. impe- rium, & quo- niam. 10. diff. ca. cum ad ve- rum, 96. diff.

ACTENVS dictu est de principibus & per- sonis publicis eccle- siasticis, de que eorum cura, & solitudine, ministerio, & sacer- dotiis eorum. Agend- dum nunc est, de pu- blicis aliis personis se- cularibus, & principi- bus, magistratibus, & aliis. Principatum publi- corum alij spirituales, alij seculares, vt diximus: & horum alij legitimi, alij illegitimi dicuntur. Il- legitimi sunt, qui vel malis artibus ad legitimum impetium conscendunt, vel illud legitime conse- cuti male exercent, & tyrannice imperant: vel qui illegitimum, & praeter morem sibi nouum statuunt imperium. Priorum suppetunt exempla eorum, qui regno aliquo, quale Othonis Imperatoris, qui

necato Galba, scelestu imperium, & pecunia con- secutus est: vt & Didius Iulianus. Nam inter Di- dum Iulianum, & Sulpitium clausis portis vr- bis Romae, occiso Pertinace, auctori expostum est imperium & licitationi a militibus: additione autem vicit Iulianus & ita Imperator nominatus. Quem tamen populus respuit, indignus aliquin imperio, qui & magiae causa multos necauit pue- ros, necatus ipse, & capite a senatu damnatus, & Seuerus imperator nominatus. Sic impiu ex ne- ce domini Candaulis; Gyges imperio Lydorum potius est, cuius & vltio in abnepotem Gygis venit. Darius etiam Histaspis filius, dolo impe- rium Perfarum nactus: tandem & ipse misere obruncatus. Occupata regna omnia, & vi inuasa remota iustitia nihil aliud sunt, nisi magna latro- cinia: quia nec ipsa latrocinia nihil aliud sunt, qua parua regna, vt ait D. Augustinus. Vt & eleganter & veraciter Alexandro Magno comprehensus pyrata, & interrogatus quo scelere impulsus, ma- re infestum haberet vno Myoparone (id est nauicula pyratice) respondit, Eodem, inquit, quo tu orbem terrarum. Sic Lucanus, Alexandrum Magnum foelicem terrarum praedonem vocat. Terrarum fatale malum, fulmenque quod omnes Percuteret populos, pariterque & sydis iniquum Genibus.

Regnorum horum exitus post illegitimum ini- tium etiam infelicissime successit. Regnum enim malis artibus comparatum, & vi retentum, non potest perdurare: quia non manent in officio qui vi continentur, sed ad primam occasionem & leuem offensionem dissoluntur illorum foedera. Dum spes est in armis, ipsum quidem floret, & vi effici possunt res, sed tempore collabitur. Et vt aedificiorum fundamenta oportet firma esse, ita & causas negotiorum iustas esse. Inter prin- cipes, qui legitime quidem nacti sunt imperij di- gnitatem, sed qui pessime & tyrannice regna- runt, plures enumerare possem, si hic non iura in- terpretari, sed historiam perscribere vellem. Ita- que superfedebam, & intra fines operis me conti- nebo. Et in summa certum puto, quod rex & ty- rannus omnis est, tandem aliquando libertatis ini- micus, & legibus infestus, vbi paternum amittit animu. Nec fieri potest, quin nimia principu vsur- pata licentia in animo imperandi indigno, multas & feruere intolerabiles non exciter tragoe dias, & ita imperiu in tyrannidem non degeneret, que longa distinctione inter se dissident, vt diximus in Feudis circa finem. Neque nisi raro inuenimus vllos principes legitime vocatos, qui nimia vt ebrij li- centia, in aliquod insigne vitium non inciderint. Tyberius Caesar crudelis & simulator, Caius Caligula inconstans, prodigus, luxuriosus, patri- cidia, incestuosus cum fororibus, adulter cu aliis, Claudius

b Xiphil. ex Dione, in O. thone.
c Idem ex Dio. in Didio Iu- liano. Herod. in 2. histo. Ca- sar. d Herodotus, in 1. e Iustin. in 1. f Q. Curt. li. de gest. Alex. & Iustin. in 1. g D. Augustin. lib. 4. de Ciuit. Dei. c. 4.
h Cicer. 3. de Rep. vt refert Nonius Mar- cellus. i Luca. lib. 3.
k Demosthe. Olynth. 2.
l Idem orat. 2. con. Philip.
m Dion, lib. 58. histo.
n Idem lib. 59.

Item lib. 60. b Xiphil. ex Dione in Galba.

c Item in Vi- telio.

d Idem in Do- mitia.

e Idem in Com- modo.

f Idem in Ca- racal.

g Xiphil. in au- to & Pseudo Antoni. h Ammon. Mar- celli. lib. 14.

Idem lib. 15.

k Emil. Prob. in Canone. Xe- noph. in Age- filio.

l Quint. Curt. lib. 2. de gest. Alex. m Suidas, in ver. 2. c. 17.

n Athenz. lib. 14. 2. Dipnosp. c. 15.

o Ammon. lib. 1. histo. Fran- cor. c. 8.

p Livi. in 1. & 2. Dionys. Ha- licar. lib. 4. Eu- rop. in 1. Oros. in 2. & alij. q Iustin. in 1.

Claudius Caesar, vxoris Messalinae & famulorum suorum mancipium. Galba pecunia inexplabilis, ideò occisus a militibus. Tempus imperij Vitellij nihil aliud, quam ebrietas, & comestationes, ita & turpiter a suis militibus occisus, & ad gemonias proiectus. Domitianus fraudulentus, si- mulator, crudelis, incestuosus cum nepte tandem quoque a duobus suis cubiculariis Parthenio & Sigerone necatus. Sub Commodode degenerante a probo patre Antonino, res publica venalis, & magistratus athletaeque is potius, quam Caesar, & vo- luptatis prodigium: tandem & ab athleta Narcisso in balneo suffocatus. Antoninus Caracalla cru- delis, lubricus, parricida fratris Geræ, gladiator, tandemque a Macrino, quem occidere decreue- rat, obruncatus. Auitus Caesar, dictus Sardana- palus, tanta mollitie & luxuria, vt alios in his quolibet superaret: tandem etiam necatus, & ca- pite abscisso cu matris corpore in Tyberim pro- iectus. Crudeles Constantius & Gallus Caesa. Et Constantius 2. interfecto, & successor Galli, superbissimus, primusque extero ritu, & regio more instituit se adorari, cum antea sepe ad simi- litudinem iudicis, salutaris principes legerimus. Mos autem ille mutatus a regibus Perfarum, qui volunt se adorari ab adeuntibus. Quam superba & ridicula Daryj Arfani filij formula, qui totius orientis monarchiam tenebat, qui antequam vin- ceretur ab Alexandro Magno, imperiosissima le- gatione se regem regum ac consanguineum Deo- rum, Alexandru verò famulum suum appellauit. Vt Cleopatra etiam eo insolentia proeecta est, vt reginam reginarum se appellaret. Narrat Idomeneus, Pifistratides Hippam & Hipparchum fi- lios scilicet Pifistratidis, conuiuia comestationes- que inuenisse, quapropter quorum, aliorumque multorum apud illos erat copia, & ex eo fuisse graue eorum imperium. Non percurrat alioru regno- rum priuata exempla, sed sufficet res omnes, ipsa- que imperia, & ad summum virtutis perducta, & viribus collabi. Et vix filios & successores in re- gno quantumvis legitimo imitari patres, vel simi- les esse maioribus, imò nec sibi ipsis. Nam quos labor & virtus per electionem ad regna euehit, vel successio legitima extollit, sepe, & vt plerum- que res secundu corrumpunt, vel satellites, leu consiliarij improbi, & rerum nimium felix successus, & voluptas. Quamobrem paulatim impetia, re- gna, & principatus senescunt, & grotant, concidunt, & intereunt, aliaque noua resurgunt. Quod res- pexit fors vaticinium, si ex iis qua vidimus, fidem futuris habeamus, Bissina Bissini Thoringorum regis vxoris, qua, vt author Ammonius, futuras regum Gallorum successiones, visionibus Childerico regi dilucide ostendit: quas qui legerit, non minus mirabitur, quam si Sibylla oracula leg- isset. Sed omnibus porro rebus pub. ruine & mi- seriarum causas subiecerunt praecipue duo vitia crudelitas & luxuria. Vtrumque in Tarquinio Su- perbo finem imposuit regno Romanoru. Mol- lities & luxuria monarchie Assyrioru per Ninum vsurpare ab Arface. Quae & regnum transtulit in Carolum Martellum Galliae. His accedit rerum publ. gubernandarum ignorantia, qua praecipites agit principes, & ob quam ordinata peruertunt, egentia ope contemnunt, aut praetermittunt, dif- crimina nesciunt inter rectorem & subditos, omnia confundentes, in quibus dignitatem conser- uare imperij oportet, remissis in quibus imperium remittere, tyranni. Vera autem imperij regij ex-

pressio, in filiorum gubernatione est: nam & in hos imperium regium dicitur. Quod enim ge- nuit, quodque per amicitiam praest. & per ar- tem, idipsum est idem, quod species quaedam re- gij imperij. Et sic Homerus Iouem omnium re- gem, hominum, deorumque patrem vocat. Natu- ra enim excellere regem oportet, genere autem esse eundem. Quod accidit seniori ad iuniorem, & parenti ad natum. Illegitimi quoque habiti sunt principes, qui imperium sibi vsurparunt no- uum, & praeter morem & consensum populi, ex temporali perpetuum sibi fecerunt principatum. Quemadmodum decemviri Romae tentarunt. Item & Sylla in dictatura semestri, & Iulius Ca- sar in imperio. Naturale quippe pluribus visum est, ducibus subici & imperium in se concedere: at minimè quibusdam turum, semper vni vel plu- ribus fidere, vel omni tempore principatum, vel absolute concedere. Sicuti lex erat Thebis, qua morte multabatur, si quis diutius imperium reti- nuisset, quam lege praefinitum erat. Ex qua lege in iudicio Epaminundas vocatus est, ex agro Laconico reuerfus, quamuis tunc vicisset suos Lacedaemoniis, quod Boetarchia, id est, imperio, contra legem quatuor menses addidisset. Ro- mae consules, ad quos imperij summa defereba- tur, annui tantum. Carthagine quoque, singulis annis bini reges creabantur.

De legitimis principibus. Cap. 2.

- 1 Imperia & regna tribus modis hominibus con- tingunt, armis, electione, successione.
2 Imperia iusta armis quaesita quedam. Regna in Gallia plura. eod.
3 Regna Alemanorum sublata. eod.
4 Reges electione facti quomodo, & variè.
5 Regna ex infudatione in clientelam data.
6 Electione sunt principes spirituales, & seculares.
7 Monarchia, & monarcha quid.
8 Imperator quis dicatur.
9 Reges Romanorum qui, & quot.
10 Consules Romanorum quando coeperunt. Dictator Romanorum, eod.
11 Magister militum Romanorum, eod.
12 Imperatoris nomen Romanorum quando coepit. Caesares, eod.
13 Reges Albanorum, Silyij: Aegyptiorum Pha- raones: Alexandria, Ptolomaei. Parthorum, Asidae: Latinorum, Murani.
14 Augusti vnde. Pij Caesares a quo dicti. eod.
15 Principi magistratum, & populi delata potestas. Regnum, nobilis seruitus, eod.
16 Regum due artes, militaris, & legum.
17 Regnum bifarium sumptum, secundum legem, & secundum genus.
18 Lacedaemoniorum duo reges, & ex prosapia Her- culis.
19 Hiale rex ex genere delectus.
20 Imperij secundum genus historia: & successio.
21 Coriti, designati reges, post mortem viuentes dicti.
22 Caesares designati imperatores post mortem patris dicti.
23 Princeps inuocatus quis, eod.
24 Princeps in Hispania filius successurus in regno dicitur, eod.
25 Despotae Graecis qui, eod.
26 Monsieur in Gallia successurus in regno. Delphinius

r Aristo. lib. 1. Polit. c. 8.

s Emil. Prob. in Epaminun- d. lib. 3. de Var. histo. Flu- tar. in Aroph- thegm. reg. in Polit. & in Pe- lopida. t Livi. in 1. & 2. Dionys. in 4. Estropi. in 1. Oros. in 2. D. August. de Ci- uita. Dei. c. 16. lib. 3. & alij. v Amil. Prob. in vita Hanni- balis.

- Delphinus in Gallia quis, eod.
- 22 Familia & regna moriuntur. Regna generis, quae ob genus interemptum defecerunt.
- 23 Imperium quando translatum in Carolū Magnū. Et quando translatum ab eisu genere in Saxones, eod. Quando electioni commissum imperium, eod.

Imperia, regna, & principatus, triplici modo potissimum decernuntur hominibus, armis, electione, successione. De Regno quod armis paratum est, profant exempla passim, sed potissimum iustum illud quod Israelitis, depulsis idololatri regibus, contigit. Et iustum quod in vindictam eiusdem populi delinquentis stabilitum aliquantulum Babylonis supra Israhælem. Iustum imperium ex iusta causa sibi parauerant Christiani Hierosolymitanum: iustum Carolus Magnus in Saracenis, & contra Arrianos Cæsares nactus, vi illos loco cedere cogens. Existimatur & lex bellorum iusta, victum victori inferuire, & inferiorem potentiori. Quod factum est, vt reguli qui plures erant in Gallis, tandem sub vnus imperium venerint regis Francorum: vt regnum Sueffonum, Neustria, Aurelia, Aquitania, Burgundia, Lugduni, Biturigum, Tholosæ, Aluerna, & alia quae in prouincias ducatus, comitatus, & marchionatus translata sunt. Sicuti & tempore belli ad Tolbiacū iniri Clodoueus victor regulos Germaniae sustulit, vt auctor Beatus Rhenanus in 2. Electione fiunt principes & reges, vel infestatione, vel via electionis solemnis: seu suffragiis populi fiebant consules Romæ expulsis regibus, illi dictatorem dicebant, hic eligebat magistrum equitum. Ante consules, senatus inter regem tempore regum faciebat. Infestatione pluribus regna data sunt, & datur hodie à superioribus à summo pontifice, in prouinciis & regnis, quae suae sunt potestatis, vel quae illi hominum debent, & fidem iurant. Quale est rex Hierosolymorum, Siciliae, Aragonum &c. Dantur & regna in feudum ab imperatore, quae sui sunt hominij, & imperij. Facit & iis si velit noua. Illud ipsum & facit Turcarū imperator, & pretiosus Ioannes qui plura habet sub se regna tributaria, & suae fidei. In summa per electionem fiunt legitimi principes, spirituales & temporales. Legitimi principes spirituales fiunt per electionem illi, de quibus dictum est alibi, videlicet summus pontifex, patriarcha, cardinales, & alij praepositi antistites. Secularis porro principatus & legitimus electiuus erit, siue sit vnus, vel plurium: vnus est, monarchia & regnum: plurium, aristocratia optimatum: oligarchia, paucorum: democratia, populi. De quorum praestantia disputat Dion, & in epito. Polybij, & nos alibi. Pendet ab iis magistratum potestas & electio. Monarchiae nomine, administratio illa continetur, quae vnus tantum habet dominum, qui superiorem non agnoscit. Sed absolutè monarcha totius orbis dominus est. Ego plures annotaui, qui se orbis dominos dicerent, nullum autem qui talis esset adhuc praeter vnum: eumque solū Deum inueni, & eius vicarium vnicum Papam in orbe Christiano: alij sua opinione, & adulatorum inflati ventis, tantum monarche, Deus solus rex regum, & Dominus dominantium: & solus aeternè imperans, Alexander se monarcham dixit, sed si quis illius imperium expendat, plures nationes inue-

a vt constat ex rota historia Iudicum. b 4. Reg. c. pen. & h. 3. Paralip. c. fin.

c de istorū regnorū infestatione, vide quae diximus in feudis, cum de personis idoneis agim.

d lib. 44. & 36. e lib. 7.

f Apoc. ca. 19.

g Psal. 9. & R. v. d. 15.

niet illi non subditas, nec quidem Romanos. Imperatores Romanorum etiam orbis dominos dicunt. Sed quam alienum hoc ipsum sit à veritate, manifestum est. Sed istos omitamus, & simulum monarcharum paganorum, & Turcarum, vanos ritulos, vt ridiculos. At fatebimur eos esse in regno & imperio proprio monarchas, quādiu praevalet subditis. Tales & dicemus reges, qui à benè regendo nomen habent: vt imperatores ab imperio. Connuemus & alium vanissimum titulum, quem sibi vsurpat aeternitatis. Et ne in falsis illis insignibus & insulis immoremur, de imperatore quaedam percurramus, quae ad iuris ciuilis pertineant cognitionem, & de regno Romanorum, & administratione reipublicae eorumdem. Imperator apud Plinium dicitur, qui certum hostium numerum sua manu occidisset. Secundum M. Terentium Varronem, Imperator ab imperio populi, qui eos, qui id attentassent, opprimeret hostes. Strabo, imperatores praestantissimos nos fuisse dixit, qui post maris & terrae acquisitionem, in ciuilem cœtum homines coegerunt. Cicero cum Plinio consentit, oportuisse eum, qui imperator dici vellet, sua manu mille aut duo milia hostium occidisse, vel seruitutis liberatum fuisse. Explicat id ipsum Alexander ab Alexandro P. Duces etiam imperatores dicebantur, quod imperatorem militibus. Ex duce militum, vel latronum factus fuit rex Romulus, & post eū alij nomen obtinuerunt, vsque ad Tarquinium Superbum septimum, & postremum ducentem, qui regis nomen hauerit. à primo Romulo, cui successerunt ordine Numa Pompilius, Tullus Hostilius, Ancus Martius, Tarquinius Priscus, Seruius Tullius, & vltimus Tarquinius Superbus, qui regnarunt per annos 243. Primus vi constituit imperium alij partim successione, partim electione facti reges: & aliquo eorum deficiente & mortuo, interdum, vt ait Dionysius Halicarnassæus, interrex à senatu electus est. Ob scelus adulterij in Lucretiam commissi per Tarquinium Superbum expulsi reges, & nomē regum à populo Romano: aliudque nomen secundò, imperantium, consulum videlicet annuorum ex electione inductum est. Et nono post anno Tarquinio exercitum inducente, dictatoris potestas semestris addita cū magistro equitum. Electi consules dicebant dictatorem, hic magistrum eligebat. Successere postea Tribuni, censores, consules iterum, decemviri, rursus consules, & dictatores electi. Donec Iulius Cæsar sibi pro nomine principatus Imperatoris nomē, quod à militibus acceperat, retinuit: & reipublicae gubernationem vsurpauit. Cuius successores, etsi imperatoris appellatio regia potestate inferior esset, pro insigni titulo se imperatores nominari maluerunt, quam reges. Forfan & alia ratione, quod nomen regis summo operè Romanis esset exolum. Ita & Cæsares quoque ab eo dici voluerunt. Sicuti & Albanorum reges Silvij, à Siluio posthumo 3. eorum rege, & Aegyptiorū reges, Pharaones: Alexandria, Ptolomæi: Parthorum, Ascidae: Latinorum, Murani. Sic & Cæsares Romani ab Augusto vel Octauiano, dici voluerunt Augusti: is autem à populo Augustus, quasi venerandus, cognominatus est, teste Dione. Sic & Pij ab Antonino Pio imperatore, cui erat & Gallia transalpina paternum genus, à Nemaufense pater Aurelius Fuluius, ingenio clarus & doctrina, atque mitis, nitidæq; literatura, Numæ Pompilio comparatus: cognominatus Pius à senatu varias ob causas,

h Ibenè à Zenone. de quadriennij praescri. C. l. de precatio ad leg. Rhod. de iact. in P. s. omnes verò populi, in praemio Institutionum. i capi. clerus, verfic. pontifex, 31. dist. k in l. 2. de fabricen. lib. 10. C.

l Plinius lib. 7. natura. hist.

m Varro, 4. de ling. Lat. n Strabo, 1. Geograph.

o Cicero, Phi. lip. 14.

p Alex. ab Alex. lib. 1. Ge. nial. dier. c. 2.

q de his regibus Iulius, in 1. & Flor. Paul. Diaco. in 1. de princip. Rom. Sextus Rufus. Consu. in Epitom. histo. Plinius, de vit. illustri. Dionys. Halicar. in toto primo volumine Orofin. 2. c. 5. & 6. August. lib. 1. de ciuita. Dei, c. 19. l. 2. de orig. iur. Ouid. 2. Fasto. r Praedicti fidei faciunt auctores. s Eutrop. in 1. Orof. in 2. c. 6.

t Plutarch. in vita Cæsaris.

v Donatus A. cioliolus, in vita Caroli Magni.

x Spartian. in Aelio Vero. y Eutrop. in 1. Rom. prin. z Ioseph. li. 8. Antiquit. c. 6. a Philipp. Berrold. in Suet. 10. in Iul. Cæs. c. 1. b Dio Cassi. 31. histor. c. 5. ff. vt liberti de certe. auro non indiget anulo. col. 6. titu. 4. in authen.

causas, quas recenset Iulius Capitolinus, & Vultius Gallicanus. Ad hanc potestatem, alia omnis magistratum qui imperabant, populique Romani deuoluta est, vt suo loco in iure ciuili & positio explicauimus. Ita ad hanc solū reipublicae cura pertinet, debetque studere princeps, vt subditi in quiete & pace viuunt. Et publicis occurrere negotiis, & alta mente retinere quod Antigonus rex filio suo, quem se immodestiorē & violentiorē quā par esset, gerere videret, dixit. *An non nouisti, fili, regnum nostrum nobilem esse seruitutem?* Regum duae sunt antes praecipuae, militaris, & legum: vt pacis, & belli tempore recte reipublicae gubernent, & tueantur. Arma & leges mutuo auxilio egent. Et princeps ad iudicandum potissimum, & regendum bonis legibus populū, praepositus est: & pectus eius scrinium & promptuarium debet esse legum omnium, atque philosophia plenum. Et tum demum faelices reipublicas dixit Plato, si aut philosophi ad regnum promouerentur, vel reges, philosopharentur. Non oportet certe nauitiam nauigandi imperitum, nauis regenda praeficere, alioquin periclitantur qui in ea sunt, potissimum furentibus ventis, & concitato mari. Nec quoque reipublicae gubernacula commissa imperitis successus vel exitus habent faelices, ubi illa potissimum seditionibus astat. Sic enim optime Mitylenæus poeta Lyricus Alcaeus, reipublicam perturbatam, & statum, per nauim allegoricè designat sub Mycillo tyranno Mitylenæorum, apud Heraclidem. *En asperum, inquit, ventorum, Marisque statum concitii fluctus feruntur, hinc & hinc, Nos puppis in medio vehit, Grauisque tempestas premit, Iam corruit in sentinam, Cui malus alligatur Lignum, laceraque vela sunt Et anchorae laxatae. Et postea Hic fluctus velut aestuans Rempublicam obruit omnem. Et nobis haurienda Est sentina malorum, Quae plurima intrat nauim.* Regnum bifaria scindi Plato dicebat. Aliud enim secundum legem, aliud secundum genus esse: secundum legem constare Carthaginensiu regnum, ciuile quippe esse: Lacedaemoniorum autem, & Macedonum, secundum genus: quod haberent successione quandam per genus. Morem fuisse Lacedaemoniis à maioribus traditum scribit Aemilius Probus, vt duos haberent semper reges, nomine magis hiala imperio ex duobus familiis Proclis & Euristhenis, qui principes ex progenie Herculis Sparthae fuerunt. Harum ex altera in alterius familiae locum fieri non licebat: itaque vterque suum retinebat ordinem. Primus in eo habebatur, qui maximus in ea esset ex liberis eius qui regnans decessisset. Si is virilem sexum non reliquisset, tum deligebatur qui proximus esset propinquitate. In Galla etiam reipublica Indorum reges ex duobus familiis per successiones assumebantur, vt auctor Diodorus Siculus. In Gallia nostra reges ex genere succedunt primogeniti regis pre-mortui, cui si nulli supersint filij superstites, ad proximiorē ex genere diadema deferretur, exclusis faeminis ex lege Salica: defecit tamen ter recta generis successio. Hoc imperium, quod ex successione datur, videtur fuisse primum in

o Diodor. Siculus, li. 17. Bibliothec. an. 9. Alex.

orbe, & natura indictum, secundum ea, quae docet Aristoteles. Vt primum coniunctione maris & feminae facta, imperium fuerit viro, cui erat mulier subdita. Et haec fuit prima societas quotidiana, prima domus, primum imperium, quod & genitis inde imperauit qui essent cum illa domo. *ἰσοκρατία & ἰσοκρατία.* Cum autē nati plures ex prima domo sunt, & seorsum diuerfis domibus habitare coeperunt, reuerentia genitoris primi, vt antiquioris, & imperij honos animis adhaesit separatim: atque eos, qui domibus separatis imperarunt, maximè primum ex quo descenderant venerari & honorare aequum visum fuit: illum autem singulis prospicere. Sic pagus coepit fieri ex natu natorum, & vni subditus fuit, omnique domus regebatur à seniore. Et postea senioris proximiores, priores esse coeperunt: & ex pagis ciuitates, ex ciuitatibus regna composita, remanent gubernandi paterna potestate, cui & regia similis. Prisci reges quidam tamen eligebant sibi successores in regno, quos vocabant Coritos, hoc est, Iones vel hastatos, ita Sabatius Saga creatus Coritus à Iano. Et Arius 6. Babiloniae rex Aurunum. Et tempore regis Athladis regis 12. Babiloniae, Hercules filius eius, Thuscum filium Ianigenis creauit sibi Coritum. Tempore Sphaeris 15. regis Babiloniae, Morges filius Itali creauit Coritum suum cognatum Combolafionem, vt scribit Berofus. Apud Romanos, imperio praelecti principum filij seu imperatoris, Cæsares dicebantur, quasi designati augustae magestatis haeredes, vt auctor Spartianus. Et hinc Germani, Romanorum regem Cæsarem appellant. Iidemque principes dicti iuuentutis, testibus Tacito, Suetonio, & Lampridio. Eratque hoc nomen auspiciū futuris imperatoribus, sicut in Hispania, qui mortuo parente regnum adepti sunt, principes appellantur. Et filij Imperatorum apud Gracos despotae dicti. Vt & hodie filius regis proximus successione, dicitur *Mosieur*, vel alio nomine Delphinus: eb eo tempore, quo Umberto, secundum Paulum Aemilium, vel secundum Nicolaum Gillium, Imbertus Delphinatus princeps, Philippo Valefio Gallorum regi, Delphinatus dominatum cessit, ea lege & conditione, vt proximus regis haeres dominus diceretur: vocabat Allobroges quippe suos principes, Delphinos. Fuerunt quatuor monarchiae principales orbis per successione in filios translatae, donec incuria, vel vi in aliam ditionem translatae sunt, vel deficiente genere: deficiente enim, & senescunt quoque familiae, & moriuntur, vt regna. Expertumque illud in monarchia Galliae, quae etiam ter mutauit succedendi ordinem: non tamen in alterius regis ius, quam proprii trasuist, ex quo confirmata fuit Imperio quoque Romano id ipsum accidit saepe, & series familiarum in eo turbata & expuncta est. Et tandem desit ipsum imperium in oriente, & translatum in occidentem, in Carolum Magnum Franconiae natum in Germania, filium Pipini regis Galliarum & Berta, anno domini 801. anno 21. Imperij Constantini & matris Helenae. In cuius familia remansit ad mortem vsque Ludouici Balbi regis Galliarum, post cuius à vita obitum, translatum est in Saxones Allemanos, penes quos iure successione quoque à patre in filios peruenit, vsque ad tempora trium Orthorum, quorum postremus veneno dato à Romanis, Romae mortuus est. Qua ratione Gregorius natione Saxo, qui pulso ab Othone antipapa Ioanne 17. dicto, restitutus in sedem erat, vt imperij

r Aristotel. 1. Polit. c. 1. & 2. & 4. s Genes. 3.

t Berof. lib. 5. de florationis histor.

v Spartianus, in Aelio Vero.

x Paul. Aemil. li. 9. in Ioanne.

y Vincentius Lupanus, in commentariis de magistratibus & praefecturis Francorum. z Paul. Aemil. li. 8. In Philippo Longo.

a extat confi- tatio. in c. ve- nerabilem. de elec. b de quib. glo. in ead aposto- liez. circa fi- nem. de re iudic. Sex. c. gloss. in c. ne Romani. s. por- ro. de iureiur. in clementi.

dignitas apud Germanos suos maneret. Synodo congregata sanctionem tulit de imperatore delin- gendo. quæ vsque in hodiernum diem obser- uatur. anno 194. a electoribus Germanis constitu- tis b. Post quorum electionem triplex diadema. seu tres coronas suscipit. primam Aquisgrani in Colonienfē diocesi: secundam. in Modiciensē ciuitate à Mediolanensī archiepiscopo. postremam Romæ à summo pontifice c.

De Populo. Cap. 3.

- 1 Publicum quid.
2 Populus quid. Collegium quot constat personis. eod. Plebs quot constat personis. eod. Turba quot constat personis. Gens & gentiles quid. & unde. eod.
3 Populus diuisus à Romulo ordine. & dignitate. & quomodo.
4 Populo permessa ex ege Romuli.
5 Democratia quibus constat.
6 Democratia quid. & finis.
7 Gruum imperium reciprocum.

d s. cōsequē. de suspē. tu- tor. s. i. de pub. iudic. e l. bona ciui- tatis. & l. cum qui vctig. de verb. signific. l. inter publica. eod. f Diuus Au- gustinus. li. 19. de ciuit. c. 21. g c. 1. de ele- ctio. l. Nerati. de ver. signific. h. l. sicut. s. fin. q. cuius. vni- uer. nom. i ca. vno. 10. q. 3. ca. 1. & ibi gl. de elect. k l. pator ait. in 2. vi honor. raptio. f. & ibi Barto. l. s. ius autem ciuile. s. quōd verō. de iure na. gent. & ci- uil. omnes. s. 1. co. tit. P. can. ius gent. dist. m l. pro nōcia- rio. s. familia. & l. sape. de verb. signific. n Dio. Hali- ar. in 2. o s. plebs. de iur. natu. gen. & ciuili leg. plebs. de verb. signific. p in c. s. de iur. ciuili num. 12. lib. de iuris arte. q Dion. Hali- car. in 2. r Cicero. 3. de legib. s hanc omnia in tota l. 2. de orig. iur. P. r Aristotele. 5. Politic. o. v hanc & plu- ra. de hac de- moerata. & membris eius politic. Aristo- tel. lib. 2. c. 2. & sequentibus. x Paulianus.

Qvod populi est. rectè publicū dicitur. quasi populicum d. Et publica. quæ sunt populi. potissimum quæ sunt populi Romani propriè. aliorum autem. per si- militudinem e. Populus dicitur multitudinis cœ- rus. ratione communis iuris. & vtilitatis vnitus: vt definisse Cironem in libro de republica. cuius pars interit testatur D. Augustinus f. Duo vel tres faciunt cōgregationem. & collegium g. quod per vnum retinetur h. Decem faciunt populum. & plebem i: turbam. quindecim k. Gens quoque pro populo accipitur l: quamuis alio modo gens. & genus. & gentiles à gignendo. cognati dicantur m. Diuisit Romulus populum Romanum. or- dine. & dignitate. Multitudinem ordine. in tri- bus. tribus in curias. curias in decurias. Dignitate. in patritios & plebeios n. Postea & diuisus popu- lus in senatores equites. & plebem. Et proinde ex recenti diuisione compositus est populus ex pa- tritiis seu senatoribus. equitibus. & plebe o. de quibus & de diuisione populi secundum ordinem. iam diximus alibi v. Romulus permisit tria popu- lo. Magistratus creare. ius belli inferendi. & consi- liam dare. & consilium dicere. iusque legis san- ciendæ q. Et in lege 12. tabularū cautum ita erat r: Creatio magistratum. iudicia populi. iussa vetita cum sciuntur. optimatibus vota plebi libera sunt. Pulsis tamen regibus populus omnem potestatem sibi vsurpauit. eamque per certa tempora. & cir- cumscriptè exercendam optimatibus. consulis. senatui. & aliis magistratibus. & ducibus cōcessit. Postea rursum trāstulit in principem s. Democratia definitur duobus extremis. potestate summa populi. ac libertate. Et libertas illa. vt liberum sit quodcunque velis æquum facere. vt scribit Ari- stoteles t. Finis popularis administrationis. liber- tas: quæ cōsistit. vt per vices imperent ac pareant. & iustum populare æquum habeant secundum nu- merum. non secundum dignitatem: Et accidit. vt quicquid multitudo statuerit. id ratum iustumve necessariò dicatur v. Democratia populi respubli- ca dicitur. quæ eod diuurnior fuit. quod magis le- ges conseruauit. & dixit optimas. vt de democratia Atheniensium ait Paulianus x. In democratia

communicatio dignitatū per vices. videtur quan- dam continere naturalem gubernationem. quale de gruibus scribit Athalaricus rex Gothorum. Grues. inquit. moralem quandam nouerunt exercere 7 concordiam: inter quas nulla priuata queritur. quia iniquitatis ambitus non habetur: vigilant vicissim. communi cautela sese custodiunt. Sic honor nullus admittitur. dum omnia sub communiōe seruantur. His etiam volans vicaria equalitate disponitur. vltima sit prima. & qui primatum tenuit esse poste- rior non recusat & c. voluntariè seruiendo. libera sunt y.

De Magistratibus in genere. Cap. 4.

- 1 Magistratum potestas vnde. & nomen. Magister populi dictator. eod.
2 Magistratum diuisio remissio.
3 Magistratus in quorum locum suffecti.
4 Magistratum publica persona. & potestas.
5 Iudicia in portis ciuitatum fiebant.

Potestate olim populi. Imperatoria vel regia nunc. pendent magistratus eorumque potestas z. Antea non ita. quando omnia manu regia fiebant a. & per se reges iudicarent. quando vt iudicarent reges eligebantur: vt Deioeces à Medis b. & Saul ab Israëlito populo c electi sunt. Et id nomen explicat. quia apud Paulum d. magistros & magi- stratus dici constat. qui magis quam ceteri dili- gentiam & sollicitudinem rebus. quibus præfunt. debent. & à monendo & monstrando. Tum autem dici cœptus magistratus. cum à populo magister populi. id est. dictator creatus est. vt auctor Pom- ponius Latrus e. Sicut & magistrum populi. dicta- torem esse explicat Cicero i. de finib. Et Varro f. Magister equium. quod summa potestas huius in equis & accensis. vt est summa populi dictator. à quo is quoque magister populi appellatur. Reliqui. quod minores quam hi magistri. magistratus: vt ab albo. albatu. Et vox magistratus significat eos. qui in potestate aliqua sunt constituti. vt Cicero ait g. videtis igitur hanc esse magistratus vim vt præsit prescribitque recta & vtilia. & coniuncta cum legi- bus. Ut enim magistratibus leges. ita populo præfunt magistratus: verèque dici potest magistratum esse. legem loquentem: legem autem esse mutum magi- stratum. Aliquando etiam magistratus. pro pote- state ipsa seu officio accipitur. Distinctiones porro z magistratum hinc non ponemus. nec alia quæ ad singulorum pertinet auctoritatem. & iurisdic- tionem. vel potestatem: quia de his in perfecta iudi- ciorum enucleatione. cum de personis sermo fiet. ageretur. Et iam satis arbitror me dixisse. in prælu- diis oprimi Iuriconsulti h. Interim sciendum ma- gistratus propriè suffectos esse in locum populi. & principis: vel aliorum. qui per se potestatem quam habent. vel exercere nolunt. vel non possunt: non enim omnia per nos ipsos exequi possumus. semper & vbique. Et proinde magistratibus opus fuit. qui consiliis i. suis. atque specie ipsa. dignita- tem reipub. sustinerent l. eamque. vt ait Iustinia- nus quoque. sibi commissam per partes governa- rent k. Sicuti enim principes. sic & isti vicarij eo- rum. publicam curam suscipiunt. nomine princi- pum. non suo: vnde & publica persona dicuntur l. Et principes ciuitatis à Modestino m. Et auctori- tatem

y Cassiodor. li. 9. Variarum ca. 2. in editio cōtractuales.

z l. ad legem Iul. de ambi. a l. 2. in pri. de orig. iur. b Herodo. in. c. 1. Reg. ca. 8. d l. quibus pre- cipua l. 57. de verbor. & rer. signific.

e Pompo. La- trus. li. de Ma- gistra. f Varro. lib. 4. ling. Latine.

g Cicero. 3. de legib.

h lib. 2. prælu- diorum. ca. 31. 32-33-34.

i Cicero. Dial. 2. de legib. in fine & princi- pio 3. lib. k Iustin. in s. final. in proe- mio Instituit. l. s. pen. de At- tilian. tutor. m in l. spado- nem. s. si ciui- tatis princeps. de excusa. tur.

a l. 1. de offic. præf. in P. l. 2. ad leg. Iul. de An- nona. b l. 1. s. publi- cum. de Instit. & Iur. in P. s. huius studij. eod. tit. apud Iustin. c l. leges vt ge- nerales. & l. leges sacratiffi- ma. C. de legi- b. d l. iniuriarum actio. s. i. de in iur. in P. l. 3. s. fed vim. de eo quod met. cau. 2. e l. 2. s. post o- riginem. de o- rig. Iuris. f Interpret. post gloss. in l. 1. de iurisdic. omni iud. P. g l. potestatis verbo. de ver- bor. signific. l. imperium. de iurisdic. omni iud. P. h in l. pen. de Iustitia & Iur. C. i l. obseruan- dum. de offic. præf. k Deut. c. 16. c. l Amos. c. 1. m Cicero. 1. officior. n dixi lib. 2. præludiorū. c. 35-36-37. & 38.

tatem principis. vt olim populi. referunt a. Iusque publicum & in sacerdotibus. sic in magistratibus quod ad statum rei Romana. id est. reipub. perti- neat b. Sicuti. etiam principes legum publica- rum habent c potestatem. sic & istis legum con- cesserunt executionem & conseruationem d. Vn- de & pro anima legibus sūt magistratus: alioquin enim parum est iura in ciuitate esse. nisi sint. qui ad effectum ea deducāt e. Idcirco horum potestas sine iurisdic- tio. dicitur de publico introducta. cum necessitate iuris dicendū f: cum imperio sæ- pè g. & cum maiestate Imperij h. Omnibus quoque horum copia parere debet i: & ideo Deus iussit Mosi k. in portis ciuitatum fieri iudicia. sic dicēs: Iudices & magistratus constitues in omnibus portis tuis. quas Dominus dederit per singulas tribus inas. ut iudicent iusto iudicio. nec in alteram partem decli- nent. Et Amos propheta l. odite malum. diligitè bonum. & constituite in porta iudicium. sicuti mife- reatur dominus. Est igitur. inquit Cicero m. pro- prium munus magistratus intelligere se gerere per- sonam ciuitatis. deberèque eius dignitatem & decus sustinere. seruare leges. & iura describere. & fidei sue commissa meminisse. Diximus iam alibi de iudi- cum. & magistratum decore. & quæ in illis re- quirantur in morum grauitate. religione. & sa- pientia. Et idcirco abstinere à tractatione. & suf- ficiet indicasse. vbi ea explicauerimus n.

De personarum priuatam vitam agentium generibus. Caput 5.

- 1 Ciuitatum diuisendarum primus inuentor. & quas partes diuisit. Hippodamas Euryphontis Milesius. eod. Ciuitati optima quot hominum genera adesse debent.
2 Indorum multitudinis distinctio in quot species hominum. Sapientum apud Indos munus. eod. Agricolarum securitas apud Indos. eod. Pastorum habitatio apud Indos extra vrbes. & op- pida. eod. Milites Indorum quales. eod.
3 Episcopi Indorum qui & munus.
4 Personarum consideratio priuararum. & earum qualitatum in iure.
5 Personarum diuisio in iure secundum scientiam. & artificium.
6 Persona scientia factiua.

Hippodamus Euryphontis Milesius. di- uisionem ciuitatum primus inuenit. & primus aggressus est aliquid dicere de optimo ciuitatis statu. Constituit ciuitatem multitudine decem millium. in tres di- uisam partes. Faciebat vnam partem artifices. al- teram agricolas. tertiam propulsores belli atque arma tenentes o. Apud Indos septem potissimum genera hominum p. Primum locum sophista ha- bebant. seu sapientes. quibus nulla operis neces- sitas imposta. quàm vt suis diis pro salute com- muni sacrificia facerent: diuinarent de tempori-

o Aristoteles lib. 2. Politic. c. 6. p ex Arriano. lib. rer. Indi- carum & Stra- boue.

bus. anni. aut si quæ publica calamitas immineret. Secundum genus erat agricolarum. qui neque bella curant. nec arma habent. nec tempore belli infestantur etiam ab inimicis. Tertium eorum. qui oi νομάες. oi ποιμένες τε καὶ βουκόλοι. καὶ ἄγροι ἄγε καὶ πάλιαι ἄγε ἐν τῆσι κομμησι οὐλέουσι. νομάδες τε εἰσι. & c. id est. sunt pastores. armentarij. bubulci. Et isti neque vrbes. neque pagos inhabitant: sed in mon- tibus degunt. & tributum ex armentis & pecore pendunt. auctisque & agretes feras venantur. Quartum genus. το δημηγορικὸν τε καὶ καπηλικὸν γένος. id est. opificum & negotiatorum genus. qui ex arti- ficibus tributa persoluebant. Quo genere etiam & nautæ continentur. Quintum genus eorum. qui πολεμισαί. id est. milites dicuntur. qui solum bellis deseruiebant. Sextum genus faciebant oi ἐπίσκοποι καλέμενοι. episcopi. dicti οὗτοι ἐφ' ὧν τὸ γινόμενα κατὰ τὴν τάξιν καὶ κατὰ τὰς πόλεις καὶ ταυτὰ ἀναγγέλλουσι τῷ βασιλεῖ. ἵνα περ βασιλεὺς οὐ γινῆται. ἢ πῶς τέλει ἵνα περ ἀυτόνομοι εἰσίν. id est. ij. quid in vrbus. quid in agris agatur. inquirunt. eaque regibus. si per reges gubernentur: aut magistratibus. si libe- ræ sint ciuitates. denunciant. Septimum genus. est hominum Indicorum. eorum qui de rebus ad pu- blicum pertinentibus consultant: idque vel cum rege. vel per vrbes. quæ libera imperium tenent. In iure considerabimus quoque istas personarum 4 distinctiones. propter diuersa illarum priuilegia. & naturam. Itaque Indorum sequenti partitionem de sapientibus siue philosophis erit prima perso- narum notio. & de iis. qui eod tendunt. per gra- dus: de omnibus enim agit iuriconsultus. qui scientiam aliquam vel artem profitentur. Sed vna diuisione generali. omnium harum personarum nomenclaturas complectemur. vt memoriam tena- cius. quæ proximè explicanda sunt inhæreant. Igitur ratione scientiæ & cognitionis diuidimus 5 personas: in eas quæ habent cognitionem aut scientiam. vel insulam. seu intellectualem. vel speculatiuam. vel practicum. Insulam habent pro- phetæ. & diuini. Speculatiuarum scientiarum scij vel habent realem. vel rationalium cognitio- nem Qui realem habent scientiam. dicuntur vel mathematici. vel physici. vel metaphysici. Ma- thematici in quadruplici sunt differentia. nempe arithmetici. geometræ. musici. astrologi. vel astronomi. Speculatiuarum rationalium perso- næ. sunt grammatici. dialectici. rhetores. poetæ. historiographi. iuriconsulti. Practicæ scientiæ participes in actiua sunt. qui gerunt honores & munera ciuilia. illi qui œconomi dicuntur. Et qui mores regunt. inspiciunt. & corrigunt. censors: quorum nomenclaturæ variæ sunt. De honoribus & censoribus. vt de aliis magistratibus Deo fa- uente. in iudiciorum personis ageretur. De mune- rum administratoribus paulò infra. Ad practicum 6 scientiam seu factiuam pertinent milites. de qui- bus in re militari. Artifices. agricolæ. pastores. armentarij. bubulci. suarij. de quibus mox: vena- tores. piscatores. aucupes. de quibus diximus ali- bi 9. Nautæ. negotiatores. propolæ. mercatores. institorisque & c. 1. Fabri lignarij. ferrarij. metal- larij. monetarij. architecti. figuli. aurifices. Medici. chirurgi. obstetrices. iatralēptici. Mechanici alij. pictores. baphici sculptores. celatores. statua- rij. plastici. scribæ. pistores. & huiusmodi. fullo- nes. tectores. fartores. & c. Item militēs. qui in multiplici differentia.

q dum agimus de extraordi- nariis crimi- nibus. de ve- natione. r de his tracta- bitur Deo vo- lente. in con- tract. emptio- nis & vendi- tionis. & de mundinis. & de lege Rhodia in qua si contractib. de exercitoria actione. & de inflitoria.

De prophetis & diuinis. Cap. 6.

- 1 Sophista Indis vates.
2 Sophista olim philosophi dicebantur.
3 Prophetia nomen quid significet.
4 Prophetia praeiorum, praesentium, & futurorum eod.
5 Prophetia boni, & mali.
6 Sibyllina oracula cuius sint.
7 Sibylla mortua adhuc diuinat in sortibus.
8 Luna apparet facies.
9 Sibyllarum numerus.
10 Sibyllini libri Roma custodiri, & consulti publice, & quando.
11 Sibyllinis libris Christiani fidem non adhibebant.
12 Larginus Proculus praedixit cum vita sua discrimine diem mortis Domitiani.
13 Antonini Caracallae imperij praedictio.
14 Oenone vates.
15 Diuinationis & prophetiae differentia.

Sophista, id est, sapientes apud Indos dicebantur, qui futura vaticinabatur, quae ad reipublicae vtilitatem pertinebant, ut diximus ut Arrio. Et, ut Terentius ait, Istuc est sapere, non quod ante pedes modo est, videre, sed etiam illa, quae futura sunt prospicere. Et sophistae dicti sunt olim, qui postea philosophi: rerum enim consideratione attentiori, rebus futuris prospiciebant. Verum ista cautio futurorum, ex causis naturalibus facta, proprie non pertinet ad professionem, vel diuinationem, sed ad prudentiam, & astrologiam. Prophetiae nomen sumptum latè vocabulo, & eum qui futura praedicit, & eum qui sacra scripturarum diuinatum mysteria interpretatur abdita, continet. Genus prophetiae vniuersum tripliciter diuiditur, in futurum, praesens, & praeteritum. Et Moysi prophetia est eius, quod est occultum inuentum: ut dum D. Petrus furum Ananiae & Saphirae detexit. Sed magis proprie prophetia, quae euentura longè pronuntiat. Prophetarum alij boni, & prophetia illorum vera: alij mali, & prophetia vera: alij pseudoprophetae, & prophetia vel usurpata diuinationis, falsa. Veri prophetae, sunt & boni à Deo, ad id munus electi, qualis Elias, Helisaeus, Enoc Esaias, Zacharias, Hieremias, & alij similes, qui omni tempore ferè fuerunt in populo Dei, vsque ad Aggaeum, Zachariam, & Malachiam, quibus mortuis cessauit prophetia in Israël, anno à creatione mundi 3404. ut scribunt Hebraei in suis Chronicis. Prophetarum alij homines, quamuis improbi essent, & habent aliqui mali spiritum prophetiae, sed non

a Artius, libr. rer. Indica. b Terentius, in Adelphis. c can. si qualibet, s. Abraham, 22. q. 2. d canon. si rector, 43. diffin. Exod. 7. ibi, Aarō erit propheta. e D. Chryso-stomus, in 2. procemio in psalms 101. f In lib. sepher gozam, Zutha.

ad meritum, aliis non sibi vtilis, ut innuitur ex sacro eloquio, dum Deus dicit non nosse eos omnes, qui dicunt se prophetae in nomine eius, & à se reuicere, ut operarios iniquitatis. Prophetarum Balaam, quamuis impiissimus, & Saul persecutor prophetae, & Caiphas prophetauit, cum esset pontifex, quod expediebat vnum hominem mori pro populo, ne tota gens periret. Et plures alij, quorum ore spiritus sanctus, ut instrumentum vsus est. Etenim prophetia, donum gratiae est. Annotauimus & plures vates veridicos inter gentes, non suo quidem merito, sed ad eorum malitiam adhuc proprio ore conuincendam. Sunt Sibyllina oracula veridica, si tamen ea non sint aliqui cuius quae Deum non nouerit, admiranda. Opinor enim Erythraem saltem eam, cuius nobis residua sunt excussa fragmenta & responsa, Deum verum nouisse: Etenim in eius oraculis legimus, eam se profiteri uxorem vnius filiorum Noachi, iactatamque vendis in arca, ut quae intra esset vna cum leuiris & glossis. Atque se Dei iussu, oracula literis madasse restatur, his verbis: πάλιν γὰρ ὀδὲν ἀθάνατος ὄντης, παντοκράτορος ἑ μὲ ἐλάδου ἀγγέλλειν ὑμῖν ἵνα μὴ φρεσὶν ἐξαπολιθῆτε, id est, omnia enim scit. Immortalis saluator, qui omnia obseruat, qui quoque me iussit.

Annunciare vobis, ne mentibus pereatis. Aiunt, ut scribit Clemens Alexandrinus, Delphis in curia ostendi petram quandam, supra quam dicitur sedisse prima Sibylla, quae Helicone venerat, educata à Musis, cum esset filia Lamiae Sidoniae. Sidonius autem dicit in versibus, ne mortuam quidem à diuinandi arte cessasse Sibyllam, & id quidem, quod ex ea in aërem recessit post obitum id esse, quod in sortibus diuinat & auguriis. Ex eo autem quod muratum est in terram corpore, exortam, ut consentaneum est, herbam, quam, cum eam bestia, quae in eo loco essent, comedissent, scribit perfectam futuri cognitionem per extra hominibus significasse: eius autem animam existi mat esse faciem, quae apparet in Luna. De numero Sibyllarum, non est quod post totaliorum labores repleam chartas: illorum etenim opera profant pertrita. Ferunt ad Tarquinium Priscum, vel, ut alij volunt, Tarquinium Superbum, vnam Sibyllarum, oraculorum libros detulisse secundum aliquos nouem, secundum alios tres, & pro eis trecentos Philippæos postulasse, regemque aspernatum pretij magnitudinem, & mulieris insaniam derisisse: illam autem conspectu regis tres ex nouem, vel secundum alios vnum ex tribus combustisse, ac pro reliquis idem pretium postulasse. Tarquinium multo magis insanire putasse, eam tamē denudò tribus aliis exustis, vel secundum alios altero, in eodem pretio perseuerasse, motumque fuisse regem, ac trecentis aureis emisse. Testis Plinius, Dionysius Helicar, Solinus, Gellius, Seruius, Suidas, qui & Sibyllae nomen dicit esse λέξιν ἰουδαϊκὴν ἐρμηνεύσιν λέγουσιν ποσειδωνίου, i. dictionem Romanam significantem Prophetam seu vatem. Est & Sibylla, ac si dicas deorum consilium. Ut Aeoles dicebani deos, deos, & ἑαλω, consilium. Conferuabatur autem Romae summa cum veneratione libri Sibyllini, qui magni in negotiis consulebantur: veluti quando contra Volcos bello moto, Romae laboratum est victus inopia, & magnus metus fuit ne in totum deficeret, terra fructus negate. Sub Claudiano quoque, quo tempore

g Matth. c. 7. h Numerorū, c. 22. i 1. Reg. ca. 19. & 18. k Diui Ioan. euan. c. 11. l & hoc fusc explicat Diu. Chrysofomus homil. 25. in Matthae. m vid. in Sibylliacis oraculis excussis Graecè & Latinè versione Castellionis lib. 1. pag. 67. & lib. in fine pagin. 252. n lib. 1. Sibyllinarum oraculorum pag. 50. o Clemens Alexandrinus, li. 1. Stromaton. p colligit de his multa Vines incōmentata ad c. 23. lib. 18. de ciuitate Dei Augustin. Onuphrius, li. de Sibyllis & Sibyllarum oraculis. Laërtius, ex Varro ne li. 1. contra gentes c. Suidas & alij. q Plinius, lib. 34. c. 5. r Dionys. Halicar. s Solinus, c. 7. t Aulus Gellius. v Seruius, in 4. Aeneid. vers. x Suidas. y Dionys. Halicar. in 6.

De philosophis. Cap. 7.

- 1 Philosophi nomen quid, & quis primus eo se nominauit.
2 Pythagoras primus se dixit philosophum eod.
3 Philosophi nomen quando in desuetudinem abiit, & immensum ceptum esse eod.
4 Philosophi qui eod.
5 Prothagoras Prodicus mercede docuit philosophiam primus, & Gorgias.
6 Philosophia quid, & distributio in tres species, & plura membra.
7 Philosophia qui partes tantum exercuerit seorsum, & qui omnes eod.
8 Philosophia omnis in actione, & contemplatione.
9 Philosophia vera mores componit eod.
10 Philosophia vera in usu & memoria, non in verbis & disputatione.
11 Philosophi contemplatiui inutiles & odio habiti.
12 Pythagorici philosophi in Italia combusti.
13 Plato vendi iussus eod.
14 Epicurei locis honestis pulsati, & alij philosophi veribus. Item 7. & 8.
15 Poena melle nudum inungi, & apibus exponi.
16 Aristoteli, & Aristotelicis philosophis inimicus Caracallus.
17 Philosophi cur à muneribus non excusati.
18 Monachi exire claustrum non debent, ut audiant Physicam vel medicinam.

poro Marco mani cuncta vastabant. Sub Galieno, pro pestilentia sedanda. Et sapissime aliis quoque temporibus. Dignum tamen notatu est, Christianos nunquam his fidem adhibuisse, quod colligo ex Vopisici verbis dicentis ad senatum, cum esset controuersa de inspicendis libris Sibyllinis, Aurelianus scripsisse: Miror, patres sancti, vos tandem de aperiendis Sibyllinis dubitasse libris, proinde quasi in Christianorum ecclesia, non in templo deorum omnium tractaretis. Sed nec per solas Sibyllas aliquando permisit verum praedici Deum, sed etiam per alios. Sic Larginus Proculus, praedixit in Germania Domitiani diem, quo excessit à vita. Hac causa Romam missus, damnatus capite, tamen executione remorata, Domitianus eo interiit die, & absolutus à Nerua imperij successore, 40. tertio dono accepit. Alius qui Domitiano & vitam & genus mortis praedixit, & eum laniandum à canibus, quod accidit. Nam cum rogo vrendus esset, imbre ignis extinctus est: vbi canes vincum reperientes, laniarunt. Item Apollonius Tyanaeus, quo tempore ab Stephano Liberto occidebatur, cum in praesulum atque editum ascendisset conuocata magna populi turba, siue Ephesi esset, siue alibi dixit: Rectè Stephane, enge Stephane, percutere homicidam, percussisti, vulnerasti occidisti. Quidam vates in Africa praedixit Macrinum praefectum praetorio Antonini Caracallae, & filium eius Diadumenum imperaturos, quod accidit. Oenone, Cebrenis filia, vxor prima Alexandri filij Priami, Alexandro praedixit, futurum eum rapturum Helenam ex Europa, & bellum suae patriae induturum, & quod ipse in bello esse faciendum, & à nemine sanandus. Erat enim numine correpta saepe, & futura enunciabat. Quum etiam fidem Alexander raptor Helenae, in Graeciam transire decreuisset, Helenus vaticinari cepit Graios venturos Ilium euersuros, parentes & fratres hostili manu interituros, si Alexander sibi ex Graecia vxorem adduxisset. Id ipsum & Cassandra vaticinata: Chalcis in exercitu Graecorum vates futurorum eximius. Omitto recensere reliquos qui in hac diuinationis arte floruerunt, & saepe vera, saepius tamen mendacia protulerunt: ut prope potius dicantur diabolus, quam spiritu sancto loquuti. Quemadmodum illi pseudoprophetae, qui diuinationes suas proferentes dicebant, Haec dixit Dominus, cum tamen non fuisset eis locutus Dominus, nec misisset eos. Plura de diuinatione & speciebus eius & poena criminis alibi diximus, quae suo loco videto. Differentia insignis inter diuinationem, & prophetiam, quam adfert D. Chrysostomus, est: quod vates gentilium, qui responsa canebant & oracula, multa quidem dicebant, eorum autem quae dicebant, nihil sciebant. Sed non ita facit spiritus sanctus, sed permittit, ut cor cognoscat quae dicuntur. Et Hermas discipulus D. Pauli apostoli, Discernitur, inquit, prophetia spiritus Dei ab spiritu falso: quia Dei spiritus desursum est, quietus, humilis, sine nequitia, sine desiderio vano huius saeculi, homine omni se facit humiliores: non semper omnibus, nec de singulis loquuntur, interrogatus, sed cum Deus vult. Spiritus autem terrestris, est & fatuus, & homo qui eum habet, primam vult cathedram, est improbus verbis suis, in deliciis, in voluptatibus multis, & mercedem accipit diuinationis.

Philanus Vopiscus in vita Aurelia. b Iulius Capitolinus, in Galieno. c Mattheus c. 7. d Numerorū, c. 22. e 1. Reg. ca. 19. & 18. f Diui Ioan. euan. c. 11. g & hoc fusc explicat Diu. Chrysofomus homil. 25. in Matthae. h vid. in Sibylliacis oraculis excussis Graecè & Latinè versione Castellionis lib. 1. pag. 67. & lib. in fine pagin. 252. i lib. 1. Sibyllinarum oraculorum pag. 50. k Clemens Alexandrinus, li. 1. Stromaton. l Parthenius, in Eroticis, ca. ex Nicandro, li. de poetis. m Dares Phrygius, li. de excidio Troian. n Dicitur Cretenus, lib. 2. de bello Troian. o Hieremias, 24. & 23. Ezechiel. 12. p in criminibus diximus, diuigimus de maleficiis & mathematicis. q D. Chryso-stomus, Homilia in Psal. 44. tomo 1. r Hermas, li. 2. pastoris, madato, vel c. 12.

Philosophus nomen habet compositum, ut sit is qui sams est & studiosus sapientiae. Et hoc nomen sibi primum imposuisse ferunt Pythagoram, reiecto nomine sophistarum vel sapientum, veluti arrogantiae pleno. Post quem, sapientiae qui eum secuti sunt professores, id ipsum sibi usurparunt: & paulatim sophistae nomen quod erat amplissima antiquitus dignitatis, dedecori quodammodo esse cepit: honoreque paulatim interiit, postquam Prothagoras Prodicus, & Gorgias auditoribus sapientiam, vel philosophiam venderunt, ut ait Themistius: atque qui vel quaestus, vel ostentationis causa philosopharentur, postea dicti sunt sophistae. Philosophia, est cognitio omnium optimarum rerum, & in his exercitatio. Philosophia, ut ait Cicero, in tres partes distributa est, in naturae obscuritatem, in differendi subtilitatem, in vitam atque mores. Sic Zeno primus Citicus, libro de oratione, & Chrysippus in primo etiā de oratione, & primo physicorum Appollodorus & Ephillus, Eudromus, Diogenes Babylonius, & Posydonius, tripartitam esse dicunt philosophiam rationem. Aliam quippe physicam, ethicam aliam, tertiam logicam dici. Has verò partes, Appollodorus locos vocat, Chrysippus verò & Eudromus species, alij genera. Enimvero philosophiam animanti similes dicunt: offibus ac neruis logicen: carnibus ethicen, animam physicen conferentes. Siue rursus ouo: esse quippe superficiem logicen, sequentia ethicen, intima & penitus abstrusa physicen. Ordo autē harum varius. Quidam primam logicen, secundam physicen, tertiam ethicen statuant, ut Zeno Chrysippus & alij: quidam alij mutant ordinem. Cleantes sex philosophiae partes ait, dialecticam, oratoriam, moralem, civilem, naturalem, theologiam. Possunt & ista

n Cicer. Officio, li. 2. & De Legib. o Themistius, in sophista oratio 4. p Cicero, de natur. Deor. 2. Academicarū quaest. & Iocrates, li. 2. de oratore. Plato in Gorgia. Aulus Gellius, noctium li. 10. c. 22. q Cicero, 3. de Orat. r Cicero, de Oratore. s haec & plura Diogen. Laertius, in lib. 7. in Zenone.

membra ad tria referri superiora. quæ ex diuisione antiqua Hebræorum fluxit. vt monet Eusebius, & inde etiam haussit Platonem. Qui primus tres illas species philosophiæ coniunxit. cum antea separatim circa illas aliqui philosopharentur, non in omnibus. Primum enim philosophia in physica erat contemplatione. Huic adiecit postea Socrates ethicam. & Plato postea vtriusque legicem: & laceram philosophiam coniunxit. Coluerunt tantum differendi rationem Gorgias & Euthydemus, Zeno, & omnes Eleatici, qui dialecticæ studuerunt. Menon ad mores priuatos instituendos se conuertit, vt & Eutyphro, Philebus & Crito, & septem sapientes, Thalete excepto: Alij ad publicos, & ad res publicas, & leges formandas, vt Plato: alij ad res naturales indagandas, vt Timæus, Thales, & eius discipuli: alij ad *uoluntatem*, vt Parmenides, & Sophista, Platonicus.

3 Vniuersa porro philosophia in actione & contemplatione versatur: proinde duæ eius erunt partes, harum altera actiua, altera contemplatiua dici potest. Actiua ad agendam vitam, id est, ad mores instituendos, pertinet: contemplatiua, ad concipiendas naturæ causas, & sincerissimam veritatem. Socrates, in actiua: Pythagoras, in contemplatiua excelluisse creditur: Plato vtramque perfecit. Et ideo insectatur eos, qui tantum futuri & inani philosophia detinentur toto vitæ tempore, qui sophismatis & dialecticis gryphis vitæ degendæ necessarium tempus reponunt, & senescunt in illis. In quos etiam Architrenius sapere inuehitur. Diuus Paulus & de ea loquitur, *vide*, inquit, *ne quis vos decipiat per philosophiam, &c.* Vera philosophia, ad morum compositionem & rectam institutionem pertinet. Quia virtutum omnium disciplina est, quæque in pupillis simul & priuatis negotiis excellit. Ciuitates & temp. si nihil prohibeat, constanter & fortiter & perite administrat. Quare Vlpianus, iurisconsultos, qui in nodis controuersiarum decidendis versantur, veram tradit profiteri philosophiam. Afranius poëta veram sapientiam opinatus est, esse filiam vsus & memoriæ: vt qui sapiens rerum humanarum esse velit, non libris solis, nec disciplinis rhetoricis opus ei sit, sed oportere eum versari quoque, exerceri in rebus communi noscendis, periclitandisque, omniaq; acta & euenta firmiter meminisse. Versus Afranij recitat Aulus Gellius, hos,

*Usus me genuit, mater peperit memoria,
quæ me vocant Grai, vos sapientiam.*

Et Macedo philosophus, cuius & meminit Gellius, nihil fieri posse indignius & intolerantius dicebat, quam quod homines ignaui ac desides, operi barba & pallio, mores & emolumenta philosophiæ in linguæ verborumque artes conuerterent: & vitia facundissime accusarent, intercutibus ipsi vitiiis madentes. Atque ideo recte Iuuenalis,

*Ultra Santromatas fugere hinc libet, & glacialem
Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,
quæ Curios simulant, & Bacchanalia viuunt.*

Improbant hanc sophistarum garrulitatem iura pontificia. Nam via ad cognitionem sui ipsius, & tandem Dei, philosophia vera est: qui autem argutiis vititur, & vita abutitur in verborum pugnis & contentione, aberrat à scopo & via, quam philosophia perquirat & sequitur, & con-

tra ipsissimam philosophiam philosophia abutitur. Qui enim se plane, & Deum cognouerit, non inutilem se putabit & perperam vel sibi soli creatum, sed & proximis, & patriæ, & omnibus, si quid & illis prodesse possit. Neque philosophum dico qui sapientiam amat, nisi ipse quoque sapiat: aliter enim & aliquando impij, latrones, & similes, philosophi dicerentur, qui, velint nolint, amant sapientiam, quæ pulchra per se & amabilis est. Cum tamen ipsi nec sapiant, nec sapere studeant. Erunt & isti personati philosophi, qui muti & paralytici intra priuatos parietes latent, sibi & alijs inutiles.

Pondus iners terre, & fruges consumere nati.

Vel certe infelicis ingenij habendi sunt, qui per ea tempora, quibus alij in philosophia muta profecerint, vel proficere possunt, nihil se didicisse, nec per totam vitam profitentur, quod possit vsui reipublicæ esse. Satius fuisse illos addici globæ, vel alio corporali mancipatos fuisse artificio, quo sibi, & alijs potuissent viles esse. Scio tamen postremis temporibus, philosophos eos tantum dictos esse, qui speculationi rerum, & sophisticis inuolucris intenti, se à communi hominum vitæ separarunt, & spontaneam paupertatem elegerunt, saltem diuitias contemnebant. Et aliquando philosophantium horum turba & cæcus odio fuerunt republicam administrantibus: quod oriosis declamationibus, cum praxim non nossent scientiarum quas profitebantur, seditiones & tumultus concitarent: putabant enim qui boni erant, inter illos tam facile rempublicam posse componi & emendari, vt erat illis facile de republica optimè constituenda disputare & opinari, reuera ignari non tam facile facta & actus perfici, ac voces formantur à lingua: & leges antiquas, etsi non omnino viles, meliores tamen esse nouis, quæ reipublicæ faciem immutarent, vt alibi docuimus. Erant & alij inter illos superbi sub palliolo & larua philosophica, qui dum opinionem sapientiæ præter alios sibi arrogabant, & contradicendi studio, vt sua firmarent, tenerentur, omnia perturbabant. Et proinde in ea regione Italia, quæ tunc magna Græcia appellabatur, cæcus Pythagoricorum ob clandestinam coniurationem concrematus fuit, magna rerum publicarum mutatione facta, vtpote principibus ciuitatis cuiusque temerè interfectis, vt ait Polybius. Plato iussus venundari à Dionysio tyranno Syracusano. Epicurei Roma senatusconsulto sunt exacti. Et Messenij, in Archadia, eos, qui eodem quasi præcepti pasti essent, expulerunt. Quos & pestes adolescentium esse dicerent, & philosophiæ labem imprimere, propter mollitiem & impietatem. Eos itaque ante Solis occasum agro Messenio excedere iusserunt: usque pulsus sana lustrari, à sacerdotibus, à Tinuchis (sic enim à gerendis honoribus suos magistratus appellant) totam urbem purgari, tamquam à sordibus & sentina quadam liberam. Ferunt & à Lyctiis in Creta ex Epicureis eò profectos pullos esse, legemque populari sermone scriptam, qua effeminatæ sapientiæ ac degeneris & turpis inuentiones, & diis inuisi Lyctio pellerentur. Quod si quis eò per audaciam venisset contempta lege, eum in catasta vincitum iuxta curiam dies viginti nudum melle & lacte perfundi, vt ab apibus & muscis consummaretur in totum: quibus exactis, si superstes esset, adhuc muliebri veste indutus, de saxo precipitari

Pondus iners terre, & fruges consumere nati.

Vel certe infelicis ingenij habendi sunt, qui per ea tempora, quibus alij in philosophia muta profecerint, vel proficere possunt, nihil se didicisse, nec per totam vitam profitentur, quod possit vsui reipublicæ esse. Satius fuisse illos addici globæ, vel alio corporali mancipatos fuisse artificio, quo sibi, & alijs potuissent viles esse. Scio tamen postremis temporibus, philosophos eos tantum dictos esse, qui speculationi rerum, & sophisticis inuolucris intenti, se à communi hominum vitæ separarunt, & spontaneam paupertatem elegerunt, saltem diuitias contemnebant. Et aliquando philosophantium horum turba & cæcus odio fuerunt republicam administrantibus: quod oriosis declamationibus, cum praxim non nossent scientiarum quas profitebantur, seditiones & tumultus concitarent: putabant enim qui boni erant, inter illos tam facile rempublicam posse componi & emendari, vt erat illis facile de republica optimè constituenda disputare & opinari, reuera ignari non tam facile facta & actus perfici, ac voces formantur à lingua: & leges antiquas, etsi non omnino viles, meliores tamen esse nouis, quæ reipublicæ faciem immutarent, vt alibi docuimus. Erant & alij inter illos superbi sub palliolo & larua philosophica, qui dum opinionem sapientiæ præter alios sibi arrogabant, & contradicendi studio, vt sua firmarent, tenerentur, omnia perturbabant. Et proinde in ea regione Italia, quæ tunc magna Græcia appellabatur, cæcus Pythagoricorum ob clandestinam coniurationem concrematus fuit, magna rerum publicarum mutatione facta, vtpote principibus ciuitatis cuiusque temerè interfectis, vt ait Polybius. Plato iussus venundari à Dionysio tyranno Syracusano. Epicurei Roma senatusconsulto sunt exacti. Et Messenij, in Archadia, eos, qui eodem quasi præcepti pasti essent, expulerunt. Quos & pestes adolescentium esse dicerent, & philosophiæ labem imprimere, propter mollitiem & impietatem. Eos itaque ante Solis occasum agro Messenio excedere iusserunt: usque pulsus sana lustrari, à sacerdotibus, à Tinuchis (sic enim à gerendis honoribus suos magistratus appellant) totam urbem purgari, tamquam à sordibus & sentina quadam liberam. Ferunt & à Lyctiis in Creta ex Epicureis eò profectos pullos esse, legemque populari sermone scriptam, qua effeminatæ sapientiæ ac degeneris & turpis inuentiones, & diis inuisi Lyctio pellerentur. Quod si quis eò per audaciam venisset contempta lege, eum in catasta vincitum iuxta curiam dies viginti nudum melle & lacte perfundi, vt ab apibus & muscis consummaretur in totum: quibus exactis, si superstes esset, adhuc muliebri veste indutus, de saxo precipitari

tra ipsissimam philosophiam philosophia abutitur. Qui enim se plane, & Deum cognouerit, non inutilem se putabit & perperam vel sibi soli creatum, sed & proximis, & patriæ, & omnibus, si quid & illis prodesse possit. Neque philosophum dico qui sapientiam amat, nisi ipse quoque sapiat: aliter enim & aliquando impij, latrones, & similes, philosophi dicerentur, qui, velint nolint, amant sapientiam, quæ pulchra per se & amabilis est. Cum tamen ipsi nec sapiant, nec sapere studeant. Erunt & isti personati philosophi, qui muti & paralytici intra priuatos parietes latent, sibi & alijs inutiles.

Pondus iners terre, & fruges consumere nati.

Vel certe infelicis ingenij habendi sunt, qui per ea tempora, quibus alij in philosophia muta profecerint, vel proficere possunt, nihil se didicisse, nec per totam vitam profitentur, quod possit vsui reipublicæ esse. Satius fuisse illos addici globæ, vel alio corporali mancipatos fuisse artificio, quo sibi, & alijs potuissent viles esse. Scio tamen postremis temporibus, philosophos eos tantum dictos esse, qui speculationi rerum, & sophisticis inuolucris intenti, se à communi hominum vitæ separarunt, & spontaneam paupertatem elegerunt, saltem diuitias contemnebant. Et aliquando philosophantium horum turba & cæcus odio fuerunt republicam administrantibus: quod oriosis declamationibus, cum praxim non nossent scientiarum quas profitebantur, seditiones & tumultus concitarent: putabant enim qui boni erant, inter illos tam facile rempublicam posse componi & emendari, vt erat illis facile de republica optimè constituenda disputare & opinari, reuera ignari non tam facile facta & actus perfici, ac voces formantur à lingua: & leges antiquas, etsi non omnino viles, meliores tamen esse nouis, quæ reipublicæ faciem immutarent, vt alibi docuimus. Erant & alij inter illos superbi sub palliolo & larua philosophica, qui dum opinionem sapientiæ præter alios sibi arrogabant, & contradicendi studio, vt sua firmarent, tenerentur, omnia perturbabant. Et proinde in ea regione Italia, quæ tunc magna Græcia appellabatur, cæcus Pythagoricorum ob clandestinam coniurationem concrematus fuit, magna rerum publicarum mutatione facta, vtpote principibus ciuitatis cuiusque temerè interfectis, vt ait Polybius. Plato iussus venundari à Dionysio tyranno Syracusano. Epicurei Roma senatusconsulto sunt exacti. Et Messenij, in Archadia, eos, qui eodem quasi præcepti pasti essent, expulerunt. Quos & pestes adolescentium esse dicerent, & philosophiæ labem imprimere, propter mollitiem & impietatem. Eos itaque ante Solis occasum agro Messenio excedere iusserunt: usque pulsus sana lustrari, à sacerdotibus, à Tinuchis (sic enim à gerendis honoribus suos magistratus appellant) totam urbem purgari, tamquam à sordibus & sentina quadam liberam. Ferunt & à Lyctiis in Creta ex Epicureis eò profectos pullos esse, legemque populari sermone scriptam, qua effeminatæ sapientiæ ac degeneris & turpis inuentiones, & diis inuisi Lyctio pellerentur. Quod si quis eò per audaciam venisset contempta lege, eum in catasta vincitum iuxta curiam dies viginti nudum melle & lacte perfundi, vt ab apibus & muscis consummaretur in totum: quibus exactis, si superstes esset, adhuc muliebri veste indutus, de saxo precipitari

tra ipsissimam philosophiam philosophia abutitur. Qui enim se plane, & Deum cognouerit, non inutilem se putabit & perperam vel sibi soli creatum, sed & proximis, & patriæ, & omnibus, si quid & illis prodesse possit. Neque philosophum dico qui sapientiam amat, nisi ipse quoque sapiat: aliter enim & aliquando impij, latrones, & similes, philosophi dicerentur, qui, velint nolint, amant sapientiam, quæ pulchra per se & amabilis est. Cum tamen ipsi nec sapiant, nec sapere studeant. Erunt & isti personati philosophi, qui muti & paralytici intra priuatos parietes latent, sibi & alijs inutiles.

Pondus iners terre, & fruges consumere nati.

Vel certe infelicis ingenij habendi sunt, qui per ea tempora, quibus alij in philosophia muta profecerint, vel proficere possunt, nihil se didicisse, nec per totam vitam profitentur, quod possit vsui reipublicæ esse. Satius fuisse illos addici globæ, vel alio corporali mancipatos fuisse artificio, quo sibi, & alijs potuissent viles esse. Scio tamen postremis temporibus, philosophos eos tantum dictos esse, qui speculationi rerum, & sophisticis inuolucris intenti, se à communi hominum vitæ separarunt, & spontaneam paupertatem elegerunt, saltem diuitias contemnebant. Et aliquando philosophantium horum turba & cæcus odio fuerunt republicam administrantibus: quod oriosis declamationibus, cum praxim non nossent scientiarum quas profitebantur, seditiones & tumultus concitarent: putabant enim qui boni erant, inter illos tam facile rempublicam posse componi & emendari, vt erat illis facile de republica optimè constituenda disputare & opinari, reuera ignari non tam facile facta & actus perfici, ac voces formantur à lingua: & leges antiquas, etsi non omnino viles, meliores tamen esse nouis, quæ reipublicæ faciem immutarent, vt alibi docuimus. Erant & alij inter illos superbi sub palliolo & larua philosophica, qui dum opinionem sapientiæ præter alios sibi arrogabant, & contradicendi studio, vt sua firmarent, tenerentur, omnia perturbabant. Et proinde in ea regione Italia, quæ tunc magna Græcia appellabatur, cæcus Pythagoricorum ob clandestinam coniurationem concrematus fuit, magna rerum publicarum mutatione facta, vtpote principibus ciuitatis cuiusque temerè interfectis, vt ait Polybius. Plato iussus venundari à Dionysio tyranno Syracusano. Epicurei Roma senatusconsulto sunt exacti. Et Messenij, in Archadia, eos, qui eodem quasi præcepti pasti essent, expulerunt. Quos & pestes adolescentium esse dicerent, & philosophiæ labem imprimere, propter mollitiem & impietatem. Eos itaque ante Solis occasum agro Messenio excedere iusserunt: usque pulsus sana lustrari, à sacerdotibus, à Tinuchis (sic enim à gerendis honoribus suos magistratus appellant) totam urbem purgari, tamquam à sordibus & sentina quadam liberam. Ferunt & à Lyctiis in Creta ex Epicureis eò profectos pullos esse, legemque populari sermone scriptam, qua effeminatæ sapientiæ ac degeneris & turpis inuentiones, & diis inuisi Lyctio pellerentur. Quod si quis eò per audaciam venisset contempta lege, eum in catasta vincitum iuxta curiam dies viginti nudum melle & lacte perfundi, vt ab apibus & muscis consummaretur in totum: quibus exactis, si superstes esset, adhuc muliebri veste indutus, de saxo precipitari

tra ipsissimam philosophiam philosophia abutitur. Qui enim se plane, & Deum cognouerit, non inutilem se putabit & perperam vel sibi soli creatum, sed & proximis, & patriæ, & omnibus, si quid & illis prodesse possit. Neque philosophum dico qui sapientiam amat, nisi ipse quoque sapiat: aliter enim & aliquando impij, latrones, & similes, philosophi dicerentur, qui, velint nolint, amant sapientiam, quæ pulchra per se & amabilis est. Cum tamen ipsi nec sapiant, nec sapere studeant. Erunt & isti personati philosophi, qui muti & paralytici intra priuatos parietes latent, sibi & alijs inutiles.

a Eusebius, li. de Prepara. Evangelica.
b Aristote, lib. 7. philosoph. Diogen. Laertius, in Platone, Apuleius, in dogmate Platonicis.

c D. Augusti, lib. 8. De ciuitate Dei c. 4. d Plat. in Gorgia. Gellius, lib. 10. c. 22.

e ad Col. c. 2. f Gellius, lib. 5. c. 1. & 10. c. 22.

g l. de iustit. & iur.

h Gellius, lib. 13. c. 8.

i d. c. 8.

k Iuuenal, sag. 171. 2.

l ca. omnem, & can. legimus, 27. diff.

m l. fed & reprobati, l. 7. de exculat. tutor. lib. 27. P. tit. 1. in honoribus, 5. Philosophis, de vacati. muner. in P. l. profectio, de munerib. patrimon. l. 10. c.

n Polybius, li. 2. histor. o Amil. Trobus, in Dione.

a Suidas, in Epicuro.

b Dio Cassius, lib. 5. histor. Rom.

c Xiphilinus, ex Dione, in Vespasiano. d Xiphilinus, ex Dione, in Domitiano.

e Xiphilinus, in Antonino Caracallo.

f l. reddatur l. 2. de profectio. & medicis, li. 10. c. tit. 52.

g l. profectio, l. 8. de muner. patrimon. lib. 10. c. h Vlpian. in l. fed & reprobati, l. 7. de exculat. tutor. P. i l. fin. de profectio. & medicis, lib. 10. c. d. l. fed & reprobati, 5. Romæ philosophantium.

k c. 3. ne clerici, vel monachi, tit. 50. Decret. l. c. super specula, c. 10. eod. tit. ne cler. vel monac.

precipitari iusserunt, vt author Suidas. Quomodo autem mathematici, alique diuini eiectione sint Roma dicitur dum in criminibus de his agimus. Philosophos qui rebus inouandis studerent, deuitandos suadet Agrippa Octauiano. Vespasianus philosophos omnes ob nimiam dicendi libertatem: Stoicos, & Cynicos vrbe expulit, præter Musonius: & Demetrium, & Hostilium in insulas relegauit. Plures tempore Domitiani occisi, quod studio philosophiæ operam darent. Antoninus Caracallus, philosophos, qui sunt Aristotelici nominati, tam magno odio est prosequutus, vt voluerit libros Aristotelis comburere, atque Aristotelis fodalitates, & cætera commoda quæ habebat in Alexandria sustulerit, criminatus eos, quod Aristoteles causa mortis Alexandri visus esset. Imperator Valens parui facit philosophos, imò contra eos contorquet philosophiam, nec admittit eam ad excusationem munerum personalium. Turpe enim, inquit, est, vt patria functiones ferrenon possit, qui etiam fortune vim se ferre proficetur. Minus etiam admittitur in illis philosophis patrimonialium munerum exceptio, dum patrimonia habent, imò & philosophia illos conferre debere arguit, cum contra professionem bona possideant. Et ex substantia maximè manifestum sit, eos non esse philosophos, sed potius philosophos velle videri, vt eo prætextu dicerent. Sunt tamen qui veram philosophiam auctoritate publica docent, à muneribus immunes. In concilio Turonensi prohibitum fuit, religiosi professi votum regularis vite, monasterium exire ad audiendum physicam vel medicinam sub prætextu cõsulendi languentium fratrum corporibus. Pœna transgressoribus imposita, quod & firmavit Honorius 3. sum. pont. 1

gundis, & terminis describendis egemus. Geometra: à terra mensura dicti sunt, & agrimensores: qui tamen à tutelis non excusantur, nisi à principe curam arte illa gentem susceperint.

De Physicis, & Metaphysicis. Cap. 9.

1 Physici, metaphysici, & Theologi qui.

Physici dicuntur, qui rerum naturas considerant, & inquirunt: quomodo autem illud fiat, & de Physica satis abundè diximus lib. 10. Syntaxe. Physici, olim philosophi nomine dicti sunt, & de philosophis iam dictum est. Iis continentur & metaphysici, qui altiora, & abstracta contemplantur, de quibus diximus lib. 10. Syntaxe. Quorum etiam nomine & continentur Theologi, qui arcana & diuina pertractant mysteria, & de rebus quæ naturalem inquisitionem excedunt: de quibus & egimus in sacramentis, & in rebus sacris, & lib. 7. Syntaxe. Et agitur in titulis, De summa trinitate, & fide catholica, in vtroque iure ciuili & pontificio, & diuino. Et de sacrosanctis ecclesiis, de episcopis, & clericis, & quorū etiam nos ordinibus & officiis, & sacerdotiis diximus propriis locis. Physicæ appellatione iuris pontificij authores & comprehendunt medicinam, quam & prohibent religionem & claustrum professis.

s tit. finium regundorum, & nos alibi suo loco tit. finium far fall. mod. dixer. i Scæuola, in l. Geometra, l. 25. de exculat. tutor. in P.

v in c. sententiam, c. 3. c. super specula, ne cler. vel monach. ap. Greg.

De personis vacantibus sp eculariis rationalibus scientiis. Cap. 10.

- 1 Scientiis speculatiuis rationalibus persona vacantes.
- 2 Grammatici qui immunes à muneribus. Professores literarum, Rhetores, & dialectici eod.
- 3 Poëta non habent immunitatem.

Inferiores ordine persona, quæ speculatiuis tantum rationalibus vacant, & necessariae tamen, vt basis & fundamentum aliarum, sunt primum Grammatici, qui litteris cognoscendis, coniungendis, & proferendis, & in componendo sermone studium adhibent, de quorum arte pauca nos tractauimus lib. 16. Syntaxe. Grammaticos sequuntur Dialectici, seu sophistæ: Rhetores seu oratores. Qui quando sunt probati & recepti ab ordine ciuili, ad erudiendam iuuentutem, iisdem studiis publicè, consequuntur, vt omnium liberarium studiorum professores, immunitatem & vacationem à muneribus: scilicet si ex numero eorum professorum sunt, qui vacationem habent, nõ aliter. Qui tamen pueros primas literas docent, (vt arbitror in hunc ordinem non allecti publicum) immunitatem à ciuilibus muneribus non habent. Sed nec cui eorum, id quod supra vires sit indicatur, ad præsidis religionem pertinet: siue in ciuitatibus, siue in vicis primas literas magistri doceant. Poëta hoc priuilegio, aut vlla immunitatis prerogatiua non iuuantur: nec calculatores, vt diximus. De poëtica videbis explicationem, lib. 9. nostrorum Syntaxe. & de historia, & historiographis, lib. 20.

x l. his, l. 10. 5 angarari, de vaca. mune. P. l. oratione, l. 4. l. medicos, 6. de professor. & medic. lib. 10. c. y Modestinus, l. si duas habenti, l. 6. de esen. tuto. P. z Vlpian. l. 2. 6. fin. de vacatio. & excul. muner. lib. 10. P. tit. 5. a l. 3. de profectio, & medic. lib. 10. c.

De Mathematicis. Cap. 8.

- 1 Mathematica disciplina permisse.
- 2 Numerarij seu tabularij qui. Calculatores, calculus quid, eod.
- 3 De Geometris.

Avgustus Imperator, Mathematicos, Geometras, & architectos, qui diuisiones partium omnium, incisionesque seruant, mensurisque vtuntur, ad par studium discendi & docendi lege compellit, immunitatèque donat. Arithmetici qui numerandi artem tenent, & docent, in iure probantur, vtpote reipublicæ, vel negotiis eius necessarij. Horum nomine continentur numerarij, qui postea à Iustiano tabularij dicti sunt. Et calculatores, qui ad calculum numerant, qui professorū etiam immunitate donantur. Numeratum olim & nunc calculus, id est, lapillis, nemo dubitat: vnde & prostat titulus. De errore calculi, scilicet vt non noceat, sed retractetur. Et indicat Persius.

*Hunc, Macrine, ditem numeræ meliore lapillo,
quæ tibi labentes apponit candidus annos.*

Musici, qui dicantur & de eorum diuersa nomen clatura, ex his quæ de musica diximus, lib. 12. Syntaxe. c. 3, & sequentibus collige. De Geometria & partibus eius diximus lib. 13. Syntaxe. De Astrologia, autem lib. 8. Geometriæ artem discere atque exercere, publicè interest. Ars autem mathematica vana, diuinatione videlicet, omnino interdicta est. Mensuratione terræ, in finibus re-

m in l. 2. de exculat. ar. tit. cum lib. 10. C. tit. 64.

n l. 2. de numerariis & tabularijs lib. 12. C. tit. 50.

o l. 4. de professor. & medicis, lib. 10. C. tit. 52.

p de errore calculi, lib. 2. C. tit. 5. q Persius, Sag. 171. 5.

r l. 2. c. de melle, & mathe. lib. 9. tit. 18.

De iurifconsultis.

Cap. II.

- 1 Iurifconsulti vere philosophi.
- 2 Iurifconsultorum antiquorum responsa pro lege & quando.
- 3 Auditorium iurifconsultorum quid.
- 4 Iuris ignorantia non excusat, ubi est copia iurifconsulti.
- 5 Iurifconsultorum opera in omnibus vsus Alexandri Severi.
- Iurifconsulti qui fuerunt familiares Alexandro Imperatori.
- 6 Papiniani mors.
- 7 Monachis iura ciuilia audire prohibitum.

Iurifconsulti aut iurisperiti, & legum doctores, circa speculatiuam primùm versantur, & veram philosophiam, æqui bonique cognitionem: & eam postea vtilitati publicæ, peracto legitimo studio curriculum, communicant. Atqui qui diu versati in ea disquisitione erant, olim responsa dabant consulentibus, quæ pro lege habebantur, quum & quandiu cum ea auctoritate respondendi facultas data est. Ad iurifconsultos veteres olim sic adibat, authore Cicerone, vt non solum de omni iure ciuili, verum etiam de omni officio aut negotio referretur in consiliis testamentis, contractibus, & obligationibus adhibebantur, eorumque responsa iudices sequebantur. Auditorium idcirco habere dicebantur iurifconsulti, vt legimus de auditorio Emilij Papiniani. Et adhibebantur in consiliis a magistratibus ipsis iurifconsulti. Reddebantur porro responsa post longam in foro causarum exercitationem: quo tempore oratores senectute graues, deposito causarum forensium onere, domi, quod suam etiam tum dignitatem tuerentur, ius respondere solebant. Et ita Cicero, sub Crassi persona iuris interpretationem, non solum ad vltim forensis, sed etiam ad decus & ornamentum senectutis sibi comparasse dicit. Et in folio sedentis iura priscos iurifconsultos respondisse idem tradit. Et de se, Ego vero, inquit, ætatis potius vacationi confidebam, cum presertim non recusarem, quominus more patrio sedens in folio, consulentibus responderem, senectutisque non inuis, grato atque honesto fungerer numero. Paulus refert Labeonem respondisse, iuris ignorantiam non excusare eum, qui iurifconsulti copiam haberet. Alexander Severus imperator, negotia & causas prius abscriniorum principibus & doctissimis iurisperitis, & sibi fidelibus, quorum primus tunc Vlpianus fuit, tractari ordinarique, atque ita sibi referri voluit. Familiarisque iurifconsulti ei fuerunt, Fabius, Sabinus Sabini filij, Cato, Domitius Vlpianus, Ælius Gordianus Gordiani imperatoris pater, Iulius Paulus, Pomponius, Alphenus, Africanus, Florentinus, Martianus Callistratus, Hermogenes, Venuleius, Tryphonius, Metianus, Celsus, Proculus, Modestinus, ferè omnes discipuli splendidissimi Papiniani, omnes iuris professores, vt author Ælius Lamprydus. Qui tamen Papinianus iussu Bassiani sive Antonini Caracallæ filij Seueri, percussus fuit securi, & à militibus occisus. Simulque cum eo filius eius, & Petronius, alique, quod Getæ fratris partes fuissent secuti. Statutum in synodo Turonensi, ne

a l. r. de iusti. & iure.

b s. fi. in proemio. P.

c s. responsa prudētum, de iure natural. gent. & ciuili. l. si. s. fi. de origin. iur. d. Cicero, 3. de orator.

e l. lecta, si certum petat. in P. f. Gellius, lib. 12. c. 13.

g Cicero, 2. de orator.

h Cicero, 2. de orator. i Cicero, 1. de legib.

k l. regula est, l. 9. s. sed iuris ignorantia, de iuris & facti ignorant. in P.

l Ælius Lamprydus, in Alexandro Seueri. m Ælius Spartianus, in Antonino Caracalla. n eo. Spartianus, & Niphilinus, ex Dionis, in Caracalla Antonino.

monachi ordinem regularem professi claustrum exeant, legum ciuiliu audiendum causa poenis etiam id facientibus imposita excommunicationis: quia absurdum est clericis, imò etiam opprobriosum, si se peritos velint ostendere esse disceptationum sorsensium.

De gerentibus munera ciuilia, & eorum generali distinctione. Cap. 12.

- 1 Honor municipalis quid.
- Honor à munere quomodo discernatur, & differant. Item 10.
- Munus quomodo honorem contineat. eod.
- 2 Munus, & donum, & onus continet.
- Immunitas vnde eod.
- 3 Municipis qui.
- 4 Munus publicum & priuatum quid.
- 5 Munerum ciuiliu diuisio, & finitio.
- 6 Munerum personalium diuisio, & finitio.
- 7 Munera patrimonialia que, & mixta.
- 8 Munera alia ordinaria, & extraordinaria, rebus adherentia indita.
- 9 Professores artium oneribus hospitiorum militum, & angariarum immunes.
- 10 Munera, & honores in quibus differant: in quibus conueniant, & 11.
- 11 Honorum gradus, & distinctiones.
- Honor delatus à principe dignior ceteris, eod.

Personæ alia distinguuntur ratione honoris vel muneris, quod gerunt in ciuitate, municipio, vel republica. Honor municipalis, est administratio reipublicæ cum dignitate gradu siue cum sumptu, siue sine erogatione contingens, & ita à munere, quod potest esse sine honore & dignitate discernitur. Inter honores sunt magistratus, decurionatus & reipublicæ administratio. Et munus quoque appellatio veniunt honores, & ita honor munus dicitur. Sed ea ratione, qua munus pro officio accipitur, non quando proponere munus. Nam tunc, vt diximus, honor à munere differt: & ita verum est, quod dicitur, honorem sustinenti munus inferri non posse: & contra, munus sustinenti, honorem deferri posse. Et videtur lex constituit honores duplices personarum, & patrimoniorum. Sunt enim res, que possessoribus dant dignitatem, vt comitatus, feuda nobilia, & id genus alia. Munus æquiuocationem habet ad donum, & ad onus, quod cum remittitur, vacatio muneris dicitur, & inde immunitas. Et ad officium, vnde & munera militia, id est, officia. Munus Martiano, quod necessariò subimus, more, lege, imperio eius, qui iubendi habet potestatem. Et ita distinguitur ab appellatione muneris, quod pro dono sumitur: cum dona sint, que nulla necessitate iuris, officiove, sed spontè præstantur. Ita latius patet muneris appellatio, quam doni, quia omne donum dici munus potest, non donum omne munus: habet enim munus omne causam quandam, ob quam fit, quod donum non habet. Honor itaque cum dignitate erit munus, & sine dignitate esse possit. Munus secundum Varronem, quod municiendi causa imperatum, à quo etiam municipes, qui vnà muneribus fungi debent dicitur. Munus

o in c. 3. & ca. super specula, c. 10. ne cleric. vel mona. p. Iustini. l. re. petita, 36. de epilco. & cleric. C.

d l. de munerib. in P. l. re. scripto. l. 6. s. sciendum est, eo. tit. e in l. i. l. munerum, de munerib. in P.

f d. l. munerum, l. 18.

g d. l. munerum, s. m. h l. re. scripto, l. 6. s. de muner. & honor. i. l. omnes om. nio. l. 4. de an. & tribu. l. 10. C. l. de inditio. eo. lib. 10. C.

q Callistratus, in l. honor, l. 14. de munerib. & honor. l. 50. P. tit. 4. r vt in l. honores, l. 8. de decurion. in P. l. cui muneris, l. 12. l. re. scripto, l. 6. s. sciendum, eod. s. d. l. cui muneris, l. 12. & l. re. scripto, l. 6. de munerib. & honor. t l. si quis magistratus, l. 9. de munerib. & honor. v Modestinus, l. honorem, l. 10. eod. x Vlpian. l. re. scripto, l. 6. s. sciāt, & s. sciendum, de munerib. P. l. 10. de vacat. mun. P. y Paul. l. muneris, l. 18. de ver. bo. signif.

z Martianus, in l. munus, l. 24. de munerib. & honor. a Paulus, l. interdem, 194. de ver. bo. signif. b Marcus Varro, 4. de lingua Latina.

De honoribus municipalibus, & diuersa ex illis personarum distinctione. Cap. 13.

- 1 Honorum municipalium quedam species.
- 2 Decurionatus quid, & decuriones qui, & quare inducti, & decuria quid, & 4.
- Colonie ad exemplum ciuitatis Romanae compositione. eod.
- Tribus & tribuni quid, eod.
- Curiones & curia quid, eod.
- 3 Decuria iudicum que, & quot.
- 4 Decurionum persona cuius debent esse qualitatis, & qui possint esse decuriones.
- Salarium ex publico quidam decuriones accipiebant. eod.
- Honores seu officia quis possit subire. eod.
- 6 Honoribus & muneribus qui excusentur.
- 7 Bona & facultates honores gerentibus requiruntur.
- 8 Equitum electio ex censu, & alijs rebus, quando Romanis.
- 9 Decurionis constituendi census.
- 10 Dos uxoris non obligatur pro decurionatu mariti.
- 11 Honoribus fungi quis cogitur in loco originis.
- Munera ubi quis subire, & honores cogatur. eod.
- 12 Municipis qui dicantur.
- 13 Municipem que faciant, & 16. 17. & 18.
- 14 Maternam originem qui sequantur potius quam patris.
- 15 Patria propria, & communis que.
- 16 Manumissio facit municipem.
- Libertus patronorum sequitur originem, & domicilium. eod.
- 18 Incolatus municipem facit.
- 19 Domicilium ubi quis habere dicatur, & 21.
- Peregrinari quid, eod.
- 20 Incola ciuitatis quis dicatur.
- Aduena quis, eod.
- Scholasticus decennio alicubi habitans incola fit, eod.
- 22 Domicilij transferendi libertas quando.
- 23 Domicilium in diuersis locis quando quis habere dicatur.
- Domus sola in aliena ciuitate domicilium non facit, eod.
- 24 Domicilium ubi habet miles.
- 25 Domicilium uxoris, sponsæ, & viduæ ubi sit.
- 26 Domicilium ubi habere dicatur reuelatum.
- 27 Honoribus & muneribus gerendis postulat ab origine, patria, domicilio, cui concedendus.
- 28 Honores & munera non continuanda inter patrem, & filium, & alios.
- 29 Honorum repetendorum que intercedant interstitia temporum.
- 30 Honores & munera ordine municipibus deferri debent.
- Legatio decernenda primatibus, eod.
- 31 Honoribus maioribus functi, minoribus quando possunt affici.

z Cassiod. lib. 1. Variar. epistol. 43.

a l. honor, 5. 1. de munerib. P.

b l. pupillus, l. 29. pupillus, de verb. signif. P. c. d. l. munus tribus modis in l. 18. de verbor. signif. l. 1. ad municipal. in P.

d l. de munerib. in P. l. re. scripto. l. 6. s. sciendum est, eo. tit. e in l. i. l. munerum, de munerib. in P.

f d. l. munerum, l. 18.

g d. l. munerum, s. m. h l. re. scripto, l. 6. s. de muner. & honor. i. l. omnes om. nio. l. 4. de an. & tribu. l. 10. C. l. de inditio. eo. lib. 10. C.

k l. sunt munera, l. 11. de vacat. muner. P. l. in honoribus, l. 10. s. angariarum, de vacat. muner. m. l. si idem, C. de codicil. n l. 2. s. fin. de decurion. lib. 50. P. tit. 2.

o Paul. l. honores, l. 7. s. 1. de decurion. P. l. 1. C. qui mort. se excus. l. 10. C. l. frater, de excusat. tutor. s. Itē furdus, quibus nō est permisso, facere testis.

p l. 1. q. morib. se excus. q Iabolen. l. cui muneris, l. 12. de munerib. & honor. r l. 2. s. corporis, de vacatio. mune. lib. 50. tit. 5.

s l. 3. s. præfes provincie, de munerib. & honor. P. t Callistra. in l. honor. 14. de hononibus, de munerib. & honor. P. v l. a. de albo scribendo, l. 11. 50. P. tit. 1.

x l. restituend. l. 6. de offi. diuerso. iudic. l. 2. & 6. s. eos autem, vt iud. sine quoque suff. in auth. y Vlp. l. quidā cum filium, c. 57. de re iudic. l. 42. tit. 1.

4 Munus aut publicum, seu ciuile, aut priuatum. Publicum munus dicitur, quod in administranda reipub. cum sumptu sine titulo dignitatis subimus. Munus publicum, inquit Pomponius, est officium priuati hominis, ex quo commodum ad singulos vniuersosque ciues, remque eorum, imperio magistratus extraordinario peruenit. Hinc & municipes illi qui aliquo loco munera, id est, officia municipalia capiunt. Priuatum contra erit munus, cuius vtilitas ad priuatas pertinet personas. Est & quoddam munus publicum auctoritate, & priuatum vtilitate: nempe quod auctoritatem habet à publica causa, sed vtilitatem singulorum, vt singulorum, non vniuersos simul respicit, quale munus tutela, & cura. Hermogenes Iurifconsultus, munera ciuilia, in personalia, & patrimonialia diuidit: vt Vlpianus. Arcadius Iurifconsultus tertium membrum addit mixtorum. Personalium & quædam cum dignitate & honore, quædam sine dignitate. Personalia munera sunt, quæ animi prouisione & corporalis laboris intentione, sine aliquo generis detrimento perpetrantur: veluti tutela, cura, calendarij curatio, quaestura tyronum seu equorum productio & c. Patrimonialia sunt, quæ sumptibus patrimonij & damnis administrantis expediuntur. Et ex his, quædam possessoribus iniunguntur, siue municipes sint, siue non sint: qualia quæ agris vel ædificiis indicuntur: alia quæ non nisi municipibus & incolis. Mixta sunt, in quibus corporale ministerium & patrimonij onus inest. Horumque omnium munerum, quædam ordinaria quædam extraordinaria sunt. Rursum munerum alia rebus adherent, alia indicuntur: adherent prædiorum collatio, via stratio, angariarum exhibitio, hospitium susceptio, aduersus quæ nulla priuilegia excusant. Nisi de his nominatim concessa, veluti nominatim immunes facti sunt ab angariis, & hospitio militum, professoribus artium liberalium. Differentia plures inter honores, & munera, vltra eam, quæ oritur à nominis diuersitate: veluti quod ad decurionatum, nemo post quinquaginta annos vocatur inuitus, quamuis si consenserit decurionatu etiam post 70. rectè gerat: non tamè munera subire cogatur. furdus & mutus omnino excusantur ab honoribus, non à muneribus, scilicet patrimonialibus: nam à personalibus excusantur. Vacatio muneris excusat à munere, sed non ab honore. Senium excusat à munere, quod implendum labore & corpore, non autem ab honoribus, qui peraguntur consilio. Commune vtrisque in ciuitatibus & municipiis honores & munera municipij per vices, & ætates, & gradus iure antiquitatis distribuitur & deferri. Item hoc generaliter communicat inter se honores & munera, vt in vtrisque considerandi sint primùm ipsi honores, cuius gradus & dignitatis sint, & munera qualia sint: dehinc personæ, quibus deferantur honores vel munerum administrationes: dehinc lex, ex qua deferuntur: & formula seu ordo à lege constitutus. In honoribus ipsis gradus sunt multi, alique aliis maiores & minores, & digniores. Honoru quippe alij municipales, alij regij seu ab imperatore concessi, qui potiores in dignitate. Et qui principi digni visi sunt, multò magis in anterioribus sunt adiuuadi, vt ait Iustinianus Cef. Atque princeps qui magistratum dedit, omnia necessaria ceteris eidem decreuisse. Et vt scribit Theodericus Gothorum rex, fenatui Romano, nō est maius meritum, quam gratiā

Primos autem, inquit, municipales sine suffragio iure, Cerites esse factos accepimus, concessumque illis, ut ciuitatis Romane honorem quidem caperent, sed negotijs tamen atque oneribus vacarent. Euerunt namque varij generis ciues Romani, nempe alij coloni, alij municipales, alij ex praefectura aliqua, alij ciues modo Romani. Nam qui ex nullo municipio, nulla colonia praefecturae Romanae erant, sed in vrbe, suburbanove agro nati, vel ex seruis, & villis gentibus externis, libertate, vel ciuitate donatis, speciali privilegio, quartum quoddam genus ciuium constituebant. Variarum proinde istarum ciuium nomenclaturarum, ac externa gentes, in Romani populi amicitiam aut ditionem venientes, varij generis ac conditionis erant, ut alij liberae aliae federatae, alia stipendiariae, alia Latinae. Municipem itaque, teste Vlpiano, aut natiuitas facit, aut manumissio, aut adoptio, aut domicilij electio, seu incolatus. Natiuitatis locus proprius, & patris, & aut facit aliquem municipem. Ita origo erit propria, & aliena consideranda. Qui ex duobus campanis natus est, matre & patre, campanus est: at si pater alterius, originis, quam mater, patris non matris originem domicilium patris filius sequitur, quamuis in matris natus sit ciuitate. Nam certe tunc, natiuitate propria verius est eius loci esse municipem, non matris causa. Qui tamen patrem iustum non habet, primam originem a matre enumerare debet. Legitimum tamen naturalem sequi originem patris naturalis, exemplo adoptiuorum voluit Accursius. Sed & singulari iure ex filiabus murelegulorum, & aliena originis hominibus nati sequuntur iura maternae conditionis. Sicut ex inquilina domus imperatoris natus, & ex adscriptitia & seruo, quive ex matre, quae priuilegiato loco nata est. Porro qui libertatem patriam censetur, vbi natus est, videlicet propriam: participat autem cum paterna, ut & communem habere videntur omnes Romani. Manumissio dicitur facere municipem, ut seruus manumissus, seu libertus eius censetur originarius ciuitatis, & in ea munera, & honores subire cogatur, in qua natus est manumissor patronus, & habet domicilium: nec solus ille libertus, sed filij eius. Et si plures sint patroni, omnium quoque libertus sequitur originem, & domicilium. Adoptio quoque facit, ut quis municipem fiat, etiam in loco cuius est adoptans municipem, vel originarius, vel ratione domicilij, hincque locis ultra propriam originem & patris naturalis, munera cogitur subire: verumtamen si emancipatur ab adoptiuo patre, definit esse filius, & ciuis ciuitatis, cuius per adoptionem fuerat factus. Incolatus etiam cum domicilio subiicit aliquem muneribus, & domicilium municipem facere ita potest. Difficile autem est sine domicilio quemquam esse, quamuis aliquando, si quis nauiget vel iter faciat domicilio relicto, quaerens quod se conferat, vel vbi consistat, sine domicilio sit. Ciues, inquit Augustus, facit origo, manumissio, adlectio, vel adoptio: incolae autem, ex edicto Adriani, domicilium. Nec ambigitur in eodem loco singulos habere domicilium, vbi quis latet, remque ac fortunam suarum summam constituit, unde rursus non sit discessurus, si nihil

a Gellius, libr. 10. c. 3. b vide Alciacum, l. Parerg. ca. 14. Buduam annora potest. rio. in P. c Vlpian. in l. 1. ad municip. pal. d dia. l. 1. ad municip. Paul. l. municipes, l. 228. de verbo. significat. P. l. ad municip. l. 6. ad municip. P. l. 4. de municip. lib. 10. c. 13. e d. l. ad municip. 5. ad municip. P. l. 3. de municip. lib. 10. c. 1. tit. 38. l. 1. de decurio, l. 36. de decurio, l. 10. c. 1. nullus, l. 44. eod. h l. 3. de municip. lib. 10. c. 1. Neratius, l. eius qui, l. 9. ad municip. l. Vlpian. l. 5. ff. eo. tit. l. eos, l. 22. de decurio. C. libr. 10. k Accur. in d. l. 3. de municip. lib. 10. c. 1. l. iij qui, l. 12. de murelegu. libro 11. C. tit. 7. m l. nati, 29. de decurioni. lib. 10. c. n leg. ne diuitis, l. 20. de agrico. & cen. sit. libr. 11. C. tit. 47. o l. 1. s. qui ex duobus, ad municip. P. l. neque Do. rotheum l. 6. de decurio. l. 10. c. p Vlpianus, l. qui ex vico, 30. ad municip. pal. q l. Roma, 39. ad municip. P. l. Vlpianus, l. in vrbe Rom. l. 17. de stat. homin. P. r d. l. ad municip. l. 5. ff. ad municip. l. 17. s. ex causa, l. ff. l. 22. l. eius qui, 27. ad municip. in P. l. 3. de municip. lib. 10. c. tit. 38. s l. si quis, l. 7. municip. P. t l. ordie, l. 56. ff. ad municip. v Hermogenes, l. fed est is, l. 16. ad municip. l. in omnium, de adopti. P. l. pen. s. fed hac omnia. C. eod. tit. x l. de municip. & origin. lib. 10. C. tit. 38. l. 1. 3. 4. 5. 6. de incolis, lib. 10. C. tit. 39. y l. ff. l. 1. s. 5. ff. ad municip. P. z Paul. eius qui, 27. s. Celsus, & seq. ad municip. l. P.

auocet: vnde cum profectus est, peregrinari videtur, & si rediit, peregrinari destitit. Incola non est ciuitatis, qui in agro permanet: quia non vtriusque praecipuis eius ciuitatis. Incola est, inquit Pomponius, qui in aliquam regionem d micilium suum contulit, quem Graeci παραικον vocant: nec tantum qui in oppido morantur, incolae sunt, sed etiam qui in alicuius oppidi finibus ita agrum habent, ut in eum se quasi in aliquam sedem recipiant. Est incolae & quem Graeci προσικτον appellant, Latini aduenam, dummodo sedem elegerit: alioquin enim ad alios pertinet, quam incolas aduenae nomen. Siquidem neque qui studiorum causa alicubi morantur, ideo incolae sunt nisi decennio morati sunt, nec qui frequentius locum inuisum alicquem, vel alia de causa inibi quam animo habitandi degunt, incolae sunt, nec domicilium habere ibi dicuntur, & tamen aduenae sunt. Caeterum alijs de causis quis domicilium quam ratione longae seu decennalis habitationis sibi alicubi constituisse videtur tacite, ut si per gulam, officinam, horreum, armarium, tabernam conduxit, ibique distaxit, vel egit: quia is perinde conuenitur, ac si haberet ibi domicilium. Et quia alicubi diutius habitat, censetur ibi elegisse domicilium. Eligitur enim & dignitate, quale habent in vrbe Romae electi in senatores: retento etiam primo alio, quod ad honores, non autem quod ad munera pertinet. Atque re & facto transferuntur domicilium, non nuda contestatione. Libertas autem concessa est habendi & transferendi, dummodo quis iam ad munera designatus non sit, vel honores non gerat in eo loco a quo transferri desiderat: tunc enim non licet, antequam his perfunctus sit. Sic domicilij ratio temporaria est, & ex destinatione. Quod fit, vt aliquando, quamuis difficile sit, duobus locis aequaliter instructis, vtroque ex destinatione esse domicilium, si aequaliter quis in vtroque frequenter. Sola tamen domus comparatio vel possessio, in aliena ciuitate domicilium non facit. Miles domicilium habet, vbi inhaeret. Vxores domicilium & forum maritorum sequuntur, vt etiam viduae, quando viua remanent, vt & dignitate mariti gaudent, hoc tempore, & munera vt incolae subeunt, dummodo matrimonium sit legitimum: alioquin enim non ibi muneribus fungi cogi possunt, vnde mariti sunt earum, sed vbi orta sunt. Habetur enim pro nullo, & perinde, ac si non esset. Quemadmodum nec desponsata, scilicet per verba futuri matrimonij, ante contractas nuptias, mutat domicilium. Relegatus & domicilium habere potest in eo loco a quo arceret: nam & inibi procuratorem habere potest. Interim tamen & domicilium quoque habet necessarium in eo loco, in quem relegatus est. Concurrunt aliquando in deferendis muneribus loca originis propriae, paterna, domicilij, & alia quae diximus quorum muneribus obnoxius quis est in singulis municipiis, iurisdictioni municipali. Quo casu, originis causa potior est: quia non sunt eodem tempore honores, in duobus ciuitatibus ab eodem gerendi. Porro de iure incolarum, quos quaedam ciuitati sibi vendicat, praesidium prouinciarum cognitio est. Et si quis se negat incolam

z Leius qui, l. 27. s. ff. ad municipales, P. a l. P. pinianus exuli, de minor. P. b l. filius, 32. s. relegatus, ad municipales, P. c l. incola, & his, 29. ad municip. l. l. de municip. lib. 10. C. d l. libertus, 17. s. praescriptio, ad municip. e d. s. praescriptio, l. ff. C. de adfessio. l. 1. quaedam ciui. munera, indicuntur, l. 10. C. tit. 42. esse

1. ciues, l. 7. de incolis, lib. 10. C. b Modestini, l. scire oportet, l. 1. ad municip. lib. 10. C. c Pomponius, in l. pupilli, 239. s. incolae, de verbor. signific. d d. l. pupillus, s. aduenae, e l. 2. de incol. lib. 10. C. f d. l. 1. s. de incol. C. g l. haeres absens, l. 19. s. proinde, de iudic. in P. lib. 5. tit. 1. h d. l. 5. proinde, & leg. eius qui, l. 27. ad municip. P. i l. lex Cornelia, s. 6. tamen, & s. domum de iniur. in P. k Leius, l. 7. & l. fenatores, l. 8. de incol. libro 10. Cod. l. l. penult. de fenator. in P. leg. municipes, 23. ad municipales, P. l. filij, 22. s. fenator, & seq. eod. tit. m l. domicilium, 20. ad municip. n Martia, l. nihil est impedimento, l. 31. ad municip. in P. o l. incola, 34. ad municipales, P. p Paul. l. libertus, l. 17. s. patris, ad municip. l. non vtrique, 4. & l. Labeo, eod. q l. eius qui, 27. s. cessus, ad municip. P. r l. libertus, l. 17. s. sola domus, ad municip. P. s Hermogen. l. municipes, l. 23. s. ff. ad municip. P. t l. final. de incol. lib. 10. C. l. filij, l. 22. s. v. dua, & l. fin. s. item rescripserunt, multier, ad municip. P. l. exiger, de iudic. P. v Callistrat. in l. de iure, l. 17. s. final. ad municip. P. l. vnic. de mulier. & in quo loco, lib. 10. C. tit. 62. x s. ff. aduersus, de nepitiis. y Modestini, l. 31. ad municip. P.

esse, apud eum praesidem prouinciae agere debet, sub cuius cura est ciuitas, a qua vocatur ad munera, non apud eam, ex qua se dicit oriundum. Lex alia de honoribus est deferendis a decurionibus, vt de honoribus non continuandis a patre in filium, in eadem domo: videlicet si in eius sit potestate, non autem si emancipatus filius. Ab honoribus ad honores eosdem, quinquennij datur vacatio: triennij vero ad alios. Legatione autem perfunctus, biennij vacatio concessa est. Nec volens quidem continuare vel repetere honores temporarios potest, aliter in legem Iuliam de ambitu incidit: cum publicae disciplinae semel gesta sufficiant. Neue ambitione & frequentia ordinationis, & continuatione curae, & per quamdam machinationem munus renouando, fiat aliquibus infinita praedicta gubernatio. Decuriones hinc eximuntur, qui possunt, si velint, non autem inuiti, honores iterum repetere: quia hi potius consilij gratia, & ratione oneris honores habent. Et in alijs adhuc consiliarijs licet omnibus iudicibus illustri praedictis potestate consiliarios eosdem secundum & tertio sibi, & saepius adiungere: quia qui famel bonus cognitus est, non debet ob hoc solum, quod iam probatus est, improbari. Cogit etiam necessitas, & penuria hominum, magistratus & honores repetere, si alij idonei non reperiantur: si etiam expedire videatur, ciuitas, vel decuriones & ad honores non expectato curriculo annorum, eligere potest, vt in defensore constat: nullo videlicet reluctante. Deinceps alia lex, vt ordine vnusquisque municipum honoribus & muneribus legatione fungatur, prout quisque prior in ordinem adlectus est: aliter sequentes non coguntur subire. Verumtamen ordo decurionum non inficitur, quando legatio decernenda: de primatibus, desiderat personam. Sic & statuit lex de gradibus magistratum decemuiralis, Magistratibus minoribus ad amplioem honoris gradum, primus ascensus esto. Videlicet si digni, & idonei sunt, vt diximus, ita enim verum est, honores non ordinationibus, sed potioribus dandos. Proxima hinc lex, maioribus honoribus functos, ad minores deuocari non oportere: quia praeterquam si aliorum ciuium copia non sit, qui obsequijs ciuilibus fungi nequeant. Huc pertinet lex, vt decuriones secundum legem municipalem describantur: quod si lex cessat, dignitates erunt spectandae, vt scribantur eo ordine primi, quo quisque eorum, maximo honore in municipio functus sit: postea per gradus, qui secundis. Et mox qui nullo honore functi sunt, prout quisque eorum in ordinem venit. Portiores dignitates a principe, quam a municipio concessae. Praefertur & in albo decurionum pater, non habenti filios, caeteris paribus. Et idem ordo in dicendis sententijs in consilio decurionum, qui in describendo albo seruandus est: etiam ratione plurium liberorum.

z l. 2. & 3. quemadmodum ciuit. munera, indicantur, lib. 10. C. tit. 42. r d. leg. quemadmodum ciuit. munera, indicantur, l. honor, s. final. l. vt gradatum, s. quoties de muneribus, & honoribus. s l. de albo scriben. lib. 10. P. tit. 3. t l. eod. tit. v l. in albo, l. 9. de decurion. lib. 10. C. x l. s. fin. de albo scriben. y l. purij, l. 6. de decurionibus.

De munere, officio, & potestate decurionum, & priuilegijs eorum. Cap. 14.

- 1 Decurionum officium libros memoriae componere, iudicare.
2 Decurionum decreta quae, & quomodo firma.
3 Ambitiosa decreta quae dicuntur.
4 Salarium ex publico quando decurionibus constitui permittitur.
5 Decuriones nominant ad munera vt idoneos suo periculo.
6 Venditio honorum curialium cum decreto decurionum.
7 Decurionum alia munera, & onera.
8 Domos curiales in ciuitatibus quas habent, tenentur reparare & nouas construere.
9 Curialium successio eod.
10 Decurionum in officio delinquentium poena.
11 Decuriones habent immunitates ab extraordinarijs muneribus.
12 Decurionibus locationes agrorum publicorum, & alia prohibita.

Laius Vopiscus, ad ordinem decurionum pertinuisse ait, res gestas, & approbatos auctores describere, quod quidem in vrbe pontificibus incumbebat. Habebat & album, & librum, in quo iudices & iudicia describebat memoriae gratia, vocant matriculam. Munus aliud illorum, sententiam ferre de quibusdam: vnde decreta illorum prophanata, firma & stabilia, vt quod se meli ordo decreuerit, non rescindatur, nisi ex causa, quae reipublicae conducatur. Et dummodo legitime & sufficienti numero decuriones conueniant. Lege autem municipali cauetur, vt ordo non aliter habeatur, quam duabus partibus adhibitis. Item ne ambitiosa sint decreta eorum, alioquin irrita sunt. Vt & huiusmodi aliorum iudicum sententiae. Ambitiosa decreta videntur illa, quae largiuntur ex publico sine vtilitate publica, & quae magis ad captandam gratiam, aliorum in fauorem decurionum, qui statuunt, sunt: Exemplo eorum qui candidati circuibant populum, & suffragia mendicabant vel largitione, vel alio modo, ad obtinendos magistratus, vel honores, vt suo loco de ambitu diximus. Ita communi iure prohibitum praebere salarium ex publico, sine speciali principis licentia. Permissum tamen est decurionibus decretis suis, antistitibus liberalium artium, & medicis, immunitates praebere, & salaria de publico constituere. Quod & in professoribus alijs literarum, & doctoribus legum receptum est: quibus Constantinus imperator iuber mercedes, & salaria reddi, quod facilius liberalibus studijs, & memoratis artibus multos instituit. Et Vlpianus recte putat, & honorum electionem, potius committendam & permitendam ciuibus, quam praesidi prouinciae, vt quae de illorum personis, in medicorum electione, & suorum agatur periculo: multo magis dum de iuuentutis agitur institutione, in quo animae grauiori iactura. Nominat ad certa munera decuriones quosdam vt idoneos certam munerem curiam conuocari, suo videlicet periculo: nam si

z Vopiscus, in Tacito, Vulpiano, Lazius, lib. 3. commentar. resp. Rom. c. 9. a de albo, tit. de albo, scriben. in P. l. 50. tit. 1. ff. de iudic. omn. iudi. in P. l. Symmachus, l. 1. epist. ad Theodo. b Callistratus, l. quod semel, l. 5. de decretis ab ord. facien. l. 50. P. tit. 1. l. nominationis, l. 45. de decur. l. 10. C. l. aliud est, l. 101. s. refertur, de reg. iur. P. c l. 2. de decre. ab ord. fac. d l. eod. tit. l. de decret. ab ord. fac. l. nominationis, l. 45. de decurio. l. 10. C. c. qui sicut, de elec. l. nulli, quod cuiusque vniuersi nomine. P. e l. ambitiosa, de decret. ab ord. facien. in P. l. 2. de decre. decur. l. 10. C. f l. fin. si tutor vel curat. fals. excusati, lib. 5. C. tit. 63. g l. praes. pro uincias, l. 12. C. de transac. h l. 1. de praeb. salar. lib. 10. C. tit. 36. i l. 1. de decre. decurion. lib. 10. C. k l. 1. de decur. decur. vbi ratio. l. l. medicos, l. 6. s. fin. de professo. & medici. l. 10. C. tit. 52. m Vlpian. in l. de decret. ab ord. facien. P. n l. sanctimus, C. de episc. & cler.

a l. 3. G. de decurion. lib. 10. b l. si ad magistratum. l. 18. de decurio. li. 10. C. l. morileguli. de murileg. lib. 1. cod. 10. C. c. l. 2. 3. de praediis decurionum sine decore. non alien. lib. 10. C. tit. 31. nouella 38. §. perfeceat. & nouella 87. d. l. ordine. l. 15. §. in fraudem. de decurion. lib. 50. P. tit. 1. e. nulli. quod cuiusque vniuersi. f. l. si. de decr. ab ordin. facien. P. g. l. qui derelicta. l. 17. l. ne quis officiali. 38. & leg. qua prouisum. l. 57. & l. si quis decurio. l. 55. de decurio. l. 10. C. l. militariibus. h. l. de decurion. in P. l. si quis decurio. l. 16. l. curiales. 25. & l. fabricas. 22. l. quidam ignauis. l. 26. l. omnes omnino. l. 50. l. Alexadris. 55. de decurio. lib. 10. C. l. vnic. ca. si curial. relicta ciuitate rursus habitare mandent. l. 10. C. tit. 1. de priuilegi. corporator. vrbis Romae. lib. 11. C. tit. 14. l. curialibus. l. 66. de decurio. lib. 10. C. k. l. generali. leg. 1. 54. de decurio. l. in. 10. C. l. nullus. l. 10. de decurio. l. 10. C. m. l. singulari. l. 8. de adificiis priuar. lib. 8. C. tit. 10. n. l. 1. & 2. quod & quibus quarta pars debeatur. lib. 10. C. tit. 14. o. l. si. de his qui sponte public. munera subeunt. lib. 10. tit. 43. p. l. 2. §. fin. & l. 3. quando & quibus quarta pars debeatur. lib. 10. C. nouella 38. §. post hac videamus. & §. quoniam verum. v. q. ad §. ad hac quartam. & constitut. 101. §. quod si decurionis. cum seq.

non nominandum nominauerint. & ipse prouocauerit apud praesidem prouinciae. & obtinuerit. sumptus licet a nominatore recipiat: alioquin enim is qui nominatus est. si non appellauerit. vel si se non excusauerit. tenetur subire magistratum. Et si aufugerit. requiritur. & captis pignoriibus. seu eius bonis permittis eis. qui in locum eorum ad munera vocabuntur. coguntur: atque inuenti postea. biennio munus illud. quod refugerunt. subire coguntur. Adhibet quoque ordo decurionum. vel maior pars. decretum in venditione rerum immobilium curialium. vel curia. quae non nisi decurione probante causam venditionis. fieri potest: alioquin autem fisco bona vendicantur alienata. & tantundem. Interponunt & decretum in syndico eligendo. & conficiunt statuta. quibus teneantur tantum. qui sciuerint. non alij. Munera quoque alia decurionatus sunt plura: inter caetera. vt teneantur curiae. cui adscripti sunt. atque filij eorum inferuire. nec vllam ausint affectare militiam. nullum munus vel officium extra mancipium capere possint. & retrahantur: nisi in certis priuilegiatis dignitatibus. Quinimo & licet duumuiris. seu ei qui praestit decurionibus. si praesidis desit copia. propria auctoritate manus iniicere in suum fugientem. vel alibi existentem decurionem. & curiae suae vendicare ad examen cognitionis deducendum. Neque enim per vicarium seruire possunt. nisi speciali priuilegio muniantur. Singularum quoque vrbium curiales. etiam inuiti. vel reparare intra ciuitates. quas olim habuerint domos. vel de nouo aedificare coguntur. illic semper munijis inferuntur. & aucturi propriam ciuitatum frequentiam. Proinde decedentibus curialibus & succedentibus extraneis curia sibi vendicat quartam partem bonorum: per quam auxilium & opem conferunt ciuitatibus. vel municipijs proprijs. Quando autem curialibus. curiales filij. vel foeminae curialibus nuptae succedunt. vel extranei curiales: tunc in totum nulla deductione quarta facta. siue ex testamento. siue ab intestato succedunt. Inter viuos vero distractio praediorum curialium facta. aliam in iure habet considerationem. Inter priuilegia decurionum. vt facultatibus lapsis alimenta decerni permittum sit: ne torqueatur. etsi decuriones esse deserint. in honorem priuilegiae dignitatis: ne in metallum damnentur. nec in opus publicum. nec ad bestias. nec fustibus caedantur: nec in opus possint adiudicari metalli. nec furcae subici. vel viui exuri. nec quoque parentes vel liberi decurionum siue suscepti ante. siue tempore decurionatus sint. Et proinde in capitalibus criminibus. relegatione vel deportatione tantum puniuntur. vel multa pecuniaria. Adoptiui filij decurionum & hoc gaudent priuilegio. Item auus decurionis. ne nepotes decuriones nota auita afficiantur. imo & per patrem decurionatus amisso. filius priuilegijs vtitur decurionis. Et eodem quoque relegato. vt in filio senatoris placuit ante relegationem concepto. &c. Verumtamen si decuriones. vel alij qui aliquod officium gerunt. in ipso officio deliquerint. veluti si decoctores sint pecuniae publicae. q. l. 1. de imponend. lucratia descip. lib. 10. C. tit. 35. r. Hermogen. in l. decurionibus. l. 3. de decurion. in P. s. l. 1. de decurio. in P. l. 4. C. cod. e. Martia. in l. 3. de priuileg. vetera. lib. 49. P. tit. 88. v. l. moris. §. 3. sed in im. §. liberos & seq. de poen. in P. l. 1. §. simili. quado appell. sit. l. pen. §. leg. Cornel. de fcar. decurionum. & l. decurionem. de poen. C. l. antepen. & fno. C. de quaest. l. 2. §. in filijs. de decurion. P. l. omnes iudices. 33. eod. C. x. l. inter poenas. de interd. y. l. quinque. 57. & l. eum qui. 38. de decur. lib. 10. C. z. l. ehm adoptiuum. l. 4. de decurio. l. 10. C. a. d. l. 1. in filijs. de decurio. in P.

ca. vel fraudulenti in adscriptionibus illicitis. vel immoderati in exactione fuerint inuenti. etiam a iudicibus ordinarijs plumbatorum ictibus subiciuntur: dum agitur criminaliter. cum ciuili iudicio alia patiuntur in iure enumerata. Decuriones quoque ab extraordinarijs muneribus sunt immunes: quoniam satis onerantur. si ciuitatis munera congrue per eos gerantur. Quare nec ideò quod consulat ciuitati vel municipio. sunt cogendi. pretio viliori frumentum quod annonae temporalis est. patriae suae praestare. Prohibetur decurionibus. ne per se. vel per subiectam personam praedia publica seu ciuitatis conducant. vel colant. Succedentes tamen conductoribus recte conductiones retinent. Item prohibetur vctigalia alia exercere. procuratores. fideiussores. mandatorisve locantium esse: neve tabelliones sint.

De optionibus. Cap. 15.

1 Optiones qui dicitur inter decuriones.

Arro m optiones ex decurionibus fluxisse sic notat. Itaque. inquit. primi singularum decuriarum. decuriones sunt dicitur. qui ab eo in singulis turmis sunt etiam nunc terni. Quos hi primo administratos ipsi sibi adoptabant. optiones vocari cepti. quos nunc propter ambitionem tribuni faciunt. De ijs loqui Caesares. Honorium. & Theodosium. arbitror. dum aiunt in susceptoribus creandis. antiquam consuetudinem. quae de Irenarcha & optione est. obseruandam esse. Sic Theodosius & Valentinianus. curialibus subiungit optionem. tanquam apparitorum. Nisi forte. inquit. curiales. aut apparitor. vel optio. vel actuaris. vel quilibet publici debiti exactor siue compulso. possessorum vel collatorum habuerit cautionem. &c. Scio quid diuersum sentiat in hac re Alciatus P. verum mihi videtur prior mea sententia. Firmat hanc eandem Sextus Pompeius. in libris de Verborum significatione. Optio. inquit. qui nunc dicitur. antea appellabatur accensus: is adiutor dabatur centurioni a tribuno militum. qui ex eo tempore. quem velint centurionibus permittum est optare. & nomen ex falso sortitus est. &c. Et Paulus apud eundem Festum. Optio. est optatio. sed in re militari optio appellatur is. quem decurio aut centurio optat sibi rerum priuatarum ministrum. quo facilius obeat publica ministeria. Et optionatus. vt decurionatus & pontificatus dicitur. Aliud tamen. senescete imperio. munus optionis fuit. de quo Vegetius 9. & Modestus.

De duumuiris. Cap. 16.

- 1 Duumiri qui. & munus. Consules. capitolini. & escheuini. duumiri municipales. eod. & §.
- 2 Duumuirorum municipalium eligendorum formula.
- 3 Duumuirorum municipalium annalis administratio.
- 4 Duumiri quando deposita administratione conueniuntur. Et quando pro collegis. eod.
- 6 Duumiri. & triumiri. & decemiri Romanorum.

b l. quilibet principalium. l. 40. de decurion. lib. 10. C. c. l. 2. de exactor. tribur. li. 10. C. l. placet. de excusa. muner. lib. 10. C. l. dehinc. de super exacto. tribur. eod. lib. 10. C. l. iudices. l. 12. de dignita. lib. 10. C. d. l. curiales omnium. l. 21. de decurio. li. 10. C. l. humilioribus. de susceptor. eod. li. 10. & l. 2. de silentiatis. li. 10. C. e. Paul. l. decuriones. l. 6. de administr. rer. ad ciuita. pertin. l. 50. P. tit. 8. l. non debere. ad muniti. eod. lib. 10. P. f. Vlpian. l. 2. §. quod quis. de administr. rer. ad ciuit. pertin. l. 50. P. tit. 8. l. curialis. 3. C. locati. l. si quis procuratorum. de decurio. l. 10. C. g. l. decurio. 4. de decurio. C. arg. l. milites. §. si. de remilitar. P. h. l. spurij. l. 6. §. decurio. de decuri. P. i. l. si quis procuratorum. l. 34. de decurio. lib. 10. C. k. d. curialis. l. vniuersis. l. 15. de decurio. lib. 10. C. m. Varro. li. 4. de lingua Latina. n. in l. pen. de iur. sic. lib. 10. C. tit. 1. o. l. 2. de apochis public. lib. 10. C. tit. 22. p. d. l. pen. de iure sic. lib. 10. C.

q lib. 2. de re militar. c. 7.

- 7 Duumuirorum capitalium munus.
- 8 Duumiri quinquennales. adilitij sacri qui.
- 9 Decemiri Lacedaemonum.

Cursus duumuiros praestit decurionibus tradit: Iustinianus similes municipales duumuiros defensoribus alijs locorum facere videtur. vt eandem habeat potestatem in municipio duumiri. ac defensores in alijs locis. in quibus constituntur. Et duumuirum ordini decurionum etiam praestit. vel interesse apertè docet Papinianus. Et Paulus. dum nō nisi decurionem duumuirum creari posse tradit. Hi. vt arbitror. magistratus municipales sunt. quos hodie eligi videmus in singulis municipijs. oppidis. & ciuitatibus. qui alibi dicuntur consules. apud nos capitolini. Burdegale iurati. Lutetiae escheuini. Et proinde illorum tractatio est vtilis. quod quotidiana sit: & plenius attingenda. vt ait Paulus in similibus. Duumiri municipales. a consilio decurionum seu burgenfium legitime congregato & conuocato. nominari debent. eaque electio seu nominatio ad nominatum per officialem publicum perferri debet. vt vel munus acceptet. vel prouocet. Debet item nominatione rite facta per praesidem vel proconsulem. vel prouinciae iuridicum confirmari. Idcirco. si constar sine ordine. nullo actu ex lege habito duumuirum creatum. sed tantum vocibus popularium postulatum. eisque tunc proconsulem. quod facere non debuit. consensisse. creatio nulla atque appellatio in re aperta. superuacua est. Sequenda in nominatione & electione horum nunc. ciuitatum & oppidorum consuetudines. & leges municipales. Administratio horum. & magistratus annalis est. nisi ob pertinacia. quod munus hoc recipere subterfugerint. duplicetur in poenam tempus. Exemplo forsan consulum Romanorum. duumiri in alijs ciuitatibus annui. cum potestate in municipijs. constituti & electi: sicuti & de decurionibus. consiliove publico ciuitatis. nempe ad exemplum Romanae ciuitatis. senatus. delectos fuisse diximus. Nam & duumiri habent pro territorio. in quo fauces suae iurisdictionis exercent. metas propriè ciuitatis tantum: nisi alias iurisdictiones aliorum locorum priuilegio alio. vel iure alio. vt quilibet domini habeant. Quemadmodum plerumque contigit ciuitatibus habere. vt Cadulcorum. Sed tamen & post annum pro administratione rerum ciuitatum. & in duumuiros. si non in vtilitatem ciuitatis gesserint. etsi bene. & in rem publicam. datur actio ex contractu magistratum municipalium. Si plures creantur duumiri. & illud potest adici creationi. vt mutuo periculo teneantur. quo vicarijs damnis sint obstricti: alioquin antequam quis pro collega possit conueniri. eius nominator discutendus est. Possemus forsan in municipijs duumuiros. ad imitationem tribunorum pleb. Romanorum inductos. dicere. in quorum locum. & forsan in frequentioribus ciuitatibus sunt quidam. qui in decuriones seu burgenfes. & ciues potestatem habent: vt Lutetiae est. quem vocant. Le preuost de Paris. Burdegala. le mere. Tholozae & alibi. vicarius dicitur. le vignier. Qui & possent quoque dici aliquando defensores ciuitatum. Et hoc modo capitolini. escheuini. iurati. consules ciuitatum. non duumiri. sed magistratus potius alij erant municipales. Verum nec ignoranda est hanc duumuirorum appella-

a Accur. gli. l. in l. genera. l. 1. §. 4. de decurio. l. 10. C. & in l. duumuirum. l. 3. eod. tit. b in l. si de iudicijs. lib. 3. C. tit. 1. c Imperator. l. 2. ad municip. P. d in l. honores. l. 7. §. is qui. de decurion. in P. e l. legauit. de libera lega. in P. f l. 2. de decurion. lib. 10. C. g Vlpian. in l. si constat. l. 2. de appellatio. l. 49. P. tit. 1. no. nominationes. l. 27. eod. tit. de appella. lib. 7. C. tit. 62. h l. si ad magistratum. l. 1. de decurio. lib. 10. C. tit. 31. l. in honoratijs. l. 3. §. final. de action. in P. i l. 2. §. exactis. de origin. iur. k l. duumiri. 53. de decurio. lib. 10. C. l. in honoratijs. l. 33. §. fin. de actio. lib. 44. P. tit. 7. vbi glo. distinguit. iuncta l. ciuitas. & de reb. credi. in P. m l. si ita duumiri. l. 3. quo quis ordine conuenia. lib. 11. C. tit. 35.

tionem & mutuatam quoque a generali formula Romanae ciuitatis. in cuius administrationis genere. & duumiri. & triumiri. & decemiri. & alterius numeri viri prepositi negotijs quibusdam certis dicebantur. ad plebis euitandam suspicionem. Erantque diuersi isti duumiri. & triumiri. semptemiri. & similes. pro diuersitate negotiorum. quibus tot viri praeficiebantur: vt capitales adilitij factorum. quinquennales. nauales. Duumiri capitales causas criminum distinguebant. iudicabant. & perduellionis diem reis dicebant. Sicut ex Liuio constat. dum de Horatij. vt perduellionis reo. crimine & iudicio agit. & alibi de M. Manlij damnatione. Vlpianus horum duumuirorum etiam in municipijs ait esse potestatem carcerum. & dimitendi a custodia. Sicut & Pomponius. dum enumerat triumuiros monetales aëris. argenti. aurifloros. & triumuiros. addi capitales. qui carceris Romae custodiam haberent. vt cum animaduerti oporteret. eorum interuentu fieret. Erant & Romae duumiri quinquennales. a potestate iudicij temporis quinquennalis accepta. Duumiri adilitij seu sacri erant. qui aëdes dedicabant. qui expiationes melius execrationes. lectisternia. ad placanda sua idola faciebant. publicas aëdes locabant. Reliquos nō perfequeat. Admonebo tamen Lylandrum apud Lacedaemonas. elegisse decemuiros in Lacedaemonum singulis ciuitatibus. sed eos tantum qui amicitia. conuiuio. vel obsequio. vel hospitio essent coniunctissimi. vel quod sibi placuisset se facturos spondissent. vt omnia pro nutu suo pregeret. & crudeliter ageret. Vnde colligimus hos duumuiratus. & decemuiratus municipiorum accedere ad quantum. quatenus licet. aristocratiam. vel popularem per vices administrationem summam. relictijs negotijs communibus alijs magistratibus inferioribus. municipalibus.

De magistratibus municipalibus. Cap. 17.

- 1 Magistratus vrbis mensibus ante subeundam administrationem nominantur. Magistratus municipales plures pro vno sunt. eod.
- 2 Magistratibus municipalibus qua concessa in iure dicundo potestas. Appamensium res publica libera. eod.

Decurionibus quoque ad magistratus municipales nominantur. idque ante tres menses. quam subire magistratibus debeant. Isti autem magistratus municipales vnam tantum potestatem. etsi plures sint. referunt: quia vnum administrant. vt collegæ magistratum. Habent iure definitam dignitatis curam. & notionem. Atque in summa. ea que magis imperij sunt. quam iurisdictionis. magistratus municipales facere non possunt: nec illis permittitur in integrum restituere aut iubere. bona rei seruanda causa possidere. aut dotis vel legatorum seruandorum causa: nec supplicium a seruo sumere. quamuis modica castigatio eis nō sit deneganda. Solent maiores indices magistratibus istis ea committere. quae celeritatem desiderant. & requirunt. ob moram noticiam. expediri citius: vt in damni infecti cautione patet exemplum. Et inter conuenientes. etiam de re maiori

n l. 2. §. deinde cetera esset necessarius. de origin. iur. P. de quib. omnib. vide Alex. ab A. ex c. 16. lib. 3. Voiphang. Lazzium. lib. 3. reip. Rom. c. 2. §. 3. o Linius. lib. 1. p. Linius. lib. 6. Deca. 3. q Vlpian. in l. si quis vrbis. l. 1. §. si fugituum. de furt. lib. 47. P. tit. 2. r Pompon. in l. 2. §. eod. tempore constituti. de origin. iur. lib. 1. P. tit. 2. s Meminit Spartan in Adriano. t meminit Lilius. lib. 5. & 6. Deca. 1. & lib. 3. Deca. 13. v Memit Probus. in Lylandro. Diodoro. Scul. lib. 13. Xenophon. in Hel. lin.

x l. 1. de magistratibus municipalibus. l. 1. C. tit. 37. y l. magistratus. l. 2. §. ad municipalem. in P.

z Paulus. l. eorum. l. 26. ad municipalem. lib. 50. P. tit. 1. a magistratibus. l. de iurisdictionibus. omnia. iudic. P. l. 3. tit. 1. b l. 1. de damnatione. l. 29. P. tit. 9.

a Paul. l. inter conuenientes, l. 28. ad municipal. P.

b Plinius Secundus, li. 10. epistoliar. epist. 46. & 47.

apud magistratus municipales agerur. Sed & in quaestione iurisdictionis magistratum municipalium praecipue animaduertendum est, qui in eorum priuilegijs & legibus vel antiquitate, vel principis auctoritate firmatis praescriptum sit, illudque ratum habendum. Quod ex epistola Plinij Secundi ad Traianum, & responso Traiani perspicuum est, dum Apamientes obiecerunt Plinio procoesuli, habuisse se priuilegium & vetustissimum morem, arbitrio suo rempublicam administrandi, quod & probauit Traianus.

De defensoribus ciuitatum.

Cap. 18.

- 1. Defensores ciuitatis, & locorum duplices, sine dignitate, & cum eadem.
2. Defensores vnde dicti.
3. Defensores locorum a quibus eligi debent.
4. Defensorum electio a quo confirmetur.
5. Defensorum temporalis administratio cum indicandi potestate, & iurisdictione.
6. Defensores quos habeant administratores. Defensores sine iussu principis non deponunt administrationem impunè eod.

e in l. 1. s. personalia, de muner. & honor. in P. l. final. s. defensores, eo. tit. d. l. 3. de defensor. ciuita. lib. 7. C. tit. 56. e. l. 4. C. eod. f. collige ex l. in hac, l. 30. de donatio. lib. 8. C. tit. 54. g. Iustin. s. 7. no uell. s. tit. de defensor. ciuita. in auth. h. auth. praesides, C. de episcopal. audien. s. interim & s. si qua verò, de defensor. ciuita. in auth. il. 2. de defensor. ciuita. lib. 1. C. tit. 56. k. l. iubemus, l. 7. de episcopal. audientia, lib. 1. C. tit. 7. & a. h. praesides, eo. tit. & s. interim, de defensor. ciuit. in auth. l. defensores ita, l. 1. s. ep. d. tit. C. l. s. iustitiam, de defensor. ciuit. in auth. m. die. s. iustitiam, de defensor. ciuit. in auth. l. defensores, l. 1. s. C. eod. tit. n. l. 4. de defensor. ciuit. o. s. iustitiam, de defensor. ciuit. in auth. eo. tit. in no. uei.

Defensores ciuitatum sunt in duplici ratione: alij namque sunt, qui nomine ciuitatis causas eius, lites atque negotia curant, vt actores & syndici, vt dicemus, Deo fauente, suo loco, in iudicio personis, dum de procuratoribus agemus. Alij defensores ciuitatum sunt cum potestate & magistratu, de quibus hic agimus: qui & locorum defensores dicuntur, si ciuitates vel municipia non sint, vel si ab ijs non denominentur: vt & prouinciarum defensores alij, quibus latior cura, & plures res & ciuitates defendendae commissa sunt. Potest & in ciuitate defensor solus, & cum defensore alij magistratus municipales: vt inde constat & posse eorum esse separatam iurisdictionem & potestatem, & concurrentem. Defensores dicti sunt à cura rerum quibus praepositi erant, vt eas ab omni iniuria liberare vindicarent: vnde & paterna voce dicti ita defensores, vt ait Iustinianus, vt eripiant à malis iniuriam patientes. Defensores ex ciuitatum nobilioribus habitatoribus eligi debent, quemadmodum & de duumuiris diximus: neque licitum est municipibus munus impostum repudiare, quacunque praemineant dignitate, secundum videlicet circulum idoneorum. Non tamen ex ordine decurionum, vel cohortalium, sed aliorum, qui capaces inueniuntur. Ex decreto reuerendissimorum Episcoporum, necnon clericorum, & honoratorum, possessorum & curialium, qui sacrosancta religionis imbuti mysterijs, hoc in primis sub gestorum testificatione, praesente quoque religiosissimo fidei orthodoxae antistite, per depositio nes cum sacramenti religione celebrandas patefecerint. Electi confirmantur à praefecto prouinciali, iuramento illi praestito, quod omnia secundum leges ac ius acturi sunt: olim à clarissimo prouinciae iudice praefecto praetoriano. Defensorum munus olim erat quinquennale, ex nouellis autem Iustiniani est biennij. Quibus etiam

illis officium iudicis impartit Caesar, vt honestiores apparetur P: quod quidem antea habuerant, vt successu temporis viluerat. Casiodorus in formula defensoris cuiuslibet ciuitatis, tradit eius officij esse, commercia ciuibus secundum temporum qualitatem, aequabili moderatione disponere: definitè seruare quae iussissent statuta pretia: tuncque defensorem implere officium suum, si ciues suos nec legibus patiatur opprimi, nec caritate consumi. Idipsumque officium postremum alibi ad curatores ciuitatis refert in formula curatoris ciuitatù, nempe vt merces non ad nutum mercatorum, sed aequabili pretio veniant. Gratianus, Valentinian. & Theodos. CCC. Theodoro defensori formam defensionis praescribit: vt defensor parentis vicem plebi exhibeat: non patiatur rusticos vrbanoque descriptionibus affligi: officialium insolentia, & iudicium procacitati, salua reuerentia pudoris, occurrat: ingrediendi cum veller ad iudicem, scilicet prouincialem, liberam haberet potestatem: non pati super delegationem solidam quicquam exigi: nec ipsum exigere damna vel spolia, ab ijs quos liberorum loco habet. Addunt Honorius & Theodosius, curam defensorum esse, ne possessores maioribus mensuris & ponderis à susceptoribus praegraventur, & eos deprehensos, ad iudicium cum fraudis deprehensae iudicio dirigere. Hoc officium est personale, in quo nec vicarios admittit ius, nec habere concedit. Cognoscit porro & iudicat defensor ciuitatis in ciuilibus negotijs vsque ad quinquaginta solidos, actis tamen iudicialibus interuenientibus: de debito iusto, de seruo per fugam elapso, caetera maiora, rectori prouinciae insinuando. Iure nouellarum, vsque ad trecentos aureos. Apud defensores ciuitatum, insinuationes donationum & aliorum monumentorum fiunt: per eos contumaciae, tumultus in ciuitate sedantur. Audient etiam leuiora crimina, & castigationi competentem tradent, & maiorum criminum reos detruent in carcerem, & mittent ad prouinciae praesidem. Ad sunt defensori per nouellam constitutionem, ex prouinciali officio, exceptor, & duo officiales, qui ea, quae ab illis decernuntur, adimpleant. Ipsi autem defensores nec ante tempus publicam subitam sollicitudinem curare possunt, nisi gratia eis fiat à principe: alioquin in crimen laesa maiestatis eos incidere statutum est.

De legatis. Cap. 19.

Lib. 10. tit. 8. P. Lib. 10. C. tit. 63.

- 1. Legati ciuitatum & municipiorum qui, & à quibus creantur.
2. Legationum liberarum, & non liberarum distinctio.
3. Oratores dicti legati,

Lia species personarum gerentium honores ciuitatis constituitur in legatis, quibus mandata reipublicae ad principes vel alios deferenda, vel exequenda committuntur, ex consilio ciuitatis & municipij, interueniente magistratu summo loci eius. Isti autem vel praesentes, vel absentes creantur: absentibus mittuntur mandata exequenda. Et proinde neque isti tenentur, si gratiam habeant legationem, referre per se gesta, sed per alium possunt

p in s. i. veris nos igitur eod. tit. in nouellis. q. l. C. de defensor. ciuit. r. s. i. eod. tit. in nouell. s. Cassiodor. li. 7. Variar. cap. 11.

Cassiodor. li. 7. c. 12.

v l. in defensoribus, l. 4. de defensor. ciuit. C. Idem & l. 3. & s. eod.

x l. iubemus, l. 9. eo. de def. ciuit. C. y. s. nulla existente licentia, eod. tit. in auth.

z l. C. de defensor. ciuit. & l. defensores ciuitatù, l. 7. eod. a. s. & iudicare, eod. tit. in auth. b. dicit. s. nulla existente l. in hac, l. 30. de nat. lib. 8. C. tit. 54. c. s. deinde eos, de def. ciuit. in Auth. l. 3. C. eod. d. s. audient, eod. tit. in auth. l. per omnes, l. 4. & l. defensores, l. 7. C. eod. tit. e. s. ex prouinciali, de defensor. ciuit. in auth. f. l. C. eo. tit. g. s. si quis autem, de adm. nistratoibus, in auth. tit. 6. collat. 7. tit. 6.

h l. de legationibus, lib. 10. C. tit. 62. l. 1. eod. in P. i. Modestinus, l. Titio, l. 36. ad municipal. lib. 30. P. tit. 1.

a l. si absentis, l. 11. de legationibus in P.

possunt remittere municipes. Legationum alia liberae, sine mandatis reipub. & tamen cum honore muneris: alia cum honore & munere. Et harum vltimarum alia gratuita, alia cum legatio, id est, salario, de quibus, & de iuribus, & priuilegijs legatorum, tractamus abundè in criminibus, dum de crimine laesa maiestatis agimus proprio titulo de legatis. Sextus Pompeius Festus in libris de verborum significatione, Oratores, inquit, ex verbo, ἀπαίτες dicti, quod missi ad reges nationesque, deos solerent ἀπαίτες, id est, testari: y modo dicti sunt legati.

De appellatione hominum ratione munerum, & de muneribus sine honore.

Cap. 20.

- 1. Munerum personalium quaedam enumeratio. Annona cura eod. Sitona eod. Frumentatores eod. Curatores diuersi eod. Episcopi qui ciuiles eod. Aedum sacrarum custodes eod. Rationibus publicis tractandis munera que distinetur eod. Xenoparochi eod. Epistatib. eod. Cretatores eod. Mareschaux de logis eod. Camelasia, & camelarij eod. Mastigophori eod.
2. Munerum patrimonialium quorundam enumeratio. Ad munera personalia qui teneantur eod. Decaprotia, & decemprimatus eod. Hospites suscipere munus patrimoniale. Equos alere curiales munus est patrimoniale.
3. Prostasia quid. Sacerdotia munus eod.
4. Munera quomodo à indice sint distribuenda ciuibus.
5. Munera que quis non tenetur subire. Equorum fscialium munus sublatum. Glebe onus sublatum eod.
6. Salgamm, & alia militibus non praebenda.
7. Vacationum numerum species duae, pleniores & exiguae, temporales perpetuae.
8. Vacationes seu excusationes munerum perpetuae.
9. Personales immunitates que transeant ad heredes.
10. A muneribus personalibus, & patrimonialibus excusati. Artifices qui gaudent immunitate personalium munerum eod.
11. Muneribus vilibus quorum patrimonialia non tenentur. Hospitia qui non praestent eod.
12. Munera sordida & vitia que dicantur.
13. Ad excubias tenentur Ecclesiastica persona tempore necessitatis.
14. Munerum excusatio ratione vitiosa electionis.
15. Muneribus excusati ratione officij.

Munera personalia, quae honorem non habent, plura sunt enumerata ab Hermogene, & Arcadio. Iurisconsultis: quae nomen aliquod tribuunt etiam eis, quibus conceduntur. Vt defensor ciuitatis, ex qua syndicus: annonae cura, vnde ἀπὸναι, sitometrae, frumentatores, οἱ τῶν σίτων ἀποτάροντες, καὶ ἀποπράξαντες, & qui seruabant, ἀποτάροντες, qui praefecti,

b Hermogen. in l. 1. de muneribus in P. c. Archad. in l. in eod.

ἀποτάροι, & coactores. Iis adduntur, qui curam habent exigendi census praediorum publicorum, aquaeductus, calefactionis thermarum, tutela pupillorum, cura adultorum, prodigorum, furiosorum, & aliorum, & bonorum, vnde exactores, curatores operum, adultorum, prodigorum, & tutores: & curatores bonorum, calendarij rei vehicularis, angariarum: & praefectura disciplinae publicae, & corrigendorum morum, vnde irenarchae. Episcopi, qui praesunt panis, & caeteris rebus venalibus in ciuitate, custodes aedium sacrarum ἀσφάλαιες, & edicti, ἀσφάλαιες, Archiuis praepositi ἀρχιῶται, rationibus publicis conficiendis, perscribendisque, logographi: & qui in tabulis publicas referunt, tabularij. Qui peregrinis salem & alia praebant xenoparochi, portuum praefecti limenarchae. Mansionum seu hospitiorum designatio, ἐπιστάται, vnde dicti mansionarij, designatores hospitiorum, vel creatores: quia creta signet hospitia, nobis Mareschaux de logis. Qui curam habent camelorum, seu camelasiae, vnde camelarij. Adde defensores iudices: mastigophoros, qui agonothetas in certaminibus comitantur. Operarum quoque praestationes, personalia erant munera, quae sublata postea sunt à prouincialibus tributa pendentibus. Inter munera patrimonialia elemporia, olei comparatio: opptionia, legitimum comparatio, possessionibus indicta: agminales equi, mulae, angariae, veredi ad quae tenentur domini rerum, et si non sint municipes: & qui foenus exercent, veterani, primipilares, pontifices, & alij alioquin priuilegio excusati à muneribus: nisi expresse priuilegio ab ijs releuentur à principe. Ad munera quoque patrimonij pertinent collationes, quae quotannis praestantur, pro modo agri in frumento, vel alia specie: item munerum vehicularis, nauicularis, decemprimatus. Quamquam Africanus referat: Herennium Modestinum notando, & disputando optima ratione decreuisse, decaprotias, id est, decemprimatus tributa exigentes, esse intermixta munera personalia, & patrimonialia. Decaprotiam Vlpianus tamen magis patrimonij onus putat, & inde decaprotos dici, quibus imponatur. Exactio tributorum, onus patrimonij quoque est: & munus hospitium in domum recipiendi. Equos curiales alere, munus quoque patrimonij. Munera quoque protestasiae & sacerdotiae, v. legerem prostasiae. Na Plutarchus scribit, Latinos vocare ἀργασίας, quam Graeci dicunt ἀποτάροι, cum quispiam pro alio liti se opponit, & eius defensionem suscipit, euentumque praestat: vnde pro patrocinio sumitur. Sacerdotia verò hic, puto dici redditus, vel collationes ad sacra faciendae, sicut & nos sacerdotia, beneficia dicimus. Sunt munera quoque patrimonialia superindictione. Caeterum ad praesidis prouinciae curam spectant munera & honores in ciuitatibus aequaliter iuxta ordinem & vices, secundum aetates & dignitates, ac gradus munerum honorumque qui antiquitus statuti sunt, iniungi, ne sine discrimine, & frequentius ciuibus oppressis, simul viris & viribus respublica destituatur. Proinde rectè statutum diximus, vt qui ad munera nominantur, ante administrationem subeundam tribus mensibus nominentur, vt interim, si nominatus causas excusationis appellatione obiciant, illae decideri possint. Eò quoque

d dista l. 1. & fin. e dista l. fin. s. Irenarchae, & l. de Irenarch. libr. 10. C. & l. diuus, de custodia, rerum in P. f. d. l. s. s. item episcopi, g. d. l. fin. s. hi quoque, h. d. l. fin. s. camelasia. i. l. 1. s. 1. & l. s. defensores, & s. iudicandi eod. k. l. vnic. ne opere à collectionibus exigantur, libr. 10. C. tit. 24. l. l. fin. s. patrimoniorum, de mune. in P. m. d. s. patrimoniorum, & l. 2. & l. via, de priuileg. veteranorum in P. n. l. rescripto s. si de muner. P. Vlpian. l. 2. s. qua patrimoniorum, de vacat. muner. lib. 50. P. tit. 4. l. 2. s. & l. neq; de muneribus, patrimoniorum, C. o. l. hi qui, & l. sunt munera, de vacatio. muner. P. l. temper s. priuilegia, de iure immunit. vide gl. in l. s. patrimoniorum, autem, in verbo, subnixus, de muneribus, p. sprateret, l. in de muneribus, q. l. 1. s. 1. eod. tit. r. l. fin. s. mixta, eod. tit. s. Vlp. l. 3. de caprotos, de muner. & h. de decem primatu & decaprotia vide Ba daui in d. l. fin. s. mixta munerum, Alciatum, & Pyrium in l. nec protestasia, de muneribus, patrimoniorum, lib. 10. C. tit. 41. t. d. l. 3. s. excusationem, de muneribus, v. d. l. 3. s. munerum, & s. eos, de muneribus, qui immunitate, l. 3. de muneribus, patrimoniorum, lib. 10. C. x. l. non videatur, l. 4. de muneribus, patrimoniorum, lib. 10. C. y. l. nec protestasia, l. s. eod. tit. C. z. Plutarch. in Romulo.

a l. fin. de muneribus, patrimoniorum, lib. 10. C. b l. 3. s. praesides de muneribus in P. c l. de magistratu, decurionum, lib. 1. C. tit. 57.

Architecturæ tres sunt: ædificatio, gnomice, machinatio. Ædificatio diuisa est bipartitò, vna est mœnium & communium operum, in publicis locis collocatio: altera est priuatorum ædificiorum explicatio. Publicorumque distributiones sunt tres, è quibus vna est defensionis, altera religionis, altera opportunitatis. Defensionis est, murorum, turrium, portarum ratio, ad hostium impetus perpetuò repellendos excogitata. Religionis, immortalium, fanorum, ædiuque sacrarum collocatio. Opportunitatis, omnium locorum ad vsum publicum discretio, veluti portus, fora, porticus, balnea, theatra, inambulationes, & similia, quæ fieri debent habita ratione firmitatis, vtilitatis, & venustatis. Ad hæc opera publica conficienda insitruenda, reparanda & curata publicorum operum creatur. Priuata autem ædificia ex arbitrio dominorum fiunt. Sunt tamen & in publicis & priuatis ædificiis leges dictæ architectis & fabricis, quas scire & seruare eos expedit. In publicis, veluti vt de vitio operis teneantur vsque ad quinquagesimum annum. Alia lex Ephesi, dura conditione, sed iure non iniquo constituta, vt architectus cum publicum curandum opus recipit, polliceatur quanto sumptu id sit facturus: tradita eius æstimatione bona, obligatur magistratibus, donec opus sit perfectum. Eo autè absoluto, cum ad dictum impensam responderet, decretis & honoribus ornatur. Item si nò amplius, quàm quarta in opere consumitur, ad æstimationem est adiicienda, & de publico præstatur, nec vlla pœna tenetur. Cum verò amplius quàm quarta in opere consumitur, ex eius bonis ad perficiendum, pecunia exigitur. Alia lex, vt qui opus publicum etiam propria liberalitate extruere incipit, imperfectum nò possit relinquere, sed ipse, vel hæredes eius cogantur implere. Quod expressè cauit in monasteriis constituto nouella, quam refert Constantinus Harmenopolus: quæ ne imperfecta eorum remaneat structura, cogi posse hæredes statuit. De priuatis quoque ædificiis plures leges, quarum aliquas indico. Vna est, ne ædificare liceat in muris, vel portis ciuitatum. Alia huic proxima, ne liceat ædificare opus, in loco publico, contra ornatum, & faciem aspectumque decorum ciuitatis: vt quæ ædificatur diruatur, nulla opposita præscriptione, vel principis rescripto. Nève aliquæ ædes deiciantur, si inde etiam deformetur ciuitatis decor. Priuata ædificia absint decem pedes ad publicis, ne periculum ex illis his accidat. Aliæ leges in titulis ex interdictis seu edictis prætoris, ne quid in loco sacro, ne quid in loco publico, ne quid in flumine publico, & in §. tertia diuisi. De interdictis apud Iustinianum. Fuerunt leges de crassitudine parietibus imponenda secundum contabulationes & cõgnationes, de quibus in seruitutibus oneris ferendi diximus ex Vitruuio, Plinio, & aliis. Alia Solonis lex iure ciuili Romanorum recepta, quam etiam alibi explicauimus, quam Caius refert. Sumptuum etiam modum in sepulchrorum ædificatione, constituit lex duo decim tabularum. Sicuti & Ægyptij, qui in sumptuosa sepulchra, non nisi tantulum expendere permittebant; in mediocria, minas viginti: in humilia, parum quid sumptus. Balnea priuata constructurus dare debet operam, vt camini à vicino distent, ob rationem, quam adfert Harmenopolus. Vitruuius, & Iuriscõsultus. Oportet quoque pistrinum à domo, & fur-

no vicini sex pedes seiungi, propter incendiiorum periculum. Figulinus furnus, si ad boream vel ortum spectat, vbi vicina domus habet fenestram, viginti cubitis ab ea distare debet: si ad notum vel occasum, magis duodecim: si in austrum vel occidentem triginta. Gypsiarius distabit à vicini ædibus vnus recti, fenestris in gypsiarium prospicientibus caminum, ad ortum yergentibus vel septentrionem octo cubitis, ad occasum vel meridiem quatuor, &c. Calcis viua fornax, distet ab omni quouis ædificio centum cubitis, propter pestilentem & grauiorem ab ea missum vaporem: ab area autem, quinquaginta cubitis. Opificia insectorum & fullonum absint ab ædibus planis, sex cubitis, & beffe, vt euanescat eorum fumus pestilens, & extra periculum deflagrationis sint. Vitriarij & fabri ferrarij, qui bipennes, falces, statuas, & magna organa & machinas faciunt, ob periculum ignis, & pestilentem corpori vaporem, ne in vrbe opificia habeant, vel si habeant, in locis solitariis constituantur. Quilibet in suo potest furnum seu clibanum panarij ædificare, nisi ab alio iure prohibeatur: puta ob conuentionem, vel morem, seu consuetudinem legitimam, quibus placuerit, inter incolas loci vel pagi alicuius vnus esse, domini vnus, puta clientelarij, vel alterius, qui eius oneris causa certum exigat censum vel vectigal, seu pensionem. Vocant furnum bennarium, qui non ratione beneficiarij tituli, quòd quis sit dominus, vt dicunt, iustitiæ inferioris competit, sed aut ex titulo vel præscripta & immemoriali consuetudine. Sicque quibusdam in locis domini inferioris iurisdictionis, in pago præcipui, hoc ius possunt subditis imponere, nempe ex consuetudine recepta: alioquin iure non licet. Itaque si præscripta sit consuetudo, quæ ratione præscriptionis iustam facit seruitutem, per contrariam prohibitionem poterit adimi iustè, etiam si de iure fiscali agatur: pactitia tamen constitutio bennarij furni conseruanda, ob æquitatem pactorum. Id ipsum & censo, si autoritate principis hoc ius quæsitum sit, ne alteri quàm certo liceat clibanum eò loci habere. Et ita docuit seruari Papæus. Quod & in pistrinis seu molendinis, & torcularibus bennariis obseruandum est, ex doctrina eiusdem Papæi, & Bartholi: qui & volunt sine titulo etiã præscribi posse, ne alibi quàm certo loco molantur grana, nève alio torculari premantur vna, vel alibi coquantur panis. Atque ita iudicatum fuisse in senatu Burdegalensi, anno 1522. pro domino Podij de Verdõne aduersum eius pagi incolas tradit Papæus. Huic tamen rei temperamentum adhibuit arestum Tholosanum 1548. vt si dominus pistrini, non iubeat contundi grana intra 24. horas, dominus granorum, seu tritici vel alterius generis, aliò possit ad molendum impunè transferre: sed in viam. Circa cloacas construendas adhuc dictæ leges, quæ ad salutem securitatèque ciuium pertinent. Et ad priuatorum quoque periculum, & vicinorum damnum: vnde nascitur prohibitio, si ius non sit seruitutis. Habent & aqueductus suas leges, de quibus in rebus publicis seu vniuersitatibus propriam egimus titulo. Fabri quoque lignarij, & horum artes superioribus annexi possunt, qui & tignarij dicuntur fabri, quòd tigna dolent, & ex illis ædificant: qui, vt & ceteri ædificatores omnes, in construendis operibus leges municipales sequi debent, ne contra eas aliquid fiat.

x Harmenop. d.c.4. & Vitruuius, lib. 6. c. 9. y Harmenop. vb. sup. de furnis figulinis, & calcis, meminist. & Paul. in l. veluti, l. 6. de feruit. iust. prædior. z Harmenop. vbi sup. a Idem ibid. b Idem ibid. c Idem ibid. d Ioan. Faber, in s. æque, de actionib. e in consuet. Turonens. tit. De baffe vetricie, art. 23. Du Maine, tit. de bas iusticiers, art. 24. f vt en la consommation d'Anjou art. 23. tit. des seigneurs temporels, & tit. de la distinction des iurisdictiones art. 33. cum similib. g l. l. c. de feruit. h l. l. c. eod. de feruit. i l. l. si manifestæ, c. eod. tit. de feruit. k l. l. sicut, c. de actio. l. in com modato, §. sicut cõmoda. P. l. l. quominus, de vtilitibus, in P. l. quod principis, de aqua pluuiæ. P. m. Guido Papæus, q. 298. n. Guid. Pap. vbi supra, o Barthol. in d. l. quominus, de fluminibus. P. p. per l. si quis diuerno, si feruit. vend. in P. q. Papus, in Rhapodila arcto. lib. 13. tit. 8. arcto. 3. r Idem Papus, vbi supra arestio. s l. l. §. si quis riuos, de operis noui nunciat. l. 1. §. 1. de cloac. P. t l. ius cloacæ, de feruit. tit. gen. li. 8. P. l. 2. de feruit. iust. P. v. Caius, in l. ferri, §. fabricis de verb. signif.

a vt de his Vitruuius, l. i. ca. 3. l. 2. de excus. artif. lib. 10. c. b vt l. de opere rib. pub. P. lib. 50. P. tit. 1. o. & nos dñi de curatorijs resp. egimus plura. c est tit. de ædificiis. lib. 8. C. tit. 10. d l. omnes qui bus, l. 2. de operib. pub. lib. 7. C. e Vitruuius, in proemio lib. 10. de Architect. f l. 2. de pollicit. in P. g Cõstantinus Harmenop. li. 5. Epit. iuris c. 5. h l. pen. & fin. ne quid in loco publi. i l. præscriptio, de operib. publi. k arg. l. 3. de precib. impetra. offer. C. l. vlti. si contra ius vel vtilita. publi. l. 1. 2. de ædificiis. priuat. h. 8. C. tit. 10. l. senatus, de cõtrahen. empr. P. Paul. l. c. 2. eod. l. 43. Martia in leg. fideicommissa, de leg. 2. m l. si cui, & l. pen. de ædificiis. priua. C. n Vitruuius, lib. 1. c. 8. o Plinius, lib. 35. c. 14. p l. fin. finium regundor. lib. 10. P. tit. 1. q Cicero, 2. de leg. r Diodor. Sicul. lib. 2. Bibliothec. c. 6. s Harmenop. lib. 2. Epit. iur. c. 4. t Vitruuius, lib. 5. c. 10. v l. quidam Tiberus, de feruit. vba prædior. z.

De agricolis. Cap. 23.

- 1 Agriculatio primum opus homini impostum.
2 Agricola fuerunt viri prisca præstantiores qui. Scipio agricola. eod.
3 Ager quid.
4 Agriculorum septem species. Censiti agricola qui. eod. Clientes, censuales, obliarij. eod. Coloni tributarij qui. eod. Coloni propriè qui publici & priuati, antiqui noui
5 Coloni propriè qui publici & priuati, antiqui noui
6 Coloni adscripti qui.
7 Originarij coloni qui.
8 Inquilini coloni qui.
9 Coloni perpetuò obligati. Curiales p̄perpetuò curijs obligati. eod. Mariandyni perpetui coloni. eod. Arnae perpetui coloni. eod. Meneste qui. eod. Peneste qui. eod.
10 Mendiciti fictitia pœna, amissione libertatis, puni.
11 Mancipia rustica quæ & species.
12 Rustici qui.
13 Agriculorum Indorum natura, & munus, securitas tempore bellorum, prohibitione arma deferant.
14 Agriculorum ingenuorum differentia, qui sua colunt, & aliena rura: & eorum qui aliena colunt triplex genus. Paruarij coloni qui. eod.
15 Villici & coloni quid verum dominis debeant. Locationi fundi quæ accedunt & præstantur. eod.
16 Agricultura materia quæ.
17 Instrumenta rustica enumerata.
18 Rustica quadam leges Græcè Iustiniani, de partiaro fructus interueniente, non colente. Vrsua à rusticis quæ capiende. eod.
19 De hortulanis, & seplasiariis. Hortulani artifices. eod. Fossore non sunt artifices. eod.
20 Hortulanorum leges. Summarij homines æstimatores qui. eod.
21 Seplasiarij, & eorum lex. Pigmentarij. eod. Venena quæ liceat habere, & vendere. eod.

Agriculorum fuit hominum prima cõditio & status à Deo ipso agriculatio homini mandata post peccatum, & ante. Primum enim Deus creatos parentes in paradysum introduxit, vt operarentur & custodirent illum: & subinde expulsis inde, vt terram cum labore verteret, & in sudore panem, id est victum, compararent, statuit. Adamus agricola, Cain agricola. Sic & apud Zachariam, Non sum propheta: homo agricola ego sum: quoniam Adam exemplum meum, ab adolecèntia mea. Agricolæ etiam antiqui, plures præstantiores viri, de quibus & iam diximus in lib. 7. Syntaxeon c. 1. & de arte agricultura sequentibus cc. in eodem libro. Atque Horatius primis & foelicibus seculis, homines omnes in agris vitam egisse beatam testatur. Beatus, inquit, ille quis procul negotiis, Vt prisca gens mortalium, Paterna rura bobus exercet suis, Solutus omni fenore. Nec excutitur classico miles truci:

Nec horret iratum mare: Fortumque vitat, & superba ciuium Potentiorum limina. Scribit Seneca Scipionè maiorem abluere solitum corpus rusticis fessum laboribus, & exercuisse corpus suum opere, & terram, vt mos erat prisca, subegisse. Agricola ab agro qui colitur, dictus est. Est autem ager locus, qui sine villa est, vt ait Vlpianus, & Florentinus. Varro agrum dictum pntat terram, quòd in ea aliquid agerent fructus causa. Græcis item ἀγρός παρὰ τῷ ἀγρῶν, quòd in eo aliquid fiat semper, vel in eo aliquid, veluti præda capiatur, nempe fructus. Agricolæ in iure in septuplici sunt differentia. Primum censiti, qui descripti sunt in census libro pro terra, & eius ratione quam possident: putant & conscriptos terras seu agros possessos non potuisse alienare. Et mihi non displicet censitos colonos hodie dici posse clientes dominorum, quos vocant obliarios, seu censuales, Seigneurs censuels, qui liberi sunt, & omnia tributa præstant censibus, dumtaxat adscripti. Dicitur & possunt tributarij coloni nexu tantum tributari, ob res obligati, & ideo abire liberè à possessione possunt, & vendere ius suum, permittente domino, vt dicimus, directò, perfoluit illi laudimisi seu authoramento, & saluo eius prælationis, iuxta formam iuris emphytheotici agri. Coloni dicuntur deducti in aliquem locum agricolæ, agri colèdi causa, quemadmodum dicti coloni & coloniæ populi ad habitandum aliquò missi: à ciuibus ita differentes qui priores eo in loco erant, quàm coloni fuerint adducti. Et si alij superinducantur ad reparandas colonias, & antiqui & noui coloni rectè dicuntur. Et apud Ciceronem, coloni est, qui fundum pensionis colendum accepit à priuato: exemplo colonorū reipublicæ, qui vt plerumque ad captas bello ciuitates & agros incolendos, cum pensionis præstatione annua mittebantur: paucis exceptis, vt duodecim coloniæ Romanorum, quæ immunes à pensionis erant. Vnde coloniæ publicæ, & priuatorum: cum sint qui agros Reip. colant, & priuatorum. Alij coloni dicuntur adscripti, quibus lex seu conditio à maioribus constituta, vt eos perpetuò æternitatis iurè colonos retineat, ita vt illis non liceat ex his locis, quorum fructus releuantur, abscedere, nec ea deferere, quæ semel colenda susceperunt. Et domino fundi ita tenentur, vt sine pœna etiam suscipientis non possint abscedere. Cuius conditionis sunt coloni Palestini, Thracenses, Illyricani, & alij quidam. Illi enim perpetuò adhærent agro, vt nec momento quidem temporis debeant separari à gleba, vel honoris, vel alterius obsequij, vel officij causa, conditione quidem ingenui, sed actu, terræ cui adscripti, serui. Et ita quodammodo serui eorum, quorum possessio est. Attamen si coloni adscripti per triginta annos conuerint fundum domini, libertate quidem plena potiuntur, rus tamen proprium tenentur incolere. Originarij alij coloni, qui ex adscriptiis nati, eandem sunt conditionis ac patres, nomine tantum distincti, debentque & illi terræ inhærent semper, quam patres eorum colendam susceperunt. Inquilini coloni erunt, qui alibi, quàm vbi nati sunt, habitant, & agros colunt: vel qui alibi habitant, alibi agros colunt: vt propriè colonus, qui in agro, quem colit, habitat. Seneca, epist. lib. 13. Vlpianus in l. ager, l. 7. de verbor. signif. h in l. fundi appellatio, l. 1. c. 1. eod. tit. i Varro, lib. 2. de ling. Latina. k examinat gl. rubricar. in tit. de agricol. & cens. lib. 11. C. glo. in quibus caus. colo. c. 5. l. 1. eod. tit. c. 1. tit. 47. l. 1. forma de censib. in P. m l. ij penes quos, & ibi gloss. in verbo suis, de agricol. & cens. lib. 11. C. n & horū colonorū natura explicatur in l. 2. & 1. in quibus caus. coloni domi. acensar. post. lib. 11. C. tit. 49. i. d. l. 4. de agricol. & cens. lib. 11. C. o de quibus & inter. l. de coloni. Illyricanis lib. 11. C. tit. 52. p l. fin. de iure emphytheo. lib. 4. C. tit. 5. q Cic. pro Cæcina. r l. 1. vt nemo ad suum patrem cinius iusticiat. rubrica. lib. 11. C. tit. 52. s l. 1. de colon. Palestinis lib. 11. C. tit. 50. t d. l. de coloni. Palest. v l. 2. de coloni. Thracensib. lib. 11. C. tit. 51. x l. vnic. de coloni. Illyricanis, eod. lib. 11. C. tit. 52. y l. omnes omnino, l. 1. de feruit. lib. 11. C. l. 1. de coloni. nos, l. 1. de coloni. nos, cum similib. de agric. & cens. lib. 11. C. & in legib. rusticis Iustinian. tit. 1. c. 17. z d. l. colonos, l. 15. & proximè citatis lib. 11. a d. l. de coloni. Thracens. b l. 2. & 1. vt nemo ad suū patrem cini. recip. rusticanos, lib. 11. C. tit. 52. l. ne dicitur, l. 20. de agricol. & cens. vbi gloss. in verbo intelligitur, tradit differentias inter seruos, & adscriptiis. c l. penul. §. 1. de agricol. & cens. C. d l. 1. de coloni. Illyricen. lib. 11. C. l. originarios, 11. de agricol. & cens. C. e l. cum satis, l. 22. §. cum autem Anastasia, de agric. & cens. lib. 11. C. l. de fin. iuris, l. 13. & ibi glo. 2. de agricol. & cens. Trans

f Seneca, epist. lib. 13. g Vlpianus in l. ager, l. 7. de verbor. signif. h in l. fundi appellatio, l. 1. c. 1. eod. tit. i Varro, lib. 2. de ling. Latina. k examinat gl. rubricar. in tit. de agricol. & cens. lib. 11. C. glo. in quibus caus. colo. c. 5. l. 1. eod. tit. c. 1. tit. 47. l. 1. forma de censib. in P. m l. ij penes quos, & ibi gloss. in verbo suis, de agricol. & cens. lib. 11. C. n & horū colonorū natura explicatur in l. 2. & 1. in quibus caus. coloni domi. acensar. post. lib. 11. C. tit. 49. i. d. l. 4. de agricol. & cens. lib. 11. C. o de quibus & inter. l. de coloni. Illyricanis lib. 11. C. tit. 52. p l. fin. de iure emphytheo. lib. 4. C. tit. 5. q Cic. pro Cæcina. r l. 1. vt nemo ad suum patrem cinius iusticiat. rubrica. lib. 11. C. tit. 52. s l. 1. de colon. Palestinis lib. 11. C. tit. 50. t d. l. de coloni. Palest. v l. 2. de coloni. Thracensib. lib. 11. C. tit. 51. x l. vnic. de coloni. Illyricanis, eod. lib. 11. C. tit. 52. y l. omnes omnino, l. 1. de feruit. lib. 11. C. l. 1. de coloni. nos, l. 1. de coloni. nos, cum similib. de agric. & cens. lib. 11. C. & in legib. rusticis Iustinian. tit. 1. c. 17. z d. l. colonos, l. 15. & proximè citatis lib. 11. a d. l. de coloni. Thracens. b l. 2. & 1. vt nemo ad suū patrem cini. recip. rusticanos, lib. 11. C. tit. 52. l. ne dicitur, l. 20. de agricol. & cens. vbi gloss. in verbo intelligitur, tradit differentias inter seruos, & adscriptiis. c l. penul. §. 1. de agricol. & cens. C. d l. 1. de coloni. Illyricen. lib. 11. C. l. originarios, 11. de agricol. & cens. C. e l. cum satis, l. 22. §. cum autem Anastasia, de agric. & cens. lib. 11. C. l. de fin. iuris, l. 13. & ibi glo. 2. de agricol. & cens. Trans

De

e Horatius, li. Epod. ode 2.

rator baphij Syracufani, Sicilia: procurator baphiorum omnium per Africam: procurator baphij Girbitani prouinciæ Tripolitana: procurator infularum Balearium in Hispania: procurator baphij Tholonensis Galliarum: procurator baphij Narbonensis a. Balneatores sunt balnearibus mancipati obsequijs, quid dicuntur deterioris & vilioris conditionis, quam hiftriones ab Vlpiano b. Erant olim balnea, & publica & priuata, & nunc quoque alicubi. Publicum omnibus patebat, vt qui prohiberetur ab eo, posset etiam experiri actione iniuriarum c. Publicis & expensis fiebant ista balnea publica d. Sunt prouinciæ quædam, quæ balnearum habent necessariam & salutarem causam, ob æstus pellendos folijs, & fæces ob sudorem concretas depellendas. Cuiuscunque modi tamen sint constitutionis cæli loca, putarunt alij ad voluptatem potius & ad effœminandos homines balnea esse inuenta, & improbanda, nisi ad depellendos morbos, vel ex alijs de causis necessarijs adhibeantur: quo casu & clericis religiosi e, & omni die, etiam festo f, permittuntur. Atque cum rex Maurorum Toleram ciuitatem amisisset, & palantes milites eius adorti fuissent, & vicissent septem comites Alphonfi Sexti eius nominis regis Hispaniarum in loco vulgo dicto *Alcacar*

de *Conspicua*, Rex Alphonfus calamitatis huius causam suorum animis nimia mollitie effœminatimputans, balnea, aliæque id genus illecebras, quas Mauri Toleti constituerant, sustulit, & populum ad pristinam virtutem & seueritatem reducere est conatus s. Coqui inter artifices connumerantur à Caio h, & à Martino i, Iurisconsulti quod & tuentur Ludouicus Romanus k, & Felinus l, & Franciscus Crementis m. Andreas porro Barbat, multis disputat n, coquum habere officium: verum & officium & artem habere simul placuit o: & coquum principis habere dignitatem tuetur Baldus p. Neque etiam est qui ambigat, certa esse præcepta bene condendi edulia, si modò legerit librum Platinæ de honesta voluptate. Putant & alij, & verum est, partem vnam medicinæ in delectu ciborum, & in illis præparandis versari, quæ *salus* est. Sed nos de coqui consideratione, arte, & officio, alibi plura diximus q, quæ non repeto. Coquorum veluti officiarij, & administrati sunt laniones: quorum instrumenta quædam refert Paulus r, quæ pro lanianda, & vendenda carne necessaria illis dicit, nempè menas, trutinas, pondera, ferramenta, cultros, dolabras, &c.

a in libro qui Notitia prouinciarum vtriusque Imperij.
b Vlpian. in l. fed & si quid, de usufruct. l. 7. P. tit. 1.
c l. 2. §. si quis in muti, ne q. in loc. pub.
d vt videre est apud Plinium Secidum, lib. 10. Epist. 37.

e can. omnes qui, 23. q. 1.
f ca. peruenit, de cõfess. d. 3.

g Francisc. Tarapha. lib. de regib. Hispania. in Alphonfo 6.
h Caius, in l. si quid venditor, l. 18. §. fin. de edil. edict. l. 21. P. tit. 1.
i I. feruus legatus, l. 63. §. si ruus seruus, de lega. s. lib. 12. P. tit. 1.
k Ludu. Rom. in sing. 51.
l Felinus, in c. 1. in princip. de offi. & potest. iudic. de lega.
m Franciscus Clem. singulari, 98.
n And. Barbatia, ad tit. de officio ordin. o ca. ne natales, de constit. dist. 3.
p Bald. ad rubric. quis dicat, dux, march. in vrb. feudorũ, q. lib. 18. Syntagm. artis mirab. c. 26.
r Pau. in l. cum delationis l. 18. de fundo in fructo, &c. l. 31. P. tit. 7.

Syntagmatis iuris vniuersi libri decimoctauis Finit.

DE

DE MILITARIBVS PERSONIS, ET RE MILITARI LIBER XIX.

De militibus, & paganis, & militia inermi. Cap. I.

- 1 Militia ars est.
- 2 Homines milites, aut pagani. Paganus qui, eod. Et paganismus & propaganicum, & 3.
- 3 Semipaganus quis apud Persum.
- 4 Milites vnde appellati.
- 5 Latrones qui milites, & quare dicti.
- 6 Militia, & militum species.
- 7 Militia spiritalis diuisio. Angelorum militia eod.
- 8 Militia literaria in quibus inueniatur. Militia apparitorum, & aduocatorum. eod. Professores legum post 20. annos comites fiunt. eodem.
- 9 Militia palatina inermis que. Palatini milites diuersi generis. eod.
- 10 Militia ex casu que.
- 11 Militia honoraria.

Milites artem habent quædam quoque adquisitionem, vt alibi docuimus a: & ita inter artifices annumerari eos par est. Ab illis itaque nata & alia personarum distinctio, quæ, & publicas, & priuatas personas potest complecti: vt alij dicti sint pagani, alij milites. Pagani proprie dicuntur, qui habitant in pagis vel oppidis rusticis, à fontibus ita dicti: quia circa fontes soliti erant antiqui ædificare domos & villas, aquationis facilioris causa, vt ait Festus, sic ἀπὸ τῶν ἀγῶν η in a, Doricè mutato, pagi & pagani rustici. Vt & Persius b, semipaganum, videlicet semidoctum, non omninò ablutum, vel fatuum fonte musarum, qui Poëtas reddere dicebatur. Sic enim intelligo potius, quàm semirusticum, vt dicam semipaganum, quasi semifontanum, non omninò aqua fontis participem. verborum & contextus id docet.

*Nec fonte labra prolui caballino,
Nec in bicipiti somniasse Parmisso
Memini, vt repente sic Poëta prodirem.
Heliconicæ, & pallidæ, & que Pivenem
Illis relinquo quorum imagines lambunt
Hedera sequaces: ipse semipaganus,
Ad sacra vaturn carmen adfero nostrum.*

Sic opinor, Diuus Augustinus rectè vocat ethnicos seu infideles idololatrias, paganos, velut barbaros, & ignaros veræ legis. Et inde paganismus, error, siue infidelitas: quibus verbis & Cæsares

Christiani in eadem significatione, vsi sunt, titulis, ne Christianum mancipium hæreticus, vel paganus, vel Iudæus habeat c: & de paganis, & sacrificijs eorum d. Hinc sacrificia quoque pagana prohibita apud summos Pontifices e. Alio modo omnes pagani sunt, qui non sunt armati milites, vt apud Iuuenalem f:

---cuius falsum producere testem
Contra paganos possis, quam vera loquentem
Contra fortunam armati.

Et apud Suidam pagani etiam opponuntur militibus, etsi urbani sint, nempe ἀσπαστα, adfertque hunc locum, ἀσπαστα γυναικῶν, ἵε καὶ ἡ σπαστα καὶ ἀσπαστα. In iure nostro ciuili familiaris est hæc pagani dictio, pro eo qui non est miles s. Paganum peculium castrensè oppositum h Et paganicum ius, quod castrensè non est, dicitur, & habere in paganico i. Paganorum itaque tot erunt species & sectiones, quot supra hominum differentias ex qualitate distinctas commemorauimus, qui iure communi vt dicitur, nisi si quod priuilegium illis singulariter aliunde contingat. Neque itaque de illis plura, sed de militibus agendum erit. Milites, inquit Vlpianus k, appellantur, vel à molli-
tie, id est, per antiphrasim, à duritia quam pro nobis sustinent, aut à multitudine, aut à malo quod arcere solent, vel à numero mille hominum, vt miles sit quasi millesimus quisque: & ad priorem accedit Sextus Pomponius Festus l, ad postremam, Vallam m. Militum species eorum, qui regi adstant, Latronum est. Latrones, inquit Varro n, dicti à latere, qui circum latera erant regi, atque ad latera habebant ferrum, quos postea ab stipatione stipatores appellauerunt, & qui conducebant. Ea enim merces Græcis dicitur λήροισ. Ab eo veteres Poëta nonnunquam milites appellant latrones: quod vtique milites cum ferro, aut quòd latent ad insidias faciendas. Sic Ennius o: *Hæc effatus ubi, latrones aucta facebant.* Quibus & adstipularur Nonius. Idem Varro quoque p, rationem nominis militis significantius attulit. *Milites*, inquit, dicti, quod triuina millium primùm legio fiebat, ac singula tribus Tatiensium, Rhammensium, Lucerum, millia singula militum michebant. Militia omnis constat pugna, quæ est impugatio, aggressio, & defensio: Et quia varijs modis quis pugnare, obsistere & resistere dicitur, eadem similitudine, milites erunt diuersæ species, militia quoque diuersa, in nomine contentis in pugna & armorum ratione distinguenda. Idcirco vt paucis omnem euoluamus æquiuoci assinitatem, dico militiam, quo nomine & intelligi par est milites & arma esse vel spirituales, vel corporales, seu, vt loquuntur patres, carnalem q. Rusticam, spirituales, vel est purorum spirituum inter se, vel cum hominibus, vel animæ cum corpore: vel Eccllesiastica clericorum, vt secularis laicorum.

c lib. 1. C. tit. 15. d. eo. si. C. tit. 14. & tit. de Iudæis, ap. Greg. e. c. licet nobis, de præb. f. Iuuenal. Sat. 15. 16.

g I. Iustina, l. 7. de rem. lib. 12. C. l. ius nostrum, de reg. iur. §. 1. de test. milita. ap. Iustina. l. milites, l. 12. §. fin. de custod. reorum, lib. 48. P. tit. 4. l. hæreditate, l. 19. §. filius familias paganus, de ca. aren. pecul. in P. lib. 49. tit. 17. h l. fin. de inoffic. testa. C. lib. 3. C. tit. 28. i. l. de testament. militi. lib. 6. C. tit. 21. k Vlpian. in l. §. fin. de militar. testam. lib. 29. P. tit. 1. l. Sextus Pomponius Festus, lib. de verb. signif. m Latronum. Val. lib. 1. Eleganti. c. 14. n Varro lib. 6. de lin. Latina. o Ennius, annali. 1. p Varro, in 4.

a lib. 24. Syntagm. c. 3.

b Persius, in principio.

q in c. nisi bnd. l. 23. q. 1.

militare testatur, eisque fuisse capitale, si nomen suum militiae inscripsissent: nisi interdum penuria hominum. Quemadmodum factum Lacedaemoniis ad Messeniam pugnantibus, & Romanis in bello Punico accidit. Et Octauio & Lepido rempub. obtinentibus, seruus inter milites & numeros inuentus, de rupe Tarpeia deiectus est. Idemque Octauius victo Pompeio omnibusque imperij amulis, seruus in bello ciuili, ob bella in militiam adscitos & ita manumissos, dominis reddi iussit, cum illa manumissio, tempore bellorum coacta videretur vi bellorum, nec acclamatione populi, vel discessione senatus, quemquam dominum inuitum ad serui manumissionem cogi debere sentit. Et plinius, de duobus seruis à Sempronio inter tyrones inuentis à Tiberio responsum accepit, quia in numerum militum nondum essent: si lecti essent, inquisitorem peccasse: si vicarij essent, penes eos culpam esse qui dedissent: si ipsi non incerti suae conditionis se obtulissent, animaduertendum in illos. Meminit tamen Liuius, Titum Gracchum Volorum seruorum legiones libertate donasse, vt pugnant contra hostem. Fuerunt nihilominus bella per seruos rebellantes gesta, sed illa praeter ius belli censentur, & illegitima: quale ab Euno Syro in Sicilia, cum sexaginta millibus hominum excitatum, quos Perpenna tandem vicit. Vt M. Aquilius alios à Cleone Cilico in eadem insula coactos. Simile in Italia bellum seruile ab Spartaco & Chryso motum, à Q. Vario praetore, & M. Crasso tandem confectum. Fuit & aliud in vrbe, Herodiano Sabino duce tentatum. Non militabant quoque, de statu suo controuersiam patientes, aut ab hostibus redempti, priusquam se huiusmodi. Non proditores, transfuga, qui capite puniuntur, & pro hostibus potius, quam pro militibus habentur, non curiales, cohortales, decurionum filij, coloni, vel saluenfes, negotiatores, profugi, ad bestias damnati, in insulam deportati, exules, relegati, intra tempus exilij, rei capitalis criminis, adulterij vel aliquo iudicio publico damnati, qui parentes maleficos dixit. Cum Eupolis filius Sospolis Atheniensis, comicus Poeta, qui viceerat in septem fabulis, naufragio periisset in Helleponto, in bello Laconico, edictum factum est, ne quis Poeta militaret. Non coguntur quoque militare, qui vel priuilegio, vel aetate excusantur. Adolecentes Romani in toga praetexta erant vsque ad 17. annum, quo anno togam puram & virilem accipiebant. Et tunc in viros recepti, militaris aetatis esse incipiebant, & sic Titus Liuius in anno 17. constituit aetatem militarem. Nullus tyro, vagus, aut veteranus, aut census obnoxius ad militiam accedat. Remittebantur à militia inter Hebraeos lege Dei, qui aedificarent domum nouam, qui plantasset vineam, nec adhuc eam fecisset esse communem: qui desponderat uxorem, nec adhuc acceperat eam, formidantes, & corde pauidi. Habebant & olim quidam priuilegium, ne militarent nisi certo loco, quod tamen necessitas plerumque sustulit, vt cum Chathaginenses essent in Italia, & minus inuentus haberent duces, coacti sunt praeter sanctam vacationem militandi alibi quam in colonia, nomina sua dare militiae coloni maritimi, Hostienses, Alifaces, Auxuræ, Minturnenses, Sinuesani, Senenses, vt ait Liuius. Militare ex certis populi classibus Romae deligebatur, non ex omnibus centuriis: in quo repre-

hendit Marius Sallustius, dicens: huiusmodi oratione habita, Marius postquam plebis animos arreptos videt, propro commeatu, stipendio, armis, aliisque vilibus nauis onerat, &c. ipse interea milites scribere non more maiorum, neque ex classibus, sed vt cuiusque libido erat, capite census plerisque. Plinius refert fortissimos viros & strenuissimos milites ex agricolis gigni. Polybius de formando milite more Romano sic ait: factu delectu militum ex tribubus, sacramento tribuni singuli, maxime idoneum adigunt profiteri obtemperatum se ducibus proculdubio, atque eorum mandata se pro viribus executurum, deinde reliqui id omnes facturos sese ordine promittunt. Cingulum vt insigne militiae dabatur militibus, videlicet zona cum gladio. Quod colligitur ex Suida in Auxentio, cum enim, inquit, inberetur ille à Licinio imperatore ethnico vnam pedibus Bacchi subuicere, & ipse recussisset Christianus, iussusque id facere vel militiam relinquere, ille nihil cunctatus, inquit, zonam soluit, & alacer palatio excessit. Papinianus etiam in equestri militia, eum qui confestim cingendus est, inter milites numerat: vt priuilegijs vti militaribus possit, si iam assumptus sit in comitatu principis. Roma, inquit Polybius, ubi milites inuare adegerint, denunciatio die singulis legionibus eo loco, ad quem adesse debeant inermes, ex congregatis delignant minimos aetate, fortunaeque perquam tenuis in pilanos: iis adulescentes in eos, quos hastatos vocant; etate ac robore praestantes in principes: natu maximos in triarios, &c. Ex militibus legitimis quidam diuersa fortium nomina. Ab ordinibus, vt gregarij, manipularij, legionarij, triarij, &c. Alij à diuersitate armorum, vt caligati, quos viliores dicit Iustinianus, hastati, pilani, vnde titulus de primipilo, libro 2. C. de quibus subingit tubicines, à tuba qua caneabant, liticines, classicos à classe, &c. Sunt & equitum alij loricati, cataphracti, ex equo sagittis vtentes, leuis armatura, velites suae expediti dicti ab Aeliano, & à Dione, in Nerone, psylli: Alij grauis armaturae, &c. Alij electi, perpetui, additi, suffulti, ciues stationarij, stipendiarij. Carolus 7. rex Gallo- rum post Anglos à Gallia expulsos, regnum per bella exacta lacerum, praedijis munitionibusque firmavit, exemplo Caesaris Adriani. Et primum equestrium milium turmas centenarias, & quinquagenarias instituit, fuitque numerus cataphractorum Francicorum ad mille quingentos, qui in praedijis urbium collocarentur. Postea quinque millium pedum cohortes descripsit, habitusque delectus agrestium pedum, hos francos archieros dixere, quod liberi ab omni tributo fierent, dum militarent, & arcu sagittisque vterentur. Et isti regnicolae erant. Mortuo autem Carolo 7. tempore Ludouici II. ab eo Heluetiorum ad quinque millia stipendium accepere. Dicti & sagittarij franci Talpini, id est τάλπεινοι, humiles, rustici, & bucolici milites. Et qui eos virtute superabant militari, & exercitatione, aduenturarij, id est, ad omnem euentum parati, soldati seu solidati. Dehinc Francisc. rex septem pedestres legiones instituit. Legio 6. millibus constabat, praefectus eius colonellus dictus à colonia. Erant chiliarchi 6. singulis legati duo & signiferi. Et ij immunes. Iussit & is quinquaginta millia pedum deligi, quibus stipendium ab vrbe muro cinctis solueretur. Et iis aliud genus militiae additum euocatorum procerum, qui

y Sallustius, in bello Iugurthino.

z Plinius lib. 18. c. 5.

a Polybius, li. 6. histor.

b Papin. in l. pen. de milita. testa. lib. 2. §. P. tit. 1.

c Polybius, in 6. l. f. de milita. veste, lib. 12. C. tit. 40. e in §. quilib. aut. quib. mod. natur. offic. legit. coll. 6. tit. 1. in aurt.

f Liuius, in 5. belli Macedo. g vide Aelia. in re milit.

h I. l. §. An. de offi. praef. vr. lib. 1. P. tit. 12.

m Vegetius, lib. 2. c. 8. n Liuius, lib. 2. deca. 5. dum agit de oratione Spurij Licustini centurionis. o Varro lib. 4. de ling. Latin. De iure primipili, tit. de primipilo, lib. 12. C. tit. pen. p l. ex eo, de testa. in P. q l. de tyronibus, lib. 12. C. tit. 44. de horum scholis, in tit. de priuilegijs schola. lib. 12. C. tit. 30. r l. ex eo, de testam. milit. in P. t l. fin. de tyrosibus, lib. 12. C. n tit. 19. de ver. signifi. c. 21. v l. l. C. lib. 6. Comment. belli Gall.

1 Liuius lib. 7. deca. 2. praedijis.

2 Vegetius, lib. 2. c. 8. n Liuius, lib. 2. deca. 5. dum agit de oratione Spurij Licustini centurionis. o Varro lib. 4. de ling. Latin. De iure primipili, tit. de primipilo, lib. 12. C. tit. pen. p l. ex eo, de testa. in P. q l. de tyronibus, lib. 12. C. tit. 44. de horum scholis, in tit. de priuilegijs schola. lib. 12. C. tit. 30. r l. ex eo, de testam. milit. in P. t l. fin. de tyrosibus, lib. 12. C. n tit. 19. de ver. signifi. c. 21. v l. l. C. lib. 6. Comment. belli Gall.

24 Vegetius, lib. 2. c. 8. n Liuius, lib. 2. deca. 5. dum agit de oratione Spurij Licustini centurionis. o Varro lib. 4. de ling. Latin. De iure primipili, tit. de primipilo, lib. 12. C. tit. pen. p l. ex eo, de testa. in P. q l. de tyronibus, lib. 12. C. tit. 44. de horum scholis, in tit. de priuilegijs schola. lib. 12. C. tit. 30. r l. ex eo, de testam. milit. in P. t l. fin. de tyrosibus, lib. 12. C. n tit. 19. de ver. signifi. c. 21. v l. l. C. lib. 6. Comment. belli Gall.

25 Vegetius, lib. 2. c. 8. n Liuius, lib. 2. deca. 5. dum agit de oratione Spurij Licustini centurionis. o Varro lib. 4. de ling. Latin. De iure primipili, tit. de primipilo, lib. 12. C. tit. pen. p l. ex eo, de testa. in P. q l. de tyronibus, lib. 12. C. tit. 44. de horum scholis, in tit. de priuilegijs schola. lib. 12. C. tit. 30. r l. ex eo, de testam. milit. in P. t l. fin. de tyrosibus, lib. 12. C. n tit. 19. de ver. signifi. c. 21. v l. l. C. lib. 6. Comment. belli Gall.

qui ad bannum vocati suis sumptibus tribus anni mensibus militant. In summa sunt alij imperantes, alij qui eis obtemperant. Sic enim militaribus disciplinae conferabatur. Liuius ordinem obtemperandi & imperandi paucis sic refert: Cum pollua, inquit, fuit semel militaris disciplina, non miles centurionis, non centurio tribuni, non tribunus legati, non legatus consulis, non consul magistrum equitum, non magister equitum dictatoris parebat imperio. Decurio decem militibus vt plerumque, manipularis 20. id est, duabus decurijs imperabat, teste Volaterrano: cuius insigne fœni manipularis pertica alligatus, vt ait Ouidius. Vexillaris sub vexilli ductu habebat 183. milites: vt cohors sexcentos, quibus praerat tribunus, qui vnum signum ducebat, dictus ita, quod iura militibus suis tribueret, quos & sacramentis adigebat, & quae eorum erant, curabat, vt arma, vestes, valetudinem, & similia. Suffragio populi aliquando creatus, postea à militibus. Legioni praefectus sub se, nempe in legione, habebat sexaginta centurias, manipulos triginta, cohortes decem, & interdum plures, interdum pauciores. Nam erant legiones quaedam perfectae, extraordinariae, ordinariae, quadratae, &c. Legionem administrabat legatus, & absente praetore & quaestore. Plures, vt quatuor legati, quot legiones. Phalanx apud Macedones, Dardanos, Graecos, maior legione, & militum octo millia, vel miriadem, decem scilicet millia: de quibus videndus Vegetius. Ex his omnibus acies instruebatur, quibus & diuersae partes, & singulis praepositi diuersi. Erant enim variae formae aciei, frons, subsidia, cuneus, orbis, globus, forfices, ferra, alae, turres, vt scribit Gellius, & Aelianus. Centuriatae erant cohortes, centurijs praefecti centuriones. Primpilus, qui quatuor centuriones, & eorum milites regebat, isque & caput legionis dicebatur. Liuius Salonium tribunum militum & primum centurionem fuisse, quem nunc primipilum, inquit, vocant, tradit. Iulius Caesar P. Sestium Baculum dixit primipili centurionem, ab hastula, pilus dictus. Et hic aquilae vexillo praerat, & quatuor centuriones. Dicitur etiam à Liuio primus hastatus, pro primipilo. Pilum porrò quasi perillum, quod hostis ab eo periret, secundum Varronem. Qui in eos ordines scribebatur, milites dicebantur, non autem prius: nam prius erant tyrones. Proinde alij tyrones, alij veterani. Tyrones erant in scholis militaribus attem discentes, qui nondum erant scripti inter fortissimos milites: & idem postremum locum in scholis militaribus tenebant. In statutis militum ordinis sancti Ioannis Hierosolymitani, inter milites eius ordinis, filij Arnaldi dicebantur tyrones, qui nouè ordinem professi essent, si venissent ex Christianis, citra mare nati in terram sanctam: qui verò nati fuissent in terra sancta, & essent nuper ordinem professi, dicebantur Polani. Romanis veterani erant, qui à militia immunes erant, postquam per viginti annos militassent, vt ait Suidas, in verbo βέλταρος. Cum iis milites facit Iulius Caesar veteres, quos distinguit à modò conscriptis & ab imperitis rei militaris, quos tyrones dicimus. Alij voluntarij, alij inuiti. Et voluntarij volones dicti erant sunt. Gallis, aduenturarij, & soldats de bonne voye. Milites, antequam sacramento praestarent, primum euocabantur, postea addicebantur, & demum sacramento adigebantur. Euocare erat, ad diuersa loca diuersos cogere exercitus, &

delectu habito scribere exercitum: vt euocatio equestris, est computatio in numerum equitum. Additi milites, qui inclinante imperio tyrones nuncupati sunt. Sic intelligendus locus Liuij, merces seditionis, inquit, propostita, confestim seditionem exserunt. Nam & addicebantur multi, & ad Praenestini famam belli, nouas legiones scribendas patres censebant. Hinc inclinante imperio, tyronica cogere dici coepit, vt apud Ammianum Marcellinum. Caterum post electionem fiebat in ordines distinctio, inauguratio militum, & stipendiorum assignatio. Rursum militum sunt alij, qui praestant in officio, alij qui desciscunt, vt emanatores, desertores, perfuge. Erant duplicarij, quibus ob virtutem vt duplicia cibaria darentur institutum, teste Varrone. Alij verò milites nostri: alij hostes, praedones, latrones, latrunculi, perduelles, proditores. Alij à triumphis, & victorijs, & muneribus, quibus à principe vel ciuibus distincti, vt torquati. Donabantur milites corniculis argenteis, in signum strenuitatis, vnde corniculati. Item torquibus aureis, & cingulo, & baltheo, ob egregia facta, quae ornamenta hodie versa sunt in calcaria, & auri praecincturam. Hinc cingulo donari dicimus, more prisco, gladio percuti, & auratum fieri equitem, & illustri cinguli dignitate praecingi, vt apud Cassiodorum legimus. Plinius donatos etiam strenuos tradit, hastis puris, phaleris, torquibus, armillis, coronis, cinicis, aureis muralibus, grammineis praestantissimis, & alijs.

x inquit Liuius, lib. 1. deca. 5.

y Ammian. Marcell. lib. 19.

z Varro, lib. 4. De lingua Latina.

a Cassiodor. 3. Variarum, ad Colossiam comitem. b Plinius, lib. 7. c. 28. c de quibus a-bunde idem Plinius, lib. 22. c. 1. §. 5. & lib. 33. c. 2.

De sacramento militari, & missione à militia. Cap. 4.

- 1 Sacramentum militare duplex.
- 2 Iuramentum militare fiebat duci, pollicibus eleuatis, gladijs strictis, ceruicibus admotis. Auctoramentum militare quid eod. Iuramenti militis formula eod.
- 3 Missio à militia tres species, explicataque honesta. Veterani 20. ann. militauerant eod.
- 4 Vacatio militiae ex priuilegio data temporalis.
- 5 Veterani agris donabantur.
- 6 Missio causaria quae. Causarij milites eod.
- 7 Missio ignominiosa. Sacramento solui qui milites dicantur eod. Ex auctorari milites qui dicantur eod.

Sacramentum militare seu iuramentum duplex. Alterum est, quod praesides & milites limitanei in inauguratione & singulis annis, Calendis Ianuarij dicebant: idque proprie sacramentum nominatur. Alterum, quo milites duci suo obstringebantur, omnia se strenuè facturos quae praecipisset, neque deserturos eum militiamque illius, iurantes. Idque non solum pollicibus eleuatis fiebat, verum etiam strictis gladijs, ceruicibusque admotis perficitur. Sacramento autem exhibito miles habebat auctoramentum, id est, militandi in militia legitima facultatem. Cum delectus, inquit Gellius, antiquius fieret, & milites scriberentur, in iurandum eos tribunus adigebat in hoc verba,

d de hoc iuramento Suetonius, in Galba, & Cornelius Tacitus, in 1. & 18. e de hoc sacramento Liuius, in 2. & 5. deca. 3. & lib. 7. deca. 1. Polyb. in castramet. Roma. Veget. 2. de re milita. Nonius Marcellus, lib. 21. f Gellius, lib. 16. c. 4.

a Dio Nicias, lib. 1.

b Orosius, lib. 6. c. 30. c Plinius, lib. 10. epistol.

d Liuius, lib. 24. ab vrbe condita.

e Florus lib. 5. c. 26. f Florus li. 9. Abbreuia. Oros. lib. 8. c. 5. Aug. de ciuit. Dei, lib. 3. c. 26.

g Liuius in 4. h Vlp. in l. qui status l. 8. de re milita. P.

i Martia. in l. proditores, l. 7. de re milit. in P.

k l. 2. & 4. qui militat. poss. lib. 12. C.

l l. 3. c. eo. qui milit. poss. m l. vnica. negotia. ne militent, lib. 22. C. tit. 35.

n Arrian. in l. qui cum vno, l. 4. cum 8. §. de re milit. P. l. 2. §. miles, de iis qui mer. in fam. in P.

o l. de obsequ. à liber. & libert. parent. vel pat. praestand. in P.

p Suidas, in verbo, τάλπεινοι.

q Suer. in Aug. usto.

r Liuius, lib. 5. deca. 3.

s l. 1. de tyronibus, lib. 12. C. tit. 44. l. fin. de veteran. lib. 12. C. tit. 47.

t Deuter. c. 20. 1. Machab. c. 3. Iudic. 7. v Liuius, lib. 7. deca. 3. x vide Nico. laum Gruechij de comitijs Rom. lib. 1. c. 2.

verba, In magistratu C. Laliij, C. filij consulis, L. Cornelij P. filij Coss. in exercitu, decemque millia passuum propere, firum non facies dolo malo solus, nec cum pluribus. &c. Additque, Militibus autem scriptis dies praefinebantur, quo die adessent, & ut citati Coss. responderent: deinde ita concipiebatur iusurandum, ut adessent his additis exceptionibus, nisi baritance, quae causa erit, furus familiare, serua vindemiales, calenz adq. &c. Huic sacramento connexa missiois à militia tractatio, quae triplex erat, honesta, caufaria, & ignominiosa. Sacramento soluebantur in honesta missione, & in inhonesta aliquando, sed vt plerumque pro honesta: sacramento remouebantur in caufaria: sacramento abiiciebantur in ignominiosa, vt haec exemplis illustrauit Vuolphangus Lazius. Missio honesta fiebat, vel finito bello dimisso milite, accepto diplomate à duce suo: vel non finito, si annos stipendiorum quis compleuisset, ita emeritis stipendiis dimissione facta. Anni porrò viginti erant, per quos, antequam veterani dicerentur, & honestaria militia soluti oportuerat in legione vel vexillatione militasse, & tunc decursis omnibus stipendiis, & vacationem à ciuilibus habebant muneribus & honoribus, & priuilegia veterani. Ista dicuntur dimissi cum honore, quibus aetas, & iusta stipendia dicuntur adesse apud Cornelium Tacitum. Dabatur & militibus honestissimis vacatio militaria, ante illud tempus viginti annorum à principe ex priuilegio, vt plerumque per quinquennium. Data & anni Q. Fabio, & Q. Fuluio. CC. Dabantur & ex gratia vacationes centurionibus, quas remitti flagratum fuit sub Nerone. Sicuti & statutum sub Theodosio, ne quis vacationem obtineret à principe temporalem, nisi ex iustis causis, illisque probatis. Quae differrebat idcirco à veteranorum vacatione: quia illa temporalis & sine priuilegiis veterani, & ista perpetua & cum priuilegiis. Idcirco & veterani rude donati, in colonias mittebantur, vt pro nauata opera tot annos reipublicae agros acciperent, vt meminerunt Liuius, & Tacitus. Caufaria missio est, quae propter valetudinem corporis, vel aegritudinem animi à militia soluebat, quod quis ideo minus idoneus militiae renunciaretur, vt ob proeuctae aetatis senium, ob quod est & caufaria honesta missio. Et sic de similibus, vnde & militibus caufarij apud Liuium, & Tacitum. Ignominiosa missio est, cum quis propter delictum sacramento soluitur: ut proprie soluebantur sacramento veterani, exauthorabantur autem puniendi. Exauthorare est, insignia militaria detrahere. Sic enim & omnia priuilegia militaria vnà adimuntur, & ignominia notantur, & exauthorati,

De legibus militaribus. Cap. 5.

- 1. Militarum legem in tria capita digestio.
2. Armorum cura imposta militibus, & 3. 4. 5. 6. Arma in bello amittere vel alienare, militi capitale eod.
3. Clypei sui, num saluus esset, Epaminunda lethali ter vulnerati cura.
4. 6. 7. Gladium conseruare in bello & extra bellum, militibus boni commendatum vnde.
7. Gladium in palatio principis deferre prohibitum.

a I. milites, l. 1. s. missiois, de re milit. in P. l. 2. s. ignominia, de iis qui notant. in fa. l. lib. 3. tit. 2. b I. miles, ad leg. Tul. de a. dult. p. c Vuolphang. Lazius, lib. 4. comment. reipub. Rom. c. 7. d Liuius, lib. 9. de ca. 4. Martini. in l. militibus, s. missiois, & disto. s. ignominia. e I. pen. & l. si, de iis qui non implet. stipen. sacramento soluti sunt, lib. 10. c. tit. 5. l. i. viginti, de re milit. lib. 11. c. tit. 2. C. l. de excus. lib. 5. tit. 65. f Cornel. Tacit. lib. 10. Annal. g d. s. ignominia. h apud Liuium, lib. 3. de ca. 3. i Liuius, lib. 9. de ca. 1. k Cornel. Tacit. lib. 2. l. vnic. de iis qui à princip. vacat. acceper. lib. 10. c. tit. 4. m l. 2. de iis qui non implet. stipen. sacra. soluti sunt lib. 10. c. tit. 54. de priuile. vetera. in P. n Liuius, lib. 2. de ca. 3. in oratio. M. Popilij centurionis. o Cornel. Tacit. in l. sub. inem. p l. 2. s. ignominia, de iis qui nota. in fa. P. l. milites, s. missiois, de re milit. p. q I. pen. de iis qui non implet. stipend. sacra. soluti sunt, lib. 10. c. r Liuius, lib. 6. de ca. 2. s Cornel. Tacitus, in oratio. Drusi ad tumultuarias Illvrici legionis. t d. l. 2. s. ignominia & dicta l. milites, s. missiois, v vt apud Ammian. Marcellinum, lib. 24. x dicta. l. 2. s. ignominia. y d. s. ignominia, de milit. re. in P. l. re. legatorum, s. fin. de inter. & releg. in P. l. de iis qui non implet. stip. sacra. soluti sunt, lib. 10. c.

- 8 Arma deferre & habere priuatis prohibetur.
9 Senatus armorum tractandorum facultatem concessit.

Disciplina militaris suas leges habet paulò diuersas à communibus. cum & priuilegia multa sint huic concessa, praeter & contra iuris communis dispositionem. Has in tria capita distribuimus ratione rerum, personarum, officij, & modi militandi, & ratione negotiorum & priuilegiorum. De rebus primùm, id est, res militares constituemus, arma, annonam, vestimenta, hospitia, praedia illis distributa, & feuda, de quibus alibi. In personis, qui possint militare dicendum, de quo paulò antè. De officio eorum, in militia, & penis, si illud omittant. In negotiis porrò, & illis vetita, & indulta traduntur. Arma itaque milites magis tractare & scire, quam iura debent. Et inhibita illis aliorum, quam armorum cura & sollicitudo. Iustum militibus in bello cum periculo capitis arma feruare. Miles, inquit Modestinus, qui in bello arma amittit, vel alienat, capite puniuntur: humanè militiam mutas. Paulus iustif. consul. cum distinctione, arma alienasse, inquit, graue crimen est, & ea culpa desertioni exaequatur, vti quod interest. Nam si tibialo vel hymerale alienauit, castigari verberibus debet: si verò lorica, scutum, galeam, gladium, desertori similis est. Tironi in hoc crimine facilius parcitur; armorumque custodi plerumque eadem culpa imputatur, si arma militi commisit non suo tempore. Et Marcellus, arma postliminio reueri negantur, quod turpiter amittantur. Epaminundas in pugna Mantinea contra Lacedaemonios acriter vulneratus & lethiferè, pendente pugna noluit ferum spiculi infixi euellere: vbi autem pugna absoluta, quæsiuit, saluúsne esset clypeus suus, quo offensus & saluo, intelligens quoque fufos fuisse hostes, iussit euelli ferrum, dixitque, factis vixi, inuictus enim morior, & ita mortuus est. Lacedaemona mulieres filiis suis, quos in militiam mittebant, hoc mandare & praecipere solebant cum clypeum dabant, vt redirent, & suu tēto, & tēto tēto, aut cum eo, aut in illo. Monentes, vt aut scutum referrent, aut super clypeum mortui referrentur. Malebant enim strenuè mori filios, quam arma cum ignominia amittere. In quam ne incidere Romanus Marcus Catonis filius, Pauli Æmilij gener, cum post multa facinora egregia in pugna contra Macedonas, gladium amississet, non prius quieuit, quin inter hostium turmas, cum sociis iuuenibus multis prostratis, inter caduera animaduersum tandem non repetisset, dolens ne in manus hostium gladius suus perueniret. Chabrias Atheniensis cum fortissimè pugnaret in naui, ea in rostro percussa cum cepisset fidere, maluit in ea fortiter cum armis occumbere, quam omisso clypeo ad proximas naues enatare saluus. Neque leges eos militari priuilegio donati voluerunt, qui animum dependent, & turpiter voluntariè se dedunt hostibus, etiam armis victi. Sic Aristoteles, ποσάτλει δὲ ὁ νόμος, καὶ τὰ τῷ ἀνδρείῳ ἔργα ποιεῖν, ὅταν μὴ λυπεῖν τὴν τάξιν, καὶ δὲ φέρειν, καὶ δὲ πῆλιν τὰ ὅπλα, id est, lex autem, viri fortis muneribus fungi iubet, vt locum in ordine tenere, non fugere, non arma abiicere. De horum etiam ignominia Iocrates significat Lacedaemoni sententiam,

z I. scimus, s. de iur. delib. C. a. l. milites, de loca. C. l. milites, & l. milites, de re milit. lib. 12. c. b. Modest. l. 1. s. miles, de re milit. in P. c Paulus in l. quicomatus, l. 1. s. arma, de re milit. d. l. 2. de captiuis & postliminio reuer. lib. 49. P. tit. 15. e Æmil. Probus in Epaminund. Diodor. Sicul. l. 15. Biblioth. Paul. in Arcadicis. Cicero, s. epistola ad Lucillum, Q. filium. Valerius Maximus, l. 3. c. 2. f vide Plutarch.

g Plutarch. in Vita Paul. Æmilij.

h Æmil. Probus in eius vita.

i Pau. in l. postliminio car. l. 17. de captiuis & postlim. reuer. lib. 49. P. tit. 15. k Aristoteles, s. Ethicor.

a Iocrates, o. 1210. de pace. b Aristotel. 2. Rhetoricor. c Inf. Caesar, lib. 5. de bello Gallico. d Xiphilinus ex Dione, in Galba. e Idem Xiphilinus, in Nerone. f s. nemo, & s. ad palatium comitis, de pa. c. tenenda, in vrb. fendor. l. vnic. vt armo. v. f. i. c. i. p. r. i. c. i. i. t. e. r. d. f. i. l. i. b. 11. c. 11. 46. excepto casu, l. i. de prapof. facri cubi. cu. lib. 12. c. tit. 5. g toto tit. de armis in authenticis, colla. 3. tit. 11. vnic. i. quorum vsus interdicit. est l. 15. c. Theod. tit. 15. h s. si quis rusticus, & s. mercator, de pace tenen. l. 2. Fen. dotum tit. 27. i Marti. in l. r. ad leg. Tul. de vi pub. lib. 48. P. tit. 6. k Vlpia. in l. 2. ad l. Iulia, de vi pub. P. l. Claudian. in laudib. Stillicon.

sententiam dum ait, eos qui pro regibus non autem mortem oppetere in praelijs, maiore ignominia affici, quam qui ordines relinquunt, & clypeos abiiciunt: & alibi Aristoteles, αἰσχροὶ εἶσι, ὅσα ἀπὸ κακίας ἔργα εἶναι. ὅταν ἀποβῶνται ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, id est, turpia sunt & flagitiosa omnia, quae oriuntur a nequitia: veluti arma abiicere, & fugere, quae oriuntur ab ignavia, seu imiditate. Apud Iulium Caesarem, miles quidam qui in bello Britannico clypeum amiserat, quamuis victor, tamen ab imperatore veniam petiit. Arma itaque sunt propria militum insignia & instrumenta, quibus nec honestum illis est carere, & opprobrium ea amittere. Quod mordicus Galba sensit, & defendit aduersus aliorum opinionem aduersariam: is enim ob alia laudatus ridebatur maximè, quòd in itinere semper gladium accingeret iam senex, & corpore imbecillis. Alius Theridates Romam veniens, vt videret Neronem, cum Nerone conueniret, iussu gladium quem gerebat deponere, noluit, sed potius maluit eum clausi vagina affigere: receptum enim erat & obseruatum antè, ne quis in domo seu palatio principis arma deferret sine eiusdem permissione, & eius rogatum f. Hocque etiam militibus vetitum, qui alioquin alibi deferre possunt, & debent. Adempta aliis, id est, non militibus, facultate, quibus nec fabricare, nec quibus permillum fabricare, vendere priuato, cui nec habere licet, permillum est. Nec licet rustico lanceam, gladium, vel arma portare. Non mercatori, nisi pertranseat prouinciam, quo casu gladium suum sellae alligare debet, vel vehiculo, non vt quem lædat innocentem, sed vt à prædone se defendat. Lege Iulia, inquit Martianus, de vi publica tenetur, qui arma, tela domi suae, in agris, vel in villa, praeter vsum venationis, vel iuuenis, vel navigationis coegerit. Nisi, vt excipit Vlpianus, Arma commercij causa habuerit, hereditateve ei obuenerint. Annotatum quoque est antiquitus à senatu Romano, armorum mouendorum concedi facultatem etiam sub Romulo primo Romanorum rege, vt scribit Claudianus, his verbis,

Neglectum Stilico iam per tot secula morem Retulit, ut ducibus mandarent praelia patres, Decretoque togæ fœlix legionibus iret Tesseræ.

De annonam militari. Cap. 6.

- 1. Annona ciuiles.
2. Annona militaris, & in quibus aduibus quotidie praebeatur.
3. Opinatores qui, & officium, & 4. Annona eraria qua. eod.
5. Annonam exercitui missam nemo priuatus emere potest.
6. Tribunorum officium circa annonam.

Vnt in iure redditus seu pensiones, quæ panes ciuiles dicuntur, quandoque annonæ ciuiles, & salaria in diuersis speciebus de publico ministrata. Quandoque & de priuato. Annonæ militaris erant ea, quæ victus causa dabantur militibus. De annonâ hac & publica, nos alibi, vnde pauca subnectam. Præbebant autem qui eroga-

bant annonam militarem, tempore expeditionis, in dies duos bucellatum, in tertio panem: vno die vinum, alio die acetum: vno die lardum, bi duo carnem veruecinam. Singulis diebus annona itaque præbeatur, & per capita, id est, singulis, vt dictum est. Erant & alia quoque, stato tempore, intra annum præbenda, quæ si tunc recusarent, sisco post annum deferrebantur. Nec eorum quæ quis petere potuisset tempore fertilitatis, aut recusasset, poterat repetere tempore caritatis pretium. Post calendas Nouembres militibus pro annonâ vini, vinum nouum, non vetus tribuebatur: quoniam veteris dispendiosa esset erogatio. Tribuebatur & equitibus fœnum. Vt annonarias species exhibebant, opinatores dicuntur, qui exigebant à prouincialibus, cum quibus nec poterant commercium inire, aut ab illis species mercari, ne fraus ita annonæ fieret, & inlisteret vt id quod debetur, intra anni metas acciperent. Distribuebant autem illi per breuia, seu pictata authentica, vel in speciebus, vel æstimatione facta, vnde & ærariæ dicebantur annonæ: fideliter ab actuario seu erogatore, prout iuramentum eorum profiteretur, præstanda. Quas si quis immutauerit, pœna sacrilegij, quia violantes constitutiones principis, puniuntur. Officium quoque opinatorum, species delegatos annonarias curare excoqui, vt panis bucellatus coquatur ab iis, quibus priuilegium singulare immunitatem nõ præstat vel consuetudo. Caterùm si non præstat vel consuetudo. Annonam exercitui missam, nemo emere potest: & qui comparauerit, si honestioris fortunæ, confiscatione bonorum multatur: si abiectionis, capitali supplicio afficitur. Officium tribunorum etiam est, frumentationibus comilitonum interesse, frumentum probare, mensuræ fraudem coercere.

De veste militari. Cap. 7.

- 1. Vestes militares quo tempore anni dabantur. Canon exactus ob vestem militarem eod.
2. Stipendia militum vestes, annonam, tergora bouum, arma.
3. Nudi pugnabant Heruli, & Gessata.

Vemadmodum militibus statè anno næ erant, sic & vestes certis temporibus illis præbebantur, à calendis Septembris vsque ad calendas Aprilis. Aliquibus, fortissimis videlicet & honoratioribus in pretio, aliquibus autem, vt gregariis in specie. Et ad harum vestium onera canon ex prouinciis exigebatur. Tradit Liuius militibus in stipendia datam nõ solum pecuniam, sed etiam vestimenta, potissimum hyeme, & frumentum: distributa & in stipedia militibus tergora bouum, vt inuuit Cornelius Tacitus, dum ait Drusum Frifis transthenanis populis tributum iussisse, vt in stipendia militum tergora bouum præberent. Sic & Polybius tradit, arma, vestes, & frumentum, quæ militibus dabantur, imputari eorum stipendiis. Plutarchus tamen, lege Semproniana tradit, immixto stipendio, cuiuslibet militiam datam vestem. Forfan Heruli vestium militarium indigni non fuerunt, vt Romani, nam ij pugnare nudi soliti erant, folijs campestribus pudenda

q l. de erogatio milit. anno. lib. 12. C. tit. 8. r l. fortissimi, l. 6. de erog. milit. anno. lib. 12. c. tit. 8. s nulli militarium, l. 7. eo. t l. iubemus, l. 10. eo. v l. prouincialium commodis, l. 8. eo. tit. 2. x l. opinatores, l. 1. r. & l. iis scolaribus, l. 14. de erog. milit. anno. l. de excoctio. & translatio. milit. anno. lib. 12. c. tit. 39. y d. l. opinatores, & l. 2. de susceptor. lib. 10. C. tit. 70. z l. missi opinatores, l. 7. de exact. tribu. l. 10. C. tit. 19. a l. excellencia, l. 9. de erog. milit. anno. b l. avarij, l. 1. de erog. milit. anno. c l. septem die bus, l. 2. l. an nonas, l. 5. cod. tit. C. d l. inbemus per hanc, l. 16. eo. tit. e l. lege repetita, l. 13. eo. tit. f l. 1. & 2. de excoctioe & translatio. milit. anno. l. 11. c. g l. 47. in legib. Iustiniani militariibus Græcis. h l. officium, l. 1. s. fin. de re milit. i l. 1. de militari vestib. lib. 12. C. tit. 40. k l. 1. eo. tit. de militari veste, C. eod. l. 1. & 3. C. eo. in Liuius, lib. 3. de ca. 1. dum agit de Pub. & Cn. Scipionij literis ex Hispaniis ad senatum missis, & lib. 6. seq. n Cornel. Tacitus, 4. Anna. o Polybius, l. 6. p Plutarch. in vita Gracchi.

Cicero, pro Caelio. b Vulcatius Gallicanus, in Auidio Cassio.

pendenda regentes, vt scribit Cicero a, & Vulcatius Gallicanus b. Polybius Gessatas huiusmodi describit. Qui trans Alpes, inquit, Rhodanum habitant, & propterea quod militiam mercenariae obeunt, Gessata vocantur (nam id ea dictio significat) reges habebant, bello Insubrum Gallorum cum Romanis peracto, Congolitanum & Anerostem, cum Boiis & Insubribus pugnantes contra Romanos, ob magnitudinem animi & incredibilem gloriae cupiditatem abiectis subligaculis & scutis, nudi tantum ante omnes stabant, rati per eum modum aptiores sese & magis expeditos ad bellum fore: si quidem densa in his locis sentes implerent vestes, & usum armorum praeferrent.

c Polybius, li. 3. histor.

De hospitibus militum. Cap. 8.

- 1 Hospitium alimentis connumeratur.
2 Hospitia militaria in castris tentoria, & alibi domus.
Hospitiorum designatores, mensores, eod.
Metator quis, eod. Metatum quid, eod.
Metationis castrorum forma, eod.
Tentorii erigendi vel deponendi in castris lex, eod.
Fourriers, quare nominati, eorum poena si quid extorqueant ob liberationem hospitij, eo. & 11.
Hospitiis signati nomen delere, falsi habet poenam, eodem.
3 Hospitiarum militum leges quadam.
4 Hospitiij diuisio inter dominum, & hospitem militem vt fiat.
5 Hospitiij nomine qua militibus hospitibus debentur.
6 Salgama qua hospitibus praebenda.
7 Metatoris liberatio ab hospitio, non potest alio hospitio onerari.
8 Hospitiij onus patrimoniale munus, & qui eo non teneantur.
9 Hospitiarum immunitas alios non onerat.
10 Hospitia militum euntium in bellum, & redeuntium ubi debent constitui.

Inter alimenta, & hospitia ad habitandum connumerari, quia sine his non potest commodè quis viuere, palam est: quamquam hospites inter peregrinos sunt, nec propriè habitare dicantur. Erant hospitiorum militarium duae species, in castris videlicet, & in domibus: in castris tabernacula & tentoria erant. Qui ea hospitia distribuabant mensores & designatores à Vegetio dicti. Metatores vocant iurisperiti, & mensores etiam. In castris metatum, erat spatium loci, intra quod militem se continere & hospitari oportebat. Et Sidonius Apollinaris.

Contrahis, aggredieris, superas, includis, & vt te Metato spatio castrorum sardica vidit, Obsidione premis.

De castrorum metatione & de forma seu figura, & quae obseruanda in illa, plura colligit Alexander ab Alexandro, quae apud illum videto, & apud Polybium, vbi & lex, ne cui militum prius liceat erigere, vel deponere tentorium suum, quam tribunorum imperatorisve tentorium erigatur deponaturve. Signabant creta, vel alia remetatores hospitia manu propria, nomine hospitum in foribus domus: quod si quis deleuisset, falsi poena tenebatur: à foribus & hodiè isti vo-

d l. verbo videtur, de verb. signi. p. e l. 1. s. habitare, de his qui deecer, vel ef fude. in p. l. de uotum, l. 5. de metat. l. 12. C. f Vegetius, 2. de re militari. g l. 1. de metat. & epidemetic. libr. 12. C. tit. 41. h l. 1. & 2. de metat. & epidemetic. l. 12. C. l. 1. de menfor. eo. lib. 12. c. tit. 28. i Sidon. Apollin. in Panegyrico Anthemio dicto. k Alex. ab Alex. lib. 1. ge. n. dia. c. 12. l Polyb. lib. 6. ep. vid. Iosep. de bell. Iudai.

m l. 2. de metatis, lib. 12. C.

cantur qui metati, apud nos fourriers, mareschals de logis. Leges de hospitibus militum dictae sunt: quarum prima erit, vt illicita ministeria sub praetextu adiuantium militares viros, ad concutiendos homines procedentia prohibeantur, & deprehensa coercentur à praeside prouinciae. Et caueatur, ne tenuis vitae homines, sub praetextu aduentus officiorum, vel militum, limine vnico, id est, eius quod pauperi necessarium est, vel limine seu habitaculo vnica, vel breui supellectili, ad aliorum vsus translatis, iniuriis vexentur. Ne quid sub nomine militum quod ad utilitates eorum in commune non pertinet, à quibusdam propria sibi commoda inique vendicantibus, committatur. Lex alia diuisionis domus inter hospitem, & dominum, qua insolentia militum continetur, vt distincta domo in tres partes, duas dominus sibi liberarum habeat, tertiam verò, hospes: ex tribus primam eligit primùm dominus, secundam hospes, tertia domino relinquatur. Nisi hospites illustres sint: quia tunc media domus pars iis relinquatur. Eo tamen in omnibus his obseruato, vt ergasteria mercium causa, extra diuisionis partes dominis libera sint: nisi equites hospites sint, quibus si stabula deficiant in domo, pars aliqua ergasteriorum sine magno incommodo domini, stabulo deputatur, poena aliter quam diximus tentantibus, si illustres sint 30. librarum efcas. Quinimo & miles, qui ea exigit, & dominus qui etiam ea spontè exhibet, poena affici debent. Ideo enim stipendia, & annonae milites accipiunt, ne prouinciales onerentur. Forfan veterum non erit salgama rustica militibus petere, videlicet τὰ τὰρῆα, quae condita ad vsum domini seruantur, vt puta mala, pyra, ficus, uuas, rapas: nam ea vili pretio sunt, vt innuit Columella dum ait: Tempore non alio vili quoque salgama merce, Capparis, & tristes inula ferulae, minaces plantantur.

Verum cautum, ne quis militum, aut tribunorum, aut praepositorum, salgami nomine exigat ab hospitibus suis culcitra, oleum, lignum: nec etiam volentibus iis hospitibus auferat: neve balneum à domino aedium postuler. Liceat propria auctoritate militem expellere cuique domino, si praegravandi causa in possessionem venerit, nec crimen aliquod pertimescat: cum arbitrium vltionis suae sibi sciat esse concessum. Qui 7 hospitia praebuerunt metatoribus, siue quolibet pacto eis satisfecerint, nullam vel pensionis vel disputationis domus gratia molestiam sustinere coguntur. Hospitiij onus, munus patrimoniale est. Idcirco quemadmodum diximus à muneribus patrimonialibus liberos quosdam esse, sic & ab hospitibus quosdam releuari annotandum est: quamuis non omnes, qui à patrimonialibus excusantur, ab hoc immunes sint, sed quibus indultum lege est: quales sunt archiatri principis, & vrbs Romae, literarum magistris, & artium liberalium professores, insignesque pictores, & doctores legum, scilicet professores. Item consules, & patrij tres domos habent ab hospitio liberarum, & haeredes eorum: horum filij, pater, mater, soror, frater, vxor, duas, Consules tantum duas semis, & haeredes eius vnà semis. Si solum consul, eodem modo, Praefecti & magistris

n Vlpia, in l. 1. lictas, l. 6. s. licta ministeria, c. l. s. seq. de off. praef. lib. 2. p. tit. 8.

ol. 2. de metat. libr. 12. C. & l. hac leg. 10. s. si qui illustres, eo. tit.

p l. deuotum, l. 5. de met. lib. 12. C. l. 3. de ergo. mili. anno. lib. 12. C. l. 3. ne rustici ad vlum obsequ. de uocem. libr. 12. C. tit. 54. q d. 1. l. 3. de erogat. milit. anno. r Columella, lib. 10.

s l. vnic. de salgama hospit non praeb. lib. 12. C. tit. 47. t l. hoc prope dū est, de metat. lib. 12. C. v l. deuotum, l. 5. eo. tit.

x l. omnes, l. 6. de metatis, lib. 12. C. C. y l. 3. de munerib. patrimonial. lib. 10. C. l. 3. s. manus, de munerib. & honorib. in p.

z l. archiatrios de metatis, lib. 12. C. l. 1. de medicis, & l. 1. de p. fess. & medicis, lib. 10. C. tit. 52. l. 1. s. in. de munerib. & honorib. in p.

a in l. hac leg. 10. de metatis, lib. 12. C. b l. fin. eo. tit. de metat. c l. cum eos, l. 3. C. eo. tit. d l. fabricensium, C. eo. e l. omnes qui, l. 9. de metat. lib. 12. C.

f Iustini, in l. deuotissimos, l. 7. de metatis, lib. 12. C. g Plutarc. in Pompeij vita. h l. Ordonnances du Roy François sur le fait de laguerre, art. 3.

i ead. constit. art. 7. & 8.

k ead. constit. art. 23.

l eo. art. 26.

De officiis militum & poenis in illis delinquentium, Cap. 10.

- 1 Militare crimen quod dicatur.
2 Militares leges de non detrectanda militia, de se non dedendo, de obedientia praepositorum mandatis.
3 Pugnandum non esse, nisi iussu imperatoris exercitus, exemplis vindictae docetur.
4 Militum contumacia plebenda.
5 Militibus vallum, aut agmen non licet excedere.
6 Miles manus inferens, aut eum deserens, aut contumax praeposito quomodo puniendus, & 12.
7 Seditionem mouens in exercitu miles, vt puniatur. Commilitonem vulnerantis poena, eod.
8 Leges de disciplina militum ab Aureliano praescripae.
9 Pugna initium apud Romanos praecedebat adoratio Dei. Religio in castris obseruata, eod. Penitentium in pugna obseruatio, eod.
10 Miles ab auditu tubae distans inter hostes.
11 Miles desertens à via iuerante exercitu puniendus.
12 Ordines deserere poenam habet capitale. Custodiam deserere capitale, eod. Sortitio ad poenam militare supplicium, eod. Stare poena militaris, eod. & 15. Scutum praef. ferre poena militaris, eod.
13 Stationem relinquere capitale.
14 Militiam duplicem nemo habeat. Commeatum quo tempore militibus dare non liceat.
16 Desertionis crimen diuersum & poena, & 17. Desertor quis, eod. Emenfor quis dicatur, eod.
17 Fugitiuus quis, Erro quis, eod.
18 Pugnantis alius non pugnare capitale, & 21.
19 Poena militaris milites inter sarcinas & captiuos ponere, fractis hastis.
20 Miles iniussu magistratus, ne alio se transferat.
21 Miles ne commilitonem pugnantem deserat. Transfuge qui.

& magistris militum, dum viuunt, duas: haeredes eorum, vnã: magistris officiorum vel quaestores, vnã semis: haeredes eorum, vnã. Comites domesticorum & protectorum, sacrarum vel priuatarum largitionum, singulas: haeredes eorum, dimidias, vt statuit Arcadius. Immunes quoque facit Leo decem tribunos post primicerium, ab hospitibus in domibus, quas habent in vrbe Constantinopolitana. Item & praetoria ordinariorum iudicum, & fabricensium domus. Qui autem immunes ab hospitibus sunt, non debent, vicinos onerare: nec debent, vt illi onerentur, immunitatem impetrare. Caeterum & annotandum est, militibus ex bello redeuntibus, vel in bellum euntibus non semper hospitia in domibus priuatarum constituenda esse: sed & in turribus murorum iuxta solum, non autem in superioribus conrignationibus, forsan metu prodicionis, sed in pe-deplanis, vt loquitur Iustinianus. Sed & Plutarchus notat, morem fuisse Romae, exercituum ducibus vrbem non ingredi. At dum in praesidio milites sunt, placuit Fracisco, eius nominis Regi Gall. intra mœnia vrbiū hospitari debere, vtq; si quis ex ciuibus, vel caminum vel stabulum domus suae corruperit deiecerit, ne milites reciperet, domo ita illis reddita inutili, cogere tur refarcire & reficere, & mobilia inde ciecta restituere in formam pristinam. Caeterum supellectilia militibus concedi: cum inuentario iudice loci auctore, & ex eodem restitui, antequam inde migrent. Edidit & idem rex caput aduersus metatores militum, vt si quis praetextu officij aliquid à dominis domorum extorserit, ne ibi signaret vel designaret hospitia, furca suspendatur. Demum vt qui ab exercitu cum commeatu impetrato & subscripto à suo duce recedunt, non hospitentur gratis, sed in publicis hospitibus, more aliorum viatorum.

De praediis & castris militibus assignatis. Cap. 9.

- 1 Praedia militaria. Praedia in vsum vel opem militiae à priuatis relictia.
2 Chastella militum limitanea.
3 Magistri militum cura circa castella limitanea.

In feudorum tractatione docuimus, aliquando distributos fuisse agros possitissimum limitaneos militibus, vel pro onere militiae, quos ipsi suo labore curarent, eosdem & defenderent, omni tributo remisso, de quibus iterum non loquar, sed addam, & à priuatis etiam in vsum militiae fundos relictos aliquoties, vt ex illorum pronentibus militibus frumenta darentur. Erant & castellorum loca, in oris regni, quae ab aliis quam à militibus non poterant detineri, vt si priuati castellani inuenti essent non milites, capitali sententia plebentur. Quia priuato custodia limitis imperij committi non debet, propter periculum vicini hostis & prodicionis. Quinimo & cura magistris militum olim erat, ob eundem metum, vt etiam castella per milites possessa limitanea, & ciuitates per limites constitutas, quae ad iustam magnitudinem accedebant, ita disponeret & circumcideret, vt per paucos possent defendi & turò conferuari.

Officium regentis exercitum in duobus consistit, videlicet in danda & seruanda militari disciplina. Quam qui offendunt, militare crimen committunt: vt si extra hanc disciplinae rationem delinquant, commune crimen admittere dicuntur. Leges militares formulam & viuendi, & officij praescripserunt, quarum aliquas recensere, additis poenis eorum qui ab his declinant: & ita delictum militis est, quod aliter, quam disciplina militariae exigit, committitur, vel segnitie, vel contumacia, vel desidia. Prima erit, ne quis munus militiae detrectet, nec se vel suos subtrahat, alioquin poena imminente legibus imposita. Ne se dedat cui non licet, hocque crimen augetur, vt in caeteris delictis, dignitate, gradu, specieque militiae. Obediunt milites praepositis, & mandata eorum exequantur: aliter peccatum desertoris subeant. Ne prohibita à duce faciant, vel mandata omittant: alioquin capite puniuntur, etiam si res bene gesserint. Q. Fabius Rutilianus magister equitum à Lucio Papyrio eurfore dictatore virgis iussu cepti, quod exercitum eduxisset aduersus Samnites sine eius iussu, quauis eos fudisset, vt & Postu-

s l. officium, s. x. de re milii. p. lib. 49. tit. 16.

t l. 2. eod.

v l. omne delictum, l. 6. eo. x l. 4. s. grauius autem, & s. seq. eod. y l. 2. s. si praefides, eo. z l. 3. s. in bello, eo. de re mi li. l. 1. omne delictum, s. contumacia, eo. si mil. lex 12. in militarib. Iustini. b Valer. Max. li. 4. c. 2. Euro pi. li. 2. Plin. li. de vit. illustribus.

mius Tiburtus, & Manlius Torquatus, filios etiā prouocatos ab hoste & victores, iusserunt occidi quod non expectato Imperatoris iussu pugnassent. Et multo grauior contumacia erit ipso contemptu. Nam vt docet exemplo & responso Pub. Craffi Mutiani Gellius, corrumpitur & dissoluitur officium Imperatoris. si quis ad id quod iustus est, non obsequitur, & consilio ducis non confiderato. arbitrio respondeat. Qui agmen excesserit, ex causa vel fustibus caditur, vel mutare militiam solet. Nec non & si quis vallum transcedat aut per murum castra ingrediatur, capite punitur: si verò fossam transiit, militia reicitur. Hoc enim & in muris publicis & fossis capitale pepercit fuit crimen. Qui manus intulit prapposito, capite puniendus. Augetur & hoc crimen qualitate, seu dignitate prappositi. Sicut & contumacia, irreuerentia omnis aduersus ducem vel prapfidentem militis, capite punienda est. Eadem capitalis poena ei imposita, qui prappositum suum deseruit, vel protegere noluerit. Ad contumaciam seditio pertinet mota inter milites, quæ si atrox, capite punitur: si intra vociferationem, vel leuem, habet è gradu militiæ reiectionem. Lex Rorarij inter Langobardos, animæ, id est vitæ periculum in eos statuit milites, qui contra principem, vel in eum quem illis prapposuerit, eam mouerit. Scipio Africanus, in castris Hispaniæ seditiosos milites, nudos protrahi iussit, & ad palmum deligatos, virgisque caesos securi percuti, vt author Liuius. Sed plura alibi de seditiosis suo loco in crimine læsæ maiestatis humanæ. Porro qui commilitonem vulnerauerit, si quid è lapide, militia reicitur: si gladio, capite plectitur. Leges militares Aurelianus Cæsar tribuno præscripsit huiofmodi: *Nemo pullum alienum recipiat, ouem nullus contingat, vnam nemo auferat, segetem nemo deterrat, oleum, sal, lignum nemo excigat, arnona sua quisque contentus sit. De præda hostium, non de lachrymis provincialium habeat. Arma terfa sint, ferramenta Samiata, calciamenta fortia: vestis noua veterem excludat. Stipendium in baltheo, non in popina habeat. Equum saginarium suum desiciet, captum animal non vendat, vulum ceruariatum communiter curet. Alter alteri quasi seruus obsequatur, à medicis gratis curentur, aruspiciibus nihil dent, in hospitibus caute se agant. Qui aliter fecerit, vapulet.* Romani quoque, qui maius momentum in religionis obseruantia, quam in vincendis hostibus posterunt, initio pugnae ex more Deos suos adorare & venerari soliti erant. Lacedæmoniis ante plenilunium in aciem prodire, lege non licebat. Aliquando & Iudaicus populus à bello abstinent sabatho, ob Dei honorem: donec necessitas Machabæos legem & vitam illo die arma sumere coëgit. Lex alia militaris, militem ab auditu tubæ exercitus distantem, in hostium referebat numerum. Alia Alexandri Cæsar, vt si quis de via in alienam possessionem deflexisset, pro qualitate loci aut fustibus subiiceretur in conspectu eius Cæsar, aut virgis. Sic Philippus rex Macædonum Aphthoni flagris cecidit, quod cum sitiuisset, acie deserata, digressus ab itinere in publicum hospitium diuertisset. Refert & Appianus eos qui seditionem in exercitu concitassent, qui custodiam, aut ordines in bello reliquissent, forte delectos morte multatos. Est enim digna obseruatione lex, ordines ne quis deserat. Atque poena aliquando non seruati ordinis, ignominia causa

stare, & scutum præ se ferre. Qua damnatus sub Lyfandro classis Lacedæmoniorum præfectus Dercyllides à Pharnabazo accusatus. Suidas autem apud Romanos capitale fuisse tradit deseruit fæ munus suum, stationem seu aciem. Modestinus eum qui stationis munus relinquit, plusquam emanforem esse dicit, & pro modo delicti, aut castigari, aut gradu militiæ deiici. Et ex eodè, legio si deficiat, solet militia auocari. Gratia. Valens, I theodos. CCC. iubent, ne milites & tribuni per possessiones vagentur, sed vt remaneant cum signis propriis, & in mansionibus solitis ac publicis: alioquin grauiori supplicio indicto. Hinc mutuatur rationem lex, ne quis duplicem tractet eodem tempore militiam: quia militia assiduum exigit militem, nec momento abeunt. Imò lex Iustini Græca fanciuit, vt miles capite puniatur, qui tempore pugnae, vel dum acies ordinatur, statione aut signo relicto fugerit, aut ex loco profiliert, in quo ordinatus, cadaueris spoliandi causa, aut ad hostes temerè persequendos, vt pote qui ordines aciei dissoluerit, & sociis suis insidias parasse videatur. Imò nec licet à numeris ad alios numeros milites transferre, nisi augusta maiestas vtilitatis publicæ causa hoc fieri iusserit. Neque ipsis ducibus, permissum passim tempore belli commeatum militibus dare, poena capitali & dantibus & accipientibus imminente: nisi paucis & ad breue tempus, & non virgente opposito hoste, & expositis prius causis profectionis. Gracchus cõsul in secundo bello Punico, exercitum Volonum, quod in prælio socios deseruissent, iussit stando cibum capere per omne belli tempus. Desertionis crimen gradus habet, quia diuerso modo habet delictum. Siquidem defertor in iure dicitur ciuili, qui per prolixum tempus euagatus reducit, & qui belli tempore abierit à signis. In quo postremo differt ab emanfore, qui is est, qui postquam diu vagatus est, in castra reuertitur. Is proximus est, qui ad diem commeatu non venit, & in eum perinde, ac in defertor & emanforem statuendum: facta tamè prius copia dicendum qua iusta causa detentus excusari poruerit. & qui commeatu spatium excessit in eadem causa est. Edictum Germanici defertorem militem faciebat, qui diu affuisset: vt is inter emanforem haberetur. Leuius tamen delictum emanfore ris, velut in seruis, erroris: grauius defertoris, vt in seruis fugitiuis. Planè fugitiuum dicunt leges eum, qui ita consilio capto à domino aufugit ne ad illum postea reuertatur. Error enim verò pusillum, fugitiuum, qui non quidem fugit, sed frequenter sine causa vagatur. Examinantur autem causæ semper emanfionis, quis, & vbi quis fuerit, quid egerit: & datur venia valetudini, affectioni parentum & affinium. Pietas enim in proximos sæpè præsumptionem doli mali pellit. Et si seruū fugientem persecutus est, vel si qua huiofmodi causa fuit. Nec omnes defertores similiter puniuntur, sed habetur ordinis, stipendiorum ratio, gradus militiæ, loci, muneris deserti, antè acta vitæ, si solus, vel cum aliis deseruerit: num crimen desertionis solum sit, vel aliud habeat coniunctum, & temporis, quo in desertione fuerit. Qui in pace deseruit eques, gradu pellendus: pedes, militiam mutat. Qui autem in bello, vterque capite punitur. Crimen adiectum desertionis grauiorem addit poenā. Defertor ex prima desertione, capite punitur in vrbe inuentus: alibi, ex prima desertione destituitur, ex secunda, capite puni-

a Val. Max. lib. 4. p. c. 3. Orof. lib. 3. c. 9.

b Gelli. lib. 2. cap. 14.

c in l. 3. milit. tar. Iustin. l. 3. §. in bello, de re milit. vide Constant. Har. menop. lib. 1. tit. 16. d. l. in de rer. diuisi. P. e. in l. omne de litum, §. de re milit. c. homo. Chriftianus. 40. dist. in l. 11. r. & 13. leg. milit. Iustin. f. dist. l. omne delictum, §. contumacia, l. milites agris, l. 7. §. irreuerentis, de re milit. P. g. l. 3. §. si. d. l. omne delictum §. fin. eo. tit. l. 1. & l. 2. §. cum dominus, ad Syllana. P. & l. 3. leg. milit. Iustin. h. l. 3. §. qui feditione de re milit. P. & l. 13. §. g. milit. Iustin. i. l. 5. tit. de malefic. lib. 1. leg. Langobard. k. Liu. l. 8. de cad. 3. l. 1. omne delictum, l. 6. §. si quis commilitonem, de re milit. in P. m. Flau. Vopisc. in Aureliano.

n Plutarch. in vita Marce. Celli. Rhod. lib. 5. c. 27. o Suidas, in Hippia.

p App. Alex. in Lybico.

q Lampryd. in Alex. facit l. 3. versic. sed qui agrum, de re milit. in P. r. Alian. l. 4. de var. histor. cap. fin.

s Appia. lib. 3. bello. ciuili.

t Xenoph. lib. 3. ter. Græcar.

v Suid. in ver. 1988. p. 1. a.

x l. 3. §. qui stationis, de re milit. P. y d. l. 3. §. si.

z in l. tribuni, l. 2. de re milit. l. 2. c. a. l. in. qui milit. non poss. l. 12. c. facit l. 12. c. de asseffo. C. & c. de multa, de præb. b. l. 2. in legibus milit. Iustin.

c l. contra publicam, l. 14. de re milit. l. 12. c. gloss. in ca. ad apostolicam, in ver. ad prohibendum, de regula.

d l. 1. de commeat. l. 12. c. tit. 43. l. non omnes, §. 7. de re milit. P.

e l. per hanc, §. vt autem, de erog. milit. anno. lib. 12. c. f. l. nemo miles, l. 13. cod. g. Liu. lib. 4. de cad. 3. h. Modestinus, l. 3. §. defertor, de remilit. in P. i. l. 1. §. defertor, de defertor. lib. 12. c. tit. 46. k. dist. l. 3. §. emanfor, l. 1. §. ad diem commeatu, m. l. qui commeatu, l. 1. §. de re milit. l. 4. §. edict. Germanici, de re milit. in P.

o Vlp. in l. 3. §. si cum quis retineat, delibero hom. ex lib. 43. P. tit. 28. l. 2. de except. in P.

1. l. 3. §. cum sequi, §. de re milit.

2. in l. 1. §. defertor, de defertor. lib. 12. c. c. l. 1. eo. tit.

3. in constitutionibus Caroli Magni, in capitulis additis ad leges Langobardorum, de defertoribus.

4. l. 19. Epitoma. Liuii, filii, et Titoma. Liuii.

5. Herodian. lib. 3.

6. Liuius, lib. 1. deca. 1. Orof. in 2. c. 4. i. Greg. Turonens. lib. 2. histor. Franc. cap. 41.

7. Ammianus Marcellinus, lib. 25.

8. Gell. lib. 10. cap. 8.

9. Iococrates oration, §. quæ inferibitur Heleno. enco. 21 mium.

tur. Defertor se offerens, ex indulgentia principis in insulam deportatur. Iustinianus tamen mitius agens, ait defertorem qui sponte processerit, peccati anterioris supplicium timere non debere: qui defertorem scienter receperit & celauerit in domo vel agro, & sic capite punitur, & domus sisco defertur. Si quis, inquit Carolus Magnus, ad eum contumax aut superbus extiterit, vt dimisso exercitu absque iussu aut licentia regis domum reuertatur, & quod nos Theutonica lingua dicimus *eriflex fecerit, ipse vt reus maiestatis periculum vite incurrat, & res eius sisco nostro seruentur*. Scipio militarem disciplinam apud Numetiam corrigens, quem militem extra ordinem deprehendit, si Romano esset, vitibus: si extraneus, fustibus cecidit. Aliquando, si miles ad exercitum non redisset, consuleum, & bona eius vendere iussit. Tempore quo est pugnandum, non pugnare, & ita munus suum deserere, grauius crimen est: vt pote prodicionis speciem habens, & seuerius idcirco, & morte vindicatur. Eo nomine Lætus dux exercitus Seueriani Cæsar, capite damnatus, post commissum prælium Lugdunense, quod aliis pugnantis à prælio spectator abstinuisset, Eadem ratione & Metius Suffetius dux Albanorum, cum exercitu ad Alba, à Tullio Hostilio in auxilium accitus contra Veientes, cum à pugna se substraxisset in montem, vt pugnantis videret exitum, & fortiori postea se iungeret, vt proditor in diuersas partes distractus, arboribus in diuersa tendentibus, penas meritas rependit. Scribit & Gregorius Turonensis Clodoueam Francorum regem indignatum cõtra Charaticum in auxilium vocatum, quod is, dum cum Siagrio pugnaret rex, eminus stetit neutram partem adiuuans, exitum expectans, vt cum eo qui vinceret amicitiam iniret. Et ideo tandem capitali cum filio eum supplicio affecisse. De his etiam, qui non pugnanti alius pugnantis, in proditorum serie, dum ageremus de crimine imminuta humanæ maiestatis, egimus. Subiungam tamen aliam poenam, quæ est capitalis non sit, attamen grauior ob ignominiam diuturniorem videtur nobilibus, & genere illustri natis. De qua apud Ammianum Marcellinum, qui refert tertiariorum equestrium numerum à legionibus incusatum, quod cum ipsæ aduersum hostium irrupere acies, illi paulatim dilapsi alacritatem penè totius amississent exercitus: vnde commotus ad indignationem iustam imperator exercitus, ademptis signis, hastisque diffractis, omnes eos qui fugisse arguebantur, inter impedimenta, & sarcinas, & captiuos, agere iter imposuit, ductore eorum qui fortiter solus decertabat, alia turba appposito, cuius tribunus turpiter prælium deseruisse annuciabatur. Abiectos quoque fuisse sacramento alios quatuor, ob flagitium simile vexillationum tribunos. Scribit & Gellius, quod fuit antiquis militaris animaduersio, iubere militi ignominia causa venam solui, & sanguinem dimitti, quod opinatur factum militibus stupentis animi, atque à naturali habitu declinantis, vt nõ tam poena quam medicina videretur. Postea tamen ob pleraque alia delicta, idem factitatum per consuetudinem: quasi minus sani viderentur omnes qui delinquerent. Huc addenda Lacedæmoniorum lex, quam ab Aegyptiis acceperunt, neminem bellatorum citra magistratum consensum aliò se conferre. Lex Rorarij Langobardorum regis, *Si quis contra inimicum pugnando, collegam*

sum dimiserit, aut astalium fecerit, si eum deciperit, & cum eo non pugauerit, anima sua detrimentum patiatur. Fustuarium etiam apud Ciceronem meruit, qui consulem reliquerit. Et Francis etiam, deseruisse exercitum capitale, quod illis sua lingua, *Flerischliuz*. Defunctorum in desertione bona, confiscari Marcus & Antoninus CC. statuerunt. Disciplina antiqua Romanorum secundum Polybium, ex defertoribus pluribus, quidam coram omnibus militibus sorte eximuntur, arguantur, fuste caduntur, nulla deprecatione admissa. At reliqui, hordeo illis pro tritico demenso, extra vallum munimenta tendere iubentur. Inter defertores transfuge quoque annuerandi, 22 inter de consilio & proditoris animo patriam relinquunt. Sed de defertoribus quibusda leuior poena. Magis delinquit emanfore defertor, & defertore transfuga: & ita oblati defertor, vel à se, vel ab alio, ex quibusdam causis poenā euadit desertionis. Deportatur tamen qui non nisi post quinquennium, se obtulit: nisi imminenda poena sit deteriore militia, si pater filium offerat, ne ad supplicium pater videatur obtulisse. Transfugas, sicut & consiliorum nostrorum renunciatores, scilicet hostibus, aut viuos exuri, aut furca suspendi debere respondit Paulus. Atque Modestinus, eum qui ad hostes transfugerit & redierit, torquendum esse, & ad bestias damnandum, respondit. Marcellus transfugas, vbiunque inuenti fuerint, quasi hostes interimere licere quod statuit. Quod & probat Iustinianus in defertoribus, si illi armis resistendum esse putarint. Arrianus iurisc. ei qui transfugit, & postea multos latrones apprehendit, & transfugas demonstrauit, posse parci, ex edicto Adriani C. tradit: & tamen pollicenti ea, nihil permitti oportere.

Leges circa segnitiam militum. Cap. II.

- 1 Miles laboribus assuetus esse debet.
- 2 Militum pauidorum, & primo fugientium poena.
- 3 Excubias relinquendum poena. Excubiarum circuitio, & mutatio & partitio vigiliarum, eod. & 4.
- 4 Tribunus vigilias circuire debet, & poena non circueuntis. Poena vinum sepe liri, eod.
- 5 Pinguis habitus ignaui, & equo priuati.

Milites inter cætera & laboribus duratos, & vigilantes esse par est: cum in bello non liceat bis peccare: Miles, inquit Seuerus Cæsar, labore probatur, non mollitudine. Et Vlpian. milites, inquit, appellantur à mollitia, id est duritia, quam sustinent, per antiphrasim. Quemadmodum quoque Sextus Pompeius Festus notat. In hac igitur etiam disciplina militaris parte, & leges constitutæ in pauidos & segnes. Prior illa, *Qui in acie prior fugam fecit, spectantibus militibus, propter exemplum, capite punitur*. In pari poena caligatus est, qui metu hostium, langorem simulauit. Qui filium suum, vt antea diximus, substrahit militiæ belli tempore, bonorum parte multatur, & exilio: si in pace, fustibus cadi iubetur: filius in deteriore militia mittitur. Qui filium debilitauit,

n lib. 1. legum Langobardorum, tit. de malefic. 6.

o Cicero, 3. Philippica. p. Beatus Rhena. lib. 2. rer. Germanica. rum. q. l. 4. de re milit. lib. 12. c.

r Polybius, in 5. c.

s Paulus, in l. postliminium, l. 19. §. trans fugæ de capti. & postli. reuer. lib. 49. P. tit. 35. l. 4. §. edicti, de re milit. in P.

v l. milites, 19. §. defertorem, eo. tit. P.

x Paulus, l. si quis aliquid, l. 38. de poen. lib. 48. P. tit. 19. y Modestinus in l. 3. §. si quis, de re milit. P. z Leuidem, l. 3. §. fin. ad leg. Corneli. de fisci. car. lib. 48. P. tit. 8. a. in l. 2. de defertor. lib. 12. c. b. l. non omnes, §. si de re milit. P. argul. quiquis, §. si ad l. iul. maiest. C. l. c. de iis qui de ferunt.

c Herodianus, lib. 2. hist. Cæsarum.

d l. 1. §. milites autem, de milita. c. 1. in P. e. Pomp. Festus, l. de ver. signifi.

f l. omne delictum, l. 6. §. qui in acie, de re milit. in P. g. d. l. omne, §. exploratores.

h l. 4. §. qui filium, eo. tit. P.

Sic officium regentis exercitum, in obseruanda, sicut in regenda militari disciplina versatur, inque delictis secundum suam authoritatis modum castigandis. Quod fit, ut iurisdictione magisteria vel militaris, tum maximè in milites solummodo locum habeat, quado de crimine militari quaestio est cõtra militem. In alio autem cõmuni crimine, placuit distinctionem adhiberi, vt si illud atroc sit, iudex eius loci, in quo miles deliquit, habeat cognitionem & coërcitionem: si autem leue, vel mediocre, habeat tantum notionem, remittat autem coërcitionem ad magistrum militum. Saneunt quoque Theodosius & Valentinianus CC. milites armatae militiae, cum in militia sunt, vel in comæatu legitimo, posse vti pro ciuilibus negotiis fori præscriptionibus, nõ autem inermis militiae milites, si conueniantur pro publicis functionibus, vel priuatis negotiationibus, quæ militibus armatis interdicitur. Ex constitutione regis Galliarum Caroli 5. vetitum est, ne pendente tempore hostilis belli tunc vrgentis, quiscum nobilis aurignobilis, alteri vel mutuo sibi bellum mouerent, clam aut aperto Marte: atque decretum in huiusmodi, inquietos iudices locorum, puta senescharchos vel iuridicos, ius dicere posse, & armata manu compescere. Franciscus primus huius nominis rex Gall. statuit quoque, vt stipendiis suis contenti viuant milites: etiam equites, ademptique licentiam ne in oppida frumentandi causa exirent, ne quicquam ab his caperent, neue victum inde extotquerent gratis, & si comperti fuerint ita prædas vel concutiones agere, notionem & coërcitionem primùm cõcedit latrunculatoribus marescharchorum, & demum illis vindictam dissimulantibus, iudicibus locorum ordinariis. Theodosius & Valentinianus, apparitoris magisteria potestatis causam de statu, de curia vel officio cohortali vel de tributis vel functionibus ab eo debitibus, in prouincia moram corã rectore prouinciæ, per prouocationem suspensam, terminari debere à præfecto pratorio simul & magistro militum, statuerunt.

De magisteria militari dignitate. Cap. 18.

- 1 Magister quis dicatur.
- 2 Magister populi dictator. Magister equitum quis eod.
- 3 Præfectus pratorio quis.
- 4 Magister peditum.
- 5 Magistri militum prouinciales.
- 6 Conestabulus Galliarum. Mareschalli Galliarum, & eorum potestas, eod. & num. 6. Preuots des Mareschaux qui eod. Latrunculorum potestas, eod.
- 7 Latrunculatores de quibus nõ cognoscant.
- 8 Prendre en partie, latrunculatorem, aut iudicem quando quis possit.
- 9 Iudicia potissimum capitalia præcipitanda non sunt.
- 10 Latrunculatores summarie & de plano iudicant.
- 11 Iurisdictionis Conestabuli & tribunorum militum in Gallia leges.

Via superiori capite meminimus de potestate magisteria administrationis, visum est non alienum à methodo, de ea pauca annotasse. Magister dicitur is, cui alicuius rei præcipua cura demandatur. Proinde latissima eius, vti rerum, est appellatio. Quare eam restringimus nunc ad res & personas militares, quibus summa militiae cura demandata est. Cicero magistrum populi, dictatorem vocauit. Et hic erat militum omnium per consequens magister. Verum tamen dictatori magister equitum additus est, qui vt ait Polybius, apud Romanos magistratus erat officio dictatoris subiectus, qui tenebat in exercitu eius locum, si quando illum abesse necessitas reipub. cogeret. Quales tribuni celerum apud præcos Romanorum reges, tales ferè apud dictatores, expulsis regibus, magistri equitum: & vt dictatori ius summum in populum fuit, ita in omnes milites & accensos, magistro equitum. Deinde constituto imperio ad vicem magistri equitum, præfectos pratorio institutos esse, à quibusdam scriptoribus traditum est. Nam cum apud veteres, dictatoribus ad tempus summa potestas crederetur & magistris equitum sibi adlegerent, qui associati principali cura, militiae gratia, secundam post eos potestatem gererent, regimentis reipublicæ ad imperatores perpetuò translatis, ad similitudinem magistrorum equitum, præfecti pratorio à principibus adlecti sunt, data eis pleniore licentia ad disciplina publicæ emendationem. Inclinate subinde imperio & magister peditum factus, quem, inquit Volfgangus Lazius, hodie vocamus superpreum regimentorum. Et cum olim, qui in officio præfecti pratorio erat, & magister esset equitum & militum, tandem mutata forma, separata officia sunt. Atque crescete imperio, per prouincias magistri militum creati, vt in partibus orientis Constantinopoli, magistri equitum & peditum præsentiales duo: & alij tres, equitum & peditum per Orientem: equitum & peditum per Thracias: equitum & peditum per Illyricum. Sub dispositione seu cura vnus magistri militum presentatis, erant vexillationes palatinæ, vexillationes comitatenses, septem: legiones palatinæ, sex: auxilia palatina, 17. quorum nomina & distinctiones notat liber, qui Notitia vtriusque imperij dicitur. Porro sub dispositione magistri militum per orientem comitatenses vexillationes, septem: legiones comitatenses, nouem: pseudocomitatenses, decem. Officiũque magisteria potestatis per orientem, cardinale habitum: & per orientem 25. magistri militum. Sub dispositione illustri viri magistri militum per Thracias vexillationes palatinæ, tres: comitatenses, quatuor: & legiones plures comitatenses: & per Thracias magistri militum quindecim. Sub dispositione viri illustri magistri militum per Illyricum, vexillationes comitatenses duæ: legio palatina vna: auxilia palatina, sex: legiones comitatenses, octo: & pseudocomitatenses, nouem. Et alij magistri militum per Illyricum. Addidit & creauit cum orientalibus magistris alium magistrũ Iustinianus per Armeniã, sublato comite, cui commisit Armeniã primam & secundã, & Anzerenam, Altheanam, Balabethenã, & Zophenã, & pontũ Polemoniacũ.

h. l. cui præcipua, de verb. signif.

i. Cicero, s. de Finib.

k. Polyb. lib. 3. histor. l. de quibus Dionys. Halic. lib. 1. antiq. Rom.

m. l. 2. s. populo deinde aucto, de orig. iuris, p. Fenestella li. de magistratibus, c. 9. ex li. de deced. pri. Liuij. Eutrop. li. 1. c. Euseb. de temporibus Dionysij Halicarn. in 5.

n. hæc omnia ad verbũ scribit Aurelius iurif. conf. in l. 1. de off. præfect. prator. li. 1. p. tit. 1. & p. in l. 2. s. populo deinde, & s. hunc magistratũ, & s. iis dictatorem, & s. quod ad magistratũ, de orig. iur. lib. 2. p. tit. 2. o. Vuolfgang. Lazius, li. 4. de rep. Rom. c. 9. p. in li. Not. vtriusque imperij, hæc & quæ sequuntur.

q. l. ff. de offic. magistr. milit. li. 2. c. tit. 2.

In imperio occidentali erat magister peditum in præfenti, magister equitum in præfenti: magister equitum per Gallias, vltra virum illustrem præfectum pratorio Italicis dioceseos. Sub dispositione viri illustri magistri peditum præfentis, erant comites certi militum, vt Italiae, Africae, Tingitaniae, tractus Argenterentis, Britanniarum, littoris Saxonici per Britannias. Duces limitum decem, Mauritaniae Cæsariensis, Tripolitaniae, Pannoniae secundae, &c. Legiones palatinæ 12. vt Iouiani, Herculanis senioribus, &c. Auxilia palatina 65. vt cornuti senioribus: brachari &c. Legiones comitatenses, 32. pseudocomitatenses, 18. quæ numerantur in Notitia vtriusque imperij. Sub dispositione viri illustri & magistri equitum præfentis, vexillationes palatinæ 9. vexillationes comitatenses plures in prædicto libro relatæ, vbi & de illis, quæ cum viro illustri comite & magistro equitum Galliarum erant. In regno nostro Galliarum, magister equitum Conestabulus est dictus aliquando, seu comes stabuli sacri, cuius & meminerunt iura Romana, antiquis Metes, de quo nos fusè alibi. Sunt & tribuni militum quatuor, ad quos post magistrum militum rei militaris summa refertur, vocamus marescharchos, vel mareschaux, quibus ea potestas in milites, quæ magistri equitum. Eorumque partes sunt castris locum eligere, vnde à nonnullis magistri castrorum dicti sunt, milites in officio continere, in quos vita & necis potestatem habent, quod munus latrunculatoribus demandant, qui ideo dicti sunt, *Preuots des mareschaux*, qui propemodum similes illis, quos Irenarchos iura dicunt, emendanda disciplinae publicæ & moribus præficti. Quibusque absque prouocatione ex regio edicto licet emanare, apollidas, æcos, per lasciuiam quid agentes, mulierum stupratores, pœna capitali afficere: demum & quid de omni crimine militari cognoscunt. Et proinde isti latrunculatoris magistri militum, vel tribunorum sunt perpetuò castrorum & exercituum comites, vt prospiciant quieti subditorum seu regnicolarum, caueant ne vlla opprimantur à militibus seu à latronibus iniuria, quam subito, & quàm citius fieri poterit vlcisci debent. Quibus annexi sunt eadem ob causas latrunculatoris prouinciales, quibus eadem cura demandata est: ea tamen lege, vt seneschalchos iuridicòsque & iudices locorum ordinarios consulant, & cum illis conferant acta, quæ in reos sibi subditos fecerint, vel quæ inquisierint, vt iudicium ex illorum notione celeriter inferatur. Dicta fuit omnibus latrunculatoribus tamen lex, ne de delictis & criminibus non militaribus cognoscant eorum, qui tempore, quo delinquent, domicilium alicubi & alium fouent, sed remittant ad iudices ordinarios cum illorum anacrisi: nullum enim est illis certum territorium, vt iudicatum in senatu Parisiensi anno 1388. Eodemque senatuscòsulto placuit, vt si prouocatione ab illis interposita quis eos aduersarios citet, dicunt *prendre en partie*, & bene prouocatum sententia iudicetur, possint multa, & ad sumptus damnari. Porro latrunculatores, & alij cuiuscumque gradus iudices, tanquam aduersarij in ius vocantur prouocatione, scilicet, *sunt prins en partie*, quando ex officio, sine accusatore vel delatore, vel non seruatis iuris solennitatibus iudicant: quia in eo casu, accusatoris vices agunt. Ideo animaduertendum est illis, ne reos aliter iudicent, quàm secundum acta & probata, & secundum

probationes, quæ sint luce meridiana clariore: de quibus scriptura iudiciali, quam vocant *le procez*, cõstet. Nec summarie & præcipiti iudicio, adimenda est reis defensio, quæ est naturalis: nec inauditus condemnari morte oportet. Sic enim iniuria, ex eo quod iure faciendum commissum potestati est, nasceretur cõtra legum præscripta, & præcluderetur innocentibus vel temerè suspectis, vel calumniosè delatis, purgandi criminis occasio, vita cum loquendi facultate, supplicio intercepta, & daretur latrunculatoribus grassandi impunè occasio: cum tamen satis sit nocentem absolui, quàm infontem damnari. Proinde cum in minimis & ciuilibus negotiis, iubeatur iudici, vt plena disquisitione ea examinet, multò magis, vbi de vitæ hominis agitur discrimine, cautius & diligentiori calculo res examinari & perpendi debet. Nec arbitrio vnus hominis, iudicis videlicet committi debet: neque vrid committatur à principe iustè impetrari potest: & si impetretur, inutiliter fiet. Quod enim negotij totius cognitionem tollit, & vires principalis negotij exhaurit, sine graui alterius partis dispendio conuelli non potest. In lege Iulia de repetundis caput est, vt iudex, qui ob hominem necandum pecuniam acceperit, vel non acceperit, calore tamen inductus, interfecerit vel innocentem, vel quem punire non debebat, capite plectatur, in insulam deportetur, vt plerique puniti sunt. Oportet itaque hos latruncutores prius crimina reorum iurisdictionis suæ discutere, quàm damnare, nec turbato ordine prius damnare & deinceps probationes quarere & literis mandare. Non enim præpostera diligentia vita homini adempta à iudice restitui potest: & potius à probatione, quàm ab executione incipiendum est. Non diffitemur tamen, sepius hos latruncutores summarie & de plano animaduertere debere in latrunculos, & reos suæ iurisdictionis: imò & expedit ita fieri, & ea ratione demandata cura est, vel ad pacandã seditionem, vel ad tollendã prouocandã & euadendã scelestissimis hominibus occasione. Verum constare debet primùm sceleris esse reos, vel quod deprehendantur in scelere: vel testimonia plana & dilucida sint, quæ non possunt suppleri villo modo clausula illa, vt de plano & summarie procedatur, vt nos alibi, Deo fauente, docerimus. Leges iurisdictionis magistri equitum, seu Conestabuli, & tribunorum militum, quæ iure Gallico ex constitutionibus regum definiuntur, docentur constitutione Ioannis regis Gall. Cautum itaque, magistrum equitum cognoscere de apparitoribus armorum, quos vocant *sergens d'armes*, si illi conueniantur actione personali, non etiam si agant. Similiter & de causis ius dicere tribunorum seu marescharchorum & eorum subpræfectorum, si in acie sint & conueniantur actione personali, non autem si ipsi agant. Porro ad curiam magistri equitum, & quatuor tribunorum, quæ notionem habet Lutetiæ in mensa marmorea, res bellicæ pertractandæ referuntur, omnia crimina patrata per milites, qui sub signis & numeris militant regijs, siue ij sint equites, siue pedites, in acie vel stationibus, seu præfidiis existentes: causæ captiuorum belli, & redemptio eorumdem, de præda, & aliis bellicis negotiis. Si quidam stipendiarij contumaces sint in præpositos, siue si ordinibus relictis, sine comæatu exercitum reliquerint, si præpositi numeris stipendiariis, ex ordinibus abiciant sine causa,

l. ff. de probat. c. m. quoniam contra, de proba. ap. Greg. n. l. 2. ad leg. Cornel. de sic. car. li. 4. p. tit. 8. l. 3. de re mil. in p. Clem. pastoralis, de re iudic. o. l. meminerint, vnde vi c.

p. labentem, de pen. q. iudices, l. 9. & auth. iudicemus, de iudic. l. 1. c. tit. 1. §. sed hoc, vt cum de appella. cognosc. in athen. coll. 8. consti. 12. c. iudicantem, 30. q. 5. r. l. additos, de episc. audi. c. l. additos, de appella. c. c. vbi periculum, de elect. in 6. s. l. de precibus impera. offer. lib. 1. c. tit. 22. t. Marcellus, in l. lex Iulia, l. 7. §. final. ad legem Iuliam, repetundar. li. 48. p. tit. 11.

v. l. 1. de executio rei iudic. ca. li. 7. c. tit. 31.

x. §. 1. & ibi gl. in verbo summarie fusè doct. ti. quomodo in l. 1. ma. iest. crim. proced. fit, in extratragan. post vsum feudorũ. y. in tit. de iudicis, dum de ordine iudiciorum agitur. z. vide constitutiones regias in romo 2. Rebuffi, rubri. de la iurisdiction du Conestabule, & seq.

a. l. officium, l. 12. in princ. & sine, de re milit. in p.

b. gl. in d. l. magisteria, per l. fin. in fine, de accusatio. in p. & l. fin. in princ. de re milit. li. 12. C. argumẽto §. penult. vt clez. apud pro prios episc. in authenticis, & 4. de officio magistri milit. lib. 1. c. tit. 32. c. leg. vnic. in quib. cau. mili. fori præscrip. vt non poss. lib. 3. c. tit. 25. l. 3. de off. mag. milit. c. d. l. fin. c. loca, & tit. negotia. ne milit. lib. 12. c. c. constituto. Caroli 5. art. 9. in primis.

f. à Pordonance du Roy François premier, sur le fait de la guerre, art. 5.

g. l. eod. casu, l. 33. de appella. li. 7. c. tit. 61.

a. in l. 1. de rom. lib. 22. c. tit. 11. b. diximus in Feudis, cap. 1. quo de comitibus tractauimus.

c. l. vni. de irenarch. li. 10. c. tit. 75. l. diuus, de custodia reorum in p. l. 5. §. irenarche, demunerib. & hono. in p. d. extat constitutio regia Francisci primi, tit. de la iurisdiction des preuots des mareschaux & leurs lieutenans.

e. in constitutionib. Aureliae editis, in comitis generalibus, art. 66. §. 68. vide Baldum de honorum iurisdictione in §. 8. de prohibi. seu alien. per Federic. in v. sib. feudo. f. in d. constit. Aureli. art. 69.

g. ead. constit. art. 70. h. Paps, lib. 4. Rhapod. are. Ro. tit. 1. art. 1. Auferius, in stylo parlam. in arellis, art. 46. i. Barthol. in l. 25. §. publico, ad leg. Iul. de adult. p. In. o. centius, in c. in nostra, §. proenar. k. l. lictitas, §. veritas, de offic. præf. in p.

prius inscriptos. De negotiis quæ suboriuntur contra exploratores, proditores, transfugas, desertores militiæ: de causis & libris maximè personalibus, quæ sunt inter admissarios, dictos *huissiers*, & faciales, tubinices & alios milites, de rebus militaribus vel occasione militiæ: de dedicationibus ciuitatum, castrorum, vel oppidorum ex incuria vel perfidia præpositorum: de contumacia eorum, qui in euocatione militiæ non adfunt, vocant *desuillans au ban & arriereban*. De solutione stipendiorum militum: de criminibus quæstorum militarium circa solutionem stipendiorum: de delictis & concussionibus latruncularum, mareschalarum, vel sub præfectorum, & apparitorum eorum: & de controuersiis, quæ inter eos oriuntur ob depositionem seu exauthorationem ab officio. Item de codicillis gratiæ, quæ militibus vel quæstoribus dantur ob commissum delictum militare, vel circa militiam.

De collegiis militum.

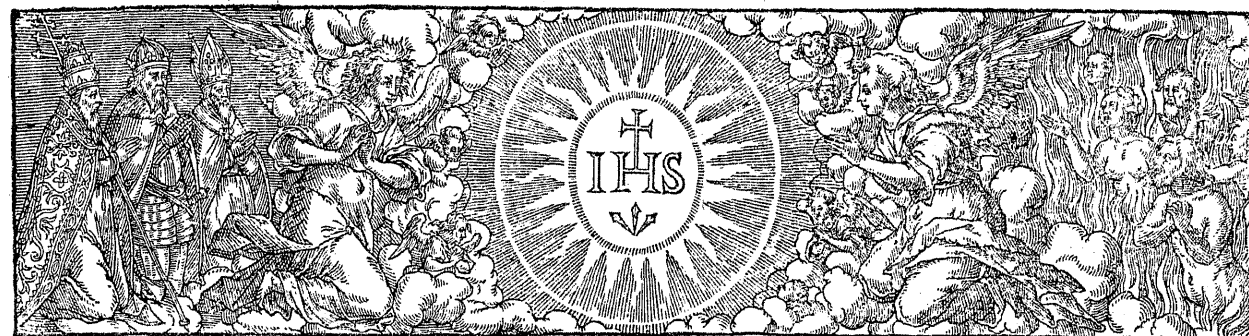
Cap. 19.

I De collegiis remissiuè.

Sed hæc hæc haftenus de personis, & rebus militaribus dicta sunt. Supererat, vt pro superioris libri implenda fide, hoc loco de collegiis, & personarum, ob illa, nomenclatura ageremus. Cæterum paulò antè dum de personis à rebus sacris distinctis tractaremus, expedita est hæc pars proprio capite de collegiis: & de militum sodalitiis sacris Melitenis Hierosolymitanorum, & aliorum dictum est. Quocirca non recantabimus hîc eadem: sed ad alia me transferam.

*Syntagmatis Iuris vniuersi libri decimioni,
& secundæ partis eiusdem,
F I N I S.*

L V G D V N I,
Excudebant hæredes Petri Roussin,
M. D. XCVII.

I N D E X
R E R V M E T V E R B O R V M,
Q V A E T O T O H O C O P E R E
S Y N T A G M A T I S I V R I S V N I V E R S I
C O N T I N E N T V R , C O P I O S I S S I M V S .

*Quorum prior numerus librum, alter libri caput, tertius (&) si
qui ab eo sunt) capituli distinctiones notat.*

A R O N à Deo vocatus & electus, lib. 17. cap. 12. num. 27	Abel pastor ovium	18. 2. 4. 1
Aaron coadiutor datus Moysi fratri. 15. 25. 3	Abelis & Caini sacrificia	2. 1. 6
Abba vox quid, & unde 15. 13. 1	Abelis mors & casus quid Adamum edocuerit	11. 2. 7
Abba, nomen dignitatis, & praepositurae. eod. 4	Abelis sanguis vindictam à Deo postulabat	31. 14. 6
Abbas ante benedictionem quæ posuit. 17. 14. 3	Abigail a nomine improbat maritum	32. 8. 2
Ab Episcopo quid differat eod.	Abigeatus quomodo crescat poena	37. 5. 2
Abbas aut monachus non interfuit nuptijs, non suscipiat de baptismo 15. 13. 17	Abigeatus poenæ duæ leges Græcæ Iustiniani	37. 5. 3
Abbas Grandis Sylvæ est in pariagio cum Rege 3. 4. 2	Abigeos celans, poena puniendus	37. 15. 3
Abbatia & prioratus monialium triennales 15. 36. 3	Abigeus, & abigeatus quid	37. 5. 1
Abbatia non omnes egent benedictione 17. 14. 4	Abigei crimen, habere equum, si non liceret	37. 5. 5
Abbatia, benedicti dicuntur 16. 1. 37	Abimelech rex Gerarorum attentans pudicitiam Sarrae, puni- tur 34. 2. 11	34. 2. 11
Abbatia benedicuntur, non consecrantur 17. 14. 2	Abimelech 70. filios Hieroboam occidit	34. 11. 16
Abbatia qui regalia habeant 3. 4. 2	Abimelech super Sichem civitatem deletam salem dispersit	4. 5. 15
Abbatialis dignitatis ratio, & finis & potestas, seu iuris- dictio 15. 13. 16	Ab intestato quomodo in feudo succedatur per plures	6. 18. 7
ad Abbatias Rex Galliarum nominat 15. 13. 11	Ablatua vis quæ	36. 25. 15
Abbatia appellatio quando primum coepit 15. 13. 2	Aboluta accusatio generali abolitione quando reperi possit	32. 22. 13
Abbatia nomen superbe usurpatum, & reprehensum. eod. 3	Abisag mulier Davidi data ut eum calefaceret	28. 10. 8
Abbatia & abbatissa electionis confirmatio ad quos perti- neat 15. 13. 12	Abisag puella Davidi seni data, ut eum calefaceret	9. 25. 17
Abbatia & Episcopi differentia eod. 14	Abolitio quid 32. 23. 2. duplex, criminis accusationis, eo, 3. privata vel publica	eod. 4
Abbatia beneficia ante possessa incompatibilia, eius confir- matione vacant 17. 14. 4	Abolitionem non impetrant calumniantes, corrupti à reo accusatores, qui vexarunt iam reum, & si notio, non sit in- tegra, si crimina atrociora	eod. 5
Abbatia quæ debet esse ætas 17. 5. 15	Abolitio accusationis fit morte accusatoris	32. 23. 7
Abbatissa inter sibi subditos, & moniales iudicat 47. 11. 6	Abolitio criminis ex parte rei quibus modis fiat eod. 8. & 9	eod. 8. & 9
Abbatissa sola non alloquatur viri, non valet virgines. 15. 13. 18	Abolitio in quo differt à restitutione in integrum	eod. 9
Abbatissa quæ liceant, & prohibeatur eod. 19. illæ ex quibus eligenda 15. 11. 9. & earum quæ ætas esse debeat eod. 10	Abolitio criminis lege fit morte rei, & temporis cursu eod. 10	eod. 10
Abbatissa electæ ante confirmationem possunt administra- re 17. 13. 8	Abolitio generalis quid, & eius effectus, & quibus de cau- sis concedatur	eod. 12
Abbatum distinctiones ratione exemptionis regulæ Com- mendæ, & varij ordinis. 12. 13. 7. in Abbates qui possunt eligi eod. 8. Benedicti debent intra annum post electionem eod. 13. & abbates benedicti suos monachos benedicunt, dummodo sint presbyteri 15. 13. 15	Abolitio generalis non remittit pecuniam ex publico crimi- ne sublatam	eod. 14
Abbreuiatores majoris & minoris parci, qui in aula Roma- na, & munus 15. 42. 3	Abolitione impetrata cessat Senatusconsultum	32. 2. 3. 1
Abderites Protagoras docuit Euathlum 27. 2. 5	Abor fluvius	31. 6. 1
Abdias Babylonicus contemporaneus Apostolorum 17. 5. 18	Abortivus filius legitima non debetur	44. 5. 52
Abdicare filium, id est, dicere non filium, pater non po- test 11. 9. 3	Abortum ob inimicitias mariti procurans, ut puniatur	36. 11. 19
Abdicarunt sponte quidam regiam potestatem 6. 2. 8	Abortivi qui dicti	16. 3. 14
Abdicatio quid, & quomodo fiebat apud Græcos 11. 9. 4	Abortus procurati poena	36. 15. 17. & 18
Abdicatio quid, & quomodo differat ab exheredatione 44. 4. 2	Abortum faciens olim repudiari poterat, hodie non	9. 16. 17
	Abortum qui procuraverit, homicidij poena afficitur	7. 1. 11
	Abortum rixa procurantis, legis diuinæ poena	37. 3. 34
	Abraam decimas ex præda hostium Deo offert	20. 4. 8
	Abstinencia à carnibus instituta rationes	2. 18. 9
	Abraam & Loth à communione discedunt	11. 4. 11
	Abraam filium proprium sacrificio Deo immolare voluit 11. 5. 5	11. 5. 5
	Abraam Lotho fratri diuisionem obtulit	5. 4. 18

Syntagmatis iuris vniuersi

Abraam Melchisedech decimas soluit	2.22.2	in augmento dotis	9.24.9
Abraam ob famem peregrinatus	31.23.1	Accij martyris Ecclesia	33.23.18
Abraam peregrinatus	31.6.3	Accipitrum furtum vt puniatur	37.5.12
Abraamus sibi in filium adoptauit filium Arami fratris. 10. 6.29.		Accipitur honeste, quod non honeste petitur	20.3.5
Abraam vxorem quaesuit filio de semine parentum suorum. 9.3.8		Accona ciuitas	15.33.12
Abraam concubinae quae fuerint	10.1.8	Accrescendi iura, & decrescendi ex prouisione regis nascuntur	46.11.1
Abraam cabra Sereni excantatio	34.9.10	Accrescendi ius quid. eod.2. diuisio, in non decrescendi & accrescendi	eod.
Abfalon fratrem occidit	31.3.17	Accrescendi ius num inuitos partem accipere defectam cogat. 47.11.3. an fiat cum onere partis	eod.4
Abfalonem cur vehementer Dauid ploraret	2.8.1	Accrescendi iuris res, ex contractu, iudicio, & hereditariae	46.11.5
Abfens an suffragium electionis committere alij, & cui possit	15.12.20	Accrescendi ius quale inter coniunctum vocatos ad successionem coniunctione legali	46.11.7
Abfens non potest arrogari	10.6.23	Accrescendi ius inter coniunctos voluntate hominis quomodo locum habeat	46.11.8. & seq.
Abfentes reipub. causa accusari nequeunt	32.15.7	Accrescendi ius in haeredes transit	eod.9
inter abfentes sponfalia fiunt, per nuncium, procuratorem, & epistolam	8.4.6	Accrescendi in iure quando portio portioni vel personae accrescat	46.11.9
Abfenti facta donatio quomodo valeat	28.9.7	Accrescendi ius post agnitionem partis quando locum habeat	46.11.9
Abfentis patris omiffus consensus non obest nuptijs filiorum	9.3.16	Accrescendi ius in quibus casibus locum non habeat. 46.11. 13. & seq.	
Abfentium reorum quae sint poenae	32.2.4.10	Accrescendi ius prohiberi potest a testatore expresse vel tacite. eod.14. nec habet locum inter succedentes diuersi iure. eod.16. vel si contra voluntatem testatoris succedant	eod.12
Abfentibus reipub. causa, quomodo non currat praescriptio	40.6.16	Accrescendi ius non habet locum post aditam hereditatem quomodo intelligatur, & exceptiones	46.11.19
Abfolutio ad cautelam in quibus casibus detur	31.9.11	Accrescendi ius an indictum iure 12. Tab.	eod.20
Abfolutio & eius forma, & de peccatis referuatis abfolutioni superioris	2.8.15	Accrescendi ius & non decrescendi quando inuitis & cum, aut sine onere iungat partem	46.11.21
Abfolutio iuramenti quid	50.12.2	Accrescendi ius an pro virili, an alio modo pro portionibus accrescat	46.11.22
Abfolutio de crimine, non ob id, si accuset, reiici possit.	32.12.8	Accrescendi iuris finis, & effectus. 46.11.28. & rationes. eod.	
Abfolutus per collusionem aduersarij accusari rursus potest	32.19.5	Accrescendi iure quomodo vfusfructus accedat.	4.5.20
Abfortij a terra	31.26.1	Accrescendi iuris coniunctio tripliciter fit, re verbis & vtrisque interuenientibus	4.5.21
Abfentis, excommunicatus dicitur	31.8.15	Accrescens eadem actione petitur, qua portio cui accrescit.	46.1.22
Abfentia sola aliud, quam ieiunium	2.18.6	Accurfij error de centumuiris	47.24.2
Abufus aquarum multatus	1.4.1	Accusandi edictum, prohibitorium est	32.12.2
Abufus pignoris tollit vis	23.12.7	Accusans alterius inftigatione puniendus	32.24.12
Abufus rerum bonarum, non debet esse causa improbandi eadem	42.23.7	Accusans duos, tertium non potest accusare	32.12.14
Abutendum non esse praeter modum iure pascendi in alieno. 3.19.9. & abfentes eo priuantur	eod.12	Accusans impietatis, & non probans, morte multabatur.	33.10.2
in Abutentem aquaeductibus, quae remedia competant.	4.15.21	Accusans reum, nec peragens, multabatur	23.3.7
in Abydo Afia fatuus, quem poenitebat sanum factum. 13. 5.20		Accusant sine calumniae suspitione, afci Triumturi	49.7.12
ab Academia quae dantur ad beneficia nominationes, referuntur ad qualitatem personae secularem, vel regularem	17.6.48	Accusant in maiestatis crimine, personae alioquin reiicienda ab accusationibus	35.2.1
Academiae Rhodanae & Cadurcensis, & priuilegiorum conseruatores	47.22.24	Accusare cur permiffum fit	32.2.5
Accarnanes duo iuuenes non initiati, ingreffi templum Cereris, interfecti sunt	2.2.10	Accusare qui prohibentur, per totum cap. 16. & seq. lib. 32	
Accafus Pelias filius phthiriafi morbo decessit	31.15.2	Accusare qui possint, remiffiue	32.18.1
Accenfi. 47.40.15. eorum, & lectorum differentia	eod.	Accusare non possunt qui defecit, quive praeruaricatus est. eo. 2. nec inimici. num. 4. nec laici clericos. num. 5. nec clerici clericos maioris ordinis, quando	eod.
Acceptemas eremita quandiu latuerit	15.14.12	Accusare vel accusari qui possint in criminibus	49.2.6
Acceptilatio quid. 21.19.1. eius & epochae solutio. eod. in ea quae consideranda. eod. 3. & eius quae res sint capaces. eo.		Accusare qui prohibeantur ob delictum, & ob quod delictum	32.12.4
Acceptilatio vel solutio nec ante diem, vel pendente conditione fieri proprie dicitur	21.19.5	Accusare procuratores regij regulariter possunt & quando alij	32.12.2
Acceptilatio non valet partis rei indiuiduae, quae tota debetur: & quae alia acceptatio fieri nequeat	eod.6	Accusari qui possint	32.19.1
Acceptilatio facta irreuocabilis est	eod.	Accusari non possunt quibus dispensatum, semel abfolutus & de bis accusatis	eod.4
Acceptilatio quid a pacto differat	21.19.8	nec Accusantur Christiani ab haereticis vel Iudaeis	eod.7
Acceptilationis diuersa, in rem & in personam, conceptio	eod.9	Accusantur homicidia incognita, animalia. 48.12.12. & seq.	
Acceptilationis formula. eod. 10. eius finis, liberatio.	eod.11	Accusatio abolitione sublata quando repeti, & a quo possit.	32.23.6
ex Acceptilatione praescriptis verbis actio datur.	21.19.13	Accusatio ciuilitate criminis fit	47.5.4
Acceptilationes viles & inutiles	21.19.2	Accusatio criminum inuenta ad conseruandum illibatam humanam societatem	32.7.10
Acceptilatio solutionis loco	21.7.3	Accusatio debet iudicium criminis praecedere	32.2.4
Acceptilationis & Aquilianae stipulationis tractatio, remiffiue	24.12.1	Accusatio & detectio criminum, quid	32.2.1
in Acceptilatione num sit locus iuri retractatus	26.9.1	Accusatio in superiores personas & bonae opinionis aegre admittitur, aut nunquam	32.15.9
Accepto ferre quae personae possint	21.19.7	Accusatio	
Accessiones quae sint rebus venditis	25.19.3		
Accessorum aliquando potius destinatione, quam nobilitate & qualitate rei metiendum	20.9.10		
Accessorium non sequi naturam sui principalis, probatur			

Rerum & verborum Index.

Accusatio inter patrem & filium, & liberos & patronos, honesto nomine temperata	44.4.3	Acquirere qui non possunt	20.11.3. & seq.
Accusatio morituri non onerat alium sine alijs indicijs. 32.12.11		Acquirendi leges contra fraudes cupiditatis	20.1.6
Accusatio deserta & intercepta, intra quot dies reperi potest	40.5.14	Acquirendi sex modi legitimi Varroni eod.7. Theophilo, 14. Iuris gentium 2. ciuiles, singularium rerum, & per vniuersitatem	eod.8
Accusatio solennis quid	32.7.1	Acquirendi modi in certa capita digesti per diuisionem	eod.9
Accusationis diuisio, in secretam & publicam	32.2.6	Acquirimus nobis per nos, & per alios 20.11.1. per eos qui in nostra potestate, per filios, per seruos nostros, & eos in quibus vfumfructum habemus eod. 6. quatenus per tutorem eod. 7. per hominem bona fide nobis seruientem eod.8. per procuratorem	eod.9
Accusationis institutenda vel omittenda causa, repetundarum tenetur	36.28.19. & 20	Acquirimus adiudicatione sententiae	20.11.1.
Accusationis libellus tempus, diem & horam complecti debet	30.7.6	Acquiritur accessione per confusionem, & commixtionem	20.6.17
Accusationis nomen ad ciuiles actiones refertur	32.2.2	inter Acquisita, & acquirenda multum interest	36.21.6
Accusationis faciendae a procuratore regio accedit priuatus recte	32.4.13	Acquisita per nos magis diligimus & conseruamus quam relicta	28.2.21
Accusationis probatio imperfecta, an supplemento iuramenti possit iuari	50.6.10	Acquisitio praediorum certo modo limitata	25.11.4
ab Accusatione defidentis bona confiscantur	31.7.6	Acquisitionis personae omnes idoneae, nisi nominatim prohibeantur	20.11.2
Accusationes criminum quare cito expediri debent. 32.26.2		Acridophagi in Aethiopia locustis pascebantur	31.25.2
Actiones vim obligationum ostendunt	24.2.1	Actus quid, & ab actione vt differat.	21.8.1
Accusator inculpatam vitam esse debet	32.12.3. & 4	Acta iudicialia qui possint excipere	47.4.8
Accusationes raro in Republica admittendae quare. 32.4.13		Acta iudicialia quomodo fidem faciant, & num testibus egeant	42.3.9
Accusationes verae laudabiles, vt plerumque etiam ex zelo inuidiae	32.7.12	Acta publica fidem faciunt	45.4.12
Accusator intra decem dies compareat	50.53.11	Actij Nanij factum	48.5.12
Accusator legitimus in Gallia procurator regius, non priuatus	30.11.10	Actio <i>manuata</i> malae tractationis	11.4.16
Accusator non audiebatur lege Bulgarorum, nisi vincus & tortus	32.4.11	Actio Caluifiana quae	14.8.12
Accusator sui ipsius quilibet debet esse in foro conscientiae.	32.2.9	Actio contraria tutelae vel cura quid, quando detur, ob quas res & causas, quibus & contra quos 13.11.1. & seq.	
Accusatoris dignitas facit illegitimum accusatorem, quare.	32.15.1	Actio de dolo pro quibus negotijs antiquitus prodita 21.13.8	
Accusatoris munus, probare illata crimina	32.11.2	Actio ex stipulatu rem pupilli saluam fore in tutorem & curatorem, & quando ex ea agatur, & contra quos 13. 16. 28. & haec actio ex stipulatu vilis datur in pro tutore gerentem	eod.19
Accusatoris partes, demonstrare delictum fuisse commissum	32.2.3	Actio in rem, vindicatio est	46.7.2
pro Accusatore & reo quae obseruata	32.24.8	Actio in rem, & in personam, & mixta quid	eod.3
Accusatorum temeritas tribus modis detegitur, & punitur.	32.20.1	Actio malarum artium in corruptentes testes	48.3.37
Accusatoribus pluribus existetibus qui potius eligendi. 32.18.1		Actio pro accusatione aliquando	32.2.2
Accusaturus crimen immunis a crimine ipse esse debet. 32. 5.4		Actio recepticia quae	24.7.5
Accusatus antequam recipiatur inter reos, exceptiones in accusationes proponere debet	32.5.5	Actio restitutionis dotis ex stipulatu, transfusa in rei vxoriae actionem	9.2.16
Actum incendij extinguendi causa, paratum habebant antiqui	1.6.3	Actio vnde differentiaque eius ab actu, qui & actio 21.8.1	
Achab ieiunat & dormit in sacco	2.18.5	Actio forensis quid, & quare actio dicta: & quod actiones habebant formulas praescriptas & dictatas & quomodo 21.8.2	
Achab peccatum posteris nocuit	35.1.27	Actionis conceptionis curiosa qualis obseruatio. eod.4. & conceptio vitiofae formulae causa non priuabat in arbitraris	eod.5
Achab Naboth vineam eripuit	26.2.10	Actionis curiofae formulae sublatae sunt hodie, aliae autem necessariae retentae & adiectae	21.8.6
Achab Rex Samariae ieiunat	31.7.3	Actionis nomen late patet, & omnes petitiones continet	eod.9
Achaorum respub. vnde celebris	35.8.4	Actionem propositam & semel aditam quando liceat mutare vel emendare, & quomodo	21.8.7
Acham Rex Iuda	31.6.15	Actionis nomine exceptio non continetur	21.17.4
Acham ob scelus Israelitae a Deo afflicti	31.2.6	Actionis rei vxoriae transmissio in stipulatu actionem	1.11.2
Achas decimo anno genuit Ezechiam	9.7.9	Actionis verbi quid proprie & in genere contineat	46.7.2
Achilles cithara cecinit	39.2.5	Actionem habere minus esse, quam rem	21.3.2
de Achillis armis Vlyffes cum Aiace contendit	45.8.2	Actiones ciuiles pro furto quae dantur	37.1.22
Achillis mortem qui luxerint	16.1.20	Actiones de vniuersitate quae	47.5.5
Achillem patrem vna cum alijs Neoptolemum filium luget.	2.14.10	Actiones iudicia cur dicantur	47.2.4
		Actiones non confunduntur inter haereditem & debitorem, si repudietur haereditas	46.6.12
Acies ex quibus perfecta, & species, & partes	19.3.22	Actiones personales 30. annis pereunt	40.5.28
Acolyti qui, & munus	16.6.	Actionales plures quando se mutuo impediunt, & tollunt confectione	21.21.2
Acolyti nomen quid significet	eod.3	Actiones quae biennio tolluntur	40.5.22
Acolyti constituendi aetas	eod.4	Actiones quae dantur pro relictis in codicillis	43.1.21
Acolytatus maior ordine Lectoris	16.6.2	Actiones quaedam annales	40.5.21
Acontij in sponfalibus Cydippis obtinendis dolus	8.6.4	Actiones quibus rebus minuuntur	21.16.1. & seq.
Acquests noueaux, quid	26.2.7	Actiones quare ab haeredibus, & contra haereditas dantur	eod.
Acquests quid dicantur Parisijs, & de consuetudine successionis eorum dicitur inter virum & vxorem	45.14.13	Actiones tutelae & cura quae, directae, vtilis, ciuiles, &	
Acquiliae & furti actionis distinctio, in casibus arboribus.	37.6.2		
Acquiliae actio considerat damnum datum	eod.		
Acquiliae legis actio non datur pro homine libero	38.9.7		
Acquilia in lege quomodo sunt res considerandae	38.9.8		
Acquiliae legis finis partes iudicis, & actiones	38.9.18		
Acquiliae, & serui corrupti distinctio	38.10.6		
Acquirere per nos ipsos & alios possimus possessionem, & possidere	1.13.14		

Syntagmatis iuris vniuersi

prætoriarum. 13. 10. 1. & seq. per totum	Ad adhibendum actio unde nata, & natura eius	29.7.1
Actio de pactu pecoris, de pauperie, & Acquilæ differentia	Ad exhibendum actio, mutatur aliquando in actionem in factum	eod. 8
Actio diuifio, in ordinarias & extraordinarias, & quæ sint. 2. 13. 10. ordinarias, in ciuiles & prætorias, & quæ eod. 11. actio. 3. diuifio, in rem, in personam, & in mixtas. eod. 12. Item 4. in persequatorias rei, pœnæ, & mixtas. eod. 14. Item 5. in directas, contrarias, viles. eod. 16. Item 6. in directas & viles. eod. 17. Item 7. in bonæ fidei & stricti iuris. eod. 18. Item 8. in vniuersales, generales, singulares, ratione petitionis, vt & solidi, non solidi. eod. 19. Item 9. in natiuas, datiuas seu arbitrarías, & quæ illæ. eod. 20. In natiuas & temporales quoque. eod. 21. In eas quæ ordinariæ & subsidiariæ, & quæ illæ. eod. 22. diuifio actionum in factum	21.7.23	
Actio formulæ sublata, & nominis expressio non necessaria	Ad exhibendum actionis finis, vt agatur rei vindicatione.	28.7.17
Acto datus à tutore & curatore quid præstat in iudicio. 13. 9. 3. & quando actorum tutorum finiat officium. eod. 4. cur is actor potius à tutore detur, quam procurator.	Adiacamentum quod vxor lucratur superuiuens marito, feruari debet ex statuto & consuetudine solis liberis eius matrimonij, vt de dote etiam dicitur, repetitis nuptijs, nec communicari liberis secundi	9.2.6.57
Actor in iudicio quis datur	pro Adiacamento non competit priuilegium prælationis in hypothecca, quod pro dote datur. 9.2.4.9. & dicitur quid	22.10.3
Actor sequitur forum rei	<i>Adiunct pour ouyr tesmcings</i>	48.13.4
Actor vniuersitatis quis dicatur. 41. 5. 1. & 2. cuiusque cum Syndico differentia	Adiornamentum debet esse libellatum. 48.2.20. excepto vadimonio	eod.
Actor antequam litiget, debet conuenire & monere reum.	Eius exemplar dari debet vocato expensis vocatis.	48.2.20
47.7.9	<i>Adiornement</i> quid sit, disputatur	48.1.23. & 4
Actor litigaturus quid cauere debeat	<i>Adiornement à trois brefs iours</i>	eod. 6
Actor quis	Adiornatus personaliter, præhædi iubetur contumax. 48.3.1	48.3.1
ex Actore reus fit qui non se defendit in noui operis nuntiatione	Adipiscendæ possessionis interdictum quid	21.9.10
Actus ab agendi facultate differt	Adipiscendæ possessionis interdicta quæ	20.10.11
Actus & viæ differentia explicata	Adire hæreditatem quid est	46.4.1
Actus legitimus quis	Adire hæreditatem qui possint	46.4.6. & 7
Actus quid. 4. 14. 5. eius latitudo quanta esse debeat.	Adire hæreditatem grauatus de restituenda cogitur.	46.4.15
Actyianes Aegypti & Aethiopiæ Regis lex	Adire volens cuius status esse debet	eod. 20
Actus & fibulas gestare, mulieribus Areopagitæ quare interdixerunt	Adiri hæreditas pro parte non potest	46.6.7
35.6.22	Aditionis hæreditatis effectus	41.7.8. & 19
Acubus venenatis plures necati, & authores dånati. 36.18.9	Aditio & repudiatio extraneorum, intimisio, & abintentione suorum	45.4.2
Adamæ Hecatomi filix Satrapatum Carix Alexander Magnus tribuit	Aditio vel intimisio duplex, expressa & tacita	46.4.3
6.12.7	Aditio de qua re fieri dicatur nempe de hæreditate.	eod. 4
Adaratio quid	Aditio hæreditatis pro parte fieri non potest, nec pro parte repudiatio	46.4.5
36.30.16	Aditio nomine infantis & collegij hæredum per quas fiat.	46.4.2
Adam è paradiso eiectus statim vt peccauit	Aditio hæreditatis verbo quomodo fiat	46.4.14
2.8.1	Aditio hæreditatis quocumque tempore fit. eod. 19. huius finis. 46.5.1. & ea quare testamentum confirmari dicitur.	eod.
Adam factus, non natus est	Aditio obligat hæredem legatarij & creditoribus ex quasi contractu	45.5.8
8.1.16	Aditio confundit actiones inter debitorem & creditores sibi succedentes. 46.5.9. excepti 2. casus. eod.	46.5.13
Adam eiectus cum Eua è paradiso	Aditionis introductæ rationes	46.5.13
32.24.2	Aditio hæreditatis per institutum cur tollat vulgarem substitutionem	42.16.11.12. & 13
Adamus agricola	Aditio hæreditatis quibus hæredibus non erat necessaria.	46.1.2.3.4
18.23.1	Aditio hæreditatis an sine actu corporali fiat	46.1.8
Adamus & Eua nostri primi parentes	Aditionis ius quo tempore tollatur	40.2.8
6.4.3	Aditione hæres quasi contrahit cum defuncto	42.32.17
ob Adam & Eua peccatum, mors	Actione hæreditatis patrimonium defuncti & hæredis vnum fit.	42.18.2
31.5.1	Adiudicatio in diuisione facta, similis emptioni, verum alia ab emptione	26.10.2
Adamo, naturalia primum, si voluisset, omnia fuerunt. 14.2.4	Adiutores dantur per iudicem tutoribus & curatoribus, pro nutu eorum tutorum & curatorum	13.9.1
Adamus Deus Optimus Max. dominum totius mundi constituit	Administrandi potestas à regibus per annuli traditionem dabatur	6.14.16
11.2.7	Administrationem prouinciæ ciuilem vel militarem relinquere iniussu principis, proditorum	35.5.19
in Adamo omnes peccauerunt	Administrationes ducatum, prouinciarum, & vicariatus, non erant perpetuæ, dignitas tamen perpetua.	5.7.28
30.11.16	Administratores & actoris vniuersitatis differentia.	49.5.2.
Adama Carix regina Alexandrum Magnum adoptauit. 10. 6.21.	Administratores reipub. an mutuent. 22.2.7. & in quibus cum subditis contrahere possint	eod.
6.9.14	Admirallus quis	47.26.9
Adamici homines, & non Adamici, secundum Paracelsum, & non Adamicorum quot genera	Admiraldi introductio	47.29.10
7.3.2	Admissionales. 47.40.10. admissionales principis.	eod. 13
Addicti milites, tyrones dicti	Adonai, Dei nomen	14.1.16
16.1.10		Ado
Addictionis in diem duo singularia		
25.17.6		
Additiones in diem in pacto melior conditio quæ fit. eod. 5. & quis possit offerre		
eod. 7		
Additionis in diem pacti, natura & forma		
25.17.3. & seq.		
Adelunæ relegatæ		
34.14.14		
Adeundi facultas quo tempore submoueat		
46.2.2.4		
Adeundi hæreditatem delatam ius quando in hæredes transmittatur		
46.2.13		
Adeundi hæreditatem plurium succedentium ordo.		
46.4.17. & 18		
Adeundi facultas quanto tempore præscribitur		
46.4.19		
Adeundo hæres contrahit cum defuncto, & se obligat ad voluntatem implendam		
43.33.12		
Adeundo hæreditatem, contrahere videtur hæres cum defuncto		
41.7.19		
Adherbales		
41.4.4		
Ad exhibendum & rei vindicatio actiones, quare in tigno iniuncto dantur		
37.3.2		

Rerum & verborum Index.

Adonias filius Davidis	45.3.3	tam, habitare permittit, quam ipse postea oppressit	15.8.2
Adolphus comes Cluensis, sit dux	6.7.15	Adriani beneficium diuisionis inter fideiussores	24.44. quædo non detur
Adoptare mulieres sine gratia nequeunt	10.6.6		eod. 7
Adoptare nequeunt, nisi qui generare possunt, & qui prohibeantur	eod. 7	Adriani Cæsaris humanitas	45.3.11
Adoptare adoptari ve qui possint	10.6.16	Adriani de togatis statutum	47.25.11
Adoptare non potest, qui liberos proprios & naturales habet. Vt optæ aliter, quare	eod. 18	Adriani lex de decoretibus	22.11.11
Adoptare minorē suum tutor vel curator non potest. eod. 19.	eod. 18	Adriano qui iuriconsulti adfuerint	6.8.25
Adoptari vnus tantū potest, & qui adoptari possunt. eod. 22.	eod. 19.	Adrianum Cæsarem Senatus comitabatur	6.8.2
Adoptabantur & filix apud Hebræos	eod. 20	Adscripti coloni qui	47.16.30
Adoptandi inter Langobardos ritus	10.6.28	Adscriptij coloni qui 14. 10. 6. & 8. eorum durior quam centurionum conditio in quibus	eod. 10
Adoptatus quando transit in adoptantis potestatem. 42.22.3	eod. 28	Adscriptitij serui non sunt	eod.
Adoptati & arrogati species legitimorum filiorum iure ciuili	10.6.2	Adscriptitij sub clientela dominorum sunt, vt in aliam nequeant transire	eod. 11
Adoptatis præsentia exigitur, & quando voluntas	10.5.23	Adscripti coloni	18.23.6
Adoptati nunc in Gallia nõ succedunt vt filij, quid ab alumnis differant	10.6.30	Advena quis	18.13.20
Adoptatis alia indebantur nomina, retentis vel parumper illis immutatis	eod. 26	Advena apud Siculos quis dicitur	3.12.14
Adoptati & arrogati succedunt patribus adoptiuis vel naturalibus etiam ab intestato	45.5.1	Aduentitia dos, quæ ab alio quam à patre venit	9.18.4
Adoptati & arrogati in successione intestati, successio.	45.5.2	Aduentitia dos, filia vel vxore mortua, cui restituenda sit	9.22.11
Adoptatio quando substitui pupillariter possit	42.22.3	pro Aduentitia dote recuperanda filia familiæ sine patre in iudicio esse potest	42.4.11
Adoptio quid. 10. 6. 1. diuifio, in adoptionem & arrogationem, & quid commune habeant	eod. 5	Aduentitia non conferuntur in legitima	49.5.43
Adoptio fiebat apud magistratum, penes quem esset legis actio	eod. 12	Aduentitium peculium quod	29.14.5
Adoptio olim fiebat emancipationibus & manumissionibus præcedentibus, hodie minime	10.6.3	Aduentitiorum vsufructus patri quæsitus etiam hodie, profectitia bona etiam hodie, quod pertinet ad proprietatem, à filiofa, patri quæruntur	28.9.10
Adoptio quadruplici modo fiebat, per principem, per legem curiatam, per prætorem seu magistratum, per testamentum	eod. 15	in Aduentitiis nihil filiusfa. in Gallia acquirit patri, præter commoditatem & administrationem	11.8.21
Adoptio in Francia olim, & apud Hebræos, & Græcos vsurpata	10.6.29	Aduenturieri milites in Gallia qui	19.3.17
Adoptio filij sunt, non fratres, aut alij proximi quid per eam transferatur	10.6.2	<i>Aduenturiers</i>	19.3.24
Adoptio naturam imitatur. 9.11.17. & prohibita nuptia inter adoptantem & adoptatam	eod.	Adulatio quid 39.9.4. studiosum mendacium	eod. 5
Adoptio per incisionem capilli	16.1.26	Adulatione reges & regna subuertitur facile, quare	39.9.7
Adoptio Græcis quomodo dicitur	42.28.24	Adulationes in publicis causis perniciosissimæ	39.9.9
Adoptio filij rumpebatur testamentum	44.1.5	Adulationibus extorta restituenda militibus	39.9.11
Adoptio tutoris, quæ tutela pereat	12.15.5	Adulator à placido vt differat 39.9.5. & ab amico	eod.
in Adoptionibus emancipatio terna & manumissio duplex, quid erat	11.8.14	Adulator similis eadodamoni, scorto 39.9.5. præfigtatori, sacrilego. eod. 6. adimit iudicium, & quæ manifesta sunt, contraria persuadet	eod.
Adoptiuus in fundo non succedit	6.13.4	Adulatoris pernicijs 34.9.9. mores depicti	eod. 10
Adoptiuus filij instituendi, vel ex hæredandi erant.	44.2.17	Adulatores peiores repræhenforibus, & coruis eod. 8. tinea diuitum	eod.
Adoptiuus filij non excludunt substitutum ex clausula <i>si sine liberis</i>	42.28.24	Adulatorum iniquitas 39.9.2. clerici adulatores degradantur	39.9.3
Adoptiuus & legitimati, iuris eiusdem, & minoris aliquando legitimati	eod. 25	Adulter & adultera quando simul accusari poterant	36.13.5
Adoptiuus non sunt temporarij, sed perpetui	10.6.7	Adulter retineri potest per 20. horas	31.33.2
Adoptiuus filij non succedunt in Gallia, & quomodo olim succedebant	44.2.5	Adultera ab adultero duci non potest in vxorem, & quomodo intelligatur	9.13.3
Adoptiuus quomodo confanguinitatis iure succedant transferralibus. 45.11.14. Eorum bona vt in familiam redeant, à quo processerant, adoptantis, lex Solonis	45.11.15	Adultera abiicitur, & ei iuramentum præstitum de ea non repudianda, cur non feruatur	9.15.26
Adorari voluit Constantinus 2. Cæsar	18.1.10	Adultera priuatur dote, & adulter amittit incrementum	45.14.2
Adorabant in montibus antiqui & orabant	2.1.7	Adulteræ mulieris iuris ciuiliis, & adulteri, pœnæ	36.6.9
Adpromissor quis	24.3.9	Athalarici lex eod. nu. 31	
Adrianus Aetius Verum adoptatum mortuum cur non luxerit	24.10.14	Adulteræ relegatæ	35.6.9. & 19
Adrianus Antiochenfes odio habuit	15.7.3	Adultera comperta, lege prohibebatur inter esse cum pudicis mulieribus, & ne se ornaret, ornata obuiam exeretur & verberaretur à quoque	36.6.21
Adrianus Cæsar magus, & eius præstigia	34.17.2	Adulteræ ignominiosa circumductio in Gallia, & Colonia	36.6.28.
Adrianus non permittibat libertis se rogari	39.15.15	Adulteram cõpertâ retinere nõ licet in matrimonio	36.6.40
Adrianus Imperator hæreditates ignotorum recusauit, & patrum	42.35.2	Adulterâ ex suspicione quare maritus possit accusare	48.11.5
Adrianus Senatus in aulam suam transtulit	47.25.33	Adulteram quando patri filiam, & marito vxorem, & vbi occidere liceat	11.8.8
Adrianus Senatus consilium secum habuit	47.28.1	Adulteræ vxoris conuictæ dos pertinet ad maritum, & donatio propter nuptias ad vxorem ex adulterio mariti, nisi liberi sint	9.13.12
Adrianus sortibus Virgilianis vtiebatur	34.3.19	ob Adulterium vxoris dotem petere non potest vir, qui etiam adulter est	eod. 15
Adrianus Cæsar feruos à dominis occidi vetuit	14.4.2	Adulterans vxorem domini sui vassallus, vel rem habens cõ alijs eius domus, priuatur feudo. Item turpiter cum vxore domini sui ludens &c. 6. 19. 8. Etia si vxor domini sit vidua vel sponsa, idem in eius pedissequa, etiã si prædictæ personæ essent publicæ meretrices eo. 16. Sed si se supponat vxor domini vassalli in lecto eius. feudū nõ amittit eo. 20	
Adrianus repudiavit hæredit. sibi delatas	3.12.2		
Adrianus 1. quando adeptus sedem Apostolicam	15.3.19		
Adrianus successorem sibi delegit Antoninum	10.6.17		
Adrianus Hierosolymam post cladem ei a Vespasiano illatam, habitare permittit, quam ipse postea oppressit			

Syntagmatis iuris vniuersi

Adulteriū maritus per 20. horas retinere potest tātū. 36.31.11	Aduocati pauperum Romæ eod.11
Adulterum occidere cui licuit, & qua lege 36.6.6. & 22	Aduocati quas causas tueri debent, & eorū iuramentū. eod.12
Adulterum maritū nō licuit. 12. Tab. lege, vxori tāgere. 36.6.7	Aduocati necessarii, & dātur à iudice, nō habentibus. 49.6.16
Adulterum compertum maritus potest contumelia afficere, & retinere per 20. horas 36.6.8	Aduocati assumendi in albiū quæ præcedat probatio. 49.6.18
Adulteri simul igne vsti. 36.6.14. Adulteris supplicium vltimum impositum eod.12	mores & gestus eorum quales esse debeant. eod.19. doctrina eod.20
Adulterorum alia ciuiles pœnæ 35.6.16	Aduocati esse non possunt imperiti literarum eod.28
Adulteri & adulteræ vbi, & quando eadem pœna. 36.6.29	Aduocati lingua sub mortem & loquela priuatur præmaturè in pœnam 49.6.31
Adulterium deprehensum in adulterio, marito licet retinere per 20. horas 40.5.5	Aduocati filij fami. sibi quarunt 49.6.35
Adulterās cū domina, vel cū seruo morte plectendi. 36.6.20	Aduocati ad decorè & dignitatè iudiciū pertinent. 49.6.37
Adulterantis res venales ex Platonis lege pœna 25.15.6	Aduocati cogi possunt causas agere pro opem implorantibus 49.6.37
Adulterinus filius vt dignosci possit. 10.3.9. quis is sit. eod. num. 22. & 24	Aduocati fisci qui, & quot essent, & vnde stipendia, & quæ haberent apud Romanos, & de Gallicis 49.7.6
Adulterini filij num legitimentur per sublequens matrimonium 10.4.4	Aduocati Regij vel Procuratores nihil præter stipendia regia prohibentur capere 49.7.6
Adulterium à dæmone suppositum 34.19.7	Aduocati & procuratoris fisci cōstituti finis & rōnes. 49.7.7
Adulterium grauius dicitur, accedente rapto 36.8.1	Aduocatis Regijs alia mandata 49.7.14
Adulterium quomodo obiciat marito vxor 32.13.11	Aduocati salarium quo iure, & quomodo accipiant. 49.8.1
Adulterium quid 28.10.24	Aduocati an possint pro causis orandis quippiam accipere, legibus certatum olim 49.8.6
Adulterium comparatum delicto maiestatis, & falsi 36.6.1	Aduocati auari & rapaces, quibus similes eod.11
Adulterium quid. 36.6.2. committi in sponfis. eod. grauissimum peccatum. eod.	Aduocatis cur dari debeat salarium 49.8.6. & 7
Adulterij plura mala. 36.6.1. pœna eod. num. 5	Aduocatis data aliquando salaria, vt silerent postquam loquerentur eod.7
Adulterium vxoris marito Porphyrio auis detegit 36.6.3	Aduocatorum distinctiones, priuatarum & publicarum causarum 49.6.7
Adulterio puniendo consideranda 36.6.4	Aduocatorum ex curijs diuersa nomina. 49.6.8. diuersa dignitas ex illis, diuersus numerus. eod.9
Adulterij pœna & delictum excusatur, si vt committatur, vel ignoranter, si rumor de morte mariti sit 36.6.16. & 18	Aduocatorum album ex quibus repleatur, vel qui possint esse aduocati 49.6.15
Adulterij diuersarum nationum pœnæ 36.6.21. & seq.	Aduocatorum album ex quibus repleatur, vel qui possint esse aduocati 49.6.15
Adulterij iuris Pontificij pœna, & accusatio 36.6.32	Aduocatos sustulit clientibus Claudius Censor. 49.6.15. P. Polio eod.17
Adulterij in Gallia supplicium, quale 36.6.38	Aduocato regio non datur præmium, quod debebatur delatoribus 32.41.13
Adulterium punitum feuerius aut leuius, secundum opinionem populorum 36.6.36	Aduocati doctores supremarum curiarum, vel etiam non aduocati, immunes à collectis, idem in licetiatis, sed non seruari 3.8.14
Adulteria vindicata lex naturæ iubet, lex zaleuci, Cumerum, vindicta Dei 36.6. num. 24. 25. 26. 27	Aduocati peculium habent quasi castrensè præcipuū. 46.8.9
Adulterij delectari, summa malorum imprecatio 36.6.3	Aduocati & oratores vbi improbat 32.24.8
Adulterium natura probrum dicitur 8.1.25	Aduocati in Gallia quando iurant de calumnia 48.7.9
Adulterium vbi grauius 30.6.3	Aduocati pro falsa religione necati 33.7.8
Adulterij accusatio quibus concedatur 36.12.2	Aduocati quare causidici dicti 47.7.3
Adulterij accusandi potestas durat per quinquennium tantum 36.13.3	Aduocatorum officium, & diligentia quæ. 49.6.34. Eius officij constituendi rationes eod.35. & seq.
Adulterium potest accusari post mortem adulteræ eod.	Aduocatorum militia 19.1.8
Adulterium nuptæ solus maritus in Gallia accusat eod.6	Aduocatis & medicis data occidendi impunitas videtur. 36.21.29
Adulterij cur non fit transactio 36.11.8	Aduocatis interdictio causarum facta ex causa 31.6.17
Adulterij accusatio iure mariti, quo tempore præscribitur. 40.5.15	Aduocatio quid 49.6.5
Adulterij accusatio, quomodo sex mensibus tollatur. 40.5.19	Aduocatio impune libertus contra patronum fungitur, quod non potest vasallus contra dominum. 6.19.16
Adulterij accusationis præscriptio 40.5.26	Aduram lapidauit omnis Israël 3.3.11
Adulterij cum incestu punitio 36.7.2	Aedepol, iurabant antiqui 33.12.14
Adulterij de crimine transigi nequit, quare 28.2.10	Aedes ab aditu plano 5.67.9
Adulterij præludia 9.13.13	Aedes sacræ tantum autoritate Dei consecrantur & eriguntur quare 15.29.7
Aduocatus aduersarij familiaris vel proximus iudici, non facit suspectum iudicem 49.3.7	Aedificans ædificium perficere cogatur 18.22.3
Aduocatus an possit postulare contra suum dominum directum. 49.6.13. non contra propriam Ecclesiam. eod. nec pro duobus aduersarijs in eadem causa. eod.14	Aedificantis opus quando nunciacione suspenditur. 4.30.3
Aduocatus & iudex eiusdem rei nemo esse potest. 49.6.26	Aedificandi architectis dictæ leges 18.22.2
Aduocatus sophista subfellij amouendus. 49.6.29. ne extra rem dicat, plura monentur, & leges adferuntur, & ne conuincatur. eod. Aduocatorum futilium & verborum pernicios in repub. eod.30	Aedificando in alieno, & ferendo quando Domino prædij acquiritur, & quatenus 20.9.7. & 16
Aduocat ^o pacificè de quota litis, quomodo puniatur. 49.9.33	Aedificare licet super ergasteria publica 3.21.5
Aduocatus nemo bonus in causa propria eod.37	Aedificare non licet in muris vel portis ciuitatis, vel loco publico 18.22.4
Aduocatus fisci quis dicitur 49.7.1	Aedificare non licet priuatis contra muros vel portas ciuitatis 2.29.4
Aduocatus & procurator officium gerunt 15.40.5	Aedificare super parietem alterius, vel in alterius solo quādo liceat 4.7.22
Aduocatus malè consulens tenetur ad damna clienti in foro conscientie 47.7.12	Aedificatum in loco publico cui quaratur 20.9.15
Aduocatus qua methodo debeat petere in iudicio, voce vel bello 48.5.6. & 7	Aedificator operis publici de vitio intra quindecim annos tenetur, se suosque obligat 3.2.3
Aduocatus regis hodie solus legitimus accusator. 32.4.12 de calumnia non tenetur eod.	Aedificator quandiu de operis vitio tenetur 18.22.2
Aduocatus vel procurator non potest testimonium dicere contra clientem suum 4.8.13.31	Aedifi-
Aduocati os & mens procuratorum 49.6.1	
Aduocati, & eius officij synonyma, eiusque finitio. eod. 2. & 5	
Aduocati cōfistoriales Romæ qui, & eorū priuilegia. 49.6.8	

Rerum & verborum Index.

Aedificio futuro quæ seruitus imponi possit 4.1.6	Aegyptum omnem emit Ioseph tempore famis 5.5.7
Aedificium, priuatum publico non iungendum intra 15. pedes, vel iuxta horrea publica 100. pedum, omni præscriptione cessante 3.21.4	Aelius Gordianus Iurifconsultus 18.11.5
Aedificium quilibet suum licitè tollit, etiam si obscuret vicini lumina, nisi impediatur seruitute 4.10.6	Aelius Adrianus proscriptorum liberis duodecimas bonorum concessit 31.31.13
Aedificia facta expedit potius conseruare, quàm noua inchoare 12.3.9	Aelius Pertinax imperium deponere sepe voluit 6.20.8
Aedificia magna & splendida qui ædificare faciunt quales habendi 4.27.2	Aelius Verus in Cæsarem ab Adriano adoptatus 8.1.27
Aedificia publica magnificentius, quàm priuata, olim extructa 3.21.1	Aelij Pertinacis de repub. ditanda sapiens dictum 42.35.3
Aedificiorum ciuitatis res vendi quæ non possint 25.11.2	Aelij Pertinacis dictum præclarum 3.12.3
Aedificiorum cura Aedilium 47.31.8	Aemilia lex de censuræ tempore 47.16.21
Aedificiis publicis qui contribuunt, & qui non 3.21.6	Aemilius Lepidus 44.2.23
Aediles auctoritatis tribunitiæ adiunxerunt 47.34.6	Aemilius Lepidus Consul 42.33.4
Aediles curam refectionis templorum habuerunt 15.31.3	Aemilius Lepidus Mamerus Genutium cur hæreditate indignum existimauerit 7.2.14
Aediles ex plebe quando creati 47.10.14	Aemilius rex Albanorum 47.17.4
Aediles vnde dicti, & qui. 47.31.1. eorum duo ordines plebeiorum, & patriciorum eod.3	Aenobarbus Mediolanum euertit 4.5.15
Aediles à quibus crearentur. 47.31.4. munera & officia eorum. eod.6.7.8. & 9. Insignia 47.31.4	Aeoles Deos vt dicerent 18.6.9
Aediles cereales 47.31.4	Aequalitas donationis propter nuptias, quare hodie nō desideratur cum dote 8.7.27. & quid in æqualitate dotis constituenda considerandum eod.29
Aediles municipiorum eod.6	Aequalitas geometrica considerata in collatione 46.8.30
Aedilitas quid. 36.30.9	Aequalitas in pluribus seruanda quare 46.8.31
Aedilitas ne ante Tribunatum plebis antiquior 47.31.2	Aequalitatem conseruandam, exilium introductum 31.6.6
Aedilitij diuini qui 18.16.8	Aer communis omnibus, & vti eius 1.1.2
Aedilitia actio in factum, & ob eam quot dies ad reddendum datur emptori 25.21.17	Aeraria vbi apud Romanos, & quot, & copia, & extensio eorum 3.2.11
in Aedilitia redditione quid præstandum vtrinque. 26.21.2. & quid differat à gentilitia eod.7	Aeraria annonæ quæ 19.6.4
Aedilitium edictum morbos & vitia exprimi in venditione iubet 25.21.2	Aerarium militare 46.5.4
Aedilitium ius pars prætoriani 47.31.1	Aerarium Romæ qui ex manubijs hostium, & triumphis victorum ditarent 5.2.11
Aedilitium Curulium origo, & conatus. 47.31.3. potestatis incrementum eod.5	Aerarij cōstituendi necessitas 3.2.5. quid à fisco differat. eod. 7.9.11. & 12
Aediliū Curulū reddidit ad res donatas nō pertinet 26.7.1	Aerarij Gallici tres summæ curiæ 47.38.1
Aedilium notio de mensuris 36.1.16	Aerario olim Romano qui præficti 3.2.16
Aedilibus Curulibus demandata viarum cura 32.9.3	in Aerario populi Romani quot opes inuentæ 3.2.11
Aedilium sacrarum custodes 18.20.1	Aerarij qui 47.16.10
Aedium vniuersus, quæ omnino consumptæ sunt an restituantur resecto ædificio 4.5.4	Aeris alieni loco quæ in faldiciæ ratione habentur 42.34.18
Aediuū templorum quæ eorum munus 15.31.2	Aeris consideratio, & ad salutē, & ad seruitutes pertinet 1.1.1
Aegeus à Pædide adoptat ^o , ipse autē Theſeū adoptat 10.6.19	Aeris & libra & libripendis in quibus solennitas 36.2.2
Aegeus pater Theſei adoptiuus 42.28.24	Aeris vsus pro commercijs 42.3.3
Aegyptij de quibus grauius supplicium sumant 30.6.3	Aere diruti qui 27.2.14
Aegyptij ignem seruabant 15.39.11	Aere & libra quomodo fiebat venditio 25.1.3
Aegyptij in sepulchris quid expenderent 18.22.6	Aere leges & alia inscripta, ad perpetuam memoriā 48.10.3
Aegyptij in seruis ob famem & miseriam se vendebant ditioribus 14.3.14	Aerius hereticus de ieiunio malè sentiens, iudicatus 37.7.3
Aegyptij iurabant per allium & cape 30.8.28	Aes alienum ab hæreditate deducendum 25.4.4
Aegyptij sacerdotes cur totum corpus raderent 16.7.27	Aes rude aliquando pro numis 36.2.2
Aegyptij sacerdotes ex publico alebantur immunes à tributis. 16.8.25. apud eos piaculum, immolare hostiam non notatam eod.7	Aesculapij templum expofitorum 15.18.24
Aegyptij 5. partem fructuum regi pendunt 3.5.7	Aesopus Cræsum Lydiorum regem alloquitur 33.21.12
Aegyptij solis precibus & thure Deum placabant 16.8.7	Aesopus præcipitij pœna affectus 31.19.1
Aegyptiorū lege supra duplum vsuræ non exigebatur 22.4.1	Aesopi apologus de Herinacco 6.18.24
Aegyptiorum legislator Bocchoris 22.14.4	Aestimata veltis data vxori, in dotem est, & teritur periculo mariti 25.5.4
Aegyptiorum luctus circa funus qualis 16.11.20	Aestimata & inestimata res quomodo restituendæ 9.8.2
Aegyptiorum mos quoad accusationes 32.24.8	Aestimata res dotales in dotē datæ, nū possint alienari. 22.13
Aegyptiorum mulieres virilia munera obeunt 47.11.2	Aestimata res dotales à marito quomodo vendi pnt 25.5.8
Aegyptiorum reges ex sacerdotibus 15.11.10	Aestimatio facta rei dotalis, facit vt laudimia ex ea debeantur 8.24.11. & quando facit in emptione æstimatio eod.
Aegyptiorum reges, Pharaones dicti 18.2.11	Aestimatio in dubio facit emptionem 25.5.8
Aegyptiorum reges mortui, ante funus vel laudati vel vituperati 32.7.11	Aestimatio in lege Aquilia quomodo faciendā 38.9.13
Aegyptiorum sapientes, à carnibus abstinebant 15.15.12	Aestimatio in quo casu non faciat emptionem 9.18.2
apud Aegyptios foeminae adoptabant 10.6.20	Aestimatio litis, similis emptioni 26.8.3
apud Aegyptios nulla in corpus pro debito animaduersio 22.6.10	Aestimatio quæ fit in iuramento affectionis à quo normam & legem accipere debeat 21.10.8
apud Aegyptios reges gerebāt summum pontificatū 15.29.9	Aestimatio rei facta à testatore non nocet hæredi 42.34.23
apud Aegyptios subulcis omnibus templa interdita 16.3.6	Aestimatio est faciendā ex rei veritate, non conuentione partium 42.34.34
Aegyptiis, quæ cura fit mortuorum 33.23.9	Aestimatio annuæ pensionis & alimentorum quomodo fiat à iure eod.25
Aegyptiis vxores precariæ & conductitiæ 9.4.5	Aestimacionem omnem contineri nomine pretij 25.12.1
apud Aegyptios patris filium occidentis pœna leuis 11.5.8	Aestimatoria actio quæ, & pro quo datur 25.9.5
Aegypti præfectus in Alexandria imperiū accipiebat 15.6.4	Aestimatorium iudicium quid 25.21.11. & 16

Syntagmatis iuris vniuersi

Aetas à tutela excusat	12.6.9	Agamemnonis expurgatio, ab intacta Hippodamia, 50.8.7. & ab intacta Briseide quoque	eod. 10
Aetas in singulis ordinibus minoribus & maioribus requisita	16.10.22. & 23	Agamemnon Græcorum exercitus rex declaratus	33.16.6
Aetas iudicum	47.9.19.20. & 21	Ayazur quid	15.28.37
Aetas legitima naturalis 25. annorum	47.9.16	Agapita mulier	21.5.13
Aetas legitima nuptiarum quæ Platoni & Aristoteli	9.7.3	Agar verberata à Sarra	33.6.4
Aetas magistratibus quando lege definita	47.9.19	Agar vxor Abrahamæ vt dicta	10.1.8
Aetas militaris 17. annorum	19.3.11	Agareni habent vxores mercede conductas	10.1.11
Aetas minoribus fubuenire, non nocere, solet	50.7.2	Agareni tot ducunt vxores, quot nutrire possunt	9.2.22
Aetas quæ legitima in Sacerdotiis obtinendis. 17. 6. 11. ætas episcoporum eod. 12. Abbatis. eod. 15. in Gallia autem ætas prælatorum quæ esse debeat. eod. 16. canonicorum item ætas eod.	6.11.10	Agarenorum de baptismo Christianorum opinio	2.4.14
Aetas beneficiendorum in non curatis beneficiis quæ requiratur ex antiquo & nouo iure	17.6.20	Agarenorum ieiunium	2.18.14
Aetas gratia non fit, nisi duorum annorum. eod. 17. huic ætati dispensatur à Sum. ponti. ex causa	17.6.17	Agarenorum regna in vnam & sexaginta prouincias diuisa	6.11.10
Aetas prætextata quid	9.19.23	Agarenorum seu Turcarum religio explosa	33.4.14
Aetas secunda filij quæ dicatur	42.15.1	Agaso, an dominus teneatur de damno dato ab equis & mulis	18.2.4.9
Aetas vel sexus impunitatem non dant criminibus	32.19.1	Agasones	18.24.4
Aetatis consideratio inter priuilegia personalia	13.4.1	Agathocles rex Siciliae	6.4.6. & lib. 9.4.1
Aetatis in delictis distinctio adhibenda	30.5.6. & 7. & 8	Aganes stultissimus furor, melancholicus, & cæcus	13.5.18
Aetatem ante legitimam nuptiæ factæ non valent nec iure sponsaliorum	9.7.13. & 15	Agendi facultas aliud, quàm actus	14.1.5
Aetates sex mundi, & vt illis generatio & hominis status finitur, sic propinquitates tot gradibus terminantur	9.9.26	ad Agendum temporalia, sunt perpetua ad excipiendum	21.17.9
Aeternarum poenarum gradus, vt diuersitates	31.28.4	Ager quid	18.23.3
Apud Aethiopes olim tanta sacerdotum potestas, vt regibus nunciarent, vt mortem oppeterent	15.1.11	Agri natura quomodo seruiat	4.17.5
Aethiopes promiscuos concubitus habebant	9.2.19	Agri etiam quibusdam militibus ab Ottomanis principibus diuisi, vt equites exhibeant aut pedites	6.11.14
Aethioli pisces non nisi cum focia & compari foemina conueniunt	9.3.14	Agricolæ fuerunt viri prisca præstantiores, qui	18.23.2
Aetoli templum Iouis Dodonæi funditus euerunt	33.16.15	Agricolæ inertes à cenfore notati	47.16.10
Aetius hereticus damnatus in synodo	33.9.3	Agricolæ mores à cenfore notati	47.16.10
Aetius verus adoptatus ab Adriano	24.10.14	Agricolarum Indorum natura, & munus, securitas tempore bellorum, prohibitione arma deferant	eod. 13
Affectatæ tutelæ non excusant ab aliis	12.6.6	Agricolarum ingeniorum differentia, qui sua colunt, & aliena rura: & eorum qui aliena colunt triplex genus	18.23.14
Affectio, quartum gradum proximitatis non egreditur	42.10.5	Agricolatio primum opus homini impositum	18.23.1
Affectio gratia donationes in meretrices valent	9.25.8	Agriculturæ instrumenta furatus, quomodo puniendus	37.4.5
Affectio iuramentum vt præstetur, & de quibus	21.10.8	Agriculturæ materia quæ	18.2.16
Affines iure proximitatis retrahere non possunt	26.17.9	Agriculturæ res destinatæ oppignerari nequeunt	23.9.10
Affines qui sint, 10.3.7. & cur vir & vxor affines non sint. eo.	9.9.1	Agricolarum securitas apud Indos	18.5.2
Affines ex nuptiarum coniunctione	9.9.1	Agrimenfores cur inuenti. 39.13.11. quomodo de falso modo renunciata tenentur	eod. 12
Affines qui, 9.10.1. Affinij personarum & graduum nomina, focer, gener, vnde nomē priuignus, vitricus, nouerca. eo. 4	48.13.27	Agere, facere, gerere differunt	24.7.29
Affinis an testetur pro affine	48.13.27	Agere qui possint, aut prohibeantur	49.2.1
Affinitas & cognatio spiritualis ex præsentatione ad sanctum lauacrum	2.4.18	Agere vel defendere sine mandato pro aliis quæ personæ possint	49.4.8
Affinitas nulla inter coniuges, sed principij affinitatis	9.10.3	Agessilaus de futuris nuptiis filia Otydis regis cum eo paciscitur	8.2.5
Affinitas iure ciuili, tantum contrahitur ex coniunctione legitima: iure pontificio, ex naturali etiam illegitima eod. 5	9.10.5	Agessilaus in successione regni Aegidis fratris prælati Leotichidi filio, vt spurio.	10.3.27
Affinitas non nascitur ex sponsalibus, sed proximitas publicæ honestatis	9.10.5	Agessilai factum	47.6.9
Affinitas duplex, primi & secundi generis	eod. 7	Aggeres quomodo debeant restitui	4.17.12
Affinitas primi generis prohibet nuptias, non secundi. 9.1.22. & quis in gradibus prohibitis dispenset	eod. 23	Aggeres vnde	2.29.1
Affinitas, propinquitas mixta quid	9.8.7	Aggeus propheta	18.6.4
Affinitas vsque ad quem gradum à matrimonio prohibitionem habeat	9.11.20	Aggrediens vassallus beneficij patronum vel dominum eius, vel si infidias ei moliat, feudo priuatur	6.19.13
Affinitatis gradus multi proprii, sed naturalis cognationis gradus imitantur	9.10.2	Aggressorem occidens non tenetur de homicidio	36.20.14
Affinitatis & publicæ honestatis gradus, in nuptiis iure pontificio considerati	9.10.8	Agis rex Lacedæmoniorum Leotichidem filium moriens agnouit, quem viuus non agnouerat	10.3.27
Affinitatis tractationis vtilitas, in quibus locum habeant	9.10.11	coram Agide rege Dauid stultitiam simulauit	13.3.26
ob Affinitatem donationes inter coniuges receptæ	9.25.17	Agnatus magis priuilegiatus, quàm filius	6.13.12
Affinitatem non faciunt sponsalia	8.47	Agnatus repudiata hereditate defuncti, feudum potest retinere: filius hoc non potest inuitis agnatis proximioribus	6.13.12
Affrayamenta coniugum	27.4.7	Agnati & cognati qui dicuntur. 12.9.6. eorum agnatorum legitima tutela, proximis, demptis foeminis deferunt. eo. 5. & eis cur potius deferatur, quàm aliis à lege	eod. 9
Affrayamenta quæ dicantur, & quomodo fiant, & num approbata, 41.5.17. non sunt societates, sed donationes causa mortis	eod. 18	Agnati adhibebantur ex lege in consilium iudicij vxoris à marito vindicante	12.9.10
Affrayamenta vxoris & mariti	45.14.18	Agnati qui successuri erant pupillo, tutores lege Solonis ei dari non poterant, & quare	eod. 11
A francs deniers, quæ venditio	25.16.2	Agnato legitimo proximioris minore vel absente, si possit idoneus esse, vel redire ante ætatē legitimam pupilli non datur legitimus tutor remotior, sed datus interim. 12.9.8	9.3.2
Africa populi quos grauius puniant	39.6.3	Agnati qui dicantur	45.11.2
Africanus iuriconsultus	18.11.5	Agnati qui, & quando ab intestato succedebant	45.11.2
Agamemnon consultat cum sene	47.9.22	Agnati tantum proximiores succedunt	45.11.3
Agamemnon eripit Briseidem Achilli	10.1.8	Agnati, & cognati qui	47.12.1
		Agnati vel cognati quando non succedant vsque ad decimum gradum	eod. 6
			Agnati

Rerum & verborum Index.

Agnati in successione feudi quando præferatur filiis, & quando ad eos potius redeat feudum, quàm ad dominum	6.21.4	Alea quæ sita non sunt conferenda fratribus à filiofa.	4.3.20
Agnatorum & cognatorum differentia	9.9.12	Aleala oppidum, Regale dictum	15.15.10
Agnatorum, & parentum legitima tutela, iuris ferè eiusdem hodie, non olim	12.10.1	Alex lusius, malorum & iurgiorum origo	3.9.30. vetitus cum poena eorum qui ludunt & cogunt ludere
Agnatis quod veditum est, non videtur proprie alienatum	6.17.4	Aleator publicus, nec ordinari, nec beneficium assequi potest. 39.3.14. & si habeat, quando deponendus	eod.
Agnationis & cognationis sublata differentia	9.9.19	Aleatores fures dicuntur	30.3.9
Agnationis nomen iuris ciuili est, & eo tollitur & datur	45.11.14	Alemania regnum in ducatus conuersum	6.7.20
Agnationis ius duo postulat, sexum masculinum, & ex mascululis originem	45.13.6	in Alemania vnde dicti centenarij magistratus, qui erant comitibus subiecti	6.7.23
Agnorum subtractorum poena Salicarum legum	37.5.11	Alemania à Francis vincuntur apud Tobbiacum	14.2.3
Agnum & lapidem tenentes iurabant Carthaginenses solenniter	50.8.11	Alemanorum regna sublata	18.2.2
Agoranomi	47.1.5. & 7	Alenconius regulus nominat ad prælaturas	15.12.51
Agrippa, gener Augusti, ab eo curator viarum constitutus	3.1.5	Alenconius regulus ad prælaturas nomine regis nominat	17.12.38
Agrippa quos philosophos cuitandos suadeat Octauiano	18.7.7	Alere vxorem etiam indotatam, onus primum matrimonij	9.19.2. & 4
Agrippa Menerij factum, vt plebem Romanam Senatui conciliaret	3.2.1	Alexander Magnus Cariam ex regno Satrapatum fecit, & in filium adoptatur ab Adam Hecatombi filia	6.12.7
Agrippina vxor Claudij Cesaris, male, quod iudiciis mariti interesset, audiuit	47.11.8	Alexander Magnus adoptatus à Caria regina Adama	10.9.21
Agrippina Claudium maritum venenato boleto interemit	30.8.8	Alexander Magnus Cariam ex regno Satrapatum fecit	6.12.7
Agrippina Claudij Cesaris vxoris in vitricos crudelitas, vt ius faueret	9.26.32	Alexander Magnus Perdiccam quomodo sibi delegit successorem	6.14.16
in Agro sulci aquarum faciendi. 4.17.11. & agrorum sicandorum causa, quomodo fossas liceat facere	eod. 12	Alex. Magnus quosdam Mallorum in seruitutem redegit	14.3.16
pro modo Agrorum arbiter datur, & mensor	5.5.8	Alexander Magnus Thebanos in seruitutem redegit	2.28.2
Agrorum varia limitatio, & terminatio qualis	4.17.4	Alexander Magnus per se iudicauit	47.20.15
Aiacis corpus crematum à Neoptolemo	2.14.10	Alexander in Cilicia apud Solem in delubro depositum pecuniam	23.3.18
Aiacis corpus crematum à Neoptolemo, & quale funus eius	16.1.20	Alexander se monarcham dixit	12.2.6
Aiacis stultissimus furor, & cæcus	13.5.8	Alexander Magnus iratus in Theffalos	33.6.15
Alapa infigebatur in manumisione manumissis	14.5.8	Alexander Magnus omnibus exulantibus, præter sacrilegos & homicidas, reditum in patriam concessit	33.15.7
Alapa plus, quàm pugnum impingere, vindicatum	38.3.16	Alexander Magnus Perfas subegit	31.16.9
Alapam potestatem gerenti inferens, capitali iudicio puniendus	38.3.10	Alexander in Cilicia apud Solem depositum pecuniam	31.14.3
Ala pareille donatio, à Langobardis vt dicta	28.13.21	Alexander Magnus conquestus de Aristotele, quod euulgasset libros Physices.	33.9.7
Alaricus rex Visigothorum à Clodoueo necatus	47.27.9	Alexander raptor Helenæ	19.6.14
Alaricini belli in Italia clades	49.6.16	Alexander Cesar quæ rura, & cur militibus donauerit	6.3.14
Alatores occisus à Climenco	9.11.8	Alex Cesar nunquam vendidit magistratus, & quare	36.19.10
Alazarchos quis dictus	3.10.1	Alexander Cesar in eligendis rectoribus prouinciarum, quid obseruauerit	15.26.15
Alba ob crimen ducis diruta	35.1.19	Alexander imperator concubinas singulas singulis administratoribus prouinciarum, si vxores non haberent, permisit	10.5.10
Alba quid	34.22.14	Alexander Seuerus vestigalia ciuitatum ad earum proprias fabricas deputat	3.3.10
Albanagij iure & Gallia princeps succedit alienigenis in regno morietibus non factis regnicolis, filiis exclusis	312.9	Alex. Seuerus honorè iuris, & gladij nunquam vendidit	25.11.7
Albanorum reges, Syluij dicti	18.1.11	Alexander Seuerus vsurus orientales exercuit	22.3.36
Albertus Marchio Brandeburgensis, dux Prussiae constitutus	15.35.5	Alexander Seuerus Christianos passus, & quantum detulerit pontificibus	15.3.10
Albinus in Gallia quid	17.6.41	Alex. Seuerus in omnibus vsus Iuriconsultorum opera	18.11.5
Albrachi hospitale	15.28.33	Alexander Seuerus quos sumo necari iuberet	31.15.4
Album iudicum quid	47.23.4	Alexander 3. sum. ponti. quando sedit, & de electione summi pontif. quid statuerit	15.3.20
Alcacar de Confnegna, locus sic dictus, vbi	18.26.7	Alexander 3. sum. pont. Imperatori Friderico Aenobarbo restitit	15.3.20
Alcoza milites apud Turcas qui	6.11.13	Alexandri Magni luctus ob mortem Ephæstionis	16.1.20
Alcaeus aureo plectro ob quid donatus	6.20.4	Alexandri Magni duces sedes	47.9.21
Alcibiades Athenis reus factus	37.21.9	Alex. mortis causa Aristovis Antonino Caracallo	18.7.9
Alcibiades infamis habitus, quod mysteria in sua domo facra ageret	39.1.4	Alex. Seueri dictum præclarum	3.13.6
Alcibiadis calumnia	32.15.6	Alexandri Cesaris tempore vixerunt Vlpianus, & Hermogenes	28.13.7
Alcibiadis in iudicium vocati nolentis venire, acutè dictum	36.25.36	Alexandri Seueri lex singularis de via publica	1.2.5
Alcibiadem deuouerunt Eumolpidae sacerdotes	31.8.9	ex Alexandria sodalitates omnes Aristotelicorum sublatae	18.7.9
Alcibiadem procreatus Leotichides ex vxore Agidis Timæa	10.3.27	Alexandria ab Octauiano capta	2.6.12
Alcinoë ira Mineræ perit	27.2.12	in Alexandria ciuitate sexcenti medici	18.25.2
Alcmaeon matrem Euriphylem occidit	36.14.8	Alexandria ciuitas, quæ & qualis	15.6.2
Alcmanes morbo pediculari mortuus	31.25.2	in Alexandria præfectus, Aegypti imperiū accipiebat	15.6.4
Aleba quid	31.38.1	Alexandria reges, Ptolomæi dicti	18.2.11
Alea militibus aliquando permissa, postea vetita. 39.3.6. ei addicti Germani, vt seipfos luderent. eod. à demone inuenta, eod. 7. opprobrio fuit ludentibus	eod. 8	Alexandrina ecclesia olim honore prior	17.5.4
Aleam lucratim, an possit repeti	39.3.3	Alexandrina seditio	37.6.7
Aleam ex lusu quot crimina oriuntur	39.3.10	Alexandrinus patriarcha vnde dictus 15.6. 1. & quibus præest	eod.
Aleam prohibitio quot species ludorum contineat	39.3.3	Alexandro Magno pirata comprehensus quid responderit	18.1.6

Syntagmatis iuris vniuersi

18.1.6. is felix prædo dictus	eodem	Alimenta quæ tranfactionem recipiunt	28.2.20
Alexandrum famulum suum appellabat Darius.	18.1.11.	Alimenta ingratia liberis negata	44.5.11
ab Alexandro Magno mendacij conuictus Antigonus monoculus	24.1.30	Alimenta qui tenentur præstare	6.19.26
sub Alexandro 3. quarta Lateran. synodus habita	17.9.13	Alimenta subtrahens, necare videtur	36.23.2
Alexiæ mandubiorum comitatui, ius regnicolatus in Gallia concessum	42.8.25	Alimentorum causa quando, & quomodo monachis detur, patet in successione parentum	45.2.9
Alexij Comneni de episcopo eligendo sanctio	15.12.13	Alimentorum causa relicta quare non admittant ius accrescendi	46.11.17
in Aliena nemora & bona non licet pecus immittere, prohibente domino	3.15.4	Alimentorum & legitimæ differentia	44.5.11
Aliena res quomodo relinqui, vel legari possit	42.7.6	Alimentorum promissio quando agenti inofficiosi querela detur	44.4.21
Aliena res vendi potest	25.18.4	Alimentorum nomine quod debetur, num vendi possit	45.6.1
Aliena res legata, quando ab hærede dari, vel eius æstimatio debeat	42.32.17. & 10	Alimentorum nomine vestes contineri	9.19.6
Aliena si res data sit, feudum extinguitur, & vassallo tenetur dominus de cuiusione	6.19.31	Aliud pro alio solui non potest, quomodo	21.18.5.6. & 8
Alienæ pecuniæ solutio, quomodo liberet	21.8.11	Alius pro alio quare in repressaliis tenetur	38.8.12.13. & 14
Alienæ rei venditio in quantum & quando valet	25.10.2. & 3	Allelengium, quale tributum	38.16. & 17
Aliena mobilia vendens, furtum committit	25.10.5	Allelengium tributum, à diuitibus pro pauperibus solum inductum & abolitum	3.8.17
Alienæ res quando & quomodo oppignerari possunt	23.9.9	Allia & cape pro diis, Aegyptiis	50.8.27
Alienam rem colens, qua actione sua repetit, & aliena ius addens rebus, quibus actionibus à domino conueniatur	20.9.13	Alliance, foedera	20.5.8
Alienarum rerum inuitis dominis prohibitum commercium, exceptis quibusdam	21.4.8	Allobroges suos principes, Delphinos vocabant	18.2.21
Alienandi prohibitio quando non valet	42.10.5	Allobrogibus ius regnicolatus quando in Gallia concessum	42.8.25
Alienare inuitos vassallos dominus in alios, iure feudorum non potest	6.19.2	Allodiales res feudales, & censuales quæ emphyteoticaræ & superficariæ	6.1.2
Alienari dos non potest	9.24.10	Allodialis res integrum habet primæ diuisionis dominium eodem 3	cod. 4
Alienari quando possunt subiecta restitutioni	42.18.4	Allodium vnde dictum, & quare	cod. 7
Alienari res nequit pendente communi diuidendo iudicio	5.3.20	Allodium in substantia quid	cod. 9
Alienari res nequeunt pendente familiæ circ. iudicio	5.4.3	Allodium liberum, quod à nullo alio quàm à Deo pendet, secundum aliquos	6.5.10
Alienari res quæ prohibetur, nec per beneficium dari potest	6.6.9	Allodium & libellum diuersa esse docetur	45.7.12
Alienari quæ prohibeantur per contractum, & ab homine, vitima voluntate, & lege quoque	21.4.5.6. & 7	Allodialium seu alienigenarum naturalitatis literæ quid	5.5.9
Alienari nõ dominis res nequeunt, exceptis quibusdam	21.4.8	Alluionis ius non habet locum in agris limitatis assignatis limitibus	5.5.9
Alienari num possint dotales res mobiles. 9.22.14. & immobilia quando valeat alienatio.	cod. 15	de Alluionum incremento, aliæque terræ inhærentia ponuntur	1.2.4
Alienatio legitimæ quando possit prohiberi filio à patre	44.5.29	Admiralli iurisdictione	47.37.8
Alienatio patrimonij apud Locros, nisi causa cognita, prohibita	41.7.6	d. Alloisi corpus Valentiam transportatum	2.12.1
Alienatio potest à iudice interdici pendente lite	23.3.17	Allium edere est militare	50.1.16
Alienationis rerum ecclesiasticarum causa debet esse necessaria & virilis	25.8.4. & 5	Allodij lex Caroli Magni	6.1.5
de Alienationis prohibitione in vitima voluntate, 21.4. item per contractum vel ab homine	21.4.5. & 6	Allodij & feudi differentia	cod. 8. & 11
Alienatione rei finitur nunciatio	4.31.6	Allodij & cambij differentia	cod. 12
in Alienatione rerum minorum quid requiratur	12.3.16.17. & 18	Alluio quid. 20.8.2. quando mutet vel alteret rem cui accedit eodem 4. eius acquisitio quare iurisdictione. cod. 6.	cod. 7
Alienæ rei beneficium qui facit, fur dicitur	6.6.9	eiisque ius in quibus casibus locum non habet	cod. 7
Alienigena in Gallia beneficia ecclesiastica non potest possidere	17.6.41	Alluionis accessio in agris limitatis & clientelariis, ad quos pertineat. 20.8.9. eius differentia ab alluione	5.
Alienigenæ in Britannia, Hungaria, Bononia, Veronæ sacerdotalia habere non possunt	17.6.42	Almoacenus rex victus ab Alphonso rege Hispaniarum	15.35.10
Alieni facti ignorantia quando excusat	30.10.3	de Almyrarchi, quem dicunt Admirallum iurisdictione	1.3.7
Alienigena quando à tutela & cura excusatur	12.6.11	Allophylis succedit in Gallia princeps	45.16.7
Alienigena quilibet pro opere in loco publico facto, opus nouum nunciare potest	4.27.9	Aloy in moneta quid	36.2.9
Alienigenæ in Gallia non testantur de quæstis, nisi affiliati	42.8.24	Alphenus iuriconsultus	18.11.5
Alienigenæ, in Gallia incapaces beneficiorum & officiorum sine gratia	20.11.5	Alphonfus 6. rex Hispaniarum	18.16.7
Alienigenorum bonis, exclusis filiis, qui principes & resp. succedant	3.12.9	Alphosus Hispania. rex foeneratores harpyias dicebat	22.3.6
ad Alienigenas ne bona transferantur regni reipub. interest	45.3.5	Alphonfus 7. rex Hispaniarum, raptus à dæmone disparuit, in vltionem quod equos in tæplo Dei stabulasset	33.16.14
Alienigenis in Gallia bonorum cessio denegatur	22.9.16	Alphonfus 9. Hispaniæ rex militum S. Iacobi de Spata ordinem instituit	5.35.9
Alienum factum in quantum quis efficaciter promittere potest	24.3.18	Alphonfus rex Hispaniarum Mafsiliam capit	12.12.1
per Alienum prædium transfere ius non est, fas est sit	4.14.1	Alphonfus 11. rex Hispaniæ quando ordinem militum de la Banda instituit	15.35.10
Alienum vendens, in quantum Boioariorum lege tenetur	25.22.11	Alphonfus lupanaria Aragoniæ tollit, & expellit	3.10.8
Alimenta denegare & occidere, vicina	11.10.2	Alphonfus iurabat per esse patris	50.8.7
Alimenta legare licet iis, quibus alia relinquere non licet	48.33.3	Alphonfus rex Lusitaniæ regno pulsus à fratre	33.21.16
		Alphonfus Tarraconensium rex adoptatus à Neapolitani regni regina	10.6.21
		Alphonso Hispaniarum regi pro tributa trulla aurea à Genuensibus soluta	3.4.3
		Alruna & Aliruna quæ manes euocat	34.6.3
		Alscifas	19.3.12
		Altare portatile quid, & priuilegium eius	17.5.11
		Altare quare sic dictum. 2.1.6. duplisis speciei,	cod. 15
		Altari	

Rerum & verborum Index.

Altari applicabantur iuraturi solenniter apud Ethnicos	hibuit	31.8.13
50.8.16	Ambrosius reconciliat Theodosium Cæsarem ecclesiæ	31.4.9
Altaria caprinis pellibus olim tegebantur	15.12.44	Ambulatorij episcopi qui, & vnde dicti
Alta iurisdictionis quæ esse dicantur	47.21.12	Amchantus lapis contra maleficia
Alteri facta stipulatio quando valet etiam absenti	24.1	Amentes sunt pueri, & ebrij
20. & 26	Amicitia quid	13.5.6
Alternatiua dandi plura promissio vnum habet in solutione	6.19.1	Amentia quid & à mania quid differat
21.28.41	America quid & à mania quid differat	13.5.4
Alteri non faciendum, quod nobis ipsis fieri nolumus	1.2.5	America quando regno Franciæ vnita
de Alternatiua stipulatione, vel adiectionis personæ dissolutione	21.18.30	Amicabilis compositor vt differat ab arbitro
Altitudo quæ inspicienda in seruitute altius non tollendi	4.10.11	Amicis vicini prælati
4.10.11	Amicitia finis concessionis feudi, & quædam ex fide necessitudo	4.34.7
Altitudinis domorum modus quando, & qualis præscriptus	4.7.10	Amicitia maxima inter vicinos
4.7.10	Amicitia priuata postponenda salutis, & mandatis reipublicæ	4.34
Altius non tollendi in seruitute minus est, quàm in seruitute ne luminibus officiat	4.10.10. & in ea seruitute quæ inspicienda altitudo.	32.15.4
Altius tollendi seruitus negatiua & affirmatiua quid	4.10.1	Amicitia summa patris in filios
Altius vt quis teneatur ædes tollere, rationes	cod. 2	Amicitia veræ & bonæ leges, non peccandum amicorum causa
Aluerniæ regnum sublatum	18.2.2	Amicus quis dicitur
Alueus fluuij exsiccat, cuius sit	20.8.3	Amicus verus non potest adulator esse
Alumnus patrem nutritum accusare non potest	32.16.6	Amicorum causa à recta via non deflectendum
Alumni & adoptati quomodo differant	10.6.30	Amicorum causa non peccandum
Alzeconus dux Bulgarorum	6.3.14	Amida ciuitas Romanorum
Amalechitæ spoliarunt Sifelech	20.4.6	Amilcar
Amalechites qui Saulem volenter occiderat, necatus in poenam	36.22.14	Amilcar & Cathagineses victi à Syracusanorum rege
Aman mentio cum sit, qui mos Iudæorum	2.16.10	Amittimus res tot modis, quot acquirere possumus
Aman præfectus annuli Asueri Persarum & Medorum regis	47.29.13	Ammon cum vxore continetur, & sine mixtione vixit
Aman præpositus Asueri regis Assyriorum, fortes in vltima mittit ad perdendos Iudæos	34.5.7	Amnesia lex
Amantes iracundi, & eorum remedia	30.3.9	Amnesia, obliuionis lex, & quando ea Romani vsi
Amanuenses iudicum, vide scribæ	47.41.4	Amomino intelligetia seu angelus tutelaris Aegypti
Amanuenses iudicij à quibus creantur	cod. 8	Amonitæ in contumeliam Dauidis legatis barbam rast
Amanuensium leges	47.41.9	16.1.13
Amasias decem millia captiuo. præcipitari iussit	3.16.1	Amor mulierum exhaurit bona amantium
Amasis Aegyptiorum regis lex	39.6.20	Amor nimis spoliat facultatibus amantes
Amasis maleficiatus, cum non posset concumbere cum vxore, cum aliis posset, quomodo liberatur fascino	34.9.6	vis eodem
Amasis regis Aegyptiorum maleficius coitionis quomodo dissolutum	9.12.9	Amor principis ad benevolentiam coniungendam
Amasis sub specie osculi interfectus	8.8.11	Amor verus solus animus, sine pretio constat
ab Amasi Aegypti rege lex lata in splendide viuente	9.19.13	Amor verus solis animus constat
Amatoria esse incantamenta	34.2.1.2. & seq.	Amoris conjugalis exempla 9.3.2 & amorem verum coniugium solis animis constare, rati maiores
Amatoria pocula naturalia	34.12.6. & seq.	Amoris & amicitia plures effectus & vires remissiuè
Amatorio poculo Caligula in furorem versus	cod. 6	Amoris & luxuriæ suspiciones, & indicia
Amatoria pocula propinantes lenonis poena digni	34.12.19	Amoris furor ad plura cogit mulieres temere
Amatus Allobrogum dux, quem ordinem militum equitum instituerit	15.35.13	Amoris furor nihil vehementius, dignus ideo venia
Amazonum reginæ quæ	6.12.7	Amoris signum osculari manum
Ambacti Gallorum dicti serui sunt. 14.3.15. & eod. lib. 1.10. num. 14	6.12.7	Amoris violentus impetus
Ambacti Gallorum, pro clientibus Romanorum	47.7.17	Amoris vis ad prædictionem coegit Pisdicem
Ambianensis episcopus, Garmundus	15.33.6	Amori iuuenis indultum, non lenonibus
Ambitionis vitandæ lex 2. Fabij Maximi	36.9.24	Amorem dicuntur conciliare sagittæ ex corpore eductæ
Ambitiosa decreta quæ dicuntur	18.14.3	34.12.8
Ambitus crimen proximum criminari rupetundarum, est crimen publicum	32.2.9.1	Amoris excitationes quibus poenis dignæ
Ambitiosa legata & decreta, improbata	42.31.24	34.12. num. 9.10.11
Ambitus leges vnde dictæ. 36.29.5. à quibus lata, & poenæ earum eod. num.	3.7.9	Amorem honestum solis animis constare existamarunt antiqui
Ambitus quis tenetur	36.29.13	de Amore in patriam
Ambitus lex in sacerdotis locum habet	36.29.12	Amare persuadens tenetur interdico de seruo corrupto
Ambitus lex quomodo dicatur cessare in curia principis, vel prælati	36.29.13	9.2.27
Ambitus legis alia capita	36.29.25. & seq.	Amorrhæorum lege nupta præfidebat per septem dies in porta in fornicatione
Ambitus quæ poena	36.29.25. & seq.	Amotatum rerum actione quid consequatur
Ambitus similis simonia	33.13.6	Amoris rebus à coniuge, quando detur actio de peculio in patrem eius
d. Ambrosius ab ingressu ecclesiæ Theodosium imper re-pulit	2.8.10	Ampheteroplon quid
d. Ambrosius nondum baptizatus, præfidialis homo	15.12.8	Amphiarus Thebanus vates terra absorptus
d. Ambrosius Theodosio imperatori ecclesiæ ingressum prohibuit	15.12.12	Amphiclyonum senatus Græciæ totius, vbi & quando haberetur
Ambrosius Theodosium imperato. ab ingressu templi prohibuit	31.33.10	Amphyctionum senatus qualis
		Amphilochus Driantus filius
		Amphimachus legatus Philippi regis Macedoniæ
		Amphistides insignis stultus
		Amplexatio clerici & mulieris, num suspicionem habeat libidinis
		Ampliatio iudicij, & ampliati rei qui
		Amulius
		Amulij Latinorum regis tempore, carceres in poenam erant

Syntagmatis iuris vniuersi

Amurathus Mahometus	15.5.9	Anglorum poena capitales vix mortem habent	31.3.16	
Amyclas vrbs deleta à serpentibus	31.13.2	Anglis nundinarum Lugdunensium priuilegia negata	25.3.6	
ad Amyclis aram pueri circumstantes se mutuò cædebant	31.11.14	apud Anglos tempore Richardi 2. regis, ærarium exhaustum	35.12	
Amynthora iratus Phœnici filio maledicit	11.5.14	Anglis quæ ciuitates data à rege Galliarum	6.6.18	
Anabaptistarum hæresis de baptismo	2.4.20	cum Anglis & Francis pax quando	45.4.11	
Anabaptistis vxores communes	9.2.26	Angliæ & Franciæ bellorum causæ	45.4.10. pax ratione cuius. eod.11	
Anacharis cur Solonis studium circa leges irrideret	21.2.8	in Anglia ingens seditio ob exactionem tributorum	3.3.11	
Anachorita quod genus monachorum in Aegypto	15.14.9	in Anglia quæ tributi introductio de hæreditatibus nobilitium	3.6.7	
Anachrisis quomodo fiebat & faciendâ sit	32.24.6	in Anglia quis ordo equitum militum institutus	15.35.14	
Anacletus à D. Petro tertius summus pontifex	15.12.4	Angliæ rex præbendas quarundam ecclesiarum confert	17.7.19	
de Anadicho, siue patre Iustitiam, & quis is sit	2.4.0	Anicetus sum. Pontifex quando sedit	15.11.5	
Ananias punitur à Diuo Petro	15.11.4	Anon Amonitarum rex	16.1.23	
Anania & Saphira furtum detectum	18.6.3	Anonymus antiquus interpret	26.2.15	
Anania & Saphira mors ob mendacium	33.8.20	Anrurus Babyloniarum rex	18.2.19	
Anastafius in exilium missus ob suum errorem	33.8.21	Anima defuncti triftatur de secundis nuptiis vxoris	45.9.4	
Anathema quid	31.9.2	Anima defuncti, viduæ suæ ægrè fert secundas nuptias	9.4.3	
Anathema, excommunicatio maior solennis	31.9.2	Anima imperium post mortem corporis extendit	41.12	
ab Anatholio, qui captus se ad statuam beatæ virginis Mariæ conuerterat, statua se vt ab infando auertit	2.12.5	Anima nostra quomodo operari possit in corpore alieno	34.11.10	
Anaurus flumen obscurû reddit sepulchrum Ceycis	33.16.2	Anima per dæmones ad inferos deferri videtur	2.25.7	
Anaxandrides poeta inedia cur necatus	38.6.7	Anima præstantior, & spiritalia corpore & corporeis	15.1.5	
Anaxarcho exprobratum quod aulæ regum frequentaret	15.14.7	pro Anima in quibus casibus de feudo vassallus tenetur iure communi feudorum.	6.18.1	
Anaxilaus, dux Lacedæmoniorum	35.5.21	Anima cura summa nobis esse debet	2.16.25. & 2.20.8	
Anachurus pro Celænis se deuouit	24.10.4	Anima Hermotimi & Aristæi, vagabantur relicto corpore & redibant in proprium corpus	34.20.5	
Ancilla vel pellex vxoris adulteri sit ferna	35.6.31	Anima inditus Dei natura dictantem cultus	16.8.1	
Ancillæ sollicitantes ad stuprum dominas, vt puniantur	36.11.6	Anima mors quæ	36.23.1. & 3	
Ancilla suppositæ ab vxoribus, prolis causa. Abrahæ, & Isaacobo, quare	9.16.14	Anima periculum habet, tutelam gerere	12.6.1	
Ancillam si famulus vel alius vitiat, quæ sit poena	36.9.8. & 9	Anima sedes præcipua in capite	31.16.4	
Ancona, Ptolomais dicta	15.35.3	Animam perire Deus non vult	31.3.17	
Ancus Martius primus carcerem ad terrorem Romæ instituit	31.33.19	Anima non transeunt in angelos tutelares	34.22.4	
Ancus Martius 4. Roma. rex	18.2.8	Animarum apparentium spectra, & earum nomina	34.20.31	
Ancus Martius Rex	42.25.20	Animarum expiationem igne fieri qui crediderint	31.8.7	
Ancyran concilij de lamiis explicatio	34.20.7. & 8	Animas bonas, in bonos dæmones; malas, in malos arbitrari impiè antiqui	34.20.32	
Ancyrense concilium sub Carolo Magno habitum	15.12.47	Animas hominum in corpora animalium transire Pythagorei arbitrabantur	15.15.10	
Andium regulus nominat ad prælaturas	15.12.15	Animal quod sequitur viatorem, quando facit firem viatorem sui acceptum	37.5.4	
Andium regulus nominat ad prælaturas, & Alenconius nomine regis	36.31.3	quæ Animalia adulteria non admittant, & nisi cum compari & focia fœmina conueniant	9.2.14	
Andragathus proditor	17.12.38	Animalia bruta poenis affecta, ob crimen commissum	36.15.9	
Andragathus & Andragathus	35.5.23	Animalia bruta, quæ non nisi cum compare fœmina miscentur	9.2.14	
Andreas Pannoniæ rex fidei violatæ postulat apud Honorium, Pont. sum.	6.17.9	Animalia damnum dantia num includere liceat.	38.9.15.16. & 17	
Acdrogyni quomodo natura gignantur	7.2.8	Animalia fera quæ nocere possunt, qua poena plecti debent	38.12.6	
Androgynes inter prodigia aliquando	7.2.10	Animalia inter illa quæ sui generis sunt, bella non gerunt	19.2.2	
Androgynum Platonis fabula.	7.2.6	Animalia pasci non debent regia vltra 7. dies	40.5.9	
Androgynorum alia poetarum fabula	7.2.7	Animalia quæ capientium fiant	39.10.1	
Androlepsia quid	38.8.2	Animalia noxia fatiis, & hominibus, cum laude capiuntur	39.10.4	
Andromede deutoranda exposita monstro marino	31.20.1	Animalia in pascuis & nemore principis inuenta pro noxa sunt: non si inueniantur in priuatorum pascuis: quia tunc tantum damnum datur.	3.15.6. Quando autem & quomodo dominus habet ius retentionis animalium & iumentorum in suo pascuis, & de præxi huius rei.	eod.
Andromytes primus Lydorum rex eunuchas mulieres effecit	7.2.20	Animalia varia quæ vastarunt ciuitates, & oppida, & depulata sunt fructus,	27.12.4	
Andronicus aduocatus pro Iudæis, obtinet contra Samaritanos	33.7.9	Animalium captatio	3.5.12	
Anemocetæ qui	34.13.3	Animalium cicurorum, non ferarum fit furtum, & quomodo	37.5.6	
Angarium curator	13.12.4	Animalium decimæ quibus soluantur	2.25.2. Et ab illis ex tribus soluantur, ex foetu, lacte, & lana.	eod.3
Angarus Toparcha Edeffe.	2.12.5	Animalium vsu concessio, quid liceat vsuario	4.2.16	
Angelus Dei potest aliquem de loco in locum distantem, momento transferre	34.20.8	Animalibus minutis quibusdam illatæ clades & damna ciuitati		
Angelus Politianus ignorauit quis suus hæres.	42.13.1			
Angeli boni malis seu dæmonibus obsistunt, Dei virtute	34.22.3			
Angeli boni & mali vbique in aere, in terra, in aquis, &c. eod. boni curant ignorantias nostras & populos sibi commissos. eod.	34.22.4			
Angelum custodem quisque habet bonum, & eius munus quale	34.22.4			
Angeli tutelares prius vincendi vel amouendi, quam res defendere	34.22.7. & 8			
Angeli mali, filij Dei oratione dicti	10.5.4			
Angolorum militia	19.1.17			
Angliæ vxores prima nocte nuptiarum, omnium concubitibus expositæ.	9.2.18			
Angli à Gallia expulsi à Carolo 7. rege	19.3.17			

Rerum & verborum Index.

uitatibus & oppidis	31.13.2	possent mori	36.18.15
Animatorum corporum exempla	1.9.4	Annulis quare fingant se includi posse dæmones	8.7.4
Animus cû corpore in possessione concurrere debet	1.13.13	Annuntiationis beatæ Mariæ Allobrogum ordo equestris militum quando	15.30.13
Animus, non euentus, quando inspiciatur: & econtra	30.4.3	Annus & dies ad ius morticinij impetradû datur tantum	6.5.7
Animi immortales	9.26.37	Annus luctus olim 10. nunc 12. mensium	9.26.18
Animi impetus excusabilis, & qualis is sit	30.3.3	Anni per Olympiadas quando numerari coepti	39.5.11
Animi ne corrumpentur, qualis cura Atheniensium	34.12.17	in Antiquarios rudium perfructatores	48.10.5
Animorum & corporum in nuptiis coniunctio	9.3.1	Annua pensio & sensus à quo tempore præscribantur	40.6.3
Animis solis verum amorem constare, rati maiores	eod.3	Annua præstatio, biennio præscribitur	40.5.22. vide latius nu. 32. & c. 6. nu. 3
Animosi superbi dicti ab Augusto	4.27.2	Ansegnis filius S. Arnulphi Metensis Episcopi	6.8.9
Annæ perenne festum geniale Romæ	2.16.10	per Anferem deieratio	50.8.22. & 25
Annale quid debitorum	22.7.2	Anferes quid, lingua Aegyptiaca	15.14.9
Annales, & anni clauis fixis numerati	47.17.17	Anferes sacri Romæ	47.16.23
Annales vacantia beneficiorum concessæ, reuocata	15.38.16	Anferes Romæ ob conferuatum Capitolium quo præmio affecti	31.2.12
Annata quæ decimæ	2.21.1	Anferes suo clangore hostium aduentum detegunt	31.17.3
Annibal crudelitas in Attilium Regulum	31.27.5	Anferum pastores	18.24.6
in Anniversariis conuiuia facta vnde processerint	2.27.1	Ansegnis compilator legum Franciscarum	47.17.6
Annona militum olim qualis, & quid pro ea distribueretur	14.10.18	Antefatio quomodo olim fiebat	48.2.23
Annona ciuiles inter immobilia computata	6.6.16	Anthemius princeps	16.1.23
Annona cura Episcopis demandata	15.12.35	Anthemocritus legatus Atheniensium	37.4.3
Annona cura	18.20.1	Antherus 1. sum. Pont.	15.42.12
Annona feudi de camera & cauea petiur quotidie, si adint qui petant, si modo dominus habeat, non aliter	6.3.10	Anthrophagi habitus Christiani	33.9.6
Annona militaris, & in quibus ædulis quotidie præbeatur	19.6.2. quomodo distribueretur eo. Annonæ arariæ, quæ eod. Annonæ ciuiles	eod.1	23.5.1
Annona exercitui missam nemo priuatus emere potest	eod.5	Antichristus ex Sebastia seu Samaria venturus	47.11.9
Annona quid, quæ contineat, eius species	36.30.1	Antichristi proximè venturi signum, viduæ imperium	eod.
Annona temere dispensanda non est	36.30.3	Antigonus cauea aenea inclusus, combustus	35.5.23
Annonom fraudare & attentare, onerare qui dicantur, & poena eorum	eod.	Antigonus monoculus mendacij ab Alexandro Magno conuictus	24.1.30
Annona iusto pretio vt veneat, cura magistratum	36.30.4	Antigonus aula ob mendacium ab Alexandro pulsus	39.15.6
Annonom carius vendentis poena, vt nemo egenti eidem vendat	36.30.6	Antigonus rex crucis supplicio affectus	31.17.3
Annona transportari non debet, dum ij vbi excrefcit, egent	36.30.8	Antigoni admonitio ad filium	18.2.13
Annona apud Rom. antiquus qui habuere, & qualem curam	36.30.9	Antigoni in iniurias responsum	35.8. & 5
Annona arariæ quæ	36.30.16	Antiochena ecclesia prior olim tempore, & in qua sedes prima D. Petri	15.5.4
Annona præfecti quæ cura	47.31.10	Antiochenes odio habuit Adrianus	15.7.3
Annona legis qui fiant rei	36.30.2	Antiochenus Patriarcha à ciuitate dictus	15.7.1
Annona legis duplex, ciuiliis & criminalis poena	36.30.5	Antiochenus patriarchatus quibus præest.	eod.4
Annona legis quare mulier accusat	32.13.6	Antiochenus Patriarcha cur dictus catholicus	eod.5
Annona rei cura penes quos	47.31.10. 11. & 12	in Antiochia coepit mos psallendi bifariam Dauidicos psalmos	15.22.12
Annotation bonorum per inuentarium	46.3.4	Antiochia ciuitas, Syriæ quæ, nunc Suria, caput	15.7.2
Annotation bonorum quare, & quomodo fiat	48.3.21	Antiochia prætorij Orientis sedes, eiusque ditioni subditæ ciuitates	15.7.3
Annotationes bonorum absentium reorum quomodo, & quando fiant	32.24.11	Antiochus præpositus honore priuatus à Theodosio	16.11.29
Annua pensiois præscribendæ agitata controuersia	40.5.32	Antiochus quale supplicium de 7. Machabæis iusserit sumi	31.24.1
Annulus piscatoris in breuibis summo Põtifici vnde	17.15.14	Antiochus Victus à Iuda Machabeo	2.17.12
Annulus pro arrha	25.17.1	Antipherna quid	9.5.12
Annulus, quale olim insigne	14.9.3. & de iure aureorum annulorum	Antipherna dicuntur donationes propter nuptias	8.7.24
eod.2		Antipherna quid	24.7.2
Annulus quid significet in episcopo	15.12.14	Antiquum feudum datur ab Ecclesiasticis personis, non nouum	7.6.2
Annulus, solum inuectituræ	6.14.16	Antiqui, & paterni differentia	6.2.14
Annulus D. Mauritij Sabaudiorum ducum insigne	eod.17	Antiqui canonici in fructibus mensæ non maiorem partem habent, quam nuper recepti	15.23.27
Annulus vt plerique in spõsalibus arrha, & in aliis	8.7.2. & 3	inter Antiqua & noua feuda discrimina	6.7.2
Annulus sponsæ mittebatur sine gemma	4. eod.	Antiquitate quomodo constituantur seruitutes seu de præscriptione seruitutum	4.21.6
Annulus quo despõsat dux Medionali mare & imperij eod.	7	in Antiquitate quæ considerantur	4.21.6
Annulus quare detur episcopis	8.7.8	Antiquius dictum, quod melius	15.21.9
Annulus sponsalitiis quare in digito medicinali sponsæ ponatur	eod.10	Antiquius, pro honoratijs	16.8.8
Annuli aurei ius insigne ducatus Venetorum	6.14.18	Antifiodorensis diocesis	37.8.18
Annulo dato Perdicæ, Alexander Magnus eundem delegit sibi successorem, &c.	6.14.9	Antifites, patres pietatis dicti	15.1.7
Annuli in mare iniectio à duce Venetorum, in solum perpetui imperij	3.3.1	Antonia dicta, Constantinopolis ciuitas	6.15.7
Annuli incantati Execessi Tyranni	34.15.11	Antonius Musa, medicus Augusti	18.25.4
Annulorû delatio facit præsumptione pro matrimonio	9.21.4	D. Antonius vbi condidit m. nasterium	15.13.2
Annulorum Execessi Phocensium dux incantatorum, & Sygis & Mydæ narratio	8.7.5	Antonius Triumuir	36.2.7
Annulorum regiorum custodes	47.29.10	D. Antonij austeræ eremitica vita	5.14.14
Annulos ferens mulier, desponsata censetur	8.7.6. & 9	S. Antonij beatæ Mariæ Theutonorum beneficia in commendam non dantur	17.15.59
Annulis antiqui venenum ferebant, quo quando voluissent,		Antoninus Caracalla Papinianû securi percuti iussit	18.11.6
		Antoninus dictus Caracalla vxorem incestu Iuliam nouercam suam duxit.	9.11.2

Syntagmatis iuris vniuersi

Antoninus Caracalla inimicus Aristoteli, & eius sequacibus 18.7.9	A Prato cancellarius magnus 47.29.16
Antoninus Pius hereditates ignotorum, & quibus filij essent, reculauit 42.35.2	<i>Apri</i> d'argent, quæ venditio 25.16.2
Antoninus Pius repudiavit hereditates sibi delatas 3.12.2	Appamæ Iouis templi in demolitione, dæmon terribissimus apparuit 16.5.14
Antoninus Cæsar cur Faustianam adulteram repudiare noluerit 9.22.1	Appamensium respublica libera 18.17.2
Antoninus trientales vsuras exercuit 22.3.36	Apparitoris relationi quatenus credatur 48.2.8
Antoninus Pius intra vrbes mortuos sepeliri vetat 33.23.4	Apparitori dicenti se fuisse verberatum, vel sibi adempta mandata, quomodo credatur, & in quantum 47.40.30
Antonini Pij Imperatoris paternum genus vnde 18.2.12	Apparitorum violentis quæ sit maiestatis poena 35.3.6
Antonini Caracallæ vitia & mors 18.1.9	Apparitores armorum 19.18.11
Antonini Pij humanitas in repetundarum damnatis 31.31.13	Apparitores iudicum varij nominis, vnde 47.40.1
Antonini cuiusdam proditio in Romanos 26.2.9	Apparitores qui dicantur 47.40.14. de quibus crearentur eo. 16. & à quibus. eod. 17. quomodo exequi debeant mandata eod. 18
Antonini Caracallæ imperij prædictio 18.6.13	Apparitores quando cum mandatis, & sine mandatis iudicis exequi possint. sibi commissa. 47.40.18. & 19. Exequuntur per se, non per substitutos. eod. 21. testibus adhibitis. eod. 22. intra fines suos. eod. 23. sine excessu. eod. 24. Eorum multatio, & punitio. eod. 24. eorum autoritas, vt sint inuiolabiles, iuandis. eod. 27
Antonini imperatoris de mari præclarum responsum 1.3.5	Apparitorum militia 19.1.8
M. Antonino Philosopho institutum professionis naturalitatis puerorum malè attributum à Capitolino 10.3.2	Appellandi dies decem sunt fatales 40.5.11
ab Antonino Cenni populi deuicti 11.1.13	Appellandi potestas, libertatis arx 32.10.2
Anubis templum cur dirutum 36.11.11	Appellandi vsus necessarius 50.2.2
Anxur oppidum, nunc Terracina dictum 6.6.4	Appellandi duplex formula, voce, & scripto 50.2.25
Anxuria 19.3.12	Appellandum & reuelandum in Gallia intra quod tempus fit 50.2.30
Anzetenâ provincia 19.18.5	Appellandum ad proximum superiorem, non omisso medio 50.2.33. quis superior dicatur proximus eod. 34
Apelles vir sanctus dæmonem sub figura mulieris detexit 34.20.29	Appellandum modestè a iudice, & per iudicem sine contumelia respondendum 50.2.38
Apes furatus quomodo damnandus eod.	Appellans iudici, à quo prouocatur, conuitia non debet inferre, & punitur si faciat 38.3.9
Apes quomodo & cui acquirantur eod.	Appellans pro se, & sibi ad hæreere volentibus in causa vniuersitatis, pro quibus censetur appellasse 50.2.41
Apes fures oderunt, nec furatæ fertiles sunt 37.1.1	Appellans intra quot dies impunè renunciare potest appellationi 50.2.42
Apes ignauiam castigant morte 39.6.11	Appellante vno ex pluribus quando aliis proficiat, vel noceat appellatio 50.2.40
Apes suffocant animalia 38.12.18	Appellantium temerè multa, & poena 50.2.51
Apertum feudum quando dicatur 6.6.12	Appellare pro damnato, cuique licet 31.38.7
Aphobum tutorem suum Demosthenes accusat 12.3.14	Appellare quando licuit à sententia interlocutoria 50.2.11
Aphraates monarchus 15.15.8	Appellare non licet à prehensione, vadimonio, & iudicis preparatoris, & citatione 50.2.13
Aphthonetis flagris cæsus iussu Phil. Macedo. regis 19.10.1	Appellare intra quod tempus oporteat eod. 27
Apicis diuinationibus vtens 347.9	Appellare quis possit 50.2.39. & seq. quis pro alio eod. 41
Apicata vxor Aelij Seiani 35.1.13	Appellari à quibus iudicibus non possit 50.2.24
Apnum quid 14.13.4	Appellari à quibus non possit, iure ciuili 50.2.11. iure canonico. eod. 12. Gallico 13. & 14
in Apocalypsi quatuor animalia descripta, quatuor Patriarchas designare dixit Lyranus 15.5.3	Appellari à sententia criminum, in iure ciuili quando, & in iure Gallico liceat 50.2.21
Apocha, & quid differat à Syngrapha 24.13.5	Appellatio, beneficium iuris, nec iniuriam adfert iudici, à quo prouocatur 38.3.9
Apocha quid 21.18.40	Appellatio à nimium breui data dilatione 38.8.5
Apocha, & antipocha quid 48.14.7	Appellatio à iudicibus datis, ad dantes 47.25.30
Apocha & acceptationis solutio 21.19.1	Appellatio à sctetia arbitrali denegata, nõ exceptio 47.39.27
Apocryphi in iure qui dicantur 49.5.4	Appellatio à tortura quando admittatur 48.12.21
Apollides, & banniti quid retineant 31.6.13	Appellatio fieri debet ad maius tribunal 47.12.7
Apollinarius Alexandrinus patriarcha 15.8.3	Appellatio fit à commissario ad committentem 47.22.19
Apollinarius duo sub Gallo Cæsare vt puniti 31.16.11	Appellatio quid 50.2.3. diuisio eius, in extraiudicialem & iudicialem eod. 5. quid à prouocatione, & intercessione secundum aliquos differat eod. 4
Apollo, acer sui nominis vindex 13.16.9	Appellatio extraiudicialis quæ 50.2.6. & de quibus fiat eod. 7
Apollo Colophonius, Delius, Pythius, &c. 34.3.10	Appellatio extraiudicialis in oppositionem conuertitur aliquando 50.2.7. & quando, & quomodo eod. 8
Apollinis de demonibus responso 16.5.4	Appellatio iudicialis quid & quod duplex 50.2.10. à quibus appellari non possit, iure ciuili, eod. 11. iure canonico. eod. 13. & 14
Apollinis simulacrum fudat 2.12.5	Appellatio ab interlocutoria, iure ciuili & Gallico quando suspendit iudicatum 50.2.15. Ei non deferens iudex quomodo puniendus eod. 18
Apollini quædam ex manubiis hostium oblata 20.4.8	Appellatio manifestè iniusta an debeat admitti 50.2.20
Apollonia ciuitas vbi 15.6.3	Appellatio non admittitur à præsidialibus, aut à contumacia, & aliis quibusdam eod. 22
Apollonius Tyaneus consultus de poena Eunuchi, quid responderit 31.33.10	Appellatio cur ab actuario iudicis à quo, scribi debeat 50.2.26
Apollonius Tyaneus peregrinatus est 31.6.3	
Apollonius Tyaneus demonis spectrum pepulit 34.19.6	
Apollonius Tyaneus auium garritus intelligebat 34.6.5	
Apollonius Tyaneus magus, impostor 34.16.10	
Apollonij Tyanei visio in morte Domitiani 18.6.12	
Apollonij Tyanei præclara admonitio ad Vespasianum, quoad vesticalia 3.3.10	
ab Apollonio Tyaneo dæmon in specie senis, Ephesi pulsus 16.5.16. & ab eodem Lamia dæmon qualis esset, coacta facti eod. 16	
Apologus herinacei & vulpis lepidissimus 47.15.27	
Apostata quis dicitur 2.2.5	
Apostatarum à fide poenitentia num recipiatur 33.8.18	
Apostatarum à fide, vel apostatate cogètiur, poena 33.8.17	
Apostoli à Deo electi, eis successerunt episcopi 16.8.28	
Apostoli appellationum quid & quando peti debent 50.2.23. Eorum quinque species. eod. 29. in Gallia qualis eorum observatio 50.2.30	
Apostolica sedis qui reges sua regna in feudum dederint 6.2.12	
Apostoli qui 23.5.3	
Aprilis mense beneficia vacantia quibus debeantur 17.6.44	

Appel

Rerum & verborum Index.

Appellatio ab abusu ecclesiasticorum iudicum quid, & quando ad quem fiat 50.2.36	Aqua feruentis purgatio, & examinatio 48.15.5
Appellatio suspendit iudicatum 28.9.3	Aqua dominus, si alius ius feruentis non habeat concludere & continere in suo aquam potest opere manufacto 4.15.1
Appellationis codicillis in cancellaria denegatis curia pro impetratis facit 47.27.19	Aqua haustus feruitus rustica prædialis, cui aquæ imponitur 4.16.1
Appellationis introducendæ ratio 32.24.16	Aquæ ducendæ ius quomodo præscribatur 3.22.4
Appellationis prosequendæ tempus 50.2.31	Aqua de celo incantationibus elicit 34.13.2
Appellationis finiendæ tempus eod. 32	Aquæ ducendæ modus concessus, & quomodo quis incipit vti, si indefinite fuisset concessum ius ducendi, sequendus 4.15.20
Appellationis causa ab interlocutoria ex iisdem actis iudicatur; contra si à definitiua eod. 37	de modis Aquæ ducendæ, &c. 4.15.13. & 14
Appellationis finalis causa 50.2.43. per eam suspenditur officium iudicis à quo, exceptis notatis, nihilque innouandum eod.	Aquæ ducendæ modus mutandus non est eod. 6
Appellationis admittendæ rationes 50.2.52	Aquæ ducendæ, vt nec itineris ius diuidi nequit, at potest aqua & vsu diuidi 4.15.18
Appellatione remota clausula rescripti, an tollat facultatem appellandi 50.2.19	Aquæ ductus quid 4.15.1
Appellationes criminalium sententiarum, quando omisso medio sunt ad curiam parlamenti 50.2.34	Aquæ ductus publici lex 20.9.5
Appellationum iudices quomodo pro varietate negotiorum in Gallia, & alibi constituti fuerint eod. 35	Aquæ ductus Romani septem annu Tarquinij præfici 36.22.4
Appellationes hominum distingui coeperunt iure gentium feruitute inducta 14.1.3	Aquæ ductum custodes, hydrophylaces 31.35.2
Appellationis duæ preparatoris, dilatoris, quæ 48.8.8	Aquæ ductum qui habet, non potest supra alterius iter aream incidere 4.15.10
Appellationes omnes ad senatum Romanum reuocata, quando 47.25.30	Aquæ ductum quæ impediunt 4.15.5
Appellatur quando ab executore 50.2.9	Aquæ ductu contra vrentem alio quam oportet modo: quæ remedia competant, & de tuitione rectè vrentis 4.15.21
Appellatur in Gallia, & iure pontificio, ab omni sententia 50.2.4	Aquæ ductum publicorum leges 3.22.5
Appellatur in Gallia à denegatione iuris & iustitiæ, & quomodo 50.2.16. à detentione longa carcerum, & quid in ea statendum eod. 17	de Aquæ ductibus insignioribus Romanorum 4.15.15
Appius Claudius Cæcus sententiam in senatu dixit 47.10.19	Aquæ & ignis interdictio quid 31.8.4
Appius Claudius Centimanus 21.8.2	Aquæ & ignis in nuptiis mysteria 31.8.5
Appius Claudius Centonis ex Celtiberis in ararium Romæ quantas opes reportarit 3.2.11	Aquæ & ignis interdictio olim grauissima poena 31.3.8
Appius Claudius Consul exercitum decimat 34.5.12	Aquæ & ignis interdictio 36.27.1
Appius Claudius obsides Volscorum, securi percussit iussu 19.13.3	Aqua & igni interdictio num accedat fideiussores 24.3.31
Applegement & complainte, Interdictum recuperandæ possessionis cui detur 6.6.10	Aquæ excipiendæ feruitus imposta fundo inferiori, quæ sit 4.7.1
Applegement in Gallia, pro interd. Quorū bonorū 21.9.10	Aquæ fontis Cylli potus mulieres imprægnat 8.1.22
ex Approbatibus sacerdotes, & rectores prouinciarum eligendi 15.26.5	Aquæ lustralis & consecrata vis mira 16.5.14. & 15
Apuleia lex maiestatis 35.2.10	Aquæ pluuiæ arcendæ actio quando locum habeat 4.7.3. & eius interdictum quando competat eod. 8
Apuleiana seditio 35.6.7	Aquam calidā vendidisse, habitum crimen maiestatis 35.7.2
Apuleia lex de thesauris inuentis 3.11.6	Aquam conspurcare, iniuria grauis 38.3.30
in Apulia pretiosiores Eunuchi, quam in Italia 7.2.12	Aquam cribro Tuscia Vestalis detulit 48.15.10
Apulia regis ius in beneficia 17.7.21	Aquam ducere ex publico licet, si sine iniuria fieri alterius possit, vel nauigantium. 4.15.6. Ex flumine quoque publico non nauigabili, & quod in nauigabile non descendit licet cuique priuato aquam ducere, sine præiudicio tamen accolarum, & non auertendo aquæ aluuium eod. 7
Apulis cōductoribus releuat pessonē Theodoricus rex 3.8.11	Aquam ex superiori loco, vel quisquillas, proicere non licet, sine iure feruitus, aliter ius prohibendi est. 4.14.1. Et qui talem feruitum habet proiciendi aquam in inferiora, non potest foetida, vel vrinam, vel alia in inferiorum iniuriam proicere eod. 2
Apulia regnum ex feudo sedis Apostolicæ 45.8.6	Aquam recipiendi vel continendi fossæ in fundo suo qui debet feruitus, nõ tenetur fossas purgare, vel reficere 4.17.13
Aqua & ignis nuptiis cur adhibebantur 9.5.41	Aquam crimina posse expiari Ethnici crediderunt 2.4.7
Aqua benedicta contra maleficia 34.10.9	Aqua & igni expiata crimina 31.8.6
Aqua deorum tendit 4.13.4	Aquæ & ignis vtilitatis summa 31.3.5
Aqua ducitur ex publico vel priuato loco, sed permittente domino, &c. 4.7.5.1. Princeps permittit eam ex riuo vel loco publico ducere, hocque ius est reale & personale. Et illud concedebant olim prætores & senatus, causa cognita, priuatis, &c. eod. 2. vide & 3	Aquæ diurnæ, nocturnæ, æstiuæ, quotidianæ ab vsu diuisio dicta, quomodo 4.15.19
Aqua euanescentes in baptizazione cuiusdam Barbæ per Deuterium Episcopum 2.4.9. & 15	Aquarum inuifictio 47.37.7. & 8
Aqua exarefcentes, ex qua feruitus, si postea redeat, feruitutes retinet 4.15.22	Aquarum magistri & subpræfeti eius iurisdictione eod. 10
Aqua expiata homicidia 36.2.11	Aquarum vsus necessarius, & vtilis, & salubris 3.22.1
Aqua fluens, & pluuiæ 1.3.1	Aquarum, & aquæ ductum publicorum leges, & de officio curatorum aquarum 3.22.5
Aqua stagnans, aqua vitæ, flumen, & fluminum partitio, torrens, riuus, ripa, litus eod. 2	Aquense parlamentum quando constitutum 47.27.15
Aqua nostra, aliena, ex qua feruitutes, ductus, haustusque, ad aquam pecoris appulsus 1.3.3	de Aquis leges Langobardorum 1.4.1
Aqua quotidiana, æstiuæ eod. 4	ex Aquis omnia orta crediderunt antiqui 16.1.25. & ob id comas eis sacrabant eod.
Aquarum publicorum vtilitas non immutanda 1.4.1. earum vsus communis eod.	Aquila capillum cur sibi succiderit 16.1.14
Aquarum abusus multatus per curatores aquarum. eod. nu. 2	Aquila coadiutor D. Pauli 15.25.3
Aqua lustralis & purgatiua Ethnicorum & aliorum 31.8.6	in lege Aquilia lis crescit per inficiationem 21.15.1
Aqua pluuialis, non pluuialis, & mixta quid 4.17.7	Aquiliana stipulatio 21.19.4
Aquæ quotidiana vno die probatur 40.5.6	Aquilicenis primas, in Italia 15.10.3
Aqua zeli purgatoria 48.15.4	Aquigrani, primam suscepit Imperator electus coronam 18.2.23

B 2

Syntagmatis iuris vniuersi

venit	47.27.9	Arbitria ad similitudinem iudiciorum	47.39.1
Aquitania regnum sublatum	18.2.2	Arbitria quomodo in Gallia obseruentur	47.39.32
in Aquitania non confiscatur nisi raro	3.17.3	Arbitrorum seruandorum rationes	eod.33.& 34
Ara quare sic dicta	2.1.6	Arbitrij, & iudicij differentia	47.1.21
in Arabia scopulifimum committere, gtaue	30.5.3	Arbitrij libertas de rebus suis disponendi quomodo temperanda	47.1.15
ex Arabia thus	16.8.24	Arbitrio alterius, quæ in vltima voluntate, & quomodo committi possunt	42.2.4
in Arabia vna folium erat vxor confanguineis	9.2.23	Arbitria non sunt iudicia necessaria	47.4.8
Arabum permiffu, templum Hierofolymis post Titi ruinam à Christianis ædificatum	15.33.6	Arbor radices vel ramos in aliena prædia mittens, cuius: & de interdico pro eius damno	20.9.2
Aræ olim refugium delinquentium	30.4.2	Arbores alienas impunè quando cadere possimus	37.6.3
Aragonia regis in beneficia ob Mauros depullos	17.7.22	Arbores iniuria cadentis poena 12. Tabul.	37.6.13
Aragouum rex dominium Summo pontif. debet	18.2.4	Arborem in parte cadens tantum nihilominus de arboribus cadendis tenetur	eod.16
ab Aramæis Græci plura mutuati nomina	15.39.9	Arborum appellatione quid contineatur	37.6.4
Araneum telis leges Solonis comparauit Anacharfis	21.2.8	Arboribus furtim caesis, quæ actiones pro his dantur	37.6.1
Aratrum, vomerem, vel iugum furantes, qua poena puniuntur	37.4.3	Arboribus caesis, ex pluribus actionibus vna eligenda	37.6.5
Aratus dux fidelissimus Philippi	24.3.17	Arbores subrogare quando teneatur usufructuarius	4.3.19
in Arati honorem festum Sicyonij celebrabant	2.16.7	Arborum ferendarum, vel plantandarum lex rustica	20.9.4
Arayrius, Demagogus Athenis quod mollis esset, habitus infamis	10.2.42	Arborum succifio in iudicio communi diuid. venit	5.3.17
Arbaces damnatus pro poena capitali, meretricem humeris publicè deferre	10.2.23	pro Arboribus succifis communibus agi potest contra succiforem locum	15.3.17
Arbactus imperium Assyriorum transtulit in Medos	47.29.4	Arbustorum fures ex consuetudine Burdegalens, vt puniantur	17.6.15
Arbiter quis	47.39.2	Arcadis homicidium vt detectum	48.12
Arbiter etiam ex generali compromiffio non iudicat de rebus post compromiffum subortis	47.39.12	Arcarius communis, Galli. <i>Recepteur</i>	3.6
qualis esse debeat, & an possit retractari	eod.21	Arcem sine principis autoritate relinquere, proditionis crimen	35.5.37
Arbiter esse non potest mutus vel surdus.	47.9.10. nec furiosus. eod.12. non impubes	Archadio Cæsari restitit Innocentius 1.	15.1.12
Arbiter datur & maior pro modo agrorum	5.5.8	Archebutorum prohibitio	36.2.6.6
Arbiter eligendus quomodo, & quare in quartæ Falcidiæ in eunda ratione, & eius officium	42.34.20	Archeleemofynarij regis facultas	47.36.14
Arbiter populus Romanus electus inter Ardeates & Aricinos	47.3.5	Archemorus à serpente suffocatus	39.5.16
Arbiter recufato iudice, intra quot dies eligi debet	40.5.8	<i>Archeri</i> , stipendiarij milites	6.6.4
ex Arbitri vel iudicis petitione, optima formula diuidendi	5.4.18	Archeulaus, Cyrenæorum rex	41.4.4
Arbitri accepti & dati à iudice, qui: & à quibus dabantur arbitri seu iudices	47.12.5	Arci apud Theffalos	47.17.4
Arbitri mercatorum	47.37.13	Archimagistratus Græcorum qui, & eorum potestas	47.26.16
Arbitri esse non possunt ferui	47.11.18	Archiatrum medici	18.25.4
Arbitri ex edicto litigantibus dati	47.22.6	Archidiaconus quis. 15.20.3. eius constituendi qualitas eod. officium	eod.6
Arbitri machinarij	39.13.12	Archidiaconi cum officio, & sine	eod.15.20.5
Arbitri non sunt de delictis, & quare	47.39.9	Archiepiscopus à quo consecratur	17.14.8
Arbitri duo vel plures, quando alium vel tertium eligunt	eod.17	Archiepiscopus visitando prouinciam debet inquirere de criminibus cleri	32.6.6
Arbitri qui esse possunt	47.39.23	Archiepiscopus & metropolitanus idem	15.11.1
Arbitri apud Athenienses, iudices, & compromissarij diuerse potestati	47.39.35	Archiepiscopus à quibus eligitur	eod.5
Arbitrorum distinctio, & species	47.39.3	Archiepiscopus consecrandus, vngendus, & ordinandus	eod.6
Arbitrorum species apud Græcos	47.39.8	Archiepiscopus quid non possit ante consecrationem	eod.
Arbitrorum finis, & ratio, & supra iudices fauor	47.39.34	Archiepiscopus constituti, vbi antè erant archiepiscopi, & rectores prouinciarum	15.11.1
Arbitrorum sententia quando impunè reducitur ad arbitrium boni viri	eod.27. & seq.	Archiepiscopi Moscouitici à quibus, & ex quibus eligantur & consecrantur	eod.7
Arbitrorum sententia à quo iudice sit executioni demandanda	47.39.30	Archiepiscopi patriarchæ dici pò possunt, licet ecotrà	15.5.1
Arbitros eligere vel accipere, qui in Gallia coguntur	47.4.9	Archiepiscoporum & patriarcharum in beneficia potestas	17.7.8
Arbitrandi dies an proferri ab arbitrio possit	47.39.16	Archiepiscoporum authoritas & officium	15.11.8. & 9
Arbitraria actio	49.1.6	Archiepiscopalis pallij insignia	30.6.3
Arbitraria actio quid	47.39.3	Archigrammateus, princeps scribarum	47.29.14
in Arbitrariis causa non priuabat, actionis vitiofæ formulæ conceptio	21.8.5	Archiepiscopi in beneficiis vbi olim, vbi hodie archiepiscopi constituti	15.11.1
in Arbitrium tertij emptionis pretium relatum, num validam efficiat emptionem	25.13.1	Archilochi libri ob lectionem parum pudicam, Lacedæmone exportati	36.12.4
Arbitrium boni viri quid, & arbitrium tutelæ, arbitraria actio quid	47.39.3	Archilochi poeta homicidæ detecti ab Apolline	48.12.16
Arbitrium quid eod.4. diuifio arbitrorum	eod.	Archimandrita quis	15.13.5
Arbitrium pendere non debet ex alio, quàm ex eo in quem compromiffum	47.39.17	Archipresbyter quis, & authoritas	15.21.11
Arbitrium nemo cogitur suscipere, susceptum tamen cogitur, & quando exequi	47.36.20	Archipresbyter ciuitatensis quis, & eius officium	eod.4
Arbitrium an valeat ex compromiffio sine poena	47.39.25	Archipresbyter ruralis quis, & eius officij & iurisdictionis	eod.15
Arbitrij, & iudicij differentia	67.39.5. & 15	Archipresbyter archidiacono inferior	eod.16
Arbitrij compromittendi formula	eod.14. & seq.	Architecti ars circa quæ versatur	18.22.1
Arbitrij dies labitur à tempore acceptati per arbitrium compromiffi	eod.19	Architecti inuentum, parietes conruentes retinendi, malè remuneratum	39.1.17
		Architecturæ partes	18.22.1
		Architrenius in quos philosophos inuehitur	18.7.3
		Archoasianum monasterium Cisterciensis ordinis, in Portu-gallia	15.35.11
		Archon	

Rerum & verborum Index.

Archon Atheniensium	47.22.7	Arithmetici qui	18.8.1
Archondæ magistratus qui	32.15.3	Aritobifaces & Mitraus cur occisi à Cyro	47.14.8
Archontes iudices	36.28.4	Arius 6. Babylonie rex	18.2.19
Arcinatria causa	21.5.13	Arma capiendi occidendi causa, tenetur de homicidio ab alio secum commisso	36.20.15
Arcuarij milites in Gallia	6.6.4	Arma in bello amittere vel alienare, militi capitale	19.5.2.
<i>Ardæus</i> quid apud Græcos	31.8.6	eorum cura imposta militibus	eod. & 3.4.5
Ardeatum & Aricinorum contentio	47.3.5	Arma deferre, & habere priuatis prohibitum	eod.8
Ardens perpetuè lucerna Romæ in æde S. Petri à Polonicis præbita	6.2.12	Arma in foro iudiciali deferre, capitale	36.25.36
Ardentia perpetuè loca	36.19.8	Arma lex temperat & regit	19.2.10
Area, in quam cadit fillicidium, præsumitur esse proprietatis domus	4.9.6. & 6	Arma obligari nequeunt	23.9.11
per Areas distributa loca fundandis ciuitatibus designata, vbi ædificia fierent	4.7.7	Arma quæ liceat impunè habere. 36.26.1. & 4. non referenda in concionibus, nec in palatio	eod. num. 5
Arelatenfis prouincia exempta à iure regaliorum	17.8.18	Arma adempta quibus non fidebat Dionysius	36.26.8
Arelatenfis ob quid remissa tributa à Theodorico rege	3.8.21	Armorum & armatorum appellatio quid contineat	36.26.2
in Arena depugnantes qui erant infames	48.16.3	Armorum & bellorum potestas penes solum principem	36.26.4
Arenæ fodiendæ seruitus, quando prædialis, & quando personalis	4.20.1	Arma Turcis subministrare prohibitum	17.9.13
Areopagiti fenatus iudicia	47.26.4	Armorum delatio clericis vetita	30.11.18
Areopagitis viarum cura erat publicarum	1.2.5	Armorum potestas soli principi commissa.	35.1.5. & 6.
Areopagus de quibus iudicabat	47.5.2	Armorum summa cura Romanis, & bellorum cupido	3.7.8
Aresti parlamenti retractio à quo, & quomodo impetretur	50.1.40	Armorum vfus ab alio quàm à principe concedi non potest	48.16.9
Arestorum executiones & accessoria, in curia tractantur que dedit	47.27.19	Armis imperia iusta quæfita quædam	18.2.2
Aretia Hebraicè dicta Noachi vxor	15.17.7	Armis offendendi & defendendi artem Romæ P. Rutilius consul instituit	36.5.18
Aretia Noachi vxor	15.39.9	Armatis incedere prohibuit Franciscus 1. rex Gallozum	39.11.2
Argentariæ mensæ & argentarij vbi Romæ, & de fraudibus eorum	22.9.11	Armatis incedere per vias, poenis edictisque regum prohibitum	36.26.6
Argentoratensis sedes episcopalis à Dagoberto rege instituta	15.12.4	Armenia prima & secunda	19.18.5
Argentoratensis tractus	19.18.5	Armenia, quæ tributa Romanis penderet	3.5.6
Argentum quando pro numis signatum Romæ	36.2.3	Armenij auriculas denotabant in nuptiis firmandis	9.5.4.4
Argentum accuratè defecatum. 12. denariorum dictum	35.2.10	Armeniorum de successione filiarum lex emendata	45.4.3
Argenti in ære quæ æstimatio	36.2.12	Armillæ datæ vxori quando restituantur	9.25.20
Argilæ naues deos putabant & consulebant	50.8.21	Armoricus princeps quod guidagium exigeret	3.3.7
Argiui à Lacedæmoniis victi quæ legem condiderint	16.1.24	Armistæ qui magistratus dicti	15.2.5
Argiui vrbem Mycænæm cœperunt	4.3.6. & 16	Arnæ perpetui coloni	18.23.9
Argumentum quid	48.9.1	Arnulphus canonicos regulares auspicatus	15.23.19
<i>Argyri</i>	49.8.7	S. Arnulphus Metensis episcopus	6.8.9
Argyus Cæsar quod tributum sustulerit	22.10.4	Arnuphis philosophus magus	34.13.2
Aryalius Assyriorum rex 7. dauxit muliebres delicias	9.19.12	Arnuttius incestuosus à filia necatus	37.6.10
Aribertus 26. rex Longobardorum	16.1.23	Arphazat rex filius Israel & aliis pueris, cur annonam singulis diebus constituerit	9.3.9
Aricini cum Ardeatibus contendunt	47.3.5	Arrha sponfaliorum in symbolum futuri matrimonij, & ad probationem fidei datæ	8.7.1
Ariobarzanes cæfionem regni Capadociæ in fauorem filij facit	6.14.21	Arrha in sponfalibus vt plerumque annulus, & in alijs eod.3	
Ariobarzanes filius Darij	45.3.15	Arrhæ datio quid efficiat in contractu emptionis	25.17.1
Ariolionem & alia paganica obseruans, quibus puniatur poenis	34.18.6	Arrhæ & pignoris differentia	8.7.2
Ariolus, & is est, qui nocet artibus malis	34.9.12	Arrhæ quomodo duplicandæ & quando, differentibus à nuptiis sponfis	eod.12
Arioli qui, & prohibitio eorum	34.3.9	Arrhæ vt dictæ	8.8.1
ab Aris qui olim arcebantur	16.3.6	Arrharum nomine aliud quàm annulus	8.7.11
Aristæi anima vagabunda	34.20.5	Arrharum sponfalitarij, sponfalitiæ largitatis differentia	8.7.13
Aristagora Corinthia Demetrii filij alterius Demetrii Phalærei amica	10.1.14	Arriani sedem Romanam confelsi sunt, eam matrem appellantes	15.3.4
Aristæas	41.4.3	Arrianos Cæsares Carolus Magnus ab imperio & sede amouit	18.2.2
Aristides pauper bonus	47.10.17	<i>Arriestiefs</i> an hominum debeant	6.15.11
Aristio à Sylla occisus	33.21.9	Arrius Antonius, Pius dictus, adoptatus ab Adriano	10.7.17
Aristo cur filium Demaratum, vt nothum abdicauerit	9.26.22	Arrij mors qualis	33.8.2
Aristocratiæ, optimatum regnum	18.2.5	Arrogandi per populum forma	10.6.10
Aristocratiæ similis viri & vxoris societas	11.3.1	Arrogandi causas consilium Pontificum dispiciebat	eod.11
Aristodemus solus saluus ex 300. qui contra Persas occubuerunt	318.4	Arrogari nec arrogare potest foemina adoptari tamen: non ante adoptare potest iure Romano, aliter apud alios eod.21	
Aristogitonis & Harmodij quæ immunitas, & quando cessaret	2.28.4	Arrogatio quomodo fit, & facta auctoritate principis & rogatione populi. Vnde autem dicta	10.6.9
Aristonici lex de certo precio	25.13.2	Arrogatio impuberis, curatoris eius assensum desiderat. eod.14	
Aristonici lex de vendendis rebus	36.30.13	Arrogatio & adoptio transferunt in potestatem adoptantis adoptatum & suos	10.6.24
Aristotelis secta ex Alexandria per Antoninum Caracallam sublata	1.8.3	Arrogatio quare in bonis proprijs arrogator non substituit pupillariter	42.18.3
Aristoteli & aristotelicis philosophis inimicus Caracallus	18.7.8	Arrogatis filiis in quantum substitui possit	42.22.3
Aristoteli quæ ætas legitima nuptiarum	9.7.3	Ars est, celare artem	21.3.13
Arithmetica de numeris agit	34.1.5	Arfaces Parthos subegit.	6.4.6
Arithmetica proportio in poenis non seruatur	30.5.2	Arfaces vltimus rex Assyriorum	18.1.14

Syntagmatis iuris vniuersi

Arfacidæ proditores, & pœna	36.15.16	Asses tres lege Romanorum veteri mulieres nubentes ad virum deferebant	9.5.29
Arfacidæ quid	35.5.3	Assuetudine pudicitiam alterius, quid, & pœna eius	36.12.7
Arfinoe ciuitas vbi	15.6.3	Assertor desideratus interdum ab eo qui reuocabatur in feruitutem	14.6.3
Artaxerxes custodes suorum saluum habebat	3.19.2	Assessor quare municipalibus dantur magistratib.	47.10.2
Artaxerxes iubet Arbacem desertorem, pro pœna capitali humeris meretricem publicè deferre	10.2.23	Assuetudine Formel quomodo fiat	48.4.16
Artaxerxes, Ochus cognominatus	33.16.11	Assuetudine in delictis consideranda	33.2.13
Artaxerxis regis Persarum celebre iudicium	32.16.8	Assues quid in Gallia	47.33.14
in Artaxerxi coniurantium pœna	35.11.13	Assuetudine in ecclesia qui	13.23.11. & lib. 17.3.18
Artis alterius cum homine, vel alterius generis ne liceret matrimonia inire, Indorum lege cauebatur	9.13.5	Assopus cursor eximius	17.2.6
Artem aliquam apud Vtopienfes qui addicere vellet, dabatur in adoptionem eius familiæ, qui artem appetitam exerceret	10.6.18	Assuerus Persarum rex vxorem Vasti repudiavit quod eius dicto audiens non fuisset	9.15.24
Artes à dæmone inuentæ, aruspicina, augurium, astrologia, necromantia, &c.	34.21.4	Assuerus Vasti reginam cur reiecit, & in eius locum Hester subrogauerit	11.4.6
Artes Magicæ, cur artes dicantur	34.3.1	Assyrij per sortes iudicabant	34.5.7
Artes plures exercere non licebat Indis, nisi philosophis	9.13.5	Assyriorum monarchia per luxuriam collapsa	18.1.14
Artes pro dolo & fraude	34.3.1	Assyriorum reges non omnibus visis	47.09.4
Arthemisia in funere Mausoli, proposuit præmium melius laudantibus eum	39.5.8	de Assyriorum regno coloniæ translata in Samariam	31.20.1
Arthemisia Caria regina, Rhodios vicit	6.12.7	apud Assyrios adoptandi antiquissimus fuit mos	10.6.29
Artenij & Antiochi regis formæ similes	36.6.17	Astarte, idoli templum	17.5.18
Artinij Pythonacis filij damnatio	35.5.14	Asterites lapis philterum habet amoris	34.12.7
Artifices bubulci	18.24.4	Asthenæa prouincia	19.18.5
inter Artifices magna differentia	21.18.7. & lib. 26.2.17	Astragalomantia, diuinitio	34.3.5
Artifices viles tanquam serui, à iudicando remouentur	47.11.9	Astragale	48.12.30
Artifices qui gaudent immunitate personalium munerum	18.20.10	Astrologia quæ tractet	34.1.5
Artificum, & eiusdem quoque artis differentia	18.21.2	Astronomia, quæ diuinitio	34.3.5
Artificum plurium nomenclatura	eod.7	Astulphus Langobardorum rex inimicus ecclesiæ	6.20.13
Artificum profana collegia	16.32.3	Astyanax Hectoris filius ab Vlyse in præceptus datus	31.19.1
Artificum proprii iudices	47.37.17	astyanax apud Græcos viarum, munus decretum	3.13.4
Artificum quid. 18. 21. 1. à professione artis quid differat. eod. ab officio item	eod.4	Astylum quid	33.21.3
Artificum auget æstimationem serui	18.21.6	ab Astylo abstrahentis vi confugientem, quæ pœna ex utroque iure	eod.4. & 9
secundum Artificum diuisio personarum in iure	18.5.5	Astyli ius quibus tantum templis ethnicorum concessum	33.21.8. & 9
Arturus Britannicus Britannia dux	6.8.15	Astylum, templum misericordiæ qui primi constituerunt	33.21.10
Aruales sacerdotes	16.8.29	Astyli loco, statua Cæsarum	33.21.11. princeps ipse eod. 12. Cardinales eod. Signa in castris eod. 13. Sacerdos deferens sacrosanctam Eucharistiam
Aruerni vrbs depopulata à Theodorico rege	33.17.16	Astylum ecclesiarum non gaudent alieni à religione, serui olim & adscriptitij coloni, adulteri, homicidæ, proditores prehenfi ob causas ciuiles, rei tributorum publicorum, sacrilegi, ecclesiarum effractores, effractores carcerum damnati à iudice, persequuti vt comprehendantur	33.22.1. & 2
Aruspices vt fagæ impostores, pelli debent	34.14.11. & 12	Astyla in Gallia, Alemantia, Longobardia etiam ecclesiarum meritò sublata	33.22.3
Aryandes Aegypti prætor memoriæ sui conferuandæ auidus, 36. 2. 3. pecunia eius argentea, & supplicium	eod.	Astylorum in violatione quæ consideranda	33.21.1
As quid	42.34.1	Astylorum ecclesiasticorum violatio ad maiestatis diuinæ crimen pertinet	eod.2
As quid, & in quot vncias vel partes diuiditur	22.3.32	Astylorum abusus	33.21.8. & 9
Asaf custos saluum regis Artaxerxis	3.16.2	Astylorum immunitas quibus non proficit	33.22.1
Ascalon, vrbs Palæstina	33.16.4	Aternia lex de multa	31.3.9
Ascendentes an in feudis filiorum descendendum intestatorum succedant	45.10.5	Atræ bilis insanis species quomodo generentur	13.5.8
Ascendentes descendentes quando & quomodo in feudo succedant	6.13.8	Athalaricus Rex Gothorum annonæ curam episcopis iniunxit	15.12.35
Ascendentes & descendentes qui	9.9.14	Athalaricus rex Gothorum	18.3.7
Ascendentium, descendendum & collateralium stemmatum diuisionis typus	9.9.20	Athalaricus rex Gothis bigamiam prohibuit	9.2.5
Ascendentium, quæ sit hodie in descendendum successione lex posita	45.9.9	Athalarici edictum de magis puniendis	34.14.3
Ascendentium successio quomodo recipiat distinctionem ex bonis paternis vel maternis	45.9.11	Athalia à populo occiditur iussu Ioadæ	6.20.4
Ascendentium de descendentes successio prætermittitur à quibusdam legislatoribus	45.9.2	Athalia interfecta iussu Ioadæ	15.1.14
Ascendentibus intestatorum descendendum cur deferantur successiones	45.10.1. & seq.	Athamatis stultissimus furor	33.5.18
Ascidæ dicti Parthorum reges	18.2.11	Athanagoras Cynicus philosophus virgis quare cæsus	36.30.7
Astinus Gallus deformis	35.1.32	Athenienses cremabant corpora, Thucydidis tempore	33.23.27
Astini caput 80. argenteis venditum	31.23.5	Athenienses cum Mytilensis contendunt	20.4.1
de Astino Luciani, & Apuleij	34.2.3	Athenienses decem Imperatores, quod militum corpora insepulta reliquissent, capitali iudicio condemnarunt	21.4.8
Astinorum congressum tunc equæ admittunt, si iubæ eis fuerint	9.3.29	Athenienses decemati à Sylla	31.27.4
Astinodens dæmon necans maritos Saræ	34.22.5	Athenienses famem patiuntur ob vrsam Dianæ occisam	31.23.4
Aspectu quomodo fiat probatio	48.10.1	Athenienses lotionem purgabant execrandos	2.4.7
Aspides non nisi cum cõpari, & socia foemina cõueniunt	9.2.14	Athenienses suos imperatores, ob mortuos non sepultos, condemnant	19.12.3
Assisini qui	35.5.2	Athenienses tantum qui essent ex lege Periclis	9.13.4
Assisini milites apud Turcas qui	6.11.13	Athenienses victi ab Agefilao	33.2.2
Assisini homicidæ qui, & pœna	36.15.16		Athe

Rerum & verborum Index.

Atheniensibus aliquando tantum successio legitima	44.2.24	Augustus imperium sæpè deponere voluit	6.20.8	
Atheniensibus lex erat, vt proximis nubere mulieres	9.11.12	Augustus cursores publicos instituit	17.12.9	
apud Athenienses in vterinis tantum fratibus germanis nuptiæ vitæ, non in aliis	9.11.11	Augusti mensis beneficia vacantia quibus debeantur	17.6.4	
apud Athenienses iudicia distincta per tribunaia	47.5.2	Augusti imperatoris iudicium pro possessoribus rerum de quibus contentio orta	20.4.1	
apud Athenienses philosophis quid tractare prohibebatur	34.12.17	Augusti liberalitas in Mathematicis & aliis	18.9.1	
apud Athenienses rei perpetua oratione se non defendebant	32.24.8	Augusti salutis causa oblationes à Rom. factæ	3.6.3	
Athenienses scortis similes dixit Ilocrates	25.15.8	Augusti vnde	18.2.12	
apud Athenienses vsque ad hordei modium contrahebant mulieres	21.5.9	sub Augusto & Claudio cõf. interdictum mulieribus, ne pro viris intercederent	24.3.25	
ab Atheniensibus meretrices infamia damnata	10.2.31	Auidius Cassius quod genus cõbustionis adinuenerit	31.15.4	
Athenis prætores Tyranni effecti vt puniti	6.20.4	Auium domesticarum & venantium furta, quomodo punita	35.5.12	
Athenis vidua ignem perpetuum seruauerunt	15.39.10	Auium sermonem qui intelligere se profitentur	34.6.5	
Athlades rex 12. Babylonis	18.2.19	Auibus exponi pro pœna	31.10.1	
Athlades ab animalium carnibus abstinebant	15.15.12	Auiola, & Pansa cõf.	25.1.2	
Athletes qui	39.5.3	Auitus Cæsar Hieroclem aurigam pro marito accepit	9.2.5	
Atomi, aliudve corpus sitne natura indiuiduum	5.3.3	Auiti Cæsa. vitia, & mors	18.1.9	
Atrei & Thyestes fatrum inimicitia	32.16.2	Aulæ domesticæ, qui 6. 8. 20. Aulæ consiliarij, qui item eod. 25	36.2.9	
Attarioræ ab insula ob ranas pulsæ	38.3.3	Aulicæ musicæ	37.14.4	
Attentata contra appellationem quando reuocentur	50.2.45. idque duplici via	Aulici iudices	47.36.11	
Attentatum in præiudicium appellationis, pœna	eod. 46	Aulicorum vendentium gratiam principum, quam se habere mentiuntur, pœna	39.15.13	
Attestationes falsas faciens, lege Cornelia de falsis tenetur	50.2.49	Au. Sempronius Atracinus inter rex Romanorum	36.29.4	
Attici tempore belli Peloponnesiaci vestigalia & decimas exigebant	2.20.2	Aulus Vitellius obuios quolibet milites caligatos osculabatur	8.8.14	
Attilianus tutoris qui	12.13.13	Aulus Vitellius circumuentus à militibus	47.14.6	
Attilius Calarinus Fidei templum consecrauit	21.2.8	Auli Vitellij cognomina	36.4.4	
Attilius Regulus fidem Pœnis datam seruat	21.2.9	Auræ monetæ quare æs argentumque mixtum	36.2.11	
Attilia seu Attinia lex	40.17	Aureliacense concilium habitum sub Clodoueo	15.3.12	
Attinia lex	20.3.7	Aureliæ regnum sublatum	18.2.2	
Attinia lex de vsucapione rerum furtiuarum prohibita	37.1.27	Aurelianus Cæsar noluit vxorem veste ferica vti	9.19.25	
Attinum plebiscitum	47.25.12	Aurelianus Cæsar delatores prosecutus	32.4.9	
Atys Manis filius Lydiorum rex	39.4.9	Aurelius Fuluius pater Antonini Pij	18.2.12	
Auaritia, radix pessima simonia, & aliorum	33.13.5	Au. Hostilij Mancini ædilis notatio	38.3.8	
Auaritia turbauit dominiæ rerum, & possessionem	20.1.3	ab Aureliano leges de militum disciplina præscriptæ	19.10.5	
Audiantier quid, & eius munus	47.29.25	Aurelio Scauro in L. Flaccum non data nominis deferendi potestas	32.18.3	
Audentia vnde dicta	47.9.3	Auriculæ furtibus pro paruis furtis abscessæ	37.2.11. & 18	
Auditor cameræ Apostolicæ	15.42.7	Aurichalchi numi Indorum	36.2.6	
Auditores Rotæ qui, & quot numero, & munus	15.42.13	Aureorum annulorum ius quale	14.9.2	
Auditores Rotæ, primi & secundi gradus	eod. 14	Aureorum prisorum solidorum valor, & mutatio	36.2.15	
Auditores sacri palatii qui summi pontif.	15.29.14	Aurifodina seu auraria ad quos pertineant	3.10.6	
Auditores Rotæ qui, & quot	eod. 15	Auris fibula perforabatur Hebræis, qui à seruitute liberabantur	31.35.3	
Auditorium iurifconsultorum quid	18.11.3	Auris perforata subula serui, erat signum perpetuæ seruitutis voluntariae	14.6.5	
Auditorium rerum gratiæ, & rerum iustitiæ	15.42.17	Aurè tangere, quare testimonij causa & quibus solitè	48.2.23	
Auditus læsi variæ species	47.9.5	Aurium amputatio pro quibus	31.16.9	
D. Audomari oppidum inuadentes Normani excæcantur	33.16.20	Auribus arreptis cur pueri olim deoscularentur	8.8.17	
Auenio pars Gallia, & Auenionensibus ius regnicolatus concessum	42.8.25	Aurum lultrale à quibus susciperetur, & quomodo, & nomina ipsorum officiorum Gallicis explicata	3.7.6	
Auerostes rex	19.7	Aurum quando primum in numis signatum	36.2.3	
Auerione nauem conducere, quid	29.9.6	Auro & argento æs vel stannum miscuisse, capitale	36.2.8	
Auidianus filiam confustratam necauit cum lenone	36.11.12	Auri in argento quæ æstimatio	36.2.12	
Augeri communiter accidit obligationibus, & quibus augeantur	21.10.1. & 2. eod. c. 15.7	Auro qualem vim inesse existimaret Philippus Macedo	3.2.2	
Augmentum integrum debetur dotis, si dos fuerit soluta, non aliter	9.23.4. eius lucrum & dotis quando fiat eod. 8. dote non soluta, num debeatur augmentum	eod. 7	Auro vestes intexere qui prohibuerint	9.19.20. & pensio talis vestibus imposta: permixta tamen aurata vestes nuptiis, prohibita quotidiano vsui
Augmentum seu ὑπερβολή pro dote datum vxoribus & pro eo à Græcis data dimidia pars dotis apud Hellenes tricens	8.7.31	Auro olim apud Romanos quantum possidere liceret	22.2.13	
de Augmento seu incremento dotis	8.7.31	Austrasia vnde dicta	6.9.12	
Augures lituo vtebantur	15.12.40	Austrasia regnum olim in ducatum conuersum	6.7.15	
Augurium mutationis imperij Persarum in Græcos	47.14.7	Authen. ex causa, de libe. præter. c. explicatio	42.22.31	
Auguria vnde sumebantur	34.3.8. Auguriorum & auspicio- rum species, & collegium	45.11.12	Auth. licet, de natural. libe. non obseruatur in Gallia	
de Augusta iudicium d. Chrysofotomi	26.2.10	Auth. omnes peregrini, in Gallia locum non habent	45.16.7	
d. Augustinus ascitus coadiutor à Valerio episcopo Hippo- nensi	15.25.3	Authen. res quæ, c. Commun. de lega. explicatio	42.29.13	
Augustus Cæsar cur proprium locum in theatro maris distinxerit	9.6.38	Aut. Sed quæ nihil, de pact. cõu. an sit abrogata	45.14.10. & 11	
Augustus de statu filij Tectij post mortem patris non passus est queri	10.3.6	Auth. Si verò, de iudic. c. abrogata	49.3.22	
		Authenticum, & authentica scriptura quid	48.14.4	
		Author in quillorum Athenis, quid	49.5.8	
		Author pupillorum minorum filiorum fami. & vxorum quis eod. 9	25.22.8	

Syntagmatis iuris vniuersi

Author quis	24.3.15
Authorem in emptionibus nominare, quid	49.5.10
Authoritas quid 49.5.9, quid in vfucapionibus	eod.10
Authoritas tutoris in quibus negotiis pupillorum non exigatur, & in quibus exigatur 12.2.7, & debet esse præfentis & intelligentis tutoris	eod.8
Authoritas & confensus tutoris duo sunt, quæ separari possunt	12.2.9
Authoritas senatus, potestas populi	47.25.24. & 25
Authoritatis ius quid	40.1.2. & 7
Authoritatem præbere, quid fit	12.2.5
Authoritate propria fructus colligere potest vfufuctuarius, non qui habet tantum emptionem fructuum pendentium	4.3.15
Authoritate propria suam rem alio possidente & invito non licet accipere	44.5.26
Auus, auia, & superiores quomodo succedant descendenti- bus	45.9.10
Auus & auia, cum patre simul admittuntur in tutela nepotis	3.6.4
Auxiliares oblationes à quibus rectè peti possint	12.10.8
Auxitanensis prouincia exempta à iure regaliorum	17.8.18
Axiomantia, quæ diuinitio	34.3.5
Azi filius Bani episcopus Leuitarum in Hierusalem	15.12.1
Azymus panis	12.6.5
de pane Azymo Eucharistiæ	22.5.5

B

Baal propheta interfecit iussu Eliæ	15.1.14
Babelis turris	17.6.39
Babyla martyr à Numeriano Cæsare occisus	2.12.1
in Babylonem translati Hebræi per transfmigrationem	31.6.15
Babylonij supra Israelitas	18.2.2
Bacchalarij qui sint	6.11.16
Bacchalaureatus, licentiatuæ vel doctoratus causa filij im- pensæ, num imputentur in legitimam	44.5.45
Bacchanales quales conuentus	34.20.20
Bacchanaliæ senatus Roma pepulit	34.6.7
Bacchardus à morte Morëtij ecclesiarum fundos inuastit	2.28.2
Bacchus ex femore Iouis genitus	8.1.19
Baculus & annulus inuestitura episcoporum 15.12.10, & 38, baculi loco præfertur Episcopo apud Vtopienfes cereus, & quare	eod.39
Baculus in iudicio quod habet symbolum	47.24.10
Baculus pastoralis, pedum, symbolum dignitatis	6.14.4
Baculus pastoralis, & quid significet, quidque eius loco deferatur apud Vtopienfes	15.12.38
Baculus seu hantula quomodo delatus in iudicijs Germaniæ	47.24.6
Bagage, impedimenta in bello non ducenda	19.12.5
Bago eunuchus Artaxerxem necat	33.16.11
Baianus magus peritissimus	34.16.5
Baiazer Turcarum rex Zizimum fratrem pellit	33.21.16
Bailas quid vocant milites Hierosolymitani	47.26.9
Bailley l'arrest	22.6.10
Bailley les estruieres	31.11.16
Bailly vnde dicitur, & bailliana	47.33.5
Bailliana vnde dicitur	47.33.5
Baillinus palatij Lutetiæ iurisdictione in mercatores	47.37.5
Bala Isaac concubina fuit	10.1.8
Balaam impius prophetizauit	18.6.5
Balaam magus	34.9.11
Balaami in exprobrationem anima loquitur	2.12.5
Balabethena prouincia	19.18.5
Balduinus ferreus abducens vxorem Iuditham filiam Caroli Calui regis, communionem fidelium concilio Episcoporum priuatus est	4.3.25
Balduno regnante anno 1118, Templarij instituti	15.33.6
Balfariorum magister	47.29.13
Balarium insularum princeps, regulus tantum hodie dice- tur	6.7.6
Balnei calidi suffocatio, in supplicium	36.24.17
Balneo calido necata Fausta	36.7.9
Balnea parietum num liceat admouere	4.7.13
Balnea publica, priuata 18.26.6, num prohibenda vel neces-	

faria	eod.7
Balneorum extruendorum leges	18.22.7
Balnearij fures extra ordinem puniendi	37.13.3
Baluchas Hispani minutæ arenas auri vocant	3.10.16
Balsamum verum vt dignosceret Galenus, in Iudæam nauigauit	31.6.3
Ban & arriereban vnde, & quid in Gallia	6.6.8
Banaia occidit Adoman	31.38.3
Bancharij beneficiorum diem & horam, quibus cursores proficiscuntur impetraturi beneficia, scribunt	17.12.8
Bancharij seu menfarij solum vertentes, non vtuntur benefi- cio quinquennalis dilationis, vel celsionis	22.7.6
Bancharotario celsio debiti pro parte facta num repeti possit eo facto diuite	22.13.2
de la Banda militum ordo Hispaniæ	15.35.10
Bannarium pistrinum	6.19.11
Bannaria flumina, quæ videlicet donata vassallis	3.14.5
Bannaria molendina	1.4.6
Bannum quid	3.15.5
Bannum & heribannum quid vocemus in Gallia, feuda franca à banno libera	6.19.11, eod.12
Banni, quid in nuptiis	9.5.10
Bano vel cruce prohibiti celsentur ingressus pascuorum	3.15.5
Banna sub poena de la hart, quid	47.21.15
Bannissement, quid	31.6.17
Bannitus quando testari possit	42.8.16
Bannito non confertur beneficium, & tantum relegatione possessio beneficium non priuatur	17.6.5.2
Bannitum suscipientis poena	37.15.3
Banniti quando à quolibet, & vbi occidi poterant	31.6.18
Banniti ad tempus si carcere detineantur, imputantur illud tempus exilio	31.6.19
Banquariorum vsuræ scelestissimæ	22.3.47
Banquefalliti Italici qui	22.9.11
Banqueroterij à celsione bonorum reiecti, & puniti 22.9.10, 11.12	
Faire banqueroute	22.7.6
Baphia Romani imperij	18.26.5
Baptismatis regeneratione, filij Dei dicimur	19.5.5
Baptismatis sacramentalis differentia ab alijs baptismis D. Ioannis, & aliorum & de specibus baptismi	2.1.2
Baptismus ianua sacramentorum aliorum, & quid, & effica- cia eius	2.4.1
Baptismus iterari nõ potest, & de poena rebaptizantiũ	2.6.15
Baptismus D. Ioannis in poenitentiam	31.8.6
Baptismi figura quæ præcesserit	16.5.5
Baptismi in fortilegijs abusus vindicatus	34.15.9
Baptismi aquæ forma	2.4.3
Baptismi aquæ vis per formam verborum & spiritus sancti	2.4.5, 8.9
Baptismi sacramentum quare potius in regeneratione, a- quam quam aliam materiam habet, & de figuris legis præcedentibus baptismum	2.4.6
Baptismi adutorum solemnitas, & tempora	2.4.17
Baptismi finis, & effica- cia	eod. nu. 19
Baptismi ratione inter quos nuptiæ prohibita	9.11.18
Baptismo aqua quæ interuenire debeat	2.4.4
in Baptismo quæ personæ considerandæ sunt	2.4.11
Baptismo adhibita cæremonia, & de earum antiquitate	2.4.11
per Baptismũ contrahitur cognatio spiritualis. 9.9.10, & per hoc sacramentum renascitur homo ad vitam æternam eod.	
Baptismo peccata omnia eluuntur	31.8.6
à Baptismo ad matrimonium ratio, pro indissolubili copula per adulterium	9.16.5
in Baptismo, & oleo chrismatis exorcismi adhibiti	16.5.17
Baptizari desiderant Turcæ à sacerdotibus Christianis, ob corporis salutem	2.4.14
Baptizari in ecclesia ppria quare debet parrochiani	15.24.6
Baptizatus in arena	2.4.12
de Baptizato puero à pueris	2.4.13
Baptizatis infantibus comas detondent Moscouitæ	16.1.30
Baptizandi pueri	2.4.16
Barba in rixa aliquem capere, poenam habet. 38.3.15, si euel- lat crines, quam	eod.17
Barathrum quid	31.33.12
Barba detonsa olim & coma, in signum seruitutis	16.1.23
Barba	

Rerum & verborum Index.

Barba cuidam, dum baptizaretur aqua, euantuit	2.4.9
Barbara ne liceret iure matrimonium, Cæsarem lex erat	9.13.6
Barbari pretiosiores Eunuchos quam alios habebant	7.2.20
Barnabas electus	17.12.28
Baro baronia vt inuestiatur	6.14.23
Baro habet omnimodam iurisdictionem, & ideo habet infi- gnia, iustices à quatre pilliers sans fest.	eod.3
Baro debet habere sub sua ditione ad minus duas Castella- nias	6.10.2
Baro in Germania & Scotia idem quod vassallus regius: & duces hoc nomine contineri quoque Blondus ait	6.10.4
Baro Langobardis dicitur magnus Castellanus & in Gallia cum omni iurisdictione valuafor magnus, capitaneus re- gni	eod.5
Baro alius inferior comite dicitur	eod.6
Baronem alius supremam dignitatem in beneficiaria causa putant. Et Baronis notationes in nomine	6.10.7
Baronis alius nominis declinationes	6.10.8
Baroni quæ necessaria, vt comes fieri possit	6.9.14
Baronia feudum in Gallia cum Castellania par eiusque iurisdictionis	6.10.1
Barranes Persarum rex	31.24.1
Barres ludus quis. & permiffus	39.4.5
D. Bartholomæus ecclesiam purificat	17.5.18
Bafanus rex Francorum, & summus Pontifex Iouis viuis ra- pus	34.10.5
Bafami sexti regis Francorum iustitia singularis etiam in fi- lium	47.14.6
Bafia, pudicorum affectuum sunt	8.8.4
Bâslica via, quid	1.2.5
Basiliscus cur visu necet	34.11.9
Basilinda, ludus qualis	39.4.6
Basilus buccinator quidam separatur à sua infideli vxore	9.16.10
Basilus Magnus Cæsareæ Cappadocũ præful quando floruit	15.14.15
Basilus quidam magus tempore regni Theodorici	34.11.2
Bassa iurisdictionis quæ dicantur	47.21.16
Balsi qui	6.11.9
Bastardelle quid	47.42.5
Bastardi non possunt hæredes à patribus institui directo, vel per obliquum	42.35.6. & 9
Bastardi non retrahunt vendita iure proximitatis. nisi bona matris	36.17.9, eod.10
Bastardis quando fiscus succedit	45.11.13
Bastonnades, apud Gallos quid	31.11.7
Bataui Romanis vires & arma ministrabant	6.6.6
Batus Dalmatum dux quid de rebellionem suorum Tyberio Cæsari responderit	3.3.11
Bauduinus cancellarius Clotarij	47.18.6
Bauduinus cancellarius	47.29.10
de Beata virginis Mariæ statua miraculum	2.12.5
Beglerbegh apud Turcas qui	6.11.11
Begler, Beghi, Balsi qui	6.11.9
Beguina quæ mulieres dicuntur	1.23.21
Beguinarum de osculo error	36.12.20
Belis sacerdotum technæ à Daniele detectæ	2.12.2
Belgradum oppidum quando à Turcis captum	15.34.12
Belistres qui, & quales dicantur Gallis	31.33.20
Bellandi ius, alterius non est quam principis	48.16.9
Bellum, carnificina, & vindicta scelerum	31.22.1
Bellum ex quibus causis iustum fit 19.2.3.7.11.13, quomodo solenniter indicebatur	eod.
Bellum iniustum quinque modis dicitur	6.19.9
Bellum iustum quod dicitur	31.22.3. & 5
Bellum inter Egiphtos & Selimutios, & alios, de finibus agro- rum	39.13.2
Belli Illyrici causa	38.8.7
Belli necessitatis causa res domanij in feudari possunt	6.6.26
Belli potestas in manu principis	35.1.5
in Bello dominũ non adiunã vassallus, feudo priuatur	6.19.7
à Bello per annum immunes vxorem ducentes	8.3.6
Bella & pugna vnde oriuntur	19.2.2
Bella ob legatos violatos suscepta	35.4.3.4. & 5
Bella ob quid introducta	31.22.2

Bella, ob res ecclesiæ temerè occupatas	2.28.2
Bella tollunt iura & iudiciorum exercitia	49.6.16
Bellorum ciuiliu miseria	36.6.24
Bellorum leges à iure gentium quare positæ aut receptæ	19.2.2
Bellis num personæ ecclesiasticæ interesse possint	31.22.4
Bellica res petra tractandæ referuntur Lutetiæ in marmorea mensa	19.18.11
Belochus 10. Assyriorum rex cum imperio summum Pont. Iouis Beli exercet	15.1.9
Belus Iupiter ab Assyrijs colebatur	15.1.9
Beli idolum	34.8.3
Benadab Rex Syriæ obsidet Samariam	31.23.5
Benedicuntur minimè secundæ nuptiæ, & cur primæ	92.6.2. Sed eod.9
Benedicti intra annum post electionem abbates debent	15.13.13
Benedictus Nurcinus Coenobitarũ collegia instituit	15.14.15
Benedictus 11. Pontif. max. Philippum regem Gallorum ab excommunicatione absoluit	15.38.11
Benedicti abbates dicuntur	16.1.37
S. Benedicti ordinis monachis quando, & vbi prædicare con- cessum	15.15.6
Benedictio per ironiam blasphemia dicta	33.12.8
Benedictio Dei causa abundantia: & contra, eius subtractio causa famis	31.23.3. & 4
Benedictionis paternæ vis 11.5.14, & exempla	eod.
Benedictionis vis, & quomodo in nomine Dei Tetragram- maron fieret	33.13.10
Benefaciendum quibus	38.12.3
Beneficium beneficio compensandum	21.1.4
Beneficium concessum à summo Pontifice & ordinario, di- uersis, cui debeat	40.5.4
Beneficium conferens iure deuoluto, antequam deuolutio fiat, nihil agit: ideo & post deuolutionem iterum conferre potest	17.9.23
Beneficium sum. Pont. confert, quod deuolutio iure conferri potest, per concursum	eod.
Beneficium cum simplici tonsura, quale	17.6.7
Beneficium habens vxorem per verba de præfenti dicens, eo priuatur eod. 25. vt & eo priuatur qui non est clericus	eod.24
Beneficium conferri non potest ex illegitima coniunctione nato	17.6.32
Beneficium paternum filius legitimus, & naturalis immédia- tæ à patre capere non potest, mediata potest	17.6.33
Beneficiũ conferri debet ei, qui idioma loci intelligat eo. 38	
Beneficium bannito non confertur	eod.52
Beneficium extinguitur, fundatione eius reprobata. Num illud remaneat, ecclesiæ parietibus omnino subruis eod. 11. & 13. & seq. vsque ad 22	
Beneficium diuisionis tutelæ & curæ quale, & quando detur tutoribus & curatoribus	13.10.15
Beneficium celsionis actionis datum contutori	eod.14
Beneficium diuisionis agenti minori contra tutores obici nequit ab illis, inter illos quatenus locum habeat	13.10.30
Beneficium habet distinctam portionem	17.2.3
Beneficium improprie dicitur sine fructibus & redditu	eod.4
Beneficium ecclesiasticum constat officio diuino, & redditibus	17.2.5
Beneficiũ qui habet in expectatione, non permutat illud eo.	
Beneficium omne, etiam minimum, exigit residentia	17.2.12
Beneficium eiurare nemo cogitur	eod.15
Beneficium ecclesiasticum non datur iure hæreditario pro- ximis	17.2.17
Beneficium litigiosum quod dicitur	17.20.1
Beneficium manuale quomodo à superiori adimi potest possessori: & remedium si adimatur sine causa	15.16.3
Beneficium occupatum ab hostibus, non amittitur ab eo qui ius habet	33.23.20
Beneficium periuro conferri non potest, & collatum adi- mendum	50.11.5
Beneficium prius vacare debet, quam detur	17.12.2. & 12
Beneficium viuents quando, & quomodo odiosum	eod.2
Beneficium viuents imperans per obitum, eo mortuo non potest impetrare	eod.11
Bene	

Syntagmatis iuris vniuersi

Beneficium quod pater procuravit dari filio, nec expensa pro eo facta, non imputatur in legitimam filij	44.5.47
Beneficium sine damno alicuius conferri debet. 46.6.17. nec iniuriam	eod.18
Beneficium triennio pacifice possessum sequestrari non potest	23.3.22
Beneficium vacat ipso iure per mortem in	17.19.1
Beneficium vacat facto tantum, non iure	17.17.4
Beneficium criminofum quo tempore impetrari potest, & renunciarum	eod.10
Beneficium viuientis impetrans, quomodo puniatur	41.4.5. & 6
Beneficium quando simoniace dicatur possessum	33.13.8
Beneficium litigiosum, si transactio facta de eo sit qua censetur simoniaca, tamen non vacat per simoniam	33.13.9
de Beneficio valet facta amicabilem compositio, est non valet transactio	33.13.19
Beneficiorum permutatio cum pacto, nisi fiat sub beneficiato superioris est simoniaca	33.13.20
Beneficium pro stipendiis debitis conferre, simonia est	33.13.26
Beneficium conferre proximis, quando simoniam habet, vel non	eod.27
Beneficium per simoniam adeptum, impetrari potest ante declarationem simoniæ	33.13.33. & 34
Beneficium per incapacitatem possessoris impetrari in Gallia nequit, ante declaratam incapacitatem	33.13.34
Beneficio simoniace prouisus, etiam si incipio se simonia facta sit, debet illud iurare in conscientia	33.13.35. & nu. 40
Beneficij litigiosi concordia, aut non litigiosi permutatio, quomodo fieri debeat	33.13.42
Beneficiorum taxationes curiæ Romanæ, & buriales regulariæ cancellariæ, & annatæ, in Gallia sublata	33.13.44
Beneficij appellatio lata	17.2.1
Beneficij ecclesiastici definitio	17.2.1. veri eius beneficij notat
Beneficij fundatio & creatio quid	17.5.1. restitutio item eius quid
Beneficij impetratio non exigit mutationem vnitatis ecclesiæ	eod.6
Beneficij possessio vt adipiscenda, & intra quod tempus	17.16.6. & 7. eius in beneficiis vtilitas
Beneficij possessionis adeptio quando præcipue desideratur	15.12.29
Beneficij in titulum hospitalia quando concessa	15.28.39
Beneficij sequestratio quid operatur	23.3.14
Beneficia manualia non proprie beneficia, quia amouibilia & regularia	15.36.1. quomodo fiant perpetua
Beneficij nomen quam late pateat, & quid in hac finitione feudi	6.2.4
Beneficij nomine non venit pensio	15.27.2
Beneficij possessio accipitur cum simplici signatura verificata, in Gallia quomodo	17.15.20
Beneficij successio in quantum teneatur pro debitis prædecessoribus	31.18.19
Beneficij vacaturi promissio, quomodo valeat	41.5.26
de Beneficio, & re spiritali trafigere non licet, sed componere	28.2.16
Beneficio priuandus, qui illud precibus hereticorum fuerit adeptus	33.8.3
Beneficia consistorialia que	5.4.15
Beneficia canonice dari debent	17.12.1
Beneficia pure conferri debent, & quid pure, & sine simonia	eod.13
Beneficia duobus modis in summa acquiruntur, electione, collatione	1.12.17
Beneficia conferunt tantum clerici, non laici	17.7.1
Beneficia conferre ex priuilegio quomodo laici possint, & qui	eod.2
Beneficia confert & vicarius loco episcopi	eod.15
Beneficia cum cura, non nisi presbyteris actu, vel qui intra annum tales fiant conceduntur	17.3.3. & 5
Beneficia non curata, simplicia dicta	eod.6
Beneficia regularia & non regularia que, & ex præscriptione talia	eod.7
Beneficia regularia regularibus, secularia secularibus debita	eod. & c. 6. nu. 26
Beneficia duo, vnum in titulum, aliud in commendam habere quis potest	17.3.9
Beneficia villa murata, & non murata, & quibus villa murata conferri possunt	eod.11
Beneficia alia ecclesiæ collegiata, alia non collegiata	eod.13
Beneficia cum dignitate, alia cum personatu, alia cum officio, administratione, præpositura	eod.15
Beneficia nominata, & innominata, que	17.3.18. electiua & non electiua que eod.19. patronata & non patronata eod.20
Beneficia ecclesiastica iure successiois hereditarie non debentur	42.7.4
Beneficia ecclesiastica nec emi, nec vendi possunt, quare	17.7.2
Beneficia cum quibus oneribus dari possint	eod.8
Beneficia ecclesiastica gratis conferenda	eod.9
Beneficia perpetua, non ad tempus possidenda dantur	17.2.15. & que in commendam ad tempus dantur
Beneficia ecclesiasticis conceduntur, laici interdum eorum capaces	eod.19
Beneficia teneri non possunt sine canonica institutione	17.3.20
Beneficia intra sex menses saltem conferenda, aliter denouuntur collationes ad superiorem, &c.	17.9.18. & 23
Beneficia occupata ab hostibus an intereat	17.5.10
Beneficia, & ecclesiæ vt restituantur	17.5.21
Beneficia omnia eleemosynarum specie præ se ferunt	15.28.32
Beneficia plura non licet habere simul	15.15.20
Beneficia pro titulo	15.26.9
Beneficia que dicantur vacare in curia Romana	17.10.3. de eorum reservationibus eo. per totum.
ad Beneficia rependenda, præsertim parentibus, tenemur	11.5.15. & c. 5. nu. 4
Beneficia tantum idoneis sunt conferenda, & qui illi	17.6.4
Beneficia laicis non conferuntur ecclesiastica	eod.5
Beneficia regularia regularibus ordinis tantum eius beneficij conferenda	17.6.27
Beneficia que vacant certis mensibus, quando graduatis, aut nominatis, vel aliis debeantur	17.6.44
Beneficia villa murata conferri debent graduatis	eod.45
ad Beneficia litera expectatiua debent exprimerere possessa beneficia per impetrantem, & qualitatem eorum	eod.47
ad Beneficia nominatorum præfertur antiquior, qui eo anno debite que oportet insinuauerit	eod.49
Beneficia conferri quibus non possint	15.6.5. & 52
Beneficiorum collatio iure ordinario pertinet ad Episcopum dioceseos	17.7.6. In eorum collatione concurrunt Summus pontifex cum ordinariis, & qui potior tempore potior iure
Beneficiorum tituli iuris postiuui, & in arbitrio Summi pontificis sunt	17.7.12
Beneficiorum collatio ad alios quam ordinarios pertinet consuetudine, priuilegio, præscriptione eod. 17. & interdum ad laicos, & ad mulieres interdum illa pertinet eo. 18. quomodo ad regem Gallorum pertineat	
Beneficiorum concordia a solo Papa confirmari possunt	17.15.26
Beneficiorum decimæ quare nunc non debentur Episcopis	15.2.14
Beneficiorum lis possessorio aut petitorio	17.20.2
Beneficiorum possessio & titulus coram iudicibus secularibus in Gallia tractatur, contra iure canonico	eod.3
Beneficiorum ecclesiasticorum diuisio in proprie & improprie beneficia	17.3.1. proprie beneficia maiora, & minora que. eo.
Beneficiorum 3. diuisio, in habentia curam animorum, & non habentia	eod.2
Beneficiorum num prius de collatione, quam vocatione dicendum	17.6.1. in collatione eorum que consideranda
Beneficiorum optio quomodo obseruanda	17.16.2
Beneficiorum origo	17.5.1. quot modis extinguantur & restituantur eod.3. & 14. quare extingui possint eod. illa interueniunt vnione. eod.5. vnio autem eorum quid. eod. & tripliciter fit
Beneficiorum transmutatio que, & quatenus permittitur	17.5.22
Beneficiorum pluralitas prohibita, & promissio & antequam vacent	17.9.13
Beneficiorum reservationes in Gallia sublata	17.7.2. de eorum renunciatione, & permutatione. eod. c. per totum.
Beneficiorum vacantia annales concessæ reuocata	15.38.15
Benefi	

Rerum & verborum Index.

Beneficiis quando filius delinquentis patris priuatur	44.5.13
Beneficia in causa, contumacia non admittuntur superiori nouam inquisitionem	48.3.33
Beneficiarius de fructibus beneficij testatur in Gallia	17.3.18
Beneficiarius ecclesiasticus, an testari possit de fructibus perceptis ex beneficiis per eum possessis	42.7.2. num dicitur vsuarius vel usufructuarius
Beneficiarius qualificatus quis	17.5.22
Beneficiarij verè non sunt commendatarij	15.38.1
Beneficiarij, sint ne sacerdotiorum vsuarij	4.3.8
Beneficiarij hominum & iuramentum fidelitatis quando tenentur præstare, & intra quod tempus	6.15.10
Beneficiatum mortuum celare non licet, & quid de eo statuatur	17.12.10
Beneficiatorum quale est officium diuinum iniunctum	17.2.10. de eorum residentia in loco beneficij
Beneficiandorum mores quales esse debeant	17.6.9. & 21. quæ scientia requiritur eod. 10. atque que legitima eod. 11. eorum etati dispensatur a sum. Pont. ex causa
Beneficiandorum etas in non curatis beneficiis que requiratur ex antiquo & nouo iure	17.6.20
Beneficiandorum in Gallia qualitates	eod.43
Benennarius farnus quis	18.12.8
Benneretus baronia vt inuestiatur	4.14.23
Benneretus quis, & quomodo fiat	6.10.9
Berengarij error quando damnatus	17.9.11
Beronices ciuitas in regione Libyca	15.6.3
in Beritho ciuitate miraculum de imagine Christi à Iudæis flagellata	2.12.5
D. Bertini templum spoliante Normani excæcatur	33.16.20
Berytus ciuitas in prouincia Phœnicia	15.11.4
Bes quid	42.34.1
Besses vsura que	22.3.40
Bessus patrem occidisse quomodo detectus sit	48.12.12
Bestiarum obiectio, poena capitalis, & diuina & ciuili	31.20.1
Bestiarum pugna cum hominibus	3.65.30
Bestiis obiectio, poena	36.31.5
Bestiis subiecti qui dicantur	31.20.1
Bestiis subiecti parricidas	36.24.5. & 6
Bethel, ciuitas	31.20.1
Bethel vrbs à quo sic dicta	2.4.20
Bethabeæ per Dauidem promissum, Salomonem post eum regnaturum	41.6.8
Biarmensibus ius regnicolatus in Gallia concessum	42.8.25
Bias quam opinionem de natura haberet	22.3.51
Bibendi asiduitas maledictionem habet	39.8.7
Bibendo apud quos inuestitura feudi fiat	6.14.13
Bibentes qui obseruarent num æque biberent magistratus tres Athenis	39.8.5
Bibere non esse inuitandum quenquam, lege dictum	39.8.7
Biblij de inuentis nihil tollunt	20.3.2
Bibliothecarius num idem fuerit, ac vicecancellarius	15.42.2
Biblis se suspendit ob incestum cum fratre commissum	36.7.14
Bibuli consulatus cum Iulio Cesare	47.15.3
Biens de bestoc, quid	26.2.6
Bigamus, & qui viduam duxit, non potest promoueri ad sacros ordines	9.26.11
Bigamus non vitatur priuilegio clerici	9.26.11
Bigamus ad quos ordines promoueri non potest	15.10.8
Bigamus censetur meretricem ducens, vel cognosces suam vxorem adulteram	eod.
Bigamia in vno matrimonio non est	9.2.10
Bigamia feuerius vindicata in Lamecho, quam parricidium Caini	8.2.11
Billon, seu argent de billon. quid	36.2.10
Bione herba contra maleficia	34.22.7
Bis iudicare de eodè crimine quado liceat	32.12.8. & 32.19.4
Bis peccans, & in crimen recidens, grauius punitur	30.9.2
Bis pro eodem delicto quis non puniendus	32.8.10
Bis pullam vestem induit Nero	9.19.16
Bissimus Thoringorum rex	18.1.14
Bissima Thoringorum regis vxor	18.1.4
Bituricensis primas	15.10.3
Bituricensis prouincia	17.8.18
apud Bituricenses nulla confiscatio recepta	31.31.13
Biturigum capella sancta	17.8.19
Biturigum regnum sublatum	18.2.2
Biturigibus non erant serui	14.1.21
Bisantium, noua Roma dicta	15.5.4. à quo. fundata, & vt aliter dicta
Bisanti decimas imponunt	2.20.2
Blandinæ martyris verba, dum esset in tormentis	33.9.9
Blanditiis donata que non repetantur	39.9.13
Blanditiis permissum ne sit puocare voluntate vltima	41.2.6
Blasphemantem obuium cuique permittit verberare D. Chrysoctomus	33.12.11
Blasphemare, & iurare, diuersa esse	33.12.1
Blasphemi quatenus ira, & dementia, & ebrietate excusentur à poena	33.12.13
Blasphemorum quedam diuina animaduersiones	33.12.7. & 10
in Blasphemorum castigatione, constitutiones Caroli 5. Maximiliani, & regum Gallorum	33.12.12
de Blasphemis vt rectè iudicentur, que obseruanda	33.12.13
Blasphemia crimen atrocissimum	33.12.2. Blasphemia quid & in quo consistit. eo. 3. Atrocitas & species eius, & vindicta diuina eod. 4. poena
Blasphemia per ironiam dicta benedictio	33.12.8
Blasphemis à Iudæis valde exosæ, & à Deo puniæ	eod.9
Blasphemia prohibita	50.4.3
ob Blasphemias in Deum prolatas, imago lapidea se inclinans	2.12.5
Blitum, herba	3.33.20
Bocchoris legislator Aegyptiorum	22.14.4
Boemundus dux Apuliæ, princeps Antiochiæ factus	15.5.5
Boeotij serui spontè seruituti se subiecerunt	14.3.9
Boemis vsus Eucharistiæ sub vtraque specie indultus	2.6.6
apud Boemos meretricum vectigal non exigi	10.2.27
Boiarones apud Moscouitas, nobiles dicuntur	15.12.37
Boiarij qui, & de successione filiarum, eorum lex	45.4.4
Boiariorum de adulteris lex	36.6.31
Boemi lupanaria prohibent	31.10.9
Boeotarchia quid	18.1.16. & lib. 47. 14. 14
apud Boeotios que debitorum inopum infamia	22.11.12
Boetius & Symmachus focer occisi à Theoderico	48.12.13
Boiariorum leges late à Theoderico regis Francorum	6.1.5
Boleslaus rex Polonorum equitibus Polonis satrapias distribuit	6.6.6
Bombardica tormenta hodie pro poena	31.18.2
Boncilchar Amylcaris filius cruci affixus	31.17.3
Bonus & à mali suspicione alienus esse debet	46.3.22
Bonus quando quilibet præsumatur	41.5.22
Bonus vir num quis sit, difficile habet iudicium	50.1.10
Bona fides, aliud contractuum fundamentum	21.2.5
Bona fides quod tempore in emptione esse debet	25.2.2
Bona gratia per occasionem rationabilem diuortium olim fiebat	9.15.16. & 19
Bona fidei & stricti iuris rationes	21.8.18
Bona fidei possessor quis dicatur	40.8.2
Bona fides possessoris vel mala à quo probanda	40.8.2
Bona fides, num in omni tempore præscriptionis interuenire debeat	40.8.4. & 5
Bona fidei possessoris & usufructuarij differentia in fructibus colligendis & pendentibus	4.3.7
Bona aliorum in offerentes maledictio Dei	4.2.4.11
Bona confiscata in quibus criminibus quaeruntur dominis iurisdictionibus, & quando soli regi	3.7.4
Bona & facultates honores gerentibus requiruntur	18.13.7
Bona coronæ vnita, que	31.31.4
Bona immobilia quare manus mortuæ non possideant sine gratia	15.38.6
Bona malefacta, mala sunt	34.18.5
Bona obfidis loco rempublicam gerentibus	19.3.4
Bona pauperum sunt	9.18.8
Bona vendi & præscribi, infamia dominos afficit quare	4.1.9
Bonorum possessio ad causam testari & intestati pertinet	43.1.1
Bonorum possessio quid	43.2.1
Bonorum possessio, & possessio bonorum differunt	eod.2
Bonorum possessio pluribus ex causis defertur	43.2.3. Diuisio, ex testamento, ab intestato, ordinaria, extraordinaria, vtilis, necessaria
Bonorum possessio edictalis & decretalis que	eod.4.5. & 6
Bono	eod.6

Syntagmatis iuris vniuersi

Bonorum possessiones 3. quæ non tribuunt ius in proprietate quæ	43.2.5	Bouveau Gallis, vnde ducenda dictio	31.38.12
Bonorum possessio, & hereditas de hisdē rebus sunt	43.2.7	Bouise des marchands	47.37.7
Bonorum possessio à pratore inducta	eod.8	Brachantinis ius regnicolatus in Gallia concessum	42.8.25
Bonorum possessionem petendi formula	43.2.9	Brachæ & Tzangæ sub pœna exilij & confiscationis bonorum ab Arcadio in vrbe	9.19.19
Bonorum possessio abijt ab vñ in Gallia	eod.	Braccharense concilium, ad tollendam superstitionem Priscillianæ hæreseos.	15.15.9
Bonorum possessionis petendæ tempora suorum & extraneorum	43.2.10	Brachmanes Indorum sapientes à carnibus abstinebant	
Bonorum possessio quibus detur	eod.13		
Bonorum possessionis finis, consequi quæ hæres iure ciuili consequitur	43.2.14	Brachiū aut tibiā alicui rumpēs, quæ pœna plectitur	38.3.16
Bonorum possessionis deferendæ rationes	eod.15	Branibariciorum præfectus, siue argentariorum, & aliorum	6.8.22
Bonorum possessio in quibus hodie casibus dicitur necessaria	43.2.16	Branectæ qui	39.5.3
Bonorum possessio secundum tabulas, quid	43.3.2. quatuorplex eod.3. ex quibus tabulis detur	Bremensem episcopatum Carolus Magnus fundauit	15.12.4
Secundum tabulas quomodo dicatur, eod.5. quibus detur eod.6. quibus non eod.7. Effectus petitionis eod.8. In quibus etiam hodie hæc bonorum possessio necessaria sit, eod.		Brennus sacrilegus sibi manus intulit	33.16.11
Bonorum possessio secundum tabulas potior, quàm contra tabulas	43.4.1	Brephotrophos, & brephotrophum quid, & cura infantium	15.28.4
Bonorum possessio contra tabulas, quæ dicatur	43.4.3. quatuorplex eod.4. de quibus sit, & quibus deferatur, & quo ordine	Breue summi pontif. quid, & quomodo differat à signatura	17.15.13
Bonorum possessio contra tabulas matris non poterat dari	43.4.5	Breui quæ expediuntur	eod.5
Bonorum possessio contra tab. quare dabatur suis	eod.	Breui apotholica quæ, & quare ita dicta	15.42.10
Bonorum possessionis petendi formulæ diuersæ	eod.6	per Breuiā, eligendi formula	17.12.34
Bonorum possessio contra tabulas quibus comperat	43.4.7	Breuiaria, dicti libri rationum seu nominum	22.3.29
Bonorum possessionis datæ liberis contra tabulas patris, & datæ patris contra tabulas liberti, differentia	43.4.13.	Breuiarium quid	3.3.7
& differentia bonorum possessionis contra tabulas patris, & liberorum	eod.15	Breuiologia num sit substitutio	42.27.7
Bonorum possessio contra tabulas filij emancipati, quando non debeat parentibus	43.4.14	Breuiologia substituitionis formulæ eod. 13. vide reciprocam	
Bonorum possessio contra tabulas, pater petere poterat intra annum	43.4.16. euauit	Brigandi qui	39.9.8
Bonorum possessionis contra tabulas effectus	eod.17	Briseis Achilli tanquam vxor ab Agamemnone erepta, vnde odium implacabile inter eos	10.1.8
Bonorum possessio ab intestato quadruplex	43.5.1	in Britannia alienigenæ sacerdoti non habent	17.6.42
Bonorum distributionis, dationis in solutum, & cessionis differentia	22.11.2	Britannici tractus	19.18.5
Bonorum incrementa, vel à natura, vel hominis ope, natura latenter, & aperte	20.7.1	Britannia nauæ quiuis in die pro victu contenti	29.11.4
Bonorum possessor quando dictus hæres	41.1.13	Britannorum primogenitus solus succedit, exclusis alijs	45.3.16
Bonorum possessores in praxi non nominantur, sed hæredes dicuntur	43.4.5	Britannis concubitus promiscuus	9.2.19
Bonorum possessio intra quot tempus peti debet	40.5.17	Britannis quot vxores essent	9.2.23
Bonorum possessione agnita, tollitur substitutio vulgaris	42.16.12	Britij purgatio vulgaris	48.15.9
Bonorum possessione, rupto testamento, conseruantur tabulæ pupillares	42.20.9	Britones nõ habet liberos in potestate secūdū Baldū	42.22.23
Bonorum proscriptio causæ quædam	3.20.3	Brixia deleta ab Henrico Bononia	4.5.15
Bonis cui interdictum, quando & quomodo adit hereditatem	46.4.11	Brixia adultera morte afficitur	36.6.28
Bonis viuientium & mortuorum datur curator, quando, & quare	13.8.1	Brugensæ à vectigali eritici imposto se vi liberant, & tributum inuentores exilio puniunt	3.10.13
Bonis controuersis curator auctore iudice, & consensu contententium datur	eod.2	Brunechildis	35.2.9
Bonis captorum ab hostibus curatores dati	eod.3	Bruta, & res inanimatæ cur aliquando puritæ	31.2.12
Bonifacius 3. non fuit primus Summus pontifex ordinatus, vt quidam putant	15.3.11	Brutij deficiētes à Romanis qua pœna damnati	47.40.16
Bonifacius 8. Sum. pontif. S. Ludouicum in numerum sanctorum retulit	15.38.10	Brutij populi, ob defectionem à Romanis, qua pœna affecti	31.27.9
Bononia habet ius succedendi alienigenis in ea morientibus non factis ciuibus	3.12.9	Brutus furorem & insaniam simulauit.	13.5.26
Bos pecunia Atheniensium, quæ boue signata	36.2.20	Bruti & Caij Crafsi edictum quale	32.17.2
Bouis corpori vini inclusi, in pœnam	36.9.7	Bubulcus quis, & eius lex	18.2.4.4
Bouem sub lingua habere, prouerbium	36.2.20	Bucellatus panis, bis coctus dictus per annonam militibus distributus	14.10.18
Boues, quibus fundus colitur, in vicino prædio pascere, seruitus rustica	4.20.4	Bufones, Italis histriones	39.5.29
Boum tergora militibus in stipendia data	19.7.2	Bufo baptizatur	34.15.9
Botanomania, diuinatio	34.3.5	Buletas quos dixerit Plinius	18.13.2
Botæ duæ Atheniensium	47.2.6.4	Bulgari Romanos incantationibus vicerunt	34.10.2
		Bulgarorum legislator quis	32.4.11
		Bulla quid, vnde transcribatur	17.15.21
		Bullarum expediendarum necessitas.	17.15.18
		Bulla integræ, & non integræ in rescriptis Summi Pontificis ratio	15.3.25
		Bullarem expeditionem plus prodesse episcopo ad beneficia conferenda, quàm ademptionem possessionis	15.12.29
		Burdegalense parlamentum	47.27.11
		Burdegala filia. sine consensu parentum nubunt post 20. annum	9.3.15
		Burdegala habitantes, statim regnicolæ fiunt sine codicillis	42.8.25
		Burdegala rebellio in magistratus regio à Marenensibus facta	3.10.3
		Burdegala seorsum filius habitans à patre, per annum liberatur ab eius potestate	11.10.11
		Burdegalenſi in prouincia ius regaliorum habet rex	17.8.18
		Burgenſes qui dicti	23.3.13
		Burgrauij vox vnde	6.8.3
		Burgundia ordo equestris Velleris aurei, quando institutus	15.3.11
		Burgundia ordo equestris	Burgundia

Rerum & verborum Index.

Burgundia regnum olim, in ducatum conuersum	6.7.15. & sequent.	Cain occidit fratres	32.16.2
Burgundia regnum sublatum	8.2.2	Cain primus profugus	31.6.11.
in Burgundia ignobiles feudis succedunt	9.13.9	Cain reprobarus	41.7.27
Burgundionum dux vectigaliū immunitatē prædicat	3.3.11	Cainum occidi Deus vetuit	31.3.18
Burgundionum lex de successione monialium	45.27	C. Aquilius prætor quas formulas de dolo malo coercendo introduxit	21.13.8
Burgundiorum de successione filiorum lex	45.4.5	C. Caligula adorandū pedem aut manum porrexit senatoribus	8.8.13
Burienus prætor	23.2.6	C. Caligula hereditæta	41.44. & lib. 42.35.2
Byzantij propter canponas, malè audierunt	39.73.	Caius Caligula pro litibus quid præstandum voluerit	23.3.7
Byzantium lege vsuræ prohibita	22.3.15	C. Caligula lupanaria in palatio posuit, & vectigal accepit	10.2.11.
Byzantinis rusticis capitatio olim imposita	3.5.12	C. & T. Gracchi fratres	47.23.3
Byzes Megarenſium clasſis princeps	15.5.7	C. Fabritius censor	47.16.14.
		C. Furius Crescennius cur è seruitute liberatus	34.11.12
		Caius Imperator crudelissimus	35.5.5
		C. Iulius censor	47.16.22
		C. Licinius Tribunus plebis	47.16.22.
		C. Lutorius Priscus poeta	41.4.2.
		C. Marius fugitiuos in Sicilia cruciabat	2.12.5
		C. Marius primus capite censos milites scripsit	19.3.4
		C. Martius Rutilius ex plebe primus dictator	47.17.14
		Caius Plautius ex plebe Magister equitum primus	47.17.14
		C. Plinius	23.11.8
		Caius Plinius proconsul.	31.6.18
		C. Publius adolescens malè habitus à fœnatore	22.6.6
		C. Scantinius Capitolus, ob puerum de stupro sollicitatum punitus	34.12.13
		C. Socius præfectus Ciliciæ Antigoni regem cruci alligauit	37.7.3.
		C. Sculpitius Gallus repudiavit vxorem, quod eam capite aperto foris verſatam cognouerat.	9.15.25
		C. Sulpitius Gallus vxorem cur dimiserit	9.1.6
		Caius Teſtius infans à patre exheredatus, per Augustum in bona paterna rescisso testamento immiffus	10.3.6
		Caius Vatiens cur magis digitos sibi absciderit	38.3.26
		C. Veterius à Romanis quare damnatus	38.3.26
		Caius Velleius Varro	21.5.14
		Caij Aquilij iudicium in causa Caij Velleij Varronis	21.5.14
		Caij Caligula Cæsi vitium	28.8
		C. Lutorij poetæ mors	38.6.6
		C. Sempro. Gracchi lex, de capite ciuium Romanorum	31.11.14
		Caiphaz prophetizauit	18.7.5
		Calabra curia	22.3.30
		Calabria baphij procurator	18.26.5
		Calafyries qui dicti Apud Aegyptios.	6.3.10
		de Calatrana nobilium militum ordo Hispania à quo institutus, & finis	15.35.7 & 10
		Calcularij	37.14.7
		Calculus, calculus quid	18.8.2
		Calculi error retractari potest vsque ad 20. annos	29.4.2
		Calculi error quo tempore præscribitur.	28.2.29
		Calendæ Ianuarij non colendæ	2.16.28
		Calendæ quare primi dies mensum dicuntur	22.3.30
		Calendarum Ianuarij ominationes	34.3.24
		Calendarum dies	2.16.14
		Calendarium quid, & quare	22.3.29
		Calendarij mercatorum fidem faciunt	24.13.4
		Calendarij reipub. curator.	13.12.5
		Caligula certamina literaria, & alia instituit annua	39.5.7
		Caligula amatorio proculo in furorem versus	5.4.32.6
		Caligula erga duos equites Romanos confiscatione vsus	31.31.5
		Caligula exegit votum pro sua salute promissum	24.10.14
		Caligula gladiatorem præcipitare facit	31.19.1
		Caligula iurabat per nomen Drusillæ	50.8.27. & seq.
		Caligula matrem suam Augustam & Aug. Sacerdotem fecit	17.7.26
		Caligula notatus, ex alea lucrum accipiens	39.3.8.
		Caligula reos quosdam secare voluit.	31.25.1
		Caligula strenas ineunte anno recipit	2.16.19
		Caligula crudelitas summa	31.20.1. & 31.23.5
		Caligula mulieres in India, quinque annos concipiunt.	9.7.8
		Calisthenes Olynthius morbo pediculari interijt	31.25.2
		Calixtus 2. Burgundus Sum. pontif.	17.9.11
		Callicrates Achaus quid conquestus fuerit coram legatis	

Synragmatis iuris vniuersi

Romanorum	32.8.1	Cancellarius cur non dicatur præpositus cancellariæ Apostolicæ, sed vicecancellarius	15.42.1
Calliditas, in animo.	21.13.4	Cancellarius Galliæ non rectè dicitur præfectus prætorio	47.18.5
Callistratus iurisconsultus	18.11.5	Cancellarius præfides consilio magno	47.28.5
Calor concoquit	9.6.7	Cancellarius Franciæ cur ita dictus	47.29.2. & 6. à quibus, & ex quibus electus eod. 7. potestas & officium eod. 8. & 9. & 10. munera eod. adiunx
Calphurnius Piso præfectus vrbs Romæ	44.2.23	Cancellarius magnus quæ rescripta per se subscribat	47.29.27
Calphurnius Saluianus Sextus Marius reus postulat	32.19.6	Cancellarius secundum locum post præpositum tenet Tholose in Ecclesiâ S. Stephani	15.18.6. & c. 19. nu. 1. eius dignitas
Calphurnia caudica impudica	32.13.2	Cancellarius factus magister scholarum	eod. 2
Calphurnia lex de ambitus poena	36.29.36	Cancellarij scribi dicti	47.29.1. eorum in Gallia varia nomina
Calphurnius Lanarius	25.21.6	Cancellarij fuerunt imperatoribus	47.29.14. regibus Anglicis, à quo tempore
Caluissiana actio quæ	14.8.12	Cancellaria quos codicillos veniales concedere potest	47.29.26. Eam qui ingredi non debeant
Calumnia quid	48.7.2. eius accusatio etiam competit finito iudicio.	Cancellariatus officium quis ferat instituisse	47.29.10. eius insignia eod. 11. similes cancellario
Calumnia excusatur per vnum testem probante accusatore	48.13.7	Cancellata instrumenta in quantum probant	48.14.19. rursus ingrossari nequeant
Calumniæ poena, & submissi accusatores & submittentis tenentur, & qui accusantes ea non teneantur	32.20.3	Cancellatio quid operetur	21.18.39
Calumniæ modus, laudare	32.20.3	Candacis Regis Eunuchus edoctus à D. Philippo	7.2.16
Calumniam accusatoris mens facit vel excusat.	eod. 4	Candaules à Gyge occisus	78.1.5
Calumniæ iudicium in sententia absolutionis rei fit, vel referatur faciendum.	eod. 10.	Candidati magistratum qui & vn de	36.29.5
Calumniæ suspicio reicit accusatorem	32.12.6	ex Candidatis is prælatus, cui maior numerus liberorum esset	9.6.38
de Calumniâ si non iurat auctor, remissa censetur nunciatio	4.31.10.	Candidatis petentibus Magistratus, alba vestimenta interdita	36.29.9
de Calumniâ iurare nolens, amittit litem	4.31.10	Canis cur in cruce suspensus apud Romanos	31.17.3
Calumniari quid	32.20.2. Calumniari etiam videntur, in alijs quam criminibus non probantes, sed poena calumniatoris criminali non plectuntur	Canis deieratio	50.8.22
Calumniari quando apertè quis dicatur	32.7.8. & quæ à calumniâ excusare possunt	Canem custodem occidens fur, vt punitur	37.4.3
Calumniantibus quare poena imponitur	32.20.6. & 11. Calumniantium extraordinaria poena	Canem super humeros ferre grauissima poena Vuormatiæ	31.37.5.
Calumniatores citò & seuerè puniendi	32.20.9	Canes detexerunt homicidas dominorum	48.12.20
Calumniatorum diuersarum nationum diuersæ poenæ	32.20.13. & 14	Canes in fame in Flandria necati	47.32.12
Calx quid & ex quibus fiat	4.20.3	Canes furca suspensi	31.2.12
Calcis coquenæ seruitus, quando prædialis, & quando personalis	4.10.1	Canes Romæ cur suspensi.	19.11.4.
Calcis foracis ædificandæ lex	18.22.7	Canum pro furto distinctio & poena apud Salices	37.5.9
Cambij & allodij differentia	6.1.12	Canobicum ostium Nili in Aegypto dictum.	33.21.9
Cambyfes	41.7.5	Canon exactus ob vestem militarem	19.7.1
Cambyfes rex Persarum, de iudice corrupto quale supplicium sumperit	31.24.2	Canon quid	3.5.11. idemque quod domanium eod. canon an rescripto principis minui possit, sine eius certa scientia eod.
Cambyfes primogenitus	45.3.5	Canonis iuris erant annonæ à prouincialibus præstitæ, consistentis in frumento, lardo, lino, oleo & similibus	3.5.6
Cambyfes fororum amore captus, & quod responsum hæc de re à iudicibus acceperit	9.11.10	Canonis præstationes leges accipiunt à conuentione vel constitutione prima, & diuersa agrorum imposita à Romanis præstatione	3.5.7
Cambyfæ filij Cyri sepulchrum apud quos	6.3.10	Canonia quid	15.23.12
Cambyfis de Sifammæ iudice corrupto, iudicium	36.28.13	Canonia in herbis & ad effectum, qui & quod non percipiant fructus	eod. 14
Camelarij	18.20.1	Canonicæ seculares moniales nubunt apud Germanos	15.17.9
Camelasia	18.20.1	Canonicæ seculares mulieres	15.23.20
Chamæleon	34.11.11	Canonicatus diu non potest esse sine præbenda	17.2.4
Chamæleon pro tempore colores mutat	22.5.4	Canonicus ad effectum & in herba quis, nec propriè canonicus nisi ad effectum	17.2.4
Camera Apostolica de mercatoribus Romæ cognoscat	47.37.9	Canonici iure Episcopum eius Ecclesiæ eligunt, & qua forma	15.12.19
Camera Apostolica, & eius officarij	15.42.8	Canonici quando ex monachis facti, & qui primi	15.23.19
de Camera & cauea feudum quid	6.3.8. & 10. annona talis feudi quando petatur	Canonici qui non sunt subdiaconi, non habent vocem in capitulo	15.23.13
Cameracensis diocesis exempta à iure regaliorum	17.8.18	Canonici clerici primi gradus honorabiliores alijs beneficiarijs	eod. 16
Camerarij Romæ dignitas & potestas	15.42.6	Canonici quare ita dicti	eod. 17
Camerariorum principis perfectus, seu comes rei priuatæ quis, & cura	6.8.17	Canonici harmonici Pythagorici qui	eod.
Camerinam mouere quid est	28.3.3	Canonici absentes studiorum causa, quid ex præbendis percipiant	15.23.25
Camilla Volscorum regina.	6.12.7	Canonici nuper recepti habent æqualem partem in fructibus mensæ cum antiquis.	eod. 17
Camillus censor	47.16.12	Canonicorum alij regulares, alij seculares, & regulares qui	15.23.18
Camillus & Posthumius auctores coelibatus	31.9.1	Canonici regulares possunt esse illegitimi	16.10.17
Camillus lapidatus	35.6.6		Canon
Camillus palam plebem arguit	32.10.2		
Campanæ nundinæ priuilegiatæ,	42.8.25		
Campanæ benedicuntur, & vnguntur	2.4.20		
Campanæ officia	48.2.10		
Campani petunt ciues Romanos sibi vxores ducere licere	9.13.6		
Campaniæ ducatus quando diademati vnitus	6.6.21		
Campano bello peracto à Romanis, militibus quæ iugera assignata	6.6.5		
Campiores	22.9.11		
Cancellariæ cur singulis parlamentis coniunctæ	47.29.23		

Rerum & verborum Index.

Canonicis ætas quæ requiratur	17.6.19	Capti ab hostibus quando non potuerunt, & non possunt testari	42.8.7
Canthabri mariti dotes vxoribus dabant	9.18.10	Capti inter Christianos in bello Christiani, serui non fiunt, quamuis teneantur pro redemptione	14.3.17
Cantharides non licet falsim vendere, vel emere	36.18.2	Capti tantum ab hostibus, non à prædonibus, vel in seditionibus fiebant serui.	eod. 18
Cantharus ex pilulis simi seipsum gignit	8.1.21	Capta ab hostibus immobilia & mobilia, quorum sunt	20.4.5
Cantiani Angeli ob onera & tributa ad arma plebem vocant, & regem obfidunt	3.3.11	Capta in elementis, capientibus cedunt	17.7.3
Cantor, Lector, Pfalteres idem	16.4.2	Captorum bonis ab hostibus, cur curatores dentur	13.8.3
Cantor primicerius, & eius munus.	15.22.1	Captos occidere licet, sed humanius actum, vitam conferuando eisdem	11.7.6
Cantorum festum quod	2.16.10.	Captiuum non redimens, an ei possit succedere	46.9.4
Cantuariensis in Angliâ primas	15.10.3	Captiuum patrè ni filius redimat, ex hæredari potest	44.5.32
Cantuariensis Archiepiscopus legatus summi Pontificis in Angliâ	15.4.17	Captiuus hæredes in genere institui possunt	42.35.4
Capella, & capellania vnde dicuntur	15.29.1. earum differentia	Captiuorum redemptio, & pia causæ permittunt Ecclesiasticarum rerum alienationem	25.8.7
Capella secularis & prophana.	eod. 2.	Captatoris dispositiones testamentariæ, sine effectu	41.4.13
Capella sanctæ vbi dicta	17.8.19	Captatoris vltimæ voluntates reprobatæ	42.2.4
Capellanus vnde dictus	15.29.1.	Captatoris voluntates quæ improbatæ	39.9.12
Capellani dicti Sacerdotes	eod. 12	Captiuitatis causa res Ecclesiasticæ, & subiectæ restitutioni alienari possunt	42.29.25
Capellani Titulo tenentur	15.29.16	Captiuitate vt dirimatur matrimonium	9.15.6
Capellanorum Papæ qualitas, & varij ordines	eod. 13	Captiuitate serui fiunt, quare, & qui sic facti	14.3.16
Capellani Pontificis, qui nunc dicuntur	15.42.14	Cappatenia vestalis se suspendit	36.7.3
Capellania vnde dicta	15.29.1. à capella quid differat	Caput mortui Hopplosinij loquutum, & detexit homicidam	36.20.8
Capellania duplex, & cum plebe, & sine plebe	eod. 6	Caput mortui loquutum & accusauit homicidam	48.12.14
Capellania secularis quæ	15.29.2.1	Caput præcipua pars in sepultura	31.27.10
Caprarij lex.	18.24.3	Capitis amputatio, poena est	31.16.1
Caprarum furtum vt punitum	37.3.11	Capitis minutione tutoris finitur	12.15.3.
Capricorni nota in numismate Augusti	36.2.22	Capitis minutio quid, & quomodo duplex, quidve maxima, media, & minima	eod. 4
Caprinis pellibus altaria olim tegebantur	15.29.2	Capitis minutio pupilli etiam minima soluit tutelam	eod. 5
Caphyenses cur pueros quosdam lapidibus obruerint	30.5.7	Capitis poenæ, quæ & quomodo differat à capitali	36.24.4
Capillum vouebant virgines	16.1.27. adoptio per eius incisionem	Capitis quæ minutio, vsum fructum perimat	4.5.9
Capilli adoptati per adoptantem detondebantur in adoptione ex more Langobardorum.	10.6.28	Capitis vulnera quando sint mortifera	38.3.21
Capillos mutuo detondebant Theutones coniuges in nuptijs firmandis	9.5.43	Capite aperto foris verfatam vxorem quod vidisset C. Sulpitij Gallus, eam dimisit	9.1.6
Capillos submittere, reorum mos Romæ	39.11.12	Capite aperto quod foris verfata fuisset vxor C. Sulpitij Gallus, ab eo repudiata fuit	9.15.25
Capi an possit pro represalijs, qui vectigalia soluit	3.3.7	Capite censi ciues qui, & quando militare licuit illis	19.3.4
Capitalis poena Persis quæ	10.2.23	à Capite membra discedere, monstro simile est	15.3.8
Capitalis truncatio quare moralis	31.16.4	Capite nudato Flamines incedere, nefas habebatur apud Romanos	15.12.40
Capitale dictum, vectigal personale seu tributum	35.10. & 11	Capite qui plectuntur	31.16.2
Capitale, quæ fors dicta	18.24.2	Caratium quid apud aurifices	36.2.10
Capitalis rei damnatus quis intelligatur	30.11.11	Carbonianum edictum quale, & de quo detur	43.4.10. & 11.
Capitalia criminalia, & non capitalia, quæ dicuntur	30.11.11	Carcerari potest diffamatus etiam de crimine ante inquisitionem	31.33.18
Capitulum sede vacante beneficia vacantia non confert, præsentatos tamen instituit	17.4.24	Carceatus ob furtum ante satisfactionem ciuilem non debet liberari.	37.1.36
Capituli tractatus quando requiratur	25.8.2. & 9	Carceratus vt se redimat, quando potest vendere bona fideicommissi grauata	42.29.25
Capitaneus quid	6.7.7	Carcerato prohibere inferre stratam aut victum, poenam habet	31.33.23
Capitatio transmigrantium in alienas colonias, quæ	3.5.32	Carcerati qui euadere vel effringere carceres nisi sunt, quæ poena puniendi	36.25.33. & 37
Capitatio virorum & mulierum, diuersæ protestationis diuersitate locorum	eod.	Carcerati rei focij criminum, separandi sunt	31.33.18
Capitatio animalium	eod.	Carcerationis obligatio debitoris num mandari executioni possit contra hæredem eius	46.5.11
à Capitatio Romana plebs exempta	3.5.12	Carceratos soluendi certis temporalibus qualis & vnde pietas	31.33.22
Capitatio iudex, & eius in non deferendo appellationi superbia & poena.	50.2.18.	Carcer ad poenâ, eius iurisdictionis vel imperij fit	31.33.21.
Capitonis piscis cibus qualis, & huic simi'is factus dæmon	34.11.16	Carcer vnde dictus	31.33.
Capitolium restituitur à Vespasiano	17.5.20	Carcer habet poenam quomodo	31.33.5. & 8
Capitulum in commendam dat beneficia, sede vacante ad tempus	17.15.37	Carcer perpetuus iure ciuili in seruos permissus, non in liberis: contra iure potificio	31.33.25
Capitulum quando potest vel non potest esse in iudicio sine consensu sui prælati.	49.2.13	Carcer perpetuus qualis esse debet	31.33.25
in Capitolio anteres & canes nutriti	31.17.3	Carcer propria natura non ad poenam, sed ad custodiam, & vinculis	31.33.3
Capitulum sede vacante iure deuoluto confert	17.5.44	Carcer species seruitutis est	12.3.13
Capitulum sede vacante non confert beneficia collationis Episcopalis, præsentatos tamè instituit communis etiam collationes cum Episcopo confert beneficia, & permutationes admittit	17.7.6	Carcer subterraneus quare, & in Gallia prohibet	33.9. & 13
Capitulum sede vacante quando electos confirmet	17.13.2	Carceris custos capitaliter plectendus, qui cognouerit meretricem sibi commendatam.	35.8.9. & c. 9. nu. 10
Capitolinus iudex Senator Romæ	47.36.27	Carceris custos quomodo puniatur abutens carcerata	36.9.10
Capitolini qui Tholose	47.15.4		
Caponis volatus primogenitorum	45.3.2		
Caprarij quomodo in balneis de vestimentis perditis tenentur	37.13.5		
Captus ab hostibus nec iure militari disponit	42.6.13		
Captam redimere vxorem num teneatur maritus	9.20.6		

Syntrigmatis iuris vniuersi

Carceris finitio, & mala	31.35.6	Carmentales sacrificuli	16.8.29
Carceris metus promissionem rescindit	31.33.6	Carminum magicorum stupendi effectus	34.11.2
Carceris perpetui poena cur inuenta	31.32.1	Carnis & corij iuramentum apud Scythas	50.8.18
Carceris perpetui poena grauisissima	31.33.10	Carnem suam nemo odio habet	9.6.21
Carceris per populum violatio	35.6.9	Carne abstinere iustum monachis semper, & quare	15.15.8
Carceris tempus post condemnationem exilij in temporis exilij minutionem computatur	31.33.7	Carnes vilo modo gustare recusans excommunicatur eod.	9. de eis nō edendis error Pythagoreorum, ob animas in animalia transfusas. eod.10
Carceris tempus damnatis ad remos vel ad exilium, in tempus, imputatur in diminutionem poenæ	31.6.1.9	Carnium non edendarum rationes 15.15.11. ab eis qui Ethnici abstineant eod.12	
Carceri qui non mancipandi	31.33.4	Carnium vendendarum lex de pretio 36.30.9.11.13	
Carcere fugiens consilio aduocati dati, excusatur à poena 47.7.12.		à Carnibus abstinentia cur fiat 2.28.8	
in Carcere testamentum factum an valeat 44.6.5		Carnifex non debet impediri à populo, quominus exequatur officium 31.38.7	
Carceres mulierum separari debent à carceribus virorum 31.33.16		Carnificis inhonestè poenas inferentis supplicium 32.28.1	
Carceres perpetui quibus infligantur 33.8.6		Carnifici que debeantur ex vestimentis more damnati. eod.	
Carceres priuati, & publici 31.33.2		Carnificis officium subibant olim accusatores 31.38.4. eius officium maximè vile eod.5. An hoc non carnificem cogat iudex aliquem exequi eod.6	
Carcerum custodia debitorum non committuntur 31.33.15		Carnifices cur exosi eod.	
Carcerum ex Platone diuisio, in detentionem, castigationem, supplicium 31.33.14		in Carnotensi Ecclesia, præposituræ dignitates nō sunt 15.18.5	
Carcerum mancipatio non infamat 22.11.5		Carolus Andegauensis à Clemente 4. Rex declaratur Sici- lia, & regnum ab eo in feudum tenet 6.2.12	
Carcerum mancipationi quis iure Gallico rectè se obligat 31.33.17.		Carolus Borbonius comes stabuli 6.8.15	
Carcerum obligatio pro debito ciuili, odiosa 46.5.12		Carolus Caluus Rex Galliarum Pipinum & Carolum nepotes debellat 6.7.17	
Carcerum, obligationi debitor, an possit se obstringere 22.6.8.9. & 10.		Carolus Franco Rex filium cur ad Luithprandum Logobar. Regem miserit. 16.11.26	
Carceribus castigationis qui damnentur 31.33.19		Carolus Magnus patritius factus antequam imperator 47.16.2	
Carceribus eximens debitorem, ad quid teneatur creditori 36.25.28		Carolus Magnus per totam Aquitaniam comites, abbatēf- que & alios ordinauit 6.11.6	
Carceribus vel custodia reos eripientes, qua poena puniendi 36.25.30. & 31.		Carolus Magnus Bremensem Episcopatum fundauit 15.12.4	
Carcerum custos qua poena puniatur pro euasione carceratorum seu commissorum eod.32		Carolus Magnus ad defendendam sedem Apostolicam ascitus ab Adriano Sum. pontif. 15.3.19. & quæ priuilegia ei ea de causa delata eod.	
Carcerum violatio quare capitalis 36.25.24		Carolus Magnus Ludouicum filium de regno ante mortem inuestiuit 6.14.20	
Carceribus macipare in rebus ciuilibus quado liceat 42.8.12		Carolus Magnus sex Apostolorum corpora, & Martyrum reliquias Tholosam transtulit 2.12.1	
Carceribus mortis reus vnus liberabatur, tēpore Paschatis. à Iudeis 36.21.11		Carolus Matellus Gallicum sibi ascitit imperium 6.8.9	
Carceribus perpetuis addictus, an possit testari 42.8.12		Carolus Martellus quando in Hispania insignem cladem Turcarum ediderit 15.15.12	
Carceribus quando quis pro ciuilibus & criminalibus negotiis mancipetur 32.25.1		Carolus Martellus Galia Rex 18.1.14	
Carceribus se obligans, quibus exceptionibus potest se tueri ne capiatur 22.11.2		Carolus Pulcher denegauit decimas Ecclesiarum Ioanni 23. Sum. Pontif. ob bellum in Ludouicum Barbarum, postea concessit 2.20.5	
Carcerum mancipatio debitorum compendiosa via repetitionis debiti eod.5		Carolus pulcher quomodo in regno successit 45.4.8	
Carcerum obligatio quando celsionem impedit eod.6		Carolus 5. cur vectigal salis imposuit 3.10.3	
Carceribus vt quis detineatur quando valuit in poenam, & quando non, damnatio 31.33.10		Carolus 5. limitauit summam filijs Regis Gallia dandam iure appanagij 6.6.24	
Cardensium ritus in nuptiis firmandis 9.5.47		Carolus 7. in Gallia numerum militum & ordinem instituit 19.3.17	
Cardinalatus num maior patriarchatu 15.4.14		Caroli Martelli anima visa deportari ad inferos, ob spoliatas Ecclesias 33.16.18	
Cardinales vnde dicti 15.4.1. & cur de his potius agatur quam de patriarchis eod.2		Carolo Magno quando electio Summi Pontif. cōcessa 15.12.10	
Cardinales pars corporis, Senatores, fratres, coadiutores. summi pont. filij primi gradus eod.		in Carolum Magnum imperium translatum ab Stephano Papa 6.20.13. & lib. 15. 1. 11	
Cardinales quo tempore ita nominari cœperunt 15.4.12		in Carolum Magnū imperiū quando translatum 18.2.2. & 23 sub Carolo Magno, & Zacharia Francofordensis synodus habita 1.7.3	
Cardinales sede summi pontificis vacante, interim rempub. Christi regunt 15.4.16		Carolo Martello regnante, decimarum à laicis sic vsurpatio 2.25.7. eius mors eod.	
Cardinalium insignia, dum legatione funguntur 15.4.3		à Carolo 6. Aquitania diademati vnita 6.6.21	
Cardinalium dignitas quando orta, quando prælata episcopis eod.4		à Carolo 7. Pictones diademati vniti 6.6.21	
Cardinalium titulorum differentia, diaconorum, presbyterorum, & episcoporum ordo, & dignitas eod.5		Carpathio in mari Rhodiensis insula 29.10.1	
Cardinalium tituli habent episcopalem iurisdictionē eod. 7		Carpoerastix & Gnostici heretici magi 34.21.10. 11	
Cardinalium tituli aliqui enumerati eod.8		apud Carrenos subiciiebatur vxori, qui Lunam nomine fecerunt appellaret: contra, si masculino. 11.4.3	
Cardinalium numerus quantus esse debeat 15.4.9		Carpathia quid 7.2.29	
Cardinalium deligendorum formula, & qui, & à quibus deligantur 15.4.3		Carthago cur deleta 35.1.19	
Cardinalium & Summo pontif. consistorium, & quæ ibi tractantur notiones eod.15		Carthago deuicta Romanis facta tributaria 3.3.32	
Cardinalium priuilegium 33.21.2		Carthago à Romanis funditus sublata 4.5.15	
Caria ex regno satrapatus facta 6.12.7		Carthago à Romanis oppressa 33.16.9	
Carina Celer à fernis accusatus 32.7.2		Carthagine Reges bini annui 18.1.16	
Carinari quid 38.4.1. & 2.		Carthaginenses cum Masinissa de agro contendunt 29.4.1	
Carinarium faciens, iniuriarum actione tenetur 38.1.5		Carthaginenses mercaturam inuenerunt 25.2.17	
Carinam seu excantationes & aerem & sidera afficere credidit 34.13.7		Cartha	

Rerum & verborum Index.

Carthaginenses pestem vt expiant	31.21.4	Catharorum lege sponsi se mutuo eligunt, vxores vna cum viris comburuntur	8.4.2
Carthaginensium iuramentum solenne	50.8.11	Catilina hostis cum Manlio iudicatus	32.23.13
Carthaginensium reges quotannis bini	47.14.14	Catilinariæ coniurationis execrabile iuramentum	50.8.6
Carthaginensium regnum, quale	18.2.15	Cato Cenlorius post 80. annos filium generauit	9.5.10
Carthaginensibus à Romanis quale vectigal impositū 35.10.		Cato ex Cypriis opibus quinquaginta millia talentorum Romæ reportauit	32.11
Carthofenses, & Cisterfenses monachi licet exēpti à præstandis decimis, tamen portionem quandam curioni cōstituant, & ratio	2.24.10	Cato iurisconsultus	18.11.5
Caryæ ciuitatis poenæ	35.1.19	Cato qualis fuerit, & eius calumnia	32.15.6
Casellius iuris prætorij peritissimus	47.30.20	Cato Vticensis ne feriret, se occidit	14.1.10
Casellius prætorio iuri deditissimus	47.10.11	Cato Vticensis quæstor	32.23.14
Casimirus sedi Apostolicæ tributarium reddidit Poloniæ regnum	6.2.12	Cato Vticensis vxorem suam concessit Hortensio, liberorum causa.	9.4.4.
Cassandra in illo Veneris templo, à Græcis violatur	2.12.5	Catonis præceptum de vxore	9.2.15
Cassandra vates	18.6.14	Catolici qui	47.40.2
Casini puer ex virgine natus in insulam deportatur	7.2.10	Catoniana regula quid statuat	42.33.1
Casinus mons	15.14.15	Catopromantia, quæ diuinatio	34.3.5
Casius affectatæ tyrannidis damnatus	35.1.32	Caudæ victimæ diuinatio	34.3.13
Casius & Brutus auctores necis Cæsaris	3.10.9	de Cauca & Camera feudum quid	6.3.8. & 10
Castella militum limitanea.	19.9.2	Caupo homicida in fomnis socio occiso detectus	48.12.17
Castellæ prouincia in Hispania à subiectione regum cur se subtraxerit	6.20.19	Caupo hospites non potest recusare	29.9.13
Castellani quid 6.3.13. Castellani milites eod.14		Caupo, nauta quomodo de furto in hospitio facto, tenentur	37.13.5
Castellanorum in Gallia autoritas, & feudū, & iura eod.15		Caupona, aleatorum locus & perditorum	39.7.3
Castellania eius iurisdictionis in Gallia, ac Baronia	6.10.1	in : aupona edere vel bibere, antiquis turpe & infame visum	39.7.12
Castigationis poena quæ	31.2.2	Cauponæ pro prostibulis habitæ	39.7.8
Castitas in omnibus procuranda	34.12.10	Cauponarum seu tabernarum instituentiarum causa	39.7.6
Castitatem cleri expugnantium improbatæ rationes	9.14.10	Cauponæ & cauponum leges præscriptæ à Plarone	39.7.9
Castitatem vouent Ecclesiasticæ personæ	15.14.30	Caupones, quæ delicta eorum	39.7.6. & 9
Castitatem vouent subdiaconi, diaconi, presbyteri non le-ctores, & inferioris ordinis	16.10.3	Caupones de quibus & pro quibus personis tenentur aliis hospitibus	39.7.7
in Castoris æde quæ pecuniæ deponerentur olim	23.3.18	Caupones cupidi, & tyranni eod.8	
Castoris iuxta ædē mercatorū tabernæ Romæ erant	23.9.11	in Caupona ministrans, meretrix præsumitur	10.2.8
per Castorem viri antiquitus iurabant	33.12.14	Cauponaria ars quæ	25.2.9
Castrandi modi sine excisione testiculorum	7.2.25	Cauponari, inter poenas feueras	35.1.31
Castrantes seipfos, clericis ne sint	36.16.4.	Caupones, nautæ, & stabularij suorum famulorum præstant factum malè	29.9.10.
Castrantes alios, num in poenam castrandaliione	36.16.4	Causa falsa quando vitiet legatum cum distinctione causæ impulsivæ & finalis	42.32.52. & 54
Castrare se vel alium sponte vel inuitum, prohibitum poena capitali	36.16.1. & 4	Causæ bonæ in iudicio non esse omnino fidendum	49.6.35
Castrare mentem satius, quam membra	7.2.25	Causæ contiguitas facit, vt vnus ex reis persequitio aliis profici	32.14.17
Castri qui	7.2.29	sine Causa quæ fiunt contentiones, lex nullas dicit, quando, & quales	21.5.14
Castri qui, & quando remoueantur à ministerio Ecclesiastico	15.14.32	ob Causam datio differt à donatione ob causam	28.7.13
Castri qui à sacris ordinibus repellantur	15.14.32	Causæ finalis & impulsivæ distinctio	28.7.12
Castri qui se castrauissent non licuit legari	42.33.4	Causæ in iudiciis quæ sint	47.1.8
Castratio, in poenam	36.19.6	Causæ minores & breuiore quæ	47.12.8
Castratio in poenam furti, ferui	37.1.35	Causæ quædam in vtroque foro, spirituali & temporali tractari possunt	47.4.14
Castratio in poenam stupri	36.9.8	Causæ regie solius notionis	47.21.23
Castratio pro poena inducta alicubi	7.2.26	Causarum iudicialium species	47.7.4
Castrensē peculium quid 29.14.6. & quasi castrensē eod.7		Causas pauperum & miserabilium personarū suscipit triumuiratus fisci	49.7.13
Castrensia & quasi, nullo iure quæstia patri à filiosa, nec in vsu fructu	11.8.17	Causaria missio quæ	19.4.6
de Castrensibus tantum in expeditione damnatus crimine militari, & miles disponit	43.6.7	Causarij milites	19.4.6
Castrum & castellum quid	6.3.13	Causidici quare dicti aduocari	47.7.3
Casus fortuitus quid, & distinctio ab improviso	21.12.1	Cautio ab vsu fructuario præstanta exigi potest & ante traditionem rei, & tempore vsu fructus 4.3.13. & de cautione restituentis eod. nu. 10	
Casus fortuiti interitus in contractibus innominatis, ad quem pertineant	28.4.3	Cautio damni infecti quando petenda, & de eius stipulatione	4.26.5.6. & c.
Casus in glossarijs quid	47.7.1	Cautio de demolendo si dictum sit, tollit nunciationem	4.31.2
Casum fortuitum præstat, qui se ei exposuerit	27.3.6	Cautio iuricatum solui, quid contineat, & quando committitur, & in quantum 48.4.14. in Gallia quando præstetur eod. 15	
Casu adueniente læsione, minores ex ea nō restituntur	13.4.7	Cautio iuratoria quæ	24.1.7
Casu commissa crimina vt puniantur	30.4.2. & 3	Cautio ne crimina committantur, dignior ea, vt commissa puniantur	36.12.1
Casu quomodo delinquamus	30.2.2	Cautiois nomine pura promissio significatur	21.6.11
Catamidiatio	36.5.7	Cautionem dare, & cautionem accipere, pro eodem habentur	9.23.4
Catamidiare Gallis quid	22.9.13	Cautionem non potest remittere testator vxori, cum ei relinquit vsu fructum	4.3.11
Catampo, ludus permissus	39.4.7		
Cathaphracti milites	19.3.16		
Catapontismus, poena demersionis in aquam	31.37.8.		
Catharina Caroli Francorum Regis filia 46.4.10. apud Catharos seruatum & lege scitum, vt vxor vnā cum rogo maritali vreretur	9.4.14		
Catechumeni sacrosanctæ Eucharistiæ mysterijs non intererant	2.2.8		
Catechumenorum cura ad exorcistas pertinebat	16.5.7		
Catholicus præfectus prætorio Antiocheno dictus 15.7.5. & patriarcha item Antioch. catholicus	99.2.		

Syntagmatis iuris vniuersi

Cautiones quales præstantur à reo in iudicio	48.4.7	Census senatorius quantus	47.15.10
Cautiones & stipulationes iudiciales in quantum habent locum in Gallia	eod.15	Census solutionis ratione, vectigalis ager indiuisus	5.3.14
Cautiones iudiciales quædam ante, quædam post litis ingressum præstantur petuntur	eod.16	Census describendi forma	47.16.13
<i>Cautions de seymefmes</i> , quid	24.3.14	Census præstatio titulum arguit	3.15.9
Cebrenis filia Oenone, vxor prima Alexandri filij Priami	18.6.4	Censu grauatius conueniri potest	47.16.29
Cecilianus diaconus	16.4.5	Censui censendo agri qui dicti	47.16.6
Cedens bonis quam cautionem præbere debeat	22.11.1	Censu quomodo distributæ hominum classes apud Athenienses, & Romanos	47.10.5. & 16
Cedens omnia tenetur bona indicare	eod.16	à Censu Romæ nobiliores equites dici cœperunt	6.4.4
Cedens post cessionem quatenus conueniri potest in postea quæsitis	22.9.6. & 8	Censiti agricolæ qui	18.23.4
Cedens bonis quæ retinere possit bona	eod.8	Censiti coloni, & adscripti qui	47.16.30
Cedenti quæ relinquuntur eod. 4. & cedentibus bonis zona quare admittitur	eod.5	Censiti coloni qui 14.10.6. & 8. & eorum non tam durior, quam censitorum conditio in quibus	eod.10
Cedentes bonis ab actibus humanis tanquam infames non rejiciuntur	22.11.13	Censitorum vice flumina funguntur	20.8.1
Cedere bonis non potest, qui impetrauit quinquennales inducias	22.7.4	Censuales Rex generali Gallia consuetudine liberè vendi possunt irrequisito domino, & saluo eius iure	6.17.5
Cedere bonis num possit qui se carceribus obligauit in vtramque partem excussa questio	22.15.1.2.3.4	Censuales qui	18.23.4
Cedere bonis quis possit	22.9.1	Censura à potestate Tribuniple liberata	47.16.24
Cedere non possunt bonis qui non habent bona, nec habere possunt	22.9.4	Censura notati qui censores fuerunt postea	47.16.26
Cedere bonis personæ quædam nõ coguntur, possunt autem si velint, eod. 9. alia etiam si velint, uõ possunt eod. 10. & 11		<i>Cent gentil-hommes de France</i> 47.40.12. illis similes eod. 11	
Cædi aut vendi extraneo, vel proximiori, num possit retrahendi potestas	36.18.1	Centenarij iudices Francorum in pagis	47.36.10
Cædrina lingua concessa Salomoni ab Hiram rege Tyriorum	36.18.1	Centenarij magistratus in Alemania vnde dicti, qui erant comitibus subiecti	6.7.23
<i>Cedule comme s'aduerse</i>	48.3.11	Centesima venaliu reru sub Tiberio in ærarium missa eod. 6	
Cei necant senes	15.28.28	Centesima vsuræ quæ	22.3.28. & 31
Ceorum lex de senibus inutilibus	36.22.11	Centesima vsuræ quibus permixta fuerunt	eod.46
<i>Κεφαλαιωσις & Ιεραρχια</i> quid	15.39.4	Centesima vsuræ lex renouata sæpè 22.3.50. in quibus casibus permixta	eod.
Celans quippiam in recognitione feudi, iure suo priuatur	6.15.15	Centum annorum spacio qui vsusfructus intereant	4.5.17
pro Caleneis se deuouit Anchurus	24.10.4	Centumuiralis iudicij imago in Germania	47.24.6
Celeres vnde dicti, & qui	47.40.11	Centumuarii iudices vnde dicti, & ex quibus sũpti 47.24.1. & 2	
Celerum tribuni similes magistris equitum	19.18.2	Centumuarii de quibus indicarent eod. 3. eorum quatuor classes	eod.4
Cella vnde dicta	47.9.9	Centumuarii quis in iudicium cogeret	47.24.5
Cellaræ officium claustrale	15.40.6	Centurio quis	19.3.22
Celsus iuriconsultus	18.11.5	Centurionis fides	2.4.16
Celtæ apud virorum fortium busta oracula captant	33.23.13	Cephalæomantia quæ diuinationo	34.3.5
Celtiberis opes maximæ Romam delatæ ab Appio Claudio	3.2.11	Cera prima, secunda, ima, & vltima scribi quid	15.22.6.
Celticæ mulieres captiuæ elegerunt potius mori, quam seruire	11.1.13	in ceris olim scripturarum	eod.
Cementitij parietes	4.7.12	Cereales ædiles, & prætores	47.31.4
Censor etiam in senatusconsulta potestatem exercebat	47.25.24.	Cæremonia vnde dicta	33.14.5
Censoris officiu finiebatur Romæ quinto quoque anno	3.7.4	Certamen literarum aliena respuit	36.3.1.13
Censores de causis manumittendi cognoscebant	47.15.20	Certaminis ineundi Olympici iuramentum	50.8.12
Censores Romanorum	18.2.9	Certamina literarum legatis institui possunt probè 42.33.7. & 24	
Censores Romanis quando additi	45.16.5	Certamina literarum Lugduni	39.5.7
Censores primùm creati, & ad quid eod. ex quo appellati eod. 6.		Certamina singularia militaria	48.16.3.4. & 5
eoru de quibus erat iurisdicctio seu cognitio	47.16.8. & seq.	Cæremoniarum magister Gallis, loco comiti solemniorum	6.8.21
Censorum apud Platonem iurisdicctio	47.16.18	Ceræ Eleusine sacra Athenis, & illorũ quæta religio	33.9.8
Censorum creandorum formula	eod.21	Ceræ Myseria non euulgata	33.9.8
Censorum collega mortuo, alter quare se abdicaret magistratu	eod.22	à Cereris Sacerdote Romæ matrimonia inita	9.5.17
Censoria pœnæ	47.16.26	Cereus baculi loco præfertur Episcopo apud Vtopienfes, & cur	15.12.39
Censoria pœna siue infamia	36.29.25	Cereo accenso iurabant Syracusij 50.8.9. Idem in magno iuramento Græcorum	eod.4
Censuræ partitio	47.16.7	Cernere hæreditatem vnde dictum	46.2.6
Censuræ duratio	eod.21	Certamina quæ virtutis causa	36.20.12
Censuræ magistratus finis, & rationes	47.16.24	Certamina sacra Græciæ, & vbi fierent, & præmia	39.5.9
Censualis ager desertus, domino quo tempore quæretur	40.5.27	Certaminum literarium lex Platonis	39.5.8
Censuales res quo censu censentur obligatæ	23.8.1	Certaminis Olympici lex cõtra quemcunque prodeuntem in medium certandum	39.5.12
Census equestris & senatorius quantus	47.10.16	Certamina sacra, quæ honorem habeant	39.5.3
Census agri non augetur, aucto per alluionem agro, nec minuitur diminutione alluionis: contrà, si per inundationem id fiat	20.8.5	Certum quid, & quomodo fiat	22.1.2
Census Romanorum, & aliorum gradus qui describuntur	3.5.13	Certum quid dici possit	25.13.1

Rerum & verborum Index.

Cessio bonorum in duplici differentia	22.8.1	Chaffanei error, ignobiles non posse sine dispensatione tenere nobilia feuda, notatus	6.4.19	
Cessio bonorum quid erga creditores eod. 2. quod duplex cum infamia, & sine infamia	eod.3	<i>Chastelienies & gardes</i> in Gallia quid	6.3.12	
Cessione faciendæ quid considerandum	eod.	Chemeliarchion ciuitatis, & templi	23.3.19	
Cessione beneficium, ne conueniatur quis vltra quam possit facere in quæsitis postea: non competit contra creditores postea factos	22.8.7	Cheridora vestes castitatis	9.19.23	
Cessio bonorum non potest impediri à creditoribus	22.7.5	<i>Χηρα</i> qui dicantur	9.20.11	
Cessio debiti quomodo fiat, & differat à delegatione	21.20.6	<i>Χηρα</i> quid	2.4.1	
Cessio debiti in procuratorem à cliente suo, vel in scholasticum num valeat	eod.9	Cherintus hæreticus	33.9.3	
Cessio permixta debiti quales exigit personas	eod.	<i>Cherzè</i> præcipuum primogeniti, quid	6.18.9	
Cessio debiti permixta debet esse totius debiti, non partis eod. 10		Chij ferus emptitius primùm vsi, & vindicta diuina in illos, quòd seruos pessundarent	14.4.5	
Cessio rei litigiosæ scholastico quomodo fiat	21.20.11	Chiorum lege vsuræ prohibita	22.3.15	
Cessio debiti in potentiores prohibita	47.7.14	Childebertus I. regia officia plura instituit	47.29.10	
Cessio debitoris non potest fideiussoribus eorum	22.12.1	Childebertus rex Gallia, de nepotibus quod consilium cum Clothario fratre interit	16.1.22	
Cessio & renunciatio beneficij in quo differant	17.7.22	Childericus Austrasie rex cõ fratre de regno cõtedit	16.1.29	
Cessio iure ciuili quomodo fiat, & in Gallia	22.11.4	Childericus Clodouei pater ob tyrannidem à Francico regno expellitur	6.10.4	
Cessio cur ignominiam non habeat eod. 5. eius & distributionis bonorum differentia. 22.11.2. Ea facta petunt creditores se mitti in possessionem bonorum	eod.3	Childericus regno Gallico à Zacharia summo pontifice priuatus	41.7.24	
Cessio bonorũ inter bonos & graues infamiã habet	22.11.8	Childericus 3. rex Franco. iussu Zachariae sum. pontif. in monasterium detrusus	16.1.29	
Cessio & si infamis non fit, tamẽ fit modo vituperabili eo. 9		Childericus rex futurus regum Gallorum successiones vidit	18.1.14	
Cessio non fit pro multa debita ex crimine. 22.10.1. & 3. pro debito facti eod. 2. nec fieri potest pro debito fiscali eod. 3		Childericus, vt inutilis regno, amotus à sum. pontif. Zacharia	6.20.13	
Cessio spontè debet fieri	22.9.2	Childerico quando regnum Gallorum ademptum, & Pipino translatum	15.5.12	
Cessione actionis beneficium datum contutori	13.10.14	Chilarchi 6. singulis legionibus	19.3.17	
Cessione bonorũ beneficij inducendi causa, & author	22.11.4.1	Chilo dubitauit, an pro amico peccare deberet	10.3.0	
Cessione finis, liberare debitores à molestiis creditorum, non à debito	22.13.1	Chilpericus Gallo. rex graues tributos imposuit	24.10.4	
Cessione substantiale est, fateri debitum	22.11.15	Chilpericus 4. rex Francorũ, regno pulsus à subditis	33.21.6	
Cessione quando impediatur carcerum obligatio	22.15.6	Chilpericus rex Galliarum liberatur ab obfisione fratris Sigiberti	15.12.36	
Cessione vsusfructus facta proprietario, vel contrà, vsusfructus extinguitur	4.5.5	Chilperici impositio nimium grauis tributorum populum coegit in alienum regnum migrare	3.3.10	
Cessum facere percusso clerico, quid	16.1.36	Chimisti miserij & mendici	34.7.4	
Cestus quid	9.11.2	Chimistarum pœna	36.2.34	
Cethegus senator capite ob adulterium damnatus	36.6.12	Chinocrates Alexandriam ædificauit	15.6.2	
Cethura vxor Abrahæ vt dicta, mortua legitima Sara	10.1.8	Chirographi adueratio quomodo fiat, & quem habeat effectum	48.3.11	
Ceyces sacrilegus	33.6.2	Chirographi agnoscendi, & ex eo dilationes	43.8.7	
Chabrias Atheniensis Taoni Aegyptiorum regi vt suis decimas imperaret, consuluit	2.20.12	Chirographi condicctio competit solutione facta	21.18.38	
Chabriæ Atheniensis quæ cura de clypeo	19.5.5	Chirographi redditio, vel possessio, cancellatio quid operetur	eod.19	
Chalcas vates	18.6.14	Chirographum alterius mutare, falsi crimen	36.5.1	
Chalcidensium de ætate magistratuum lex	47.9.21	Chirographum intercipiens miles, puniendus	19.12.7	
Cham filius Noachi magus, excantauit virilia patris, dictus Cham Effenus, Cham infamis	34.9.5.	Chirographum quando probet mutuum, & quando habeat ius hypothecæ	24.3.12	
Cham irritus, aut incantauit virilia patris. 14.2.4. & ob pœnam eius seruus primus	eod.	Chirographum viri vxor, & hæredes abbatis, monachi, beneficij mortui successor cogitur agnoscere vel negare	eod.13	
Cham seruus effectus	32.15.4	Chirographo verificato incipit ius hypothecæ 22.6.12. & 14. & in eo recognoscendo quis iudex competens	eod.13	
<i>Chambre criminelle & du temps de vacations</i> , de quibus iudicent	47.27.24	Chiromantia vt fiat	34.3.5	
<i>Chambre de comptes</i>	47.38.10	Chiron heroes hospites vt exceperit	8.8.9	
Chamus & eius filius maledicuntur à patre Noacho	115.14	Chirothecæ in episcopo quid significant	15.12.4.	
Chamus Noachi filius	6.4.3	Chirurgica ars monachis interdicta	18.25.81	
Chami patris ob peccatum, puniti successores	35.1.27	Chliarem Constantino politanus patriarcha	36.21.16	
Chanaam maledictus à Patre Noacho	31.27.8	Choragus cantor, & quid præcis choragus	15.21.8	
Chananei facti tributarij Israëlitico populo	3.3.2	Choraulæ qui	15.22.15	
Chaos Noachus cur dictus	6.4.3	Chore, Dathan, Abiron absorpti à terra	31.2.6.1	
Character in numismatibus quid profit	36.2.18	Choreæ demonum	34.20.11.14.16.17.18	
Chararicus cum filio vt punitus à Clodoueo	16.1.21	Chorepiscopi qui dicantur, & eorum munus	15.12.46	
Chararicus cur à Clodoueo capitali supplicio affectus	19.10.18	Chorepiscopi quæ non poterant exequi eod. 47. Sublati eod. 48.		
de Chararico & filio eius, quare sumptum à Clodoueo supplicium	35.5.34	Chorodectes quis	15.22.9	
Charidemus Darij iussu occisus	31.38.3	Chorodidas calos, magister chori	15.22.0	
Charistia	2.16.5	Choroftates præcentor	15.22.13	
Charistia conuiuium reconciliationis inimicorum	39.1.20	Chorus ecclesiasticus quis dicatur	15.22.2. quando diuisus in duas partes, psalmorum Dauidicorũ canendorum causa, & antiphonarum	eod.
Charitas prior à seipso	6.19.25	Chori summa apud vnum esse debet	15.22.11	
Charitatis inter opera est, meretricè ducere vxorem	9.3.18	Chosroes Persarum rex hostem imagine Domini nostri Iesu Christi fugat.	2.12.5	
Charonianus liberus quis dicatur	14.5.14	Chrisis rapitur ab Agamemnone	3.21.4	
Chartularij iudices qui	49.1.7			
Chartufanis monasterijs mulieres ingredi, impium	15.14.35			
Charundas propria lege necatus	36.2.6.5			
Charunda lex de mulieribus in forum prodeuntibus	10.2.5			
Charunda lex in secundo nubentes homines	9.2.6.30			

Syntagmatis iuris vniuersi

Christina ad iudicium peruertendum datū, punitum 31.16.6
 Christum nomine à presbyteris accipere, simonia est 33.13.12
 Christus caput ecclesiæ 25.8.2
 Christus vitia nostra radit 16.1.27
 Christi imaginis miracula quædam 2.12.6
 Christianus seruus à Iudæo emptus, fit liber 14.6.10
 Christiani Antiochiæ primū vocati discipuli Domini 15.5.4
 Christiani laici, clerici, & in tertio genere religiosi, ecclesiasticæ personæ, conuersi canonici, &c. 16.1.1
 Christiani nullis rebus temporalibus ducuntur aut mouentur 47.1.5
 Christiani odio prosequuti à Valente 3.8.4
 Christiani serui Iudæis, & hæreticis esse non possunt 14.1.20
 Christianorum duo genera, clericorum & laicorum, horum alij imperantes, alij subditi 15.1.3
 Christianorum & Mosaicorum lex sine demonstrationibus an discatur 2.2.6
 Christianorum Latinorum hospitale Hieroso. 15.33.2
 Christianorum pecuniæ distribuendæ ad pedes Apostolorum ferebantur 4.3.8
 Christianorum persecutores qui imperatores fuerint 15.3.11
 Christianis Imperatoribus nunquam absolute vtraque potestas, spiritualis & temporalis concessa 15.38.14
 inter Christianos capti in bello Christiani, serui non sunt, quamuis retineantur pro redemptione 14.3.17
 Chromer^{us} cruciferus Hierosolymy. vtrapas arguit 15.34.13
 Chrotogildis regina 16.1.12
 Chrumnus rex Bulgarorum 15.12.31
 Chrystantæ de successione filiorum, responsū 44.2.23
 Chrysmatis symbolum 2.5.2
 d. Chrysofomi iudicium de vinea ab Augusta viduæ erepta, tulit 26.2.10
 Chryssomachus celeritate præstans 17.12.6
 Chrystallomantia vt fiat 34.3.5
 Chubda ciuitas Tangait in finibus Indicæ 2.14.13
 Chubda ciuitas vbi 16.1.10
 Chunnegundis à dæmone in suspitionem adulterij adducta 34.19.7
 quæ osculario 8.8.17
 de Ciborum vna & abusu 2.18.2. & 3
 Cicero in exilium à Craffo, Cæsare & Pompeio damnatus, & eius bona publicata 31.6.16
 Ciceronis libri ioculares 39.2.5
 à Cicerone in Cilicia centesima vsura renouata 22.9.39
 Ciconiæ alunt parentes lenes 11.7.5
 Ciminile, & Cimilia, quid 15.39.4
 Cimon Atheniensis cur in exilium missus fuerit 9.11.11
 Cimon imitator Pisistrati 37.7.10
 ex Cinamo apud Aegyptios decimæ captæ 2.22.5
 Cinclus auicula marina nido aliarum auium ob macritiam excipitur 15.28.2
 Cingulum, insigne militiæ 19.3.14
 Cingulum quid est in potestatis significatione 47.14.4
 Cinis mortuorum in potū porrectus à Templariis 15.33.10
 Cimon Atheniensis Perfa vicit 20.4.8
 Cimon constuprauit sororem 36.7.12
 Cimon pro patre Miltiade in custodia detentus 22.10.3
 Cinadonis poena insidiatis in remp. Lacedæmoniorū 35.6.15
 Cincia lex 36.21.1
 Cingulum militiæ & dignitatis, quid per Cineres maiorum iuratum 31.30.13
 Cippi Latinorum 48.10.2
 Circes maga venenis utebatur, & de Circe metamorphosi 34.2.3
 Circulatores medici 18.25.2
 Circulatorum poena 39.1.7
 se Circūscribere inter contrahendū quomodo liceat 21.13.12
 Circumciso nunc quibus concessa 36.16.3
 Circumductiones & versiones in manumissionibus interueniebant 14.5.8
 Cissensis Baphij procurator 18.26.5
 Cistercienses monachi decimas non soluunt 2.24.7
 Citari in domicilio, & in persona quādo quis debeat 48.2.17
 Citatio coram arbitris perinde ac corā iudicibus 47.39.22
 Citatio duplex pro vocandis canonicis ad episcopi electio-

nem 15.12.19
 Citatio, primus actus iudicialis. 48.2.1. vide in ius vocatio.
 Citatio quid eod. 4. quot modis fiat. eo. 5. de ca quæ vna voce fit per apparitorem, vel per iudicem eod.
 Citatio voce præconis per editum peremptorium quid, & quomodo fiat. 46.2.6. per vocationē in scriptis eo. 7. & 8
 Citatio ad domum quomodo fiat eod. 8
 Citatio quæ dicatur re ipsa fieri eod. 9
 Citatio per sonitum turbæ vel campanæ eo. 10. eius materia, lis eod. 11
 Citatio qua forma fieri debet 48.2.15. 16. & 17
 Citatio die feriata an fieri, & ad diem feriata possit eod. 21. & 23
 Citatio ad diem & locum certum fieri debet eod. 12
 Citatio quomodo fiebat in ius antiquo iure eod. 13. eam non potest supplere princeps 48.2.28
 Citatio simplex, num interrumpat præscriptionem 40.6.8
 Citatio vna quando peremptoria est, & quibus constituit contumaciam 48.3.11. & seq. & 25
 Citatio cū cōminatione procedendi, peremptoria est eo. 13
 Citatio vnica in negotiis quæ celeritatem desiderant, peremptoria 48.3.14. & quæ illa negotia eod.
 Citatio à trois briefs iours, contra contumacem prehendi iustum, & quando, & quomodo fiat eod. 21
 Citation à trois briefs iours 48.2.6
 per Citationem litigiosa res fit 21.20.8
 Citationes duæ contumaciæ faciunt contra garantū 48.3.9
 Ciuis bonus quis. 3.18.1. & ciuem quid faciat ciuitatis alii cuius eod. 6
 Ciuem venire debet ad iudicem vocantem, aliter contumax 48.3.1. & seq.
 Citatus quando non teneatur comparere coram iudice citante 48.3.32
 Ciuis Romani capitale iudicium ad populum tantum pertinuit 47.25.30
 Ciuis Romani tantum cuius Romani hæreditatem adire poterat 46.4.7
 Ciuem pulsare Scythis, multa animaduersum 38.3.35
 Ciuem Romanum indemnatum occidens, perduellionis crimine reus 35.3.4
 Ciuem Romanum flagris verberasse, accerrimè vindicatum 25.1.20
 Cives milites tutius quam peregrini militant 19.3.7
 Cives violasse, perduellionis crimen habebat 35.1.3
 Cives quid faciat 18.13.18
 Cives reparare domos quas in ciuitate habent, coguntur, aut ædificare de nouo 3.18.2
 Ciuilibus cognatio quoque spiritualis ex nuptiis legitimis, diuisa in cognationem, & agnationem 9.9.10
 Ciuilibus obligatio tantum, quæ & prætoria 21.3.8
 Ciuilibus, & naturalis obligatio simul quæ eod. 9. iuris Ciuilibus vinculum & solennia, perfidorum hominum testimonia 21.3.10
 Ciuile iudicium quid 47.5.3
 Ciuile ius & naturale esse, & quomodo 11.15.9
 Ciuilia iudicia & ordinaria & extraordinaria cur dici possint 47.6.6
 Ciuium magna consideratio apud Malsilenses 9.6.39
 Ciuium Romanorum priuilegia 31.11.14
 Ciuitas non habet ius confiscationis 31.31.6
 Ciuitas quæ tantum dicatur 17.3.12
 Ciuitas ruinis non deformanda 3.17.6
 Ciuitas ruinis non debet deformari 37.8.3
 Ciuitatis quis possit dici proditor 35.5.20
 Ciuitatem dedere quando hosti liceat 35.5.21
 Ciuitatis Romæ curatores triplices 13.12.3
 Ciuitati optima quot hominum genera adesse debent 18.5.1
 Ciuitati relictus vsufructus quomodo extinguatur morte, & aliis modis 45.14.17. & 18
 Ciuitati aratrum inducere quid, & quibus inductum eod. 15
 Ciuitatem qui relinqueret, vt rus se conferret, qua poena afficeretur 3.18.1
 Ciuitates liberæ ius fisci habent 3.4.4
 Ciuitates non debent ruinis ædificiorum deformari 25.11.2
 Ciuitates ob rebellionem & perduellionem deletæ 35.1.19. & 20

Ciuita

Rerum & verborum Index.

Ciuitates quomodo intereant 45.16. quæ deletæ, & ab animalibus subreæ eod.
 Ciuitates refugij à Mose separata pro asylo 33.21.15
 Ciuitates refugij pro reis delictorum fortuitorum 36.20.7
 Ciuitates suis legibus viuentes, liberæ 32.10.8
 Ciuitatum diuidendarum, primus inuentor, & in quas partes diuisit 18.5.1
 Ciuitatensis seu vrbicus archipreshyter quis apud Cios meretrices nullæ 15.21.14
 Clam delinquentes grauius quando puniuntur 10.2.31
 Clam facta, fraudis habent aliquod argumentum 9.5.8
 de Clam factis, & iis quæ latent, ecclesia, non iudicat 9.5.12
 Clam opus fieri quando dicatur 4.25.3
 Clam possidere, est mala fide possidere 47.21.30
 Clandestina matrimonia non erant, tribus obseruatis 9.5.9.
 & illa quod pertinet ad ecclesiam rata non sunt, quamuis firma per se & apud Deum, & quare eod. nu. 12. & 15
 Clandestina matrimonia, ab ecclesia approbari debent eo. 13
 Clarigatio quid 38.8.3. & 4. eius cum repræsentis, & andro-lephia differentia eod.
 Clarissimarum personarum tutores à quibus eligi & dari possunt 12.15.9
 Clarissimi qui dicantur speculatori 47.12.15. alius 17
 Clarita de adulterio damnata 32.28.1
 Clarotis seruus Cretenfii in Cydonia festa instituta 2.16.10
 Claudia lex de nauibus fenarorum 29.10.5
 Claudia zona nauim immobilem duxit 48.15.12
 Claudianus Cæsar fortes ex carminibus legebat 34.3.20
 sub Claudiano libri Sibyllini consulti 18.6.10
 Claudianum fenatule, de quo, & emendatio 14.3.5
 Claudiani fenatule, successio quæ 45.19.10
 Claudius Cæsar Agrippinam Germanici fratris sui filiam vxorem duxit 9.11.3
 Claudius Cæsar expositos omnes liberos esse sancit 15.28.24
 Claudius Cæsar Lycios in seruitutem redegit 14.3.16
 Claudius Cæsar multas ferias abrogauit 2.16.26
 Claudius Cæsar præfectum quendam ob munera accepta, puniuit 25.12.1
 Claudius Cæsar veneratus præstigia Simonis magi 33.3.2
 Claudius de la Sangle Magnus magister militum Hierosolymitanorum 2.14.11
 Claudius de la Sangle Magnus magister militum D. Ioan. Hierosolym. 15.34.8
 Claudius Centimalus 25.21.9. & c. 22. nu. 9
 Claudius vindicauit Caij necem 35.5.5
 Claudij Augusti in puniendis seruorū iniuriis iudiciū 38.3.11
 Claudij Cæsaris humanitas erga iuuenem ob testimonium patris 11.5.12
 Claudij Cæsaris vitium 18.1.8
 Claudio Cæsari venenum porrectum ab Agrippina vxore 9.26.3
 Clausis fixis numerati anni 47.7.16
 Claus adimebantur, & reddebantur in diuortio, & quare claus vxoribus nuper ductis dabantur 9.15.14
 Claus, symbolum ordinis ostiarij 16.3.3
 Clauium datione, res censentur traditæ 20.10.9
 Claustrales priores qui 15.18.2
 Claufula derogatoria testamentis apposita quid operetur 44.11. quomodo eidem derogetur eod. & nu. 12. & 13
 Claufula & cætera notariorū quas claufulas cōtineat 25.18.7
 Claufula, Institutio filium meum & filios eius, in nepotibus cōtinet vulgarem, non pupillarem substitutionē 42.28.37
 Claufula rescripti ad lites, appellatione remota, quam appellationem submoueat 50.2.19
 Claufula, si sine liberis, & liberi sine liberis moriantur, num vocet filios ad fideicommissum 42.28.31
 Clauum solenniter quis & quare figeret 47.17.13
 Cleandri Phrygis rei maiestatis poena 35.1.12
 Clearchum & Sitalcem, quod templa spoliasset, Alexander iussit occidi 33.15.13
 Clemens 1. Sum. Pontif. septem notarios ad describendas Martyrum res gestas creauit 15.42.12
 Clemens 5. Pont. Maxi. decimarum exactioni modum imposuit 2.20.9
 Clemens 7. Sum. Pontifex creatus à Gallis, & quod schisma inter eos & Italos hac de re 15.3.15

Clemens Ponti. Sum. secundum electionem D. Petri secutus, sed in administratione quartus 15.3.18
 sub Clemente 5. Sum. Pont. Templarij sublati 15.33.10
 Clementiam maximè decere principes docetur 35.1.4
 Cleomenis supplicium 35.1.13
 à Cleone Cilice seruo bellum motum 19.3.9
 Cleonæ, erant speculatores futuræ grandinis 16.5.2
 Cleontis opinio de re citra voluntatem facta 30.4.2
 Cleopatra se reginam Reginarum vocari voluit 18.1.12
 Cleopatra veneno se necauit 36.18.16
 Cleopatræ sponsio cum Antonio 23.3.5
 Clericalia priuilegia quibus modis quis amittat 30.11.8
 Clericatus priuilegium quibus amittatur 16.1.33. & 34
 Clericatus priuilegia quædam eod. 34
 Clericus quid 2.28.1
 Clericus an possit bonis cedere, & quomodo 22.9.5
 Clericus dat propria in feudum 6.7.3
 Clericus & clericus quid 16.1.5
 Clericus coram ecclesiastico iudice contumendus, & quando coram seculari 16.1.34
 Clericum offendens, excommunicatus eod. 35
 Clericus in feudo non succedit 6.3.4
 Clericus sacri fenatus quis, & mutus 15.4.19
 Clerici adulatores degradantur 39.9.3
 Clerici supra lectorem, etiam iure ciuili vxorem non ducunt 9.14.3
 Clerici in Academia studentes, immunes sunt à vestigalibus 3.8.13
 Clerici esse non possunt Eunuchi 7.2.16
 Clerici pugnantis in duello poenæ 48.6.7
 filij Clerici non priuantur beneficio ex crimine patris 35.1.23
 Clerici de quibus rebus conueniri possunt coram iudice seculari 49.12
 Clerici omnium ordinum personæ dici possunt 16.1.5. eorum primus gradus, propriè clericorum dicitur, simpliciter à prima tonsura eod. 6
 Clerici ne comam, vel barbam nutriant 16.2.32
 Clerici primæ tonsuræ sine gradu, aliorum ordinū maiorum respectu eod. 33. Eorum omnium benè viuendi quædam leges 16.1.38
 Clerici rebellantis in episcopum, poenæ 35.3.3
 Clerici ordinati dicuntur 16.1.17
 Clerici quæ bona possunt pro pignore iudiciali capi 23.6.6
 Clerici qui dicantur verè 15.26.4
 Clerici seminarium maiorum ordinum, & sacerdotes ex approbatis eod. 5
 Clerici non possunt fieri alius obarati 15.26.8
 Clerici non possunt ex vlla causa aliquem occidere 36.21.16
 Clerici quando, & pro quibus postulare possint, vel non 49.6.24
 Clericorum appellatio, & diuisio 16.2.1
 Clericorum titulus, cuius reditus esse debeat 16.1.1
 Clericorum & ecclesiasticarum personarum ab intestato decedentium, ad quem pertineat hæreditas 45.12.7
 Clericis negotiatio prohibita 25.15.10
 Cleros quid 16.1.5
 in partibus iudices 47.22.3
 de Cleri ecclesia collegiata 17.8.19
 Cletus & Linus adiutores in temporalibus D. Petri 15.3.17
 Clientis propriè homo ligius 14.10.13
 Clientes qui homines 6.2.26
 Clientes, censuales, obliarij 18.33.4
 Clientes & liberti pares facti 14.10.1
 Clientes qui, & patroni eorum eod. 2. eorum & patronorum leges & iura ex Romulo. eod. 4. qui inter clientes eod. 5. & 6
 Clientela in feudis quid 47.7.18
 Clientelam colonorum, & iurisdictionalium dominorum non fuisse clientelam Romanorū & Romuleam docetur 14.10.13
 Clientelæ ciuitatum & oppidorum prohibita 47.7.15
 Clientelæ antiquorum ius, & quale 47.7.16. & 17
 Clientelæ publicæ, & priuata 14.10.3
 Clientelare prædium non potest vendi sine consensu superioris domini 25.16.1
 Clientelares domini quando, & quomodo possunt subditis raleas imponere 2.7.11
 Client

Syntagmatis iuris vniuersi

Clienteles fundi militibus in Gallia cur dati	6.6.5	quibus.eod. forma codicillandi.eod.6. quomodo sine te- stamento & cum testamento fiant	eod.7
Climentis filiam Harpalycem vxorem duxit, & mala inde consecuta	9.11.8	Codicilli ante testamentum facti habent vires à testa- mento	43.3.8
Clinias Pythagoricus noluit iurare	50.3.3	Codicilli post testamentum facti, vel approbantur vel im- probantur cum ipso testamento	eod.9.
Clisthenes Atheniensis dotes filiarum apud Iunonem Samiam deposuit	33.14.8	Codicilli plures fieri possunt validè, non testamenta	43.1.13
Clisthenes Atheniensis in ædes Iunonis Samiæ filia- rum deposuit	23.3.18	Codicillis scriptavalent, si modo nihil derogent institutioni, non aliter	43.1.21
Cloaciarum leges quædam 18.22.9. de cloacis iuxta vicinum ædificandis	4.7.26	Codicillis relicta quibus actionibus perantur	43.1.12
Clodio rex Franco, quibus barbam & comam nutrire ius- serit	16.1.23	Codicillorum finis testamento, firmare testamentum, & vo- luntatis vltimæ facilior exitus, 43. 1. 17, effectus. eod. 18. & seq.	
Clodomerus frater Childeberti regis Galliarum	16.1.22	Codicillorum pendentium ex testamento, ante & post testa- mentum factore, & eorum quæ fiunt in testamento ipso notabilis differentia	43.1.19
Clodoueus Francorum rex Christianus	45.3.12	Codicillorum & testamenti differentia in consideranda ca- pacitate factionis testamentariæ	eod.20
Clodoueus Germaniæ regulos sustulit	18.2.2	Codicillorum admittendorum rationes	43.1.23
Clodoueus rex Gallorum consul & Augustus creatus, victo Alarico	47.15.3	Codicillis delatas hæreditates, non testamento solenni, re- cularunt Theodosius, Arcadius, & Honorius	42.35.2
Clodoueus rex Francorum prædam inter milites vt diuise- rit	20.4.6	Codicillis directo substitui non potest 42.27.8. sed directæ ibi facta obliquatur	eod.
Clodoueus rex Franco, quale supplicium de Chararico sum- pserit	19.10.18	Codrus se deuouit	24.10.4
Clodoueus rex Franco, Siagrium vincit	16.1.22	Cœcus an iudicare possit	47.10.19
Clodoueus Alemanos vicit apud Tolbiacum	6.7.20	Cœlia virgo obles fugiens hostibus reddita	19.13.2
Clodouei filij regnum Galliarum inter se diuidunt	6.6.22	cum Cœlibe concubinatus permissus olim, & extra pœnam iure P.	10.1.4
Clodoueo regnante Alemanni à Francis victi	14.2.3	Cœlibes Romæ multati	9.6.36
Clogio 18. rex Franc. filius Franci, magus, ariolus	34.10.4	Cœlibes qui dicantur	8.1.1
Clotharius primus Clodouei filius quale supplicium de Granno filio sumpserit	11.6.5	Cœlibes antiquitus certam pendebant æratio pecuniam ex lege, cuius authores Camillus & Posthumius eandem & Plato tulit	3.19.2
Clotharius frater Childeberti regis Galliæ	16.1.22	Cœlibes censoria nota damnati	47.16.12
Clotharij filij regnum Galliarum inter se diuidunt	6.6.22	Cœlum Noachus dicebatur	34.9.4
à Clotario rege datus episcopo fiscus regni	15.12.36	Cœmiterij ratio nominis	2.13.2
Clypei dono oblati à Salomone	15.39.6	Cœmiterij finitio, & quod religiofus locus est	eod.3
Clypeo imponebant & leuabant Franci olim reges suos, & sic eos creabant	6.14.22	Cœmiteria quare consecrantur apud nos. Item quod dæ- mones ad cadauera concurrant	2.13.2
Clypeus fuis num saluus esset, cura Epaminundæ	19.5.3	Cœmiteria consecrantur à pontificibus	33.23.1
ob Clypeum amissum veniã ab imperatore petit miles 19.5.5		Coemptio quid 9.5.26. per coemptionem quomodo vxor fieret	eod.24
Cn. Dolabella iudicium in Philodamum Opuntium	32.15.7	Coemptio nuptiarum tribus assibus fiebat	
Cneus Domitius M. Scaurum accusat	32.17.2	Coemptione quoque simulata, aliæ fiebant Romanis, alie- nationes	eod.30
Cneus Domitius quorum electiones ac comitia populi trãf- tulerit	17.12.39	Coena pollinctura quæ dicta	25.11.8
Cn. Flauus primus Fastos publicanit	14.9.4	Coenæ sumptus quanti esse debeant ex lege	50.4.6
Cneus Flauus scriba Fastos euulgauit	21.8.4	Coenaculum vnde dictum	4.7.9
Cn. Pompeius reo & actori horas præscribit	31.24.8	Coenare non licuit de omnibus, nec quando quis voluisset	39.7.11
Cn. Quintius Capitolinus primus ædilis ex patritiis	47.31.3	Coenobitarum monachorum institutiones	15.14.15
Cn. Sergius Silo damnatus à populo, ob promissam pecu- niam matrifam.	36.12.5	Coenotaphium propriè locus religiofus non est	33.23.1
Cn. Sergilius Silo, vt luxuriosus damnatus	34.12.13	Cœpola contradictio, de interstitio ædificandi iuxta vici- num & delecta opinio	4.7.19
Cn. Sidius Geta contra Salabum ducem expeditionem facit	34.13.2	Cœpta prius perficienda, quàm noua inchoanda	3.21.2
à Cn. Flauio scriba proditi Fasti	2.16.14	Cœundi impotentia quando dissoluit matrimonium	9.21.5
Coactus qui aliquid facit, excusatur	6.19.16	Cœundi impotentia duplex, naturæ, arte. Natura, quia aut frigidus, aut minoris ætatis	eod.
Coacta voluntas vt intelligatur	30.2.5	non Cœundi maleficium quando dissoluat matrimonium	9.12.7
Coactè factum non habet meritum	30.2.5	Cœundi potetem aliquem esse dicentibus creditur potius, quàm dicentibus esse impotentem	9.12.11
Coadiutor quis	15.25.1	Cœuntis cum bruto animali, quæ poena	36.14.1
Coadiutor viuenti datur præfui, non autem in eorum locum alius subrogatur	eod.2	Cogitatio delicti cum quodam actu punita	34.12.13
Coadiutores Mofi, & aliis dati	15.25.3	Cogitationis solius, poena cur nulla apud iurifconsultos: & contra, cur puniatur in lege diuina	30.2.7
Cobales spiritus visibiles	34.20.14	Cognati qui dicantur 9.8.2. ab agnatis vt differant	9.9.12
Cobiamachus vicus inter Tholosam, & Narbonam	3.10.15	Cognati mulieres Romæ quando deofculari cœperunt	8.8.23
Coccus Nerua Cæsar M. Vlpium Traianum adoptauit	10.6.17	Cognati post agnatos tantum lege 12. Tab. ad successiõnem intestati vocati 45.12.1. eorum & agnatorum ex latere quomodo regitur hodie successio intestati	eod.4
Coccus Nerua legem tulit de non ducenda in vxorem filia fratris	9.11.13	Cognati qui sunt habiti pro agnatis, & quo ordine succede- bant ex edicto prætoris	43.5.3
Codicillari potest tantum is, qui potest testari	42.32.30	Cognatio quid 9.8.2. eius diuisio Aristotel. in naturalem & ciuilem	eod.3
Codicillari clausula effectus, & forma	43.1.14	Cognatio naturalis alia approbata à lege, alia non	9.8.4
Codicillaris tacita clausula, quæ	eod.15	Cognatio vel propinquitas ciuilis quæ, quoruplex, spiritua- lis & temporalis, & quæ, & de mixta	eod.6
Codicillaris clausula quando non firmat testamentum eod. & 16. & 22		Cognatio quid. 9.9.4. duplex, ciuilis, & naturalis, & mixta eod.5	
Codicillaris clausula facit valere dispositum in testamento, vbi filius est præteritus	44.2.13	Cognatio naturalis etiam per foeminas orta vulgò conce- ptis	eod.6
Codicillaris clausula, si non valet iure testamenti, &c. quid efficiat in fideicommissis 42.2.9.7. quando suppleri po- test	eod.	Cognatio diuisa, in cognationem & agnationem	9.9.7
Codicilli pertinent ad causam testati, & intestati	43.1.1	Cognatio amittitur seruitute quomodo	eod.8
Codicilli vnde dicti, & codex 43.1.2. quid eod.3. eorum cum testamento differentia. eod. Eorumque species. eo.4. quo- modo differant ab epistolis. eod. de quibus fiant. eo.5. & à		Cognatio ciuilis quæ, seu legitima quæ ex adoptione	eod.9

Rerum & verborum Index.

Collationis inducendæ rationes	eod.31
Collatio non libera, quæ est	17.16.1
Collatio plenum ius in quibusdam ecclesiis regui	11.8.19
in Collationem non veniunt quæ filiis quaruntur post mor- tem patris	46.8.22
de Collatione beneficiorum, quàm vacatione, num prius di- cendum 17.6.1. & in ea quæ consideranda	eod.2
Collationes beneficiorum iure regalæ à quo tempore com- petant regibus Galliæ	15.38.12
Collationes, vectigalia & tributa vocantur	3.4.9
Collationum ius & fructus beneficiorum quomodo ad re- gem Gallorum pertineat	17.7.19
Collationum species à formis prouidendi	17.15.10
Collecta talea, inditio idem, & quomodo fiebat	3.7.1
Collectæ quomodo imponi possint à pagis, oppidis, ciuita- tibus, & comitiis patriæ	3.7.10
à Collectis qui exempti	3.8.9. & seq.
Collegæ beneficium, vel officium abrogantem, olim ferunt nec annum vixisse: & exempla	41.4.6
Collegam officij nemo accusat iustè	32.18.3
Collegiarus non faciens officium collegiati, priuilegijs non gaudet priuilegij	15.32.11
Collegiatus admittus super definitum numerum non vitur priuilegijs collegij	eod.15
Collegiatus in duobus collegijs quis esse non potest	eod.16
Collegiata ecclesia quæ	17.3.14
in Collegiatis tantum recipi debent, qui eius artis sunt, quam exigit collegium	15.32.14
Collegiatis fundatores leges dant, possunt & collegiati sibi constituere, quomodo	eod.18
Collegium, & collegiati quid	15.32.1
Collegium, corpus, societas affinitas, sed diuersa	eod.4
Collegium non mutatur, mutatis personis	15.32.17
Collegiij in vno retinetur, non nisi in tribus constituitur eo. Collegij debita & credita non singulos priuatim respiciunt, sed vt vniuersos	15.32.19
Collegio dissoluto, num possint res collegij diuidi inter col- legiatos	15.32.20
Collegium mercatorum imperialium	25.3.10
Collegium presbyterorum quot faciant, & quid in eo con- stituendo exigatur	17.3.14
Collegium quomodo succedat intestato collegiato	45.15.4
Collegium quot constat personis	18.3.2
Collegium, vel vniuersitas quomodo vocatur in ius. 48.2.18	
Collegia illicita, improbata	1.8.2
Collegiata illicita prohibita. 19.1.5. & quæ licita	eod.
Collegia licita tantum hæres institui possunt	42.35.15
Collegia studiorum	15.32.6
Collegia sacra & scholastica	eod.7
Collegiorum studiorum loca non sunt beneficia, nec ea per- petua, nisi presbyterorum	15.32.8
Collegiorum alia licita, alia illicita: & licitorum varij species, profana, ecclesiastica, mixta	15.32.2
Collegia profana artificum, eod.3. eis fundatores leges po- nunt	eod.8
Collegia mixta Academiæ priuilegiatæ	eod.9
Collegia debent institui, vel approbari à principe: alioquin illicita, ob metum cõspirationis & monopoliorum	15.32.10
Collegiorum bona inalienabilia	25.8.2
Collegiorum & corporum proprii iudices	47.3.17
Collegijs illicitis legari non potest	42.35.4
de Collegijs militum remissuè	19.19.1
ad portam Collinam tumulus Vestalium	31.26.2
Colloqui pro stupro punibile, & qui illud permittit 36.12.6	
Collusio prohibita inter dominum & seruum pro ingenui- tate afferenda	14.6.41
Collibus, collybitæ, campores	22.9.11
Colonarium ius aliud, quàm emphyteosis	23.2.5
Colonus vendens rem quam colit, furti damnandus	27.1.19
Coloni ecclesiastici qui	23.2.5
Colonellus præfectus legionis	19.3.17
Coloni inter clientes 14.10.6. eorum cura quorã fuerit eo.	12
Coloni tributarij qui	18.23.4
Coloni propriè qui publici, & priuati, antiqui, noui	eod.5
Coloni adscripti qui	eod.6
Coloni perpetuè obligati	eod.9. & 15
	Colo

Syntagmatis iuris vniuersi

Coloniae ad exemplum ciuitatis Romanae compositae	18.19.2	stratione, Et Comites qui in titulum comitatus feudum tenent	eod.
Coloniae in longinqua regna & nationes transferebantur	15.11.4. & quae a Romanis translatae eod. & ab aliis etiam eod.	Comites amici & domestici Caesaris dicti. Hinc comites largitionum rerum priuatarum, &c. 6.8.2. Tales comites amici & domestici Caesaris, Germanice Grauiones. Inde voces compositae, Landgrauij, Marcgrauij, Pfaltzgrauij, Burggrauij	eod.3
Columbae ex alieno columbario acceptae, furti actionem pariunt	37.5.14	Comites sacri stabuli qui	eod.6
Columbae multo pretio olim emptae	37.5.15	Comites Palatini sine administratione, & eorum priuilegia	6.8.16
Columbarum stercorea quinque argenteis vendita	31.23.5	Comites Commerciorum	eod.22
Columbos iuxta columbarium alienum non licet venari	39.10.11	Comites consistoriani, consiliarij aulae qui	eod.25
de Columbis masculus foemina non recipit, quum prius osculum illi dederit	8.8.4	Comitum insignia quaedam	6.14.23
Columbaria quibus liceat extruere	37.5.15	Comitatus Caesaris	47.28.1
Columella quibus foeminis vacationem, & quibus libertatem daret	9.6.38	Comitatus Caesaris quando dici coeptus tempore Adriani, & qualis ille comitatus	6.8.2
Columbae lapideae quomodo viis itineribusque appositae	5.13.7	Comitatus stabuli, & iura palatij, non fuerit perpetuo apud eundem	eod.10
Coma & barba detonsa olim, in signum seruitutis	16.1.23	Comitatus Caesaris quid	
Comae fluminibus cur sacrae 16.1.25. eas virgines maritum ducentes, Deabus sacrae eod. illasque infantibus baptizatis Moscouitae detondent eod. 30. ne comam aut barbam nutriant, clericis vetitum.	eod.32	Comitatus, ducatus, Marchionatus ex temporalibus facti sunt familiares, & feudales: tandem cum dignitate, & iudicandi munere	6.9.15
Comadamlion ludus, qualis Iustiniano, permiffus	39.4.5	Comitatus priuilegium, ne creditor comitis possit petere se mitti in eius possessionem rei seruandae causa	eod.16
Comabes architectus cur se castrauerit	7.2.24	Comitatus dignitas minor, quam ducatus 6.7.16. & 22. Et constabat olim comitatus, 100. pagis	eod.30
Combalasto Coritus creatus a Morge	18.2.19	Comitatus, in dignitate non succedebat olim haeres, hodie contra	6.13.5
Comburantur quibus sceleribus iure ciuili delinquentes	31.15.2	Comitatibus Franciae prouinciae distinctae erant	6.9.4
Comburendus viuus praedator	35.5.28	Comica repressa, & postea restituta licentia	38.6.5
Comestantium & epulonum tristis quis exitus, & poena	39.12.5	Comitia consulum creandorum causa quae, qui habebant	47.15.11
Comes consistorianus quis & eius dignitas	6.8.5	Comitiarum candidati cur inter Iulium Caesarem diuifi	36.29.3
Comes rei priuatae, seu perfectus camerariorum principis quis, & cura eod. 17. Cognoscebat hic comes de sepulchris, & ne contra arboree consanguinitatis matrimonia fierent	6.8.18	Comitiaria primi ordinis	6.8.26
Comes domesticorum dictus Mareschallus aulae	eod.19	Commanderies	15.34.2
Comes solenniorum, Gallis Magister caeremoniarum	eod.21	Commaternitas	9.10.9
Comes sacrarum largitionum quis, & eius officium	eod.22	Commatres monachi habere non debent	15.14.34
Comes sacri patrimonij quis	eod.23	Commeans falso cum diplomate, vt falsarius punitur	36.4.6
Comes rationalis & patrimonij quis	eod.24	Commeatum & remeatum exuli solus princeps condonat	36.21.3
Comes index ciuitatis in Francia dictus erat & habebat sub se scabinos	6.9.5	Commeatum quo tempore militibus dare non liceat	19.10.14
Comes Iustinianeus praefes	47.32.8	Commenda quid	17.15.35
Comes rerum priuatarum, & eius iurisdictio	47.36.12	Commenda ad tempus, & ad vitam	eod.37
Comes rerum priuatarum quis dictus	31.31.3	Commenda quae reuocabilis eod. 38. in commendam quando dari dicuntur beneficia 17.15.36. & quae beneficia solita dari sint	eod.39
Comes vrbis Romae quis, & eius iurisdictio	47.35.12	Commenda duo fines, vtilitas ecclesiae, & commendatarij	17.15.38
Comes vt inuestiatur de comitatu	6.14.23	Commenda, vel beneficium in commendam datum quod	17.3.8
Comitis nomen & dignitatis initium a principis comitatu quomodo	6.8.2	in Commendam quae beneficia ad tempus dantur	17.2.16
Comitis Parisiorum nomen, rursus mutatum in nomine Marchionis Franciae, quod tamen in comitis recidit nomen: vtrumque postea vsurpatum & comitis Parisiorum, & Marchionis Franciae, sed vtrumque postea relictum magno magistris Franciae nomine	6.8.14	Commenda in ordine militum hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani quid	47.26.9
Comitis Palatini, Conestabuli, & Comitum Palatinorum Germaniae differentia	eod.16	Commenda hospitaliorum D. Ioannis Hierosolym. no sunt beneficia	15.34.2
Comites apud Francos, iudices	47.36.10	Commenda sunt regaliorum	17.8.2
Comites prouinciales, & eorum officiales	47.32.25	Commendandi animo dicta non obligant	15.21.11
Comites qui regalia habeant	3.4.2	Commendatur beneficium dupliciter, in vtilitatem ecclesiae, aut praepositi	17.3.10
Comites rei militaris qui	6.9.1	Commendari quid	15.38.1
Comites rectores prouinciarum τὴν ἀρχὴν Ἰταλίας, Graecis, Fracis Landgrauij	eod.2	Commendatum, & depositum idem	23.3.1
Comites prouinciarum, rectores & iudices fuisse	eod.3	Commendatarij, verè non sunt beneficiarij	15.38.1
Comites custodiae maritimae deputati, & Marcae	6.9.6	Commendatarij iure regaliae quid	eod.2
Comites limitanei etiam apud Romanos sub se habebant subditos praefectos: vt de comitibus limitum Africae, Tingitaniae, litoris Saxonici, & aliis docetur	6.9.9	Commendatariarum vacantiae annuae militum hospitaliorum	15.38.16
Comites sacrarum largitionum habeant curam mercatorum & negotiariorum	47.37.2	Commendatitiae literae patris, vel domini pro filio vel seruo non faciunt quod iussu obligationem, si quis contrahat cum illis	29.8.7
Comites sine comitatu, improprie tales dicti	17.2.4	Commensalis iudex aduersarij reicitur	49.3.6
Comites titulo tenus facti, codicillares, vt Palatini	6.8.1	Commensales capellani papae, & eorum officium	15.29.13
Comites professores publici, qui legerunt per viginti annos eod.		Commentum antiquis, quid	42.2.3
Comites principis cum dignitate, comites cum admini-		in Commercio hominum esse, quomodo intelligimus	42.32.16

Rerum & verborum Index.

in Commercio quae non sunt, vendi non possunt	25.7.1	non habent	9.18.2
Commercium cum hostibus prohibita	35.5.24. & seq.	Communes res quae sint natura	1.14.10
Commercium & rerum commutationes, humanae societati necessaria, quare	21.1.3	Communia crimina, quae	30.11.18
Commercium quae res non recipiant	1.10.8	Communia fuisse ab initio, non publica: & quomodo ceperint publica	3.2.3
Commercium quid	25.2.5	Communia omnia quibus temporibus.	3.2.5
Commerciorum comites	6.8.22	Communia omnia natura.	1.14.10
Commerciorum species	25.2.8	Communia quae sint	35.21.10
Commilitonem vulnerantis poena	19.10.7	Communia verba substitutionum 42.11.7. & quando in dubiis interpretanda	eod.8
Cominationes inter poenas	31.12.3	Communi diuidendo iudicij, & familiae exercitundae differentia	5.2.4
Comitis, qui	3.2.14	Communicare quibus cum non licet, nec oscurum dare possumus	8.8.20
Comiscens res alienas suis, quomodo conueniendus	20.9.9	Communi diuidendo in iudicium veniunt praestationes, quod agi debuit, vel actum est communi nomine, impendia, rei deterioratio, arborum succisio, coniuncta & alia 5.3.17. Personae quae possint hoc iudicio agere. eod.	18
Commissarius executionis causa sententiae datus quando, & vbi recusari debeat	49.3.20	Communi diuidendo iudicium quid 7.2.1. Et illud in aliud nomen transi, ratione rei diuidendae, in familiae exercitundae & finium regundorum	eod.2
Commissarij abusum quis corrigit	47.22.17	Communi diuid. pendente iudicio, res alienari nequit 5.3.10	
Commissariorum plurium in mandato clausulae obseruanda	41.22.18	Communi diuidendo, actio duplex, directa & vtilis eod. 24	
Commissoria lex reprobata in pignoribus	25.17.12	Communi diuidendo, & actionis pro socio familiae exercitundae differentia	27.4.4
Commissoriae legis pactum in pignoribus improbatum 23.9.15		Communi parietis quae liceat immittere	4.8.2
Commisum non habet in Gallia hominij praestationis defectus, iure contra: & num ipso iure cadat feudum in commisum, an post	6.16.9	Communio ad tempus, non in perpetuum vt valeat, pacto effici potest	5.2.6
Commisum ob defectum solutionis, pensionis, emphyteoseos, an habeat locum in Gallia	27.1.5	Communio rerum extra politiam	4.2.1.6
in Commisum quando iure scripto & Gallico incidit res	26.6.1	à Communione quibus ex causis discessum fuit	1.14.11
in Commisum re incidente, quis praefertur, an proximior alienantis, an is cui commisum debetur	eod.2. & 3	Communio rerum discordiam parere solet	1.14.11
Commisum ob infirmitatem domini, in Gallia	eod.4	Communis rei seruitus quomodo ab vno ex dominis imponi non possit	4.21.10
in Commisum quibus modis incidat feudum	eod.3	Communis res duplex, pro diuiso, & pro indiuiso, & quid vtraque	5.1.2
de Commisso ob non praestatum homagium, iuramentum, quae fidelitatis, & professionem rerum feudalium	6.15.15	Communiter quod possidetur, negligitur	9.6.16
Commissoriae legis pactum in emptione quid	25.7.9	Communiter viuere an iniungi possit a patre filiis	4.5.29
Commissoriae legis pacto quando vti non possit venditor	25.17.11	Commutatio beneficiorum quae inhibita	17.5.22
Commissum, cuius generis codicilli	47.27.25	Commutatio in melius semper fieri debet	2.4.10.18
Commissum, literae quae		Commutatio primum genus commerciorum, & ex ea contractus orti	21.1.5
Commixtio quid.	20.9.17	Commutatione & equivalent: & fouchet, qualia tributa & oblationes in Gallia	3.6.6
in Commodatis non est locus iuri retractus	26.11.1. & 2	Compaternitas duplex, directa & obliqua	9.10.10
Commoditas praedij concessa alicui, accedit seruitutibus praedialibus personalibus	4.2.22	Compaternitas spiritualis per baptismum 2.4.18. & per confirmationem	2.5.13
Commodus Caesar Isidus Sacerdotium aucupatus, caput sibi rasi	16.1.16	Compendiosa substitutio à milite facta quas alias continet.	42.25.3
Commodus Caesar Lucillae vxori Pompeiani quid permiserit	1.6.6	Compendiosa substitutio accedit militari 42.26.1. num sic substitutio eod. quid eod. 2. duplex proprie militaris, & paganica eod. 3. formulae eius, & quas alias contineat. eod.	4.5. & 12
Commodus Caesar Lucillam sororem constuprauit	9.11.10	Compendiosa quid operetur, quando continet fideicommissariam	42.26.8
Commodus voluit se vocari Herculem	36.4.4	Compendiosa substitutio mixtim quomodo dicatur fidei. 42.26.10	
Commodus 300. concubinas habuit	19.1.11	Compendiosa facta verbis obliquis vel communibus, continet fideicommissariam: num idem si directis	42.26.1
Commodi Caesar vitia & mors	18.1.8	Compendiosa addita reciprocae substitutioni, facit eam quae fideicommissariam	42.27.8
Commodare quae personae possint, & quibus commodari possit	23.1.3	Compensandi causa debitum, quando legatum factum videatur	42.32.13
Commodari quae res possint	eod.2	Compensare, est donare	26.9.1
Commodatum primus modus contrahendi	21.1.4	Compensari quae res possunt, & quae non	21.22.2.3. & 4
Commodatum re celebratur vnde dictum, & quid	23.1.1	Compensatio intra quod tempus opponi possit fisco	40.5.15
Commodatum gratuitum esse debet	eod.5	Compensatio minuit actionem	21.16.3
Commodatum non reuocatur nisi expleto vsu, & tempore eod. 7. quid differat à mutuo.	eod.6	Compensatio non habet locum in petitione legitima, quomodo	14.4.5.21
Commodari depositi, & precarij differentia	eod.8	Compensatio num in iniuriis vtrique praetatis locum habeat	38.7.14
Commodati actiones tres, directa, contraria, vtilis, quae sint	23.1.12	Compensatio non obicitur à debente decimas futuras 1.24.5	
Commodati directa actio quid petat eod. 13. ex quibus causis detur commodatario	eod.14	Compensatio potest obici à conuento actione rerum amotarum	37.1.10
Commodati contraria & vtilis actio pro quibus dentur eod. 15.		Compensatio tollit actionem	21.12.1
in Commodato valent contentiones periculi subeundi futuri 23.1.4. periculi autem damnus in eo, cuius fit eod. 10.		Compensatio quid, & diuisio	eod.1
in Commodato praescriptis verbis actio eod. 6. pro eo iuratur in litem.	eod.12		
Commodatae rei vsus tantum conceditur, & quid differt commodatum à mutuo	23.1.6		
Commodata re extra vsum & tempus vtens, furtum facit eod. 9.			
Commodatae rei interitus ad quem pertineant	eod.11		
Communis res in feudum pro parte diuisa datur	6.6.11		
Commune quod est meum est	26.10.1		
Communes res pluribus de causis nobis cum alijs	5.15		
Communes res in dorem dari possunt quae prohibitionem			

Syntagmatis iuris vniuersi

Compensatio non fit cum inuito specie, & pecunia eod. 5	Conditio vna pluribus imposita quomodo implenda, an pro parte 42.32.44
Quando obiici potest reipub. eod. 6	Conditionis implenda ius non transit ad heredes 42.32.45
Compensatio non obiicitur à depositario creditori iniute possessore dannato ex re iudicata, alternatiue promissionis creditori in criminibus publicis eod.	Conditio, si non nupserit, reprobata in virgine, non in vidua 42.32.47
Compensatio quibus & à quibus obiicitur 21.22.8. eius faciendae forma eod. 9	Conditiones facti tres, vt detur, ne fiat, contingat: & contra ne detur, ne fiat, ne contingat 42.32.15.
Compensatio vbi, & quando opponi potest. eod. 10. In Gallia in iudicio non opponitur sine literis Regis eod.	Conditio melior in pacto additionis in diem, que fit 25.17.5
Compensationes quare inuentae sunt 21.22.11	Conditionis & demonstrationis differentia 42.32.53
Compensatio vxori dote repetenti obiici non potest. 9.24.11	Conditionis implenda fideicommissi causa quando restitui debeat ab instituto fideicommissario 42.6.17
Compensationis causa data, non retrahi à proximis possint 26.9.1	aliud est Conditionem, aliud modum adiacere venditionibus 26.4.2
Complaincte quid 36.25.13	Conditione deficiente, & adueniente die usufructus extinguitur 4.5.12
Compositio, & transactio differunt 28.2.16	de Conditio indebiti remissioe 29.6.1
la Compositio , quod genus tributi in Gallia 3.6.5	sub Conditione promissa, non debentur ante conditionem 4.2.1.1.
Compromissarius arbiter, & non compromissarius quis 47.39.7	sub Conditione venditum feudum, dominus retinere non potest iure prelationis 6.16.5
Compromissum quid 47.39.4. quid ite apud Græcos eod. 8	à Conditionali venditione quid differat per additionem in diem venditio 25.17.4
Compromissum plenum tripliciter dicitur 47.39.9. Eius poena non est in potestate arbitrari ne petatur 47.39.14	in Conditionali venditione num locum habeat reddibitio 26.3.1.
in Compromissum que veniant eod. 15	Conditionatum feudum quid 6.2.15
Compromisso faciendo que clausula apponi debeant. eod. 18	Conductionis & locationis nomine olim promissioe vsi veteres, vt emptionis & venditionis 27.1.1
Compromissum sine poena an valeat 47.39.25	ex Conducto actio cui detur, & pro quibus 27.1.31
per viam Compromissi que electionis formula 16.12.30	Conductor de vi maiore non tenetur 31.13.3
Compromittere de quibus liceat 47.39.9.10.11. & 12. quibus eod. 14	Conductor in aliena sumptus faciens repetit 20.9.14
Compurgatores iuratoria purgationis quorsum adhibiti, & quales esse debeant 4.8.15.15	Conductor inficiatus rem locatam restituere, quomodo condemnatur 27.3.9
Compurgatorium numerus quantus esse debeat eod. 17	Conductor non soluens mercedem, expelli potest à re locata 27.2.21
Computantur que inter bona defuncti pro Falcidia deducenda 42.34.21	Conductor mercedis, vel pensionis remissionem quando, & pro quibus petit eod. 2
Computorum camera, & notio 47.38.30	Conductor rei, si frui vel vti ea non possit, ad quid agat eod. 32
Comus daemon 34.20.30	Conductor quibus ex causis, tempore conductionis re conducta expelli potest 27.2.4
Comus, luxuriosum conuiuium, alienus à probis viris 39.11.3. vide & c. 12.	Conductor nulla quantumuis longæ possessione, præscribere rem locatam contra dominum potest eod. 35
Comus stulticia, luxuria & conuiuiorum præses 39.12.2. festum eius, eod. 3. daemon, & eius figura eod. 4	Conductor pro re conducta non soluit tributa vel collectas regulariter, quando contrarium 38.2.2
Concentor quis 15.22.2	Conductores seu redemptores fructuum iurisdictionis, quas mendas & confiscationes petunt 47.21.17
Condemnari nemo debet, antequam nomen eius delatum sit 32.8.1	per Confarreationem nuptiarum fiebant in manu mariti, & quomodo 9.5.31. & de nuptijs per farreationem eod. 32
Condemnatum ultimo supplicio eripiens qua poena puniatur 36.25.37	Conferantur que 46.8.5. & seq.
Conditio quid 21.8.11	Conferuntur que in legitimam imputantur eod. 10
Conditio, actio est in personam 46.7.2	Conferendi ob negligentiam deuolutio 17.9.9
Conditio causa data, conditio ob turpem causam dati, sine causa, incerti, indebiti, furtiua 22.5.9	Conferendi potestas cur tantum habeat semestre tempus 17.9.28
Conditio ex lege quid 22.5.8	Conferendi potestas transit in heredes 47.8.26
Conditio dati in contractibus innominatis non impletis 28.3.6	Conferendi forma, seu factio, & cautione eod. 27
Conditio dati, si non fiat quod dictum est, competit 28.4.2	Conferre quid 46.8.2
Conditio furtiua, que, & quando competit, & cui 37.1.22	Conferre quantum debebat olim emancipatus 46.8.23
Conditio indebiti affinis mutuo 22.16.1. quid sit eod. 2. ex æquitate quomodo dicatur competere eod. 3	Conferre qui teneantur successuri 46.8.24
Conditio indebiti quomodo differat à conditione causa dati, causa non secuti: antinomiaque conciliata 22.16.7	Conferre debentium qualitates 46.8.24. & seq.
Finis eius. eod. 12. rationes eod. 13	Conferre debentis & nolentis, que compulsio eod. 27
Conditio indebiti competit pro repetitione promissionis indebiti soluendi. eod. 14	pro Confessa dote num præferatur in hypotheca anterioribus creditoribus vxor, & fisco 9.24.5
Conditio indebiti in quibus casibus cesset 22.17.1.2.3. & seq.	Confessio dotis acceptæ, quando pro expressa numeratione habeatur 9.24.5
Conditio in ius quomodo olim fieret 48.2.24	Confessio in tortura quando probet, & quando non 48.12.26
Conditiones, actiones sunt personales, & 30. annis præscribuntur 44.4.17	Confessio que, & quibus faciendae. Item & diuisio in sacramentalem, & non sacramentalem 2.8.6
Conditio quid 42.28.19	Confessio quando probet spontanea 48.10.10
Conditio de præfenti, de præterito, & de futuro, quid operetur 42.32.37. de futuro est vel possibilis, vel impossibilis, possibilis potestatiua, casualis, mixta, eod. 38. Potestatiuarum alia in dando, alia in faciendo, & de earum natura. eod. 39. Promiscua que. eod. non faciendi. 40. dandi quomodo implentur. eod. 41. Casualis que, & distinctio, & quando suspendat relictum eod. 42. Mixta natura 43	Confessionis inductæ rationes 2.8.9
Conditiones posibles plures coniunctim, vel disunctim impositæ, quomodo implendæ. eod. 44. conditiones quomodo impossibiles iure & facto, & num per impossibiles vitietur relictum eod. 36. & 47	Confessionis seu poenitentia cognatio non egreditur personas constituentium 9.11.9
	Confessionem fuisse semper & priuatam auricularem cum publica docetur 2.8.8. & 19
	Confessionem quatuor que veram impediunt cauenda, pudor, timor poenæ, nimia spes, desperatio. Et de partibus audientis exomologesim 2.8.12
	Confessiones quales in iudicio, & quomodo probent 48.7.7.

Rerum & verborum Index.

Confessiones qui audiunt, filere & non detegere eas debent, & de poena eas reuelantium 2.8.12	à Confiscatis bonis que retrahantur 3.17.2
Confessoria quomodo & quando domino prædij dominantis competat 4.22.8. & qui possint vti his actionibus, negatoria & confessoria eod. 9. & aduersus quos. eod. 10. affectus harum actionum qui. eod. 11	Constitendum cui sit, & quando laico quis possit confiteri 2.8.7
Confessoris regij potestas 47.36.14	Confraternitas 9.10.9
Confessus in quo pro iudicato habeatur 48.0.11	Confundi prohibentur rerum natura 22.1.2
Confideiussor quis dicatur 24.4.6	Confusa res, que 5.1.4
Confinita que dicantur 5.5.3	Confusio quid 20.9.17. & confusione rerum quando dominium earum communicatur 20.9.18
Confinitum prædiorum intermedium spacium ex lege Solonis quantum 5.5.4	Confusio parit liberationem debitori 21.8.3
Confirmatio cum sua descriptione, arma fortiora in pugna spiritali addit, videlicet Spiritum sanctum 2.5.1	Conceptionis tempus consideratur 26.16.1
Confirmatio, & electio quid tribuant 17.3.19	Conceptus verbis iurare 50.8.2
Confirmatio in forma speciali summi Pontif. tribuit ius notuum 17.15.27	Concessis seruitutibus actus, via, & itineris, omnia in prædio agere licet, sine quibus quis vti nequit 4.14.7.
Confirmatio sequitur electionem 17.13.1. ad administrandi ius eod. à quo fiat eod. 2. & 5. in ea faciendae qui vocandi sunt eod. 3. quid sit eod. 4	contra Concilium solus sum. Pontifex dispensat 9.11.22
Confirmatio exigitur electio ante administrationem, aliàs priuatur iure quaesito, & exceptiones 17.13.7.8	Concilia prouincialia vt singulis annis haberentur, quando iussum Metropolitanis 17.9.15
Confirmatio non validat inualidam electionem eod. 9	Concilia vniuersalia quare non debeant, nec possint congregari alia auctoritate, quam summi Pontif. non Imperatoris, vel regis 15.3.6
Confirmatio tradit dominium prælaturæ 15.12.28	Conclusio in causa, quid 48.17.1. num de substantia iudicij eod. 2.
in Confirmatione que consideranda. De materia personis confirmantibus, & suscipientibus confirmationem 2.5.2	post Conclusionem in causa nihil fieri debet à litigantibus in lite 48.17.4. paucis exceptis eod. 5
Confirmationis faciendæ forma 2.5.4	Conclusio libelli petitionis qualis esse debet 48.5.7. de eius clausulis eod. 8
Confirmationis ratione inter quos nuptiarum prohibita 9.11.18	Conclusionem litis & renuntiatione facta, que fiant in lite 48.1.7.
per Confirmationis sacramentum paterni nominis efficiuntur participes, filio que habemus 10.5.5	Concordata quando peracta 17.9.17
ex Confirmatione sacra Chrifti oritur cognatio civilis spiritalis 9.9.10	Concordata quatenus non seruanda in Gallia 33.3.45
Confirmator quis 24.3.15	Concordia in beneficiis quatenus permittitur 17.17.35
Confiscandi, & non confiscandi bona reorum, varij ritus & leges variae 33.31.13	Concordia inter ordines ne esset, conubium vetitum inter patritios & plebeios apud Romanos 9.13.4
Confiscant bona iudices Ecclesiastici, & Laici 31.31.1	Concordia beneficiorum à solo Papa confirmari possunt 17.15.26
Confiscatio quid 31.3.1	Concordia ædes in ara Vulcani 17.5.29
Confiscatio bonorum & corporum 31.31.5	Concordia ædem Romæ qui dedicarint 15.29.8
Confirmatio bonorum à iudice laico facta quando non tollat ius patronatus rei 3.17.5	Concordia vtilitas summa ostenditur 3.2.1
Confiscatio bonorum in Flandria 36.22.13	Concremandi maleficos varij modi 31.15.3
Confiscatio bonorum in quibus locum habet 3.17.1. & 6	Concubina an possit pro concubino, vel contra testari 48.13.16
Confiscatio bonorum non porrigitur ad ea, que postea acquiruntur damnata 42.8.9	Concubina Ethnicis antiquis vxorato prohibita, permittitur calibus iure Pandectarum 10.1.4
Confiscatio bonorum quibus fiat casibus, sine poena personæ 31.31.10	Concubina digna non erat in nomine vel honestate matrifamilis, sed vilis eod. 5.
Confiscatione bonorum facta, que ab illis bonis eximantur 31.31.17. & 18	Concubina ab vxore, ritibus non affectione differat eod. 9
Confiscatio cui permittitur 31.31.4. & 6	Concubina honesta vxor 9.5.37
Confiscatio in crimine hæreticos, an Regis, an dominorum iurisdictionalium 35.1.37	Concubinam cum vxore habere non licebat eod. 38
Confiscatio nouissimo iure cessat, exceptis paucis criminibus entemeratis. Nec in Aquitania nisi raro confiscatur: in Gallia contra, confiscato corpore confiscantur bona, reseruata vxori & liberis rei quadam portione 3.17.3	Concubina honestatem matrisfamilias admittebat eod. 39. inter Concubinam & meretricem que differentia 10.3.20
Confiscatio ordinaria & extraordinaria ad quos pertineat 31.1.10	in Concubinam donationes valebant apud Persas 10.2.23
Confiscatio pro quibus criminibus ad dominos locorum non pertinet 31.31.9	Concubinae ademptæ sacerdotibus 17.9.11
Confiscatio sine licentia principis non fit 3.2.10	Concubinae dote proficiscentibus in gubernationem prouinciarum 47.32.8
Confiscationis ius cuius iurisdictionis sit 47.21.14	Concubinae que apud Hebræos 10.1.7
Confiscationis prohibitiones legum Romanorum abrogatae in Gallia 44.5.13	Concubinas singulas singulis administratoribus prouinciarum si vxores non haberent permittit Alex. Imper. 10.1.10
Confiscatione facta, num feudum redeat ad dominum 6.21.4	Concubinarum intemperatus numerus ante Euangelium vsurpatus cum vxoribus 10.1.11
Confiscatione vti quibus liceat 31.31.6	Concubinatus habet vmbra, & similitudinem matrimonij 10.1.1
Confiscationes in quibus locis non receptæ 31.31.13	Concubinatus Athenis Demetrio prohibitus eod. 14
Confiscato corpore, confiscantur bona in Gallia 45.12.6	Concubinatus iure civili Christiano prohibitus 10.1.15. & iure pontificio, omnique coitus extra nuptias: multo magis & clericis eod. 16
Confiscata & publicata bona emi possunt, nomine eius à quo adimuntur 41.5.11	Concubinatus in decretis patrum accipitur pro vxore que in maritum consensit 10.1.16
Confiscata non retrahantur à proximis 26.2.11	Concubinatus inter Christianos prohibitus 26.17.9
Confiscatis bonis quibus dominus addicuntur 31.31.11	Concubinatus, num matrimonium, & quid ab eo differat, & adulterium num cadat in ipso 9.5.36. & 17
Confiscato corpore, quomodo confiscari dicantur bona 31.31.12. & quando eod. 6	Concubinum vnum vxori proximum viri permittit lex Solonis, impotente viro 10.1.13
Confiscatis bonis que partes liberis damnatorum relinquuntur 41.31.12	Concubinos vnum, vel plures, Lituanicæ mulieres pro facultatibus mariti habebant 10.1.12

Syntagmatis iuris vniuersi

Confiliis maius quam pratoris imperium	47.15.5	9.25.11.	6.1.11
Confules artificum	47.36.17	Contractus libellarij	6.1.11
Confules, capitolini, escheuini, duumviri municipales. 18. 16.1. & 5		Contractus qui sunt iuris ciuilib	6.1.11
Confules & capitolini nostri, ferè similes officio, praefectis vrbi	32.10.6	Contractus filijfa. & vxoris sine patris & mariti auctoritate quando inhibeantur, & quādo valeat	11.4.23.14.25.26.27
Cōsules hodie non eius qualitatis, ac olim decuriones. 3.8.10		Contractus qui firmentur iuramento	50.5.1
Confules in locum exacti regis Romanorum creati	47.15.1	Contractus decem modis à iure iuramentum, & quando possunt firmari iuramento	50.5.3. & seq.
In quæ diminuta in illis regis potestas. eod. quare Confules & hypati dicti. eod. 2. Consulatus honoratior, codicillaris	eod.3	Contractus in odium creditorum prohibiti, an iuramento firmentur eod. 7. an sint in fauorem debitoris	eod.8
Confules in quotuplici differentia	eod.3	Contractus, cui deficiunt substantialia, an iuramento firmentur	50.5.10
Confules iustitiae, in iure qui	47.15.4	Contractus qui re fiant. 22.1.2. qui verbis in genere. eod. 3. & de formula contractuum qui literis, & qui consensu celebrantur	eod.4
Confules aut ordinati, aut suffecti designati	47.15.7.11. & 12	Contractus ab initio liberi sunt	46.6.9.
Cōsules ex patribus primis: deinde ex plebeijs creati. 47.15.8		Contractuum forma immutabilis	1.11.2
Confules à populo in comitijs creati. 47.15.9. eorum eligendorum forma	eod.11	Contractuum rerum venialium cura cui data, & notio. 47.31.7	
Confules duo tantum creati, & quare plures inueniantur in annalibus	47.15.12.	Contractuum innominatum finis, idem ac nominatum, implementum fidei data	28.6.2
Confules calendis Ianuarij inibant magistratum, aliquando alij mensibus. 47.15.3. quādo plures designati, & in mensibus	eod.14	Contractuum innominatum quatuor species	28.1.2
Confules cur duo constituti, non vnus. 47.15.14. eorum insignia eod. & duorum Consulum quis honoratior esset. eod. 19. eorum tituli, potestas, & officia	47.15.18	de Contractibus innominatis & vagis	22.1.5
Confules, pratores dicti	47.30.2	in Contractibus quæ perpendenda	30.1.3
Confules Romæ annui	18.1.16	Contractibus venditionum, & permutationum, donantium, quæ inferenda ex constitutionibus regijs & iure	47.42.18. & 19.
Confules referabant ad senatum facienda	47.25.25	Contradictarum expeditores in aula Romana, qui	11.4.2.5
Confules Romanorum quando coeperunt	18.2.9	Contrahendi & testandi diuersæ formulæ	42.9.2
Confules seu Scabini, Gall. <i>Escheuini</i> . ciuitatum & oppidorum anno, quo decurionatum gerunt, sunt à collectis immunes	3.8.10	Contrahendi modus primus per donationem, mutuum, & commodatum. 21.1.4. Item postea per commutationem vnde alij contractus prodierint: & quomodo illa non expedita: & propter necessitatem, & formulas contrahendi inductas	eod.5
Consulium insignia, quæ	31.30.12	ad Contrahendum omnes domini rerum idonei: nisi specialiter prohibeantur natura, homine, lege & moribus	21.5.1.
Consultatio bona in quibus consistat	47.7.9	qui autem hisce modis prohibeantur. eod. num. seq.	
Consultatio quando fiat iudicij, & principis. 50.1.15. & quomodo	16. & 18	Contraria actio tutelæ, quid, quando detur, ob quas res & causas, quibus, & contra quos	13.11.2.3.4
Consultationis, & deliberationis bona, & causa	46.2.28	Contraria & vilis actio comodatæ pro quibus dentur	23.1.15
Consultationes litigantium iudex non tenetur sequi iudicando	47.7.9	Contrariæ actiones, & quæ illæ	21.8.16
Consultationis vtilitas	47.7.5	Contraxerunt verba ad quid referantur	21.2.7
Consultor quando tenetur de consilio dato	47.7.8. & 12	<i>Controrollens</i>	3.7.6
Consultores qui consulendi	47.7.13	<i>Controrollens</i> qui	3.2.14
Contemni se putant vxores Moscovitarum à vitijs, nisi verberentur	9.15.12	Contritio quid, & quæ ad eam pertinent	2.8.5
Contestari, & obtestari quid	48.13.1	Controuersia iudicialis quædam antiquis ob difficilem explicationem non iudicantur	50.1.7. & seq.
Contestari quid	48.6.2	Controuersiarum concurrentium quæ prius iudicandæ	50.1.13
Contestata vxor erat concubina	9.5.36	Contubernium quid	9.1.3
Contestatio libelli quomodo fiat. 48.6.1. quid	eod.2	Contumax quis	48.3.6
Contestatio litis duplex, expressa, tacita. 48.6.3. de principali negotio, & de alijs	eod.4	Contumax verus quando quis fiat	eod.9. & 10
Contestatio litis à quibus, & per quæ fiat. eod. & 6. Eam sequuntur articulationes, positiones, & probationes, & dilationes	eod.7	Contumax condemnandus semper ad expensas restituendas	48.3.20
Contestationis finis rationes & effectus	eod.10	Contumax delictum committit in iudicem & litigantem, & ita vtrique poenam debet, & quam	48.3.31
ex Continenti an ex interuallo, num res subsequatur, intereest, & in quibus pactis considerantur	26.4.2	Contumacis iudicium in causis ciuilibus ex constitutione Francisci primi	eod.24
Continuatio libri. 48. ad 49	49.1.1	Contumace reo comparente, deficiente accusatore, quid statuendum	48.3.23
Continuatio lib. 49. ad 50	50.1.1	Contumax alio modo in ciuilibus, quàm in criminalibus puniatur	32.25.4
Contradictio quid significet in tit. quibus ponitur	21.8.16	Contumax non auditur appellans	50.2.22
Contractus in testamento an fieri possit	41.4.10	Contumax priusquam audiatur, contumaciæ expensas refundere debet	21.15.3
Contractus in testamento num fieri possit	42.9.3	Contumaci populo quas Deus minatur	31.20.1
Contractus perfectus, modum nec conditionem postea non admittit	41.7.13	Contumacia in quos dicatur fieri. 48.3.5. duplex, actoris & rei	eod.7
Contractus super matrimonio & dote quomodo perpendendus	45.14.6	Contumacia prius iudicanda, quàm de negotio in contumacem statuatur	eod.9
Contractus, & distractus similitudo	31.18.20	Eius purgationes vel excusationes. 48.3.15. quando per nuncium mitti debeant	eod.16
Contractus rescisso, nullo prætextu post decem annos peti potest	40.5.27	Contumacia à actoris & rei, diuersæ censuræ	eod.18
Contractus innominatus quare dictus sit	28.1.1	Contumacia rursus quædam peremptoria, quædam dilatoria	eod.19
ex Contractu actio quid	21.8.22	Contumacia mitius quomodo puniatur iure Pontificio. 48.3.30	
in Contractu omni 4. consideranda, res, personæ, quod geritur, actio. 21.4.1. & res idoneæ contractibus, si non prohibeantur à natura, homine, lege. eod. & quæ hisce prohibeantur	eod.3.4. & 5	Contumaciæ iudicandæ praxis	48.3.19
Contractus qui admittant ius accrescendi	49.11.5		Contu
Contractus inter coniuges alij quàm donationis, permisisis			

Rerum & verborum Index.

Contumacia effectus	eod.26	Cornelij Galli mors	36.28.17
Contumaciæ restitutio, & purgatio	eod.28	contra Cornelium Sum. pontif. exitiale schisma Nouati	15.3.15
ad Contumaciam constituendam tres interpellationes requiruntur	21.4.4	<i>Cornette</i>	6.10.9
Contumaces & absentes rei criminum quomodo in Gallia damnentur	48.1.2	Cornices nec inter coruos, nec columbas annumerantur, iis comparantur Eunuchi	7.2.14
Contumelia quid. 38.1.3. ab iniuria quid differat	eod.4	Cornicularij milites qui	19.3.27
Contumelias ferre, dixit seruile Aristoteles	38.7.5	<i>Cornu bos</i> capitur, prouerbium	2.4.1
Contumeliis non moueri, perfecti est	38.7.6	Corcebus, stultus fluctus metiebatur	13.5.11
inter Contutores quando habet locum exceptio diuisionis & quando in solidum quilibet tenetur. 13.10.11. Contutori in contutores vilis actio quæ detur. eod. 15. & ei datum beneficium cessionis actionis	eod.14	Corona Creontis ignis fomentis composita	36.19.6
Conueniri & condemnari quæ personæ non possint ultra quam facere possint	22.9.7. & 8	Corona muralis dabatur ei, qui prior muros oppidi transcendisset	47.22.2
Conuenticia prohibita, & punita	35.6.17	Corona oleaginea olympia triumphis coæquata Romanis	39.5.13
Conuenticula prohibita	39.1.5	Corona prima quare exigua, & parua	16.1.11
Conuentionis nomen generale est	21.2.1	Corona rosacea vñs, pendente bello, punitus	39.1.14
Conuentionis duæ species contractus, & transactio	eod.7	Coronæ seu diadematis traditio, symbolum translati regni	6.14.21
Conuentiones lege prohibita, quæ	21.5.7. & seq.	Coronæ tres Imperatori datae	18.2.23
Conuentiones spontaneæ esse debent	21.1.2	Coronarum aurum à Iuliali quid differat	3.7.5
Conuentionum finis vt obligemus ad dandum, vel faciendum, vel non dandum, & non faciendum	2.7.1	Coronis vti publicè, nisi viris præstantissimis quibus erat concessum punitum	39.1.14
Conuentionum & delictorum similitudo	30.11. & nu. 3. & 4	ne Corpus pro debito in vinculis esset, lex Romanorum	22.6.6. & 8
Conuentionum quatuor omnium habentium synallagma, formulæ	22.1.1	Corpus omne, collegium non facit	15.3.2.4
Conuentus Gallici mobiles, & summæ iurisdictiones	47.27.3. & 4	Corporis custodes Eunuchos ob fidem eorum principes habuerunt	7.2.20
Conuentus iuridici Beticæ prouinciæ quatuor	47.27.4	Corporis partes alia alijs nobiliores, idipsum in reipub. partibus & curatoribus	47.12.1
Conuentus iuridici Angliæ	47.29.5	Corporis quæ vitia impediunt ordinationem	16.10.15
Conuentuales priores qui	15.18.2	Corporis varia acceptio	1.8.1. & 2
Conuuium quid	38.5.4	Corpora debitorum pro debitis non capienda	22.14.4
Conuuium sanguine coniunctorum tantum, cur apud Romanos	38.1.20	Corpora silentia quæ, quæve animata eaque triplicia eorum exempla	1.9.7. eod.2
Conuuiua quæ sunt in anniuersarijs vnde processerint	2.27.1	Corpora simplicia & composita	1.1.5
Conuuiorum inuentores, Pistratidæ	18.1.13	Corporum alia diuisio, in mobilia, & immobilia, & mouentia perpetuo mobilia	1.9.5
Conuuiorum sumptuaria lex abrogata	47.16.15	Corporum compositio triplex	1.8.1
Conuuius mulieres in monasterio non adhibeantur	15.14.35	Corporum & animorum in nuptijs coniunctio	9.3.1
Conuuius nuptiarum interesse, vetatur clericis	16.5.38	Corporum Phisicorum diuisio	1.9.1
Copulatiue tripliciter quomodo pluribus fiat vulgaris substitutio	42.16.14	Corporalis res, & incorporalis, quæ	21.9.9
Coqui aliarum rerum quàm carnis, eiectione ciuitate à Lacedæmoniis	39.7.10	Corporales res perpetuæ per subrogationem	8.1.4
Coqui an inter artifices	18.2.6.8	Corporales res commode diuiduæ diuiduntur paucis exceptis	5.3.16
Cor non edendum, symbolum quid significet	39.2.3	Corporales res sua natura diuiduæ	5.3.2
Cor origo bonarum vel malarum actionum	30.2.4	Corporales res indiuiduæ, ratione compositi & formæ substantialis quæ 5.3.5. Indiuiduæ etiam, ratione formæ artificialis	eod.6
Cordigeri in bonis patris legitimam petere non possunt	44.5.53	Corporalia difficilius ædificantur, quàm destruantur. 31.30.9	
Cordis cogitationes sunt folius Dei	50.2.7	Corporalium & incorporalium discrimen, in diuisione & visu contractuum.	1.10.7
Corela insula, vbi	15.14.35	Corporati qui dicantur	1.8.2
<i>κωρυδαλον</i> Ludus quid Iustiniano	39.4.3	Corporales spiritualia præstantiora	15.1.3
Corij & carnis iuramentum apud Scythas	50.8.8	Corradinus rex, captus per Carolum Siciliæ regem	41.5.6
Corinna, cognomèto Musa, vicit carmine quinquies	47.11.7	Correi qui	2.4.3.10
Corinthij cū Megarensibus, de finibus agrorū pugnat	26.2.9	Correi debendi quando, & quomodo pro iniuriam teneantur	2.4.8.4. & 6
Corinthij prædæ quæstæ in bello partem à Lacedæmoniis petunt	20.4.6	Correi stipulandi quid, & quantum petere possint	eod.5
Corinthiorum & Megarensium bellum de finibus	39.11.2	Correorum adiuciorum rationes	2.4.8.7
Corinthiis lex, vt inquiratur in splendide viuentes, non facultates illis suppetant	9.19.13	Correorum & confideiustorum similitudo, & causa diuersa	2.4.4.5
Corinthi in fiduciariâ possessione datur à Philippo	23.5.2	Corrector prouinciæ eiusdem potestatis, ac præses prouinciæ	47.31.20
Corinthium excommunicauit D. Paulus	31.8.15	Corporatos dici posse qui in communionem sunt	3.2.1
Corinthium D. Paulus tradidit Satanæ vexandum	34.11.16	Correctoris iurisdictione, & officia	47.32.13
Corithi, designati reges, post mortem viuents dicti	18.2.19	Correctorum prouinciarum notio	47.32.9
Corium cū capillis adimere in poemam, Elfatæ	37.2.4. & 17	Correlatiuorū quādo dicatur esse eadem disciplina	42.2.4.12
Cornelia lex de sponsionibus	23.3.6	Corrupti serui actio quid contineat	38.10.1
Cornelia lex nummaria de falsa moneta	39.2.1	Corrupti ingenij quæ facta	eod.
Cornelia lex maiestatis	35.2.10	Corruptioni omnia obnoxia	8.1.5
Cornelia post 62. ann. filium peperit	9.6.10	Corybantum saltatio armata	38.4.3
Corneliam virginem defodi iussit Domitianus	32.19.4	Cos nouacula scissa	34.1.16.6
Cornelius Barbatus olim Romæ Pontifex maximus	15.29.8	Cos nouacula diffecta	48.15.12
Cornelius Barbatus Pontifex maximus olim apud Romanos	17.5.20	Coscinomantia vt fiat	14.3.5
Cornelius Romanus pontifex	16.5.5	Coldroas Perfarum rex quando magnam partem Asiæ vastauit & cepit	15.35.5
Cornelius Sylla de quibus quæstionibus publicas tulit leges	36.15.3	Cotæ lex	47.23.3

Syntagmatis iuris vniuersi

207 Insuperbia, quæ diuinatio	34.3.5	Crimina priuilegiata & communia	30.11.8
Coturnicibus oculos cruens puer punitus	30.5.7	Crimina per procuratorē in iudicio tractari nequeit	49.4.4
Cotus des aides	47.38.2	Criminum prima diuifio, in peccata & delicta : & quomodo ea differant	30.11.2
Craca mulier magna	34.10.11	Criminum diuifio fecundum Theologos, in originale, & actuale: & rursum actualis subdivifio	30.11.4
Croffi domus latericia ad quid à Sardianis ciuibus dedicata	15.28.2.9	Criminum diuifio, in regia & non regia	30.11.9
Cranate rex victus ab Alphonfo. II. rege Hispānia.	15.35.10	Criminum alia diuifio, in maiora & minora: seu grauiora, & leuiora	30.11.7.2
Craffus	23.6.2	Criminū 4. diuifio, in voluntaria & inuoluntaria.	30.11.7. Alia
Craffus ob magnas diuitias sic dictus	22.11.8	5. in clancularia & violenta, 6. 8. Alia 6. in publica & priuata, eod. 9. Capitalia & non capitalia	eod. 11.
Crates communes nuptias esse debere voluit	9.2.22	Criminum exceptio quid	32.5.2
Crateras villa non longè distans ab Antiochia	31.16.11	Criminum accusatio quo tempore præscribatur	30.7.5
Cratesclea vxor Cleomenis	35.1.13	& 32.23.10	
Cratij parietes	4.7.12	Criminum rei facti à decurionatu reiciuntur	18.13.5
Creare materiam nouam, Dei folius est	34.21.5	in Criminibus quæ perpendenda	30.11.4
Creatio beneficij quid	17.5.1	Criminalis lis vltra biennium non prorogatur	32.23.2
Creditor & debitor, dicti à fide	21.2.12	Criminale iudicium quid	47.5.3
Creditor non facit fructus suos pignoris, sed restituit, vel reputat debito	23.10.4	Criminales causæ, biennio præscribuntur.	40.2.22. accusa- tiones 20. eod. 27
Creditor antequam hypothecaria agat cōtra tertios possessores, debet discutere facultates debitoris	eod. 6	Criminales causæ quæ summarie & de plano expeditantur, & quomodo	47.6.9
Creditor propria autoritate debitum repetens, quando in Gallia iure suo priuetur	22.5.3	Criminalia iudicia biennio, & civilia triennio finem habere debent	32.25.2
Creditor quando petere possit dari tutorem pupillo	12.13.10	Criminalia iudicia maiora ciuilibus	47.12.7
Creditor quando non possit petere se mitti in possessionem bonorum, rei seruandæ causâ	6.9.16	Criminalia iudicia qua rōne dicantur extraordinaria	47.6.5
Creditor succedit in locum prioris creditoris, & in eius hypotheca ei soluendo	23.12.2	Criminalia iudicia quæ ordinaria, quæque extraordinaria dicantur, & quare	47.6.9
Creditores in repetitione mutui in quibus reprehenduntur	22.5.2	in Criminalibus vxor sine marito in iudicio esse potest: in aliis minime	11.4.21. & 22
Creditores intitulati titulum capere non possunt	15.26.9	Crines maiores inhibiti feruis	9.19.20
Creditores minorum, num tutores vel curatores eorum esse possint	12.4.5	Crispinus filius Constantij Magni cur à patre occisus	36.7.9
Creditorum in fraudem quando cenfeatur donatum	28.9.3	Crito philosophus	18.7.2
Creditorum quis in hypotheca præferatur	23.11.2	Crodinus Portius, & Numius vini vestigal exigunt	3.10.15
non Creditor mulieri dicenti se stupratam, vel raptā fuisse, nec ei qui vim mortis sibi illatam allegat	9.21.4	Croesus magus	34.10.8
Creditor potius dicentibus aliquem esse potentem coeundi, quam dicentibus esse impotentem	9.12.11	Crudelitatis mala	18.1.14
Crem Bulgarorum legislator	32.4.11	Crumena vnde dicta	37.14.8
Cresphontes & Aristodemus nepos de diuisione agri Messenij contendunt	34.5.9	Crumenifera qui, & quod in inferno sunt	37.14.8
Creta quid	4.20.2	Crumenarum sectores suspenduntur in palatijs	37.2.11
Cretæ eximendæ seruitus quando prædialis, & quando personalis	4.20.1	Crurium fractio in poenam	37.2.15
Cretarum, tormenti scorpionis inuentum fuit	31.17.17	Crux vnde dicta	31.17.1
Cretarij, Gallis vnde	15.2.3	Crux ordinis hospitaliorū D. Ioannis ne sit quadrimembris	15.34.8
Cretatores	18.20.1	Crux supplicij quando prohibita	31.17.4
apud Cretas in Francia concilium habitum ad constituendam regulam Templarijs	15.33.6	Crux quando, & vbi non potest præferri patriarchæ	15.9.6
Cretio hæreditatis quid, & forma 46.2.4. duplex vulgaris & continua, & quæ	eod. 5	Crucis delatio supplicibus, signum seruatur vitæ	33.21.5
Cretio num distingueretur ab aditione	eod. 5	Crucis poena qui vti	31.17.1
Cretizandum cum Cretensibus, proverb.	30.6.3	Crucis poena Romanis horrenda visa	36.22.4
Crimen commissum etiam exprobare, quando iniuriam habet	38.5.7	Crucis seu suspensionis poena quæ	31.17.1
Crimen ex nobili plebeium facit	3.8.9	Crucis purgatio	48.15.7
Criminis rei qui	24.8.2	Crucis supplicium grauisimum	31.17.3
Criminis nomen quid contineat	30.1.5	Crucis supplicium maius, quam suspensionis	31.17.3
Crimine quolibet commissio non vacat beneficium	17.17.8	Crucis supplicio affectus Inarus	35.5.3
de Crimine transactio quomodo valeat. 28.2.9. & de quibus criminibus transigere liceat	eod. 12	Cruci affixus dux Mamertinorum	35.5.3
Crimina bis commissa irremissibilia	36.21.32	Cruce qui suspēdebatur apud Romanos, & pro quibus	31.17.3
Crimina circa inæqualitatem & extra temperamentum, vt morbi	30.2.1	Cruce signati milites Liouia. 15.35.6. tales fratres dicuntur	15.35.14
Crimina morbi Reipublicæ, 30.1.7. & c. 11. nu. 1. eiusd. lib. & quæ	30.11.17	Cruciferorum ordinis quale munus diuini officij & orandi	15.34.9
Crimina cur esse non debeant impunita	32.2.4.1	Cruciferos Hierosolymit, Chromerus vt rapaces arguit	eod. 13
Crimina inuoluntaria quando punienda	30.2.5	Cruciferorum militum origo	15.33.4
Crimina & cum loci consideratione, & sine ea, decidi posse	30.6.3	Crucifixus pastor, vtens venabulo	36.26.4
Crimina num sint in suo territorio, iudices inquirere debent & punire	32.1.1	Crucifixi imago responsum dat	33.12.14
Crimina obiecta testibus non faciunt eos punibiles vel infames	38.13.30	Crucifixi, sacerdotis, & libertæ ob lenocinium Tiberij sententia	36.11.11
ob Crimina princeps potestate priuandus	6.20.12	Crucifixio, in supplicium	36.18.10
		Crurifragium in Gallia, poena latronum	37.9.11
		Cubicularij regij officium quando introductum	47.29.10
		Cubiculum vnde dictum	4.7.9
		la <i>Cueillette</i> num vendi possit	25.6.2
		Culei poena	31.27.2
		Culeo insui cum feris & submergi, solere parricidas	36.24. eod. 7
		5. si confessi	Culeo

Rerum & verborum Index.

Culeo quorsum insuebantur parricidæ	36.24.7	8. portorum	eod. 9
Culo cedentium lapis percutitur	21.11.9	Curatores reipub. qui & in quantum teneantur eod. 10. iique quando pro collegis teneantur	eod. 11
Culpa quid. 21.11.2. eius necessaria cognitio	eod. 1	Curatorum ciuitatis, & defensorum penè simile officium	18.18.5
Culpa diuifio eod. 3. latæque culpa, & doli distinctio	eod. 4	Curatorum species, pupillorum, minorum, furiosorum, & c.	13.1.5
Culpa leuis, lata, & leuissima in quibus consideretur	21.11.5	Curatorum ventris & bonorum, cum curatoribus minorum, furiosorum, & prodigorum differentia	13.7.3
Culpa non venit in iuramentum in litem	50.6.18	Curatoribus & tutoribus dantur adiutores per iudicem pronutu eorum	13.9.1
Culpa præcedens causâ nocet	36.2.4	Curatoribus omnibus communia, satisfactio, inuentarij constructio, possunt vt suspecti, remoueri personalia gerunt munera	13.1.6
Cultellus non venit appellacione armorum	36.26.3	Curaturum se fieri aut dari, promittens, fideiussor non est, & ad quid tenetur	24.3.2
Cultus iusto mundior in foemina, eius suspectam pudicitiam facit	9.19.9	Curia quid	31.8.3
Cum, per hanc distinctionem instituti, quomodo succedant	42.28.40	Curia aut senatus non alibi quam inaugurato loco poterat haberi Romæ	15.17.13
Cumæa Sibylla furebat	34.6.6	Curia bulis	18.13.2
Cumatenfis, quæ nunc Bracū sedes archiepiscopalis	15.9.4	Curia Franciæ dicebatur parlamentum Parisiorum	47.27.5
de Cumeræ & cauea feudum quid à feudo perpetuo differat	6.19.25	Curia ordinat, formula placitorum parlamentorum est, non inferiorum iudicium sententiarum	47.27.12
Cumera, quod vas esset	6.1.9	Curia parlamenti tota quando, & quomodo reculari possit	49.3.26
in Cuniculario alieno venari non licet	39.10.11	Curia tota aut consistorium totum principis	49.3.24
à Cuniculis suffosum in Hispania oppidū. 4.5.16. & lib. 31.13.2	31.13.2	Curia quid	18.13.2
Cupidi qui sunt pessimi vicini habentur	4.24.11	Curialis rure in fiscum delato, in quod relicta ciuitate se contulisset, priuabatur	3.18.1
Cupiditas omnium malorum radix	20.1.4	Curiales qui	3.18.1.3. & 5
Cupressos excindere impune non licuit priuatis	31.6.12	Curiales perpetuo curijs obligati	18.23.9
Cupressos excidens in syluis principis, qua poena afficiatur	3.20.1	Curialium successio	18.14.8
Cura quid, & quomodo differat à tutela, quod hæc præcipue bonorum tutela personarum. 13.1.2. quæ conformitas inter hæc, & quæ alia differentia	eod. 3. & 4	Curia lege arrogatio fiebat in Comitij arbitris pontificibus	10.6.11
Cura animorum quid	17.3.2	Curia tota aut consistorium totum principis	49.3.24
à Cura & curia dicti curiones	15.24.1	Curia quid	18.13.2
Curæ & tutelæ actio contraria quid quando, ob quas res, quibus, & contra quos detur	13.11.1. & seq.	Curialis rure in fiscum delato, in quod relicta ciuitate se contulisset, priuabatur	3.18.1
Curam habens animorum beneficium, exigit sacerdotem, studiorum tamen causâ per quinquennium differtur promotio	17.6.8	Curiales qui	3.18.1.3. & 5
Curata beneficia ratione iurisdictionis quæ habeant	17.3.5	Curiales perpetuo curijs obligati	18.23.9
Curata beneficia sede vacante num regaliorum iure à rege conferantur	17.8.2.1	Curialium successio	18.14.8
Curati, & curiones vnde dicti	15.24.1	Curia lege arrogatio fiebat in Comitij arbitris pontificibus	10.6.11
Curator Angariarum. 17.12.4. calendarij repub.	eod. 5	Curia tota aut consistorium totum principis	49.3.24
Curator murorum reficiendorum, munus Atheniensibus excellentius	eod. 7	Curia quid	18.13.2
Curator bonis celsis post celsionem datur	22.11.3	Curialis rure in fiscum delato, in quod relicta ciuitate se contulisset, priuabatur	3.18.1
Curator & tutor quos sumptus repetant in minores factos	13.11.4. & quæ actio eis detur	Curiales qui	3.18.1.3. & 5
Curator minorum satisfactio, inuentarium conficit, iurat rem minoris saluam fore	13.5.3	Curiales perpetuo curijs obligati	18.23.9
Curator quando bonis datur, & quare	13.8.1	Curialium successio	18.14.8
Curator quando pro adulto conuenitur	32.14.2	Curia lege arrogatio fiebat in Comitij arbitris pontificibus	10.6.11
Curator inuitus, nec inuito datur, vt tutor	12.2.2	Curia tota aut consistorium totum principis	49.3.24
Curator quando ratione bonorum, vel litium pupillo habenti tutorem adiungatur	13.2.1	Curia quid	18.13.2
Curator pupillo datur, excusatio eius tutore ad tempus	eod. 2	Curialis rure in fiscum delato, in quod relicta ciuitate se contulisset, priuabatur	3.18.1
Curator testamento dari non potest, tutor potest. 12.8.3. datus tamen à patre testamento, confirmatur	eod. 7	Curiales qui	3.18.1.3. & 5
Curatoris assensum desiderat arrogatio impuberis	10.6.14	Curiales perpetuo curijs obligati	18.23.9
Curatoris Cæsaris munus in prouincijs	47.32.15	Curialium successio	18.14.8
Curatoris potestati cur commissi minores	11.2.7	Curia lege arrogatio fiebat in Comitij arbitris pontificibus	10.6.11
contra Curatorem actio proponitur pendente administratione: non verò in tutorem nisi finita tutela. 13.10.1. in eum quando actio negotiorum gestorum detur. eo. 6. Num teneatur pro vlturis pecuniarum otiofarum minorū	eod. 9	Curia tota aut consistorium totum principis	49.3.24
Curatores diuersi	18.20.1	Curia quid	18.13.2
Curatores furiosorum tueri debent eorum corpora, patri- monia, & salurem	13.5.23	Curialis rure in fiscum delato, in quod relicta ciuitate se contulisset, priuabatur	3.18.1
Curatores à quibus magistratibus dantur furiosis	eod. 2.9	Curiales qui	3.18.1.3. & 5
Curatores furiosorum conueniuntur negotiorum gestorum actione, non tutela	13.5.35	Curiales perpetuo curijs obligati	18.23.9
Curatores inuitis non dantur minoribus, nisi in litem, & ratio	13.3.1. & 4	Curialium successio	18.14.8
Curatores dantur vsque ad 25. an quare	eod. 2. & 3	Curia lege arrogatio fiebat in Comitij arbitris pontificibus	10.6.11
Curatores olim non dati minoribus, nisi luxuriosis, & prodigis, & cum infamia ex lege Lectoria: hodie omnibus minoribus	1.3.4	Curia tota aut consistorium totum principis	49.3.24
Curatores operum publicorum reficiendorum qui.	13.11.1. & c.	Curia quid	18.13.2
Curatores emendarū specierum vini, olei, & similiarum	eod. 3	Curialis rure in fiscum delato, in quod relicta ciuitate se contulisset, priuabatur	3.18.1

Syntagmatis iuris vniuersi

Cypriorū opes direpta, & Romā exportatā à Catone	3.2.11	Dæmonum præstigiis & potestati, aduentarius Dei rebus	34.22.6
Cyprianus magus, postea Christianus	34.22.1	cultus & fides	48.15.22
Cypsellus Corinthius à singulis ciuibus decimas capit, vt Ioui dicaret	2.10.2	Dæmonum quædam præstigia	2.12.5
Cyrculorum pompa funebris, qualis	2.14.17	Dago idolum Philistinorum	3.16.1
Cyrenes ciuitas vbi	15.6.3	Dagonis idoli supplicium	3.16.1
Cyria quid apud Demosthenem	48.3.3	Dagobertus Rex Galliarum, ad tribunal Dei in visione re-	
Cyros curiores publicos instituit	17.12.9	ptus, pro reparatione ab ecclesiis exportatorum	3.16.7
Cyros & eius exercitus prostratus à Thomyri Scytharum regina	6.12.7	Dagobertus Rex quas sedes Episcopatum inuicuit	15.12.4
Cyros ex Lydorum ciuitatis exportatis opibus decimas Ioui reddi curat	2.22.5	Dagobertus Tholosam regni sedem fecit	47.17.9
Cyros moriendo corpus tantum terra condi iubet filiis suis	2.14.17	Dalmatæ Romanis rebellant ob nimia tributa	3.3.1
Cyros moriturus, primogenito regnum reliquit	41.7.5	Dalmati baphij procurator	18.26.5
Cyri morientis verba de senioribus	15.21.3	Dalius quis dicitur Osorum lingua	15.28.25
Cyri regis de primogenito sententia	45.3.5	Damas episcopus Magnesium	17.6.18
Cytonis Atheniensis focij occisi	33.21.9	Damasus Hispanus Sum. Pontifex, quando sedit	15.2.48
Cyzicenorū seruitutis causa	35.1.20	contra Damasum Sum. pontif. exitiale schisma quorundam	15.3.15
		perfora quæ Damnantur in quantum facere tantum possunt	21.16.2
		Dampati morte sententia principis, suspendenda executio in 30. diem	30.5.7
		Damnatorum capitali crimine filij, an & quomodo succedant in Gallia patri	45.2.11
		Damnatio est legati species	4.21.5
		Damnatio vnde	4.26.1
		Damnatio vnde dictum, 38.9.3. pro illo dato quando concurrant actiones	eod.
		Damnatio in lege Aquilia in faciendo consistit	eod.4
		Damnatio iniuria datum, & sine iniuria, quod	eod.5
		Damnatio datum quando dicatur constare	eod.6
		Damnatio à quo procedat, in Aquilia quomodo considerandum	eod.9
		Damnatorum datorū ab animalibus Georgicæ leges 38.9. 4. & seq. Logobardorū. eo. 16. Salica. 17. Vniuersorū eo. 18	
		Damnatio datum modicum in pacuis & saltibus à pecore deperdito, vel ab equo viatoris urgente necessitate, sine culpa domini, an resarciendum	3.15.8
		Damnatio infectum quid, & vnde dictum. 4.26.1. eius remedium, & cautio pro quo opere detur. eod. 2. & remedium de damno infecto extraordinarium est, nec datur, alia actione competente, & num possit concurrere. eod. 3. quis vtatur hoc remedio, & de stipulatione & cautione eius, eod. 4.	
		Damnatio quid dicatur	22.3.5
		Damnatio vnde dictum	2.21.3
		Damnatio vnde dictum, & ab incommodo vt differat	21.10.3
		Damni infecti cautio petenda est, antequam damnū fiat: & tamen factū datur, si qui dedit velit ruderā tollere	4.26.5
		Inquiritur tantum, num præstita cautione ante damnū datum, quis moram fecerit post vocationem in ius, an actor vel reus	eod.6
		Damni infecti stipulatio quando committatur, & non porrigi hanc cautionē ad fortuitos casus & naturale rei vitium. Damnatio iniuria aduersarij factum, &c. 4.26.8. Quæ veniant in stipulationem damni infecti commissam. eod. 9. Contra non eaentem vel non defendentem in damno infecto, fit missio in possessionem eo. 10. Et missio in possessionem ob hanc causam quomodo fiat in rem minantem damnū	eod.
		Dano affectus ob infortunia, remissa sæpe à principibus tributa, & exempla de his	3.8.21
		in Damno infecto, quæ nunciandi formula	4.27.9
		à Damno dato nū liberemur rerū ipsarū traditione	4.26.16
		pro Damno dato aqua immissa operi, datur interdictū quod vi aut clam: & quomodo pro dato post litem contestatam agendum est	4.17.10
		Damonis & Pythiæ amicitia	32.25.6
		Damonis & Pythiæ qualis amicitia	24.3.16
		Dandi stipulationes quando producant actionem	24.2.13
		Dangerum quod ius regium	3.16.3
		Daniel cancellarius Balthazaris	47.19.13
		Daniel in iudicio Sufannæ accusantes de loco interrogat	30.6.3
		Daniel sacerdotum Belis imposturas detegit	2.12.2
		Danielis prodentia	17.6.18
		Daphidas sophista ab Attalo rege è faxo præcipitatus	31.19.1
		Daphnes luci in Syria	3.20.1
		Darda	

Rerum & verborum Index.

Dardanarij qui, & quare puniantur	36.1.10	Debitis <i>generaux</i> non conceduntur	47.40.18
Dardaniæ mulieres filios suos ne hostibus seruirent, in gurgitem fluminis proiecerunt	11.1.13	pro Debitis & causis ciuilib. immunitates prohibita	33.22.2
Darius apud Perfas prius satrapia tributa in certam exactionem redegit	35.9.9	Debitor debitoris quando potest à creditore conueniri	21.20.17
Darius infitoris filius	35.9.9	Debitor fugiens à non suo iudice præhendi potest	49.1.8
Dari? memoria suis posteris in moneta bona reliquit	36.2.32	Debitor incarceratur triplici causa	22.6.1
Darius Perfarum rex lacum bestiarum & leonum habebat in deos alienigenas adorantes	31.2.1	Debitor præhendi potest suspectus, vt caueat	22.6.1
Darij imperium, 18.1.5. superbia	eod.11	Debitor non soluens olim coniciebatur in carcerem eod. 4	
Data quomodo repetantur sponsalibus dissolutis	8.9.10	Debitor an possit obligationi carcerum obstringere se	22.6.8.9. & 10
Datamus accusatus à filio	35.2.2	Debitoris obligatio ad carceres in Gallia cur admittatur	eod.10
Datum, Core, & Abyron terra viui absorpti	6.20.5	Debitor liberari à debito potest inuitus, quare, & quomodo	21.18.13
Datum & Abyron viui terra absorpti	32.11.3	Debitor non potest præscribere contra creditorem debitum	40.8.5
Datio in solutum quid differat à cessione bonorum	22.11.2	Debitoris liberatio quomodo liberet eius intercessores	21.18.15
Datiuus tutor quando constituitur	12.13.1	Debitoris sui rem propria autoritate non licet capere impune	36.5.25
Datiui nō dantur tutores, quando testamentarij, vel legitimi sunt: & si dentur illis nō excusatis, periculū non ad datos sed ad testamētarios vel legitimos tutelæ pertinet. eod. 2		Debitorum aliquem dixisse, cum non esset, pro iniuria graui habitum	22.11.8
Datiua actio, quæ	21.8.20	Debitorum eximens à manu familiæ, ad quid tenetur	36.2.27. & 28
Datiua tutela non datur habenti aliunde tutorem. 12.13.3. & hæc tutela decernitur, vel petitione præcedente, vel officio iudicis, quomodo	eod.5	Debitorum apud Iudæos seruebant creditoribus	22.6.7
Dauid Abalonem filium plorat	2.8.1	Debitorum secandi en lege 13. Tab.	eod.5
Dauid furorem & insaniam simulauit	15.5.26	Debitorum improbi exosi quibus rationibus	22.5.4
Dauid ieiunauit	31.7.3	Debitorum minorum, num tutores vel curatores eorum esse possint	12.4.5
Dauid in regem Saulem manum mittere noluit	6.20.5	Debitorum inopes addicti pro seruis creditoribus aliquando prohibitum dehinc	14.3.12
Dauid iubet occidi Rechab & Banaa	31.38.3	Debitorum reipub. qui decuriones esse non possint	18.13.6
Dauid lanceas aureas Deo dedicauit	15.39.6	Debitorum liberatio petita non data, plebem Romæ secedere à patritijs fecit	47.34.2
Dauid prædam captam vt diuiserit	20.4.6	Debitorum corpora pro debitis non capienda	22.14.4
Dauid ieiunat ob infirmitatem filij	2.18.5	Debitoribus quæ, quando datur, & cur à iudice dilatio & de eorum quinquennali	eod.3
Dauid occisores Gabarnitarum cruce affecit	31.17.1	Debitoribus dilatio ad soluendum danda	21.18.32
Dauid pro dotis æqualitate præputia Philistinorum dedit	8.7.30	Debitoribus dilatio danda etiam non petentibus	8.3.8
Dauid se dicit datum ducem populi	6.7.19	Deborā indicabat Dei populum	32.13.2
Dauid tribus diuidit in certos ordines	16.8.26	Deborā prophetissa iudicauit in populo Dei	47.11.3
Dauidis & Goliz duellum	48.16.6	Declaratio in penam	34.15.10
Dauidis adulterium cum Barsabea à Nathan parabola expressum	36.6.2	Declaratio in penam adulterij	36.6.18. & 37
Dauidis legatis barba rasa in cõtemeliā ab Amonitis	16.1.23	Decanus inter cardinales quis	15.4.6
Dauidis ob peccatum afflicti populus	35.1.27	Decanus presbyterorum quis 15.21.12. quare dicatur	eod.13
Dauidis peccatum posteris nocuit	eod.	Decanus dux eod. Decanus capituli eod. Decanus Cardinalium eod. Decanus Rotæ eod. Decani canonici	eod.
Dauidis peccatum translatum in posteros	31.4.4	Decaprotia, & decemprimatus	18.20.2
Dauidis lex de præda diuidenda	19.1.24	Decas, quis carceris locus	31.33.13
Dauidi electio data trium exitialium malorum	31.21.5	Decelencibus ob egregium factum, remissum tributū	3.8.27
Dauidi iam feni Abisai puella data, vt cum eo dormiret & eum calefaceret	9.25.17	Decbris mense beneficia vacatia quibus debeatur	17.6.44
Dauidi mulier iuuenis data, vt eum calefaceret	28.10.8	Decemuiratus regius post mortem Romuli quis	47.19.2
per Dauidem noluit Deus templum sibi ædificari	31.22.4	Decemuiri agro diuidendo	47.19.3
Dauidicos psalmos vnde mos bifariam psallendi	15.22.12	Decemuiri à Lyfandro constituti	eod.5
De, præpositio in deposito auget vim positi	23.3.2	Decemuiri legum causa quomodo electi, & eorum nomina	eod.8
De coniungendis cum emancipato liberis, edictum cur introductum	43.4.8	Decemuiri hæstæ quis, & munus	47.24.5
de Debitis literæ seu codicilli regij, quid	6.16.8	Decemuiri Romanorum 18.16.6. Lacedæmonum	eod.5
Deambulationem voluptatis causa, Lacedæmonij prohibuerunt	39.6.7	Decemuiri Romæ principatum vsurpare volunt	18.11.16
Debendi correi quando, quomodo pro iniucem teneantur	24.8.4. & 6	Decemuiri Roma expulsi tyrannidem vsurpantes	6.20.4
Debitum à creditore remissum non potest repeti	21.18.14	Decemuirorum libido seditionis causa	35.6.11
Debitum fateri, est substantiale cessionis	22.11.15	Decemuirorum Romanorum introductio	47.19.1. & 6
Debitum grauius, & durius, quod censendum est	21.18.34	Decemuirorum differentia	eod.4
Debitum naturaliter per errorem solutū, non repetitur	22.16.5	Deceptio re ipsa, quid	25.24.3
Debitum remissum censi reddito instrumento	21.6.2	Decima quid	2.20.1
Debiti causa non possunt legibus communibus præhendi & carcerari debitorum	31.33.15	Decima, aut profana, aut ecclesiastica, Item de decimis profanis, tituli iure diuersi	2.20.2
Debiti cæso pro parte facta, num repeti possit debitorum diuite factū	22.13.2	Decima arborum, & frugum aliorum fructuum & pecorum quinta præstita	2.5.7
Debiti oblatio & consignatio tollit Hypothecam	23.12.3	Decima legis Papiæ, & vicefima testamentaria, sublata 3.12.6	
Debiti reuelatio	26.1.2	Decima omnium hæreditatum Turcæ principi pendunt	3.12.7
pro Debito vincula non esse corporis imponenda, lex Romano.	22.6.6. & 8	Decima pars æstimationis litis consignata à litigantibus	48.4.1
Debita maximè apparent mortuis debitoribus, & quare non antè sepè	46.2.29	Decimæ ius ex captis ab hostibus debetur Almyrarcho	1.7.7
Debita omnia nomina dicuntur	24.13.6	Decimæ quid 2.22. de earum institutione	eod.2
Debita remittere debitori qui non possint	21.18.13	Decimæ beneficiorū quare nō debentur nūc episcopis	15.12.34
Debitorum dissecandorum permissio quare statuta	11.8.5	Decima	

Syntagmatis iuris vniuersi

Decimæ ex iis qui filios non haberent olim capta	9.6.13	Decoctores bonorum seu prodigi arcentur à beneficio cef-	22.9.13
Decimæ dantur Thimarchis militibus ab incolis, vt viuunt		tionis bonorum	
& alant equos	6.11.12	Decoctorum lex Roscia de gradibus in theatro	22.11.10
Decimæ datæ à ministris ecclesiæ summis sacerdotibus ex		non Decreſcendi ius à iure accreſcendi quando diſtinctum	46.11.1
decimis ecclesiasticis	2.21.1	non Decreſcendi ius quid, & eius cum iure accreſcendi dif-	
Decimæ ex quibus debentur	2.19.2	ferentia	eod. & 4
Decimæ ecclesiasticæ quocuplicis generis. Et de decimis à		an Decretali venditione locus iuri retractus	26.11.3
principibus ſecularibus à beneficiis exactis	2.20.3	Decretum inquisitionum quid, & quando ſtatuitur	32.6.4
Decimæ ecclesiasticæ à Clodoueo nobilibus quibusdam cō-		ante Decreti interpoſitionem quæ deciduntur prius, obſer-	
ceſſæ in beneficium ſeu feudum	2.20.4	uenturque	23.6.17
Decimæ conceſſæ Carolo 6. regi Gall. à Petro Luna	eod.6	Decreti iudicis vim, in alienandis rebus minorum, quid ha-	
Decimæ an iure exigantur ab eccleſiis	2.20.8.	beat	12.13.9
Decimæ venditæ eccleſiæ an retrahi à proximis poſſint	26.	Decreto iudicis in venditione facta, ceſſat remedium, l. 2. C.	
2.13		de reſc. vendit.	25.24.17
Decimæ in quot partes diuiderentur olim Curionibus datæ		Decumana porta in caſtris quæ dicta	15.11.13
2.25.9. Illarum quare dabatur portio Episcopis	eod. 9	Decuria iudicum quæ, & quot	18.13.3
Decima quota quid, & quomodo vera decima mintu poteſt		Decuria quid	18.13.2. & 4
transſactione, & conſuetudine 2.26.1. quando pro iis gra-		de Decuriis	3.18.3
num in palea ſolui debet	eod. 2	Decurio decem militibus imperabat	19.3.18
Decimæ quo tempore ſolui debent perſonales, & prædiales:		Decurionis conſtituendi cenſus	18.13.9
& de deductione quæ fit ante ſolutionem decimarum.		Decuriones qui, & quare inducti. 18.13.2. eorū perſonæ cuius	
2.26.3. de earum quantitate ſoluenda in prædialibus, &		debent eſſe qualitatis, & qui poſſint eſſe decuriones, &	
perſonalibus: & quod de minutis non ſoleant exigi. eod. 4		vn̄de ſalarium acciperent	eod. 5
Decimæ ſeparatæ ſpontè & datæ vltra debitas	2.27.1	Decuriones vel filij eorum in metallum damnari nequeunt	31.36.3
Decimæ integrè perſoluendæ	2.23.4	Decuriones nominant ad munera vt idoneos ſuo periculo	
Decimæ mixtæ, & Animalium, quibus ſoluantur. 2.25.2. & ex		18.14.5	
quibus ſumantur	eod. 3	Decuriones habent immunitates ab extraordinariis mu-	
Decimæ eccleſiasticæ præſtari laicis non debent. 2.25.6. an		neribus	eod. 11
autem in feudum tenere poſſint	eod. 8	Decuriones ex ciuibus delicti munera obibant: & ibi de de-	
Decimæ ex præda Deo datæ	20.4.9	curionibus, & decuriis	3.18.3. & 5
Decimæ prædiales ſoluendæ curionibus locorum prædiorū:		Decurionum ciuitatum quorundam factus, & inſolentia 47.	
niſi repugnet conſuetudo	2.25.1	15.26	
Decimæ de quibus generaliter pendendæ	2.23.4	Decurionum filiorum legitima dodrans	44.5.5
Decimæ Sacerdotibus gentilium, & Dei diſtributæ & datæ		Decurionum officium libros memoriæ componere, iudicare	
16.8.25		18.14.1	
Decimarū diuiſio, in prædiales, perſonales, & mixtas: & quæ		Decurionum decreta quæ, & quomodo firma. eo. 2. eorū alia	
perſonales. 2.23.1. quæ prædiales & ex quibus	eod. 3	munera, & onera. eod. 7. priuilegia	eod. 9
Decimarum exigendarum Bonifacij conſtitutio	2.20.9	Decurionum in officio delinquentium pœna eod. 10. iis lo-	
à Decimarum principibus conceſſarum ſolutione quæ be-		cationes agrorum publicorum, & alia prohibita. eod. 12	
neſſicia immunia ſint. 2.20.10. & quæ beneficia huic con-		Decurionum olim maior authoritas, quam conſulum hodie	
tribuant	eod.	3.8.10	
Decimarum exactio inter Ethnicos aliquando	eod. nu. 12	Decurionatus quid, & decurione qui, & quare inducti, &	
Decimarum pars episcopo debita hodie quare remaneat		decuria quid	18.13.2. & 4
apud curionem	15.24.5	ad Decurionatū quando quis non vocetur inuitus	18.12.10
Decimarum præſtatione, bona & opes crefcere inde: econ-		Dedecus peius dolore omni	36.6.1
trā, mala	2.22.3	Dedicare quid, & à quibus ædes ſacræ & votorum fiebat,	
Decimas ex quibus ſoluant Abbates, monachi, & alij 2.		& fit	15.29.8. & 10
24.6		Dedicare vn̄de dictum	47.2.1
Decimas non ſoluunt ex priuilegio Ciſtertienſes monachi,		Dedicatio quid fit Hebrais מִנְחָה Græcis <i>synaxis</i>	2.1.17
Templarj, & alij quidam eod. 7. Priuilegium illas non ſolu-		Dedititij liberti	14.7.8
endi à quo cōcedatur. eod. 8. Et illud amittitur ſolutione		<i>Defaillans auban & rievaban</i> à quo indicentur	19.18.11
vna	eod. 9	<i>Defaillans vrais</i> quos defectibus conſtituantur, & in cauſa	
Decimas Herculi ſoluentes, diuites fiebant	16.8.25	illa quomodo procedendum	48.3.18.10
Decimas laici quomodo poſſidere poſſunt	17.7.24	<i>Defaut</i> , quid	48.3.18
Decimas, omnes perſonæ ſine exceptione ſoluere debent 2.		ſe non Defendens in noui operis nunciatione, fit ex actore	
24.1. Illas ſoluere quomodo cogantur denegantes	eod. 2	reus	4.30.4
Decimas quis ſacerdotibus & quomodo inter Chriſtianos		non Defendens vaſſallus dominum conſilio vel auxilio, ſeu-	
diſtribuerit. 2.22.4. Eas etiam ſuorum deorum ſacerdoti-		do priuatur	6.19.19
bis ſoluiffe Gentiles, exemplis docetur	2.22.5	Defedere & tueri qui ſe nequit, poteſtate alterius eget 11.2.1	
ob Decimas non ſolutas, fames	31.23.3	Defenſiones exceptiones vocantur	21.17.17
Decimas impoſuit aliquando Bonifacius 8. vniuerſis eccle-		Defenſionibus pluribus & exceptionibus vti licet	21.17.6
ſiis Italia	2.20.7	Defenſores ciuitatis, & locorum duplices, ſine dignitate, &	
de Decimis ſoluendis leges francaicæ	2.22.7	cum eadem	18.18.1
Decimis præſcribendis quæ requiruntur in eccleſia	2.25.5	Defenſores vn̄de dicti. eod. 2. à quibus eligi debent. eod. 3.	
Decimatio hominum, pœna	31.37.4	eorum electio à quo confirmetur	eod. 4
Decimatus exercitus in pœnam ignauitæ	35.5.11	Defenſores quos habeant adminiſtros, & ſine iuſſu principis	
Decimati milites à Macrino, in ſeditione	35.6.5	non deponunt adminiſtrationem impunè	eod. 6
Decimati à Græcis, qui defeciſſent in partes Xerxi	35.5.26	Defenſorum temporalis adminiſtratio cum iudicandi pote-	
Decius contra Marcium duem quid dixerit	20.4.7	ſtate, & iuriſdictione	18.18.5
Decius Mundus qua arte potitus fit Paulina	36.11.11	Defenſores ciuitatum quando conſtituti	32.10.1
Decius prætor quare damnatus	38.3.19	Defenſorum munus	47.22.25
Decij duo ſe deuouerunt	24.10.4	Deferendo dominum, & conſilium detegēdo feudum amit-	
Declamatio in Tyrannum, cauſa ſupplicij Materno ſophiſtæ		rit vaſſallus	6.19.14
39.1.22		Deferre ne liceat ſine aduocato regio	32.4.10
Decoctor bonorum, infamis. 39.12.6. decoctores bonorum			
catamidiari debent	39.12		

Rerum & verborum Index.

Deficientium à regio imperio quæ pœna impoſita	47.40.16	Deliberandi ius intra annum tranſmittitur	26.15.2
Definitiuæ ſententia quid	50.1.5	Deliberandi iuris cauſæ impulſiue	46.2.1
Deſoratio virginis nuptæ, prima nocte lege Scotorum debe-		Deliberandi ius ſubrogatum in locum cretionum, & plenius	
bat regi. Sublata illa lex à Malcolino, & aureus nummus		illis	46.2.7
ſubrogatus pudicitia redemptæ.	9.2.25	Deliberandi tempus à quo petitur, & nunc à quo datum	45.2.8. & 9
Deformitas excuſauit à pœna Gallum	35.1.32	Deliberandi ius quando tranſmittatur ad hæredes hæredis	46.2.10
Deſoſio viuorum in pœnam	36.7.3	Deliberandi forma de adeunda hæreditate. eod. 11. quid pen-	
Deſuncti mortem non vindicans ſucceſſione eius priuatur		dente tempore fiat	eod.
17.9.3		Deliberandi ius cui concedatur	eod. 12
Deſunctum accusans de negotiatione illicita priuatur eius		Deliberandi extra tempus quando qui poſſit adire	46.2.23
ſucceſſione 46.9.3. vel alia iniuria afficiens non ſuccedit		Deliberandi ius à iure adeundi differt	46.2.24
ei	eod. 7	Deliberandi iuris rationes	46.2.28. & ſeq.
Deſunctorum debita quando, & quatenus hæredes ſoluunt		Deliberandi ſpatium cur detur hæredibus	8.3.4
31.18.8		Deliberare vn̄de dicatur, 46.2.3. per cretionem & ſine cre-	
Deſunctorum mors vindicanda, vt eis ſuccedere poſſimus		tionem	eod. 4
3.11.16		Deliberationis tempore creditores hæreditarij non poſſunt	
in Deſuncto, officioſos eſſe oportet	3.12.16	experiri	37.2.27
Degradatio quid, & quomodo differat à depoſitione	31.30.	Deliberationis induciæ quando in iudicio dandæ ſunt, & vbi	
1. & 8		38.8.6	
Degradatio pro quibus criminibus fieri poſſit	31.30.10	Delictum quid	30.11.2
Degradatio quibus fiat ſolēnibus 31.30.8. & qui poſſint de-		Delictum pro ſolutione, & quando	21.8.3
gradare, & qui intereſſe degradationi debeant	eod. 9	Delicti, & peccati diſtinctio	30.1.6
Deierare, ſeu iurare temerè, prohibitum	33.12.4	Delicti forum quod fit legitimum	49.1.9
Deieratio gentilium virorum & mulierum, quæ	33.12.14	Delicta quædam cur variant in pœna	39.1.1
Deioces primus rex Medorum	36.29.13. & lib. 47.20.11	Delictorum cauſa quæ	30.2.6
Deioces rex à Medis electus	18.4.1	Delictorum in repub. & morborum in corpore ſimilitudo, &	
<i>Delais ordin vives</i> coram quo deſiniuntur	48.8.4	varia ſpecies	30.11.1
Delata hæreditas quæ adiri poſſit, quæ dicitur	46.4.17	Delictorum qualitas & atrocitas diſtinguenda pro pœna	
Delatio quid	32.4.1	imponenda	30.8.2
Delatio ſeu nunciatio ob quas cauſas fiebat ſiſco	32.4.14	de Delictis arbitri non ſunt, & quare	47.39.9
Delationibus bonorum factis ſiſco, quale præmium conſtitu-		in Delictis euictio locum non habet, etiam ſi mandato alte-	
tum	32.4.15	rius delinquat	27.5.3
Delator exſtimatus, qui alieno nomine accuſat	32.4.10	Delictis ex quibus ipſo iure beneficij vacatio	17.17.7
Delator falſus criminis lege Cornelia de falſis tenetur 36.4.6		in Delictis quomodo obligamur, & cum lege contrahatur	
Delatores domeſtici & familiares quantopere exoſos leges		30.12	
habeant	6.19.14	in Delictis quando reſtituantur minores	13.4.5
Delatores quare curioſi dicti, & eorum officium	32.4.5	Delinſibus cur peſtis immiſſa ab Apolline	31.21.4
Delatores qua pœna affecti à Traiano	31.19.2	Delinquenti cauſam quæ dant, tollenda	34.12.4
Delatores reorum ambitus, impunitatem delictorum conſe-		Delinquenti occaſionem quæ dare poſſunt non conceduntur	
quebantur	36.29.27	20.8.9	
Delatorum falſo diuerſæ pœnæ diuerſorum	32.20.15	Delinquentium refugium olim ad aras	30.4.3
Delatoribus à quibus principibus præmia, & quæ conſtituta		Delinquentium bona in quibus caſibus conſiſcantur	3.7.1
32.4.8		Delinquere iubens quatenus ex mandato teneatur	30.2.11
Delatoribus grauiſſimæ pœnæ quæ, & quando, & à quibus		Delinquitur quatuor modis, re, verb. s. literis, conſenſu. 31.1.	
impoſitæ	32.4.9	14. & conciliatio reſponſi, vt videtur contrarij Caij Iuriſc.	
Delegandæ iuriſdictionis cauſæ & rationes	47.22.22	eod.	
Delegandi formula	47.22.12	Delinquent homines propoſito, impetu, caſu, quomodo	
Delegantur parlamenta interdum à principe in cauſis, alio-		30.2.2	
quin non ſuæ iuriſdictionis	47.27.19	Delphicum tribunal de quibus iudicabat	47.5.2
Delegare quis poſſit	47.22.10	Delphici ſacerdotes fortibus vtantur	34.3.1
Delegare cuiuslibet quæ iuriſdictionis ſunt, poſſe episcopum,		Delphinale parlamentum quando	47.27.12
non verò quæ ordinis, niſi episcopo	15.12.44	Delphinatus & Allobrogum principatus quando & qua	
Delegari quæ cauſa poſſint	47.22.8	conditione vn̄tus Gallicæ coronæ	18.2.21
Delegatus non exequitur ſententiam manu militari, ſed in-		Delphinus in Gallia quis	18.2.21
uocato auxilio ordinarij	47.22.16	Delphini, foetus maximè diligunt	36.24.22
Delegatus quando poſſit ſubdelegare	47.22.11	Delphini non niſi cum ſocia ſcæmina contentiunt	9.2.14
Delegati iudices à quibus dantur	47.2.4	Delphini dicti Allobrogum principes	18.2.21
Delegati poteſtas vn̄de metienda eſt	47.22.18	Delphis perpetuus ignis	15.39.11
Delegati poteſtas quibus modis finitur	eod. 19. & ſeq.	Delphos Apollini qui ex hoſtium manubiis quædam miſe-	
Delegati iudices qui	47.22.1. & 2	runt	20.4.8
Delegata iuriſdictione quæ	47.6.2	Delus, quod ærarium apud Athenienſes	23.3.18
Delegatio fit, aut per litis conteſtationem, aut per ſtipula-		Demaratus, vt nothus, à patre Ariſtone abdicatur	9.26.22
tionem	21.20.2	Demens monachus fieri non poteſt	15.14.23
Delegatio debitoris quid, & quomodo fiat	eod. 3	Dementis ſeu mente capti, & furioſi differentia	13.5.6
Delegatio quomodo efficax, & quomodo differat à nominis		Dementia num excuſet à pœna	33.1.13
venditione	eod. 6	Demetrius à tota Seplafia accuſatus apud conſules	25.14.7
Delegatio quomodo fieri poſſit	eod. 15	Demetrius Chomatenus Archiepiſcopus Bulgariae	9.11.18
Delegatio omnium cauſarum iure pontificio an fiat. 47.22.9		Demetrius Cynicus	1.8.3
Delegatio cui fieri poſſit. eod. 13. eius fines ſeruando, & effe-		Demetrius Cynicus in inſulam quare relegatus	45.6.17
ctus. eod. 15. poteſtas	eod.	Demetrius philoſophus relegatus	18.7.8
Delegationis mandatum ſtricti iuris, & non extenſitur re-		Demetrius Phalerei filio imperatū, vt honeſtius viueret	36.9.3
gulariter	47.22.20	Demetrio Athenis concubinatus prohibitus	10.1.4
Delegationis poteſtas extinguitur morte delegati vel dele-		Democratia quibus conſtet. 18.3.5. quid, & finis	eod. 6
gantis quomodo	eod. 21	Democratia, populi regnum	18.2.5
Deliberandi, aditionis cauſa, quando præſcribitur ius			
405.20			

Syntagmatis iuris vniuersi

Democratia pulchrum nomen, sed infelix exitus	47.15.25	Depositum quid eod. 2. diuisio eod. 3. res eod. 4. & 8. a seque-	eod. 4
Democritus pediculari morbo decessit	31.15.2	Depositum a quibus fieri potest eodem 9. & apud quos eod.	10
Democritus peregrinatus	31.6.3	Depositum & obfignatum & non obfignatum fit eod. 11. quid a	mutuo, locatione, & mandato differat eod. 16
de Demolendo nouum opus satisfatione data, an haeres cui		Depositum in quo loco faciendum, & vbi olim deponetur	23.3.18.19. & 32
nunciatum est, teneatur suis impensis opus demoliri, an		Depositum inficientes quam graue delictum, & poena diuina	23.4.5. apud Pyfidas eod. 6
tantum praestare patientiam	4.3.1.9	Depositum abnegare iniquius, quam mutuum	23.4.9
Demolitionis causa domum qui emit, duplum pretij em-		Depositum, & sequestrationis finalis causa	23.3.23
ptionis tenetur sisco deferre	3.17.6	Depositum actiones tres, directa, contraria, & vtilis 23.4.1. di-	recta pro quibus datur deponenti eod. 2. & cum ea datur
Demolitionis operis sumptus, aut patientiam demolienti,		ad exhibendum actio, & rei vindicatio eod. 3	
quis teneatur praestare nunciatione noui operis facta	4.30.1	Depositum directa actio in duplum, aut simplum, &c. quando	detur 23.4.10
Demonax philosophus a Luciano laudatus	20.3.2	Depositum in actionem quae veniunt, de vsuris, iuramento in li-	tem, & de dolo depositarij eod. 11. & 12. quibus detur actio
Demonstratio falsa quando non vitiat legatum vel fidei-		directa eod. 12	
commisum. 4.2.32. 53. a conditione quid differat eod.		Depositum contraria actio 23.4.13. vtilis eod. 14	
Demophilus poenitentem reuiciens reprehenditur	2.8.12	Depositum causa condemnatus, ciuili poena infamia 23.4.7	
Demophilus reprehensus, quod poenitentem reiecit 33.6.2		in Depositum in aedem sacram subreptis, committitur sacrile-	gium 33.14.8
Demosthenes venenum ferebat in annulo	36.18.15	Depositio quid 31.30.1. duplex, a gradu & ordine eod. 2	
Demosthenes ab officio desistens pecunia danatus	36.28.19	Depositio legitima debiti oblationem sequitur, & vbi fiat	26.23.5
Denariatus homo quis, & quis ei succedebat	45.16.2	Depositionis poena pro quibus criminibus imponenda 31.	30.4
Denariati hominis intestati cuius successio, & quis denaria-		Depugnantes in arena qui erant infames	48.16.3
tus homo	45.13.9	Deputati seu delegati ad comitia Syndici sunt	49.5.5
Denarij in aurificina pondus	36.2.10. & 13	Derbices & Massagetae seipfos deuorabant	36.24.29
de Denario numero	15.21.13	Dercyllides clasis Lacedaemoniorum praefectus	19.10.12
Denicales feriae, & quid in his prohibitum agere	2.16.24	Derelinquendo & dando res ruinas dominus, liberatur ab	omni damno dando & dato 4.25.16
an Denier douze, quae vsura	22.3.31	pro Derelicto quando quid habeatur	10.2.4
Denemvremment apres l'hommage, intra quod tempus de-		Derogatoria clausula in testamentis apposita, quid operetur	eod.
beat dari, &c. 6.15.14. & talis professio integra esse debet,		4.4.1.11. quomodo eidem derogeretur	
& quare fiat, & de commissio eius rei causa	eod. 15	Descendentes qui	9.9.14
Denominatio fit a praedominante	1.13.16	Descendentes praefertuntur in successione ascendentibus &	collateralibus 45.8.2
Dentes primi post septem annos cadunt	9.9.26	inter Descendentes & ascendentes prohibita nuptiae vsque	ad infinitum, in quo conueniunt ciuilia & pontificia iura
Dentium doloris excantatio	34.9.10	9.9.29	
Denuncians intra tres menses, no cogitur satisfationem ac-		Descendentium quam ascendentium potior causa in haere-	ditate 9.22.9
ceptare ab aduersario oblatam, si dicat se paratum intra		Descriptio vniuersi orbis cur, & quando ab Octauio impe-	rata 3.12.5
eos de iure suo docere: postea tamen cogitur	4.3.1.3	Descriptio orbis sub Octauio quae, & quando	46.5.5
Denunciator sine calumniae poena desistit ab accusatore	32.7.5	Deserta appellatio quando fiat	50.2.30. & 31
Denunciatio coniungendorum cur facienda in ecclesia 8.3.9		Desertionis crimen diuersum, & poenae	19.10.16. & 17
Denunciatio quando verbo fiat	4.29.2	Desertor quis	19.10.16
Denunciatio quae verbo fit, exiit possessione denunciantem,		S. Desiderius episcopus Lugdun. lapidatus	35.2.9
&c.	eod.	Desides a censoribus puniti	47.16.10
Denunciatio, vt cautio detur de damno infecto, praecedere		Designatorum consilium autoritas, & potestas 47.15.12.13.	& 14
debet missionem in possessionem, & quomodo, & quibus		Despondere & spondere quis in sponsalibus dicebatur 8.2.6	
facienda, &c.	4.26.11	Desponsatio quid	2.4.1.2
Deosculatur dominus vassallum, dum eius dominium recepit	2.15.7	Despotae Graecis qui	18.2.20
Deperdit & consumpta sine culpa haereditis ex haereditate,		Desstitisse ab accusatione quis, & quando dicatur	32.22.2
non imputatur in quartam Falcidiam, vel Trebellianicam	42.3.1.3	Deterioratio rei in iudicium communi diuid. venit	5.3.17
Deponendi forma simplex, vel composita	23.3.16	Detonsio capilli, luctus tempore, item & submissio, quare	16.1.20
Deponi quae res possunt	23.3.8	Detonsionis causae	eod. 19
Deponi num possit ab officio vel ordine per episcopum,		Detractio vitanda	38.5.3
qui beneficium habuit, vel ordinem a Summo pontifice	31.30.7	Deunx quid	62.36.1
Deponuntur a dignitate inutiles in ea existentes	31.30.3	Deunces vsurae quae	22.3.43
Deportatus an possit testari	42.8.17	Deuoluta per negligentiam ordinariorum collatio ad sum-	um Pontif. redit ad ordinarium post mensem 17.9.24
Deportati iure ciuili pro mortuis habentur	26.17.5	Deuolutio quid	17.9.2
Deportati institui haeredes non possunt	42.35.18	Deuolutio iuris ab eo, qui habet in alium, fit per donatio-	nem haereditatis viuientis, non obtemperando voluntati
Deportati non testantur	42.8.10	defuncti, non vindicando mortem defuncti, non petendo	haereditatem suo tempore, &c. eod. 3
Deportatorum conditio	31.6.13	Deuolutio potestatis conferendi vel eligendi, duplici causa	17.9.4
Deportatis, banniti cessio bonorum denegatur	22.9.17		
Deportatis non potest legari	42.33.4		
Deportatio quid	31.6.7. & 13		
Deportatio successit in locum interdictionis aquae & ignis,			
quare	31.8.8		
Deportatio hodie in ignis & aquae interdictione locum suc-			
cessit	1.6.5		
Deportatio, in locum aquae & ignis interdictionis	36.27.1		
Deportationis poena post mortem manet	31.8.8		
Deposita pecuniae debitorum periculi ad quem pertineat	26.23.6		
Depositarius de dolo, non de culpa tenetur	23.3.17		
Depositarij num priuilegiati in repetenda pecunia praefe-			
rantur	23.11.12		
Depositarij qualis perfidia	23.4.4		
Depositus omnis non datur ecclesiae seculari	31.30.6		
Depositum re contrahitur 23.3.1. idem cum commendato	eod.		

Deuo

Rerum & verborum Index.

Deuolutio fit ad proximum superiorem electione facta indi-	eod. 5	Dictator a quo diceretur 47.17.10. qua forma eod. 11. ex qui-	bus eod. 14. quando, & quarum rerum causa crearetur eod.
gni	eod. 5	14.15. & seq.	
Deuolutio in causa graduatorum eod. 7. eius iure impetratio	17.9.8	Dictatura vsurpara initium imperij fuit	47.20.1
ob incapacitatem prouisi, odiosa	17.9.8	Dictaturae initium	47.17.1. & 2
Deuolutio ob negligentiam conferendi 17.9.9. & talis deuo-		Dictaturae tempus quandiu durauit eod. 12. & 15. & quando	sublata eod. 13. eamque recusat Octavianus eod.
lutio, vt & ob electum indignum, statuta in 4. synodo La-		Dictum omne, pactum non est, & ad quid referatur	21.2.7
teranenfi	eod. 14	Didius Iulianus sacrificijs vsus carnis humanae	34.15.5
Deuolutio ad quem fiat	17.9.38. & 40	Didij Iuliani nundinale imperium	18.1.3
Deuolutio electionis episcopi ad quem fiat eod. 41. a vicario		Dido regina iudicauit in folio Tribunali	47.11.6
episcopi item ad quem fiat eod. 42. ab exemptis episcopis	eod. 43	Dies quando dicitur cedere, aut venire	42.33.10
item	eod. 43	Dies qui lucis dicitur, & qui artificialis & naturalis	42.32.50
Deuoluntum ex negligentia ratio	17.9.26	Diei & horae expressio, in libello accusationis, in quibus non	exigatur 30.7.7
Deuotentes seipso pro salute populi	24.10.4	Die vno conferuntur duo sacri ordines	16.11.4
Deus est spiritus	33.12.6	Dies qui statim & definiti ad consecrandas virgines moniales	15.17.12
Deus solus adorandus	34.8.5	Dies fasti seu iuridici, & nefasti qui	49.2.10
Deus cur bonos castiget, malos autem prospere viuere per-		Dierum diuisio in festos, profestos, & intercosos	2.16.2
mittat	31.4.4	Dierum & temporum electio, non omnis reicienda	34.3.24
Deus dicitur zelotes	31.4.4	de Dierum & temporum obseruatione vbi tractatum fit	34.4.2
Deus quomodo res mutet & tollat	2.8.2	Dieta vulgaris, & legalis, quid	4.24.5
Deus solus nouit corda hominum	30.2.7	Dietarij, qui	37.14.5
Deus solus rex regum	18.2.6	Dietes vnde dicuntur	47.39.34
Dei ira & vindicta lento gradu procedit	33.6.9	Differantur nuptiae qua de causa	8.3.1. & seq.
Dei quae sunt, ab hominibus dari perniciosum	15.3.18	Digitus medicinalis cur annulo insigniatur	8.7.10
Dei cultus anima inditus natura dictante 16.8.1. & Deo om-		Digiti pollicis abscissio, in poenam	35.1.35
ni tempore ab omnibus sacrificatum	eod. 3	Digitorum nomina instar amuleti, contra maleficia	34.22.22
Dei dicti filij, regeneratione Baptismatis	10.5.7	Dignitas accusatoris facit illegitimum accusatorem	32.15.1
Dei nomen quatuor literarum	56.8.26	Dignitas ecclesiastica & alia quid	17.3.17
Dei praepcepta non possunt per hominum leges violari	41.15.1	Dignitas perpetua ducatum, prouinciarum, & vicariatus,	licet administrationes non essent perpetuae
Deo potius obediendum, quam hominibus	6.20.11	36.25.6	
Deo seruire, regnare est	16.1.12	Dignitatis non voluptatis, nomen vxoris est	8.1.27
Deum & dominum se appellari voluit Domitianus	14.1.4	Dignitatis causa a patre pro filio impensa, num conferantur	46.8.8
Deos adorabat Romani ante initium pugnae	19.10.9	Dignitatem alterius vsurpare, mendacium factum est	39.15.3
Deuterius episcopus baptizando Barbam quendam, sic di-		Dignitatem sibi falso vsurpans, qua poena puniatur	36.4.6
ctum, aqua euauit	2.4.9	Dignitate diuisus populus a Romulo	18.3.3
Dextans quid	42.34.1	in Dignitate positi peccantes cur maiori poena afficienda	30.5.3
Dextantes vsurae quae	22.3.42	Dignitates & magistratus desiderari vel ambi non debent	36.29.2
Diabolus etiam audiendus in sua defensione	48.2.28	Dignitates perpetuae hodie, non temporales	9.12.14
Diaconatus num ordo ecclesiasticus	16.7.9	Dignitates vestiri discernere voluerunt Romani	9.19.23
Diacones, quales esse oportet, ex D. Paulo	2.2.8	Dilatio quid 48.8.1. eius species	eod. 3
Diaconus quis maior & minor sacerdote 16.7.4. eius offi-		Dilatio prorogata & noua quomodo differant, & quid fit	prorogatio 48.8.11
cium, quod	eod. 7	Dilatio data a iudice litigantibus quando possit per illum	reuocari 48.8.12
Diaconi episcopi eod. 3. eorum institutionis causa, & munus	16.7.2	Dilatio ciuili, & necessaria	eod. 16
Diaconi in ecclesia Dei, in locum Leuitarum	16.7.5	Dilatio ad cuius vtilitatem pertinet eod. 18. finis dilatio-	num 19. rationes 20
Diaconi retrahi possunt ad ecclesias, in quibus ordinati		Dilatio debitoribus ad soluendum danda	21.18.32
sunt, nec ordinari debent, nisi certis ecclesijs	eod. 6	Dilatio peremptoria alicui ex litigantibus data	48.3.27
Diaconorum & presbyterorum aetas quae	eod. 11	Dilatio quibus danda	8.3.8
Diaconi nomen quid significat, & qui diaconi	15.20.1	Dilatio vltra marina, nouem mensum tantum.	40.5.20
Diaconi sacri, & seculares	eod. 2	Dilationis biennalis, vel quinquennalis moratoriae causae	22.17.7
Diaconi 7. electi tempore Apostolorum	17.12.28	Dilationes iudiciales, extraiudiciales, & conuentionales	quae, & quotuplices 48.8.3. dantur secundum res de qui-
Diaconissa, & eius aetas. 16.7.10. officium	eod. 12	bus agitur eod. 4. & quae consideranda in illis praefigendis.	eod. & 5
Diaconissa castitatem promittunt	eod. 13	Dilationes legales num iudex breuiare possit	48.8.5. & 17
Diademati regio annexa alienari non possunt a rege in pro-		Dilationes plures in iudicio quando dentur	eod. 7
prietate	45.8.7	Dilationes quot a iudice danda sunt 48.8.10. earum spatia	continua, nec interpellata feriis
Diadematis vnita a regibus Gallorum quae	6.6.21	48.8.14. & a quibus iudiciales	eod. & 15
Diadumenus Macrini filius	18.6.13	Dilationes qua forma danda	40.8.17
Diagoras Teleclides Plagij librorum accusatus	26.31.13	Dilationes obtemperandi rei iudicatae	50.1.28
Diagoras quis apud Demosthenem, & quare ita arbiter dicitur	47.39.34	Dilationes quae ciuilibus, & quae criminalibus negotijs dan-	tur
47.39.34		32.25.5	
Diagoras iudices	47.22.3	Dilationes quot danda in iudicio possessionis beneficiorum	
Dialectici qui immunes a muneribus	18.10.2		
Diales sacrificuli	16.8.29. & 38		
Diamartyria in iudicio quid	48.4.4		
Diana Scytica vt culta	31.11.4		
Diana vbi strangulata a pueris	30.5.7		
Diana Ephesine sacerdotes eunuchi, & vt dicti	7.2.23		
Diana nomen, quid significet	47.2.4		
Dictator Romanorum	18.2.9		
Dictator magister populi	18.4.1. & lib. 19. 18.2		
Dictator, monarcha dicitur 47.17.2. quare dictator, & quis fit	eod. 3		
Dictator a collega vel principe, no a populo creabatur eod. 3			
Dictator vnus tantum fiebat, & quando duo	eod. 4		
Dictator erat sui arbitrij	47.17.8		
Dictator equo non utebatur eod. 9. ei quae decant insignium			
regum	eod.		

17.10.6			
Dilatatoriae solutionis, & iudicij quæ exceptiones	21.17.12	& 4. fit cum autoritate superioris	eod.7
Diligentia, negligentiaque gradus	21.11.3	Dispensationis iuramenti finis	50.12.13
ante Diluuium nullus vñs carniū hominibus erat	15.15.12	ex Dispensatione sum. Pontif. nuptiæ possunt licite contrahi	
Dimissoria literæ, quid, & à quibus concedantur pro ordinibus	16.9.3	inter gradus prohibitos 9.11.23. num autem ille in omni gradu dispensat. eo. & dispensatio quid efficiat	eod.
Dimissoria dictæ literæ commendatitiæ epif.	15.12.33	si res displiceat, fit inempta, tale pactum validum	25.17.13
Dimissoria literæ ad ordines, à quibus ex priuilegio conceduntur	40.2.19	Dispofitio legis quomodo fortior dispositione hominis	42.1.14
Dimittere proprias ecclesias diaconi non possunt	16.7.9	Dispofitio rerum suarum quare cuique libera	21.11.1
Dinocrates architectus nobilissimus	15.6.2	Dispucare de quibus prohibitum	2.2.6
Dinumerationis in defectum num dominus faciat fructus suos rei feudalis	6.15.16	Disputari non debet de fide catholica publice	33.9.4
Diocletianus inter scriptos in albo decurionum, patrem, non habenti liberos, præferri voluit	9.6.38	Dissectio corporum debitorum olim ob fidem ab illis violatam, statuta in pœnam	11.8.5
Diocus Montiacus ecclesiasticorum fundorum inuafor	2.28.2	Dissenfio vitatur emptio	25.15.3
Diodorus & Flauianus psalmos Dauidicos psallere docuerunt	15.22.12	Differendi rationem qui tantum coluerint	18.7.2
Diodorus Siculus orbem peragravit	31.6.3	Disfolui illud absolute dici non potest, quod non erat plene coniunctum	9.12.6
Dioceses episcopales quales, & vnde	15.12.3	Dissolui res eodem modo quo ligata sunt	6.19.1
Dioceses quando episcopatus factæ	eod.4	Distractus, & contractus similitudo	31.18.20
Diogenes Cynicus adulterator monetæ	36.2.35	Distributio bonorum, pro domus cessionis bonorum	22.11.1
Diognetes Milesiorum dux	33.21.9	Distributionis bonorum, & dationis in solutum, & cessionis differentia	eod.2
Diomedes & Vlyffis Troianis exhibitum solenne iuramentum	50.8.3	Distributiones quotidianæ, manualia dicuntur præsentibus debita	15.23.24
d. Dionysius Areopagita obiurgat Demophilum, quod pœnitentem reiecerit	2.8.12	Ditatis subitè vectigal impostum	3.11.1
Dionysius gladium vagina raptum familiaris capiti cur imminere iusserit	6.20.14	Ditiores quam sint se arbitrantur homines	49.2.30
Dionysius Pont. Max. circa ann. 266	2.22.4	Diu verbum vsque ad quod tempus extendatur	24.5.5
Dionysius Siciliæ tyrannus iunior, Corinthius priuatus factus suafu Timoleonis	6.20.4	Diu, verbum, pro decennio interpretatur	11.10.11
d. Dionysius patronus apud Deum Dagoberti regis Galliarum	33.16.17	Diuertendi inter absentes formula	9.15.12
Dionysius sum. Pontif. sacerdotia inter Christianos per vniuersum orbem distribuit	16.8.33	Diuertendi causæ legitimæ iuris ciuilibus & diuini	eod.21
Dionysius tyrannus à Siciliæ regno expulsus	6.20.4	Diuitis & Lazari parabola quid denotet	31.4.4
Dionysius tyrannus Platonem vendi iuber	18.7.6	Diuites ambitiosi & ideo pulsati à rebus publicis	35.6.15
Dionysius Hammonis filius Regam & Camefenum regno paterno expulit	10.6.29	Diuitibus exactum quod pauperes ex tributo deberent	22.10.4
Dionysius Alexandria episcopus, & Arrius de religione altercant	33.9.12	Diuidendi modus quis	5.3.21
Dioscori schisma contra Sozimum. 2. Pontif. Sum.	15.3.1	Diuidi res cur necessarium fuerit	1.14.11
Diotrepe peregrinos fratres suscipere prohibebat	15.28.36	Diuidua natura, & re, quæ sint	7.3.4
Dipsa anus venefica	34.13.7	Diuidua & indiuidua obligatione quæ	eod.10
Directa actio commodati quid petat 23.1.13. ex quibus causis detur commodatio	eod.14	Diuiduum quid	5.3.1
Directa actio tutelæ, contraria, & utilis	13.10.5	Diuiduum solutione quid	eod.11
Directa substitutio quæ 42.11.2. quando obliquetur facta in codicillis eo. 3. & quando in codicillis directa remanet 3. casus	eod.4	Diuidi nequit ius aquæ ducendæ, vt nec itineris: at potest aqua & vñs diuidi	4.15.18
Directa verba quæ essent ciuilia, & non ciuilia	eod.5	Diuidantur indiuisibilia intellectu, doctrina, & causa	5.3.9
Directa verba non obliquantur communi iure, & quando obliquantur in testamentis 42.22.11. vide, & c. 26. num. 4.	34.8.4	Diuinandi variæ species	34.35.6. & 7
Directæ actiones vt contrariis oppositæ, quid 21.8.16. & directæ vtilibus oppositæ, quid item	eod.17	Diuinatio seu prædictio venturorum incerta est vel misera, vel nihil prodest	34.1.2.3
Directarij fures qui, & pœna	37.14.4. & 6	Diuinationem profitentium curiosa mendicitas & finis perfimus	34.7.4
Dirimachij mors	39.5.31	Diuinationis species	34.6.2
Discerptio in diuersas partes, supplicium	37.9.13	Diuinationis duæ causæ, ars & furor	34.3.4
Discerptio membrorum in pœnam	31.27.3	Diuinationis & prophetiæ differentia	18.6.15
Discipuli prophetarum, filij dicti	10.5.4	Diuinationes & fortilegia non puniuntur ab inquisitore hæreticorum, sed à iudicibus secularibus	33.7.6
Disiuncti qui	46.10.1	Diuinationes interdum permittit Deus veras, vt tentet suos	34.8.4
Disiuncti qui	eod.8	Diuinus quis	34.3.3
Disiuncti num vtantur iure accrescendi	eod.12	Diuinum officium, seu horas canonicas non dicens beneficiarius, an teneatur ad restitutionem fructuum ex beneficio perceptorum	17.2.11
Disiunctiua vel alternatiua dictio posita inter personas, quando resoluitur vel non in coniunctiuam	42.28.38	Diuinum iudicium quid	47.4.2
Disiunctiuæ quando dicatur facta vulgaris substitutio	42.17.15	Diuini furoris breuis annotatio, & diuisio Ethnicorum	13.5.34
Dispensatio illegitima ad beneficia à quo fieri debet	17.6.35	Diuini iuris res	1.14.1
Dispensatio natalium ad sacros ordines non porrigitur ad beneficia eo. 36. & dispensationes ad beneficia à casu in casum similem, vel maiorem non producuntur	eod.	Diuinæ pœnæ quæ, & quod fera numinis vindicta	31.4.2
Dispensatio per simplicem signaturam ad pluralitatem beneficiorum	17.6.13	Diuinæ res & sacræ vendi non possunt	25.7.3
Dispensatio iuramenti quid 50.12.2. & de quibus fiat	eod.3.	Diuini gentilium eximij	18.6.12.13.14
		Diuini, & qui eos consulunt, idololatræ seu impostores	34.7.7. impostores eod.8
		Diuinorum iudicia & accusationes non probant, sed puniuntur	48.12.9
		Diuinorum pœna per totum c.	14.11.34
		Diuina violantes mysteria, capite damnati	2.16.22
		Diuinos consuluisse, in quibus capitale	34.14.13
		Diuini ideo credendum non est, quod aliquando verum dicant: & quare	34.8.1
		Diuionense parlamentum	47.27.15
		Diui	

Diuisio bonorum facta inter liberos à patre quomodo rata habetur	41.6.8	Dodrantes vñs quæ	22.3.41
Diuisio vicem actionis obtinet	5.3.28.3	Doech Idumæus Saulis seruus	31.3.3
Diuisio modi vel ex consensu partium, vel defuncti, vel iudicis seu arbitri autoritate, & quæ obseruanda in postremis duobus	5.4.8	Dolabella quæsturam vendi voluit	36.29.6
Diuisio à parentibus inter liberos facta, sequenda in diuisis, & in non diuisis post diuisionem quæsitis. 5.4.9. Et in diuidenda hereditate iudicis partes	10. & 12	Dolus re ipsa quid 21.13.3. de eius dictione & quid in genere eod.1. & lib. 25.2.4.3	
in Diuisione penes quem instrumenta communia remanere debent eod. 13. Et in diuisione per additionem quando caueatur de euictione eod. 14. de diuisione facienda per fortem 15. de consuetudine quod maior seu prouocans ad diuisionem diuidat, & minor eligat. eod. 17. Melior formula diuidendi, ex arbitri vel iudicis petitione eod. 18. alia tamen explicatur de forma diuidendi & colligendi sententia	num. 19	Dolus diuiditur in bonum & malum, & quid vterque 21.13.2. & 4	
Diuisiois tutela & curæ beneficium quale, & quando detur tutoribus & curatoribus 13.10.13. item magistratibus qui hos dederunt, an competat	eod.3.2	Dolus bonæ fidei contrarius, & crimen habet	eod.5
ad Diuisionem prouocare non possunt, minor, maritus in re dotali, ecclesia: ab alio tamen ad eam vocari possunt 5.3.19		Dolus dolo quomodo, & quando compenferetur	eod.13
Diuisionem rerum communium qui petere nõ possint 5.3.19 ex Diuisione iure successione an debeatur à singulis hominum	6.11.15	Dolus admiffus quomodo emendetur per actionem & exceptionem	eod.14
in Diuisione rerum locus non est iuri retractus 26.10.1. & ad iudicium in diuisione facta similis emptioni, verum alia ab emptione	eod.2	de Dolo actio quare non datur, nisi ex magna causa 21.13.6. & dolum subesse quæ præsumant	eod.7
Diuisum feudum vel ruptum, quid	6.15.12	de actione Dolo, & pro quibus detur eo. 8. & rationes actionis cum de dolo agatur	eod.9
Diuisæ res quando censentur, & quomodo vsucapiuntur 40.2.8		in Dolo quomodo res considerandæ 21.13.10. personæ item eo. 11. negotia	eod.12
Diuisarum rerum incommoditas	6.6.9. & 21	Dolus consilio officit arbitrorum sententiæ 47.39.28. & num idem in dolo re ipsa commisso	eod.29
Diuortium iure diuino nec pontificio nunquam approbatum, sed prohibitum	9.16.2	Dolus in transactione dupliciter consideratur	28.3.5
Diuortium apud Moscouitas excommunicatione prohibitum eod.6		Dolus tantum, non culpa in precario præstatur	23.2.14
Diuortium in thoro non fit, etiam inter coniuges adulteros eod.9		Dolus vel deceptio, aduersarius voluntati	21.2.5
Diuortium ob hæresim & infidelitatem	9.16.10	Doli & culpæ latæ distinctio	211.4
Diuortium soluit matrimonium, & vnde dicatur	9.15.9	de Dolo quando fiat iudicium	21.5.14
Diuortium quomodo testato fiebat coram septem testibus 9.15.11		de Dolo vt quis non teneatur, directè fieri non potest 21.2.12	
Diuortium iure ciuili quatuor modis inter viuentes coniuges fiebat	9.15.16	Dominandi ius in seruos quibus rationibus probet Aristoteles	11.11.5
Diuortium ex consensu quomodo fieret, & ex placito, & sublatum	eod.17	Dominatio multorum reipub. damnosa	6.6.19
Diuortium ob causam rationabilem, bona gratia	eod.19	Dominatio & seruitus in liberis personis potestas dicitur	11.1.18
Diuortium sine causa rationabili, in quo punitum	eod.20	Dominica potestas ius necis habebat & vitæ in seruos 14.4.1	
Diuortium quis primus Romæ fecerit	9.15.15	Dominica potestas visa tyrannica	14.1.12
Diuortium & separatio thori ratione adulterij	eod.26	Dominicum templum Hierosolymis	15.33.5
Diuortij faciendi Platonis lex & formula	9.15.23	Dominicæ res quæ	14.1.16
Diuortij causa Persis, vxorem non facere iussa mariti eod.24		Dominium à deo non à domo dictum	1.12.2
Diuortij etiam causa, mores vxoris marito displicuisse 9.15.25		Dominium cœpit à possessione	1.3.1
		Dominium num vsucapione amittatur, & quaeratur 40.1.7. & num directum	eod.8
Diuortij iuris ciuilibus causa sublata	9.16.16	Dominium in plenum, & non plenum partitum, & quid fit vtrumque	1.12.5
in Diuortio clauis adimebantur, & reddebantur	9.15.14	Dominium directum & vtile, quid	1.12.7
Diuortio facto propter adulterium, separato thoro, alteri etiam innocens non potest nubere: & ibi rationes ab autoritate, quia relicta nubens moechatur, quia reconciliari potest	9.16.3	Dominium fictum esse	1.12.8
Diuortio facto ob fornicationem, separatos non posse alij nubere probatio à sacris patribus	eod.4	Dominium quando transferat emptio	25.12.6
Diurnæ aquæ vnde sic dictæ	4.15.19	Dominij finitio	1.12.3
Diuina possessio, diuurnum silentium quid	40.5.33	Dominij ius datur per missionem in possessionem ex 2. decreto	4.26.15
Do vt des, contractus actiones	28.4.2. & 3	Dominij, proprietatis, & possessionis prænotio necessaria acquisitioni rerum	1.12.1
Do vt facias, contractus innominatus, quos contractus continentur	28.4.1	Dominij translatio quot modis fit	20.10.9
Doctoratus impensa num imputentur in legitimam filij	44.5.45	Dominia rerum in incerto esse non debent	46.2.31
Doctores & licentiatos facere possunt ex priuilegio aduocati consistoriales Romani	49.6.10	Dominia rerum tribus primùm post diuisionem translata, permutatione, donatione, successione	28.15.2
Doctorem existente varia in consiliis & lectura sententia, quid potius sequendum	47.7.11	Dominia vxor dicta à viro	11.3.3. & cur eod.
Documenta hereditaria apud quem esse debeant	34.5.4	Dominus quis dicatur, & vnde	1.12.3
Dodrans quid	42.3.4.1	Dominus debet vassallo eadem quæ mutuo ei debet vassallus 6.20.1. Et eadem feloniam qua vassallus priuatur feudo, & redit ad dominum, eadem priuatur dominus proprietate, quæ peruenit ad vassallum	eod.2

Syntagmatis iuris vniuersi

tum, si dominus retinere noluerit, & si non pro se dominus, sed pro alio velit retrahere	eod. 5
Dominus ecclesiasticus, praelationis iure non vitur in fundo ecclesie	6.16.6
Dominus vir dictus ab vxore	11.4.7
Domini erga vassallum ingratitude est	6.14.19.4
Domini ob inficiationem commissum in Gallia	2.6.6.4
Dominum non defendens vassallus consilio, vel auxilio, feudo priuatur	6.19.10
inter Dominum, & vassallos quomodo controuersia, & coram quibus iudicibus terminanda	6.22.8
ad Dominum feudo redeunte post mortem vassalli, quomodo fructus inter eum & heredes diuidendi eod. 11. Et repetito feudo à domino, heredes mortui repetunt ab eo meliorationes eod. 10. ex quibus autem causis ille agat ratione feudi contra vassallum	6.22.12
Dominum prohibere re sua vti, iniuria est realis vindicat. 38. 3.30	
Domino occiso qui serui torquendi sint	36.21.22
Domini agere possunt pro seruis, & illos defendere, quare	32.24.19
Domini olim dicti omnes patresfa. & serui familiares, quare	14.1.12
Domini appellacionem recusauit Octavius, & Tyberius. eod. 13. Domitianus contra admisit	eod. 14
Domini nomen proprium est soli Deo, quare	eod. 15
Domini imperatores dicti	eod. 16
Dominis olim libera in seruos vitæ & necis potestas	14.1.17
Dominorum locorum iurisdictionalium clientes qui hodie dici possunt	14.10.5
D. Dominicus monasteria prædicandi causa instituit	15.16.3
Domitius Nero à Claudio Cæsar. vitrico adoptatur	9.26.32
Domitianus Corneliam virginem defodi iubet	32.19.4
Domitianus ius admittit meretricibus acceptandi legata & hereditates	10.2.28
Domitianus odiosus, quod voluerit se dominum & Deum appellari	14.1.14
Domitianus hereditates patrum, quibus filij, repudiavit delatas	42.35.2
Domitianus quâs sibi hæreditates delatas repudiavit	3.12.2
Domitiani factum de monumento filij	33.15.9
Domitiani imagines, & tituli erasi	31.37.3
Domitiani tempore plures philosophi occisi	18.7.8
Domitiani tyranni mors præuisa, & lanatus à canibus	18. 6.12
Domitiani Cæsa. vitia, & mors	18.1.8
Domanium ex duabus causis infundatur, pariagij & necessitatis belli	6.6.26
Domanium Canonis nomine significatur	3.5.1
Domanij quæ esse dicantur	6.6.21
Domanij res, interdum viris eximij à rege in feudum rectè data	6.6.25
Domanij res regni Gallie, inalienabiles	6.6.17. & 19
Domanij regis ius, impræscriptibile	40.2.5
Domus tacite obligata pro pretio refectionis eiusdem	23.8.3
Domesticus testis quando probat cum alio, omni exceptione maiore	48.13.17. & 19
Domesticus in domesticum quando testis idoneus	eod. 23
Domestici aulæ sunt pedites. Procopio focij, Romanis domesticis equites, & equites dicuntur & protectores quia eis imperat primicerius	6.8.20
Domestici testes quomodo non probent. 48.13.11. domesticis qui dicantur	eod.
Domestica domesticis testibus probari possunt, & vitæ innocentia	48.13.22. & 23
Domestica leuia delicta quare publicè non vindicantur. 37. 12.2. alia cur grauius puniantur domestica	eod. num. 3
Domesticorum comes dictus Marecallus aulæ	6.8.19
Domicilium citationis faciendæ causa, quale legitimum dicatur	48.2.18
Domicilium decennio queritur	40.5.27
Domicilium eligere debent, vocati in curra vbi vocantur	48.3.3
Domicilium principale alicuius dupliciter dicitur	31.8.7
Domicilium beneficiati, est beneficii locus	31.8.7
Domicilium vbi quis habere dicatur	18. 13. 19. & 21. eius
transferendi libertas quando	eod. 22
Domicilium in diuersis locis quando quis habere dicatur	eod. 23
Domicilium vbi habet miles	18.13.24
Domicilium vxoris, sponsæ, & viduæ vbi sit	eod. 25
Domicilium vbi habere dicatur relegatus	18.13.26
Domicilij iudex quando aditundus	49.1.5
Domicilij sine cautione, licitationum auctiones non admittuntur	23.6.18
Domus vnde	1.12.2
Domus à laruis vel strigibus agitata, an renunciari possit à conductore sine mercede	27.1.26
Domus exalceati quid	9.1.21
Domus exalceati quæ diceretur	45.13.2
Domus propria interdum loco carceris datur	31.33.2
Domus destruenda feditioforum	35.6.17
Domus ob crimen graue complanata	35.1.9. & 10
Domus vnicuique tutissimum refugium	6.19.13
Domus qui olim mortuos sepelirent	33.23.3
Domum absentis debitoris signare propria autoritate, iniuria est	38.3.30
Domum alicuius quando licebat ingredi, furti querendi causa 37.1.19. & quando nuuc	eod. 20
Domum alterius nemo ingredi debet, priusquam clamet	35.21.21
Domum iudicis ingredi corrupendi eius causa, ambitus legis est	36.29.23
Domum vel locum fornicare volentibus, ac colloquium præbere, poenam lenocinij & adulterij habet	36.12.6
Domo concludere hominem liberum, poenam plagarij habet	36.31.4. & 12
Domo extrahere dominum inuitum, vel inuito eo ingredi, iniuria realis est, & repelli potest ingrediens	38.3.25
Domus Antiphonis, Archeptolemonis, & Onomacris solo æquata	35.5.28
Domus emi non possunt, vt destruantur impunè	3.7.5
Domus non demolienda, aliter faciens duplum pretij emptionis fisco tenetur deferre	3.17.6
Domus Romæ primum vnius contignationis, postea plurimum	4.7.9
Domorum altitudinis modus quando, & qualis præscriptus	4.7.10
Domorum proiecta in vias publicas deiici, quando statutum fuit	4.12.7
Domibus coniuncta legari nequeunt	42.3.26
Domos curiales in ciuitatibus qui habent, tenentur reparare & nouas construere	18.14.8
Donandi formulæ in iure ciuili	28.7.1.2
Donans omnia bona sua post mortem suam, videtur retinuisse vsum fructum	41.5.13
Donans qua actione, & pro quibus agit contra eum, cui dedit	28.35.6
Donantes domini esse debent rerum donatarum	28.9.1
Donare non possunt iudicibus litigantes, nec ob iudicandum nec aliis ob magistratum consequendum	28.12.2
Donare quæ personæ causa mortis, & quibus possunt	28.14.4
Donare quæ personæ non possunt, & quæ non	28.9.1
Donare possunt mutus, surdus, senex &c. eod. 4. per se, per alios, per epistolam, per nuncium, &c.	eod. 5
Donare sibi nemo potest	eod. 8
Donari quibus personis possit	28.9.6
Donari causa mortis à patre potest filie dotare, à successione per statutum exclusæ	
Donari possunt res, quarum dominia transferri possunt, non alia	28.8.1
Donari possunt iura certò aduentura	eod. 3
Dona quæ potest accipere magistratus impunè	36.28.1
Donatarius quomodo agat, & pro quibus in donantem	28. 15.4
Donatio à la pareille, Longobardis Lannechild	28.13.31
Donatio ante vel propter nuptias quæ sit	8.7.16
Donatio ante nuptias quare ita dicatur	eod. 18
Donatio ante nuptias tempore coniugij hodie fieri potest, non contra	eod. 19
Donatio propter nuptias quid ab sponsalitia largitate differat	8.7.17
Dona	eod. 22

Rerum & verborum Index.

Donatio propter nuptias ab æqualitate dotis sustinetur eod. 22. Et in casu restitutionis dotis in dotis solutionem venit eod. 23	
Donatio propter nuptias an hypothecam habeat potiore, qualem dos	eod.
Donatio propter nuptias non semper æqualis doti fuit, & quando eod. 26. Et eius æqualitas quare hodie non desideratur cum dote	eod. 27
Donatio causa mortis quomodo fit 41.2.1. quid eod. 2. quomodo legato conueniat eod. 4. & 5. reuocatur ante mortem eod. 5. præmortente donatario	eod. 6
Donatio causa mortis quomodo differat à donatione inter viuos 41.2.8. quando æquiparetur vltimæ voluntati eod. 9	
Donatio causa mortis, si fiat coniuncta personæ, sit irreuocabilis	41.6.10
Donatio consensu & dantis & accipientis perficitur, inter presentes & absentes 28.13.1. quibus verbis eo. Et ex conuentione legem accipiunt, & quæ pacta eis apponi soleant	eod. 2
Donatio contractus dicitur nominatus	6.14.4
Donatio ex quibus causis ingratitude reuoc. possit	44.3.9
Donatio facta filio in quibus casibus statim valeat	46.8.12
Donatio in fauorem matrimonij facta filio confertur eod. 12	
Donatio causa mortis cur non conferatur	eod. 16
Donatio facta medico num valeat	18.25.5
Donatio facta vxori non venit in restitutionem fideicommissi ei iniuncti à marito	42.29.22
Donatio fuit primus modus contrahendi	21.1.4
Donatio filijfamil. facta iuramento confirmatur, si insinuata pendente vita patris	28.11.4
Donatio inter coniuges num iuramento firmetur	28.11.5
Donatio inter anomalos contractus	28.7.1
Donatio etiam hodie nudo pacto fit, validè olim minimè	eod. 2
Donatio quid eod. 5. eius nomen vnde declinatum eod. 3. diuisio in propriè liberalitatis puram, & impropiè donationem	eod. 6
Donatio alia inter viuos, & modi varij quibus concipiatur eod. 9. pura non pura, conditionalis, & cum modo	eod.
Donatio propter nuptias quæ, & an, & quando reuocabilis: & de differentia cum sponsalitia largitate	eod. 11
Donatio inter coniuges quando valeat, veluti si plebeius maritus vxori det nobili, siue senex puellæ, & rationes horum	9.25.17
Donatio inter coniuges in quibus casibus valeat	28.10.10.11. 12.13. &c.
Donatio marito ab vxore facta dignitatis habendæ causa cur valeat	eod. 12
Donatio ob reparationem exusta domus vxoris valeat	eod. 17
Donatio inter coniuges quomodo, morte secuta, traditione confirmetur	eod. 20
Donatio propter nuptias, pendente matrimonio inter coniuges facta, cur valeat	28.10.21
Donatio inter sponsos de presentia, an valeat	eod. 23
Donatio facta à plebeio vxori nobili, vel à sene vxori iuueni, quare valeat	28.10.8
Donatio inter coniuges non prohibetur, vt inter malenolos, sed vt inter coniunctos	9.25.10
Donatio omnium bonorum mobilium & immobilium cum reservatione valeat. 41.5.13. & num valeat, si reseruat tantum vsum fructum	eod.
Donatio omnium bonorum presentium & futurorum sine vlla reservatione num valeat	41.5.14
Donatio facta à marito diuite ignobili, vxori nobili: vel à sene iuueni, quare valeat	41.5.20
Donatio omnium bonorum ecclesie facta, quomodo recipiatur	41.5.17
Donatio omnium bonorum, presentium & futurorum, sine vlla reservatione, non valeat 28.8.4. si fiat aliter, valeat eod. 5	
Donatio potest accipere conditionem, vt valeat post mortem donantis tantum	41.5.8
Donatio omnium bonorum quomodo valeat	41.5.9. & seq.
Donatio per epistolam, & nuncium fieri potest	41.18.1
Donatio quando in fraudem fisci, & creditorum censetur facta	28.9.3
Donatio filiofa. fieri non potest	eod. 9
Donatio filiofa. facta à patre, cur non valeat eodem n. valeat autem facta emancipatis	eod. 12
Donatio filiofa. facta à patre, morte & emancipatione firmatur	eod. 13
Donatio causa militiæ & studiorum causa facta filiofam. non imputatur filio in legitima, & valet vt irreuocabilis eod. 15	
Donatione filiofa. rectè à patre fit ob benemerita, & quæ sint illa	eod. 7
Donatio filiofa. facta fauore matrimonij, valet vt inter viuos: sed conferenda, si succedere velit patri	28.9.17
Donatio quibus faciendæ non est	18.12.3
Donatio non valeat facta tutori, vel curatori suo à minore	eod. 4
Donatio præbendarum, pro præsentatione accipitur	17.7.18
Donatio simplex quæ morte confirmetur, facta filio, an ei in legitimam imputetur	44.5.49
Donatio sine ingratitude non reuocatur	41.7.16
Donatio Thinx & Lannechild quæ sint Longobardis	44.6.5
Donatio quare irreuocabilis	28.15.3
Donatio quibus ex causis reuocetur	eod. 7
Donatio inofficiosa quando, & quatenus reuocatur: & quando ex susceptione liberorum	eod. 9
Donatio causa mortis quid 28.14.1. eius, & mortis causa capionis differentia eod. 2. eius tres species eod. 3. forma	eod. 4
Donatio causa mortis quot modis reuocari potest eod. 8. & quando irreuocabilis eod. 9. quod in ea substitui potest eo. 10. eius formula substantialis	eod. 11
Donationis causa mortis finis, & causa	28.14.6
Donationis causa mortis effectus pendit mortis tempus, non donationis factæ	28.14.7
Donationis causa propter quam fit, consideranda pro reuocatione	28.7.12
Donationis ob causam differentiam cum datione ob causam contractuum innominatorum	eod. 13
Donationis constituendæ finis, societatis humanæ conseruatio	28.15.2
Donationis faciendæ ex diuersis rationibus formulæ	28.13. 20
Donationis inofficiosa querela quando	44.5.14
Donationis insinuatio quæ, & quando requiritur	28.13.3
Donationis inter coniuges prohibitio, & alia genera conuentionis subiuncta	21.5.12
Donationem pro rebus accipere, simonia	28.12.6
ex Donatione num laudimia debeantur	25.15.7
à Datione quomodo differat emptio	25.18.3
Donationes admittunt ius accrescendi	46.11.5
Donationes captiofæ rata non sunt	25.24.16
Donationes causa mortis non conferuntur	28.9.18
Donationes filiis à regibus factæ, num conferantur	46.8.13
Donationes filiis factæ quæ valent, conferuntur	46.8.13
Donationes impropiè, conditionalis, causa mortis, ob causam, &c.	28.7.7
Donationes ob causam quomodo pendendæ	eod. 10
Donationes in concubinam valebant apud Persas	10.2.23
Donationes inter coniuges cur non valeant	28.10.1
Donationes inter patrè & filios, & coniuges, morte & silentio confirmantur, quomodo 28. 11. 1. & seq. & quomodo differant à legatis, & mortis causa donationibus	eod. 2
Donationes inter virum & vxorem nec directè, nec indirectè valent	9.25.3
Donationes causa mortis inter coniuges, quæ valent	eod. 4
Donationes inter coniuges reuocantur tantum illæ, quibus donans fit pauperior, & accipiens ditior, non alij, & ideo fructus consupti nõ restituuntur, nec minuta donata	9.25.5
Donationes in focarias militibus prohibita	eod. 7
Donationes affectionis gratia in meretrices valent	eod. 8
Donationes secundæ inter coniuges prohibita, ne venalia fiant matrimonia	eod. 12
Donationes inter coniuges item prohibita, ne cura & sollicitudo amitterentur	eod. 5
Donationes ante matrimonium factæ, collata in tempus matrimonij improbæ inter coniuges	eod. 16
Donationes, quæ dominantibus conferunt aliquam utilitatem, veluti remuneratoriæ, valent inter coniuges, vt in refectione domus exusta, in dignitatem, monilia, alimenta	eod. 18

Syntagmatis iuris vniuersi

Donationes primogenito factæ in pactis matrimonialibus minuuntur per legitimam debitam filii	44.5.23
Donationes propter nuptias factæ filij nomine imputantur in eius legitimam	44.5.42. Et quæ aliæ etiam imputantur eod. & 43
Donationes quæ insinuari debeant	28.13.6. & 17. & quæ insinuatione non egebant eod.10
Donationes reciprocæ coniugum non referuntur prioris matrimonij filiis, nec remuneratoriæ	9.26.50
Donationes simplices in filios, per patrem factæ non conferuntur	46.8.12. exceptiones nu.14
Donationes simplices quæ valent statim, cum fiunt filiofa. à patre	44.5.49
Donationum aliæ obliquatæ, aliæ directæ, & quæ	28.7.8
Donationum à principe factarum priuilegia	28.10.16
à Donationibus ad pollicitationes argumentatur	24.9.5
in Donationibus inter coniuges tria tempora inspicienda, ante, & post nuptias, & nuptiarum	9.25.2
Donator an teneatur creditoribus donantis	28.8.6
Donatum quod non legisset episc. pulsus episcopatu	16.10.13
Donata meretricibus reuocabilia	10.2.17. & 20
in Donatis locum non habet redhibitio gentilitia	26.7.1
Donatis omnibus præsentibus & futuris, mobilibus & immobilibus, non censentur donatæ actiones	41.5.12
Dorinana prouincia, Rana hodie dicta	3.10.2
Dormire quid in sacris literis	1.13.1
Dos quid	9.18.1
Dos constituitur traditione, & promissione	eod.3
Dos à quibus constitui possit	9.18.4
Dos pro oneribus matrimonij sustinendis datur	eod.12
Dos optima vxor bene morata	eod. & nu.15
in Dotem res communes dari possunt, quæ prohibitionem non habent	9.18.2
Dos ante nuptias malè petitur	4.21.1
Dos ante obitum patris data, plus habet quàm sit in numero	41.12.1
Dos semel constituta à patre filia, an minui ab eo possit	41.12.2. & 3
Dote contenta quado dicatur filia renuncians	41.12.1. & seq.
Dotem non confert fratribus filia, si ea contenta nolit cum fratribus succedere	eod.2
Dote contenta num dicatur, cui post pactum renunciationis tantum dos tradita est	41.12.4. si tantum promissa. eod.5. si non promissa. 6. & 7. si non ex bonis patris data. eod.8. vel non sufficienter eod.9
Dote contenta dicitur in statuto, quod filiam dotatam expellit, quæ dotem accepit vel legatum à patre mortuo antequam nubilis esset	eod.5
Dos successit in locum legitimæ	eod.6
Dos constituta à minore sine tutore, nulla est	12.3.20
Dos constante matrimonio augeri & minui potest	8.7.20
Dos causam habet pietatis, vt errore soluta non repetatur	eod.21. In eius æqualitate constituenda obseruandi mores & pacta placita, quæ doti derogant. eod.29. Quid pro dotis æqualitate ab Orione & Dauide datum fuerit. eod. 30.
Dos accessionem in partibus Græci dicunt	eod.25
Dos in nuptiis interuenit non necessario, sed alia rōe	9.17.2
Dos lucrata à marito ex statuto, vel incrementum seu augmentum lucratum ab vxore, illis transeuntibus ad vterius matrimonium, referuntur filiis solis illius matrimonij, vnde lucratum, post mortem parentum	9.26.57
Dos post mortem patris à filia quando tantum cum nuptiis, peti possit	44.5.31
Dos non restituitur, si eam lucretur maritus ex statuto municipali	9.23.2
Dos permissa, nec soluta, æquè lucro marito, vt soluta est	eod.4
Dos adulteræ vxoris quando pertineat ad maritum	eod.12
Dos olim retenta ob malos mores vxoris	9.23.16
Dos reddita pendente matrimonio soluto, iterum repeti nequit	eod.18
Dos ex quibus causis pendente matrimonio, ab vxore repeti possit legitimè	eod.19
Dos repetitur soluto matrimonio	9.22.1
Dos filiarum, à patre profecta, ad patrem quibus rationibus redeat	9.22.7
Dos mortua filiarum, cum liberis an ad patrem redeat, vel filiorum sit	9.22.8
Dos matris, si remanet penes liberos	eod.9
Dos ex pacto restituenda extraneo, in casu & pacto solutionis, & de restituenda, non obstantibus liberis	eod.10
Dos aduenticia, filia vel vxore mortua, cui restituenda fit	eod.11
Dos repetitur à muliere in foro mariti mortui, non ab extraneo	9.22.19
Dos quæ datur ingredientibus religionem	45.2.7
Dos quaesita per filium, vel donatio propter nuptias, per filiam non conferuntur	46.8.21
Dos quomodo restituenda, & qua dilatio	45.14.11
Dos vxoris non obligatur pro decurionatu mariti	18.13.10.
pro primipilo verò sic, & ratio	eod.
Dos vxore delinquente, confiscatis eius bonis, marito relinquatur	31.31.17
Dotis cum donatione propter nuptias, quæ æqualitas	41.5.18
Dotis augmentum quare minus habet in lucro, quàm sit dos Tholosæ	eod.19
Dotis & augmenti lucrum quomodo censendum morientibus simul vxore & marito	45.14.12
Dotis & donationis in filium, distinctio	28.9.14
Dotis in officiose reuocatio pro legitima filiorum	44.5.14
Dotis lucranda consuetudo an inspicienda secundum domicilium mariti, an secundum locum vbi contrahitur matrimonium	45.14.6
Dotis & incrementi eius lucrandi consuetudo in vxore vel viro præmoriente, an locum habeat in sponsa de præsentibus	45.14.7. & 9. an si soluta non sit eod.10
Dotis nomen vnde	9.17.3
Dotis non numeratæ exceptio quandiu competat	24.13.15
Dotis non numeratæ exceptio, quo tempore opponatur	40.5.16
Dotis priuilegia quatuordecim	9.24.1
Dotis repetendæ causa vxores habent hypothecam in bonis mariti, etiam potiores anterioribus creditoribus, & rationes dantur eod. 3. an autem præferantur creditoribus expressam anteriorem hypothecam habentibus eod. 4. Num pro dote confessata, præferatur in hypotheca anterioribus creditoribus vxor & fisco	nu.5
Dotis hypotheca initium temporis habet à die contractus matrimonij, etsi tunc soluta non fuerit	9.24.6. Casus quibus tali priuilegio hypotheca non vtatur vxor eod.7
Dotis priuilegium aliud vt alienari nequeat	eod.10
Dotis priuilegia alia, & suppleri in ea stipulationem de restitutione: sitque actio pro ea bonæ fidei: summaria habeat notionem: incerta certo arbitrio reddi possit, &c.	9.24.11
in Dotis promissione ineit tacitum pactum	21.6.5
Dotis repetitionem impedit pactum de lucranda dote nisi maritus vxore occidat, vel occisam nõ vindicauerit	9.23.1
Dotis partem non lucretur maritus, de qua vxor stipulata est sibi licere testari, etiam si non testetur	eod.3
Dotis augmentum præmortuo viro Tholosæ media pars est	eod.5
Dotis lucrum & augmentum fit mortua tantum vxore, vel viro post concubitus, & existente filia nubili ætate	9.23.8
in Dotis restitutione obseruanda plura: & in primis quid placuerit de ea	9.22.2. secundo, si nihil pactum de ea, consuetudines municipales loci obseruandæ eo.6. tertio dotis profecticiæ & aduenticiæ distinctio eod.7
Dotis soluendæ minutatim per plures annos pacta à senatu iustè improbata	9.22.3
Dotis restituendæ annua bima, trima die, &c. Et intra quod tempus hodie maritus in restitutione dotis conueniatur in quibus facere potest tantum	eod.4
Dotis restitutionis ex stipulatu actio, transfusa in rei vxoria actionem	9.22.16
Dotis inter constitutionem factam à patre & ab extraneo differentia quedam	9.18.9
Dotis dominium quomodo transeat in maritum	9.18.11
Dotis fructus in dotem conuerti nequeunt	eod.12
Doti soluendæ obligata bona vxoris: & contra, repetitionis eius causa bona obligata mariti	9.24.2
Dotem amittebat ea cuius culpa diuortium fiebat	9.23.10
Dotem	Dotem

Rerum & verborum Index.

Dotem num amittat propter osculum, vxor, vt adultera eod.	13	Dotare forem quam, & quando frater teneatur	eod.7	
Dotem non amittit nuptia, ex adulterio matrimonij anterioris alterius non accusata	9.23.14	Dotare filiam pater cogitur	44.5.35	
Dotem ob adulterium vxoris petere non potest vir, qui etiam adulter est	9.23.15	Dotare filias officium paternum, & quarere filii conditionem	9.2.9	
Dotem num teneatur maritus, vel hæredes eius restituere, quam non accepit, vel non petiit a patre vxoris, vel alio qui desit esse soluendo	eod.20	Dotare filias, maternum officium non est	25.4.8	
Dotem quæ impensæ minuunt, vt integra non restituatur. Tributa rerum dotium marito cum fructibus perceptis computantur, nec minuunt dotem	9.23.22	Drachma quot obolos valeat	25.4.40	
Dotem datam instrumenta dicentia, non faciunt fidem, nisi doceatur	eod.21	Drachma valor nostrorum nummorum	3.5.12	
Dotem amittit adultera, quam lucretur, & quomodo maritus, & ibi exceptiones	36.6.14. & 15	Draconis cor diuinare, vt dicunt, facit	34.6.5	
Dotem lucretur maritus Tholosæ ex consuetudine, præmortua vxore	45.14.5	Draconis leges quare crudeles	31.3.17	
Dotem num lucretur maritus, moriente vxore ante consummationem matrimonij: aut vxor incrementum dotis, moriente marito	28.10.24	Draperius quis	47.26.9	
Dotem restitui simpliciter, aut secundum instrumentum, multum interest	42.3.53	Driantes pater Amphilocho	27.2.12	
Dotem non soluta, num debeatur augmentum etiam si fides de dote habita sit: in quo docetur contrarius sibi Guido Papæus	9.23.7	Droit d'aisnee ou d'aisneffe quid sit, & quantum primogenitura iure apud vnum primogenitum ex filiis succedentibus ab intestato remaneat	6.18.8	
pro Dote promissa non soluta, quæ vsura data	22.3.36	Droit d'aubaine, quale in Gallia	42.8.24	
Dotes aut profecticiæ, aut aduenticiæ	9.18.4	Droit de Guet	6.18.8	
Dotes vxoribus dabant mariti Cantabri	eod.10	Droit de Guet, quale	6.3.16	
Dotes nullæ sunt nuptiarum apud Sopithas	eod.13	Droit de marque in Gallia quid	38.8.5	
Dotes legibus Solonis à matrimonij sublatæ	eod.16	Druidæ Gallorum sacerdotum monarchiam secularem suis legibus regebant	15.1.8	
Dotes Spartiatis etiam nullæ	eod.17	Druidæ magi	34.10.10	
Dotes apud Malsilienses maiores tantum centum aureorum eod.18		Druidarum religio Romæ sublata	33.4.9	
Dotes filiarum quæstorum regionum, ne excedant decimam bonorum eorum partem	eod.19	Druidum generalis in Gallia conuentus	47.27.4	
Dotes nullæ dantur apud Indos	9.18.20	inter Druidas Gallorum sacrificulos vnus præerat	15.3.2	
Dotes minui retentione quomodo intelligendum est	9.23.23	Drusus quod tributum Frisiis populis imperauerit	19.7.2	
Dotes rerum quid	9.17.4	Du lendit, mundina, quales	3.9.4	
Dotium non solutarum quæ debentur vsuræ	9.22.5	Dubium pro certo affirmare, perjurium: & dubium quid	50.10.4	
Dotalis res alienata à marito & vxore repeti potest	25.5.6	Dubiis in matrimoniis pro matrimonio iudicandum	9.21.3	
Dotalis res pendente matrimonio, etiam assentientibus vxoribus, alienari nequit vilo modo, nec vsucapi	9.22.2	Ducatus, Comitatus, Marchionatus ex temporalibus facti sunt familiares, & feudales: tandem cum dignitate, & iudicandi munere	6.9.15	
Dotali valide re alienata, nihilominus datur repetitionis actio in hæredes mariti, nisi in quantum in vtilitatem vxoris conuersum	eod.17	Ducatus, indiuisibilis	6.6.27	
Dotalis res quæ non est empta ex pecunia dotis, interea non repetitur	9.22.18	Ducatus, Marchionatus, &c. cur non diuidantur pro legitima filiorum	44.5.18	
Dotales res an præscribi possint	40.6.12	Ducatus quæ prouinciæ dictæ Romanis, & quæ ducatus fuerunt	6.7.25	
Dotales res æstimatæ & inæstimatæ quæ, & quomodo restituendæ	9.18.2	Ducatus administrationem deponentes, dignitati comitiarum primæ æquabantur	6.7.29	
Dotales res inæstimatæ datæ marito, cū repertorio ab vxore consumptæ nõ restituuntur ab hæredibus mariti	9.23.17	Ducatus, tempore Aurelij & aliorum Cæsarum fuisse	6.7.10	
Dotales res mobiles, aut immobiles quando alienari possunt	29.5.1. & seq.	Ducatus spectabilis dignitas, maior tribunatu, tribunatus maior primicerio	eod.11	
Dotales res inæstimatæ marito datæ, cuius periculo intereant, an mariti, aut vxoris	25.5.3	Ducatus maior dignitas, quàm comitatus	6.7.16. & 22	
Dotales immobiles res inæstimatæ, non possunt à maritis vendi: sed num consentientibus vxoribus possint	eod.5	Ducatus inter Francos olim constabat quinque comitatibus: comitatus autem 100. pagis	eod.30	
Dotales res quibus casibus pendente matrimonio alienari & repeti possint	eod.7	Ducennariorum iudicum notio	47.23.3	
Dotales res æstimatæ à marito quomodo vendi possunt eod.8		Ducere vxorem, & nubere quid differant	9.1.4	
Dotales res æstimatæ in dotem datæ, num possint alienari	9.22.13	Ducentius Sicilia patriæ proditor	33.21.9	
Dotales res mobiles quæ, & quando alienentur eod.14. Immobilem autem quando valeat alienatio, nempe si necessaria, si cum fraude vxoris præsentis, si maritus lucretur postea, si inuito consentiat vxor	9.22.15	Ducta vxor vnde dicitur	9.4.6	
Dotales res quomodo præscribi possunt pendente matrimonio contra mulieres	20.12.8	Ductus aquæ, & aquæ haustus seruitutes differunt	4.15.12	
Dotium rerum & tantundem à marito facta in Gallia comunicatio	9.23.9	Ductus aquæ præsentis, & inquirendæ, & fontis, & ex fonte conceditur	4.15.17	
Dotare filiam paternum officium, quare qui eam dotat, non de filia, sed de propriis dotare censetur	9.18.5	Duellum, purgatio vulgaris erat	48.15.11	
Dotare filiam quando matris officium	eod.6	Duellum prohibitum	48.16.1	
		Duellum, & duellatores quid olim, & nunc	48.16.2	
		Duellum Curiatorum, & Horatorum	48.16.6	
		Dauis & Golia: eo. Iuuenum Gunderici & Trafimundi eo. pertinet ad purgationem vulgarem	eod.7	
		Duellum vbi permissum fuit	48.16.7. pro quibus criminibus permissum eod.8. quis permittere possit eod.9. quæ forma duelli indicendi & pugnandi eod.10. pignus certaminis, vt mittatur eod.10. Quomodo à iudice statuatur eod.12. certaminis iudex quis esse debeat eod.13. Catadrnus duelli quantæ amplitudinis eod.14. Modus & forma veniendi ad duellum, & purgandi eod.15. & 16. Protestationes pugnatorum eod.17. Iuramentum eorum 18. de pugna 19. Post certamen quid statuendum eod.20. effectus eod. Per quos duellum fiat	eod.21. & 22
		Duellum quado quis possit per alium committere	48.16.22	
		Duelli causa vocatus, & contumax, quomodo puniatur	48.16.11	
		Cuelli permissi finis, probatio occultorum	48.16.23. & ibi rationes eius	
		Duello assistentium leges	48.16.16	
		Duelli constituendi ius penes quem	47.27.20	
		Duello occidens aliquem, homicidij reus est	36.20.13	
		Duo	Duo	

Syntagmatis iuris vniuersi

Duo abbates vnus monasterij esse non possunt	15.13.8	quando mortale	eod.
Duo domini in solidum esse non possunt	20.1.11	Ebrietatis actio apud Athenienses	39.8.1
Duo sacri ordines vno die non conferuntur	16.11.4	Ebrietatis notatae quae nationes	eod.
Dux cautiones fortiores,quam vna	24.7.15	Ebrietatibus vacantes clerici,vt puniantur	39.7.4
Duorum officio quem fungi	3.18.6	Ebrius aquam bibat ex lege	39.8.6
Duorum reorum tractatio ad quae pertinet	24.8.1	Ebriorum poena.39.8.3. eorum delicta qua poena vindicanda,& quare	eod.4
Duorum reorum vel plurium constitutio quomodo fit eod.3. eius utilitas & finis	eod.4	Ebrii manus sibi saepe iniiciunt.	30.3.4
Duarum ciuitatum quem incolam fieri	3.18.5	Ebrii,sunt amentes	15.15.16
Duos ob creatos pontifices quale schisma inter Gallos & Italos exortum fuerit	15.3.15	Eberuinus meyer domus regiae	6.8.9
Duos magistratus gerere simul non licet	47.10.21	Ebroinus magister equitum 16.1.29. in Burgundiam tendendus ablegatur	eodem
Duas habere uxores,vel sponfam cum uxore:vel duos viros, prohibito iure ciuili,& quomodo punitum	9.2.12.& 15	Ebruinus	47.7.17
Duas uxores accipere licere,lex lata à Valentiano Caesare	9.2.29	Ecclesia adiutrix quando parochiae addatur	15.29.3
Duobus dominis seruire non possumus	33.7.10	Ecclesia ad diuisionem prouocare non potest, licet ab ipsa pronocari possit	5.3.19
Duobus dominis nemo seruire potest	6.23.2	Ecclesia ad quae subsidia conferat	2.2.5
Duobus in solidum cur eadem res vendi possit 25. 15.1. & c. 18. nu. 5		Ecclesia, bona temporalia an licite habeat,& consuetudis error eorum qui adimunt ecclesiis alia bona temporalia, quam decimas & primitias 2.28.1. & de poenis rapien- tium ecclesiae bona	eod.2.3.& 4
In Duobus collegiis vnus non potest esse collegiatus	15.32.16	Ecclesia, columna & firmamentum veritatis	2.2.2
Duplex militia non suscipienda	19.10.14	Ecclesia contra ecclesiam & priuatum quo tempore praescribit	40.5.28
Dupli poena ciuilis expoliationis haereditatis	37.9.5	Ecclesia contra ecclesiam ius decimandi praescribit,non autem fines ecclesiarum	2.25.4
Duplicarij milites	19.3.26	Ecclesia de occultis non iudicat	33.13.7
Duplicaciones quomodo contineat exceptio	21.17.2	Ecclesia generaliter quid sit, quid item apud Christianos, & quae	2.1.1
Duronius cur senatu motus	47.16.15	Ecclesia catholica cur dicta	eod.
Dusij qui daemones	34.20.24	Ecclesia pro particulari quadam congregatione: item & pro personis coordinatis ad ministeria ecclesiastica	eod.2
Duilla prouincia,vbi	15.14.35	Ecclesia, continens pro contento	eod.3
Duumiri qui & manus	18.16.1.& 5	Ecclesia non iudicat de iis quae latent, & ob id rata non habet clandestina matrimonia	9.5.2
Duumiri quando deposita administratione conueniuntur, & quando pro collegis	eod.4	Ecclesia portatilis	2.1.18
Duumiri,& triumiri,& decemiri Romano rum	eod.6	Ecclesia nunquam moritur	25.8.2
Duumiri quinquennales, adilitij sacri qui	eod.8	Ecclesia nunquam mortem infligit	31.3.17
Duumirorum municipalium eligendorum formula. 18.14.2. eorum annalis administratio	eod.3	Ecclesia ob praelati culpam priuatur feudo,quandiu vixerit	6.2.11
Duumirorum capitalium munus	eod.7	Ecclesia Orientalis non suscipit in ordinibus votum castitatis perpetuum,& de Orientali ordinatorum coniugio 16.10.4	
Duumiri,& triumiri capitales	47.36.8	Ecclesia polluta non est iterum consecranda, sed reconsecranda 17.5.17. quibus polluitur	eod.
Duumiri perduellionis	47.23.7	Ecclesia polluta, quomodo, & quibus reconcilietur Deo. eod. 18. eius conseruanda caeremonia	eod.19
Duumiri sacrorum	16.8.29	Ecclesia semel consecrata, iterum consecrari non debet. eod.	
Dux apud Boioarios à populo fiebat, cum potestate necandi hominem	6.7.31	Ecclesia quomodo consuetudine laicorum,& statutis obligetur	26.2.4
Dux ab Etruscis duodecim regulis cum omni potestate tempore belli creabatur	6.7.32	Ecclesia reparari à quo debeat,& num à curione	15.2.4.4
Dux Austriae Fredericus, rex à quo creatus	6.2.12	Ecclesia, sanctuarij, beneficij, & sacerdotij pro eod.	16.8.37
Dux, Marchio, vel comes, quis praeretur, resoluitur	6.9.14	Ecclesia sanguinis iudicium non profert	31.14.6
Dux quomodo, & à quo fiat	6.7.7	Ecclesia sicut vniuersitas nunquam moritur	6.15.9
Dux quid eod. 8. Dux capitaneus regni, & c. eodem & num. 12		Ecclesia simplex, vel capella quae	17.3.14
Dux minus quam ductor exercitus, plus <i>στρατηγός</i> quam <i>στρατός</i> eod. 9		Ecclesia succedere in franco feudo potest, non alijs, & quomodo	6.3.3
Ducis à rege creati, & ducis exercitus differentia, & c. 6.7.12		Ecclesia tantum ex facultate principis bona possidet	15.38.4
Duces ciuitatum, magistratus praecipui dicti à Gothis, duces & comites initio ciuitatibus praefecti, a rege amouibiles, deinde facti perpetui	6.7.13	Ecclesiae bona, sede vacante non praescribuntur	40.6.11
Duces in Italia rerum summam tenebant	eod.15	Ecclesiae bona tyrannice distrahuntur	15.38.17
Duces qui se dici voluerint	eod.18.& 19	Ecclesiae bona vltra decimas & primitias addita à tempore Constantini Magni, & ratio	16.8.35
Duces dicti à Romanis prouinciarum rectores	eod.21	Ecclesiae custos quis, & eius munus	15.39.7
Duces in Gallia, quae summi imperij sunt, sine gratia non vsurpant	6.7.33	Ecclesiae dedicatio per episcopum	2.1.16
Duces exercituum, gladij ius habebant	47.20.2	Ecclesiae parietibus omnino subtrahitis, an remaneat beneficium	17.5.11.13. & seq.
Duces imperatores dicebantur	18.2.8	Ecclesiae & beneficia vt restituantur	17.5.21
Duces nobilium, senarhij	47.33.3	Ecclesiae res immobiles iure communi inalienabiles, & alienantium poena	25.8.1. & 2
Duces prouinciales, & eorum officiales	47.32.25	Ecclesiae res quibus concurrentibus, & quomodo alienari possunt	eod.3. & seq. num.
Duces vt inuestiantur ducatu	6.14.23	Ecclesiae violatio, malum omen	33.21.4
Ducum insignia quadam	6.14.23	Ecclesiae depositum olim committebatur	23.3.18
Ducibus iurisdicctio data in milites	6.7.12	Ecclesiae institui haeredes possunt	42.35.15
Dydimus quamdiu inuisus latuit	15.14.12	Ecclesiae, vel alijs manibus mortuis pro feudo legato, haeres tenetur ius morticinij suis expensis à rege impetrare	6.18.2
Dynasti aliquando nothorum bona sibi asciscunt	3.12.13	Ecclesiae vsus fructus relictus ceterum annorum spatio finitur	4.5.17
Duyam qui locus apud Turcas dicitur	6.11.8		

E

Ebrietas cur fugienda	15.15.11
Ebrietas consilium animi admittit. 30.3.4. & eius delictum vt puniatur	eod.
Ebrietas quale vitium, & num excuset à poena	33.12.13
Ebrietas quare punienda & tollenda 39.8.2. peccatum ali-	

Rerum & verborum Index.

in Ecclesiam depositis pro rebus priuatorum, quae actio detur	33.14.8	Ecclesiastici fructus beneficiorum, cuius sunt, & quibus dispensandi	47.7.2
Ecclesiam ingredi prohibebantur excommunicati, infideles, profani, poenitentes publici, haeretici	16.3.5	Ecclesiastici officarij, & quomodo officium ecclesiasticum à beneficio distinguitur	15.19.1
contra Ecclesiam vacantem quando praescriptio suspendatur	20.12.7	Ecclesiasticorum latior, quam clericorum appellatio	16.1.1
ab Ecclesia vendita non retrahit à proximis: contra, si ei vendantur 26.2.12. nisi sit pro iis aedificandis & augendis eod. 16		Ecclesiasticarum personarum diuersa appellatio ab ordine, gradu, & ministerio	16.1.3
Ecclesiae conuentuales, religiosae, monasteria, coenobia. 17.3.15		Ecclesiasticarum personarum nomenclatura varia vnde	15.2.1
Ecclesiae quae tributa non praestant	3.8.1. & 3	Ecclesiasticarum personarum luxus improbandus	15.3.4
Ecclesiae quomodo in Gallia feuda possidere possint	6.13.9	Ecclesiasticarum rerum occupatores & raptores variis modis à Deo puniti. 33.16.13. & nu. seq. 13.15.16.17.18.19.20. & 12	
Ecclesiarum alyo qui non gaudent	33.22.1.	Ecclesiasticarum rerum immunitates, & quae onera praestant	2.2.8.5
Ecclesiarum immunitas quibus denegatur in Gallia	33.22.2.	Ecclesiastica bona vsurpantes, pauperes fiunt	33.17.4
Ecclesiarum bona à quibus vsurpata	2.28.2	Ecclesiasticis personis nuptiae prohibita, vt subdiaconis, diaconis, presbyteris, & antistitibus, religiosis, monachis, monialibus: & rationes ex S. patribus. 9.14.1. Improbatae rationes eorum, qui expugnant castitatem cleri	eod.10
Ecclesiarum Orientalium descriptio facta Pipini regis Gallicarum tempore	15.5.12	Ecclesiasticis rebus vendendis exigitur praecedens inquisitio vtilitatis & incommodi, & postea autoritas superioris	25.18.14.16. & 17
Ecclesiarum Orientalium, Metropolitanarum & archiepiscopopalium qualis numerus olim esset	15.5.12	Ecclesiasticis rebus vendendis, solennitates iure ciuili requisitae	25.8.18
Ecclesiarum vacantium annui fructus à quo regi Gallorum concessi	15.39.10	pro Ecclesiasticis rebus habet locum nunciatio	4.27.12
Ecclesiis à quo permillum habere temporalia, & quid prius acciperent	6.5.5	Echio cursor eximius	17.12.6
ad Ecclesias confugiens non euellendus inuitus	33.21.3	Echeris pafinos, ludus quis	39.4.8
Ecclesiis construendis quae obseruanda	2.1.10	Echerusa ludus quis	39.4.8
Ecclesiis reparandis vel refarciendis, obseruanda distinctio- nes	2.1.12	<i>Εκκομινας</i> quem dixerunt Graeci 10.6.25. in Effeminatos pro- uerbum illud dictum, ex Mafilia venis	10.2.42
Ecclesiis olim relinqui non potuit	42.33.4	ad Edem plagam orientalem factus profugus Cain	31.6.11
Ecclesiasticus dominus praelationis iure non vitur in feudo ecclesiae	6.16.6	Effraetorum latronum grauior poena	37.14.2. & 3
Ecclesiasticum feudum, & de triplici eius specie	6.5.1	Edere & bibere, actus naturalis	2.18.2
Ecclesiastica dignitas & alia quid	17.3.17	Edeffa cuitas	2.12.5
Ecclesiastica persona quando à feudo temporali non sit aliena	6.13.3	Edictum quid	47.17.3
Ecclesiastica potestas maior imperiali	47.4.11	Edictum peremptorium	48.2.6
Ecclesiastica potestas maior seculari	15.1.4	Edictum, quod metus causa interpretationem accipit	36.25. 6. & 7
Ecclesiastica res quando in feudum dari possit, & res minoris	6.6.14	inter Edictum, & interdictum quid intersit	2.9.4
Ecclesiasticus iurisdictionis gradus & species remissiuè	47.36.15	Edicti successorij tempus, & rationes	43.5.5
Ecclesiastici feudi promissio, alia ab ea quae laici domini est	6.19.28	Edicta praetorum venalia, & perpetua 47.30.19. quando, & quomodo in albo scripta eod. 20. cur difficulta intellectu eod.	
Ecclesiastici serui in Francia qui olim	14.2.3	Edicta regia vel praetoris corruptentis poena	56.3.1
Ecclesiastica bona impune non fuisse vsurpata	2.28.3	Edictis quare potius, quam per epistolam vel alio modo praetor ius constitueret	47.30.21
Ecclesiastica decima laicis praestari non debent 2. 25. 6. quando autem in feudum tenere possint	eod. 8	Edoardus. 3. Rex Anglorum	45.4.9
Ecclesiasticae personae à secularibus regis magistratibus vbi, & in quibus casibus iudicentur	50.11.13	Edoardus Angliae Rex de tributis quid statuerit	3.3.8
Ecclesiasticae personae ad excubias quando non tenentur 3.8.4		Edulitas quid	36.30.9. & 10
Ecclesiasticae personae ad excubias tenentur tempore necessitatis	18.20.13	Egentem non aequi videre, quae prius habueris amicum	6.19.26
Ecclesiasticae personae an feudum tenere possint 26.17.3. num etiam retrahere iure proximitatis	eod.4	Egenum liberum patronus, & contra, alere tenetur	14.8.11
Ecclesiasticae personae, de quibus testari possint	42.8.9	Egestei cum Selinuntis ob fines agrorum pugnant	26.2.9
Ecclesiasticae personae digniores ob mysteria Dei, quae pertra- ctant 15.1.6. & ecclesiasticis honores abrogati à tyrannis, restituti à Leone & Antonino	eod.7	Egidius episcopus Remensis, maiestatis reus factus	35.2.7
Ecclesiasticae personae feudum dant antiquum, non nouum de rebus Ecclesiae	6.7.2	ob Egregium factum tributum remissum	3.8.27
Ecclesiasticae personae maiestatis coram quo accusandi & damnandi	35.2.6	Elamitae pungebant ad sanguinem vsque digitum in nuptiis firmandis	9.5.45
Ecclesiasticae personae num bellis interesse possint	31.22.4	Eleatici omnes dialecticae studuerunt	18.6.2
Ecclesiasticae personae non fideiubent	24.3.23	Eleazar maluit mori, quam delinquere	30.2.5
Ecclesiasticae personae non possunt esse conductores bonorum secularium	27.1.13	Eleazarus daemonicos curabat	34.11.8
Ecclesiasticae personae ob furtum multam non capiant 37.1.31		Electio alicuius ex liberis vt illum haerem instituire possit, quando denegata patri	9.26.39
Ecclesiasticae personae pro quibus criminibus à foro laico iudicantur	47.21.26	Electio episcopi & archiepiscopi & aliorum maiorum praetorum fieri debet intra tres menses, alioquin ius deuoluitur	17.9.22
Ecclesiasticae personae tenentur subuenire proximis pro modo Eleemosynae	9.18.8	Electio & nominatio ad praelaturas, solius regis Gallorum	15.37.3
Ecclesiasticae personae, tutores vel curatores non datur	12.4.6	Electio haeredis graui de restituendo vni ex familia, quomodo decidenda 42.28.16. & quod in puro fideicom- misso possit variare eodem & non in condicionali eod.	
Ecclesiasticae res pro rebus temporalibus hominum debent	45.7.12	Electio illiterari iure irrita	16.10.13
Ecclesiasticae res quae vendi sine solennitate possunt	25.8.19	Electio quid tribuat, & differentia à confirmatione	17.3. 19
Ecclesiasticae res quae vendi non possunt	23.9.5	Electio simoniaca est, si pro suffragio seu voce detur ab electo, vel ab alijs, etiam electo inficio: & quando, si ab alijs detur, non noceat electo	33.13.17. & 26
Ecclesiastici coloni qui dicti	23.2.5	Electio sorte dirimenda in optione plurium	34.5.3

Electio vel optio legari ad quem pertinet	42.31.60	9.3.7
Electio, vocatis ad fideicommissum liberis, an patri permiffa vnius	42.28.36	Emancipati non reducebantur iterum in potestatem sine causa, tempore Modestini vt antea lege Romulca
Electio in quibus beneficiis locum habet. 17.12.17. quid fit eo. 8. eius triplex forma. eo. 28. per inspirationem Spiritus sancti. eod. per scrutinium, & quomodo fiat 29. & per viam compromissi, & qua illa	eod. 30	Emancipati non tenentur poenis L. quilibet, ad leg. Jul. mai. c.
Electio valde adimplendi beneficium probatus modus, quare	17.12.27	Emancipati quando, & quomodo conferant suis, & contra, quomodo emancipatis sui
Electio quo loco faciendae est. 17.12.31. eique faciendae qui, & num omnes vocandi eo. 31. & in ea qua consideranda eo. 35	eod. 46	Emancipatis donatio facta valet
Electio sacerdotum ethnicorum à populo fiebat. 17.12.36. quando ab electoribus iterari potest	eod. 46	Emancipatis quomodo pater filiis succedebat
Electiois peragendae modus	17.12.42	Emancipatio terna, & manumissio duplex, in adoptionibus quid erat
Electiois vocem quibus committere, & quomodo absens possit	eod.	in Emancipatione liberorum aliquando solennia manumissionis & rapimata obseruata
Electiois publicatio bis fieri debet, & quomodo	17.12.45	Emancipatione quomodo fiducia pater contraheret
Electioe sunt principes spirituales, & seculares 18.2.5. electioni quando commissum imperium	eod. 23	Emancipatione tollitur patria potestas, & quomodo fiat
Electiois formula in quibus seruanda sit beneficiis 17.12.31	eod. 23	Emmanuelis Comneni constitutiones de bonis ecclesiae immobilibus
Electorum iuramentum ante electionem	17.12.43	Embarus suam filiam Dianae immolat
Electiua beneficia qua	17.3.19	Emenda, iurisdictionis fructu
pro Eleemosynae modo ecclesiasticae personae tenentur subuenire proximis	9.18.8	Emendari factum non potest
Eleemosynarum quaestores	39.6.17	Emens à vendente, vt det scorto, & scienter, tutus non est nec vsucapit
Eleemosynarij, & eleemosynariae	15.28.31. & 32	Emens rem alienam scienter, non agit contra vendentem
Elementa magicis non turbanda	17.1	Emenda honorabilis qua dicitur
Elementa magicis artibus turbari posse per Elementa, iuratum	59.7.27	Emendarum specierum vini, olei, & similibus, curatores
in Elementis capta, capientibus cedunt	17.3	Emendationes Pandectarum leuiter inculcatae
Elementis priuatus necatur homicida	17.2	Emens quis dicitur
Elephas non nisi cum compari & socia foemina conuenit	9.14	Emere, aut vendere qui non possunt
Elementa mysteria qua	33.9.8	Emere non licere nisi à cognitis venditoribus
Episcopi, officarij curiae oblationalis, eorumque iurisdictionis, & cura	47.38.3. & 4	Emere & vendere aliquando lege apud Spartiatas inhonestum
Eliachim in Holofernem vt se habuerit	15.1.14	Emere vel vendere inuitus nemo cogitur
Elias propheta	18.6.4	Emere & vendere quando promissu, & quando distincte accipiuntur
Elias filium viduae mortuum suscitauit	2.12.1	Emi venditiae qua res possunt
Elias interfici iubet prophetas Baal	15.1.14	Empedocles magus, 4. 3. & eiusd. libri capit.
Elias occidit sacerdotes Baal	36.21.8	Empedocles peregrini.
Elias raptus & translatus	34.0.7	Empyretotariae res quomodo permiffa venditio
Elibertinum concilium Hispaniae celebratum	2.18.7	Empyretosis quid 27.1.4. a locacione quid differat
Elibertinum concilium quando habitum	22.3.11	ab Emphyteosi differt ius colonarium
Elicius Constantiopolitanus patriarcha	15.8.3	Empyretosis quid
Elidunt quomodo pacta, actiones vel exceptiones	21.7.2	Empyretosis num vendere liceat
Elidere actionem quid	eod.	Emporium nobilissimum Europae totius in Alexandria ciuitate
Eligendi alia formula, per breuia, sortes	17.12.34	Empta res quando fisco adiiciatur
Eligens indignum priuatur iure eligendi pro ea vice, quare	17.9.6	Empti & venditi actiones pro quibus competunt
Eligere qui non possunt ad beneficia	17.12.40	Empti & venditi actio, quibus personis datur
Eligi qua personae nequeunt	17.12.41	Empta à quo tempore praescribi incipiunt
Eligere sibi nemo potest successorem post mortem	46.1.2	Emptio inualida
Elima magus caecus factus à D. Paulo	33.8.20	Emptio à locacione quid differat
Eli'aus mortuum suscitauit	2.2.1	Emptio quando transferat dominium
Elisae maledictio in pueros eum irridentes	15.1.14	Emptio à permutatione, & locacione quid differat
Elisabeth in senectute filium peperit	9.6.10	Emptio dissensu vitatur
Elisabetha regis Bohemiae filia, de regno suo summum Pont. inuestiuit	6.12.6	Emptio aut nulla, aut rescindenda: & nulla qua 25.23.1. & c. seq. num. 9
Eloquentiae praesidium ex pileis, infantis nuper nati	34.18.3	Emptio quomodo dominium transferat
Elpinice in vxorem ducitur à Cimone fratre	9.11.11	Emptio rei suae non valet
Emancipandi imaginariae fictionse sublata	12.10.3	Emptio scriptura quando perficiatur
Emancipare filium pater inuitus cogi non potest, nisi in 4. casibus	2	Emptio sine resistente vel futura, esse non potest
Emancipari à patre inuiti filii sui non possunt	11.9.1	Emptionis definitio 25.2.1. diuisio, in imaginariam, veram, & litis estimationem
Emancipatus in iudicio patrem vocare non potest, nisi venia impetrata à iudice	11.8.34	Emptionis substantialia, res, pretium, consensus
Emancipatus censetur filius tacite, si pater illum seorsum res suas agere permittat diu	11.10.11	Emptionis & permutationis differentia & similitudines
Emancipatus in quibus censetur in Gallia maior 25. annis eo. 12	eod.	Emptionis & venditionis actiones ciuiles, & praetoriae
Emancipatus olim omnia aduentitia & profectitia suo confererebat, hodie non nisi profectitia	46.8.5	Emptionis nomen in genere & specie quid contineat
Emancipati cum suis quomodo succedebant edicto contra tabulas	43.4.7	Emptionis formula omnibus conuentionibus adhibebatur eo. 2
Emancipati filij quo remedio patri succederent	45.2.5	Emptionis vis, & quomodo differat à donatione
Emancipati filij sine consensu patris impunè ducunt vxores	25.24.5	Emptionis contrahendae finis

Emptum

Emptum meo nomine pecunijs alienis meum est	20.11.11	Episcopatus in nouis infulis	eod. 5
Empusa qua	34.19.3	Episcopus ante confirmationem non confert beneficia episcopatus	17.7.7.
Empusa quale spectrum	34.20.28	Episcopus ante consecrationem qua possit	17.14.3
Empusa phantasmata quomodo abigatur	34.22.19	Episcopus à quibus consecratur eod. 7. eius consecrandi modus & tempus	eod. 10
Ennaries, diuinatio virgarum	34.6.2	Episcopus & presbyter pro eodem olim	16.8.14
Ennaries diuinantes	34.14.1	Episcopus in ecclesia maior, in domo presbyteris aequalis eod. 15	eod. 15
Encratista haeretici	2.6.3	Episcopus executor vltimarum voluntatum, in pias causas, etiam inuito testatore	42.36.8
Engastrymitis vates quis	34.6.1	Episcopus pulsus episcopatu, quod Donatum non legisset, nec nouisset Grammaticam	16.10.3
Engerranus cancellarius	47.29.9	Episcopus quis eligi potest, & qualitates boni Episcopi	15.1.52
Engerranus quaestor Franciae, suspensus	34.11.4	Episcopus quando plebe interueniente electus	eod. 8
Enimundus Bonifidius ius Orientale collegit	8.5.3	Episcopus non consecratus, gerere non potest qua sunt ordinis: qua iurisdictionis pontificalis aut sunt, potest 15.12.13	eod. 13
Ennus Syrus seruus quale bellum excitauerit	19.3.9	Episcopus non adempta possessione, bullis expeditis, num recte beneficia conferat	eod. 24.25.26
Enoc propheta	18.6.4	Episcopus nisi consecratus, stricta iuris ratione Episcopus non dicitur	15.12.26
Enoc, translatus & raptus	34.10.7	Episcopus non delegat, qua ordinis sunt, nisi Episcopo. eo. 45	eod. 45
Enos publicè nomen Domini inuocat	2.1.7	Episcopus relictorum pauperibus & captiuis executor & distributor	42.35.4
Enos publicus Dei Sacerdos	16.8.23	Episcopus sibi conferre non potest beneficium	17.4.9
Enem gestare non nisi certis, magna que cum dignitate concessum	47.14.5	Episcopus qui indigno beneficium confert, quomodo puniendus	17.6.13
Enem ostendebant, expiando crimen homicidij	36.21.1	Episcopus à quibus debet esse immunis	eod. 31
Enthei qui	34.5.6	Episcopus testamentorum executor	41.1.3
Enthei qui	34.6.6	Episcopi, & abbatis differentiae	15.13.14
Enthymachus capite damnatus	37.11.7	Episcopi intronizatio quomodo fiat	17.12.46
Enunciatio verba quando faciunt dispositionem. 42.28.29. item quando dispositionem inducunt	eod. 41	Episcopi iurisdictionis non adheret territorio temporali	47
Eorius Gothorum Rex tyrannus ab Aluernis regno expellitur	62.0.4	Episcopi nomen sollicitudinis olim sine beneficio temporali, & quid significet	15.2.2
Epaminondas bellum suadet Thebanis	19.2.11	Episcopi Ethnicos quid. eod. 3. & qui apud nos Christianos dicitur	eod. 6
Epaminondas in iudicium cur vocatus	18.11.6	Episcopi rerum venalium obseruatores	15.12.4
Epaminondas iniurias à patria illatas oblitus	38.7.7	Episcopi regis oculi, & magistratus gentilium	eod. 5
Epaminondas sopolim militem gladio transfixit	19.11.3	Episcopi in locum praesulum prouinciarum, & in locum gentilium sacerdotum. eod. 7. eorum gradus inter Christianos & Ethnicos, & quomodo successerunt	15.2.8
Epaminondas lateraliter vulnerati cura Clypei sui, num saluus esset	19.5.3	Episcopi an cuilibet iuramento gratiam facere possint 50. 12.9. & quando ad summum Pontificem eundem est. eod.	12.13.18
Epaminondas factum. 35.1.6. accusatio	eod. 7	Episcopi an tutores hodie dare possint, & quando	35.2.6
Epaminondas in seditione factum	35.6.25	Episcopi calumniis expositi, & quando acculantur	eod. 11.7
Epaminondas inopia magna	46.2.29	Episcoporum institutio & destitutio; ad summum pertinet Pontificem	35.2.7
Epaminondas probitas cum paupertate	47.10.17	Episcopum prehendere num liceat	35.2.20.5
Epheta iudices qui	50.2.24	Episcopi consecrari debent	17.14.2
Ephesi qua lex de archirectis	18.2.2	Episcopi curam annonae habentes	47.31.13
ab Epheso ciuitate Apollonius Thyaneus daemone pepulit	16.5.13	Episcopi in orchestra senatus sedent, sed non dicunt omnes sententiam	47.35.8
Ephestionis funus curatus ab Alexandro Magno	21.4.10	Episcopi ordinati non dicuntur, sed consecrati	16.1.37
Ephestionem vt luxerit Alexander Magnus	16.1.20	Episcopi panibus praepositi	36.30.12
Epheta quid significet	2.4.10	Episcopi pares Franciae sua retrofeuda amortizant	6.5.6
Ephod & Theraphin, vestis Sacerdotalis	17.4.25	Episcopi qui ciuiles	12.20.1
Ephori	47.2.6.7	Episcopi sine permissione Archiepiscopi in aulam principis non emittunt	15.11.9
Ephori pecunia multabant ob inopiam soluente sponfaliam	8.9.9	Episcopi tempore legis Moisaicae 15.12.2. eorum & presbyterorum aliquando commune officium, & quare diuisum eod. 1	15.12.6
Ephorum potestas contra Reges Lacedaemoniorum.	47.14.13	Episcopi à quibus eligantur eod. 7. eorum non eligit haereticus eo. 9. Canonici tamen eius ecclesiae iure eligunt, & qua forma 15.11.9. Eum princeps laicus ordinans, excommunicatur & Episcopus ipse	eod. 17
Ephori subditi Spartiatorum Reges	6.20.15	Episcopi ordinatio qua forma ab alijs episcopis fiat	eod. 21
Ephrain mons	17.4.25	Episcopi electio intra sex menses fieri debet, & postea intra tres alios confirmari; alioquin fit deuolutio iuris ad superiorem	15.11.22
Ephialtes, quod hosti vias aperuisset, damnatus	35.5.29	Episcopi boni honore digni	eod. 30
Ephraim accessioem dotis Graeci dixerunt	8.7.25	Episcopi portatiui seu titularij qui & ius	15.1.2.44
Episcata mater Oedipodis	9.11.7	quare eis beneficiorum decimae nunc non debentur	15.12.34. & eis annonae cura demandata
Epicharmi dictum	27.2.5		15.9.4
Episcopi causa à quibus, & à quot iudicibus Episcopis, & quomodo audienda	31.30.9		
Episcopi mulier qua	45.13.3		
Episcrates, reus maiestatis quare	35.5.25		
Episcrates à quibus, & qua de causa expulsi	1.8.3		
Episcrates locis honestis pulsi, & alij philosophi vrbibus	18.7.6.7. & 8		
Epidemia quid	31.21.1		
Epidemia quid significet	1.15.27		
Epimenidis anima errabunda, relicto corpore, ad nutus arbitrium	34.20.6		
Epiphania diebus consecrantur virgines moniales	15.17.12		
Epiphania vxores communes habebunt	6.2.22		
Episcopalis officij, & potestatis qua sint	1.12.33		
Episcopalis iurisdictionis apud Moscovitas, & apud nos. eod. 37	15.12.38		
Episcopalis cura symbolum, baculus, & annulus	15.12.38		
Episcopalia vestimenta, baculus, annulus, mitra, sandalia, chirotheca quid significant.	15.12.41		
Episcopatum sedium distinguendarum ratio	15.12.32		
Episcopatus quomodo ordo, & non ordo dicitur	16.1.37		
Episcopatus qui sint iuris regalia	15.12.27		
Episcopatus vsurpati ab Agarentis	15.9.4		

Syntagmatis iuris vniuersi

Episcopi possunt sua beneficia possidere vsque ad consecrationem vel consecrationis tempus. 17.14.5. quid ab abbatibus differant	eod.3	per Eremodicium sine desertionem controuersia causarum interimuntur.	32.25.2
Episcopi Indorum qui, & munus	18.5.3	super Ergasteria publica licet edificare	3.21.5
Episcopi iuuenes non contemnendi	17.6.18	Ergamenes Aethiopum Rex Philosophiae deditus qualem eorum consuetudinem sustulerit	15.1.11
Episcopi omnes Papae dicti	15.2.13	Erifichthonis fame affecti morbi descriptio	31.23.6
Episcopi probandi à Principe		Errans animal retinere, furtum 37.5.1. & quomodo	eod.4
Episcopi sine Episcopatu, improprie tales dicti	17.2.4	Errantes minores, non fallentes restituntur	13.4.6
qui Episcopi Cæsariibus resistunt	15.1.12	Errare quid sit	21.2.4. & lib. 30.10.2
Episcopo absidens excusatur à residentia, & percipit fructus suæ canonice, exceptis diarijs	17.2.17	Erro & fugitiuus non dicitur sine proposito	25.21.3
Episcopo datus à Rege Clotario fiscus regius	15.12.36	Erro & vagus quis 16.10.17. & quod dicatur medicus validus, qui non vult operari	39.6.14
Episcopo quæ debet inesse scientia	16.10.11	Errones seu vagi vbi conueniri & damnari debeant	32.8.5
Episcoporum electio quando ad Principes pertinuit & quando eis adempta est	15.12.10	Erronea præstatio fidelitatis nõ tribuit nec minuit ius. 6.5.3	
Episcoporum eligendorum in Gallia formæ	eod.15	Error confutatus eorum qui adimunt Ecclesijs alia bona temporalia, quam decimas & primitias	2.28.1
Episcoporum translatio non prohibita, si recte fiat	15.12.43	Error in matrimonio quando ipsum dissoluat. 9.12.2. Et quid adimat erroris suspensionem	eod.3
Episcoporum sacrum iuramentum	eod.4.9	Error in virginitate absoluebat olim matrimonium, hodie non	eod.4
Episcoporum & prælatorum ætas. 15.12.11. in Gallia eorum ætas quæ esse debet	eod.16	Error iudicialis intra quot dies corrigi potest	40.5.8
Episcopis quare dabatur decimarum portio	2.15.10	Error iustus in præscriptionibus omnibus prodest.	40.7
Episcopos habere fiscum docetur, & quatenus	3.4.3	Error, vt aduersarius voluntati liberæ, conuentiones vitiat, & quare	21.2.4
Episcopis prohibita in alios episcopatus transitio, & diuagatio, & ambitus	15.12.42	Erroris causa interuenientis in iudicio, supplicatio vt fiat in Gallia	50.1.40
Episcopis quare annulus detur	8.7.8	Errorrem instrumenti quando potest emendare notarius, & quomodo	48.14.14
Epistathmia	18.20.1	Errore dos soluta cur non repetatur	8.7.21
Epistola quando obligatio quæri potest. 41.18.1. ea quomodo relinquatur hæreditas	eod.3	Eruli viuas vxores cum cadaueribus maritorum in rogum iniiciunt	2.14.18
Epistolæ à coniugibus missæ quando addant adminicula & semiplenas probationes faciant pro matrimonio. 9.21.4		Erymnis furis fabula quid denotet	30.3.9
Epistolæ enunciatiua verba num probent	9.21.4	Erythrea vxor Phalaridis exulare cum eo voluit	11.4.19
Epistola quis detegere potest crimen	32.24.25	Erythra Sibylla	18.6.6
Epistolæ magister quis	47.29.27	Erythrei præfecti vrbis sub Zenone humanitas summa. 3.3.10	
Ephitadis lex abrogata, de libertate testandi	44.2.44	Esaia Propeta	18.6.4
Ephitadis multa quid	12.5.10	Esaia prædixit rationem Sacerdoti Christianorum.	16.11.18
Epobelia quid	23.3.7	Esaia Propeta ferra lignea secatus	31.15.1
Epulæ lautiores Episcopis prohibita	16.9.13	Esaia Iacobo celsit primogenituræ ius	41.7.24
Eques auratus quis	19.3.27	de Escarum vsu & abusu	2.18.3
Equites iudices, & eorum decuriæ	47.23.2. & 3	<i>Eschevins</i> an à collectis immunes, pendente decurionatus anno	3.8.10
Equites qui ciues	47.10.15	<i>le grand Escuyer</i>	6.8.15
Equitum electio ex censu & alijs rebus quando Romanis	18.13.8	<i>Esmande honorable</i> quid	31.2.9
Equitum ordo, seminarium senatus	47.24.11	Essæi inuupti, religioni dediti Iudæorum	9.14.5
Equitum Romanorum insignia	31.30.12	Essæi Iudæorum sapientes à carnibus abstinebant	15.15.12
Equisones	18.24.4	Essæi seruos non habuerunt	14.1.19
Equus centum miliaria in vno die faciens forte datus. 3.4.5. 11		Esta dicta Noachi vxor, & cur	15.39.9
Equus dans damnum quem obliget	18.24.10	Esta secundum Berofum post mortem dicta Noachi vxor	15.17.6
Equus militaris extra prouinciam militarem non mittendus	18.14.1	Et cætera, clausula notariorum, quas clausulas contineat	2.1.7
Equi sepulchrum	50.8.9	Et cætera, notariorum	47.42.5
Equum pascere in prædio alieno vel iuxta, quando liceat	37.7.7	Eteroplon quid	22.3.48
Equum pingui homini adimebant Romani	19.11.5	Ethelulph ⁹ seu Athulph ⁹ factu Angliæ vestigal augeat	6.2.12
Equo priuati qui non eum curarent	47.6.10	Etheocles	41.3.3
Equo vti quare non licebat Dictatori	47.17.9	Etheoclis & Polynicis fratrum inimicitia	32.16.11
Equæ asinorum congressum aspernantur	9.3.29	Etheoclis & Polynicis fratrum certamen	19.2.4
Equi adempti militi per ducentem poena	36.27.2	Ethnici non substituunt pupillariter filijs	42.22.25.
Equi ornati venditi, ornatus intra quot dies peti debeat	40.5.7	Eua à latere hominis producta	7.1.9
Equorum fiscalium munus sublatum	18.20.5	Eua ex latere Adami extracta	8.1.16
Equorum frænis margaritas & hiacynthos qui inseruissent, quinquaingenta libris auri multabatur	3.18.6	Euagoras quare occisus	35.4.4
Equorum regiorum præfectus quando institutus	47.29.10	Euander ob violata mysteria populi damnatus	16.22
Equorum venditorum ornamenta, intra quot dies repeti possunt	40.5.15	Euandri ara	16.8.25
Equos alere curiales, munus est patrimoniale	18.20.2	in Euandri ara Hercules decimas soluit	2.16.22
Equos equam non passim omnibus habere licuit impune, præterquam honoratis	37.5.5	Euâgelij lectio lectorib ⁹ simplicibus permiffa nõ est.	16.4.10
Equitijs pseudofilijs Gracchi, seditiones excitauit	35.6.9	Euaristus Pontifex Max. curiones primus constituit.	2.22.4
Equivalant, quale tributum in Gallia	3.6.6	Euaristus sacerdotia inter Christianos primum distribuit Romæ	16.8.33
Eracum nunc, quæ olim Cumatensis vrbs	15.9.4	Euathlum dicendi artem docuit Protagoras	26.2.5
Erami actio apud Demonsthenem	48.3.2	Eucharistia quid, & ibi probationes existentie corporis & sanguinis Domini	2.6.2
Eremita vnde dicitur	33.4.4	Eucharistia ob effectum sacramenti huius necessarium, conseruatur consecrata	2.6.13
Eremitæ qui, & quales	15.14.10	Eucharistia quomodo, & quo tempore communicandum	2.6.9
Eremitæ qui diu latuerunt inuisi	eod.12. & 14		
Eremodicium quid	48.3.4		

Eucha

Rerum & verborum Index.

Eucharistia sacrificij sacrosancti substantiales & accidentales partes	2.6.11	Euocare deos tutelares in obsequiis ciuitatum mos erat Romanorum	17.5.15
Eucharistia sacrosanctæ nomina plura. 2.6.1. de materia huius sacramenti panis & vini aqua mixti	eod.3	Euocatio deorum, vt dicebant tutelarium	24.10.3
Eucharistiam quæ personæ consecrant, & quales quæ recipiunt. 2.6.8. de forma consecrationis huius sacramenti. eo.7		Euocatio militum quid	19.3.25
Eucharistiam suscepturus recõciliari debet iniuicis. 38.1.20		Euocatio sacrorum, quæ profanum reddebat locum.	17.5.15
ab Eucharistia sum. Pontif. tantum tempore qui dicunt sedem Apostolicam Romanam esse Ecclesiæ Catholicæ, valde errare. 15.3.11. Eius tamen sancita & instituta quæ fuerint	eod.	Eupolis filius Sospolis Atheniensis	19.3.11
Eucherius Aureliacensis Episcopus, animam per damones ad inferos deferri videt	2.25.7	Eupolis poetæ ratio mortis	38.5.14
Euchides eximius curlor	17.12.9	Eurycles Pytho dictus	34.6.1
Euchratia heretici nuptias reprobant	6.6.30	Euryphiles Amphiarum occidit	36.24.28
Euclides optimus geometra	47.10.11	Euryphiles monile Apollini Pythio dedicat.	33.16.7
Eudemus Nicomedienfis naufragium	1.3.5	Euristhenis ex familia reges habebant Lacedæmon.	18.2.16
Eudemus vera monens regem, necatus	47.14.2	Europa totius nobilissimum emporium Alexandria ciuitas	15.6.18
Endochius rebellis Constantio	35.5.6	Eusebia Constantij vxor	36.15.18
Euenus & delictum quando, non animus, inspicitur: & e contra	30.4.3	Eustachius Antiochenus patriarcha	15.8.3
Euenus in criminibus quid	30.4.1	in Euterpe sacerdotis cur corpus eraderent	16.1.17
sub Eugenio. 4. f. extra Lateran. synodus habita	17.9.16	Euthydemus philosophus 18.7.2. actio in gubernatores reip. quæ	29.4.4
Euicelli Episcopi Patriarcharum qui	15.9.1	Eutherius spado cubicularius erat Iuliano Cæsari	7.2.20
Euicta res quando verè dicatur	25.2.7	Euthymeres prætor Atheniensium	38.6.5
Euictio in delictis improbata	16.20.17	Eutropius Archadij cubicularius lege sua punitus	33.21.3
Euictio in delictis locum non habet, etiam si mandato alterius delinquit	27.5.13	Eutypro philosophus	18.7.2
Euictio locum habet in diuisione	5.3.23	Examen aquæ frigidæ benedictæ sublatum	48.15.4
Euictio num locum habeat contra donantem rem alienam	28.15.5	Examen, de futuro, & ad futuram rei memoriam quando, & quomodo fieri debeat	48.13.40. & 41
Euictio quamuis nihil fuerit de ea actum, venit in venditione	25.23.2	Examen officiorum iudicantium.	47.33.9
Euictio in alijs quàm in emptis locum habet	eod.4	Exauthoratio ante supplicium.	35.11.0
Euictio pro parte, & pro tota re vendita quomodo intenditur	eod.6	Exauthoratio in iure ciuili pro degradatione quomodo recepta 31.30. 11. inter milites quando cum ignomia eod. & exauthorandi militem forma	eod.12
Euictio in quibus causis non competat	eod.10	Exauthorati milites qui dicantur	19.4.7
Euictionis actio quid, & Græcis	2.22.1	Excalceati domus quid	9.11.2.1
Euictionis distinctio	eod.4	Excalceati domus quæ diceretur	45.13.2
Euictionis materia, & personæ	25.22.5	Excantatio Sereni ad hemitriteum morbum	34.9.10
Euictionis petitio quid contineat, duplum, vel simpli. eod.9		Excantatio vrbium obsecrarum	34.11.3
Euictionis causam quando author damnato possessore non tenetur suscipere	24.5.8	Excantationis in imagine vis	34.11.4
Euictionis causa in solutione promitti intelligitur	21.18.36	Exceptio quid, & quomodo contineat replicationes, duplicationes, triplicationes, &c.	2.17.2
Euictionis cautio vicissim à partem accipientibus præstat	5.3.22	in Exceptiones reus, actor sic qui replicat, tamen actionis nomine non conticetur exceptio	eod.4
Euictionis nomine pro legata re, quando hæres legatarijs teneatur	42.32.18	Exceptionis nomen hic generale pro omni depulsione aduersarij	eod.5
Euictione obligatus ea non agit	25.21.7	Exceptione crimen quomodo detegitur	32.5.1
de Euictione quando teneatur in diuisione per additionem	5.4.14	Exceptio quid	20.32.3.1
de Euictione quando teneatur dominus vassallo	6.19.3	Exceptio contra testes criminum, vel alia, ante publicationem testimonium obicitur 32.5.2. quando postea	eod.
Euincere quid	2.22.3	Exceptio criminis non habet poenam calumniatoris, quare	32.5.3
Eulalij schisma contra Bonifacium primum	15.3.15	Exceptiones contra protractores	49.4.9
Eumenes archigrammatens Alexandri Magni	47.26.14	Exceptiones quæ ante litem contestationem tantum admittuntur	48.6.5
Eumolpidæ Sacerdotes Athenis	31.8.9	Exceptiones peremptorias iudex non potest supplere, si non obiciantur à litigantibus	49.10.3
Eumolus maleficus	34.11.5	Exceptionibus, & actionibus pluribus vti licet	21.17.6
Eunomiani heretici	33.8.11	Exceptionum alia reales, alia personales, & quæ eo.7. harum rursus quædam temporales, quædam perpetuæ, & quæ eo.8. & 10. Temporalia ad agendum sunt perpetua ad excipiendum.	eod.9
Eunuchi & castrati inter Androgines, & Eunuchus, tertium quæ genus animalium. 7.12. & seq. eorum vsus ademptus eod.14. Patricius, philosophandi ius, & publica confortia eis etiam adempta	eod.15	Exceptionum item alia peremptoria, alia delatoria, & quæ illa eod.11. quæque communia vtriusque	eod.13
Eunuchi, qui se castrauerunt & permiserunt spontè castrari, maximè exosi nec clericis esse possunt	7.2.16	Exceptionis rursus alia, quæ iudicij, alia quæ facti nomine proponuntur	21.17.14
Eunuchi ne fierent seu ne castrarentur, prohibitum	eod.17	Exceptiones proponuntur tantum, si nostra interest, non si tertij	eod.15
tales primùm facti à Semiramide	eod.18	Exceptiones pro tribus causis generaliter opponuntur eo. 16.	
Eunuchi in delicijs aliquibus & quare, causæ quæ cur in pretio	7.2.20	Exceptiones ratione formularum, alia prætoris, alia ciuiles eod.	
Eunuchi quare ita Græci dicti eod.21. eorum in se morbi & mala	eod.22	Exceptiones quomodo proponendæ	eod.17
Eunuchi præstantes Hermeas tyrannus, spadones regis præfides, sacerdotis tales Dianæ Ephesina Megalobizi, item Galli Cibeles	7.2.23	Exceptionibus ne quis vtatur, pacto fieri nequit expressè 21.17.18	
Eunuchi spirituales	7.2.30	Excipiens quando actoris vice fungatur	49.1.3
Eunuchæ apud Lydios factæ	7.2.20	qui Excipit, non negat, nec probat actionem agentis	21.17.3
Eunuchorum triplex species	7.2.27	Excommunicare qui possint	31.9.8
		Excommunicatus an possit testari	42.8.3
		Excommunicatus excommunicatione minori. à quibus abstinerere debeat, & quibus ex causis quis ipso iure in eam	

F

excommunicationem incidat	34.8.13	Executus Phocenſium tyrannus duos incantatos annulos habebat	8.7.5
Excommunicatus ipſo iure qui clericum offendit	16.1.35	Executus Phocenſium tyrannus incantatos annulos habebat	24.15.11
Excommunicatis non communicandum, imminenti poena ſimilis excommunicationis. 31.8.15. & 16. Exceptis quibusdam perſonis	eod.17	Execrandos vt purgarent Athenienſes.	2.4.7
Excommunicatus quādo abſoluitur inuito aduerſario. 50.2.4.4	50.2.4.4	Execrationum diræ atroces	31.8.9
Excommunicati à quacunq; litis parte repelli poſſunt. 49.2.2. Et cuiuſmodi debeat eſſe ea excommunicatio eod.	eod.	Executio non fit in aliena iurisdictione ſine licentia iudicis proprij	47.40.26
Excommunicati ab Eccleſia remouendi	31.8.13	Executioni factæ vi ſigilli regij opponuntur tantum tres exceptiones: ſolutionis, falli, pacti de non petendo, rei iudicata	27.6.9
Excommunicati ipſo iure, & ab homine	21.9.5	Executioni ſententiarum ciuiliū contumaces vel reſiſtentes vt puniantur. 50.1.30. quomodo autē in criminalibus. eod. 32	32
Excommunicati qui euitandi in Gallia		ab Executione incipiendum non eſt	23.3.22
Excommunicati, ſeorſum ab vxore manētes, nolentes redire	9.4.8	ab Executione lis incipiens, odioſa, & extraordinaria	6.16.8
Excommunicatis dominis clientes ſoluuntur à ſacramento fidelitatis eorū, donec redierint in gratiā Eccleſiæ. 6.19.8	6.19.8	Executor teſtamentarius eſt in poſſeſſione bonorum hæreditatis, conſuetudine regni Gallorum	20.10.15
Excommunicatio debet fieri in ſcriptis	31.9.13	Executor teſtamentarius ſibi non poteſt ſoluere debitum à teſtatore, in Gallia	42.36.13
Excommunicatio debet proferri ſtudio corrigēdi formula certa	31.9.12. eod.13	Executores vnde	47.40.2
Excommunicatio ciuiliſ quid, & à quo fiat	31.8.3	Executores teſtamentorum qui dicantur qui poſſint eſſe, vel non. eod. 10. quot dentur	eod. 11
Excommunicatio contra contumacem quando	48.3.21	Executores teſtamentarij debent inuentarium conficere, & rationes geſti reddere. 42.36.12. quando vendere res hæreditatis poſſint	eod.
Excommunicatio eccleſiaſtica quæ, & minor & maior. 31.8.9	31.8.9	Executores iudiciorum reſiſtēs, capitaliter puniuntur. 38.3.9	38.3.9
Excommunicatio in locum mortis legis Moſaica ſubrogata	31.9.4	Exemplaris ſubſtitutio excludit matrem	42.24.18
Excommunicatio minor à quo, & ob quæ inſigatur: & quis ſoluat	31.8.10	Exemplaris ſubſtitutio cur potiùs matri, quàm pupillaribus ſubſtitutio permiſſa eſt	42.22.2
Excommunicatio nõ leuiter proferenda, & quomodo. 31.9.9	31.9.9	Exemplaris ſubſtitutionis origo. 42.24.2. permiſſa olim ſcripto, poſtea lege eod. quid eod. 3. diuiſio, vt triplex fit, expreſſa, tacita, mixta. eod. 4. quibus bonis fiat. eod. 5. à quibus fiat. eod. 6. & ſeq. forma eius. eod. 13. quibus fiat. eod. 14. & ſeq. Qui ſubſtitui poſſint. eod. 16. ſinis eius ſubſtitutionis, & differētiæ cum alijs. eod. 17. effectus. eod. 10. quomodo intercat	eod. 19
Excommunicatio pro quibus cauſis infertur ab homine. 31.9.8	31.9.8	Exemplum inſtrumenti quādo fidem facit	48.14.13
Excommunicatio poena diſtincta eſt, & quomodo. 31.8.1. quid & ſpecies	eod.2	Exemplum quæ in conſequentiam non trahenda	17.12.34
Excommunicatio, qualis poena habita	15.1.5	Exempla raro accidentia non ſequenda	17.6.18
Excommunicatio vel monitio num poſſit ferri nemine excepto	31.9.14	Exequendi ſententiam contra cõtumacem formula. 48.3.13	48.3.13
Excommunicationis maioris cauſis, quibus abſolui quis poteſt ab ordinarijs	31.9.6	Exequiæ quibus factæ eſſent, ab aris ſubmouebantur. 16.3.6	16.3.6
Excommunicationis maioris mala	31.9.7	Exequiarum pompa, & de ordine quo fiebant	2.14.15
Excommunicationi cauſa inferri debet, item in abſolutione	31.9.10	Exequitor vt modeſtè ſe gerere debeat	50.1.31
Excommunicationem ipſo iure quibus cauſibus quis incurrat: & abſoluitur tantum à ſummo Pontif. vel tantum ab alijs in mortis articulo	31.9.5	Exercitor nauis quis eſt	29.9.5. & 9
Excommunicatione contra non reuelantes lata an contineantur aduocatus, procurator, aduerſarij conſilium, & ipſe aduerſarius	48.13.31	Exercitor quando non tenetur de facto magiſtri nauis. eod. 17	eod. 17
Excommunicatione diuortium apud Moſcouitas prohibetur	9.16.6	Exercitor tenetur de contractu facto cum magiſtro, nõ ſi cũ remigibus nauis: quāuis de corū delicto tenetur. eod. 19	eod. 19
de Excommunicatione poenæ legales mortis intelliguntur	31.14.5	Exercitoria actio quæ. 29.9.1. res de quibus in ea contrahitur	eod. 2
Exconſules, & exconſularis dignitas	47.15.6	Exercitoria in dominum nauis, pro præpoſito in ſolidum datur	eod. 3
Excoriationis poena quando	31.24.1. & 2	Exercitoria actione quid conſequamur, & eius differentia cum ea quæ nauatæ, cauſas, ſtabula, &c.	eod. 16
Excubiæ iura exigendi, cui poteſtas	1.3.7	Exercitoria quomodo tenetur exercitor pro præpoſito nauis	eod. 18
Excubiæ iura quando à ſubditis peti poſſunt	6.3.16	Exercitoria cauſa, perſonæ	29.9.4
Excubiæ onus odioſum, nec exigendum tempore pacis	6.3.7. & 19	Exercitoria actionis ſinis, & nauatæ cauſas, &c. 20. rationes.	eod. 21
Excubiæ ius tẽporẽ belli, ne vltra quinque denarios exigatur; cautũ, in oppidis vicinis hoſtibus: in alijs, tres. 6.3.18	6.3.18	Exercitus vnde	19.3.1
Excubiæ onus non ſoluebant, qui talliæ nomine nõ pendebant quinque ſolidos	6.3.19	Exercitus fines excedere, capitale	31.5.9
Excubiæ iura iuncta feudo gardiæ & gaſtaldiæ, non poſſunt diſtrahi vel alienari in alium ſine feudo ipſo	6.3.20	Exercitum conſcribere ſine authoritate principis, maieſtatis crimen	35.1.5
ad Excubiæ quando tenentur perſonæ eccleſiaſtica	3.8.4	Exercitum in inſidias deducere, proditio eſt. 35.5.32 & ſeq.	35.5.32 & ſeq.
ad Excubiæ tenentur Eccleſiaſtica perſonæ tempore neceſſitatis	18.20.13	Exercitum reducere nulla re egregiè geſta, prodicionis ſignum	35.5.35
Excubiæ relinquentium poena. 19.11.3. earum circuitio, & mutatio & partitio vigiliarum	eod. & 4	Exercitum ſeu imperium iuſſus dimittere retinens, reus maieſtatis	35.1.7
Excubijs tres dentẽ filios reipub. Spartiatæ liberabāt. 9.6.29	9.6.29	Exhæredandos impie non eſſe liberos, Calphurni & Aemilij Lepidi decreta	44.2.23
Excufatio tutelæ quid. 12.6.1. excuſationum quæ cauſæ in genere. eod. 3. & quot ex parte perſonarum	eod. 9	Exhæredare nominatim quid	44.3.11
Excufatione à tutela non vitur qui promiſit deſuncto patri ſubire tutelam, vel qui ſubſcripſit dationi, vel legatum ob id acceptauerit	12.6.13	Exhæredari qui debeant, vel poſſint	44.3.17
Excufationis legitime vtilitas	eod. 14	Exhæredatio bona & mala mente quomodo fiat	42.2.27
Excufationes à tutore vel curatore ante adminiſtrationem ſunt & intra 50. dies proponendæ poſtea perperam proponuntur	12.6.12	Exhæredatio quid, & exhærens quis. 44.3.1. quomodo differat ab abdicatione	eod. 2
Excufationes non viuendi in ins, quando per nuntium mitti debent iudici	48.3.16	Exhæredatio duplex, proprie & improprie ſumpta	eod. 3
		Exhæredatio proprie ſumpta, iuſta & iniuſta eſt, & quæ vtraque	44.3.1

que. 44.3.4. iuſta cum nota, & ſine nota.	eod. 5	Expenſarum taxatio quomodo appellatione ſuſpendatur	50.2.47
Exhæredatio infamiæ quomodo cõtineat exhæredati. 44.3.6	44.3.6	Expenſarum quarum, & fruſtuum perceptorum ratio in re communi non habeatur	5.3.17
Exhæredatio à quibus fit. eod. 10. quomodo, & qua formula fiat	eod. 11. 12. & ſeq.	Experts	39.13.12
Exhæredatio an valeat ſine cauſa expreſſione	eod. 12	Expiandæ cædis mors antiquus	36.15.25
Exhæredatio nõ mala mēte facta, admiſſa ſine cauſa. 44.3.13	44.3.13	Expiari poſſe crimina quomodo ethnici & noſtri docēt. 31.8.7	31.8.7
Exhæredatio non dicitur de extraneis	44.3.12	Expiatio criminum aqua & igne quomodo fiebat ethniciſ	31.8.6
Exhæredatio faciendæ eſt ab omnibus gradibus inſtitutionum & ſubſtitutionum, & quomodo fiat	44.3.16	Expiatio homicidij in Diana Taurica	36.24.19
Exhæredationis ſinis, & effectus. eod. 18. & 19. rationes. eod. 20	eod. 18. & 19.	Expiatio in homicidio quomodo fieret	36.24.1
Exhæredatione facta ſine expreſſione cauſæ, inutilis, etiam ſi hæres velit probare ingratum filium	eod. 13	Expiationes antiquorum, redæ, ouo, ſulphure	48.15.13
Exhæredatio vel præteritio matris ſine cauſa, irritum reddunt teſtamentum. 44.4.1. quando non	eod. 2	Expilata hæreditatis actio quæ, & quando competat	37.9.1. & 2
Exhæredatio filij quā loco teſtamenti fieri debet	42.20.6	Expilata hæreditatis crimen publicum non eſt 37.8.9. poena criminalis	eod.
Exhæredatio in computatione legitime an faciã partem	44.5.8. & pars eius cuius fit	Expilatores, graſſatores qui	37.9.8
Exhæredatio filio exemplariter non poteſt ſubſtitui. 42.24.13	42.24.13	Explicandarum rerum & materiarum modum & viam præſcribit author	21.3.13
Exhæredatio filio ſubſtitui pupillariter poteſt	42.22.27	Exploratores ſunt proditores, & de poena eorum	35.5.8
Exhæredatio fidei commiſſum imponi non poteſt	eod. 28	Exploratores regni vt ſolicitatores aſidui aula principis	49.5.12
Exhæredatis quando competebat bonorum poſſeſſio contra tabulas	43.4.12	de non Exponendis filijs leges	11.10.2
Exhæres quis	44.3.1	Exponere quos filios, & quando à Romulo cõceſſum	44.3.2
ad Exhibendum actio, & rei vendicatio cum directã depoſiti datur	23.4.3	Expoſiti filij an ſint ſerui eorum, qui eos educarunt	11.10.3
Exhibere quid 29.7.2. & cum reſtitutione differentia.	eod.	Expoſiti liberi in teſtati patres non habent hæredes, & de expoſitione quardam	45.10.12
Exhiberi petuntur res mobiles, non immobiles. eod. 3. ſerui. eod. 4. & alia	eod. 5	Expoſiti liberi ſimples	15.28.24
Exhiberi res etiam non extantes, & non poſſeſſæ quare petantur	eod. 10	Expoſiti infantes qui 15.28.5. eos exponens, parricida, & vt homicida puniendus	eod. 6
Exhiberi vbi debeat res petita, & cuius expenſis	29.7.17	Expoſitorum hoſpitalia	15.28.23. & 24
Exhibitoria interdita quid ab actione ad exhibendam differant	21.9.6	Exprefſe vt repugnent requiritur à filiis, aliter patri conſentire vidētur	8.4.5
Exactor ſupra cenſum exigens, quomodo puniatur. 47.16.29	47.16.29	Exprimi debent res, valor earum, & cenſus in hominio & iuramento fidelitatis	6.15.14
Exactiones ordinariæ ſeu canonice, vel reales, vel perſonales: & de ſingulis, & quibus impoſita rerum tributa & perſonalia	3.5.3	Expromiſſor quis	24.3.8
Exigendum nihil ſupra debitum veſtigial	3.9.9	Expulſiua vis quæ, & remedium eius	36.35.14
Exilium antiquis poena grauiffima	31.3.18	Extorum diuinatione	34.3.15
Exilium, gradus poenarum	31.6.18	Extenſio non fit in ſtatutis, vel quæ ſtricti iuris ſunt ad ſimilia	42.22.16
Exilium grauius vltimo ſupplicio	31.6.13	Extinctæ res condicuntur, non vendicantur	20.9.19
Exilium, inuoluntarium proprie & improprie quid	31.6.13	Extorris quare quis dicitur	31.8.5
Exilium, poena primi hominis	31.6.1	Extraneus prælatiſ proximis, in ſucceſſione furioſi, ſi negligentibus illis, ipſum curet	13.5.31
Exilij nomen quid contineat. 13.6.8. triplex. eod. 9. alia diuiſio	10	Extranei filij qui dicantur	10.3.13
Exilij nomen in malam partem accipiendum	31.6.9	Extranei hæredes qui dicantur	44.35.24
Exilio damnatum maritum num vxor ſequi debeat	11.4.19	Extraordinaria actio, extraordinariumque iudicium quid	21.8.10
Eximens vi ductum à manuſatellitum, qua poena puniatur	47.40.28	Extraordinariæ actiones in locum interdictionum ſunt	21.9.1
Eximens vocatum in iudicio, quomodo puniatur	36.25.27	Extraordinarij & ordinarij Romæ magiſtratus	47.6.3
Exiſtimatio quid 32.12.5. & lib.	38.2.3	Extrema vñtio cur ſic dicta 2.7.1. eius origo & vſus eod. 2. 2. materia & forma eod. 3. effectus ſpiritualis, medicina peccatorum eod. 4. Quæ ſunt perſonæ quæ iungantur, & que iungantur, & quo loco	eod. 5
Exiſtimatio, bona fama eſt	31.29.5	Extrinſecum intereſſe quid	21.9.10
Exoine quid, & quomodo fiat	32.24.23	Exulante tempore rediens, impunè occidebatur	36.21.20
Exoine quid. 48.3.16. & praxis eius	eod. 17	Exules reuocabantur tempore mortis ſummi ſacerdotis à Iudeis	36.21.11
Exomida ſceminarum	9.19.23	Exulum ante tempus in prouinciam redeuntũ, poena	31.6.8
Exomologem audientis partes	2.8.12. & 13	Ezechias cur ſerpentem æneum fregerit	11.1.7
Exomologem reuelans, vt puniretur olim	31.6.5	Ezechias propter abuſum, ſerpentem æneum Moysiſ abſtulit	2.12.1
Exorcismus baptiſmo, & oleo ſancto adhibitus	16.5.17	Ezechiam decimo anno genuit Achaz	9.7.9
Exorcismi conferebantur verbis conceptis. 16.5.2. ijs tempeſtates ſedari	eod. 10	Ezron genitus à Phare nouem annos tantum nato	9.7.9
Exorcizandi poteſtas primũ communis omnibus Chriſtianiſ	16.5.5		F
Exorcizata quis, & munus: 16.5.1. eius officium apud Iudeos	eod. 6	Abas edere, eſt iudicare: & cur iudices tenebant fabas in ore	50.1.16
Exorcizata quibus adhibebantur.	19.5.7	Fabius duumuir iuſſus à ſenatu dedicare adẽm veneris Erycinæ, quam Fab. dictator vouerat	15.29.8
Exorcizata ethnicorum	16.5.11. 12. 13. & 16	Fabius iuriſconſultus	18.11.5
Exorcizata, dicti impoſtores ab Vlpiano	34.9.9	Fabius maximus dictator	47.17.4
Exorcizandi nomen Græcis quale	50.1.30	Fabius maximus reuelans decretum ſenatus, punitus	47.25.28
in expectatione qui habet beneficium, non permutat illud	17.2.5	Fabri ſignij	18.72.10
Expectatiuarum literarum ad beneficia decẽ ſpecies. 17.15.7	17.15.7	Fabriles & obſequiales operæ in quibus differant	14.8.7
Expeditores contradictarum in aula Romana, qui	15.42.5	Fabrius ſepultus in vrbe	33.13.6
Expenſari cautio ſummoperè deſiderata in iudicijs. 47.1.12	47.1.12	Fabula Aegyptiorum de generatione hominum ex luto &	
Expenſarum condemnatione augeri actiones & obligationes	21.15.3. & c. 16. nu. 4. & ſeq.		
Expenſarum litis taxatio quomodo faciendæ	50.1.24		

Syntagmatis iuris vniuersi

aliorum, improbatæ	8.1.17	Falsi crimen vt punibile fit, tria requirit. 36.1.6. quæ in eo	cod.7
Facem ardentem iurabant Græci tenentes	50.8.14	perpendenda	36.5.1
Facere, agere, gerere differunt	24.1.29	Fallum scripto quot modis fiat	36.5.1
Faciendi stipulationes quomodo examinandæ	24.2.12	Fallum dicens instrumentum debitor, interitum consignare	36.5.1
Facies nobilissima hominis pars	30.6.3	debet contentum in eo debitum	36.5.1
Facies principum impressæ pecunijs	36.2.22	Falsæ accusatio permiffa, intra 20. annos, non vltra	36.5.11
Factio vt des, contractus innominatus, quas actiones produ-	28.5.1	Falsi in crimine quomodo considerandæ res, personæ, nego-	36.5.12
cit	28.5.1	cium	36.5.12
Factio vt facias, contractus innominati natura, & actiones	28.6.1	Falso instrumento vtens, qua poena puniatur in Gallia, 36.5.5	36.5.9
Factum alienum in quantum quis efficaciter promittere po-	24.3.18	de Falso quomodo ciuilitè & criminaliter agatur	36.5.9
test	24.3.18	Falsa Scriptura quomodo in Gallia accusetur	36.5.6
Factum emendari non potest	7.2.27	Falsis instrumentis iudicatum, an ipso iure nullum	36.5.8
Facti error vt diuidatur, & quando excuset	30.10.3	Falsi testes clerici, quomodo iure pontificio & ciuili pu-	36.5.12
ob Factum egregium tributum remissum	3.8.17	niantur	36.5.12
ex Facto, & in factum actiones quæ	21.7.22	Falfariorum literarum regiatarum in Gallia poena	36.5.7
& in Factum actionum diuisio	cod.23	Falfans literas summi Pontif. qua poena afficiatur. 36.5.8. &	36.5.9
Facta per artes magicas querere prohibitum	34.9.9	qui aliorum prælatorum fallant	36.5.9
Factio quid	35.1.3	Falsi crimine tenetur qui falso instrumento vtitur. 48.14.15	48.13.53
Factiones, clientelæ in Gallia olim dictæ, & princeps factio-	47.7.17	Fama bona, quædam foelicitas	31.29.4
num patronus	47.7.17	Fama bona requiritur in eo qui nouum opus nunciat. 4.18.1	4.18.1
Facultas agendi aliud, quam actus. 14.1.5. & facultas quid. eod.	25.24.19	Fama quid. 31.29.2. bona & mala. eod. eius imago & vis. eod.	48.13.8
de Facultatibus suis amplius, quam in ijs fit, sperant ho-	25.24.19	Fama quando faciat plenam probationem	48.13.8
mines	25.24.19	Fama quando probet. 48.11.8. ea per duos testes	cod.
Factis propofes per litigantes	48.7.5	Fama sola non fufficit ad reum constituendum	32.7.2
Faida quid	6.2.2	Famæ & boni nominis cura habenda. 38.1.11. ne alijs simus	cod.
Falacer sacrificulus	16.8.29	scandalo. eo. 12. & de eius præstantia	cod.
Falcem furantis poena	37.4.1	Fames maxima in Oriente Maxentij tempore	2.14.8
Falcidia & Trebellianica ex corporibus hæreditarijs detra-	42.31.7	Fames, poena hominibus grauiffima	31.23.5
huntur	42.31.7	Fames Romana, qua vrbe plures excedere iussum	47.31.11
Falcidia quid à Trebellianica differat. 42.31.13. & c. 32. nu. 57	42.31.13	Fames Flandrica & Gallica	cod.12
Falcidia prohiberi à testatore potest	cod.14	Fames vnde fiat	31.23.3
Falcidia ex donatione causa mortis, vt ex legatis detrahitur	41.2.4	Fames duplex in sacra pagina	31.23.2
41.2.4	41.2.4	Famis, & eius imaginis descriptio	31.23.6
Falcidia lex de minuenda legandi potestate. 42.34.3. quado,	42.34.3	Famis necessitas furtum excusat & maleficum	37.7.7
& à quo lata. eod. quid fit. eo. 4. acceptationes, & pro Tre-	42.34.3	Famis sterilitatis tempore, potiffimum annonæ debet fieri	36.30.14
bellianica & legitima. eod. 5. ex quibus accipiatur. eo. 7. &	42.34.3	taxatio	36.30.14
contra quos	8	Famis tempore partè vèdere filium potuiffe. 14.3.11. ob famè	cod.14
Falcidia quando non detrahitur, & ex quibus non trahitur.	42.34.9	& miseriam in seruos qui se vendebant ditioribus. eo. 14	31.23.5
42.34.9. & seq. num. ex militis testamento. eod. num. pro-	42.34.9	Famis vrgentiffima necessitas cogit ad mala	31.23.5
hiberi possit à testatore	cod.10	Famem esse flagellum Dei ob poenam immisum	31.23.1
Falcidia ab hærede, non per legatarium detrahitur. 42.34.14	42.34.14	Famem leuat ludus	39.4.9
Falcidia quomodo detrahenda. 42.34.15. cum deductione, &	42.34.15	Fame castigatus Rex malè indicans	47.20.15
imputatione, computatione.	cod. & seq.	Fame macerari, poena	36.29.13
Falcidia in fauorem hæredis & testatoris quomodo inducta	42.34.16	Familia conferuatio in successione proximorum	45.1.11
42.34.16	42.34.16	Familia erciscundæ iudicium quid à communi diuid. diffe-	5.2.4
in Falcidiam quando sibi debitum à testatore, hæres impu-	42.34.16	rat.	5.2.4
tat	42.34.16	Familia ercisc. iudicio quæ diuidi non debent quia iniusta,	8.4.5. In hoc iudicio quæ res aliæ considerandæ,
in Falcidiam quæ imputat sibi hæres	42.34.19	& c. 5. 4. 5. In hoc iudicio quæ res aliæ considerandæ,	quas conuenit implere, facere, vel reputare. 5. 4. 6. Per-
Falcidia quando detrahenda, & ex quibus rebus	42.34.19	sonæ idoneæ huic actioni quæ	5. 4. 7
Falcidia quando detrahitur ab hærede. 42.34.26. eius finis,	42.34.26	Familia erciscundæ iudicium sordes admittit	34.5.2
& effectus. eod. Rationes	cod. 27. & 28	de Familia erciscundæ iudicij origine, & familia appella-	5. 4. 1
Falcidia computandæ & in eundæ, & forma, & praxis. 42.34.20	42.34.20	tionem.	5. 4. 1
Falcidia pendente iudicio legatarius cum ratione confequi-	42.34.20	Familia ercisc. actio mixta est in rem & in personam. eo. 2. in	hac actione quis actor vel reus est cohærendum. eo. 2. hæc
tur legatum	42.34.20	actio nõ præscribitur longo tẽpore. Nec repeti potest eo.	& pendente eius iudicio alienari res nequeunt, & c. eod.
Falcidia non detrahitur à legatis factis contrarijs.	15.32.13	in Familia erciscundæ iudicio consideranda res, persona,	modus diuidendi, primùmque res hæreditas ipsa. 5. 4. 4.
Falcidia vna ex patris & pupilli testamento tantum sumitur	42.20.1	aliæque	num. 5
42.20.1	42.20.1	per Familia emancipationem, testamentum	42.3.3
Falcidiam quæ non patiuntur, non sunt oneri hæredi, aut	42.34.22	Familia qui dicuntur esse	48.13.11
legatarijs	42.34.22	Familia relicta quomodo implementum habet.	43.28.36
Falcidia, in ora & in mendacio	21.13.4	& num. 15, 16. & 38.	42.28.15
Fallo & fallum quid, & vnde dicatur	36.1.3	Familia & regna moriuntur	18.2.22
Falsa causa quando vitiet legatum cum distinctione causæ	42.22.52. & 54	Familia non debent alienis conspurcari	36.6.1
impulsiuæ & finalis	42.22.52. & 54	Familiarum amplitudo in sua splendore cõseruanda. 6. 6. 2. 4	4.1.7
Falsas tabulas cur mulieres accusare possunt testameti. 32.13.5	32.13.5	Familiarum conferuatio, finis præcipuus redhibitionis gen-	26. 25. 1. & harum splendorem conferuari, reip. in-
Falsitas instrumenti per testes suos euincitur	48.13.52	terest	cod.
Fallum coram iudice recitans, de falso puniendus. 36.3.6. & 7	36.3.6. & 7	Familiarum conferuatio suafit etiam conferuationem pacti	de succedendo in primogenito
Fallum dicit, non semper iniuriam continet	38.7.18		41.7.6
Fallum dicto & facto commissum	36.3.6	Familiarum splendorem conferuari, ad reip. pertinet vili-	45.13.4
Falsi poena circa dilicta de instrumentis admiffa	36.3.2	tatem	45.13.4
Falso instrumento vtens, puniatur	36.3.6	Familia	45.13.4
Falso rescripto vtens, vel subiiciens illud, qua poena puni-	36.3.7		
tur.	36.3.7		
Fallum quando crimen maiestatis habeat. 36.1.2. quid, & vn-	cod. num. 3		
de dicatur	cod. num. 3		
Fallum quando crimen habet punibile	36.1.4		

Rerum & verborum Index.

Familiaris accusatio non auditur	32.16.3	murum prominere	cod. 6
Familiaris & domesticus quis dicatur in recusationibus	49.3.6	Ferialia festa quæ	2.16.24
Familiaritas frequens inter præsumptiones & adminicula	9.21.4	Feria certæ nuptias vetant	9.4.12
matrimonij contracti	9.21.4	Feria Latina	47.35.1
Familiaritas inopis vetita	47.16.17	Feria publicæ, familiares, propriæ: publicæ rursus statuiæ,	2.18.5
Famosa actio inter coniuges non datur, & cur	11.3.5	conceptuiæ, imperatiuæ, aut nundinæ, & de singulis. Item	2.18.5
Famosam actionem non proponit libertus in patroni	14.3.4	de nomine ferie	2.18.5
Famosi latrones qui dicantur	37.2.3	Feria statuiæ, quæ apud Hebræos quoque & ethnicos.	cod. 5
Famulus mercenarius an testetur contra dominum	48.13.22. & 23	Feria quæ conceptuiæ Ethnicis & nobis	cod. 7
Famuli & serui iniuria & filij, quando in iniuriam domini	38.3.11	Feria nundinarum quæ	cod. 9
conuertitur	38.3.11	Feria publicæ vel alterius laticitæ	cod. 10
Famuli ne relinquunt dominos illis inuitis, lex	14.2.3	Feria sacra ieiunij & vigilijs præcedentibus exceptæ. 2.17.1	2.17.1
Famuli non possunt relinquere temerè dominos, sine illo-	27.1.16	Feria quæ subducuntur à dilationibus	48.8.13
rum iussu	27.1.16	Feriarum aliæ in honorum Dei, quædam ad homines perti-	2.16.4
Famulos delinquens iussu domini non excusat	27.5.14	nent	2.16.4
Famulus agrotis perinde ac seruientibus merces debetur	47.9.8	Feriarum diuinarum tempore à quibus abstinentium, & de	2.16.16
Fana, olim dicta templa, & cur	1.14.5	Feriarum erymon	2.16.3
Fanatici qui. 13.5.13. & lib. 34.3.9. & eiusd. lib. cap.	6.6	à Feriarum obseruatione propter necessitatem sæpe disce-	4.29.4
Fannia vxor Ticinij Mintuonenfis non potuit repudiari	9.23.14	ditur	4.29.4
marito	9.23.14	Feriarum in tempore an lites, & quæ quiescant.	49.2.10
Fœmina sedens in sella imperatoria	1.6.6	Ferias ante proditos festos pontifex iunior futurus nuncia-	2.16.14
Fœnæ legis de sumptibus in cœnam faciendis iuramentum	50.4.6	bat, & quomodo Luna obseruata	32.19.6
Farre matrimonia coniuncta indissolubilia lege Romuli, &	9.4.7	Feris Latinis acculare non licuit	2.16.20.23.25
succedebat eo modo coniuncta viro	9.4.7	Feris mœsium aut vindemiarum, quæ tractari à magistrat-	2.16.20.23.25
per Farreationem nuptiæ quæ fierent, & illæ cur sacre di-	9.5.31. & 32	ribus possunt	2.16.20.23.25
ctæ	9.5.31. & 32	de Feris imperatis seu repentinis aut indictis, ex varijs cau-	2.16.12
Falces & secures alternis mensibus & diebus in castris sibi	47.15.19	sis captarum ciuitatum, victoriarum, renouari imperij vel	8.6.3
permutabant consules Romani	47.15.19	ob alias res prosperè gestas & in honorem principis, ad-	27.1.8
Falces licitorum Romanorum	31.11.13	uentus Iucundi principis, Constantini & Helenæ festum:	18.22.7
Falces licitorum quis primus inuenit	31.3.8	ob luctum indictum, quale ieiunium Iudæorum ob incen-	50.8.14
Falces licitorum Romanorum cur ligati prælati regi, & con-	31.3.8	sulam Hierosolymam	48.15.6
sulibus	47.14.7	Fermilles Tholosatis quare sponsalia dicantur	8.6.3
Falces prætorianis seu, consulares duodecim	47.30.3	Fermiers	27.1.8
Falcinatio, quod laudando res necat	34.11.14	Ferrarij fornacis ædificandi lex	18.22.7
Falcini causa oculi, & imaginatio	34.11.10. & 11	Ferri candens in iuramento Græcorum fœderis	50.8.14
Falcina irrita, spuendo in finem	32.22.21	Ferri candentis purgatio vulgaris	48.15.6
Fascinandi varij impij quidam modi	34.2.5	ex Ferro tributa debita an arma consocienda, non poterant	3.7.8
Fascinatio dæmonum perfringit aciem oculorum	34.8.9	mutari in aliam præstationem	3.7.8
Fascinatio per carmina res lædit	34.11.15	Ferroni libri de nominibus & insignibus consuetudinum	6.8.10
Fascinatio vim cur permittat Deus	34.11.6	Ferulæ, castigaciones impuberum	31.11.2
Fasti computati à luna noua	2.16.15	Feruli annulorum regionum	47.26.10
Fasti, & nefasti dies	47.2.2	Festum nullum aratum Romanis vel alijs nationibus.	2.16.13
Fastos quis euulgauit, & actionum formulas, & conceptio-	21.8.4	Festum seruorum cantorum, & aliorum quod genus feria-	2.16.10
nis actionis curiosa qualis olim obseruatio	48.3.6	rum, & de lagenophoria, Saturnalibus, & c.	2.16.10
Fastidiosus quis	34.1.2	Festi dies interdum, si plures sint quam operibus necessarijs	2.16.26
Fatum, vt accipiatur	34.1.2	vacari possit restringuntur, & expunguntur ab episcopo,	2.16.26
Fatale, & fatales dies, quid	34.1.12	& quomodo	2.16.26
Fatalia quæ dicantur	34.1.12	in Festo Apollinis Tymbræi induciæ factæ inter Troianos &	2.16.21
Fatalia tempora appellationum quæ dicantur	50.2.31	Græcos	2.16.5
Fateri debitum, est substantiale cessionis	22.11.15	Festa nobis Christianis, quæ mobilia & immobilia	2.16.5
de Faridicis mulieribus, quas vocant fees	7.3.13	Festorum causæ	2.16.1
Fatilleres , Testosagis quæ mulieres	34.1.14	Festorum tempore quæ iudicialia non possunt fieri, & quæ	2.16.20. & 23
Fatuis Abidij, quem pœnitebat sanum factum	13.5.10	possint	2.16.20. & 23
Fatui, amentis, & furiosi differentia	47.9.12	Festis diebus induciæ olim inter hostes & exercitus	2.16.21
Fatuorum & stultorum diuisio, & gradus. 13.5.12. ij iudicio	cod. 19	in perpetuum pertinet	6.2.5
carent, vt imperiti	13.5.9	ex re Feudali num. laudimia debeantur	27.16.9
Fatuitatis & stultitiæ generatio, & causa	13.5.9	Feudales & censuales res generali Gallia consuetudine li-	6.17.5
Fauni qui	34.20.24	berè vendi possunt irrequisito domino, & saluo eius iure	6.17.5
Fausta vxor Constantini magni, balneo necata	36.7.9	Feudales res considerandæ generaliter, & secundum feudi	6.6.1
Fax proiecta initium pugnae dabat	19.2.4	naturam	6.6.1
Februarij mense beneficia vacatia quibus debeantur	17.6.44	Feudalia iudicia de quibus controuersis fiant, & circa quæ	6.22.1
Felices præses Iudææ, vicij Aegyptium magnum	34.7.2	res controuersa feudalis	6.22.1
Felicis schisma contra amatum	15.3.15	Feudalium rerum professionem cogit dominus vassallum	6.15.16
Fenefram facere in pariete cõmuni quomodo liceat	4.1.1	facere per iniectionem manuum in feudum, & num. fru-	6.15.16
Fenefras in parietem immittere quando liceat	4.1.1	ctus faciat suos in defectum dinumerationis	6.15.16
Fenefræ in suo pariete prospicientes in aream vicini, quan-	4.1.1	Feudalium rerum possessio, siue le demembrement , integra	6.15.15
tae altitudinis, & quales debeant esse ex consuetudinibus	4.1.1	esse debet, & quare fiat, & de cõmissio eius rei causa	6.15.15
Parisorum & aliarum gentium	cod. 3	Feudum an personæ ecclesiasticæ tenere possint	2.17.3
Fenefræ quæ iure tantum proprij parietis sunt clathratæ,	4.1.1	Feudum ad quæ reuertatur, post eius priuationem	6.17.2. & seq.
sunt sine iure seruitutis, & ita possunt obstruari à vicino	4.1.1	Feudum alienandi prohibitio vt intelligatur	6.6.13
ædificante, & obturari	4.1.1	Feudum amissum ob ingratitude in dominum ad eum	6.24.1
Fenefræ concessæ sine iure seruitutis non debent vltra	4.1.1	redit	6.24.1

Syntagmatis iuris vniuersi

Feudum mortuo vaffallo sine hærede legitimo, vel eo defuncto vaffallo, ad dominum redit	eod.2	uatur	6.19.23
Feudum paternum repudiatum vel alienarum, ad proximiores agnatos redit	eod.3	Feudi etymon à fide. 6.2.1. feudi finitio nu.2. eius diuifio, in propriè feudum, & impropiè	eod.7
Feudum adeptum ob crimen aliud quàm in dominum vaffallo, ad proximiores, non ad dominum venit. Num autem redeat ad dominum confiscatione facta	6.21.4	Feudi propriè species. eod.8. item impropiè	eod.9
Feudum amittit vaffallus, qui dominum non defendit confilio vel auxilio. 6.19.10. si illum fuerit aggressus, vel infidias parauerit. 13. si eum detulerit, & confilium detexerit. eod.14. si testimonium spontè in dominum dixerit. eod.15. si aduocatus contra patronum sit. 16. Adulterans vxorem domini sui vel cum aliis eius domus rem habens	eod.18	Feudi alia diuifio, in ecclesiasticum, & seculare, & de triplici specie ecclesiastici. 6.5.1. alia item diuifiones feudorum indicatæ	eod.2
Feudum num amittit vaffallus si se supponat vxor domini in lecto eius. 6.19.20. ingratitude autem causæ, quibus amitti potest feudum ex aliis capitulis, quomodo elici possint eod.2. vide &	nu.22.23.25.27.29.30.32. & 33	Feudi alia diuifio, in nobile, & ignobile. 6.4.1. & quid vtrumque	eod.2
Feudum dat foemina nouum, antiquum; minor an. iquum, & prodigus: clericus, propria	6.7.3	Feudi acquirendi præcipui modi per inuestituram & successionem. 6.14.2. alij modi per hætam. eod.8. annulum. eod.16. gladij & vexilli donationem	eod.2
Feudum datur & acceptatur per procuratorem	eod.4	Feudi concessionis finis amicitia, & quædam ex fide necessitudo	6.19.2
Feudum filij intestati in quibus causis deferatur patri	45.10.6	in Feudi successione naturales tantum filij inhabiles, etiam in feudo materno legitimati quoque	6.13.1
Feudum francum quid. 6.3.5. in eo ecclesia succedere potest non in aliis, & quomodo	eod.3	Feudi iura ex diametro pugnantia, conciliantur distinctione nouorum, & antiquorum feudorum	6.13.4
Feudum francum habens, liberè de eo testari potest	eod.4	Feudi & emphyteosis differentia	6.12.2
non rectum Feudum quid. eod.5. Soldatæ feudum quid item eod.7. feudum guardiæ & gästaldiæ quid. 6.3.9. feudum de camera & cauea quid	eod.8. & 10	in Feudi petitione quæ veniant. eod.5. & ex quibus causis vaffallus ratione feudi agat contra dominum	eod.9
Feudum in confiscatione bonorum ad quem redit	31.31.8	de Feudo personæ contententes sunt vel maiores, vel minores, vel æquales valuaflares inter se, cum aliis &c. & de foro harum personarum, & questionibus	6.22.6
Feudum iure hæreditario apud Turcas nemo possidet Sarraparum	6.11.5	Feudi lex vel pactum, vt primogenitus succedat, seruatur	45.3.14
Feudum mafcalinum hæreditarium, proximis non institutis, ad dominum reuertitur, etiam si filia superint hæredes vaffalli	6.2.21	Feudi mediam partem sine voluntate domini, iure feudorum quomodo alienaret vaffallus	6.17.6
Feudum ligium quæ requirit	6.2.22	Feudi quomodo permiffa venditio	25.11.5
Feudum quando veniat in restitutionem fideicommissi	42.28.12	Feudi ruptio & diuifio quid, & quid <i>fied de piè</i> , & <i>fied de piece</i> , &c.	6.15.12
Feudum quomodo antiquitus temporale & amouibile, factum est per diuersas constitutiones, & successu temporis perpetuum & transfmissibile vaffallis	6.2.20	de Feudo, an vaffallus testari possit etiam pro anima, & quædo in quinque casibus pro anima testetur iure communi feudorum	6.18.1
Feudum quis suum sine alterius præiudicio potest onerare cæntu, hominio, reditu	6.15.13	Feudo incidente in commissum quis præferatur, proximus agnatus, an dominus. 6.6.3. feudum autem quibus modis incidat in commissum	eod.
in Feudum quilibet dare potest, nisi specialiter prohibeatur	6.7.1	Feudo legato ecclesiæ vel aliis manibus mortuis, hæres tenetur ius morticinij suis expensis à rege impetrare	6.18.2
Feudum quod vendi potest	6.17.2	Feudo onera imposita per vaffallum, reuoluntur redeunte ad dominum feudo, nisi ex donatione vel venditione vaffalli possideat dominus	6.17.9
Feudum ex consuetudine scripta vendi nequit, at aliis infeudari potest sine consensu domini	eod.3	in Feudo paterno succedunt personæ non prohibita, capaces feudi, item & agnati	6.13.10
Feudum iure communi feudorum non potest permutari sine voluntate domini	eod.7	Feudo priuatur vaffallus, si vocatus non veniat, & fidem non præstet	6.19.5
Feudum quomodo, & quando, & pro quibus in pignus iudiciale capi possit	eod.8	in Feudo propriè constituendo septem requisita explicantur	6.2.6
Feudum quod successorem non habet, quando dominus possit viuentè vaffallo alij dare. 6.6.12. & ius Feudi quod habet dominus, inuito vaffallo potest dare maiori vel æquali, non inferiori	eod.13	in Feudo qui filij non succedant	6.13.1.2.3. & 4
Feudum rediens ad regem non facit hominum subdito regis	45.16.5	Feudo repetito domino, hæredes mortui reperunt ab eo meliorationes	6.22.10
Feudum regale	6.2.11	Feudo redeunte ad dominum post mortem vaffalli, quomodo fructus inter dominum & hæredes diuidendi	6.22.11
Feudum nouum quid, & vetus. eo.13. Paternum. eod.14. hæreditarium quid	eod.16	Feuda adinstar patrimonij redacta	6.12.6
Feudum rectum, & feudum simpliciter quid, & feudum quid conditionatum	6.2.15	Feuda adinstar patrimonij redacta ex consuetudine Gallia	31.31.8
Feudum aliud rursus paternum, & maternum, & qualia	6.2.18	Feuda aliqua anonaria extinguuntur, inopia domini. 6.19.25	
in Feudum res quæ dantur, debent esse dantis	6.6.9	Extinguuntur quoque feudum, si res data sit aliena. & vaffallo tenetur dominus de euictione	eod.31
Feudum habens minoribus valuaflinis dare in feudum potest partiaris. 6.6.10. & in Feudum res communis pro parte diuisa datur	eod.11	Feudi autem seu beneficij promissio antequam domino cõpetat, quando extinguitur	eod.28
Feudum quod est ad filios peruenturum, num pater possit vni filiorum prælegare	6.18.4	Feuda an legari possint	42.32.32
Feudum quando veniat in restitutionem fideicommissi, quo grauatur filius	eod.5	Feuda franca à banno libera	6.19.12
Feudum quædo impuretur in legitimam. eod.6. & in eo quomodo succedatur ab intestato per plures	6.18.7	Feuda impropiè, habitacione, soldata, &c. pro mercede olim remuneratitia	6.3.6
in Feudum res quæ datur, debet esse immobilis, aut quæ pro immobili habetur	6.6.15	Feuda guardiæ & gästaldiæ quæ	eod.11
Feudum vendens sine voluntate domini, quando feudo pri-		Feuda indiuisibilia, regnum, ducatus, marchionatus, & similia	6.6.17
		quæ Feuda non publicentur	31.31.18
		Feuda num retrahi possint à proximis	26.2.17
		Feuda omnia à rege mouentur	6.15.11
		Feuda omnia moueri & procedere à regis manu, & ad regem sæpe redire, regula est in Gallia	6.5.4
		Feuda	Feuda

Rerum & verborum Index.

Feuda patrimonialia in Gallia	26.2.17	Fideicommissaria hæreditatis petitio quæ sit, & cui detur	46.7.6
Feuda quædam fidelitatis iuramentum exigunt, quædam minime	6.15.3	Fideicommissum impropiè dicitur substitutio	42.27.7. quomodo autem dicatur
Feuda quædam, quæ tenentur pro annuo reditu	6.12.5	Fideicommissum quid dicatur, & pratore fideicommissorum	42.28.2
Feuda quando impuuntur in quartam trebellianicâ	42.31.22	Fideicommissi grauamen imponi non potest vltra relicta	eod.7
Feuda redacta in Gallia in formam patrimonij	& c. 6.17.5	Fideicommissum vulgare aliud, aliud pupillare: & eorum vires & distinctio	42.28.8.9. & 10
Feuda tenendi capaces in Gallia pagani	6.4.8	Fideicommissum & purè, sub die, & sub conditione fieri potest: purè quomodo	42.28.14
Feudorum ab intestato successio vsque ad decimum gradum	45.12.5	Fideicommissum purum transmittitur ab substitutos morientes ante restitutionem	eod.
Feudorum incapaces quare regulariter scemina. 6.12.1. in quibus autem casibus iure feudum tenere possint.	eod.4. & in Gallia hac de re quid statuatur	Fideicommissum ex die quomodo relinquatur	42.28.18. quomodo sub conditione
Feudorum iura moribus reguntur, sequenda & natura feudo imposita	6.14.1	Fideicommissum conditionale ante aduentum conditionis non transfertur in suos etiam præmorientè substituto	42.28.19. eius formulæ
Feudorum natura vt indaganda	6.22.4	Fideicommissi clausula, <i>Si sine liberis moriatur hæres</i> , expressa & tacita	42.28.20
Feudorum per successionem intestati possidendorum variaz leges	8.6.7.8	Fideicommissum iniunctum ascendentibus vel aliis, quam descendentibus non habet clausulam subintellectam, <i>Si sine liberis</i> , vt subintelligitur in descendentibus	42.28.31
in Feudis iure cognationis nulla est successio	6.13.14	Fideicommissum non inducitur per verba consilij, vel enunciatia simpliciter, nec ioco	42.28.41
par Feud, vectigal dictum quale	3.10.11	Fideicommissum ex testamento nullo quando valeat	eod.42. & c. 29. nu.7
per <i>Fiat vt petitur</i> , quot contineat beneficia	17.6.37	Fideicommissum olim relinquebatur factionis passiuæ testamenti incapacibus	42.29.1. & capacibus eod.2. quo successu cõcepit approbari
Fictiones, quæ non sunt, inter mendacia punibilia annumeranda	39.15.10	Fideicommissum quibus non potest relinqui	42.29.5
Fictitium mutuum improbatum	24.13.10	Fideicommissum indigno relicto quando fisco applicetur	eod.6
Ficus non licebat Athenis exportare	37.7.9	Fideicommissum purum, nõ conditionale, transmittitur	42.29.8
Fideicommissarius grauatus de restituenda hæreditate cogitur adire	46.6.6	Fideicommissi restitutio re & verbis fit, & quomodo	eod.12
Fideicommissarius hæres non propriè dicitur hæres	42.27.7	Fideicommissum non addita hæreditate, puri, an & quomodo in hæredes, qui restituere cogantur, transmittatur	42.29.12
Fideicommissarius pater rogatus de restituendo filijs, an vnum eligere possit	42.28.36. & seq.	Fideicommissum interdum habet dilationem restituendi in fauorem grauati, interdum in fauorem fideicommissarij: quod obseruandum pro lucrands fideicommissi fructibus	42.29.31
Fideicommissarius quando agere possit pro reuocandis rebus hæreditatis à grauato alienatis, & quas habet actiones	42.29.24	Fideicommissi in restitutionem non veniunt quædam alia remissiuè annotata	eod.26
Fideicommissarius ante diem restitutionis non alienat res hæreditatis, & si alienat, quando firmatur alienatio	eod.	Fideicommissi præstandi ratio	42.30
Fides catholica, præcipua res ecclesiæ	2.2.2	Fideicommissum extinguitur pluribus modis	eod.3. & seq.
Fides quid sit	eod.3	Fideicommissum non agnatum non transmittitur. eod.4. non debetur quoque deficiente conditione. eod.5. repudiatum à substituto vel eius hærede eod.6. remissione eod.7. religione 8. minus solenni existente voluntate	eod.9.
Fides duplex, vna quæ est ex scientia: altera verò, quæ ex opinione	eod.4	Fideicommissum relinqui in legatis, & mortis causâ donationibus potest	41.2.4
Fides pactiois, & fides consensus, quid	21.3.3	Fideicommissum non continetur in substitutione pupillari	42.12.10
Fides vinculum necessitudinis & beneuolentiæ inter dominum & vaffallum	6.19.1	Fideicommissum quando, & quomodo imponi potest hæredi filij à patre	42.22.29
Fidei Christianæ Galeni testimonium	2.1.6	Fideicommissi particularis formulæ	42.32.55. quid hoc particulare & legatum differant à fideicommissio vniuersali
Fidei gratia eunuchi pretiosiores habiti à Barbaris	7.2.20	Fideicommittere quis possit	42.28.12. de forma fideicommittendi
Fidei sancionis causa, qualis poena olim imposita	22.6.5	Fideicommissi in restitutionem quo grauatur filius, quando veniat feudum	6.8.5
Fidem accommodans testatori in fraudem legum hæreditate priuatur	46.9.8	Fideicommissi restitutio quæ simul contineat restituenda	42.29.14
Fidem accommodari vel interponi	11.2.11	de Fideicommissio quomodo transigere liceat	28.1.19
Fidem alicuius aliis prodesse, exemplis, probatur	1.4.16	Fideicommissa quolibet sermone fieri possunt	42.28.41
Fidem haberi de pretio quid est	25.12.5	Fideicommissorum origo	42.28.1. & eorum prætor
Fidem & mentem quæ dedicauerit in Capitolio, & fidei templum consecrauerit	21.2.8	Fideicommittendi alia formulæ	42.28.17
Fidem præstare si non veniat vaffallus, feudo priuatur	6.19.5	Fideiubens sub conditione quando obligetur	24.3.14
Fidem pro fideicommissio incapaci relinquendo, accommodare, non est tutum	42.29.4	Fideiubens pro eo qui non potest contrahere, tenetur tanquam ex proprio debito	24.3.4
ob fidem violatam à creditoribus, quæ poena eam statuta	11.8.5	Fideiubendi forma legitima	24.1.32
de Fide catholica publicè disputare, prohibitum	2.2.6	Fideiubendi formulæ ex Platone	eod.36
ex Fide data & inuestitura feudi facta, dominus ad possessionem præstandam vaffallo obligatur	6.14.4	Fideiubere qui possint	24.3.20. nõ miles possit eod.22. ecclesiastica persona eod.13. qui non habet bona in loco vbi
Fide firmantur conuentiones, & fidei laus. 11.2.8. eam frangere graue	eod.9		
Fides seruanda ob religionem, vt vitetur mendacium. eo.10. eius seruanda cura apud magistratus: in ea contractuum vis. eod.11. ab ea qui dicti	eod.12		
Fideicommissaria restitutio non habet ius accrescendi, contra directa, & quare	46.1.14		
Fideicommissaria substitutio num contineatur sub reciproca, disputatur	42.27.7. & 8		
Fideicommissaria substitutio quid. 24.28.4. quotuplex. eo.5. de quibus rebus fiat. eod.6. de propriis, alienis, hæreditate	eod.11		
Fideicommissariæ substitutio finis, & effectus aliqui	42.29.7		
Fideicommissariæ substitutionis ius quando transeat in hæredem substituti, eo ante restitutam hæreditatem mortuo	42.29.13		
Fideicommissarij habet ius hypothecæ in bona defuncti	23.7.2		

fideiubendum eod. 23. mulieres eod. 25. filijfa. eod. 26	Fideiuffores principales, & subsidiarij 24. 311
Fideiuffio, Accessorius contractus verbis fit 24. 3. 1	Fideiuffores dare promittens vbi, & quos dare tenetur 24. 3. 26. Fideiuffores non idonei ratione mala fidei eod. 27
Fideiuffio, & fideiubere quid eod. 1. eius comes miseria eod.	Fideiuffores repelluntur ob malam fidem eod. 28
Fideiuffio quibus verbis fiat 24. 3. 35	Fideiuffores pro quibus obligari nequeunt eod. 29
Fideiuffio naturam induit contractus, cui accedit eod. 37	Fideiuffores stipulationum judicialium eod. 38
Fideiuffio de iudicato soluendo mutatur, mutato foro & iudice 24. 4. 15	Fideiuffores plures vnus debiti quo ordine, & quomodo conueniantur 24. 4. 3. & 4
Fideiuffionis de sistendo, vel exhibendo, duplex forma 24. 3. 33	Fideiuffores pro quo, & quantum teneantur 24. 4. 9
Fideiuffionis actio data contra fideiuffores, & fideiuffori contra debitorem, quando detur contra fideiuffores, & ordo executionis 24. 4. 1	Fidendum temere non esse 21. 3. 5
Fideiuffionis actio hæredibus, & in hæredes datur 24. 5. 13	Fidelitas, vel hominum in quo loco præstari debeat domi- no 6. 16. 1. 2. 3. & 8
Fideiuffionis, & constituti differentia 24. 7. 4	Fidelitatis & hominij vtilitates quæ 6. 16. 1. 2. 3. & 8
Fideiuffor propriè quis fit 24. 3. 5	Fidelitatis formæ quæ sunt 6. 16. 1. 2. 3. & 8
Fideiuffor, nec in maiorem vel duriosem causam, quàm sit principalis, non tenetur 24. 3. 3	Fidelitatis præstatio erronea non tribuit nec minuit ius & fidelitatis iuramentum quæ feuda exigat 6. 15. 3
Fideiuffor pro quibus fieri potest eod. 16	Fidelitas quid eod. 4. eius iuramenti forma eod. 5
Fideiuffor criminalibus negotiis in quantum accedat eod.	Fidelitatis præstatione nihil aliud debetur quàm iuramen- tum, nisi pacto, vel consuetudine aliud præbendum sit 6. 15. 17
Fideiuffor & pro parte & pro toto debito accipitur, & pro fideiuffore, & pro omni obligatione, & pro præfenti & futura eod. 17	Fidelitatis vtilitas, vt si non præstetur, iniicit dominus ma- nus in feudum & fructus 6. 16. 8
Fideiuffor non accipitur à meretrice quæ meretriciam vi- tam pollicetur, pro debito impossibili, pro facto indiui- duo. 24. 3. 8. pro dote reddenda eod. 19	Fiducia contracta de succedendo in emancipatione filiorum 45. 9. 3
Fideiuffor idoneus quis 24. 3. 21	Fiduciarus hæres quis 23. 5. 2
Fideiuffor maioris num restituatur in integrum, restituito minore 24. 3. 30	Fiduciarus hæres etiã incapax, quãdo cogitur adire 42. 29. 9
Fideiuffor quando possit conueniri sine discussione princi- palis debitoris 24. 4. 2	Fiduciarus hæres quare cogatur adire eod. 10. & quibus actiõnibus eod. 11
Fideiuffor se & hæredes suos obligat eod. 8	Fiduciarus non cauet restituendo fideicommissario, sed cõ- trã, fideicommissarius fiduciaro de euicione rerũ 41. 29. 15
Fideiuffor quando teneatur pro vltimis eod. 10	Fiduciarus hæres grauatus ratione suæ partis, tenetur ad debita defuncti, non hæreditatis seu legatorum 42. 31. 3
Fideiuffor iudicatum solui, in ciuili negotio in quantum te- neatur 24. 4. 12	Fiduciarum possessio quid 23. 5. 2
Fideiuffor in causa criminali de iudicio soluendo, in quan- tum teneatur eod. 13	Fiduciarum tutela & patronorum differentia 12. 12. 2
Fideiuffor ex quo obligatum habeat reum principalè 24. 5. 1	Fiduciarum tutela quare datur eod. 3. & 4
Fideiuffor experiri potest contra debitorem vt se liberet. eo. nu. 2. 5. 6. 7. 8	Fiduciarij tutores qui 12. 12. 1. & 3
Fideiuffor num liberetur in ope facto debitore, si antea de- nunciauerit creditori vt ageret 24. 5. 1	Fied de pie, & fied de piece, quid 6. 15. 12
Fideiuffor qui accedit mutuo faciendõ, num teneatur, si ante numerationem denunciât creditori nolle se fideiubere, quod debitor dissipet bona sua eod. 4	Fietz & arrierefietz, qualia feuda in Gallia 6. 15. 12
Fideiuffor condemnatus quando non potest agere contra reum debendi eod. 8	Figuræ & imagines ad amorem 3. 4. 12. 2
Fideiuffor quando agit contra reum debendi, vel mandan- tem 24. 5. 9	Figuræ incorporales 1. 10. 8
Fideiuffor vltra debitum principale, & alia in rem debitoris impenfa repetit eod. 11	Filiatio iure diuino secundum similitudinem generationis pluribus modis dicitur creatione, operatione, confirma- tione, principio, imitatione, doctrina seu eruditione, cate- chismo, beneuolentia honore, potestate, nutritione 10. 5. 4
Fideiuffor soluendo pro reo melius, cum pelsimo soluto reus se potuisset liberare, illud quod plus est, non repetit eod. 2	Filiationis difficilis probatio, nisi per coniugium 10. 3. 6
Fideiuffor ex quibus casibus non potest agere contra reum debitorem soluendo pro eo 24. 5. 14	Filiationis probatio, præfumptionis est cuius 48. 10. 8
Fideiuffor locuples quis dicatur in causa iudicij 48. 4. 9	Filinerus rex Gothorum magas mulieres relegat 34. 14. 4
Fideiuffor de sistendo in quantum teneatur in ciuilibus & criminalibus iudiciis 48. 4. 12. & 13	Filius adulterinus dignosci potest, si lac matris quæ alit illi, & alium concipit, corrumpitur 10. 3. 9
Fideiuffor socij gaudet priuilegio socij, ne vltra quàm facere possit condemnetur 27. 4. 17	Filius an teneatur soluere rapra à patre, ad testimonium eius patris 44. 5. 32
Fideiuffor quando criminibus, & quibus, & quomodo acce- dat. 32. 2. 5. 6. fideiuffio suiipfius eod.	Filius emancipatus patrem in iudicio vocans, vel alius ma- trem, debet impetrare veniam à iudice 11. 8. 34
Fideiuffor quando non sibi obliget eum pro quo fideiussit 10. 2. 19	Filius & pater pro eadem persona 11. 8. 6
Fideiufforis liberatio quãdo liberet reũ principalem 21. 18. 16	Filiusfa. de peculio castrensi vel quasi, testari potest 19. 15. 5
Fideiufforis nomen continet mandatores, sponsores, consti- tuentes, expromissores, ad promissores, correos 24. 3. 5	Filiusfa. de quibus testari possit. 42. 8. 4. & quomodo ad pias causas. eod.
Fideiuffores accipiendi causa 24. 3. 39	Filiusfa. in quantum tenetur emancipatus pro gestis in po- testate existens 29. 8. 2
Fideiuffori vno ex pluribus soluenti credito tenetur cedere nomina 24. 6. 1	Filiusfa. miles de castrensibus disponit 42. 6. 8. & 15
Fideiuffores debitorum cedentium, quare per illorum ces- sionem non liberentur 22. 12. 1	Filiusfa. non obligatur ex mutuo 11. 9. 2
Fideiuffores debitorum prius, quàm tertij hypothecæ pos- sessores, conueniendi 23. 10. 6	Filiusfa. quasi dominus bonorum patris eo viuente eod. 5
Fideiuffores magistratum pro illis tenentur 29. 4. 5	Filiusfa. num rem venditam à patre retrahere possit 26. 14. 2
Fideiuffores quomodo liberatione debitoris liberentur 21. 18. 15	Filiusfa. sine autoritate patris agit de adulterio vxoris 36. 13. 2

Filiusfa. in quibus sine patre in iudicio esse potest. 11. 8. 25. Et filiosfa. laicos in eo esse non posse sine autoritate illius, exceptis causis spiritalibus eod. 24. filioquefa. accedens pater quare aduersario vile fit eod. 26	beat de effectu renunciationis 41. 13. 1. & seq.
Filiusfa. quando sine patre agit & experitur 11. 8. 27	Filia decepta ipso facto à patre, censetur vi vel metu renun- ciaffe 41. 14. 7
Filiusfa. in criminalibus publicis sine patre agere & conueniri potest. 11. 8. 28. Et in eum. 25. anno. iudicium iure Delphi- nar. valet sine autoritate patris in Gallia eod. 29	Filia renuncians, quando læsa enormiter dicatur 42. 15. 4
Filiusfa. in Gallia habetur pro emancipato, ideo agit sine patre, & contrahit, &c. u. 8. 30. Vxorem tamen ducere sine consensu patris non potest eod. 31	Filia renunciante, an nepos ex ea admittatur ad successio- nem petitionis aui 41. 16. 1
Filiusfam. vxorem ducere à patre cogi non potest 8. 4. 4	Filia quæ renunciauit successioni dote accepta, non potest præterita experiri cõtra testamentũ patris quare eo. nu. 4
Filius hæres institutus à patre, an retenta legitima abstinere possit ab hæreditate paterna 44. 5. 30	Filia dotata renuncians paternis, succedit maternis, nisi eis quoque renunciet 41. 17. 1
Filius institutus in re certa à patre, æqualiter succedit in feudo cum aliis, Et quando præteritus & nepotes 6. 13. 11	Filia quæ renunciauit successioni potest succedere patri vel matri conuolanti ad secundas nuptias in lucris prioris matrimonij 41. 17. 2. item succedit, sublati iis in quorum fauorem exclusa erat eod. 3. si extraneus sit hæres eod. 4. vel non extante mafculo in eodem gradu eod. 5. nec excluditur per legitimum eod. 6. Succedit item instituta à patre eod. 7. nisi statuto excludatur dotata eod. 8. Succedit & fratribus, nisi eorum successioni quoque renun- ciauerit eod. 7.
Filius institutus pro patre non potest repudiare 46. 6. 7. Nec legitimam retinet repudiata reliqua hæreditate eod. 8. retinet tamen ex contractu matrimonij debitam partem repudiata hæreditate eod. 9	Filiafam. in iudicio sine patre quando esse possit 9. 24. 11
Filius legitimus fecundum Persas, nunquam occidit patrem 36. 24. 13	Filiafa. iure pandectarum hæredes non habebat, hodie con- trã 9. 22. 9
Filius non æquè priuilegiatus, ac agnatus 6. 13. 12	Filiafam. post 25. ann. impunè sine consensu patris nubit, & Burdigale post 10. an. 9. 3. 15
Filius pars patris. 11. 5. 10. ei sæpè parit ob patris dolorẽ 12	Filia meretrix exhæredari à patre potest 10. 2. 21
Filius patri furioso vel prodigo non potest substituere ex- plariter, quare 42. 24. 11	Filia quæ post renunciationem, dote accepta bonorum vult succedere patri, debet conferre 46. 8. 29
Filius patri maledicens & contumax, morte afficiendus 36. 24. 6	Filia Theodorici regis Gotthorum matricida, balneo suffo- cata 36. 24. 17
Filius patri non obsequens, exhæredatione dignus 44. 3. 9	Filij familias bona non præscribuntur 40. 6. 14
Filius patrem nullo modo accusat, nec matrem 32. 16. 4	Filijfam. contractus sine autoritate patris quãdo inhibeantur, & quando valeant 11. 4. 2. 24. 25. 27
Filius pro patre incarceratus, exemplum 22. 10. 3	Filij contumacis pœna ex lege diuina 32. 16. 9
Filius quomodo magis patris, quàm matris, esse dicatur 45. 2. 6	Filij institutio vel exhæredatio, causa præcipua testamenti paterni 42. 20. 2
Filius regis, rex dici potest quomodo 41. 6. 9	Filij ob fauorem testamentum rescissum per Augustũ 10. 3. 6
Filius nasciturus, non censetur velle insidiari 41. 7. 3	Filij probatio est incerta, nisi à nuptiis 9. 6. 20
Filius foris habitus à patre, habetur pro emancipato 11. 10. 11	Filij remedium necessariæ successioni eod. 22
Filius vocatus ad patrem hæreditatis in pactis matrimonia- libus, in ea non potest fideicomisso grauari à patre postea testamentõ 41. 7. 12. & seq.	Filij debent esse similes parentibus eod. 25
Filius, succedens ex pacto, est tanquam extraneus successor 41. 7. 15	Filij causa laborum parentum, & quòd acquirant eod. 26
Filius institutus adeundo hæreditatem patris videtur renun- ciare hæreditati contractuali 41. 7. 18	Filij tres ab excubiis liberabant patre apud Spartiatas eod. 29
Filius hæres vniuersalis institutus non potest repudiare hæ- reditatem, retenta legitima 41. 7. 19	Filij pupilli testamentum patris est 42. 29. 6
Filio hæredi contractuali quando pater, & quomodo sub- stituere potest 41. 7. 22. & seq.	Filij vel filia exclusæ à successione, legitima cuius fit, an hæ- redis, an fratrum 44. 5. 8
Filiorum masculorum fauor, supra primogenitas etiam filias 41. 7. 8	Filia minoris 25. annis nuptiæ sine consensu patris iure O- rientali separata 9. 3. 22. quæ pœnæ autem apud alios in tales statuuntur vide nu. 23. & 24
Filius ex voto omnia parant parentes eod. 9	Filia renunciantis patri dote contenta pars, ad hæredem pertinet, non ad fratres 44. 5. 8
Filij meritis potius quàm pactis, sunt ad obsequia paterna prouocandi 41. 10. 2	Filiafam. dotis & donationis distinctio 28. 9. 14. & dona- tiones ei factæ vt valeant eod. 16. 17. & seq.
Filij masculi conferuant familias, & earum nomen 41. 11. 5	Filius in qua significatione vsurpauerit Gellius 10. 3. 4
Filius non potest renunciare successioni patris 41. 11. 6	Filius mater suam cognoscit esse, pater putat 10. 28. 1
Filia dotata an vt præterita agat, si in dote instituat 44. 2. 9	Filius ob adulterium propria manu vita priuauit Balanus rex 47. 24. 6
Filia dotata renuncians non facit partem, nec admittitur ad partem intestati patris eod. 9	Filius occidentis apud Aegyptios patris pœnæ leuis 11. 5. 81
Filia dote contenta, quæ renunciauit successioni paternæ, quomodo regressum habeat 44. 5. 54	Filius pater non potest abdicare, id est dicere nõ filiũ. 11. 9. 3
Filia dote contenta, vel filius aliquo accepto renunciates futuræ successioni pacto, non prohibentur (non obstante pacto) iure ciuili succedere patri 41. 10. 1. & seq.	Filius vendere, patrem tempore famis potuisse 14. 3. 11
Filia dote contenta, quæ renunciauit successioni paternæ, quomodo regressum habeat 41. 11. 1. & seq.	Filiofam. quibus casibus rectè mutetur non obstante Macer- doniano Senatufcon. 22. 2. 8. & 11
Filia renuncians facit partem, & tamen non admittitur ad partem eod. 4	Filiofam. vel seruo mortuo qui vsufructuarij erant, vsufructus- ctus remanet penes patrem & dominum; & contrã, mor- tuo patre penes filium 4. 5. 8
Filia non succedebat patri, extantibus masculis eod. 3	Filiofam. an rectè pro stipulatione patris soluatur 21. 18. 39
Filia spuria dotata, siue renunciauerit siue non, non habet re- gressum vnquam ad bona paternã 41. 11. 7	Filio carcerato anticipare in vita legitimam pater tenetur 44. 5. 39
Filia impubes non renunciat validè successioni dotata. 41. 11. 8. nec cum iuramento. eod. 9. etiam si prius se esse iurauc- rit puberem eod. 10	de Filio corrupto quomodo agatur. 38. 10. 21
Filia renuncians successioni dote accepta, an certior fieri de- beat 41. 11. 1. & seq.	Filio sanæ mētis quãdo ex plariter substituit potest. 42. 24. 15

Syntagmatis iuris vniuersi

Filij conuulsi patribus lege diuina lapidati	11.6.3	Filij qui parentes iniuria afficiunt, qua poena post mortem afficiantur secundum Platonem	46.24.7
Filij ingrati	11.6.4	Filij qui sunt in conditione clausulae, si sine liberis, num sint in dispositione & vocati ad fideicommissum	42.28.29. & seq.
Filij dicti Dei, in regeneratione Baptismatis, & qui à nobis in regeneratione suscipiuntur Filij nostri Iustitiae, & ex confirmatione, & poenitentia, spirituales filij	10.5.5	Filij in clausula, si sine liberis, quando tacite censentur ex voluntate testantis vocati ad fideicommissum	42.28.31
Filij & patres secundum legem alij, & alij secundum carnem	10.5.3	Filij quomodo pendente vita patris dicitur esse domini bonorum patris	41.6.9
Filij fam. lege contrahere prohibentur	21.5.9	Filij senatorum curiam quare ingrediebantur	47.25.5
Filij fam. non possunt inuiti emancipari à patre	11.9.1	Filij Sereni, & Datami patres accusarunt	35.1.2
Filij fam. quae possunt uouere	24.10.11	Filij spurij prateriti impune possunt	44.2.25
Filij fam. quando, & pro quibus in iudicio esse possint	49.2.7	Filij sui dicuntur qui in potestate parentum sunt	11.5.1
Filij sunt adoptione, non fratres, aut alij proximi	10.6.2	Filij ex iustis nuptiis procreati in potestate parentum sunt, marium non foeminarum. eod. 2. quam potestatem Romani propriam sibi faciunt, veram iurigentium esse docetur	eod. 2
Filij adoptati praelati naturalibus	eod. 1	Filij iure Gallico in potestate parentum cum vita & necis auctoritate. eod. 4. Eadem & potestas Persis, Moscovitis, & aliis eod. 5. Gracis autem omnibus parentibus in filios non erat ius necis. eod. 5. quam autem in eos dederit potestatem Romulus	eod. 7
Filiorum legitimorum seu adoptiuorum rationes cur recepti	10.6.14	Filij prauitatem vincit paterna beneuolentia	11.5.12
Filij fratrum quomodo cum patris & patre vel matre defuncti intestati patri succedant	45.9.12	Filij nequeunt rependere parentibus beneficia ab eis accepta	30.3.2
Filij & uxores cum reis puniti	35.1.12. & 13	Filij suscepti à pupillo excludunt substitutum pupillarem	42.23.8
Filij grauati de restituenda hereditate, duas quartas detrahunt, Trebellianicam, & legitimam	42.31.14	Filij apud Hebraeos adoptabantur	10.6.20
Filij grauati de restituenda hereditate intelliguntur grauati tantum, si decedant sine liberis	42.30.3	Filij apud Phoenices ante legitimas nuptias prostituiebantur	9.2.27
Filij habiti suspecti, quod ex se non sint à patre vel matre geniti, maximam filijs irrogat notam spuriorum	10.3.26	Filij exclusae à successione intestati patris vbi	45.4.2. & seq.
Filij illegitimi quando censentur nati etiam ex matrimonio, sed ex publica honestate prohibito, sine ecclesiae permissione	eod. 19.30	Filij & filij earum excluduntur à regno Galliarum	eod. 10
Filij ignominia paterna maiestatis criminis perpetuo notati, quare	44.5.13	Filij exeunt potestatem patris, qui eas peccare in corpus suadet	36.1.5
Filij illegitimi cur ab ordinibus arceantur	16.10.18	Filij quae partes eas stuprantes occiderunt, Medulianae & Cyane	36.7.10
Filij incestuosi, adulterini, nefarii non succedunt parentibus	42.24.9	Filij stupratorem Mars occidit, & ab homicidio absolutus	36.21.17
Filij incestuosi, adulterini, & presbyterorum non habent legitimam in bonis etiam matris. 44.5.50. Filij in patres, & contra patres in filios quomodo de iniuria agunt	38.3.6	Filiorum amor naturalis, & brutorum etiam	36.24.21
Filij infitendi, vel exheredandi, alioquin irritum testamentum illis prateritis	44.2.1	Filiorum ab intestato explicata antiquorum varia successio.	45.2.1. & seq. Suorum & emancipatorum ex lege. 12. tab. qualis matris & patris successio
Filij sui tantum & masculi instituendi erant iure ciuili, vel necesse exheredandi iure praetorio & foeminae, & emancipati	44.2.7	Filiorum adulterorum, & incestuosorum natura pessima	42.35.7. & 8
Filij israel pugnatu contra Philistaeos ieiunant	2.18.5	Filiorum causa parentes valde sauiunt	11.5.11
Filij iure diuino diuersimode dicuntur	19.5.4	Filiorum diuisio in naturales tantum, legitimos tantum, legitimos & naturales, & legitimatos	8.1.12
Filij masculi, columnae domus sunt	45.4.12	Filiorum, & patris amor & vinculum	41.6.1
Filij naturales & spurij quomodo differant	42.24.19	Filiorum contemptus, & in eos parentum sauitia	eod. 2
Filij nutriendi dari non debent pastoribus, latronibus: possunt tamen dari rusticis. Et filios lactandos non lactare matres, expositio est	11.10.4	Filiorum generationi vacantes homines Romae, & illi vt dicti	9.6.38
Filij patri dignitatem addunt maiorem	18.3.33	Filiorum intestati patris in iure nouissimo successio qualis	45.2.6
Filij in successione patris intestati cur praferantur parentibus ascendentibus	45.2.12	Filiorum nomen vnde natum. 10.3.4. eorum diuisio	eod. 5
Filij praeter ceteris diliguntur proximis	eod. 13	Filiorum nomen ad omnes descendentes pertinet	eod. 2
Filij propemodum iidem cu patribus & persona & voce	eod. 14	Filiorum naturalium & legitimorum duae species, sui & non sui: & qui illi	10.3.13
Filij viuere faciunt patrem mortuum eod. Eorum causa, & utilitate acquirunt patres, 45.2.12. eos vt agnoscant Garamantes	eod. 14	Filiorum alij posthumi, alij non, & qui huiusmodi: alij mortuosi, alij non, abortiu	eod. 14
Filij prioris matrimonij consentientes secundis parentum nuptiis, non vtuntur postea priuilegio reservationis superioris	9.26.54	Filiorum illegitimorum distinctiones, & quid naturalis tantum	10.8.27
Filij proprie dicuntur ex coniugio legitimo nati. 10.3.6. Bo Phylj norunt ex proprietate sua	eod. 7	Filiorum suppositio prohibita, eaque duplici modo fit	9.6.27
Filij & liberi idem, sed longius liberorum & parentum nomen porrigitur	eod. 10	Filiorum tutela patri est naturalis, & tolli non potest: & iniubi rationes 12.10.4. Eorum etiam legitima tutela matri debita	eod. 5
Filij naturales non erant ex more patris apud Phryges	eod. 16	Filiaru maiora priuilegia quam viduaru	9.2.6. 12. 14. 15. & c.
Filij quomodo afficiantur poenis pro parentibus	31.4.4	Filiaru superbarum matrimonia à parentibus procurata, detrectantium pulcherrima castigatio	9.3.29
Filij quando puniantur, & quomodo bene pro patribus	35.1.2.4. & seq.	Filios castigat iure proprio pater, & castigandos ex arbitrio dat iudicibus. 11.8.9. Eis autem contra parentum sauitiam prospectum quare	eod. 10
Filij qui impediunt fideicommissum, per clausulam, si sine liberis decesseris, superflites grauato esse debent. 42.28.22. & 31. vnus tamen sufficit, vel nepos ex filio mortuo superflites	eod. nu. 32	Filios tempore famis licuit vendere patri	eod. 1
Filij tantum legitimi & naturales excludunt substitutum fideicommissarium, per clausulam, si sine liberis. 42.28.23. non naturales, nec adoptiu vel legitimi eo, tolluntur contraria	eod. 27. & 28	Filios ter vendere, ter manumittere, quando & quomodo licuit	11.8.12. & 13
Filij qui inhabiles, & ob quid, in successione feudi. 6.13.1.2. 3. & 4		in Filios patris maior potestas, quam heri in feruus	eod.
		Filios contemntes ab ecclesia execrati	44.4.24
		Filios cur relinquere nostra interest	10.6.4
		Filios	

Rerum & verborum Index.

Filios exponens, indignus patria potestate	11.6.1. & 3	Fiscus an in Gallia praferatur socio imperialis liberalitatis moriente ab intestato socio sine proximis	45.15.6
Filios exponere quos & quando à Romulo coeessum.	44.3.2	Fiscus defunctis intestatis quando succedat	45.16.1. & seq.
Filios in omnibus obedire parentibus iubet lex diuina, vt alia iura	11.5.13	Fisco priuato succedens haeres tenetur ad onera hereditaria	45.16.4
Filios laedunt parentum imprecationes	eod. 14	Fisco ecclesiae praferitur fisco regio in successione clerici	45.16.6
Filios in potestate parentu esse debere, cur necesse sit.	11.2.7	Fiscus delatae hereditatis non conficiens inuentarium non tenetur supra vires	49.3.13
Filios patriam prodentes, patres occidisse legitime placuit	36.24.26	Fiscus diues signum male se habentis reipublicae	31.31.14
Filios proprios magis, quam alienos, & seipfos, patres diligunt	9.6.21	Fiscus duabus rebus dicitur vestigialibus seu eribus, & cõpendiis poenalibus	3.4.5
Filios non procreare poena illegitimi matrimonij vel suscepro non amare	eod. 23	Fiscus duplex, vniuersalis, & priuatus	31.31.9
per Filios nomen posteritati consecramus.	eod. 24	Fiscus vniuersalis & priuatus quomodo concurrant in hypotheca	23.11.7
Filios habentibus priuilegia & immunitates concessae, quid apud Romanos & alias rationes	9.6.38	Fiscus ex quibus rebus, ditatur	3.7.1. & 6
Filios vendere propter famem licuit	31.23.5	Fiscus fidei commissum ab indigno capit	49.29.6
Filias & sorores vendere prohibuit Solon, nisi inuentae illae fuissent eoentes virgines	21.8.15	Fiscus hereditate indigno, incestuoso, & nefario filio delatam capit	42.24.9
Filij data paterna militia	19.16.3	Fiscus in substantia quid	3.4.1
Filij & vxori quare pendente sua vita pater vel maritus nihil debet donare	41.4.6	Fiscus lieni comparatus,	31.31.15
Filijfa. pater tantum substituit pupillariter	11.8.37	Fiscus olim auctus instituto principe, qui hereditates priuatorum acceptaret	3.12.1
Filij naturaliter de bonis prouident parentes	44.2.23	Fiscus quado capit hereditatem vel legatum, spurio si à patre relinquatur	42.35.11
Filij non est danda potestas in parentes	42.24.12	Fiscus quando succedit bastardis	45.11.13
Filij non succedit qui eos necauit vel mortis causam praebuit. 45.10.10. Si furiosorum curam non habuerit. eod. 11. si exposuerit	eod. 12	Fiscus quo iure accipiat hereditatem ex pacto de succedendo	43.5.25
Filij quando referretur legitima parentum delinquentium	2.17.1	Fiscus quomodo semper soluendo	3.2.11
Filij spurij, adulterini, & alijs illegitimis non licet legare, nisi alimentorum causa	42.33.3	Fiscus regius episcopo datus à rege Clotario	15.12.36
Filij spurij quomodo non liceat fideicommissum relinquere	42.29.5	Fiscus succedit tantum in loci substituti cum qualitate substitutionis implenda	42.29.9
Filiabus matrimonium sine voluntate patris suadentes, qua poena afficiantur. 9.3.11. Et lege 12. tab. non tradenda suafione ingenua virgo	eod.	de Fisci aduocatis, vide Aduocati sup. & lib.	48.7.1
Fimbria Scauolae diem dixit, quod non passus fuisset à se occidi	36.21.16	Fisci & ararij differentia quorundam	31.31.2
Fimo aliquem profundere, iniuria	38.3.30	Fisci & ararij quorundam differentia	3.2.7.0. & 12
Financiarj, & quætores vbi iudicentur	47.38.10	Fisci procuratores in Gallia accusatores legitimi	30.11.10
Financiarum cura cancellarij	47.29.16	Fisci quæ sunt, portoria non soluunt. 3.9.5. empta tamen à fisco, soluunt illa	
Finæ accipit res omnis iisdem quibus indicta est causis. 6.19.1		Fisco danda malè quaesita & retenta, & confiscata in praenâ, enumeratiue casus quibus bona delinquentium in fisco deponuntur seu confiscantur, & quando filijs referretur legitima	3.17.1
Fines cognoscendi vel dirimendi qui modi, & c. 5.5.10. & 12		Fisco delata, nõ petita quadriennio non delata, viginti annis praescribuntur	3.12.12
Fines duo rerum omnium, proprius & communis	47.1.1	Fisco hereditates & legata indignis relicta quando deferantur	3.2.15
Fines praescripti exilijs non excedendi	31.6.18	Fiscum in quibus habeant iudices ecclesiastici	31.31.7
Fines agrorum, quare distinguendi fuerunt. 39.13.4. quomodo regantur	eod. 11	in Fisco vestigialis pecuniae exigenda & deferenda ordo	3.2.13
Finium agrorum diuersi	39.13.5	Fistulas & tabulas per parietem immittere quado liceat	4.7.23
Finium regundorum quaestio, proprietatis est, quam suspendit possessio obiecta	eod. nu. 13	Flagellorũ poena quæ, & quibus instrumentis inferatur. 31.11.11	
Finium quaestiones, triennio vsucapiuntur	40.5.24	Flamen dialis quis	11.10.5
Finibus de non excedendis, vel non vsurpandis, leges quædam	5.5.15	Flamines.	16.8.29
Finium regundoru in vrbe, nisi in hortis agi nõ potest. 44.24.2		Flamines, Augures, & Faeciales Romani coacti pecunias conferre	2.28.4
Finium regundorum iudicium, pro rusticis, non pro vrbis praedijs inuentum	5.5.1	Flaminum apud Romanos ornatus qualis	15.12.40
Finium regundorum actio in personam. eod. 2. quæ res consideranda in hoc iudicio, num. 3. quæ veniant pro seruitute in hanc actionem. 5. qui agant finium regundorum	6	Flammea quod velum nuptiarum esset	9.1.6
hocque finium regundorum iudicium incidit quaestio criminalis, & quomodo, & quid si mensor falsum modum dixerit. eod. nu. 13. & 14. intetdum ex crimine de termino motu, ad hoc finium regundorum peruenitur iudicium	eod. 15	Flauianus & Diodorus psalmos Dauidicos psallere docuerunt	15.22.12
Finitor non verum modum renuncians, falsum committit.	36.3.6	Flumina regalia, & compendia eorum principis. Flumina item publica & priuata, & quæ publica	3.14.1
Fiscalis pro debito celsio fieri nequit. 22.10.3. num autem pro eo carcerari quis possit. eod. & 4. filci debitor in carcerem detrusus etiam iure antiquo	eod.	Flumina publica, vsu communia proprietate, principis eod. 3	
Fiscalia, & fiscus vnde nomen trahunt	3.2.6. & 11	in Flandrina confiscatio recipitur in 5. tantum casibus 31.31.13	
Fiscalia vestigalia, quo tempore praescripta. 40.5.1. 6.27. & 29		Flandriae comitissa beneficia confert ex priuilegio	17.7.18
Fiscalini serui & Ecclesiastici in Francia qui olim	14.2.3	Fladrens comes cur à rege Fracia priuatus comitatu	6.20.19
Fiscus quid	31.31.1	Flandrensibus ius regnicolatus in Gallia concessum 42.8.25	
Fiscus an excludat substitutum vulgarem ex indignitate instituti	42.14.2	Florentinus iuriconsultus	18.11.5
		Floroniae vestalis mortem cur sibi consciiuit	36.27.5
		Flucius Corcebus stultus metiebatur	13.5.11
		Flumen quid, & ab stillicidio vt differat	49.2.3
		Flumen quid, & eius à riuo differentia	3.14.2
		ex quo flumine publico & quando liceat cuique priuato aquam ducere	4.15.7
		Flumina censitorum vice	2.0.8
		Flumina publica inter regalia connumerantur	1.4.5

Syntagmatis iuris vniuersi

Flumina sunt publici iuris, et non sunt nauigabilia, neque quicquam priuata autoritate pontem facere potest supra	4.15.8	Fœmoribus apertis fœminæ apud Spartiatis ambulabant.	9.
Fluminum duo genera, Regalia, & bannalia, & que regalia, eorumque utilitates	3.14.4	Fœneralia, solutio fœnoris dicta à Liuiio	22.3.18
Fluminibus comæ cur sacrate	16.1.35	Fœnerare quid	22.3.1
Fluminiana de adulterio damnata	3.2.8.1	Fœnerari quæ personæ possint	eod.22
in Focarias donationes factas per milites improbatit Antoninus	9.25.6	Fœnerandi vñs non est diutinus	22.3.7
Fœdus quid	20.5.8	Fœnerandi licentia omnino prohibita, & quædo aliàs coercita	eod.18
Fodere vel captare sub alieno non licet	4.7.25	Fœneratores magis quàm fures puniti	22.3.17
Fœcialis legatus in Gallia quis	33.14.4	Fœneratorum causa leditio Romæ	35.6.10
Fœciales sacerdotes	16.8.29	Fœnus, quafi funus animæ dictum	22.3.9
Fœcialium collegia, & potestas	4.36.1	Fœnoris cura ad censores relata	47.16.16
Fœderis sanciti iuramentum Græcorum	50.8.13	Fœnoris, & mutui differentia	22.3.1
Fœmina arrogari nec arrogare potest, adoptari tamè nõ autè adoptare potest iure Romano, aliter apud alios. 10.6.21		Fœodon Rex	16.1.2
Fœmina à successione intestati exclusa, quomodo filius ex ea excludatur	45.13.6	<i>droit Fœnier</i> , ius dominicale	23.6.18
Fœmina dat feudum nouum & antiquum.	6.7.3	Fontis Palici in periuros miraculum	50.10.8.11
Fœmina in quo feudo succedit	6.13.7	à Fonte similitudo, accommodata consanguinitati	9.9.2.6
Fœmina in summum Pontif. non eligitur, quare	15.3.22	de Fonte interdictum, quando pro haustu detur	4.16.4
Fœmina ne fenatum ingrederetur, deuotionibus & diris sancitum	47.11.5	Fôtes & eorum aquæ ductus, aut publici, aut priuati.	3.22.3
Fœmina olim nunquam sui iuris, sed in aliena potestate semper, aut patris, fratrum, propinquorum, aut mariti, nec sine horum obligabatur auctoritate	9.5.27. & 30	Fontium memoria cum sanctitate	3.22.2
Fœminæ lauantis sese in flumine vestimenta furatus, qua poena plæctendus.	37.3.4	Foranei iudices qui officiales dicantur	15.37.4
Fœminæ pecunias promississe, suspiciõnè habet stupri. 36.12.5		<i>Forcloz</i> quis	48.3.27
Fœminæ an feudorum, & vbi capaces	26.17.2	<i>Forclufion de produire</i>	48.7.3
Fœminæ apud Spartiatis apertis femoribus ambulabant	9.19.24	<i>Forclufion</i> vnica sufficit producendi	48.3.12
Fœminæ capaces aliquorum beneficiorum	17.6.6	Forma quid	1.1.4
Fœminæ non accipiunt primam tonsuram clericalem	eod.	Forma est transmutationis effectrix	1.10.5
Fœminæ citius pubescunt & intereunt viris quare	9.7.6	Forma testamètorij duplex, substancialis, & probatoria. 42.9.4	
Fœminæ cognatæ & agnatæ quando & quomodo ad hereditatem intestati admittantur	45.12.2	Forma substancialis quid, quod perfectio rei fit	1.11.1
Fœminæ curiosiores & ad fortilegia viris proniores	37.1.4	Forma accidentalis quid	eod.3
Fœminæ faciliè decipi possunt	28.10.5	Formam quæ exprimant	1.11.4
Fœminæ in ligio feudo succedunt	6.3.33	Forma vel figura extrinseca & intrinseca, rerum additione vel detractiõne mutata	1.11.2
Fœminæ in faustis confortijs publicis, & deterioris conditionis viris in multis	47.11.1	Forma negotij vel rei: de his axiomata quædam ex Felino. eod.4	
Fœminæ in Suenia Germanica, in quibus feudis succedunt	6.12.6	Formæ similitudine Garamantes filios agnoscunt.	45.2.14
Fœminæ iuris ignorantia non releuantur	43.2.11	Forum in criminibus, quorum rationes quis fortitur.	32.8.4
Fœminæ ne ad claustra monasteriorum monachorum accedant	15.14.33. & 36	Formæ incorporales, item & figuræ	1.10.5
Fœminæ olim non poterat vniuersales heredes inft.	42.35.17	Formarum diuisio	1.11.1
Fœminæ non habent suos heredes	42.35.23	Formæci parietes	2.7.17
Fœminæ quomodo, & quando ex l. 12. tab. & media iurisprudentia & noua vocarentur ad successiõnè intestati.	45.11.4	Formula agendi sublata quæ	47.6.6
Fœminæ quare regulariter feudorum incapaces sunt.	6.12.1	Fornacem parieti vicini quando admonere liceat	4.7.14
Fœminæ non ferunt testimonium in feudis	eod.	ex Fornace vitrorum ardente puer illæsus educatus	2.6.8
Fœminæ in quibus casibus verè tenere possunt feudum. eod. 4. & 5		Fornicari vnde dictum	10.2.39
Fœminarum masculi in feudo non succedunt	3	Fornicatio in Bacchanalibus vindicata	36.7.4
Fœminæ in Gallia, excepta successione regni, sicut in alijs regionibus succedunt in feudo	eod.6	Fornicatio inter dominâ & seruû quæ poenâ habeat.	36.9.12
Fœminæ quæ excluduntur ab intestato successione lege Salica. 45.13.7. Ripuarie. eod. 8. Longobardorum. eod. 10. Constantini Porphyrogenetæ	eod. 11	Fornicationis causa separatos posse alijs nubere, qui auctoritate putauerant, & eorum reprobationes	9.16.8
Fœminæ secundo nubentes contemunt, bona & vitam liberorû prioris matrimonij, amore secûdi mariti.	9.26.35	Fornicationis, concubinitus, stupri, raptus, incestus differentia	10.2.40
Fœminæ vbi dicuntur sine mare concipere	34.20.26	Fornicationis radix in mente extirpanda	36.12.1
Fœminarum conditio deterior quàm masculorum	7.2.3	Fornicationis futuræ vel peractæ, quæ indicia	36.12.3
Fœminas proximas proximi successoris ab intestato vel dotare, vbi & quando, & quot tenerentur	45.13.2	Fornicationis suspiciõnibus probatur	36.12.17
Fœminis potasse vinum, criminofum olim apud plures nationes	39.1.15	Fornicationis suspiciõnes violentæ	48.11.5
Fœminis vestes, quæ acubus & fibulis necerentur, prohibita	35.6.22	Fornicationes verè, secundæ nuptiæ dictæ	9.26.4
Fœminæ dicuntur, quæ minus valida in sua specie.	47.11.15	Foroiulienfes quæ tributa Venetis præstent	3.3.3
Fœminæ appellatiõne ad masculos non porrigitur	7.2.4	<i>Fourriers</i> Gallis vnde	15.2.3
Fœminino nomine Lunam vocans apud Carrenos subicietur vxoricontrâ, si masculino	11.4.3	<i>Fourriers</i> quare nominati, eorum poenâ si quid extorqueant ob liberationem hostij	19.8.2. & 11
		<i>Fourrons</i> , satellites Tholoisæ capitulares vnde dicti.	47.40.4
		Fortuitum quid dicatur, & casus fortuitus cur nemini imputetur	30.4.2
		Fortuitus casus quid & distinctio ab improuiso	21.12.1
		Fortuitorum causæ diuinæ & humanæ. 21.12.2. & vt liberemur à damnis dictorum casuum, quid faciendum	eod.
		Fortuiti casus quomodo punirentur	31.5.11
		Fortuita præuideri non possunt	4.2.6.8
		Fortuitos casus nemo præuidere potest, aut diuinare. 36.20.4	
		ad Fortuitos casus non extendi cautionem de damno infesto	4.26.8
		Forum qui fortitur, ratione domicilij. 49.1.5. ratione rei. eod.	
		contractus. eod. 6. loci solutionis faciendæ	eod.
		Forum quod sit proprium pro repetenda dote	9.22.19
		Fori diuersi poenæ an se executione impediãt	47.4.14
		Fori venalis cura ædilitium	47.31.7
		Foro cedere aliud, aliud bonis cedere	22.9.11
		Fossa quid	4.15.8
		fossas	

Rerum & verborum Index.

1 ossas agrorum succendorum causa, quomodo liceat facere	4.17.12	tris intestati vtrinque coniuncti, alijs ex vno parente coniunctis	45.11.5
1 ossas purgare vel reficere non tenentur, qui debent seruitutè cõtinenti vel recipiendi fossa aquâ in fundo suo	4.17.13	Fratres defuncti quando succedant cum patre intestati.	45.9.12
Fossis vel vallo cefentur prohiberi ingressus pascuorû	3.13.5	Fratres fratris testamètum de falso accusare possunt.	44.4.5
Fossiles non sunt artifices	18.23.19	Fratres fratrumque filij excludunt auos auiaque defuncti in successione intestati fratris sine patre & matre descendenti	45.9.13
Fraga oppugnatur ab Alphonso rege Hispaniarum	33.16.14	Fratres quando petunt legitimam in bonis fratrum.	44.5.5.6
Francum alodium quid	6.1.3	Fratres vterini & consanguinei quomodo in feudo succedunt	6.13.14
Francus, vnde Franci dicti, Rex Francorum	6.3.1	Fratrum discordia ob bona	41.3.3
Franci à quo dicti	45.3.8	Fratrum duorum filij & filia num coniungi matrimonio possint	9.11.14
Franci archerij in Gallia qui, & immunitates eorundam	34.10.4	Fratrum & sororum qualis successio olim intestati	45.11.1
	5.17	Fratrum filij & sororum etiam dotatorum iure repræsentationis quomodo succedant patruis	eod.6
Franci Alpini milites in Gallia Heluetij	19.3.17	Fratrum intestati successiõnis tria singularia	45.11.8
Franci olim regem creabant, et in clypeo eleuantes	6.14.2.2	Fratrum inuidia & discordia, ex largitiõibus à patre alteri tantum factis. 4.1.4.17. & ibi de fratrum cõcordia fouenda. inter fratres in diuisione faciendâ bonorum, consuetudo, vt maior diuidat, & minor eligat	5.4.7
Franci vincunt Alemanos apud Tolbiacum	14.2.3	Fraterna amicitia	26.7.2
Francorum antiqua lex Salica, ne liberi ancillas ducerent	9.13.2	Fraterna inimicitia perniciosissima	32.16.2
Francorum insignia noua, & antiqua	45.3.9	Fraternitatis species inter vicinos, & amicitia maxima.	4.2.4.2
Francorum & Romanorum bella, & à Romanis tributum liberatio	45.3.10	Fratricellorum hæreticorum turpitudò	39.1.3
Francorum & interregnum	eod.	Fratræ permittæ in regione, non faciunt beneficium.	15.32.12. à legatis factis cõfratrijs falcidia nõ detrahitur.
Francorum legislatores qui, & num dictatoris nomine dicti	49.17.6	Fratræ quomodo in Gallia feuda possidere possint	6.13.9
Fræcorum regnum in quatuor partes diuisum per filios Clodouei	6.6.22. & postea inter filios Clotarij	Fraus quomodo inest dolo	21.13.4
Fræcorum regnum iure generis, non electiõnis delatum proximioribus	45.3.13	Fredegunda regina	37.2.9
Fræcorum regnum non transit ad fœminas	45.4.8	Fredegunda viricida	6.8.9
Fræcorum Rex monarcha à solo Deo pendet	47.14.15	Frequentia assidua scortationis nota	10.2.5
Fræcos & Sueuos per Pannonias & Teutonum colonias distribuit Carolus Magnus	15.11.4	Friderico Barberosse seu Aenobarbo Imperatori restitit Alexander 3. summus Pontifex	15.3.10
apud Fræcos ethnicos vnus summus pontifex	15.3.2	Fridericus 2. proditus à templarijs	17.33.12
Francici imperij limites duo	6.9.11	Fridericus Imper. quam poenam imposuerit pacis iniuræ violatoribus	31.6.16
Francici regni interregnum	47.17.6	de Frigidis & contra frigidus lex Solomonis	9.12.10
Francicæ leges quando	45.3.9	Frigiditas naturalis ante matrimonium, & cum matrimonio perseverans, dissoluit illud	9.12.6
Francigenæ habent filios in potestate, cõtra glossam, & alios	42.22.23	Frifij transhenani populi	19.7.2
Francigenas filios non habere in potestate qui dicunt, non audiendi	11.5.4	Frons an notari stigmatè debeat	31.35.4
Franciscus 1. Rex Galliarum edicto iussit, vt natiuitatis & mortis puerorum apud curionem seu parochum fieret professio	10.3.2	Frontis iniustio	36.5.6
Franciscus 1. Rex Galliarum fratris artificum seu confratrias prohibuit	15.32.10	Frontes virorum & mulierum olim tantum deofculabatur	8.8.22.
Franciscus primus peregrinarum rerum portoria in Gallia instituit, vocat <i>Traitte foisine</i>	3.9.3	Fructuarius non vsucapit contra dominum, proprietatem	40.2.10
Franciscus 1. Franco. Rex quot legiones instituerit	19.3.17	Fructus à quo tempore in mora debeantur	21.14.12
Franciscus 1. Rex Gallo. sollicitatores aulae regie aula abire iussit cum poena mortis	49.5.12	Fructus colligendi non sunt, nisi prius moneatur curio, vt interfit	2.2.4.3
Franc. Sfortia dux Mediolanens.	6.4.6	Fructus dotis in dotem conuerti nequeunt	9.18.12
Francisci 1. Rex Gall. tempore conclusum fuit vltimum concilium Lateranense	16.9.17	Fructus & vsufructus differentia	4.3.2
Francosfordensis Synodus sub quibus habita	1.7.3	Fructus ex stipulatione quædo rei promissæ petantur.	2.4.2.9
<i>Francs fiefs</i> in Gallia, quid	6.3.2	Fructus herbacei, vel antequam sint maturi, an vendi possint	25.6.2
Frater aut soror, quando, & qui de inofficioso agit contra testamentum fratris	44.4.6	Fructus hereditatis qui veniant in computationem falcidiæ	42.34.21
Frater contra fratrem deponit	49.1.3.27	Fructus imputantur in Trebellianicam assendentibus grauatis de restituenda hereditate à descendenti, non filij si grauentur ab descendenti.	44.5.55
Frater fratri succitabat prolem, iure Mofaico, quod correctum est	6.11.21	Fructus ludorum institutorum ex legato, & intermissorum, ad quem pertineant	42.33.24
Frater fratrem de grauiori crimine non accusat impunè	32.16.1	Fructus naturales & industriales qui, & qui restituendi cum re	21.10.7
Frater lege 12. tab. non erat legitimus tutor fratri emancipato, quare hodiè contrâ	12.12.5	Fructus non imputantur in Trebellianicam liberis primi gradus, sed in Falcidiam	42.32.57
Frater quando sororem dotare teneatur	9.8.7	Fructus percepti ex donationibus quæ morte partis confirmantur, conferuntur	46.7.17
Frater sciens fratrem emisse venenum, vt porrigeret patri, exilio punitus	36.24.3	Fructus percepti hereditatis à grauato, quando non restituuntur cum fideicommissio. 42.29.19. & ratio	eod.20
Frater vterinus, tantum, & consanguineus tantum defuncto quomodo succedant intestato	45.11.7	Fructus quid, & vnde dicti	eod.19
Fratris & monachi quibusdam differentia	15.14.16	Fructus percepti, pendente additiõne in diem, cuius sint	25.17.8
Fratris & sororis nuptiæ apud quos fuerit permittæ	9.11.11	Fructus percepti resoluta emptiõne per legem commissoriam, cuius sint	eod.10
Fratris indigni hereditas ab intestato ei deuoluta, cui deferenda, si cõ an proximioribus	45.1.9		
Fratris nomen ad omnes cuiuscunque gradus pertinet proximis	10.3.12		
Fratres consanguinei, & vterini qui	45.11.2		
Fratres vtrinque coniuncti præferuntur in successione fra-			

Syntagmatis iuris vniuersi

Fructus pignoris rerum in quorum possessionem index misit, non reputantur in solutionem	23.10.4	Funeraria actio quæ, & quare datur	29.16.3
Fructus prædij tacite pro pensione domino directo obligari	3.5.5	Funus Mausoli certamen & præmium ijs qui facundius cum laudassent, habuit	39.5.8
Fructus proprietatis dominum sequuntur	20.7.2	Funeris impensa, quæ deducantur in computatione falcidie	42.34.17.
Fructus qui veniunt in petitione hæreditatis, restituendi.	46.7.21	Funeris impensa quæ tantum repetuntur, & quatenus & qui fieri debent sumptus in funus	2.14.4
Fructus rerum donatarum inter coniuges quando restituantur	9.25.5	Funeris testatoris causa res subiecta restitutioni alienari potest	25.4.4
Fructus septimi anni pauperibus relinquendi erant ex lege Moysi	31.21.4	in Funus impudens defuncti, defunctum, non hæredem sibi obligat	25.4.4
quorum Fructuum habeatur ratio in condemnatione interdictorum	21.9.17	Furcarum poenalesationes puniti	31.17.2
Fructuum rei distractio, quando prohibita rei alienatione censentur etiam prohibita	25.4.4	Furcifer quis dictus olim	37.2.5
Fructuum sterilitas quomodo metienda	21.7.23	Fur nocturnus, & diurnus	30.7.2
Fructus ex mea arbore in alienum prædium decedentes tertia quaque die, inuito domino prædij, mihi licet colligere	20.9.3	Fur semper est in mora, & ideo tenetur de rei interitu.	36.25.23
Fructus in vicinam villam cogere seruitus rustica	4.20.4	Fur spoliatus, quando est restituendus	36.25.20
Fructus maturos alienos accipiens, fur est	37.7.1	Fur pro furto venditus ex lege Dei, & Herodis postea abfolutè	37.1.24
Fructus perceptos beneficiarius qui horas canonicas non dixit, restituere num teneatur	17.2.11	Furis iure diuino condemnatio. 37.1.24. & 25. accedit lex Platonis	37.1.24
Fructus perceptos emptor a quo redhibetur, non tenetur restituere	26.21.6	Fur semper in mora, & tenetur de interitu	37.1.26
Fructus quos, & quando imputat in Trebellianicam hæres grauius	42.31.24	Fures apud Lacedæmones astuti, laudati. 37.1.2. item apud Aegyptios. eod. & ratio.	num.4
Fructus rei feudalis num dominus faciat suos in defectum diuisionis	6.15.16	Fures prosequutus Minos & Thobias	37.1.5
de Fructibus beneficij testatur in Gallia beneficiarius. 17.2.18		Fur castigatus non debet prius carcere relaxari, quin aduersario & filco satisfecerit	37.1.36
de Fructibus beneficiorum testantur beneficiati	25.8.2	Fures regnum Dei non possidebunt	37.2.1
in Fructibus præbendæ consistunt propria natura	15.23.8	Furis extraordinariæ poenæ	37.2.1.2. & seq.
Fruges & fœnum alterius furatus quomodo lege Salica plectatur	37.7.3	Fur famosus quis dicatur	37.2.4
Frugem noctu secuisse, capitale lege 12. tabularum	37.7.2	Fures in Gallia qui suspendantur	37.2.4
Fruui & vti quid, & quomodo differant	4.3.2	Fures capite damnati le. 12. tab.	37.2.6
Frumetaria causa in aliud impunè conuerti nõ potest. 36.30.17		Fures quando occidere licuit	37.2.6. & 21
Frumentaria rei appellatio quid comprehendat	36.30.10	Furibus lege Aegyptiaca, excisi nares, in Gallia, fibræ aurium	37.2.11
Frumentatores	18.20.1	Furum puniendorum leges, Caroli Magni & Lotharij regis Longobardorum. 37.2.13. Græcorum. eo. 14. Cremi Bulgarorum regis	eod. 15
Frumenti exportare tempore famis, virgis vindicatu.	36.30.7	Furibus lex Bulgarorum prohibet cibum dari	37.2.15
Frumento commiscens arenam, Aquila tenetur	36.30.18	Fures damnati ad opera omittit libertate, in Perside.	37.2.23
Fucum facientes, amicis que & alijs fumum vendentes, fumo puniri per Alexand. Seuerum	31.15.4	Fures personæ Ecclesiasticæ, quomodo puniantur	37.2.3
Fuga in nunciatione quando intelligatur	4.30.4	Fures in furto necati, non sunt sepeliendi	37.2.24
Fuga quando facit suspectum de crimine	48.12.11	Fures, immobiles stare fecit D. Medardus	37.6.14
de Fuga suspicio quando habeatur	22.6.10	Fures frugum & hortorum, & quomodo puniantur. 37.7. per totum cap.	
Fugans oues, vt alius accipiat, fur est	37.1.34	Fures domestici in Gallia suspenduntur, & eorum adiutores	37.12.3
Fugiens primus in acie, capite puniendus	35.5.37	Fures delibatiùs furantes, grauiùs puniendi	37.13.3
Fugientem debitorem quando præhendere licet propria autoritate	22.6.2	Fur in castris, qua poena puniantur	37.13.8
Fugitiuus quis	10.10.17	Furem nocturnum aut diurnum quando impunè occidere liceat	36.21.21
Fugitiui in Sicilia à C. Mario trucidati	2.15.5	Fures crumenifici flagellantur	31.11.12
Fullones qui, & de quo teneatur	18.16.3. & 4	Furantis militis poena	19.12.1
Fullonica officinæ struendæ lex	18.12.7	Furantes ex publico loco grauiùs puniendi	37.13.2
Fulmen de coelo precibus suis impetrauit M. Antonius philosophus	34.10.11	Furtum grauius peccatorum habitum crimen. 37.1.1. & eius ex naturali etiam lege tentatio	eod.
Fulua coniurationem Catilinæ detexit	32.13.8	Furti finitio. 37.1.6. vnde dictum	eod. 7
Fumi venditor, fumo eneatus	39.13.13	Furtum maximè affectu & animo, non rei quantitate perficitur	37.1.6
Fumo necati, & puniti	31.15.4	Furtum in quibus committatur. 37.1.8. non fit sine contratione	eod. 9
Fumum data opera in superioris iniuriam facere, contumeliam habet	38.3.30	Furtum nõ fit rei pro derelicto habitæ, nec rei nostræ. 37.1.10	
Fumum in suo facere licet lauarè que, aquam fumere: dum non fiat in iniuriam alterius	4.13.3	Furtum vt fiat, debet fieri inuito domino	37.1.11
Fumum quando licet ex inferioribus sine scrupute in superiora immittere. eod. 1. quod interdictum datur pro conseruando iure fumi faciendi. eod. 5. ob quas causas quis prohiberi potest, ne fumum etiam in suo faciat	4.13.6	Furtum de rebus mobilibus propriè fit, & quomodo de immobilibus	37.1.12
Funambuli	34.8.9	Furti duæ species, manifestum, & non manifestum, & quid vtrumque	37.1.13
Functiones, vectigalia appellata, & cur	34.9	Furti non manifesti species	eod. num. 15
Fundatio beneficij noua vt fiat	17.5.1	Furtum conceptum quid	37.11.16
Fundus à funda, locus	36.2.3	Furtum oblatum quid, & eius actio, & poena	37.1.17
Fundorum lex duplex, priuata, publica, & qualis vtraque vt seruitutem faciat	4.17.2. & 3.	Furtum sibi factum fingès ab aliquo, in cuius domum rem detulit, eo animi calumniandi, vltimo supplicio affectus. 37.1.7	
in Funeralibus cœnis lætari minimè decebat	25.11.88	Furtum inquirere in domo aliena, quomodo & quando liceat	37.1.19. & 20
Funerari de suo mortuo expedit	9.2.9.7	Furti obligatio vnde nascitur	37.1.21
Funeraria actio pro quibus, & quando datur	2.1.4.5	Furti actio poenalis pro quo competit, & cui	37.1.22

Furti

Rerum & verborum Index.

Furti manifesti & non manifesti, poenalis tripli vel quadrupli condemnatio quæ	37.1.23.	Furius & Casellius, iuris prætorij peritissimi	47.30.2	
Furti actio poenalis non transit in hæredem, alia actiones transeunt	37.1.32	Furius prætorij iuris peritissimus	47.1.11	
Furti nomine quis vltra furem teneatur, & cum fure.	37.1.34	Furnus bennarius quis, & quomodo quærat	18.2.28	
Furti emendandi leges Salicæ	37.1.35	à Furno damnatum datum vicino, qua actione petatur, & quomodo ne datur perspicitur	4.7.15. Et de furno molendino bannario	eo. 16
Furta tria faciunt famosum latronem	37.1.33	Furnorum & pistrini ædificandi leges	18.2.7	
Furti simplicis, nouellarum iure nulla poena abscisionis membri vel mortis. 37.2.7. similis Atheniensium. eod. 8. mortis draconis. eod. 9. Zaleuci oculi erutio	eod. 10	Furor iniri matrimonium prohibet, initum tamen superueniens non separat, nisi apud Græcos	9.12.1	
Furta quæ morte plectuntur in Gallia	37.2.11. & 13	Furor alius continuus, alius cum internallis	13.5.13	
Furtum quinque solidorum, laqueo vindicatum Longobardis	37.2.12	Furoris interualla vel inuibrationes, vnde fiant	eod. 15	
Furti primi secundi & tertij, quæ poena. 37.2.4. 13. 16. 17. & 21		Furorem & insaniam qui simularunt	13.5.26	
Furta leuiora hodie fustigatione & verberibus puniuntur. eod. 19. & torque infami	eod. num. 22	Furoris diuini breuis annotatio, & diuisio ethnicorum	13.5.34	
Furtorum species alibi tractatæ	37.2.25	Furoris diuiniatio	34.6.6	
Furti actio pro re conducta cui competat, dominò ne, an conductori	27.3.2	Furtiua res non vfucapitur	40.1.7. & c. 2. n. 2	
Furti actione interdum contra tutores & curatores agitur	13.10.26	Furtiua res nunc quare præscribatur	40.5.37	
Furti cognitio ad quos iudices pertineat	47.21.18	Furtiuam rem in publico loco emens, an teneatur restituere, non restituito pretio	25.10.9	
Furti iudicium res debet perpendere	37.3.1	Furtiua noluit comedere Thobias	37.4.5	
Furtum animalium cum abigeatu, & sine illo fit, & quomodo puniatur	37.5.1. & seq.	Fufos torquere per viam, fortilegum & ominosum visum est & prohibitum	34.11.13	
Furtum non fit rei, quæ dominium non habet	37.9.2	Fustum admonitio quid	31.11.13	
in furto puniendo perpendenda persona furum. & sequen.	37.9.10. 13	Fustum ictus maior poena, quam pecuniaria	31.11.8	
Furti quando agit in coniugem coniunx	37.11.5	Fustum ictus quando infamet	31.11.8	
Furta domestica quæ dicantur	37.12.1	Fustuarium in militia poena grauior quam in alijs non militarijs causis, & pro quibus infictum	31.11.10	
Furti grauior poena, ratione circumstantiarum variarum, vis, homicidij, &c.	37.14.1	Futura seruitus promitti potest, verum statim non dicitur debita, &c.	4.21.1	
Furtiue ordines quis dicatur suscipere	16.11.4	in Futurum pacta concepta valere	11.4.26	
Furta alienorum scriptorum punita	36.31.13	Furti subeundi periculi conuentiones valent in commodato	23.1.4	
Furta in mari facta vt plectantur	29.11.8	Futuro ædificio quæ seruitus possit imponi	4.11.6	
Furtorum indagatio per fortilegia prohibita	48.15.7	de Futuro, non de præterito mandatum fit	27.5.11	
Furia lex de non legando supra mille aureos	42.3.4.2	de Futura successione pactum quare reicitur	46.6.4	
Furiae dicuntur quinta die mensis periuria vindicare. 50.10.9		Futura inquirere cur miserum	34.7.1	
Furinalis sacrificulus	16.8.29	Futurorum indagatio & diuiniatio ad Dei iniuriam vertitur	34.7.5. nostrum non est ea perquirere, quæ secreta Deus voluit	eo. n. 6
Furiosus à demente quid differat	13.5.12	ad Futura non ad præterita negotia pertinent omnes constitutiones, si contrarium non cæneatur	6.6.14	
Furiosus in agnatorum tutela iure 12. tab.	eod. 22	Futurorum operarum pretium quando patronus à liberto accipere debeat	41.9.5	
eius curator tueri debet eius corpus, patrimonium & salutem	eod. 20			
Furiosus de damno dato non tenetur	38.9.12			
Furiosus iniuriam non dicitur facere, sed pati	38.3.4			
Furiosus iudicare non potest, & quare, nec vllum negotium gerit	47.9.12			
Furiosus in interuallis dilucidis rectè negotia gerit. 47.9.13				
retinet tamen dignitatem, superueniente furore. eod. 15				
Furiosus quando testatur	42.8.3			
Furiosus & absentis patris non abest nuptijs filiorum omniul consensus	9.3.6			
Furiosus nulla est venditio	25.15.7			
Furiosæ vxori non datur curator maritus	13.5.30			
Furioso num solui possit	31.18.21			
Furiosum curans extraneus, monitis proximis, & negligentibus, eius successor fit	13.5.31			
Furiosus, amens cuiuscunque gradus sint, pupillis in gerendis negotijs comparari, pro absentibus habiti præsentia, cæci ad negotia. 13.5.17. Et furioso ferè in omnibus exemplo pupilli prospectum est, in substitutione, bonis, personis, &c.	eod. 24			
Furiosus cura finitur cessante furore	13.5.23			
Furiosus curator qua actione conueniatur	eod. 35			
Furioso num datur curator, nisi causa cognita, num verè furiosus	13.5.25			
Furioso pater, & filius patri esse curator potest, & de alijs personis, quæ esse curatores furiosi, vel ei petere possunt.	eod. 27			
Furioso filio curator testamento dari potest à patre qui non satisfecit, iurat tamen & inuentarium facit	13.5.28			
Furiosi non iurant, nec peierare dicuntur, quare	50.7.5			
Furiosi ordinari non possunt	16.10.16			
Furiosi perpetuò cõtrahere prohibiti, nisi re obligetur. 21.5.2				
Furiosi curatores à quibus magistratibus dantur	13.5.26			
Furiosis quibus exemplariter non potest substitui	42.24.14			

G

Abanonitæ contra fœdus à quibus occisi	31.17.1	
Gabellæ in Gallia quid	3.10.3	
Gabellæ cur dicta tributa	3.4.9	
Gabinia lex de coitionibus clandestinis prohibitis	35.6.16	
Auli Gabiniij dictum ad Pompeium de patria	3.18.1	
Gageure, sponso	23.3.6	
Gain de cause par contumace	48.3.19. & 24	
Galbo de quo reprehensus	36.1.24	
Galba iam senex in itinere semper gladiu accingebat	19.5.5	
Galba imperator tutorem quendam cruce affecit	31.17.3	
Galba Othonem osculo accepit, eo die quo illi mortem parauit	8.8.7	
Galbæ Cæsaris vitium, & mors	18.1.8	
Galbæ iudicium	36.30.6	
Galenus cur in Iudæam nauigauerit	31.6.3	
Galenij testimonium de fide Christiana	2.2.6	
Galerita laborandi modum indicat	36.6.2	
Galerius ex pastore imperator	6.4.6	
Galetas amantius Prolomæi	36.21.6	
Galieni in nuptijs quæ verba recitata sub Galieno libri Sibyllini consulti	18.6.10	
Galliæ oblationes quales	36.1.8. & 5	
Galliæ imperiù & regna traslata per summos potiffices	15.1.11	
Galliæ militum equestres ordines, stellæ, S. Michaelis, Sancti Spiritus quando	15.35.12	
Galliæ monarchia ter mutauit succedendi ordinem	8.2.22	
Galliæ regnum primogenito datur	45.3.6	
Galliæ rex olim summus Pontif. eligebat	17.7.2. ad beneficia hodie nominat eod. & quomodo collationum ius & fructus beneficiorum ad eum pertineat	14.7.19. & 21
Galliæ rex per interpretem respondet	4.1.8.3	
in Gallia aliquando non licuit inconsulto principe monasterio se dedicare	15.14.17	

G 3

Syntagmatis iuris vniuersi

in Gallia, Amnestia lex saepe repetita	32.23.12	Gastromantia quae diuinatio	34.3.5
in Gallia conficatio corpore conficantur & bona, referuata xori & liberis rei quadam portione	3.17.3	Gaudium nimium & timor restitutioni causam dant legitimam	4.10.4
in Gallia electiones ad praeturas sublatae	17.12.35	Gaufridus de sancto Aldemaro ex primis authoribus Templariorum	15.33.6
in Gallia maior libertas mulieribus, quantum in Italia & Hispania	8.8.25	Gaza & gazophylacium, quid	15.19.5
in Gallia mandatorum quae forma praescripta	17.11.8	Gaza quomodo a maleficio seu incantatione equos liberauit	34.10.9
in Gallia ordo & numerus militum a quibus institutus.	19.3.17	Gazarus & Varo, Episcopus sedes	15.9.4
in Gallia quae forma Episcoporum eligendorum.	15.11.15	in Gazophylacio Sacerdotes vestimenta, quibus in sacrificiis utebantur lege antiqua, relinquebant	2.6.10
in Gallia regna plura	18.2.2	Geheion quid	34.20.18
in Gallia successus in regno, <i>Monseur</i> & Delphinus quis.	18.2.21	<i>Geheme</i> Gallis quare tortura dicitur	48.12.1
Galliarum regni diuisio inter filios Clodouei, & rursus inter filios Clotarij bella faeuissima peperit	6.6.22	Gelon Syracusiorum Rex	20.4.8
Galliarum Rex ad abbatias nominat	15.13.11	Gener cur sic dicitur	9.10.4
Galliarum rex distribuit ex arbitrio iurisdictiones	47.18.1	Generalis petitio vel actio quid contineat	47.5.6
Galliarum regum filij quae dentur iure appanagij	6.6.24	Generales finciarum	47.32.17
in Gallia Iulio Caesari ob quid facilis accessus	6.6.19	Generandi tempus definitum Medicorum & Roman.	9.7.5
Gallias subegit Clodoueus Hilderici Francorum regis filius.	45.3.12	Generandi terminus hominum sexagesimus annus	9.6.3
Gallus Aquilius	27.19.4	Generare homines ultra quam aetatem non possint	9.6.5
Gallus Caesar crudelis	18.1.9. & lib. 3.2.4.6	Gen. & subrog. finis coniunctionis legitimae hominum.	8.1.8
Gallus Caesar crudelis, & mors eius	18.1.10	Generationis & corruptionis causae	8.1.5
Gallus gallum iniens, & viuis comburebatur	9.2.7	Generationis inhibita, naturales causae	9.6.11
Gallus medicus sophista a postulatione ob sophismata sublatus	49.6.29	Generationis ratione, filij dicti	19.5.5
Galli ad seditionem faciles, propter crapulam	35.6.23	Generati filiorum num mater magis contribuat, quam pater	11.7.4
Galli ob famem & miseriam in seruos se vendebant ditioribus	14.3.14	Generati filiorum vacantes, Romae homines erant.	9.6.38
Galli magnae matris Idae Sacerdotes	16.8.29	Generaciones a Canonistis dictum quod gradus ab auctoribus iuris ciuilibus dicitur	9.9.25
Galli Romanorum fratres Hedui dicti	47.25.18	<i>Generaux des finances</i>	3.2.13
Galli Sacerdotes eunuchi	7.1.23	Geneua ciuitate Ludouic. 11. transfuit nundinas Lugd. 25.3.6	
Gallorum funera qualia olim essent	14.10.15	Genius bonus & malus homini	34.12.5
Gallorum praeconum consuetudo, communicare dotales res & data pro ijs a marito	5.23.9	per Genium principum iuratum, & de genio bono & malo. 50.8.28	
Gallorum regis odio qui dicant Teplarios sublato.	15.33.13	Gennadius patriarcha Constantinopolitanus quando floruit	15.12.47
Gallorum regis nominatio ad praeturas	15.12.14	Gentiles non sunt computandi inter haereticos	33.4.7
Gallorum regis solius electio, & nominatio ad praeturas.	15.38.13	Gens, & gentiles quid, & vnde	18.3.2
Gallorum regi a quo concessi anni fructus vacantium Ecclesiarum. 15.38.0. a quo tempore ei competant collationes beneficiorum	eod. 12.13	Gentilitia redhibito a pactitia quid differat	2.6.18.2
Gallorum regi nominandi facultas a quo tempore currat.	17.9.32	Genibus hominis quaedam religio, inestque his vitalitas.	8.8.6
Gallorum regum seu Francorum catalogus, nomen, & series in primog. per successione delatum. 45.3.6. & seq.		a Genuensibus Trulla aurea Alphonso Hispan. regi pro tributo pensata	3.3.3
rex Gallorum Monarcha in suo regno. 35.21.5. clericis etiam poenas & sua bona condonat	eod.	Genus & species secundum dialecticos perire non possunt.	21.14.10
Gallorum regum successiones futurae Childerico committuntur	18.1.14	Genus alterius hominibus connubia contrahere apud Indos non licebat	9.13.5
apud Gallos tonderi, populare erat, non principum aut nobilium	16.1.22	Generi quando per species derogetur, & quando non.	46.10.7
Gallograeorum parricidia a manibus defunctorum vindicata	36.24.20	secundum Genus regna sumpta. 18.2.15. interempta. eod. 22	
Gallici magistratus quae re differant a Romanis	47.33.1	vni de Genere & gradu facta venditio, num retrahatur a proximior	26.13.6
Gallinaceus cur adhiberetur in poena parricidij	36.24.10	Genutius sibi membra genitalia amputat	7.2.14
Gallinarum emulatio diuinatiois	34.3.12	Geofridus comes Andiorum	6.8.14
Galetta relegata ob adulterium	36.6.10	Geomantia vt fiat	34.3.5
Gandau & Flandri ob vectigalia & onera rebellant	3.3.11	Geometria permixta & commendata	34.1.6
Garagangus apud Siculos aduena dicitur	3.11.14	Geometria quae doceat	34.1.5
Garamantes formae similitudine filios agnoscunt	45.2.14	Geometriam exercere, reip. interest	18.8.3
Garamantes vago concubitu vsi	9.2.17	Geometriae proportionem vt metiantur	30.5.2
<i>Garde seaux</i>	47.29.10	de Geometris. 18.8.3. & vnde illi dicti	eod.
<i>Garde des seaux</i> , parlamenti & pascualis quis	47.29.2.4	a Geometris similitudo, vxori accommodata	11.4.5
Gardiae & gastaldiae feuda quae	6.3.9. & 11	Geometrica proportio & qualitas in poenis seruanda.	30.5.2
Gardianorum seu capitaneorum ius excubiarum, dictum <i>droit de guer</i> quale, &c.	6.3.16	Geometricarum mensurarum inuentio vnde necessitatem habuit	39.13.1
<i>Garantir ou prend-e le grand</i> in euictionibus quid faciat.	25.22.10	Geraldus primus praepositus militum hospitaliorum D. Iohannis Hierosolymitani	15.5.4.7
Garantigiata instrumenta quae dicantur	48.14.21	Gerini parietes & intergerini & liberi qui	4.7.6
Garmudus patriarcha Hierosolymi Episcopus, ante Ambianensis	15.33.6	Germanicus sublatus opera Agrippinae nouerca	9.26.32
Garnerius primus Galliae Meierus, & huius successores.	6.8.9	Germanici editum de absente milite	19.10.16
<i>Garvir la main de l'executeur</i> , quid sit	23.6.11	Germanici mors qualem luctum quibusdam attulerit.	16.1.20
<i>Garrison de main</i> cui committitur	23.3.13	ob Germanici mortem maximus quorundam regum luctus.	2.15.10
Gastaldiae & gardiae feudum quid	6.3.9. & 11	S. Germanus Guntrandus Aureliorum regem cur excommunicauerit	9.2.16
Gastromantia, & diuinatio	34.3.5	S. Germanus Altisidorensis praedicat contra Pelag.	33.8.21

Rerum & verborum Index.

Germani non aspernabantur consilia mulierum	47.11.2	Gneffj dicti filij suscepti ex coniugio licito	10.3.6
Germani quid obseruarent in praetio ineundo	34.3.23	Gnomi qui, & vbi habitent	7.1.2
Germ. reges ex nobilitate, duces ex virtute fuebant	6.7.12	Gnostici vxores communes habebant	9.3.22
Germani subacti a Clodoueo, Pipino, & Carolo Magno	2.7.4	Goceria diuinatio quae	34.6.3
Germanorum sacerdotum quae potestas	15.1.8	Goliardi qui	39.3.28
Germanorum templa, olim nemora	1.4.2	Gordius pater Mida, rex Phrygiae	47.20.15
Germanorum vnitas consilio procurata	17.9.16	Gorgias docuit philosophiam	18.7.1. & 2
in Germanos a Graecis imperium transfuit Stephanus u. sum. Pont. 15.1.11. quod eis confirmauit postea Gregorius 5. eod.		Gorthyis depositum in templo Dianae	23.3.18
apud Germanos diutissime impubes qui essent, summopere laudati, vt contra turpes habitus qui ante 20. an. foeminas cognouissent	9.7.4	Gothfridus dux quando Hierosolymam recipit	15.33.1
apud Germanos quae distinctio poenarum ex delicto	31.3.13	Gothfridus Lothar. dux in Hierosolyma rex creatus	15.5.5
apud Germanos qui amississent scutum in acie, a sacris arcebantur	16.3.6	Gothi vicerunt Francos 45.3.6. victi a Francis	eod. 8
Germanis ius regnicolatus in Gallia concessum	42.8.25	Gothis prohibuit bigamiam rex Athalaricus	9.2.15
Germaniae coniuratores a Vespasiano pro poena in sepulchro relictis	31.27.10	Gothicae gentis interitum ferè contentio duarum foeminarum ob vestitum inuexit	9.19.12
Gerocomion, & Gerusa Sardorum	15.28.29	Gracchanae seditiones	35.6.7
Geron Syracularum rex	47.20.15	Gracchus consul pro poena quid iusserit exercitui Volonum	10.10.15
<i>γερουσία</i> Lacedaemonum	47.26.3	Gracchus tribunus singulis milliariis columnas spatiorum signa continentes, postuit	3.13.7
ex Gerulorum quaestibus vectigal Caligula accipit	3.10.8	Gracchorum supplicium	35.1.11
Gerusa Sardorum, & Spartanorum quid	15.28.29. & 30	Gracchos quis occidit	36.21.24
Gesatae nudi pugnabant	19.7.3	<i>Graces comment se doiuent interiner</i>	36.21.30
Geta a fratre occisus	18.1.9	Gradatim ordines conferendi	17.11.5
Getarum seu Gothorum & aliarum nationum in varias partes propagatae coloniae	15.11.4	Gradatim procedendum, & ordinate, non promiscue	19.7.4
Giezi	25.7.3	Graduatus insinuans quado praeniat sum. Pont. in collatione beneficiorum	17.7.3
Giezi peccatum nocuit posteris	35.1.27	Graduati licentiatura saltem esse debent iudices Senarchiarum	47.13.9
Giezita, qui vendit res sacras	25.7.3	Graduatorum studij tempus praescriptum	17.6.44
Giezita qui	33.13.3	Gradus quid	9.8.9
Giezita vnde, & de Giezi lepra	1.0.8	Gradus affectionem auget, quo proximior	26.25.3
Giges	36.12.12	Gradus cognationum quare dicti	9.9.22
Girbitani baphij procurator	18.2.6.5	Gradus numerandi diuersi modi iuris ciuilibus & canonicis, quare & qui	eod. 25
Gladiatores virgines & impubes producere, improbarum	42.7.7	Gradus in iure pontificio generationes dicuntur	eod.
Gladiatorij certamen probanti ciuitati no fidendum	39.5.33	Gradus decimus in successione deferendis locum habet	9.9.27
Gladiatorum ludus crudelis ad necem incitabat, a Dolabella annuus factus, 39.5.29. & quare fieret. eod. sublatus	31	Gradus numerandi in iure pontificio methodus per generationes, & regulae	eod. 29
Gladiatorum spectacula crudelia quis instituit	39.5.18	Gradus in cognatione spiritali, qui impediunt matrimonium, & quomodo numerandi	9.10.9
Gladiatorum spectacula sublata	36.20.13	Gradus legales, duo, vnum canonicum faciunt. Et gradus in nuptiis aliter numerantur iure can. quam ciuili	9.9.30
Gladius cur magistratibus datus,	3.3.19	Gradus nubendi consanguineorum vsque ad septimum	9.11.15
Gladius, insigne & symbolum maioris potestatis	47.14.6	Gradus prohibitionis nuptiarum	9.11.14
Gladius nudatus aliquibus principibus: aliis tectus cur praefertur	47.14.7	in Gradibus prohibitis dispensat sum. Pot. solus, & potestatem nubendi dat in certis, tamen non in omnibus	6.11.23
Gladij capulo tacto regi, praestitum iuramentum clientelare	47.14.6	Graeci ab Arameis plura mutati nomina	15.39.9
Gladij datio, symbolum feudi traditionis	6.14.20	Graeci captiui octingenti a Persarum regibus corpore multati	37.5.8
Gladij exerti minas timent veneficae & daemones	34.22.18. & 19	Graeci iuuenes quae aetate tondebantur	16.1.24
Gladij potestas absolue dicitur potestas, quare	47.13.5	Graeci mortuos vbi sepelirent	33.23.7
Gladij nomen summam potestatem indicat.	47.14.1. gladij spiritualis, & temporalis	Graeci pro hypobolo dimidiam partem dotis dabant vxoribus	8.7.31
Gladij potestas proprie in bello, & gladius a clade	eod. 2	Graeci stipendiariis militibus quid praerent	66.4
Gladij honor vel ius, potestas animaduertendi	eod. 5	Graeci victi castrantur a Theobaldo Marchione	7.2.19
Gladij potestas magistratum	19.2.9	Graeci vt computent annos	16.11.2
Gladius praefectus praetorio, & magister equitum habebant	47.18.4	Graeci vxores emebant	9.19.14
Gladium cingere, tantum militibus permixtum expeditionis tempore	36.26.7	Graecorum castrati vt dicti	7.2.29
Gladium conseruare in bello & extra bellum, militibus bonis commendatum valde	19.5.4.6.7	Graecorum de dijs quae opinio & illis vbi immolarent	2.1.7
Gladium in palatio principis deferre prohibitum	eod. 7	Graecorum de Persis victoria habita Thebis	10.4.8
gladio se accingere non omnibus olim permixtum, nisi expresse	47.14.5	Graecorum exercitus peste vexatus	31.21.4
gladio materiali num summi Pontifices & sacerdotes vtantur	15.1.14	Graecorum exercitus a peste inualus, ob Dianae capram occisam	31.6.6
Glarea quid sit	1.2.1	Graecorum mos ingrediendo domos mortuorum	32.8.6
Glauci Spartiae depositum infanticis vindicta	23.4.6	Graecorum quae lex de Tyrannicida	6.20.4
Glebae onus sublatum	18.20.5	apud Graecos consensum patris in nuptiis filiarum exigi	9.3.21
Glebae ferui qui	14.1.24	apud Graecos dotis redditio repudiatis coniugibus	9.2.1
Glires genitores senecta fessos alunt	11.7.5	apud Graecos mulier nupta in potestate mariti	6.5.29
Glo. parag. extraneo, de pupill. subit. expungenda	42.22.8	apud Graecos superueniens furor matrimonium dissoluit	9.12.1
		Graecis despota qui	18.2.20
		Graecis omnibus in filios non erat ius necis	11.5.6
		Grammatica ars	18.2.1
		Grammatica quod non nouisset episc. pulsus episcop.	16.1.13
		Grammatici qui immunes a manibus	18.0.2
		<i>Grand Estuyr</i>	47.29.10

Syntagmatis iuris vniuersi

Grand maître de France, quis hodie	6.8.11	Gyges imperator Lydorum ex nece domini	18.1.5
Grand maître in Gallia quis, & eius potestas	47.30.25	Gygis annulus, quo ille inuisibilis omnia conspiciens reddebatur	8.7.5
Grand panetier	47.36.11	in Gymnicū certamē legatū Viēnēsis, improbatū	42.32.25
Grandiēsis primas	15.10.3	Gymnicum certamen quare sublatum	34.12.14
Grandinum depulsores apud Gentiles	34.13.6	Gymnicorum ludorum artifices, personæ	39.5.5
Grandinum depulsores Ethnorum	16.5.12	Gymnopædia Spartiarum quid	31.11.4
Grannij filij Clocarij contumacis in patrem vltio	11.6.5	Gymnosophista à carnibus abstinerebant	15.15.12
Gratum apud aurifices	36.2.13	Gymnosophista expiabant homicidas	36.20.10
Gratum in palea pro decimis quando solui debet	2.26.2	Gymnosophista Indorum vates	34.14.2
Grands iours, in Gallia quid	47.27.3	Gymnosophista homicidas absoluebant	33.6.11
Grapharij, vide amanuenses, & scribæ	47.41.8	Gyplarij extruendi lex	18.22.7
Gratia delicti seu venia quibus non datur	36.21.11		
Gratia gratiam generat & parit	21.1.4		
Gratiæ criminum species	37.21.8		
Gratiæ signaturæ, & auditorium Romæ ad gratiam postulatam	15.42.17		
Gratiæ tres vel charites sic inter se complexæ, vt semper gratia gratiam pariat	6.19.4		
Gratis seu venialibus codicillis qui possint se opponere	36.21.31		
Gratianus Cæsar Iurisconsultus sui temporis spectabilis proconsulibus æquari decreuit	6.8.25		
Gratificationi inter graduatos quando sit locus	17.6.50		
Gratum esse debet commodatum	23.1.5		
Gratum in appellationis ab interlocutoria codicillis, exprimendum, §. 2. 37. Non in appellatione à definitiua eo.	47.9.5		
Graudo audiens quid	47.9.5		
Grauidam verberans & officiens partui, quomodo Longobard. lege & diuina puniatur	36.15.21		
Grauiore apud Germanos qui dicti	6.8.3		
Grauior & durior causa quæ censenda	21.18.34		
Gregis usufructuarij ex natis vel alijs debet supplere demortua, & quando	4.3.18		
Gregorius 5. sum. Pont. natione Saxo	18.2.23		
Gregorius 5. sum. Pont. Saxo. Germanus imperium à Græcis translatum confirmat	15.1.11		
Gregorius 9. sum. Pont. se seruum seruorū appellauit	14.1.25		
Gregorij 1. sum. Pont. in electione comprobatio Imperatoris omnia	15.3.19		
sub Gregorio 10. coacta synodus Lugdunensis 2. generalis	15.3.20		
Griarem in auditu morbo, quid	47.9.5		
Grimbates Chiorum rex	19.2.4		
Grimwaldus rex Longobardorum	6.3.14		
Grimwaldus meier domus regiæ	6.8.9		
Grilegounella quis dictus	6.8.14		
Grossus aurificum	36.2.13		
Gruaria ius quale	3.16.3		
Grues accusatores homicidarum Ibyci	48.12.15		
Gruum imperium reciprocum	18.3.7		
Grytus in incestu à patre compertus necatus	36.7.9		
Gualapur quid apud Longobardos, & eius poena	39.11.5		
Gubernator provincie in Gall. quis 47.33.2. eius potestas eo.	47.33.2		
Gubernator vrbis Romæ quis	47.35.4		
Guidagij ius in Armotica, regale	3.14.8		
Guidagia capientes ad quid teneantur	3.3.7		
Guidagia inter mobilia	1.9.11		
Guidagia quæ vestigalia	3.9.9		
Guido Papæus sibi contrarius docetur	9.23.7		
Guilielmus Capel rector vniuersitatis Parisiensis appellat ab indictione decimarum ab Innocentio facta	2.20.3		
Guilielmus Tyrinus patriarcha Hierosolymitanus	15.8		
Guilielmi duo Auicenis, Cabilionensisque comites	2.28.2		
Guinenensis comitatus	26.2.10		
Gundebaldus	35.4.2		
Gundebaldus leges dedit Burgundis	45.4.5		
Gundericus rex Vandalorum sacrilegus, à dæmone necatus	33.16.13		
Gunderici & Thrasymundi duellum	48.16.6		
Guntrandus excommunicatus duas vxores habens	9.2.16		
Guntranus haista data, & regnū trāstulit in nepotem	6.14.10		
Guntranus rex Galliarum, militibus vetat ecclesias spoliare	33.15.13		
Guntranus rex	35.4.2		
Gutales spiritus	34.20.14		
Gyges ex pastore rex	6.4.6		

Rerum & verborum Index.

Hæreditas iusta que	46.1.3	38.1.16
Hæreditas legitima, ab intestato successio cur dicta	44.5.2	Hæres non satisfacta legatariis, quomodo cogetur
Hæreditas lucrosa damnosa est	42.34.2.8	Hæres nō satisfactis voluntati testatoris, quando priuatur hæreditate
Hæreditas mortui tantum cur effectu repudiatur	46.6.3	Hæres non implens voluntatem defuncti, omni lucro quando priuatur
Hæreditas non adita quibus casibus transmittatur ad hæredes	42.13.1	Hæres quis dicitur, & vnde
Hæreditas patris & filij pupilli vna	42.20.1	Hæres in re certa, si alius non instituitur, efficitur vniuersalis
Hæreditas sectionem non patitur	26.2.14	Hæres & defunctus, eiusdem iuris eo. 13. Hæredis appellatio latissima
Hæreditas tribus modis pro adita habetur	42.23.2	Hæres habere mortuos, quare illorum interest
Hæreditas viuētis non dicitur, nec ea adiri, vel repudiari potest	46.4.4	Hæres contractualis, ad quæ onera teneatur
Hæreditas viuētis quare donari nō potest à successore	28.8.2	Hæres nō potest pater substituere
Hæreditatis diuisio intestati fit in trāuersalibus post fratres eorumque filios in capita	45.11.8	Hæres contractualis præmoriens patri, transmittit hæreditatem ad suos
Hæreditatis, & bonorum possessionis differentia	46.4.9	Hæreditate priuari potest à patre
Hæreditatis incapacem que efficiant	5.12.16	Hæres tenetur pro feudo legato ecclesie vel alijs manibus mortuis, ius morticinij suis expensis à rege impetrare
Hæreditatis in vncias diuisio	45.10.1	Hæres non vindicans mortem defuncti, priuatur hæreditate
Hæreditatis remuneratio luctum sequitur	40.5.24	Hæres venditoris rem venditā retrahere non potest
Hæreditatis repudiatio, quo tempore repeti possit	46.7.26	Hæres non soluens pro legitima relicta, in duplū condennatur iure, quomodo autē in Gallia obseruetur
Hæreditatis restitutio habet priorē rationē geitorū	46.5.3	Hæres subtrahens ab hæreditate, familie erciscundæ iudicio tenetur
Hæreditatis vicefima quando pro aditione ab Adriano postulata, & abolica	42.15.2	Hæredis capacitas tribus temporibus consideranda
Hæreditatem repudiare filius, sine patre, & contra pater sine filio an possit	42.30.2	Hæres loco eius hæres & success. falcidie detrahunt
Hæreditate non adita quando extinguitur fideicommissum	6.13.12	Hæredis nomine delecto, quando delectantur legata
Hæreditate repudiata, feudum retineri potest per agnatum intestati mortui, quod aliter est in filio	37.9.7	Hæredi indigno quomodo succedat fiscus
ex Hæreditate subtrahita etiā per tormēta inquiruntur	46.0.2	Hærede nō aduente hæreditatem, corrui testamentū
Hæreditate vel parte eius quis pluribus de causis priuatur	3.12.14	pro Hærede quis dicitur possidere
Hæreditates & legata indignis relicta, quando fisco deferantur	3.12.14	pro Hærede se gerere quid
Hæreditates morientium ab intestato sine proximis & vxore vel marito, deferuntur fisco nūc vt bona vacantia	3.12.8	Hæres ab intestato & ex testamento, quibus iuribus vocentur ad hæreditatem
Hæreditates olim delatæ principibus, & sibi delatas qui principes repudiarint	3.12.1. & 2	Hæres duo vni in solidum esse, militibus permissum contra iuris regulas
Hæreditates vacantes vel partes earum deficientium, iustitutorum, quibus deferantur	46.9.10	Hæres institui honestæ personæ debent
Hæreditates nobilium demortuorum à rege & alijs apud Anglos inuaduntur	3.6.7	Hæres retentionis imputant in falcidiam
Hæreditates delatas qui principes acceptarunt, & quas, & qui noluerunt	41.35.2	Hæres nō faciebat prætor, sed quasi hæres, quare
Hæreditates & legata acceptare meretrices vetuit Domitianus Cæsar	10.2.28	Hæres in praxi dicuntur, non verò nominantur bonorum possessores
Hæreditatum vicefima aliquando delata in fiscum.	3.12.15.	Hæres principes cur olim scribebant priuati Romani, & lex ea de re lata Aelij Pertinacis
Hæreditatum decimæ	eod.7	in Hæres tutorum vel curatorum ex condemnatione tutelæ vel curæ non transit infamia, quomodo
Hæres alteri ab altero fieri non potest	42.17.2	ratur in litem contra hæredem tutoris, vt contra ipsum eo. 20. vt nec actio de rationibus distrahendis, quæ contra hæredes eorum datur
Hæres capax successione quorū temporibus esse debet.	42.22.4	in Hæres proximioris mortui num transmittatur ius redhibendi, in præiudicium aliorum proximiorum
Hæres cogitur exequi voluntatem testatoris.	42.36.6. Si non obtemperet intra annum quomodo cogatur, & priuatur successione	ad Hæres quæ transeat personales immunitates
Hæres in clausula fideicommissi si sine hærede moriatur, de filio intelligitur	42.2.20	Hæres iudicio peculatus defuncti conueniri possunt
Hæres institui qui nō prohibetur, potest.	42.35.1. etiam publica, plures, vnus ignotus, &c.	Hæres necessarij per emptorem familie
Hæres institutus per testatorem metu compulsus non consequitur hæreditatem	42.2.5	Hæres habere defunctorum interest, ideo plures vocati ab intestato ordine à lege
Hæres institutio, princeps causa testamēti validi	eod. nu. 8	contra Hæres debitoris mortui obligati sigillo regio, nō fit executio via executionis obligationis
Hæres se mutuo scribere in casu superuientie, permissum coniugibus in eadem charta, à Leone	42.3.7	Hæres in quantum pro debitis, & delictis iure civili & pontificio tenentur
Hæres necessarius quis	46.3.2	Hæres institui possit nō phibiti, furiosi, & muti
Hæres suis & necessarij quis	eod.3	Hæres pro poena nummaria nō corporali iniuriarum post litis contestationem tenentur
Hæres quo tempore debeat esse capax successione	43.1.20	Hæres quare disuncti vtantur iure accrescendi
Hæres quando propria autoritate hæreditatem adire possit	20.10.12	in Hæres vxoris num trāseat priuilegium pro dote repetenda quod competit ei
Hæres cum defuncto adeundo quasi contrahit, & obligatur legatariis	29.16.2	Hæredum differentia triplex, vel sui, vel sui & necessarij, vel extranei: & qui
Hæres quis cogatur inuentarium facere	46.3.12	Hæredum pronuntiatio num pertinet ad descendentes vel collaterales vel institutos
Hæres qui coepit administrare, nō habet ius deliberandi	46.2.2	Hæredibus creditoris vnus quomodo, & quibus soluendum
Hæres puræ, & sub conditione, nō ad diē institui potest	41.9.11	
Hæres non vindicans necem defuncti, priuatur successione		

Syntagmatis iuris vniuersi

Hærefes quomodo fiat adiuratio	33.6.3	Harmostæ Lacedæmoniorum	47.17.4
ob Hæresim & infidelitatem, diuortium	9.16.10	Harpalycem filiam Cimenens vxorem duxit, & mala inde consecuta	9.11.8
Hærefes & hæretici cur degenerant in magos 34.21.9. & seq.		Harpia qui dicti ab Alphonso Hispan. rege	22.3.6
Hærefes esse expedire quomodo intelligendum	33.6.8	Haruspex seu diuinus comburitur, & libri eorum	31.15.2
Hærefes vitandæ in Baptismi materia	2.4.20	Haruspicina, quæ diuinationio	34.3.6
Hæresum pellendarum tria capita	33.6.1	<i>Le hart</i> , quid	47.21.15
Hæreticus baptizare num possit	2.4.11	Hædrubal	47.16.17
Hæreticus & Hæresis vnde dicantur	33.4.3	Hæta quod symbolum, & quid, quare hæta inuestitura datur	6.14.7
Hæreticus latè & propriè quis	33.4.5	Hæta gestatio deputata antiquis regib ⁹ pro diademate eo.8	
Hæreticum pertinacia potissimum defensionis erroris facit	33.4.16	Hæta regum sceptrum, breuis baculus non hæta longa, & de sceptro plura	eod.9
Hæreticorum synonyma	33.4.17	Hæta Guntranus data, regnum transfuit in nepotem, hæta prælatæ regibus Romanorum in symbolum regni, &c.6.14.10	
Hæreticus non eligit episcopum	15.12.9	Hæta porrecta beneficiario, signum est beneficij concessi eod.11	
Hæretic ⁹ relapsus, vt pertinax punitur, & quis relapsus 33.8.6		Hæta iure præerant centumuiui	47.24.5
Hæreticâ ducere viro orthodoxo nõ licet, & econtrâ 9.13.8		Hæta symbolum	eod.7. & 8
Hæreticum Hæredem instituit, excommunicatus ex 31.8.16		Hæta mot ⁹ per se in regia Romæ	eod.8
Hæretici ab ingressu ecclesiæ pellendi	36.5.3	ad Hætam cur iudices centumuiui cogentur	47.24.7
Hæretici excommunicantur, & fautores eorum. 33.8.2. Filij arcantur à beneficiis. eo.3. sunt infames, mortui excommunicantur, eo.4. Exauthorantur bonis confiscatis, si clericis, plebendi morte, ad secularem iudicem remittuntur, vel carceri perpetuo mancipantur, eod.5. Non miscent se actibus ecclesiasticis, non accusant eod.7		Hæstulidia an prohibita	48.16.15
Hæretici pœnitentes verè, reconciliandi ecclesiæ 33.6.2		Hæstati, Coriti dicti	18.2.19
Hæretici coguntur ad fidem redire. 33.6.4. argumenta contraria dissoluta eod.5. & seq.		Hæstati qui dicerentur	6.14.7
Hæretici quot crimina committunt	33.4.1	<i>de haut Haubert</i> , feudum regale	6.2.11
Hæretici rei maiestatis diuinæ. 33.4.2. Hæretici qui dicantur 33.4.15		Hauriendi ius ex fonte publico, & aquæ ducendæ quomodo præscribitur	3.22.4
Hæretici non sunt agareni eod.		Haustrus aquæ feruitutes differunt	4.15.12
Hæretici meretrices & lenones dæmonum	34.21.9	Hauriendi ius prædialis feruitus prædio acquiritur, vt non possit inde alteri concedi. Et quid differat ab vsu hauriendæ aquæ personæ concessio	4.16.2
Hæretici non substituunt pupillariter filius	42.22.24	Haustrus aquæ vicino proximo tantum vel medio consentiente remoto conceditur, concessio haustru concessum censetur iter ad hauriendum per fundum & reliqua, sine quibus hauriri non potest, actio & refectio, & similia, &c. 4.16.3. & pro Haustru quado interdictum de fonte, & concessoria datur eod.4	
Hæretici non habent filios in potestate. eo. non testatur eod.		Hebræus seruus post septennium erat liber	14.6.14
Hæretici num possint esse tuores pupillorum Christianæ & orthodoxæ fidei	12.4.10	Hebræi hospites & venientes vt exciperent, & salutarent	8.8.11
Hæretici scribi Hæredes nequeunt	42.35.21	Hebræi filias adoptabant	10.6.20
Hæretici sunt Simoniaci	33.13.1	Hebræorum exilia, & transmigrations	31.6.15
Hæreticorum bona confiscantur	3.17.1	Hebræorum iubileus	26.1.2
Hæreticorum consortia vrbe ableganda, & cõuenticula interdicens: & si fiant, domus proscribendæ 33.9.1		Hebræorum lex, ne liberi ancillas ducerent	9.13.2
Hæreticos non castigantium principum ditiones in prædam primo occupanti conceduntur eod.2		apud Hebræos à seruitute liberati stigmata notabatur	31.35.3
Hæreticorum doctrina serpit, vt Cancer	12.4.10	apud Hebræos quibus templa interdicta	16.3.6
Hæreticorum pœnæ canonicæ, ciuiles, mixtæ	33.8.1	apud Hebræos concubinæ quæ	10.1.7
Hæreticorum pœnarum ordo. 33.7.1. & quis eorum index eod.4		inter Hebræos qui immunes à militia	19.3.12
Hæreticorum variæ sectæ & nomina vbi tradantur	33.5.1	Hebræis capitale veltigal impositum	3.5.10
Hæreticorum pœnæ ciuiles quæ 33.8.8. Priuatur priuilegiis catholicorum, & mulier priuilegio præcedentis hypothecæ, eo. Res ecclesiasticas non contrectant locatione, empzione, Emphyteosi. eod.9. Commercia prohibentur & ex iis querere vel ex successione. eo.10. Sûr intestabiles eod.11. nec filij ex testamento alicuius capiunt. eod. Vrbibus pellendi. eod.12. Non militant, eod.13. Priuentur immunitate. eod.14. Testimonium non dicant. eod.15. Vltimo supplicio afficiuntur eod.16		Hebræis nuptiarum solennia per hebdomadam, 9.5.18. vnde & nu.21	
Hæreticorum mortuorum fit condemnatio	33.8.16	ex Hebræis sumpt ⁹ tres partes illæ philosophiæ	18.7.2
Hæreticorum bona, à quolibet occupari possint	33.8.19	Hebræis vrbes refugij	30.4.2
Hæreticis pœna mortis infligenda. 33.8.20. & 22. Vindictæ in illos diuinæ eod.21		Hecates mensa pauperum	15.28.10
Hæreticis non licet legare	42.33.4	Hecatomben quid apud Homerum & iuriconsultos nouè explicatum	36.2.20
Hæreticis serui Christiani esse non possunt	14.1.20	Hæctor ab Achille occisus	33.23.7
Haila, & Abor, fluuij	31.6.15	Hecuba Priami vxor à Græcis lapidibus obruta	31.18.1
Hannibal per interpretem loquebatur post Cannensem victoriam	47.29.5	Hedui Senatoria dignitate donati à Claudio Cæsare, fratres Galli dicti	47.25.18
Hannibal tempore ob bella in eum, ærarium Romæ exhaustum	3.2.5	Heduum magistratus annuus	47.17.5
Hanno Carthaginensis Tyrannidem affectans, cruci affixus 31.17.3		Heduum Senatus	47.26.8
Harpad Hannones nulla confiscatio	31.31.13	Hegeus philosophi vis maxima in disputatione de miseria humana, vt plerique sibi mortem consciscerent	34.12.18
Harmodius & Aristogito Athenas tyrannide liberare conantur, & ob id illis effigies æræ postæ	6.20.4	Helena Iulia Cæsaris vxor	36.15.18
Harmodij & Aristogitonis Atheniensium immunitas & priuilegium, quando cessaret	2.28.4	Helena monile Apollini Pythia dedicat	33.16.7
Harmodij & Aristogitonis nomina seruis indere, prohibiti 36.4.3		Helenæ causa bellum	38.8.7
		Helenæ & aliarum raptus	36.8.14
		Helenæ inquirendæ gratia, Tyndarides vagantes	30.8.27
		Helenæ proci per testiculos equi iurabant	50.8.9
		Helenæ raptor Alexander	18.6.14
		Helenus rex Francorum, vt inutilis regno depositus	45.3.7
		Helenus vates	18.6.14
		Heli sacerdos habebat curam ignem fouendi	15.39.8
		Heli maledictio ob quid interminata	15.21.6
		ob He	

Rerum & verborum Index.

ob Heli filiorum peccata, in manus Philistinorum populus		Herculis ex profapia orti Lacedæmones reges	18
Israëliticus incidit	31.2.6	Herculis templum apud Agrigentinos	8.8.6
Heli ob filios punitur	35.1.27	Herculis templum in Canobico	33.21.6
ob Heli peccatum filij puniti	31.4.4	Herculis nepotes eo mortuo sibi Alyla cõstituerunt	33.21.10
Helix iustu exusti, quinquagenarij	1.6.3	Herculi decimas vouere soliti maiores	2.23.3
ad preces Helix, quinquagenarij regis Ochosiæ combulti 31.15.1		per Herculem mulieres antiquorum deierant	33.12.14
Heliastæ	47.27.5	Herculianæ legiones	19.18.4
Heliasta iudices	36.28.4	Hereclauion proditor	35.5.23
Heliasta iudices qui, & quare ita dicti	47.11.12	Heribanum vnde compositum	6.19.11
Heligastus Sacerdos Idolorum apud Fracos, magiæ peritissimus, & eius admiranda opera	34.10.5. & 7	Herinacei & vulpis apologus lepidissimus	47.15.27
Heliogabalus fenaculum mulierum permittit	32.13.3	de Herinaceo fabula Aelopi	6.19.24
Heliuseus maledicit pueri Bethel, & vsi lacerauerunt eos 31.10.1		Herinerus rex Francorum	19.11.14
Heliuseus Naami lepram curat	1.10.8	Herinerus 19. rex Francorum	38.5.13
Heliuseus propheta	18.6.4	<i>Herischütz</i> quid Francis	19.10.21
Heliusei mira in hostes facta	34.10.6	Hermaphroditi qui 7.2.5. & quomodo natura gignant eo.8	
Heliuseus Cinna Tribunus plebis	9.2.20	Hermeneas tyrannus eunuchus	7.2.23
apud Hellines pro hypobolo & accessione dotis triens tantum, id est, quarta pars totius dabatur		Hermodorus author Romanis habendarum legum à Gracis 31.6.6	
Heluetij ambientem dignitatem regiam cremabant	35.1.11	Hermodorus Ephesus interpres legum Græcarum	47.19.6
Heluetij quales milites in Gallia	19.3.17	Hermogenes iuriconsultus	18.11.5
apud Heluetios rei causam ex vinculis dicunt	31.33.4	Hermogenes vixit sub Alexandro Cæsare	28.13.7
Heliuidius Priscus prætor	17.5.20	Hermolaus Sopolidis filius, lapidibus obrutus	31.18.1
ad Hemitriteum morbu Quinti Sereni exantatio	39.9.10	Hermorini clazomeni anima	34.20.5
Henricus à Vualpot primus magister ordinis Theutonico-rum	15.35.3	Hermotybij qui dicti apud Aegyptios	6.3.10
Henricus Bononia Brixiam ciuitatem deleuit	4.1.15	Hermundulus populus	19.2.4
Henricus I. Angliæ rex episcopus facere ausus	15.12.11	Herodianus Sabinus	19.3.9
Henricus primus rex Angliæ episcopus instituire præsumpsit, sed respiscere coactus	15.12.11	Herodes morbo pediculari affectus	31.25.2
Henricus 5. Cæsar coronatus à Paschali 2. extorquet inuestituras episcoporum	15.12.10	Herodi Iudæorum regnum à quo concessum	31.17.3
Henricus 5. Cæsar inuestituras extorsit episcoporum, excommunicatus, remisit	15.12.10	Herodotus cur orbem peragravit	31.6.3
Henricus 5. Imperator excommunicatur à Sum. pont. & cur 15.1.19		Herolis Rayfiæ soluta fide benefic. ducis Armorici	6.20.1.9
Henricus Andegauorum ducis filius à Ludouico. Galliarum rege Normaniam accepit	6.2.30	Herostatus templum Dianæ Ephesi incendit	31.37.3
Henricus Pius rex Poloniæ victus à Tartaris magicis	34.10.1	Heruli nudi pugnabant	19.7.3
Henricus 3. Angliæ rex, gener Caroli sexti	4.6.4.10	Herulorum rex in filium adoptatus à Rhoderico rege Gothorum	10.5.3
Henricus 3. rex Gallorum & Polo. quando ordinem militum S. Spiritus instituit	15.35.12	Hester historia quibus diebus à Iudæis legatur	2.2.16.10
Henrici 2. Franco. regis edictum, de nubentibus sine cõsensu parentum, & de pœnis	9.3.24	Hester me tu Astueri. ieiunium indixit	31.7.3
Heracly imperatoris tempore magnam Asiæ partem vastauit Cofdroas rex Persarum	15.33.5	Hester subrogata Astuero regi Persarum in locum vxoris repudiatæ Vasti	9.5.24
Heracleoti voluntariè qua de causa Mariandini serui se subiecerunt	14.10.7	Hesiodi occisi vindex eius canis	48.12.20
Heracleotis se Mariandini subiecerunt	18.23.9	Hesione deuoranda obiecta monstro	31.20.1
Heraclytus Perineus cursor	17.12.7	Helychij lectio emendata	3.5.12
Heraclyti Ephesij liber de vniuerso, de republica, & Theologia	33.9.7	Herastarcha quis dicatur	15.13.6
Heraclytus imperator ex vxore Eudoxia genuit Heraclym & Epiphaniam. 33.23.24. Et quale supplicium de filia sumptulit eod.		Hetrufcos addecimabant Romani	2.20.2
Heraclytus à Sufis ob templum dirutum punitur	33.15.13	Hiale rex ex genere delectus	18.2.17
<i>Herault d'aymes</i> , quis	38.18.4	Hialpis locus vicinis Trigridis fluentis	26.2.6
Herbæ cuiusdam sanguinem ex iecore exfluggentis inuentio, authori supplicij causa fuit	36.18.4	Hiempales	41.4.4
Herbæ pœsimæ eradicandæ antequam semen iaciatur	47.1.3	Hiennam & Trochum non habere vtrique sexum defendit Aristoteles	7.3.13
in Herbis canonicis quis dicatur	17.2.4	Hiera insula per multos dies arsit	16.19.4
Herbacei fructus, vel antequam sint maturi, an vendi possint	25.6.2	Hierax scortationes improbas, improbatum ipse	8.5.39
Herbipolenfis episcopus Ioannem quendam pastorem ob nimia onera rebellantem, vt Hæreticum comburit	3.3.11	Hieremias propheta	18.6.4
Hercules decimas soluit	16.8.25	Hieroboam rex creatus	3.3.11
Hercules filius Athladis regis Babylonensis	18.2.9	ad Hieroboam mittitur propheta	31.10.1
Hercules Hefionen à periculo liberat	31.20.1	Hierboam 70. filios habebat occisos ab Abimeleche	34.11.16
Hercules in Euantri ara decimas soluit	2.22.3	Hierocles auriga, p marito acceptus ab Amito Cæsare	9.2.5
Hercules ludos olympicos introduxit	39.5.14	Hierosolyma ciuitas quæ, & quare ita dicta	11.8.2
Hercules occiso Leone Nemeo renouauit Nemea certamina eod.16		Hierosolyma incensa à Nabucho donosore, & Tito	2.16.22
Hercules Lycam in mare deicit	31.19.1	Hierosolyma quando à Christianis recepta & quis fuerit primus Hierosolymita patriarcha 15.5.5. & eiusdem libri. cap. 33.5. & 6	
		Hierosolyma quando adempta Christianis à Saladino	15.35.3
		Hierosolymorum rex hominũ summo potif. debebat	18.2.4
		Hierosolymis hospitale Christianorum Latinorum. D. Magdalenæ, & D. Ioannis	15.33.2. & 3.
		Hierosolymis templum post Titi ruinam à Christianis, permissu Arabum, ædificatum	eod.5
		Hierosolymitani S. Ioannis militum origo, & professio, seu vota 15.34.1. horum paupertas nihil habet proprij eo. nõ ducunt vxores, nec fiunt presbyteri eo.3. Priorum horum hospitaliorum quis debet esse presbyter eod.4. Et ordo ipsorum habet & presbyteros, & moniales eod.5	
		Hierosolymit militũ ordinis priores commendatarij 15.34.6	
		militaris huius ordinis institutor, habitus, & crucis color eo.7. & ne crux sit quadrimembris eo.8. & cruciferorum quale munus diuini officij, & orandi eod.9	
		Hierosol	

Syntagmatis iuris vniuersi

Hierosolymit. militum ordinis priuilegia, & iurisdictione.	15.34.10. & isti hospitalarij dicti Rhodienses, Melitenenses milites eod. n. vt rapaces arguuntur eod. 13	Hierosolymitani milites patres lufrici esse nequeunt ablique sui superioris licentia	2.4.18	Hierosolymitani milites non lugentur à fodalibus	2.14.0	Hierosolymitanorum militum mos in sepeliendis fratribus militibus	2.14.1	Hierosolymitanum imperium	18.2.2	Hierosolymitanus patriarchatus à ciuitate dictus quando constitutus	15.8.1. eod. 3	Hilarion anachoreta primus monachus	15.13.2	Hilarion fultulit falcinum ad amorem	34.12.2	Hilarionis eremitæ quæle ieiunium	2.18.11	Hilericus filius Grinualdi Maioris domus adoptatus à Sigiberto Galliarum rege	10.6.9	Hilericus rex Fræcorû vt luxuriosus regno depositus	45.3.11	Hipparchus Pifistrati filius	34.3.20	Hippias & Hipparchus filij Pifistrati	18.1.13	Hippias magiftratus vendidit	36.29.16	Hippiæ Athenienfis vt pecuniam haberet inuentum	36.2.27	Hippocentaurus quod animal	7.3.8	Hippocrates mathematicus	47.10.7	Hippodamas Euryphontis Milefus	19.5.1	Hippodamus primus de optimo Reip. ftatu & ciuitatis tractauit	6.6.6	Hippomenes filiam adulteram quomodo puniuit	36.6.22	Hypficatea Michridatis vxor fugientè virû nõ dederit	11.4.10	Hyrampus Tyriorum rex Salomoni ligna cedrina & abiegna conceffit	3.16.2	Hircanus pontifex multa talenta à sepulchro Dauidis cur acceperit	2.14.16	Hirco & Pafâ Confilib. tributa Romanis renouantur	3.5.3	Hifpani maximè fufpecta ofcula mulierum habent	8.8.25	in Hifpania filius fuceffur in regno princeps dicitur	18.2.10	in Hifpania quæ forma expectatiuarum literarum ad beneficia	17.15.7	in Hifpania quot ordines militum	15.35.7.8. & 9	Hifpaniarum regibus prohibita alienatio Domanij	66.20	Hifpanillæ malis artibus affectans Matrimonium Marinus, punitur	38.1.24	Historiam in alterius infamiam cudens, vt puniendus	38.6.2	Hiftrioni vetatur fumere perfonam & veftes facræ virginis	39.14.4	Hiftriones præftigiatos pellendi ciuitatibus	34.16.13	Hiftriones vrbe pepulit Tiberius, reuocauit Caligula	39.5.23	Hiftriones milites capite dånatur, clerici deponuntur, eo. n. 28	Hiftrionum & minorum pœnæ. 39.5.19. eorum castigatio ad magiftratus pertinet. eo. n. 27. eis donare peccatû eo. 25	Hiftrionicarum rerum, & hiftrionû in ciuitate mala	39.5.27	Hiftrionum temeritas & linguæ procacitas punita	38.5.15 14. & 15	Homares filius Chorabi imperator Mahumeticus	15.33.5	Homerus qui dicitur cæcus	36.12.12	Homerus monetæ Chiorum infulptus	35.2.19	Homicidia dolo commiffa, tantum lege de ficariis puniuntur	36.15.3	Homicidia fecundum diuerfas circumftantias Athenis diuerfis tribunalijs iudicabantur	36.15.5	Homicidij nomen quid contineat	36.15.15	Homicidij rei pèdète iudicio, arcebatur foro, & facris	36.15.8	Homicidiorum alia voluntaria, alia cafualia, alia cum neceffitate. 36.15.7. voluntaria nunquam inulta eod.	Homicidij voluntarij & inuoluntarij pœnæ	36.15.10. & feq.	Homicidium confulescentes, agentes, & celantes digni pœna homicidæ	36.15.13	Homicidia volutaria & inuoluntaria iure diuino quomodo vindicata. 36.15.14. pofiticio & Gallico, & Germanico	eo. 15	Homicidij inuenti, incognito autore, expiatio	36.15.25	Homicida inuoluntarius facrificabat tumulo occifi quippiam expiationis caufa	36.20.10	Homicidæ gratiam à principe obtinentes, quare fifsi debeant iudicio	36.21.2	Homicidas permittebat Draco occidere, vel ad iudices ducere	36.21.26	Homicidæ fupplicium per elementorum priuationem	1.7.2	Homicidæ in alia vita, damnandi morte æterna	36.15.1	Homicidæ occidendi, Draconis lex, & Athenicifium	36.15.24	Homicidarum damnatio & poenitentia in foro poenitentiali	36.17.5. in foro contentiofo ecclefiaftico eod. 6. & 7	Homicidæ Iulij Cæfaris remunerandi	34.5.5	Homicidæ miraculose detecti	48.12.13. 14. 15. & feq.	Homicidæ quodammodo habentur qui coniugij bono maledicunt	9.6.31	Homicidium directè vel per indirectum quando committitur	36.23.2	Homicidium parricidium dictum	36.24.1	Homicidium proditorum grauius puniendum	35.5.2	Homicidij in turba vel feditione commiffi, à quo est fumenda pœna	25.6.21. & 22	Homicidij pœna fancitur in eum, qui abortum procurauerit	7.1.11	Homicidio excufatur, qui interemit anthore lege, vel iubente principe	19.2.1	Homicidia fortuita exilio voluntario punita	31.6.11	Homicidia inuoluntaria non pertinent ad 1. Cor. de ficariis.	36.20.11. quæ dicantur illa. eod. 2. quando omnino excufantur à pœna eod. 3. & 5	Homicidij inuoluntarij olim pœna, exilium voluntarium. 16. 20. 7. hocque redemptum pœna pecuniaria aliquado eo. 9	Homicidij expiatio, per exilium & alia	36.20.8. & 10	Homicidij in rixa commiffum, quomodo iudicandû	36.20.11	Homicidium commiffum fine voluntate eger codicillis veniæ in Gallia	36.20.16	Homicidia laudata. 36.21.18. & quæ impunita ex legibus Solonis eod. 20	Homicidia quædam fucceffionis obtinendæ caufa perpetrata	41.4.4	Hominium, Gallis <i>hommage</i> , est iuramentum fidelitatis 6. 15. 6. eius forma in Gallia duplex, pro feudo fimplici & pro ligio, & de vtraque eo. 7. Per fe & procuratorem hominum & iuramentû præftari & recipi potest, nifi ineunda fit perfonæ ratio in feudo eod. 8	Hominium per procuratorem præftant plures vaffalli vnus hæredes, & vim ex pluribus hæredibus domini vniuerfitas, ecclefia, minor, pupillus, & fimiles	6.15.9	Hominium & iuramentum fidelitatis quando tenentur præftare beneficiarij, & intra quod tempus, quod non facto manus iniectio Domino in feudum permiffa eod. 10	Hominium quando & à quibus non debeat pro mutatione vaffalli eod. 11. & an nouè Hominium ab emptore præftari debeat, fi pars feudi alienetur. eo. 12. In hominiõque & iuramento fidelitatis, debent exprimi res & valor earum, & census. <i>Denombrement apres l'hommage</i> , intra quod tempus debeat dari, &c.	6.15.14	Hominium in feudis, quid	47.7.18	Hominium pro rebus temporalibus res ecclefiafticæ debent	45.7.12	Hominium vel fidelitas in quo loco præftari debeat Dominio	6.16.11	Hominij præftationis defectus in Gallia non habet commiffum, iure contrâ, & num ipfo iure cadat feudum in commiffum an poft	6.16.9	ob Hominij defectum iniectio manuum in feudum quando foluitur	eod. 10.	Hominio & fidelitate cliens honorat dominum & cum eo neceffitudinem contrahit. 6.16.1. Et per hominum & fidelitatè Dominus res fuas agnofcit & cõmoda recipit eod. 2	<i>Hommage</i> Gallis quid	6.15.6	Homo laboribus addictus	39.6.1	Homo liber nõ habet æftimationem, contrâ feruus	36.15.23	Homo liber non recipit æftimationem	29.7.4	Homo liber quare non præfcibitur	40.4.7	Homo muliere dignior in sexu	7.2.3	Homo quilibet inferior dignior quibuscũque mulieribus	11.4.5	Homo omnium rerum creatorum particeps	7.1.3	Homo duplex, externus & internus. eod. 6. eius appellatio ad vtrumque sexum mafculi & foeminae, pertinet eod. 9	Homo pars vniuersi, & vt ipfû moueri perpetuò debet	39.6.3	Homo præftantior foemina	28.10.8	Homo fibi ingenium format, etiam contra naturæ inclinationem	45.7.1
--	---	--	--------	--	--------	---	--------	---------------------------	--------	---	----------------	-------------------------------------	---------	--------------------------------------	---------	-----------------------------------	---------	---	--------	---	---------	------------------------------	---------	---------------------------------------	---------	------------------------------	----------	---	---------	----------------------------	-------	--------------------------	---------	--------------------------------	--------	---	-------	---	---------	--	---------	--	--------	---	---------	---	-------	--	--------	---	---------	---	---------	----------------------------------	----------------	---	-------	---	---------	---	--------	---	---------	--	----------	--	---------	--	--	--	---------	---	------------------	--	---------	---------------------------	----------	----------------------------------	---------	--	---------	--	---------	--------------------------------	----------	--	---------	--	--	------------------	--	----------	--	--------	---	----------	--	----------	---	---------	---	----------	---	-------	--	---------	--	----------	--	--	------------------------------------	--------	-----------------------------	--------------------------	---	--------	--	---------	-------------------------------	---------	---	--------	---	---------------	--	--------	---	--------	---	---------	--	--	---	--	---------------	--	----------	---	----------	--	--	--------	--	---	--------	---	---	---------	--------------------------	---------	--	---------	--	---------	---	--------	---	----------	--	----------------------------	--------	-------------------------	--------	---	----------	-------------------------------------	--------	----------------------------------	--------	------------------------------	-------	---	--------	---------------------------------------	-------	---	---	--------	--------------------------	---------	--	--------

Homo

Rerum & verborum Index.

Hominis liberi veditio nõ valet, & quando fufineatur	25.7.1	Honores per gradus deferendi	16.1.4
Hominis natura, imperare	14.2.6	Honores feu officia quis poffit fubire	18.13.5
Hominis nobilitas fuper omnes res	22.6.10	Honores & munera non continuanda inter patrem & filium & alios	eod. 28
Hominis nomen pro viro, vt pro nobiliori fignificatu	7.2.2	Honores & munera ordine municipib' deferri debent eo.	39
Hominis primi peccatum mortem nobis attulit	36.14.1	Honoribus & muneribus qui excufentur	18.13.6
per Hominè bona fide nobis feruientem, acquirimus	20.11.8	Honoribus ftingi quis cogitur in loco originis	18.13.11
Hominem deorare & equitem	34.16.12	Honoribus & muneribus gerendis poftulatus ab origine patria, domicilio, cui concedendus	eod. 27
Hominem homini cuiufcunq; gradus infidari natura nefas	38.1.22	Honoribus maioribus functi, minoribus quando poffunt affici	eod. 31
Hominem cuiufcunq; generis & beftiæ, iniuriis mouentur, eafque repellunt	38.1.23	Honorum gradus, & diftinctiones	18.12.12
Hominem liberum concludere non licet propria auctoritate	36.25.29	Honorum municipalium quædam fpecies	18.13.1
Hominem liberum furatus qua pœna plectatur	36.31.9	Honorum repetendorum quæ intercedant interficitia temporum	18.13.29
in Homine duo luminaria, ratio, & fenfus	15.1.4	Honoraria militia	19.1.11
ab Homine res vt prohibentur in conuentionem venire	21.4.5. & c. 5. nu. 6	Honorariæ tutelæ non excufant	12.6.6
Homines amore & luxuria corrumpuntur	34.12.10	Honorarium quid	27.2.1. & lib. 49.8.2
Homines cum egent, multa fe fcire mentiuntur	34.7.4	Honorarium par iuris ciuilib	21.3.8
Homines liberi pignerari non poffunt pro debito	23.9.6	Honorarium ius quare pratorium dictum	47.30.18
Homines mutati in iumenta & alia animalia	34.2.3	Honorarij iuris obligationes	21.3.10
Homines natura mendaces	34.8.5	Honorarij legati & magiftratus	35.4.7
Homines non poffunt gigni quàm ex coniunctione maris & foeminae	34.20.25. & 26	Honorarij tutores qui, & quando tutelæ onere tenentur, & eorum officium	12.14.2
Homines an dicantur in vtero exiftentes, nondum nati	7.1.10	Honorarij tutores notitiæ caufa dati, quando & in quantum teneantur	13.10.23
Homines difficile fe temperant ab animi motibus	43.6.36	Hon. quomodo & quo ordine funt in albo fcribendi	18.13.32
Homines marini vel fylueftres, non propriè homines	7.3.3	Honorarius Papa, antea Lambertus dictus	15.12.10
Homines, milites aut pagani	19.1.2	Horæ exprefio in quibus exigatur, & econtrâ	30.7.7
Hominum capitatio diuerfa præftationis, pro diuerfitate locorum	35.12	Horæ præcone accenfo in iudiciorum foro quot effent, dicebatur	47.40.15
Hominum carere fuffragijs, pœna: & qui ea affecti	31.8.4	Horas canonicas, feu officium diuinum non dicens beneficiarius an teneatur ad refitutionem fructuum ex beneficio perceptorum	17.2.11
Hominum corpora in cibum verfa, in quadam Cyri expeditione ob famem	31.23.5	Horatius damnatus à dnum iuris	47.2.7
Hominum alij mafculi, alij foeminae, alij vtriusque fexus	7.2.1	Horatius perduellionis reus	18.16.7
Hominum noua Paracelfi diftinctio, in Adamicos & non Adamicos	7.3.1	Horatij victoris Curiatorû pater noluit filiam in fuo fe pulchro condi, quod hoftem necatum reip. defleuiffet	33.13.31
Hominum non Adamicorum quatuor genera	eod. 2	Hortatium, & Curiatorum duellum	48.16.6
Hominum figuræ vbi obuiæ & euanescentes	eod. 11	Hormisda fummus Pontif. Iuftinum feniozem imperatorem electum in fuam fidem recepit	6.7.6
Hominum in alia corpora num poffit fieri transfigratio	34.16.4	ex Horreis furatus triticum, qua pœna puniatur	37.13.7
Hominum omnium æqualis, vnâque natura conditio	14.1.2.	Hortenfio conceffa vxor Cætonis Vtufenfis, liberorum caufa	9.4.4
eorum appellationes diftingui coeperunt, iure gentium feruitute inducta	eod. 3	Hortulani artifices	17.23.19. de his, & feplanariis eod. eorum leges
Hominum omnium principium poft Adami creationem, ex generatione & copula maris & foeminae dempto Adamo, Eua, & Domino noftro Iefu Chrifto	8.1.16	Hortus olitorius	18.23.19
de Hominum generatione ex luto & aliorum, fabulæ Aegyptiorum improbatæ	8.1.17	Hortum alienum ingreffus furandi caufa, qua pœna punitur	37.7.3. & 8
Hominum omnium vnum genus, natura	11.1.1	Horti Pifistrati & Cimonis, incuftodij, omnibus communes	37.7.10
Hominum diuifio in liberos, feruos, ingenuos, libertinos, & qui	eod. 2	Hortis exceptis, in vrbe finium regundorum agi non poffit	4.2.4.2
Hominum variæ voluntates	26.2.17	Horus venatione cicurem reddidit infulam	39.18.5
Hominum vnum genus, & natura prima, & ortus, & interitus	14.2.7	Hospitalarij decimas non foluunt	2.24.7
Hominibus etiam inuitis beneficium datur	41.5.16	Hospitalarij Hierofolymit. milites D. Ioannis vnde fic dicti	15.24.11
Homologi homines qui	6.2.25	Hospitale Hierofolymis Chriftianorum Latinorum	15.33.2.
Honesta militum miffio, quæ	19.4.3	D. Magdalene eod. 3. D. Ioannis	eod.
Honestas & modestia in foro venali feruanda	47.31.7	Hospitale fenum nutriendorum	15.28.6
Honestas infpicienda in matrimonijs	9.21.1	Hospitale peregrinorum eod. 33. Albrachi	eod.
Honestas maximè in coniunctionibus confideranda	8.1.23	Hospitale publicum quis inuenit	15.28.34
Honestas non violanda à principibus ipfis	6.20.11	Hospitalis non beneficij cura, & adminiftratio à quibus conceditur	15.28.34
Honestas publica ex fponfalibus contrahitur, quid autem differat ab affinitate	9.10.6	Hospitalia peftis, infanorum, morborum infanabiliû	15.28.25
Honesta & turpia non eadem omnibus	30.6.3	Hospitalia publica & priuata	eod. 35
Honeste viuere imperatû quibusdam à magiftraibus	36.9.3	Hospitalia in titulum beneficij conceffa quando	eod. 39
Honeste in loco inhonestas perfonas annotare licere non debet	10.2.37	Hospitalium cura ad epifcopum iure, non ad Magiftratus pertinet, & quando, & pro quibus ad Magiftratus	15.28.14
Honor, magiftratus omnis dicitur	47.30.18	Hospitalium caufæ, & pauperum primo iudicio in fenatu agitantur	eod. 42
Honor municipalis quid	19.12.1. à munere quomodo difcernatur, & differat	eod. 10.	Hospitalitates inter crimina maiestatis
Honor delatus à principe dignior cæteris	18.12.12	Honor parentibus reddendus in quo confilit verè	45.10.2
Honor publicus, ambitionis fomes	36.29.4	Honor publicus, ambitionis fomes	36.29.4
Honoris caufa pollicitationem valere, quomodo intelligendum fit	36.29.14	Honoris caufa pollicitationem valere, quomodo intelligendum fit	36.29.14
Honoris gradus Sacerdotum Chrift. & gentilium	16.8.38	Honoris gradus Sacerdotum Chrift. & gentilium	16.8.38

H

Syntagmatis iuris vniuersi

Hospites in caupona duplices, voluntarij, & viatores	39.7.7
Hospitis infidi consuetudo tuta non est	35.5.6
Hospitis signati nomen debere, falsi habet poenam	19.8.2
Hospites suscipere munus patrimoniale	18.20.2
Hospitium alimentis connumeratur	19.8.1
Hospitij diuisio inter Dominum, & hospitem militem, vt fiat eod. 4	
Hospitij nomine quæ militibus hospitibus debentur	eod. 5
Hospitij onus, patrimoniale munus, & qui eo non teneantur	
Hospitia militaria in castris, tentoria: & alibi, domus	19.8.2
Hospitia missum euntium in bellum, & redeuntium, vbi debent constitui	19.8.10
Hospitiorum designatores, mensores	19.8.2
Hospitiorum militum leges quædam	eod. 3
Hospitiorum immunitas alios non onerat	eod. 9
Hospitij ius antiquorum & testera	15.28.35
Hospitij ius non habet successione ab intestato	45.15.2
Hospitia qui non præsent	18.20.11
Hospitia non notatam à Sacerdote, apud Aegyptios immolare piaculum erat	16.8.7
Hospitalij magni consilij vbi que in Gallia prætoriana decreta	47.40.25
Hospitalij magistratum	47.40.10
Hospitalis Cardinalis priuilegia secundum Panormitanum	15.4.14
Hospitalis episcopus, & eius potestas	17.14.9
Hospitalis coloni maritimi	19.3.12
Hospitalitatis tempore præscriptio non concurrat	40.31.6
Hospitalius philosophus relegatus	18.7.8
Hospitalius philosophus quare in insulam relegatus	35.6.17
Hospitalis quis	19.2.2
Hospitalis cadaver spoliare præterquam armis, illiberale, auzurum, & muliebre	33.23.22
Hospitalis qui nullum interfecissent, apud Scythas libere non poterant	16.3.6
Hospitalis qui	35.11.4
Hospitalis ad bellum inferendum clam concitare, capitale, & maiestatis	35.5.12
Hospitalis conciliare, aut iuuare, capitale	35.5.10
inter Hospitalis omnia profana, & nulla societas	33
ab Hospitalis potestate res duobus modis exeant, per postulationem, & redemptionem	20.5.11
Hospitalis ingressum præbens in regnum, poena capitalis & maiestatis	35.5.13
Hospitalis literas vel nunciu mittere, prodicionis signu	35.5.14
Hospitalis iuuare re, armis, consilio, aliã re, prodicionis & maiestatis est crimen	eod. nu. 24
Hospitalis partes sequuti, & decimati, & diis deuoti	35.5.26
Hospitalis fugientem abscondens, nec reuelans, relegandus	33.5.30
ab Hospitalis captorum bonis curatores dati	13.8.3
ab Hospitalis capta, capientium fiunt	20.4.1
ab Hospitalis capta & repetita, Dominis reddenda eod. 2. capta ab his immobilia & mobilia, quorum sunt eo. 5. quomodo præda ab illis capta diuidebatur militari disciplina	eod. 6
ex Hospitalis iusta præda, quibus bellum indictum, non capta per latrunculos	20.4.10
ab Hospitalis repetita reddi debent Dominis antiquis nec repetentibus & queruntur	20.5.6
cum Hospitalis & barbaris negotiare prohibitum	25.15.11
Hugo antiquus interpres	17.6.40
Hugo Caputius quibus titulis vsus	6.8.14
Hugo de Paganis, ex primis authoribus Tèplariorum	15.33.6
Hugo rex Italia, metuens ne sibi regnum eriperetur quid commentus fuerit	9.6.21
Huisierys admistrarij	19.18.11
Humani corporis, & reipub. similitudo	3.2.1
Humani iuris res r. 14. r. & illarum quædam pura quædam profana	eod. 7
Hungaria regis ius in beneficia	17.7.21
Hungaria regibus alienatio domanij prohibita	6.6.20
Hungaria regnum defertur proximiori morientis	45.3.13
in Hungaria exteri sacerdotia non habent	17.6.42
Hungarorum ritus in nuptiis firmandis	9.5.46
Hunnibalus Francorum historiographus	34.10.5
Hydrophylaces qui dicti	31.35.2
Hyemis nauigatio sæpè periculosa est, & semper incerta	

29.10.11	
Hynzephinus Bellamari rex victus ab Alphonso II. rege Hispan.	15.35.10
Hydromantia vt fiat	34.3.5
Hyperboreorum mos circa mortuorum corpora	2.14.18
Hypobolon alicubi in vsu fructu tantum, eius varia nomina	8.7.31
Hypotheca quid, & vt differat à pignore	25.5.3
Hypotheca nomen pignus continet, & contra	eod. 4
Hypotheca omnium bonorum, ad futura pertinet & presentia	41.5.10
in Hypotheca potior tempore, potior est iure	23.11.4. nisi impediatur priuilegium
Hypotheca potior eius qui ad rei conseruationem mutauit	23.11.9. In causam pietatis, vt in funus & morbum impendens &c. eod. 10. qui priuilegio præualent
Hypotheca prælatio datur principi, & ciuitati Rom.	23.11.8
Hypotheca quibus modis tollitur	2. Mutata obligatione & c. 23.12.1. non mutata pecunia eod. 4. remissione expressa & tacita eod. 5. abusu
Hypotheca tacita pro dote, tutela, & aliis	23.8.6. & 8
Hypotheca ius habent legatarij & fideicommissarij in bona defuncti	23.7.2
Hypotheca quæ res supponi possint, & quæ non	23.9.0. & 12
Hypothecam in bonis mariti dotis repetendæ causa habent vxores, etiam potiore anterioribus creditoribus, & rationes dantur	9.2.4.3. num autem expressam anteriorem habentibus præferatur eod. 4. Et num pro dote concessa præferatur, & à quo tempore dotis Hypotheca initium habeat
Hypotheca priuilegio casus quibus non vtatur vxor	eod. 7
Hypotheca priuilegium non datur extraneo repetendi dote	9.2.4.8
Hypotheca, quæ mulieri pro dote repetenda prioritatis competit, non datur ei pro additamento repetendo	eod. 9
Hypotheca generali quæ censeantur excepta	23.9.11
Hypothecaria actio quando agatur contra tertios possessores	23.20.6
Hypothecariam actionem habentes præferuntur creditoribus non habentibus	23.11.1
Hypothecaria actiones, quo tempore præscribantur ex iure, & in Gallia	40.5.29
Hyppolites Amazonum regina	6.12.7
Hypprensis Senatus in Flandria	15.28.13

Iabes & Galaad sepeliunt Saulem & Ionatham	2.14.8
Iacynthos & Margaritas qui equestribus frenis ausus fuisset inferere, quinquaginta libris auri multabatur	3.17.6
Iactus naufragij, vt refarciendorum à vectoribus & nautis	29.10.10. 14. 16. & 18
Iactus periculum pertinet ad nauem, si plus æquo nauem onerauerit	29.10.14
Iactus retis difficilis questio	50.1.7
Iaculis confodere, poena	31.18.2
Iacob ab Isaac patre benedictionem accepit	15.5.14
Iacob peregrinauit	31.9.3
Iacob vt interpretetur	32.8.2
Iacob à Socero Labano cur discessit	1.14.11
Iacobi visus scilicet	2.4.20
Iacobitarum hæretici Armenij in consecratione cur vino aquam non misceant	2.6.3
Iacobus Borbonius Marchie comes	10.6.21
D. Iacobus Hierosolymorum episcopus	15.3.3
D. Iacobus pugnans contra Saracenos apparuit	15.35.8. & 9
D. Iacobus Sacramentum extremæ vnctionis instituit	2.7.2
D. Iacobi hospitalia	15.28.33
S. Iacobi militum ordo in Hispania quando institutus	15.35.8. & S. Iacobi de Spatha militum ordo quando
Iacobitarum contumelias inferre cur dicimus	38.1.21
Ianiculus Canuleis Tribu. plebis	35.6.11
Ianitoris officium quod	16.3.2
Ianitorum principis violatio acerrimè vindicata	35.1.1
Ianuarij milites apud Turcas qui	6.11.13
Ianizeri Romæ qui	49.5.11

Rerum & verborum Index.

Ianizerij dicti, sollicitatores apostolici	15.42.4	capitaliter	35.5.11
Ianus & Mambres resistent Moyse	2.2.6	Ignauia poenæ apud Sardos	69.6.10. inter apes eod. 11. apud alios
Ianua tribuni pleb. noctu diique aperta esse debebat	47.34.9	num. 18. 19. 20. & 21	
Ianuam extra aperire quis potest, quatenus stillicidij rigor competit	4.9.6	Ignauia signum, pinguem esse	19.11.5
Ianuarij Calendis manumisiones quare consules faciebant	14.5.7	Ignis inextinguibilis focus à Vestalibus, & quis auth.	15.39.9
Ianuarij Calendis frenæ dantur	2.16.29.3. 6.3	Ignis perpetuus sacer apud quos seruatus	eod. 10. 4
Ianuarij mense vacantia beneficia quibus debeantur	17.6.44	Ignis nocens & innocens	1.6.1
post Ianuarias Calendas pro salute principis vota suscipiebantur	24.10.14	Ignis de celo	eod. 3
Ianuariis Calendis frenas vxoribus dant mariti	28.10.11	Ignis & aquæ interdictio	eod. 5
Ianus fasces 12. primus dedit	31.38.1	Ignis & aquæ in nuptiis mysteria	1.6.6
Iapetus Noachi filius	6.4.3	Ignis quomodo responsum dedit	34.18.5
Iapygarum & Tarentinorum bellum in Italia	26.2.9	Ignis vix sine fumo vnquã, & eius natura fursu tederet	4.13.4
Iapygum & Tarentinorum bellum de sinibus Iason Isthmum ludum quare, & vbi instituit	39.13.2	Ignis loquentis techna	34.5.12. & vbi adorabatur
Iatralipte magiæ species	34.2.5	Igni aquam iniicere, prouerbium quid	9.5.47
in Iberia Pub. Scipio Hasdrubalem deuicit	6.7.18	Ignem ardere prohibentes incantatio	16.5.15
Ibin autem cur adoret Aegyptij	39.10.6	Ignem fouendum perpetuo in ecclesia Dei inextinguibilem	15.39.8. quare, & quid illud denotet
Ibyci homicidæ quomodo detecti	48.12.15	Ignem perpetuo in suo tabernaculo voluit Deus tempore Legis Mosæicae	15.17.7
Ichthyophagus concubitus promiscuus	9.2.19	Ignem combusti vindicta diuina	31.15.1
Idigerdis regis insigne iudicium	34.5.12	Ignem quomodo vindictam ex hominibus capit Deus	36.19.3
Idola lignea quare loquuta	34.8.3	Ignis sacer	36.16.9. 5. Ignem naturali vi concipientia
Idolaip quid apud Langobardos	28.14.11	Ignis sub terra amnes	36.19.9
Idoneus censetur qui non declaratur incapax	47.9.1	Ignis sacro corripitur periuri vbi	50.19.10. & 11
Iduare, lingua Etrusca, diuidere est	9.20.11	Ignobilis punitur grauius nobili	30.5.5
Idus, dies quæ mensis diuidit	9.20.11	Ignobilis quomodo feuda in Gallia possidere possit	6.13.9
Iduandi modus, & à quibus abstinendum	2.18.11. & 13	Ignobiles an sine dispensatione feuda nobilia tenere possint	6.4.9
Iduare sabbatho aliquando prohibetur, & in Dominico	12.18.7	Ignominiosa missio	19.4.7
Iduare quæ persona, & quando teneantur. Item de ieiuniis quæ de præcepto aut de consilio sunt	eod. 15	Ignominiosi ex censoria nota	45.16.10
Ieiunare sine consensu viri vxoribus Deus prohibuit	11.4.5	Ignorantes, triplicis differentie	30.10.1
Ieiunium, abstinere à peccatis, optimum, quod iungitur corporali	31.7.3	Ignorantia, error, & titubatio in quo differant	30.10.3
Ieiunium generaliter quid	2.18.11. eius diuisio, in profanum, & sacrum, & quæ illa	Ignorantia & inscitia, supplicium grauisimum	31.37.2
Ieiunium profanum, aliud naturale, aliud morale & quæ illa	eod. 4	Ignorantia excusata, casus	10.3.29
Ieiunium sacrum, vel corporale vel spiritale: corporale, poenitentiale, vel ecclesiasticum, &c.	2.18.5	Ignorantia facti excusata	43.2.11
Ieiunium quibus diebus non fit	2.18.10	Ignorantia Iurisconsulti, iuris & facti, quid	30.10.3. facti proprii, & alieni iuris naturalis & ciuilis quid, & quando excusationem admittunt
Ieiunium in poenam quomodo datum	31.7.2	Ignorantia iuris excusata milites	19.16.1
Ieiunium Iudaorum quale ob incensam Hierosolymam	2.16.12	Ignorantia probabilis à periculo moræ debitorem quando excusata	21.14.9
Ieiunium purgare animam à peccatis, ex religione & Ethnicorum comprobationibus ostenditur	31.7.3	Ignorantia quæ excusata à mora, & culpa	17.9.31
Ieiunij finis	2.18.16	Ignorantia crassa, & supina quæ	eod.
Ieiunij laudes	31.7.1	Ignorantia mala	47.10.10
à Ieiunio quod de præcepto est, quæ excusant	2.18.16	Ignorare quid	30.10.2
Ieiunia stata, & indicta quæ	31.7.3	Ignoti ex testamento nihil capere voluit Octauius Cæs.	3.12.2
Ieiuniorum diebus qua hora edendum	2.18.14	Igueni, qui dicti apud Moscouitas	15.14.35
Ieiuniis dies qui assignati, & de Quadragesima	2.18.9. & 12	Udouadus rex Gothorum	9.19.11
Ieiunus torquendus est	48.12.23	Ilia	41.3.3
Ieiunus quomodo dicere testimonium debet	48.11.44	pro Iliensi agro qui populi contenderint	20.4.1
Iepte votum	24.10.2. Iacobi votum	Ilyrij necant videndo	34.11.15
Iesus Christus quando natus	46.5.6	Ilium, Veneris templum	2.12.5
Iesus Christus Dominus noster detulit semper barbam & capillos	16.11.18	Illegitimi, canonici regulares, & monachi esse possunt	16.10.17. cur ordinibus illegitimi arceantur eod. 18. tales dispensare in quibus beneficiis possit episcopus
Iesus Christus Dominus noster nuptiis in Cana Galilee interfuit	9.6.1	Illegitimi esse definiunt filij, dum sunt legitimi	eod. 10
Iesus Christus Dominus noster in monte oliuarum sæpe orabat	2.1.7	Illegitimi filij, incestuosi, nefarij	10.3.39
Iesu Christi aduentu expulsa demonum potestates	34.22.6	Illegitimi non censentur filij nati	7.8.10. 11. & 13. mense
Iesus filius Iosaphat iustu Dei Iorem regem tyrannum percussit	6.20.4	Illegitimi principes qui	18.1.2. & 15
Iesu Christi aduentu oracula siluerunt	34.3.10	Illegitimis dispensatio à quo fieri debet	17.6.35
Iesuitarum collegia, instituta iuuentutis, & prædicatorum gratia, erecta	15.16.3	Illicè appellare quando quis dicatur	50.2.25
Ietro in munere iudicandi coadiutores sibi sumpsit	35.25.3	Illyricanum Prætorium cum duabus ciuitatibus metropolitans, Constantinopoli, & Thessalonica	15. 5. 11. eius ditio quanta olim
Ieux d'hasard qui	39.3.11	Illyricani coloni	18.23.6
Iesabel cur iusserit occidi Naboth	36.12.9	Illyricis bellum indictum ob legatum occisum	47.30.6
Iesabel à superiori loco deturbata	31.19.1	Illyricis suspendendus ab ordine, donec diceret	16.10.12
Iesabeli quæ poena comminata	32.29.1	Illyrici omnino non ordinandi, sed possunt & ij ordinari, qui mediocri scientia sunt imbuti	17.10.9. vide & nu. seq.
D. Ignatius contemporaneus Apostolorum	16.4.6	Illyrici electio iure irrita	eod. 13
D. Ignatius hierarcha ecclesie Antiochenæ	15.22.12	Illystres per procuratores iniuria prosequuntur	19. 16. 6. & pactum de futura successione inter illos validum
Ignauia militum nimia, ad prodicionem accedit, & punitur		Illystres qui dicantur apud Speculatorem	47. 12. 13. apud alios

Syntrigmatisiuris vniuersi

Imaginaria venditio quæ	36.2.2	quidam Imperatores ethnicorum pontifices summi eod.
Imaginaria venditio, nulla	25.2.2	Imperatores nouis nominibus creati vocabantur 36.4.4
Imaginatio intensa magorum, quomodo virus infigat	34.11.9	Imperatores olim inaug. omnibus sacerdotiis quare 50.12.8
Imago circa excantata pro tabifico morbo Philippi Hutini & Caro. Valefij	34.11.4	Imperatores summum pontificatum gesserunt 15.1.9
Imago lapidea circa Ecclesiam S. Saturnini Tholofæ ob blasphemias à quodam in Deum prolatas, se inclinac	2.12.5	Imperatorum nomen in caltris, ducum erat cum necis potestate 47.0.2
Imago numismatum	36.2.18	Imperatoris artes & regie duæ, militaris & legalis 47.20.13
Imaginem principis ad alicuius inuidiam portare, iniuria est 38.3.30		Imperfectum testamentum sine solennitatibus 42.5.3
Imagines delatæ, in lararij per se redeuntis pristini	34.16.6	Imperium an omnes magistratus habere dicantur 47.13.1
Imagines Theraphim, quibus Labam diuinabat	34.10.3	Imperium merum summum, aliud esse à mero & participemeri eod.7
Imaginum & statuarum quarundum miracula	2.12.5	Imperium consulare alternis mensibus, & diebus in caltris penes vnum ex consulibus erat tantum 47.15.16
Imaginum principis violatio vel percussio, quod crimen, quæne eius poena 35.7.1. & 5		Imperiu diuici? retinuisse, quam lex ferebat, nõ inultu 18.1.16
Imbreuitura notariorum num probet	47.4.6	Imperium in decennium collatum Octauio, & successorum ea de re mos 47.20.4
Immaturæ ætatis coitus mala	9.7.4	Imperium merum aut mixtum qui habeant secundum Speculatorem 47.12.16
Imminuæ maiestatis crimen quid	33.3.2	Imperiu meru & liberu non tractatur à Iurifconsultis 47.21.1
Immiscere, vide aditio	46.4.1. & seq.	Imperiu meru non dicuntur absolute habere eod.2
Immissum quid à proiecto differat	4.12.3	Imperiu meru in magistratibus dicitur cu iurisdictione eod.3
Immobilis bello capta, cuius sint	20.4.5	Imperiu nu consuetudine vel præscriptione quærat 32.10.7
Immobilis donata propter nuptias an alienari à marito, consentiente etiam vxore possunt	25.5.9	Imperiu seu gubern. vnius meliõrne quàm plurium 47.15.24
Immobilis, & pro immobilibus habita, quæ	1.9.6	Imperium quando translatum in Carolum Magnum & quando translatum ab eius genere in Saxones 18.2.23.
Immobilis minorum non alienantur sine solennitate	1.9.8	quando electioni commissum eod.
Immobilis quæ dicantur 36. 2. 2. & 3. & quare tantum in iis ius retractatus sit	eod.	Imperij secundum genus historia, & successio 18.2.18
in Immobilibus creditores potiores tempore, potiores sunt iure regulariter	23.11.4	Imperij acceptiones 47.13.2
Immunitas vnde	18.12.2	Imperij diuisio in merum, mixtum, & iurisdictionem eod.4
Immunitatis priuilegium ementibus à priuilegiatis pro rebus non competit	3.8.2	Imperio mixto quæ tribuantur 47.21.13
Immunitatis rescripta à tributis quando valeant	3.5.1	Imperio Sacerdotum prælatum etiam apud Gentiles 15.1.8
Immunitate qui donati ab Alexandro Magno	3.16.9	Imperia & regna tribus modis hominibus contingunt, armis, electione, successione 18.1.1
Immutatio fortis, immutare potest spiritus corpori coniunctos	34.11.10	Imperia iusta armis quæta quædam eod.2
Immutatio fit erectio beneficij	17.5.1	Imperitia culpæ annumeratur, & iniuriæ 38.9.11
Impedimentum & solutio matrimonij in quo differunt	9.15.1	Impetrans per incapacitatem alterius, non adipiscitur de facto possessionem 17.9.8
Impedimentum quod excusat à præscriptione lapsus temporis semestris collationis	17.9.36	Impetus animi excusabilis, & qualis is sit 30.5.3
Impedimentum legitimum quando excusat à lapsu temporis	eod.37	Impetu quomodo delinquamus 30.2.2
Impedimenta legalis coniunctionis	9.11.17	Impietatis postremi seculi nota, cum honor coniugio non habebitur 9.6.31
Impedimenta inter confanguineos spirituales cuius sint gradus, ratione Baptismi & confirmationis	eod.18	Impingés hominè iniuriæ caus. qua poena plectitur 38.3.16
Impedimenta matrimonij quæ 9.12.1. & seq. Et 13.1. & seq.		Impios nasci ex concubitu illicitis, & ira Dei cõciti. 10.3.23
Impe imenta milites ne ducant	19.12.5	Implenda conditio pro impleta habetur 28.10.24
Impendia in communi diuid. iudicium veniunt	5.3.17	Impossibilia non obligant 24.10.3
Impensæ dõtem minuant, vt integra non restituantur	9.23.22	Impostoris seu magi admirada pollicitatio & poena 34.10.12
Impensæ quæ petantur, quando retrahitur res	26.27.5	Impostorum mercium poena 39.1.8
Impensæ, quæ restituantur bonæ fidei & malæ fidei possessoribus	46.7.35	Imprecationes parentum filios lædunt 11.5.14
Impensarum & æstimationis ex stipulatione damni infecti quæ ratione habeatur	4.2.6.9	Improbi cur in hoc seculo poenis, vel boni felicitate non donentur à Deo 31.28.1
Impensarum factarum deductio minuit actionem	21.19.4	Impropriè episcopi, & comites qui dicti ab Improuiso casu diuersus casus fortuitus 21.12.1
de Impensarum diuisione eod. Quomodo, & quales impensas bonæ fidei & malæ fidei possessor repetat	eod.5	Impubes quis dicatur 12.1.4
Impensas factas quales procurator repetat eod. 6. Ad eas expensas condemnandus improbus litigator	21.16.7	Impubes nec iure militari testari potest 42.6.14
Imperare hominis naturã	14.2.6	Impubes quando furtum facere dicatur 37.1.11
Imperator quis dicatur	18.2.6	Impuberes ad honores non admittendi 18.13.5
Imperator à quibus & quomodo fiat	6.7.6	Impuberes in Gallia quomodo iudicandi munus dicantur habere 47.9.26
Imperatoris consensus quando adhibitus & sublati in lectione summi Pontif.	15.3.19	Impuberes iudicare vel arbitrari aut munera reipub. obire nequeunt 47.9.16
Imperatoris electionem Papa confirmat	17.13.6	Impuberes qui diu remanerent & à foeminis abstinerent, à Germanis valde laudati 9.7.4
Imperatoris ius in beneficia	17.7.21	Impuberes testari non possunt 42.8.3
Imperatoris nomen in regia dignitate primus vsurpauit Julius Cæsar	41.20.3	Impudicis matrimonia interdicta 8.1.28
Imperatorii ampla data omnium magistratuum Romanorum potestas	47.20.5	Impudicos impudicæ sibi sociasse, criminofum 34.13.15
Imperatoris nomen Romanorum quando coepit	18.2.10	Impulsuæ causæ, & finalis distinctio 28.7.12
Imperatorem eligendi potestas in Germanis translata, reuerata tamen confirmatione summi pontificis	6.7.6	Inæstimabilis patriæ potestas 11.8.1
Imperatorem quis coronet	17.14.9	Inæstimabile ius patronatus 14.8.1
Imperatores hæredes instituire olim mos erat	3.12.1	Inæstimatæ dotales res marito datæ, cuius periculo intereant an mariti, an vxoris 25.5.3
Imperatores inaugurati sacerdotiis quare 15.3.10. fuerunt & veftigale effecit		Inalienabilis titulus presbyteralis, nec obligari potest 16.11.1

Rerum & verborum Index.

Inauditus damnandus non est quantumuis malus	48.2.28	Incolatus municipem facit	18.13.18
Inauditus damnari non debet	32.24.9	Incommodum quid à damno differat	21.10.3
Inauditum neminem condemnandum esse	19.18.9	Inconferatè factæ conuentiones prohibentur, & rescinduntur	21.5.13
Inaug. nisi in loco Senatus Romæ haberi nõ poterat	15.17.5	Inconstancia rerum omnium mutat omnia	47.32.1
Incantamentum contra glires & serpentes	34.18.4	Inconfutæ conuentiones lege prohibentur & rescinduntur 21.5.13	
Incantatio prohibens ignem ardere	16.5.15	Incorporalia pro parte vendi non possunt	25.24.16
Incantatione curantes non sunt medici	18.25.2	Incorporalium finitio, & diuisio	1.10.1
Incantationes contra morbos, & poenæ curantiu 34.17.4. & 5		Incorporalia, quomodo præscribantur quasi possessione 40.4.4. & 7	
Incantationes nocent rebus & animalibus	34.9.12	Incubi morbus quis & vnde	34.20.24
Incantationes Simonis Samaritæ miræ	33.13.2	Incubi demonis remedium	34.22.26
Incantationum remedia superstitiosa contra maleficia 34.22.21. & seq.		Incubi & succubi demones	34.20.21. & 24
Incantationibus exercitus Polonorum à Tartaris, Romanorum à Bulgaribus superati 34.10.1. & 12		Indebitum quot modis dicatur ciuili vel naturali vel vtroque iure	22.16.4
Incantationibus soluendis remedia naturalia 34.22.10. & seq.		Indebitum qd dicatur, si exceptione perpetua tolli possit, eod. 8	
Incantata, & inexpugnabilis ideo ciuitas 34.10.13		Indebitum dicitur ex causa inutili solutum eod. 8	
Incantatorum & artilorum iuris diuini poena 34.15.1		Indebitum quomodo ratione personarum eod. 9. modi soluendi eod. 10. Antinomia dissoluta circa conditionem indubiti eod. 9	
Incantatorum poenæ, ex Caroli Magni legibus 34.14.8		Indebitum scienter soluens non repetit eod. 11	
per Incapacitatem alterius impetrans, non adipiscitur de facto possessionem 17.9.8. & odiosa hæc impetratio eod.		Indebitum asserens, probare debet 22.16.15	
Incarceratio decreta non suspenditur appellatione 49.1.8		Indefinita æquipollet vniuersali 28.2.5	
Incarceratur debitor triplici causa 22.6.1		in Indefinitis quid veniat ex interpretatione 24.10.12	
Incarcerarij dolo malo ad leg. Cor. de scar. pertinent 36.19.1		Indemnatum occidere, perduellionis crimen 35.3.4	
Incendiarij qui dolo malo ignem aliorum rebus subiiciunt, qua poena puniuntur eod. nu. 14		ob Indicium, promissum inuentoris præstandum est eod. 9	
Incendiariorum poena in foro poenitentiali 16.19.17. & contentio iuris canonici eo. aliæ iuris ciuiles eo. 18. & aliarum gentium eod. 19.20.21		Indicium scienter soluens non repetit eod. 11	
Incendiariorum poena in foro poenitentiali 16.19.17. & contentio iuris canonici eo. aliæ iuris ciuiles eo. 18. & aliarum gentium eod. 19.20.21		Indicium asserens, probare debet 22.16.15	
Incendium pluribus modis accidere potest 36.19.2		Indefinita æquipollet vniuersali 28.2.5	
Incendium casu fortuito factum, venia dignum & quando quis de eo non teneatur eod. nu. 10		in Indefinitis quid veniat ex interpretatione 24.10.12	
Incendij cu seditione facientes, qua poena tenentur 36.19.15		Indemnatum occidere, perduellionis crimen 35.3.4	
Incendium dolo malo faciens, vltra poenam capitalem, ad damnum datum incendio tenetur eod. 16		ob Indicium, promissum inuentoris præstandum est eod. 9	
de Incendio quando non tenetur conductor 36.19.11		Indicia plena 48.12.10. 11. & seq.	
ex Incendio rapientes, qua poena puniuntur 36.19.5		Iudicia, super quibus quis est torquendus, an comunicanda reo 48.12.11	
Incendia voluntate diuina facta 36.19.3. Incendia repentina eod. 4		Indictio ex speciebus pensionum 3.5.1	
Incendium sine culpa fieri non potest 1.6.3. de Incendio 1. 6. 3. Incendiorum Triumviri eod. 4		Indictio quare dicta, & cur præmonebantur prouinciales ante exactiõnem, curque contineret quinque iustria, & quid singulis præstandum esset 3.7.4	
Incendij natura qualis 30.4.3		Indictio Talea, collecta vel collectio quæ coactio idem, & quomodo fiebat 3.7.1	
Incendio domibus consumptis, aliis aræ, quàm dominis negligentiibus ædificare, datæ à Vespasiano 20.9.8		Interdictiones hodie vel taleas imponi, vel à principe, vel ab aliis eius autoritate tantum 3.7.9	
Incendio orto Romæ mulieres sacra obseruarunt nocturna 2.17.3		Interdictiones (tata, Gall. <i>Tailles ordinaires</i> munera mixta indicta personis & rebus, distributa per æs & libram, aliquando per capita, & quomodo 3.7.3	
Incendiorum cura Aedilium 47.31.9		Indictum ieiunium quid 31.7.3	
Incendiorum officarij 47.35.10. & 11		Indicus cursor præstantissimus 17.12.6	
Incendia cum culpa, quomodo reparantur 36.9.12		Indignus quando legato efficiatur legatarius etiam post mortem testatoris 42.33.29	
Incendiorum cura ad quos magistratus pertinebat 36.19.13		de Indigno præsentato à laico aliud ius statuitur, quàm à præsentato ab ecclesiastico 17.4.13	
Incensum offerre, monialibus vetitum 15.17.17		Indigno oblatum quando applicatur fisco 42.4.1	
Incertum quid 22.1.1		Indignis hereditates & legata relicta, quando fisco deferantur 3.12.14	
Incerta dos arbitrio tertij certa reddi potest 9.24.11		Indirecta verba substitutionum quæ 42.11.6	
Incerta res quæ dicitur in stipulationibus 24.2.4		Individuum, & diuiduum quid 5.3.1	
Incerta personæ an legatum fieri possit 42.33.7		Individuum rei quid est eod. 7	
Incerta nuptiæ inter consanguineos 9.11.2		Individuum solutione quid eod. 13	
Incerta nuptias aduersus contrahentes quæ poenæ 9.11.4		Individuum, diuiduum in pecunia æstimata eod. 13	
Incensus quid 36.7.1. eius poena eod. 2		Individua rei in licitatione, & alius extraneus quando hæres admittitur 5.4.11	
Incensus cum matre & filia, capitalis 36.7.7. cum aliis, alterius poenæ eodem		Individui vel diuidui causa 1.10.6	
Incensus per legem diuinam damnatio 36.7.8. exempla damnatorum eod. 9. & seq.		Individuum societatem matrimonij, nec vxorem esse temporalem, nec filium 9.4.3	
Incensum abominata & idola 36.7.13		Individua in mora cum pereunt, vt procedatur 21.14.10	
Incensus accusatio nõ præscribitur nisi per 20. annos 36.13.4		Individua vel diuidua ex causa siue ciuilitate, vel ex lege quæ præter naturam sunt dispositione, obligatione 5.3.8. & de vtrique num. 10. 11. 12	
Incensus vnde, & cæsus quid 9.11.2		Indiuifibile ius patronatus 14.8.1	
Incensus filij num legitimentur per subsequens matrimonium 10.4.4		Indiuifibile ius patronatus, & quomodo ad plures hæredes vnus pertineat 17.4.4	
Incensus, illegitimi filij 10.3.30		Indiuifibilia diuiduntur intellectu, doctrina, & causa 5.3.9	
Incensus principes, & monstra humanæ naturæ 9.11.10		Indiuifibilia feuda, quæ 6.6.27	
Incensus nuptiæ quæ 9.11.3		Indotata vxorè habere si cogatur, decipitur maritus 9.17.1	
Incensus etiam conscientia flagellat, & ad mortem impellit 36.7.14		Inducia quid 20.5.8	
Incensitas quæ dicitur 18.13.20		Inducia inter hostes festorum tempore 2.16.21	
Incola eius ciuitatis, vxor, cuius est maritus 9.4.6		Induciarum tempus non habet ius postliminij 20.5.8	
Incolam quem posse esse in duabus ciuitatibus & in vtraque ad munera cogi subeunda 3.18.6		Indulgentia quid 2.9.1	
Incolas alicuius ciuitatis quid faciat 3.18.7		Indulgentia delicti quid 36.21.8	
		Indulgentia pro gratia 2.8.16	

Syntagmatis iuris vniuersi

Indulgentia reis à principe facta, quid operetur	32.23.11	Infideli, & gentili non nubendum	9.13.8
Indulgentia delictorum reis datur, pro iudicando principis aduentu, & ob alia per principem	36.21.12	Infimi iudices qui dicantur Speculatori	47.13.16
Indulgentia vnde, & pro quibus causis 2.9.2. earum materia, & res ob quas conceduntur eod. 4. forma earum eod. 5. quis eas concedere possit, & quibus	eod. 6	Infirmam vxorem curare an debeat maritus	9.20.4. & 5
Indulgentiarum scitiarum quaesitores, vt sacrilegi puniuntur	33.17.1	Informare quid in conuentionibus	21.7.4
Indi seruos non habuerunt	14.1.19	Infortuna & damna consideranda, caque de causa à principibus aliquando remissa tributa	3.7.21
Indorum lex, nec cum alterius artis homine, vel alterius generis, liceret matrimonia inire. Et artes plures exercere non licebat Indis philosophis	9.13.5	Ingenuus quis	2.4.7.2
Indorum lege vsura prohibita	22.13.15	Ingenuus ex libertino natus eod. 3. & qui est sententia talis declaratus	eod. 4
Indorum agrorum natura, munus, & securitas	18.23.33	qui se Ingerunt, tutores vel curatores non dantur	12.4.6
Indorum mos circa mortuorum corpora	2.14.18	Ingratitudo, causa beneficij amittendi	6.19.3
Indorum magistratus quidam mortes & natiuitates personarum perscrutabantur	10.3.1	Ingratitudo & domini erga vassallum est	eod. 4
Indorum multitudinis distinctio in quot species hominum	8.5.2. apud Indos nullae dotes dantur	Ingratitudo filio per patrem pacto remitti potest	41.8.3
Industria cum pecunia contributa, societatem efficit legitimam	8.7.18	Ingratitudo remitti potest efficaciter, pacto vel reconciliatione	44.3.14
Industria interdum præponderat rebus & pecuniis	27.4.10	Ingratitudo beneficium offensi non meretur	eod. 18
Industria vniuersi, & alterius contributio pecuniae, societatem iustam efficiunt	3.2.5	Ingratitudinis actio, poena, & reuocandi libertatem formula	11.6.6
Inedia, in poenam	38.6.7	Ingratitudo accusatio, & iudicium 39.1.16. & detestatio	eod. 17
In factum actio, generalis quæ, & pro quibus	28.6.3	Ingratitudinis causa quando, & quas reuocat donationes	28.15.7
In factum actio, pro quo comperat	38.9.3	Ingratitudinis causa hæres defuncti non conquesti donationes non reuocat eod. 8. vel si præmoriatur ingratus ante querelam	eod.
In factum de pauperie actio, quando detur	38.12.10	Ingratitudinis causæ ad exhæredationem legitimam filiorum 44.3.7. exhæredationem parentum & fratrum eo. 8. & 9	
Infamia quid	31.29.5	Ingratitudinis causæ, quibus amitti potest feudum ex aliis capitulis, quomodo elici possint	6.19.21
Infamia apud bonos & graues est, etsi non sit infamia per sententiam	44.3.6	Ingratitudinis exhæredandi & reuocandi donationem causa, accusasse de crimine patrem aut matrem	32.16.5
Infamia facta quid, & quando committatur	31.29.10	Ingratitudinem exhæredationis quis probare possit, filius exhæredatus, an extraneus	44.4.12
Infamia facti num reiciat accusatorem, est in arbitrio iudicis	32.12.7	Ingratitudinem probare debet filij exhæredati hæres institutus, aliter admittitur ad successorem	44.3.12
Infamia ex condemnatione tutelæ vel curæ non transit in hæreses tutorum vel curatorum quomodo 13.10.10. perfidia tamen eorum, infamia & aliis poenis punita	eod. 21	ob Ingratitudinem in dominum feudum amissum, ad eum redit 6.21.1. ob crimen autem aliud quam in dominum, feudum ademptum vassallo, ad proximiores, non ad dominum venit	eod. 4
Infamia irrogata iure pontificio, pro quibus, & à quibus aboleatur	31.29.8	Ingratitudine emancipatus reuocatur in potestatem patris	11.6.2
Infamia iuris & facti reicitur ab accusatore	32.12.5	Ingratitudines in parentes tres capitaliores	9.26.13
Infamia non irrogatur per arbitri iudicium	47.39.9	Ingratus quis & libertus talis in seruitutem reuocari potest	14.8.5
Infamia, poena tutoris ob dolum remoti	12.5.10	Ingratus filius non potest res maiorum retrahere iure proximitatis	44.3.19
Infamia quomodo euictur, & tollatur	31.29.12. & 13	vt Ingratus exhæredatus filius, in feudo paterno vel auito non succedit	6.13.2
Infamiae poena quid	31.29.6	Ingrati filij	11.6.4
Infamiae poenæ effectus, & à quibus arceat reum	31.29.11	Ingrati filij amittunt lucra prioris matrimonij	9.26.40
Infamiae species, iuris civilis & pontificij, alia, facti	31.29.7	Ingrati liberi omni lucro bonorum paternorum priuari possunt à patre	41.7.25
Infamis est damnatus crimine publico	36.28.6	Ingrati poenitentiam agentes, & reconciliari, vel religiosi facti, exhæredari nequeunt à patre	44.3.14
Infamis quis efficiatur	21.7.15	Ingratitudo religionem testamentum minus solenne valet	42.11.16
Infamis quis non possit testari	42.8.14	Inhabiles apud Græcos, vt dicantur	41.7.22
Infamis aliquando facta, quæ transfret ad secundas nuptias, si haberet liberos	9.36.48	de Inhabilitate	41.7.22
Infamis quando fiat periurus	50.11.3	Inhibitiones quid in causa appellationis	50.2.48
Infames apud Persas qui habitus	2.1.7	Inhonestarum rerum nulla societas	27.4.10
Infames erant, muliebria passis	9.2.8	Inhospitalitatis poena ex lege Leucanorum	15.28.38
Infames iure civili qui fiant & dicantur	31.29.9	Iniectionis manuum in feudum quæ forma 6.16.8. & quando illa iniectio ob defectum hominij soluitur	eod. 10
Infames qui habitus apud Malsilienses	10.2.42	Inimicitia capitales superuenientes post legatum sine reconciliatione inter legatarium & testatorem, adimunt legatum: non idem in hærede	42.33.28
Infantem aggressus occidere, etsi non occidit, punitur capitali supplicio	36.18.18	Inimicitia reiciunt iudicem	49.3.17
Infantes qui dicti	15.28.5	Inimicus qui capitalior	4.2.4.11
Infantes expositi	eod.	Inimicus non est idoneus testis, & quales debeant esse inimicitia	48.13.34
Infantes rapiunt veneticæ & fortiaræ, quomodo, & quare	34.20.34	Inimicus secretus periculosissimus	34.5.7
Infantibus nouè editis insidiari demones	34.19.5	Inimici oscula dolosa putanda	34.8.8
Infantum damnum quid, & vnde dictum	4.26.1	Inimici ob calumnia suspitione arcentur ab accusando	32.12.9
Inferiorum, maiorum & æqualium habetur ratio in feudis	6.6.13	Iniuria atrox fit ex qualitate personarum	44.3.20
Infernet	48.12.30	Iniuria quid, & vnde nomen	38.1.3
Infernet Gallis, qualis carcer	31.33.13	Iniuria habet obligationem, nec poenitentia aboletur sola	38.1.31
Infundatione plura regna data	18.2.4		
an Inficians res feudi, feudum amittat, vide	6.15.15		
per Inficiationem accessio fit obligationi, vt in lege Aquilia & deposito, relictis pijs actibus, & alijs	21.15.1		
ob Inficiationem domini, commissum in Gallia	26.6.4		
ex causis quæ per Inficiationem crescunt, solutum non repetitur vt indebitum	22.17.4		
Inficiatione domini ex certa scientia feudum amittitur, non signoranti	6.19.22		

Iniu

Rerum & verborum Index.

Iniuriam non propulsare, iniuriam genus 38.1.14. vindicanda à iudice	eod. 15	ob Iniuriã acceptam, seu iuriam, & ingratiudinẽ potest vassallus se liberare ab hominio patroni & fide exemplã in comite Flandrẽsi, & heroe Rayfiq. prouincia Castellę. 6.20.19
Iniuriam remittens, non censetur remississe damna, seu satisfactionem	eod.	Iniuriam fieri videri à parentibus filiis, cum secundo nubunt
Iniuriam facere, nec permittere fieri, princeps non debet	38.1.28. in se commissas tolerare eodem	9.26.17
Iniuriæ æquo animo perferenda	38.1.2	Iniuriam sibi factam vassallus contra dominum prosequi potest, non verò suorum, & cur
Iniuriæ extrinsecus adueniunt sine facto nostro	38.1.2	6.19.14
Iniurias lex 12. tab. vindicabat 25. absibus tantum, postea abrogata. æstimatioque facta	eod. 5	Iniuriarum actio contra volentem ingredi fundum alienum inuito domino competit
Iniuriarum cum furto affinitas	38.1.11. & 19	4.14.1
Iniuriarum legis Cornelij Syllæ capita	eod. 7	Iniuriarum actio quomodo prosequenda
Iniuriarum æstimatio fit à tempore, quo illatæ sunt, non iudicij. eo. no. 8. pro iniurijs & ciuilitè & criminaliter agitur eod.		32.24.20
Iniuriæ non puniuntur crescant, & sunt atrociores	38.1.21	Iniuriarum causa per procuratorem ab illustribus tractatur
Iniuriæ seruatorum quoque & vicinorum, audiendæ, & vindicandæ 38.1.23. quare	eod. 24	19.16.6
Iniuriarum iudicium, priuatum non publicum 38.1.24. contra Athenis	eod. 26. & cap. 3. nu. 15	Iniuriarum quomodo conqueratur aduersus parentes, & patronos, filij & liberti
Iniuriarum appetitores ad compendium castigandi	38.1.25	44.4.1
de Iniurijs lex Atheniensium	38.1.26	Iniuriarum remittendæ principij clementij exẽpla 35.8.3. & 4
in Iniurijs animus & factus inspicitur	38.2.1	Iniurias Christianorum, quo dolo noluit vindicare Iulianus Cæsar
Iniuriæ in palatio dictæ, morte lege Langobardorum vindicantur	38.2.5	47.1.10
Iniuriarum, Acquilie, & de pauperie actionem differentia	38.2.7	Iniurias remittere illatas, heroicũ simul ac Christianũ 35.8.1
Iniuriæ iudicium considerat res, personas, modum illationis	38.3.1	de Iniurijs transactio quando infamet
Iniuriæ publicæ & priuatae	38.3.2	28.2.15
Iniurias agentium & patientium consideratio	38.3.3	Iniuriantis serui vel liberi poena extraordinaria
Iniuriam non solum in sua persona, sed etiam in seruatorum, liberorum, &c. pati dicitur	38.3.12	38.1.6
de Iniuria quæ in genus transit, agunt proximi etiam inuito iniuriato	38.3.12	Iniuriant odium tenemur remittere, sed non iniuriæ satisfactionem
Iniuria aut re, aut verbis fit eo. 13. re quomodo	38.3.12	38.1.17. & 20
Iniuriarum actio quando detur inter parentes & filios	38.3.6	Iniuriarum quomodo conqueratur aduersus parentes, & patronos, filij & liberti
Iniuriarum realium poena, Langobardorum legibus, si per barbam apprehensio, si ligatio	38.3.16	44.4.1
Iniuria realis censetur, transeunte aliquo sedilia ab artificibus concuti	38.3.23	Iniuriarum remittendæ principij clementij exẽpla 35.8.3. & 4
Iniuria interdum transit in crimen homicidij, & quæ eius poena	38.3.18	Iniurias Christianorum, quo dolo noluit vindicare Iulianus Cæsar
Iniuriarum realium plura exempla	38.3.30	47.1.10
Iniuriæ æstimatio hodie fit à iudice	38.3.33	Iniurias remittere illatas, heroicũ simul ac Christianũ 35.8.1
pro Iniuria affectus pugnare religio	36.3.36	de Iniurijs transactio quando infamet
Iniuria verbis quibus fiat	38.5.4	28.2.15
Iniuria mortui affici possunt	41.11.3	Iniuriantis serui vel liberi poena extraordinaria
Iniuria tollitur, si quis protestetur se non iniuriandi animo dicere	38.5.5. & 6	38.1.6
Iniuria verbalis, expressa & tacita quæ	eod. 7	Iniuriant odium tenemur remittere, sed non iniuriæ satisfactionem
Iniuria tacite verbis quando fieri dicitur	eod. 8	38.1.17. & 20
Iniuria verbales habitæ, vocari argam seu cuculum, meretricem, concacatum, vulpeculam, leporem, seu proiecctorem	38.5.10	Iniuriarum quomodo conqueratur aduersus parentes, & patronos, filij & liberti
Iniuriæ in magistratus, lex Theodorici	38.5.11	44.4.1
Iniuriarum puniendarum pro loci ratione	eod. 12	Iniuriarum remittendæ principij clementij exẽpla 35.8.3. & 4
Iniuria scripto facta, grauior quare	38.6.1	Iniurias Christianorum, quo dolo noluit vindicare Iulianus Cæsar
Iniuria quot modis aboletur	38.6.1	47.1.10
Iniuria condemnata, an sit infamis	38.7.2. & 5	Iniurias remittere illatas, heroicũ simul ac Christianũ 35.8.1
Iniuriarum actio morte quomodo tollatur eod. 5. quando transit in hæreses	eod.	de Iniurijs transactio quando infamet
Iniuriarum obliuiscendi inter Christianos maximè	38.7.6.7. 8.9	28.2.15
Iniuria quomodo expressè vel tacite remittatur	38.7.10. & 11	Iniuriantis serui vel liberi poena extraordinaria
Iniuriam confitendo remittens, non censetur damnum remittere seu satisfactionem	eod. 11	38.1.6
Iniuria remissa censetur, dissimulatione	38.7.12	Iniuriant odium tenemur remittere, sed non iniuriæ satisfactionem
Iniuriarum actio anno extinguitur, si non agatur	eod. 13	38.1.17. & 20
Iniuriæ mutue an admittant compensationem	eod. 14	Iniuriarum quomodo conqueratur aduersus parentes, & patronos, filij & liberti
Iniuriæ leues vel poenam non habent, vel habent non infamantem	38.7.16	44.4.1
Iniuriarum illatarum causa non vindicatarum iure commissa quæ bella	38.8.7	Iniuriarum remittendæ principij clementij exẽpla 35.8.3. & 4
Iniuria fieri damnum quando dicatur	38.9.10. & 11	Iniurias Christianorum, quo dolo noluit vindicare Iulianus Cæsar

H 4

Syntagmatis iuris vniuersi

Inopibus voluntariè bonorum celsio denegatur	22.9.18	aliis contra	eod.8
Inordinate ordinis non conferendi	16.11.5	Institoria actionis rationes, & finis	29.12.9. eius, & tributio
In proximo testamentum quando fiebat	42.3.2	actionis differentia	29.13.
<i>Inquans & nullius in cœu</i>	23.6.17	Instituendi presentatos digniores nullum definitum tempus	17.9.
Inquestarum classes	47.27.23	episcopo	17.9.
Inquestarum domanij regis camera Lutetia de quibus cognoscit	47.37.12	Instituti aut substituti plures, quomodo, & in quibus partibus succedant optima distinctione copulatiua & disiunctiua, & personarum, & aliorum	42.28.37. & seq.
Inquietatua vis qua, & eius remedia	36.25.12. & 13	Instituti plures per dictionem cum, quomodo succedant	42.28.40
Inquilini qui dicti	3.5.12	Institutio vnde	46.1.1
Inquilini coloni qui	18.23.8	Institutio filij debet esse expressa	44.2.10
Inquilini qui dicti Romæ	25.15.9	Institutio, collatio libera	17.6.3
Inquilinorum author & defensor quis	49.5.8	Institutio hæredis in contractu matrimonij, vel societatis seu affrayramenti, valet	41.7.1
Inquirere quid	32.6.1	Institutio hæredis caput testamenti	42.9.5. & institutus hæres qui dicatur eod. quomodo & qualis esse debet
Inquisitio non fit, nisi aliqua præcedat denunciatio, & qualis illa denunciatio	32.6.1	Institutio expressa & tacita, quando valeat	eodem
Inquisitio de quo faciendâ, & quomodo	32.6.4	Institutio certa fit, & quomodo talis erit	eod.7
Inquisitio criminum à iudice quando fieri debet	32.6.6	Institutio vniuersalis directa, obliqua	eod.8
Inquisitiones criminum à quibus, & qua puritate fieri debeant	47.36.6. & 7	Institutio quot verbis fieri possit	41.9.9. non obseruandas in ea verborum formulas eo. 10. Institutio conditionalis, est in substitutione
Inquisitor hæreticæ prauitatis, quando cognoscere potest de sortilegis	34.15.7	Institutus in re particulari sine cohæredæ, vniuersalis censetur	42.10.3
Inquisitores hæreticæ prauitatis 33.7.4. inquisitor hæreticorum qua potest sine episcopo dicofano facere, & qua non: vel episcopus sine, aut cum inquisitore 33.7.5. inquisitor quando cognoscit de sortilegis, & Iudæis	eod.6. & 7	Institutus in re particulari sine cohæredæ, vniuersalis censetur	42.9.8
Inquisitores hæreticæ prauitatis	47.36.6	Institutio, honoris est titulus	44.2.25
Inquisitorum hæresum officium	15.41.5	Institutio presentati cur exigitur episcopi	17.4.22
In rem iudicatam contra matrimonium sententia lata non transit	9.11.8	Institutio debet fieri necessariò idonei presentati, aliter recurritur ad superiorem	eod.
de In rem verso actione quando agitur 29.15.1. & in ea qua persona veniat, & forma & substantia eius eod. 3. eius actiouis de in rem verso, finis, & rationes	eod.4. & 5	Institutionis, significationis, & acceptionis, & cum collationis differentia	17.4.23
Infam bacchantes fanatici	13.5.13	Institutionis, testamentaria triplex, propria, impropria, impropriissima	42.2.9
Infamiae genus triste, paraphrenesis ex atra bili	13.5.3	Institutionis generalis, ad particulare methodus	42.31.27
Infamiam qui simularunt	13.5.26	Institutionis titulus, honori tribuitur etiam liberis	42.1.4
Infanorum species varia	13.5.1	Institutionis titulus in filiis vtilitas	44.2.26
Inscriptio in libello accusationis cur exigeretur	32.7.3. & 6	Institutione vel legato de relictis, non fit redhibitio in Institutionem impendia, alimentorum nomine veniunt	26.7.3
Inscriptio in quorum accusatione criminum non fit necessaria	32.7.7	Instrumentum in vna parte falsum, an in omnibus habeatur falsum 36.5.3. qua falsum illud reddant, vt dicere rogatum notarium presentes testes absentes, &c.	eod. nu. 4
Infepulta quare relicta cadauera punitorum	31.14.8	Instrumentum falsum quando ad legem Iuliam maiestatis pertineat	35.2.11
Infidæ augent delictum homicidij	36.15.12	Instrumentum scripturae quid 48.14.2. diuiso	eod.3
Insignia Ducum, Marchionum, Comitum, Vicecomitum	6.14.23	Instrumentum quando per testes adhibitos impugnari potest	48.14.16
Insignia summi pontificis qua	15.3.12	Instrumenti error an possit emendari à notario, & quando, & quomodo	48.14.14
Insignibus falsis vtens, qua poena plectendus	36.4.6	Instrumenti falsitate controuersa, interim secundum illud consignandum. 48.5.4.15. num de falso possit arguere qui eo vsus est	eod.
Insinuatio donationis quid 28.13.3. coram quo fiat iudice. eo. 4. quare inuenta eod. 5. qua donationes insinuari debeant eod. 9		Instrumentum vel pignus reddere diuersa	21.6.3
Insinuatio exigitur in pacto de futura successione primogeniti	41.7.11	Instrumenti ingrossatio & in mundum reductio, quid 47.4.2. 9	
Insinuatio instrumentorum coram iuridico Alexandria	47.32.4	Instrumenti seruitutis redditio, seruum liberum facit 14.5.19	
Insinuatio litterarum studij graduum quo tempore fieri debet	17.6.44	Instrumento concluso nihil addi vel minui potest, altero contrahentium inuito	47.42.24
Insinuationi faciendæ num iuramento renunciari possit 28. 13.18		Instrumenta communia in diuisione penes quem remanere debent	5.4.13
Insinuationi donans quando cogitur consentire	28.13.19	Instrumenta deposita corruptentis, prodentis, & resignantis poena	36.3.2
Insinuatione num egeat donatio causa mortis	41.2.8	Instrumenta dotalia, & pacta, inter adminicula & præsumptiones matrimonij	9.21.4
Insinuationes testamentorum & instrumentorum eorum cenfore	47.16.10	Instrumenta dotem datam dicentia, non faciunt fidem, nisi doceatur	9.23.21
Insinuationum actuarij qui sublaci	47.43.32	Instrumenta plurium rerum indicata	42.32.11
Insinuationum causa	47.41.12	Instrumenta, & scripturae de quibus fiant	48.14.8
Insinuationum registratio vbi fiat	47.29.22	Instrumenta quando non faciant fidem publicam	48.14.14. & seq.
Insinuandæ sunt omnes donationes iure Gallico	28.13.17	Instrumenta contra alias quam contrahentium personas, & hæredes earum non probant	48.14.17
Insolenter beneficium seu feudum tractans, feudo priuatur si monitus non respicit	6.19.27	Instrumenta cancellata in quantum probant	38.14.16
In solidum damnari qui non debeant	21.16.2	Instrumenta matrimonialia, quomodo matrimonium probant	eod.3
Institor quis	29.12.1	Instrumenta, pompa dos, & apparatus non faciunt matrimonium, sed ne clam fiat exiguntur	eod.
Institoris potestas morte præponentis num expiret sine reuocatione	29.12.6		
Institores qui possunt præponere, & præponi	29.10.3		
Institoria actio quando locum habet	29.12.1		
Institoria vtilis actio qua	eod.2		
Institoria actio forma præponendi metienda est eo. 4. & datur in eum qui institor præposuit, pro gesto ab institore	eo.5		
Institoria quasi actio qua, & quibus competit	eod.7		
Institoria non datur domino præponenti contra alios, sed			

Rerum & verborum Index.

Instrumenta quando dicantur esse in forma authentica, iure Ciuili, & Gallico	47.42.21	alia composita	eod.6
Instrumenta rustica enumerata	18.33.17	alia diuisio in Interdictum ecclesiasticum, & seculare, & subdiuisiones	eod.7. & 9
Instrumentorum fractio, quibus vitur qui locauit operas, pertinet ad eum qui locauit suas operas		Interdicta adipiscendæ, retinendæ, recuperandæ, qua	eod.10
Instrumentorum nomen generale quid contineat	48.14.1	Interdictorum adipiscendæ, retin. recuper. in Gallia praxis	21.9.13. Interdicta quib. personis dentur, & de iudice idoneo eo. 6. Pro quibus rebus dentur, vel non dentur
Instrumentorum publicorum conficiendorum forma	48.14.10	de Interdictis axiomata generalia	eod.7
Instrumentorum edendorum finis	eod.11	Interdictis res omnes suppositæ, nisi specialiter prohibeantur	21.9.15
Instrumentorum per notarios conficiendorum leges Gallicæ quædam nouæ	47.42.26	eius quod Interest acceptiones 21.10.2. quid id quod Interest eod. 3. diuisio eod. 5. de lucro, damno, & incommodo & differentia vsurarum, & poena ab eo quod Interest	eod.4
Instrumentorum protocolla subscribi debent à partibus & testibus	47.52.27	id quod Interest commune quid, & quare petatur	21.10.6
Instrumentis contrahentium qua inferi debeant	47.42.18. & seq.	Interest singulare item quid, quomodo affirmetur, & de iuramento in litem eius eod. 8. Conuentionale quid	eod.9
Insulæ ciuitates regalia habent ab Imperat. Friderico & Henrico sexto	3.4.2	Interesse extrinsecum, & intrinsecum quid	eod.10
Insulæ iure quid vetitum rusticis	18.23.13	pro quibus petatur id quod Interest	eod.11
Insula maris, nullius est	20.2.3	id quod Interest omni iure permissum	21.10.12
Insula nata in flumine, cuius sit	20.8.3	Interesse petitur in actione furti	37.1.28
Intaphernis supplicium	35.1.16	Interesse venit in stipulationem post moram	24.2.7
Intelligentiæ dicti tutelares angeli	34.22.8	Inerempta re non datur rescissio læsionis l. 2. C. de resc. vendit.	25.2.4.18
Intemperans incurabilis ex Aristotele	2.8.11	Interlocutoria sententia quid 50. I. 4. In quibus reuocari nequeat	eod.6
Intercessio Tribunalium	47.34.6	Interitu rei retractus gentilicis impeditur	26.17.6
Interdicere quid	31.6.17	Interitu rei tollitur hypotheca	23.12.8
Interdici bonis non potest negligenter res suas curanti, vt prodigo 13.6.8. meretrici & luxuriosè viuenti potest	eo.5	Interpellandus vassallus, vt seruitium præstet, aliter feudo priuatur	6.9.6
Interdictio loci quid	3.6.16	Interpellatione quomodo mora committitur, & de diuersis modis interpellandi	21.14.3
Interdictionis bonorum formula	13.6.4	Interpretatio iuramenti quid	50.12.1
Interdictum quid & quare, & quomodo redditum	21.9.2.	Interrex creatus in seditione populi à senatu	36.29.4
ab edicto quid differat	eod.4	Interrex electus à senatu	47.25.20
Interdictum de aqua pluuia non datur pro aqua retenta à superiori prædio, sed pro immissa vel auersa	4.17.9	Interrex nouorum magistratuum nominandorum causa constitutus	47.15.9
Interdictum de itinere quando datur, & qua exceptiones vocato in ius dentur ex eo	4.14.9. & 10	Interrogationes in lite quando, & à quo fiant 48.7.5. fiunt expensis interrogare facientis	eod.5
Interdictum ecclesiasticum quid, & species	31.8.11	Interstitia inter duos parietes inuenta, cuius sint	4.7.20
Interdictum Quorum legatorum, de quo latum	42.33.13	Interstitia quis dicatur	38.6.2
Interdictum quod vi aut clam pro quibus rebus datur 4. 25. 4. quibus & contra quos 5. quando competat 6. & eius effectus	eod.7	Interstitiales ex consuetudine, & testabiles qui fiant	42.8.14
Interdictum quod vi aut clam pro damno dato aqua immissa operi datur	4.17.10	Interstitabile esse, & testari non posse, quomodo differant eod. nu. 18	
Interdictum nullum infamat 21.9.17. per eum prius cognoscitur de possessione, quam de proprietate	eod.	Interstitatus quis dicatur, & interstitati duæ species	44.7.2
Interdictum de fonte, & confessoria quando pro haustu datur	4.16.4	Interstitatus iure pontificio non est, qui alicui suam commisit voluntatem	eod.3
Interdictum, vt in possessionem legatorum vel fideicommissorum &c. quando datur	42.33.14	Interstitatus nemo ab initio pro parte decedit	46.11.29
Interdictum, vt in possessionem bonorum seruandorum causa &c. quando contra hæredem datur legatariis	eod.16	Interstitatus quis mortuus præsumitur, nisi de contrario doceatur	46.1.3
Interdictum quorum bonorum 20.10.11. & qua interdicta adipiscendæ possessionis	eod.	Interstitati successio à iure diuino firmata 46.1.1. quibus personis deferatur eod. 4. formula & ordo succedendi eod. 5. finis eod. 6. rationes	eod.7. & seq.
Interdictum quorum legatorum quando datur	eod.13	Interstitati successio primus gradus filiorum legitimorum & naturalium	46.2.1
Interdictum de libero homine exhibendo quale	36.31.6	Interstitati successio ex præsumpta defuncti voluntate, defertur	41.1.8
Interdictum de libero homine exhibendo cur introductum, & in quos datur	29.7.4	Interstitati successio publici iuris	41.10.5
Interdictum de liberis exhibendis & deducendis pro quibus, quibus, & in quos datur	eod.5	Interstitati successio lex Vuisigothorum 12. tabularum, Viconia, Langobardorum, & aliorum	45.4.1. & seq.
Interdictum de tabulis exhibendis cui, & pro quo datur eo. 7		ab Interstitato venientes, possunt vocari ex testamento si velint	42.3.11
Interdictum de migrando quid	21.10.12	Interstitinum latum in ediam prohibet	3.2.11
Interdictum restitutorium est, quod vi aut clam	36.35.13	Intitulatus vnde dictus, & quid titulus ordinati	15.26.1
Interdictum restitutorium de precario quid petat	2.2.13	Intrinsecum interesse quid	21.10.10
Interdicta annalia ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum 21.9.17. Et in iis de facto, non de iure quaritur	eod.	Intrusi in causa beneficii qui dicantur	17.18.3
Interdicta omnia personalia, vi ipsa, licet in rem videantur concepta	21.9.17	Inuecta in prædium conductum, obligata pro pensione 23. 8.2	
Interdicta qua vim inquietatiuam prohibent	36.25.13	Inueniens res alienas, & sibi referuans, furtum facit	20.3.1
Interdicta popularia & priuata qua	21.8.2.4	Inuentarium hereditatis quid, & quid contineat	46.3.6.
in Interdictorum condemnatione quorum fructuum ratio habeatur	21.9.17	quidve describi in eo debeat	eod.
Interdictorum recuperandæ, seu reintegrandæ vel restitundæ possessionis, & retinendæ differentia	17.20.7	Inuentarium hereditatis coram quo fieri debet	eod.8
Interdictorum in locum sunt extraordinariæ actiones	21.9.1	Inuentarium quis hæres cogi potest facere	46.3.12
Interdictorum finis, vim arcere vel emendare: & cur ita dictum interdictum	eod.3	Inuentarium non conficiens hereditatis non tenetur in conscientia supra vires hereditatis	46.3.18. Et casus alij in quibus non tenetur supra vires
Interdictorum diuisio, in duplicia, simplicia, & qua eod. 1. Simplicia in prohibitoria, restitutoria, exhibitoria, vnde		Inuentarium caput omnium rationum	46.3.22

Syntagmatis iuris v niuersi

Inuentarium certitudini rerum conducit eod. 23. fit expensis hereditatis eod.	Inuissio literarum reis damnatis in Anglia 31.3.16
Inuentarium non faciens hæres, num amittat falcidiam 42. 34.13.	in lo verbalia vt accipiantur 14.1.1
Inuentarium non faciens hæres, num amittat quartam Trebellanicam, vt falcidiam 42.3.13	Iqab ab altare remouetur & interficitur 33.22.1
Inuentarium facere num grauius de restituenda hereditate teneatur, & cogi possit eod.	Ioanna virgo, quæ regem Carolum iuuu, exusta 34.4.14
Inuentarium rerum minorum tutor facere debet 12.3.6	Ioannes Presbyter, Aethiopus Imperator 6.7.6
Inuentarium rerum hereditariarum confessio, quando incipi & perfici debeat 40.5.16	D. Ioannes Baptista quibus rebus contentos velit esse milites 19.12.1
Inuentarij conficiendi beneficium à Iustiniano introductum, & quorsum 46.3.1. Inuentarium quid eod. 2. quod duplex eo. 3. & seq. à quibus fieri debet eod. 5	Ioannes Ducas Imperator Orientis quam legem de vestibus tulerit 9.19.30
Inuentarij tutoris & hæredis differentia 46.3.7	D. Ioan. Baptista palam Herodem arguit 3.12.2
Inuentarij hereditarij conficiendi forma eo. 9. & seq. & fieri posse post aditam hereditatem intra tempus concessum eod. 10. quæ res describantur in eo eod.	D. Ioannes locustas & mel tantum agreste pro cibis habebat 15.11.13
Inuentarij hereditatis necessitas quem respiciat 46.3.11	D. Ioannes Euan. veneno damnatus à Doiniciano, priusquam ad insulam Pathmos relegaretur 31.27.1
Inuentarij conficiendi tempus, quomodo contra minores, & ecclesiam, & hospitales hæredes præscribitur 46.3.14	D. Ioan. Euangelista in Pathmou insulam deportatus 31.6.14
Inuentarij confessio an & quando remitti hæredi per testatorem possit 46.3.15. an tutori filiorum eod. 16	Ioan. Metropol. à Moscouitis vt propheta habitus, illis bigamiam prohibuit 9.2.15
Inuentarij hereditatis utilitates, & effectus eod. 17	Ioan. pretiosus plura sub se regna tributaria habet 18.2.4
Inuentarij hereditatis tempore hæres non potest molestari à creditoribus hereditariis 46.3.20. excepti casus eod. 21	Ioannes quidam pastor ob graui onera seditionem magnam excitat 3.3.11
Inuentarij de hereditate conficiendi rationes 46.3.22. & seq.	Ioannes rex Gallorum ducatus Normaniæ, & Campaniæ, committaturque Tholosanum diademati vnit 6.6.21
Inuentarij faciendi in patria consuetudinaria potestas à cancellaria literis imperatur cum duabus cautionib. 46.3.25	Ioan. rex Galliarum quando equestres milites stellæ instituerit, & vbi 15.35.12
Inuentio humanarum rerum alia ex alia cum tempore fit 42.2.4.1	Ioannes Richardi, rex apostolicæ sedis beneficiarium se esse promissit 5.2.12
Inuentio perniciosa excogitata, sine remedio poenam habuit capitale 39.1.10	Ioannes Semeca iuris Theutonici doctor, se opponit Clementi 4. decimas imperanti 2.20.3
Inuentum iacens retinens, furtum facit, si nõ restituit. 37.1.10	Ioannes 7. pont. Sum. dicta illa Anglica foemina in Pontif. e. lecta 15.3.22
Inuentum non restituens nec quærens dominum, fur est 37.1.4	D. Ioannis Baptista baptismus 2.4.20
Inuenta non esse tollenda 20.3.2	D. Ioannis basilica vbi ædificata Romæ 17.9.19
Inuenta non inuento domino in pias causas erogari debent eod. 6	D. Ioannis ecclesia Romæ in Laterano 15.42.16
Inuenta vti capi non possunt eod. 7	S. Ioannis Hierosolymy beneficia in commendam non dantur 17.15.39
Inuentarum rerum deperditarum libelli publicè, vt dominus recipiat, sunt proponendi 20.3.2	S. Ioannis Hierosolymitani militum hospitaliorum vacantia commendatariarum annuæ fisco cõmuni acquisitæ 15.38.15
Inuenta in manibus sunt 29.11.10	D. Ioannis hospitale Hierosolymis 15.3.33
Inuestiri de feudo qui permittit alium, eo priuatur 6.19.29	D. Ioannis hospitalis militum origo, professio, & vota 15.34. 1. & seq.
Inuestitura & successio, præcipui modi feudi acquirendi 6. 14.2. Quæ autem pro inuestitura & possessione habeantur eod. 3	Ioannita dicti, hospitalarij milites D. Ioannis Hierosolymy 15.34.11
Inuestituram sequitur fidelitas, fidelitate adeptio possessionis inuestituraque facta & fide à vassallo data, tenetur dominus præcisè possessionem dare, nec potest poenitere eod. 4	Iob audita morte filiorum, capillum rotundit 16.1.19
Inuestitura duplex, verbalis solennis, & quid 6.14.5	Iob ex permisso Dei, à demone vexatus 34.11.16
Inuestitura symbolica verbalis, nõ facit plenè possessorem vassallum in feudo nouo, secus in successione antiqui eod. 6	Iob vt à Deo punitus 1.6.3
Inuestitura symbolica tria, res, persona, modus, symboli, hasta, & quid, & quare hasta inuestitura detur eod. 7. & seq. nu.	Iocus à ludo vt differat 39.2.1
Inuestitura in Gallia fit baculo, in Marchia stipite paleæ, alibi bibendo, alibi per pallium 6.14.13	Iocandi causa verba prolata, & promissa an oblig. 9.5.5. & 6
Inuestitura feudi quales personæ requirantur 6.15.1	Ioco verba dicta, non semper pro ioco accipi 9.5.6
Inuestitura pro institutione beneficij 17.16.4	Iocosè & alio modo quam iniuriandi animo dictum, iniuria non dicitur 38.2.2
Inuestitura intra annum & diem petenda 40.5.21	Iohel & Ionas Ninivitis ieiunium indixerunt 3.7.3
Inuidia in præstantes 39.1.1. & 12	Iohan rex Israelis 15.31.3
Inuidia malum bonos & digniores impetit maximè 32. 15.5. & 5	Ioiadas Athaliam interfici iubet 15.1.14
Inuidia vitium pessimum quale 32.7.13	Iom. dies 48.2.4
Inuisi qui diu latuerunt Eremitæ 15.14.1. & 14	Ionatæ præuaricatio fortibus detecta 34.5.8
Inuitus debitor à debito liberari potest quare, & quomodo 2. 18.13	Ionæ peccatum per sortes iudicatum 34.5.8
Inuitus tutor datur, & inuito 12.2.2	Ionæ peccatum noxiuum omnibus in nauis sociis 35.11.27
Inuito beneficium non datur 46.8.18	ob Ionæ peccatum tempestas suscitata 31.2.6
Inuito vicino fit, non tantum si is repugnet, verum si non consentiat expresse 4.10.5	Ionathas filius Saulis damnatus à patre 32.16.8
Inuitis dominis ferui communij iure liberi non sunt 14.6.1	Ionas qui dicti 18.2.19
Inundatio fundi cessans restituit præscriptionem 40.6.17	Ioras rex tyran. percussus à Iesu filio Iosaph. iussu Dei 6.20.4
Inundatione in prædia aliena inuecta condici à dominis possunt 20.8.3. quid differat ab alluione eod. 5	Iordanem Eliæ pallium diuisit 3.12.1
	Iosaphat regis inter filios bonorum distributio 41.7.5
	Ioseph ab Arim. petit corpus Iesu à Pilato, vt sepeliret 31. 14.8
	Ioseph emptus ab Eunucho Pharaonis Putiphare 7.2.32
	Ioseph Pharaonis magnus consiliarius 47.29.13
	Ioseph tempore famis emit omnem Aegyptum 3.5.7
	in Ioseph translatum ius primogenituræ 41.7.25
	Iosephus per salutem principis iurabat 50.8.29
	Iosephus quidam ad fidem conuersus aqua benedicta incantationes dissipauit 16.5.15
	Iosephi prouidentia pro tempore famis 36.30.3
	Iosepho à Pharaone annulus cur datus 8.7.3
	Iosephum cur fratres venderint 41.4.17
	Iosephum & filios eius Iacob pater benedixit 11.5.14
	in lo

Rerum & verborum Index.

in Iosephum fratrum odium 32.16.2	Iube domine beneficere, quid signat in ecclesia 16.4.4
Iosue principes idololatrarum cruce affecit 31.17.1	Iubere quid 47.21.6
Iouiani legiones 19.18.5	Iuberi quæ res possunt geri, qui iubeant, & quibus 29.8.5
Iouis sceptrum in symbolum potestatis 6.14.7	Iustus à mandato vt differat 25.5.2
de Iphigeniæ gladio controuersia orta inter duas vrbes Capadociae 2.12.4	Iustus quid, & quomodo à mandato differat 29.8.4. Liber, generalis, specialisque eod.
Iphicus Elius institutor primus mercatum 25.3.3	Iustus obligatorij forma eod. 6
Iphicratis astus, vt euaderet mortis iudicium 36.25.35	quod Iustu actio pro quibus, & quibus datur 20.8.5. Est honoraria, eius finis eod. 8
Iphicratis factum ad obtinendam criminis absolutionem 32.24.20	Iussu patris, vel domini cum filiofam. & seruo contractum, quam producat actionem 29.8.3. & de literis commendatiuitis eorum eod. 7
Ira homines insanire facit 38.7.17	Iubileus annus cur inductus 2.24.13
Ira num excuset à poena 33.12.13	Iubileus Hebræorum 26.1.2
Iracundè facta & temere, rata non sunt 4.4.3.11	Iubileus Iudaicus, & Christianus 2.9.3
Iracundè prolata, si aduersarius non reuocauerit ad animum intra annum, non habet iniuriam 38.2.3	Iubilei Hebræorum utilitas 45.1.11
Ira impetus quatenus, & quando puniendus 30.3.6. & 8	Iubilei lex redemptionis, & redhibitiones rerum 20.1.5
Irenarchæ munus inter publica describitur 33.4.4	Iubilei anni redemptio 40.5.30
Irenarchæ 47.32.25	Iudaicus populus à bello Sabbatho abstinebat 19.10.9
Irenarchi quibus comparetur 19.18.6	Iudas Gauioites Iudæus se ditiosus 46.5.5
Irenarcharum munus 47.38.9	Iudas osculo dominum tradidit Iudæis 8.8.11
Irenis expulsus à Nicephoro 31.6.6	Iudas fur & latro se suspendit 4.3.8
Irreligiositatis & impietatis actio quæ 33.10.2	Iudas Macchabæus Nicanorem blasphemum vicit, & de eo supplicium sumpsit 31.16.1
Isaac à risu 31.8.2	Iudæ Macchabæi victoria in Antiochum 11.2.16.12
Isaac in agro orabat 2.1.7	Iudæ filij ob famem peregrinati 31.23.1
Isaacus Angelus Orientis imperator 15.12.14	Iudæ electio 2.8.5
Isaaco concubina quæ fuerint 10.1.8	Iudæ ieiunium quale 2.18.5
Isabella regis Edoardi 3. Anglorum vxor, exclusa à regno patris Galliarum 45.4.9	in Iudam translata regia dignitas 41.7.25
Isaura matrona insignis Tholosæ 39.5.7	Iudæus num tutor non Iudæo dari possit 12.4.8
Isauri prædones qui, & poena 36.15.13	Iudæus per baptismum arenæ curatus 2.4.13
Isidiberges rex Persarum 44.18.5	inter Iudæam & Christianam, & contra nuptiæ prohibita 9.4.15
Isidis & Anubis templum dirutum à Tiberio 36.11.11	Iudæi à cœtu Christianorum expulsi in Gallia 22.3.23
Isocratis admonitio de fide seruanda 16.1.16	Iudæi Christiano facto filio legitimam in vita tenentur dare 44.5.37
Isocratis diuina de Atheniensium ciuitate 27.15.8	Iudæi decepti ab Aegypto mago pseudopropheta 34.7.2
Israelites reges electi & inuncti à sacerdotibus 15.1.8	Iudæi quando ex diuersis Christianorum prouincijs pulsi, & oppressi, & quare 33.4.8
Israelitæ filij Dei dicti 10.5.4	Iudæi quare viuere permittuntur 33.4.11. Iudæis prohibita & concessa eod. 12
Israelitarum regnum armis questum 18.2.2	Iudæi ieiunauerunt cum incensa fuit Hierosolyma 2.16.2
Israelitis comam in rotundum attondere, prohibitum 16.1.10	Iudæi ne postulent contra Christianum 49.5.25
Israelitis partes terræ per sortes distributæ 34.5.7	Iudæi non possunt substituere pupillariter filijs 42.22.15
Israeliticus populus iter publicum petit à Sehone rege Amorrhæorum 3.13.6	Iudæi non sunt hæretici 33. 4. 6. nec cogendi ad fidem eod. & 10
Israelitico populo Chananei facti tributarij 49.5.14	Iudæi vltimas non debent accipere à Christianis 22.3.23
Isthmia certamina quæ Græcis, & vbi celebrata 39. 5. 14. à quibus introducta eod. quoto anno fierent, & præmium eod. 15	Iudæorum & Ethnicorum sacerdotis vxor esse nequibat vltima 9.26.10
in Italia Eunuchi non tam pretiosiores habiti, quam in Apulia 7.2.21	Iudæorum huius seculi impia periuriorum excusatio 50.10.14
Italici iuris Colonia quæ dicta 3.5.14	Iudæorum impij mores, & odium in Christianos, & leges in eos editæ, prohibentes Christianorum commercia & conuictum 12.4.9
de Italicis quibusdam veneticis mulieribus mira 34.2.3	Iudæorum mos, cum Aman nominatur 2.16.10
Italicorum stipendiariorum, & tributariorum prædiorum differentia, ratione proprietatis 3.5.8	Iudæorum regibus circa ecclesiarum ministros quæ potestas 17.7.25
Itali oscula suspecta mulierum maximè habent 8.8.25	Iudæorum templum funditus vastatum à Tito & Vespasiano 2.1.9
inter Italos & Gallos ingens schisma ob duos creatos pontifices 15.3.15	Iudæis à Christianis vestes distinctæ 10.2.38
Iter quid 4.14.5	Iudæis non licet legare 42.33.4
Iter comiter docendum esse, viarum lex 3.13.8	Iudæis nulla participatio cum Ethnicis & Publicanis 31.8.15
Itineris modus concessus, vt & actus & viæ sequendus 4.15.20	Iudæis repudium cur permissum 22.3.20
de Itinere interdum prohibitorium quando detur 4.14.9. Et quæ exceptiones dentur vocato in ius ex tali interdico eod. 10. Et in eo interdico de itinere fit estimatio eius quod interest prohibitionem non fieri, venitque cautio de non prohibendo 5.14.11	Iudæis ferui Christiani esse non possunt 14.1.20
ab Itinere recto, quo vctigal exigitur, ne deuiant vectores, cautum 3.9.8	apud Iudæos creditoribus debitores feruiebant 22.6.7
Itinera secuta à damno esse debent 39.12.8	apud Iudæos cur sacerdotes in exercitu instructo pugnantibus adessent 19.2.6
Itinera tura reddi debent à laironibus, & libera 37.9.10	apud Iudæos officium exorcistarum erat 16.5.3
Itinera viarum per miliaria & lapides metiebantur antiqui, & quomodo columnæ lapideæ apponerentur 3.13.7	apud Iudæos quæ formula vxores desponsandi & ducendi 8.9.12
Itinerantes minori quam 7. testium numero, testari possunt cum 5. vel 3. testibus, ex constitutione Leonis 42.5.22	apud Iudæos qui peccarent, extra synagogam eiiciebantur 31.9.1
Itinerantes minori testium numero testantes, indigent eod.	contra Iudæos quando concilium celebratum Londini 15. 38.10
Itinerantium damnum qui refarciant 3.3.7	inter Iudæos & Samaritanos quæstio orta de religione, vt decisa 33.7.9. & c. 9. nu. 4
Iterato quod confirmatur, non rescinditur 9.22.15	de Iudæis perdendis Aman cogitat 34.5.7
Iubarum rasio in equis facit vt asinorum congressum admittant 9.3.29	Iudex

Syntagmatis iuris vniuersi

Iudex ciuitatis comes in Francia dictus erat, & habebat sub se seabinos	6.9.5	Iudices esse debent oculatissimi & constantes	47.11.14. sine auaritia	eod.16
Iudex competens criminum quis	32.8.6	Iudices etiam ante ex plebeis, postea non vtique	47.23.4	
Iudex debet tentare, num possit litigantes ad concordiam trahere, priusquam iudicare	23.3.2.4	Iudices ex equitibus per vices decuriarum iudicabant	42.23.5	
Iudex esse non potest qui aduocatus aduersarij fuit, quando contra	49.3.1.4	Iudices quomodo sorte electi	eod.7	
Iudex faciens litem suam non obligat haeredes suos	29.4.3	Iudices Germaniae hastulam in manu vel ensam ferunt	47.24.6	
Iudex haereticorum quis	33.7.4	Iudices ex censu electi	47.10.16	
Iudex idoneus vel non idoneus ex quotuplici capite censetur	47.9.1	Iudices haereticorum post iudicium, triobolum accipiebant	47.26.5	
Iudex idoneus vel non idoneus pluribus modis dici potest, & editio libelli docet	48.5.1	Iudices imperiti literarij, de quibus iudicare possunt	47.10.11	
Iudex in actoris & rei persona quid considerabit	49.1.2	Iudices minimi qui	48.5.2	
Iudex quis dicatur competens, ratione fori	eod.5	Iudices muneris accipere in Gallia edicto vetantur	28.12.1	
Iudex interpellari debet, aliter non tenetur de negligentia, & quid sit postulare a iudice	4.2.6.7	Iudices nihil ultra salaria accipere debent	36.28.2.3. & 4	
Iudex medius sine affectione inter contendentes litigantes	47.1.28	Iudices perdunt respub. Venere & cupiditate	36.28.4	
Iudex non debet iudicare secundum propriam conscientiam	48.9.6	Iudices pecuniam capientes ad iudicandum vel non iudicandum, qua poena plectuntur	eod.6. & 7	
Iudex non supplet probationem facti, sed iuris	eod.7	Iudices per fordes vel ira vel odio iudicantes, qua poena puniendi	36.28.6	
Iudex non debet dubitare de iure 50. 1. 7. Eius officium, & partes in iudicando	eod.12. & 13	Iudices corruptentes, qua poena puniuntur, & si corrumpere tentent	36.28.8	
Iudex secundum leges iudicare debet	50.1.14	Iudicem tentare corrumpere pecunia vel precibus poenam meretur	36.28.8. & 9. quae fit poena horum in Gallia	eod.11
Iudex a quibus vitis vacare debeat	eod.	Iudici data non vsu capiuntur	36.28.11	
Iudex de iure dabitur, quae consulere, & quando debet 50. 1. 15		Iudicium corruptorum fordibus, poena	36.28.11.12. & seq. in hos odium Tyberij, Claudij, & Alexandri Seueri Caesarum	eod.
Iudex vtrumque litigantium pari benignitate audire debet, & quare	50.1.17	Iudices omnes ex causa recusari possunt	49.3.22	
Iudex a quo prouocatur, appellationi non deferens, quomodo puniatur	50.2.18	Iudices ordinarij de rebus sui iori ecclesiastici sunt Episcopi, & alij ex priuilegio, quorum iurisdictionem clericus non potest euitare	47.4.12	
Iudex non habet auctoritatem, nisi a publico, vel a rege	47.4.7	Iudices ordinarij, & delegati qui	47.22.1	
Iudex ordinarius an litigantium coram se possit esse arbiter	47.39.23	Iudices plures vnus personae qua ratione esse possunt	32.8.8	
Iudex partes facit in controuersia, nec permittit executionem, sed assignat	5.4.6	Iudices pro tribunali auditu plura decernunt	47.9.3	
Iudex petitus ab vno ex litigantibus an dari debeat	47.22.14	Iudices publicorum & priuatarum rerum	47.2.3	
Iudex puniendus, qui dissimulat crimina punire	36.8.13	Iudices priuatarum rerum qui olim	eod.4	
Iudex quaestio quis	48.12.2	Iudices regij non solum priuatis super alios cognoscunt de delictis commissis in via publica	32.9.2.3. & 4	
Iudex qui statuit sequester, sequester esse non potest	3.3.13	Iudicium etas	47.9.20. & 21	
Iudex sine iurisdictione non est legitimus	47.3.4. Eius munus vim habet cogentem, & auctoritatem publicam	Iudicium arbitrio vicinia relicta aestimanda	4.24.4	
Iudex suspectus reici debet	49.3.1. Eius causa suspicionis qua legitima	Iudicium decreta non debent esse elusoria	25.24.17	
Iudex suspectus dicitur, si consanguineus vel affinis aduersarij	49.3.5. Si domesticus aut familiaris eo. 6. & 7. & 8. Non si dominus territorij, secus si patronus eod. 9. Si socius eo. Si compatriota 11. Suffraganeus 12. Si eandem causam cum aduersario iudex habeat eodem 13. qui sibi causam dirigi procurauit eod. 15. Si aduersarij fideiussores 16. si inimicus recusantis	Iudicium decuria	47.23.1	
Iudex venire non debet ad litigantes, sed contra litigantes ad iudicem	48.2.2.6	Iudicium diuisio, in priuatos & publicos, & horum in eos qui sine, & qui cum magistratu sunt	47.12.2	
Iudex vindicare monitus crimen contemnens, poena criminis dissimulati tenetur	32.6.3	Iudicium tituli	47.12.11	
Iudex, vir bonus	32.12.5	Iudicibus criminum praemia proposita	35.7.5	
Iudicis auctoritas requisita in alienatione rerum minorum qua fit 12. 3. 19. Et sine eius decreto vendita quando replet pupillus eo, iudicij de decreto vim quid habeat	eo. 9	per iudices quando regi coepta, & gubernari Castellae prouincia in Hispania	6. 0. 19	
Iudicis corrupti pecunia poena, excoiatio	31.2.4.2	Iudicibus pari potestate donatis concurrentibus prior tempore, potior iure	32.8.9	
Iudicis iustus quando vim sententiae habeat	4.29.4. eius praecipuum quando nullum	Iudicibus coram variis vocatus, ad praeuientem se remitti postulare debet	32.8.10	
Iudicis male iudicantis poena	50.2.49	Iudicandi vmbrales in Persia magistri	47.9.24	
Iudicis mercenarium officium quid	21.8.10	Iudicandi tres antiquae formulae, & tabellarum notae	50.1.11	
Iudicis officium absolutum, quid	46.11.10. & 11	male iudicans vassallus contra dominum, quando feudo priuatur	6.19.17	
Iudicis officium intra quadriennium tantum imploratur	25.2.4.7	Iudicabant olim per se reges	36.29.13	
Iudicis officium quale in confirmando tutore	12.8.8	Iudicare quid est	47.2.1	
Iudicis officium quiescit, dum de lize conueniunt controuertentes	47.1.20	Iudicare prohibentur, natura, lege, moribus	47.9.2. & qui natura, vide & seq.	
Iudicis partes in diuidenda hereditate	5.4.10. & 12	Iudicare iubere, & iudices dare qui possint	47.12.5	
Iudici quando sibi vicarios, seu locum suum tenentes, liceat constituere	47.6.2	Iudicare contra constitutiones regias, non est maiestatis crimen	35.7.4	
Iudices iulici	47.36.11	Iudicare qui lege prohibentur	47.10.10	
Iudices Doriphagi	47.1.12	Iudicari non debent causa delegata a summo Pontifice, nisi in vrbibus vbi peritorum copia	47.10.10	
Iudices ecclesiastici & temporales separatas habent iurisdictiones, ratione rerum & personarum	49.1.11	res iudicata pro veritate habetur	14.7.4	
		vt res iudicata seruari debet transactio	28.2.3	
		Iudicatum olim in portis ciuitatum, & sub dio	47.11.12	
		Iudicatum quid dicitur	50.1.3	
		Iudicatum solui cautio quid contineat	48.4.14	
		Iudicatum solui fideiussio quid contineat, & ad quid obliget	24.4.12.13. & 14	

Rerum & verborum Index.

ex iudicari causa non repetitur solutum, vt indebitum, quare	22.17.1	Iudiciorum trium, communi diuidendo, familiae eriscundae, & finium regundorum, quae affinitas, & quod omnes sint de rebus communibus, duplicia iudicia bonae fidei ad iudicationem admittentia, non excluditur a diuisione petenda per triginta annos vtriusque actor iurat de calumnia	5.2.3
Iudicatis quomodo quis satisfacere cogitur. 50. 1. 29. quomodo interest respub. fortij effectum, eqd. Transactionis habere vires	eod.30	Iudicij senatus praebat religio	47.25.16
Iudiciale pignus quid, & eius rationes	23.6.4	de iudiciis trib. famil. erisc. com. diuid. fini. regundorum tenuissimae	29.5.1
contra iudicalem venditionem non datur remedium, c. 2. de rescind. vend.	C. 25. 24. 17	Iudith ieiunium	31.7.3
Iudiciales exceptiones quae	21.17.12	Iuditha filia Caroli Calui regis Gallorum abducta a Balduino Ferreo Flandriae praefecto	9.3.25
Iudicium, actio, & accusationes cur dicuntur	47.4.2	Iugario tributum	3.5.12
in iudicium deducta res quando dicatur	eod.5	Iugurtha	25.6.5
Iudicium, sententia dicitur	eod.6	Iugurtha nothus	41.4.4
Iudicium quomodo actus legitimus	47.3.3	Iulia basilica	47.24.4
Iudicium diuinum & humanum	47.4.1	lex Iulia & Papija de maritandis ordinibus quid prohiberet	9.13.1
Iudicium humanum quomodo diuinum quoque dici possit,	47.4.6	Iulia lex maiestatis	9.13.1
Iudicium humanum diuiditur in publicum, & priuatum eo.	7. quid vtrumque	Iulia lex lata de adulteriis, quando, & renouata	36.6.5
Iudicium capitale per sortes	34.5.6. & 7	Iulia lex de ambitu, & quando lata	36.29.3. & 7
Iudicium de moribus coniugum quale, & quando sublatum.	47.16.11	Iulia repetundarum lex a quo lata & renouata	36.28.6
Iudicium & iustitia, virgo incorrupta	36.28.7	Iulia filia ex nepte Octauij ob adulteria a Cesare punita	36.6.9
Iudicij accelerandi causa nec dare nec accipere licet iudici.	36.28.10	Iulij legis de vi priuata natura & poena	36.25.25. & 26
Iudicium & iustitia, virgo incorrupta	36.28.10	Iulij legis de re publica & priuata, differentia	36.25.26
Iudicium humanum quibus peruertatur	30.3.10	Iulij legis de vi publica quis dicatur reus	36.26.1
Iudicium, iustitia praxis	47.1.16	Iulij legis de vi publica, propria poena	36.27.1
Iudicio nemo sibi debet, nisi iussu iudicis	48.2.17	Iuliam filiam in suo sepulchro non passus Octauius condidit	35.23.31
Iudicium quot personis consistit	24.8.2	Iulianus apostata metu Caesaris comam totondit	16.1.28
Iudicij acceptiones	47.2.3	Iulianus imperator magus	34.18.2
Iudicij finitio traditur	47.3.1	Iulianus imperator magus capite damnatus	15.1.4
Iudicij, & arbitrij differentia	47.1.21	Iulianus Iudaeis permittit templum Moysi construere	2.1.9
Iudicio sibi, cautio quae. 48. 4. 8. formula. eo. 10. quando committatur. eod. 11. in quantum perire condemnato in ciuilibus. eod. 12. in criminalibus. eod. 13. quomodo in Gallia seruetur	eod.15	Iulianus Iurif. tempore Ariani	6.8.25
Iudicio certare Christianis quado, & quomodo liceat	47.1.5	Iulianus Pompeij Magni familiaris	44.2.23
Iudicio sum quisque conseruetur	47.1.2	S. Iuliani basilica, in Aruernae vrbe	33.16.6
Iudicia ab equitibus ad senatum, & rursus a senatu ad equites, & quando diuisa	47.2.3	Iuliani Caesaris in Christianos dolosa edicta	47.1.0
Iudicia ambigua, in quibus iudices non habuerunt quid dicerent	36.24.27. & 28	Iuliani imperatoris magica praestigia crudelissima	34.7.1
Iudicia a praecipis non inchoanda	4.29.4	Iuliano Caesari Eutherius spado erat cubicularius	7.2.20
Iudicia bona, firmamentum regnorum	47.20.14. & 15	Iulius Bassus proconsul	31.6.18
Iudicia cepta transeunt in haeredes	4.31.7	Iulius Caesar adoptauit Octauium ex Actia nepotem	10.6.17
Iudicia criminalia prius fuerunt, quam ciuilia	32.24.2	Iulius Caesar auctor beneficij cessionis bonorum	22.14.1
Iudicia cur introducta. 4.27.2. & libro	31.6.18	Iulius Caesar calumniatorem vt punierit	32.20.14
Iudicia ea dicuntur quae ad ordinationem sententiae pertinent, quare	47.2.5	Iulius Caesar cum Bibulo consul	47.15.3
Iudicia Deivera, de occultis, & alia quam humana.	47.4.2. ea publica, & priuata	Iulius Caesar cur plures vxores ducere voluerit aliquando lege facta permittere	6.2.21
Iudicia distincta per tribunaia apud Athenienses.	47.5.2	Iulius Caesar dictator, quid de pignoribus statuerit	21.18.9
Iudicia ordinaria & extraordinaria alio modo secundum rationem agendi nominata, quae & qualia	47.6.5	Iulius Caesar Imperatoris nomen retinuit	18.2.19
Iudicia habent personas principales, & accessorias	47.8.1	Iulius Caesar legem, qua plus pecuniae quam sexaginta stertera possidere non liceret, renouauit	22.2.13
Iudicia facta per sortes in lege diuina	34.5.8	Iulius Caesar notam turpissimam ex familiaritate Nicomedis contraxit	9.2.8
Iudicia in portis ciuitatum fiebant	28.4.5	Iulius Caesar imperium sibi vsurpat	18.1.15
Iudicia medentur licium controuersijs	37.1.14	Iulius Caesar peregrinorum rerum portoria instituit	3.9.3
Iudicia inducta ad emendam vitam hominum.	eod.15	Iulius Caesar perpetuus dictator	47.17.12
Iudicia, potissimum capitalia, praecipitanda non sunt. 19. 18. 9		Iulius Caesar per se iudicauit	47.20.15
Iudicia praecedere quare debeant torturam. 48. 12. 6. 7. & quae sufficiunt ad torturam	eod.8	Iulius Caesar quam legem pro paribus quibus ius trium liberorum esset, in senatum detulerit	9.6.38
Iudicia quando purgentur per torturam	48.12.26	Iulius Caesar Q. Pedium ex quadrate haerede instituit	15.22.6
Iudicia reddentes an dicantur contemptibiles	47.1.8	Iulius Caesar vicit Pompeium in Hispania	2.17.12
Iudiciorum ab aliquibus confictae reprobationes, & solutiones quaestio	49.1.3. & seq.	Iulius Caesar forte seditiosos punit	34.5.12
Iudiciorum ciuilium & criminalium differentiae. 32.24.1. seq.	49.3.29	Iulius Celsus Iurif. tempore Adriani	5.8.25
Iudiciorum periculum maximum	49.3.29	Iulius Densus a seruis accusatus	32.17.2
Iudiciorum species sunt plures. 47.4.1. & seq. vt diuinum, & humanum. eod. humanum publicum, & priuatum. eod. 7.		Iulius Lateranus iussu Neronis interfectus	17.9.10
Iudiciorum 3. diuisio, in ecclesiastica, & secularia, & quae. 47.4.11		Iulius. Octauius Caesar quare dicitur, vnde Iulij leges	36.6.5
Iudiciorum 4. diuisio, ex causis quae in iudicium deducuntur	47.5.1. Et 4. iudicij diuisio in ciuile, & criminale	Iulius 1. Sum. Pontif.	15.42.18
Iudiciorum 5. diuisio, in iudicia vniuersalia, generalia & singularia, & quae sint illa	eod.5. & seq.	Iulius Paulus Iurif. consultus	18.11.5
Iudiciorum 6. diuisio, in ordinarij & extraordinarij.	47.6.1	Iulius Sabinus Lingonibus imperat 13. 23. 13. & se imperatorem nominat. Eius mors	eod.
Iudiciorum materia, causa, seu negotia	47.7.1	Iulius Scipio praemia proponit multos liberos habentibus	9.6.38
		Iulij Caesaris in honorem quid senatus constituerit	17.9.26
		in Iulij mense beneficia vacantia quibus debeantur	17.6.44
		Iulij Pauli receptarum sententiarum liber, nu genuinus Pauli	42.2.2

Syntagmatis iuris vniuersi

Iulio Cæsari vi contigit Romanorum imperium	6.7.6
à Iulio Cæsare in toto imperio centesima vltima renouata.	
22.3.49	
sub Iulio 2. septima Laterani synodus habita	17.6.17
Iunia lex de tutoribus dandis, qualis	12.13.14
Iunia lex Norbana sublata	14.7.8
Iunia lex repetundarum	36.28.1
Iunia lex tutorem quem fieri prohiberet	12.4.11
Iuniani liberti	14.7.8
cum Iunioribus versari prohibiti ab Ephoris Gnosio.	36.9.3
Iunius Brutus præfectus Sacrorum	47.15.9
Iunius Brutus primus Romanorum Consul, & libertatis af-	
fertor	14.5.6
Iunij mensē beneficia vacantia quibus debeatur.	17.6.44
Iuno Veiorum conferuatrix	17.5.15
Iunonis Lucinæ ædes derectæ à Q. Fulvio Flacco	33.15.9
Iunonis Samiæ in æde depositum factum	23.3.18
Iunonis simulachrum Lanuij lachrymans	2.12.5
Iunoni multa magistratus sacra	45.13.2
Iupiter magica arte in medium productus	34.10.5
Iupiter orcius	50.10.12. & seq.
Iupiter qualis dictus ab Homero	18.1.14
Iuramentum appositum actui, habet vim derogatoriæ clau-	
sulæ	44.1.12
Iuramentum aduocatorum	49.6.12
Iuramentum de calumnia quid. 48.7.1. duplex actoris rei eo.	
2. pro quibus præfertur. eod. 3. à quibus eod. 4. formula iur-	
andi. eod. 8. omitti, & remitti potest, & quando exigitur.	
eod. 10. Finis. eod. 11. rationes	eod. 12
Iuramentum malitiæ, & veritatis	48.7.2.
Iuramentum de contractu seruando, num impediat. 1. 2. C. de	
rescind. vend. rescissionem	25.24.21
Iuramentum deferens ei quem scit peieraturum, suam & il-	
lius occidere videtur animam	36.23.3.
Iuramentum de non repetendis vlturis non valet	22.3.25
Iuramentum firmat donationem inter patrem, & filium fa.	
28.11.4. Num autem firmet inter coniuges	eod. 5
Iuramentum firmum per sceptrum	6.14.17
Iuramentum in litem, pro annotis rebus per coiuges. 37.11.9	
Iuramentum delatum fieri referri non potest	eod.
Iuramentum in litem pro bonæ fidei actionibus	27.3.7
Iuramentum in quibus recipiatur	30.2.8
Iuramentum iudicium	36.28.4
Iuramentum in sponsalibus interuentum vt intelligatur ad-	
iectum	8.2.5
Iuramentum matris partui quado nec profit nec obstit. 10.3.25	
Iuramentum militare fiebat duci pollicibus eleuatis, gladijs	
strictis, ceruicibus admotis. 19.4.2. & Iuramenti militis	
formula	eod.
Iuramentum negotii appositum, continet vt valeat meliori	
iure quo valeret possit actus	43.1.15
Iuramentum non extenditur ad incognita. 41.13.1. nisi igno-	
rancia sit iuris	eod. 2
Iuramentum metu extortum an sit obligatorium, & de resti-	
tutione contra illud	41.14.5
Iuramentum promissorium, seruandum quare	41.15.1
Iuramentum purgatorium in quibus exonerat iurantem.	
48.15.18	
Iuramentum purgatorium lectorum oliuarum	eod. 20
Iuramenti purgatorii necessitas, & rationes. 48.15.22. Iure	
diuino receptum	eod. 23
Iuramentum quando, & quatenus transeat in hæredem iur-	
antis, & recipientis iuramentum	46.5.13
Iuramentum sacrum Episcoporum	15.22.49
Iuramentum supplementi probationis non deferitur cum	
vno teste vacillante	48.13.6
Iuramentum testis triplex cum exanimatur ad futuram rei	
memoriam	48.13.41
Iuramentum, perfidie signum	50.3.2
Iuramentum quid. 50.4.1. diuisio. eod. 2. temerarium quid, &	
prohibitum	eod. 3
Iuramentum promissorium, & eius vis	50.4.4. & 5
Iuramentum promissorium habet obligationem. eod. 7. Et	
huic contrarius actus factus an valeat	eod. 9
Iuramentum quos contractus firmat	50.5.1
Iuramentum accipit naturam contractus cui accedit. 50.5.2	

Iuramentum contra bonos mores ciuiles tantum valet in	
contractibus. 50.5.4. non contra naturales	eod.
Iuramentum non firmet quod est contra publicam vilita-	
tem principaliter. 50.5.5. Secus si sit per consequentiam,	
& non principaliter	eod. 6
Iuramentum non porrigit vltra consensum, vel ad incognita	
50.5.10	
Iuramentum non firmat contractum de re prohibita venire	
in contractum	50.5.11
Iuramentum confirmatorium actus quando transit in hære-	
des	50.5.13
Iuramentum dolo extortum non valet. 50.5.14. quid si metu	
eod. 15	
Iuramentum deferitur à lege, & homine, & à iudice. 50.6.3	
Iuramentum conuentionale acceptatum, referri non potest.	
50.6.3. vis eius	eod. & 4
Iuramentum delatum à parte parti in iudicio decisorum.	
eod. 4	
Iuramentum delatum à parte, non cogatur pars acceptare	
vel referre	eod. 5
Iuramentum remitti potest, & quando Christianus peiera-	
turo remittere debet. 50.6.6. Eius formulam quis concipit,	
& moderatur	eod. 8
Iuramentum necessarium, & quomodo deferatur. eod. 9. pro	
quibus non est deferendum in supplementum probationis	
nis	50.6.10
Iuramentum maximum remedium ad expediendas lites,	
antiquorum potissimum. 50.6.11. hodie vitadum cur. eod.	
Iuramentum supplementi probationis antequam deferatur,	
sex concurrere debent	50.6.12
Iuramentum in litem seu affectionis, quid eod. 13. pro quibus	
rebus iuret in litem. eod. 14. 18. quis iuret. eod. 15. quæ	
concurrant in eo pro fama. eod. 16. quid in eo iurare in	
infinitum. eod. 17. contra quos. 19. finis & ratio eius iura-	
menti	eod. 10
Iuramentum in litem non præstatur ab impubere vel pu-	
pillo	57.7
Iuramentum non præstant virgines vel vxores, ex voto. 50.7.9	
Iuramentum non admittendum eorum, qui vtilitate inde	
aliquam sibi vel alijs parant	50.7.10
Iuramentum aliud solenne, aliud non solenne, & quid	
vtutrumque	50.8.1. & seq.
Iuramentum non solenne quid	eod. 3
Iuramentum solenne Romanorum	50.8.5
Iuramentum sanguine humano bibito, & carnibus humanis	
comestis sancitum.	50.8.6
Iuramentum purgatorium Agamemnonis de iniuiolata Hip-	
podamia. eod. 7. eiusdem de intacta Briseide	eod. 10
Iuramentum Olympici iuendi certaminis.	50.8.12
Iuramentum magnum apud antiquos Græcos	eod. 14
Iuramentum Archontum Atheniensium qualiter conce-	
ptum	50.8.15
Iuramentum solenne, per applicationem ad altare	eod. 16
Iuramentum maximū Scytharum in Corio sedentes. 50.8.18	
Iuramentum Caligulæ, Alphonfi, Aegyptiorum, Nabuchodo-	
nosoris, Iosephi, & aliorum, quale	50.8.27. 28. & 29
Iuramentum maximi ponderis inter homines. 50.9.1. seruand-	
um, nisi officiat salutem, vel proximo, & alijs exceptis. eo. 2	
Eius autoritas, rei iudicatæ, & transactionis	eod. 3.
Iuramentum litis contestatæ vim habet. 50.9.4. & alios ha-	
bet effectus de quibus	ibid.
Iuramentum cur maximas vires habeat. eo. 5. & seq. Eo fan-	
ctius & firmitus nihil est	eod. 6
Iuramentum nullum ipso iure, in quibus non eget absolu-	
tione	50.12.4
Iuramentum in malis non obligat	50.11.6
Iuramentum nullum iudex laicus quomodo declarare pos-	
sit	50.12.11
Iuramentum quando non transit in hæredes	50.12.14
Iuramenti in omnibus rebus necessitas	50.3.1
Iuramenti tres comites	50.3.7
Iuramenti aſſertorij exempla	50.4.6
Iuramenti iudicialis plures species	50.6.1
Iuramenti formulam quis concipit & moderatur	50.6.8
Iuramenti concepti antiquorum varæ formulæ, & exempla,	
secundum mores diuersarum regionum	50.8.4. & seq.

Iuramen

Rerum & verborum Index.

Iuramenti solennis Diomedis, & Vlysis formula	eod. 8
Iuramenti formula quorundam	50.8.9
Iuramentum Leuitæ, disceptis membris vxoris adulteratæ,	
ad vindicandum crimen	50.8.18
Iuramenti promissorij periurij quæ poenâ admittit	50.10.3
Iuramenti contempti mala plura	50.10.7
Iuramenti absolutio petenda non est, vbi habet locum in-	
terpretatio	59.12.1
Iuramenti absolutio sine dispensatio quid	50.12.2
Iuramenti dispensatio olim fiebat ab imperatore & præto-	
re, quare. 50.12. Nunc tantum ab Episcopis	eod. 9
Iuramenti transgressio, & obseruatio, & dispensatio quando	
ad iudicem laicum pertinere possit	50.12.10. & 11
Iuramenti remissio quid sit, quando, & à quo fieri possit.	
50.12.15	
in Iuramento censetur excepta superioris autoritate. 50.4.	
8. quis dispensaret	eod.
Iuramenti tres comites	28.11.5
Iuramenti renunciationis à filia factæ, an dari possit absolu-	
tio	41.15.2. & seq.
Iuramentum quando obliget hæredes iurantis	41.6.2
Iuramento primo standum	25.5.7
Iuramento nū possit renūciari insinuationi faciendæ. 28.13.18	
à Iuramento adulteræ factio cur licitum sit. 9.15.26. & iura-	
menti eius gratia facta à Tiberio	eod.
Iuramento contra prohibitionem legis contractus factus	
quando non firmetur	9.22.15
Iuramento pacta vestiuntur	21.6.18
Iuramento sponsalia firmata	8.6.4
Iuramento cōcepta & repetita pugnantiū in duello. 48.16.18	
Iuramenta quæ irrita	22.15.6
iuramenta solennia Iudæorum. 50. 8. 19. nostra Christiano-	
rum	eod. 20
Iuramentorum non solennium formulæ, & per quæ soliti	
sunt populi quidam & homines iurare	50.8.21. & seq.
Iurans per capillos aut caput Dei, aut alio modo, quomodo	
puniatur	23.12.6
Iurandum non est sponte, sed necessarid. 60.3.2. exempla se-	
quentibus	numer.
Iurare de quibus soleat	50.7.1
Iurare qui cogantur, vel non	eod. 2. & seq.
Iurare solenniter quibus diebus non liceat	50.7.20
Iurare Christianis per quæ vitium sit	50.8.30
Iurare aliquando expedit, & necessarium	50.3.6
Iurare ne nubat cogens patronus liberum, suo iure in eum	
priuatur	14.9.5
Iurari aut referri iuramentum delatum, quando, & quomo-	
do debeat	50.6.7
Iurat quilibet pro suo facto, nō pro alieno regulariter. 50.7.6	
Iurati Burdigalæ qui	47.15.4
Iuratio falsa an periurium sit	50.10.2
Iuratoria purgatio criminum recepta	48.15.11
Iuratur per quos, per cineres maiorum, per mitram, per	
anferem &c. 90.25. per quaternarium numerum Pytha-	
gorici. eod. 25. per elementa	eod. 7
Iuratur in litem contra tutorem, non contra eius hæredem.	
13.10.20.	
Iuratur in litem pro commodato	23.1.12
Iuratur in litem pro locatione quando	27.1.20
Iuridicus Alexandria	47.32.24. & cap. 33.5
iuridicus ne quis esset loco suæ natiuitatis, statutum. 47.33.9	
Iuridici conuentus in Gallia olim non statui, vt nunc. 47.33.14	
Iuridici Domini in Gallia per se ius dicebant	47.36.10
Iuriscōsulti quibus æquales facti à Gratiano Cæsare. 6.8.25	
Iuriscōsulti verè philosophi	18.11.1
Iuriscōsulti qui fuerunt familiares Alexandro imperatori.	
18.11.5	
Iuriscōsultorum antiquorum responsa pro lege, & quando.	
18.11.2. & 3	
Iuriscōsultorum opera in omnibus vsus Alexander Seue-	
rus	18.11.5
Iuriscōsultorum antiquorum autoritas	47.47.7.9
Iuriscōsultorum & Physicorum differentia, de corporibus.	
1.1.5	
Iurisdicctio à quibus dari possit	32.10.6
Iurisdicctio quid referat. 47.13.6. quid sit	eod. 7
Iurisdicctio magisteria in milites quatenus extēdatur 10. 17.2	
Iurisdicctio nihil communicat ad libertatem rei 6.1.8. Et	
ideo non minus res alodialis dicitur, quod alterius iurif-	
dicctiois sit	eod.
Iurisdicctio non est inter patrimonialia vendibilia 36.29.18	
Iurisdicctio ordinaria & delegata quæ	47.6.1. & 2
Iurisdicctio plenissima quid. 47. 11. 7. Iurisdicctio quid eod. 8	
diuisio, in plenissimam, plenam, & semiplenam eod. 9.	
alia diuisio in imperium & iurisdicctionem eod. 10. Alia in	
altam, mediam, & bassam	eod.
Iurisdicctio competit consuetudine, lege, priuilegio, pacto,	
prescriptione	47.21.20. & seq.
Iurisdicctio ecclesiastica à laicis vsurpari vel præscribi non	
potest	47.21.25
Iurisdicctio non præscribitur à priuato eod. 27. ei præferi-	
bendæ quod temporis spatium exigitur	47.21.27. & 30
Iurisdicctio quando, & quomodo prorogari possit à litigan-	
tibus	48.22.20
Iurisdicctio transit in Gallia in hæredes	47.9.26
Iurisdicctiois Conestabuli, & Tribunorum militum in Gallia	
leges	19.19.11
Iurisdicctiois contentio in possessorio quomodo interim	
terminanda	47.20.29
Iurisdicctiois metienda potestas etiam ex qualitate detem-	
minata, & quantitate summarum attributa	eod. 31
Iurisdicctiois quæ sunt, cuiuslibet ab episcopo delegari posse,	
non quæ ordinis	13.12.44
Iurisdicctiois suæ non nisi pupillis tutores per magistratus	
dari possunt	12.13.19
Iurisdicctiois suæ terminos iudex excedere nō potest 49.1.10	
Iurisdicctiones an recte vendantur	25.11.7
Iurisdicctiones bassæ seu inferiores, quæ dicantur	47.21.16
Iurisdicctiones altæ, mediæ, & inferiores quæ sint, certantur, &	
resolutio	47.21.19. & seq.
Iurisdicctiones, ecclesiastica & temporalis, distinctæ, se mu-	
tuo tamen iuuant	47.4.11
Iurisdicctiones patrimoniales in Gallia	32.19.4
Iurisdicctiones vtuntur iure accrescendi	46.11.8
Iurisdicctio terminum publici sunt, nec monendi 28. 13. 18	
Iurisdicctio Dominorum & colonorum clientela, alia	
ab illa clientela Romanorum	14.10.12
Ius ad rē, & non in re, qui canonici habere dicantur 15. 23. 15	
Ius ciuile, & naturale esse, & quomodo	11.1.9
Ius duplex, publicum & priuatum, & quid vtutrumque quid-	
que contineat	11.2.5. & 6
Ius facultatis quando prescriptibile	40.2.20
Ius omne versatur in acquirendo, minuendo, conseruando	
20.1.2	
Ius patronatus ecclesiasticum quid 17. 4. 1. quare exigit insti-	
tutionem episcopi eod. 2. vide Patronatus infra	
Ius quaesitum non potest auferri etiam ab eo, qui alteri ac-	
quisiuit	41.7.14
Ius temporibus messum in quibus causis dicatur	2.16.8
Iuris accrescendi præludia 46. 9. 1. vide Accrescendi ius.	
Iuris ciuilis & canonici, in cognationis gradibus differentia	
9. 9. 25	
Iuris ignorantia quid, eius diuisio, & quando excuset vel	
non	30.10.3
Iuris ignorantia non excusat in bonorum possessione pe-	
tenda	43.2.11
Iuris ignorantia nō excusat, vbi est copia iuriscōsulti 18. 11. 4	
Iuris nomen in antiquis finitionibus possessiois expuerans	
1. 13. 6. Et plus iuris inesse possessioni id est, animi, vel in-	
corporei	eod. 18
Iure scripto iudicari debent homines linguæ Occitanæ	
47.27.10	
de Iure suo fidem non faciens dominus, hominum qui ei	
debet, præstare non tenentur	6.15.14
Iura esse incorporalia	1.10.4
Iura seruitutum quomodo indiuidua	5.3.15
Insurandum præcipuum ad obstrigendum vinculū	50.4.4
Insurandum voluntarium quid	50.6.2
ex Iure iurando delato solutum non repetitur, vt indebitum	
22.17.2	
Iuriscōsultis respondendi quando abrogata autoritas	
47.7.10	

Syntagmatis iuris vniuersi

<i>Iustices patibulaires à quatre piller sans f. ff.</i> , Barones habent	6.10.3	Lacedæmoniorum duo Reges, & ex prolapia Herculis.	18.2.16
Iustinus ex fuario imperator	6.4.6	Lacedæmoniarum mulierum quæ admonitio ad filios de Clypeo	19.5.3
Iustinus imperator electus, fidem suam subiicit Hormisdæ Summo Pontif.	6.7.6	Lacedæmoniorum qualis cura circa inspectiones vestitus.	9.9.14.
Iustina aduersus fascino amoris quid egit	34.12.1	Lacedæmoniorum regibus imperium liberum in vitam hominum, in bello tantum	47.14.9
Iustinam vxorem Valentinianus superinduxit vxori Seueræ: ob id legem de duabus vxoribus ducendis tulit.	9.2.2.9	Lacedæmonijs turpe, hæreditaria maiorum vendere.	26.25.1.
Iustinianus consilium capiebat ab vxore. 47.11.2. repræhensus vt mulierofus	eod.	apud Lacedæmonios iudicium serotini & inhonesti matrimonij	9.9.34
Iustinianus se feruum appellauit	14.1.25	apud Lacedæmonios veterinis nõ interdita connubia.	9.11.11
Iustinianus lupanaria Bizantij sustulit, & ibi meretriciõ poenitentium monasterium instituit	10.2.33	in Lacedæmonios ob prædæ partem denegatam qui populi concitati	20.4.6
Iustinianus vicesimam hæreditatis sustulit	46.5.7	Laconicus sermo in reis requirebatur Athenis	32.24.8
Iustinianus comes rector prouinciæ	47.3.2.8	Lactandos filios non lactare matres expositio est	11.10.4
Iustus cum iniusto punitur	31.4.4	Lacus quid	4.15.8
Iusta hæreditas, quare ab intestato dicitur in societate.	42.1.19	Ladices Amasis vxor veneficium quod inter illos erat, oratione soluit	9.12.9
Iusta præda quæ non iusta vxor concubina dicta	20.4.10	Lælius Genutius Trib. pleb.	22.3.18
Iusta nuptiæ quæ. 9.7.1. & illæ exigunt ætatem legitimam coniugum	10.1.8	Lælius Manlius ædem Concordiæ Romæ voluit	15.2.3
Iustitia qua forma pingatur	eod.2	Lælius Scipio damnatus à M. Minutio Augurino	31.5.4
Iustitia æqualitas non potuit distribui meliùs, quàm per iudicia	10.3.4	Lælius Valerius abusus aquarum coërcet	1.4.2
Iustitiæ & iudicij coniunctio	47.1.16	Læso pretij supra dimidiam iusti pretij in rescissione. l. 2. C. de rescind. vend. quomodo imputanda in læsione emptoris & venditoris.	15.24.13. & pro quibus non detur hæc læsionis rescissio.
Iustitiæ literæ ad futura beneficia	16.8.36	Lætitiã publicam inductæ feræ	2.16.12
Iustitiæ proximus & vltimus finis	47.1.1	Lætus dux exercitus Seueriani Cæsaris, capite damnatus.	19.10.18
Iustitiæ signaturæ & auditorium Romæ huius postulandæ causa	15.42.17	Lætus dux exercitus Seueriani quare damnatus	35.5.34
Iustitiam cum Dominus denegat vassallo, quæ remedia ei competant	6.22.7	Læx maiestatis crimen quid	33.3.1
Iustitiarum magnus	47.35.5	La gresse inter præbendatos, quid	15.23.3
Iustitium	47.2.2.	Laicus contra laicum quando testimonium dicat.	48.13.2.9
Iustitium quid	2.16.19	Laicus coram iudice Ecclesiastico, nec contra clericum coram laico conueniendus est, nisi reconuentione quis vtatur	49.1.15
Iustitium quando rumpatur, & iudicatur in Senatu	47.27.3	Laici filij, qui Ecclesiasticæ personæ sunt, in feudo non succedunt	6.13.3
Iuuenem dixisse principem, habitum crimen maiestatis.	35.7.2	Laici filij, non possunt esse in iudicio sine auctoritate patris, exceptis causis spiritalibus	1.8.2.4
in Iuene vxore alia vtilitas quàm matrimonij sibi accidit.	9.25.17	Laici qui, & vnde dicti	16.1.2
Iuuenes nisi tantum vna veste vno anno vti voluit Lycurgus.	9.19.15	Laicis Ecclesiasticæ decimæ præstari non debent quando autem in feudum temere possint	eod. nu. 8
Iuuenem gubernantium damna & mala	47.9.17	Lambertus Marchio Thufciæ: Bertæ verè filius vt ei suppositus cur à fratre diceretur	9.6.28
Iuuenem prudentia aliquando senem vincit peritiam.	17.6	Lamech bigamia improbata, & fornicationes inhibita	32.2.17
Iuuenem raris contingentiis non sequenda	eod.	Lamechum occidi Deus noluit	32.2.17
Iuuenem Dominum in bello an teneatur vassallus	6.19.9	in Lamecho bigamia seuerius vindicata, quàm parricidium Caini	9.2.11
Iuuenalis dies	2.5.10	Lamia dæmon in forma mulieris iuuenem decepit, ab Apollonio qualis esset, coacta fateri	16.5.16
Iuuentutis princeps quis	18.2.20	Lamiæ Sidoniæ filia prima Sibylla	18.6.7
Iynx, facinum amoris vt fieret	34.12.3	Lamiarum veneficia pessima, operaque infanda. 34.20.1. eorum Synodus vel congregatio nocturna. eod. nu. 2. Lamiarum transformatio	eod. 4
		Lamiæ num verè deferantur à Dæmonibus	34.20.7.8.9
		Lamia Menippi Dæmon, mulieris forma	34.20
		Lamia fortiaræ quare dicta, & qualis lamia	34.20.33
		I agenophora, festum in Alexandria	4.16.10
		Lana cur coronati Gortinæ adulteri	36.6.23
		Lana vnde vestes conficiat vxor, rectè vxori à marito donatur	28.10.18
		Lance & licio quomodo quærebatur furtum	37.1.18
		Landgrauij vox vnde	6.8.3
		Landgrauij Franciscus qui	6.9.2
		Langobardi alentendam vxorem ab hæredibus prioris mariti, per secundum maritum pretio statuerunt.	9.26.27
		Langobardorum iure filia quæ sine patris, vel fratrum vel proximorum consensu nubit, successione priuatur	9.3.23
		Langobardorum mos in adoptione filiorum	16.1.26
		inter Langobardos adorandi ritus	10.6.28
		Laniones, & eorum instrumenta	18.26.9
			1.21.10

Rerum & verborum Index.

Laniones clerici vel caupones exempti à priuilegio aliorum	16.1.34	Latrones vias obfidentes cur acrius puniantur eod. 10. poena illorum in Gallia	eod. nu. 11
Lanista gladiatorum familiam instruebat	39.5.32	Latrones qua poena puniantur 36. 15. 11. 12. & 13. ab omnibus occidi & apprehendi possunt	eod. 13
Lannechild, donatio est remuneratoria Longobardis.	44.5.5	Latrones qua poena puniendi	37.2.3
Lannechild, quæ donatio apud Longobardos	28.13.13	Latrones qui milites & quare dicti	19.1.5
Laodices vxoris Antiochi calliditas	36.6.17	Latrones spoliantes viatores quomodo puniantur	36.25.2.4
Lapidatio, in poenam luxuriosorum	39.12.5	Latronibus perfligium dantes quomodo puniendi	37.15.3
Lapidatio Metymnæ	35.5.23	Latronem recipiens scienter, vt puniatur	37.15.4
Lapidatio quibus lege diuina imposta, 31. 18. 1. & qui lapidati	eod.	Latrunculator qui	47.36.2
Lapidationis poena	36.30.16	Latrunculatori nullum proprium territorium	47.21.33
Lapilli iactus requiritur in nunciacione noui operis ad feruitutes impediendas	4.8.2	Latruncutores de quibus non cognoscant 19. 18. 7. eorum potestas eod. 6. Summarie & de plano iudicant eod. 10. illos <i>prendre en partie</i> quando quis possit	19.18.7
Lapilli iactu quomodo nunciatio fiat	4.2.9.3	Latrunculatorum in quos est iurisdicção	32.8.5
Lapis & miliarium pro eodem	3.13.7	Latus Claus cuius esset	9.19.7.3
ad Lapidem qui iurabant	50.8.17	Latus clausu infigne senatorum quid	47.25.17
Lapidem tenentes vt iurarent	50.8.5	Lauantis se vestimenta furatus, qua poena puniatur	37.12.4
Lapides in statuas principis iactasse, quàm poenam habeat.	35.7.5	Lauare se in flumine publicè, reprehensibile, & turpe visum	37.13.4
Lapides non veniunt appellacione armorum prohibitorum.	36.26.3	Laudans impium factum punitur vt corruptor	39.9.15
Lapides quomodo renasci dicantur	1.9.3	Laudes & <i>Leuades</i> , quid in Gotia	6.1.6
Lapides terminales sacriati Ioui	39.13.6	Laudes immodicas suspectas habent probi	39.6.16
ex Lapidum iactu per Pyrrham Deucalionis vxorem, homines procreati	16.1.2	Laudando impentius, res facinantur & læduntur	26.11.14
Lapidatus ab exercitu Posthumius, & Camillus	35.6.6	Laudimium quid	25.11.6
Laris familiaris filius existimatus Seruius Tullius	8.1.20	Laudimium non debetur ex re vendita à vassallo Domini consensu	36.16.5
Larem auem dicebant familiarem	35.20.31	Laudimium quale exigendum	25.11.6
Lares cur colerent antiqui	33.23.8	Laudimia debita tantum ex vera venditione	25.16.4
Larginus Proculus prædixit cum vitæ suæ discrimine diem mortis Domitiani	18.6.12	Laudimia ex quibus non debentur	eod. 5
Largitiones facere pro consequendis magistratibus prohibitum	28.12.2	Laudimia num debeantur ex redhibitione gentilitia, vel patritia eod. 6. nu. ex donatione eod. 7. permutatione eod. 8. re feudali eod. 9. precariis constitutione 10. transactione.	eod. 11
Largitiones pro suffragijs magistratuum, prohibita legibus.	36.29.3.7.9	Laudimia ex rebus in dotem datis quando non debeantur	9.24.11
Largitionum comites vnde dicti. 6. 8. 2. qui, & eorum officium	eod. 22	Laudimia quando debeantur ex transactione	26.8.2
Larua quid	34.20.31	Laudimiorum iure quantum præstetur	25.16.1. & 2
Larus ferre, vitium frequens Gallis, & quare	39.11.1	in Laudimii <i>Quintæ & requintæ</i> quid	eod. 3
à Laruis domus agitata an renunciari possit à conductore sine mercede	27.1.2.6	Laurentij schisma contra Symmachum	13.3.15
Lasciua commissa peccata vt lenius puniantur	20.3.5	Laurus contra maleficia	34.22.17
La solde	6.6.4	Lauros arbores succedens qua poena afficiatur	3.20.1
Lastrapade, quæ poena	31.37.6	Lausa	41.3.3
Laterales personæ quæ	9.9.17	Lazari & diuitis parabola quid denotet	31.4.4
Larerenense Concilium Innocentij 2. tempore factum, coactis 1000. Patribus	2.25.7	Leander Erò visendi gratia enatans, submergitur	1.4.3
Latheranense Concilium quando habitum	22.3.11.	Learchus	41.4.4
Latheranenses synodi 7. & vnde ita dicta. 17. 9. 9. quo tempore habitæ.	eod. 11	Lecanomantia, diuinationis species	35.3.5
Lateranorum familia Romæ	17.9.10	Lectio Euangelij lectoribus simplicibus permissa non est	16.4.10
Lateranum palatium Romæ	17.9.10	Lectioes ex sacra scriptura Hebræis	16.4.3
Latini liberti qui	42.8.24	Lector dictus Pappa	16.4.1
Latini libertini qui	14.8.8	Lector cantor, psalter idem	eod. 2
Latini nomine, Christiani Hierosolymis quando	15.33.1	Lector in orationibus magnæ authoritatis ethnicorum	eod. 4
Latinorum Reges, Murani dicti	18.2.11	Lector à quo ordinatur, & qua formula	16.4.9. eius officium eod. 7
Latinæ feræ quæ	47.35.1	Lectoriatus 2. gradus gradus ordinum	16.4.2
Latinarum feriarum diebus non licebat accusare.	32.19.6	Lectoriatus in ecclesia primitiua	eod. 5
Latitans semel citandus	48.3.10	Lectoriatus ordo dari potest viris, & mulieribus	eod. 6
Latitudo actus, viæ, & itineris quanta esse debeat	4.14.6	Legalis coniunctio quæ	46.11.17
Latomis quid	31.33.1. & 13	Legalis coniunctionis exempla	46.10.4
Latona dictum de equis ad pueros Lycios	1.4.1	Legalis transmissionis species	46.2.18. & seq.
statorum quando, & quomodo vicino parieti adiciantur.	4.7.24	Legales diætæ quæ	4.24.5
Latrinæ edificandi qualis iuxta vicinum formula	4.2.8	Legandi formulæ iuris, remissiuè	4.2.32.25
Latronem comprehensum per diem & noctem vnam quis concludere potest	36.31.11	Legandi potestati modus adhibitus	42.34.2. & 3
Latrocinia, parua regna	18.1.6	Legare quid in genere & in specie	42.12.1
Latrones Ecclesiasticæ personæ quomodo puniantur.	37.2.23.	Legari quæ possint	eod. 10. & seq.
Latrones ex proposito delinquent	30.2.2	Legari possunt quæ sunt in commercio hominum permisso	42.32.16. res alienæ, hæredis factum eod. 7
Latrones expulsi & sustulit ex vijs Theseus	39.5.24	Legare, aut fidei committere quis potest	42.32.7
Latrones itinerum expilantes viatores, habent iudicium publicum	37.9.9	Legare potest, qui potest testamentum condere etiam ab intestato & codicillis	eod. 10
Latrones perniciosi, dicti Haurici, bucellarij, Chosarij.	eod.	Legari quibus omnino non licet, & quibus non nisi ad certam summam	42.13.3. & seq.
		Legari hæredi non potest, nec legatarius & hæres quis dici simul potest	eod. 8

Syntagmatis iuris vniuersi

Legari & ante & post institutionem potest	42.32.58	42.32.55
Legatarius ante implementum conditionis moriens, non transmittit legatum	42.32.45	Legata nō petuntur regulariter, nisi adita hæreditate. 42.33.12
Legatarius non cogit adire hæredem, in eum recta via Dominiū tranfit	42.32.56	Legata ab hærede peti & præfari debent, non propria auctoritate capi. 42.33.13
Legatarius debet capax esse factionis pasciuz testamenti, Legatarius debet capax esse factionis pasciuz testamenti, tempore mortis testatoris	42.33.1	Legata pluribus ex causis deficiunt, nec debentur. 42.33.19. & req.
Legatarij habent ius hypothecæ in bona defuncti.	23.7.2	Legata & fideicommissa quæ debebantur rupto testamento per bonorum possessionem contra tabulas. 43.4.18
Legatarij non habent ius falcidiæ	42.34.26	Legata in testamento alterius adimentis, pœna falsi. 36.3.3
Legatarijs quæ actiones pro petitione legatorum competant	42.33.14.15. & 16	Legata post aditam hæreditatem tantum debentur pia ante. 42.33.19
Legatarijs quando satisficere teneatur hæres, & quando non	42.33.15	Legatorum effectus, ut peti possint. 42.33.10. & quando peti possint eod. quando transmittantur. eod. 11
Legatio alia gratuita, alia cum salario	35.4.14	Legatorum præstandorum rationes. 42.32.31
Legationes liberæ sine priuilegio legationis reipub. causa 35.4.7. à quibus impetrabantur eod. nu. 8. Sublatæ & restitutæ, & limitatæ	eod. 9	in Legatis duplex fauor versatur. 28.2.20
Legationes plures quis simul obire potest, & earum salariū accipere	35.4.13	de Legatis. 1.2.3. tituli quid contineant in Summa. 42.32.14
Legationibus decernendis quæ debent considerari	35.4.12	Legatus vnde dicitur. 42.32.1
Legationis municipalis alia species pro cura aliqua	35.4.18	Legatus, à latere summi Pont. in beneficiorū collatione concurrat cum ordinarijs, non alij legati missi, aut nati. 17.7.11
Legatio decernenda primatibus	17.13.30	Legatus Summi pontificis etiam confirmat in prouincia sibi directa 17.13.5
Legationum liberarum, & non liberarum, distinctio	18.19.2	Legatus Cæsaris, præfens, & corrector 47.37.20
Legationes fungentes, tutores vel curatores non dantur	12.4.6	Legatus fecialis in Gallia quis 33.14.4
Legatum quid	26.7.3	Legatus legiones administrabat absente prætore 19.3.20
Legatum quid, & de relictis legato non fit redhibito	26.7.3	Legati Apostolici priuilegia remissiuè 17.7.11
Legatum à quo tempore transeat in legatariū	21.24.12	Legatum ante se præmittere, repetundarum proconfuli crimen 36.8.21
Legatum in quibus conueniat cum donatione causa mortis	41.2.4. & seq. in quibus differat eod. 7	Legato Romanorum occiso, bellum indictum 47.30.7
Legatum præmoriēte testatori legatario, expirat	41.2.6	Legati ciuitatum & municipiorum qui, & à quibus creantur 18.19.1
Legatum triennio solutum, in posterum confirmatur. 40.5.2.4		Legatis ex Cardinalibus plerumque, & quot eorum species. 15.4.17. & cur à latere dicti eod.
Legatum quid 42.32.3. diuisio, & formulæ antiquæ eod. 4		Legati, iniuriabiles & sancti 33.14.4
Legatum per delegationem olim, quale. 41.32.5. per damnationem. eo. 7. per finendi modum. 7. per præceptionem. eod. 8.		Legati necati cum familia, quod pro delegantibus damnosa locuti essent 35.5.28
Legatum fructuum nasciturorum quomodo purum, & conditionale est, & transmissibile. 42.32.17		Legati proconfulis quam iurisdictionem haberent, & qui dicantur 47.2.19
Legatum eius quod testator dicit se habere, & non reperitur, inutile est. eod. 19		Legati summi Pontificis nati missi à latere eod. 21
Legatum non valet eius, quod quis legatario tenebatur restituere. 42.32.21		Legati Principis à legatis proconfulis differentes 22
Legatum factum eiusdem summæ, qua quis legatario tenebatur, cõpensandi causa debitum fieri quando videatur. eo. 23		Legati proconfulis qui, & quot 47.32.10. & 19
Legatum inutile pluribus modis est. 42.32.24. vtile quod. eo. Legatum morte legantis vim capit. 41.32.27		Legati, vel Oratores non retinentur ob repressalias. 38.3.16
Legatum propria auctoritate nec sibi, nec alij nemo vtiliter scribit. eod. 8.		Legatorum ætas apud Chalcidenses 47.9.21
Legatum à coacta voluntate testatoris factum non debetur. 42.32.34		Legatorum Romanorum constantia in contemnendis iniurijs 32.15.4
Legatum purum quod. eod. 36		Legatos publicos aut eorū comites iniuria afficiētis pœna. 38.3.5
Legatum præfens quid. eod.		Legatos reipub. vel principis violasse maiestatis crimen: & legis Iuliz de vi publica 35.14.1
Legatum, in diem certum vel incertum relinquatur, & de vtriusque natura. 42.32.48. 49. & seq.		Legati etiam hostium iniuriabiles. eod. num. 2. bella ob violatos. eod. 3
Legatum pluribus coniunctim & disiunctim fit. 42.32.59		Legatus non debet minori maiestate vti, quam is qui eum mittit 35.4.4. & 10
Legatum alicuius rei, num sit metiendum à tempore testamenti, an à tempore mortis testatoris, ut adiuncta postea legatæ rei censentur legata. 42.33.9		Legatum violentis iuris Pontificij & ciuilibus pœna 35.4.5
Legatum & postea à viuo testatore legatario à nomine datum non debetur post mortem iure legati. 42.33.20.		Legati quandiu sint iniuriabiles. 35.4.6. vnde dicti. eod. nu. 11
Legati translatio, ademptio est, & quot modis fiat. eod. 21		Legati municipiorum & ciuitatum qui. 35.4.12. ne fiant sine concilio & superiori auctoritate eod.
Legatum ad vnum vsum, an in alium transferri à republica etiam possit. 42.33.24		Legati quot, & quomodo decerni possunt à ciuitate. 35.4.13
Legatum quando peti nequit ex causa personæ testatoris. 42.33.25. ex persona hæredis eod. 27. ex persona legatarij. eod. 28		Legati quæ negotia propria vel aliena præter mandata gerere possunt. 35.4.15. & reipub. legati, propria negotia obliuisci debent eod. nu. 10
Legatum sibi adscribens, eo priuatur. 42.33.30		Legati ad Terentianos de proprijs iniurijs non conquesti, 35.4.16
Legatæ rei fructus à quo tempore debeantur 21.14.12		Legati municipiorum, secundum alibi ordinem quando mittendi 35.4.16
Legatæ ad vnum genus redactæ. 42.32.9		Legatus legationem ne deserat. eo. vicarium quando det. eo.
Legatæ debentur & fideicommissa ex testamento irrito, ratione exhæredationis, vel præteritionis. 42.32.31		Legatus designatus quibus vti possit excusationibus, ne legationem obeat 35.4.17
Legatæ quando sine successione testamentaria ab intestato debentur ex testamento. eod.		Eegio ex quot militibus perficiatur 19.3.20
Legatæ relinquuntur aut puræ, aut sub conditione &c. 42.32.35		Lx Legionis regibus olim parebat Castellæ prouincia & comitatus 6.20.19
Legatæ fideicommissis ex æquata esse, quomodo intelligatur. 42.32.35		Legiones 7. peditum in gallia à quo institutz 19.3.17
		Legiones variæ species 18.3.20
		Legumina furantes quomodo puniantur 37.7.2. & 5
		Legitimus actus, manumissio, & à quibus fiat 14.5.2. & 4
		Legitima aliquando dicta falcidia, & eius cum falcidia differentia 42.34.5
		Legitima

Rerum & verborum Index.

Legitima an grauari possit fideicommissio, à persona filij vel eius hæredis, disputatur nouo intellectu 42.28.10		rum eod. 4
Legitima descendentiū & ascendentiū institutionis tantum iure relinquenda 44.4.8		Legitima tutela tranfit mortuis parentibus tutoribus in filios sola 12.9.7
Legitima fideicommissio grauari quando potest 42.26.6		Legitima tutela cur potius defertur agnatis proximis, quam alijs à lege eod. 9
Legitima filij quando fideicommissio nequit 42.22.28		Legitima à falcidia quid differat in imputatione 44.5.48
Legitima filiorum, est quota bonorum, non quota hæreditatis patris 42.2.9		Legitima quibus debeatur personis, & quo ordine 44.5.50
Legitima ingratitudine amittitur 44.3.19		Legitima non debetur ascendentiū, extantibus descendentiū successioni habilibus eod.
Legitima liberis an iure institutionis relinquenda & an alio titulo relinqui possit 44.2.8		Legitima quando debeatur descendentiū in bonis descendentiū 44.5.55. Legitimæ descendentiū & ascendentiū differentia eod.
Legitima supplementum impedit querelam inofficiosa eod. 9		Legitima debetur honorabili titulo, & quomodo 44.5.57
Legitima minui pacto, & statuto potest 41.11.2		Legitimam in proprietate & usufructu consequi debet filius, etiam, si hæres vniuersalis, deducto alijsque relictis usufructu institutus sit 44.5.58
Legitima filiz dotata habentis regressum, computatur habita ratione patrimonij patris quod erat tempore constitutionis dotis, si excludatur pacto: non autem, si statuto 41.12.3		Legitimæ præstandæ rationes 44.5.56
Legitimæ supplementum petere filia potest non obstante renunciatione, & si læsa, & metu renunciauit 41.17.10		Legitimæ causa data, si sufficiant filio accipienti, ante mortem consumpta, excludunt eum à petitione alterius legitimæ 44.5.34
Legitima non minuitur illis legatis, quibus minuitur falcidia 42.1.4.11		Legitimæ repletionem sibi propria auctoritate non facit filius 44.4.14. an præscribatur quinquennio eod. 17
Legitima non relinquatur necessarij filiis, titulo institutionis, in testamento ad pias causas 42.5.14		ad legitimæ supplementum quando agatur 44.4.14
Legitima non venit in restitutione fideicommissi vulgaris, sed pupillaris 42.28.8		Legitimam capiunt filij sine onere 42.31.14
Legitima num sit iuris naturalis 42.19.2		in Legitimam imputantur percepta omnia à patre vel ab eo qui debet 42.34.19
Legitima quare priuari non possit quibus debetur 44.4.24		in Legitimam quæ imputantur 44.5.41. & seq.
Legitima non consideratur in successione ab intestato 44.5.1		in Legitimam quando imputetur feudum 6.18.9
Legitima quanta sit hodie, & fuerit olim eod.		in Legitimam quæ imputantur conferuntur 46.8.10
Legitima pars quid sit. 44.5.3. quibus nominibus appelletur eod. 4		Legitimatio est de referuatis summo Pontifici 6.7.33
Legitima collateralium non est aucta hodie, vt ascendentiū & descendentiū eod.		Legitimum quid 8.1.11
Legitima decurionum erat dodrans 44.5.5		Legitimi cur dicti agnati 43.5.3
Leg. tributis & semisis quomodo ineunda ratio eod. 6. & 7		Legitimi & naturales quare dicti, & quid legitimum 8.1.11.
in Legitima cõputanda qui faciant partem, quamuis non admittantur ad partem. 44.5.7. & 8. Eius quantitas augeri & minui consuetudine potest, sed num tolli, disputatur eod. 9		Legitimi & naturales illi quoque, qui ex matrimonio diluuto vel clandestino postea approbato 8.1.15
Legitima iuris naturalis non est eod. 10		Legitimi filij tantum non retrahunt vendita iure proximitatis 26.17.11
Legitima non est in locum alimentorum debita eod. 11		Legitimi tantum filij, qui 10.5.5. Eorum diuisio iure ciuili, in adoptatos & arrogatos eod. 2
Legitima intra quot tempus peti & præscribi possit 44.5.12		Legitimatorum filiorum & naturalium quot species & illegitimatorum, quot item naturalium filiorum 10.3.14. & 15
Legitima filij priuatur, confiscatis bonis patris eod. 13		Legitimos si pater dicar filios, tales dicuntur 10.4.3
Legitima donationibus patris immensis nō minuitur 44.5.14		Legitimi coniuncti qui 8.1.1. & Legitima proles eod. 10
Legitima ex quibus rebus capienda sit. 44.5.16. quando non detur in corporibus hæreditarijs, & in quibus. eod. 7. quid si in pecunia constituta filius agnouerit eod. 20		Legitimatio per rescriptum principis 10.4.5
Legitima ex lege domus vel statuto potest assignari in pecunia 44.5.19		Legitimatio per subsequens matrimonium quæ requiritur 45.7.6. Huius faciendæ ratio eod. 5. Eiusque in successione effectus eod. 6
Legitima parentum ascendentiū potest in pecunia relinqui 44.5.22		Legitimatio per rescriptum principis vbi publicari & euulgari debeat, antequam effectum habeat 45.7.10
Legitima minuit donationes primogenito factas 44.5.23		Legitimatio ad succedendum & ad beneficia, à quibus fieri possit eod. 11
Legitima à quo, ab hærede solo, vel à legatarijs petatur 44.5.24. Eius petendæ vel constandæ formulæ, vel cum de supplemento agitur eod. 25. & seq. Eam quando propria auctoritate possit filius accipere, & quando teneatur ab hærede petere 44.5.28		Legitimatio post mortem patris approbata, nō sustinet pupillarem substitutionem 42.22.4
in Legitimæ ratione faciendæ, quæ antea deducendæ sunt eod. 27		Legitimatione contrahitur patria potestas 11.6.1
Legitima nullum onus vel grauamen, vel conditio imponi potest. 44.5.28. excipe casus 12. de quibus 29. & seq.		Legitimatione filij rumpitur anterius testamentum, vt agnatione 44.1.6
Legitima post mortem tantum debentis, debetur. 44.5.33. & quando antè eod. & seq.		Legitimare non possunt duces, vel comites 6.7.33
Legitima quomodo computetur estimatione bonorum, & imputatione 44.5.39		Legitimari potest spurius, ea lege ne succedat patri 31.10.10
Legitima an debetur habita ratione valoris & rerum hæreditatis quæ fuerunt tempore mortis testatoris. 44.5.39.		Legitimantur filij quatuor modis, oblatione curiæ, si pater legitimos diceret, per rescriptum principis, per subsequens matrimonium 10.4.3
Sed quid si post datam dorem vel datum filio cum renunciatione, ante mortem patris sufficiens tempore quo datur pro legitima, num auctis facultatibus tempore mortis inuentis, habeant supplementum eod. 40		Legitimus filius per rescriptum principis, nō propriè legitimus, nec eiusdem iuris ac legitimus & naturalis 42.28.23. & 24
Legitima relinqui potest tantum titulo institutionis, correctis iuribus contrarijs 4.10.8		Legitimus spurius quando ex testamento patris institui potest 42.35.12
Legitima societatis que dicitur 8.7.28		Legitimati filij per subsequens matrimonium retrahere possunt vendita iure proximitatis, non alij 26.17.10
Legitima tutela quando habeat locum. 12.9.1. subsidiaria ea in locum testamentariæ, quæ prior est. eod. 2. eius quatuor species agnatorum, parentum, fiduciaria, patronorum		Legitimati per rescriptum principis non succedunt proximis patri nisi consentiant legitimatiōi 42.28.22
		Legitimati rescripto principis quomodo patri succedant 45.7.7. Non succedunt agnatis patris & quare eod.
		Legitimati quomodo legitimam in bonis patris petere possunt 44.5.51
		Legitimatis substitui pupillariter potest 4.12.2. 4
		Legitimus ex rescripto excludit in successione patris co-

Synragmatis iuris vniuersi

gnatos. 45.7.8, an excludatur à legitimis & naturalibus patris liberis	34.20.27	Leuitarum in locum, Diaconi in ecclesia Dei	16.7.5
Leuith daemon	47.10.17	Leuitis iure proprio à Deo data decimæ	2.22.3
Lemachus probus, & pauper	34.20.31	Leuitis & sacerdotibus olim vxores ad vsum cur concessum habere	9.14.1
Lemures quid	2.16.5	Leunigildus rex Gothorum	44.2.24
Lemuria	36.11.7	Lex Aquilia à quo lata. 38.9. I. eius tria capita	eod.2
Lenæ submersæ fassis inclufæ	42.35.14	Legis Aquiliæ iudicium quæ confiderat	eod. nu. 6
Leno hæres testamento institui non potest	10.2.25	Lex Aelia Sentia de deditis liberis sublata	14.7.8
Leno priuatur potestate earum, quas prostituit	4.24.10	L. æqualitas, de pactis conuentis, an sit abrogata	45.14.10
Lenones à vicinia expellendi, vt meretrices	10.2.24	Lex Attilia à quo lata, & inde tutores	12.13.13
Lenones capitali pœna puniti	36.11.4.5. & 7	Lex Cornelia	20.5.3
Lenonum capitalis pœna	10.2.24	Lex Cornelia testamentaria	36.5.2
Lenocinium æquè magnum crimen, ac quæstum proprio corpore facere	36.11.1. & 2	L. cum auus, de condit. & demo. non habet locum in fidei commisso particulari, & exceptio	42.32.57
Lenocinium inter capita I. Iulix de adulteriis	eod.2	L. cum acutissimi, C. commu. de lega. in quibus casibus cesset	42.30.3
Lenocinium quid, & vnde dictum	36.11.10	L. cum hæredes, de acqui. posse. an sublata sit ex Galliarum vfu	46.1.7
Lenocinij pœna eos tenet, qui euadendi accusationem opem ferunt fornicatoribus depræhensis	36.11.6	Lex de non resciendo consule intra decem annos	47.15.17
Lenocinij pœna tenentur qui domum ad colloquium stupri præbent	36.11.2	L. Deo nobis in parag. Nam & maritus, de episc. & cler. C. vt intelligatur	28.10.24
Lenocinij accusandi potestas durat per quinquennium	43.11.10. & 23	Lex 12. tab. contra magos	9.1.11
Lentulus primus codicillis validis vfus	16.3.6	Lex 12. tab. de nõ tradenda suafione ingenua virgine	9.3.11
Lentiginosi apud Magos ab aris submouebantur	19.11.4	Lex 12. tabul. de patritijs & plebeis non iungendis.	9.13.4
Leo Basilij imperatoris filius, qualè curam excubiæ habebat, & præclarum eius hac de re factum	17.12.6	sublata postea	eod.7
Leo Cæsar Marciano successit	15.1.7	Lex 12. tabula. de repetundis	36.28.5
Leo, & Antoninus ecclesiasticis personis honores, abrogatos à Tyrannis, restituit	17.9.17	Lex Fauia aduersus quos lata	29.7.4
Leonis i. sum. pontif. tempore conclusum fuit vltimum L. a teranense concilium	14.5.12	L. Fin. de repud. hæred. C. in 9. casibus non habet locum	46.6.14
Leonis insignia, & Aquilæ Francorum	39.1.11	Lex Furia Caninia de manumissionibus seruorum quæ, & quando sublata	14.5.12
Leonem primus manifestecit Hanno Carthaginensis, ideo necatus	31.20.1	Lex Fusia Caninia sublata vt inuidia à iure est	9.22.9
à Leone propheta Dei occisus	2.28.2	Lex horrendi carminis	35.3.4
Leonetus Magdunenensis ecclesiastica bona inuadit	35.5.29	L. Imperium, & eius titulus, de iurisd. omn. iud. Num de mero imperio loquantur.	47.21.1
Leonidas ducis interitus	37.6.20	Lex indefinitè loquens, indefinitè intelligenda	42.19.7
Leontini præfecti Romani, factum in seditiosos egregium	2.4.3.17	Lex intestati successione referens, imitatur naturam voluntatis humane	46.1.7
Leontius dux Philippi	10.3.24	Lex Iulia de adulteriis ad repudium pertinet	9.15.26
Leotyces regno Lacedæmoniorum, vs suspectus, spurius reiectus	36.3.5	Lex Iulia de fundo dotali prorogata ad res non Italicas.	9.22.12. & emendata in fauorem vxorum
Lepidæ Aemiliorum supplicium	37.5.15	eod.	
Leporaria cuiuslibet habere permiffum	22.3.6	Lex Iulia de refiduis, peculatus inftar: & quid ab eo differat	33.20.1
Lepores superferant	1.10.8	Lex Iulia & Titia de tutoribus in prouincijs dandis qualis	12.13.14
Lepra alba infecti	8.9.5	Lex Lectoria	13.3.4
Lepra interueniente sponsalia dissoluntur	2.20.10	L. 1. C. qui bon. ced. poss. vt intelligenda	22.11.15
Leprosaria & Hospitalia exempta à præstatione decimarum	15.28.16. illæ in titulum beneficij non conferuntur eod. 17. earum cura iudicibus quare demandata eod. 21	L. 2. C. de alluio. vt intelligenda	20.8.5
Leprosaria. 15.28.16. illæ in titulum beneficij non conferuntur eod. 17. earum cura iudicibus quare demandata eod. 21	15.28.22	L. 2. De rescind. venditione. C. & de eius rescisione. 25.24.4. & sequenti, numer.	
Leprosi de quibus decimas non debent. 15.28.18. ab alijs hominibus separandi eod. 19. in proprio natiuitatis loco alendi, & eò relegandi	3.6.1	L. Quinque pedum. C. fini. regund. explicata	20.9.6
Leprosi coniuarunt cum Iudæis in Christianos	10.2.42	L. Si feriat, De Fer. & dilatio. vt intelligenda	2.16.19
Les aides, genus oblationis	3.2.15	L. Si pater, de inoff. testa. C. emendata hodie	44.5.28
Lesbij irruinationis foeditas	2.14.19	L. Si qua illustis, ad Orphicia. non obseruatur in Gallia.	45.11.12
Les mandes	15.5.5. & 8	L. Si vindicari, de poen. C. abrogata	50.7.32
Lesum agere ad tibiam, quid	21.9.13	Lex Tribunitia L. Iunij Trib. ple. de magistratuum ætate 47.9.19.	
Lethargia quid	41.18.2	glo. L. asfiduis in quo casu tantum vera	9.24.5
Lettres de cõplaine en cas de saifme & nouelleitè, quale interdictionum	21.4.7	Legis autoritate pacta vestiuntur	21.6.17
Lettres de creance, fidem faciunt inter mercatores apud Leucadas quomodo ciuitas valde popularis effecta	31.27.9	Legis auxilio qui indigni	33.22.1
Leucanij populi pro seruis habiti	15.28.38	Legis effectus	47.11.6
ex Leucanorum lege quæ pœna inhospitalitatis	47.23.4	L. Et suum hæredem, diffolutio	41.6.4
Leucothoæ ædes sacræ	16.3.6	L. illud, C. de collatio. explicatio	36.8.15
Leui filij occiderunt Israëlitas idololatræ	36.21.18	L. Fin. §. necessitate, de bon. quæ lib. C. explicatio	11.8.27
Leui tribus	16.1.5	L. generaliter. C. de institut. resti. sub condi. fact. explicatio	42.28.39
Leui tribus pro primogenitis Israelis seruiuit Deo	16.8.23	Leg. Papiæ decima sublata	3.12.6
Leuisima culpa quæ	21.11.5	L. Precibus de impube. C. explicatio	42.16.6. & 7
in Leui sacerdotum translatum	41.7.25	L. Quinque pedum, explicatio	39.13.15. & 16
Leuitæ iuramentum, disceptis membris vxoris adulteratæ, ad vindicandum crimen	50.8.8	L. 2. De verbo. signif. P. explicatio	42.32.50
		Legis 12. Tabul. de debitoribus ordo	22.6.5
		L. Traditionis, C. de pact. explicatio	20.10.4
		Legem senatus facere non potest, sed princeps	47.25.32
		Legem agere quid, & quomodo	21.8.3
		Legem Claudia mater tutrix filiorum fiebat	12.10.7
		L. hac	

Rerum & verborum Index.

L. hac editali. C. de secund. nupt. pœnæ intra annum luctus nubentium remitti non possunt	9.26.56	Liberi seruis ne coniungantur lex hebræa, & francicæ 9.13.2	
Lege Iulia de repetundis quid caueatur	19.8.9	Liberorum animos non corrumpi, patris interest	10.2.11.9
Lege Lectoria olim propter quid tantum curatores dabatur	3.6.6	Liberorum appellatio quos cõtinet in successioneibus 43.4.7	
Lege Roscia decoctoribus bonorũ locus in theatro ob omnibus separatus	12.11.10	Liberorũ causa Cato Vicensis vxorem suam concessit Hortensio	9.4.4
Lege statuenta quædam tacitè obligantur	23.8.1	Liberorum educatio iussa coniugibus	28.10.61
Lege sua damnatus Stolo	25.11.4	Liberorum nomen, & de vno tantum filio dicitur	10.3.1
Lege vel constitutione qui liberi, vel serui	14.1.8	Liberorum nostrorum animos non corrumpi interest nostrisra	38.10.7
Leges aranearum telis comparatæ ab Anacharsi	21.2.8	ius Liberorum quid	45.9.5. & 7
Leges axibus & in ære scriptæ	49.10.3	in Liberos ius necis, & exponendi sublatum	3.20.2
Leges de disciplina militũ ab Aureliano præscriptæ	19.1.8	Liberos licebat exponere lege Romuli quomodo & de abolitione legis, & pœna	3.10.2
Leges de nauigatione à Rhodijs latæ	1.3.5	Liberos non teneri alere parentes quibusdam de causis, leges apud Athenienses	9.20.16
Leges num principatu vt plerumque mutantur	45.3.4	Liberos proprios & naturales qui habet, adoptare non potest	10.6.18
Leges quæ vicinorum pacem continent & fidem, non concupifces	4.24.13	ob liberos quæ priuilegia olim apud Romanos patribus competere 9.6.38. de iis remisit	9.6.13
Leges Rhodienses vnde dictæ	19.10.1	Liberos qui non haberent olim ex lege Papiæ quid penderent	9.6.13
Leges sequendæ in iudicijs, non hominum voluntates	47.3.2	ob Liberos quinque susceptos immunitas dabatur collectarum, sed vt vult Guido Pap. hodie minimè	3.8.18
Leges Titia, Cornelia, publicæ de sponfione ludi	39.4.2	Libri 34. ad 33. continuatio	34.1.1
Legum abrogatio & restitutio temporis seruire debet	25.2.3	Libri 40. ad 39. continuatio	40.1.1
Legum auctoritate quando minuuntur actiones	21.16.1	Libri 41. ad superiores continuatio	41.1.1
Legum 12. tabularum origo	47.16.6	Lib. 46. ad præcedentes continuatio	47.1.8. & 5
Legum habendarum à Græcis, Hermodorus Romanis auctor fuit	31.6.6	Libri 48. ad superiores continuatio	48.1.1
Legum imperiti iudicare non debent	47.10.9	Libri à patre filio studentis dati, nõ cõferantur 46.8.7. & seq.	
Legum interpreti Hermodoro statua erecta	47.19.6	Libri impudicæ & parum verecundæ lectionis explodendi	39.12.4
Legum fancia quare à iudice possint extedi, & ad quæ	47.19.19	Libri Labieni, vt mordaces combusti eo viuo	38.6.3
Legum potestas penes principem	47.29.8	Libri hæreticorum, & improbatæ religionis, comburendi	33.9.3
Legum regimen concessum Augusto	47.20.4	Libri magici cõburendi, & alij improbatæ lectionis	34.1.10
Leges scribi notis prohibentur, & ne in eas commentaria edantur	39.1.19	Libri num imputentur filio in legitimam	44.5.49
Legum abrogatio cum laqueo tantum, apud Thurijs petebatur	19.12.8	Libri scholasticorum nõ possint capi vel retineri pro eorũ debitis 22.9.7. non tenentur pro hospitij mercede. eo. eos scholastici boni, tamquam vxorem diligunt	eod.
per Leges res alienari prohibentur, si lædatur ius publicum in pacto tributorum, in turpibus, contra bonos mores, & iura, & exempla	21.4.7. & cap. 5. nu. 7	Libros scholasticorum comburentes, laqueo suspensi sunt	22.9.7
§. Prius L. 2. de vulga. explicatio	42.20.5.6.7	Liberalis quis	13.6.2
§. Sed hoc præfenti, & §. presbyteros, de sanctiss. episc. in Authen. explicatio	42.30.8	Liberalis causa non venit in compromiffum	47.39.10
Lia supposita pro Rachele Iacobo	9.12.2	Liberalitas necessitatibus non constituitur	9.25.12
Libationibus pacta sancire	8.2.3. & 4	Liberalitas in rempub. meretur vt memoria eius inscriptio- ne retineatur	42.33.24
Libellus petitionis hæreditatis quid debeat cõtinere	46.7.17	Liberalitate processit modus contrahendi	21.1.4
Libellus, seu petitio iudicialis intencionè habet agētis	48.5.2	Liberrare se à patrono improbo quibus remedijs sine sanguine possit vassallus	6.20.18. & 19
Libellus conuentionalis quid 48.5.5. & quæ contineat eod. eius forma eod. 6. & conclusio qualis	eod.7	Libertatio, acceptationis finis est	21.6.11
Libellus petitionis num possit post editionè mutari	48.5.10	Libertatio à fidei præstatione in homologio an sequatur eius feudum refutando	6.2.30
Libelli iudicialis seu petitionis scriptæ finis eod. & rationes eod. 12		Libertationis verbum eandem vim habet, quàm solutionis	21.18.2
Libelli accusatorij forma	32.7.2	num Liberemur à damno dato, res ipsas tradendo	4.3.6.16
Libelli proponendi de rebus inuentis	20.3.2	Libertat, Felicitis, & Vricini extiale schisma contra Damasum	15.3.15
Libelli subscriptio à iudice inaudito aduersario in quibus fiat	47.21.11	Libertas quid sit	30.2.12
per Libellum expediri non potest, quod decretum desiderat	47.22.6	Libertas arbitrij non consistit in promissione agendi mala	33.6.6. & 7
Libellum & Alodium diuersa esse, docetur	6.1.10	Libertas arbitrij non excusat delicta	30.2.12
Libellorum magistri qui 47.28. & 18. quot per successione temporum in Gallia eo. 19. ordinarij & extraordinarij eo. 20. notio	eod.21	Libertas à seruo præscribitur, & si seruus fiat clericus, vel monachus tacente domino	14.5.20
Libellos famulos facientes & habentes, vt puniendi	28.6.2	Libertas damnati ad mortem, olim non hodiè, adimebatur	42.8.11.
3. & seq.		Libertas quid	11.1.3
Libellarius contractus quid	27.1.1	Libertas inestimabilis res, nihilque infortius seruitute	11.1.14
Libellarij contractus	6.1.18	Libertas vera, obedire bene præcipientibus, & legi. 11.1.17	
Libertum allodium quod dicitur	6.1.19	Libertas, finis popularis administrationis	18.3.5
inter libertum & seruum quid intersit	22.6.9	Libertas quid 14.1.4. per seruitutem non tollitur, sed impeditur eius actus	eod.6
Libertum hominem vincere aut concludere, pœnam habet plagij	36.31.5. & seq.	Libertas & seruitus corporis, animæ, & vtriusque est. Aut natura, aut hominum constitutione. & qui serui aut liberi natura 14.1.8. libertate nihil gratius	eod.11
Liberi aut serui natura qui	14.1.8	Libertas natua, & facti tia, ingenuitas & libertinitas.	14.7.1
Liberi aut serui natura, aut hominum constitutione	14.1.8	Libertus	
Liberi debent ali à parentibus, & institui	9.20.13		
Liberi quando alantur à ma matribus	9.20.14		
Liberi quoque tenentur alere parentes	9.20.5		
Liberos non erudientis pœna, & liberorum non alentium parentes	eod.16		
Liberi & posteriores, qui	9.9.16		
Liberi qui & quot à tutela dant excusationem	12.6.8		

Syntagmatis iuris vniuersi

Libertatis imminuta signum, tributorum praestatio. 3.3.2. & 3. & illud vt intelligatur eod.	Ligijs homo 2. à solo domino non à curia iudicatur. Item quod is personam in hoc domino obliget & bona 6.2.31
Libertatis insignis, pileum capite raso 14.5.18	Ligijs homo nemo duorum esse potest eod. 32. omnes tamē qui in imperio sunt, censentur ligij imperatoris. eo. 33. & in feudo ligio succedunt feminae eod. in vassallicis quoque iuramento censetur excipi ligius dominus, &c. eod.
Libertatis tuenda, duae artes 32.10.2	Ligium feudum vassallus refutare non potest 6.19.30
Libertatem Germani in ludo extremam ludunt 14.3.10	Ligium nomen vnde declinatum 6.2.23
Libertatis vfucapio feruis, quae ab Libertatem sine manumissione proclamat qui se ingenuum dicit, & quomodo 40.5.27	Ligium feudum, proprie feudum non esse, sed improprie. Ligij homines, & homologi qui, &c. 6.2.25
Libertates ex testamento inofficiofo qñ debeantur 44.4.20	Ligij homines clientes eod. 26
Libertates, testamento & codicillis libere ex voluntate relinqui feruis possunt 14.5.13	Lignum sectum furatus, vel in fylua cædens quomodo puniendus 37.6.8
Libertinus quis 14.7.5. quid differat à liberto eod.	Ligna cedere noctu & diebus festis, grauius delictum, quam sit diebus alijs 37.14.10
Libertinorum tres species, ciuium Romanorum seu iuniorum, & dedititiorum 14.7.8	Ligna cedere noctu & diebus festis, grauius delictum, quam sit diebus alijs 37.14.10
Libertus quis, & libertinus & quid differant 14.7.5. & 6	Ligos Plinio dicta Constantinopolis ciuitas 15.5.7
Libertus alimenta patrono tenetur praestare 6.19.26	Ligues apud Italos quid 6.2.23
Libertus à vassallo quid differat 6.19.16	Ligula ab armis dependens Tholofa nota meretricum erat 10.2.38
Libertus filius patronorum tutores cogitur petere 12.13.7	Ligeres praelio victi à L. Aemilio Paulo 2.12.5
Libertus obsequia debet patrono, & honorem. 14.8.3. & si fit ingratus, in feruitutem reuocari potest. eod. 5. actionem famosam non proponit in patronum, nec litem in eum sine licentia pratoris mouetur eod. 4	Liliorum insignia Francorum 45.3.9
Libertus tutelam filiorum patroni subire tenetur, aliter ingratus. eod. 5. & patrono operas praestare cogitur eod. 6.	Lilith, daemonicum spectrum quale 34.19.5
Libertus patroni sequitur originē, & domiciliorū 18.13.16	Lilithini & daemones abortiui, ex femine hominis Iudaicae stultitiae 7.3.12
Liberti ab intestato quomodo succedebant patroni 45.15.9	Limenarchae duces 43.32.26
Liberti assignatio ius successione habet eod.	Limitanea regni retrahi non possunt 26.2.8
Liberti & clientes pares facti 14.10.1	Limitanei duces, & milites castellani 6.3.14
Liberti in Germania parum absunt à feruis, nec serua illis committuntur 14.7.10	Limitatis in agris assignatis limitibus ius alluionis non habet locum 5.5.9
Liberti in patronos non agunt de iniuria 38.3.6	Limites duo Romani imperij Orientis & Occidentis praecipui, &c. Totidem Francis, erantque Ostetriche marca, id est, Orientalis regni limes, & Vnestetriche Marcha, id est, Occidentalis regni, &c. Ita & diuisum Turcicum imperium, 6.9.11. vide in cap. 11. nu. 10
Libertorum & libertarum tutela ad quos pertineat 12.11.1	Limitum causa agrorum bella ex leuibus priuatorum contentionibus 39.13.2
Libertis in triumphatu Octauij, Lepidij, & Antonij quod vestigial impositum 3.10.9	Linguae absciso, in poenam 35.5.8
Libido quid 30.3.9	Linguae bona & mala quam plurima 38.5.2
Libertinarius damnatus, quod lucrum postulare ex sua arte 39.1.17	Linguae peccata varia 30.11.5
Libertinarij extra urbem habitabant 39.13.16	ob Linguae proteruiam & petulantiam Hecuba à Graecis lapidibus obruta 31.18.1
Libo Drusus magus 34.14.9	Linguarum & idiomatis intelligentia quid iuuat homines, & quid noceat ignorantia 17.6.39
Libo Drusus damnatus à Tyberio 32.4.8	Lineis indutijs monachi non vtuntur 15.15.1
Libra aliorum artificum, quam aurificum maior 36.2.14	Linus & Cletus adiutores in temporalibus D. Petri 15.3.17
Libra auri quot aureos numos recipiebat 28.13.7	Lis à causa quomodo differat 47.7.2
Libra auri quot solidis aestimata. 36.2.13. & 14. & quot aureis num. 17	Lis eiusdem rei diuidi non debet coram diuersis iudicibus 49.2.5
Libripedes iudices qui 3.7.7	Lis quomodo inter patrem & filium esse non possit 49.2.9
Libyca in regione quae ciuitates 15.6.3	Lis dubia semper 28.2.7
Licentiarum filij causa impensa num imputentur in legitimam eius 44.5.45	Lis futura cum pupillo, quae ab eius tutela excuset 12.6.9
Licina lex de agris comparandis 25.11.4	Lis nulla inter patrem & filium esse potest, & quando. 11. 8. 33. Lis tamen inter eos hodie in Gallia est eod. 35
Licinij Stolonis lex de consulibus plebeijs 47.15.8	Lis nulla mouetur à liberto sine licentia pratoris in patronum 14.8.4
in Licitatione rei indiuiduae, & alius extraneus, quam coheres admittitur 5.4.11	Lis praeparata quae dicatur 44.4.20
Licitationum auctiones non admittuntur sine cautione domicilij 23.6.18	Litis causa ne liceret principem instituere, cautum 3.12.3
Lictori quot suberant milites 31.38.2	Litis celsio in potentiore prohibita 47.7.14
Lictores qui erant 47.40.9. & 10	Litis contestatio, vide contestatio litis 48.6.3
Lictorum materia vbi tractetur 31.38.1	Litis contestatio, intra viginti dies facienda 40.5.13
Liendefius Meier domus regiae 6.8.9	Litis contestatio mala fidei possessorem facit 46.7.22
Lieni fiscus comparatur 31.31.15	Litis contestatio quomodo interrumpat praescriptionem, eamque duriores reddat 40.6.6. & 7
Lieni fiscus comparatus à Traiano 3.3.10	Litis contestatione quomodo vfucapio interpellatur 20.12.3
Lieutenant du Seneschal de robe courte, & eius notio 47. 36.3	Litis criminalis aestimatio 35.5.36
Lieutenant general in Gallia, cui Romano magistratui comparandus 47.33.2	Litis dubius euentus 36.25.35
Lieutenans criminels, & eorum notio 47.36.4	in Litis aestimatione num locum habeat redhibito 26.8.3
Ligare hominem sine iussu regis, poenam habet homicidij 38.3.16	Litis ingressu quae agitantur ante contestationem principalis negotij 48.1.5
Ligationis incantatae solutio naturalis 34.22.10	Lite contestata quae facienda in iudicio eod. 6
Ligerim nauigantes à Pedagijs immunes 3.8.25	Litis nomen à limitibus 39.13.3
Ligijs homo quis 14.10.13	Lite carere, foelicissimum 40.11.3
Ligijs quis sit in summa 6.2.28	Lites minuere, scopus Iurisconsultorum 40.11.3
Ligijs homo & cum feudo, & sine feudo esse potest. 6.2.29	Lite pendente arbores vel vites succidens, suspendendus 37.6.9
Ligijs homo à fide prima abire nequit, etiam feudum refutando: etsi in alijs vassallis diuersum sequantur 6.2.30	Lites ciuiles, triennij quiete perimuntur 40.5.24

Rerum & verborum Index.

Lites in quibus execrabiles, & fugiendae 47.1.10	Liouia milites cruce signati 15.35.6
Lites, bellum perpetuum inter homines eod. turbant pacem & habent malorum craterem eod. 11	Lumclis, stagnum mira profunditatis 33.8.21
Lites aut forum non sunt apud Seras 47.1.11	Locans praedium, vbi mala herba, ad quid teneatur 27.1.33
Lites timens laudandus 46.6.16	Locatio non transfert dominium, sed vfum 27.3.1
Litium finiendarum causa pleraque statuta, & litium exercratio 28.3.2	Locatio habet latam, lenem, & lenissimam culpam eod. 4
Litium plures & damnosi sumptus, exhaurientes patrimonia 47.1.12	Locatio quomodo finiat 27.3.12
pro Litibus & iudicijs vestigial Caligulae erat quadragesima summae controuersae 3.10.7	Locationis & emptionis differentia 21.12.4
Litigandi iusta causa à quibus liberat 21.14.9	Locationis ratio summa, habetur in inuectis mobilibus 23.11.3
Litigantes perpetuo tristes 47.1.13	Locationi fundi quae accedunt & praestantur 18.23.15
inter Litigantes, vt quis actor & alius reus sit, requiritur 5.4.3	Locare & conducere quae personae possint, vel non 27.1.11. & 12
Litigare quomodo permittatur perfectis Christianis 47.1.6	Locare inuitus non cogitur dominus rem suam eod. 19
Litigator improbus ad expensas condemnandus 21.16.7	Locari quae res possunt 27.1.3
Litigatori quomodo sibi prospicere debeant 47.7.5	Locati & conducti actiones quae 27.1.18. & seq.
Litigio male cepto plura damna imminet 47.7.7	Locati actio pro quibus datur eod.
Litigiosus, non ordinandus, non litigiosus, laudandus 47.1.7	in Locatis locum non habet redhibito 26.11.2
Litigiosa res fit per citationem 21.20.8	Locatio vnde dicta 26.1.2. quid sit eod. 3
Litigiosa res in Gall. liberè alienatur, duobus exceptis casibus eod. 12	Locatio tacito consensu quando, & quomodo renouatur eod. 17. ei enim consensus dat legem, eod. ab Emphytheosif. quid differat eod. 7
Litigiosa rei celsio Scholastico quomodo fiat 21.20.11	Locationis & conductionis nomine olim promiscue vsi veteres, vt emptionis & venditionis 27.1.1
Litigiosa rei vitium in Gall. literis cancellariae remittitur 21. 20.12	Locationis finis, quo fit contractus iuris gentium & bonae fidei 27.1.3
Litigiosa res vendi non potest 25.11.8	ex Locatione in inuectis inest tacitum pactum 21. 6. 4. & 11
Litigiosum beneficium quod dicatur 17.20.1	renouatione locationis 27.1.3
Litigiosa rei pendente lite vendita pretium defertur fisco 3.17.6	Locator & conductor, qui 27.1.2
Literaria militia 19.1.8	Locator operis quandiu de vitio eius teneatur 27.2.2
Literae absolutionis, vel damnationis, vel neutrius 50.1.11	Locatorum quae reparanda, vel restituenda vtrique 27.1.2
Literae ad beneficia diuersorum finium, & nominum 17.15.9	Loctensium lex, de prohibita alienatione bonorum 4.1.7
Literarum exceptiuarum ad beneficia decem species eo. 7	Locri genus à matribus, non à patribus repetunt 11.17.3
Literarum nouae promissionis, & perinde valere, differentia 15.15.23. & 25	Locri feruis non habuerunt 14.1.19
Literae cancellariae à propria cancellaria impetrari debent 47.29.23	apud Locros quae alienari prohibita 27.4.7
Literae Ephesiae magicae, & earum vis 34.10.8	Locuples quis 24.3.31
Literae, & forum silent tempore bellorum 49.6.16	Locus quid 38.6.2. quod in delictis, considerandus quia auget vel minuit delictum eod. 3
Literae expectatiuae ad beneficia debent exprimere possessa beneficia per impetrantem, & qualitatem eorum 17.6.47	Loci consideratio in delictis poenam auget vel minuit 37.13.1
Literae iustitiae, & in forma pauperum in beneficia re, quid 16.8.36	Loci diuisio 30.6.1
Literae Parentis quae 47.21.32	Loci mutatio prodest 34.6.11
Literae perceptoriae summi pontificis quae 17.11.3	Locinatura & consuetudo seruanda in agris quando fit 4.13.2
Literae executoriae ad beneficia quae eod. 4	Loci ratio habetur, vt quis alteri proponatur 7.9.7
Literarum certamen ex legato Tholofa institutum 42.33.24	Loci vitium duplex 25.1.6
Literarum certamina legati institui possunt probè & 24 42.33.7	Loca conferunt, & adimunt dignitatem 30.6.3
Literarum figura ad quid adhibita conuentionibus 24.13.1	pro more Locorum, ratio rerum habenda 30.6.3
Literarum obligatio vnica est, & quid sit eod. 3	Locorum respectu & opinionis res pretiosiores fieri 7.2.21
Literarum obligationis rationes eod. 9	Locusta famosa venefica 36.18.8
Literarum obligatio, materia, persona vt consideretur. 24.13. 5. forma eod. 6	Locusta venefica, cuius ope vsa Agrippina vt Claudium Caesarem maritum è medio auferret 9.26.32
Literarum imperitij aduocati esse non possunt 49.6.28	à Locustis in Africa ciuitas pulsa 4.5.16
Literarum inuitio maleficis Angliae facta & Gall. 37.2.4. & 18	à Locustis in Africa damnum illatum 31.13.2
Literarum studia, pro solatio, & earum priuatio, pro poena 31.37.2	Logista quis 49.7.3
Literas de manu apparitoris eximens, vel confringens, quae poena puniatur 47.40.29	Logista qui 47.42.2
Literas hostibus misisse, signu prodicionis vindicatum 35.5.27	in Lombardia bibendo inuestitura feudi fit 6.14.15
per Literas loquimur, & illas mittendo excommunicatis, excommunicamur 31.8.15	Longinus Exarchus ad Romanum imperium regedum missus à Iustino imperatore 6.7.13
Literas nemo rudibus seculis praeter monachos nouerat 15.16.4	Longobardiae ciuitates quaedam ius confiscandi habent 31.31.6
Literas se nescire voluisse cur aliqui optauerit Nero 31.14.9	Loquendi facultatem cur ferè aduocati amittant praematurè 49.16.31
per Literas, fortilegia 34.3.19	Loqui tria verba tabum licebat ad supplicium ductis 31.7.8
Literis celebratorum contractuum formula 2.2.1.4	Loquimur per literas, vel per nuntium 31.8.15
Lituaniae vxores plures habent concubinos 9.2.22	Lorica quid 6.2.11
Lituanicae mulieres concubinos vnium vel plures pro facultatibus mariti habeant 10.1.12	Loricati milites 19.3.15
Litus quid, & à ripa vt differat 3.14.8	Loris affici feruile 31.11.16
Liuia matris Tyberij Caesaris dictum 34.12.12	Loth filius suis desponsatos, vocat generos suos 8.3.4
Liuius Drusus Trib. pleb. 36.2.7	Loth in diuisione bonorum cum Abramo fratre, prior eligit, vt iunior 5.4.18
Liuius Salinator vnde dicitur 3.10.1	Loth peregrinauit 31.6.3
Liuij Fuluij argentarij reatus 39.1.14	Loth quandiu inter Sodomitas fuit, ciuitas integra mansit 15.23.7
	Lotharius Hilderici & Fredegunda filius 6.8.9
	Lotharius rex Austrasiae excommunicatus à sum. Pont. quod repudiasset vxorem, vt sterilem, & aliam duxisset 9.15.16
	Lotharingus ius regnicolatus in Gallia concessum 4.2.8.25
	Lothildes filia regis Doringorum, Palladis antistes, maga 34.10.4

Syntagmatis iuris vniuersi

ex Lotio veltigal exigi iussum à Vespasiano	3.10.10	Ludouico regi Polonia, subsidia suis denegata	2.20.3
ad Loton arborem capillum Vestalium erasum deferabatur	16.1.17	Ludus quid, & eius diuisio generalis. 39. 2.1. Ludo & quando vtendum	100.1.1
Lucanij deficientes à Romanis, qua poena damnati	47.4.16	Ludus non debet dici, & vnde crimina nascuntur	38.3.18
Lucas Constantinopolitanus Patriarcha	2.16.27	Ludus tabularum prohibitus	39.3.18
Luciani oratio pro Tyrannicida	6.20.4	Ludi in Gallia, qui & quando prohibiti	39.3.19
Lucilla	16.4.5	Ludi virtutis causa facti, permisi	39.4.3
Lucilla Commodi foror ab eo confuptata	9.11.10	Ludus follis seu sacculi scortacei, permiffus	39.4.3
Lucilla vxor Pompeiani à Commodo Cæsare quid impetrauerit	1.6.6	Ludi foliorum qui innoxij. 39. 4. 11. Ludi & lusoris mala	39.4.12
Lucina arca	36.1.17	Ludus habet maximam temporis iacturam	39.4.10
L. Aelius Seianus reus maiestatis, & eius supplicium	35.1.13	Ludorum aliquorum inuentio à Lydijs	39.4.3
L. Aelius eques Romanus	35.7.5	Ludorum Theatralium diuisio	39.5.4.3.17
L. Aemilius Paulus Ligures vicit	2.12.5	Ludus carinarius, & puerorum	39.4.3
L. Antonius cur senatu motus	47.16.13	Ludus vnde crimen, ludus non est dicendus	39.4.6
L. Apuleius Saturninus sponte exulauit	31.6.12	Ludo amissa per patrem reuocari à filiis possunt vsque ad legitimam suam	44.3.16
L. Barbarius Philippus, de offi. præto, sententia	47.11.20	Ludo amissa repeti pnt intra quinquaginta annos	40.5.30
L. Brutus filios suos perduelliones, securi plecti iussit.	35.1.10	in Ludo libertatem extremam Germani ludunt	16.3.20
L. Cecilius Metellus Quæstor	47.16.16	Ludi prohibiti non admittunt legatum	42.3.34
L. Cornelius Cinna à militibus lapidibus occisus.	31.18.1	Ludos quod spectasset vxor Sempronij Sophi se incio, eam repudij nota affecit	9.15.25
L. Crassus. Cn. Carbonem accusat	32.17.2	Ludos quos curabant Aediles	47.31.9
Lucius & Caius fratres, filij Agrippæ ab Octauio Cæsare adoptantur	19.6.23	Ludebat ducatus & imperia Rufinus Crispinus Neronis priuignus	6.7.10
L. Flaccus censor	47.16.15	Ludendi causam, domumve dans, non agit iniuriarum si verberetur, nec furti si aliquid ei eripietur	39.3.4
L. Furius Philippus censor	47.16.16	Ludere permiffum conuiuij causa	39.4.1
L. Manius Alcidinus, consul	47.9.19	Ludicram artem exercere non debet miles	19.14.2
L. Minucius magistratus extraordinarius creatus	47.6.3	Lusori cupido grauis instar exitus	39.4.11
L. Neratius homo egregie iniuriosus	38.1.5	Lusores pro pecunia apud Mahometistas, infames, & supplicio affecti	39.3.15
Lucius Oltius patrem occidit	36.2.4.1	Lugere milites Hierosolymitanos sodalibus prohibitum	2.14.70
Lucius Papyrius dictator	19.10.3	Lugeri non debet qui patriæ infidiatus moritur	36.21.19
L. Papyrius, & C. Petilius Coff.	22.6.6	Lugeri quæ personæ debent, & quæ non	2.14.12
L. Paulus Aemilius Macedones subegit	3.5.3	Lugendi modus, & luctus varius	2.14.14
Luc. Pilo, & M. Acilius Coff.	22.11.10	Lugendi maritos tempus & modus vxorum	2.14.12
L. Pituanus saxo deiectus	34.14.9	Luctus & hereditas mortui ad eandem personam pertinent	45.1.9
Lucius Roscius trib. pleb. quam legem tulerit	22.11.10	Luctus mortuorum, & de pluribus luctus signis leges	2.14.10
L. Tarquinius Priscus Romano. rex tabernas argentarias construxit	22.9.11	Luctus intra annum nubentibus poena imposta an remitti possit. 9. 2. 6. 55. & non posse poenas remitti. i. hac edictali C. de secund. nupt.	9.2.56
Lucius 3. Sum. pontifex cur vrbe pulsus	47.15.3	Luctus intra annum nuptiæ factæ quæ puniantur	9.2.57
L. Vestinus eques	17.5.20	Luctus annuus olim. 10. nu. 12. mensium. eod. 18. & Luctus ante annum nubens, vaccam prægnantem sacrificabat. eod. 20. poenæ eorum	10.20.4
L. Philoni in C. Seruilium non datæ nominis deferendi poenitentia	32.18.3	Luctus tempore, detonsio capilli ob luctum feræ statuta	16.1.20
Lucretia adulterium excusatum vi in Lucretiam scelus commissum	18.2.9	Lugduni à Ludouico 12. Gall. rege, mandatum, deiici proiecta domorum in vias publicas	4.12.7
Lucrum quid dicatur	22.3.5	Lugduni celsio vt fiat	22.11.9
Lucrum damnosum aliquando, interdum vtile aliquibus	39.3.1	Lugduni certamina literaria quis instituit	39.5.7
Lucrum & damnum quid	27.4.15	Lugdunensis politia de pauperibus	15.28.13
Lucrum ex pecunia paterna acquisitum per filium, num cõferri debeat	46.8.19	Lugdunensis primas præcipuus in Gall.	15.10.3
Lucrum, vsurarum finis	22.4.5	Lugdunensis 2. Synodus generalis quando coacta	15.3.20
Lucra quæ pater aut mater consequantur ex morte filiorum prioris matrimonij, cui teneatur referuare	9.26.46. & 47	Lugdunensis patriarchæ priuilegium in deuolutione	17.9.39. & 40
Luculli opes vnde	16.8.25	Lugdunense concilium quando habitum	22.3.11
à Lucullo in Asia centesima vsura renouata	22.3.4	Lugdunense prælium	19.10.18
Lucumen quid	47.2.6	Lugdunense priuilegium in debitorem fugientem	22.6.2
Luci pro tempus olim	1.14.2. & 2.1.5	Lugdunense regium sublatum	18.2.2
Ludouicus Andegauenfis adoptatus à regina Neapolitani regni	10.6.21	Lugdunenses nundinæ priuilegiatæ	42.8.15
Ludouicus Balbus Rex Gall.	18.2.23	Lugdunensium nundinarum priuilegia Anglis negata	25.3.6
Ludouicus filius regis Francorum vnà cum Roberto Flandrensi comite inuafores bonorum ecclesiæ vicit	2.28.2	Luitphrandus Longobardorum rex filium regis Francorum adoptat	16.1.26
Ludouicus Hutinus Rex Francorum, eius filij & filia	45.4.8	Lumen in ecclesijs Dei quare accendatur	16.6.1
Ludouicus primus. Caroli Magni filius ius electionis Sum. Pontif. celsit Paschali papæ	15.3.19	Lumen in portibus maris cur constituitur	1.4.3
Ludouicus primus Rex Gall. renunciauit electioni Summi Pontif.	15.3.13	Luminis & prospectus seruitutes vt differant, &c.	4.10.3
D. Ludouicus Rex Gall. proditus à templarijs	15.33.11	Lumen mercatores in tabernis exofum habent	4.10.2
S. Ludouic. à Bonifacio in numeru sanctoru relatus	15.38.10	Luminum seruitus quid, & quando immittere fenestras in parietem liceat	4.11.1
Ludouicus Rex Lotharingie	33.21.16	Luminum seruitus vt differat à seruitute prospectus	1.5.2
Ludouicus 11. Rex Gall. ordinem militum S. Michaelis quando instituerit	15.35.12	ne Luminibus officiat in seruitute plus est, quam in seruitute altius non tollendi. 4.10.10. & quibus imponi possint dictæ seruitutes	eod. 12
Ludouicus 12. Rex Gall. vsuras prohibuit	22.3.16		
Ludouici 11. Gall. regis mandatum de proiectis domorum deiicendis Lugduni	4.12.7		
à Ludouico in Pipinum regnum Gallicum translatum per Zachariam Sum. Pontif.	15.11.1		

Rerum & verborum Index.

Luminibus ne efficiatur seruitus, qualis. 4.10.3. & Luminum seruitus, diuersa à seruitute ne luminibus officiat, intelligitur de præsentibus & futuris, nisi expressè aliter caueatur	eod. 9	Lydorum rebellantium crudele supplicium	3.1.31
Luminaria tria procuratori noctu faciendæ, exacta. 17. 17. 25	17.1.4	Lysander probus, & pauper	47.10.17
Luna luminare minus	17.1.4	Lysander apud Lacedæmonas elegit decemuiros	18.6.9
Luna noua olim initium mensis faciebat Romanis	22.3.30	Lysander decipi putabat faciliè iuramento homines	50.9.6
Luna plena tantum Olympica certamina peracta	39.5.11	Lysander Lacedæmo. Cononem ducem Atheniensium vincit	31.6.12
Lunæ apprens facies	18.6.8	Lysandri astus in abusu religionis	39.1.3
Lunæ renouatio renunciata à pontifice Ethnicorum.	2.16.14	Lysandri cognita inopia, qui eius filiam desponsarat, sponsalibus renunciat	8.9.9.
Lunam nouam obseruabant in prælio ineundo Germani.	34.3.23	Lysandri Lacedæmonij dictum	2.13.2
Lunam vocans nomine fœminino subiiciebatur vxori: contra, si masculino, apud Carrenos	11.4.3	Lysandri paupertas	47.2.29
Luna noua Græci Deos venerantur	2.16.15	Lysimachus imponens tributum salis Tragaleo, sal euanescit	3.10.4.
in Lupanari mulier residens, meretrix verè præsumitur.	10.2.9		
Lupanaria aliquando permiffa	3.10.8		
Lupanaria fuerunt prostitutarum & puerorum. 36. u. sustulit Iustinianus Constantinopoli.	eod. nu. 4		
Lupanaria olim permiffa, & impedijs honestorum virorum. 10. 2. 19. ea in palatio Caligula posuit, & veltigal accepit	eod. 11		
Lupanaria quare olim tuerentur antiqui	eod. 14		
Lupanaria Bizantij à Iustiniano sublata	10.2.33		
Lupercalia	2.16.5		
Lupertij Sacerdotes	16.8.29		
Lupi rostrum contra maleficia, & cur portis præfigatur.	34.22.12		
Lupi, & animalia ex hominibus	34.16.4		
Luporum visus quomodo inficiat	34.11.9		
Lusitania regnum proximiori ex genere delatum	45.313		
Lustralis aqua vt faceretur olim	31.8.6		
Lustrale aurum à Cornuario quid differat	3.7.5		
Lustratio quando fiebat à censoribus	47.16.20		
inter Lustricum patrem, & matrem lustricam potest esse matrimonium	9.10.9		
Lustrici filij	10.5.5		
Lustrici patres qui possint esse, & quot	2.4.18		
Lustrum pro spatio temporis quinquennij	47.16.21		
Lustrum 5. annis constat, & quid Romani quoque lustrum præstarent	3.7.4		
Lutetia capella sancta	17.8.19		
Lutetiam qui deferunt annonam, à pedagijs immunes.	3.8.25		
Luxuriense coenobium in Burgundia	16.1.26		
Luxuria filiam habet inopiam	9.2.7		
Luxuria inopia mater	13.6.6		
Luxuria mala	18.1.14		
Luxuriosè viuenti interdici bonis potest. 13. 5. 5. & 6. & luxuriosè viuenti Senatori tutor datus à Tyberio	eod. 6		
Luxurioso pecunias ex emptione dans, emprum non præscribit	34.12.6		
pro Luxurioso pecuniam vt scorto largiatur accipiente, si deusfor accedens non obligat sibi luxuriosum	10.2.19		
Luza vrbs, Bethel à Iacobo cur appellata	2.4.20		
Lya & Rachel legitima Ifaaci vxores	10.1.8		
Lybicos Pallas prima omnem militiam docuit	10.6.29		
Lycanthropia	34.2.3		
Lycanthropia Arcadum	34.16.4. & 5		
Lycas ab Hercule cur in mare deiectus	31.19.1		
Lycij populigenus à matribus repetunt, nõ à patribus.	11.7.3		
Lycios Claudius Cæsar cur in seruitutem redigeret.	14.3.16		
Lycophron Periandri filius patre odio prosequutus.	32.16.4		
à Lydijs in Creta Epicurei expulsi	19.7.7		
Lycurgus legislator Atheniensium	44.2.24		
Lycurgus ob veltigalia non soluta, quemquam incarcerari noluit	22.10.3		
Lycurgus quare ossa sua in mare deiici post mortem voluit.	33.23.25		
Lycurgi lex de non donando nisi testamento, abrogata.	41.3.2.29		
Lycurgi lex, vt vxor mutuo daretur ad fobolem concipiendam	28.10.8		
Lycurgi magistratus quales	47.9.21		
Lydyj Eunuchos habuerunt	7.2.20		
Lydoru ciuitatis ab exportatis opibus decimæ captæ.	2.22.5		
Lydorum in adulterio lex	36.6.23		
Macedo philosophus	18.7.4		
Macedones victi à L. Paulo Aemilio	3.5.3		
Macedonum propinquos coniurantium in regem vnà necari	35.1.14		
Macedonum regnum quale	18.2.15		
Macedonianum Senatufc. cur introductum, & num ei renunciare possit filiusfa.	28.13.18		
Macedoniano de senatusconsulto	22.2.8. Et num huic filiusfa. renunciare possit	eod. 9	
Macedonius Arrianus arcam, in qua ossa Constantini Magni continebantur, transfert	2.12.2		
Macedonius Arrius transfert corpus Constantini Magni	33.23.18		
Maceria quid, & parietis & muri appellatione continetur	4.7.11		
Machabæorum supplicium	31.35.3		
Machabæorum die sabbathi necessitas cogit pugnare	19.10.19		
Machinatio	2.13.4		
de Machinis ædificandi causa in vicini pariete admouendis	47.27		
Macrinus Caracallam occidit	18.1.9		
Macrini & eius filij, imperij prædictio	18.6.13		
Macrobius foemina pariunt septimo anno	9.7.8.		
Mactatio hominum in supplicium	31.27.7		
D. Magdalena hospitale Hierosolymis	15.33.3		
Magister domus Franciæ, seu comes stabuli ante amouibilis, postea perpetuus factus	6.7.14		
Magister epistolari memorie, libelloru quis	47. 29. 17. & 18		
Magister militum Romanorum	17.2.9		
Magister naus quis	29.9.7. & c. 12. nu. 1		
Magister officiorum quis olim. & eius cura	47.30.26		
Magister quis dicatur	19.18.1		
Magister populi dictator 18. 4. 1. & lib. 19. 18. 1. & 2. & lib. 47. 17. & 3.			
Magister equitum quis. eod. peditum item	eod. 4		
Magister equitum quis esset Romæ	47.8.1		
Magister Franciæ symbolum & insigne, baculus spiris aureis circumdatus, & quid denotet	6.8.15		
Magistri militum cura circa castella limitanea	19.9.3		
Magistri militum magistratus, & potestas	47.18.3		
Magistri vnde dicti	33.1.2		
Magistri domus regiæ, siue Meieri Franciæ, num dictatores dicti	47.17.7		
Magistri libellorum	47.29.17		
Magistri libellorum qui habent sedem in palatio Parisiensi, & eorum iurisdicctio	57.29.22		
Magistri militum prouinciales	19.18.5		
Magister scholarum Cancellarius factus	15.19.1		
Magistri scriniorum quos habebant sub sua dispositione	47.29.17		
Magisteria dignitas diuisa	47.18.6		
Magisteria dignitas qualis, & quanta	47.30.24. & 25		
Magisteria dignitas militum præfentialium alia à dignitate magisteria	37.30.27		
Magisteria dignitatis iurisdicctio 19. 17. 1. & quatenus in militibus extendatur	eod. 2		
Magistralis, & dictionale consilium	47.27.7		
Magistratus non petentibus, sed nolentibus concedi debet	36.19.6		
Magistratum venditio ex ambitione petentium	36.19.3		
Magistratum creandorum potestas, quando populo adæpta			

Syntagmatis iuris vniuersi

Romano, & quare	eod.	concessa in iure dicundo potestas	eod. 2
pro Magistratibus obtinendis largiri quid prohibita	36.29.10	Magistratus vespertini vrbici	47.35.10
Magistratum officia mercantes, indigni officio	36.29.19	Magistratus vgebantur Censores	47.16.23
Magistratus vdi qua prohibet continuatione regis	36.29.20	de Magistratum etate lex	47.9.19
Magistratum gestum repetere, ambitus est	36.29.24	Magistratum Atheniensiu praeceptorum iuramentu	50.8.17
Magistratum depositum repetere, quando & intra quot annos liceat	eod.	Magistratum, & iudicum publicum munus	47.1.12
Magistratus circa curam & ornatum mulierum	47.36.9	Magistratum potestas vnde & nomen. 18.4.1. eorum diuisio remissiuè	eod. 2
Magistratus legis executor, & alia eius officia	47.1.16	Magistratum publica persona, & potestas	eod. 2
Magistratus dona accipere non debet	36.28.1	Magistratum potestas à solo principe pender	47.20.6
Magistratum integritas exigitur summa, etiam à suspicione mala aliena	eod.	Magistratum sententijs sine contumelia refusi non potest.	47.3.5
Magistrat ⁹ per adulatione illicita permittit, punitur	39.9.14	Magistratibus ab Octauio salaria constituta	27.2.7
Magistratus quando succedit suis officialibus	45.15.5	Magistratibus in Gallia contractus liberi, quia perpetui	22.2.7
Magistratus collegæ, qui conueniri possunt nomine tutelæ vel curæ, diuisionis an habeant beneficium	13.10.32	Magistratibus in Gallia permittitur matrimonium cum subditis contrahere, quare	9.12.14
Magistratus, qui non tenetur in subsidium tutorum vel curatorum, quos dederunt	eod. 33. vide & 35.	Magistratibus ratione officij contractus prohibentur.	21.7.11
Magistratus iure Romano qui accusari nequeant. 32.15.5. & qui possint, & quando etiam maiores	eod. 8	Magistratus petere vel gerere seculares, cur non liceat sacerdotibus.	47.10.18. an autem spirituales
Magistratus non parens Melius, iure necatus	36.21.22	Magistratus duos gerere simul non licet	eod. 21
Magistratui via non decedere, iniuria est publica	38.3.26	Magistratus posse reos postulari	32.16.7
Magistratui maiori minorem non assurgere, iniuria est vindicata	38.3.29	Magistratibus quo dolo interdixit Iulianus Christianis.	47.1.10
Magistratum contumelijs afficiens, iniuriæ publicæ reus.	38.3.2. poenam. nu. 4. & 7. explicatur. in nu. 8. & 9.	Maguntinenses monachi, quando canonici facti.	15.23.19
Magistratus ad meretrices accedentes turpi de causa, ab illis vulnerari & repelli possunt.	38.3.8	Magus diligentia eius habitus C. Furius Cretennius.	34.11.12
Magistratum iniuriæ resistere licet impune	38.3.8	Magi Aegyptij impostura in vsurpando in Iudæos principatus	34.7.2
Magistratum in locum viuentis subrogasse, infantum.	41.4.6	Magi nomen quid significet. 34.1.7. Magus domus Gallis, inde dictum Rotomagum, Iuliomagum, &c.	eod.
Magistratū occidere quando maiestatis poenam habet.	35.3.5	Magi carcere quomodo elapsi	34.11.2
Magistratum se esse simulans, maiestatis reus est	35.9.3	Magorum qui carminibus occidunt, poena	34.11.6
Magistratum si simulans, poena falsi tenetur	36.4.6	Magi fuerunt hæretici	34.21.8
Magistratus vnde dicti	33.1.2	Magi in Deum impij	34.21.6
Magistratus, & magistri qui dicantur	47.12.2	Magi in Pyreo ignem perpetuum seruabant.	15.39.11. ij Pyrethi dicuntur in Cappadocia
Magistratus & reipub. administratores vsque ad 20. an. conueniuntur de gestis, & eorum hæredes	20.4.2	Magi Perfarum cur addecimati	34.18.5
Magistratibus conueniendis, & eorum fideiussores, & nominatoribus ordo	eod. 6	Magi tumultuum authores	34.14.7
Magistratus à mulieribus imperati, comparantur ipsis malè regentibus mulieribus	47.11.11	Magorum, & magos consulentium vltimum supplicium.	34.14.13. & 14. & 15. & seq.
Magistratus conductores esse non possunt	27.1.14	Magorum Sacerdotum Perfarum impostura	34.5.12
Magistratus dari debent probatis, non probandis.	47.27.17	Magos consulentium & Magorum vindicta Dei, & diuini iuris.	34.15.2. & seq. & aliarum gentium, seq. num. Magorum & fortiorum qui idonei iudices
Magistratus, diij, honorandique principes ciuitatis, &c.	47.1.9	Magos & magas tolli de terra iussit Deus	34.9.12
Magistratus extraordinarij tributis vt plerumque non centuriatis creati comitijs.	47.6.3. Species eorum in vrbe, & in prouincijs	apud Magos lentiginosi ab aris submouebantur	16.3.6
Magistratus Gallix qui essent antiquitus	47.36.10	Magis cur se simulēt dæmones subici & obedire.	34.21.2. & 3
Magistratus in Gallia perpetui	21.5.11	Magia quid vera.	34.1.8. quid mala.
Magistratus in Gallia locum suffecti	18.4.3	Magia mirabilium & scelerum effectrix num sit.	34.9.1
Magistratus maiores & minores qui, & medij, minimi, & pares	47.12.6	Magia etiam ad bonum finem improbat.	34.18.1. & nu. seq.
Magistratus maiores non poterant esse in iudicio	49.2.4	Magiam ad salutem hominum, ius civile non improbat.	34.8.8
Magistratus maiores quandiu accusari prohibentur.	32.19.2	Magiæ publicas scholas Salamanticæ seu Augustoduni occlusit Carolus quintus	34.21.10. & 10
Magistratus municipales num possint cum ordinarijs in criminum cognitione concurrere	32.10.1	Magiam didicisse Perfarum Protagoras accusatus.	31.6.12
Magistratus ne venderentur statutum ab imperatricibus Orientis	25.11.7	Magiæ artes omnes poena dignæ	34.2.1
Magistratus omnes in potestate dictatoris, excepta tribunitia potestate	47.17.9	Magiæ artis summa capita, & quibus rebus noceant magi.	31.2.2
Magistratus ordinarij qui Romæ	47.6.4	Magiæ artes duplices, vel diuinatrices, vel mirabilium & scelerum effectrices	34.3.2
Magistratus periculosi in repub. qui vel furore, vel iniquitate ducuntur	47.9.14	Magica carmina Dei promissione quomodo noceant vel occidant	34.11.1
Magistratus perpetui in Gallia	32.15.8	Magica mentem alienant	34.11.2
Magistratus quando in Gallia fuerunt temporales.	47.10.13	Magicis fruges & arua transferri & pellici posse creditum est	34.11.12
Magistratus quare accusare non possint	22.15.2.3. & 4	Mahometes Amurathi filius Turcarum Imperator.	15.5.9
Magistratus quare locupletibus potius, quam pauperibus dandi	47.10.13.14. & 15	Mahometus ex Agasone Imperator	6.4.6
Magistratus qui possunt dare tutores enumerati.	12.13.17. Et cuius territorij magistratus esse debeat, qui tutores dat an pupilli, an tutoris, an vtriusque vel alterius.	ad Mahumetis sepulchrū peregrinationes prohibita.	33.4.14
Magistratus sine turpitudine & infamia vitæ esse debent.	47.3	Maiestas quid, vnde dicta, & finitio	33.1.2. & 3
Magistratus tribus mensibus ante subeundam administrationem nominantur	18.7.1	Maiestas apud quos esse dicatur.	33.2.1. diuina & humana, & quomodo diuina maior
Magistratus municipales plures pro vno sunt.	eod. illis quæ	Maiestas populi Romani quæ.	33.2.2. & in eam crimen.

Rerum & verborum Index.

concurrentibus	eod. num. 2	proiectus	36.24.11
Maiestatis crimen quando mulieres obicere possunt.	32.13.8	Malthalimus, ignita aqua acceditur, terra exinguitur	36.19.7
Maiestatis crimine accusatorum consideratio.	35.2.5	Malentes seu Milerentes, vnde dicti militi hospitarij D. Ioan. Hierosolym.	15.34.12
Maiestatis crimen à subditis committitur.	eod. num. 6.	Mala fides prædecessoris, an noceat successori	
Maiestatis humana rei, clerici, & Episcopi, quibus poenis iure Pontificio subiciantur	35.2.8. & 9	Mala fides superueniens vsucapioni captæ, an interrumpat eam	40.8.4
Maiestatis quæ leges & negotia	35.2.10	Mala fidei possessor quos fructus restituit, & quando talis	46.7.22
Maiestatis poena contra coniurantes in sanguine coniunctos regis & alios	35.3.1	ad Malum omnes homines proni	11.1.17
Maiestatis crimina fictitia	35.7.1. & seq.	Mala impunita diuturnitate temporis crescunt	31.2.4
Maiestatis reum vinculis existimens, & ipse tenetur eodem crimine	35.7.6	Mala præterita lugubria, non representanda populo	34.12.16
in Maiestatis crimine, legitimi accusatores filij in patres, serui in dominos, socij, familiares, & alij	35.2.2	Mala bonis cur coniuncta, & dolores voluptatibus	9.6.18
Maiestatis humana læsæ gradus	35.1.2	Malis largiendum non esse	28.12.3
Maiestatis læsæ vltio celeritatem postulat	25.2.3	Malo feri in iudicijs hostiarj	47.20.25
Maiestatis lex à Caligula sublata, & restituta.	35.1.8. Maiestatis reorum poenæ	Mauult sibi quisque quam alteri	4.2.4.11
Maiestatis criminis mitiores poenæ	eod. 9. & seq.	Mamercus Aemilius dictator	47.16.21
Maiestatis poena l. quisquis, in quo crimine locum habeat.	35.1.23	Manasses res Esaiam prophetam fecat	31.25.1
35.1.25		Mancipare pro vendere	25.1.3
Maiestatis criminis leuiore poenæ diuerforū.	35.1.29. & seq.	Mancipatio quid	20.10.7. & 15.1.3
Maiestatis rei hæredes scribi nequeunt	42.35.21	Mancipatio dare quid	25.2.2
Maiestatem soluere quid.	33.3.3. & minuire	Mancipi & non mancipi quæ res dicebantur	20.10.7
Maintene aux benefices, mortuo colligante quid.	17.15.31	Mancipi res quæ, & quomodo transferrentur	25.1.3
Maintenance, ex causis nouitatis	21.9.14	Mancia rustica quæ, & species	18.2.3.11
Maij mense beneficia vacantia quibus debeantur.	17.6.4.4	Mandans quid moneret Cyrum de regis dominatu	6.20.10
de Maio & Maia, & vnde dicti	33.1.2	Mandataris ad beneficia acceptare debet beneficium vacans intra decem dies	17.9.21
quod Maior diuidat, & minor eligat, & consuetudo.	5.4.17	Mandataris in beneficijs habet ius ad rem, sed non in re	15.23.15
Maior excommunicatio quid	31.9.1	Mandataris beneficia non debentur, nisi à præsentatione post mensem	17.11.12
Maiori aut æquali quod dari potest, inferiori dari nequit, exemplum	6.6.13	Mandataris tantum beneficium petium & acceptatum prius vacans debetur	eod. 13
Maiores qui	9.9.15	Mandatarij nõ sunt beneficiati, quandiu expectantur	17.11.1
Maiores iudices qui ratione causarum, & prouocationis qui	47.12.6. & 7	Mandatarij præferuntur graduatis nominatis	17.11.1
Maiores valuosiores minoribus dant feudum	6.7.2	Mandataris non debentur beneficia villæ muratæ nisi graduatis	eod. 10
apud Mauros viles coniuges vna plures sunt	9.2.31	Mandataris ex duobus quis præferatur	eod. 14
Maiorinus lector	16.2.5	Mandatores qui dicantur	24.3.5
Maison, vnde	34.1.7	Mandatum à iussu quid differat	29.8.4
Maisons des portz & passages, in Gallia quis	3.13.5	Mandatum apostolicum impedit collationem ordinarij	17.11.1
Malachias propheta	18.6.4	Malcolmus sustulit legem Scotorum, qua defloratio virginis nuptæ debebatur regi	9.2.25
Malcolmum sustulit legem Scotorum, qua defloratio virginis nuptæ debebatur regi	9.2.25	Malè quaesita fisco dantur	3.17.1
Malè quaesita fisco dantur	3.17.1	Maledicere principi, inter maiestatis crimina	35.8.1
Maledicere principi, inter maiestatis crimina	35.8.1	Maledictio Dei in auferentes, & rapientes bona aliena.	4.24.11
Maledictio Dei in auferentes, & rapientes bona aliena.	4.24.11	Maledictio Dei, patris, aut matris, quomodo puniatur.	38.5.9
Maledictio Dei, patris, aut matris, quomodo puniatur.	38.5.9	Maledictionis paternæ exemplum in Chamo.	11.5.14. quanta mala ex ea
Maledictionis paternæ exemplum in Chamo.	11.5.14. quanta mala ex ea		eod.
Maledictum à conuicto quid differat	38.5.4	Maledictum à conuicto quid differat	38.5.4
Maledictum in principè & magistratus, punit ⁹ in Næuo.	38.3.7	Maledictum non coeundi dissoluit si ante matrimonium fuerit, & perseveret per tres annos, & ignoretur tempore initi matrimonij	9.12.7
Maledictum non coeundi dissoluit si ante matrimonium fuerit, & perseveret per tres annos, & ignoretur tempore initi matrimonij	9.12.7	Maleficium dissolui potest	9.12.9
Maleficium dissolui potest	9.12.9	Maleficij nomen quid complectatur	30.1.5
Maleficij nomen quid complectatur	30.1.5	Maleficij remedium apud Ouidium	34.22.2
Maleficij remedium apud Ouidium	34.22.2	Maleficia & quasi maleficia, quæ crimina	30.1.3
Maleficia & quasi maleficia, quæ crimina	30.1.3	Maleficia impediunt cursum equorum	34.10.9
Maleficia impediunt cursum equorum	34.10.9	Maleficia num maleficij dissoluantur.	34.9.9
Maleficia num maleficij dissoluantur.	34.9.9	Maleficiorum remedia, aut supernaturalia, aut naturalia, aut superstitiosa.	34.22.2. & de singulis in nu. seq.
Maleficiorum remedia, aut supernaturalia, aut naturalia, aut superstitiosa.	34.22.2. & de singulis in nu. seq.		eod. 3
Malefici qui.	34.1.2. communis salutis hostis		34.21.10
Malefica à demone signata	34.21.10	Malefica plures post hæreses sopitas	34.2.10
Malefica plures post hæreses sopitas	34.2.10	Malefica nudæ reperta in itinere	34.20.9
Malefica nudæ reperta in itinere	34.20.9	Maleficarum numerus incredibilis adductus Tholosam puniendus anno 1577.	34.21.10
Maleficarum numerus incredibilis adductus Tholosam puniendus anno 1577.	34.21.10	Maleficorum poena apud varias gentes	34.14.15.16.17
Maleficorum poena apud varias gentes	34.14.15.16.17	Maleficorum & fortilegorum bona confiscantur.	3.7.1
Maleficorum & fortilegorum bona confiscantur.	3.7.1	Maleficiatus quomodo dignoscatur à frigido natura.	34.9.3.
Maleficiatus quomodo dignoscatur à frigido natura.	34.9.3.	num separari ideò debeat ab vxore	eod. 4
num separari ideò debeat ab vxore	eod. 4	Maleficiati ne coire possunt	34.9.5. & 6. & 7
Maleficiati ne coire possunt	34.9.5. & 6. & 7	Malitia in delictis supplet etatem	30.5.6. & 7.
Malitia in delictis supplet etatem	30.5.6. & 7.	Malitia in nuptijs supplet etatem	9.7.8
Malitia in nuptijs supplet etatem	9.7.8	Malleolus matricida culco primus infusus & in mare	

Syntagmatis iuris vniuersi

à Mandatis quæ beneficia censentur excepta	17.11.9.&10	bus.eod.5. alapa infigebatur in ea manumisis	eod.8
Mandata generalia nec dari à iudice,exequendaue non sunt		Manumissio testamentaria	14.5.15
ab apparitoribus	47.40.18	Manumissio facit municipem	18.13.16
Mandata iudicum in qua forma faciant	47.40.20	Manumissio feruorum tempore belli facta, reuocata.	19.3.8
Mandatorum ad beneficia formulæ	17.15.8	Manumissionis rapimata & solennia aliquando obseruata	
Mandatorum tot species, quot res mandatæ, vt ad lites, negotia, beneficia, &c.	27.5.6.	in emancipatione liberorum	14.5.9
Mandes, quid	3.2.15	Manumissiones faciendæ examinabantur à consulis vel cenforibus	47.15.20
Mandro ex nauiculario imperator	6.4.6	Manumissiones cur consules initio consulatus expeditent.	
Mandri dicti à Clitarco, qui Macrobij dicebantur	9.7.8		47.15.15
Manes excoriatas	31.24.2	Manumissiones quare Consules faciebant calendis Ianuarij.	
Mania furoris differentia cum infamia	13.5.6	Manumissiones quare Consules faciebant calendis Ianuarij.	
Manichæi quæ opinio de carnibus animalium	15.15.9	14.5.7. circunductiones & vetiones in eis interueniebant.	
Manichæi vnde dicti	31.24.2	eod.8	
Manifesta quæ dicantur	32.6.8	Manumittebantur & serui in æde sacra	14.5.10
Manifesta quo ordine iudiciario non indigeant	47.6.8	Manumittendi alij modi, reddicio instrumeti seruitutis affirmatio filij, ancillam iungendo libero	14.5.19
Maniliæ meretricis in Aul. Mancium factum	38.3.8	Manumittere quis possit, & quos testamento	14.5.19
Manipulus, manipularisve quid	19.3.18	Manumitti potest seruus absens quomodo per epistolam.	
Manlius de saxo Capitolij vigilem deiecit, quod Gallos non detexisset	31.19.1		14.5.17
Manlius Octavius Tusculanus Tarquinij superbi gener. 47.17.1		Mauzer vel spurius arcebat ab Ecclesia vsque ad decimam generationem	10.3.20
Manlius Torquatus cur filium iusserit occidi	19.10.3	M. Aemilius Scaurus fidem & mentem dedicauit in Capitolio	21.2.8
Manlij Tarquati factum. 35.1.6. supplicium.	eod.9	M. Annius Verus, antea Catilius dictus	10.6.17
Manfonarij vnde	17.20.1	M. Antonius censor	47.16.15
Mantinea pugna	19.5.3	M. Antonius consul	17.12.36
Manualia beneficia, non proprie beneficia, quia amonibilia & regularia. 25.26.1. quomodo fiant perpetua	eod.4	M. Antonius dictaturam aboleuit	47.17.13
Manualia, distributiones quotidianæ dicuntur presentibus debita	15.23.24	M. Antoninus Philofophus nunquam fisco fuit	31.31.13
Manubiæ quid	20.4.3	M. Aquilius seruos rebellantes vicit	19.3.9
Manubiæ & præda quomodo differant	38.12.3	M. & C. Atilij ædem concordia Romæ dedicarunt.	15.29.8
Manus & mancipium potestatem significat	9.5.25	M. Atilius ludos Ioui vouit	24.10.12
Manus manum lauat	27.2.5	M. Atilius Regulus censor	47.16.16
Manus mortua Ecclesia cur dicatur	25.8.2	M. Clodius Corfus quare deditus	35.5.11
Manus quibus in poenam impundanda est	31.16.6	M. Aurelius Scaurus Periclem Ephesium in iudicium, Romam euocat	33.22.1
Manus regia quid, & quare regis potestas eo nomine appellata	47.14.8	M. Corbelius censor suffectus	47.16.22
Manus extra manicas, capitale protulisse ante regem.	47.14.8	M. Crassus seruos coactos vicit	19.3.9
Manus abscisso, in poenam	36.31.7	Marcus Curtius se in terræ hiatus præcipitem dedit.	31.26.1
Manus amputatio, pro poena	36.2.35	M. Drufus prætor vrbanus	27.5.33
Manus inciso pro falso scripto	36.5.2	M. Faonius, in ædilitate quare repulsam passus	36.29.8
Manus truncatio in poenam	37.6.9	M. Fidusius proscriptus à M. Antonio	32.8.12
Manus impositio in confirmatione. 25.4. vt in poenitentia	2.8.15	M. Flaccus & L. Saturninus seditionis, puniti.	35.6.17
Manus mortuæ in Gallia homines qui dicantur	20.11.4	M. Fonteius à Gallis ob vini portorium institutum accusatus	3.10.15
Manus mortuæ personæ quæ sui	6.5.7	M. Horatius Curiatius tres vicit, sororem necauit, ab homicidio absolutus	36.21.25
Manus mortuæ personæ quando temporalia possidere possunt	6.5.5	M. Liuius Drufus tribunus pleb.	47.23.3
Manus mortuæ quæ collegia dicantur, & quale. 15.38.5. & cur bona immobilia non possideant sine gratia	eod.6	M. Manlius damnatus	18.16.7
Manus regis iniectione possessionem non tollit	23.3.21	M. Marius Gratidianus quali supplicio à Sylla affectus.	31.16.11
Manum aut digitum stringere mulieri libidinis causa, punitum	36.12.16	M. Minucius Rufus magister militum, & dictator	47.17.4
Manum humanam canis in Vespasiani triclinium deculit, signum imperij	47.4.8	M. Portius Caro	27.21.9. & c. 22. nu. 9
Manum in sinum vel pectus alienæ vxoris ponere, punitum.	36.12.14. & 14	Marcus Cato filius quam curâ de gladio habuerit.	19.5.4
Manu deosculata perfectam esse precationem Græci arbitrantur. 8.8.7. & de osculis manuum		M. Perperna consul	47.16.12
Manu ductio aliud quam in ius vocatio	48.2.2	M. Portius Cato abusus aquarum vt coercuerit	1.4.2
Manus leuans cum minis vt vapulaturus iniuriam realem committit	38.3.24	M. Syllanus & Velleius authores senatusconsulti Velleiani.	24.3.25
Manus sibi inferens quomodo, & quando punitus. 36.22.2		M. Terentius Varro Salaces rebellantes vicit	14.3.16
Manuum extensione quomodo ferebantur. sententia. 50.1.19		Marcus Valentinianus erroris sectator Magus	34.21.12
Manuum impositio fit diaconis, & subdiaconis	16.7.15	M. Valerius captus ab Ariouisto	34.5.6
Manuum iniectionis in feudum quæ forma, & de oppositione vasalli	6.16.8	M. Valerius Maximus censor	47.16.13
per Manuum iniectionem in feudum dominus cogit vasallum protectionem rerum sensualium facere	6.15.15	M. Vertranus Maurus libellus de iure libellorum edidit.	9.6.38
Manuum oppositione quomodo nunciatio fiat	4.29.3	M. Antonij philosophi factum præclarum, ne tribus populis oneraret	3.3.10
Manuum truncatione qui affecti	31.16.5. & 6	M. Antonij philosophi mira	34.10.11
manibus apprehensis & dextris iniectis, coniuges iungi, ex formula Iudæorum & obseruandâ à Romanis. 9.5.21. & 22		M. Curionis donatio	38.3.4
manumissio quid. 4.5.2. quando in fraudem creditoris fiat. eod.4. vindicta quomodo fieret, coram quibus iudicibus.		M. Luculli opes. ex decimis	2.22.3
		Maranatha anathema	31.9.3
		Marca quid artificibus, & eius diuisio	36.2.13. & 14
		Marca artificum & aurificum quot vncias habeat, & quid vncia	28.13.8
		Marca traiectum, limes	6.9.8
		Marca quid	eod. & nu. 10
		Marcellus Episcopus	16.5.24
		Marcgrauij comites Austrasie & Vestrie	6.9.12
		Marcgrauij vox vnde	6.8.3
		Marchio quid	6.7.7
		Marchio	

Rerum & verborum Index.

Marchio vt inuestiatur de Marchionatu	6.14.23	patris	41.1.41	
Marchionatus indiuisibilis	6.6.27	Maritus paraphernalium vxoris iure censetur procurare nisi ea prohibeat	9.17.8	
Marchionatus in dignitate non succedebat olim hæres, hodie contra	6.13.5	Maritus pauper an possit res dotales mobiles distrahere sine cautione	25.5.1	
Marchionatus plures erecti exemplo dignitatis maioris, sed sine ratione limitum, apud Italos, & postea apud Germanos	6.9.13	Maritus pro rebus dotalibus soluit collectas, nisi illa minima sint	3.8.23	
Marchiones comites custodes Marce, Germanicæ Marcgrauij, Marchio ratione dignitatis loci præponitur interdum comiti, & c. Marchio, limitaneus comes est, &c.	6.9.7	Maritus qui lege Romulea ius animaduertendi in vxorē habeat cognatos eius rei gratia in cõsiliū adhibebat	12.9.10	
Marchiones Valsij, & Marca quid	6.9.8. & 10	Maritus furdus, & vxor cæca quietum faciunt matrimonium	9.6.39	
Marchionum insignia quædam	6.14.23.	Maritus vxoris tutor esse non potest, non focer, nurus	12.4.1	
Marcion hereticus nuptias reprobat	9.6.30	Mariti anima nuptiis secundis vxoris contristatur	9.2.6. 37	
Marcus dux eximius	20.4.7	Mariti & vxoris in domesticos quæ potestas	11.3.1. & seq. & eius potestatis in familiam solutio	eod.7
Marcmani cuncta vastantes	18.6.10	Mariti iussa vxorem non facere est causa diuorij apud Persas	9.15.24	
Marcmirus manes de imperio consuluit futuro	34.6.3	Marito datum non repetitur soluto matrimonio	9.23.11	
Marcneisa Guntrandi Aureliorum regis vxor	9.2.16	Marito non soluitur, vxore creditrice	31.8.28	
Mardocheus Hester filiam fratris sui adoptauit	10.6.20	Mariti non testantur pro vel contra vxores, quare	48.13.12	
Mardocheus præfectus annuli Affueri	47.29.13	Maritorum radiis splendent vxores, & infelicitatis eorundem sunt participes	9.4.10. & 11	
Mare centrum omnium aquarum, ex quo oriuntur, & in quod redeunt	1.3.4.	Marij tempore, vita morte acerbiore	31.3.10	
Maris periculum suscipere, temerarium	22.3.51	in Marmorea mensa Lutetia res bellicæ pertractantur	29.18.11	
Mare dispensat dux Venetorum	3.3.1	Marmorei parietes	4.7.12	
in Mari captus, cuius sint	3.10.5	Martianus iuriconsultus	18.11.5	
in Mari inuenta, cuius sint	29.21.10	Martinus 5. pontifex sum. electus vbi	15.3.15	
in Mari iurisdictione, quia ibi distinctio terminorum & necessitas curæ vicinorum	1.3.5	Martius ædes Romæ à T. Quintio diuuiuio dedicata	15.29.8	
de Mari iurisdictione & imperio, constitutio Francisci I. regis Galliarum	eod.7	Marsum quid	3.2.11	
à Mari similitudo principi accommodata	6.5.4	Marsum, Aerarij & fisci differentia	3.2.11	
Marina aqua omnia purificari	31.8.6	D. Martiali baculus datus à D. Petro	15.12.38	
Marini homines, non proprie homines	17.3.3	Martiales sacrificuli	16.8.29. & 38	
Maritimi improbi	1.3.6	Martij mensæ beneficia vacantia quibus debeantur	17.6.44	
Maritima vsuræ vt dictæ.	22.3.47	Martyria quando cessant	15.4.12	
Marenenses in Aquitania Burdigalæ rebellant in magistratus regios	3.10.3	ad Martyrum res gestas describendas, septem notarij à Clemente I. sum. pontif. creati	15.42.12	
Marescallus quis	3.10.3	Marutha Mesopotamiæ episcopus Christianam fidem apud Persas docuit	34.5.12	
Marescallus aulae dictus domesticorum comes	6.8.19	Maris & foeminae coniunctio à natura	8.1.6	
Marescallus verbis quis Romæ	47.35.4	Marium coniunctio aliena à nuptiis, quæ viri & foeminae sunt & de abominanda marij mixtione. 9.2.2. qui & populi tali cõmixtione notati eod.3. & de abominatione & vindicta huius mixtionis	eod.6.	
Mareschalli Galliarum, & eorum potestas	19.18.6	Malca quid significet	39.11.6	
Mareschaux vnde dicti in Gallia	47.38.2	Malculi familiarum nomen & splendorem, cur melius sustineant quam mulieres	45.13.4	
Mareschaux de logis	18.20.1	Masculorum contumptio capitalis 36.10.1. & alia poenæ num. seq.		
Margarita Malcolmii regis Scotorum vxor sanctissima.	9.2.25	Masculorum filiorum adiectio in fideicommissum sine liberis an vocet ad fideicommissum eos masculos	42.2.8.35	
Marguillers, qui	15.31.1	Masniissa rex cum Carthaginensibus de agro disceptat	20.4.1	
Maria foror Angliæ regis, desponsata Ludouico I. & pacem cum Gallis fecit	45.4.11	Masniissa post 86. annos filium genuit	6.9.19	
Maria stagnum vbi	14.14.8	Masgetæ fenes deorabant	36.24.29	
diuæ Mariae maioris Ecclesia Romæ	15.42.16	apud Malsilienses dotes maiores tantum ceteri aureorum	9.19.18	
Maria fororis Moyse quæ poena imposita	31.6.16	apud Malsilienses nisi qui liberos haberet, inter moderatores reipub. non recipiebatur	9.6.39	
in Maria beatissima virgine, & Iosepho matrimonium cum continentia etiam verum	6.9.4	Malsilienses olim male audierunt ob mollicitem	10.2.43	
Mariandini perpetui coloni	18.23.9	Mastynorum rex quomodo iudicaret	36.29.12	
Mariandini serui qui	14.19.7	Mastuges & lora quid	31.11.16	
Marinus in cõsilio Cõstantinopolit. vicarius sum. Põr. 6.14.14		Mastygophori	18.20.1	
Marinus Romæ causarum defensor, matrimonium malis artibus affectans, punitur	8.1.24	Mater ad secundas transiens nuptias non reuocat donationes filiis factas propter ingratitude, paucis exceptis causis	9.26.13	
Marinum Syluenis dicecessis oppidum vbi	15.35.11	Mater & pater in Gallia succedunt alicubi in mobilibus	42.19.1	
Marius & Orestes Coss.	17.12.39	Mater excluditur à substituto etiam in bonis ex linea materna pupillo aduenientibus	42.19.2. etiam si compendiosa contineatur, non si tacita sub vulgari eod.	
Marius priscus repetundarum damnatus	36.28.16	Mater quare non excludatur à successione filij per tacitam pupillarem sub expressa vulgari comprehensam	42.16.3	
Martialis potestas soluitur morte mariti	11.4.28	excipiuntur 4. casus	eod. num. 4	
Martialis potestas vnde initium habuit	11.2.7	Mater & pater an pares sint in causa filij	eodem. 10	
Maritus caput vxoris	9.1.5	Mater exheredari sine causa à filio non potest	eod. 11	
Maritus curator furiosæ vxori non datur	13.5.30	Mater non substituit filio pupillariter, quare	42.22.18. eius præteritio pro exheredatione, differt à præteritione patris filiorum	42.22.31
Maritus decipitur, si cogatur indotatam vxorē habere.	9.7.1			
Maritus & marita quid	9.1.4			
Maritus ex adulterio vxoris accipiens, vel eam adulteram retinens lenonis poena puniendus	37.11.8			
Maritus ex suspitione impune accusat de adulterio vxorem, quomodo	36.13.2			
Marito qui dies vtilis ad accusandum de adulterio.	36.13.3			
Maritus in re dotali ad diuisionem prouocare non potest, licet ipse prouocetur	5.3.19			
Maritus interdicto repetere potest vxorem, etiam à patre detentam	29.7.6			
Maritus non potest renuntiare pro vxore, successione eius				

Syntagmatis iuris vniuersi

Mater substituit filio pupillariter	42.2.4.6	Matricula, liber quis dicitur	12.11.1
Mater conuolans ad secundas nuptias, quando, & quomodo possit substituere filio pupillariter	42.2.4.7	Matrimonium maris & foeminae coniunctio, non marium & foeminae, vel maris & foeminarum quare dicitur, quod bigamia & polygamia in vno matrimonio non fit.	9.2.10
Mater ex Terulliano tantum deficiente patre succedebat filio	45.9.9	Matrimonium quare dicitur coniunctio maris & foeminae in hominibus, quae communis fit brutis alioquin.	eod.13
Mater iure 12. tab. non succedebat filio. 45.9.3. & quare. eod. 4. quomodo iure ciuili succedat	eod.5.6.& 8	Matrimonium cum pubere tantum contrahitur	41.11.8
Mater luxuriose viuens, priuatur tutela filiorum	12.10.6	Matrimonium duas habet praecipuas partes substantiales, consensum, qui praeponderat concubitu	9.3.3
Mater lege Claudia tutrix etiam fiebat, & praefertur omnibus tutoribus legitimis & datiuis, non testamentarijs aut patri	eod.7.	Matrimonium cum continentia etiam verum, in beatissima virgine Maria, & Iosepho	9.3.4
Mater non est apta ad operandam transmissionem	6.12.3	Matrimonium quare indissolubile & perfectum inter Christianos sine consensu parentu, & non inter Ethnicos. eod. 8	
Mater non petito tutore filio pupillo, conuolans ad secundas nuptias, aut non reddita ratione tutelae, ei non succedit	9.2.9.45	Matrimonium prohibitum inter ascendentes & descendentes vsque ad infinitum. Inter collaterales vsque ad certum gradum	9.1.1
Mater non potest dicere filium se non concepisse ex marito.	48.10.8	Matrimonium quadruplici iure soluitur, natura, iure ciuili, diuino, & pontificio quomodo	9.15.3
Mater non potest filijs testamento tutores dare: & si det, quid requiratur	12.8.3. & 3	Matrimonium soluitur natura, morte	eod.4
Mater num magis contribuat generationi filiorum, quam pater: & ibi de maiori amore matrum	11.7.4	Matrimonium soluitur iure ciuili, morte & captiuitate, seruitute, diuortio	eod.5
Mater quare filio intestato succedat	45.10.94	Matrimonium quomodo probant instrumenta matrimonialia. 9.5.16. & matrimonium instrumenta, pompa, dos, & apparatus non faciunt, sed ne clam fiat, exiguntur	eod.
Mater excludi an statuto a successione filij possit. eod. 5. & an exclusa petat saltem legitimam	eod.	Matrimonium separatum tanquam nullum, non habet prohibitionem semper, quae alij nubere possint separati. 9. 6.11	
Mater priuatur successione filij, si transeat ad secundas nuptias, est ei pupillo non petierit tutorem	eod.8	Matrimonium separatur tantum iudicio Ecclesiae, non propria voluntate coniugum	9.16.12
Mater quando, & quomodo possit esse tutrix filiorum. 12. 4.3		Matrimonium non dissoluitur hodie ob sterilitatis causam.	eod.13
Mater quando teneatur dotare filiam	9.18.6	Matrimonium afferens, probare debet	9.5.14
Mater semper certa, pater incertus	9.6.20	Matrimonij affectasse malis artibus in Marino punitu.	8.1.24
Mater tenetur filijs etiam naturalibus tutores petere, alioquin eis non succedit	12.13.6	Matrimonium duorum in paradiso Deus iunxit, nouerunt & Ethnici a Deo ductum.	9.6.1
Matris consensus quando in nuptijs filiarum exigitur, in minore orbata patre	9.3.14	Matrimonium iniuri quaedam prohibentia	9.14.12
Matris praeteritio pro exheredatione, quomodo	44.2.5	contra Matrimonium sententia lata non transit in rem iudicatam	9.21.8
Matris successio filio quando non delata, & quando delata, & quomodo	45.2.3	Matrimonij appellatio ad primas nuptias refertur.	9.26.14
Matri debentur etiam, iura naturalia patri debita	11.7.1	Matrimonij causa, & num quis sit ex legitimo matrimonio procreatus, notio pertinet ad forum Ecclesiasticum, non ad laicum	9.21.6
Matri, ac patri honor a filijs debetur	eod.2.	Matrimonij causa non venit in compromissum	47.39.9
Matri cuiuscunque vtilitatis sit, filij spurij succedunt, sed non incestuosi, vel adulterini, &c.	42.35.7	Matrimonij contrahendi quae impedimenta	9.12.2. & seq.
Matri de partu non creditur	43.4.11	Matrimonij contrahendi verba serio, non iocandi causa, obligant. 9.5.5. & verba etiam ioco dicta semper interpretantur pro matrimonio ferè	eod.9
Matri facta solutio pro filio, cum non est administratrix, non liberat	31.18.27	Matrimonij contractus facit valere pactum de succedendo in eo appositum	41.7.2
Matri non creditur nuptiae, dicenti filium ex altero, quam marito, se generasse	10.3.25	Matrimonij causa, fauorem habet publicum	41.7.2
Matrem partus sequitur, quomodo	20.7.2	Matrimonij discordiam ferentis, poena	36.12.11
Matres filios cur magis quam patres diligant	10.3.8	Matrimonij honestas naturalis est	8.1.25
Matres non habent in filios patriam potestatem. 42.22.18. 19. & 20		Matrimonij potestas inhibita mulieribus furtiuae libidinis coniunctis Vropiae	eod.26
a Matribus apud Lycios & Locros genus repetitum non a patribus	11.7.3	Matrimonij ritus & solennia quae, triplici modo, antequam contrahatur, cum contrahunt, & postquam contracta fuerunt	8.1.29
Matribus alimenta filij debent, & alia, vt patri	eod.5	Matrimonij tempore considerata, ritus nubendi, solennia, substantialia, affinitates, prohibitiones nubendi, dotes, incrementa, lucra, pacta, onera matrimonij, hypotheca, solutio	8.1.31
cum Matribus qui miscerentur olim & contrahere nuptias. 9.11.5. & 6		Matrimonij mores mali a censoribus castigabantur.	47.6.11
Mater familias, vxor quae dicebatur	9.5.23	Matrimonij onus, concubitus est	9.20.1
matres familias hodie quae dicantur etiam	eod.34	Matrimonij onera ab Hebraeis septendecim posita. 9.19.1. inter alia primum est, alere vxorem. eod. 2. vestitum ei praebere. eod. 6. concubitus	9.20.1
maternus personatus voluit Commodum necare	39.11.9	Matrimonij prioris lucra instituto generaliter herede extraneo a parente, censentur reseruata liberis prioris matrimonij	9.26.45
maternum feudum quale	6.2.18	Matrimonij priuilegia & fauores	9.6.40
maternum officium non est, dotare filias	25.4.3	Matrimonij prohibitio ex lege Iulia de maritandis ordinibus propter diuersitatem qualitatum personarum	9.13.1
maternam originem qui sequatur potius, quam patris. 18.13.14		Matrimonij serotini & inhonesti actio	9.6.34
materia & forma quid	11.4.	Matrimonij societas quae	45.15.4
Math, quid significet in ludo Schachorum	39.4.8	Matrimonij societas, diuina & humanae domus. 9.4.1. & indiuidua haec societas	eod.3
Mathematici in quadruplici differentia	18.5.5	Matrimonij solutio & impedimentum in quo differunt. 9.15.1	
Mathematici vrbi pulsi	34.15.5. & 9		
Mathematicae disciplinae permixtae	18.8.1		
Mathesis Arithmeticae, Musicae, Astrologiae, & Geometricae complectitur	34.1.5		
Mathematici, & Mathematici qui, & differentia	32.1.5		
D. Mathias forte electus	17.12.34		
Mathias in Apostolum forte electus	34.5.8		
ob Mathusalach semen, diluuium a Deo per septem dies suspensum	15.21.6		
Matisonensis comes raptus viuis a demonibus, quod Ecclesia bona occupasset	33.16.19		
Matricidae	36.2.4.6		
Matricula	47.23.4		

Rerum & verborum Index.

Matrimonij separatio quamuis dura, tamen aliquando eam fieri expedit	9.11.2	Medicinam qui non possunt exercere	18.25.8
Matrimonij Synonyma. 9.1.1. eius etymon, & quare potius a matre quam a patre	eod.2	Medicus culpam luit imperitiae vel negligentiae aegroti 36. 20.4	
de Matrimonio remissiuè	2.10.1	Medicus qui sanauit mercedem accepit, recurrente morbo non tenetur sanare 18.25.7. ei donatio facta num valeat	eod.6
Matrimonio dubio pro eo deferitur iuramentum cum vno teste, & alijs adminiculis, & quae sunt adminicula, quae probant matrimonium, & praesumptiones	9.21.4	a Medico ad crimina similitudo	30.1.7
ex Secundo Matrimonio ad Morganaticam contracto, & filij nati, in feudo non succedunt	6.13.4	a Medico & chirurgo sumpta similitudo, accommodata magistratui	11.1.17
de Matrimonio, & contra illud, nec transigere nec componere licet	28.2.17	Medici digniores professoribus artium 19.25.2. eorum species eod. immunitates	eod.3
Matrimonio soluto considerantur viduitas, nuptiae repetitae, dotis restitutio, persona	8.1.32	Medici ne porrigant medicinam, antequam aegroti aduocauerint spirituales medicos 18. 25. 8. & nequid suadeant aegrotis in periculum animae	eod.
Matrimonio subsequenti filij legitimi sunt. 10. 4.3. num autem adulterini, nefarii, & incestuosi sic legitimentur	eod.4	Medicis deponentibus de vulnere lethali, vel non, creditur 18.25.10. eorum relationes de morborum iudicio, quomodo explorandae a iudicibus eo. 11. & eorum relatio. de vulnere non lethali facit, vt si moriatur vulneratus non teneatur vulnerans de homicidio	eod.22
ex Matrimonio veftigialia capta	3.10.8	Medicorum generandi tempus definitum	9.7.5
Matrimonia a parentibus procurata superbarum filiaru detrectantium pulcherrima castigatio	9.3.29	Medicorum mos in morbis desperatis	31.2.2
Matrimonia clandestina an firma per se. 9.5.12. vide sup. Claustrina		Medicis data videtur occidendi impunitas	36.21.29
Matrimonia inita Romae a sacerdote Cereris	eod.17	Mediolanensis ciuitas regalia habet iura	3.4.2
Matrimonia consensu patris non sunt inuita filia	9.3.2.8	Mediolanenses ex Gallica ditione, & eis ius regnicolatus concessum	42.8.15
Matrimonia etiam illa dici, quibus nulla corporalis copula accessit	9.3.3	Mediolanum ciuitas ab Aenobarbo deleta	4.5.15
Matrimonia farre coniuncta indissolubilia lege Romuli, & succedebat eo modo coniuncta viro	9.4.7	Mediomatrice concilium	23.2.5
Matrimonia futura cur a curionibus ante nuptias publice proponenda	8.3.9	Mediterraneum mare, vnde diuersa assumit nomina	1.3.5
Matrimonia impudicis & raptoribus interdicta	8.1.28	Medium praedium inter aquam & praedium ducentis aquam feruiciti consentire debet, aliter impedit	4.15.9
Matrimonia praecedunt sponsalia, arrha, oscula, donationes ante nuptias, anacalypteria	eod.30	Medorum regnum quare coepit	47.20.11
Matrimonia inducta ad cohibendam vagam, & ferinam venerem. 9.6.2. ad proles certitudinem	eod.20	Megales dux Philippi	34.3.17
Matrimonia libera, non coacta esse debent	8.4.4	Magalesia, quod genus ludorum	2.16.7
Matrimonia ne venalia sint, expedit	9.15.12	Megalobyzi, sacerdotes Dianae Ephesinae	7.2.23
Matrimonia venalia esse non debent	28.10.4	Megarenses alia dicebant, alia faciebant	21.13.2
Matrimonia vetita cum alterius artis vel generis hominibus apud Indos	9.13.5	apud Megarenses oculorum certamen & praemium confututum eis qui dulcius ocularentur	8.8.28
matrimoniorum inter plebeios & patritios causa, seditio	35.6.11	Megarensum cum Corinthiis bellum vnde	26.2.9
in Matrimonijs honestas inspicienda	9.21.1	Megarica machina, prouerbiu	21.13.2
in Matrimonijs ius pontificium sequendum	eod.2	Meier antiquis quis dicitur	19.18.6
in Matrimonijs dubijs pro matrimonio iudicandum	eod.3	Meier, vel maior domus	47.18.5
Matrimonijs preces adiectae in omni ecclesia Orientali & Occidentali: & palam & publice contrahi iubet ecclesia, quare	9.5.8	Meier quis olim 6.8.8. Meier Germanis est praefectus palatii eo. 12. in eius locum subrogatus comes Parisiorum	eo.13
Matrimonialia lucra quando imputentur in quartam	42.31.2	Meiere impunè non licuit, vbi erant statuae principis	35.7.5
D. Mattheus apostolus quibus cibis vsus	15.15.13	Melchisedech decimae ex prada hostium datae	20.4.8
D. Matthei cap. 5. explicata sententia, Si quis te percusserit in vna maxilla, &c.	47.1.4	Melchisedech publicus Dei sacerdos	16.8.23
Matutae aedes sacrae	16.3.6	Melicertes quis puer	39.5.14
Mauri Toleti	18.26.7	Meliorae non deteriorare licet vias publicas	3.13.3
Mauricus Imperator Phocae factione Romae trucidatur	2.12.5	Meliorationes a domino repetunt haeredes mortuis repetito feudo ab eo	6.2.20.0
D. Mauricij ducis & Martyris annulus, Sabaudiorum ducum insigne	6.14.17	Meliorationes num vendi possint	25.11.6
S. Mauricij lancea imperialis	6.14.20	Melle nudum iungi, & apibus exponi, poena	18.7.7
Mauritana Caesariensis	19.18.5	Melchisedech insignis Itultus	15.5.10
Maxentius virtute crucis superatus	31.17.4	Meltide stolidius, prouerbiu	15.5.10
Maxentij tempore in Oriente fames maxima	2.14.8	Membra quae debent in poenam abscindi	31.16.5
Maximè, quam habet sententiam	41.5.6	Membrorum amputatio praecedit interdum capitis amputationem	31.16.1
Mea, tua, sua, pronomina	4.1.1	Membrorum, decurtatio, in poenam	36.4.8
Mecoenas quid suaserit Octauiano Caesari	27.2.7	Memmia lex de calumniatoribus	32.29.8
Mecoenatis de magistratibus datu Octauio consiliu	47.9.19	Memoria pristinae amicitiae habenda	6.9.13
D. Medardus episcopus	37.6.14	Memoriae damnatio, qualis est poena	31.37.3
Medea venefica	34.13.7	Memoriae magister quis	47.29.17
Medea ab Hecate edocta miscere pharmaca	34.2.4	Memphis magicarum artium perita provincia	34.12.2
Medea ex Colcho aufugiens, quae monumenta sui reliquerit	16.1.17	Memphitarum lex de homicidijs	31.6.11
Mediam partem feudi sine voluntate domini iure feudorum quomodo alienaret vassallus	6.17.6	Memphiticorum de peregrinis lex	42.8.23
Medicamento mentem alienans, de iniuria tenetur	38.3.30	Menalopum Callistratus accusat ob vascula templi sublata	33.15.15
Medicina non eadem semper, sed secundum qualitate aegritudinis adhibenda	30.5.2	Mendax impetrator rescripti quis dicendus 39.15.9. & quomodo puniendus	eod.11
Medicina quid, & species, remissiuè	18.25.11	Mendacium quid	36.7.5
Medicinam audire prohibentur monachi 18.7.11. & c. 9. nu. 1		Mendacium morte punitum in Anania & Saphira	36.21.18

Syntagmatis iuris vniuersi

Mendacium probrum est capitale. 39.15.21 quid eod.	36.12.1.&2
Mendacium dicere, & mentiri, quomodo differant eod.	Mentem castrare melius quam membra, quæ voluntate delinquant 7.2.25
Mendacij gradus & detestatio. 39.15.3. poena eod. 4	Mente capti, & furiosi differentia 13.5.16
Mendacium publicum grauius priuato. 39.15.5. Deo, & hominibus displicet eod. 7	Mentiendum non esse, illudque scelus & vanitas quando dicitur 39.15.4
Mendacij poena iure ciuili in negatis veris 39.15.12	Mentiendum non est, etiam pro vtilitate alterius eod. 4
Mendacij octo species. 50.10.1. eius cũ periurio affinitas eo. 34.7.8	Mentiendum non esse, lex in foro Athenis posita 39.15.5
Mendaciantes non possunt esse executores testamentorum 42.36.10	Mentiendum non esse in vendendo, & emendo 47.3.7
Mendicantes religiosi incapaces possessionis 42.30.8	Mentientes studiosè grauius puniendi 39.15.6
Medicantes relig. quomodo hæredes institui possint 42.35.15	Mentis verbum, quando iniuriam irrogat 38.5.5
Medicantes validi ab elemosynis remouendi, & castigandi 15.28.13	Mentis verbum, quando non habet iniuriam 38.7.1.8
Mendicantium cura iura ad Episcopos pertinet 15.28.14	Mentum antiquis quis, quid 42.2.3
Mendicantium familiæ sacræ non possunt succedere ingredientibus 42.23.9	Mercator, qui 25.1.7
Mendicantiũ vfuræ, & cumulatio pecuniæ detestata 42.35.16	Mercatores à iudicandi munere, & administratione reipub. reiciendi 47.10.4
Mendicantium sacræ quatuor familiæ 39.6.17	Mercatores lumen in tabernis exofum habent 4.0.2
Mendicantium validorum, non laborantium castigatio quæ, & ad quos iudices pertineat. 39.6.13. & 15. de his leges eo. 13. exceptiones poenarum 17	Mercatores mercantur officia, vt inde lucentur 47.1.6
Mendicantiũ immobilia possidere non licet in Gallia 25.8.4	Mercatores necessarij in repub. 47.1.7
Mendicij formam dæmon accepit 34.19.6	Mercatores qui gaudeant iure regnicolatus in Gallia 42.1.7
Mendicorum, & pauperum differentia 15.28.12	Mercatorum curia ferè vbique gentium propria. 47.3.1.8
Mendicos suos quodlibet oppidum nutrire debet eod. 13	Mercatorum lites iudicabat Athenis senatus eod. 1
Mendicatas ficticia poena, amissione libertatis punita 18.23.10	Mercatorum vituperatio 25.1.8
Mendicatas in clero turpis visa, non paupertas voluntaria 15.26.6	Mercatorum vtilitas 25.3.2
Meneclides pacem Thebanis suadet 19.2.11	Mercatorum imperialium collegium eod. 6
Menedemi ad Antigonom regia sententia, de luxuria vitanda 39.11.3	Mercatoribus Romam venientibus vacationem numerum dedit Alexan. Seuerus 3.8.25
Meneftæ qui 18.23.9	Mercatura quid. 25.2.7. eius duæ species, & subdiuisio. eod. 8. 9. & 10. eius inuentum refertur ad Pœnos eod. 13
Meniana quid 4.12.5	Mercatura fordida est, & remouet à Reip. administratione 25.15.8. & inibi mercatura detestatio, & de mercatorum vili ingenio, & auaro. eod.
Meriana, & fugrunda, vel proiecta quando in aream vicini liceat habere 4.12.7	Mercatura quæ fordida 47.10.5
Menippus Lycius deceptus à Lamia seu dæmone in forma mulieris 16.5.16	Mercatura honesta & prohibita, vtraque tamen animæ periculum minatur. eod. 6. Eam cur aliqui philosophi exercuerint eod. 7
Mennia lex quid vetaret 32.15.7	Mercatus quid 25.1.5. & 6
Meneæcus pro Thebanis se deuouit 24.10.4	Merces quid 27.2.1
Mense fructus quomodo, & quando inter canonicos distribuuntur 15.23.26	Merces laborantis, seu salarium non est interceptendum. 27. 2. 1. & mercedem laborantium retinentium exec. eod. 12
Mensarij qui 22.9.11	Merces locationis certa esse debet 27.1.10
Mensarij, banquarij dicti 17.12.8	Mercedis æstimatio quomodo fiat 42.34.27
Menfor datur, & arbiter pro modo agrorũ. 5.5.8. & si messor falsum modũ dixerit, quæ quæstio incidat eo. nu. 13. & 14	Mercede dignus operarius 49.8.13
Mensis conferendi in curia Romãna à quo tempore curat 17.9.33	pro Mercede suo tempore non soluta, vfuræ debentur 27.3.8
Menses apud Hebræos & Romanos, initium sumebant à Luna noua: & inde fasti computabantur 2.16.15	Mercenarium officium iudicis quid 21.8.10
Mensibus singulis vfuræ exigebant antiqui, & rationes cum debitoribus inibant 22.3.29. & 30	Mercenarium improprie mandatum 27.5.5
Menstrua vifura 22.3.30	Mercenarium officium iudicis quod sit, & quare ita dicatur 47.11.10
Menstrua magorum irrita faciunt incantamenta 34.22.20	Mercenarij qui 27.1.9
Menstruatæ mulieres specula inficiunt 34.11.11	Mercenarij qui ciues 47.10.15
Menstruis auerti coeli violentiam 16.5.12	Mercuriales, senatum censuræ 50.2.50
Mensura maioris oneris, decipit venditorem, & furri teneatur 36.1.8	ad Mercurij statuas olim primitiæ cur posita 2.19.4
Mensuræ & pondera æqua esse debent. 36.1.9. similia publicis, & quod publicæ debent esse & signatæ priuatorum, nota publica eod. 9	Merx quid 25.2.5. & 6
Mensuras mutans lucri causa quomodo puniendus 36.1.11. qui vitur, quomodo eod. num. 14. & 17	Mercis & peculij peculiaris differentia 29.1.3
Mensurarum diuersitas quo pacto non faciat falsum 36.1.12	Meretrix vnde dicta. 10.2.1. quæ dicatur eod. 3
Mensurarum diuersarum abominatio, & prohibitio iuris diuini 36.1.13	Meretrix præsumitur, mulier diuersas ædes frequentans. eod. 4. in caupona ministrans. eod. 8. & verè talis præsumitur, quæ in lupanari residet eod. 9
Mensuræ inæquales quando non officiant 36.1.15	Meretricis item nota, mulierem solam aliquo ire. eo. 5. scholasticumque in eius domum noctu & interdiu sæpè ingredi, & solum alloqui eod. 6
Mensurarum æquarum & ponderum ad quæ pertineat notio 36.1.16	Meretrix filia ex hæredari à patre potest 10.2.21
Mensurarum cura ad ciuitatum præfectos pertinet 36.1.17	Meretrix pro simplici fornicatione, mœcha pro adultera 10.2.36
Mensuras concedendi ac frangendi ius ex alta iurisdictione 36.1.18. Regium ius Chopino eod.	Meretricem appellans lenius, quàm si virginem appellasset, punitur 10.2.16
Mensurarum & ponderum iustorum cognitio ædilis 47.31.7	Meretricem Iuliam filiam Octauius relegauit in insulam. 10. 2. 26. Nec eam sepeliri voluit in suo Sepulchro eod. 20
Mentalis vifura quæ, & à Deo prohibita 22.3.10	Meretrices Constantinus tormentis subiicit, & donatis priuat, & posse reuoc. à donatè vel proximis eius eo. 17. & 20
Mentis perturbaciones à Græcis prædicantur 30.3.3	Meretrices apud Persas infamissimæ. 10.2.23. & illæ collo nudas deferre, pro poena capitali Persis eod.
Mentis praua cogitatio quomodo detegatur, & punitur 36.1.18	Meretrices vndis submergi iussit Periander. 10.2.30. in Palmaria morte puniuntur. eod. 31. In Ciis nulla, à Scipione castris

Rerum & verborum Index.

castris expulsa, ab Atheniensibus infamia damnata eod.	Metatum quid 19.8.2
Meretrices & lenones ab honestis locis & vicinijs expelli possunt, & debent 10.2.37	Merellus Cæsar dtem dixit Cn. Scantio Capitolino, quod filium de stupro sollicitasset 24.12.13
Meretrices Romæ extra mœnia in fornicibus. eo. 39. eis vestes distinctæ, eod. 38. & ius ademptrum acceptandi legata, & hæreditates à Domitiano eod. 28	Merellus nepos in commotione Clodiana, vectigalia populi Romani abrogat 3.3.10
Meretrix turpis persona institui non potest hæres 43.4.15	Metellus Palladium igne eripiens oculis captus fuit 32.9.11
Meretrix an pro scortatore, vel contrâ, possit testari 48.13.16 vel contra alios eod. 18. & 35	Metellus repetundarum reus factus 32.15.9
Meretrici bonis interdicti potest 13.6.5	Methodus examinandorum ab auctore ostenditur 21.3.13
Meretrici dans, vel pro eafideiubens alterius mandato, non habet mandantem obligatum 27.5.12	Methodus tractationis de beneficijs 17.1.1
Meretrici suæ non potest miles legare 46.9.8	Methymatinus Mafiniffæ filius 9.6.10
Meretrici donatio seu permissio reuocata 24.1.16	Metianus iurisconsultus 18.11.5
Meretricem appellans, quæ non est nunc, sed fuit, quando iniuriam facit 38.5.7	Metius Suffetius distractus, quare 35.5.34
Meretricem rapiens & violans inuitam, capite damnatus 36.8.9. & 15	Metius Suffetius dux Albanorũ, & eius supplicium 19.10.18
Meretricem vxorem ducere, inter opera charitatis 9.3.8 cum Meretrice matrimonium probatum 45.7.6	Merij Suffetij Albanorum ducis supplicium 31.27.3
Meretrices, & scortatio iure diuino prohibentur 36.9.2	Metissa filia Proclis Epidauriorum tyranni 32.16.4
Meretrices mercales dicuntur 25.2.5	Metistius Festus in honorem Thefei 28.16.7
Meretrices quæ foemina dicuntur 36.9.4	Metrodori legati, interitus causa 35.4.10
ex Meretricum lucris vectigal sumptum 3.10.8	Metronomi magistratus qui 39.1.16
Meretricum negotiatio corporis, contra naturam 10.2.22	Metropolis ciuitas quæ dicatur 15.31.4
Meretricum poenitentium seu respiscientium monasterium institutum à Iustiniano Bizantijs eod. 33	Metropolitanus idem & Archiepiscopus 15.11.2
Meretricum poenitentium monasterium à Iustiniano constructum 36.6.11	Metropolitanus vnde dictus eod. 3
Meretricum salarium ædiles constituiebant 47.31.7	Metropolitani in quibus sedibus constituti 15.11.1. & tales in Gallia sedi Romanæ immediatè subiecti eod.
Meretricum vestes Athenis ex lege floridæ, apud Thurios varietate 9.16.8	Metropolitani sunt suffraganei patriarcharum 15.9.6
Meretricibus donatio num fieri possit validè 28.9.6	Metus quis rescindat renunciationem beneficij 17.18.2
Meretrices à vicinia expelli debere 4.2.4.10	Metus quem quis sibi infert, non habet restitutionem 41.5.16
in Meretrices affectionis gratia donationes valent 9.25.8	Metus quos actus irritet ipso iure 50.12.5
Meretrices publicas permisit Solon 10.2.12	Metus iustus quis dicatur 41.14.3
cum Meretricibus domini vassallus rem habens, æquè punitur, ac si cum alijs 6.19.19	Metum iustum num inferat præsentia vel iustus patris, filiarum, filiove eod. 4
Mergi crate, poena 36.6.21	Metus causa gestum cur ratum non habetur 36.25.5
Meritorij pueri, qui 10.2.1	Metus quis requiratur in facto rescindendo eod. quomodo restituatur factum eod. 7. & 8
Merlinum incubi dæmonis filium fabulantur 8.1.20	Metu extortum nõ restituens, quomodo & quatenus in simplum & quadruplum teneatur 36.25.9
Merolfedes Guntrandi Aureliorum regis vxor 9.2.16	Metu aditio facta non valet 46.4.15
Meroitæ Ethiopes erga mortuos vt se habeant 33.23.8	Metu conuentiones factæ, nullius momenti 21.2.3. & quid metus
Meropes alunt parentes senes 11.7.5	Metu fieri nõ possunt matrimonia, & facta dirimuntur 9.12.12
Merum imperium quid. 47.21.3. & 4. quæ ad illud pertineant eod. 5. 6. & 7. & eius imperij causæ quæ dicantur eod. 12	biens Meubles n'ont point de suite 1.9.9
Merum & mixtum imperium quomodo distinguatur 47.13.6	Meum quod est, amplius meum fieri non potest 21.18.11
Meri imperij quæ sunt, num præscribantur 31.10.6	Meum verbum, quod tempus respicit 41.5.10
Messalianorum hæresis de baptismo 2.4.20	Michael vt interpretetur 32.8.2
Messalina adultera capite damnata 36.6.12	S. Michael Archangelus cum dracone pugnavit 15.1.7
Messalina lupanar, & luxuria 10.2.13	Michael imperator Orientis 26.1.2
Messenij agri diuisio, vt facta 34.5.9	Michael Palæologus constitutiones iuris Orientalis edidit 15.3.5
Messenij Epicureos eiiciunt 18.7.6	Michael Palæologus imperator Synodo Lugdunensi 2. inter- fuit 15.3.20
Messenij Epicureos cur expulerint 1.8.3	à festo S. Michaelis vsque ad diem S. Andree quæ pascua censeatur concessa 3.17.10
Messenij interceptiunt pecunias Phalaridis 33.16.1	S. Michaelis milites in Gallia 15.35.12
Messum aliena inuito domino noctu secuisse, capitale 37.7.2	Michas fanum sibi autoritate propria elegerat 15.29.7
ante Messum porcam præcidanea vonebat Romani 24.10.14	Michas idolum sibi facit 17.4.25
Mesium incensores in Africa grauius puniti 30.6.3	Micena vrbis populi ab Argiuis capti, in seruitutem redacti 14.3.16
Mesium temporibus ius in quibus causis dicatur 2.16.8	Micipsas 41.4.4
Messores quado incipere debent, & desinere laborare 39.6.3	Micoli Saulis filiarum, pro sponsalibus quid à Danide datum 8.7.30
Metalli, operis metalli, operis publici, & ministerij metalli differentia 31.36.2	Midas rex Phrygiæ Gordij filius 47.20.15
in Metallum damnatio 37.14.2	Mida annuli fabula 8.7.5
in Metallum damnati non instituuntur hæredes 41.35.19	Miciclaus Poloniæ regnum Benedicto 7. summo Pont. in feudum dat 6.2.12
in Metallum & in opus metalli dånati quæ sit poena 31.36.1	Miesca siue Miezlaus Polonorum primus rex Christianus dioceses distribuit 15.12.4
in Metallis publicis quatuor genera personarum confiderantur, procuratores metallorum, adscripti metallis, in metallum vel opus metalli damnati, monetarij 31.10.17	Milese virginis, vt à morte sibi consciscenda reuocata 36. 22.5
Metamorphosis Protei. 34.16.1. Simonis magis. eo. nu. 2. Circis. nu. 3. & aliorum seq. nu. 18.9.1	Mileforum & Sybaritarum ciuitates hospitio coniunctas fuisse 15.28.35
Metaphysici qui 18.9.1	Militaris annonæ quomodo militibus distributa Romanis 14. 10.18
Metationis castrorum forma 19.8.2	Militaris ætas 17. annorum 19.3.11
Metator quis 19.8.2	Militaris annonæ quomodo distribuebatur 36.30.16
Metatoris liberatio ab hospitio, non potest alio hospitio onerari 19.8.7	Militaris substitutio quid 42.25.1. ea directæ eod. Eius differentia cum pupillari & vulgari. eod. 2. diuisio in expressam & tacitã eo. 3. de quibus fiat eod. 4. effectus eod. 6

Syntagmatis iuris vniuersi

Militaris substitutio filio facta comprehendit eius legitimam	42.25.5	Milites hodie bombardicis tormentis affecti	31.8.2
Militaris substitutio quæ bona contineat	42.26.6	Milites hospitalarij S.Ioannis Hierosolymitani, non infligunt poenas sanguinis in suis iurisdictionibus	49.1.14
Militaris directæ substitutio in quo similis fideicommissaria	42.26.7	Milites Indorum quales	18.5.2
Militare ararium Octauius Cæsar erexit	3.2.11	Milites in institutione rerum pub. additi quare cæteris	19.2.8
Militare crimen quod dicatur	19.10.1	Milites membris mutili pauperes in quibus monasteriis ali possint	15.25.8
Militare iudicium	47.10.11	Milites necantes quando rei homicidij	36.7.2
Militare sacramentum, de non furando	37.13.8	Milites quæ bona in prouinciis, in quibus militant, possint acquirere	19.4.1
Militare sacramentum duplex	19.4.1	Milites quando à muneribus excusantur	18.13.6
Militare iuramentum fiebat duci	eod.2	Milites, tutores esse non possunt	1.4.6
Militare auctoramentum quid	eod.2	Milites vnde appellati 19.1.4. eorum species	eod.6
Militare testamentum inofficio querela non impugnatur	44.4.9	Milites vt plerumque iniquissimi, quare	19.1.2
Militare testamentum, vnde dictum. 42.6.1. nullum formam à iure, sed ex arbitrio militis habet eo. nu. 16. duo exigit 1. vt conflet ita voluisse militem in expeditione 2. vt ita condidisse appareat & ideo duo testes necessarii saltem eod. nu. 17		Milites mortui sepeliendi	eod.3
Militaris testamenti alia priuilegia. 42.6.18. effectus eod. 19. rationes priuilegiorum	20	Milites sua animalia à piscuis publicis, & priuatis cõtineant eod. 6	
Militare ciues Romani debebant ex lege decennio	19.3.6	Milites pro suis equorumve alimentis gratis quippiam oppidano, sine mercede extorqueant	19.1.9
Militare qui prohibiti	eod. 10. & 11	Milites ex cuius permissione, & quomodo ab vnus in alterius ducatum transferatur	19.12.9
Militarunt suis sumptibus Romani vsque ad tempora Tulli regis	6.6.4	Milites quando iuris ignorantia excuset	30.10.3
Militare monachis insuit Valens	15.15.5	Militum agnati vel cognati non succedebant, nisi ad quintum gradum ab intestato, post hunc fiscus	45.12.6
rei Militaris comites qui	6.9.1	Militum contumacia plectenda	19.10.4
Militaria munera quo prætextu Iulianus ademit Christianis	47.1.10	Militum exauthoratio quando cum ignominia	31.30.11
Militarium legum in tria capita digestio	19.5.1	de Militum disciplina leges ab Aureliano præscriptæ	19.10.8
Militarium priuilegiorum ratio	19.16.8	Militum hospitalis D. Ioan. origo, professio, seu vota	15.34.1
Militares poenæ quædam in summa	19.12.11	Militum hospitaliorum paupertas nihil habet proprij. eod. 2. vide de his supra Hierosolymit. milites	
Militares leges de non detractanda militia, de se non dedendo, de obedientia præpositorum, mandatis	19.10.2	Militum hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani successio ad quem pertinet	45.15.8
Miles ære dirutus quis	27.2.14	Militum insignia, quæ	31.30.13
Miles an possit bonis cedere	22.9.6	Militum nobilium de Calatraua Hispaniæ, ordo à quo institutus, & finis	15.35.7
Miles & si priuilegiatus de alienis non disponit	42.6.9	Militum ordo S. Iacobi in Hisp. quando institutus eo. 8. ordo ite militum S. Iacobi de Spatha ibidem, quando coepit eod. 9	
Miles qualis esse debet, qui iure militari testamentum condere possit	eod. 11	Militum ordo de la Banda Hispaniæ	eod. 10
Miles legum imperiti eod. 20. se pro repub. defensionem exponunt	eod.	Militum ordo nouus ordo à Ioan. 22. in Portugallia	17.35.11
Miles laboribus assuetus esse debet	19.11.1	Militum Galliæ equestres ordines, Stella, sancti Michaelis, Sancti spiritus quando instituti. 15.36.11. ordo equestris velleris aurei Burgundiæ, Annuntiationis beatæ Mariæ Allobrogum, quando	eod. 13
Miles manus inferens, aut eum deferens, aut contumax præposito, quomodo puniendus	19.10.6. & 12	Militum pauidorum, & primò fugientium poenæ	19.3.8
Miles ab audi. u. tubæ distans, inter hostes	eod. 10	Militum priuilegia personalia. 19.16.1. eos ignorantia iuris excusat	eod.
Miles descedens à via itinerante exercitu, puniendus	eod. 11	Militum iniuriæ ægrè vindicantur	eod. 2
Miles iniussu magistratus, ne alio se transferat	19.10.20	Militum, seu equitum sacrorum origo	15.33.1
Miles ne commilitonem pugnantem deserat	eod. 21	Militum stipendia, vestes, annonæ, tergora bouum, arma	19.7.2
Miles non debet exercere artem ludicram	19.14.2	Militum varia nomenclatura ab ordinibus, armis, & aliis	19.3.16
Miles non dicebatur priusquam in ordines transferretur	19.3.22	Militum in Gallia numerus & ordo per Carolum 7. institutus, & per alios reges	19.3.17
miles stationem sine principis autoritate, sine proditiõis crimine non mutat	35.5.37	Militum alij obtemperantes, alij imperantes	19.3.18
Miles turbator pacis, & seditiosus, qua poena puniendus	35.6.5	Militibus agri dati ab Alexandro Cæsare, & cur.	6.3.14
Militis legendi vel non legendi causa pecuniam accipiens, repetenda tenetur	36.28.20	Militibus à Turcis in prouinciis agri assignati, qui dicuntur Timarchi equites	6.11.11. & 13
Militis codicilli etiam sine testamento valent	43.1.11	Militibus & veteranis prædia assignata	6.6.3
Militis furantis poena, & virginem corruptentis, extorquentis pecuniam transeundo	19.12.1	Militibus factæ aliquæ donationes, & quando largitiones. 28. 13. 11. 12. 13. 14. 15. & 16	
Militis legendi causa æs non accipiendum	eod. 10	Militibus fundi clientelares, quando & quare dati in Gallia, & Romæ, & alibi. Ratio que principalis, vt esset exercitus ordinarius & paratus	6.6.5. & 6
Militis iuramenti formula	19.4.2	Militibus prohibita in focariis donationes	9.25.7
Milites addicti, & tyrones	16.1.10	Militibus quæ donabantur in signum & præmium strenuè gesti	19.3.27
Milites alij lege probati, alij reiecti	19.3.2	Militibus vallum, aut agmen non licet excedere	19.10.5
Milites beneficiarij tantum olim ciues Romani, & qui delicti poterant	eod. 3. & 4	Militia ars est. 19.1.1. eius species eod. 6. & militia spirituales diuisio	eod. 7
Milites ciues, quam peregrini tutius militant	eod. 7	Militia literaria in quibus inueniatur	19.1.8
Milites Romani ex certis populi classibus delecti, & de modo deligendi. 19.1.13. & 25. eorum delectus quomodo fieret	eod. 15	Militia apparitorum, & aduocatorum	eod.
Milites deferrores perfuga, hostes, prædones, &c.	19.3.26	Militia palatina inermis quæ	eod. 9
Milites conducere bona aliorum prohibentur	27.1.12	Militia ex casu quæ	eod. 10
Milites coram suis ducibus conueniendi	19.1.7	Militia honoraria	19.1.11
Milites cruce signati Liunionæ	15.35.6	Militia	
Milites cruce signati fratres	eod. 14		
Milites fideiuflores esse non possunt	24.3.22		
Milites habere, priuatis hominibus interdictum	36.20.8		

Rerum & verborum Index.

Militia armata quæ	19.2.1	Minorum restitutio, quinquennio durat	40.5.25
Militia paterna filiis data	19.6.3	Minoribus quare permittatur interdum rerum suarum, & reipublicæ administratio	47.9.25
Militia, vix leges exaudit inter strepitus armorum	42.6.20	Minoribus in quos dantur actiones pratoriae pro tutore, & in factum pro tutela & cura	13.10.37
Militia armata in summa diuisio, & exercitus	19.4.1	Minos per mare fures prosequutus	37.1.15
Militia inamunitas quibus data	19.3.12	Minos primus mari imperavit	1.3.5
Militia causa impensa filij an imputentur in legitimâ	44.5.45	Minturnenses coloni maritimi	19.3.12
Militia fauor quantus	9.2.4.7	Minutius Fabium Maximum patrem appellauit	15.2.10
Militia subordinata potestates	47.17.8	Minuria vestalis viua infossa	9.19.9. & lib. 36.7.3
Militiam detractasse graue scelus, & acerrimè punitum, & exempla	19.3.5	Minui, augeri, & tolli accidunt communiter omnibus actionibus obligationibusque	21.10.1
Militiam duplicem nemo habeat	19.0.14	Minuantur quando actiones autoritate legi	21.16.1
in Militiam impendia vnde per varia tempora sumpta, & apud nationes varias	6.6.4	Miphibosech Saulis filius occisus	31.38.3
in Militia apud Romanos supplicij quale, & vt fieret	3.11.11	Mirabilia magorum quæ sunt, & qualia	34.16.1
à Militia armata Romana exemplum ductum. 16.1.9. eius ordo	eod. & 10	Miraculum de filio Iudæi vitarij	2.6.8
Milliarium & lapis pro eodem	3.13.7	Miraculum de Lucio ærucatore pecuniæ per baptismi iterationem	2.4.15
Miltiades Cimonis pater	22.10.3	Miraculum de muliere quadam Macedonia hæresis	2.6.9
Miltiadis accusatio	31.5.36	Miraculum in baptizazione cuiusdam Barbæ	2.4.9
Miltiadis bonitas, & calumnia	32.15.6	Miracula & per res inanimatas fieri Deo auctore posse. Et inibi plura relata, scitu incunda	2.12.5
Minus punitus ob nominatû Lucij Accium, in Scena	38.5.13	Miracula seu præstigiæ demonum quadam	48.15.12
Mimi histriones scenæ consilio sacro prohibentur cum poena	39.5.6	Miracula seu potius præstigiæ antiquorû Ethnicorû	34.16.6
Minors num liceat in scenis iniuriari priuatis	38.5.13. & 14	Miracula sua demones ex quibus perficiant, & qualia	34.21.5
Minors inferorum iudex	32.0.4	Miraculorum effector videri voluit Adrianus	34.17.2
Minerva in nuptiis Thetidis & Pelæi adfuit	9.6.1	Miramolinus Arabû rex ingenti clade à paucis victus	15.35.9
Minerva Poliadis templum vetustum	15.39.11	Mirmidonum exercitus vnâ cum Neoptolemo luget Achillem	16.1.20
Minerva templum in Illo ardens	33.9.11	Mirum de sale euanescente Tragaseo post impostum tributum ciâ Lyfimacho	3.10.4
Minor ad diuisionem prouocari non potest, licet ipse prouocetur	5.3.19	Miscella lex de viduitate remissa	9.26.27
Minor beneficium legitimè renunciare non potest	17.17.17	Miserabiles personæ à collectis eximuntur, & quæ huius generis	3.8.19
Minor constituens dotem sine tutore, nihil efficit	12.3.20	Miseria, comes fideiusionis	2.4.3.2
Minor dat feudum antiquum, vt & prodigus	6.7.3	Miseriæ humanæ prohibita disputatio	34.12.17
Minor maiorem se assuerat, quando sibi præiudicat	41.1.11	Misericordiam exercere intempestuè, delictum punibile habitum	36.25.31
Minor restitutus quæ ipse accipit, restituit	13.4.13	Mistheus focer Gordiani Romanam rempublicam instituit heredem	4.35.1
Minor sine curatore gerens lacus restituitur	13.3.6	Missa quæ pro defunctis fit, viuis applicari vetatur, vel fortilegiis	2.6.12
Minor 25. an. filius, in quibus rebus in iudicio esse possit	1.10.9	Missa sacrificij partes	2.6.11
Minor 25. an. potest agere de thoro violato	36.3.2	Missam semel in die tantum sacerdos facere debet, & quando tunc possit. & de vestimentis sacerdotis lacris	2.6.10
Minoris res quando in feudum dari possit	6.6.14	Missa ter celebrari in die Natiuitatis Christi quis statuit eod.	
Minori num solui, & quomodo debeat	31.18.21	Missas nullibi celebrandas, quam in altari seu loco consecrato	2.1.14
Minori 25. an. quando non subueniatur	31.27.8	Missilia consulibus prohibita largiri	47.15.16
Minores ex quibus causis restituantur in integrum	13.4.2	Missilia in vulgus quando permissa & prohibita	2.8.12.5
Minores, lacus restituantur ob ignorantiam legum ciuilium, non naturalium, & ob imprudentiam ætatis	eod. 3	Missio causaria quæ	19.4.6
Minores in delictis quando restituantur	eod. 5	Missio ignominiosa	eod. 7
Minores errantes, non fallentes, restituantur	eod. 6	Missio in possessionem bonorum contumacium, quando	48.3.21. & 30
Minores non restituantur ex latione casu adueniente	eod. 7	Missio in possessionem ob non præstitam cautionem damni infecti, quomodo fiat in rem minatam damnâ	4.26.10
Minores iudices qui	47.2.8	Missione facta dominus ædium ciuicendus est inde, & c. eod.	
Minores lege contrahere prohibentur	21.5.7	Missionem præcedere debet denunciatio, vt cautio detur, & c. denunciatio autem quomodo, & quibus faciendâ, & c.	eod. 11
Minores 25. an. quomodo decuriones esse possint	18.13.5	Missio in possessionem duplex, ex primo & secundo decreto, & quæ vtraque	eod. 12
Minores 25. an. quomodo subiciantur taliis	3.8.11	Missio in possessionem rei seruandæ causa, aliis negotiis communis. nec verè possessionem dat	4.26.13.
Minores quando in iudicio sine curatoribus esse possint, vel non	49.2.11	Missio in possessionem ex Carboniano edicto, dat possessionem	4.26.14.
in Minores tutoribus & curatoribus contraria actio tutela & cura datur. 13.11.1. & quos sumptus ab illis reperant eod. 4		Missio in possessionem ex 2. decreto fit post annum, & datur ius dominij	eod. 15
contra Minores 25. an. non currunt præscriptiones	13.7.3	Missionis à militia tres species, explicataque honesta	19.4.3
eis hodie curatores dantur	eod. 4	Missio quid	27.2.1
Minorum & ecclesiæ aqua priuilegia in rerum distractione	6.6.14	Mithridates victus à Pompeio simul cû vxore aufugit	11.4.19
Minorum & pupillorum res quomodo, & qua forma, & quando vendi possunt	12.3.15	Mitres catamidiare Gallis	22.6.3
in Minorum rerum alienatione primùm requiritur causa eod. 16. item 3. autoritas veri tutoris 17. item 3. autoritas iudicis, & quæ sit illa 18. & sine eius decreto vendita quando repetat pupillus eod. Et decreti iudicis vim habere, in alienandis rebus minorum, rescriptum principis & præscriptionem post 25. annum, quinquennij, aut 10. vel 20. item & ratihabitionem	12.5.19	Mixtum & metum imperium quid	47.3.6
Minorum res vendite repetuntur, vel via nullitatis, vel receptionis, seu lationis eod. 21. Et in eorum mobilibus rebus & fructibus vendendis, tutores & curatores tempus opportunum debent obseruare	eod. 22	Mixtæ actiones quæ	21.8.13
Minorum immobilia non alienantur sine solennitate	1.9.3	Mneista serui qui	14.3.19
Minorum res qua solennitate & consultatione vendantur	25.8.8. & 10	Moabitibus ob blasphemias Deus minatur interitum	33.12.9
		Mobiles	

Syntagmatis iuris vniuersi

Mobiles res dotales an maritus pauper distrahere possit 25.5.2. & seq.	Monachi curiones fieri possunt 15.15.7
Mobilia quae res restitutioni subiecta, alienari possunt 25.4.4	Monachi otiosi ne sint eod. 13. nec carnes edant eod. 8
Mobilia aliena vendens, furum committit 25.10.5	Monachi quando corrigi ab abbate vel episcopo possunt eod. 19
Mobilia non dicuntur, nec immobilia nomina 26.2.2	Monachi & monachae habitum propriae religionis semper deferant 15.15.21
Mobilia, mouentia, & supermouentia quae 1.9.7	Monachi nomen quid significet 15.14.1
Mobilia primo ex creditotibus occupanti, quamuis ordine posteriori, in Gallia cedunt 23.11.3	Monachi finitio eod. 1
Mobilia vel immobilia nu sunt, quae natura dubia sunt 1.9.10	Monachi & fratris quibusdam differentia 15.14.6
Mobilium & immobilium seruitus constitui potest 4.4.3	Monachi qui fieri possint, eod. 17. a quibus recipiantur, eod. 19.
Mobilium vilis possessio, & sine affectione, contra immobilium 1.9.9	eorum aetas quae esse debeat eod. 22
Mobilibus in feudis, in Suenia Germanica, raro foeminae succedunt 6.12.6	Monachi probationis tempus, & professionis solennitas 15.14.20
Modestinus iuriconsultus 18.11.5	Monachi professio expressa & tacita eod. 21
Modiciensis ciuitas 18.2.23	Monachi peculium non debent habere 15.14.28
Moderator Iustinianus Helenoponti. 47.32.8. temporalis eo.	Monachi & clerici maioris ordinis castitatem vident. eod. 29.
Modus concessus aquae ducendae, sequendus. 4.15.20. & in abutentem quae remedia dentur eod. 21	commatres habere non debent. eod. 34. ab instrumentis musicis abtineant. eod. 35. nec in conuiuiis mulieres in monasterio adhibeant eod.
Modus decretus in seruitute pecoris ad aquam appulsus inspicitur 4.18.4	Monachi exire claustrum non debent, vt audiant physicam vel medicinam 18.7.11
Modus in vltimis voluntatibus quid, & quomodo a causa & conditione differat 42.32.51	Monachi nu iure retractus proximitatis vti possint 26.17.4
sub Modo venditio facta, differt ab ea quae sub conditione 26.4.1	Monachi olim non erant clerici 42.7.3
Mocenas eques Romanus Octavianus de republ. instituit 34.14.7	Monachi possunt esse illegitimi 16.10.7
Moccha pro adultera 10.2.36	Monachi sepulturam non eligunt. Item de aliis qui non eligunt 2.13.8
Mocchia nomine quid contineatur 10.2.35	Monachi succedunt ab intestato parentibus iure scripto. 45. 2.7. non iure gallico eod. 8. & 9
Mocricus 41.4.3	Monacharu & monachoru regula ordinis comunis 15.17.1
Molendinum bannarium 47.16	Monachorum iuramentum, crede mihi 50.8.30
Molendini seu pistini bannarij ius, quale, & quomodo quaeratur 18.22.8	Monachorum tonsura quid significat. 16.11.28. & monachalis tonsio liberabat a mortis periculo eod. 29
in Molendino aliquid furatus, qua poena plectebatur 37.13.6	Monachorum tria genera in Aegypto. 15.14.9. eorum nuptiae detestanda eod. 31
Molendina bannaria 1.4.6	Monachorum vestitus, est vestitus poenitentium 15.16.2
Molendinorum fluuiaticorum constructio qualis 1.4.5	Monachorum vita studiis literarum sacrarum, & orationibus constat eod. 4
Molitionis ventus quomodo ab alio impediri non potest 4.10.7	Monachorum & monacharu regula ordinis comunis 15.17.1
Molles, habitus infames 10.2.42	Monachis interdicta ars chirurgica 18.25.8
Moloch idoli forma, & sacrificium 34.20.18	Monachis iura ciuilia audire prohibitum 18.11.7
Moly herba contra maleficia 34.22.17	Monachis osculari foeminas vel commatres habere concilio Altisidorensi prohibitum 8.8.27
Momaldus Altefolius cancellarius 47.29.10	Monachis mendicantibus nulla beneficia ecclesiastica concedi possunt 17.6.28
Momandus Altefolius cancellarius Meronei & Childerici 47.18.5	Monachis quibus, & quae beneficia liceat habere. 17.6.29
Mommon Gallie vnde 39.11.3. & 7. vide & c. 11.	Monachus facit paterna deuotio, sed ne infantes indeuotos verendum 15.14.24
Monachus inter beneficia quodammodo annumeratur 15.15.20	Monarcha quid 18.2.6
Monachanda aetas 15.17.3	Monarchia quid 18.2.6
Monachanda voluntas ad sit spontanea legitima aetatis, quae uis parentes reclamant 15.17.4	Monarchia ne aliarum gubernationum speciebus sit melior 47.15.24
Monachus in diuersis monasteriis locum seu monachatum habere nequit 15.15.20	Monarchiae necessitas 47.17.1
Monachus in testamento esse potest testis 42.5.25	Monasterium pro poena 50.1.32
Monachus non interest nuptiis, nec suscipit de baptismo 15.13.17	Monasterium, in poenam 36.5.12
Monachus ordinandus non est sine permissione abbatis 16.9.6	Monasterium, ecclesiastice quando succedat defuncto clerico 45.15.7
Monachus primus Hilario Anachoreta 15.13.2	Monasterium quando sit loco liberorum 42.30.8
Monachus quando possit ab vna in aliam transire regulam 15.14.18	Monasterium virginum ne vir aut monachus ingrediatur 15.17.14
Monachus fieri non potest demens 15.14.23	Monasteriu quod, & quado ingressi illud capit bona 42.23.9
Monachus quomodo in iudicio esse possit 49.2.11	Monasterij detrusio, poena cur inuenta 31.32.1
Monachus quis non fit ob inclusionem monasterij 31.32.1	Monasterij ingressus non tollit fideicommissum, si sine liberis ex suo corpore natis moriatur, nec loco filiorum est 42.28.26
Monachi nomen quid denotet 31.32.1	Monasterij ingressu quando deficiat fideicommissum 42.30.8
Monacho delata hereditas per quem aditur 46.4.13	Monasteria in Gallia quae bona temporalia no possidet 26.17.4
Monachae adulterij causa tonsae 15.17.10	Monasteria olim extra vrbes aedificata 15.15.4
Monachi an testari possint 42.8.8	Monasteria episcopo subiecta, nisi exempta eod. 18
Monachi canonici facti 15.23.19	Monasteria instituta studendi & praedicandi gratia 15.11.6
Monachi eligi possunt in episcopos 17.6.30	Monasteria quid referant 31.32.1
Monachi lineis indutis non vruntur. 15.15.1. qualis autem vestitus eorum eod. Silentium eis vbi inditum eod. 2	Monasteria nata ab eremitica vita, metu tyrannorum, & contemptu saeculi 15.16.1
Monachi claustrum ne exeant, ne vagentur eod. 3. militare tamen eis iussit Valens 15.15.5	de Monasteriorum reformatione, & consilijs seu capitulis eorum, & de visitatoribus 15.15.16
Monachi solitaria quae vita eod. 6. eis prohibitum alios quam fratres sepelire, nec alijs poenitentiam dare, non praedicare, docere, &c. eod. 1.	Monasteriorum reformatio ex quibus personis fieri debet eod. 17

Monastica

Rerum & verborum Index.

Monastica professio vota generalia 15.14.15	cum feris commixtione 7.3.9
Monastica leges apud quos authores tractantur 15.15.14	Monstres, ou veue figure quid 5.5.11
Moneta proba tria exigit, materiam cum pondere, characterem, valorem 36.2.1	Monstrosi partus num sint inter homines 7.2.9
Monetae valor augmentatus sine pondere, subditis nocet in commercijs 36.2.16	Monstrosi partus lege nefasti eod. 11
Monetae cudendae ius in Gallia, qui ex priuilegio habent. 36.2.25	Montanorum funesta in Eucharistia, materia 2.6.4
Monetae valorem augere vel minuere, solus princeps potest, non priuati 36.2.26	Motis albi sedes episcopalis, archiepiscopalis facta. 15.12.4
Monetae falsarius, maiestatis reus, & iurisdictionis regiorum iudicum 36.2.28	Montispeffuli sigillum 47.29.26
Monetae materiam falsum immiscens, qua poena plectatur. 36.2.29	Montispeffulani parui sigilli ius hodie quale 2.20.2
Monetam sine autoritate principis etiam probam percutiens, quomodo puniendus 36.3.30	Montispeffulani sigilli executio quot exceptiones admittat & contra quos non fiat 23.6.9. & 10
Monetam falsam percutientes nec absoluentes & perficientes, vt puniantur 36.2.31	in Montibus antiqui ovabant 2.1.7
Monetam suo nomine percutere, capitale alij quam regi. 36.1.33	Mora quid 21.14.1. eius diuisio & materia seu res eod. 2
Monetam falsam expedientes, vt falsarij puniantur. 36.2.34	Mora quomodo interpellatione committitur eod. 3. & vnicam interpellationem ad moram sufficere docetur eod. 4
Monetam tingentes vel radentes, vel circumcidentes, quomodo puniantur 36.2.34. & 35	Mora creditoris quomodo & quando committatur eod. 5
Monetam reprobam non licet emere vel habere. 36.2.36	Mora exigit culpam, aliter non nocet eod. 6
Monetaria mutatio, quomodo lucrum det 36.2.12	Mora & culpa ex parte rerum quomodo excusatur 21.14.7
Monetae valor quomodo perpendendus, si in diuersis locis, & temporibus variet 25.14.2	quomodo ex parte personarum eod. 8. & ex parte negotiorum eod. 9
Monetam falsam cudere, maiestatis crimen 35.7.8	Mora effectus, & vtilitates I. vt perpetuus obligationem eo. 10. 2. Committatur poena 3. Debeantur vsurae, fructus, & quando 4. vt definit affirmationem 5. Datum condicatur 6. Poenam infligat 7. Succedat id quod interest eod. nu. 11. 12. 13. 14. 15. & 16
Monetae talis curia, chambre de monnoye, & eius notio, & superfecti 47.38.11	Mora debitoris quando noceat fideiussori 24.4.11
Monetales triumuii 47.19.11	Mora non petentis fouet lucrum possessoris 42.29.20
Monetariae officinae, regius folius 36.2.24	Mora petitionis spoliato non nocet, sed spolianti 36.25.23
Monetariorum pericia certa & fides esse debet, & eorum olim collegium 3.10.17	Moram perpetuare obligationem, illud vt intelligatur 21.14.10
Moniales decimas non praestant 2.20.17	Morbis & vitium quid quidve perpetuu & temporale 25.21.3
Moniales subsunt correctioni Episcopali, & ordinationi. 15.17.5	Morbis haereditarius Theytas dictus. ob sacrilegium 33.16.4
Moniales canonicae seculares nubunt eod. 9	Morbi quid 31.5.1
Moniales velantur virgines in professione, non viduae eod. 11	Morbi, & vitia quae redhibitioni aedilitiae via parant 25.21.4
Moniales a quibus consecrantur, & quibus diebus. 15.17.12	Morbi qui a tutela excusent 12.4.4
Moniales cum monachis non habitent, nec conuiuentur singulariter, non cantent cum monachis in choro. 15.7.13	Morbi quomodo a Daemonibus curentur 34.17.1
Moniales separatas aedulas non habeant, simul degant. 15. 17.16. sacra ne tangant, aut incensum offerant. eod. 17	Morbi incantationibus curati eod. nu. 4
Monialium abbatiae & prioratus triennales 15.36.3	Morbos curantium per incantationes poenae eod. num. 5
Monialium fornicantium & fornicatorum poena 36.7.6	Morbos in corpore humano generat & causa 30.11.1
in Monialibus emendanda per visitatores aut Episcopos. 15. 17.6. Earum diuersi ordines, & habitus, vita. eod. 8	Morbosum pericula per septenariu criticum decretorium cognosci 9.9.26
Monilia, armillae, bullae & alia donata vxori quomodo eius sint, & quando restituantur 9.25.20	Morbosum per maleficia curationem fieri, & quare ea prohibita 34.20.13
Monilia, & xenia seu strenas recte vxori maritus donat. 28. 10.10. & 11	Morbis extremis extrema remedia adhibenda 31.2.4
Monitio, accusationis est species: & ea praecedit excommunicationem & accusationem 32.3.1	Mordax Labienus 38.6.4
Monitio in ciuilibus negotijs praecedere quomodo debeat vocationem in ius 32.3.2	Morges Itali regis Babyl. filius 18.21.9
Monitio in denuntiandis criminibus regularium non exigitur 32.3.4	Morgin cap. 9.6.37
Monitio sententiam iustum excommunicationis praecedere debet 31.9.9	Mors adimi t Dominium rerum 43.4.13
Monitoria accusatio in quibus differt a publica 32.3.3	Mors calamitatum finis 31.6.13
Monomachia prohibita. 48.16.1. Eius & duelli species. eod. 3	Mors in quibus casibus pro poena imponitur 47.21.3. & seq.
Monomachiae quaedam ob necessitatem quandam permittit, & facta 48.16.6	Mors liberat reum a poena, & crimine 32.21.10
Monopolantium bona confiscantur 3.17.1	Mors naturalis in poenam imposta 31.14.1
Monopolia vendentium improbat. & punita 25.14.6	Mors omnem reatus accusationem, paucis exceptis extinguit 28.9.2
Monopoliorum poena 36.30.5	Mors poena peccati 31.5.1
Monumentum quid 48.10.4	Mora, possibile semel, semper fingit possibile 21.4.4
Monumenta legari nequeunt, sed ius inferendi Mortuum 42.32.20.	Mors praeposenda seruituti, & exempla eorum qui mori elegerunt potius, quam feruire 11.11.3
Monumentorum veterum scripturae vel sculpturae an probent 48.10.2	Mors separatur corpus & animam 17.19.1. & omnia soluit eo. 47.14.1
Monstrosus in Gallia, successurus in regno 18.2.21	Mors spiritalis duplex 31.14.4
Montispeffuli fenatus aliquando fuit 47.27.10	Mors, stipendia peccati 30.11.14
Monstra hominum vnde nata 36.14.1	Mors triplex 31.14.1
Monstra hominum in India & alibi belluina, ex abominabili	Mors violenta vnde orta 31.14.3

L

Syntagmatis iuris vniuersi

tionem	eod.7	Moriendum potius,quam delinquendum.	30.2.5
Mortis causa donationi fideicommissum imponi potest.	42.38.6	Moriemur omnes,etiamsi noluerimus	31.14.2
Mortis causa capiones non admittunt ius accrescedi.	46.11.5	Moritur vaticinari solent, & maxime tunc mete valet.	42.36.2
Mortis causa donationes inter coniuges quae valent.	9.25.4	Morticinium in feudis Ecclesiae quid, &c.	6.3.2
Mortis consideratio, tristis: acceleratio, desperatio.	41.4.1. & 2	Morticinij impetrandi formula	3.5.2
Mortis viuientis carmina fecisse, capitale Lutorio prisco poetae	41	Morticinij ius, quid	15.38.6
Mortis iudicium procurans homicida	36.17.4	Morticinij ius a rege impetrari debet, ab Ecclesia feudum tenere volente, & quare	6.5.5
Mortis necessitas sola consideratur, vt qui clericum offenderit ab excommunicatione per Episcopum absoluat.	16.1.35	pro iure Morticinij tertia pars feudi regi debetur, vel alia conuenta: quinta autem pars domino patrono proximo pro indemnitate.	6.5.6. Ad hoc ius impetrandum, quod tempus detur
Mortis supplicium lege diuina impositum.	31.14.3	Morychides praetor Atheniensium	38.6.5
Mortis supplicium non nisi difficulter inferendum, non temere.	31.14.9	Mores boni ius faciunt.	41.4.7. qui tales dicantur
Mortis supplicium quam citius fieri potest, exequendum.	50.1.33	Mores beneficiandorum quales esse debeant	17.6.9. & 21
Mortis supplicia diuersa	31.14.6.7	Mores coniungendorum vicissim probandi, & mos in his antiquorum	8.3.4
Mortem causans defuncti, eius successione priuatur.	46.9.3. & qui ab alio illam non vindicat, exceptis causis quibusdam	Mores corrumpuntur gymniciis certaminibus	34.12.14
Mortem consciscentes spontaneam quomodo Vtopienfes puniant	36.22.3. & alij eod.	Mores peregrini non violandi	30.6.3
Mortem sibi consciscentes, quibus poenis iure pontificio plectuntur	36.22.7	Mores regionum inspiciendi, & quid in vsu sit obseruandum.	8.8.25
Mortem sibi accelerantes virtutis causa, num poenam mereantur	36.23.10	Morum emendatio, Censorum erat	47.16.10
Mortis poenam rei apud Persas sibiipsis iussu principis inferunt	36.22.8	Mori emendatio nunc fit a magistratibus ordinarijs.	47.16.27
per Mortem ipso iure vacat beneficium	17.19.1	Morum praefecti apud Carthaginenses	47.16.17
post mortem manet deportationis poena	31.8.8	Morum iustus censor non est, quos ipse approbavit.	32.12.11
post Mortem quando duret nunciatio, distinctionem vide.	4.31.7	Morum regimen concessum imperatori Augusto	47.20.4
Mortem vt oppeterent in Aethiopia Sacerdotes regibus nunciabant	15.1.11	contra Mores bonos quae sunt, non recipiuntur	21.4.7
Morte ciuili & naturali tollitur patria potestas	11.19.13	ob Mores malos vxoris dos olim retenta	9.23.16
Morte damnatis accurrentibus, supplicium remittebat princeps	36.21.6	Mores ob vitiatos dari iudicia	38.10.4
de Morte homini inferenda nulla fatis loga cunctatio.	31.3.13	Moribus bonis pacta aduersantia non valent.	5.0.5.4. de morum ibi ciuiliu & naturalium distinctione
Morte naturali pupilli vel tutoris soluitur tutela	12.15.6	Moribus & lege prohibito alienandi quibus facta	21.5.7
de Morte praedice remotis arbitris, interdictum ab Octauiio Caesare	34.14.17	Moribus iura feudorum reguntur	6.14.1
Morte quando nunciatio, & madatum non extinguantur.	4.31.7	Moribus leges introducuntur & tolluntur	42.17.1
Morte tantum naturalis, soluta a lege viri vxor dicitur.	9.16.7	malè Moratus tutor esse non potest	12.4.11
Mortem personarum quidam magistratus Indorum perscrutabantur.	10.3.1. Et mortis tempus edicto Francisci. Rex Gallia iussit praecribi	Moscouiae matrimonia publice tantum sunt in Ecclesijs.	9.5.11
Mortuus fuisse viuum ex consuetudine quid significet.	46.1.6	Moscouiae sponsa non videtur, priusquam a parentibus sponsalia firmata sint	8.3.3
Mortua Sibylla adhuc diuinat in fortibus	18.5.7	Moscouitae baptizatis infantibus comas detondent	16.11.30
Mortui inferendi quid contineat edictum	2.14.6	Moscouitae feruis emptiis vtuntur	14.2.3
Mortui ius inferendi praescriptibile, non sepulchrum.	eod.7	Moscouitae seu Rutheni hospites osculo & inclinationibus crebris saluant	8.8.10
ob Mortui necem non vindicatam haeredes successione priuantur	3.12.16	Moscouitae sine Rutheni sabbatho ieiunant	2.18.7. & 12
Mortuum beneficiatum celare, non licet, & quid de eo statuatur	17.12.10	Moscouitarum lege, filia alterius religionis homini non nubit	0.13.8
Mortuum transferre sepulchro sine principis vel pontificis licentia non licet	33.23.17. & 18	Moscouitarum mos in nuptijs affinium	9.11.10
Mortui iure communi accusari non poterant. 32.19.2. quibusdam criminibus grauioribus exceptis	eod.3	Moscouitarum vxores se contemni putant a viris, nisi verberentur	9.15.22
Mortui sepeliendi milites, & poenam omittentium	19.12.3	apud Moscouitas diuortium excommunicatione prohibetur	9.16.6
Mortui fuscitati ab Elia & Eliseo	2.12.1	apud Moscouitas filiorum trina venditio permessa	11.8.13
Mortua bona Ecclesiasticorum cur dicantur	15.38.5	Moscouitis bigamiam prohibuit Ioannes Metropolitanus.	9.2.15
Mortuorum cadauera quare vti, non humari coeperunt.	33.23.27	Moscouitis nuptiae repetitae permittuntur, sed vix habitae legitima: tertias sine causa non permittunt, quartas a Christiano alienas putant	9.26.7
Mortuorum cinis in potum porrectus a Templarijs.	15.33.10	Moscouitici archiepiscopi a quibus, & ex quibus eligantur, & consecrentur	15.11.7
Mortuorum domos ingredientes aut egredientes Graeci, aqua se aspergebant	31.8.6	Moscouitici reges, dicti duces magni Vuclitriknezi	6.7.18
Mortuorum erga corpora ritus seruati	2.14.18	Mosellini milites apud Turcas qui	6.11.13
Mortuorum fama laedi & notari potest	41.1.9	Moses adoptatus in filium a Pharaonis filia	10.6.21
Mortuorum haereticorum memoria damnatur	33.8.16	Moses iussit proximis nubere mulieres	9.11.12
Mortuorum negotiorum gestor habet pro eo actionem.	29.16.1	Moses orans, dum alij pugnant	3.22.4
Mortuorum sepeliendorum honestatis leges	2.14.8	de Mosis corpore controuersia inter S. Michaëlem Archangelum, & Sathanam	2.12.4
Mortuus quare non conuiciandum	38.5.2	Moses quandiu vtraque potestate spiritali & temporalis vltus	15.38.14
Mortuos de suo expedit funerari	9.20.7	Mosis facies cornuta visa	13.12.40
pro Mortuis qui habentur, iure proximitatis retrahere nequeunt	26.17.5	Mosi coadiutores dati	15.25.3
Mortalia praeccepta quae, & quot sint	30.11.14	Mosi & Aarone pro baculo pastorali, virga data	15.12.38.
Mori quid non possent, qui conquesti fuerint	31.33.10	Mosi tribus Leui adhaesit iu vindicanda idololatria vituli.	16.8.23
Mori nunquam qui dicantur, & cur	6.5.7	Mosaici Sacerdotij reditus vnde	eod.2.4
Morienda esse, cum definitum est, vita supplicium longius.	70.1.33	a Mose Tabernaculum Deo constructum	2.1.7
		Mosaica lege permittitur diuortium Iudaeis improbatum.	9.6.1

Rerum & verborum Index.

Molynorum Rex nisi bene iudicasset, fame castigatus.	47.20.15	Mulierum delicta qualibet argentea multa vbi redempta.	30.5.10
Motus primi animi non sunt in potestate hominum.	30.3.2	Mulierum dominatio rebus, & reipublice perniciofa	47.11.11
Mouentia sese inter mobilia sunt	26.2.2	Mulierum familiaritas clericis inhibita	36.12.18
Moutons, numisma Byturigum, quis percussit	36.2.21	Mulierum fragile consilium	9.22.12
Mulcta vnde dicta	31.3.11	Mulierum fenaculum inductum, postea sublatum	32.13.3
Mulcta cum, & sine infamia	39.29.25	Mulierum turpitudinis seipsas inuentium poena	36.14.2
Mulcta fiebat in pecore antiquitus.	31.3.10. & in aere postea.	Mulieribus etiam consentientibus res dotales, cur non alienantur	9.22.12
Mulcta & num. 13.		Mulieribus imperandi ius natura ademit	11.4.1
Mulcta: condemnatio in fiscum quando irroget infamia.	31.3.6	Mulieribus in quibus contractibus inhibita testimonij	21.5.9
Mulcta & poena differentia.	31.3.6. Num multa omnes iudices infligere possint.	Mulieribus inter esse spectaculis etiam permittis licuit	39.5
eod. 8. modus & quantitas	eod.	21. Ideo vxor repudiata	eod. nu. 2.4
Mulcta inferiorum iudicum	47.21.17	Mulieribus Oppia lex liberam suam dimebat potestatem	8.3.2
Mulier vnde dicta	32.13.2	Mulieribus postulare ve titum est, & quare	4.9.6.22
Mulier abusa sua libera potestate facta subdita viro a Deo.	11.2.7	Mulieribus prohibitum iudicare, vel arbitrium suscipere. Romanis moribus, & quare	47.11.1. vide & num. 11. & seq.
Mulier causam per se sua oras, pro prodigioso facto.	4.9.6.23	Mulieribus publica negotia tractare, suis legibus Plato concessit, ob quod irritus	11.3.4
Mulier etiam praegnans coitum desiderat	9.26.25	Muliebria passus sponte, in famis	36.10.1
Mulier etiam a suspitione adulterij immunis esse debet.	36.6.7	Muliebria passus a coetu hominum, vt infames erant, & a postulando: remoti	9.2.8
Mulier in certis criminibus potest denunciare, non accusare.	32.13.7	Muliones	18.24.4
Mulier lactans ne torqueatur	4.8.2.28	Multitudine peccante, quomodo poena imponenda	35.6.20
Mulier non habet potestatem corporis sui, sed vix, & econtra	9.3.1	ad Munditium, conio capillorum	16.1.27
Mulier quae, & quando ex legatis capere non potuit.	4.2.33.6	Mundium	9.26.37
Mulier quare non potest accusare regulariter.	32.13.11. nisi suam vel suorum prosequatur iniuriam	Munus, & Donum quomodo differunt	28.7.4
Mulier aut odit, aut amat, non datur medium.	eod. varia est.	Munus quomodo honorem contineat	18.12.1
eod. 2. non iudicant, non postulant	eod.	Munus & donum, & onus continet	eod. 2
Mulier non potest esse testis in testamento.	42.5.4. nisi fiat inter liberos	Munus publicum & priuatum quid	eod. 4
Mulier nupta etiam apud Graecos in potestate mariti.	9.5.29	Munera patrimonialia quae, & mixta	18.12.7
Mulier tutrix esse non potest	12.4.1	Munera alia ordinaria, extraordinaria, rebus adhaerentia indicta	eod. 8
Mulier verenda viri alterius apprehendens, manum amittit.	38.3.32	Munera & honores in quibus differant, in quibus conueniant	18.12.10. & 11.
Mulieris caput vir	11.4.4	Munerum ciuiliu diuisio	18.12.5
Mulieris caput, viri non contra	7.2.2	Munerum personalium diuisio, & finitio	eod. 6
Mulieri iuranti vel asserenti se ab aliquo fuisse cognitam, vel aliquem sibi matrimonij promississe, non creditur.	9.21.5	Munera ab hoste accipere, signum preditionis	35.5.14. 15. 16. & 17
Mulieri via non decedere, iniuria Langobardis	38.3.27	Munera excacant accipientes.	36.28
Mulierem praesente domui, turpe habitum.	41.11.5. periculum sum, eam imperare	Munera quae iudices non possunt accipere	28.12.1
ad Muliere factum initium peccati	31.14.2	Munera prohibita accipere & dare quae corrumpunt animos.	eod. 7
Mulieres ab exercitu reiciendae	19.12.8	Munera quomodo a iudice sint distribuenda ciuibus	18.20.4
Mulieres ad altare non accedant	16.3.3	Munera quae quis non tenetur subire	eod. 5
Mulieres ad nullum sacrorum ordinum gradum promoueri vel ordinari possunt, apud ethnicos contra Sacerdotes erant	16.10.34. & 25	ad Munera personalia qui teneantur.	18.20.2
Mulieres a fideiusionis nexu num immunes	24.3.25	Munera fordida & vitia quae dicantur.	eod. 12
Mulieres an testes idoneae	48.13.28	Munera vbi quis subire, & honores cogatur	18.13.11
Mulieres bellicosae	6.12.7	Munerum personalium quaedam enumeratio	18.20.1
Mulieres comite carere non debent	10.2.5	Munerum patrimonialium quaedam enumeratio	eod. 2
Mulieres confortijs hominum sine laesione pudicitiae inesse nequeunt	47.11.13	Munerum excusatio ratione vitiofa electionis	18.20.14
Mulieres facile decipiuntur, & consilio infirmae.	eod. 15. auara.	Munerum vacationem habentes ab extraordinarijs subsidijs immunes	3.8.20
Mulieres sine publicis negotijs excusantur	47.11.17	ad Muneribus personalibus & patrimonialibus excusatae	18.20.10
Mulieres de annona quare accusantur	32.13.6	Muneribus vilibus quorum patrimonialia non teneantur	eod. 15
Mulieres impudicae omnes, & adulterae a Socrate rege combusta	36.6.34	Municipem quae faciant	18.13.13. 16. 17. & 18
Mulieres lege contrahere prohibentur	21.5.9	Municipes quando de facto singularis iuris teneantur	38.8.13
Mulieres sine gratia adoptare nequeunt	10.6.6	Municipes qui dicantur	18.12.3. & c. 13. nu. 2
Mulieres quae dicuntur ex consuetudine posse iudicare.	47.11.6	Municipales leges obseruandae pro dotis restitutione	9.22.5
Mulieres quaedam erudite	49.11.7	Murani dicti Latinorum reges	18.2.11
Mulieres vbi dominantur & imperant.	47.12.2. & 3	Murci qui dicti	19.3.5
Mulieres osculari non licuit omnibus Romae, nec illae viros in ore, sed in fronte aliquando oscularae sunt.	8.8.22. Et mulieri famosa osculum non deferebat cognati Romani.	Murenis seruos edendos viduis Pollio obiecit.	14.1.18
Mulieres in potestate filios non habere, & cur	11.2.7	Murus proprius vel communis non fit, quibus signis docetur	4.7.21
Mulieres quare hodie a partu non ardentur ab Ecclesia, vt olim certis diebus a templo illo Iudaico	21.9	Muri vnde dicti 2.39.1. ad eorum collationem omnes teneri.	eod. 2. & ij in quorum terra muri & turres ciuitatis signis, vsum eorum eorum habent.
Mulieres impregnatae ex poru aquae fontis Cylli.	8.1.22	Muros non licere aedificare eod. 4. prohibitumque municipibus muros novos aedificare	eod. 5
Mulierum amor exhaurit bona amantium.	9.25.6. & 7. eod.	Murorum destructio in ciuitatibus, pro poena	35.1.19
		Murorum reficiendorum curatore nullum maius munus esse excellentius Atheniensibus	11.12.7
		Muros transcendere ciuitatis, maiestatem, & capitale scelus, & poena	35.7.6

Syntragmatis iuris vniuersi

Mures alunt parentes senes	17.5	Mithridates conquirebatur quod non posset mori.	31.33.10
Murium appellatio maceriam continet	4.7.11	Mylæni cum Atheniensibus de agro contendunt	20.4.1
à Muribus ex Gyaro Cycladum insula, incolæ fulgati.	4.5.16	Mytilenses noluerunt focios, vt doceret literas liberos suos.	31.37.2
à Muribus qui fugati fuerint	31.13.2		
Musæi fortes	34.3.20		
Muscæ Eleis generant pestilentiam	39.10.5		
Musca quæ tractet	34.1.5		
Musica instrumentis vtentes monachi puniuntur	15.14.35		
de Muscis remissuè.	18.8.2		
Musonius dilectus Vespasiano.	1.8.3		
Musonius philosophus	18.7.8		
Mustellæ periurij vltrices	50.10.11		
Mutatio siue domini, siue vasa'li fugienda & cur	6.17.24		
Mutatio tributum in specie ferri debiti, non fit in aliam specie praestationis	3.7.8		
Mutatione Domini vel vassalli alicubi debetur quintus & re- quintus denarius, & alia quedam, <i>Rabat de fierz</i>	6.15.18		
Mutatione personarum ex collegio, collegium non mutatur.	15.37.17		
Mutandus non est modus aquam ducendi	4.15.16		
Mutare vel emendare quando liceat actionem propositam, & semel editam, & quomodo	21.8.7		
Mutiana cautio in non faciendis conditionibus	42.32.40		
Mutius Iurisconsultus phthiriasi morbo decessit	31.25.2		
Mutius, cæcus, furdus, foemina in quo feudo succedunt.	6.13.7		
Mutus contractus consensu, non voce egent, peragit.	21.5.5		
Mutus indicare non potest	47.9.10		
Mutus quis dicitur	eod.11		
Mutus pro herede se gerere potest	46.4.10		
Murus, furdus, senex, & vt donare possint	28.9.4.8.5		
Murus vt adire possit hereditatem	46.4.14		
Mutuo substitui exemplariter potest	42.24.15		
Mutis curatores dantur	13.5.32		
Mutum ciuile quid	24.13.7		
Mutum fictitium improbat	24.13.10		
Mutum primus modus contrahendi	21.1.4		
Mutum repetendo ex amico fit inimicus	22.5.4		
Mutum num nomine alieno fiat. eod. 10. ex eo certi condi- tio quid, & quando datur	eod.5		
Mutum in refectionem habet obligatam rem refectionem citè	23.8.3		
Mutua causa fidelitatis patroni & clietis beneficiarij.	6.20.3		
Mutui etymon, & finitio, & differentia à commodato.	22.2.1.		
eius species quatuor, ex quatuor modis contrahendi: na- turale, ciuile, naturale & ciuile simul, & ex fictione iuris: quid naturale. eod. 2. & ciuile.	eod.3		
Mutui instrumenta quomodo, vbi non est numeratio, intelli- genda	22.2.4		
in Mutuo consideranda, res, persona, negotia	eod.5		
Mutuo dare quæ personæ non possunt	eod.6		
Mutum quomodo reconcilietur	22.2.12		
in Mutuo Domini rei mutuata tralatio quid operetur.	eod.13		
Mutui, & fœnoris differentia	22.5.1		
in Mutui repetitione quomodo peccent debitor & creditor.	22.5.1		
Mutui sibi debiti nomine, administrator reipub. non potest pecunias publicas sibi retinere	33.19.2		
in Mutuo inest tacitum pactum	21.6.8		
ex Mutuo non obligatur filiusfamilias	11.9.2		
Mutuo dandum esse, ostenditur	22.2.12		
non mutuata pecunia, hypotheca soluitur	23.12.4		
in Mutuatis non est locus iuri retractus	26.1.2.		
Myagrum, cur adoret Elei	39.10.6		
Mycillus tyrannus Mityleorum	18.2.14		
Mydrus quid	50.8.13		
Myoparo, nauicula piratica	18.1.6		
Myrmidonum exercitus vnà cum Neoptolemo & Phœnice Achillem luget	2.14.10		
Myrto coronari, turpissima poena Charundæ legis in ca- lumniatores	32.20.14		
in Myria vitium grauius punitum	30.6.3		
Mytheria credenda, non de ijs disputandum	33.9.7		
Mytheria sacra non omnibus reuelata Christianis.	33.9.5.6.7		
Mitra quid significet in Episcopo	15.12.40		
Mitra ministerium	15.21.13		
per Mitram iuramentum	50.8.5		

Rerum & verborum Index.

Naturales tantum filij in successione feudi inhabiles, etiam in feudo materno legitimitati quoque	6.13.1	Nauta quomodo tempore, vel itinere non nauigans in culpa est	29.10.12
Naturales tantum filij qui, & quomodo ab intestato patri succedebant.	45.6.1.	Nauta portum tenens tempore commode nauigationis puni- tur eod. 12. ad eum pertinet iactura periculum, si plus æquo nauem onerauerit	eod.14
spurijs, quare	eod.2	Nauta aduersa tempestate ne nauem delinquat	eod.15
Naturales obseruationes vitales	34.3.24	Nautam & nauem annonariâ detinentes, rei annonæ	36.30.2
Naturalia vitia quomodo dicantur	14.2.5	Nautæ, caupones stabularij &c. edictum quando competat	29.9.9. & ij suorum famulorum præstant factum male eo. 10
Naturalitatis privilegio quâdiu gaudeat privilegiati.	42.8.25	Nautæ caupo. itab. &c. actio rei persectoria est & in herede, heredi datur inibi, & reliqua quæ huius actionis sunt. eod. 15	eod.15
Naturalitatis, seu affiliationis in regno literæ	17.6.41	Nautarum merces & victus	29.11.4
pro Noto quando habeatur, qui in vtero est	7.1.11	Nautarum in nauis contentium, & contumeliam inferen- tium punitio	eod.9
Nauarra regni transit in successores vtriusque sexus.	45.4.3	in Nautas pro rebus illatis actiones ultra prætoriam, nautæ caupones &c.	29.9.11
Nauas, quis locus dictus Tholosæ	16.35.9	Nautica vsura traiecitia marina quid	22.3.47
Nauis quid, 29.9.3. Magister nauis quis	eod.7	Nautica vsura duplex	eod.48
Nauem auertere conducere quid	eod.6	Nautica vsura improbatæ	eod.49
Nauis immobilis zona tracta	48.15.12	Nauticæ quæstiones quædam	29.11.7
Nauis in refectionem, armamentum, & constructionem mu- tuans, habet privilegium praelationis.	29.10.6	Nauticæ vsura quando desinunt deberi	22.4.4
Nauis damnum ad quem pertinet	eod.20	Nauticæ leges Rhodos constituit	29.10.2
in Naui re perita quis teneatur, lex Rhod.	29.20.9	Nauphylaces nauium	37.14.4
Nauis à piratis spolizata an contributioni locus sit	29.10.19	Nauplij patris Palamedis factum in Græcos, vt necem filij vlcisceretur	1.4.3
Nauis incurrente in aliam nauem, damnum datum quomo- do, & à quo rescindendum sit	29.10.18	Nazareni caesariem sibi radentes 16.1.14. quando autem non radebant	eod.15
Nauis, nauarchi, & nauicularij, quid	25.2.11	Necare licuit in bello, stupro compertu aggressores, 6.2.1.20	46.1.2
Nauis zonula virginis tracta	34.16.6	Necessarius haeres quis, & quare	42.35.23
Nauis moues sine permisso Domini, qua poena punitur.	37.3.4	Necessaria de causa res subiectæ restitutioni alienantur	25.4.
in Naui non licet piscem fringere, vel lignum findere.	29.11.5	Necessarij haereses filij sui quando	45.2.4
in Naui furta facta vt plectantur	eod.8	Necessariæ impensæ quid, & num repetantur	2.16.4
Nauis & vxores, semper negotij aliquid habent ad ornân- dum	9.19.10	Necessitas à feriarum obseruatione exacta dispensat	4.29.4
Nauium fabricam hostibus docens capitali crimine dam- nandus	35.5.31	Necessitas cogit ad recta	47.17.1
Nauis facere, & fabricare, & nauigare quibus permittitur, aut prohibetur	29.10.4. & 5	Necessitas cogit aliquando alienare bona ecclesiastica	25.8.4
Nauis habere vel edificare senatoribus & administrantibus rempub. prohibitum	36.28.22	Necessitas cogit creditorem aliud pro alio à debitore acci- pere	21.8.8
Nauales leges potius locorij, quâ cõmunes sequendæ.	29.10.2	Necessitas dispensat in solennitatibus testamentorum	12.5.18
Nauales leges de rebus nauigationis quæ	eod.3	Necessitas libertatem tollit 14.1.11. & ex ea seruus fit. eod.	6.17.4
Naufragium capiens & confringens, Cornelia de fideiuris plectitur	36.17.3	Necessitas vrgens non valet efficere, vt cliens feudum ven- dat	6.17.4
Naufragorum bona dominis debent referuari, & restitui.	37.32.1.	Necessitatis causa baptizatio vt fieri debeat	2.4.11
32. nisi piratarum vel hostium sint	eod.	Necessitatis causa, collecta subsidia laicis imponere licet	2.18.5
Naufragij res accipiens, qua poena ciuilitate & criminaliter punitur	35.26.27	Necessitatis causa exceptio in electione summi pont.	15.3.20
Naufragij res subtractæ, vt consideratæ in poenæ furti.	37.3.1	Necessitatis lex quanta	2.16.23
Naufragio vel incendio rapientium poena ciuilis	37.3.3	Necessitudo & coniunctio faciunt, vt cum excommunicato communicemus	31.8.17
Naufragiorum commoda vbi regalia sint	2.14.8	Necessitudinis causa quæ iustior & grauior	32.18.3
Nauicularij qui	25.2.11	Necessitudine nuptijs augeri antiqui voluerunt	9.11.20
Nauicularij decuriones non creantur	18.13.5	Necromantia vt fiat	34.3.5
Nauiculariorum res rapiens, qua poena Rhodijs legibus pu- nitur	37.3.5	à Nestario auricularem confessionem inductam falso qui- dam putant	2.8.20
Nauicularij prædam facientes, quomodo puniantur.	37.3.6	Necyomantia quæ diuiniatio	34.3.5
Nauigantium tres species	29.11.1	Nedelstich quis	47.40.6
Nauigantium nauis quantum spatij occupare debet.	eod.5	Nefri qui ignes vocati	1.7.4
Nauigationis & nauium inuentiones, qui fuerint	1.3.5	Neemias edificaturus Hierusalem ligna petiit ab Artaxerxe	3.19.2
de Nauigatione à Rhodijs leges late	1.3.5	Nefasti & non iudicij dies qui sunt	49.2.18
Nauigatio quilibet libera	1.4.1	Nefarij, seu incestuosi filij num legitimentur per subleuens matrimonium	10.4.4
Nauigationis mora quando nauis non imputatur	29.11.11	Nefaria & incesta nuptiæ inter ascendentes & descendentes	9.11.3
Nauigationi quod est idoneum tempus	29.20.11	Nefasti & fasti dies, curdicti Iustitij	2.16.10
Nauigationem, & eius negotiationem qui inuenerunt.	15.2.11	Negare filium, & suum non esse pater dicere nõ potest 11.9.3 qui Negat non censetur accipere	21.7.4
Nauta quis	29.9.8	Negativa vniuersalis ab vno exemplo non colligitur 33.6.7 de Negatoria & confessoria actione. & qui possunt vti his actionibus, & aduersus quos quinque sunt effectus harum actionum	4.22.8.9.20. & 11
Nauta, & caupo, aut stabula, quando pro rebus illatis non teneantur	eod.12. & 14	Negligentia & morositas nocet	9.24.5
Nauta non potest nauigare volentes reuicere, sed cogitur suscipere	eod.13	Negligentia in lege Aquilia perpendenda	38.8.12
Nauta nec inter viuos, nec inter mortuos numeratur.	22.3.5.1	Negligentia poenam habet	17.9.2.7
Nauta de iactu mercium quando teneatur	27.1.30	Negligentiæ diligentique gradus	2.11.3
Nauta tenetur de damno, si inuitis vectoribus in locum pe- riculosum nauim deduxerit	29.11.2		
Nauta pernoctans extra nauem de damno adueniente mer- cibus tenetur.	eod.3		
Nauta ne conuertatur in negotiatione victa. 29.10.7. ne oneri publico aliud adiciat priuatorum. eod. Nauem habens in flumine publico subire cogatur onus publicum. eod. Ne nauis veteri pretiosa imponat.	eod.9		

Syntagmatis iuris vniuersi

Negligenter res suas curanti bonis interdici non potest, vt prodigo	13.6.8	sunt auo ex propria persona	41.16.3
Negligentes legibus puniti	40.1.2	Nepotes non sunt prateruendi, sed instituendi vel exheredandi	44.2.16
Negli folet quod communiter possidetur	9.6.2.6	Nepotes quando in feudo succedant	6.13.11.
Negotiatio quid	25.2.7	Nepotes quando in testamento aui legitimam petere possunt	44.5.55
Negotiatio interdicta senatoribus	29.10.5	Neptunus vnde dictus	9.1.5
Negotiatio prohibita ciuibus Romanis	25.15.9	Neptunus maris Imperator dictus	1.3.5
Negotiatio quare nobilioribus, & palatinis inhibita.	25.15.8	Neptunus Spartam terramotu diruit	14.6.13
Negotiatio mercaturæ virtuti obnoxia, & vilis	47.10.4	Neptuni imago in numo	36.2.23
Negotium vnde	25.2.7	Neptuni in honorem instituit Iason Isthmicos ludos.	39.6.14
Negotia plura, quàm rerum vocabula	29.6.2	Nereides in mari apparentes	7.3.4
Negotia alterius quis gerit, vel sua tantum, vel alterius, vel vtriusque causa: vnde diuersæ nascuntur actiones.	29.2.2	Nero ab initio supplicia differri volebat	31.14.9
Negotiorum gestio cum personis, quæ alienæ sunt potestatis, quam producat obligationem	29.3.1	Nero Cæsar Spurum libertum, & Pythagoram exsecutum in vxorem duxit	6.2.4
Negotiorum gestorum actio affinis mandato	27.5.17	Nero Ioui Capitolino pilos barbæ consecrat	16.1.2.5
Negotiorum gestorum actio quando in tutorem vel curatorem datur	13.10.6	Nero matricida occidit Agrippinam matrem, & quæ de eo dicuntur	36.2.4.6
Negotiorum gestorum species, vel viuorum, vel mortuorum.	29.1.3	Nero nullum osculû impertiebat, ac nec salutabat, contra Romanorum principum morem	8.8.12
Negotiorum gestorum quis proprie. eod. 4. Et quot species eorum qui negotia viuorum gerunt	eod.	Nero nunquam bis induit vellem vnam	9.19.16
Negotiorum mortuorum gestores quot species	eod. 5	Nero omnia portoria tollere voluit	3.9.2
Negotiorum gestorum proximus procuratori	29.2.1	Nero priuigium Rufinum Crispinum Poppæa natum, mari mergendum mandat	6.7.10
Negotiorum gestorum actiones mutæ ob absentis negotia gesta	eod. 3	Neronis Eunuchus Sporus	7.2.20
Negotiorum gestorum exa ctiſsimam debet negotijs diligentiam dolum & culpam latam, non casum: & pro quibus tenentur.	eod. 4	Neronis morientis verba	31.33.10
Negotiorum gestorum ibi conueniendus, vbi gessit, non obtinente fori priuilegio	eod. 5	Neronis tempore, ob ortum incendium, Romanæ foemina sacra obseruauerunt nocturna	2.17.1
Negotiorum gestorum actio directa cui detur. 29.2.6. quando dret. eod. 7. de contraria cui detur	eod. 8	Neroni vestigalia remittere volenti, non assentiunt senatores	3.2.3
Negotiorum gestorum actio non repetit impensas in negotia. eod. 9		Nerua abstinentia vitam finiuit	2.18.4
Negotiorum gestorum actio vilis, directa, & contraria. eod. 10		Nerui reipub. pecuniæ publicæ, & vestigalia	3.2.2
Negotiorum gestorum actionis finis, & ratio	29.2.11	Nesli centauri tunica	31.19.1
Negotiorum vt gestor tenetur tutor gerens, finita tutela. 13.1.1		Nestor tres ætates vixit	47.9.22
Negotiari nobilibus cur prohibitum.	32.24.20	Nestorius fautor hæreseos Anastasij. 33.8.21. & eius mors. eod.	
Negotiator quis	25.2.7	Neustria regnum sublatum	10.2.2
Negotiatores nobiles habentur vt ignobiles	37.8.6	Neustria regnum olim in ducatum conuersum	6.7.15
Negotiatorum iudices, negotiatores etiam in Gallia. 47.38.4		Necis ius in filios desuetudine sublatum	11.8.7
Negotiorum violatorum causa maximè repressaliæ inductæ. 38.8.6.8. & 9		Nicandra docta in arte textricis	27.2.12
Nembroth qualis venator fuerit	39.9.1	Nicanoris blasphemii lingua auius data. 31.16.1. & manus amputata	eod. nu. 5
Nemea luctuosa certamina à quibus, & quamobrem introducta. 39.5.16. & quòto anno renouata	eod.	Nicanori mortuo lingua excissa	33.12.7
Nemora pro templis olim consecrata	1.14.2	Nicænum Concilium quando habitum	22.3.11
in Nemora aliena pecus immittere non licet prohibente Domino	3.15.4	Nicephorus Botoniatis Orientis imperator omnia tributa abolet	3.3.9
Nemorum cura & inter summæ politia curas, ob securitatem itinerum & vtilitatem communem Cõsulibus etiam commissa	3.16.2	Nicephorus Imperator Orientis Manichæus & Ieiuis mors. 15.12.31	
Nemorum regionum magistri iurisdictione	47.37.11	Nicephorus Imperator iussit inopes militare, vicinos eis arma & victum subministrare	3.8.16
Nemo dat quod non habet	22.14.2	Nicephorus 2. Phocas quando imperium adeptus. 15.12.12	
Nemon mo'itor quare occisus	36.31.8	Nicephorus Orietis Imperator Christianis inimicus. 22.3.49	
Neomeniæ dies quæ	2.16.15	Nicephorus Phocas Orientis Imperator Episcoporum institutionem ius vsurpauit lege, quæ fuit postea sublata. 15.12.12	
Neoptolemus Achillem patrem luget	2.14.10	S. Nicetas	35.2.7
Neoptolemus filius Achillem patrem vt luxerit	16.7.20	Nicolaus 2. Summ. Pontif. quando sedit, & quid de electione Summi Pontif. statuerit	15.3.20
Nepharij, illegitimi filij	10.3.30	Nicolai Orgemont poena perduellionis,	35.1.36
Nepos ex filia, quæ renunciauit dote accepta, num ex propria persona, vel matris, succedat auo	47.8.10	Nicolai 2. Summi pontif. tempus.	17.9.11
Nepotis appellatio an sub filiorum nomine contineatur, & qui nepotes	45.8.1	Nicolaitis vxores communes	8.2.22
in Nepotis tutela auus & auia, cum patre simul admittuntur	12.10.8	Nicomedes familiaris Iulio Cæsari	9.2.9
Nepotes cum patris succedunt in stirpes	45.8.3	Niconis statua damnata	36.45.9
Nepotes ex filia quando cum patris, & quando neptes admittæ ad successione in testati aui	eod. 4	Nili aggeres rumpens, comburitur	31.15.2
Nepotes quare cum patris succedant tantum in stirpes, non in capita	eod. 0	Nili aggeres rumpere, maiestatis crimen	35.9.1
Nepotes soli ex diuersis filijs succedunt auo in stirpes, quem admodum cum patris	47.8.11	Nili aggeres soluentes, grauius in Aegypto puniuntur, quam alij	30.6.3
Nepotes olim rigore iuris exclusi, iure prætorio succedebant	45.7.12	Nimium omne & excessus, vitium est	11.1.17
Nepotes grauari de restituenda hereditate, duas quartas vt filij detrahunt	42.31.4	Ninus Assyriorum monarchiam vsurpat	18.1.14
Nepotes non obstante renunciatione matris, succedere possunt		Ninus Semiramidem matrem occidit.	36.2.4.2.3
		Ninus zames Nineas	47.29.4
		Niniuitarum ieiunium	31.7.3
		Niniuitarum poenitentia	2.18.5
		Niphontes Episcopus Nouogardiensis	9.16.6
		Noa apud quos regnarit	6.14.12
		Noa publicus Dei Sacerdos	16.8.23
		Noa Theologiam & sacros ritus homines docuit	2.2.11
		Noachas arcam fabricat	1.3.5
		Noachi	

Rerum & verborum Index.

Noachi sacrificia, & eius altare	2.1.6	minato	eod.	
Noachi vxor Thytha & Aretia ignem feruari docuit perpetuum	15.39.9	Nominatio Academiæ ad beneficia quid est	eod. 15	
Noachû cur Deus seueriores leges cõstituere voluerit	31.3.19	Nominationis & postulationis cõsensus & diuersitas	17.12.26	
de Noacho & eius filijs	6.4.3	Nominationis regis ius ad electionem remissum	17.12.39	
à Noacho imposta feruitutis poena	31.27.8	Nominatio ad prælaturas regis Gallorum	15.12.14	
Nobile feudum, & non nobile seu burgenſe, quid	6.4.2	Nominatio ad prælaturas, folius regis Gallorum	15.38.13	
Nobile officium iudicis quod dicatur	47.21.10	Nomin. regis ad prælaturas fieri debet intra sex menses	15.8.25	
Nobiles non contribuunt pro taleis vel alijs exactionibus, & bonorum ignobilium illis aduentia, eadem immunitate gaudent, quandiu apud eos sunt, non postea. 3.8.5. & 6 nisi negotiatores nobiles sint, non tunc contribuunt pro mercibus, vt ignobiles. Tenentur & illi ad gabellam & quartam vini	eod. 6	Nominationes, quæ ab Academia dantur ad beneficia, referuntur ad qualitatem personæ secularis, vel regularis	17.6.48	
Nobiles habentur plebeij, qui habent feudum nobile, non si census tantum habent eod. 7. Eos contributionibus onerant Iacobinus à S. Georgio, & Albericus, rationibus quas vide	3.8.8	Nominatus ad muera debet appellare intra duos menses	5.5.15	
Nobiles quomodo, & quare à iudicijs criminum reiecti	32.24.20	Nominatorum beneficia quæ	17.3.18	
Nobilissimi equites dici à censu Romæ cõeperunt	6.4.4	Nominatorum ad beneficia præferunt antiquior, qui eo anno debent quæ oportet insinuauerit	17.6.49	
Nobilissimi, & regio folio digni qui habitij apud Persas	9.1.5	in Nominatores tutorum & curatorum actio quando conpetat	13.10.31	
Nobilibus negotiandi licentia adempta, & contractus prohibiti	21.5.11	Non vnde dicta putantur	2.16.14	
Nobilibus in Gallia feuda cur data	6.6.7	Non concupisces, qualis lex	4.24.13	
Nobilibus antiquis Francorum mos, comam nutrire	16.1.22	Non tenere, formula iudicandi in Gallia sublata	50.1.7	
Nobilioribus & palatinis quare negotiatio inhibita	25.15.8	Non numerata pecuniæ exceptiones quæ, & quanto tempore durent	24.13.8.14.16.17	
Nobilitas in maioribus virtus, trāsmissa titulis in degeneres vitium	6.4.5	Nordebertus Magister Franciæ	6.8.14	
ad summum Nobilitatis gradum qui ex vili conditione perueniunt	6.4.6	Normani oppidum D. Audomari inuadentes, & templum D. Bertini Spoliantes, excæcantur	33.16.20	
Nocendi plures viæ	36.2.6.1	Normania non exempta à iure regaliorum	17.8.18	
ad Nocendum qui adiuuat, opem ferre non dicitur	6.19.8	Normaniæ ducatus per Ioannem Regem Gallorû diademati vnitus 1361. mense Nouembri	6.6.21	
Nocentem absoluerit fatius, quàm innocentem condemnare	32.24.10	Normaniæ nautæ quibus contenti in die pro victu	29.11.4	
Nocentem absolui quàm innocentem damnari, latius	19.18.9	in Normaniis saltibus, iura regis	3.16.3	
Noë arca, typus ecclesiæ vnus	33.11.4	Noruegardiensis episcopus apud Euthenos mirram ab alijs differentem fert	15.12.40	
Noëglia Noachi filia	6.4.3	Nosocomion & Nosocomos quid & quot Nosocomiorum species	15.28.15	
Noëla Noachi filia	6.4.3	Nota scribendi prohibita ob fraudes	24.13.2	
Nolani conservatores iuris aquarum	1.4.2	Nota scripturarum quæ, & quæ, Iulio Cæsari	47.42.4	
Nouem facientium aliquo opus publicum operi inscribi debet	42.33.24	Nota notariorum 47.42.5. & num probent	eod. 6. & 7	
Nomen suum instrumentis scribi ægrè ferunt quidam	38.5.13	Notis testamenta scribi prohibitum	42.4.4. & c. 5. nu. 11	
Nomen personarum facit cognitionem	32.8.2	Notarius quando, & quomodo possit emendare instrumentum	48.14.14	
Nomen inhonestum capere nemo conditione grauari potest, nihilominus illa relicta capere	32.8.3	Notarius quibus tenetur edere & ostendere protocolla	47.42.0	
Nominis alterius vsurpationem fieri	1.12.7	Notarius num emendare possit quæ scripsit, & quomodo, & in quibus possit	eod. 24	
Nominis professio & gentis olim fiebat apud Rom.	15.24.9	Notarij regionarij	15.42.12	
à Nominis venditione quomodo differat delegatio	21.20.6	Notarij serui publici	46.5.3	
Nominis vel cognominis dolosa mutatio, poena falsi committitur	36.4.1	Notarij qui 47.41.2. primicerij notariorum, & notarij principis	eod. 5. & 6	
Nomen turpe mutandum. 35.4.3. Nomen sumum deferre hæredibus iuberi potest à testatore, exemplis docetur etiam: dummodo inhonestum non sit	eod. nu. 5	Notarij senatus	47.41.7	
Nomina virorum præstantium seruis in dote prohibitum	36.4.2	Notarij Gallici 47.42.4. varij regij, & apostolici academiæ, capitulorum eod. 13. vile munus eod. 14. quis possit esse notarius eod. 14. à quo creatur	eod. 16	
Nomina noua Imperatoribus creatis acclamata	36.4.4	Notarij apostolici à quo examinentur, & cui iurent	eod. 15	
Nomina ex arbitrio, nono vel octauo die natiuitatis, infantibus imposta	36.4.1	Notarij officium sibi vsurpans, qua poena puniendus	47.42.17. leges notariis in præscribendis actibus data eod. 18. de quibus vetatur illis contractus præscribere	eod. 19
Nomine meo emptum pecuniis alienis, meum est	20.11.11	Notarij certis locis designati & adscripti	eod. 22	
Nomine tantum differre pignus, & hypotheca	23.5.3	Notarij scriptura magis probat, quàm apparitoris	47.42.23	
Nomina quid apud Iurisconsultos	1.9.10	Notarij mortui protocolla quomodo in mundum redigantur	eod. 28	
Nomina adoptatis immutabantur	10.6.26	Notariorû minutæ 47.41.8. qui horum munere functi olim	eod. 10	
Nomina infantibus olim septimo die imposta	9.9.26	Notariorum inducendorum causa, & finis	47.42.23	
Nomina non dicuntur mobilia, nec immobilia	26.2.2	à Notariis in oriente festa celebrata, sublata	1.16.27	
Nomina num contineantur appellatione bonorum mobilium & immobilium	41.5.12	Nothus filius quis Græcis	10.3.17	
Nomina plerunque referunt mores personarum, quibus induuntur	32.8.2	Nothus seu spurij in quantum Athenis succedebat intestato	45.6.10	
Nomina quæ debita dicantur	24.13.6	Nothi, spurij, & Mauzeris differentia	10.3.19	
Nomi Thebaidis	47.33.7	Nothi filij in patris vel matris illustribus bonis, non petunt legitimam	44.5.50	
Nominandi facultas regi Gall. à quo tempore currat	27.9.32	Nothi interdum digni qui eximantur à nota illegitimarum	10.4.1	
Nominatum exheredare quid	44.3.11	Notitia causa tutor datus quis, periculû, & officium	12.14.3	
Nominat ad prælaturas Andium regulus, & Alenconius nomine regis	17.12.38	Notorium facti quotuplex	48.10.6	
Nominatio ad beneficia quid 17.12.24. quando tribuit ius nono		Notorium iuris quid	eod. 7	

Syntagmatis iuris vniuersi

Notorium præsumptum quid	50d.8	vel electione: quod & in viro repetente matrimonium	
Notorium crimen quot modis dicatur	32.6.9	locum habet	eod.39
Notoria probant, & quocumque illa	48.10.6	Nubentis secundò poenæ num sublata: censeantur ei qui in-	
Notoria quando, & ubi probanda	48.19.9	tra annum nubit	9.26.26
Noualis terra, quæ, & integra	1.2.2	Nubentes virgines olim comas deabus sacrabant	16.1.25
Nouare quæ personæ possint	21.20.5	Nubentes secundò mulieres contemnunt bona & vitam li-	
Nouatiani hæretici poenitentiam nõ receperunt	2.8.10. & 13	berorum prioris matrimonij, amore secundi mariti	9.26.35
Nouatio quid. 1.20.1. Hac tollitur obligatio	eod.	Nubentes quare velarentur	9.1.5
Nouatio diuisa, in nouationem, & delegationem. eod. 2. in		Nubentium denunciatio cur facienda in ecclesia	8.3.9
voluntariam & necessariam	eod.	Nubentium secundò poenæ fauore liberorum, quoad lucra	
Nouatio voluntaria vt plerunque fit per stipulationem &		approbata	9.26.18
per alia	21.20.14	Nubentium intra annum luctus poenæ iure civili imposta:	
Nouatio contractuum quid operetur	eod.16	iure pontificio quare sublata	9.26.24
Nouationis materia quæ. Et quomodo nouentur res, tempus,		Nubentibus intra annum luctus poenæ imposta an remitti	
personæ, conditiones obligationum	21.20.4	possit	9.26.55
Nouatio cautionum, interrumpit præscriptionem	40.6.7	Nubunt mulieres, ducunt vxorem viri	9.1.4
Nouatio litis contestatione quomodo fiat	21.21.1	Nubere libertum si patiarur patronus, eius operas amittit	14.8.9
Nouationis, & constituti differentia	24.7.10	Nubere melius quàm vri, hæc verba ad quas personas non	
de Nouationibus & rescissionibus actionum remissiuè	24.10.11	extendantur	9.1.4.1
Nouatus cur Spiritum Sanctum promoueri non poterit	2.5.2	Nuces iuglandas cur nuptiis antiqui adhibuerint	9.5.5
Nouati error, nolens lapsos ad poenitentiam recipere	33.6.2	Nuda exhibita nubenda sponso, & sponso nudus spon-	
Nouati schisma contra Cornelium sum. Pontif.	15.3.15	trupia	9.7.7.5
Noubris mense beneficia vacatia quibus debeantur	17.6.4.4	Nuda pactio in constituta pecunia, efficax ad actione	24.7.3
Nouem diebus à funere debitoris, non experiuntur credito-		Nudum obuiaffe mulieri, capitale	34.12.12
res	40.5.10	ex Nudo pacto vsuræ num petantur	22.3.25
Nouerca quæ dicatur	9.0.4	Nudum pactum & nudum contractum dixisse differunt	21.6.11
Nouerca vnde dicta	9.26.31	Nudi pugnabant Herculi, & Gestata	19.7.3
Nouerca superinducta liberis, malum	9.26.29. & 32	Nuda pacta naturali vinculo, & diuino, & pontificio firma	
Nouercam superinducens liberis, consilio patriæ lege Cha-		esse	
rumdæ arceatur	eod.30	Nudabantur in poenam adulteræ apud Germanos, à maritis	
cum Nouerca adulterantem filium pater occidens mitius		expulsa	36.6.30
punitur	36.24.25	Nulla sententia sine appellatione rescinditur nostro iure	50.2.14
Nouercale odium, pro maiori	9.26.34	in Nullius bonis, res quæ	1.14.9
Nouercalia delinimenta infatuant parentes contra liberos		Nullius sunt, insula maris, res pro derelicto habita	20.1.3
proprios	9.26.33	Nullius quæ in bonis sunt, occupantem fiunt	20.2.2
Nouercalibus odiis filii necati à patribus	36.7.9	in Nulla venditione redhibito locum non habet	26.5.1
Nouissima quæ prioribus derogent, & quando	21.7.3	Numa Pompilius 2. Roma, rex	18.2.8
Nouitatis causa interdictum retinenda in Gallia dicitur	21.9.13. & quot capita habeat	Numa Romæ plura collegia instituit	15.32.3
	eod.	Numæ edictum de piscibus	25.11.8
Nouissima poenæ	31.2.1	Numæ tempore, & antè, Romæ coniugia indiuidua	9.15.15
Nouissima acquests quid	26.2.7	in Numæ Pompilij sepulchro libri reperti	33.9.3
Nouum feudum quid, & vetus	6.2.13	Numantia deleta à P. Scipione	15.7.5
non Nouum feudum, sed antiquum datur à personis eccle-		Numenius philosophus euulgat sacra Cereris	33.9.3
siasticis	6.7.2	Numerarij, seu tabularij qui	18.8.2
Nouum opus publicum nõ debet incipi priusquam ceptum		Numerarij seu tabularij, Gall. <i>Contrerolleurs</i>	3.7.6
perficiatur	3.21.2	Numeri ratio habetur in seruitute pecoris appulsus ad a-	
Nouum opus quid in noui operis nuntiat. quidam rescire ab		quam	4.18.4
eo distet	4.27.3	Numerianus Cæsar Babylam Martyrem occidit	2.12.1
Nouum operis nuntiationis de demoliendo præscriptio	40.5.16	Numidarum ritus in nuptiis firmandis	9.5.46
Nouos muros prohibitum municipibus ædificare	2.29.5	apud Numidas coniuges viles vna plures sunt	9.2.31
Nocte furari grauius delictum, quàm interdiu	37.14.10	Numismatum materia. 36.2.2. Numisma quis primus excu-	
Noctu magistratus apparere inconueniens	47.35.10	fit apud varias nationes	36.2.19
Noctu quomodo fiat ad renuntiandum procuratio	17.17.25	Numismatum variæ insculptæ	36.2.19
Noctu rectè non fit oblatio pecuniæ	26.23.3	Numismatum Romanorum notæ, Ianus, nauis, rates, ligiæ,	
Nocturni magistratus	47.35.10.11. & 12	quadrigæ, penus	36.2.21
Nocturnæ aquæ vnde sic dictæ	4.15.19	Numismatum materia pondus, & character hodiè in folijs	
Nocturna sacra paganorum	2.17.3	principis potestate	26.2.24
Nocturnos coetus inire, lege 12. tab. inhihitum est	35.6.16	Numitor	41.3.3
Noctua, imago pecuniæ Atheniensis	36.2.19	Numitor rex Albanorum	4.17.4
Noxa & noxia quid. 38.11.2. specijs eod. 3. Noxa caput sequi-		Numus quantum valebat olim	47.10.16
tur	eod. nu. 11	Numorum ex quibus varia tracta nomina, à figura, aut pon-	
Noxa caput sequitur	38.12.11. & 12	dere, aut valore	26.2.4
Noxalis actio pro furto, contra quos datur	37.1.29. & 33	Numi ex corio & ligno, terra quæ aliquando	36.2.4
Noxalis actionis, & Acquilæ, & de seruo corrupto differen-		Numi inuentio ad commercia necessaria	36.2.5
tia. 38.11.1. pro quo debetur	eod. 4	Numi argenti mixti ære, à quo, mixtiuè ferro, plumbei, flam-	
Noxalis actio pro seruorum delictis, num & pro filiorum fa-		mei &c.	36.2.7
mi, & libero homine. 38.11.5. quando extinguatur eod. 6.		Numus ferreus pro argento in penuria pecuniæ Clazome-	
competit pro animalibus dantibus damnum eod. 7. qui ea		niis	36.2.7
agunt actione, & contra quos	eod. 8. & 10	Numo omnia æstimantur	36.2.13
Noxales actiones à quibus constitutæ. eod. 9. rationes eius		Numus vnde accipit nomen	36.2.23
actionis	eod. 10	Numus valuit 3. obolos	36.2.23
Nubens secundò, habens ex primo filios, amittit proprietatem		Numos sua imagine percutere, maiestatis crimen	35.1.5
lucrorum quæ habuit à priore marito quocunquè		in Numis non cadit affectio	26.11.3
titulo	9.26.38	nunciatio quid	4.27.4
Nubens secundò, nec lucra prioris matrimonij distribuere		Nunciu	
potest inter liberos dicti prioris matrimonij suo arbitrio.			

Rerum & verborum Index.

Nunciatio noui operis pertinet ad ædificationem solum, &		Nuptis in palmaria denegata mensa & honori	eod. 31
ad res quæ soli sunt. eod. 5. Eius causa triplex, naturalis, pu-		Nuptia quid	9.2.1
blica, impositicia, & de singulis 6. Finis eius	7	Nuptia iusta quæ 9.7.1. & tales exigunt ætatem legitimam	
Nunciatio habet locum pro rebus ecclesiasticis. 4.27.12. Non		coniugum eod. 3. & quæ ætas illarum Platoni & Aristoteli	
verò fit in rusticis rebus operibus	eod. 14	legitima	eod. 3
Nunciatio noui operis fit vel totius, vel partis, quomodo		Nuptia facta ante ætatem legitimam non valent, nec iure	
eod. 15		spoualiorum	9.13. & 15
Nunciatio fit in re præfenti, & omnibus diebus eod. 16. & c.		Nuptia terram implent, virginitas paradysum	3.19.3
29. nu. 1. Quibus & contra quos ea fiat. 4. 28. 1. & 2. vide		Nuptia incesta inter consanguineos	9.11.2
operis & c. in litera O		Nuptia quo gradu affinitatis prohibentur	eod. 20
Nunciare opus nouum non potest in suo ædificanti nisi cer-		Nuptia prohibita ecclesiasticis personis	9.14.1
tis de causis	4.27.8	Nuptia per farreationem sacræ & pontificum Ethnicorum,	
Qui nunciare possunt opus nouum	eod. 10. & c. 28. nu. 1	& aliorum	9.5.32
Nunciandi formula in damno infecto	eod. 11	Nuptia sacræ farracia quare	eod. 33
Nunciatio noui operis an in rusticis seruitutibus locum ha-		Nuptia vsu contractæ & vxori vsu quid	eod. 35
beat	4.22.6	Nuptiæ prohibita inter descendentes & ascendentes vsuque	
Nunciatio noui operis à quolibet etiam alienigena fit, pro		ad infinitum, in quo conueniunt ciuilia & pontificia iura	9.9.29
opere in loco publico facta	4.27.9	Nuptiæ repetita non priuat dote sua mulierem, nec virum	
Et eius Nunciationis remedium tantum locum habet, vt ex-		donatione propter nuptias, quam vxori mortuæ dederat	
traordinarium, deficiente remedio prohibitorio	4.27.13	sed sibi, non liberis prioris matrimonij conferuat	9.26.49
Nunciatio noui operis quibus & contra quos fiat	4.28.1	Nuptia duorum cur tantum inductæ, rationes 9.6.1.2. 20. Nu-	
Nunciatio noui operis in seruitutibus impediendis vt con-		ptiarum bona	eod. 32
feruetur possessio, debet fieri iactu lapilli	4.8.2	Nuptia secundæ punitæ, non primæ, si intra annum luctus	
Nunciatio quadrupliciter fit: denunciatio quando verbo fiat		fiat	9.26.17
4.29.2. Facto quomodo, iactu lapilli, & oppositione ma-		Nuptia repetita intra annum luctus, suspicionem habent fi-	
num item fiat	eod. 3	nitram	9.26.19
Nunciatio per prætorem modestior, in Gallia probabilior		Nuptia quare exigant consensum parentum: in quorum sunt	
4.29.4		potestate coniungendi	9.3.9
Nunciatio operis per prætorem quo tempore fieri possit: &		Nuptia prohibita legato si non nupserit, admittunt legatum	
num omnis nunciatio omnibus diebus fieri possit	eod. 5	& si nupserit, cui legatur	42.32.47
Nunciatio noui operis effectus, intermitit opus postea que		Nuptia secundæ non sunt improbæ 9.26.1. cur non benedi-	
ædificatum demoliendum, Quis teneatur prætere sum-		cantur	eod. 2
ptus demolitionis operis, aut patientiam demoliendi & c.		Nuptia secundæ & plures, repetita dicantur eod. 3. Earum	
4.30.1		cum primis Nuptiis differentia	eod. 4
in Nunciationis testatione apponi debet quantum opus iam		Nuptia secundæ quamuis permissa verè tamen fornicatio-	
factum sit	eod. 2	nes eod. & tales intemperatæ habitæ Ethnicis eod. 5. de iis	
Nunciatio quando ædificantis opus suspenditur	4.30.3	quæ opinio apud Mosconitas	eod. 7
Nunciatio noui operis non se defendentem facit ex acto-		Nuptia repetita quando, & quomodo, & num semper per-	
reum	eod. 4	missa in orientali ecclesia: & repetentium poenæ	9.26.8
Nunciatio quomodo qui præterdit seruitutem, se facit pos-		Nuptia primæ benedicuntur, non secundæ	eod. 9
sessorem, & seruitutem rednet	4.22.5	Nuptia inter personas diuersæ religionis prohibita	9.4.15
Nunciatio tollitur remissione. 4.31.1. & cautione de demo-		Nuptiæ monachorum, aut monachorum professorum nulla,	
liendo, si dictum sit	eod. 2	& detestanda	15.14.31
Nunciatio noui operis olim anno tolerabatur, hodiè nequa-		ex Nuptiarum coniunctione consanguinei & affines	9.9.1
quam. 4.31.4. Tollitur, & morte nunciantis, non eius cui		Nuptiarum conuiniis arcentur subdiaconi, diaconi, presby-	
nunciatum est eo. nu. 5. & 6. Finitur & alienatione rei eod. 6		teri	16.10.4
Nunciatio autem quando post mortem daret, distinguitur		Nuptiarum ctymon 9.1.4. & Nuptiarum velum quod effect	
eod. 7. & ratio cur non extinguatur morte eius cui nun-		ad 6	
ciatur, & alienatione ab eo facta, quemadmodum ex par-		Nuptiarum futurarum procuratrix & consiliatrix mulier,	
te nunciantis	4.31.8	vt diceretur olim, & quid ei committeretur	8.8.1
Nunciatio censetur remissa, si actor non iurat de calumnia		Nuptiarum futurarum repromissiones receptæ	8.2.5
eod. 10.		Nuptiarum prohibitionis gradus	9.11.14
Nuncius speciem procuratoris habet	33.24.24	Nuptiarum prohibitum in gradibus computandis affini-	
Nuncij Satellites	47.40.5	bis variatum quomodo est	9.11.21
Nuncupatiuum testamentum quid. 42.5.2. quare non solen-		Nuptiarum repetendarum spatium & luctus, eiusdem ratio-	
ne dicatur	3	nes	9.26.23
Nundinæ	25.2.5	Nuptiarum quoque repetitarum iniuria ad maritum præ-	
Nundinæ du lendit, quales	3.9.4	mortuum pertinet	9.26.37
Nundinæ amittuntur decennio	40.5.27	Nuptiarum ritus quidam necessarii, quidam minimè 9.5.7. de	
Nundinæ in Gallia quædam à portorii liberæ	3.9.4	riticibus Romanorum ex Plinio, de colo, fuso stamine, spi-	
Nundinæ & mercatus diebus festis inhibiti	2.16.17	na, nucibus, confarreatione, adipe, ludo, & lupino, lana. eo.	
Nundinæ feræ paganorum Ethnicis	25.3.1	19. vide ritus alios	nu. 40. & 46
Nundinæ & mercatus ne fiant diebus, & in locis sacris eod. 8		Nuptiarum solennia Hebræis per hebdomadam eod. 18. Ri-	
Nundinarum ius, & mercatus quis concedere possit. 25.3.4		ritus & forma qua apprehensis dextris iunguntur coni-	
quid hæc differant	eod. 5	uges. ex formula Iudæorum precatationibus diuinis additis	
Nundinarum, & mercatum priuilegia	eod. 6	instrumento, epulis, & concubitu	eod. 31. & 22
Nundinarum priuilegia quas res efficiunt	eod. 7	Nuptiarum ritus & solennia quare adiciantur, hique varij	
Nundinarum introducendarum finis, & vtilitas. 25.3.9. Ra-		6.5.	
tionones	eod. 10. & 11	Nuptiarum saltationibus personæ ecclesiasticæ interesse nõ	
Nundinarum priuilegia decennio vel 30. annis extinguuntur		debent	39.7.19
eod.		Nuptias cur sponsalia præcedant	8.3. nu. 1. 4. 5. 7. 8. & 9
Nundinarum concedendarum ius cuius fit	47.25.23	Nuptias improbare & coniugia. quid significet & ostendat,	
Nundinationes quæ res non recipiant	1.10.8	& vt censendi maledicunt	9.6.31
Nupta lege Amorrhæorum præsidebat per septem dies in		Nuptias incestas contrahenti non succedunt agnati vitra 3.	
porta in fornicatione	9.2.28	gradum	45.12.6
Nuptis multa imposita, & habentibus liberos	9.6.33	Nuptias primas aut secundas damnasse, hæreticum	38.17.6
		ad Nu	

Syntagmatis iuris vniuersi

debet columnam vel parietem inter gerinum tenetur re- ficere non qui habet. eod.2. potest tamen dominus infe- rior relinquendo rem se onere liberare eod.3	Orcini liberti quos habeant tutores 12.11.2
Opilius Macrinus imperator 36.6.13	Ordire quid 48.1.1
Opilius Macrinus de tribuno quodam quale supplicij sum- pserit 19.11.4	Ordo criminis Maiestatis tractandi 33.1.1
Opima basilica 47.25.16	Ordo iudicandi crimina qualis olim, & postea fuerit 32.26.3
Oppimus occidit C. Gracchum 24.39.25.24	Ordo iudicialis quis no feruatur in criminalib. causis 32.20.1
Opinator quis 36.30.9	Ordo iudicarius in notoriis sequendis 4.1.10.6
Opinatores qui, & officium 19.6.3. & 4	Ordo iudiciorum quid. 48.1.2. diuisio 3. qualis in Gallia ser- uetur eod. eius omisio quando viciet actum eod.3
Oppia & oppimia vestales defossæ 36.7.3	Ordo quis seruandus secundum auctoritatem præscribens 48.1.4
Oppia lex mulieribus liberam sui adimebat potestatem 8.3.2	Ordinis iudiciorum tria præcipua capita eod.5.6. & 7
Oppidat vnde 2.29.1	Ordinis iudiciorum constituendi rationes eod.8
Opposer licitationibus quando creditor debeat 26.3	Ordo iudiciorum in summa quomodo considerandus 47.6.7
Oppositio aux fins de distraire, & aux fins d'hypothèque, quid 23.6.17	Ordo in quibus accuratè non feruetur 47.6.8
de Oppositione vassalli contra iniectionem manum in feu- dum per dominum factam 6.16.8	Ordo librorum. 47.48.49. & 50. ius Syntagmatis 47.8.3
Optimum maximumque no dicitur prædij, quod seruit 4.1.4	Ordo militum D. Ioannis Hierosolym. 15.34.7
Optio beneficii intra 20. dies fieri debet, aliter expirat 17. 9.19	Ordo naturalis cognationis, & graduum 9.8.8
Optio beneficiorum quomodo obseruanda 17.16.2	Ordo, qui nominauit magistratu, qui minoribus tenetur, non tenetur pro magistr. in ea causa tutelæ vel curæ 13.10.35
Optiones qui dicti inter decuriones 18.15.1	Ordo scripturæ in testamento, institutionis & legatorum non inspicitur 42.32.58
Opus, per quod nocet pluuia, consideranda est 4.17.11	Ordo scripturæ quomodo in testamento pupillari seruandus & in alijs 42.20.5
Opus publicum ædificans de vitio intra quindecim annos tenetur, se suosque obligat 3.21.3	Ordo successione turbatur succedentibus, ascendentibus, descendentibus 45.9.2
Opus quid demonstrat 4.27.3	Ordinis definitio 16.2.2
Operis noui nunciatio quid, & quod ante opus factum locum habeat 4.27.1	Ordinis beneficium quod, & quando tutoribus & curatori- bus detur 13.10.12
Operis noui nunciatio rationes. eod.2. eius causa triplex, naturalis, publica, impositicia, & de singulis. eod.6. Finis operis nunciatio, vt liceat quod in nostro licet, & quo temperamento. eod.7. que res tantum illa respiciat. eod.5. qui nunciare possunt opus nouum. eod.10. & c. 28. nu.1. Pro rebus ecclesiasticis habet locum. eod.12. non pro rus- ticis operibus. eod.14. fit nunciatio vel totius, vel partis, quomodo eod.15. in re præsentem etiam, & omnibus diebus 4.27.16. eius remedium quando tantum locum habeat, eod.13. vide Nunciatio in lit. N	Ordinis quæ sunt, episcopus non potest delegare nisi epi- scopo 15.12.44
Operis vitium quando obliget eum qui fecit 27.1.28	de Ordine, remissiuè 2.11.1
Operis aduersi periculum quid, & ad quem pertinet eod. 17. & 29	Ordine diuisit populum Romulus 18.3.3
in Opus publicum damnatio 37.14.2	Ordines conferunt sacros episcopi 16.9.1
Opera publica antiqua prius sarcijenda, quam noua incipienda 4.33.25	Ordines minores conferunt alijs, quam episcopi, & qui eo.2
Operæ quid 14.8.6	Ordines conferes debet esse proprius prælatus ordinati eo.3
Operæ obsequiales, & fabriles ex conuentione. eod. & hæ vt differant. eod.7. quando & quatenus imponi possunt, aut non, in manuisione eod.8	Ordines ecclesiastici quot. 16.2.4. in iis quæ consideranda eo.3. horumque diuisio in minores & non sacros, & ma- iores seu sacros 16.2.5
Operæ locari possunt 27.11.8	Ordines facti, gradus sunt ad sacerdotium, & episcopatum 16.1.4. ij autem sunt 7. aut 9. eod.9
Operum publicorum curator 13.12.6	Ordines quis dicatur furtiuè suscipere. 16.11.3. quo tempore conferri possunt. eo.4. & duo non conferri vno die eod.
Operas libertæ amittit patrono quæ patitur nubere 14.8.9	Ordines conferri debent ordine, non per saltem, & inordi- natè eod.5
Operas præstare patrono tenetur fabriles, qui eius libertum occultauit eod.10	Ordinum omnium finis, sacerdotium 16.7.1
in Operis seruus debitis plus est quam in vsu debito serui 4.3.15	Ordines deferere, poenam habet capitalem 19.10.12
Operaria, beneficium non est 15.31.5	Ordines minores adeptus, vxorem ducere non prohibetur, nec est feudi patrum incapax 6.13.3
Operarij, seu Ouvriers, ecclesiasticorum qui 15.31.1	Ordinum sacrorum origo, & successio 16.8.28
Oracula captata in sepulchris 33.23.13	Ordinandus nemo sine titulo 15.26.3
Oracula corrupti Lyfander, vt pro se responderent 39.1.3	Ordinandus in clero nemo sine titulo 25.9.1
Oracula Dodonea, Tripodia, Tripodis, &c. 34.3.10	Ordinadus no est Græcus clericus à Latino Episcopo 16.9.5
Oracula dubia 34.8.2	Ordinandorum qualitates animi, corporis & bonorum in- spiciendæ 16.10.1
Oracula diuinorū & Idolorū quare ambigè prolata 34.7.9	Ordinandorum examinatio quid continet. eo.7. iis quæ, & qualis conditio ex gatur, pro diuersitate ordinis 16.10.6
Oratio mentis imago: vnde consensus certior & verborum obligatio 24.1.1	Ordinandorum qualitas corporalis, ne sint vitiosi &c. eo.15
Orationes efficaces diuinæ super creaturis 16.5.9	Ordinandorum ætas in singulis ordinibus 16.10.22. & 23
Orator quis 49.6.4	Ordinarijs iudex, & extraordinarijs quis 47.6.1
Oratores dicti legati 18.19.3	Ordinarium iudicium ciuiliū causarum cur dictum 47.6.5
Oratorium quid 15.29.1	Ordinarij iudices qui 47.22.1
Orbis domini, imperatores Romano. dicti 18.2.6	Ordinarij iudices qui officiales dicuntur 15.37.4
Orbis vniuersi descriptio cur & quando ab Octauio impe- rata 3.12.5	Ordinariorum actionū, in ciuiles & prætorias diuisio, & quæ 21.7.11
Orba filia à proximiorum successore ducenda 45.13.2	Ordinari nemo debet sine titulo 16.11.1
Orba mulier quæ, & lex orba 45.13.3	Ordinatus illiteratus recipit ordinis characterem 16.10.12
Orcinus liberus, seu Charonianus quis dicatur 14.5.14	Ordinatus & ordinans ante legitimam ætatem quomodo plectantur 16.10.23
Orcini liberti qui 14.7.11	Ordinati ab hæreticis, Schismaticis, & huiusmodi prælati- num habeant ordines 16.9.4
	Ordinati, clerici dicuntur 16.1.37
	Ordinati probati esse debent, & bonæ famæ 16.10.21
	Ordinatus 2. Rex Hispaniarum comites quatuor Castellæ in- terfecit 6.30.19
	Orestes matrè Clytemnestram & Aegisthum necauit, furis agitatus 36.24.19
	Orestes

Rerum & verborum Index.

Orestes absolutus à nece, vlciscendo patris necem 37.27.17	Osea, rex Samariae 31.6.15
Orestis furor 13.5.18	Ostia adoptatus in filij à Dionysio Hammonis filio 10.6.29
Orficianum senatusconsultum quale, & quomodo factum 45.2.3	Ostia sepulta quomodo, & quando transferre liceat 33.23.17. & 18
Orgica sacra, & & mysteria 33.9.9	Ostionales milites qui dicti 19.1.11
Origenes an se castrauerit 7.2.31	Ostiarj habent ordinem ecclesiasticum nunc, & apud He- bræos 16.3.1
Origenij hæretici nuptias reprobande 9.6.30	Ostiarj officij quod eo.2. eius ordinis symbolū, clauis eo.3
Originale peccatum quid. 30.11.16	Ostiarj fuerunt in templis Ethnicorum, & quale eorum munus eod.4
Originarij coloni qui 18.23.7	Ostracismus Atheniensium, quare inuentus 35.6.15
Originarij alieni qui 14.10.9	Ostracismus, genus peregrinationis, quid in Osius nomina, quid significant. 33.14.5. & eorum regula in quibus obtineat eod.
Orientalis ecclesia in ordinibus votum castitatis perpetuum non suscipit 16.10.4	Otacilia Laterensis 24.1.6
Orientalis imperium quando finiuit 15.5.10	Otanes Cambysis regis iudex, in quo tribunali se derit 31.24.12
Orientalis ius collectum per Enimundum Bonifidum 8.5.3	Othirus impositor magus 34.16.11
Orion Hirci filius pro dotis æqualitate feras venatus insulæ dedit. 8.7.30	Otho magnus imperator privilegio ad prælaturas nomi- nandi & eligendi renunciauit 15.38.13
Orti omnes ab vno parente 6.4.3	Othonis imperium 18.1.3
Orphanotrophus & orphanotrophion quid, & cura orpha- norum quæ 15.28.3	Othones tres 18.2.23
Orphanus quis 12.1.5	Otiolus ne sint monachi 15.15.13
Orpheus quid ab iniciantibus religionem exigeret 2.2.9	Otiolus, vt reddant rationem vnde viuunt, lex 39.6.10. & 12
Orpheus vetabat religionis inuenta prodere 33.9.9	Otiolum & luxuria superat strenuos 35.1.11
Orthographia, pars Grammaticæ 18.21.1	Otiolum vanum, mors 39.6.4. & otij mala eod. & 5
Orxines in cruce sublati iussu Alexandri, quod sepulchra regia spoliasset 33.15.13	Otiij iudicium apud Lacedæmonas & alios & poenæ 39.6.18. 19. & 20
Os inquinare, prouerbium, Græcis vt dictum 10.2.4.2	Otiolum perdidit regna, & vrbes 39.6.8
Oris obtratio fiebat ductis ad supplicium 39.6.19	Otteretes populi ab Scolopendris abacti 4.5.16
Oscitatio à Censoribus punita 8.8.2	Otys rex Paphlagonum, de nuptiis filia cum Agefilao paci- ficetur 8.2.5
Osculum inter solennia nuptiarum 8.8.2	apud S. Oueniū milites stellæ instituti quado, & à quo 15.35.13
Osculum in sponsalibus matrimonium non contrahit, nec affinitatem eod.5	Ouidij Metamorphosis non omnino fabulosa 34.2.3
Osculum dare non possumus, quibuscum communicare non licet eod.50	Ouidio Matifconensis comitis filius, religionis habitum su- sceperit 33.16.19
Osculum non deferrebat cognati Romani mulieri famosa eod.24	Ouum incantatum à Druidibus, ad quid valeret 34.18.7. 34.10.10
propter Osculum dotem num amittat vxor, vt adultera 9. 23.13	Oxei lege vsuræ prohibita 22.3.15
Osculum turpe pueris inflictum, grauius punitum 36.10.10	Oxitana in lingua nihil iuris regaliorum habet rex 17.8.18
Osculum, grauius fornicatione peccatum esse, Beguinorum error 36.12.20	Ozeæ mors 33.9.7
Osculum, dedecus & crimen 36.12.21. osculum columbarum impudicum eod. verberare vindicandum eod.22	Ozias lepra percussus à Deo 15.28.19
ad Osculum rex in Gallia non recipit ignobilem vassallum 6.15.7	Ozias rex Israelis munus sacerdotale vsurpans, punitur 15. 38.14
Oscula, basia, & suauias vt differant 8.8.4	
Oscula, officiorum sunt eod.	
Osculo dato sponfam lucrari mediam partem donationis propter nuptias, non aliter 8.8.3	
Osculo venientes excepti, & abeuntes dimisi amicitia causa eod.7. idem num. 9.10.11.12.14.18	
Osculo & inclinationibus crebris salutant hospites Mosconi- tæ eod.	
Osculo dato ab vxore alteri viro, ea vt adultera dote apud Italos & Hispanos priuatur, non in Gallia 8.8.25	
Oscula apud Italos & Hispanos suspecta, non apud Gallos 9.23.13	
Oscula pudicitiam violant 36.12.19	
Oscula symbolum habent non vulgaris dilectionis, honestæ vel inhonestæ osculantur se mutuo eod.4	
Oscula religionem habentia, & de osculo manuum & ge- nium eod.6	
Oscula tandem Romanis quotidiana in suspicionem turpi- tudinis venerunt 8.8.15	
Oscula quotidiana prohibuit Tyberius eod.16	
Oscula inania sunt 8.8.26	
Osculorum certamen & præmium eius qui dulcius osculare- tur, apud Megarenses 8.8.28	
Osculatio puerorū arreptis auribus & quare fiebat 8.8.17	
Osculari licet ecclesiasticæ personæ manus principum in si- gnum amoris 8.8.19	
Osculari mulieres non licuit omnibus Romæ, nec illa viros in ore, sed in fronte aliquando osculari sunt 8.8.22	
Osculari mulieres tunc cognatis licuit, cum vsus vini inter- dictus illis fuit eod.23	
Osculari feminas concilio Altisidorensi, vel habere com- matres monachis prohibuit 8.8.27	

P

Pactionis fides, & fides consensus differunt 21.3.3
Pactiones nude & inefficaces ad agendum, firmantur iur- ramento 8.6.2
Paatum quid, & vnde dicatur, quidque differat à pollicita- tione. 21.2.7
Paatum de futura successione quare reicitur 46.6.4
Paatum de non petendo supplementum legitimæ factum patri, non nocet filio quin petat 44.4.15
Paatum de non succedendo, vel de iure quæsto, vel penden- te est 41.9.1
Paatum inter patrem & filium, si iure ciuili non habet obli- gationem 41.10.6
Paatum de quota litis aduocationem adimit, & punit 49.6.33
Paatum de quota litis improbatum in procuratore 49.4.20
Paatum de quota litis cum aduocato vel procuratore repro- batum 49.8.10
Paatum de seruanda hæreditate quado valet 41.8.1.2.3.4
Paatum de futura successione inter nobiles validum
Paatum de retrouendendo, quo tempore præscribitur 40.5.28
Paatum nudum, & alteri absentis factum firmatur iuramento & iure pontificio 50.5.9
Paatum nudum, & nudum contractum dixisse, differunt. 21.6.11
Paatum redhibitionis toties quoties, præscribitur 40.2.21. & c.5. num.28.
Paatum, si res displiceat, sit inempta, validum 25.17.13
Paatum de hæreditate mortui valet 41.3.2
Paatum de futura successione viuenti improbatum nec o- bligat 41.4.1. Rationes in seq. numeris
Paatum de hæreditate viuentis, inducit votum captandæ mortis 41.4.5

M

Syntagmatis iuris vniuersi

Pacti & successiois iura nō possunt natura conuenire	41.4.5	in Palmaria meretrices morte puniuntur	10.2.31
Pactum de hæreditate tertij viuientis cur non fiat	41.4.14	in Palmaria quisque tot habet concubinas, quot vult	10.1.11
Pactum de futura successione, quare in instrumento dotali non fit	41.4.15. & seq.	in Palmaria religione non coniugato in mensa nullus relinquitur locus	3.10.5
Pacti de hæreditate viuientis antimoniz, & contrariæ rationes	41.5.1. & seq.	Palphurius Domitiani adulator	47.38.7
Pacta quæ sint seruanda	41.5.5	Paludamentum cuius esset	9.19.23
Pactum de hæreditate tertij viuientis, quomodo valeat	41.5.7	Palos à vinea accipiens, qua poena afficiatur iure Langobardorum	37.6.6
Pactum de succedendo in dimidia parte hæreditatis, an valeat	41.5.15	Pana piscis	34.12.7
Pactum de succedendo inter milites, cuius generis sit	41.5.23	Pancratium certamen quid	36.10.12
Pactum de succedendo, iuramento non firmatur	41.2.5	Pantatia insula ad Campaniam sita, in quam Iuliam filiam Octauius relegauit	10.2.26
Pactum de succedendo, & de non succedendo, non sunt contraria	40.2.9	Pandectarum emendationes leuiter inculcata	42.20.4
Pactum de succedendo, num valeat in fauorem filiorum, examinatur	in 41.5.1. & seq.	Pandectarum ordo confusus & inuersus in bonorum possessionibus	43.4.2
Pactum de succedendo in fauorem primogeniti nascituri, valet ex consuetudine Gallicana	41.7.1	Pandion Aegæi pater, adoptiuus	42.28.2.4
Pacta apposta seruanda	6.14.4	à Pandide Aegæus adoptatus	10.6.2.9
Pacta contra leges quando valeant	45.14.6	Pandora Noachi filia	6.4.5
Pacta non nuda, & vestita quæ 7. eorum modi vestimento- rum, re, verbis, literis, consensu coherentia contractus, autoritate legis & iuramento	21.6.18.12.13.14.15.16.17. & 18	Paneadis vrbs	2.12.5
Pacta non seruantes inter quos annumerati	21.3.7	Panepiscopus Deus	15.2.9
Pacta nuda naturali vinculo, & diuino & pontificio firma esse	21.3.7	Panis penum & mundiciem quis olim procurabat apud Romanos	47.21.10
Pacta quæ adici emptionibus possunt, seruanda	25.17.15	Pannonia secunda	19.8.5
Pacta vel conventiones 4. faciunt, elidunt, perimunt, informant, pariunt actiones vel exceptiones	2.7.2	Panrichter quis	47.24.6
Factorum diuisio, in rem, & in personam, quæ personalia quæue realia	21.6.9. diuisio 2. alia esse nuda, alia non nuda, & quæ sint	S. Pantaleonis templum Bizantij	15.28.25
ex Pactis conuentiones leges capiunt, & pacta expressa, & tacita quæ 21.6.1. exempla taciti pacti	eod. 2	Pantheon inscripta historia Viterbiensis	15.3.19
Pactitia redhibendi facultas extraneo etiam cedi potest	26.18.2. & in hoc differt à gentilitia	Papia lex decimarum ab iis qui liberos non habent, sublata	9.6.13. & 14
Pactum celsio bonorum vt fiat	22.11.9	Papia lex contra cælibes sublata	eod. 37
Paganum quid	42.6.1	Papia lex de successione libertorum	45.15.9
Pagani qui	19.1.2	lex Papia Poppea de vetitis virorum sexagenariorum, & mulierum quinquagenariorum nuptiis sublata	9.6.3
Pagani in Gallia, qui dicuntur <i>Roturiers</i> , tenendi feuda capaces	6.4.8	Papia Poppeæ legibus plura capita & à quibus emendata	eod. 4
Pagani hæretici hæredes etiam consanguinei scribi nequeunt	42.35.21	lex Papia Poppea à quibus lata eod. 5. lex Papia & Poppea diuersæ: Poppea de frequentandis matrimoniis: Papia de iure ciuitatis	eod. 6
Paganorum officia interdita	17.9.15	Papia lex de dicendo testimonio	9.6.7
Paganorum religio vetita	33.4.13	Papia Pompeia lex	eod. 8
Paganismus, & paganicum, quid	19.1.2. & 3	Papia de sexagenariis & quinquagenariis non coniungendis à Tyberio abrogata & à Seuero, quia vltra eam ætatem generare homines possunt	eod. 9
<i>Pagani</i> quid appellant Attici	7.2.4	Papiniani mors	18.11.6
<i>Pagani</i> de <i>gaigis des officiers</i>	47.32.17	Pappa dictus lector	16.4.1
Palæmonis cuniculus periurorum punitor	50.10.11	Pappa dictus sum. Pont.	15.2.12
Palæologum quid	47.26.3	Pappa quid significat	eod. 13
Palamedes altum Vlysiis detexit	13.5.26	Pappa, patriarchæ, primates à quibus consecrantur	17.14.9
Palamedis aues se mutuo sequentes	42.22.31	Pappa, seu Pontifex summus, vnus summus, & rationes	15.3.1. & 4
Palamedis pater quis fuerit	1.4.3	Pappæ confistorium quid, & de quibus iudicet	15.4.15
Palatinus comes Germaniæ à regione dictus, &c.	6.8.16	Pappæ plena potestas, & beneficium maius summus pontificatus	15.3.5
Palatini, Conestabuli, & aliorum differentia	6.8.16	Pappæ, episcopi omnes dicti 15.2.13. de eius nomine Kranij lapsus	eod.
Palatini milites diuersi generis	19.1.9	S. Papuli sedes episcopalis, archiepiscopalis facta	15.12.4
Palatio præfectus quis hodie	6.8.11	Papus in Rhapsodia arestorum 5. solidos pro 5. denariis ponit	6.3.19
in Palatio non licet priuatis nuptias & conuiuia celebrare	3.21.9	Papyria lex de sacro faciendo	33.14.1
in Palatio principis arma deferre prohibitum	19.5.7	Papyrius iuuenis	47.9.24
Palatialis sacriculus	16.8.2.9	Papyrij responsum	47.25.28
Palæstini coloni	18.23.6	Parlamentum Parisiis quando introductum & statutum	47.27.5
Palæstræ ludi qui	39.5.5	Parlamentum cur curia suprema dicta	eod. 7
ad Palicem templum, cuiusdam Asylum	33.21.9	Parlamentum Parisense, & eius prima compositio	eod. 8
Palinodia iniuriarum, emenda honoraria est	38.7.3	Parlamentum Tholosanum quando introductum, & antiquus Parisiensis	eod. 9
Pallas apud Tritonidem lacum exposita, à Dionysio Hammonis filio adoptata in filiam fuit	10.6.2.9. Et illa prima omnem militiam Lybicos docuit	Parlamentum Burdigalense quando creatum eod. 11. quando Delphinale eod. 12. Aquense eod. 13. Rothomagensis eod. 14. Diuionense eod. 15	eod. 11
Pallas ex cerebro Iouis nata	8.1.8	Parlamentum vnum in Gallia, in septem sedes seu parlamenta diuisum: & qui sint gradus dignitatis eorum	47.27.15
Palladium conspicientes, oculis capti	33.9.11	Parlamentum an legem facere possit	47.27.21
Palladium non ab omnibus videbatur impunè	33.9.11	Parabolani medici qui	38.25.15
Palladium tribunal de quibus iudicabat	47.5.2	Paraca Indorum ciuitas	34.6.5
de Palladio inter Athenienses & Romanos controuersia	2.12.4. & 5		
Palmarie regionis religio	2.18.11		

Rerum & verborum Index.

Paraphernalium vxoris maritus iure censetur procurator, nisi ea prohibeat	9.17.8	Parere durum mulieribus	31.5.3
Paraphrenesis ex atra bili	13.5.3	Parere superioribus, lex naturalis	35.1.22
Pares curiæ qui	6.15.2	Pariforum ciuitas sub incantamento consecrata	34.18.4
Pares Franciæ quomodo adiornentur	48.2.14	Pariforum comes in locum Meieri subrogatus	6.8.13. Eius nomen rursum mutatum in nomen Marchionis Franciæ, &c.
Pares iudices qui, & quomodo concursum faciant	47.12.10	Parricidarum poena	31.27.2
Parageur, Gallis quis	6.15.11	Parricidarum, more maiorum, poena culeus, &c.	36.24.5
Pardon, in Gallia quid	16.21.10	Parricidæ poena secundum legem Platonis	36.24.14. lege Græca comburendi eod. 16. igne & aqua interdicens eod. 18
Parentes à filiis honorandi, moriendo & viuendo	44.2.25	Parricidarum in foro pœnitentiæ poena	36.24.23. & 24. ex legibus Hispaniæ, Mediolanens. & Gallicis quales etiam eod. nu. 30
Parentes diligere, naturæ lex, contraria, necare, & necantes diligere	36.24.12	Parricidium maius homicidio alterius hominis	6.19.13
Parentes in matrimonium collocare filios & dotare per magistratus cogi possunt	8.4.3	Parricidium triplici lege punitur	36.24.1
Parentes in testamento filij præteriti rumpunt testamentum	44.2.20	Parricidium quis primus Romæ admisit	36.24.1
Parentes non succedunt filiis ex minus solenni voluntate	42.5.10	Parricidium in brutis natura talione punit	36.24.15
Parentes occidere etiam iusta de causa, furorem & manes commouet	36.24.19	Parricidij poena num locum habeat, si quis filios aut descendentes necauerit	36.24.21
Parentes prouident naturaliter filiis, ne bona iis deficient	44.2.23	Parricidij cur Solon nullas leges constituit	36.24.22
Parentes honorandi & colendi à filiis	11.5.13	Parricidium paricidio non vindicandum	36.24.27
Parentum consensus in nuptiis filiorum requiritur	8.3.1	Parricidia exculantur aliquando quoad pœnam	36.23.24. vt furore, & alio modo
Parentum consensus in nuptiis filiorum, filiarumve apud quas gentes natura dictante requiri statutum	9.3.20. & poena contra facientium nu. seq.	Parricidij accusatio non præscribitur	49.2.11
Parentum destinatio & pactio de nuptiis filiorum vt valeat, consensus eorum requiritur, si puberes sint: aliter autem si impuberes	8.4.4	Parricidij tenetur, qui venenum emit vt patri daret quive filiosam. dederit pecuniam vt emeretur venenum, vel vt aggressoribus eius daretur, mutuo dedit	36.18.18
Parentum, & agnatorum legitima tutela, iuris ferè eiuſdem hodie, non olim	12.10.1	Parlamentorum potestas	47.27.16. & seq.
Parentum similitudinem plerumque filij referunt	10.3.4	Parlamentorum causæ, & iurisdicctio	eod. 18.19. & 20
Parentum sine consensu in nubentes, quæ poenæ ab Henrico 2. rege Francor. statuta	9.3.24	Parlamentorum classis, & tribunalia	eod. 23
Parentum sine consensu quare indissolubile & perfectum matrimonium inter Christianos, non inter Ethnicos	9.3.8	in Parmensi ecclesia, archidiaconus sine officio, dignitatem tamen habens	15.20.5
Parentum consensus quare nuptiæ exigant	eod. 9	<i>Parois de table</i>	4.7.12
Parentum consensus in nuptiis filiorum filiarumve fam. iure ciuili Romanorum necessariò exigitur	eod. 10	Parochus annonæ, quis	36.30.9
Parentum consensus etiam in nuptiis petendis requiritur	9.3.12	Paroecia & paroecia, quid	15.24.7
Parentum sine voluntate qui pellicunt & persuadent matrimonium, poena edicti regij & raptus tenentur	eod. 11.	Paroecia etiam diocesis, episcopalis dicitur	eod. 8
Parentum sine consensu autem, quando filij & filia nubere possint	eod. nu. 15. 16. & 17	Paroecia quæ lex mensibus præscribitur	40.5.19
Parentalia festa quæ	2.16.24	Paroecia quæ triennio vsucapitur	40.5.24
ob Pariagiū domanium in feudatur	6.6.26	Parochiales ecclesiæ non veniunt in ius regaliz principum	17.17.20
Parietibus balneæ vel tubulos num liceat admouere	4.7.13	Partis solutio an pro parte liberet ab obligatione	21.18.11
Parietibus vicini quando fornacem admouere liceat	4.7.14	Parte feudi alienata, an nouè hominum ab emptore præstari debeat	6.15.32
Parietis & murorum appellatio maceriam continet, & quid vtrumque, & sicus paries	4.7.11	pro Parte res redhiberi, nec pro parte repudiari potest	26.2.5
Parietibus communi tantum immittere vel imponere quod destinatum est, non alia, licet: & de actionibus ius non esset tignum immittum habere	4.8.3	pro Parte res vendi potest, exceptis incorporalibus	25.24.16
super Parietem alterius, vel in alterius solo quando liceat	4.7.30	Pariendi mulieribus annus quinquagesimus, terminus hominum sexagesimus generandi	9.6.3
de Pariete in vicini ædes ventrem faciente emendando, & de alio pariete reficiendo, quomodo, & à quo, & cuius expensis reficiendus	4.7.30	Partus in vtero quot diebus delineatur & formetur	36.15.18
in Pariete communi fenestram facere quomodo liceat	4.7.11	Partus num edi possit	10.11. & 13. mensis
Parietes inter duos interstitia inuenta, cuius sint	4.7.20	Partus pars viscerum matris	7.1.10
Parietes pro columnis, & quid paries	4.7.4	Partus subiciendi technæ ex Aristophane	9.6.28
Parietes gerini & intergerini, & liberi qui	4.7.15	Partus suppositio adulterio fit	36.6.1
Parentes & maiores, qui	9.9.15	Partus suppositio ex Carboniano edicto controuersiam habet	43.4.11
Parietum ædificiorum de crassitudine leges late	4.7.8	Partus suppositi accusatio, impræscriptibilis	40.2.13
Parietum variæ distinctiones, à materia qua sunt: Marmorei, cementitij, craticij, formacei, &c. & qui	4.7.12	Partus ventrem sequitur, quomodo	20.7.2
Parietum fundandorum lex ex Solone, & de interstitio seu spatio pedum iuxta vicini prædium vel murum relinquendo	4.7.18	Partum abigès & abortu faciens, qua poena puniatur	36.15.17
Pariendi dolores mulieribus in poenam dati	4.7.18	Partum supponentis accusatio, & poena	30.3.5
Pariendi ignorantis iudicium turbauit mare, & terram	47.10.9	Partum suppositum dicens pupillum defuncto, nec obtinuit, non potest defuncto succedere	46.9.6

Syntagmatis iuris vniuersi

Paschalis hebdomada diebus consecrantur virgines moniales	15.17.12	Pater, principium alicuius rei dicitur	20.5.4	
Pascha tempore carceratorum liberatio quorum	31.33.22	Pater prodigus aut vilis persona, an possit filio, substitui	41.2.4.11	
Paschalis 15 diebus exactio publica quiescit	40.5.12	pupillariter vel exemplariter	45.5.3	
Pascendi duo iura, viridis pascui, & vacui pascui: quidque vtrumque. Et tempus pascendi vacui pascui quod	3.15.10	Pater quae teneatur filio praestare	45.5.3	
Pascendi ius in alieno, & de iure illius seruitutis, quo tamen abutendum non est praeter modum	3.15.9	Pater quando pro filij fa. decurionatu, vel honore obligare se videatur expresse, vel tacite	29.4.5	
Pascendi sine iure, non licet in aliena pecus immittere, & si fiat, quae remedia	4.19.1	Pater quomodo ex iure 2. tab. succedebat filiis, exclusa matre	45.9.3	
Pascua quid 4.19.3. & in pascuis quae consideranda	eo.4	Pater qui male habuit filium, indignus eius successione	45.10.9	
Pascua herbarum mortiferarum locans qto puniatur	18.2.4.7	Pater repudiante hereditatem delatam filio, quando ad eundem eam sibi acquirit	42.15.1	
Pascua publica Romana, vnde vectigalia olim dicta agris scripturarij	3.15.13	Pater paratus quis	38.8.4	
Pascua quo tempore censetur concessa	3.15.10	Pater si velit accusat & desert iudici filium 32.16.7. & eius oblatio minuit poenam filio delinquenti	cod.8	
Pascuorum antiquum vectigal	3.15.15	Pater vendere potest in praedictu legitima filiorum	44.5.15	
Pascuorum duobus modis prohiberi censentur ingressus, voce, & signo. Iterum banno, vel cruce, vel fossis, vel vallo	3.15.5	Pater verè, cui lex & natura assistit	42.28.24	
Pascuis abutentes & factibus, iure priuantur concessio	3.15.12	Patris assertio naturalem filium faciebat legitimum, quomodo	10.3.28	
in Pascuis damnum datum modicum ab equo viatoris necessitate urgente, vel à pecore deperdito, sine culpa domini, an resarciendum	3.15.8	de Patris benedictione, & maledictione	11.5.14	
à Pascuis militum animalia prohibenda	19.12.6	Patris bona tacite obligata pro aduentu filiorum	23.8.8	
ex Pascuis prouentus principi, & poena pascentium in illis	3.15.2	ob Patris dolorem filio saepe parcitur	11.5.12	
15.2. Pascua quid eod. 3. Et non licere in pasua aliena vel nemora pecus immittere, prohibente domino	cod.4	Patris & filij magna personae, vocis, & bonorum coniunctio	45.10.3	
Pasquilli prohibiti	38.6.3	Patris & filij naturaliter praesumptus consensus	42.3.4	
Pasisonis Christi & mortis efficacia	2.9.2	Patris in filiorum personam & bona, maxima potestas	cod.5	
Pastores paritarij qui, & lex eorum, & distinctio 18.24.2. eorumque appellationes ab animalibus custoditis diuersae, & leges	cod.3	Patris & matris successio intestatorum filiorum ex legibus Alemanorum, Salicae, & Ripuariae	45.10.13	
Pastores pecus tondere non deglubere debent	3.3.8	Patris filium infandum iudicibus puniendum offerentis exemplum	11.5.2	
Pastores qui reges facti	6.4.6	Patris iussu, vel domini cum filiofamil. & seruo contractum, quam producat actionem 29.8.3. & de literis commendatitijs eorum	cod.7	
Pastorum armenti leges, de amissione animalis, comestione à lupo, de damno ab animali dato, de animali laeso, laxato, intercepto	18.24.8	Patris magis quam matris concilio lex de liberis fidei	4.19.8	
Pastorum habitatio apud Indos extra vrbes, & oppida	18.5.2	Patris officium dotare filias	9.20.7	
Pastorum quale dicitur crimen in iure ciuili	36.15.12	Patri consentire censentur filij, nisi expresse repugnent	8.4.5	
Pastoribus ne filij olim nutriendi darentur, veritatis, & cur	1.10.4	Patris praesentia nisi meriti filiae renuntianti inferat	41.14.4. & 7	
Pastoralis cura pars agriculturae	18.24.1	Patri displicere, infamiam inter bonos & graues habet	44.1.6. & 9	
Patarienses capti à Bruto	32.17.2	Patri inferre iniuriam, habet delictum simile offensionis Dei secundum quid, grauiusque quam in alios	36.24.6. & 28	
Pater auctoritatem non habet necis in filium hodie	36.24.21	Patrem aut matrem percussus mori debet	38.3.31	
Pater aut mater lucra quae consequuntur ex morte filiorum prioris matrimonij, decedentium ab intestato, tenentur referre morientes alijs filiis eiusdem matrimonij, non autem si illis ex testamento successerunt	9.26.4.6. Et bona quae coniugis transiens ad secundas nuptias habet per successorem intestati, à filio mortuo prioris matrimonij quaesita per illum aliunde, quam ex praemortuo coniuge, sunt in illius libera dispositione, secus si veniant à praemortuo coniuge	eo.47	Patres qui dicti	15.1.5
Pater donare esse possit filio, tamen non potest pacto relinquere hereditatem	4.6.7	Patres conscripti qui	47.25.2	
Pater, & ascendentes ex quibus causis priuantur successione descendenti	45.10.7	Patres concilium capiunt pro liberis	8.3.2	
Pater & mater an pares sint in causa filij	43.19.10	Patres & filij secundum legem alij, & alij secundum carnem	10.5.3	
Pater, cui interdictum bonis sit, num substituat pupillariter	4.22.7	Patres pietatis antistites dicti	15.1.7	
Pater qui nihil habet, substitui pupillae suo potest	cod.26	Patres patrati	16.8.29	
Pater repetens nuptias, filiis prioris matrimonij substitui potest exemplariter, & eorum bonorum administrationem habet	42.24.8	Patribus in filios cur necis vitaeque data potestas 11.8.3. Eis minorem triennio prolem non licebat necare eod. 4. hoc ius necis desuetudine sublatum	cod.7	
Pater filium tempore famis licite vendit, non etià mater	25.7.2	Patribus prolem negare difficile, quando tamen liceat	10.3.7	
Pater filiam prostituens, quae poena puniendus	36.15.5. & 7	Patribus praemium lex Papia posuit 9.6.37. Et tales, magis honorati à Diocletiano, quam filios non habentes	9.6.38	
Pater matrem transiens ad secundas nuptias, filiis decedentibus prioris matrimonij, quomodo cum filiis seu alijs fratribus succedunt in usufructu vel proprietate	9.26.43	Paterna deuotio monachos facit	15.14.24	
Pater non potest cogi liberare à sua potestate filium, nisi in 4. casibus	1.8.2	Paternum feudum quid Paterni & antiqui differentia	6.2.14. & 18	
Pater num feudum quod est ad filios peruenturum, possit vni filiorum praelegare	6.18.4	Paternum feudum repudiatum vel alienatum ad proximiores agnatos redit	6.21.3	
Pater praefertur omnibus tutoribus & curatoribus filij	11.8.32. Pater eum autem & filiumfamil. lis nulla esse potest, & quando eod. 33. hodie tamen in Gallia aliter	cod.35	Paternum officium dotare filias, & quarere filiis conditionem	9.3.9
Pater filium fa. inuitum apud alium existentem repetere potest eod. 36. Et tantum ei substituit pupillariter	cod.37	Paternae necis index & occisor homicidij, à poena homicidij liberatus	36.21.7. & 23	
		Paternitas & consanguinitas spiritualis per quae sacramenta fiat	9.9.10	
		patris apud Graecos quid	30.3.3	
		ad Pathmos insulam relegatus D. Ioannes Euangel.	31.27.1	
			31.6.4	
		Patientia domini constituitur seruitus	4.21.5	
		Patientia in incorporalibus, pro titulo & traditione	40.7.12	
		Patientia in seruitutibus, pro traditione	40.4.4	
		Patientia nocet	1.4.4	
		Patientia pro scientia habetur	30.11.6	
		Patria potestas ex iustis nuptiis oritur, adoptione, legitimatione	11.6.1	
		Patria		

Rerum & verborum Index.

Patria potestas quanta 11.5. per totum eam Romani propriam sibi faciunt, verum iurigentium esse docetur	eo.3	Patronus dicitur defensor, aduocatus, vice dominus, cultos, gardiam habens ecclesiae suae	cod.	
Patria potestas soluitur si pater patiatur filios exponi dignitate item non omni soluebat eod. 5. Emancipatione eod. 9. permittente patre filio vxorem ritu perfecto ducere eod. 10. morte item ciuili naturali	cod.13.15	Patronus in casu inopiae, & liberi eius illi debent ab ecclesia patronata	17.4.21	
Patria propria, & communis quae	18.13.15	Patronus litium quis	49.6.3	
Patria eadem iudicis & aduersarij num suspectum reddat iudicem	49.3.11	Patronus vnde dicitur: & obsequia liberti in eum & honor	4.8.2. & 3. Patronus quando succedat liberto	cod.12
Patria potestas inastimabilis eius cura & effectus 11.8.1. & seq.		Patronus laicus intra 4. menses, ecclesiasticus intra 6. debet praesentare: aliter deuoluitur ius	17.9.20	
Patriae consilio lege Charundae arcebantur, qui nouercas liberis superinduxissent	9.26.30	Patronus debet praesentare episcopo clericum dioeceseos, qui intelligat idioma, & intelligatur	17.6.40	
Patriae debitus amor & ciuitati suae	3.18.1	Patronus per procuratorem quare possit ingratitude libertum accusare	32.24.21	
Patriae potestas necis & aliorum in liberos causa & rationes 11.5.9		Patronus seipsum praesentare non potest	17.4.9	
Patriae munera qui subterfugit, poena dignus	24.9.5	Patronus succedit ex lege liberti suo	41.5.1	
Patriae irasci nefas	38.7.7	Patroni consensus in vendendis rebus ecclesiasticis necessarius	25.8.15	
Patria abire velle tempore belli, censura animaduersione notatum	47.16.16	Patroni praesentatio praenit collationem Papae	17.1.3	
Patriarcha Alexandrinus vnde dicitur	15.6.1	Patrono bonorum possessio quando detur contra tabulas liberti	43.4.13	
Patriarcha Antiochenus à ciuitate vnde dicitur	15.7.1	Patronum libertus, & contra patronum libertum egeum cogitur alere	14.8.11	
Patriarcha Hierosolymitanus vnde	15.8.1	Patroni cognati non succedunt liberti ab intestato nisi ad quintum gradum	45.11.6	
Patriarcha Romanus summus Pontifex	15.2.12	Patroni & protectores confessoriales qui dicantur & munus eorum	15.4.15	
Patriarchae electio ad quos pertineat	15.9.2. & 3	Patroni plures in praesentando debent conuenire 17.4.5. & eis pluribus existentibus, à maiori parte eorum praesentandus instituendus est eod. 6. & ex Patronis pluribus vnus illorum ab alijs praesentari potest	17.4.9	
Patriarchae omnes sunt Archiepiscopi, non contra	15.5.1	Patroni laici, & clerici, & intra quae tempora praesentare illi debeant	cod.11	
Patriarchae praepositi Archiepiscopis, & episcopis, & quare eod. 2		Patroni clerici non variant in praesentatione, laici contra eod. quando eis adimatur ius praesentandi	cod.14	
Patriarchae 4. post summum pontificem eo. 3. & Constantino-politanus primus dignitate post eum	cod.4	Patroni quando non possunt à libertis in testamento praesentari	44.2.0	
Patriarchae 4. secundum Lyranum designati per quatuor animalia illa in Apocalypsi descripta	15.5.3	Patronorum & clientum leges & iura ex Romulo	14.10.4	
Patriarchae qui, & patres qui dicti	15.2.10	Patronorum tutela libertorum ex lege 12. tab. per extensionem	12.11.1	
Patriarchae quinque tantum episcopi in orbe, & horum ordo dignitatis	cod.11	Patronatum beneficium, quid	17.3.20	
Patriarcharum senatus qualis 15.9.1. eorum electionem confirmat sum. Pontifex, vel eius legatus 15.9.3. confirmatioque electionis patriarchae primatum exemptorum, summi est pontificis	cod.	Patronatus ius ecclesiasticum quid 17.4.1. adharet hoc ius spiritualitati eo. 2. quare exigit institutione episcopi	cod.	
Patriarcharum insignes, pallium, crux, & priuilegia	15.9.6	Patronatus ius per se vendi non potest, vel cedi	17.4.3	
Patriarchalium ecclesiarum antiquitas, quae prior & ordo dignitatis	15.5.4	Patronatus ius in diuisibile, & quomodo ad plures haeredes vnus pertineat	cod.4	
Patrimij, qui possint esse, quibus prohibetur, & quot possint esse	2.4.18	Patronatus ius honorem habet in praerogatiua praesentandi	17.4.7	
de Patrimis seu Anadochis praesentantibus confirmandos, & qui possint esse	2.5.3	Patronatus ius quibus modis in perpetuum amittitur 17.4.16. hoc iure priuatur qui episcopum curauit occidi	cod.16	
Patrimonium principis, speciebus pensationum	3.5.1	Patronatus ius non admittitur ex condemnatione criminis in alium quam in proprium episcopum admissi	cod.17	
Patrimonij sacri comes quis	6.8.23	Patronatus ius quibus modis acquiratur 17.4.18. huius iuris onera	cod.19	
Patrimonialia bona principis, quae	31.31.3	Patronatus ius quot modis quaeritur	14.7.7	
Patritius seu Parium Franciae titulus ad foeminas peruenit	6.12.6	Patronatus ius restitutione natalium liberti amittebatur	43.4.9	
Patritius dignitas, & flaminis Dialis, & Vestalis liberabant à patria potestate	11.10.5.7. & 8	Patronatus ius rei num tollatur confiscatione bonorum à iudice laico facta	3.17.5	
Patritius dignitas quae	11.10.6	Patronatus ius inastimabile	14.8.1	
Patritius dignitas secunda post imperatoriam, & summa	47.16.2. quae eod. 3	Patronatus ius finitur denegatis alimentis liberti & reuocato in seruitutem liberti restituta ingenuitate	14.9.1	
Patritius dignitas soluebat à patris dignitate	cod.3	Patronatus nullum ius manumisso seruo in praemium	cod.4	
Patritius quis reipublicae	47.16.3	Patronatus etiam ius amissum, si cogat patronus libertum iurare ne nubat, aut si pretium pro operis accipiat	14.9.5	
Patritij tempore Romuli, & postea qui	47.16.4	Patronatus ius penes haeredem grauatum remanet	42.31.7	
Patritij qui dicti	15.2.10	Patronatus ius remanet penes grauatum de restituenda hereditate	42.29.8	
Patritij quidam in Gallia ius confiscandi habent	31.31.6	Patronatus iura non publicantur, publicatis bonis liberti	31.31.7	
Patritij in Gallia seu partes, regale ius habent	3.4.2	Patronatus quando, & quomodo summus pontifex derogat	17.9.46	
Patritij qui Romae primum	47.25.1	Patronata & familiaria fuisse Ethnicis sacerdotia	17.4.25	
Patritij qui essent	11.10.6	Patruus maleficus & incantator, & Claudia, flamines exusti	34.11.4	
de Patritijs & plebeis non iungendis lex 12. tab. 9.13.4. sublata postea	cod.7	Pauliana actio, praetoria	21.8.1	
Patrocinia & clientela magnatum prohibita	47.7.5	S. Paulinus à Victore, iussu Severi fratris tonsus	16.1.17	
Patrocli necem Achilles vindicat	10.1.8			
Patrocinium exhibens vassallus contra dominum, feudo priuatur	6.19.16			
Patronus quis	14.7.6			
Patronus filium idoneum praesentare potest	33.13.28			
Patronus laicus variare potest tantum, antequam vnus ex praesentatis instituat, non postea	17.4.12			
Patronus ecclesiae tenetur congruum ei redditum assignare aut supplere	cod.20			

Syntagmatis iuris vniuersi

D. Paulus capillum sibi succidit	16.1.14	Pausaniam à Palladis templo non ausi Lacedæmonij extra-	
Paulus eremita per totam vitam innisus latuit	15.14.14	here 33.21.9. & eius mors	eod.
Paulus & Barnabas electi	17.12.28	Pausaniam statua extructa à Lacedæmonijs	eod.
D. Pauli conuersio	33.6.4	Pax quid	20.5.8
D. Pauli discipuli qui	33.4.5	Pax belli finalis, causa & obedientia	19.2.7
D. Pauli c. e. prioris Epistolæ ad Corinth. de contempribili-	47.1.8	Pax nundinata accusata	48.8.10
bus iudicij perficiendis, explanatio		Pax turpis non facienda	35.5.11
D. Pauli coadiutores Prisca, Aquila, & Timotheus	15.25.3	Pacis inuicæ vigilatoribus quæ pœna imposta à Friderico im-	
D. Paulus & Silas accusati, & verberati	31.23.5	peratore	31.6.6
Pauli Diaconi lapsus de primatu Constantinopolitanæ ec-		in Pacis templo pecuniæ deposita à Rom.	23.3.18
clesiæ	15.5.6	de Pacis violatoribus mitissima lex	35.1.33
Pauli sententiæ excusata, non sunt Pauli, nec debent pro au-		Peccandum non esse amicorum causa	30.3.10
thoritate contra scriptas leges citari	42.20.4	Peccandum non est cuiuscunque rei metus causa	41.14.6
Pauli Iurisc. locus, vt videtur, erroneus	47.25.4	Peccare quid Apud Aristotelem, & alios	30.1.6
Pauper dictus Cinclus, vnde	15.28.2	Peccatum quid	30.11.2
Pauper tutor bonæ fidei, vt suspectus remoueri non potest	12.5.4	Peccatum mortale, & veniale quid	30.11.14
		Peccatum ob vnus, sæpè affligitur ciuitas	31.2.6
Pauperis vestis non potest in pignus supra Solis occasum re-		Peccata æqualia esse putabant Stoici	21.10.8
tineri		Peccata maiorum vindicata in successioribus	35.1.27. & 28
Tauperes à quibus tributis immunes	3.8.15	Peccata non esse æqualia, vt dicunt Stoici	30.8.1
Tauperes boni digni magistratu	47.10.17. ibi exempla	Peccatis æqualia quando sint supplicia	31.10.4
Tauperes Christianorum & Dei tessera	15.18.36	Peculatus accusationis præscriptio	40.5.26
Tauperes cur iudicare prohibeantur	47.10.13	Peculatus crimen accedit ad sacrilegium	33.19.1
Tauperes quare reiciantur ab accusando, & qui sunt illi qui		Peculatus quid	eod.
reiciantur	32.12.12	Peculatus crimine qui tenentur	33.19.3
Tauperes qui à testimonio, & cur reiciantur	48.13.25	Peculatus pœna qualis, & quæ imponenda sit eod. nu. 4. & 6	
Tauperes qui in prochorophijs nutriendi s. 28. 11. paupe-		Peculatus pœna in Gallia	eod. 7
res Dei sunt	eod. 9	Peculatus crimen post quinquennium non obicitur	33.19.9
Tauperes & captiui in genere institui heredes possunt	42.35.4	Peculatus focij tenentur, qui ministerium præbent eadem	
Tauperum aduocati	49.6.11	pœna	eod. 10
Tauperum causas & miserabilium personarum suscipit	49.6.11	Peculatus crimen, & pœna in sacrilegio	33.15.2
triumuiratus fisci	49.6.11	Peculium castrense quid	19.15.1
Tauperum conuiuia	15.28.37	Peculium castrense nullo modo queritur patri, nec quasi ca-	
Tauperum cura hominibus omnibus quare impressa fuit	15.28.1	strense, nec venit in collationem	eod. 2
		Peculium castrense quomodo ab intestato ad patrem perti-	
Tauperum cura, potissimum puellarum, demandanda est		neat	eod. 6
probo homini, ne lupanaria fiant ex prochorophijs	eod. 8	Peculium quasi castrense aduocatis	49.8.14
Tauperum cura vtroque diuino testamento commendata	15.	Peculium castrense vel quasi, non confertur	46.8.6
28. 9. eorum cura Ethnicis	eod. 10	Peculium Cereri consecratum reorum	35.1.9
Tauperum & mendicorum differentia	eod. 12	Peculium Gallis parapherna	9.7.7
in Tauperum forma, aut pro pauperibus, quæ literæ di-		Peculium monachi non debent habere	15.14.28
cantur	16.8.36	Peculium, & pecunia quid, & vnde 29. 14. 1. diuisio in illud,	
Tauperum legata exiguntur pendente tempore inuentarij	46.3.10	quod eorum est qui sui iuris, & eorum qui alieni iuris, vel	
		seruorum, vel liberorum: & hoc profectitium, aduenti-	
Tauperibus debent relinqui spicæ, stipula post messem, &		rium, castrense vel quasi, &c.	eod. 1
vinearum grana post vindemiam	37.7.5	Peculium hominis sui iuris, quid	eod. 3
Tauperibus legatum factum sustinetur non obstante incer-		Peculium seruorum & filiorum fam. cum libera & sine libera	
titudine personarum, & quare	42.33.7	administratione	29.14.9
Pro pauperibus tributum	22.10.4	Peculij seruis & filiis fa. expressè vel tacitè cõceditur	eod. 12
Tauperibus relicti fructus septimi anni ex lege Mosis	31.21.4	Peculium qui concedere possunt, & capere, & quibus, & in	
Tauperibus quid 38. 12. 2. de Pauperie actio quid contineat		quos detur actio	eod. 13
38. 12. 5. quando cesset & detur eod. 6. à qua lege inducta		Peculium minere quando domino, vel patri non licet eod. 17	
eod. 8. à quo instituat, & contra quem 9. & 10. directa		Peculij concessio diuersa cum libera, & sine ea, quid conti-	
utilisque, quæ eo. 9. ad quid dirigatur 11. extinctio eius 12.		neat	29.14.14
quandiu durat 13. vbi exerceatur	14	in Peculij actione & condemnatione, quæ prius deducenda	
Tauperes vt iure pontificio refarciatur 38. 12. 15. iure diuino		sunt	eod. 15
nu. 16. lege Salica 17. Vuisigothorum	18	Peculij castrensis vel quasi castrensis data à patre vel quæsi-	
Taupertas ex otio, diuitiæ ex labore	39.6.5	ta, non imputantur in legitimam filij	44.5.46
Taupertas hospitaliorum militum D. Ioannis nihil habet		Peculij castrensis mobilia, non etiam immobilia sunt 19. 15. 2.	
proprij	15.34.2	ei peculio quæ annuerantur	eod.
Taupertas obeft splendori, & ingenio	41.7.7	Peculij castrensis, vel quasi actio, & dispositio ad filium fam.	
Taupertas quando à tutela excusat	12.6.4	pertinet, non ad patrem eod. 4. de eo potest testari filiu-	
Taupertas quando partim à crimine excusat 30. 5. 4. & quan-		fam.	eod. 5
do punita	eod.	de Peculio in patrem actio, intelligitur de peculio profecti-	
Taupertas virtuti officit	45.13.5	tio, vel serui	29.14.8
Taupertas voluntaria in clero dilectio, sed mendicitas turpis		de Peculio actio contra quem, & pro quibus detur	eod. 10
vifa	15.26.6	de Peculio pro seruis & filiis fa. datur actio in quantum est in	
Taupertatis definitio ad iudicij arbitrium pertinet	32.1.3	peculio, non in solidum, & pro quibus	
Taupertatis miseria celsionis bonorum beneficium inuexit		in Peculio quæ res esse possint	eod. 11
22. 14. 2		de Peculio actionis finis, & rationes	eod. 16
Taupertatis publicæ professio satis affligit	22. 11. 6	Peculij & mercis peculiaris differentia	29.13.3
Taupertatis mala	eod. 7	Pecunia, vnde dicti numi	36.1.2
Taupertatis votum clericij qui faciunt	4. 7. 3	Pecunia nomine, omnia quæ numo æstimari possunt conti-	
Taupertatis votum omnium clericorum	15. 4. 27	nentur	36.2.5
Pausanias rex Spartiarum ab Ephoris in vincula coniectus	6.20.15	Pecuniæ mutatio vt delet mutantem	36.2.17
		Pecuniæ nomen, res omnes cur continet	36.2.21
		Pecu	

Rerum & verborum Index.

Pecunia mutuata, in qua specie vel valore reddenda	36.2.27	clientes	14.10.5
Pecunia quid, & vnde	29.14.4	Penso ecclesiastica quomodo constituitur in ecclesia	15.27.1
Pecunia æstimationem dat rebus, illa non æstimatur rebus	22.5.6	Penso ex beneficio in titulum dari non potest	15.27.2
Pecunia non æstimatur per res	21.10.4	Penso beneficij nomine non venit	eod.
Pecunia pecuniam natura parere non potest	22.3.8	Pensionis constitutio afficit personam, non rem	eod.
Pecunia publica in alios vsus, quàm destinata est, non debet		Pensio imposita olim in textis vestibus auro & argëto	9.19.32
impendi	3.3.19	Penso iusta quæ, & eius reductio	17.10.8
Pecunia sepeliri non potest impunè, nisi ad custodiam	23.5.19	Penso legitima fundi, quæ intra viginti annos equat valorem	
Pecuniæ loco annonæ militibus data, olim stellatura dicta	14.10.18	fundi	22.3.36
Pecuniæ nomen ad omnes res pertinere numo æstimabiles	3.2.3	Pensionis reservationes vsque ad quam quantitatem in be-	
		neficiis renunciatus permittit	17.10.7
Pecuniæ non numeratæ exceptio, proponenda intra mensem	40.5.14. præscribitur quando	in Pensione congrua vicarij, quæ sunt consideranda	15.24.21
eod. 27		in Pensionibus qui tantum obnoxij apud Græcos & Sarracenos	
Pecuniæ non numeratæ exceptiones quæ, & quanto tempore		3.8.19	
durent	24.13.8. & 14	Pensionarius ecclesiasticus quis	15.27.1
Pecuniæ non numeratæ exceptio post biennium obici potest, quando	eod. 11	Pensionationum in fiscum delatarum quatuor species, Canon,	
		oblatio, indistio, patrimonium principis	3.5.4
Pecuniæ non numeratæ exceptio non datur constituenti se		Pentapolis Libyæ ciuitas cur sic dicta	15.6.3
debitorem pro alio	eod. 16	Pentathlon quid	36.20.12
Pecuniæ non numeratæ exceptio in quibus casibus non ad-		Pentecostes festum, dies sanctorum omnium Moscouitis	
mittitur	eod. 7	2.18.12	
Pecuniæ numeratæ valor in solutione quomodo æstimandus	21.18.6	Pentestæ Amazonum regina	6.12.7
		Penus quid continet	42.33.11
Pecuniæ traiectionis periculum ad quem pertineat	22.3.47	de Pena terrestri, cloacis quæ iuxta vicinij ædificandis	4.7.26
Pecuniæ vsus vsu fructum habet	4.2.7	Peponilla cum Iulio Sabino marito occiditur	33.23.13
Pecuniæ omnia obediunt	3.2.2	Peræquator quis, & eius officium	47.6.28
Pecuniam extorquentis transeundo militis pœna	19.12.1	Perceptoris literæ summi pontificis quæ	17.11.3
in Pecunia partem maiorem rei familiaris habere, pro cri-		Perdiccas successit r delectus ab Alexandro Magno	6.4.19
mine habitum	31.31.5	Perdicum & Phasianorum venatio, aliis quàm nobilibus pro-	
Pecuniæ & opes, honoratos & claros faciunt	41.7.7	hibita	39.10.10
Pecuniæ publica nerui reip.	3.2.2	Perdicum sagacitas in dignoscendis matribus	10.6.27
Pecuniaria pœna quando commutari potest in corporalem		Perdens res, remanet earum dominus	20.3.3
ob inopiam condemnati	22.10.1	Perduellionis crimen quid 35.1.3. & qui eo teneantur	eod. 4
Pecuniarum multæ in quibus locum habeant	31.31.13	Perduellionis crimen num committatur aduersus cardinales	
Pecus tendenda, non deglubenda, præclare dictum Tyberij		vel familiares Papæ	35.3.3
Cæsaris	3.3.8	Perduellionum ex lege Gallica iudicium	35.1.36
Pecus immittere in aliena nemora non licet, prohibente do-		i erduellionis testameutum an valeat	eod. nu. 39
mino	3.15.4	Perduellionum familiares puniti	35.1.11. & 12
Pecoris appulsus ad aquam seruitus quid 4.18.1. & illa quan-		Peregrinus prator quis	47.30.6
do realis, & quando personalis	eod. 2	Peregrini num testari possint 42.8.23. de iis Memphiticorum	
Pecoris appellatio in hac seruitute quæ animalia veniant,		lex	eod.
& quid aliud eod. 3. modus & numerus pecoris decretus		Peregrini religionis causa in tutela sum. Ponti. & fori eccle-	
inspicitur in hac seruitute	4.18.4	siastici, & in tutela Imperatorum	3.6.5
Pecoris pascendi seruitus rustica	4.19.1	Peregrini volutarij 3.6.2. & distinctio eorum à ciuibus	eod.
Pedagium capientes ad quid teneantur	3.3.7	Peregrinarum rerum portoria à Iulio Cæsare instituta	3.9.3
Pedagia, & quidagia qui capiunt, damnum refarciunt itine-		Peregrinorum hospitalia	15.28.33
rantium	3.3.7	Peregrinis fiscus succedit	3.12.11
Pedagia inter immobilia	1.9.11	cum Peregrinis ius cõnubiorum non habebant Romani	9.13.6
Pedagia quæ vectigalia appellata	3.9.9	de Peregrinis Platonis lex	3.8.20
à Pedagis immunes Ligerim nauigantes	3.8.25	Peregrinationes ad sepulchrū Mahumetis prohibita	3.4.4
Pedamenta ex vicini agro tollere, seruitus rustica	4.20.4	Peregrinantes religionis vel studiorum causa, non subiciuntur	
Pedarij, vel pedanei iudices qui	47.12.9	repræfaliis	38.8.16
Pediculi alati in Aethiopia	31.25.2	Peregrinantium intestatorum bona quibus debentur	45.15.2
Pegastiani senatus consulti cautio 42.31.2. ad similitudinem		Peregrinatio religiosa cur instituta	31.6.4
falcidiæ inductum	eod. 4	Peregrinationis in voluntariâ & inuoluntariâ diuisio	31.6.3
Pegastianæ fidei iuriones quæ	41.3.4	Peregrinationis causa multa permitti clericis, quæ aliis non	
Peierandum non esse iubent Ethnici etiam	50.10.6	permitterentur	16.1.38
Peierare per principem, non est maiestatis crimen	35.7.4	Peregrinationem voluntariam qui, & quare subierunt	31.6.3
Pelagij sum. pontif. in electione comprobatio Imperatoris		Peregrinari quid	18.13.19
omissa	15.3.19	Perennis cur supplicio affectus	36.2.33
à Pelago in littora extracta, lege Francorum cuius sint 3.14.8		Perfissimatus titulus	47.12.8
Pelateria feudalis	47.7.18	Periander arbiter electus pro agro Iliensi	20.4.7
Pellex est concubina cum vxore, & sine ea 10.1.2. Gellio au-		Periander Corinthiorum rex quibus redivitibus contentus	
tem, est concubina cum vxore	eod. 3	3.3.10	
Pellium indumenta & crines maiores inhibiti ab Honorio		Periander meretrices vndis submergi iussit	10.2.30
& Theodosio, seruis	9.19.20	Periandri & matris eius concubitus vindicta diuina	9.11.9
Pelopidae mors vt deplorata à Thesthalibus	2.4.10	Periculum vbi maius, ibi cautius est agendum	32.7.9
Pelopidarum familia intestinis odiis conuulsa	32.16.2	Periculi subeundi futuri conuentiones valent in commodato	
Peloponensium quando expugnarunt Turcæ	15.5.10	23.1.4	
Pelorum, festum Thesthalorum	31.33.22	Periculo se spontè offerenti non succurritur	41.5.16
Pelorum festum habere vinculorum liberationem	31.33.22	Periunt actiones quomodo pacta	21.7.3
Penaria vnde dicta	4.7.9	Peremptorium edictum	48.2.6
Peneftæ, qui dicti	6.2.26. & 14.3.19. & 18.23.9	Peremptoria exceptiones quæ	21.17.11
Peneftæ, subditi iurisdictioni dominorum inter		Perinde vltimè rescriptum, quid	17.15.23
		Pericles Ephesus ciuis & quæstor	33.22.1
		Pericles in iudicium vocavit creditorem filij, & cur	22.2.10

Syntagmatis iuris vniuersi

Periculis lex, non esse Athenienses nisi ex folis Atheniensibus natos	9.13.4	Peris causa ditorij, vxorem non facere iussa mariti	9.15.24
Periculis præclarum ad amicum responsum	30.3.9	cum Peris ex lege Casarum non licebat inire matrimonium	9.15.6
Periurus ladiit Deum & homines, & ideo vtrisque poenas debet	50.10.8	Persecutio quid	11.8.12
Periurus Aegyptiis capite punitus, ex Caroli Magni & Langobardorum legibus manu truncabatur, apud alios aliter puniti	50.10.13. & 14	Persecutio, actio est in rem, & in personam	46.7.2
Periurus ad damna refarcienda damnandus, quæ quis ex eius periurio consecutus est	50.11.5	Persecutorie rei actiones quæ, & à poenalibus vt differant	21.8.14
Periuri an puniendi iure ciui. 50. 11. 1. eorum in iure scriptæ poenæ	eod. 2. & seq.	Perseus liberat Andromedem à periculo	31.20.1
Periuri clerici qua poena puniantur	36.5.12	Perfides luci in Aegypto	31.20.1
Periurium quid	50.10.1	Persona pro proprietate diuina	7.1.8
Periurium in successibus à Deo vindicatum	35.1.28	ex Personæ parte quibus modis intereat seruitus prædialis	4.2.3
Periurij poena, diuina & canonica	50.10.5	Personæ nomen quid contineat, & quid significet	7.1.4
Periurij euitandi viæ	50.12.1	Personæ quæ in seruitute acquirenda vel concedenda exiguntur, debent esse domini prædiorum	4.21.4
Periurij notio etiam pertinet ad iudicem laicum	eo. 10. & 11	Personæ laicæ in criminibus considerandæ	30.5.9
ad Periurium lubrica via	50.3.5	Personæ principales iudiciorum	47.8.1
Periuria ab hominibus punita	50.10.12	Personæ accessorie iudiciorum	eod. 2
Periuriorum diuinæ poenæ	50.10.9. & 10	Personæ quæ actioni familiæ ercisc. idoneæ	5.4.7
Permissa omnia quibus Thucydides existimet	30.4.2	Personæ, quibus nunciari opus nouum potest	4.28.2
Permutatio an sit contractus innominatus	28.1.3	Personæ scientiæ factiuræ	18.5.6
Permutatio tripliciter fit	eod. 4	Personæ seu laruæ prohibita 39. 11. 2. 3. 5. poena capitali in Anglia eo. 3. constitutionibus ecclesiasticis	eod. 11
Permutatio beneficiorum, & quando quis redire ad permutatū propria auctoritate sine noua collatione potest	17.17.33	Personæ seu laruæ permissæ in festo Martis vt dicebant deum	39.11.9
Permutatio beneficiorum consensum quando, & quomodo requirat patroni	eod. 34	Personam alterius agere publicè, iniuriarum habet vindictam	39.11.12
Permutatio beneficiorum cum concordia non sit coram ordinario, & quare	eod. 35	Personarum acceptio an sit habenda in iudicio, explicata quaestio	30.5.2. & 2
Permutationis & emptionis differentia, & similitudines	25.12.3	Personarum diuisio, in liberos & seruos	14.1.1
ex Permutatione num laudimia debeantur	25.16.8	Personarum alia diuisio, in eos qui in suam tutelam venerunt & qui non venerunt, & qui tutelam aliorum habent	11.1.2
ex Permutatione redhibitio non datur	25.10.1	Personarum consideratio priuatarum, & earum qualitatū in iure	13.5.4
Permutare beneficium non potest, qui habet illud in expectatione	17.2.5	Personarum diuisio in iure secundum scientiam, & artificium	eod. 5
Permutari feudum iure communi feudorum non posse sine voluntate domini	6.17.7	Personarum in generatione considerandarum breuis epilogus	8.2.1
in Permutatis locus non est iuri retractus	26.12.1. nisi in fraudem fiat	Personarum quædam sui quædam alieni iuris	11.2.2
Per nos & alios nostro nomine vt seruitute possimus	4.23.7	ob Personarum qualitatū diuersitate Matrimonia prohibita ex lege Iulia de maritandis ordinibus	9.13.1
Perosa filij Cabades & blasius reges Persarum	9.2.30	Personarum sequestratio	23.3.15
Perpenna seruos rebellantes in Sicilia vicit	19.3.9	Personarum summaria ex propagatione distinctio, in naturales tantum, naturales & legitimos, spurios, adulteros, incestuosos, & nepharios	8.1.2
Perpetuus vicarius à temporali quid differat	15.24.17	à Personis num prius quam à rebus sit initium faciendam	7.1.2
in Perpetuum quod non valet, ad certum tempus recipitur	5.3.16	Personale vectigal seu tributum, dictum & capitale	3.5.10
Perpetui imperij signum apud Venetos quale fit	3.3.1	Personales immunitates quæ transeant ad hæredes	18.20.9
Perpetuæ & temporales actiones quæ	21.8.21	Personalia à realibus vt differant	4.31.8
Perpetuæ quæ administrationes non essent	6.7.28	Personalia quæ dicantur	7.1.5
Perpetuæ res corporales per subrogationem	8.1.4	Personatus quid	7.1.7
Perfa filia Saturionis vendita dotis sibi parandæ causa	9.12.4	Personatus nomen vt aliter dicatur	17.3.17
Perfa à Græcis victi	20.4.8	Pedum amputatio quibus in poenam	31.16.9
Perfa chariores concubinas in thesauris habebant	10.1.11	Pedicas equi furatus, qua poena puniendus	37.4.4
Perfa cur regem Cabadem ab imperio remouerint	9.2.30	Pestis quid	31.21.1
Perfa & Medi per virgam & sceptrum quid efficerent	6.4.12	Pestis amouendæ causa etiam ab Ethnicis applicatū	31.21.4
Perfa impia virili commixtione notati	9.2.3	Pestis causa migrans, num renunciet conductioni vel soluat mercedem	27.1.25
Perfa malè meriti de Græcis	33.16.15	Pestis causæ naturales, & diuinæ	31.21.2
Perfa, mentiri vendicant poena capitali	39.15.2	Pestis flagellum Dei, vt eius alia flagella, fames, bellum	31.21.3
Perfa miscebantur illorum lege etiam cum matribus, & contrahunt nuptias	9.11.5	Pestis immissa exercitui, ob sacrilegium	33.16.6
Perfa olim religionem peregrinam non recipiebant	15.29.8	Pestis malorum accerrimum	31.21.5
Perfa, templa construentes infames habebant	2.1.7	Pestem demonis spectrum disseminauit Ephesi	34.19.6
apud Perfas qualis honor senum	15.21.3	Persuadentes matrimonium filiabus sine voluntate patris, poena edicti regij, & raptus tenentur 9.3.11. & qui amare persuadet, tenetur interdicto de seruo corrupto	eod. 27
Perfarum de suis regibus dictum	3.5.9	Persuasio stupri qua poena afficiatur	26.11.6
Perfarum mos in morte regis qualis	2.14.10	Pertinax Imperator militibus quid edixerit	19.12.1
Perfarum rex singulis annis munera mittebat ei qui plures liberos sustulisset	9.6.38	Pertinax Imperator quæ vectigalia remisit	3.3.9
Perfarum regem nemo videt, nisi edoctus à Chiliarcho de ordinatione eius	47.29.5	Pertinax occisus	18.1.4
Perfarum reges se adorari volunt	18.1.11	Perusia ciuitas capta ab Octauio Cæsare	31.27.7
Perfarum salutandi mos	8.8.8	Peryllus suorum iuuentu perijt	31.15.3
Perfarum vxores omnino viris subditæ	11.4.7	Peryllus artificio suo damnatus	39.1.10
apud Perfas Cambyse filij Cyri sepulchrum	6.3.10	Petalismus Syracusorum, quare inuentus	35.5.15
apud Perfas ignis perpetuus seruabatur	15.39.11	Petalnagius æstimator bonorum Turcis	3.12.6
apud Perfas meretrices infamissimæ, & eis pro poena capitali, meretricem collo nudam deferre	10.2.3	Petrus	

Rerum & verborum Index.

Peti quæ non bene possint	4.21.1	Pharnabazus accusat Dercyllidem	19.10.12
Petitio quid	21.8.12	Phasianarij pastores	18.24.6
Petitio bonorum possessionis quando in hæredem transmittatur	26.15.2	Phayla Siracusæ clasidis dux	35.5.17
Petitio hæreditatis quando detur	46.7.1	Pherecides morbo pediculari affectus	31.25.7
Petitio hæreditatis, actio qua fit	eod. 2	Phylax quid	9.17.7
Petitio hæreditatis, actio vniuersalis & bona fidei	46.7.1	Philebus philosophus	18.7.7
quid intendit petere actor eod. 8. contra quos experiatur	eod. 8	Phileus & Xanticles repetundarum rei apud Græcos	36.28.2
quomodo quiescunt iudicia legatorum vel debitorum particularia	46.7.16	Philippæi trecenti postulati à Sibylla pro suis libris	18.6.9
Petitio totius hæreditatis in quo differat à petitione partis	46.7.18	Philippides curior eximius	17.12.1
Petitio hæreditatis quibus detur 46.7.19. quo tempore praescribatur eod. 20. effectus eod. 21. 24. & 25. huius petitionis concessæ rationes	eod. 27	Philippus Augustus excommunicatus	31.9.17
Petitio hæreditatis quæ vniunt restituenda	46.7.23	Philippus Burgundiarum rex quando ordinem equitum aurei velleris instituerit	15.35.13
Petitio hæreditatis quomodo iungatur querelæ inofficiosa	44.4.2	Philippus rex bona ecclesiæ baronibus concessit	15.38.17
Petitio hæreditatis vtilis bonorum possessoribus datur 43.2.14		Philippus Macedo, rex, quod supplicium de Phocensibus à se victis sumplerit	22.3.16
Petitio iudicialis quando in scriptis redigi debet 48.5.4. ei conformis debet esse sententia	eod. 2	Philippus rex Macedonum Aphthonetum cur flagris cædi iusserit	19.10.11
Petitio iudicialis sit 48.5.2. duplex, sine scriptura & cum libello eod. 3. item conuentionalis & accusationis	eod. 5	Philippus Pulcher rex Gallia, vfuras prohibuit	22.3.16
Petitioes, actiones sunt in rem	46.7.2	Philippus rex a Bonifacio excommunicatus, absolutus à Benedicto x. 15. 38. 11. ei regnum ademptum, & restitutum eod.	
in Petentem plusquam ei debeatur, quomodo statuendum	21.8.8	Philippus rex Gallorum cum Henrico Anglorum rege contra Saladinum vnâ se cruce signauit	2.20.3
Petronij Teclij vxor	20.3.6	Philippus Valeus interrex, & postea rex Francorum	45.4.9
Petronij mors	18.11.6	Philippi duces	2.4.3.17
Petrus & Paulus perigrinarunt	31.6.3	Philippi imperatoris sacrilegium vindicatum diuinitus	31.7.3
D. Petrus artes Simonis magi patefacit	31.13.2	Philippi Longi regis Galliarum tempore leprosi cum Iudæis in Christianos coniurarunt	15.28.22
D. Petrus furum Anania & Saphira detexit	18.6.3	Philippo Francorum regi ob adulterium sacris interdictum	36.6.33
D. Petrus punit Ananiam & Saphiram	15.1.14	Philippo Macedoni quæ ciuitas inexpugnabilis	3.2.2
D. Petrus in sede sibi delegit successorem Clementem	15.3.17	Philippo Valeo Gallorum regi Delphinatus principatum celsis qua conditione Umberto princeps	18.2.21
D. Petrus Romæ sedem elegit	2.1.1	inter Philippum Macedon. & Athenienses quæ belli causa fuerit	1.2.10. & lib. 33. 8.8
D. Petrus se non immunda edere dicit Deo	2.18.4	Philippinorum tributum David à populo aufert	3.3.2
D. Petrus ventri loquam diuinatricem iussit silere	13.4.8.8	Philosophia quid, & distributio in tres species, & plura membra 18.7.2. & has partes tantum qui exercuerint seorsum, & qui omnes	eod. 3
Petrus primus Allobrox annulum D. Mauricij impetrat	6.14.17	Philosophia omnis in actione, & contemplatione	eod. 3
Petrus rex Aragonum de Arabibus triumphauit	15.35.9	Philosophia vera mores componit	eod.
Petrus luna Benedictus 13. sum. Pont. Carolo 6. regis Galliarum decimas in annum exigere concessit	12.20.6	Philosophia vera in vfu & memoria, non in verbis & disputatione	eod. 4
D. Petri in temporalibus adiutores Cleus & Linus	15.3.17	Philosophis veritum, ne quæ animos corrumpent, tractarent	44.12.16
D. Petri ecclesia Romæ in vaticano	15.4.2.16	Philosophi nomen quid, & quis primus eo se nominauit	18.7.1
in æde S. Petri Romæ lucerna perpetuè ardens à Pontificis præbita	16.2.12	Philosophi contemplatiui, inutiles & odio habiti	eod. 5
S. Petri spatia	6.14.20	Philosophi cur à muneribus non excusati	18.7.10
Petrutia quid diceretur ab Antiquis	9.9.24	Philosophorum collegia, vt seditiosa; tabulata	1.8.3
Pfaltzgrauij vox vnde	6.8.3	Philosophis plures artes exercere apud Indos licebat, non aliis	9.13.5
Pfaltz, quid dicatur apud Germanos	6.8.16	Phinees scortantes occidit	36.21.18
Phaderphium	9.26.37	Philtera amoris	34.12.4
Phalangij mors	36.24.15	Philtera propinantes quibus poenis plectantur	34.12.9
Phalanx quot milites continebat	19.3.21	Phobenus Chartophylax Bulgariæ archiepiscopus	8.7.31
Phalaris conqueritur aduersus Messenios de surrepta pecunia	13.16.1	Phocas imperator 61. factus anno 605. electionem Bonifacij sum. Pont. defendit	15.3.11
Phalaris propter patrem à vindicta filij se continet	11.5.12	Phocas quando imperator creatus	15.5.6
Phalaris Zeuzippo poenam cur minatur	30.9.2	Phocæ factione Mauricius imperator trucidatus	1.12.5
Phantasia quid, & non esse voluntatis	30.3.1	Phocenses nullos seruos habuerunt	14.1.19
Pharamondus Rex Francorum	47.17.6	Phocenses victi à Philippo Macedonum rege	33.15.6
Pharao in signum potestatis concessit Iosepho, ei suum anulum aureum dedit	8.7.3	Phocensium principum vxores duæ, ob sacrilegium vt punirentur	33.16.7
Pharao punius ob attentatam pudicitiam Saræ vxoris Abrahamæ	34.12.13	Phocion iussit filio, ne iniuria sibi factæ recordaretur	38.7.8
Pharao in mari rubro submersus cum exercitu	16.5.5	Phædon percussit primus	36.2.19
Pharaonis filia adoptauit Moysen in filium	10.6.28	Phœnices & Myrmidonum exercitus vnâ cum Neoptolemo mortem Achillis luxerunt	16.1.20
Pharaones dicti Aegyptiorum reges	18.2.11	Phœnices primi mercatores	25.15.8
Phares genuit Ezron nouem annos natus	9.7.9	Phœnice Syriam separare voluit Adrianus	15.7.3
Phari quid	1.4.3	Phœnices, filias ante legitimas nuptias prostituebant, quod sublatum à Constantino Magno	9.2.27
Phariseos palam reprehendit dominus noster Iesus Christus	31.12.2	Phœnices nauigatione & eius negotiatione inuenerunt	25.1.11
Phariseis à Deo exprobrata auaritia	2.23.4	Phœnicidis dictum de piscibus	25.1.12
Pharmaca quæ meliora	31.4.4	Pholæ, genus pecuniæ antiquæ	37.4.1
Pharmaceutria quid	34.2.5		
Pharmacopolæ vendere venena cuius non possunt impunè	3.18.3		

Syntagmatis iuris vniuersi

quod tributum apud Græcos	3.4.9	possunt	23.3.3
Prætorium tribunal de quibus iudicabat	47.5.2	Pignora cedunt solutioni debiti, quomodo	21.8.9
Phraortes Perſas rex	33.15.13	Pignora iudicialia quomodo pro debito vniuerſitatis capiuntur	23.6.7
Phreſis & Ierhargi cauſa, & locus generationis	13.5.8	Pignora quomodo, & ordine per viam actionis, & per viam executionis capiuntur	eod.8
Phreneticorum diſtinctiones	13.5.2	Pignorum capiendorum pro debito, vel, ex re iudicata, forma	23.6.11
Phryginda ludus puerorum per teſtulas	38.4.3	Pignorum capiendorum & vendendorum pro debito in Gallia praxis	23.6.16
Phrygum inuentum circa mortuorum corpora	2.14.19	Pign. pro executione rei iudicatae quomodo capiatur	50.1.29
apud Phryges, filij naturales non erant ex familia & genere patris	10.3.16	Pignorum actionum alia ciuiles, alia prætorie: ciuiliū alia directa, alia contraria, alia vtilis: & de illis	23.10.1
Phrynicus dux	35.5.12	Pignoratitia iniuriæ cauſa quid	38.8.3
Phrynicus poëta punitus, quod Comediam præterita miſeriaz edidiſſet	34.12.16	Pignoratitia actio à quo tempore præſcribitur	40.6.2
Phthiriaſi ſeu pediculari morbo qui deceſſerint	31.25.2	Pignoratitia vtilis actio quibus, & pro quibus datur	23.10.8
Phur apud Aſſyrios quid diceretur	34.5.7	Pignoratitia contraria actio pro quibus datur	eod.5.7
Phyſici qui	18.9.1	Pignoratitia prætorie actiones quæ	23.10.9
Phyſices Ariſtotelis libros nolebāt Alexander Magnus euulgari	33.9.7	Pila luſoriae quatuor ſpecies	39.4.4. inuentor.9
ad Phyſicam audiendam monachis prohibitum monaſterium exire	18.7.11	Pila monumenta publica	48.10.2
Phyſiognomia, quæ diuinatio	34.3.5	pilegeſch, ſeu concubina Rabinis, vxor ſine ſolenitate ducta, cuius filij patri non ſuccedebant, niſi in muneribus	10.1.8
Picenti quoddam defecſſent à Romanis, qua poena damnati	47.40.16	Pileus quare aufertur damnatis vltimo ſupplicio	32.17.3
Picenti & Leucanij populū, ſerui ob defectionem effecti	31.27.9	Pilei regum Aegypti & Aethiopum ſerpentibus inuoluti, quare	35.1.1
Pictatium quid	47.23.4	Pileum inſine libertatis capite raſo	14.5.18
Pictauienſe conſilium	17.17.19	Pilum quid	19.3.22
Pictones à Carolo 7. an. 1436. dia demati vniti	6.6.21	Pilorum euulſio, poena adulterorum	36.6.41
Pictura in tabula aliena facta quomodo acquiratur domino tabula	29.9.12	Pinarij ſacerdotes	16.8.29
Picturam orbis habuiſſe, capitale fuit	39.1.21	Pindarus in carmine quinquies viſtus à Corinna	47.11.7
Picturæ iniurioſa prohibita, & quomodo vindicata	38.6.3	Pinguetia habitus ignaui: & equo priuati	19.11.5
Pietatis cauſam dos habere dicitur, & ob id errore etiam ſoluita non repetitur	18.7.21	Pinqueniacum oppidum	15.33.6
Pietatis in cauſam impendens præfertur in hypotheca aliis	23.11.10	Pior eremita diu inuiſus latuit	15.14.22
Pietatis ſpecies in dotis promiſſione verſatur	9.18.4	Pipinus contra Vuaifarum regem Aquitaniae, quod bonæ eccleſiæ retineret, bellum mouit	2.28.2
ob Pietatem & amicitiam impenſa facta quomodo repetantur	21.6.6	Pipinus & Carolus Aquitaniae regnum vſurpare voluerunt, vincuntur à Carolo Caluo rege Galli.	6.7.17
Pigmentarij	18.23.21	Pipinus filius Anſegijſi Meier domus regiae	6.8.9
Pignus quid, & differentia ab hypotheca	23.5.3	Pipinus pater Caroli Martelli, Meier domus regiae	6.8.9
Pignus adhuc quid, & quæ in ipſo conſideranda	eod.5	Pipinus in locum Childerici ſubrogatur à Zacharia Pappa	16.1.29
Pignus conuenſionale quid 23.9.1. duplex, tacitum & expreſſum	eod.2	Pipinus, ſubrogatus extraneus, in locum Childerici regis Gallorum	41.7.24. pater Caroli Magni eod.
Pignus expreſſum generale omnium bonorum, & ſpeciale aliquorum	eod.3	Pipina regis Galliarum tempore eccleſiarum Orientalium deſcriptio facta	15.5.12
Pignus quomodo contrahatur re 23.9.13. In eius conſtitutione pactum admitti, vt ſi intra tempus debitum non exſoluitur, iure emptionis poſſideatur eod. 14. & de aliis pactis pignorum	nu. 15	Piſanus primas, in Sardinia	15.10.3
Pignus purè & ſub conditione, & aliis modis fieri	23.9.16	Piſcari non licet in mari cum lumine	1.4.1
Pignus duelli futuri quid, & quomodo mittatur aut proſiciatur	48.16.10	Piſcari omnibus permiſſum in fluminibus publicis	3.14.7
in Pignus iudiciale, feudum quomodo & quando & pro quibus capi poſſit	6.17.8	Piſcari vetitum cum ſuccorum permiſſione	1.4.1
Pignus poſt mortem debitorum aut creditorum quomodo remaneat	23.10.13	Piſcationes quibus, & in quo loco permiſſæ	39.10.12
Pignus prætorium duplex, prætorium, & iudiciale, & prætorium quid	23.6.1	Piſcationum leges à principe Gallico noſtro præſcriptæ, circa modum & tempus	eod.
Pignus iudiciale, quid, & eius rationes eod. 4. quæ bona pro eo capi poſſint	eod. 5. & 6	Piſcari licet clericis & monachis	39.10.14
Pignus in cauſam iudicati captum, autoritate iudicis vendendum	23.6.15	Piſcationibus & inſtrumentis piſcatoriis leges impoſitæ	3.14.6
Pignus teſtamentarium 23.7.21. legale	23.8.1	Piſces ex ſtagno alicuius capere, furtum habet	37.1.14
Pignus vel inſtrumentum reddere, diuerſa	21.6.3	Piſces nec cor, nec pulmones habent	1.5.2
Pignoris diuiſio generalis	23.5.1	Piſces ſquamoſi ne venderentur lex	25.11.8
Pignoris alia diuiſio, in quatuor ſpecies	eod. 6	Piſcium venditioni lex impoſita	36.30.13
Pignoris & arrhae differentia	8.7.2	Piſei & Elei de Olympicis ludis certarunt	39.5.10
Pignoris interitus cuius periculo ſit 23.10.2. de eo pactum valet	eod. 3	Piſtratus à voluptatibus alienus	37.7.10
Pignoris fructus creditoris non ſunt, ſed debitoris aut imputat ſolutionem debiti creditor	31.10.4	Piſtratus in templo Apollinis ventrem exonerauit	33.10.1
Pignoris prætorij ſpecies, pupillorum cauſa	23.6.3	Piſtratus tyrannus decimas ab Athenienſibus exegit 2. 20. & reſponſum ſeni præclarum ea de cauſa	eod.
Pignoris rationes, & fines	23.9.17	Piſtrati dolus ſe vulnerando	36.22.6
Pignori obligare quæ perſona poſſint	23.9.12	Piſtratae conuiuiorum inuētores	18.1.13
Pignore abutens, ius pignoris amittit	23.7.12	Piſtores	18.26.1
Pignora capta in cauſam debiti, & penes debitorem deponi	25.4.4	Piſtricum monſtrum marinum	31.20.1
		Pitthacus rex factus contra exules	47.14.11
		Pius locus autoritate epiſcopi tantum ſit	15.28.40
		Pij Cæſares à quo dicti	18.2.12
		Pia cauſa quæ	22.6.7.6
		Pia cauſa fauendum	44.1.3.9. & 10
		Pia cauſa debetur fidei commiſſum etiam ex inſtitutione incapacis ſucceſſionis hæredis	42.29.9
		Pia cauſa gratia, reſtitutioni ſubiecta alienari poſſunt	25.4.4
		Fiam	

Rerum & verborum Index.

Fiam ob cauſam ſolutam non repetitur, vt indebitum	22.17.5	Iof.	34.10.1
Pia cauſa quæ dicantur	42.34.11	Plynteria feſta Athenis celebrabantur	2.16.5
Pie pecuniæ debita maritandis pauperibus non debentur	36.15.1	Poculum abortionis vt puniendum	36.15.1
pro maritandis viduis, ſed pro primò nubentibus	9.26.12	Poculum amatorium dare, punibile	36.12.1
Placita ſeruanda	21.2.8	Podium quid	4.12
Plagæ Aegyptiacæ quæ	31.13.1	Podmetzchek, quid Moſcouitis	37.1.17
Plagiator ingenui, dabatur ſub voluntate proximorum ſubtracti occidendus	36.31.13	Pœna arbitraria, & compromiſi quando committitur	47.39.6
Plagiarij dicuntur & qui aliorum poemata vel ſcripta ſibi vſurpant	36.3.13	Pœna capitalis vix primis temporibus rerumpub. fuit in vſu	31.3.14. & ſeq.
Plagiatorum poena 36.31.5. & actiones eo. nu. 6. 7. & 8	36.31.1	Pœna ciuilis, alia criminalis, & quid vtraque 31. 3. 1. ciuilis rurſum triplex, conuenſionalis, legalis, iudicialis, & quid quælibet	eod.
Plagium qui committere dicantur	36.31.4	Pœna compromiſi non eſt in poteſtate arbitri, ne petatur	47.39.14
Platani pro vmbra, veſtigial ſolutum	3.10.18	Pœna conuenſionalis quando vſurarum loco eſt 31. 3. 2. Non poteſt applicari fiſco	eod.
per Platanum iurabat Socrates	15.8.22	Pœna corporalis ſubrogata in locum pecuniariæ famoſæ demit infamiam	31.11.9
Plato cælibatus legem fancit	3.19.1	Pœna criminalis, in corporalem & pecuniariam diuiditur	31.3.12
Plato communes nuptias eſſe debere voluit	9.2.22	Pœna dicta non debet differri, quin executioni mandetur	3.28.2
Plato duplicia tributa diſpoſuit	3.5.7	Pœna diuina, temporalis & perpetua: temporalis in hoc, & alio ſeculo, & quæ eius generis	31.4.3
Plato in Aegyptum profectus	31.6.3	Pœna diuina in poenam, & multam	31.3.6
Plato mercator fuit olei, quare	47.10.7	Pœna grauior vbi maior delictum	44.3.20
Plato mulierofus	3.13.10	Pœna hodie ſeruum ex libero non facit	9.15.8
Plato plagiarius ſupplicauit libros Moſis	36.3.13	Pœna impoſita nubentibus intra annum luſtus an remitti poſſit	9.26.55. & 56
Plato in ſolitudinem ſe recepit	15.14.7	Pœna in contractibus appoſita quid differat ab eo quod intereſt	21.10.4
Plato portoria cur tollere voluerit	3.9.2	Pœna iudicialis quæ	31.3.5
Plato primus tres partes illas philoſophiæ coniunxit	18.7.2	Pœna legalis ciuilis quæ, & ſpecies	31.3.4
Plato quas reſpub. felices dixit	18.1.14	Pœna, manuum & pedum amputatio, ante ſupplicium vltimum	35.1.11
Platoni & Ariſtotelei ætas nuptiarum quæ legitima	9.7.3	Pœna, melle nudum iniungi, & apibus exponi	18.7.7
Platonis lex de pretio ſoluendo, quæ 25. 12. 7. & de pretio certo alia	c. 13. nu. 2. eo.	Pœna militaris, milites inter ſarcinas & captiuos ponere, fractis haſtis	19.10.19
Plato ſuis legibus vult, vt cælibes non ſint	9.6.33	Pœna pecuniaria criminum in corporalem conuertitur ob inopiam debitoris	47.30.6
Plato vendi iuſſus	18.7.6	Pœna pecuniaria fiſco adiudicata, facit iudicium criminale	47.5.3
Platonis de mulieribus ad rempub. adminiſtrandam admittendis, improbata ſententia	47.11.3. & 8	Pœna pecuniaria quando commutari poteſt in corporalem ob inopiam conſignati	22.10.1
Platonis lex de tutelis, & accuſationibus tutorum	13.10.22	Pœna quare interdum tranſit in ſucceſſores & poſteros	31.4.4
Platonis lege vſuræ prohibita	2.3.5	Pœna quomodo ſeruos facit	14.3.3
Platonis lex diuertij faciendi, & formula	9.15.23	Pœna ſerui qui	eod. 7
Plautianus Seneri imperatoris præfectus cohortibus	47.14.5	Pœna ſupplicij quibus caſibus ſuſpendatur 32.28.4.5. & quomodo mutetur	eod. nu. 6
Plautus helianus olim pontifex	17.5.20	Pœna, viuum ſepeliri	19.11.4
Plebanus quis, & quare dictus	15.24.12	Pœna acerbitas continet magis improbos	11.8.5
Plebania aliquando maior reſtoria	15.24.13	Pœna alia ratio ſtatueda, vt ceteri à ſimili maleficio puni- to terreantur	31.2.11
Plebeius prætor quando	47.30.6	Pœna conuenſionalis, & vſurarum differentia	31.3.3
Plebeius quando feudo nobilitatur	6.4.2	Pœna imponenda ratio alia, conſeruatio dignitatis læſi 31.2.8	
Plebei cur nobilitari poſſint, & feuda nobilia accipere	6.4.7	Pœna nomine legatis adiecta	4.2.33.18
Plebs in plebania & alibi, quomodo intelligatur	15.24.14	Pœna ſynonyma, ſupplicium, vindicta, vltio	31.1.1
Plebs odit principes ſuos bonos	6.20.7	Pœna vnde declinatum nomen habet 31.1.2. & quid	60.3
Plebs quot conſtat perſonis	18.3.2	Pœnam inſiſtam iudex qui condemnauit, nec mutare nec moderari poteſt	32.27.3
Plebs & patriciorum diſcordia Romæ ob candidatos magiſtratum	36.29.4	Pœnam pecuniariam, cui iudici liceat conuertere in corporalem, & contra	31.3.6
Plebe interueniente quare epiſcopus electus	15.12.8	Pœnam ſoluendo quando liberatur promiſſor	24.2.8
ex Plebe nullus aliquando creabatur magiſtratus, & quando creatus	47.10.14	Pœna affecta quare interdum bruta, & res inanimata 31.2.12	
Plebi quæ conceſſit Romulus	eod.	Pœna affecti clam propter ſplendorem proximorum 35.1.30	
Plebiſciti poteſtas, & origo	47.34.7	Pœna, tonſio capillorum	16.1.21
Pleninius legatus Scipionis, de theſauro Proſerpinae rapto vt punitus	33.15.8	Pœna capitales, quæ	31.34.2
Plenum quid dicatur	1.12.5	Pœna diuina alterius ſeculi, duplicis generis: temporales, & æternæ	31.28.2
Plena pubertas octodecim an. in viris	9.7.12	Pœna diuina quæ, & quomodo dicantur	3.4.2
Plenilunij in pugna obſeruatio	19.10.9	Pœna exacerbanda vbi frequentius eſt crimen	38.5.1
Plotini de aquis opinio	1.3.5	Pœna imponenda habita ratio rerum & perſonarum 32.20.12	
Plumbatores in aula Romana, qui	15.4.4	Pœna in arbitrio principis, qui ſolus imperat, ſunt	36.21.4
Plumbum & ſtamnum cur à numis arcentur	36.2.7	Pœna	
Plumbo liquido ora obturari, poena	36.8.6		
Plumbo liquido os claudi, poena Lenonis	31.37.4		
Pluralis numerus duobus contentus eſt	40.5.7		
Pluribus in monaſterij locum habere non poteſt monachus, & cur	15.15.10		
ex Pluribus rebus venditis, vna vel pars ex toto non retrahitur à proximis	26.2.15		
Plus petens quam debeat: quomodo plectatur	48.5.11		
in eum qui Plus quam debeat, petis, quomodo ſtatuumdum	21.8.8		
Plus petitur, quam debeat, tempore	41.2.1		
Plutoni regna inferorum tributa	14.5.14		
Pluuia aquæ arcendæ actio quando locum habeat 4. 17. 3. & interdicitum eius aquæ quando competat	eod. 8. & 9		
Pluuiam de celo precibus ſuis impetrauit M. Antonius phi-			

Syntagmatis iuris vniuersi

Pœna inuentæ ad emendationem delinquentium & aliorum qui eorum exemplo delinquere possent	31.2.3
Pœna iuris ciuili in genere. 31. 34. 1. non capitales quæ, & damni pœna quid eod.	
Pœna iure pontificio vsurpatæ quæ	31.29.1
Pœna militares quadam in summa	19.12.11
Pœna non sunt exequendæ ex spiculatoris arbitrio, sed iudicis	32.18.1
Pœna sanguinis non infliguntur ab ecclesia	49.1.13
Pœna seniores esse debent crescente audacia	31.3.19
Pœnarum criminalium aliæ capitales, aliæ non capitales: & capitulum aliæ maiores, aliæ minores	31.3.13
Pœnarum criminalium corporalium non fit compenatio	38.7.14
Pœnarum in genere criminalium, diuinarum & humanarum diuisio	31.4.1
Pœnarum tres appellaciones ex diuersis causis puniendi	31.2.1
Pœnarum varia genera iuris ciuili	31.37.1
Pœnis affici nemo priuata autoritate legitime potest	32.27.1
Pœnas magistratus omnes non possunt, nec qui possunt quas voluerint infligere	32.27.2
in Pœnis proportio Geometrica, non Arithmetica seruanda, & quæ fit vtrique	30.5.2
Pœnis publicis res inanimatæ cur subditæ	36.15.9
Pœnalis actio in quantum hæredes & quando obliget	36.25.9
Pœnales actiones quæ, & à persecutoriis rei vt differant	21.8.14
Pœnales exactiones quando, & quæ transcant in hæredes	32.25.3
Pœnalia compendia fiscum ditant	3.4.5
Pœnalia actionum diuisio, in eas quæ in duplum, triplum, quadruplum	21.8.15
Pœnitentia publica qualis	2.8.10
Pœnitentia in vicino concludente pullos admittitur	4.24.12
Pœnitentiæ locus non est in contractibus nominatis	25.23.2
Pœnitentiæ locus non est in feudo perpetuo	6.19.25
Pœnitentiæ nomen quid contineat, & quomodo vt sacramentum definiatur	2.8.1
Pœnitentiæ diuisio, in eam quæ Dei, & quæ hominis. Item subdiuisio pœnitentiæ hominis, in veram & falsam: Et veram, in publicam seu solennem, & priuatam	60.2
Pœnitentiæ materia, & res, eod. 3. Eius partes, contritio, confessio, satisfactio, absolutio, &c.	eod. 4
Pœnitentiæ vis & effectus	2.8.11
Pœnitentiam negans morienti, occidere videtur	36.23.3
Pœnitentia, non definit esse fur	37.1.5
Pœnitentia pœna ciuili raptoris non eluitur	36.25.35
ex Pœnitentia cognatio & filiatio spiritualis non egreditur personam pœnitentis	9.11.19
quia per Pœnitentiam ea non fit remissio peccatorum, vel regeneratio, quæ per baptismum fit	eod.
Pœnitentia quæ crimina aboleri possunt	30.11.17
Pœnitentiæ arbitrariæ relictæ confessoribus	36.1.11
Pœnitentiarius Pappæ, & pœnitentiarius Pappæ, quis, & munus	15.42.16
Pœnitens non ordinatur, curialis luxuriosè viuens	16.10.20
Pœnitentes publicè ab ecclesia pellendi	16.3.3
Pœnitentium vestitus	15.16.2
Pœnula communis cuius esset	9.19.23
Pœnula ne militet	19.3.11
Pœnula à muneribus & collectis non sunt immunes	3.8.12
Pœnula non habent immunitatem	18.10.3
Pœnula Romæ maledicentia, castigata, & alibi 38.7.3. & 4. & c. 6. nu. 7. 6. 7. 8	
in Pœnula aliquid diuinitatis inesse aliqui putarunt	34.3.19
Polemarchus à mustellis ob periculum infestatus	50.10.11
Polemarchus capite damnatus spoliato Cyri sepulchro	33.23.22
Polemoniæ pontus	19.18.5
Polycarpi præclarum factum	33.9.3
Polycrita Naxia capta à duce Milesiorum	53.21.9
Politici magistratus quam habent iurisdictionem	47.35.7
Politicoꝝ magistratuum eadem quæ adilium	47.35.7. & 8
Pollicitatio quid, & vt differat à pacto	21.2.7
Pollicitatio verbis fit, & per epistolam	24.9.1
Pollicitatio quid, & quomodo à pacto differt eod. 2. eius nomen generale & speciale	eod.
Pollicitatio quando obliget	eod. 5
Pollicitationum distinctio	24.9.3
Polliceri quæ res possunt	24.9.4
Pollinctura coena quæ per Pollucem iurabant antiqui	25.11.8
Poloniæ regnum à Miecislao, Benedicto 7. Pont. Max. in feudum datum	33.13.14
Polonici & Sarmatici nunc, qui olim Lituani dicebantur	6.2.12
Polybius Corinthius Alcinoe pater	10.1.12
Polydorus, Priami & Hecubæ filius, necatus	27.2.12
Polygamia obtinuit apud Athenienses, Porthos, Thraces, Aegyptios, Perlas	41.4.4
Polygamiam qui approbauerint 9.2.19.20. & seq. & polygamiam in vno matrimonio non	9.2.20
Polymnestor, rex Thraciæ	eod. 10
Polynices	41.4.4
Polypus imaginatione se in varios colores mutat	41.3.3
Pomum aut pyrum furatus quomodo puniendus lege Salliana	34.11.11
Pomonanus ex sacrificulis	37.6.7
Pompeius die sabbathi expugnat templum Hierosolymitanum	16.8.29
Pompeius Magnus capto templo Hierosolymorum, ab auro inibi inuento abstulit	2.16.21
Pompeius victus à Iulio Cæsare	15.39.6
Pompeia lex de parricidiis quæ, & eius pœna	2.16.2
Pompilius Faunus, Pompiliam Faunam vxorem ob vinum potum, cecidit virgini	36.24.2. & 3
Pomponius Atticus sine inimicis, quare	39.1.15
Pomponius iuriconsultus	38.7.9
Pompufiani mors	18.11.5
Pondera mensuræ falsificans qua pœna puniendus	39.1.21
Pontachanus dictus Palmariæ regionis regulus	36.1.8
Pontanus sum. Pont. quo anno sedit	9.36.5
Pontem priuati iuris, nemo supra flumen publicum facere potest	15.4.10
Pontes facere supra vias ad coniungendas domos inhihitum	1.4.1
Pontifex summus, Pappa dictus	4.12.7
Pontifex summus solus quæ possit	15.2.12
Pontifex Romanus summus ex omni ætate ecclesiæ Catholicæ eo. 11. eius qualitates, insignia, vestitus, & ornatus	15.3.5
Pontifex summus vnus tantum esse vno tempore potest	eod. 12
Pontifex summus quis eligi possit eod. 16. à quibus eligatur	eod. 15
eo. 17. & 12. à viuente, clero post approbante, dehinc principe, eo. & quando imperatoris consensus adhibitus eod. 19	
Pontifex summus à cardinalibus eligendus, & de forma electionis 15. 3. 20. eius electioni quæ obici possint	eod. 21
Pontifex summus non potest eligi foemina, quare	eod. 22
Pontifex sum. electus, quare sella forata sedere iubeatur primam	eod. 22
Pontifex sum. electus inthronizatur, coronatur, confirmatur: & quid gerat ante hæc, & differentia rescriptorum antè & post omniforum 15. 3. 24. Eius potestati quæ referuata	15.3.27
Pontificis maximi Romanorum potestas	15.3.23
Pontificis summi electio in potestate regis Galliæ olim	16.8.39
Pontificis summi electio non habet confirmationem	17.7.2
Pontifici debent reges & Cæsares obedire, ij autem Deo	17.13.6
Pontificis soli nunc templa dedicant	25.1.12
Pontifices summi fuerunt imperatores aliqui Ethnicorum	15.29.10
Pontifices summi plures simul electi, & quale schisma inuenatur	15.5.10
Pontifices summo pontifici subditi, vt membra	15.3.15
Pontificum seu episcoporum cura & auctoritates requiruntur in ecclesiarum constructione	15.3.8
Pontificum summorum in reges potestas	2.1.10
Pontificum consilium olim causas arrogandi dispiciebat	15.1.11
	10.10.11

Pontif

Rerum & verborum Index.

Pontificibus subditi & laici imperatores, & magistratus inter gentes quoque	15.3.9
Pontificatus, num sit ordo, quorundam pugna	16.1.9
Pontificatus summæ dignitatis finis	15.3.26
Pontificatum gerebant imperatores Romani paganorum, quare	15.29.9
Pontificatum summum gentilium gerebat imperator	50.12.8
Pontificia functiones ciuilibus præponi in matrimoniis indicandis	9.2.12
S. Pontij de Tomeris monasterium in Gallia	9.14.9
Pontonarius traiciens furem, qua pœna puniendus	37.15.3
Pontum quanto expugnauit Mahometes	15.5.10
Popilia vestalis viuæ defossa	36.7.3
Popilij legati Antiocho responsum	35.4.10
Popinarum frequentatio ex nimio otio, eaque malorum plurimum causa	39.7.1
Popinarum & ganearum frequentatio inhihita in Gallia vxoratis & ciuibus, quare 39.7.2. pœna. eo. & iure pontificio & canonum, clericis	eod. 4
Popini interdictum vendi aliud, quàm legumina & olera cocta	eod. 4
Popinonem vocare, vel in popinam ducere filium, iniuria est patris	39.7.3
Poppea lex, & lex Pappæ diuersæ, Poppea de frequentandis matrimoniis. Pappæ de iure ciuitatis de vtrisque	9.6.3.4. 5.6. &c.
Popularis actio quado per procuratorè intètari potest	49.4.3
Populica actio quare agendo & non defendendo amittit procuratorem	24.32.22
Popilius ad Antiochum legatus à Romanis missus	32.15.4
Populus quid, & vnde	16.1.2
Populus cogit euomere quæ Quæstores interceptiunt	33.19.8
Populus quid 18. 3. 1. diuisus à Romulo ordine, & dignitate, & quomodo eod. 3. quæ permissa populo ex lege Romuli eod. 4	
Populus & turba à prudentibus vitari debent	15.14.5
Populus tumultuans, quomodo puniendus	35.6.20
Populi peruersæ in dominatione qualitates	47.15.24
Populi Romani diuisio variata	47.23.2
Populi Romani varia & mirabilis, inconstansque mens in regimine reipub.	47.34.8
Populi vanae voces non audiendæ, nec sequendæ	6.20.14.
bestia multorum capitum populus	eod.
Populi voces vanae audiendæ non sunt	32.1.2. & 4
Populum inescare, crimen perduellionis	35.1.12
à Populo sacerdotum Ethnicorum electio vt fieret, quæ lex lata, & quàm variè mutata	17.11.36
Populares actiones quando mulieri & pupillo concedantur	4.28.1
Popularia & priuata interdicta quæ	21.8.24
Popi, sacerdotes	16.8.29
Porcherius Treuirensis, à populo necatus	39.1.13
Porcæ præcidaneam ante messem vouebant Romani	24.10.4
Porci pascuis non debent immitti	3.15.11
Porci pro tributo dati	3.3.3
Porcorum seu porcellorum furta quomodo puniantur	37.5.7
Porphyrio auis adulterium dominæ detegit	10.2.2
Portatui episcopi qui dicti	36.6.3
in Portis ciuitatum iudicia fiebant	15.12.44
Portarum curatores	18.4.5
Portas custodire, officium	13.12.9
in Portis ciuitatum iudicatum olim, & sub dio	15.39.2
Portia lex pro tergo	47.11.12
Porticus, paries apertus	71.11.14
Portorium non soluunt seu vectigal, ad proprium vsum delata, quæ fisci sunt, & delata in opus rusticum	4.7.5
Portorium emptæ à fisco soluunt	3.9.5
Portorij vectigal, pro inuectis & cunctis rebus	eod. 6
Portoria, inter mobilia	3.9.1
Portoria Platorum & Nero voluerunt aliquando tollere	1.9.11
Portoria Iulius Cæsar peregrinarum rerum instituit. Franciscus primus in Gallia vocat hæc portoria <i>Traicte foraine</i>	3.9.2
Portoria qui soluere debent, an mulio qui equos suos ad portandas merces locauit, an dominus mercium	3.9.3
	3.3.24
in Portugalia à Ioan. 22. nouus ordo militum sacrorum	15.35.14
Portus publici iuris, ideo cuiuslibet licet in iis piscari Regij auctem iuris vel domini loci, ratione iurisdictionis & vectigalium. Portus quid & eius differentia ab statione	3.14.7
<i>maître des Ports, passages & chemins</i> , in Gallia quis	3.14.7
Positiones inter litigantes 48.7.5. quibus teneatur respondere aduersarius	eod. 6
Positionibus litigantium quomodo litigantes respondeant	eod. 6
	48.6.9
Possessio ab occupatione cœpit	20.2.1
Possessio eadem apud plures vnus rei eodem tempore esse nequit	20.2.1
Possessio, basis vsucapionis, & dominij 40.4.2. hæc ciuili & naturalis esse debet	23.2.7
Possessio beneficij non transfertur collatione, sed adipiscenda est 17.16.5. quemadmodum autem adipiscenda eod. 6. & intra quod tempus eod. 7. Possessionis quæ in beneficiis vtilitas eod. 8. vt & possessionis triennalis vtilitas in sacerdotiis	eod. 3
Possessio beneficij quomodo detur	eod. 3
Possessio bonorum à bonorum possessione differt	20.10.19
Possessio, & quasi possessio quid	43.2.7
Possessio fiduciaria quid	21.9.9
Possessio in sequestrum transfit. 23. 3. 20. & eam non tollit inanus regis iniectio	23.5.2
Possessio quomodo naturaliter interrumpatur 40.6.5. & ciuilitè	eod. 21
Possessio vel quasi ex quo actu indicatur	40.6.5. & ciuilitè
Possessio tot modis amittitur, quot acquiritur	4.22.7
Possessio naturaliter, & ciuilitè amittitur eod. 2. naturaliter amittitur, naturæ & hominis factis, quomodo	20.12.1
Possessio quomodo ciuilitè amittatur vel interpelletur eo. 3	eod.
Possessio seu vsucapio ciuilitè interrumpitur, in nouatione cautionis, præcui principi facta oblatio, solutione	eod. 3
Possessio dominium continet aliquando, & contra	20.12.5
Possessio plena cum vsufructu	1.13.2
Possessio à pedum positione eod. 7. aliis, à sedium positione nu. 8. 9. 10. 11	1.13.4
Possessio popriæ corporalium, non incorporalium	1.13.12
Possessio ciuili	eod. 17
Possessio quæ habet plus facti, quàm iuris eo. 19. & contra	16
Possessio colorata quæ eod. 20. vacua item num.	26
Possessio quæ fit, quæ plurimum iuris, & plurimum facti habet	eod. 21
Possessio quæ nihil iuris habet	eod. 22. & 24
Possessio merè ciuili	eod. 25
Possessio distincta in eam, quæ cum titulo, & sine titulo est	eod. 25
Possessionis & proprietatis distinctio	1.13.27
Possessionis noua finitio	1.13.3
Possessionis diuisio, ex diuersis modis possidendi, ex iure & facto exuberante	eod. 5
Possessionis incubere quis potest ciuilitè, naturaliter, vtroque modo: non autem dici ciuilem possessionem	eod. 15
Possessionis adeptio fictitia quot modis fit	eod. 23
Possessionis bonorum agnitio symbolica	20.10.9
Possessionis beneficij adeptio quando præcipuè desideratur	eod. 16
	15.12.29
Possessionis commodum possidentis	15.12.29
Possessionis initium in præscriptione quo referendū	4.22.3
in Possessione bonæ vel malæ fidei, quæ perpendenda	40.8.3
Possessionis interruptæ & suspensæ in vsucapionibus differentia	40.8.3
Possessionis rerum ecclesiasticarum cognitio ad curias regis cur pertinet in Gallia	20.12.6
Possessionis vtilitas	45.7.12
in Possessionem bonorum Comitum, rei seruandæ causa, mitti creditor eius petere non potest	21.9.11
Possessionem dare plus est, quàm inuestire	6.9.16
Possessionem spiritualium seu incorporalium quomodo consequamur	6.14.4
pro Possessione & inuestitura quæ habeantur	20.10.10
Possessor bonæ fidei & malæ fidei quales impenas, & quomodo repetat	6.12.3
Possessor bonæ & malæ fidei quos fructus hereditatis restituit	21.15.9
	46.7.21. & 22

N

Syntagmatis iuris vniuersi

Possessor, nisi sit violentus, releuatur à probatione dominij	48.9.11	Potestatis nomen quid contineat	11.2.4
Possessor vel quasi in seruitutibus quis dicatur ex contententibus	4.22.2.4. & 7. & nunciando quomodo se facit possessorem	Potestatis omnis priuata per ordinem necessitas, & historiae consequentia repetita	cod.7
pro Possessore quis dicatur possidere	46.7.11	Potestate alterius eget, qui se tueri & defendere nequit	11.2.1
pro Possessoribus Augustus imperator pronuntiauit	20.4.1	Potitij sacerdotes	16.8.29
Possessorium plenum quid	36.35.13	Potonus Xantralius magnus scutarius primus creatus	6.8.15
Possessoria honorum petitio quæ, & quibus datur	46.7.5	Poninus patritius	21.5.13
Possessoria honorum petitio quando datur	43.4.17	Pouuifa secundum Cambriae regnum	33.8.21
Possessori beneficiorum cognitio cur à iudicibus regis expeditur in Gallia	47.21.25	Præbenda in plurali numero quid	15.23.1. & 5
Possessorij iudicij probeneficiorum litibus, methodus	17.20.5	Præbenda in singulari, beneficium	cod.6
Possessorij duæ prouisiones, vndimæ seu recedentia, & sequestratio	cod.7	Præbenda duplex, laicalis & spiritualis, & quæ laicis debetur	cod.7
Possessoria iudicia, quæ interdita dicantur	21.9.10	Præbenda simplex, quale beneficium	cod.9
Possidendi facultas, quod ad vfucapionem pertinet, quibus casibus suspenditur	20.12.6	Præbenda canonicalis quid	15.23.12
Possidionij honor	47.40.9	Præbenda præbendariorum & canonicorum, ex tribus, præbenda, diariis, & de mensa	cod.12
Posteri periuororum, ignobiles	50.10.9	Præbendæ publicæ	15.23.1. & 3
Posteriora non derogare prioribus, casus	9.2.4.6	Præbendæ laicis datæ in ecclesiis, iuris regij à rege	15.23.8
Postiores qui	9.9.16	Præbendæ spirituales duplices, simplices & canonicæ	eo.9
Posthumus imperator cur lapidatus ab exercitu Romano	20.4.7	Præbenda sacerdotalis tantum presbyteri ætatis legitima, non antè tempus presbyteris factis concedenda	17.6.23
Posthumus lapidatus	35.6.6	Præbenda sine canonicatu esse potest, non econtrarium præbenda ex canonicatu nascatur, tãquã mater ex filia	17.1.4
Posthumus Tiburtus filium cur iusserit occidi	19.10.3	Præbendæ in fructibus consistunt propria natura	15.23.8
Posthumia Vestalis viua defossa	9.19.9	Præbendati vnde dicti, & quid præbenda in plurali numero	15.23.1. & 5
Posthumus censor	47.16.12	Præbendati hebdomarij qui eod. 10. assisij item qui	cod.11
Posthumus exheredari non potest mala mente	44.3.5. & 17	Præbia vnde declinatur	15.23.4
Posthumus quis rumpat agnatione testamentum	44.2.15	Præcentor quis, 15.22.2. & officium eius	cod.13
Posthumij factum	35.1.6	Præceptores à quibus elegi debent	18.2.4.4
Posthumij qui dicantur	10.3.14	Præceptores quos erudiunt, filios vocant	10.5.4
Posthumi exheredari olim poterant, hodiè non	44.2.14	Præceptorum salaria, & donationes, sunt remunerationes	27.2.4
Posthumi hæredes institui possunt sui & alieni hodiè, non olim & quare	42.35.5	Præceptorum seu doctorum salarium quando, & quomodo soluendum	cod.13
Posthumus legitima debetur	44.5.5.2	Præceptoribus, & doctis viris quibusdam salaria, & qualia, & quare constituta	cod.5
Posthumus non licuit testamento relinquere, hodiè contra	42.33.5	Præceptoribus salaria ex publico constituere licet municipibus, in consilio principe	28.2.6
Posthumus non natis quomodo succursum à prætore	43.4.9	Præceptoribus mercede soluendæ	25.2.9
Posthumus substitui potest pupillariter	42.22.6	Præceptoris, seu commendæ hospitaliorum, D. Ioannis non sunt beneficia	15.34.2
Postliminium quid, & per hoc res exire à potestate hostium	20.5.1	Præceptum iudicis quando nullum	4.29.4
Postliminium quid restituat eod. 5. eius duplex species. eo. 6. in eius fictione quæ consideranda	cod.4	Præcipitanda non sunt iudicia, potissimum capitalia	19.18.9
Postliminij ius tempore belli & pacis	20.5.7	Præcipitatio è saxo, in pœnam	37.2.6
Postliminij ius non est in captis à latronibus, & piratis, & bellis civilibus	cod.9	Præcipitatio poena mortis vbi	31.19.1
Postliminij iure quæ non possunt repeti	cod.10	Præco quomodo vocet in ius, & vbi	48.2.19
Postliminij ius num inter Christianos captos in bello à Christianis	14.3.17	Præcones iudicarij, <i>audienciers</i> qui	47.29.25
Postliminij ius num in personis hodiè locum habeat	20.4.3	Præda quid 20.4.3. & lib.	38.12.3
Postulare à iudice quid sit	4.26.7	Præda ab hostibus capta, quomodo diuidebatur militari disciplina	20.4.3. & 6
Postulare qui possunt 17.12.20. postulari itè qui possint	eo.22	Præda aliquando solius populi Romani, non militum, aliquando militum	cod.7
Postulare qui prohibeantur 49.6.21. & seq. ob pueritiam eo. ob sexum	cod.21	Præda pars Deo consecrata. eod. 8. & ex ea decimæ Deo datæ 20.4.9. & quæ iusta præda ex hostibus	cod.10
Postulare sententia qui, & quandiu, & quomodo prohibeantur	49.5.29	Præda vnde declinatur	15.23.4
Postulatio in beneficiis quid 17.12.19. à quibus fit	cod.23	Præda causa duces lapidati	35.6.6
Postulatio admissa vim electionis habet eod. 21. eius & nominationis consensus, & diuersitas	17.12.2.6	Præda diuisio, seditionum causa	35.6.23
Potentia quid	11.2.3	Præda diuidendæ lex, Davidis	19.11.4
Potentia alicuius quis non opprimendus	4.27.2	Prædam cum hostibus diuidens, viuis comburendus	19.12.4
Potentioribus pares esse non possumus 21.20.7. & li. 32. 2.4.2.0	33.1.2	Præbandi hostibus dans facultatem in suos, vel cum illis prædam diuidens, & maiestatis & prodicionis reus, & quæ eius poena	35.5.28
Potestas vnde dicta	33.1.2	Prædicandi officium ad quos propriè pertineat	15.15.6
Potestas debet adesse contrahendi cum voluntate	21.2.6	Prædium quid dicatur & eius diuisio, in rusticum, & vrbatum	4.1.5
Potestas & potentia quid	11.2.3	Prædium optimum maximumque non est quod serui	4.1.4
Potestas alia publica, alia priuata eod. 5. & vtriusque publicæ potestatis species	cod.6	Prædium vrbatum quid faciat	4.6.1
Potestas in liberis personis, dicitur dominatio & seruitus	11.1.18	Prædij commoditas concessa alicui, accedit seruitutibus prædialibus	4.2.23
Potestas patria tantum, non alia, permittit fieri filiis substitutionem	42.22.17	Prædia aliena quibus causis liceat inconsultis dominis ingredi	4.14.2. & 3
Potestas pro imperio 47.13.1.2.3. separatur ab imperio. eo. 3. & quare imperium merum Potestas	cod.3	Prædia militaria	19.9.1
Potestas publica diuisa, & personæ eius, in ecclesiasticas & laicas	15.1.2	Prædia in vfum vel opem militiæ à priuatis relicta	cod.
		Prædia stipendiaria, & tributaria quæ	6.6.2
		Prædiales decimæ quæ, & ex quibus debentur	2.23.2
		Prædial.	

Rerum & verborum Index.

Prædiales rusticae seruitutes, quæ	4.14.5	Prædes qui	24.3.13
Prædiales seruitutes reales, aut in solo, vt rusticae: aut in superficie, vt vrbanae	4.6.1	in re Præsentis nunciatio fit	4.29.1. & c. 27. num. 16
Prædo quis	19.2.2	Præfens alienationi rei suæ, nec contradicens, consentire videtur	25.10.4
Prædo aduersus quos spoliatus est restituendus	36.25.19. & 20	Præfens promissio validior quàm futura exemplum in sponsalibus	8.9.11
Prædonum in poena apud Mascoutas, & alios	36.15.13	Præfendum & futurorum clausula omissa pro expressa habetur	23.8.7
in Præfationibus dicta, censetur tacitè in sequentibus repetita	21.6.8	Præfentibus paucis, renūciatur maioribus futuris facillè	41.10.3
Præfectus annonæ	36.30.9	Præfentia adoptati exigitur, & quando voluntas	10.6.23
Præfectus Augustalis quis, & iurisdicctio	47.32.13	Præfentia mariti pro autoritate vxoris cõtrahenti est	11.4.25
Præfectus prætorio quis 19.18.3. & lib.	47.30.2	Præfentia mulieris in alienatione rei dotalis quando ei nocet	9.2.15
Præfectus vrbi curam annonæ habuit	36.30.11	Præfentia personæ omnem erroris adimit suspicionem, excepto natu seruitutis	9.12.3
Præfectus vrbi quis, & quando perpetuus, & de quo iudicaretur	47.35.1	Præfentia & futura considerantur tantum in seruitute, ne luminibus officiat nisi expressè aliter caueatur	4.10.9
Præfectus vrbi Romæ quæ habebat sua dispositione & iurisdicctione	47.35.3. de præfecto vrbi Constantinopoli	Præfentatio indigno per laicum, eo repudiato intra tempus quadrimestre patrono datum, potest laicus alium, & alios præfentare: nec repudiato indigno episcopus pleno iure potest conferre: contra si præfentetur indignus à patrono ecclesiastico 17.4.13. præfentati institutio cur exigitur episcopi	cod.22
Præfecti prætorio notio	47.28.5	Præfentatio patroni requiritur in patronato beneficio conferendo	17.4.7
Præfecti ius cingendi gladij non habebant	47.14.5	Præfentatio quale ius conferat præfentato	cod.
Præfecti prætorio principis autoritas 47.18.2. ius gladij	cod.4	Præfentatio instituendi, & per patronum, & per procuratorem eius fieri potest, & per literas	cod.10
Præfecti qui dicti rectores prouinciarum	47.32.2	de iure Præfentationis, vel subiectionis transigere non licet	28.2.18
Præfecti prætorio dignitate fenatoria donati	47.5.18	Præfentandi ius quo tempore excludatur	40.5.8
Præfecti vigillum incendiorum curam habebant	36.19.13	Præfentandi ius quando adimitur patronis, & plena collatio ad episcopum pertineat	17.4.14
Præfecti prætorio qui, & species	47.30.12	ad Præfentandum, quod tempus detur	8.3.4
Præfecti prætorio orientis dioceses, & prouinciæ	cod.13	Præfens prouinciæ, legatus Cæsaris dicitur	47.32.20
Præfecti prætorio per Illyricum dioceses	cod.14	Præfens vocatus à Longino Exarcho quis	6.3.13
Præfecti prætorio Italiae dioceses, & prouinciæ	cod.15	Præfidis appellatio ad omnes rectores prouinciarum pertinet	47.32.2
Præfecti prætorio Galliarum dioceses & prouinciæ	cod.16	Præfidis prouinciæ imperium, & potestas 47.32.9. cura, modestia, leges	cod.
Præfecti prætorio Africae	cod.17	Præfidis prouinciæ iurisdicctio & efficia	
Præfecti imperium Romanum diuiserunt	47.30.17	Præfidalis curia ex vnus lite reici potest	49.3.18
Præfecti prætorio principis potestas	cod.23	Præfidalis præfens 47.33.18. non præfens prouinciæ, & eius munus	cod.16
Præfectorum prætoris potestas	47.30.27	Præfidiales iudices quomodo, & in quibus maiores	47.12.17
Præfecturæ honorariæ sine administratione, ordinariæ cum administratione	47.6.4	Præfidiales iuridici nostri, præfides prouinciæ dici possunt	47.33.6
Præfens, quæ mulieres apud Phryges	2.14.19	Præfidalium iudicum iurisdicctio	47.21.21
Prægnantis mulieris denunciatio debet fieri intra 30. dies	40.5.14	Præscribendi facultatem quæ clausula in contractu positæ, impediunt	40.2.21
Prægnantis supplicium differtur	32.28.3	Præscribi quare nunc possunt, quæ impræscriptibilia iure Pandectarum dicuntur	40.5.36. & 37
Prægnantè se celans & abortum faciens, rea parricidij	36.15.22	Præscribi non possunt res inalienabiles, vel lege, vel prohibitione testatoris 40.7.6. minorum	cod.
Præiudicia prius tractanda	50.1.13	Præscribens omnis, re quam præscribit tanquam sua vti debet, alioquin nihil agit	40.7.12
Prælatos ignarus deponendus	47.10.10	Præscribens excipit & agit vt dominus contra quoscunque	40.10.1
Prælegatum quid 42.32.2. quando illud retinet hæres repudiando hæreditatem	cod.	Præscriptibilia quædam iure codicis, quæ impræscriptibilia iure Pandectarum	40.2.14
Prælegata quado veniat in restitutione fideicommissi	42.29.16	Præscriptio quid	40.1.9
Prælationis ius non potest cedi extraneis	26.18.1	Præscriptio suæ rei non valet	40.2.18
Prælationis ius contra dominum, quo tempore præscribatur	40.5.15	Præscriptio continuatam possessionem exigit	40.5.1
Prælationis ius, domino vendente cliente eponemata, quando competit	25.11.6	Præscriptio momenti 40.5.3. horæ. num. 4. viginti horarum 5. vnus diei 6. duorum 7. trium 8. septem 9. nouem 10. decem 11. quindecim 12. viginti 13. triginta 14. sexaginta 15. trium mensium 16. centum dierum 16. quatuor mensium 18. sex mensium 19. nouem 20. vnus anni 21. biennij 22. & 24. quadriennij 25. quinquennij 26. decennij & viginti annorum 27. triginta 28. quadraginta 29. quinquaginta 30. centum annorum 31. antiquitatis	34
Prælationis iure non vitur in feudo ecclesiæ ecclesiasticus dominus	6.16.6	Præscriptiones potentium contra res inopum sublatae 40.2.9	
Prælationis iure quando, & quandiu vti potest dominus in re clientdari	25.20.6	Præscriptiones omnes, maiores, redactæ ad spatium 30. annorum	40.5.2. & 28
Prælationis ius in re vendita quando non conceditur	cod.7	Præscriptio minoris temporis, interpellata litis contestatione, fit 40. annorum	40.5.29
Prælationis iure dominus clientelaris non vitur, nisi ipse velit rem venditam, non si alius velit dare	cod.9		
Prælationis iure quando dominus feudum retinet, & intra quot dies 6.6.3. in quibus casibus autem hoc ius cesset	cod. nu. 5. 6. & 7		
Prælati appellatio non pertinet ad ecclesiæ rectorem simplicem	17.3.1		
ob Prælati culpam ecclesiæ patitur	6.21.1		
Prælati bona pro quibus tacitè obligata	23.8.8		
Prælatos qui eligant	10.7.4		
Prælatura, quid dicatur	17.3.11		
ad Prælaturas electio & nominatio, solius regis Gallorum	15.38.13		
ad Prælaturas electiones & postulationes in Gallia sublatae	17.12.35		
ad Prælum apud Romanos qui nisi magna vrgente necessitate, minime irent	9.6.38		
Præmium quid	27.2.2		
Prænotiones quæ non sunt prohibitae	34.4.1		
Præpositus quis, & vnde dicitur	15.18.6		
Præposito manus inferens, quomodo puniatur	38.3.10		
Præpositura, beneficium cum dignitate, & sine	15.18.7		

Syntagmatis iuris vniuersi

principis,iure principatus,& diadematis	eod.10	Priuelegiati & digniori priuelegio fulciti, aliis præferuntur in hypotheca	23.11.5.& 6.& 11
Principis de domo Chaldaeos vel diuinos consulere, maiestatis crimen	35.7.9	Priuelegiati quandiu gaudeant priuelegio	42.8.25
ex Principis grege qui equum occupat, libram auri fisco pendit 3.10.1. & quæ poena eorum qui ex Syluis principis ligna cædunt vel emunt	eod.	Priuelegiati non soluendi decimas, alia contribunt ecclesiis, & quando	2.2.4.10
Principis in manu dominiorum esse distributiones	21.4.8	Probandi causa dilatio, cuius temporis, & quando datur, & pro quibus, & quot	48.8.9.& 10
Principis ius, de rebus subditorum disponere	25.10.1	Probandi permissionem præcedit litis contestatio, quare	48.9.9.& 10
Principis madata contemnentis quomodo puniatur	33.18.3	Probandi qui ad ordines admittuntur, & item prouinciarum rectores	16.10.21
Principis patrimonij tot species, quot priuatorum	3.15.1	Probare debet qui asserit matrimonium	9.5.14
Principis res quæ, & quo spatio temporis præscribuntur	40.5.29	Probatio plena duobus ad minus testibus constat	48.13.9
Principis rescripto legitimantur filij	10.4.4	Probatio testium num præstet probationi instrumentorum	48.13.51
per Principis salutem, & genium iuratum	50.8.27.& 28	Probatio quid 38.9.1. eius species eod.2. plena & femiplena eod. & 3	
Principis sententia nisi transactis 30. diebus executioni non demandatur	31.14.9	Probatio artificialis, & inartificialis quæ	eod.4
Principi adstantes necabant ex iussu regis homines	31.38.3	Probatio de quibus fiat	48.9.6
Principi, magistratum & populi delata potestas	18.2.13	Probatio ad futuram rei memoriam	48.9.10
Principis salus Reipub. curæ esse debet	30.11.10	Probatio dubia contra quem est explicanda	eod.15
Principi turpia iubenti non tenentur obedire subditi. Et vxores eorum non potest ad conuiuia vocare sine maritis princeps, &c.	6.20.11	Probatio de iure naturali est	48.9.16
Princeps ob crimina potestate priuandus, non à quolibet, sed cum consilio, & sum. Pontifice consulto	eod.12	Probatio plena & leuis in quibus fiat	eod.17
Principi quando non sit parendum	6.20.11	Probationi faciendæ citandus aduersarius, & quando non	48.9.9.& 19
Principi vestigialia deberi & tributa, multis rationibus probatur	3.3.1	Probationis onus ad quem pertinet	48.9.11
in Principem coniurantium, poena in liberos, & vxores, & focios, & familiares extensa	35.11.13.14.& 16	Probationis finis eod.11. Rationes	eod.13.& seq.
Principes qui repudiarunt hæreditates sibi delatas	4.12.2. an autem liceat eos litis causa hæredes instituire	Probationem femiplenam quando faciat vnus testis	48.13.6
Principum illegitimorum species	18.1.2	à Probatione prius, quàm ab executione incipiendū	19.18.9
Principum tyrannidi quæ adhibenda responsio	47.15.25	Probationes inartificiales, regulares, & irregulares quæ	48.9.5
Principibus discolis etiam obediendum	6.20.6	Probationes quis permittat 48.9.8. & in quibus, & quæ requirantur in illis	eod.9.& 10
Principibus non maledicendum 35.8.2. poena diuina in maledicos	eod.	Probationibus ab vtraque litigatorum parte ex æquo concurrentibus & contrariis, quid iudici statuendum in ciuilibus & criminalibus	eod.14
Principes suos bonos plebs odit	6.20.7	Probus Cæsar equum forte commisit	34.5.11
Principi maledicens, an puniendus, & quando per totum c. 8. lib. 35		Proces par escript & cause d' appel, quomodo differat	48.8.8
Principibus laicis cur ius aliquod in inuestitura episcoporum	17.12.37	Proci Helenæ per testiculos equi iurabant	50.8.9
Prior beneficiatus quis	15.24.16	Proclamationes sub poena confiscationis personæ & bonorum, à quibus fieri possunt	47.21.15
Prioris, & consulum curia mercatorum	47.37.4	Proclis Epidauriorum tyrannus	32.16.4
Priores commendatarij ordinis militum Hierosolym. 15.34.6. horum quis debet esse presbyter	eod.4	Proclis familia, ex qua reges apud Lacedæmonios	18.2.16
Priores, & prioratus qui 15.18.1. horum alij claustrales, conuentuales, & seculares, & qui horum prioratus	eod.2	Proculus iuriconsultus	18.11.5
Priores seculares qui	15.18.15	Proconfulus ius gladij non habebant	47.14.5
Prioratus cum vicaria perpetua, quid	15.24.18	Proconfulus potestas iudicialis, & armorum	47.32.6
Prioratus vnde	15.18.1	Proconfulus qui in prouinciis dicti 47.32.2. quæ illis subdita eo.4. vbi potestas eorum, & quod minores consulis eo.5. qualis eorum potestas eo.6. iurisdictione, & cura eod.7	
Prioratus regulares tantum dantur regularibus professis	eo.3	Proconfulus quæ habebant sub sua dispositione, & officia	47.32.10
Prioratus regularis perpetuus, & quibus ex causis adimatur eod.4		Procuratio ad beneficia acceptanda, vel curanda anno expirat, & reuocari antè potest	17.17.40
Prisca coadiutor D. Pauli	15.25.3	Procuratio non expedita, reuocata, expediti non potest à notario sine falsi crimine	eod.40
Priscilla capillum sibi succidit, vt Deo se dicaret	16.1.14	Procuratio ad resignandum quomodo fieri debeat	17.17.25
Priscilliani quæ opinio de carnibus animalium	15.15.9	Procuratio specialis in quibus litibus, vel earum partibus exigitur	49.4.10
Prisonniers corps par corps, prohibetur ne fiant	49.1.8	Procuratoris seu visitationis ius an possit præscribi	40.2.19
Pristinum ius recipit aqua excrescens, si postea redeat	4.15.22	Procuratore, quæ subsidia dicta	15.11.8
Pristinum ius suum vsusfructus ædium consumptarum, postea resectarum, non recipit, cum non restituatur vsusfructus talium rerum, quod aliter se habet in seruitutibus prædialibus	4.5.4	Procuratorum constitutiones vel editiones coram quibus actuariis iudici edantur	49.4.12
in Pristinum statum restituendum, vi, aut clam, aut precario factum	4.25.1	Procurator quis sit 49.4.1. quomodo differat à negotiorum gestore	eod.2
Priuatorum cum fisco vt concurrat in hypotheca	23.11.7	Procurator ad lites, & ad negotia vt differant	eod.2
Priuatorum indicium quid vno modo 47.4.8. alio modo	10	Procurator ad lites de quibus rebus constituatur, & pro quibus non detur 49.4.3. & seq. Eius munus num vile	48.4.5
Priuatorum potestatis species	11.2.6	Procurator an alium procuratorem dare possit	49.4.6
Priuatorum ædificia publicis non iungenda	3.21.4	Procurator quando non possit cogi agere, vel defendere 49.4.5. quando possit mutari à cliente eod.16. officium eod.17. gratuitum eod.19. quomodo detur vel debeatur salarium	eod.20
Priuatorum ædificiorum struendorum leges	18.22.5	Procuratoris ad lites constituendi formula	49.4.7
Priuatorum commodum publico postponendum	1.4.2	Procuratoris varia consideratio ex constitutione & reuocatione	49.4.10
Priuignus quis sit, & cur sic dictus	9.10.4	Procuratoris noui constitutio quando reuocet præcedentem	42.4.18
Priuelegia personalia militum 19.16.1. ratio eorum	eod.8		
Priuelegia quo tempore præscribantur	40.5.28		
Priuelegium personæ, non causæ datur	21.20.6.& 19		

Fro

Rerum & verborum Index.

Procuratoris negligentia quando nocet clienti, emendatur impenis procuratoris	49.4.21	Procuratores ad lites qui dent 49.4.4. Eorum in curia supra ma quæ fides & experientia esse debet	eod.5
Procurator cum liberis, totorum bonorum, & specialis, quis, & potestas	27.5.8	contra Procuratores exceptiones quæ	49.4.9
Procurator ad lites de mandato fidem facere debet	eod.9	Procuratores ad lites qui dari possint, vel non 49.4.11. Eorum constituendorum finis & rationes	49.4.13
Procurator quid differat à Syndico	eod.10	Procuratores plures ad litē vnā an constitui possint	49.4.14
Procurator quis	eod.	Procuratorum distinctio, ex distinctione mandatorum	27.5.7
Procurator pro quibus tenetur actione mandati domino	27.4.4	de Procuratoribus, & mandati, tituli differentia	eod.
Procurator non tenetur de casu fortuito, nisi se ad illum obliget	eod.25	Pro derelicto titulus, ad præscribendum qualis	40.7.10
Procurator ex dolo condemnatus, infamis est	eod.26	Prodictator	47.17.10
Procurator actione contraria mandati pro quibus dominum conueniat	eod.28	Prodictus sapiens	27.2.5
Procurator conuenit dominum, vt eum indemnem præstet eod.30		inter Prodigia Romani Androgynæ habuerunt	7.2.10
Procurator salarii quando, & quale petere possit	eod.32	Prodigia quæ olim Iudæis & templo eorum contigerunt, tempore Iuliani Apostatæ	2.1.9
Procuratoris reuocandi iustæ causæ	27.5.22	Prodigus quis dicatur 13.6.2. ei interdicti bonis primū & curator dari debet, & à quibus, & qui dantur	eod.3
Procuratoris impenis quomodo sunt taxandæ	eod.29	Prodigus ante interdictionem bonorum validè contrahit & alienat: postea minime, nec vltima voluntate quidem eo.4	
Procuratoris damna, & agritudinis impenis an restituatur mandans	eod.31	Prodigus quando potest reuocare contractus antè interdictionē factus 13.6.10. eius cura finitur fanis moribus eod.11	
Procurator Cæsaris seu curator quis	49.7.2	Prodigus, cui bonis interdictur, pro exheredato habetur	44.3.10
Procurator fiscali nihil tractat sine aduocato	eod.3	Prodigus dat antiquum feudum	6.7.3
Procurator fiscali dominorum iurisdictionum, est & aduocatus	49.7.4	Prodigus lege contrahere prohibetur	21.5.8
Procurator fiscali, & aduocatus de quibus iudicent aut cognoscant 49.7.10. quibus puniantur poenis abutentes officio eod.12. pro quibus soleant interuenire personis & causis eod.13		Prodigi testamentum quale valeat & non	42.8.3
Procuratoris Cæsaris officium & munus	49.7.7	Prodigo filio habenti filios, pater testamento rectè curatorem dat	13.6.7
Procuratoris & aduocati fiscali munera in iudicando & patrocinando 49.7.9. in aliis	eod.10. & 11	Prodigo interdictione bonorum facta tollitur tantum per iudicis contrarium iudicium, vel si per triennium postea probè administrat sua prodigus	44.3.15
Procurator Cæsaris iudices dare non potest, quia sine iurisdictione	47.12.5	Prodigo substitui potest exemplariter	42.2.4.15
Procurator in criminibus priuatis non publicis accedit, & quare ita variè	32.24.20	Prodigi licitè non contrahunt etiam cum iuramento	50.1.8
Procurator non admittitur in accusatione, iure ciuili, adulterij 36.13.1. quando iure pontificio	eod.	Prodigi sermonibus sapientes sed re ipsa furiosi	11.6.1
Procurator pro alio iurat ex mandato speciali	50.7.8	Prodigi bonorum cessio denegatur	22.9.13
Procurator nomine hæredis inuentarij facere potest	46.3.10	Prodendi consilium sine executione punitum	35.5.22
Procurator in rem suam quomodo dicatur	32.24.14	Proditio ciuitatis, ad legem maiestatis quando pertineat	35.2.2
Procurator ad lites quando satisfacere tenetur	24.11.8	Proditio in priuatis & publicis negotiis locum habet	35.2.11
Procurator ad renunciandum & acceptandum, certus & nominatus debet esse	7.17.38	quid sit eod. nu. 3. & proditores qui dicendi	eod.
Procurator ad acceptandum & renunciandum beneficium simul non potest fieri	17.17.39	Proditio quare atrox crimen	eod.4
Procurator in causa iniuriarum pro nobilibus litem exercet	19.16.6	Proditionis alia crimina	35.5.10
Procurator quales expensas factas repetat	21.16.6	Proditorem patriæ occidens, immunis à poena, & præmio dignus	36.21.19
Procurator actoris quando caueat de rato 48.4.6. quando audiat sine procuratore	eod.	Proditores dominorum leges reiciunt cum indignatione	6.19.14
Procurator vendens an possit habere fidem de pretio	25.12.7	Proditorum apud Germanos & alios populos, poena	35.5.22
Procuratoris bona vel mala fides, ex persona mandantis metienda	40.9.2	Proditores puniti ab iis, quibus deditio facta	35.5.23
Procuratoris officium vile existimatur	31.29.11	Proditior etiam absens iudicatur	35.5.37
Procuratori vero aut falso facta solutio quomodo liberat	31.18.25	Pro donato vsucapio, qualis	40.7.7
per Procuratorem an queratur successio	46.4.9	Pro dote vsucapio quæ, & qualis	40.7.8
per Procuratorem datur & acceptatur feudum	6.7.4	Productio actuum penes amanuensum non fit sine repertorio	47.41.9
per Procuratorem hominum & iuramentum fidelitatis quando præstetur	6.15.8. & 9	Pro emptore quis dicatur possidere	40.7.2. & 6
Procuratorem in iudicio cur non possint constituere tutores & curatores, sed actorem	13.9.2	Profanum quid sit	1.14.7. & 33.14.3
per Procuratorem quatenus nobis acquirimus	20.11.9	Profani à sacris etiam apud Ethnicos arcebantur	16.3.5
cum Procuratore salarij constitutio vt fiat	27.2.3	Profani qui intelligendi	33.9.12
Procuratores qui dicuntur	32.24.13	Profectitia bona, quod pertinet ad collationem, quæ dicantur	46.8.11
Procuratores in causis criminalibus ad agendum vel defendendum non admittuntur 32.24.3. In ciuilibus contra eod.4. & 13		Profectitiæ an aduentitia sit dos in eius restitutione, obseruandum	9.21.6. & 10
Procuratores appellatione aduocati veniunt 49.6.4. quomodo differant ab aduocatis	eod.6	Profugus quis	31.10.12
Procuratores gynæceorum & baphiarum	6.8.22	Profectitium peculium quid	29.14.4
Procuratores officium gerunt	15.40.5	Profectitia dos, quæ à patre datur	9.18.4
Procuratores qui, & quando transigere de re domini possint	28.2.24	Profectitio omnia filius. querit patri etiam in Gallia, vt iure antiquo	11.8.22

N 4

Syntagmatis iuris vniuersi

Professores literarum qui immunes à muneribus	19.10.2	Promissa in templo, rata maximè habita	50.8.16
Professores publici comites fiunt, quando per viginti annos legerint	6.8.1	Promissa quæ malè petantur	4.21.1
Pro hærede, res viui non vscapiuntur	40.2.3	Promittens se tutelam subiturum, eam postea reicere non potest	12.6.13
Pro hærede titulus, ad præscribendum qualis	41.7.9	Prophana quomodo fiat res sacra	25.7.4
Prohibitio quid faciat	2.18.3	Propheta quidam iussit se percuti	36.22.6
Prohibitio vnius ex Tribumis aliorum voluntates, retinebat	47.34.9	Propheta nomen quid significet	18.6.3
Prohibitorio remedio deficiente, vt extraordinarium, operis noui nunciacionis remedium tantum locum habet	4.27.13	Propheta boni & mali	eod.4
Prophetarum mali & impij homines verè	18.6.5	Propheta quando cessant in populo Israëlitico	eod.
Propheta donum gratiæ est	18.6.5	Prostasia quid	18.20.3
Propheta prateritorum, presentium, & futurorum	18.6.3	Prostat es quis	42.9.3
eius & diuinationis differentia	eod.15	à Profituentibus se fideiuflores non exigi	24.3.17
Propinquus & proximior quis dicatur	26.13.2	Prostitutio virginum ante nuptias apud quos	9.2.27
per Propagationem perpetuæ res factæ	8.1.4	Pro suo quis dicatur possidere	40.7.2
ex Proposito quæ dicantur fieri 30. 2. 4. & quid propositum eod.		Pro suo vscapio, quæ	40.7.8.12
ex Proposito qui delinquant	30.2.2	Protagoras accusatus, quòd Perfaru magiam edidisset	31.6.12
Proprietarius quid ab vsuario cogitur pati	4.2.20	Protagoras Prodicus mercede docuit philosophiam primus	18.7.1
Proprietarius inuito vsufructuario vendit vel oppignorat proprietatem, dummodo fiat sine præiudicio perceptio- nis vsufructus	4.4.23	Proteftores consistoriales qui dicantur, & munus eorum	15.4.15
Proprietarius quid possit in re debente vsufructum, & quid non	eod.25	Proteftum in parietem nostrum immissum, vel traiectum, quando liceat propria autoritate excindere	4.8.1
Proprietarius, & proprium quid, & quomodo	1.12.4	Protefta seu proiecta quid	4.12.2
Proprietas nuda quid, & illa absolute posita pro qua re sumatur	1.12.7	Prothei variæ formæ	37.18.2
Proprietatem rerum eiurant ecclesiasticæ personæ	15.14.26	Protestatio iniuriam minuit, quando	38.5.5.8.6
Proprietate vscapta non præscribitur vsufructus alteri de- bitus inde 40.2.15. nec pignoris ius	eod.16	Protestationis & contestationis vtilitas	10.3.25
Propria res, quæ dicatur	5.1.3	Protheus cur perhibetur mutatus in varias figuras herba- rum & animalium	34.16.1
Proprietate rei seruitus imponi potest, non sacræ, non religio- sæ	4.21.3	Prothogoræ & Euathli iuuenis controuersia, difficilis iudi- catu	50.1.8
Proprium sanguinem prodere grauius scelus est	6.19.13	Protheus ius, quale	26.1.3
Propria autoritate proteftum in parietem nostrum im- missum, vel traiectum, quando liceat propria autoritate excindere	4.8.1	Protocolla notarioru quado faciant fidè in iudicio	47.42.24
Proprij liberti qui	14.7.11	Protocolla notariorum 47.42.7. & vis eorum, & fides	eod.9
Proprias ecclesias diaconi dimittentes, ad eas retrahuntur	16.7.6	Protonotarij qui, origo, munus, & priuilegia	15.42.12
Proscriptionis bonorum quæ causa	3.20.3	Protonotarij ius quod	23.11.8
Proscriptis an legari possit	42.33.3	Provinciæ constituendæ quot ciuitates exiguntur	15.11.3
Pro soluto	30.7.5	Provinciæ & ciuitates, quæ habent in Gallia ius regnicola- rum	42.8.25
Pro soluto quid apud Græcos	7.1.3	Provinciæ fines transilire ob quam causam liceret	24.10.16
Prospæctus & luminis seruitutes, vt differant, &c.	4.10.4	Provinciæ censuales & tributariæ ab Augusto quomodo fa- ctæ, & quæ stipendiariæ dictæ provinciæ populi, & tribu- tariæ Cæsaris prius ideo quæ in dominio populi vel prin- cipis referuntur fructibus colonis	3.5.8
Prospæctus seruitus differt à seruitute luminum	1.5.2	Provinciæ prætoriar digniores cæteris, quare	47.30.11
Prospæctus quid	9.17.5	Provinciæ Romanorum, ad quas reges misi sunt duces, du- catus dictæ: & quæ provinciæ ducatus fuerunt	6.7.25
Prospæctum quid, & ab immisso vt differat	4.12.1. & 3	quæ Provinciæ vicariis imperatoris, & quare regebantur po- tius illæ per vicarios	eod.27
Prospæctus & vici quid	9.17.6	Provinciarum administratores, nec qui erant ex illorum com- mitatu, cum subditis matrimonium contrahere nequibant	9.12.13
Pro latio sententiæ vbi fieri debet	50.7.22	Provinciarum Romanorum varia diuisio	47.32.2
Pro legato vscapio, quæ	40.7.11	Provinciarum rectores militares	47.32.25
Proles & coniunctio, consummatio & probatio matrimonij initi	9.3.6	Provinciarum rectores probandi, antequam eligantur, in vi- ta & moribus	16.10.21
Proles inter bona matrimonij, proemiūque nupriarū	8.1.8	Provincias gubernantium supellex à republica	47.32.28
Proles sola non est causa efficiens vel finalis matrimonij	9.16.13	Provisio noua summi Pont. quid	11.15.22
ad Proles certitudinem nuptiæ inductæ, & quare ea exigitur	9.6.20	Provisio seu rescriptum, si neutri, & si nulli	eod.28
Proletarij illi dicti Romæ, qui generationi filiorum vacarent	9.6.38	Provisiones nouæ & confirmationes quibus casibus concedi soleant in curia Romana	17.15.24
Proletarij qui, & quando militarent	19.3.4	Provinciarum rectores, comites	6.9.2
Prometheus formauit hominem	22.6.9	Proxenetria quid	8.8.1
Prometheus punitus, ob sacrilegium ignis	33.16.5	Proximitas in retractu gentilitio, ciuili & naturalis esse de- bet	26.17.9
Promethei poena	31.20.1	Proximitas sanguinis nuptias vetitas facit & impias	9.8.1
Promissio alternatiua plura dandi, vnum habet in solutione	21.18.41	Proximitatis gradus contra fiscu quomodo probatur	45.16.3
Promissio beneficij seu feudi antequam domino comperat, quando extinguitur	6.19.28	Proximitatis ius dat causam successioni, & retractui	26.25.3
Promissio habere licere, quid contineat	25.17.18	& gradus affectionem auget, quò proximior	eod.
Promissio in carcere facta non tenet	31.35.5	Proximitatis redhibitio præfertur redhibitioni, & prælationi domini	25.20.8
Promissio sola feudum non constituit præcisè	6.14.5	Proximus quis	26.7.2
Promissorium iuramentum quomodo ab assertorio distin- guitur	50.4.5	Proximus creditor quomodo cæteris præferatur	26.22.3
Promissum ad quid referatur 21.2.7. & quod non seruandum eod.12		Proximus num redhibere possit, qui ex mandato venditoris vendit	26.13.5
		Proximus quale pretium emptori secundo redhibendo re- stituat	26.21.7

Pæni

Rerum & verborum Index.

Proximi sanguine iudices dati prostratæ pudicitia matronis	47.11.12	Publicæ personæ iudices	47.11.12
47.22.5		Publicæ res quæ dicantur	1.14.8
Proximo detrahens, & eum odio habens, animam suam oc- cidit	36.23.3	Publicæ res à priuatis vendi nequeunt impunè	25.7.5
Proximorum non exigitur in nuptiis necessariò consensus	9.3.13	Publica bona quæ ciuitates habere dicuntur	31.31.6
Proximis mulieres nubere Moses iussit, lex eadem Athe- nienfibus	9.12.12. & 16	Publica crimina quibus accusare concessum	30.1.9
per Proximos luxuriosi donationes & liberalitates meretri- cibus factæ reuocantur	10.2.20	Publica & priuata crimina quæ	30.11.11
in Proximos pietas doli mali præsumptionem tollit	19.10.17	Publica & priuata iudicia, quæ	47.12.3
Proximior agnatus quis	45.12.1	Publica inter opera quæ enumerentur	3.21.1
Proximior in facultate retrahendi dicitur, qui tempore ven- ditionis proximior erat, etiam si alius nascatur postea	26.16.1. nisi conceptus fuerit tempore ven- ditionis	Pub. loca non possunt nisi à publicis personis habitari	3.21.8
Proximior in successione à quo tempore consideratur	45.1.8. proximioribus debetur hæreditas morientium	Publica non fuisse ab initio, sed communia, & quomodo coe- perint publica	3.2.4
Proximior venditori retrahit 26.13.1. quis dicatur	eod.2	Publicarum rerum diuisio	3.1.1
Proximior mortuo num transmittatur ius redhibendi in hæredes eius in præiudiciu aliorum proximiorum	26.15.2	Publicis rebus nemo priuatus imponit seruitutem	4.21.1
Prunas incensas sine læsione vestimentorum detulit S. Britius	48.15.9	Publica lex de sponfionibus	23.3.6
in Prusia Theutonicoru ordo quado sublatus, & quare	15.35.5	Publiciana actio non cõpetit contra veru dominum	36.25.20
Prytanea pecunia	23.3.7	Publiciana actio, prætoria 21.8.11. cui competat	eod.12
Prytaneum tribunal de quibus iudicabat	47.5.2	P. Aquilius tribunus pleb.	19.11.4
Publicorum operum reficiendorum curatores qui	13.12.1	P. Bilius triumuir nocturnus	19.11.4
Psalmissa in quo differat à lectore, & contineat	16.4.8	P. Cornelius Rufinus cur senatu motus	47.16.14
Psalmissatus à quo conferatur	eod.9	P. Cornelius Scipio ædilis ex patriciis primus	47.31.3
Psalms Davidicos psallere qui docuerint	15.22.12	P. Crassus Murianus	19.10.4
Psythagoges qui	34.6.3	P. Falcidius trib. pleb.	42.34.3
Psylli milites	19.3.16	P. Licinius pont. Max. Romæ	24.10.12
Psylli populi norunt filios ex proprietate sua	10.3.7	Pub. Martius Coss. cur punitus	34.14.9
Prochotrophos, & ptochotrophion	15.28.7	P. Rutilius consul	39.5.18
Ptolemaides ciuitas vbi	15.6.3	P. Rutilius ex ministro publicanorum consul factus	47.10.8
Ptolomæus rex Aegyptiorum, Hegesæ philosopho cur de miseria vitæ orare prohibuerit	34.12.18	P. Scipio Africanus reus factus ob pacem factam promerca- lem	48.8.10
Ptolomæi iudicium de religione inter Iudæos & Samarita- nos	33.7.9. & c. 9. nu. 4	P. Scipio Nasica occidit Tiberium Gracchum seditionis	26.21.24
Ptolomæi dicti, Alexandria reges	18.2.11	P. Scipio Numantiam euertit	25.7.5
Ptolomais, Ancona dicta	15.35.3	Pub. Scipio victo Hadrubale, se ducem, non regem dici vo- luit	6.7.19
Pubes rectè pacisci potest, sed restituitur	21.5.4	P. Sempronius Sophus coniugem repudiavit, quod se igno- rante ludos spectasset	9.15.25
Puberes, & proximi pubertati obligantur iuramento	50.7.4	P. Sempronius Sophus vxorem repudiavit, quòd se infcio lu- dos spectauerit	34.12.15
Puberes ex potentia coeundi in nuptiis considerantur	9.7.7	P. Sullius quaestor repetundarum damnatus	36.28.2
Pubertas quo iure determinata est	42.22.15	P. Mænij pro osculo filia in libertum animaduersio	36.12.19
Pubertas quomodo probetur	12.15.2	P. Quintij bona iusta possideri	23.6.2
Pubertatis probatio oculis fit	48.10.1	P. Cornelio, & T. Sempronio Coss. lex Claudia lata	29.10.5
Pubertas ex inspectione corporis, postea ex annis determi- nata	9.7.10	P. Munatio poena cur imposta	39.1.14
Pubertati proximi qui dicantur	50.7.4	Pudicæ mulierum proprium quid	10.2.4
plena Pubertas octodecim in viris, in foeminis duodecim	9.7.10. 11.12	Pudicitia redempta virginu apud Scotos aureo numo 9.2.25	
Pubertate cessat pupillaris substitutio	42.22.9	Pudicitiam alicuius attentare, infamiam & iniuriam habet	39.12.7
Pubertate maiori spatio quam iuris prorogata, num impube- ri substitui possit pupillariter	42.22.13. & seq.	Pudicitiam coniugum Psylli populi Africa vt experirentur	10.3.7
Pubertate pupilli tutela finitur	12.15.2	Pudicitiam corruptentium poena	34.12.10
publicatio bonorum quid	37.31.1	Pudicitiam etiã tantummodo atretasse, poenã habet	34.12.13.
Publicatione facta testimonium an exceptiones testibus ob- iici possint	48.13.46	Pudicitia corona honoratas apud Romanos fuisse eas mulie- res, quæ vno contentæ matrimonio fuissent	9.26.5
Publicani ad dignitates promoti	47.10.8	Pudicitia prostratæ proximi sanguine iudices constit.	47.22.5
Publicanorum causa & milicum illorum, seditio	33.6.12	Puella vitata in septimo anno	9.7.8
Publicè verberari grauius, quam priuatim	30.6.3	Puer de sacrilegio, morte damnatus	33.15.10
Publicum quid	18.3.1	Puer nouennis nutricem imprægnauit	9.7.9
Publicum iudicium vno modo quid 47.4.7. alio	eod.10	Puer tostus à Templariis	15.33.10. & 11
Publicum opus ædificans, de vitio intra quindecim annos te- netur, se suosque obligat	3.21.3	Puer triginta dierum loquutus est	48.15.9
Publicum propriè & impropiè, quid	40.1.3	Pueri ad hoc enutriti, vt in conspectu regis starent	6.3.9
Publica honestas ab affinitate quid differat	9.10.6	Pueri blasphemantes à demonibus rapti	33.10.12
Publicæ potestatis diuisio, in ecclesiasticâ & seculari	11.2.6	Pueri ex ciuitate Berhel lacerati ab vris	32.20.1
Publicæ viæ latitudo quanta esse debeat, & nihil admittere priuati operis iniussu principis	3.13.2. & 3	Pueri efficaciter non iurant	50.7.3
Publico in loco pro opere facto, nunciatio noui operis à quolibet etiam alienigena fit	4.27.9	Puerorum delicta non punienda	30.5.8
Publico iure vt prohibens, iniuriam facit	38.3.30	de Pueris apud quos facta punitio	30.5.7
ex Publico riuo quomodo liceat aquam ducere	4.15.6	Pugnandum non esse, nisi iussu imperatoris exercitus, exem- plis vindictæ docetur	19.10.3
		Pugnantis aliis non pugnare, capitale	19. 0.18. & 21
		Pugnantis aliis in exercitu non pugnare proditionis cri- men, & eius poena	35.5.34
		Pugnæ initium apud Romanos præcedebat adoratio Dei	19.10.9
		Pugnæ initiu faciendi signa ante inuentionem tubæ	19.2.4
		Pugnasse iniussu principis etiam foeliciter, capitaliter ani- maduersum	35.1.6
		Pulmones cur dati	1.5.2
		Pulsare, & verberare quomodo differant	38.2.4

Pæni

Syntagmatis iuris vniuersi

Punctum natura indiuiduum	1.3.2	Pupilli, si eorum interfit, accusant: non aliter	32.14.1
Punicanda quare citò delicta	31.2.4. & 5	Pupilli alendi, vbi sine suspitione alii possunt	12.1.11
Punitio faciendi vbi maleficium commissum	31.2.11	Pupilli pupillare à tutoribus debent intrui, & moribus bonis erudiri	12.1.2
Puniuntur grauius qui in crimine recidunt, quam cum primò commiserunt	30.9.2	Pupillorum curam qui olim apud Romanos habent, & quis gradus & ordo in eos effert	12.1.10
Pupillare fideicommissum quid, & quòd euanescit pubertate	42.2.8.9. & 10	Pupillorum & minorum res quomodo, & qua forma, & quando vendi possunt	12.3.15
Pupillaris, exemplaris, & aliæ compendiosa comprehensæ, expressæ, non tacita censentur: & excludunt matrem	42.2.6.12. & c. 27. nu. 4	Purgatio quid 48.15.11. diuisio in vulgarem & canonicam eo. 2. & seq.	
Pupillaris substitutione contra ius commune duo singularia	42.17.2	Purgatio vtraque pro quo indicatur	eod. 3
Pupillaris substitutionis definitio eod. 4. Diuisio, in expressam, tacitam, mixtam eod. 5. In propriè pupillarem, & exemplarem	eod. 5	Purgatio iuratoria quomodo fiat 48.15.14. vbi fiat	eod. 16
Pupillaris substitutio contenta sub reciproca & compendiosa, pro expressa est	eod. 5	Purgatio canonica à quo indicitur, & quando releuat	48.15.19. Eius effectus, absolutio, vel condemnatio
Pupillaris substitutio pertinet & ad bona propria pupilli	42.18.1. expressa, & tacita eod. 5. Rationes eod. 2. Excipe arrogatum	eod. 20	
Pupillaris substitutio quibus rationibus excludat matrem à successione pupilli	42.19.5. & seq. Contrariæ rationes sublatæ	eod. 20	
Pupillaris & exemplaris substitutio differunt	42	Purgationis vulgaris formæ species	48.15.4. & seq.
Pupillaris substitutio num possit fieri in testamento patris imperfecto	42.20.8	Purgatio canonica cur reis indicitur	30.2.8
Pupillaris substitutio expressa quando contineat vel non tacitam vulgarem	42.21.3	Purgatio can. non admittitur in crimine probato	31.29.13
Pupillaris substitutio non fit, nisi filiis impuberibus	42.22.9	Purgatio per craticulam ardentem	34.19.7
Pupillaris substitutio intra minorem ætatem quam impuberatatem fit, non vltra, nec puberi facta iure fideicommissi valet	42.22.10	Purgatio per ferrum candens & aquam bullientem improbata	34.7.6
Pupillaris continet vulgarem tacitam	42.22	Purgatio vulgaris an inter iudicia diuina connumeranda	47.4.4
Pupillaris substitutio moribus introducta, & moribus emendari potest	42.22.14	Purgationes olim vt fierent	31.8.7
Pupillaris substitutio non propter defectum generandi iudicæ solùm	42.22.16	Purgationes vulgares sublatæ	48.15.11
Pupillaris fieri tantùm potest filiis in potestate constitutis	42.22.17	Purgationes idolorum, tædæ, ouo, sulphure	eod. 13
Pupillaris non fit emancipato filio	42.22.17	Purgatorium iuramentum	50.6.21
Pupillaris per matrem filio facta obligatur intra pupillarem tantum ætatem	42.22.19	Purificati olim qui dicerentur	16.1.27
Pupillaris substitutio etiam in Gallia à patribus tantùm, non matribus fit	eod. 23	Purpura in throno iudiciali	47.20.15
Pupillaris substitutionis totius anacephaleosis	42.23.1. quæ in ea requirantur eod. 2. effectus 3. Rationes	47.20.15	
Pupillaris substitutio quibus modis expirat	42.23.8. num expirat mortuo filio ante patrem	47.20.15	
Pupillaris substitutioni aduersantes ratione, submotæ	42.23.6. & 7	Purpura olim quibus tantùm peculiaris	9.19.27
Pupillariter quis possit substituere	42.20.1. & seq.	Purpura ad nefas ducit	36.29.1
Pupillariter quibus substitui potest	42.22.1. & seq. non fit extraneis eod. 2. quid si fiat eod. 8. naturalibus tantùm eod.	Purpure locus quis fit 1.2.1. pura terra quid item de Puteis iuxta vicinum ædificandis	eod.
Pupillariter non substituitur hæretici	42.22.24. Iudæi, Ethnici eod. 25. intestabiles	Putiphar Eunuchus, & alij eunuchi dicti ratione castitatis, non natura	7.2.32
Pupillariter substituere potest filio pater, qui nihil in bonis habet	42.18.18	Putiphar mulier calumniavit Iosephum	32.13.1
Pupillus contrahere prohibitus quomodo, & quando	21.5.3	Pygmalion	41.4.4
Pupillus & impubes quis dicatur	12.1.4	Pygmæi homines ne sint, & quales de Pygmæis, & vbi habitent	7.3.10
Pupillus in bonis tutoris & curatoris præfertur aliis priorum hypothecam habentibus	23.11.6	Pythias dicuntur magi in Cappadocia	15.39.11
Pupillus non soluit debita sine tutoris autoritate	31.18.17. quomodo autem ei solui possit debitum	Pyromantia, diuinitio	34.3.5
Pupillus pupus quis dicatur	42.17.3	Pyropus quæ gemma, & cui pro simbolo detur	6.9.14
Pupillus sine decreto iudicis vendita repetit cum fructibus, etiã non restituito pretio: nisi iniquitè locupletior	12.3.18	Pyrrha Deucalionis vxor	16.1.2
Pupilli bona cui substitutum fit, an alienari possint	42.18.4	Pyrrho Eleus solitudines & secessus captabat	15.14.7
Pupillo habenti tutorem, quibus casibus curator ratione bonorum, vel litium adiungitur	13.2.1	ob Pyrrhonem Eleum philosophum cæteris philosophis immunitas à vestigialibus data	3.8.12
Pupillo curator datur, excusato eius tutore ad tempus	eod. 2	Pythias vt puniant de positum inficientes	23.4.6

Qvadi per mucronem iurant	50.8.9
Quadragesima	2.18.9. & 12
Quadratus quid	42.34.1
Quadrantes vsuræ quæ	22.3.35
Quadrige auratæ à pedibus sudant	2.12.5
Quadrige, animalia quæ contineat	38.12.1
Quadruplatores qui dicti	32.4.8
Quadruplum pœna, continet rem petitam	36.25.9
Quadrupl	

Rerum & verborum Index.

Quadrupli pœna quid contineat, & dupli	37.1.23	Q. Gallus Prætor, damnatus perduellionis	35.1.10
Quæstio generaliter quid, & quotuplex	48.12.1. & 2	Q. Metellus censor, eiusque lex	47.16.12
Quæstionis varia tormenta	eod. 3	Q. Metellus Prætor vrbanus	42.3.14
Quæstionis tormenta pro quibus inferantur eod. 4. à quibus statuantur eod. 5. quo ordine ad ea perueniuntur	eod. 6	Q. Pompeius censor	47.16.12
Quæstionis iudex	47.23.6	Q. Pompeius prætor vrbanus	44.3.10
Quæstor candidatus principis	47.25.7. & 47.32.17	Q. Pompeius prætor vrbanus Q. Fabij Maximi filio bonis interdixit paternis	12.1.4
Quæstor capitalis quis, seu quæstor	48.12.2	Q. Pompeius Rufus Trib. pleb. seditiosus	47.25.22
Quæstor principis munus	47.29.16. subadiutores	Q. Scauola legum vates certissimus	47.30.20
Quæstor sacri palatii notio	47.28.5	Q. Varius prætor Seruorum bellum confecit	19.3.9
Quæstors parricidij Romæ qui	32.10.3	Q. Vetius Serenus accusatus à filio	32.16.6
Quæstors, qui comitabantur prouinciarum rectores militares	32.12	Q. Voconius Trib. pleb.	42.34.2
Quæstors ærarij, qui præfecti ærarij, hodiè <i>Generaux des finances</i> . eo. 13. His subsunt Tribuni ærarij, Exactors particulares, Tabularij	eod. 14	Q. Fabij Max. Allobrog. filius degenerauit turpiter	44.3.10
Quæstors prouinciarum, de quibus, & cum quibus indicantur	32.16	Q. Fabij Maximi filio ob prodigalitatem bonis interdictum	12.1.4
Quæstors qui dicerentur magistratus	47.12.2	Q. Scauola modestia	47.10.11
Quæstors sacra pecunia	15.31.2	Q. Duumuir ædes Martis Romæ dedicauit	15.29.8
Quæstors seu inquisitores curiarum	47.36.5	T. Quintini ecclesia collegiata	17.8.19
Quæstorum ærariorum munus, & officium	47.32.16	Quintus & requintus, in laudimis quid	25.16.3
Quæstorum regionum filiarum dotes, ne excedant decimam bonorum eorum partem	9.18.19	Quirinales	16.8.29. & 38
Quæstura pretio concessa	36.29.16	Quirinalia	2.16.5
Quæstus causa qui philosophabantur, Sophistæ dicti	18.7.2	Quirites ab hasta dicti	6.14.10
Quando & quomodo inutile ante expeditionem factum in expeditione firmetur	42.6.12	Quirites quare Romani	47.24.8
Quantitas in criminibus puniendis consideranda	30.9.1	Quiritum ius nudum Dominorum sublatum	14.7.9
Quanto minoris actio, quo tempore excluditur	40.5.21	Quiritæ quid	21.18.40. & 48.14.3
Quanto minoris, & redhibitoria actiones, concurrunt	25.21.13	Quod iussu actio pro quibus, & quibus datur	29.8.5. Est honoraria, eius finis
Quanto minoris iudicium, æstimatorium est	25.21.11	Quod non capit Christus, capit fiscus; vnde dictum	3.17.1. & 31.31.14
Quarta omnes detrahuntur in corporib. hæreditarij	42.31.25	Quorum bonorum interdictum, <i>applegement</i> in Gallia	21.9.10
Quarta duas filius grauat de restituendo detrahit, Trebellianicam & legitimam: non autem ascendentes grauat à descendentibus	44.5.55	Quorum bonorum interdictum	20.10.11
Quasi, dictio, denotat improprietatem	47.28.25	Quorum legatorum interdictum quando detur	eod. 13
Quasi, illa dictione quid exprimitur, & quid hæc vocula indicet	1.12.7	Quorum legatorum, interdictum de quo latum	42.33.13
Quasi verbum, est nota improprietatis	11.9.5	Quotidianæ aquæ vnde sic dictæ	4.15.19
Quaternarij numeri iuramentum	50.8.26	Quotid. distributiones, manualia dicuntur beneficia	15.23.24
Quatuorviri constituti vt vias publicas curarent	12.5		
Querela & querimonia quid	32.6.2		
Querela inofficiosi cur ita dicatur	44.4.3. contra quos proponitur eod. 10. & quomodo		
Querela inofficiosi datur contra testamentum matris, sed pater non agit pro inuito filio	44.4.19. Hæc à quibus & in quos preparata vel non transmittatur eo. 20. eius effectus eod. 21. 22. & 23. Rationes eo. 24. vide Inofficium Sup.		
Querela inofficiosi testamenti intra quadriennium tantùm transmittitur	26.15.2		
Quia, dictio	28.7.9		
Quies, quid, & ea mortalibus necessaria	39.2.4. & 5		
Quinaucenaria lex, quæ	21.2.10		
Quincunx quid	42.34.1		
Quincunces vsuræ quæ	22.3.37		
Quingentomedimni qui	47.0.15		
Quinquatria Mineræ à Domitiano instituta	39.5.7		
Quinque pedum lex Solonis explicata	20.9.6		
Quinque solidos qui non pendebant Talliæ nomine, excubiarum onere	6.3.19		
Quinquennale debitum quid, & quando detur & eius vis	22.7.3		
Quintalli in Gallia varia pondera	36.1.12		
Quintus & requintus denarius quomodo soluendus, & praxis eius	6.15.19		
Q. Aemilius Papus censor	47.16.14		
Q. Antistius Vterem vxorem car repudiauerit	9.15.25		
Q. Coepio oppidum Tholosanum dirupit	33.16.8. & 12		
Q. Coponius ambitus damnatus ob vini amphoram	36.29.8		
Q. Curio coniurationis Catilinaræ confors	32.13.8		
Q. Curtius se deuouit	24.10.4		
Q. Fuluius Flaccus, consul.	47.9.19		
Q. Valerius Vestem fericam visis lege prohibuit	6.19.25		
Q. Fabius Rutilianus cur virginis caesus	19.10.3		

Syntagmatis iuris vniuersi

Remissione nunciacionis tollitur nunciatio. Remissio tripli- citer fit, à denunciante, à iudice, à lege	4.31.1
Remittenda, non omittenda grauius opera	39.2.6
Remuneracionis nomine aduocatus salarij accipit.	49.8.12
Remuneraciones aliam vim habent quàm simplices dona- tiones	9.24.17
Remus, quod transcendere muros aut vallum ciuitatis ausus fuerit, occisus	2.29.5
Remuneratoriæ donationes, &c.	46.8.13
Remus à fratre Romulo quare necatus	35.7.7
Renouatio precariorum expressa vel tacita.	13.2.3
Renulphus Burgundus, primus dux Aquitanix factus.	6.7.17
ad Renunciandum procuratio quomodo noctu fiat.	17.17.25
Renunciatio officium regale in Gallia, debet superuenire per 40. dies	17.18.7
Renunciatio quid iurant prius	17. 8.1
Renunciatio promittens, an possit cogi renunciare.	41.14.1
Renunciatio suo priuilegio, quando, & cui liceat	41.5.4
Renunciatio quæ possit beneficia	17.17.15
Renunciatio potest beneficium ante adeptam possessionem & bullis non confectis	eod.16
Renunciatio vel permutari non potest beneficium vnitum.	17.17.18
Renunciatio qui non possit liberè	eod.
Renunciatio non potest beneficium legitime minor.	17.17.17
Renunciatio beneficij sine vi & metu fieri debet, & quis me- tus rescindat eam	17.18.2
Renunciatio dolo facta corrumpit	eod.5
Renunciatio fieri debet secundum regulas cancellariæ, de infirmis resignantibus, & de publicand. resignatio.	17.18.6.
deregula de 20. diebus renunciacionis, & in quibus lo- cum habeat, vel non	eod.7. & 10
Renunciatio beneficij metu extorta, vt reparatur.	36.15.29
Renunciatio cuique sui priuilegij permittitur.	50.5.12
Remuneratio habet causam obligationis præcedentem ali- quam	24.5.10
Renunciatio successione à filia facta, non firmatur iure ci- uili iuramento	41.10.9
Renunciatio futuræ successione à filia fieri potest, dum do- trem accepit, & ante & post nuptias initas	41.12.7
Renunciatio iurium non extenditur ad ea, quæ quis igno- rauit sibi competere	41.13.1
Renunciatio bonorum paternorum, facta à filia fratribus viuentem patre, non valet. eod.3. si fiat eisdem mortuo pa- tre, quando valet, aut non valet	eod.4
Renunciatio & promissio de renunciando, à filia dotata fa- cta, an æquiparentur	41.14.1
Renunciatio successione, metu & vi facta à filia, non officit.	41.14.2
Renunciatio filix dote contenta, ex quibus causis iuramento non obstante rescindatur	41.15.4
Renunciatio legitima quid	16.17.13
Renunciatio de alijs, quam de beneficijs fieri potest.	eod.14
Renunciatio cum reservatione pensionis, odiosa.	17.17.20
Renunciatio quibus fieri possit	eod.21
Renunciatio fit expressè & tacitè quibus modis.	eod.22
Renunciatio & cessio beneficij in quo differant	eod.
Renunciatio expressa quid. 17.17.23. eaque expressa facta, non datur regressus ad beneficium sine noua collatione.	eod.
Renunciatio quomodo valet facta coram alio, quàm supe- riore	17.17.24
Renunciatio expressa, vel simplex, vel conditionalis est, & quid veraque	eod.26
Renunciatio in fauorem quid. 17.17.27. & quod non fiat co- ram ordinario, sed pure	eod.
Renunciatio in fauorem coram summo Pontifice tantum fit, & nisi ea admittat vincat beneficium	17.17.28
Renunciatio cum reservatione pensionis, & non alijs.	eod.29
Renunciatio à mortuo facta ea lege, vt sibi restitueretur beneficium, si conualesceret, conditionem habet imple- ndam	17.17.31
Renunciatio ex causa permutationis, & non alia, & de eius natura	eod.32
Renunciacionis causa legitima	17.17.19
Renunciatio beneficij fieri potest per se, & per alios procu- ratores	17.17.31
Renunciatio simoniacè facta, quomodo improbata. 37.13.39 per Renunciacionem in manus domini, extinguitur feudum.	6.19.33
Renunciaciones beneficiorum intra quod tempus publican- dæ. 17.12.15. & quomodo publicandæ	eod.16
Renunciaciones cum accessu & regressu, quæ, & in Gallia improbata	17.17.30
Renunciaciones beneficiorum coram quibus fiant.	eod.36
Repalsionis lex improbata	31.10.4
Reperinæ ferix quæ	2.6.12
Repeti non potest debitum à creditore remissum.	21.13.14
Repeti nequit actio familiaris eriscundæ	5.4.3
Repetita res, noua non dicenda, sed potius executio primæ.	6.5.14
Repetita dicuntur nuptiæ secundæ & plures. 6.26.3. & quid à primis differant. eod.4. vide & num. 19.33. & seq.	
Repetundarum crimen, publicum est. 36.28.5. eius capita, eod. num. 6. & 7.	
Repetundarum iudices conuicti, quibus pœnis damnati.	eod. nu. u. 12. 13. 14. & seq.
Repetundarum leges, Iunia, Cincia, Iulia. 36.28.1. duodecim tab. nu. 12. Seruiliij. 16. Glauca	num. 18
Repetundarum legis alia capita	36.28. 9. 20. 21
Repetundarum tenentur aduocati, plus quàm liceat acci- pientes	49.8.6
Replicationes continet exceptio quomodo	21.17.2
Repræsentationis ius in successione fratrum, non aliorum collateralium	45.11.7. & 8
Repræsentationis ius in successione intestati quomodo considerandum	45.8.2
Repræsentatio publica esse debet, palam delinquentium. 31.12.2	
Repressalia à quo concedantur	47.27.20
Repressalia ad iniurias vindicandas inductæ. 38.8.1. & 2. vnde autem dicunt, & quomodo, & pro quo fiant.	eod. num. 4.
Repressalia quando legitime. 38.8.6. & causa	eod. nu. 10
Repressalias quis concedere potest	38.8.11
Repressalium ratio	38.8.12
Repressalium iure captæ personæ, publicæ custodiæ tra- dendæ. 38.8.15. & bona cum repertorio capta per iudi- cem læsis adiudicanda, quomodo	eod.
Repressalia quando esse desinunt	38.8.15
Repressalia quas personas, vel merces non afficiunt.	38.8.16
pro Repressalijs num capi possit, qui vectigalia soluit.	3.3.7
Repudiare hereditatem quid	46.6.1
Repudiare is potest tantum qui adire potuit. eod.4. qui pos- sunt repudiare.	eod.5.6. & seq.
Repudiatio hereditatis quædam communia habet cum adi- tione.	46.6.1
Repudiatio hereditatis duplex, repudiatio, & abstinetio. 46.6.2	
Repudiatio hereditatis dupliciter fit, & quomodo re & verbis	46.6.10
Repudiatio facta semel, raro reuocatur. eod.13. & quando reuocetur	eod.
Repudiationis materia, hereditatis	46.6.3
Repudiationis permittit rationes	46.6.16
Repudiatione vnus alteri succedendi via aperitur.	46.6.11
nisi duplici iure qui repudiat possit adire.	eod.
Repudiatione facta, gesta per illum quæ teneant	46.6.15
Repudiatio hereditatis filijfam. aduente patre an excludat substitutum vulgarem	42.15.3
Repudiatio legati antequam debeatur, nõ officit, quin cum debetur peti possit	42.33.30
Repudiatio successione vel legati antequam deferatur vel debeatur, non officit, quin acceptari possit cum defer- tur	41.10.7
Repudiationis causa hæres vocari debet coram iudice.	46.2.9
Repudiatione, vel refutatione feudum amittitur.	6.9.03
Repudium cur Deus permiserit	9.16.1
Repudium in sponsa	9.15.10
Repudium Iudæis cur permittitur	22.5.20
Repudium iustum vxoris, quod ea interfuisset Iudis publicis	39.5.24
Repudij instar quid esset apud Gardiensis. 9.5.47. pro Re- pudio aquam igni iniicere, abijt in proverbum eod.	
Requisitio civile en traitement d'arrest ou ingement.	50.1.49
Requerarum iudices, recuperatores, & notio eorum. 47.25.25	

Rerum & verborum Index.

Res iudicata quæ dicitur	50.1.26
Res iudicata non retrahatur, vel prætextu nouorum instru- mentorum. eod.27. vel alio modo. eod.35. Eius actio, & executio quomodo fiat	eod.28
Rei iudicatæ exceptio	eod.28
Rei iudicatæ retractandæ remedia, Supplicatio, Restitutio in integrum, Querela falsi	eod.36
Res publica humano corpori comparatur. 3. 2. 1. & in eius corpore sunt & nerui qui nec plenitudine nec inanitione comestione pati debent, si illa subsistere velit. Nerui por- ro, pecunia publica, & vectigalia	3.2.2
Respub. omnis venere & cupiditate collabatur	36.28.4
Rei appellatio latissima	10.11.4
Rei alienæ donatio, in præiudicium Domini non fit.	41.5.28
Rei appellatio quare generalis. 1.1.1. eius etymon ex Græco, & Hebraeo	eod.
Rei appellatio & patrimonij & non patrimonij continet corporalia & incorporalia	eod. num. 2
Reipub. administrator de quibus transigere potest.	28.2.23
Reipub. administratores pro quibus tenentur	29.4.1
Reipub. administratores, & magistratus vique ad 20. annos conueniuntur de gestis, & eorum hæres	eod.2.
Reipub. ciuitatis, minorum, & Ecclesiæ rebus vendendis ea- dem requiritur solennitas	25.8.8
Reipub. conuictuendæ disputatio adempta cum pœna philo- sophis	35.6.17
Reipublicæ morbi, crimina	30.1.7
Reipub. quando obijci potest compensatio	21.22.6
Rei vxorix actio transfusa in actionem ex stipulatu.	9.22.16
Rei vendicatio in quibus locum habeat	21.8.12
Rei priuata comes qui, & de quibus cognosceret. 6.8.17. & 18	
Reipub. curatores qui & in quantum teneantur. 23.12.10. & quando etiam pro collegis teneantur	eod.11
Reipub. non administrat Athenis scortator	10.2.2
Res diuidua, quæ	53.4.4
Re, & verbis simul coniuncti quomodo iure accrescendi vtantur	46.11.11
de Repub. olim apud Gallos non licebat, nisi cum consilio loqui	9.20.6
Re qui contractus fiant	22.12.2
Res excellent, si suis vrbibus inferuiant	39.6.1
Res hominibus accedunt, non homines rebus	6.4.2
Res idoneæ contractibus, si non prohibeantur à natura, ho- mine, lege	21.4.2
Res quatuor modis seruire intelliguntur	4.1.2
Rerum amotarum actio quæ, & pro quibus. 37.11.1. & seq.	
Rerum amotarum actio 4. quas habeat alias affines. 77.11.2.	
pro quibus detur, & quibus. eod.3. & quando	eod.4
Rerum amotarum actione repetitur subtractum ab altero coniugum	9.4.6
Rerum diuisio	1.14.1
Rerum diuisio, in communes, confusas, & proprias.	5.1.1
Rerum diuisio in corporales & incorporales, & earum dif- ferentia	1.1.3
Rerum diuisio in liberas, & seruientes: & quomodo res ser- uire intelligantur	4.1.1
Rerum diuisio quibus rationibus recepta, ipsædem, & alijs, rerum cuique facta distributio & conseruata: & quare cuique libera rerum suarum dispositio	21.1.1
Rerum naturæ confundi prohibentur	22.1.2
Rerum publicarum atates, morbi, interitus, & reuolutio. 47.15.22	
Rerum publicarum diuisio	3.1.1
Rerum publicarum subuersiones ex administratione iuue- num & inexperorum virorum	47.9.17
Rerum ratio habenda pro more locorum	30.6.3
circa Res controversia feudalis	6.22.2
Rebus maior facultas inest, quàm verbis	6.14.5
de Rebus quàm de personis, quare prius author dicat, con- tra Iustiniani ordinem	7.1.2
Rescinduntur in Gallia contractus dolo metu vniuersi, impe- trati codicillis regijs	36.25.11
Rescisio venditionis quid efficiat	25.23.3
Rescisio l.2. de rescin. vend. C. quibus comparat. 25.24.4. & rescisio d.l. non fit autoritate propria, sed iudicis. eod. 6. & præscribitur 30. an	eod.7
Rescisio emptione iure singulari & communi petitur, va- rio modo	eod.10
Rescisio contractuum ex quacunque causa, in Gallia pro- poni decet intra decennium, aliter reuocatur	25.24.11
Rescisioni l.2. de rescin. vend. C. renunciari potest expressè, & tacitè. Sed num censetur renunciasse per clausulam generalem, donauit pluris valorem	25.24.15
Rescisionis d.l.2. rationes eo.19 & finis eo.20. & nõ iuramē- tū de contractu seruando eam rescisionē impediatur	25.24.21
Rescisio læsionis vltra dimidium iusti pretij pro quibus non detur 25.24.14. Non dari contra venditionem iudicalem	eod.17. item re interempta
Rescribendarij in aula Romana, qui	15.42.3
Rescriptum principis in alienandis rebus minorum habere vim decreti iudicis	12.3.19
Rescriptum principis sine præiudicio tertij censetur con- cessum	45.7.7
Rescripta immunitatis à tributis quando valeant	3.5.1
in Rescriptis ad beneficia, horæ prioritas prodest	30.7.7
Reseruatio beneficiorum quid, & à quo fiat	17.10.1
Reseruationes beneficiorum generales, & speciales summi pontificis, vel præter ius, vel in corpore iuris	eod.2
Reseruationes speciales beneficiorum quæ 17.10.4. quæ abolitæ sint, & permittit	eod.5
Reseruationes in corpore iuris quæ sint summi pontificis	17.10.6
Reseruationes beneficiorum in Gallia sublata	17.17.2
Resiliendo ab emptione contrahentes, & resoluendo con- tractum ius prælationis impedire non possunt	6.16.4
Residentia iniuncta omnibus iudicibus in suis præfecturis	47.33.7
Residentia, seu assiduitas beneficiorum in loco beneficij requiritur 17.2.12. quando excusata	eod.13. & 14
de Residuis crimen in quo consistit, quis teneatur & nomine eius condemnentur hæres	33.20.2
Resignare & procuratorē ad resignandū facere differit 17.17.4 non Resignans ab insolentia sua vassallus, sendo priuatur	6.19.27
Resortum vnde dicitur	47.23.6
Resoluto contractu tollitur hypotheca	23.12.8
Resoluto iure dantis, resoluatur ius accipientis	25.4.4
Restituere in integrum quid	13.5.6
Restituenda per substitutionem, à quo tempore incipiunt prescribi	40.6.2
Restituendum in pristinum statum quid fit	4.25.1
Restitutio ab exhibitione quid differat	29.7.2
Restitutio absentia necessaria causa, intra annum postula- tur	40.5.21
Restitutio contra delictum quid contineat	36.31.9
Restitutio fideicommissi re aut verbis fit in Gallia die ve- niente & cedente	42.29.2
Restitutio fideicommissi quando ante diem fieri, vel non fie- ri possit	42.29.21
Restitutio in integrum contra sententias quando detur 50.1. 38. à quibus & intra quod tempus concedatur	eod. 39
Restitutio in integrum rerum quid operetur	32.23.11
Restitutio minorum & aliorum in factum actione aduer- sum gesta, à falso tutore vel curatore	13.10.38
Restitutio non datur, si alio remedio ordinario læsis subue- niri possit 13.4.8. Nec datur contra patrem, vel patro- nos	eod.9
Restitutio non competit de gesto, post impetrationem ve- nie ætatis	eod.11
Restitutio in integrum repeti non potest	eod.12
Restitutio spoliati non impeditur, exceptione quod spo- liatus sit prædo, non compensatione, præscriptione, au- thoritate iudicis, rescripto principis, &c.	36.25.17
Restitutio spoliacionis peti ab alio, quàm ab spoliato, & sine eius mandato, contra spoliantem & alium qui iussit spoliari & deici	36.25.18
Restitutioni subiecta quando dotis causa vendi possunt à grauato	25.4.3
Restitutioni in integrum minor iuramento rectè renunciat contrahendo	13.4.10
Restitutionis nomen quàm latè pateat, & à quo magistratu fiat remissiuè	eod.15

Syntagmatis iuris vniuersi

Restitutionsi res subiecta alienata à fiduciario, reuocari à fideicommissario possint	42.29.23	Retrahens iure proximitatis quomodo debeat offerre, & consignare	16.21.1
Restitutionsi res subiecta, quando rectè à fiduciario alienentur	eod.23. & 25	Retrahitur linciger	26.1.3
Restitutionsi subiecta quando alienari possunt	42.18.4	pro Retrofeudis hominum à quo non praestandum.	6.15.11
Restitutionsi bona subiecta confiscantis bonis possidentis, quomodo ad fiscum pertineant, vel non	31.31.19	cum pacto de Retrouendendo, vel legis committoria, & ad dict. in diem res vendita, à proximis retrahi non potest.	26.4.1. Dummodo fiant in ipsa venditione, non si postea.
Restitutionsi subiecta non possunt in testamentum grauati venire	42.7.5		
Restitutionsi res subiecta, alienari non possunt	9.22.12	Reuerentia nimia filij vel liberti, in patrem & patronum, metum recisorium habet	41.14.8
Restitutionsi non perit qui maior factus, negotium in minori aetate factum ratum habuit	13.4.14	Reuerentia paterna & mariti, metum iustum habet.	44.6.4
Restitutionsi fideicommissi facta, transeunt omnes actiones actiuae & passiuae in fideicommissarium.	42.29.14. & quae alia etiam restituenda	Reuulcente & pereunte re, extinguitur & reuulcent feruitus	4.23.2
Restitutionsi impetrantur à cancellaria, & examinantur apud iudices regios	13.4.17	Reuocare ad animum iniuriam quid	38.7.2
Restitutionsi in integrum infans non eget, quare	13.4.1	Reus unde dictus	24.8.2
in Restitutionsi in integrum consideratur primum, vt immodica sit laesio	eod.4	Reus criminis factus intra annum nouos non accipit honores, quos habet retinet	47.10.3
Restitutionsi vt fiat erectio beneficij	17.5.2	Reus criminis quis donare, & de rebus suis disponere possit.	28.9.2
Restitutionsi minor quae ipse accipit, restituunt	13.4.13	Reus ex actore quando fit	4.30.4
Restitutionsi minores laesi ob ignorantiam legum civilium, non naturalium, & ob impudentiam aetatis	13.4.3	Reus in Gallia nunquam à crimine non probato pure absoluitur	48.15.21
Restitutionsi in integrum non tantum minores laesi, sed & alij ceteris de causis	13.4.16	Reus in iudicio quis dicatur.	49.1.4. Eius forum actor sequi debet
in Retentione iure praelationis Dominicae iustum pretium est, quod solutum est	26.23.2	Reus patri fauore ac accusator audiendus à Iudice in defensionibus & quomodo audiebantur	32.24.6.7. & 8
Retinenda possessionis Interdictum & huius duo exempla duplexque via	21.9.10	Reus stipulandi & reus promittendi quis	24.1.21
Retinenda possessionis interdictum quid ab interd. recipiendae vel restituendae differat	17.20.7	Reo criminis num solui possit	31.18.22
Retractatio num negetur proximis, si pactum appositum sit, ne res veniat extra rectam lineam	26.17.7	Reum criminis vt eripiens à fatellitibus vel custodia seu carceribus, quomodo puniendus	36.25.29
Retractatio proximi non mutat formam emptionis.	26.22.4	Rei criminum ex proprio ore respondere crimina.	32.24.5
Retractatio gentilitius apud Romanos aliquando probatus iure Pontificio, & Gallico, & aliarum nationum.	26.1.1. & 2	Rei criminum submittebant capillum apud Romanos.	16.1.20
Retractus gentilitij synonyma	eod.3	Reis non licebat perpetua se oratione defendere	35.2.4.
Retractus gentilitius quid	eod.4	Reos criminum etiam pessimorum non licet propria auctoritate priuato necare	48.16.9
Retractus gentilitius consuetudinibus regitur locorum vbi res sita sunt.	26.19.1. & lege conuentionis	inter Reos quando quis dicatur receptus	32.5.5
Retractus gentilitius impeditur interitu rei	26.17.6	Rex à quibus, & quomodo fiat	6.7.5
Retractus gentilitius non competit filio ingrato exhereditato	41.3.19	Rex confert in regalijs praebendas vnitas & suppressas.	17.8.17
Retractus gentilitius anno expirat	49.5.21	Rex Francorum aliquando iohannem semel in anno calendis Maijs visus	47.29.3
de Retractu gentilitio	1.9.9	Rex in Areopagodeposita corona Atheni iudicabat.	17.16.4
Retrahere qui possint ex pluribus, quibus ius est	26.17.8	Rex male iudicans, fame castigatus	47.20.15
Retrahere non possunt iure proximitatis affines, nec legitimi tantum aut naturales tantum filij	26.17.9	Rex malus vnus melior, quam plures magistratus imperantes per vices populo	47.15.27
Retrahere qui non possunt quibus sint proximi.	26.17.1. & seq.	Rex quas possit res regni sui in feudare	6.6.16
Retrahere non potest tanquam proximus, qui vendidit ex nono etiam iure	26.14.3	Rex regum dici voluit Darius, & confanguineus Deorum.	18.1.1
Retrahere re venditam à patre num filius familias possit.	20.2	Rex sacrificulus cur introductus	15.3.9
Retrahere rem venditam non potest haeres venditoris.	26.15.1	Rex statuit, formula solius cancellarij statuentis est.	47.27.22
Retrahere debetur proximior mortuo	eod.2	Rex superiorem non agnoscit in regno suo in temporalibus.	6.15.11
Retrahi ad proprias Ecclesias diaconi possunt	16.7.6	Regis curam circa quae versari voluit Romulus	47.14.16
Retrahi à proximis nequeunt, quae venditor nuper quaesuit.	26.2.6. limitanea regni. eod.4. vendica regi. eod.10. Num confiscata. eod.11. non vendita ab Ecclesia: contra, si ei vendantur. eod.12. non hereditibus vendita. eod.14. Non vna ex pluribus rebus venditis, vel pars ex toto. eod.15. Non vendita Ecclesijs, vel scholis aedificandis. eod.16. num feuda. eod.17	Regis delinquentis modus punitionis.	31.8.4. Et quid aequae & ignis appellatione veniebat in illa
Retrahi non potest à proximis res vendita cum pacto de retrouendendo, vel legis commissoriae, vel additionis in diem.	26.4.1. Dummodo fiant in ipsa venditione, non si postea	Regis domestici à collectis exempti	3.8.9
	eod.2	Regis filijs post primogenitum data quaedam iure appanagij.	6.6.23. limitata summa panagij liberorum: regis Galliae à Carolo 5. ad duodecim millia aureorum annui prouentus, cum honorario comitatus titulo, & obtingetis militibus semel numerandis: filiarum autem ultra dorem, limitatum pariagium ad sexaginta millia librarum. Et pro his fiduciario iure data res regni in pariagium
Retrahendi in facultate proximior dicitur, qui tempore venditionis proximior erat, etiam si alius nascatur postea proximior.	26.16.1. nisi conceptus fuerit tempore venditionis. eod.	Regis nomen exofum Romanis	18.2.10
Retrahendi potestas num cedat, aut vendi extraneo, vel proximiori possit	26.18.1	Regis seu principis propria, & soli competentia	47.20.18
Retrahendi res venditas per proximioris praxis & Methodas	26.20.1	Regis titulum qui ambit, quod ducatus in sua ditione habere debeat	6.7.7
Retrahendi tempus dum iure proximis, annus & dies à die lapsa.	26.21.1. Consuetudines tamè locales potiores. eod.1.	Regis veri facta quae	6.20.10. & quid à Tyranno differat. eod.
		Regi vendita retrahi à proximis non possunt	27.2.10
		Regem & imperatorem consecrandi formula	6.14.20
		Regem malum & tyrannum quae efficiant	47.20.17
		Regem se esse nec dici, noluit Publius Scipio	6.7.13
		Reginam reginarum se vocari voluit Cleopatra	18.1.18
		à Rege, regula est in Gallia, omnia feuda moneri, & procedere à regis manu, & ad regem saepe redire	6.5.4
		Regè alloqui liberè nō licuit, nisi per admissoriale.	47.40.13
		Reges Aegyptiorum non omnibus vis	47.29.4
		Reges	

Rerum & verborum Index.

Reges electione facti quomodo, & variè	18.2.3	tere.	eod.5
Reges Romanorum qui, & quot	eod.8	Regimentorum supremus quis dicitur	19.18.4
Reges Albanorum, Aegyptiorum, Alexandriae, Parthorum, Latinorum, vt dicti	eod.11	Rektor Decumanarum quid	47.41.7
Regum duae artes, militaris & legum	18.2.14	Rektor ecclesiae quis dicatur & quare, & quid rectoria sit.	24.10. eius nomen generale ad plura pertinens, & eius officium
Reges Ethnici aliquando sacra tractarunt, & fecerunt.	177.26	Rektori vel vicario perpetuo congrua debita portio beneficij, & peti potest	15.24.19
Reges iubeant cui vellent, reos occidere	47.14.2	Rektor prouinciae generaliter quis, & forma constituendi eundem, & insignia	47.32.27
Reges, iudices dicti	47.20.14	Rektoris prouinciae nomen commune omnibus regentibus prouincias	47.32.3
Reges per se, qui iudicauerunt	eod. & 15	Rektorum prouinciarum leges communes	47.32.30
Reges Lacedaemoniorum ab Ephoris in carcerem duci poterant	47.14.13	Rectores prouinciarum ex approbatis eligendi	15.26.5
Reges Carthaginensium quotidianis vini	eod.14	Rectoria quid	15.24.10
Reges Laconici non erant sui arbitrij	47.25.20	Regere alios non debet, qui se nequit gubernare.	17.6.14
Reges & principes quomodo sacri dicantur.	33.14.6. & sacra quae eorum sunt, vel fiunt	Regere se qui nequeunt, necesse est ab alijs se patiantur	11.2.1
Reges in Tyrannos quare degenerent	18.1.8	Regio diuisa in tres partes	6.6.6
Reges & principes temporales, & annui	eod.16	Regnandi modus optimus, & quid dicatur rex	47.29.13
Reges vini annui Carthagine	eod.	Regnandi species	47.14.9.10. & seq.
Reges multos esse reipub. non expedit	6.6.19	Regnandi calumnia & ambitionis causa perniciosissima	35.2.6
Reges Romanorum vbi sepulti	33.23.5	Regnicolatus ius in Gallia quibus concessum	42.8.25
Reges per se olim iudicabant populum	36.29.13	Regnum bifariam sumptum, secundum legem, & secundum genus	18.2.15
Reges olim vitae & necis potestatem tantum habebant in bello	47.14.9	Regnum, nobilis seruitus	eod.13
Reges sua auctoritate iubentes occidi malos, homicidas non iunt, sed legis ministri	36.21.28	Regnum ciuitatis tanquam patrisfamiliae inter domesticos	47.14.12
Reges Persarum quos necari voluit, zona apprehendunt.	36.21.28	Regnum barbaricum quod dicitur Aristoteles	eod.13
Regum admonitio de non usurpandis priuatorum bonis.	26.2.10	Regnum Thebanorum temporale	47.14.14
Regum auctoritas in sacra	17.7.25	Regnum indiuisibile	6.6.27
Regum domus pro Alys	33.21.16	Regnum inter volentes heroicum	7.14.10
Regum potestas à Deo	47.14.15	Regnum inter fratres communiter teneri non potuit	4.1.3
Regibus potestas non est omnibus absoluta & libera.	47.14.9	Regnum, nobilis seruitus	35.8.5. & 47.20.16
de Regibus suis Persarum dictum	3.5.9	Regnum successione delatum melius quam electione datum, quare	45.3.4
Regia dignitas annua	47.17.4. & 5	Regnum vi occupatum, vi tantum retinetur, & infelicem habet exitum	18.1.7
Regia lex de imperio.	47.26.9. Etrusci regni. eo.10. Medorum regis. eod.11. Iudaeorum	Regni diuisio bella habet	45.3.4
Regia dignitatis finis, & rationes	47.20.1.6. & 17	Regni fines maxime à regibus obseruandum ne à priuatis periculose teneantur	26.2.9
Regiam potestatem sponte qui abdicarunt	6.20.8	Regni limitanea non retrahuntur	26.2.8
Regij custodes & stipatores	47.40.11	Regni regimen non proximiori dandum, non regente ex causa rege	45.3.14. Num proximiori indigno, & si is se iugerat num Tyrannus dicatur
Regia crimina quae	30.11.19	Regno depositus vt inutilis, Helenus rex Francorum	45.3.7
Regia iura quae praecribi possunt	40.2.6	vt luxuriosus, Hildericus	eod.11
Regale, Aleala oppidum dictum	35.35.10	Regna clientelaria non deferuntur nepotibus, deficiente primogenito	45.8.6
Regalia ius regi ex duplici causa competit	15.38.3	Regna duplici modo in feudum venire	6.7.6
Regalia iure quando, & quandiu fructus Ecclesiarum capiatur rex	eod.7	Regna in Gallia plura	18.2.2
Regaliae ius durat, donec praestetur fides regi à praelato.	eo.8.	Regna Alemanorum in blata	eod.
Regale seu regium feudum, quid, & simplex	6.2.10	Regna ex in feudatione in clientelam data	eod.4
Regalis collatio publicanda	17.8.3	Regna & familiae moriuntur	18.2.22
Regalia flumina quid, eorumque utilitates & vectigalia principis	3.14.4	Regna generis, quae ob genus interemptum defecerunt	eod.
Regalia principis non euanescent ante consecrationem episcopi	15.12.25	Regna in feudum regibus data à superioribus	6.2.12
Regalia durant vsque ad ademptionem possessionis corporalem	17.8.1	Regna inter liberos non diuiduntur ratione legitima, quare	44.5.18
Regalia Ecclesijs remitti possunt, & in alios quam reges transferri nequeunt	eod.8. & 9	Regna occupata magna latrocinia sunt	18.1.6
in Regalia quae vacatione incidant	17.8.10.11.12.13	Regna olim, quae in ducatus conuersa	6.7.15
Regaliae beneficia non confert per praerentionem summus Pontifex	eod.7	Regna per gladium, prouincijs per vexillum tradi quis scribat	6.14.20
Regaliae quae sint beneficia	eod.8	Regna quaedam ad foeminas quoque per successionem deuoluuntur	45.4.12
Regaliorum sunt commenda	17.8.2	Regnorum fatum, & morbi	28.1.14
Regaliorum iura rex confert etiam infanti	17.8.14	Regnorum origo & successus	18.2.18
Regaliorum controuersia ad curias tantum supremas pertinet	eod.16	Regula cancellariae Roma. de publicandis reginationibus	17.12.15
Regaliorum priuilegia iudicata	eod.	Regula de triennali beneficij possessore	40.5.24
Regaliorum iura in quibus Ecclesijs regi non competant.	17.8.18	Regula de 20. diebus renuntiationis, & in quibus locum habeat, vel non	17.18.7. & 10. Et talis regula non habet locum in renuntiatione facta coram ordinario
Regaliorum ius non habet locum in Ecclesijs, quae curam habet animarum	eod.20	Regula de verisimili noticia quae, & quare sit recepta in Gallia, & consideratio per sequentes numeros	17.12.3
Regaliorum iure quae conferantur beneficia à rege.	17.8.21	Regula de verisimili noticia locum habet in ordinarijs	eo.4
Regaliorum in beneficij causa quaedam	17.7.23	Reymirus ex monacho rex Aragoniae, & uxorem ducens ex dispensatione	9.14.9
Regalia qui habeant	3.4.2		
Regalifera mortuo colligantur ab ordinario prouiso, in locum litigantis subrogatur	17.8.4		
Regalifera collatio non vitatur omnia qualitate eius.	eod.6		
Regalifera sine aliqua exceptione tenetur capitulum admitti			

Syntagmatis iuris vniuersi

Rhaconis erga iustitiam & filij delictum mirabile exēplum. 32.16.8	Romani res suas pro derelicto habentes aut illas nō curantes, nota infamiae afficiebant 17.9.26
à Rhacone quodam patria Mardo filius infandis iudicibus puniendus oblatas 11.5.12	Romani vsque ad tempora Tulli regis, suis sumptibus militabant 6.6.4
Rhadamanthus cancellarius Minois 47.29.12	Romanorum aquae ductus insigniores 4.15.15
Rhadamanthus iureiurando causas decidebat 50.6.11	Romanorum bellum cum Samnitibus 31.21.4
Rhadamanthea lex repalsionis 31.10.4	Romanorum generandi tempus definitum 9.7.5
Rhaltinus domesticorum comes 6.9.1	Romanorum imperium varijs modis datum 6.7.5
Rhea vestalis, matris Romuli & Remi incestus & mors. 36.7.5	Romanorum legati causam deceptantium de agro ad Senatū reiecerunt 20.4.7
Rhemia lex 32.20.8	Romanorum mos in obsidionibus ciuitatum, euocare earum Deos tutelares 17.5.15
Rhetor quis 49.6.4	Romanorum mores etiam à vitij suspitione alieni 42.35.5
Rhetores qui immunes à muneribus 18.10.2	Romanorū nuptijs qui ritus adhibiti, ex Plinio. 9.5.19. & 22
Rhetores vocati in ius, si populum orationibus commouerent, aut malè instruerent 35.6.17	Romanorum principes in potestate regia varij 47.14.16
Rhinoceros ciuitas vnde dicta 37.2.11	Romanorum principū mos in osculandis senatoribus. 8.8.12
Rhodiæ dictæ leges navales 25.22.11	Romanorum reges qui, & quot. 18.2.8. eorum cōsules quando coeperunt. eod. 9. apud eos nomen Imperatoris quando coeptum eod. 10
Rhodienses leges vnde dictæ 29.10.1	Romanorū respub. quoties, & quomodo variauerit. 47.15.23
Rhodienses dicti hospitarij D. Ioannis 15.34.11	apud Romanos triplex formula vxorem ducendi 9.5.23
Rhodos insula à quo hospitalarijs data, & quando inde pulsi 15.34.12	ex Romanis coloniae quae translatae 15.11.4
Rhodos constituit nauticas leges 29.10.1	Romanis nisi cum Romanis, non vērō cum peregrina, ex lege Cæsarum matrimonia inire non licebat 9.13.6
Rhodij effigies æreas Harmodij & Aristogitonis in hospitium publicum inuitant 6.20.4	Romanis vxores precariae & conducticiae 9.4.5
Rhodij victi ab Artemisia Cariæ regina 6.12.7	Romulus à sacerdotio suorum curiarum quos reiecerit. 15.26.7
Rhodiorum leges à quibus imperatoribus editæ 37.35.5	Romulus clientelaram leges constituit 14.10.4
à Rhodij leges de nauigatione latae 1.3.5	Romulus clientelaram primus Romæ author 6.20.4
Rhotarius dux Rergonum 16.1.23	Romulus ex duce rex factus 18.2.8
Rica quod vestimentum dictum 9.1.6	Romulus ex senatoribus senatum composuit 47.9.20
Rjereban 6.19.11	Romulus in filios quam dedit parentibus potestatem. 1.5.7
Ripa quid, & à litore quid differat 3.14.8	Romulus mensē quemlibet à noua Luna incipiendum statuit 22.3.30
Ritus nuptiarum varij 9.5.1.19.21.22.40. & 46. & seq.	Romulus patricios à plebeis discreuit Romæ 6.4.3
Riuus quid 4.15.16	Romulus populum in tres partes diuisit 3.4.7
Riuus & fluminis differentia 3.14.2	Romulus quam legem imposuerit colonis pro educatione liberorum 9.20.14
Rixa occiso aliquo obligantur omnes, qui erant cum occidentē pugnantes 36.20.15	Romulus senatum constituit Romæ 47.25.1
Robertus Rex Galliarum responsum accepit à crucifixi imagine 33.12.4	Romulus vt diuiserit populū, & quæ ei permisit. 19.3.3. & 4
Robertus dux Aquitanie 6.8.13	Romuli lex de monstrosi hominibus natis 7.2.11
Robertus Flandrensis comes inuafores honorum Ecclesie debellat 2.28.2	Rotæ auditorium quare dicatur 15.42.15
Robigalia 2.16.5	Rotæ auditores qui, & quot 15.28.15
à Roboami imperio populus Israëliticus ob nimia tributa desciuit 3.3.11	Rothomagenſe parlamentum 47.27.14
Roboam tyrannum Israëlita eiiciunt 6.20.4	Roueries in Gallia, tenendi feuda capaces 6.4.8
Roboam filii Salomonis perdidit iuuenū cōsilia. 25.21.7	Ruben priuatus à Iacobo primogenitura 41.7.25
Roboam genuit Salomon in vndecimo anno 9.7.9	Rubinus Gallis, aliter gemma Pyropus, species est Carbuli, & datur Marchioni pro simbolo, cum talis creatur. 6.9.4
Rogari testes in quibus, & quando debeant 48.13.36	Rufini Arcadij imperatoris tutoris supplicium 35.5.12
Roma à Gallis capta 47.16.22	Rufinū Crispinum Nero cur mari mergendum iusserit. 6.7.10
Roma quando peste vexata 31.21.4	Rumor, accusationis vel excusationis species 32.1.3
Romæ ciuitatis curatores, rectores ciuium, viarum, riparum, vicorum 13.12.5	Rumor accusatoris instar est 32.6.7
Romæ homines, qui generationi filiorum vacarent. 9.6.38	Ruralis archipresbyter quis 15.21.14
Romæ sedem D. Petrus eligit 2.1.1	Ruscij Cepionis legatum senatoribus factum, cur improbatum 42.32.24
Romæ sedem primam & Apostolicam esse, & potestatum culmen docetur 15.3.4	Rusticana vxor Boëtij 35.7.5
Romæ vrbis corporati nec rus, vti nec Curiales, se poterant habitandi causa conferre 3.18.4	Rusticus arma non debet deferre 36.26.5
Romania occidentalis imperij Turcici pars, dicta 6.11.9	Rusticum in opus delata à portorij exempta 3.9.5
Romania patriarchatus constantinopolitanus dictus. 15.5.12	Rustici qui 18.23.12
Romanus Argyrius impera. Orientis allelengium tributum abolet 3.8.17	Rusticæ quædam leges Græcæ Iustiniani, de partiario fructus interuertente, non colente 18.23.18
Romanus Imperator Orientis 26.1.2	Rusticæ & vrbanae seruitutis differentia quoad refectionem. 4.14.8
Romana ciuitas iure plationis in hypotheca donatur. 23.11.8	Rusticæ seruitutes quædam 4.20.4
Romana Ecclesia gaudet priuilegio centum annorum. 22.8.5	in Rusticis operibus non fit noui operis nunciatio 4.27.14
Romani imperij limites duo, Orientis, & Occidentis præcipui, &c. 6.9.11	Rusticitas excusat 25.24.15. & 43.2.11
Romanæ ciuitatis & Ecclesie bona, tantum præscribuntur 100. annis 40.5.31	Ruta furtiua felicitis peruenit 37.1.1
Romanæ cladis à Persis susceptræ, quæ fuerit causa. 26.2.9	Rutheni seu Moscouita in azymis sacram Eucharistiam non concedunt, & sub vtraque communicant 2.6.5. & 6
Romanæ curiæ de officialibus remissiuè 15.41.1	Ruthenorum ieiunium 2.18.12
Romanæ sedi qui sua regna in feudum dederint, & Apostolicæ sedis beneficiarios se effecerint 6.2.12	
Romanum ciuem cruce afficere non licebat 31.47.3	
Romanam curia quæ beneficia dicantur vacare 17.10.3	
Romani ciues qui fierent 14.7.8	
Romani, impia virili commixtione notati 9.2.3	

Rerum & verborum Index.

Sabandiorum ducum insigne, auctulus D. Mauricij 6.14.17	apud Ethnicos 16.10.15
Sabbatum quid 2.16.1	Sacerdotes expedit esse pauciores bonos, quam plures indignos 17.10.5
Sabbathi diebus olim quæ prohibita 2.16.16	Sacerdotes in exercitu instructo pugnantibus cur aderant apud Indæos 19.2.6
Sabbathi tempore, à pugna Machabæi abstinebant 2.16.21	Sacerdotes iudicasse & habuisse iurisdictionem etiam inter gentes probatur 47.4.13
Sabia, Deus fictitius Sabothæ ciuitati 2.22.5	Sacerdotes Romanorum sensum sufficientes habebant, antequam legerentur 15.26.7
Sabinus Iuriconsultus 18.11.5	Sacerdotes vnde nominati. 16.8.8. eorum summa ecclesiastica dignitas eod. 10
Sabothæ ciuitati thus defertur 2.22.5	Sacerdotes publicæ personæ 16.8.17
Sabothum thus ex Arabia deferebatur 16.8.24	Sacerdotes erant indices eod. 19
apud Saccas imperium coniugum duello constituitur 11.4.2	Sacerdotes in bellis eod. 19
Saccularij fures, qui, & poena 37.14.7	Sacerdotes in lege naturæ ex genere, non electione 16.8.21
Sacculus, crumena est 37.14.7	Sacerdotes publici primi Enos, Noë, Melchisedech, primogeniti, pro quibus tribus Levi seruiuit Deo Moses. 16.8.23
Sacellum vnde dictum 15.29.4	Sacerdotes Aegyptij ex publico alebantur, immunes à tributis eod. 25
Sacer locus medius & religiosus ducti aquæ impedit 4.15.5	Sacerdotes pro vices officio in lege Mosis fungebantur eod. 26
Sacer homo quid, & deuotus 31.9.3	Sacerdotes curiones Ethnicorum Romæ 16.8.32
Sacra res iustitia 36.29.18	Sacerdotum legis Antiquæ initiandorum forma, vmbra nostrorum 16.8.33
Sacræ rei & religiosæ seruitus non imponitur 4.21.3	Sacerdotum Ethnicorū varia farrago & nomenclatura eod. 29
Sacrum in sacrelogio perpendendum 33.14.1	Sacerdotum tituli quid sint, & origo eod. 34
Sacrum propriè quid, & quomodo fiebat olim & nunc eod. 33.14.1	Sacerdotum Christianorū & gētiliū gradus honoris 16.8.38
Sacrum latiori appellatione, idem quod sanctum eod. 3	Sacerdotum Anubis calliditas in decipienda Paulina, eorum poena 36.11.11
Sacrum locum priuatus quare non faciat sua autoritate 15.29.7	Sacerdotum Ethnicorum electio à populo fiebat, & quales mutationes eius 17.12.36
Sacrum per translationem, dici patrimonium principis 1.14.4	Sacerdotum. 4. classes David constituit 9.14.1
Sacræ nuptiæ, farracia dictæ Romanis 9.5.33	Sacerdotibus concubinæ sublatae 17.9.11. in eorum prædijs successio sublata 17.9.12
Sacræ res à sanctitate eximuntur 17.5.4	Sacerdotibus cur magistratus temporales nō daretur 47.10.8
Sacræ reges generalissima appellatione quæ dicatur 33.14.6	Sacerdotibus danda esse aliqua, rationes 33.12.11. ex sacerdotibus reges Aegyptiorum electi 15.1.10
Sacra paterna, potestas paterna, quare 33.14.7	Sacerdotium apud Iuriconsultos Romanorum dissoluit matrimonium 9.14.6
Sacra publica & priuata eod.	Sacerdotium gradatim tantum post alios ordines conferuntur 16.8.20
Sacræ res quæ sint 1.4.2	Sacerdotium dicitur, & dignitas ordinis, & prouentus ecclesie 16.8.36
Sacra consueta intermittere, capitale habitum 39.1.20	Sacerdotium, beneficium, sanctuarium, ecclesia, pro eodem eod.
Sacra hostium occupatione an fiant prophana 33.23.20	Sacerdotium, ordinum omnium finis 16.7.1
Sacra mysteria in priuata domo agere vetitum, vt ad coniurationem pertinens 39.1.4	Sacerdotium prelatum imperio etiā apud Gētilis 15.2.8. & 10
Sacra nocturna paganorum 2.17.3	Sacerdotium regale munus est 16.10.12
Sacra non venduntur, quibus autem modis prophana redantur 25.7.3. & 4	Sacerdotij munus 18.10.3
Sacra olim in Lucis culta 2.1.5	Sacerdotij causa impensa pro filio à patre, num impentur in legitimam 44.5.45
Sacra loca antiquis vbi erant sita eod. 11	Sacerdotij Mosaici reditus vnde 16.8.24
Sacra tractanda honestè 16.8.6	Sacerdotia cum cura animarum, & sine ea 15.24.1
Sacrorum equitum, seu militum origo 15.33.1	Sacerdotia inter Christianos primum distributa ab Euaristo Romæ, dehinc per vniuersum orbem à Dionysio sum. pont. 16.8.33
Sacrorum hominum animas diis debitas Græci ex stimabant 31.9.3	Sacerdotia vel alia ecclesiastica, sine ambitu & pretio concedi debent 37.29.12
Sacrorum militum ordo vbi instituti 15.35.7.11	Sacerdotia concedendi potestas quando, & quare adempta populo Romano 36.29.3
Sacrorum rerum commercium prohibitum 21.4.7	Sacerdotiorum fructuum mala dispensatio 4.7.8
Sacrorum ad coëmptiones faciendas constituti olim senes 25.7.4	Sacramentum militare duplex. 19.4.1. hoc solui qui milites dicantur eod. 7
Sacrorum euocatio, quæ prophani reddebat locum 17.5.15	Sacramentorum causa, & quid sacramentum, quotve sint 2.3.1. diuisio. & finis singulorum sacramentorum eod. 2.
Sacrorum spiritualium, & aliorum ratione commercij differentia 1.10.8	Quæ iterantur, & quæ non eod. 3. de quo & à quo confirmantur eod. 4. Qui rebus formam & perfectionem accipiant sacramenta, & quæ imprimant characterem 2.3.5
Sacris abutentes rebus qua poena digni 34.15.8	Sacramentorum exhibitio ad quos propriè pertinet 15.15.6
Sacris diebus quibus pius Christianus animum intendere debet, & quæ debebant ex abusu recepta reitici 2.16.27	Sacramentis abutuntur & sacris impie magis 34.12.4
à Sacris prophani etiam apud Ethnicos arcebantur. 16.3.5. à sacrisque quibusdam arcebantur mulieres inuuptæ, serui, Iatrones, lentiginosi, reuiuifcentes, & alij eod. 6	in quibus Sacramentis non retrahatur paternitas vel cōsanguinitas spiritualis 9.9.10
Sacerdos vnde dictus 15.21.1	Sacrarium quid 25.39.3
Sacerdos ad benedicendum, non ad execrandum constitutus 50.7.11	Sacrare caput cum bonis 35.6.35
Sacerdos Ethnicis notabat offerendam hostiam prius 16.8.7. eius vel presbyteri officium eod. 9. munus eod. 16	
Sacerdos generali appellatione quilibet dici potest eod. 11. eius nomen continet episcopos omnes, & summum pontificem eod. 13	
Sacerdos Indæorum & Ethnicorum nuptias non repetebat 9.26.10	
Sacerdos summus inter Ethnicos vnus. 15.3.2. item apud Hebræos eod. 3	
Sacerdotis filius spurius legitimari per rescriptum principis nequit 110.4.6	
Sacerdotis quæ debet esse saltem scientia 6.10.10	
Sacerdotis vestes sacræ quæ 2.6.10	
Sacerdotes coelibes in Palmaria 9.14.8	
Sacerdotes cur sub vtraque specie panis & vini, quam laici, sacramento Eucharistie communicent, & quibus laici permiffum 2.6.6	
Sacerdotes Ethnicorum solitarij 15.14.8	
Sacerdotes & ministri sacrorum qui, & quomodo delecti	

Syntagmatis iuris vniuersi

Sacrificandi ius filia sacrificio in perpetuum progeniei que- situm	31.23.4	aliquando laborantis pertinet	27.2.14
Sacrificare quid	16.8.4	Salarium aduocatis debetur quo nomine	49.8.1
Sacrificium Mercurij apud Samos, quare permittebatur illo tempore furtum	37.1.3	Salarium quid eod. 4. quale, & quantum petatur	eod. 5
Sacrificia paganorum & magorum verita, qua poena	34.15.4	Salarium aduocati quale, & quomodo à clientibus petant.	49.8.8. eius pactio non est interdita aduocato eod. 9.
Sacrificia publica, & priuata, & eorum species	16.8.5	contra in Gallia eodem	10
Sacrificiorum prelia & censoribus curabantur	47.16.19	Salarium consequitur aduocatus, etiam si non postulauerit, & per illum tamen non steterit eodem 9. quando eius no- mine mobilia & immobilia promissa & data in eum tra- seant eo. cur debeantur	eod. 12. & seq.
Sacrificiis tria loca Ethnicis olim familiaria erant	2.1.6	Salarium debetur procuratoribus ad lites, sed non ideo in- strumenta clientum retinere possunt	49.4.10
Sacrificiis interdiceret, maxima poena	31.8.9	Salarium ex publico quidam decuriones accipiebant	8.13.5
Sacrificulus rex cur introductus	15.3.9	Salarium ex publico quando decurionibus constituitur per- missum est	18.14.4
Sacrificulus rex quando constitueretur	17.7.26	Salarium procurator quando, & quale petere possit	27.5.2
Sacrificulorum necessitas	16.8.6	Salarij iudicis taxatio & executio non impeditur appella- tione	50.2.47
Sacrificulorum Græcorum gentilia varia nomenclatura. 16. 8.30. Sacrificuli qui in lege natura	eod. 22	Salaria quomodo debeantur, & peti possint	27.2.3
Sacrificulorum gentilium in locum quomodo subrogati ordi- nes ecclesiastici, per prouincias & loca vrbis	eod. 31	Salaria & in pecunia, & aliis rebus constitui possunt	eod. 8
Sacrilegus à cane templi agnitus, & punitus	48.12.20	Salezburga quid	3.10.2
Sacrilegus habetur, qui infert iniurias ecclesiæ, aut eius mi- nistris. 33.18.1. item occupans prædia ecclesiastica, & de eius poena eo. num. 2. item qui mandata principum con- temnit	eod. 3	Salgamum quid	15.23.2
Sacrilega in vindictam diuinam, facta meretrix, alia incen- dio vsta	31.16.7	Salgamum, & alia militibus non præbenda	18.20.6
Sacrilego manu diuinitus excisæ	33.16.9	Salgama quæ hospitibus præbenda	19.8.6
Sacrilegi à demonibus in vltionem cruciati	33.16.14. & 16	Salica lex de excludendis ab intestato filiabus	45.4.7
Sacrilegi luminibus priuati	33.6.20	Salica lex de proximorum coniunctione	9.11.16
Sacrilegi ignes	1.7.3	Salica lex in colum minime patitur hastam Franco- rum commutari	6.12.6
Sacrilegi qui proprie	33.14.8	Salicæ leges	47.17.6
Sacrilegi suspensi diuersi. 33.15.6. Indulgentia indigni	eod. 7.	Salicæ leges à quibus latæ	45.4.7
* duplum reddant. eod. 8. excæcati	eod. 12	Salinus Iuricons. tempore Adriani	6.8.15
Sacrilegorum vindicta fumitur à Deo 33.16.1. exæpla in exer- citu Xerxis, & Scytharum, & Promethei	eod. nu. 2. 3. 4. 5	Salinæ aliquando priuatis liberæ, quæ postea tributariæ: vt argenti aurive, & aliarum rerum fodinæ	3.10.5
Sacrilegij instar que. 33.14.6. & species	eod. 7	Salinarum vallis	37.19.1
Sacrilegij crimen graue, & maiestatis diuinæ est	33.15.1	Salinariorum & antigraphorum cura & iurisdic- tio in Gallia	47.38.5. 6. & 7
Sacrilegij poena quando non est arbitraria	33.15.14	Salinariorum officia apud quos abolita	eod. 6
Sacrilegij acrior poena, non tã rone rei quã audaciæ	33.15.15	Salij sacerdotes	16.8.29
Sacrilegij quæ, & quomodo iure ciuili poena imposta est. 33. 13.2. quæ iure pontificio	eod. 3	Salmacides vna Nympharum Naiadum, ex qua Androgynem factum fabulantur poëta	7.2.7
Sacrilegiorum & poenarum eorundem leges gentilium 33. 15.4. & iudicia	eod.	Salmanzar à Samaria expulit Iudæos	31.20.1
pro Sacrilegio lapides templi in ædificia etiam monumen- torum transferre	33.15.9	Salomon ab altari Iosabum euelli iubet	33.22.1
Sacrificia quis	15.39.3	Salomon Adoniæ primogenito, in regno prælatas	41.7.24
Sadduchæorum Iudæus seditiosus	46.5.5	Salomon filius Dauidis rex	45.3.3
Sadducæorum ignorantiam reiecit Dominus noster Iesus Christus	9.15.4	Salomon Dauidem patrem cū multis diuitiis sepelit	2.14.16
Sæpia cur in piscatu emittant atramentum	2.13.2	Salomon in vndecimo anno genuit Roboamum	9.7.9
Saga quid significet	2.21. & 34.6.3	Salomon ligna ab Hiram Tyberiorum rege petiit	3.16.2
Sagas, quis dicatur	33.14.4	Salomon modos adiuuenit ad coniurandos demones	16.5.3
Sagittarum proiectarum in bituio, diuinatio	34.3.17	Salomon templum edificat & consecrat	2.1.7
Sagittarius Vapurgentium episcopus	35.2.7	Salomonis iudicium de puero occiso	9.6.27
Salis vestigal, & eius origo	3.10.1	Salomoni ars data contra demones	34.1.11
Salis fodinæ vbi	eod. 2	Salomoni fuerunt 700. & 300. concubinæ	10.1.11
Salis vestigal, dictum Gall. <i>Gabelle</i> : & quando in Gallia in- stitutum	eod. 3	Salōnitani baphij procurator	18.2.6.5
Salis Tragæsi mirum, eo euanescente post impositum ei tri- butum à Lyfimacho	3.10.4	Salonius Ebroduni Episcopus	35.2.7
Salaci rebellantes, victi à M. Terentio Varrone, in seruitutem reducuntur	14.3.16	Salonius tribunus militum	19.3.22
Saladinus quando Christianis ademit Hierosolymam	15.35.3	Salphaad filiarum de successione petiit	45.13.1
Saladini decima, quæ dicta, & de ea & aliis ad liberandam terram sanctam indultis, & qui illis restituerunt	2.20.3	Salut Vicenarum sancta capella	17.8.19
Saladini regnum debellatum à Christianis	6.11.16	ex Saltibus & pascuis prouentus principi, & poena pascen- tium in illis 3.15.2. Salus quid	eod. 3
à Saladino Turca omnia Christianorum, qui in Syria erant, profigata	2.20.3	Saluanum interdictum pro quibus competat	20.10.14
Salamandra vbi habitent	7.3.2	Saluratio Romanorum dato osculo	8.8.15
de Salamina repetenda vt consuleret Solon, dementiam fi- mulauit	35.5.26	Salutationis loco Persæ se mutuo osculantur	8.8.8
Salaminorum quare diruta ciuitas	35.1.19	Salua gardia personæ quando detur, & quomodo in ea ca- ueatur	48.4.16
Salarium quid, & vnde dictum	27.2.2	Saluagardiam vel saluum conductum violare, crimen maie- statis. 35.9.2. Saluagardiam generalem dat solus princeps eodem	23.10.11
Salarium promissum, debitum etiam in ægritudine incidere feruendo, & hæredibus officarij morientis intra an- num	eod. 9	Saluanum interdictum quid, & quale	23.10.11
Salia ex pacto, vel more regionis, præstandum	eod. 10	Salui conductus	22.7.6
Salarium vel stipendia retinere, vel minuere, ad ignominiam		Saluta bantur principes olim apud Romanos	18.11.10
		per Salutem principis iurati 50.8.27. sicut, & filiorum	eo. 19
		Samaria quæ olim, hodie Sebaste	15.9.4
		in Samaria fames quanta fuerit	31.23.5
		Samaritani de religione cum Iudæis contende- bant	33.7.9
		Samaritanorum communionem vitabant Iudæi	31.9.1
		Samius senator quare se occiderit	49.8.6

Samneæ,

Rerum & verborum Index.

Samneæ, dictæ sacre quædam ædiculæ in Aegypto sitæ	14.14.8	Satisfactio quid	24.1.9
Samneæ à carnibus abstinebant	15.15.12	Satisfactio iudicialis quid	48.4.8.2
Samorbrinensibus ius regnicolatus in Gallia concessum	42.8.25	Satisfactio quando augeat negotij naturam	4.31.9
		Satisfactio tutoria quid	12.3.11
Samothres regnauit apud Celtas	34.1.7	Satisfactiones iudiciales	24.2.9
Samuel ariolos sustulit	34.3.9	Satisfactiones iudiciales quæ, & quot exigantur	48.4.1. & seq.
Samuel Israclitis decimas à rege accipiendas prædixit	2.20.2	Satisfactio duplex	2.7.14
Samuel munera se non accepisse, populo ostendit	28.12.1	Satisfactio à me vel ab alio, clausula quomodo obligat	24.5.7
Samuel quandiu vtrumque gladium habuit	15.38.14	Satrapeia tributa à Dario in certâ exactionem redacta	3.7.9
Samuel vsus gladio in Agag rege	15.4.14	Satrapæ equitibus Polonis à Boleslao rege distributæ	6.6.6
Sanchus rex Castiliæ fratrem à Lusitanæ regno pellit	33.21.16	Saturnius Trib. pleb. occisus	47.23.7
Sanctus rex Hispaniarum, cognomento Desideratus	15.35.7	Saturnus lector	16.4.5
Sanctum quid	11.5.13. & 33.14.4	Saturnus Romæ in templo per annum cur alligaretur, & quid illud denotaret	9.26.22
Sancti Spiritus militum in Gallia equestris ordo quando in- stitutus	15.35.12	ob Saturni ætatis memoriam strenuæ datæ	3.6.3
Sancto nihil radendum vel amputandum	16.11.8	Saturni temporibus nulli ferui erant	14.1.23
Sancti legati	35.4.2	Saturni temporibus omnia communia 3.2.5. in eius ædibus ærarium Romano, erat	eod. 11
Sancti pro nobis Deum orant	2.16.6	Saturnalia personata inter feruos	59.11.10
Sanctæ res quæ sunt	1.14.6	Saturnalium dies quatuor	2.16.6
in Sancta Sanctorum femel in anno olim pontifex ingredie- batur	35.9.5	Satyrus syluester, num. homo, &c.	7.3.16
Sanctuarium, ecclesiæ, sacerdotium, pro eodem	16.8.37	Saul rex ab Israclitis electus	18.4.1
Sanctuarij Dei olim decem miracula facta	2.1.9	Saul accusat filium Ionatham	32.16.8
Sandalia in episcopo quid significant	15.12.41	Saul iubet occidere sacerdotes domini	37.38.3
in Sandapila Vestales viua sepeliendæ efferebantur	31.26.2	Saul Pythoniæ consulens priuatus vita & regno	34.15.2
Sangiarchæ qui dicantur apud Turcas	6.11.9	Saul persequor propheta	18.6.5
Sanguis homini necato quare emittatur, presentia homici- dæ	36.2.8	Saul vexatus à Dæmone	34.11.6
Sanguis floribus emittitur in submersis, si amici quidam ad- sint, dum aqua educantur	36.20.8	Satumarum nomine quid intelligatur	3.8.21
Sanguinis horrore vbi abigebantur grandines	16.5.12	Sauuagardia quid	39.11.18
Sanguinis emissio ex corpore vulnerati, indicium homici- dæ	48.12.8	<i>Sauuagardia, & assurment formel</i>	3.8.21
Sanguinis missio, poena militaris	37.10.4	in Saxones imperium quando translatum	18.2.8
Sanguinis poenæ non infliguntur ab ecclesiâ	49.1.13	Saxonum de adulterio supplicium	36.6.37
Sanguinis sententiam cur ecclesiâ non proferat	31.14.6	Saxonum lex successione ab intestato filiorum & filiarum	45.4.6
Sanguinolentus gladius, insigne militum S. Iacobi de Spa- thæ, & quare	15.37.9	Scabini qui	47.36.10
Sanhedrin ius seu Synedrj, apud Iudæos & Palæstinos quid	3.7.5	Scabini sub iudice ciuitatis	6.9.5
		Scacharium quid, & quomodo Rothomagensi concessum	47.27.6
Sanus filius Noachi	6.4.3	Scala Gemoniæ quid	31.33.13
Saphiras punitur à D. Petro	11.11.4	Scalarum aduerso ad parietem vicini quando permittatur	4.7.17
Sapho infensula moneta Mytilenæorum	36.2.19	Scalas vel ferramenta sua commodans, furti tenetur	37.1.34
Sapientum apud Indos munus	18.5.2	Scandalizantis poena	38.2.4. & 5
Sapientum ciuitas magicis se defendebat solium	34.10.13	Scandalum datum quid	38.2.4
Sapores rex Perfarum prodicionem molitur in Romanos	26.2.9	Scantania lex de stupro pterorum	36.10.8
		Scena quid 39.5.2. in Scenam prodeuntes, infames sunt 39. 5.1. qui excipiantur	eod. 3
Sara Abraamum maritum dominum vocabat	11.4.6	Scena prohibiti quare apud Mafsilienfes, iuuenes	39.5.22
Sara suppositit ancillam Agar Abrahæ prolis causa	9.6.14	Scenafcherib regis Assyriorum, ferui blasphemantes	punitur
Sara in senectute filium habuit	9.6.10	tur	33.12.7
Sara vxor Thobie iunioris, à Dæmone afflictæ	34.11.16	Scenici agones qui 39.5.4. & eorum personæ	eod.
Saraceni & Græci de quibus tantum pensionem accipiant	3.8.19	Scenici Indi ad placandos Deos à Romanis exhibiti	31.21.4
Saracenis vxores precariæ & temporariæ mercede condu- ctæ	9.4.5	Sceptri apud Perfas & Medos vis & potestas	6.14.12
Sarcinator tenetur pro veste ei data sarcienda, si mures cor- roserint, vel si permutauerit	27.3.5	Sceptri eleuatio, iuramentum	50.8. & 24
Sarcinatores qui & ad quid teneantur pro rebus acceptis	18.26.4	de Sceptro plura 6.14.9. Iuramentum firmum per Sceptrum eo. 12	
Sarcinulum vel ligonem furatus, qua poena puniendus	37.4.1	Schachorum ludus ad vnum vsque solum permiffus, & qui- bus prohibitus 39.4.8. quis eum inuenerit	eod.
Sardanapalus Assyriorum rex, regno directus vt inutilis	41.7.24	Schach, quid significet in ludo Schachorum	39.4.8
Sardanapalus dictus Antius Cæsar	18.1.9	Scheda notariorum quid	47.41.5
Sardanapalus regno spoliatus	47.29.4	Schemata & stemmata cognationum quid	9.9.21
Sardi necant fenestras,	15.28.28	Schifina, crimen diuinæ maiestatis 33.21.1. Schifina quid & quocumplex	eod. 2
in Sardinianis asperrima lues	22.7.7	Schifinatici heretici sunt 33.21.2. Schifinaticorum crimen, & poena	eod. 3
Sardorum gerusia	15.28.29	Schifina in pontificali authoritate abominabile	15.3.7
Sardoa lex de fenibus occidendis	36.2.2.15	Schifinata aliquot notata	15.3.15
Satellites, vide apparitores	47.40.17	Scholæ magis vbi publicæ, & quid ibi fieret	34.1.10. & 11
Satellitum varia nomina	47.40.11.2.3.4.5	Scholarum magister Cancellarius factus	15.19.3
Satellitibus in carcerem ducentibus eximentes ream, qua poena puniendi	47.40.28	Scholas literarum quo prætextu Iulianus ademit Christia- nis	47.11.6
Satellorum curia Romæ quæ, & iurisdic- tio	47.35.4	Scholis vel ecclesiis pro ædificandis vendita nõ reuocantur à proximis	26.3.16
Sathanæ conceduntur, qui extra ecclesiam fidelium sunt	31.9.1	Scholæ solus repertus cū sola muliere, nõ præsumitur di- cere, pater noster	36.11.9. & 17
Satio in alieno, modus est acquirendi domino prædij	20.9.1	Scholasticus cedens bonis retinet libros	21.9.7
Satisfactio quid	12.3.11	Scholasticus decennio alicubi habitans, incola fit	13.11.6

Scholasti

Syntagmatis iuris vniuersi

Scholasticus in cancellaria potest recufare doctorem sibi suspectum	49.3.23	Scriptores archiui, cubicularij, scutiferi aulæ Romanæ eod.4	
Scholastico litigiosa rei celsio quomodo fiat	21.20.11	Scripta vel composita ab alio sibi arrogans, punitur vt plagiarius	36.31.13
Scholastici frequentantes mulieres, faciunt eas præsumi meretrices. Nec ij hospites à viduis quibus habitatio relicta, sine nota recipi possunt	10.2.6	Scripta est aurea acquiruntur domino chartarum & membranarum, & quatenus	20.9.11
Scholastici qui gaudeant priuilegijs scholasticorū	48.36.18	Scriptura cur in quibusdam exigitur nuptijs	32.7.4
Scholastici qui non student, & malæ vitæ sunt, priuilegijs scholasticorum non gaudent	44.5.46	Scriptura de emptione consensu faciendâ suspendit emptionem	25.17.2
Scholastici tantum qui dicantur & num immunes à vecligilibus	3.8.13	Scriptura in qua materia fiebat	43.3.1
Scholasticis legum tres iudices concessi	32.8.8	Scriptura reperta in arca patris, insituentis liberos sine testibus, quado faciat testamētū validū inter liberos	42.5.11
Sciens equiparatur remittenti	25.24.15	Scriptura, & scribarum finis, & causa	47.41.12
Scientia beneficiatorum quæ requiratur	17.6.10	Scriptura vis	46.3.24
Scientiæ mercatores vt dicantur	25.2.9	Scriptura diuersæ materiæ	15.22.6
Scientiæ ratione & cognationis diuiduntur personæ	18.5.5	Scriptura ordo quomodo in testamento pupillari seruandus, & in alijs	42.20.5
Scientiis speculatiuis rationibus personæ vacantes	18.10.1	Scriptura causæ reculationis proponi debent	49.3.21
Scientiis lato insignis, & eius supplicium	37.6.13	Scriptura ex ruderibus priuatis eruta, non probant	48.10.5
Sciomania, quæ diuinatio	34.3.5	Scriptura publica & authentica quid, & priuata	48.14.3, & 4
Scipio Africanus ciues Romanos crucibus affixit	31.17.3	Scriptura priuata, & effectus eius	48.14.5
Scipio Africanus de militibus seditiosis quale supplicium iumpserit	19.10.7	Scriptura publica vel iudicialis ad aliam se referens, vel aliā referendo, an eam firmet	eod.12
Scipio Africanus Numantiam obsedit, & quod supplicium de militibus iumeret	31.11.15	Scriptura cur probet, rationes adferuntur	24.14.21
Scipio agricola	18.23.2	Scriptura quæ necessario indigent	eod.21
Scipio castris expelli meretrices iussit	10.2.31	Scriptura & instrumenta de quibus fiant	48.14.8
Scipio & figulus iussu Pont. summi facies deponunt & potestate consulari se abdicant	15.1.8	Scriptura publicæ de quibus fiant. eod.9. Earum vnde diuersa nomina	48.14.6
Scipionis apud Numantiam quæ militaris disciplina	19.10.17	Scriptura contrariæ fidem sibi abrogant	48.14.18
Scire, & suspicari quomodo differant	4.8.11.1	Scriptura priuata fidem quam faciunt	46.14.20
Sciron Megarensum insignis lato, & eius supplicium	37.9.14	Scripturarij agri olim Romanis qui dicti	3.15.13
Scobem ex heroo excussisse, capitale habitum	39.1.23	Scrutatores electionis quomodo eligant	17.12.44
ab Scolopendris Orrerietes abacti	4.5.16	Scrutinium in ordinandis quid, & quale per Scrutinium electio quomodo fiat	16.11.2
Scopelimos in Arabia quid	36.18.18	Sculnea olim quis dictus	17.12.29
Scopelimos, quale crimen & poena	39.1.6	Sculcelus quis	23.3.5
Scopelimos poena	36.15.10	Scutarius magnus quis primus creatus	47.24.6
Scopelimos in Arabia committere, graue	30.6.3	Scuticæ quid	6.3.15
Scorpionis mors	36.24.15	Scutum in acie qui amiffissent, à sacris arcebantur apud Germanos	31.11.17
Scorpionis quæ flagella dicta	3.11.17	Scutum præ se ferre, poena militaris	16.3.6
ab Scorpionibus in Aethiopia deserta regio facta	31.13.2	Scytharum iuramentum, quale	19.10.12
ab Scorpionibus in Aethiopia regio deserta facta, & gens sublata	4.5.16	Scytharum mos in regum sepultura	50.8.18
Scortationis actio, & scortatores à cōcionib ⁹ exclusos	36.9.6	Scytharum ritus in nuptijs firmandis	2.14.18
Scortationis crimen turpius furto & vi cenferi	10.2.16	Scytharum sacrilegorū poenitio per Theliā morbum	9.5.46
Scortationis iuris diuini prohibitiones. 10.2.35. Eius actus tandem natura in authoribus punit	eod.41	Scytharum quibus libare non liceret	33.16.4
Scortationes omni iure prohibitz fuerunt	10.2.15	Sebastæ, olim Samaria	16.3.6
Scortator Athenis non administrat rempubl.	10.2.32	Secabantur debitores ex lege 12. Tabul.	15.9.4
Scortū suppressis lege Fabia de plagiaris nō tenetur	36.11.10	Secessionis in montem sacrum Romanorum causa	22.6.5
Scorto vt largiatur qui emit à vendente. Scienter, tucus non est, nec vlticapit	10.2.18, & 19	Secretarij	35.6.10
Scorta à castris pulsa	34.14.12	Secretarij regis	47.29.17
Scorta in exercitu non ducenda	19.12.8	Secretarij non referunt vel consultant codicillos in cancellaria, & quos subscribant	47.41.6
Scortis comparati mercatores	25.15.8	Secretarij principis ordinarij à collectis immunes	47.29.26
Scoticum regnum in feudum se di apostolicæ datum	6.2.12	Secretarij principis ordinarij à collectis immunes	3.8.9
Scotis vxores pro opibus ex lege ducere nobilibus licebat plebeis, communes. 9.2.24. Eorum regi deforatio virginis nuptæ, prima nocte lege debebatur	eod.25	Secretariorū apostolicorū collegiū à quo introductū	15.42.9
Scriba, cui de facultatibus minorum commissā est inuentarij confectio, quando in subsidium tutorum & curatorum tenentur	13.10.34	Secretum quid dicatur	42.3.5
Scriba regis dignitas	47.29.14	Secreta rei familiaris ne pandantur, interest nostra	42.3.5
Scribæ iudicum qui. 47.41.1. Synonyma, & species eod.3. quales eligendi. eod.4. vide amanuenses. Eorum officia & munera per constitutiones indicata. 47.41.10. qualia Athenis eod.11		Secretorum exploratores tempore Galli Cæsaris	32.4.6
Scribæ alijs personis quàm magistratibus necessarij. 47.42.1. & seq.		Seculare feudum	6.5.1
Scribenda non esse quæ sunt dubia notis, sed literis consequentibus	39.1.19	Seculare interdictum, aut publicum aut priuatum	21.9.8
Scribebantur digniores primo loco	15.22.7	Seculari curiæ quando clericus reicitur	31.30.6
Scribens quod factum non est, falsarius est	36.5.1	Seculari potestate maiorem ecclesiasticam docetur	15.1.4
Scribi nobis testamentum, prohibitum	42.4.4	Secundus philosophus incestū in se puniuit silentio	36.7.14
Scribitorum magister quis	47.29.17	Secundi appellatio & nomen, ad 3. & 4. extenditur	6.5.3
Scriptores aulæ Romanæ, qui	15.42.3	Secundæ donationes inter coniuges prohibitz, ne venalia fiant matrimonia	9.25.12

Seditio

Rerum & verborum Index.

Seditio quid	eodem 2	iussa	eod.13
Seditionis causa tres præcipuæ	35.6.4	Senatores venire in curia captis pignoribus coacti	47.25.13
in Seditionis crimine quæ consideranda	35.6.3	Senatores abire Italia non poterant	47.25.14
Seditiones militares & armata, acrius puniendæ	35.6.5	Senatores qui primi in sententia rogarentur	47.25.27
Seditio nascitur, dum offenditur rebus gestis seditiosis	35.6.9	Senatores ne ab vrbe abnoctent	47.27.5
Seditiones variæ quæ Romæ cōtigerūt, & alibi	35.6.7, & seq.	Senatores viuus senatus in alio sententiam dicere	47.27.15
Seditiones concitata, dominandi causa	35.6.14, & seq.	Senatores à collectis eximuntur	3.8.6
Seditiones à tribunitijs legib.	eod.7	Senatores censores legebant	47.16.9
Seditionis poenitio admittit considerationem, num solum cōsiliū, vel effectus sequatur, & poena, ideo diuersa	35.6.16	Senatores magni consilij clerici pro quibus beneficijs decimas non præstent	2.20.10
Seditionem quæ reddant acerbiorē, & poenas eius maiores	35.6.21	Senatores manē, & in consilio togati esse debēt & officiales	9.19.18
Seditio vicit Græcos, Romanos, mundi victores	35.6.23	Senatores pedarij qui dicti	47.12.9
Seditionis vel discordiarum tempore, num alterutri parti sit adhaerendum, & ea de re Solonis lex cogitata	35.6.25	Senatorum examinandorum non idonei methodus improbat	27.27.16, & seq.
Seditio triftissimi fines	35.6.12	Senatorum Romanorum insignia quæ	31.30.12
Drausiana Seditio	35.7.6	Senatorum superbia, causa seditionis Romæ	35.6.10
Seditionibus in principio occurrendum	35.6.24	Senatoribus curiam ingredientibus, legatum improbatum	47.32.24
Seditiosi statim puniendi. 35.6.17. Iure pontificio quomodo puniantur	eod. nu. 8	Senatoribus maledici non licet, sed remaledici potest	38.3.8
Seditiosorum personæ, quomodo in infligenda poena consideranda	35.6.19	Senatoribus naves habere prohibitum	36.28.12
Seditiosæ factiones ex fame exurgunt	31.23.5	Senatoribus negotiatio interdita	29.10.5
Seditiosos Gracchos occidentes, liberati à poena homicidij	36.21.24	Senatorij ordinis homines, aliquando latrocinij causa in ius vocari non poterant	37.10.1
<i>Seauygen</i>	26.1.2	Senatus à quo introductus & ductus	47.25.1, & 2
<i>Seauygen</i> lex seu alienatio debiti Solonis	22.14.3	Senatus vnus Romæ tantum. 47.25.5 Eum qui cogent eo. 6	
Sehon rex Amorrhæorum iter præbuit Israëlitis	3.13.6	Senatus quoties, & quando haberetur. 47.25.15. & 16. in quo loco	eod.
<i>Seigneur</i> , vnde	6.11.5	Senatus in consecrato loco tantum habitus	eod.16
<i>entre le Seigneur & le subiect, n'a point de Nouuelleré</i>	21.9.13	Senatus legitimus & extraordinarius	eod.
<i>Sedon</i> Gracis	48.10.2	Senatus tria fuerūt, senatus consulta, decreta, iudicia	47.25.19
Seleucus effugies areas Harmodij & Aristogitonis Athenas reportandas curat	6.10.4	Senatus primi antiqua quæ potestas, & quod de iudicijs non cognoscebat	47.25.20
Seleucus Nicanor Antiochiam, ciuitatem condidit	15.7.2	Senatus Romani prisci tituli honoris eo. 21. potestas eximia	eod. 22. & seq.
Seleucus rex Syriæ ab Arface in seruitutem redactus	6.4.6	Senatus referentibus tantum consulis statuerebat	47.25.25
in Sella Pont. sum. electus cur post electionē ponatur	16.3.23	Senatus non erat adstrictus legibus	eod. 26. & 31
Selinuntiorum cum Egesteis bellum, vnde	26.2.9	Senatus leges constituerebat	47.25.30
Semel occisus à Banai	31.3.3	Senatus autoritas quando iudicijs discernēdis priuatorum applicata	47.25.30. ad eum appellatio
Semel malus, semper talis præsumitur, & econtra	22.12.9	à Senatu appellare non licet	eod. 31
Semel meum, amplius meum fieri nequit	9.25.19	Senatus quomodo ius, non legem facere posse dicitur	47.25.31. & 32
Semelles filia Cadmi à Ioue imprægnata	8.1.19	Senatus principis ex senatu magno	eod. 33
Semen generationis humanæ eicientes ne generent, quæ poena digni	36.15.29	Senatus cardinalium Romæ	eod. 34
Semen generationis num dæmonibus insit	34.20. nu. 25. 26. 27	Senatus Dei	47.26.1
Semen oblatum Moloch	34.20.19	Senatus Moyfi datus à Deo	eod. 3
sine Semine naturaliter homo generari non potest	34.20. 25. & 26	Senatus Atheniensis geminus perpetuus, & annuus	47.26.4
Semestria consilia ex senatu Octauiano	47.28.2	Senatus Lacedæmoniorum	47.26.8
Sempaganus quis apud Persum	19.1.3	Senatus Franciscus primum fuit apud Regem	47.27.2
Semiplena probatio quid	48.9.3	Senatus olim consilium proximum principis	47.28.1
Semiramis Syriæ regioni imperauit	15.7.2	Senatum Adrianus in aniam trātulit in partem	eod.
Semiramis legem tulit, licere cum matribus & alijs confanguineis nuptias contrahere	9.11.6	Senatus minor curialium	47.28.5
Semiramidis gesta virilia	47.11.4	Senatus armorum tractandorum facultatē concessit	19.5.9
à Semiramide Eunuchi primum facti	7.2.18	Senatus Romanus quare	47.9.28
Semis quid	42.34.1	Senatus Atheniensis iudicauit de mercatoribus	47.37.3
Semisses viruæ quæ	22.3.38	Senatus ecclsiæ vniuersalis cardinalium	15.4.2
Semita quid	4.14.5	Senatus comitabatur Adrianū Cæsare & equites	9.8.2. & 4
Senaculum mulierum Romanarum inductum, & postea sublatum	47.25.5	Senatus in templo Vestalium non habitus Romæ quare	15.17.5. & nō alibi quàm in augurato loco habebatur curia eo.
Senaculum mulierum Romanarum inductum, & postea sublatum	47.11.5	Senatus iudices dat	4.22.7
Senarchia de appellationibus quibusdam cognoscit	47.33.15	Senatus consulebatur à rege, & consulis	47.15.2
iurisdictionis eius augmentum	eod. 17. & 18	Senatus amanuenses, & scribæ	47.41.6. & 7
Senarchi legitimi locorum toparchæ. 47.33. 2. interesse cur debeant in Parlamento tempore causarum suæ seneschallia	eod.	Senatus filij cum patribus aliquando cur iugressi	47.9.24
Senarchi residere debent in senarchia	47.33.7	Senatum habebant Consules	47.15.18
Senator vrbis Romæ quis hodie, & eius iurisdictionis	47.25.34	Senatu motus iudicare prohibetur	47.10.1
Senatori prodigo, vt pupillo, tutor à Tyberio datus	12.1.15	Senatu moti propter excrescentiam nimium numeri	eod. 3.
Senatores vnde appellati. 47.25.1. qui dicti eod.4. à quibus lecti eod.8. ex quibus eod.9. aras eorum	eod.12	Senatu moti cur L. Antonius, & Cornelius Ruffi. & Duronius	47.16.4.
Senatores ex censu electi. 47.25.10. & 11. illis largitiones factæ	eod.11	Senatusconsultum tantum	eod.15
Senatores qui luxuria bona decoxissent, senatu moti	eod.	Senatusconsultum à decreto quomodo differat	47.15.19
Senatores lecti ex alijs magistratibus. 47.25. 12. illis tria		Senatusconsultum tantum quomodo fieret	eod.28
		Senatusconsultum Turpillianum quando locum habeat	32.22.1. poena eius qui in illud incidit
		Senatusconsultum Macedon. quando iuuentur filius f. & qñ. non	11.9.2
		Senatusc. à Tribun. plebis examinata & probata	47.34.7
		Senatus	

Syntagmatis iuris vniuersi

Senatusconsulta quo numero senatorum rata fierent 47.25.3
 Senatusconsulta quomodo fierent. 46.25.24. duo vno die non
 fiebant eod.
 Senatusconsulta facta euulganda deferebantur ad Aediles
 vbi, & per quos 47.25.29
 aduersus Senatusconsulta rescriptum impetrans, de ambitu
 tenetur 36.20.12
 Senis in specie demon Ephesi pulsus ab Apollonio Tyanço
 16.5.13
 Senes qui dicti 15.21.4. eorum apud antiquos & Romanos
 honor. eod. 3. in eis sapientia præsumitur eod. 5. & 7
 Senes in domo, vel vrbe, vel orbe, signum bonum: mori, con-
 trã eod. 6
 Senes apud Sardos & Ceos necati 15.28.28
 Senes Derbices & Massagetæ trucidant & deuorant 36.
 24.29
 Senes répu. & magistratus olim tantum rexisse 47.9.10. & 21
 Senes sint duces exercituum eod. 21
 Senes consulendi. eod. 21. Eorum consilia conferunt ciuita-
 tes, & mundum 47.9.23
 Senes Ceorum facti inutiles reipub. cicuta sponte accepta
 moriebantur 36.22.11
 Senes vt otiosi inutiles, necati lege Ceorum. 39.6.9. idem
 apud Sardos eod. 10
 Senum consilium inquirendum & sequendum 15.21.7
 Senum consilium præstantius, quàm iuuenum 47.9.18
 Senum delirorum occidendorum lex Sardoia 36.22.15
 Senum nofocomium 15.28.26
 Senibus nuptiæ quare permissæ 9.6.12
 Seniores in iure feudorum qui, & inde vox, *Seigneur*
 Seniores obseruandi, vt patres 10.5.4
 Senectutis mala 15.28.27
 Senium à quibus muneribus excuset 18.12.10
 Seneschallus, & senecia vnde nomen habuerunt 47.33.4
 Seneschallus de quibus negotiis iudicet 47.33.11
 Seneschallus recipitur iuratus in curia suprema sui parla-
 menti. 47.33.12. quare adesse debeat parlamento in die-
 bus suæ senecia: eod.
Seneschalces & ieuvs Lieutenants 47.33.8
 Senlona sedes Archiepiscopalis in Aegypto sub imperato-
 ribus Græcorum Orientis 15.9.4
 Senonensis prouincia non exempta à iure regaliorum 17.8.18
 à Sententia certa quomodo dicatur 25.13.1
 Sententia contra non vocatū, non valet, pro eo valet 48.2.11
 Sententia criminis & erronea num transeat in rem iudicatã
 48.15.21
 Sententia intra quot tempus admittat correctionem & ap-
 pellationem 40.5.6
 Sententia quæ non transeat in rem iudicatam 9.21.8
 Sententia quando ex falsis instrumentis lata, sit rescindenda
 36.5.8
 Sententia venalis iudicis vel arbitri quo pacto irrita 36.28.6
 Sententia iudicialis quid 50.1.2. quod duplex, interlocutoria &
 definitiua eod. 4
 Sententia de quo & à quo feratur. 50.1.7. Et eam dandi in iu-
 dicio ferendo, plures antiquorum formulæ 50.1.19
 Sententia quomodo statui & pronunciarum debeat 50.1.22
 Sententia à personis & rebus de quibus actum est ad alias
 non extenditur eod. 23
 Sententia ante decisionem appellationis, vel eius desertio-
 nem, non transit in rem iudicatam 50.2.1
 Sententia interlocutoria quando non obstante appellatione
 mandari potest executioni 50.2.44. & 47
 Sententia quæ transit in rem iudicatam, effectus. 50.1.26. &
 in quibus non transit in rem iudicatam eod.
 Sententia præfudialis retractatio quomodo impetretur, & vbi
 50.1.41
 Sententia iudicum propter quæ impugnentur, & reproben-
 tur 50.1.25
 Sententia quæ sine appellatione rescindantur iure 50.2.23
 Sententia adiudicatione nobis acquirimus 20.11.10
 Sententia dicendã causa in senatu pecuniam accipiens, re-
 petundarum reus 36.28.20
 Sententiam primus è collegio apud Romanos dicebat, qui
 plures liberos haberet, ceterosque honoris ordine præ-
 cedebat 9.6.3
 Sententiam quomodo in alieno territorio exequi liceat 45.
 21.31
 Sententias mandati executioni iudicum, publicè interest 36.
 25.38
 Seorsum ab vxore manentes, nolentes redire excommu-
 nicati 9.4.8
 Separatum matrimonium tanquam nullum, non habet pro-
 hibitionem semper, quin alij nubere possint separati. 9.
 16.11.12. & 13
 Sepeliebant cum defuncto Galli, quæ ipse magis dilexerat,
 & in rogum inferebantur & animalia, & clientes, & alia
 14.10.15
 Sepeliebantur mortui olim in agris 39.13.16
 Sepeliebantur viuæ Vestales impudicæ 31.2.6.2
 Sepelire in vrbe non licuit Romanis. 33.23.4. nec apud alios
 eod. nu. 7. & 8
 Sepeliri non debent ornamenta cum corporibus eod. nu. 29
 Sepelire vxorẽ suam sumptibus, num teneatur maritus 9.20.8
 Sepeliendi ius quæ ecclesiæ habeant 2.13.9
 Sepeliendi mortui 30.5.7
 Sepeliri impunẽ pecunia non potest, nisi ob custodia 23.3.19
 Sepeliri sine loculo, & humari cur voluit Cyrus 33.23.30
 Sepeliri impios etiam de gente sua non pafsi in suo sepul-
 chro maiores eod. 31
 Sepeliri debet mortuus, antequam alius in eius locum eli-
 gatur 17.12.42
 Sepeliri prohibitis, de factis sepultis in consecrato loco, pol-
 lutus locus sit, & debet iis exhumatis reconciliari 2.13.11
 Sepeliri laicos in ecclesia aliquando prohibitum eod. 12
 Sepeliri viuum, pro pœna 35.5.13
 Sepulchri, & eorum lex 18.23.21
 Septēbris mense beneficia vacatã quibus debeantur 17.6.4.4
 Septimio Seuero militum electione contigit Romanorum
 imperium 6.7.6
 de Septimo gradu hora die, mense, septenario numero, &c.
 & quid in iis acciderit 9.9.26
 Septimæ Trachalorum matris nuptiæ secundæ, & testamen-
 tum, ob contemptos priores liberos, improbata 9.26.36
 Septuagenarius quare à tutela & cura excusatur 12.6.10
 Septunx quid 42.34.1
 Septunces vsuræ quæ 22.3.39
 Sepulchrum ædificare ex voluntate testatoris cogit here-
 dem episcopus 33.23.1
 Sepulchrum vnde dicatur eod. nu. 2
 Sepulchri violari pœna duplex, ciuili & criminalis 33.23.11
 Sepulchra multis modis violari dicuntur. 33.23.12. vt sepe-
 liendo in alterius sepulchro inuito domino eod. in sepul-
 chro habitando eod. nu. 13
 Sepulchris qui inhabitantur eod. nu. 14. & 15
 Sepulchrum violatur, offa sine licentia eorum qui permitte-
 re possunt, transferendo. 33.23.17. vt etiam illud demolien-
 do eod. nu. 19. Et demolientis pœna, & eorum qui ex pluri-
 dibus sepulchrorum demolitorum ædificant eod.
 Sepulchrorum defendendorum gratia magis pugnant Scy-
 thæ, quàm ob bona 33.23.23
 Sepulchri violari ex legibus Salicis pœnæ. 33.23.26. ex aliis
 eod. nu. 22. 24. 28
 Sepulchrorum violatores quibus vitis impellantur 33.23.29
 Sepulchrorum familiarium ius, ad quos non transeat 33.
 23.10
 Sepulchri ius remanet penes institutum restituentem fidei-
 commissum 42.29.18
 Sepulchro crines qui deposuerint 2.14.10
 ad Sepulchrum via non vtendo non amittitur 4.22.6
 in Sepulchro suo filiam humari quod malè vixisset Octauus
 Cæsar testamento veruit 10.2.29
 Sepulchra qui fit, vt propria aliquorum sint in ecclesiis, &
 coemeteriis 2.13.5
 Sepulchrorum ædificandorum leges 18.22.6
 de Sepulchrorum iure, edicta duo iuris ciuili. I. 14. I. quæ illa
 edicta, & de sumptibus funerum, & contra quos qui im-
 pedit, agat eod. num. 3
 Sepulchra spoliantes, crimen sacrilegij admittunt 33.23.1
 Sepultura denegata reis maiestatis 35.1.17
 Sepultura negatur seipfos occidentibus 36.12.7. & 9
 Sepul

Rerum & verborum Index.

Sepultura sacra quibus denegatur 2.13.10
 Sepultura loca, vbi condi solebãt antiquitus corpora. 2.13.4
 Sepultura electio libera: alioquin ibi sepeliendus vbi quis
 suscepit sacramenta 2.13.6
 Sepultura electus locus à moriente, alij quàm eligenti non
 potest concedi, nisi necessitatis causa 2.13.7
 Sepultura Romæ, communes, aut priuata: & priuata, genti-
 litia vel familiaris 33.23.10
 Sepultura tempore debitoris creditores non sunt audiendĩ
 exequentes debitum 33.23.25
 Sepultura qui non demandentur 33.23.32
 Sepultura rationes quædam 2.14.9
 Sepultura sumptibus modus impositus 2.14.17
 Sepultura priuati sacrilegi 33.15.4.5. & 11
 Sepultura priuari, inter atrocis pœnas 32.29.1
 Sepultura priuari pro pœna habitum & supplicio. 31.27.10
 ob non Sepultum cadaver pestis immissa 31.21.4
 Sepulti qui in vrbe Roma olim tantum 33.23.6
 Sepulti domi aliquando eod. nu. 8. & 9
 Sepultorum decreta scriptura per Ecclesias faciendã. eod.
 Sepultos non licere transferre, absque autoritate supe-
 rioris 2.14.2
 Sequester non potest liberè sine iudice omittre sequestra-
 tum 23.3.4
 Sequester impensas repetit, & salarium num petere possit.
 eod. 29
 Sequestri & depositi differentia 23.3.25
 Sequestri nomen quid, & vnde declinatum eod. 5
 Sequestri qui fieri non possunt eod. 23
 Sequestri statuendi rationes 23.3.24
 Sequestri officium quale eod. 2.8
 Sequestrum impedit & tollit satisfactio 23.3.25
 Sequestrum suscipere num quis cogi possit eod. 30
 Sequestrari quæ res possint, & quid operetur sequestratio.
 23.3.14
 Sequestrari possunt pignora capta in causam debiti. 23.3.32
 Sequestraria actio 23.4.15
 Sequestratio iure Pontificio contra contumacem. 48.3.50
 Sequestratio in interdico retinenda qualis, & quando. 12.
 9.14
 Sequestratio, & vindicta, duæ prouisiones in interdico pos-
 sessorio 17.20.7
 Sequestratio quomodo, & quibus, & quot committatur in
 praxi 23.3.11
 Sequestratio beneficij quid operetur eod. 14
 Sequestratio personarum eod. 15
 Sequestratio temerè faciendã non est, & quare 23.3.20
 Sequestratio non fit pecuniæ ex contractu petita. eod. 22.
 eius, & depositi finalis causa eod. 23
 Sequestrationem faciendam quæ præcedat eod. 26
 Sequestrationi rerum contumacis quæ obseruanda. eod. 31
 à Sequestratione incipiendum non est 23.3.22
 Seræ populi Indiæ sine litibus viuunt 47.1.11
 Serapidis templum in Alexandria 2.12.2
 Serapidis templum in Alexandria, dirutum 34.8.3
 Serenus accusatus à filio 35.2.2
Sergens, vnde dicti. 36.12.29. & 47.40.4. & quot species.
 eod.
Sergentz d'armes, & quando de his cognoscat magister
 equitum 19.18.11
 Sergius Galba quod supplicium de nummulario pecunias
 malè tractantis, acceperit 31.16.6
 Sergius proconsul Paphi 16.4.3
 Serica vestis prohibita 9.19.25
 Sericij fuit cum auro æqualis olim æstimationis Romæ. eod. 26
 Sericum à Barbaris in luxum mulieris inuectum eod. 27
 Sericas vestes intextas auro prohibitum quibus apud Ro-
 manos olim esset 18.26.2
 Serò quæ sunt, & quæ postea proponuntur non perficiunt:
 vt de excusatione tutelæ dicitur 12.6.12
 Seruis vti debemus & famulis secundum qualitatem & actio-
 nem rei, aliter abutimur 4.3.21
 Serpens æneus Moysis propter abusum ab Ezechia extritus.
 2.12.1
 Serpenti cur à Deo manus & pedes adempti 34.11.16
 Serpentes igniti à Deo in Iudæos inuictos immisi. 31.20.1
 Serpentes infesti Aegyptiis 39.10.6
 à Serpentibus in Italia Amyclæ deleti 4.5.16. & 31.13.2
 Serra secari pœna 31.25.1
 Seruientis loci refectio, onus est eius, cui debetur seruitus
 15.31.4
 Seruientis prædij dominus in seruitute rustica non tenetur
 reficere prædium pro vsu seruitutis, contrã, in seruitute
 vrbanã 4.14.8
 Seruientes fratres Templariorum, qui 15.33.6
 Seruire res quomodo intelligantur 4.1.1. & 4. modis seruire
 intelliguntur eod. 2
 Seruilis Coepio consul iudicia senatui & equitibus diuisit
 47.23.3
 Seruilis Spurius Romæ primus cum vxore diuortium fecit,
 ob quod in perpetuum exosus à populo 9.15. 15. sunt qui
 dicunt Spurium Carbilium, cui Ruga cognomen
 erat eod.
 Seru itus quid 14.2.1
 Seruitus probata sub lege diuina eod. 2
 Seruitus quomodo contra naturam, & non contra ius natu-
 rale eod. 4
 Seruitus duplex, animi & corporis 11.1.4
 Seruitus quomodo iuris & iuris gentium sit eod. 6. quomodo
 contra naturam, sed non contra ius naturale eod. 7
 Seruitus iuris gentium, & iuris ciuili quomodo 11.1.10
 Seruitus alius tollendĩ negatiua & affirmatiua quid 4.10.1
 Seruitus aquæ ducendæ ex flumine per vicinũ feudum, flu-
 men inde recedens non sequitur 4.15.11
 Seruitus aquæ excipiendæ, non voluptatis, reuiuifcens 1.4.4
 Seruitus ex necessitate aliqua orta 14.3.11. & 12
 Seruitus futura promitti potest, verum statim non dicitur
 debita 4.21.1
 Seruitus in pœnam falsi 36.4.8
 Seruitus in pœnam furti 37.1.29
 Seruitus iure gentium inducta 14.13
 Seruitus ex diametro aduersa libertati eod. 7
 Seruitus est vltimus gradus vtilitatis humanæ eod. 2.4
 Seruitus, ne Solis radius opponatur arbor vel aliud 4.10.8
 Seruitus nobilis, regnum 18.2.13
 Seruitus oneri ferendi, qualis 4.7.1
 Seruitus pecoris appulsus ad aquam quid 4.18.1
 Seruitus pecoris pascendi, rustica 4.19.1
 Seruitus proiciendi, & protectus vrbanã 4.12.11
 Seruitus pro pœna imposita, & quibus 31.17.8
 Seruitus quibus modis perimitur 4. 23. 1. & extinguitur &
 reuiuifcit, re pereunte & reuiuifcente eod. 2. tacito etiam
 consensu, factio permisso & expresso remittitur eod. 3. non
 vtendo quoque amittitur eod. 4
 Seruitus prædialis ex parte personæ quibus modis intereat
 4.23.3
 Seruitus quibus rebus imponi possit 4.21.3
 Seruitus realis quid 4.1.3
 Seruitus rei communis quomodo ab vno ex dominis imponi
 non possit 4.21.10
 Seruitus tigni immittendi in parietem vicini quæ 4.21.10
 Seruitutis debita à rebus personis, quinque species enume-
 ratæ 4.2.1
 Seruitutis olim signum capillorum tonsio 17.1.23
 Seruitutis vrbanæ tres species, stillicidium in ædes suas reci-
 piendi, auertendi, vel non auertendi 4.9.1
 Seruituti mors præponenda, & exempla eorum, qui mori
 elegerunt potius quàm seruire 11.1.13. ea nihil infelicius
 eod. 24
 Seruitutem ad certum tempus vel ex tempore constitui
 cum dicitur, vt intelligatur 1.4.4
 de Seruitute arenæ fodiendæ, calcis coquendæ, cretæ exi-
 mendæ: & quãdo hæc sint seruitutes prædiales & quãdo
 personales, &c. 4.10.1
 Seruitute dirimitur matrimonium, quomodo do 9.15.7
 de Seruitute luminum 1.5.2
 Seruitute nihil miserabilius 14.1.11
 Seruitute quomodo cognatio amittatur 9.9.8
 Seruitute vtendi modus à domino tantum & pacificentibus
 constitui potest 4.21.8
 Seruitute vti & per se & per alium nomine suo potest quis
 4.23.7

Syntagmatis iuris vniuersi

Seruitutes aliquando fuerunt impræscriptibiles: nunc contra.	4.7.2	Seruus communis pluribus pro indiuiso quantum cuique querat	eod.10
Seruitutes prædiales bene restituntur restituto ædificio vel prædio, &c. & in hoc differt ab usufru. 4.5.4. vide & aliam differentiam	eod. nu. 11	Seruus inuitus potest fieri necessarius hæres	eod. 11
Seruitutes alius non tollendi, & luminibus non efficiendi, imponi possunt & vicinis, & remotis ædibus, & quomodo	4.10.12	Seruus suo nomine vel alieno quando esse in iudicio potest.	49.2.7
Seruitutes constitutæ ex rerum consequentia	4.21.7	Seruus sub conditione vt manumittatur, venditus ea veniente inuito domino liber fit	14.6.5
Seruitutes & iurisdicção num possint, & quomodo præscribi.	40.2.17	Seruus item liberi inuito domino in casibus, in quibus pro libertate pretium capit, & qui sunt casus	eod. 6
Seruitutes indiuiduæ, & antinomiarum hac de re conciliatæ.	4.1.7	Seruus Christianus à Iudæo emptus, fit liber	14.6.10
Seruitutes iura dicuntur	4.15.1	Seruus dente excusso, vel eluscatus à domino, liber lege Dei	eod. 11
Seruitutes modi tot constituendi, quot acquiruntur usufructus: & quomodo lege publica, & priuata, & pactis constituantur, & patientia	4.21.5, & 6	Seruus Hebræus post septennium, erat liber	14.6.14
Seruitutes non præscribuntur in Gallia tempore vel vsu, seu possessione	4.11.5	Seruus ægrotus eiectus domo à domino, fit liber	14.6.16
Seruitutes prædiales rusticæ, quæ	4.14.5	Seruus non potest nisi iussu domini adire hæreditatē.	46.4.8
Seruitutes quædam prædiales reales, ne, nisi ex æquitate, ex tempore, ad tempusve constitutæ, sustineantur, prædiales personales quoque, iure ipso	4.21.9	Seruus primus ob pœnam Chamii filij Noachi.	14.3.4. Am- babus Gallis dicitur seruus
Seruitutes reales cur receptæ	4.24.13	Seruus venditus ne certo loco maneat, num pacto fieri possit.	25.17.16. aliæque pacta seruorum venditorum
Seruitutes reales locari non possunt	27.1.3	Serua olim mulier fiebat coiens cum seruo ex Claudiano senatusconsulto	14.3.5
Seruitutes vrbane oppignerari nequeunt, aliæ possunt.	23.9.8	in Serui debitis operis plus est, quàm in vsu debito serui.	4.2.15
Seruitutes reales prædiales, aut in solo, vt rusticæ: aut in superficie, vt vrbane	4.6.1	Serui & liberi actiue & passiuè in iniurijs distinctio in pœna	38.3.11.
Seruitutum iura quomodo indiuidua	5.3.15	Seruo hæredis quare legari non potest purè	42.33.8
Seruitutum quæ causa continuata, & discontinuata	40.4.5	Seruo ius deliberandi non competit	46.2.12
Seruitutum causa, & possessio continua, quomodo distinguenda	40.4.6	Seruo solutio facta quomodo liberet	31.18.26
de Seruitutum præscriptione	4.21.7	Seruum prostituens amittit ius potestatis, legesque gentium de ea re	14.6.8
Seruitutum quatuor genera, seruiunt namque personæ personis, personæ rebus, res rebus, & res personis	4.1.2	seruum vnus ex Dominis inuitis alijs reddito pretio manumittit	eod. 9
Seruitutum realium diuisio	4.1.8	Seruum seruorum Gregorius 9. Pont. Max. se appellauit, & Iustinianus seruuum	14.1.25
Seruitutum usufructus concedi potest, & quomodo seruitus seruitutis esse potest	4.4.2	Seruum subtrahens, num mori debeat	36.21.12
Seruitutum in constitutione, res, personæ, modus constitutendi consideratur, & quomodo prædium habere debet, qui debet, & qui habet seruitutem prædiorum.	4.21.1	de Seruo corrupto duplex actio, directa & vtilis, & quando datur	38.10.2
pro Seruitutibus actiones in rem negatoria & confessoria, & quibus competant	4.22.1	Serui corrupti actio in duplum. eo. 3. serui corrupti actionis finis	eod. 4
Seruitutibus concessis actus, viæ, & itineris, omnia in prædio agere licet, sine quibus quis vti nequit	4.14.7	Serui accusare dominos non possunt, ac de iniuria illorum nimia rectè conqueruntur	32.17.1
in Seruitutibus quis dicatur possessor vel quasi ex contententibus	4.22.2.4. & 7	Serui à sacris quibusdam arcebantur	16.3.6
in Seruitutibus retinendis & amittendis qualis vsus existitur	4.23.8	Serui byrris & cuculis tantum vti debebant. 9.19.18. quid eis inhiberetur ab Arcadio eodem	20
pro Seruitutibus vtile interdictum & vti possidetis quando detur. 4.22.12. & quæ alia interdicta pro possessione seruitutum conferuanda competant	eod. 13	Serui aut liberi natura qui	14.1.8
Seruius Tullius 6. Romanus Rex.	13.2.8	Serui Christiani Iudæis, Hæreticis, & Paganis esse non possunt	12.1.10
Seruius Tullius Romanorum Rex, quemadmodum censum composuit	47.16.8	Serui à Vidio Pollione edendi murenis obiecti	14.1.8
Seruius Tullius quod conceptus fit ex genitali ex cinere nato, & ex Ocrisia ancilla, fabula	8.1.20	Serui apud quos nulli olim essent	eod. 19.21
Seruius Tullius subterraneum carcerem addidit	31.33.9	Serui Tholosam ingressi, liberi statim fiunt	14.7.22
à Seruio prætoris indicta Seruiana actio	23.0.9	Serui nulli temporibus Saturni eodem	23
Seruiana actio quæ. 23.0.9. quasi seruiana, & vtilis actio Seruiana	eod.	Serui castigandi, sed sine contumelia	14.4.4
à Seruiana actione differt Saluanum interdictum.	20.10.4	Serui communi iure inuitis dominis liberi non fiunt	14.6.1
Seruius dimidius homo	14.1.25	Serui cur mastigibus & loris afficerentur	31.1.16
Seruus ex pœna hodie nemo efficitur	8.15.8	Serui quando, & quomodo lege contrahere prohibeantur.	21.5.10
Seruus fugitiuus non vti capitur	40.2.4	Serui fiscalini & Ecclesiastici in Francia qui olim	14.2.3
Seruus furtum faciens, pro noxa dabatur	37.1.29	Serui fiunt, & nascuntur	11.1.11. & 15
Seruus impius, qui se ob pretium venundari passus est. 11.1.12	49.5.27	Serui & liberi quidam natura, quidam ciuili iure, & vtile seruire aliquibus	eod. 16
Seruus non potest esse aduocatus	42.15.3	Serui fiunt, aut nascuntur, fiunt pœna, necessitate, captiuitate.	14.3.2
Seruus potest non aduendo priuare dominum delata successione	42.15.3	Serui ex quibus criminibus ferent rei, veluti ingrati, latrones, raptores, vici, vltimo supplicio damnati	eod. 7
Seruus quomodo, & in quibus deteriore conditionem domini facere possit	eod.	Serui sine spe libertatis, qui se vendi patiebantur quando.	eod. 8
Seruus quicquid querat, acquirat domino	14.4.7	Serui fiunt captiuitate, quare, & qui huiusmodi	14.3.16
Seruus communis, usufructuario & proprietario quæ querat.	eod. 8.	Serui vnde nascuntur. eod. 20. eorum ex alijs qualitatibus distinctio	21
Seruus quid usufructuario suo acquirat	eod. 9	Serui, famuli, liberi homines, bona fide seruientes qui. eo. 22	

Rerum & verborum Index.

caria, legitima, voluntate alia	14.5.1	Sexus masculini & fœminini in quibus sit sublata differentia	42.22.22
Serui pileati incendentes cum cadauere defuncti, liberi, & pro manumissis	eod. 18	Seyri filij victi ab Amasia, & præcipitati	31.19.1
Serui manumittuntur vniuersitatis vel collegij, eo modo, quo priuatorum	eod. 21	Siagrius episcopus	16.1.4
Serui militare non possunt. 19.3.8. eorum bella & rebelliones	eod. 9	Siagrius pugnat cum Clodoueo rege Franco.	19.10.18
Serui moribus iudicare vel arbitrium dicere prohibentur quare	47.11.8	Siagrius victus à Clodoueo rege Galliarum	16.1.21
Serui liberum hominem capitali iudicio Athenis non accusabant	47.11.18	Si alteri, rescriptum	17.15.28
Serui non fiunt hodie Christianis in hostibus capti	20.4.3	Sibaritarum quare deleti	35.4.5
Serui natura omnes homines sunt, et si liberi se putent. 11.1.17		Sibylla Erithrea filios ingratos igne dandos admonet.	6.3
Serui non puniti cum dominis delinquentes	35.1.34	Sibylla mortua adhuc diuinat in fortibus	18.6.7
Serui non testantur, quare. 42.8.5. & quibus testari concessum	eod.	Sibyllæ creditur eod. 8. eius nomen quid significet eod. 9. numerus earum	eod.
Serui olim notis vt plerumque signati	31.25.3	Sibylla prima à Mafis educata	18.6.6
Serui pœnæ iure ciuili qui fiunt	31.27.8	Sibyllini libri tempore pestis consulti Romæ	31.21.4
Serui pœnæ qui fiebant	31.36.1	Sibyllina oracula cuius sint	18.6.6
Serui quando ordinari poterant	16.10.14	Sibyllini libri Romæ custoditi, & consulti publice, & quando eod. 10	
Serui tutores vel curatores non dantur	12.4.6	Sibyllinorum librorum combustorum historia	18.6.9. iis libris Christiani fidem non adhibebant
Seruum dominos accusantium pœna	32.17.2		eod. 11
Seruum insolentiam non fauendum	14.4.3	Sibyllinorum oraculorum fides, & quæ fuit illa quæ ea edidit	47.11.10
Seruum iniuriæ audiendæ quoque legibus humanis & diuinis	eod. 6	Sica quid, & de sicariis lex quid contineat	36.15.3
Seruum operis non vtendo, usufructus nihilominus, remanet quod aliter est in alijs	4.5.13	Sicambri postea dicti Franci	15.14.8
Seruum vsu concessio, quid concessum videatur	4.2.14	Sicarnes iudex, excoriatus	31.24.2
Seruis festa statuta in Cydonia	2.16.10	Sicarij qui Romæ	15.32.5
Seruis ne liberi coniungantur, lex Hebræa & Francica. 9.13.2		Sicelech spoliatur Amalechitarum	20.4.6
Seruis olim comam nutrire prohibitum	16.1.23	Sichem habitantes Amibelechem odio hobent	34.11.16
Seruos propria autoritate ad bestias dare interdictum, & potestas necis adempta	36.17.1	Super Sichem deletam sal dispersum ab Abimelech	4.5.15
inter Seruos quare iustæ nuptiæ non erant olim, hodie sunt.	9.1.3	Sicilia regnum clientelare sedis Apostolicæ Romanæ	45.8.6
Seruos quomodo pœna fecit	14.3.3	Sicilia regnum quando datum à sum. Pontifice duci Andriæ	34.10.12
in Seruos ob famem & miseriam Aegyptij & Galli se vendebant ditioribus	eod. 14	Sicilia rex hominum summo pont. debet	18.2.4
in Seruos seruire sine causa prohibitum	14.4.2	Sicionitarum ritus in nuptiis firmatis	9.5.4.6
Seruos seuerius tractans, quàm par sit, vendere cogebatur.	14.6.12	Siculi aduenarum intestatorum bona fisco deferunt	3.12.14
Seruos ob malè habitos Lacedæmonum ciuitas terræmotu diruta	14.6.13	Sicyonij festum in honorem Erati celebrabant	2.16.7
Seruos vendere non licebat, vt ad bestias depugnantur.	25.11.8	Sigæus cubicularius Domitiani	18.1.8
Sesac Rex Aegypti	15.39.6	Sigeth quid	3.10.2
Sestertius quantum valeret olim	47.10.16	Sigibertus rex Galliarum in Austrasia adoptauit Hildericum filium Grimaldi	10.6.29
Sestius Baculus	19.3.22	Sigillum Montispeffuli	10.6.27
Seuerianus Cæsar	19.0.18	Sigillum quam auctoritatem habeat	48.14
Seuerianus iussu Adriani occisus	31.33.10	Sigilli Montispeffulani debitum, quo tempore præscribatur	40.5.26
Seuerus Apher Pertinacis nomen sumpsit	36.4.4	Sigilli regij seu Montispeffulani executio admittit tantum tres executiones debitorum	23.6.9
Seuerus Cæsar mercatoribus Romam venientibus vacationem munerum dedit	3.8.25	Sigilli Montispeffulani executio non fit contra hæredes debitoris mortui	23.9.10
Seuerus Cæsar provinciarum rectores vt probaret.	16.10.21	Sigillorum regionum in cancellaria senatores custodes	47.26.24
Seuerus Imperator nominatur	18.1.4	Sigillorum regionum submissæ & iurisdicção	49.1.7
Seuerus in sacrum ærarium noluit inferri lenonum vectigal, & meretricium	10.2.28	Signatura in beneficiis quid est 17. 15.11. eius forma eo. 12. signatura gratiæ triplex forma, per fiat, per concessum, per placet, & de singulis	eod. 16
Seuerus Pertinacis mortem vindicauit	35.5.5	Signatura per fiat, ceteris paribus, præfertur signaturæ concessum	17.15.17
Seuerus syluarum ligna in vsu thermarum deputauit.	3.16.2	Signatura ad effectum gratiæ bulla exigit	eod. 18
Seueri & Antonini iudicium de iuvene sacrilego	33.15.3	Signaturæ sumptum de registro fidem non facit	eod.
Seuilla ciuitas, quæ olim Hispalis dicebatur, capta à Rege Vandalorum	31.16.13	Signatura sola beneficij an det ius adipiscendæ possessionis beneficij, nisi bullis expeditis	17.5.19. & 20
Sexagenarius senator in curiam venire non cogebatur, nec prohibebatur	47.25.14	Signaturæ gratiæ & iustitiæ vnde habent nomen	15.42.17
de Sexagenarijs in quinquagenarijs non coniungendis lex lata. 9.6.3. postea abrogata	eod. 9	Signa, quibus murus proprius vel communis probatur & docetur	4.7.21
Sexagenarijs num adoptio liceat, & quare vetita.	10.6.8	Signare quid	42.4.5
Sex menses quibus peragendis negotijs constituti.	17.9.29	Signata in testamento, referari non debent vsque ad apertionem	42.4.6
Sex menses conferendorum beneficiorum à quo tempore incipiant	eod. 30.31.32.33. & 34	Silæ electio	17.2.18
Sextans quid	42.34.1	Silentiarius quis dicitur 3.8.9. & silentiarij à collectis eximuntur	eod.
Sextantes vsuræ quæ	22.3.3.4	Silentium monachis vbi indictum	1.15.3
Sextus Aelius quas actiones scripserit	21.8.2	Silentium corporum exempla	1.9.2
Sextus Cæcilius	28.10.4	Silentium perpetuum pro pœna inceptus	36.7.14
Sexus differentia in quibus sublata	32.15.10	Silentium quomodo, & quando firmet donationes filiis factas, & coniugibus	28.11.3
Sexus distinctio in quibus facienda	32.13.10	Siluestro sum. pontif. Constantinus magnus basilicam dedit	17.9.10

Syntagmatis iuris vniuersi

Siluius Posthumus 3. Albanorum Rex	18.2.11	<i>αὐτῶν, ἡρασιφῶν, &c.</i>	
Simia cur parricidij poenæ adhiberetur	36.24.8	Sitona	18.20.1
Simile nullum idem	26.10.2	Sij, verbum	28.7.9
Similitudo formarum erroris causa	36.6.17	Sobolem suam postponere alienæ potest quis si velit, sed non præsumitur	42.1.13
Similitudinis transpositione, nominis alterius vsurpatio fieri potest	1.12.7	Sobrini qui dicantur	9.9.25
Simon Magus	25.7.3	Socer quis, & vt sic dictus	9.10.4
Simon Magus ob quam rem punitus	1.10.8	Societas quid. 27.4.1. diuisio bonarum & malarum rerum.	eod.2. alia diuisio, ex contractu, & sine contractu. eod.3
Simonis de columna eremita mirum	15.24.13	Societas personarum, vt in matrimonio, & rerum	eod.5.
Simonis Magi impostura, & prodigia	33.13.2	Societas quid	eod.6
Simonis Magi præstigia admiranda	34.16.8	Societas conuentionalis. eod.8. & illa conuentionalis, vel singularium rerum, vel bonorum vniuersorum	eod.9
Simoniam	1.10.8	Societas damni & lucris, industriae: industriae & pecuniae.	27.4.10
Simoniam, crimen læsæ maiestatis diuinæ, & hæresis	33.13.1	Societas quibus modis contrahitur, & vsque ad quod tempus.	eod.13
Simoniam, inter crimina grauissimum. eod.4. Simoniam quid, & duplex, mentalis & realis. eod.7. in Simoniam quomodo res consideranda	eod.8	Societas quibus modis soluitur	eod.7
Simoniam in quibus committatur. 33.13.9.10.11.12. & seq. num.		Societas iusta illa, quæ contributionem pecuniae cum personarum industria admittit	3.2.5
Simoniam non est, aliquid ex laudabili consuetudine pro spiritalibus Sacerdotibus porrigere, alia tamen causa, quam nundinationis	33.13.11	Societas omnis, collegium non facit	15.32.4
Simoniam faciunt, pro spiritalibus dare munus, fauorem, pretium, preces	33.13.25	Societas in matrimonio, diuinæ & humanæ domus	9.1.1
Simoniam commissa plures poenæ. 33.13.31. excommunicatio, facramentorum priuatio, collationum vel simoniaci facti nullitas. eod.32. priuatio ipso iure iure beneficij	eod.33	Societas legitima, in qua alter pecuniam: alter industriam tantum contribuit	8.7.28
Simoniam in ingressu religionis commissa, quomodo puniatur.	33.13.37	Societas viri & vxoris pro successione	45.14.13. & 13
Simoniam quæ locum non habet in curia Romana, & quæ habeat	33.13.43	Socratis responsum ad Alcibiadem de iurgiosa muliere.	9.20.20
Simoniam ipso iure priuati beneficio possessorem	17.18.4	Societatem quæ personæ inire possint	27.4.11
Simoniam vtroque iure prohibita	36.29.12	Societatis contrahendæ finis, quæritur est	eod.16
Simoniacus num sit, qui pro officijs regis dat finantiam. 36.29.13.14.15		Societatis fraudulenta renunciatio non officit socijs. eod.18	
Simoniacus qui emit res sacras	25.8.3	Societatis intempestiua renunciatio non habet	eod.19
Simoniacum iustitiam vendere	36.29.18	Societatis diffoluendæ iustæ causæ	eod.20
Simoniaci qui, & à quo dicti	1.10.8	Societatis pactum non valet, ne omnino diuisio fiat.	eod.21
Simoniaci vnde dicti	33.13.3	Societatis actio cum alijs quibusdam concurret aliquando.	eod.26
Simoniacus est, qui in beneficio litigioso corrumpit iudicem, qui dedit quid habendi nominationis causa, qui pecunia accepta renunciat nominationi vel electioni. 33.13.21. recipiens à publico poenitente, ne poeniteat, vel à poenitente vt soluitur. eod.22. homagium pro spiritalibus faciendæ, &c.	eod.23	Societati vniuersarum fortunarum quæ conferantur. 27.4.25	
Simoniacus in personis quid considerandum, & de eorum intentione	33.13.24	à Societate ad matrimonium argumentatur	9.4.1
Simoniacus in beneficijs, à quibus dispensari potest. 33.13.41		in Societate generali dos non ceterur communicata. 9.24.11	
Simoniacæ duplici modo, vel quia simoniacæ, ideo prohibita: vel quia prohibita, ideo simoniacæ	33.13.30	Socius liberalitatis imperialis præfertur fisco in successione intestati socij	45.35.3
Simoniacæ beneficium possidens quomodo purgare possit simoniam	33.13.36	Socius quando partem socij præscribit, non soluentis expensas	40.5.18
Simoniacæ data vel accepta non restituuntur dati, nec remanent apud accipientem: sed datur Ecclesie, in cuius iniuriam simonia fit	33.13.38	Socius, qui contumax est in soluendo refectionem parietis cõmunis, amittit ius quod fit infolidum refectis. 4.7.30	
Simoniacæ beneficium viuentis assequutus, vt puniatur. 33.13.46		Socij splendor iuuat socium minus ignobilem	48.13.9
Symoniacæ ordinantis, & ordinati poena	33.13.47	Socij heres in societate non remanet: nisi in locatione vengigalium	27.4.12
Simoniacæ renunciatio facta, quomodo improbanda. 33.13.38		Socium fallere turpissimum. eod.23. ideo actio famosa. eod. pro Socio actio quando, & pro quibus datur	eod.22
Simplex & duplex pro euictione pacta in emptione.	25.17.17	Socij qui fin.	27.4.2
Simplex res quæ, & non redhibetur	25.21.7	Socij criminum ab accusatione remouentur	32.12.10
Synedri ius, seu Senhedrin, apud Iudæos & Palestinos quid.	3.7.5	Socij criminum sibi idonei non sunt testes	48.13.33
Si neutri, & si nulli, rescriptum	17.15.28	Sociorum quæ culpa consideranda	27.4.34
Singularis petitio vel actio quid contineat	47.5.7	Sociorum condemnatio, in quantum facere possunt. eod.27	
Si non nupsit, conditio, reprobata in virgine non in vidua.	42.32.47	Socrates in actiua Philosophia excelluit	8.7.3
Simulani	19.3.12	Socrates iustit inter pueros	39.2.5
Sipontinis negotiatoribus quale priuilegium datum.	22.7.7	Socratis iuramentum per carnem, platanum, anserem, quare.	50.8.22
Sifanis Rex corruptus, excoriat	50.2.49	Socrati venenum datum	31.27.1
Sifampes excoriat	46.28.14	Sodalitia quæ, & cur prohibita	1.8.3
Sisbertus Toletanus Episcopus, maiestatis damnatus.	35.2.9	Sodomitæ septem ciuitates igne consumptæ	31.4.4
Sisbertus Rex Gothorum	33.4.10	Sodomorum peccatum in filijs vindicatum	35.1.27
Si sine liberis clausula, an perpetuo fideicommissum indicat.	42.23.1.1.	Sol, luminare maius	15.1.4
Si sine liberis liberis deficit fideicommissum, si quidem extant tempore mortis instituti, non aliter	eod.22	Sol & Luna in signa & tempora constituta	30.7.3
Sistendi iudicio cautionis formula	48.4.10	Solis ante ortum, & post occasum senatusconsulta fieri non poterant	47.25.24
Sitometra	18.0.1	Solis radijs ne opponatur arbor, vel aliud, seruitus apud Solem in delubro deposuit pecuniam Alexander.	23.3.18
		Solarium, tributum ob locum publicum possessum. 3. 10. 14	
		Soldata quid in feudis	14.10.17
		Soldatæ feudum quid	6.3.7
		Soldatæ de bonæ voje	19.3.24
		Soldurij Gallorum qui	24.0.14
		Soldurij differunt à soldatis & soldarijs	eod.16
		Solenne	

Rerum & verborum Index.

Solenne iuramentum quid habet	50.8.2	2.24.9	
Solenne venditiones, quæ dicantur	12.3.16	Solui aliud pro alio non potest, quando	21.18.5.6.7.8
Solennior comes, Gallis magister Cæremoniæ. 6.8.21		Soluere qui possint & debeant	eod.12
de Solennitate quod est, oportet probare interuenisse. 28.13.18		Soluitur res omnis iisdem, quibus indicta est causa	6.19.1
Solennitatem remissio in vendendis rebus Ecclesiasticis quando fiat	25.8.19	Solutum indebitum in quibus casibus non repetitur	22.17.1
Solicitatores alienarum nuptiarum puniti	39.12.39.12.8	in datis in Solutum locus est iuri retractus	26.11.3
Solicitatores Apostolici qui	15.14.4	Sophista philosophus	18.7.2
Solicitatores & infitiores litium. 49.5.11. harpyia. eod. & mala eorum. nu.	12	Sophista dictus mercator scientiæ	25.2.9
Solicitatores expeditionum aula Romanæ	eod.	Sophista nomen quando in desuetudinem abiit, & immensum coepit esse	18.7.1
Solicitatores aulae regiæ cur aula abire iusserit cum poena mortis Franciscus primus Rex Galliarum	49.5.12	Sophista qui	eod.
Solidarij militis à soldarijs quid differant	14.10.16	Sophista apud Indos	18.5.2
Solidarij apud Gallos qui	6.2.27	Sophista Indis vates 18.6.1. olim philosophi dicebantur eod.	
Solidus in iure quid. 18.13.7. Et quando aurei solidi.	eod.9	Sophocles studiis vocas negligebat res suas, nec tamen ideo vituperatus	13.6.9
Solidus Langobardorum quot Veronenfes & Turonenfes valeat	37.12.12	à Sophone rege sumptas lanceas aureas Dauid Deo dedicat	15.39.6
Solidus numus quid	36.2.15	apud Sophistas dotes nullæ sunt nuptiarum	9.18.13
Solidi debiti solutio faciendæ, & quædo fieri dicatur.	21.18.10	Soronatus Tyrannus in Aruernia	19.1.23
Solimanus 12. Turcarum impera. quando Rhodon insulam Christianis ademit	15.34.12	Soranus Astrologus necatus	34.14.17
Solitudo per se sine Dei contemplatione ad rabiem ducit, & periculosa	15.14.4	Soror fratris appellatione continetur	9.10.9
Solitudinis non otiosæ præconium, & vtilitates. 15.14.6. in eam sapientes etiam Ethnici se contulerunt, vt Pythagorei, Plato, Pyrrho, Eleus, Sylla	15.14.7	Sorem ducere lege Perfarum non licebat 9. 11. 10. apud quos non liceret	eod. nu. 11
Solomulki insula vbi	15.14.35	Sorore de non ducenda vxore, vel filia fororis, & promepte. lex	9.11.13
Solon cur non tulerit legem de parricidijs	41.6.1	Sorores vendere prohibuit Solon, nisi coeuntes virgines inuentæ fuissent	11.8.15
Solon infamiam simulauit	13.5.26	Sors, capitale dicta	18.24.2
Solon negotiatu quare aliquando	47.10.7	Sortem debitum vocat Papinianus	22.3.31
Solon vitæ humanæ quem terminum præfuerit	12.6.10	per Sortem fit diuisio	5.4.15
Solopis de alleuatione debiti lex	22.14.3	Sortes ex carminibus	34.3.16. & 20
Solonis de seditione lex	35.6.25	Sortes ductæ ex sacri bibliis, improbatæ	34.3.21
Solonis lex de decoctoribus	22.11.11	per Sortes eligendi formula	17.12.34
Solonis lex de distinctione ciuium ex censu	47.10.15	Sortium iudicium an permissum	47.4.5
Solonis lex, qua permissum vxori mariti propinquos admittere	10.1.13	Sortium vsus quomodo adiphorus	34.4.1
Solonis leges de frigidis & contra frigidos	9.12.10	Sorte quæ res dirimantur in iure ciuili licite & seq. nu.	54.5.1.2.3.4.5
Solum sponte qui verterunt	31.6.12	Sortium & vna antiquorum iudicia gentilium	34.5.9
Solum vertere quid, & quare verterunt antiqui	31.6.11	Sorte magistratus Veneti electi	eod.
Solum cum sola inueniri, facere præsumptionem conuentionis veneræ	36.12.9	Sortes cuiuscunque generis interdicitæ christianis & quando permittæ	34.15.15
Solum mulierem aliquo ire, meretricis nota	10.2.5	Sortibus deprehensa delicta	48.12.19
Solutio opponitur ex diametro obligationi, & quid solutio.	21.18.2. eius loco quæ sunt. eod.3. in ea quæ consideranda. eod.4. in eaque quomodo valor pecuniarum numerata estimandus	34.1.11	
Solutio solidi debiti faciendæ, & quando fieri dicatur.	21.18.10. quomodo pignora cedant solutioni debiti	Sortiarius: fortiaria, quid	34.1.11
Solutio partis an pro parte liberet ab obligatione.	eod.11.	Sortiaria & Lamia an sint, & an operari possint quæ fatentur 34.9.1. probatur posse	eod. nu. 2.3. & seq.
Solutio quibus fieri debet	21.18.20	Sortiariarum maleficia	34.20.32
Solutio cui ex pluribus reis stipulandi faciendæ est	eod.23	Sortiariarum vel fagarum, vel lamiarum dux species 34.20.3. differentia earum	eod. num. 10
Solutio procuratori facta quomodo liberet. eod.25. seruo quoque facta, eod.26. matri pro filio quoque. eod.27. & seq.		Sortilegorum seu diuinantium technæ & fraudes 34.8.1. & seq.	
Solutio ex iussu creditoris facta liberat.	21.18.29	Sortilegia per literas verita	34.3.19
Solutio in alternatiua stipulatione quomodo liberet. eod.30		Sortilegijs consentientibus quæ poena imposita iure pontificio	34.15.6
Solutio quomodo faciendæ est. eod.31. num ante diem constitutam fieri possit	eod.	Sortilegijs super rebus deseruentibus presbyter missam celebrans, punitur	26.6.12
Solutio debitoris ex pluribus causis, in quod debitum impureretur	31.18.33. & 35	Sortilegijs, & sortilegia, quid	34.1.11
Solutionis effectus, liberatio est ab obligatione	eod.36	Sortilegi Delphici sacerdotes	24.3.22
in Solutione euictionis causa promitti intelligitur	eod.37	Sortilegæ mulieres Germanæ	34.3.23
Solutione facta chirographi conditio competit	eod.38	Sortitio ad mortem militum seditionum	35.6.5
Solutionem factam fuisse quæ faciant præsumptionem.	21.18.40	Sortitio ad poenam, militare supplicium	19.10.12
in Solutione vnum habet, alternatiua dandi plura promissio.	eod.41.	Sortitio & delectus senatorum Augulli	34.5.10
Solutio & impedimentum matrimonij in quo differunt.	9.15.1	Sortitio iudicium, & per quem fiebat	47.23.6
Solutio matrimonij bona gratia	9.15.6	Sortitio iudicium, & resortitio quomodo fieret	47.23.7
Solutionis particularis non minima incommoda	9.22.3	Sortitione delecti ad poenam milites, & sacerdotes Idolorum	34.5.12
Solutionis matrimonij quæ causæ legitime iuris ciuilib, & diuini	9.15.1.1	Sortiti indices qui & subfortiti	34.5.14
Solutione vna amittitur priuilegium non soluendi decimas		Sospolis Atheniensis	34.5.14
		Sotades Cretensis in mare demersus quare	38.6.8
		Soter Papa nonus fedit anno Domini 163	2.5.10
		Souchet, quale tributum in Gallia	3.6.6
		Sozimus sum. Pont.	16.6.4
		in Sozimum 2. Pontif. summum, schisma Dioscor.	15.3.15
		Spadacim	6.10.8
		Spado quid	7.2.3
		Spadones qui dicantur	7.2.27
		Spadones in Perfide regnarunt olim	7.2.23
		Spadonum nomen quid contineat	36.10.1

Syntagmatis iuris vniuersi

in Spatia immunitas vectigalium	3.8.27	Sponsa quantum temporis cogitur expectare sponsum.	8.2.9
Spartacus & Chryfus bellum seruile in Italia mouent.	19.3.9	Sponsa de presenti & vxor tenetur omni tempore expectare virum absentem, donec certum nuncium de morte eius habuerit	3.2.10
Spartanorum gerusia quid	15.28.30	Sponsa de presenti an succedat marito, & contra maritus eius.	45.4.22
Spartiate excubij liberabant tres dantem filios reipub.	6.39	Sponsa ne iniuriis aspergatur, lege Logobardoru cautum.	38.4.4
Spartiate mulieres & in priuatis & publicis negotijs damnantur	47.11.2	Sponsa quando mutet domicilium	18.13.25
Spartiatarum reges Ephoris subditi	6.20.15	Sponsi vel ducentes vxorem à bello per annum immunes.	8.3.6
apud Spartiatas leges aliquando emere & vendere inhonestum	45.4.2	Sponsam temerè repudiasse censorio iudicio castigatum.	47.16.13
Spartiatas dotes etiam nulla	9.18.17	Sponsi de furto quado non possunt cogi nuptias inire.	8.2.8
Spartiatas vxores precariae & temporariae mercede conductae	9.4.5	Sponsalia quid, &c. 8.2.2. quare vini propinatione fiant.	eo.4
Spatulamantia, diuinatio	34.34.5	Sponsalia solo consensu perfici possunt, & pacta in illis facta recipiuntur	8.2.5
Speciei debitum à debito generis & quantitas, cum de mora agitur separandum	21.14.10	Sponsalia aliquando alia quam nuptiae, interdum sponsalia & nuptiae sine medio: sic sponsalia vera per verba de futuro, sponsalia nuptiae per verba de presenti, illa dissolubilia, haec minime	eo.4
Spectabiles qui dicantur speculatori.	47.12.14. alij	17	
Spectacula vitio dantur frequentare, & facere	39.5.1	Sponsalia per se & alios contrahunt sponsi	8.4.1
Spectaculorum fines, virtus, & voluptas, quaestus	39.5.6	Sponsalia promittuntur filiarum plerumque à patribus, & dissoluntur: nisi sint emancipatae	8.4.3
Spectaculis probandis vel improbandis quae inspiciendae res	39.5.19	Sponsalia pro impuberibus vel filijsfam. à parentibus facta non valent, nisi adulti consentiant ipsi	eo.4
Spectaculis personae Ecclesiasticae interesse non debent.	39.5.19. nec laicae	Sponsalia sunt inter absentes per nuncium, procuratorem, epistolam	eo.6
Spectrorum causa.	34.19.1. & de spectris, in seq. numeris.	Sponsalia non faciunt affinitatem	eo.6
Spectra immitentium poena	34.19.10	Sponsalia dissoluenti formula	9.5.13
Specula inficiuntur ex vitio menstruatae mulieris	34.11.11	inter Sponsalia & nuptias quod medium detur	8.2.7
Spes actionis & successioneis quomodo veniat in pactum.	41.5.3.	Sponsalia praecedunt matrimonium primum, vt habeatur parentum coniungendorum consensus. 8.3.1. secundo, vt interim probent mores vicissim coniungendi, num simul conuenire possint. eod. 4. tertio, vt interim separent coniuges ad onera. eod. 5. quarto, vt vxoris desiderium indatur & charior sit. eod. 7. quinto, vt interim dotis pecunia colligatur, in nuptijs soluenda. eod. 8. postremo, vt denuntiatione facta in Ecclesia nuptiarum impedienda, si quae sint, opponantur	eo.9
in Spe quae sunt certa, possunt donari	28.8.3	Sponsalia inter puberes & impuberes quomodo & quando contrahi possunt	8.5.1
Sphaerus 15. Babylo. rex	18.2.19	Sponsalia contrahi possunt à quolibet maiore septem annis, sed sine facris ritibus vsque ad 13. annum mulieres, & 14. viri	eo.2
Sphinx, num monstrum humanum, an animal	7.3.7	Sponsalia quae impediunt ex regula generali	eo.4
Sphragillis terrae noscendae causa in insulam Lemnon Galenus nauigauit	31.6.3	Sponsalia de futuro non faciunt matrimonium, sed obligant ad contrahendum	8.6.1
Spicarum fures vt puniantur	37.7.5	Sponsalia aut simplicia, aut firmata	eo.2
Spinea virga contra maleficia	34.22.14	Sponsalia iuramento firmata	eo.4
Spirenses monachi, quando canonici facti	15.23.19	Sponsalia impune facile dissolui nequeunt	8.9.1
per Spiritus Sancti inspirationem electio	17.12.28	Sponsalia soluentur morte. eod. 1. mutuo dissensu. eod. 3. alterius concubitu. 4. Superueniente lepra, vel insigni morbo. eod. 5. non impletis conditionibus. eod. 6. Noua religionis susceptione. eod. 7. sponsa facta aliunde praegnante, & si ea adulterata fuerit	eo.8
S. Spiritus in Sicilia, beneficia non solent in commendam dari	17.15.39	Sponsalia dissolubilia sunt tantum, quae futuram, non quae presentem habent promissionem	8.9.11
Spiritus daemionici familiares hominibus visibiles.	34.20.14. & 15.	inopia autem Sponsalia non dissoluit	8.9.9
Spiritualis confanguinitas prohibet nuptias inter tales confanguineos	9.11.18	Sponsalia quando propter religionis vel sectae diuersitatem dissolui possint	9.4.15
Spiritualis res, quae & ibi spiritus acceptiones	1.10.2	Sponsalia hodie quid à lege sponsalium antiquorum differant	8.2.7
Spirituales filij quid consequantur ex successione intestati parentum cognatiuum	45.5.3	Sponsalibus dissolutis quomodo repetantur data	8.9.10
Spiritualis cognatio quid	9.8.5	ex Sponsalibus non nascitur affinitas, sed proximitas publicae honestatis	9.10.6
Spiritualis & temporalis potestas quando simul laicis concessa fuit	15.38.14	Sponsalitia largitas duplex. 8.7.14. eius & arcarum sponsalitiarum differentia. eod. 13. item sponsalitia largitatis munerata, quae. eod. 13. & 15	
Spiritualis militiae diuisio	19.1.7	Sponsalitia largitas quae	28.7.11
Spirituales filij qui dicantur	10.5.5	Sponsatio osculo firmata valde nuptijs accedit	8.8.21
Spiritualia corporis praestantiora	13.1.5	Sponsio quid, & ab sponte dicta	24.1.2
Spiritualia difficiliter destruantur, quam construantur.	3.30.9	Sponsio ante litē certae pecuniae inter litigantes quare.	48.4.3
Spiritualia facilius nascuntur, quam destruantur: contraria corporalia	1.10.10	Sponsio sequestri species, & quando permittitur	23.3.6
Spiritualia sacramenta, & familia nundinationes non recipiunt	1.10.8	Sponsio litis causa, & de his quae inde capiebantur indices.	eo.7
Spiritualia vbi tractentur à iure	1.10.3		
in Spiritualibus minor 25. annis filiusfamilias in iudicio esse potest	1.10.8		
Splanchnocopia, diuinatio	34.3.5		
in Splendide viuentes apud Corinthios inquirebatur, num facultates illis suppetere	9.19.13		
Spolia hostium quae dicantur	20.4.4		
Spoliationis vi factae poena quae imponatur.	36.25.16. & 22. si armis & sine armis fiat		
Spoliatoribus cessio bonorum denegatur	22.9.14		
Spoliatus quando ante omnia restituer. dus.	36.25.16. cum omni causa eod. & quando minime		
Spondere proprie, est pacta libationibus sancire	8.2.4		
Spondere & despondere quis in sponsalibus dicebatur.	eo.6		
Sponsus, sponsa, ab spondendo, & quare	8.2.3		
Sponsa an possit pro sponso, vel contra, testari	48.13.16		
Sponsa Mosaicarum non videtur, priusquam à parentibus sponsalia firmata sint	8.3.3		

Spon

Rerum & verborum Index.

Sponsio super mulieribus praegnantibus prohibita	eo.6	Status quaestio praescribitur quinquennio	40.5.26	
Sponsio interdictionum causa, quae	eo.7	Status qua ratione rerum & personarum mutetur captiuitate	20.5.2	
Sponsionis libatio, erat vini propinatio	24.3.6	de Statu suo dubitantes à militia reiecti	19.3.10	
Sponsor quis dicatur	21.1.2	de Statu suo dubitantes, qui testari non possunt	42.8.6	
Spontaneae debent esse conuentiones	36.19.11	de Statu filij Testio post mortem patris non passus est queri Augustus Caesar, sed illum licet exheredatum, in bona paterna rescisso testamento ire decreuit	10.3.9	
Sportula iudicum nimium graues	7.2.20	Stata ieiunia quae	31.7.3	
Sporus enuchus Neronis	34.22.21	Statutum nouum condere ad quem pertineat	47.21.12	
Spuere in sinum, irrita facere maleficia	9.15.15	Statutum querelae & de nouis decessis quid in praxi	36.25.14	
Spurius Coruinus primus diuortium Romae cum vxore fecit	10.3.18. & cur non teneatur nutrire patrem	Statutum querelae de nouis decessis, pro interdicto recuperandae possessionis.	21.9.14	
Spurius filius quare ita dictus.	10.3.18.	Statutum quo lucratur vxor donata, monilia & vestes, intelligitur de non pretiosis	9.25.21	
Spurius filius sacerdotis legitimari per rescriptum principis nequit	10.4.6	ex Statuto dos lucrata à marito, vel incrementum seu augmentum lucratum ab vxore, illis transeuntibus ad vltimum matrimonium reseruat filijs solis illius matrimonij, vnde lucratur, post mortem parentum	9.29.57	
Spurius Iugurtha	41.4.4	Statuta municipalia quod fieri potest iuri communi concilianda	6.25.21	
Spurius melius quare iure necatus	36.2.22	Statutorum verba strictè accipienda	28.10.24	
Spur. Tarpeius & A. Aterinus CC. Aterinam legem tulerunt	31.3.9	in Statutis extenso non fit vel quae stricti iuris sunt ad similia	42.22.9	
Spurij Caisij affectantis dominationem, poena	35.1.9	Stellae militum ordo equestris in Gallia	15.35.12	
Spurij Mellij rei maiestatis poena	35.1.9	Stellate testerae	14.10.18	
Spuria alimenta, ex aequitate canonica debentur	41.11.7	Stellatura quid	36.30.16. & 36.14.2. & 4	
Spurium esse, opprobrium est	10.3.21	Stellatura dicta annona, quae loco pecuniae in solutum militibus dabatur	14.10.18	
Spurij, & naturales filij quomodo differant	42.2.4.19	Stellio animal, quale	14.10.18	
Spurij filij non admittuntur in beneficio paterno, nec nati ex illis, eadem legitimitati & dispensati ad beneficia	17.6.34	Stellionatus crimen in pignore	23.10.5	
Spuriis quis dispensat ad beneficia	eo.35	Stellionatus crimine quando quis experiat	21.8.22	
Spurij non succedunt ab intestato patribus	45.6.3	Stellionatus iudicium, quale, & quod generale vbi speciale deficit	9.14.1. quando detur eod. 3. poena eius	eo.4
Spurij turpes, parentibusque dedecori eod. 4. Non sunt de eorum agnatione, non fuerunt iure arma domus, non succedunt	eo.5	Stemmata cognationum quid. 9. 9. 21. typus diuisionis stemmatum ascendendum, descendendum, & collateralium	9.9.20	
Spurij in Gallia non succedunt patribus, eorumque, agnatis, nec sunt liberorum nomine comprehendendi	45.6.9	Sternomantin Pythonem Sophocles vocat	46.61	
Spurij quando ad decurionatum admittantur	18.3.5	Stephanitae qui	39.5.9	
Spurij quibus collateralibus succedat ab intestato, quive eis succedat	45.11.10. sed quid, si illi incestuosi sine vel adulterini vel matris illustres	Stephanus libertus Domitianum occidit	18.6.12	
Spurij non succedunt ab intestato eod. 11. In Gallia non succedunt, nec illis succeditur ab intestato eod. 12. & qui illorum bona habent	eo.13	Stephanus II. sum. Pontif. imperium à Graecis in Germanos transtulit	15.1.11	
Spurij quomodo succedat matri	45.2.4	Stephanus papa Constantinum & Leonem ab imperio amouit	7.20.3	
Spurij seu bastardi non possunt heredes institui à patribus directo, vel per fideicommissum. 42. 35. 6. 7. 8. & 9. quomodo ab alio quam à patre institui possint	eo.9	Stercoris & sterquiliniij agriculturae utilitas	37.4.7	
Spurij nepos naturalis & legitimus an institui ab auo, & quomodo possit	42.31.12	Sterilitas non est causa sufficiens dirimendi matrimonij	9.12.8	
Spuriorum nomen ad omnes illegitimos pertinet	8.1.14	ob Sterilitatis causas non dissoluitur hodie matrimonium	9.16.3	
Spuriis ab intestato decedentibus succedit princeps, vel dominus loci qui iurisdictionem habeat loci	31.12.10. & 13	Sterilitate quando remittatur pefio conductori.	27.1.23. Sterilitas fructuum quomodo metienda	eo.
Spuriis & adulterinis alimenta pro modo elemosynae relinqui iure pontificio	42.29.5	Sterquilinum non licet habere iuxta vicini parietem vel iuxta communem, nec in suo quod noceat vicino	4.7.28. Et foetidum Sterquilinum vel cornua, non possunt iuxta vicinos poni, si odor offendat vicinos	4.7.29
Spuriis naturalibus tantum substitui non potest papillariter	42.22.5	Sterquiliniij furati actio	37.1.5	
Spuriis intestatis decedentibus qui, & quando ascendentes succedant	45.9.14	Stesichorus poeta priuatus oculis ob maledictum in Helenam	38.7.4. postea & visus restitutus	eo.
Spuriis non potest substituere exemplariter pater, sed bene mater	42.24.9	Stesichori caecitas, & curatio	34.22.24	
Spurios filios an teneatur pater dotare, & remitti	9.20.17	Stichi serui vt ferè, quare omnes dicantur	31.35.3	
Stadium Olympicum sexcentorum pedum, metatum ab Hercule	39.5.10	Stigmata corporibus aliorum quam delinquentium, quare, & quomodo impressa vel inscripta	31.35.2	
Stare poena militaris	19.10.12. & 15	Stigmata delinquentibus quare adiciantur	31.35.1	
Stantes pueri in conspectu regis, & ad hoc entriti, vbi	6.3.9	Stillicidium quid, & à flumine quid differat	4.9.2. Quid item stillicidij seruitus à seruitute aquae recipienda differat	eo.3
Statim maritus non debet venire cum sacco paratus	8.3.8	Stillicidij modus est tantum duorum pedum in aream vicini productio. Idem in impluuio quod recipit, & quomodo forma mutari possit	4.9.4	
Stationis & portus differentia	3.14.7	Stillicidij non aduertendi seruitus, qualis	4.9.7	
Stationem relinquere, capitale	19.10.13	Stillicidij non aduertendi seruitus, qualis	35.5.12	
Stationarij delatores	32.4.3	Stilus curiarum quid	47.9.6	
Stationarij milites	1.3.7	Stipendium vnde	27.2.2	
Statua aurea erigenda Delphis à corruptis iudicibus, in poenam	36.28.4	Stipendium militibus olim per annonam vt distribuereur	14.1.18	
Statua, caedis damnata iudicio	36.15.9	Stipendia quid	24.1.3	
Statuae decedentes & loquentes in Alexandria ob Mauritij imperatoris mortem	2.1.2.5	Stipendia militum vestes, annona, tergora con arma	19.7.2	
Statuae principis qua in veneratione fuerunt, & de crimine maiestatis in eas	35.7.1. & 5			
Status liberis qui	14.5.15			
Status conditionis error non adimitur praesentia personae	9.12.3			

P 4

Syntagmatis iuris vniuersi

Stipendiaria prædia quæ, & tributaria	6.6.2	Studiorum causa filio data, si is in alia impenderit imputantur & conferuntur	eod.6. & seq.
Stipendiarij, milites apud quos	6.6.4	Studiorum causa in filios, impensa, quando imputantur in legitima	4.5.46
Stipendiariæ populi Romani prouinciæ quæ dictæ, Et Italicorum & stipendiariorum & tributariorum prædiorum differentia ratione proprietatis	3.5.8	Studiorum collegia. 15.32.6. eorum loca non sunt beneficia, nec ea perpetua, nisi presbyterorum	eod.8
Stipes quid	2.4.1.3	Stultitia quid	13.5.7
Stipulam alienam furantes, quomodo puniantur	37.7.5	Stultorum diuisio, & gradus	13.5.12
Stipulandi correi quid, & quantum petere possunt	2.4.8.5	Stuprans puerum vel foeminam, lege Iulia de vi publica tenetur	36.9.2. & de eius poena inibi.
Stipulandi, & reus promittendi, quis	2.4.1.21	Stuprum quid dicatur	36.9.1
Stipulandi forma eod. 22. antiquæ formulæ	eod.23	Stuprum propriè, in virgine deflorata	36.9.5
Stipulari nemo res suas potest	2.4.1.16	Stupri poena	36.9.5. & seq.
Stipulari quæ possimus	eod.	Stuprum masculorum maius scelus adulterio, & incestu.	36.10.7
Stipulari quæ personæ possint	eod.18	10.2. poena pontificia eod.3. diuina eod.4. Atheniensium eod.5. ciuili	eod.1. & 6
Stipulatio vnde	6.14.15	Stuprum inferens iure cæsus declaratus	36.10.7
Stipulatio continuo actu fieri debet	4.0.5.4	Stuprum & adulterium in quo differant	36.6.4
Stipulatio contractus stricti iuris	2.4.2.8	Stuprum filie fuerit à patre vindicatum	10.2.3.4
Stipulatio damni infecti quando committatur	4.26.8	Stuprum, non matrimonium, in masculos turpitudinem leges vocant	9.2.9
Stipulatio quare dicta verborum obligatio, quid stipes, & stipendia	2.4.1.3	Stuprum virile turpius adulterio, & stupri acceptiones	9.2.9
Stipulatio quid, & num contractus. 2.4.1.4. diuisio in conuentionales, & non conuentionales	eod.	Stupri accusatio quinquennio non præscribitur	40.2.12
Stipulatio rei quæ in cõmercio nõ est, quid operetur	2.4.1.15	per Stygem paludem deieratio magna	50.8.23
Stipulatio iuris ciuili est	eod.19	Suarij immunitate donati	18.24.5
Stipulatio alteri aut absenti facta, quando valet	eod.20	Suauia, libidinum sunt	8.8.4
Stipulatio quando, & in quibus pro facta suppletur	eod.24	Subcognitoribus regis quæ mandata, & quod eorum munus	49.7.15
Stipulatio absenti an fiat	eod.26	Subdiaconus quis, & officium	16.7.8
Stipulationis actio certam, vel incertam rem petit, pro quibus detur, & contra quos	2.4.2.2. eod.5	Subdiaconatus est gradus præcedens diaconatum	16.7.14
Stipulatione quando agi potest, & de forma agendi de Stipulatione alternatiua, vel adiectionis personæ dissoluenta	eod.6 2.1.18.30	Subdiaconatus officium	eod.16
Stipulationes ex Tegastano fenatufconsulto, quæ	4.1.3.4	cum Subditis matrimonium contrahere prouinciarij ad ministratoribus olim non licebat: in Gallia tamen magistratibus licet	9.12.13. & 14
Stipulationes iudiciales, vide cautiones	4.8.4.15	Subhaftationes quare dictæ venditiones publicæ	47.24.9
Stipulationes quando admittant ius accrescendi	4.6.1.5	Subiectionem num denotet tributum præstatio, & vt intelligatur	3.3.4
Stipulationes sua natura omnes cautionales	2.4.1.31	de Subiectione spirituali non licet transigere	28.2.18
Stipulationes certæ vel incertæ quæ	2.4.2.2	Subiiciendi partus techna ex Aristophane	9.6.2.8
Stipulationes non conuentionales, Prætoris iudiciales communes quæ	2.4.1.6	Sublatum Latinorum oppidum	15.14.15
Stipulationes prætoris, rem ratam haberi, iudicatum solui eod.7	eod.7	Submœniana vxores sunt meretrices	10.2.3.9
Stipulationes cautionales quæ 2.4.1.10. communes item quæ eod.11. duplæ stipulationes, & ædilitiæ	eod.12	Submerfionis poena	31.19.2
Stipulationes transeunt in hæredes	2.4.1.27	Submissio capilli quare	16.1.20
Stipulationum prætoriarum communia	3.4.1.13	Subrogationis rescriptum. 17.15.29. & subrogatio intra annum & diem in curia peti debet	eod.34
Stipulationum conuentionalium subdiuisio, in principales & accessorias, & quæ illæ sint, quidve in his considerandum	eod.14	per subrogationem res corporales perpetuæ	8.1.4
Stipulationum vtilitas eod.25. eorum duo fines, ad dandum & faciendum, & hinc alia stipulationum diuisio	2.4.1.28	per subrogationem quæ res statum eundem habeant	15.38.5
Stipulationum formulæ & pacta obseruari debent	2.4.2.10	Subrogatus in locum beneficiarij præmortui non est damnandus ad restitutionem fructuum indebitè à prædecessore perceptorum	17.15.32
Stipulationum alia purè, alia in diem, alia sub conditione sunt, & effectus	2.4.2.11	Subrogatus tantum à die subrogationis ad expensas damnandus quando, & ad prædecessores	eod.33
Stipulationum alia diuina, alia indiuidua quomodo eod.14	eod.14	Subrogati in ius litigatoris per prouisionem, quomodo procedant in Gallia	17.15.30
ex Stipulatu actio, pro incertâ stipulatione	2.4.2.3	Subrogatum non sapere naturam eius cui subrogatur, vide casum	9.22.18
Stoicorum error, peccata esse æqualia existimantium	2.1.10.8	Subscribere quid	32.11.1
Stolo lege sua damnatus	25.11.4	Subscribere accusationi non possunt, qui nequeunt accusare	32.11.2
Stolonis lex de agris comparandis	27.11.4	Subscriptio libelli vel aliarum scripturarum, ratum magis facit antè scriptum	32.11.1
Strabo orbem peragrauit	31.6.3	Subsellia fori Atheniensium, funes	47.40.11
Stractura, quod vesticigal	3.8.21	Subsidiaria actio quando ob tutelam vel curam competat contra magistratus, qui tut. & curatores dederunt	15.10.31
Stratonice regis Afsyriorum vxor	7.2.2.4	Subsidiariæ actiones quæ	21.8.12
Strenæ poena quæ nautica	31.37.7	Substantialis, & non substantialis quis ordo	48.1.3
Strenæ calendis Ianuarij dantur	2.16.2.9	Substituto, verbum, est propriè directarum substitutionum, non fideicommissi	42.27.7
Strenarum oblationes quando, & qua de causa fierent, quando dentur	eod. 3.6.3.	Substituens pupillariter debet esse idoneus ad testandum	42.20.1
Stricti iuris in contractibus, nõ habetur ratio eius quod interit: exceptis quinque casibus	2.1.10.11	Substitutus pupillaris an excludat matrem	42.19.1. & seq.
Striga quid	39.11.6	Substitutus per fideicommissum liberis, an oporteat expectare mortem omnium liberorum, an verò si aliquis illorum decedat, admittatur remissiuè	42.28.3.9
Striges quid, & quare veneficæ eo nomine appel. 34.20.34	34.20.34	Substitutus vulgaris num præferatur coniuncto	45.11.26
Striges vnde dictæ lamix. 34.20.3. transformatio earum eod. num.4.	eod.		
Studedi in academijs ante gradus, quantum est tempus	49.6.20		
Studendi facultas adempta, in poenam	31.37.2		
Studiorum causa absentes canonici quid ex præbendis percipiant	15.23.25. & 26		
Studiorum causa impensa in filium non conferuntur. 46.8.6. rationes	eod.7.8. & 9		

Rerum & verborum Index.

Substituti excluduntur in bonis damnati ob crimen perductionis	35.1.38	Summarie & de plano Latrunculatores iudicant	19.18.10
Substitutio quid. 42.10.2. substitutus, quando locus est instituto, non admittitur	eod.	Summarie in dotis actione procedendum	9.14.11
Substitutio quomodo pura & conditionalis dici potest	42.10.3	Summarij homines æstimatores qui	18.23.20
Substitutiones in Gallia non admittuntur vltra quartum gradum	42.10.5	Summistæ Apostolici qui, & eorum munus	15.42.11
Substitutio compendiosa quid contineat	42.11.1	Summus pontifex solus contra concilium dispensat.	9.11.2
Substitutio quæ, & quando potest fieri hæredi primogenito, in partibus matrimonialibus vocato	41.7.7. & 18	Summus pontifex quæ beneficia iure proprio cõfert	17.7.9
Substitutio vulgaris num in Gallia locum habeat	42.12.6	Summus pontifex solus in gradibus prohibitis dispensat, & potestatem nubendi dat: in certis tamen, non in omnibus	9.11.23
quando locum habeat	eod.7	Summi pontificis insignia à Constantino Magno concessa	45.3.1
Substitutio vulgaris tacita quando non continetur sub pupillari expressa	42.21.3	Summum pontif. cardinalatum, qui conferant	17.7.3
Substit. vulgaris præfertur venientibus ab intestato	42.16.3	Summi pontifices, & sacerdotes num vtantur gladio materiali	15.1.12
Substitutus vulgaris succedit immediatè testatori non instituto eod.4. non transmittit præcedens instituto eod.5. succedit in id quod successurus erat institutus eod.6. & iure accrescendi. eod.7. expellit coniunctum eod.8. quando consequatur pupillarem hereditatem	eod.9	Summi pontifices quare mutant nomen	35.4.3
Substitutio pupillaris contra ius commune	42.17.1. finitio eod.1. diuisio eod.5. & seq. vide. pupillaris supra	Sumptuaria leges, quæ viuendi modum constituiebant	39.7.12
Substitutio re particulari quando trahatur ad vniuersa	42.28.1	Sumptuum petitio post terminatam litem non admittitur	21.15.3
Substitutio directa in fideicommissariam, quando testamentum iure codicillorum sustinetur, transit	43.11.8	Sumptuum condemnatio quare nominatim debet contineri sententia	50.1.24
non	eod.12	Sunamitis mulier vt dicta	28.10.8
Substitutio vulgaris quando contineat tacitam pupillarem	42.16.10	Supellex quid	42.37.12
Substitutio vulgaris quibus modis expirat. 42.16.11. Et expirat repudiatione instituti, morte substituti, deficiente conditione, si substitutus necat institutum	eod.16	Superbiam filiorum pater vt adimere possit similitudine perpulchra ostenditur	9.3.2.9
Substitutionis casus expressus an porrigatur ad omnes	42.12.4	Superbiendum non esse, quomodo admoneatur summus Pont.	15.3.24
Substitutionis vulgaris effectus	42.16.1. & seq.	Superbi dicti ab Augusto	4.27.2
Substitutiones nõ sunt Acquiliana, Velleiana, & Iuliana formulæ	42.11.9	Superogationis opera quæ	2.9.1
Substitutionum prior diuisio, in simplices, & duplices, & quæ sint. 42.11.1. alia in directam & indirectam eo.2. alia in sex species, in vulgarem, pupillarem &c.	eod.9	Superflua reiicienda	22.1.2
Subulcis omnibus apud Aegyptios templa interdicta	16.3.6	Superillustres qui sunt Speculatori	47.12.12
Succentor & succentoratus	15.22.14	Superindictum. Gal. <i>Tailles extraordinaires & empruntz</i>	3.7.3
Succeditur alicui inter viuos, vel post mortem	6.17.1	Superior ager & superius ædificium, quod dicatur	4.13.4
Successio aliquibus communis tantum fuit ab intestato, si filij essent	4.4.2.2.4	Superioritas requiritur in cõstitutione pensionis	15.27.1
Successio certa quæ dici possit	42.1.10	Superioris domini ius & iurisdictionis præscribi nullo tempore potest	
Successor, & successio quid	41.1.5	in Superiore num liceat manus iniicere, resoluitur quæstio	6.20.17
Successio defertur hæredibus, quomodo	41.1.6	Supernumerarij secretarij, & iudices non sunt immunes à collectis	3.8.9
Successionem ex voluntate morientium quatuor species, ex contractu, epistola, testamento, codicillis	41.1.7	Superstitionis superstitionis inducta persuasio curata	3.4.22.1
Successio & inuestitura, præcipui modi feudi acquirendi	6.14.2	Suppletum & repletio legitimæ quõ obtinetur	4.4.5.25
Successio per bonorum venditionem quæ	45.15.10	Supplices ad aras vel ecclesias confugiens, non violandi	33.11.3
Successio pacto & lege, diuerso modo defertur	41.6.3	Supplicij confugienti ad ecclesiam apud Anglos lex	33.21.5
Successio in stirpes & in capita quæ	45.8.4	Supplicans pro reo maiestatis, infamis est	35.1.23
Successio in prædijs sacerdotibus sublata	17.9.12	Supplicare contra sententiam quando non liceat	50.1.42
Successio intestati subsidiaria, in defectum hæredis ex testamento	42.1.1	Supplicio aduersus sententias, seu rem iudicatam quando admittatur	50.1.37
Successione regno & imperia contingunt	18.2.1	Supplicatio iudici potest præsentari die feriata quare	48.2.1
Successorij edicti tempus quomodo differat ab aditione	46.3.25	Supplicium crudelissimum ex inuentione Mezentij	31.27.6
Sueuos per colonias Teutonum distribuit Carolus Magnus	15.11.4	Supplicium damnati, vt habeatur de eo aduersus socios sceleris tortura suspenditur	32.28.4
Suessonum regnum	18.2.2	Supplicium iussu principis dictum, debet suspendi per 20. dies	eod.5
Suffraganeus aduersarij recusari index potest	39.3.12	Supplicio damnatos eripere, capitale	33.7.6
Suffragia populi petere magistratibus futuris quando liceat	36.2.9.5	Supplicia æqualia peccatis quando dicantur	31.10.4
Suggrundia quid	41.2.4	Surceance quid	48.3.9
Suillus aduocatus prauaricator	49.8.6	de Surdirate superueniente, & naturali, curabili, & incurabili	47.9.4
de Sulcis aquariis in agro faciendis	4.17.11	Surdus consensu contrahit: non si quæ obligationes auditum exigant	21.5.6
Sulphure expiata maleficia	3.4.22.11	Surdus in quo feudo succedit	6.13.7
Sulpitia Lentulum Crustulionem virum suum proscriptum in Siciliam profectur	11.4.19	Surdus pro hærede se gerere potest	46.4.10
Sulpitius cum Iuliano actioni exponunt Romanum imperium	18.1.4	Surdus quando ad tempus, & quando in perpetuum iudicare prohibetur	47.9.3
S. Sulpitij Byturigum abbas triennis	15.36.2	Surdus, surdasterque qui dicantur	47.9.4
Sulpitij Rufi seruus præcipitatus iussu Syllæ	52.17.2	Surdo quando exemplaris substitutio fiat	42.24.15
Sultano Caliphæ similis Conestabulus	6.8.6	Surdi natura, quare & muti sint	47.6.9
Summarie & de plano cognoscere quid	47.6.8	Surdi & muti non iudicant, nec testantur eod.7. retinent tamen dignitatem morbo superueniente	eod.
		Suria nunc dicitur, quæ olim Syria	5.7.2
		Sufannæ iudicium per Danielelem	30.6.3
		Subscriptio & signatio in testamento solenni testium requiritur	47.4.3
		Sulpen	

Syntagmatis iuris vniuersi

Suspensio seipsum qua poena afficiendus	36.22.2. & seq.	Syluestres, vbi habitent	7.3.2
Suspensio ob quæ maleficia quis debeat	31.17.1. & 2	Syluestres vel Marini homines, non proprie homines	7.3.3
Suspensio quando nuntiatione opus adificantis	4.30.3	Syluij dicti Albanorum reges	18.2.11
Suspensio ab officio & beneficio quid	31.30.5	Symbola in taberna facere prohibitam	39.7.5
Suspensio ecclesiastica ab officiis & beneficiis quæ	31.3.12	Symbolica agnitio possessionis bonorum	20.10.16
Suspensio episcopi non deuoluit eius iurisdictionem ad superiorem	17.9.35	Symbolica feudi inuestitura quando æquè bona, ac quæ uerè fit	6.14.6
Suspension d'armes, induciæ dicuntur	20.5.8	Symbolicè promissa non tantum ius dare, ac illa quæ realiter fiunt	6.14.5
Suspicio quid	48.11.2	Symmachi caput visum Theodorico homicidæ mortem attulit	48.12.13
Suspicio quæ reiciat iudicem	eod.4	Synallagma contractuum quid. 25.18.1. duo genera eius eod.2	15.3.15
Suspicio in iudiciis & litigantium & iudicium cauenda	49.3.1	Synallagma qui contractus habeant	22.1.1
Suspicio sinistra in administratione & cura pupilli tollenda	12.1.11	Synagoga priuatio, maxima Iudæis poena	31.9.5
Suspicio sola Hæreses infamat	33.8.12	Synagoga quid	47.26.3
Suspicione crimini maiestatis damnati	35.7.3	Synagoga & affinitas & consanguinitas est	9.9.3
de Suspicione quiquam non damnandus	30.2.7	Syngrapha, & ab apocha differat	2.13.5
Suspiciosi qui valdè	48.11.3	Synodus tota an reculari possit	49.3.24
Suspectus nobis quis dicatur	49.3.3	Synodi per prouincias vt celebrarentur, quando statutum	17.9.15
Suspicionis causæ Iudicis quæ legitimæ	eod.4. & seq.	Syndicus quis	15.40.4
Suspectus non dicitur iudex, si non recusetur	eod.8	Syndicus quis dicatur. 49.5.1. eius munus	eod.3
Suspectus tutor à tutela remouetur	12.15.8	Syndicus ne quis bis fiat, ne questum inde aucupetur	49.5.3
Suspectus tutor quis, & de eo	12.5.1. & seq.	Syndicus num defensori reipub. antiquo comparandus	49.5.6
Suspectum tutorem quando mulier, & quæ accusare possit	32.13.9	Syndici patriæ, dicti <i>Syndic du pays</i> , officium & munus	49.5.6
Sutor retinere potest vestem pro mercede futuræ	18.26.4	Syndici locorum piorum	49.5.7
Suus hæres quis dicitur	42.13.1	Syndicus quis dicatur, & quomodo differat à procuratore	27.5.10
Sua res quando Domino legari vel donari potest	42.32.22	Syracufani baphij procurator	18.26.5
Sui Hæresis existètia tollit substitutionè vulgarem	42.16.13	Syracufanorum victoria in Tyrannos	20.4.8
Suæ rei emptio non valet	25.11.1	Syracufij per ignem accensum iurabant	50.8.9
Suæ rei legatum non tenet	9.25.19	Syrenes, quæ animalia	7.3.5
Suum cuique tribuere, postremum & summum iuris præceptum	47.1.1	Syria, nunc Suria dicta	15.7.2
in Sua tutela qui sunt	12.1.3	Syriam à Phœnice separare voluit Adrianus	15.7.3
in Suo adificanti non potest nunciari nouum opus, nisi certis de causis	4.2.7.8	ad Syriam liberandam ab infidelibus vota facta	24.10.3
Suo liberè prohibitus vti, liberè vim pati dicitur	36.25.12		
Sui & necessarii, Hæreses qui, & quare ita dicti	42.35.23		
Sui filij dicuntur qui in potestate parentum	11.5.1		
Sui qui dicantur	45.8.1		
Suorum fauor summa	32.12.8. & 14. & c. 13.1		
Sui potius, quàm extraneis benefacere quando quis teneatur	33.13.28		
Suitatis transmissio quæ	46.2.19		
Suitatem non tollit substitutio vulgaris	42.18.3		
Sybaritarum & Milesiorum ciuitates hospitio fuisse coniunctas	15.28.35		
Sycomororum in Aegypto succidentis poena capitalis	37.6.10		
Sycophantæ inter delatores annumeratus	32.4.10		
Sycophantæ vnde dicti	37.7.9		
Sydera horrida quæ	31.13.3		
Sylla constituit maiestatis crimina in fauore Carbonis ac Norbani	35.7.10		
Sylla contempta tandem prosperitate se in solitudinem reiecit	15.14.7		
Sylla cur cremari voluerit	2.14.18. & 33.23.27		
Sylla dictator perpetuus	47.17.12		
Sylla legem Cnei Domitij sustulit	17.12.36		
Sylla leges criminum quas mutauerit. 36.1.1. Se Cornelium dixit	eod.		
Sylla pediculari morbo interit	31.25.2		
Sylla phthiriasi morbo interit	33.21.9		
Sylla potestatem deposuit	6.20.8		
Sylla principatum vsurpat	18.1.15		
Sylla proscriptus denuo non alia ratione, quàm quod alias fuisset proscriptus	49.3.1		
Sylla rata habuit facta erga proscriptos	32.23.14		
Sylla Romæ primus morte multauit	31.3.15		
Sylla crudelitas in Athenienses	31.27.4		
Syllæ crudelitas summa de Sylphis	31.16.7		
Syllæ vsus vsufructum continet	7.3.2		
Syluam alienam cædens, qua actione, & quando teneatur	4.2.13		
	37.6.2		
Syluarum ius regium. 3.16.1. & 3. Et earum compendia olim Romanis fuisse eod. 4. & ad cuius rei vsum deputarit Alex. Seuer.	eod.2		

T

T. litera in senatusconsultis quid significabat	47.34.7
Tabellaria lex iudiciorum apud Milesios à quo lata	50.1.20
Tabellio conscribens contractum venditionis feudi sine voluntate Domini, qua poena afficiatur	6.19.23
Tabellio non potest esse aduocatus	49.6.27
Tabelliones, 47.42.3. eorum munus	eod.10
Tabellionum & notariorum in Gallia alteratio	eod.11
Tabernam vel cauponam exercere vel frequentare clericis synodo inhibetur	39.7.5
Tabernæ argentiariæ publicæ vbi, & à quibus extructæ	22.9.11
Tabernaculum primus Moses Deo construxit deinde Salomon	2.1.8
Tabernaculorum festum quando inchoabatur	2.16.5
Tabithi, Vesta dicta à Scythiæ	15.2.13
Tabula consecrata supplet locum ecclesiæ	17.5.12
Tabulæ, pro testamento	43.3.1
Tabularum ludus vsque ad vnum solidum permiffus	39.4.8
Tabularij qui	18.8.2
Tabularij, & tabelliones. 47.42.3. tabellionum munus	eod.10
Tabularij quibus subsunt	3.2.14
Tacens per centum dies, videtur approbare nomine suo gestum	40.5.17
Tacitè obligata est domus pro pretio refectionis eiusdem	23.8.3. alia tacitè obligata
	eod.5.6.8
Taciti pacti exempla. 21.6.2. Et tacitum pactum in inuectis ex locatione	eod.4
Tacitum senatusconsultum	47.25.28
Taciturnitas nocet	6.19.29
Tactus illicitus mœchiæ præludium. 36.12.13. punitus eod.14	
Tailles ordinaires & extraordinaires quid	3.7.3. & 3
Talaris lex prohibebat ludum in conuiujs	39.3.11
Talaris toga	16.1.33
Talea, collecta & coactio idem, & quomodo fiebat	3.7.1
Talea	

Rerum & verborum Index.

Talea Pinarij vxor prima aduersus Gitaniam eius focrum diuortium fecit	9.15.15	Templarij decimas non solunt	2.24.7
Talea contributio, quæ debetur pro maritandis filiabus, debetur tantum pro filiabus in primo, non in secundo matrimonio	9.26.15	Templarij milites vnde, ordo, habitus, professio, crux, eorum primi authores 15.33.6. opes, & superbia, & in eos odiū ante ruinam	eod.
Talea à quibus imponantur hodie. 3.7.9. & illas quando, & quomodo Domini clientelares possunt subditis imponere eod.11		Templarij Hospitalarij, fratres, & religiosi eo. 8. quando approbati in Italia eod. 9. quando sublati, & quare: eorum simulachrum & idolum eod. 10. & 11. quos prodiderint eo. 12. eos qui dicant odio Gallorum regis sublato 15.33.13. & quando sublati	eod.
Talio in iniuria legis 12. tab. abolita. 38.3.33. & in diuina lege	34	Templariorum sedes vbi	15.9.4
Talio num in defectudinem abierit. 31.10.3. Improbatio legitima à monoculo	eod.4	Templum à tuendo	2.1.3
Talionis poena quid, & leges diuine de ea. 31.10.1. Lexque 12. tabularum	eod.2	Templum Cereris non ingrediebantur non initiati	2.2.15
Tallia nomine qui non pendebant 5. solidos, exempti erant ab onere excubiarum	6.3.9	Templum ingressi immunitate gaudebant	33.21.7
Tallias Dominus captus, potest subditis pro redemptione sui imponere	42.29.25	Templum Iouis ingressus vinculus soluebatur	33.21.9
à Talpis ciuitas in Tessalia subtrata	4.5.16	Templum quare Græcis <i>ἱερὸν</i> & <i>ναὸς</i>	1.14.3
	21.13.2	à Templi adytis olim populus pellebatur	33.9.5
Talpinati franci qui milites dicti	19.3.17	Templi tres partes apud Iudæos	2.2.6
Tamburlanus Scytharum imperator	6.4.6	in Templo promissa, rata maximè habita	50.8.16
Tanaozares filius	45.3.5	Templa etiam hostium spoliare prohibitum	35.15.13
Tanaozares, filius Cyri minor	41.7.5	Templa adulteris mulieribus ingredi prohibitum	36.6.40
Tanaquillus Caia Cæcilia dicta	9.5.19	Templa Ethnicorum quomodo edificabantur, & lacris inaugurabantur	17.5.50
Tanaufus rex Gothorum	9.3.3	Templa Græcis <i>ἱερὸν</i> . Item <i>ἱερὸν ἱερὸν</i> & <i>οὐκ ἔστιν ἱερὸν</i> . Item & <i>ἱερὸν</i> , & quare delubra facella &c.	2.1.4
Tangast ciuitas in finibus Indiæ	16.1.20. & 33.23.13	Templa quandoque desinunt esse sacra	1.14.4
Tanquam filium aliquem habere promittens, quid promittat	41.6.6	Templa quare olim dicta fana	1.14.3
Tantalus siti & fame apud inferos cruciatur	31.23.4	in Templis cacasse vel missile capitale	33.10.1
Taprobana insula vbi	31.8.4	Templis hostes Ethnici, nec iniuriam, nec rapinam inferabant	33.15.15
Tarentini baphij procurator	18.29.5	Templorum antiquæ immunitates	2.1.13
Tarentini	26.3.9	Templorum resectio ad quem pertineat	25.3.1.3.4. & 5
Tarentinorum ritus in nuptiis firmandis	9.5.46	Tempus quid, & vnde constituatur 30.7.3. quare in criminibus considerandum	4.8.5
Tarentinorum sepeliendi intra urbem mos	39.13.16	Tempus & spatium in rebus perficiendis cur detur	8.3.4
apud Tarentinos legati à Romanis missi, nihil de iniurijs conuesti	32.15.4	Tempus in criminibus & poenis distinguendis, vt est considerandum	30.7.1
apud Tarentinos mortui vt sepelirentur	33.23.7	Tempus iudicibus, & alijs obseruandū quomodo fit	30.7.1
Tarpeæ prodericis arcis Romæ, mors	35.5.23	Tempus nullum definitum episcopo, instituenti præsentatos digniores	17.9.45
Tarquinius Priscus ex mercatore rex	47.10.4	Tempus quare in plerisque considerandum & discutendum	30.7.7
Tarquinius Priscus Hetrurix rex	47.1.10	Tempus sistendum	39.6.7
Tarquinius Priscus s. Romanus rex	18.2.8	Tempus ad petendam bonorum possessionem quantum detur	43.2.10. & seq.
Tarquinius Priscus senatum numero auxit	47.25.2	Tempus triplici modo malè teritur, nihil agendo, inutilia vel mala agendo	39.6.6
Tarquinius Superbus ob tyrannidem à Romano imperio expulsus	6.20.4	Tempus non est ludendum, quod valdè necessarium in breui vita hac fit	39.4.10
Tarquinius Superbus occidit Tullium, patremque & fratrem Iunij Bruti	13.5.26	Tempus belli & pacis in excubiis oneribus consideratur	6.3.17.18
Tarquinius Superbus propter adulterium Lucretiæ, imperio priuatus	36.6.35	Temporis cursus, qualis in vsucapionibus	40.5.2
Tarquinius Superbus vltimus rex Romano.	18	Temporis diuersi in vsucapionibus ratio	40.5.35
Tarquinij superbi vitia. 18.1.14. regno priuatur	eod.	ex Temporis diuturnitate omnia præsumuntur solenniter acta	11.10.11
ad Tarquinium Priscum libri Sibyllini delati	18.6.9	Temporis lapsus initium bonum præsumere facit	40.7.13
Tartari magicis artibus vsi	34.1.1	Temporis vsucapionum vnde sumendum initium	40.6.2
Tartarorum imperator tempore Innocentij 4. subegit Syros, & multas alias nationes	34.3.21	Tempus solum non esse modum inducendæ obligationis	11.4.26
Thafsilo dux Boioariorum fidelitatem regibus Gallorum promittit	6.11.6	ad Tempus certum quid valet, quod in perpetuo non recipitur	5.3.16
Tatiani Hæretici error	2.6.3	ad Tempus num precaria possessio fieri possit	23.2.10
Taurinum vulgo Belgradum oppidum apud Pannonios, quando à Turcis captum	15.34.12	Tempus opportunum tutores & curatores in vendendis fructibus & mobilibus minorum obseruare debent	12.3.22
Taxatio vsurarum, seu æstimatio, eas licitas facit	22.3.4	Tempore res sunt, & pereunt	48.8.2
Taxillarum puellæ nupturæ publicè se exponunt tuba, & venientii posteriora primùm, postea anteriora dentant, & si placita illic nubit	8.5.20	Tempora tria in donationibus inter coniuges inspicienda	9.25.2
Taxis Hungarorum rex in Italiam cum exercitu venit	3.5.12	Tempore tutori constituto finitur tutela 12.15.7. & ad certū tempus, & ex certo tempore &c. tutores dantur	eod.
Tectosages qui in lingua Occitana	47.27.10	Tempora scire & momenta, nostrum non est	34.7.6
Tectum Gallis, quid dicatur	15.29.1	Temporalis non est vxor, nec filius	9.4.3
Telephanes ex auriga Lydororum rex	6.4.6	Temporale feudum & amouibile, quomodo factum perpetuum	6.2.20
Telonenfis Galliarum baphij procurator	18.2.6.5	Temporalis & perpetui vicarij differentia	15.24.7
Telus quod tributum apud Græcos	3.4.9	Temporales actiones, quæ	21.8.21
Teli appellatio quid contineat	36.26.3	Temporalia ad agendum, sunt perpetua ad excipiendum	21.
Temerè facta ex bono successu metienda non sunt	6.2.17		
Temerè non fidendum	21.3.5		
Tempestas calamitosa fluminum, sturnorum, gracculorum	36.25.3		
Tempestates exorcismis sedari	16.5.10		

Tem

Syntagmatis iuris vniuersi

Temporalia quæ bona licet habeat Ecclesia. 2.18.1. Historia & tempora successus, quomodo ad ecclesiam pertineant illa: & de constitutionibus, quibus bona ecclesiis conferuntur, & de bellis eorum causa 2.28.2
 Tenenses serui ex genere Eilotarum 14.6.13
 Tentorii erigendi vel deponendi in castris lex 19.8.2
 Terquiersi quis dicatur, & quid terquiersatio 31.22.1
 Terminus quid in finibus agrorum 39.13.5. & 6
 Terminus antiquos transferre, iure diuino prohibetur 39.13.1
 Terminus occultans vel tollens, sacer Deo 39.13.6
 Termini vsurpati poena vel translati Romuli eod.7. Constantini. eod.8. aliorum iurifconf. 9
 in Termini moti iudicio quæ consideranda 39.13.10
 Termini moti accusatio, publica est cui libet eod. nu. 17. & an crimen quoque sit publicum eod. 18
 Termini moti crimen, ex quo ad finium regundorum peruenitur iudicium 5.5.14
 Terminalis signi formam mutare, poena dignum 39.13.9
 Terra cur dicta à Berofo Noachi vxor 15.17.7
 Terra mater omnium rerum 2.14.17
 Terra pura quid 1.2.1. Noualis quæ, & integra eod. nu. 2
 Terra pro regione & territorio 1.2.3
 Terrarum discrimina ex Georgicis 1.2.1
 Terram dictam, insulam ab Strabone, cur 1.3.5
 Terram vel lapides in fundum vicini iacere, altius tollere, seruitus rustica 4.20.4
 Terracina oppidum, olim Anxur dictum 6.6.4
 Territorium iurisdictionis est inspiciendum 47.2.32
 Territorium nullum certum latrunculatoribus 19.18.7
 Territorio iurisdictione quædam non adherent 47.21.33
 Tesseræ Hospitij Christianorum 15.28.36
 Tesseræ frumentariæ. 36.30.15. & annonariæ eod. 16
 Tesseræ stellatæ 14.10.18
 Tertium & Dangierum, ius regium 3.16.3
 Tertullianus male secundas reprobatur nuptias 9.26.1
 Tertullianum senatusconsultum 45.9.5
 de Testamentaria tutela 12.8.1. & seq.
 in Testamentis quot modis falsum committatur, & poena committentium 36.5.2
 Testamentum ne falsificaretur, cautiones antiquorum 34.5.2
 Testamentum continuo actu fieri debet 40.5.4
 Testamentum quid. 42.2.2. quomodo mentis testatio eod. 3
 Test. factio duplex, actiua & passiuæ, & quæ vtraque 42.2.1
 Testamenti vis & robur, à quo tempore incipiat 42.1.5
 ex Testamento, actio civilis & naturalis oritur 42.1.7
 Testamenti & contractuum differentia eod. nu. 10
 Testamentorum priscorum tria genera, in comitiis, in prociuctu, per æs & libram 42.3.1
 Testamentum per æs & libram 42.3.3
 Testamentum nostra non cognosci ante mortem, quare nostra interest 42.3.4. & 5
 Testamentorum hodie tres species solenne, nuncupatiuum, & militare eod. 6
 Testamentum coram principe factum vel apud acta, nõ eger solemnitate eod. nu. 7. 8. & 9. & c. nu. 17
 Testamentum amissum potest probari per instrumentum, & duobus testibus quomodo eod. 10
 Testamentum imperfectum duplici modo, solennitatis vel voluntatis ratione eod. 1
 Testamentum in scriptis & solenne quid. 42.4.1. & solennia eius eod.
 Testamenti subscribendi formulæ 42.4.2
 Testamentum in quacunque materia scribi potest eod. 4
 Testamenti tabulæ quomodo aperiendæ eod. nu. 7
 Testamentum solenne, difficulter effectum sortitur 42.5.1
 Testamentum inter liberos, duobus testibus, sustineri potest quomodo. 42.5.5. quomodo agendum si in eo præteritus filius eod. 6. si non relinquatur titulo institutionis filio eod. 7. valere tantum inter liberos naturales & legitimis, non in naturalibus tantum 8. Quid si de successione matris agatur, ibi distinctio si de legitimis eo. 9. Si de testamento in scriptis factis inter liberos eod. 11
 Testamentum inter liberos etiam minus solenne conditum, non reuocatur posteriori, nisi solenni & expressè 42.5.12
 Testamentum ad pias causas, quomodo minus solenne valeat. 42.5.13. & in fauorem etiã relictorum laicis in eod. 15

Testamentum rustici, & cæci peste affecti, & tempore belli, quot testes exigat eod. 18
 Testamentum militare solum legibus cõmunibus 42.5.19
 Testamentum coactè factum, nullum. 44.6.1. qui coegit, punitur. eo. nec qui non coegit ex eo succedit institutioni eod.
 Testamentum mutari vel fieri prohibens, nõ succedit 44.6.2
 Testamentum caduci causam quot modis accipiat 44.6
 Testamentum metu factum, nullum est eod. 4
 Testamentum ex priuilegio concessum 45.1.1
 Testamentum fecisse, aliquem dicens, probare debet 45.1.3
 Testamentum, lex priuata 42.1.5
 Testamentum militare quid. 42.6. eius priuilegia eo. 3. quo priuilegio in castris & extra castra disponentes vtantur diuerso eod. 4. fieri debet in expeditione 5
 Testamentum militare post annum amissionem expeditionis non valet eod. 5
 Testamentum filij. militis de castrensibus non iure militari sed communi, extra expeditionem fieri debet 42.6.6
 Testamentum militare pro parte valere potest, sine iure accrescendi, supra dodrantem legat eod. nu. 10
 Testamenti relicta & mandata, debent esse secundum ius & bonos mores 42.7.7
 Testamenti factio, duplex 42.8.2
 Testamentum qui non possint condere. 42.8.3. & seq. ob nullam corruptam, vel non liberam voluntatem
 Testamentum muti, surdi, cæci quando valeat 42.8.20
 Testamentum, nec per nuntium, nec per procuratorem, nec per alium fit eod. nu. 26
 Testamenti instrumentum ad omnes pertinet, quibus aliquid relinquatur. 42.10.1. Partes eius, secundæ tabulæ, Codicilli eodem
 Testamentum deficiente primo gradu, à secundo vires accipere potest 42.10.4
 Testamentum in prociuctu 47.14.3
 Testamentum cælans vel accusans de falso, priuatur omni eius cõmodo 42.33.30
 Testamentum deficiente institutionis gradu, quando à substitutione vires capit 42.16.2
 Testamentum ex causa exhæredationis, quando in totum, & quando iure in parte irritum fiat 44.45.21.22.2
 Testamentum falsum qui accusat, nec obtinet, priuatur relictus in eo 17.9.3
 Testamentum nullum quando intra 30. annos à præterito dici possit 44.2.22
 Testamentum patris, & filij pupilli vnum 42.20.1
 Testamentum in quo pater substituit pupillariter, perfectum debet esse eod. 2
 Testamentum prius sibi patrem quàm filio facere debere, quomodo intelligatur eod. 3
 Testamentum patris & filij vno contextu & seorsum fieri potest 42.20.5
 Testamentum quot modis inutile, ratione eiusdem 44.1.3
 ex parte legatorum testatorum eo. 4. factio testatoris eo. 5
 Testamentum deletum quando inutile 44.1.5
 Testamentum quomodo inutile reuiscat eod. 4
 Testamentum quomodo expressè vel tacitè dicitur reuocatum à testatore. 44.1.6. per lapsum 10. annorum, vel voluntate simplici eod. vel posteriore testamento eod. 7. & 8
 Testamentum inter liberos, quomodo posteriore non reuocatur 44.1.10. & 11
 Testamenti viui corruptentis aut resignantis, poena 36.3.4
 Testamentum viui referans, qua poena puniatur 41.4.3
 Testamenta comitiis calatis fieri cur deserunt 41.4.3
 Testamenti causa præfertur causa intestati 44.1.1
 Testamenti derogatoria clausula ad sequentia quid operetur eod. 11
 Testamenti protinus inualidi legata non debentur 42.32.33
 Testamenti tabulæ quomodo videndæ & aperiendæ 46.1.11
 Testamento apud Spartiatas tantum aliquando relinquere vel donare licuit lege Lycurgilla postea sublata 42.32.19
 Testamento res in pignus dari potest 23.7.1
 Testamento tutores quidam possunt 12.8.4
 Testamento duo vel plura nemo validè relinquat, quare 43.1.13
 Testamenta impleri debent & principales, & pontificali auctoritate 42.3
 Testa

Rerum & verborum Index.

Testamenti factionem prohibere matri, causa ingratiudinis. 41.1.4
 Testamentum iuris publici, lex firmissima voluntas eod.
 Testamentaria præter iuris & naturæ ordinem videntur recepta & permiffa, & quare 46.1.2
 Testamentaria nuncupatiua quare scribantur. 42.5.25. eorum solennitates communes cum solennium ritibus. eod. 24
 Testamentorum forma immutabilis 1.11.2
 Testamentorum tractationis vniuersæ finis 32.36.1
 Testamentorum executor à quibus fit eod. 6
 Testamentis cum duobus vel tribus, quædo quis dicatur decedere 42.2.4.6
 cum Testamentis duobus paganus decedere non potest, miles contra 44.1.8
 Testamentis duobus vel pluribus commorientibus, quod posterius in dubio præsumatur eod. 9
 Testamentarius executor est in possessione bonorum hæreditatis, consuetudine regni Galliarum 20.10.15
 Testamentaria successione materia, cur proponatur quæstioni successione ab intestato 42.1.1. & seq.
 Testamentaria successio ex lege etiam defertur. 42.1.8. & intelligenda est ex testamento subsistente eod. nu. 15
 Testandi antiquæ formulæ, quare emendatæ 42.3.4
 Testandi, vt vellent domini, facultas restricta 42.3.7
 Testandi forma, publici iuris & ideo pactis mutari nequit. 41.4.11
 Testandi interpellatio tristis, vt mortis futuræ memoriæ. 41.4.2. & 2
 Testandi voluntatem quæ improbare videntur, dissoluta. 42.1.5. & seq.
 Testandum secundum consuetudines loci vbi testamentum fit 42.5.20
 Testari quid 48.13.1
 Testari de bonis quomodo iure singulari permiffum dicitur. 41.4.13
 Testari de quibus liceat 42.7.1. & seq.
 Testari nõ possunt mero iure clerici. 42.7.3. nec ad pias causas pupilli, furiosi, prodigi 42.8.3
 Testari non impediunt vitia corporis: dummodo mens sana sit 42.8.22
 Testari an duo possint simul in eadem charta & testamento. 42.9.2
 Testari facultas quare permiffa 42.1.3. & 4
 Testari non possunt monachi regulares, eremita possunt. 15.14.11. & 29
 Testator efficere nequit, vt tutor sit alogista, id est, non teneatur reddere rationem tutelæ 12.3.7
 Testator quare mutare possit liberè suam dispositionem. 42.33.22
 Testator relinquens vsumfructum vxori, non potest remittere ei cautionem 42.11
 Testatoris qualitas in primis consideranda, in testamentis condendis 42.8.1
 Testatoris voluntas præfertur in vltimis voluntatibus. 42.28.34
 Testatorum legandi vti vellent lege 12. tab. data potestas restricta legibus, Furia, Voconia, Falcidia 43.4.2
 Testati causa potior quàm intestati 43.4.1
 Testati causa quomodo pereat 44.1.3
 Testiculi virorum, vxorum sunt, &c. 7.2.19
 Testimonium quid 48.13.1
 Testimonium de quibus feratur eod. 3
 Testimonium ferre possunt qui non prohibentur nominatione, & qui prohibentur 47.13.4.5. & seq.
 Testimonium potentiorum contra tenues suspectum. 48.23.26. eiusque qui habet similem causam eod. 27
 Testimonium qui in summa dicere non possunt 48.13.35
 Testimonium hæreticorum quando valeat 33.8.15
 Testimonium non potest dicere periurus 50.11.4
 Testimonium spontè in Dominum dicens vasallus, feudo priuatur 6.19.15
 Testimonia diuersa & dubia ad falsum accedunt 36.4.8
 vt Testis denunciatus crimen potest à iudice examinari. 32.6.6
 Testis de suo crimine interrogatus, non tenetur respondere. 32.2.8
 Testis suspectus, ob amicitiam 30.3.10
 Testis singularis fidem non facit 48.13.5

Testis vnus in quibus probet eod. 6. & 8. in criminalibus nec semiplenè eod. 7
 Testis pro vtraque parte dicere non potest testimonium 48.13.31
 Testis in sua causa nemo eod. 32. an in causis communibus, & vniuersitatis eod. 33
 Testis dubiè deponens, iterum examinandus 48.13.48. & 49. an examinatus coram vno iudice vel arbitro coram alio examinari debeat eod. 49
 Testis vnus cum fama quædo probet matrimonium contractum & factum 9.21.4
 Testis vocatus, non tenetur expectare examinationem vltra 15. dies 40.5.13
 Testis falsi crimen, & poenæ 36.4.8
 Testes instrumentis adhibiti an possint probare contra tenorem instrumenti 48.14.16
 Testes quinque saltem iure ciuili, omni vltimæ voluntati adesse debent 42.4.5. Idonei consentur, habita ratione conditi testamenti, & si postea non sint eod.
 Testes 7. iure communi in testamento nuncupatiuo, vt in solenni adesse debent 42.5.4. & quales illi esse debent eod. fauore, necessitate, vel consuetudine plures vel pauciores eod. 5.
 Testes duo iure pontificio, cum presbytero parochiæ: testamento sufficiunt 41.5.21. num in Gallia & alibi ad pias causas, idem eod.
 Testes in omni vltima voluntate saltem 5. requiruntur, in testamentis septem 42.5.23. & quales 25
 Testium adhibendorum testamentis, Leonis Cæsaris sanctiones 42.5.22
 Testes probationem faciunt 48.13.1
 Testes qui dicantur, & vnde eod. eorum alij idonei, alij non: eorumque species eod. 2
 Testes quando dicantur idonei & primum vocandi à iudice eod. 4. Eorum examinatio quando comittitur delegato à iudice eod. 4
 Testes duo probant plenè, si omni exceptione maiores vel vnus illorum talis 48.13.9
 Testes plures quàm duo quæ necessariò requirant eod. 10
 Testes domesticis non probant pro domesticis, 48.13.11. Nec contra eod. 11
 Testes murio qui ex ludæorum præscripto esse sibi nequeant 48.13.13
 Testes Domesticis in instrumentis adhiberi possunt eod. 18
 Testes affidari quando probent contra obicientem eod. 20
 Testes plures de vna domo in alieno negotio esse possunt, & pater in filij testamento & contra, quare eod. 21
 Testes pretio redempti non probant, & reiciuntur 48.12.24
 item pauperes eod. 25
 Testes reiciuntur per exceptionem & obiectionem criminum quomodo 48.13.30. Eorum producendorum, & examinandorum forma eod. 36
 Testes in iudicialibus negociis citandi eod. 37. Si nõ veniant, coguntur venire eod. qui non cogantur eod. 38
 Testes in iudicium vocari debent testimonij causa, & quando non citandi 48.13.39
 Testes cum recipiuntur, adesse debet aduersarius citandus & quando non vocantur 48.13.39
 Testes vocantur & recipiuntur tantum ordinario iure post contestationem litis 48.13.40. & quando antea eod.
 Testes non axaminantur, nisi iurati 49.13.42. Eorum examinationi vel iurationi faciendæ vocatus, quid, & quomodo protestari debeat eod. 48
 Testes plus quàm decem pro vno probando articulo non sunt amittendi eod. 4
 Testes quomodo examinandi eod. 44
 Testes falsi quomodo puniendi 48.13.53
 Testibus relegi necessariò debent deposita eod. 45
 Testibus vtrique à litigantibus pro se productis, & probatibus quid iudici statendum sit 48.13.47
 Testium examinatio cuius sumptibus fiat, & quando post conclusionem 48.13.46
 Testium finis, probatio eod. 49. Rationes eod. 50
 Testium receptioni datur vna citatio aduersario tantum vt

Syntagmatis iuris vniuersi

comparat si velit	48.3.12	Theodosij ira in Antiochum præpositum	16.7.29
Felicitas dicentibus minus vel plus dictum quam scriptum, quomodo credatur	47.42.25	Theodosium Imperatorē cur D. Ambrosius ab ingressu Ecclesie repulerit	2.8.10
Tetartereus numus	36.2.16	Theodosium Imperatorem D. Ambrosius ē cancellis Ecclesie remouit	2.8.10
Tetberga vxor Lotarij Lotharingie regis repudiatur ab eo.	9.16.15	Theodulphus diaconus Parisiensis cur excommunicatus. 15.1.12.	15.1.12.
Tetragrammaton nomen Deo	33.13.10	Theogenæ Agathoclis vxoris honestum responsum de societate maritali	9.4.2
Teuca regina Ilyriorum	38.8.10	Theologi qui	18.9.1
Textorum artifices, & eorum leges	18.26.2	Theophani & Theodoro stigmata in facie inuisa iussu Theophili Imperatoris	31.35.4
Thales quare mercatum exercuit	47.10.7	Theophilus filius Michaëlis Imper. Constant. Romanis cum Persis matrimonia permisit	9.15.6
Thales vnus ex 7. sapientibus	18.7.2	Theophilus Imperator Orientis	15.15.4
Thales vnus ex septem sapientibus, eius dictum de fideiufione	24.3.2	Theotimus Dianæ Ephesinæ Sacerdos	23.3.18
Thamar pro concubitu cum Iuda quid petierit	8.7.3	Theraphin, vestis Sacerdotis	17.4.55
Thargelia	23.16.5	Theridates gladium nunquam deponere voluit	19.5.7
Thapsia herba contra maleficia	34.22.15	Thermarum ad vsū ligna saluarum deputata à Seucro Cæsi.	3.26.2
Tharse auditus quid	47.9.4	Thermutim filia Pharaonis, quæ adoptauit Moysem, dicta.	10.6.21
Thasilio dux	35.1.32	Theaurarius, Theauraria quid	15.39.4
Theano ytraque mulieres erudita	47.11.7	Theaurarij Franciæ	47.32.17
Theatrales ludi Romæ, Circenses, Equestres Seculares.	39.5.17	Theaurus quid	23.3.19
in Theatro aliquem nominari, iniuria vindicanda	38.5.13	Theaurus depositi species	23.8.2
Thebani in seruitutem redacti	14.3.16	Theaurus quid, & eius inuentio ad quid refertur.	20.2.4
Thebani prædæ partem à Lacædæmonijs petunt.	20.4.6	Theaurus fuit in templo Dei.	15.39.6
Thebani in seruitutem redacti ab Alexan. Magno	2.28.2	Thasaurus inuentus, non cedit vsufructuario rei, qua inuenitur: non ei, qui hypothecæ nomine habet, vel nomine dotis restituendam	3.11.4
Thebeorum fascinatix natio	34.11.15	Thasaurum quando quis dicatur in suo inuenire: & cedat emphyteotæ in re emphyteoticaria inuenti docetur.	3.11.3
Thebanorum lex, ne mercatores nisi per decem annos à mercatura desisterent, ad rempub. administrandam vocarentur	47.10.4	Thasaurum mercenarius in alieno operans inueniens, nihil ex eo tanquam inuentor percipit	10.8.5
Thebanorum regnum temporale apud Thebanos qui ad reipub. administrationem admittentur	47.4.14	Thasauri inuenti, in quantum, & quando fisci sunt	3.11.2
pro Thebanis se denouit Menæceus	24.10.14	Thasauri malis artibus deteguntur	34.9.8
Thebion quæ lex esset de imperio	18.1.6	Thasaurus omnes inuentos antiqua lex Apuliæ defert fisco: alia diuidit cum inuentore: at in Gallia, & alibi, qualis lex de hac re fit, vide	3.11.6
Thelonea vectigalia apud quos	34.6.6	Thesaurus Athenis alio ab alijs discreuit	6.4.2
Themistocles viarum publica. curam habebat. 1.2.4. Fuitque idem curatori fluminum Athenis præfectus	1.4.2	Thesaurus ab Aegeo adoptatus	10.6.29.
Themistocles de litigando responsum	49.3.28	Thesaurus Hippolyto filio maledixit	11.5.14
Themistocles dictum de vicino	4.2.4.8	Thesaurus Maratonium raurum enecauit	39.10.4
Themistocles refugium ad Regem Perfarum	33.2.16	Thesaurus quare appellat ⁹ hoc nomine, vt adoptatus. 42.28.24	42.28.24
Theobaldus Marchio castrauit Græcos victos vnde male audiuit à mulieribus	7.2.19	Thesaurus redintegravit intermissos ludos Isthmicos.	39.5.14
Theobertus Francorum Rex	3.3.11	Thesaurus ob Thesei reditu interfecto Minotauro, festu instituit.	2.16.7
Theodericus Elfatius Plâdriæ Princeps & Legislator. 36.15.13	36.15.13	Thesaurus ætæ, serui qui	14.3.19
Theodericus Rex Mediomatrix maleficiatus, ne rem cum vxore legitima habere posset, cum pellicib ⁹ posset.	34.9.7	in Thessalia clerico cuius quando permittum legitime vxorem ducere	9.14.2
Theodericus Rex Gottorum, regem Herulorum in filium adoptat	10.6.3	Thessalis ex Bæotis quidam perpetui coloni se dederunt.	18.23.9
Theodericus Gottorum Rex possessiones Narbonensis Ecclesie manu militari occupatas, iubet restitui	2.28.2	Thessalonica ciuitas vna ex Metropolitanis Pratorij Illyrici.	15.5.11
Theodericus Rex depopulat Aruernam urbem	33.19.16	in Thessalonicenses quæ sententia lata à Theodosio.	30.5.7
Theodericus Francorum Rex Ludouici filius, tulit leges Boloariorum	6.1.5	Thetæ, qui dicti	6.2.26
Theodericus Vuandalorum Rex plithiriæ morbo affectus.	31.25.2	Thetes qui apud Romanos	3.5.12
Theodericus cū Childerico fratre de regno cōtendit.	16.7.29	Thetidis & Pelei nuptijs Minerva adfuit	9.6.1
Theoderici regis, Gottorum mors	48.12.13	Thetta vel Thiffa mulier quæ	45.13.3
Theodora Iustiniani Cæsaris vxor	11.3.3	Theurgica disciplina, quæ	14.2.12
Theodora vxor Iustiniani, superba & auara	47.11.2	Theutæ demon, malarum artium inuentor	39.3.7
Theodora confors imperij Orientis cum zoz forore.	25.11.7	Theutones coniuges, capillos mutuo detondebant pro ritu nuptiarum	9.5.43
Theodosius, Arcad. & Honorius quas hæreditates delatas recusarint	42.35.2	Theutonorum S. Antonij, Beatæ Mariæ beneficia in commendam non dantur	17.15.39
Theodosius Berytum Metropolis ciuitatē nomine donauit.	15.11.4	Theutonici iuris doctor Ioan. Semeca	2.20.3.
Theodosius imper. à D. Ambrosio templum ingredi prohibitus	31.8.13	Theutonici milites Deiparæ virginis Mariæ, cur dicti: & eorum militum quis ordo, & vnde	15.35.1.2. & 3
Theodosius legem tulit dilationis poenæ post cladem Thessalonicam, iussione D. Ambrosij	32.28.5	Teutonici ordinis militum magistr. eod. 4. eorum ordo in Prusia quando sublati, & quare	15
Theodosius occidi iussit septem millia militum Alexandria.	35.6.8	Theutonicorum S. Mariæ hospitalares fideliter Fridericum Imperato. recipiunt	33.16.4
Theodosius sententiam, quam in Thessalonicenses iratus tulerat, iussit differi	30.3.7	Theytas, morbus hæreditarius dictus ob sacrilegium.	33.16.4
Theodosij Cæsaris sanctio, de poena mortis non statim inferenda	31.14.9	Thimachi equites qui dicti apud Turcas	6.11.11
Theodosij imperatoris cursor velocissimus	17.12.7	Thimarchis militibus decimæ dantur ab incolis, vt viuant & alant equos	6.11.12
		Thingare Longobardis quid	28.13.21

Rerum & verborum Index.

Thinx Langobardis, donatio est	44.5.5	Timoleon Corinthius fratrem Timophanem Tyrannum occidit	6.20.4
Thlibia qui	36.16.1	Timoleon Corinthius sine morbo lumina oculorum amisit, & tamen res publicas curauit	47.10.19
Thlibia Spadones qui	7.2.28	Timoleon Corinthius rex electus, imperium deposuit	6.20.8
Tholosa regia vrbs, regni que caput	47.27.8	Timophanes Tyrannus occisus à fratre Timoleonte Corinthio	9.20.5
Tholosa certamina poetica	36.3.7	Timonia species poenæ quid	31.2.7
Tholosa ex consuetudine approbata maritus lucratur dotem præmoriente vxore. 9.23.2. & præmoriente viro mulier pro augmento dotis lucratur quantum est media pars dotis	42.33. & 24	Timotheus coadiutor D. Pauli	15.25.3
Tholosa florales literarum ludi	42.33. & 24	Timotheus, dux Atheniensium	25.5.16
Tholosa habitantes, sunt regnicolæ sine codicillis naturalitatis	42.8.25	Timotheus iuuenis factus episcopus	17.6.18
Tholosa meretricum nota quæ esset	10.2.28	Timuchi qui dicantur	1.8.3
Tholosa non feruatur Velleianum Senatufc.	24.3.26	Tinctorum lex	18.26.5
Tholosa, pro hypobolo dimidia pars dotis est	8.7.31	Tindaridæ vagantes pro inquirenda Helena	3.8.27
Tholosa qualis dignitas Præpositi, & Cancellarij. 15. 19. 6. & c. 19. num. 1.	15. 19. 6.	Tineæ diuitum adulatorum, quare	39.9.8
Tholosa quis locus Na uas dictus	15.15.9	Tintinabulum animalium ouis vel bouis furatus, qua poena puniendus	37.4.2. & 4
Tholosa regnum sublatum	18.2.2	Timuchi magistratus dicti apud Messenios	18.7.6
Tholosa vxores in potestate mariti non, patris	11.4.8	Tiraquelli laus	26.3.1
Tholofam serui ingressi, liberi statim fiunt	14.1.22	Titheæ Noachi vxor	15.17.7
Tholofam sex postolorum corpora & multas Martyrum reliquias Carolus Magnus transtulit	2.12.11	Titia lex de non accipiendo ob causam orandam	49.8.6
Tholofanus comitatus quando diademati vnitus	6.6.21	Titia lex de sponsonibus	23.36
Tholofanum, infelix sacrilegium	33.16.8. & 12	lex Titia de tutoribus in prouinciis dandis qualis	12.13.14
Tholofanum parlamentum quando institutum	47.10.13	Titij sodales, sacerdotes	19.8.29
Tholofani parlamenti introductio, & confirmatio apud Tholofanos propria mensura lignorum, quorum caulæ summa illorum industria, & miranda	47.27.9	Titubare quid	30.10.2
Tholus caufarum criminalium curiæ parlamenti	36.1.2	Titulus quid	1.12.27
Thoma	47.27.25	Titulus quid generaliter 40. 7.1. quid in vsucapionibus eo. 2	5. & seq.
Thomyris Scytharum regina Cyrum prostrauit	16.8.24	Titulus in vsucapione qualis esse debet eod. nu. 3. & 4. Insigniores tituli	40.7.13
Thor, impostor magus	6.12.7	Titulus vsucapionis esse debet cum bona fide	40.8.1
Thorelupini heretici, & fortilegi	34.16.11	Titulus clericalis, vel presbyteralis, num vendi possit	25.9.2
Thoria lex inde pascentes agros publicos	34.21.10	Titulus presbyterandi cuius reditus esse debeat 16. 11. 1. inalienabilis, nec obligari potest eod. & de titulo clericorum ibi plura	cod.
Thoria lege remissa vectigalia fundis Italicis imposita, exceptis qui iuris essent Italici	3.15.14	Titulus quid ordinati 15. 26. 1. à quibus constituitur eod. 2, sine eo nemo ordinandus	cod. 3
Thracenes coloni	3.5.4	Titulus non potest capi à creditoribus intitulati	15.26.9
Thracenes coloni à Capitatione exempti	18.23.6	Titulum arguit census præstatio	3.15.9
Thrallo cur ab Octauiæ Augusto crura effracta	3.5.12	Tituli quod olim, nunc les mandes	3.2.15
Thrasylbuli lex obliuionis	31.16.11	Tituli dignitatum magistratuum, & iudicum	47.12.11. & seq.
Thrasilamente captus mitificæ stulticia sua delectatus potius, quam sanitate	38.7.6	Tituli sacerdotum quid sint & origo	16.8.34
Thrasileus astrologus necatus	13.5.21	Titulos suos quibus liceat operibus publicis inscribere, vel affigere	3.21.7
Thresoriers des guerres	34.14.17	Titularij episcopi, qui	15.12.44
Thronus aureus indicij Perfarum, & Alexandri Magni.	3.2.12	Titurius Romanus Tholosa portorium vini exegit	3.10.5
à Thurrenorum insigni crudelitate tyranni dicti	47. 20.15	Titus Aufidius ex publicano Proconful Asia	47.10.8
Thaurijs ditortia libera, & repetitio matrimonij, dummodo non se iunioribus iungerent	6.20.10	T. Iunius prætor, fur conuictus, & quomodo damnatus 37. 10. 2	10. 2
Thure apud quos decimæ captæ à Sacerdotibus	9.15.17	Titus Labienus trib. pleb.	17.12.39
Thuscus Ianigonis creatus Coritus	16.8.24	T. Larius primus dictator	47.17.3
Thyreas vt recuperarent Argiui quale votum faciunt, 16. 1. 14	22.2.5	Titus Gracchus volos seruos libertate donat	19.3.8
Tiberius Gracchus cur necatus	18.2.19	Titus omnes delatores sustulit	32.4.9
Tiberij iudicium in Argiue	36.29.4	de Tito Albutio accusando controuerfia	32.18.3
Tibisci fontes vbi	36.11.11	à Tito & Vespasiano funditus vastatum templum Iudæorum	2.1.9
Tignu furatus, & quod tigni appellatione venit, lege tenetur de tigno iniuncto	3.10.2	Tityo cor erofum ab Aquila	11.5.9
Tigni appellatione quid veniat, eius actiones, & condemnationes	37.8.11.	Tobias mortuos sepelit	2.14.8
Tignu immiffum habere, ius nõ esse, quæ actiones datur.	eod.	Tobia bona sua Rachel socet donat	28.14.11
Tignum iniunctum alienum non petitur vt soluatur, quare.	4.8.3	Tónis vsura Græcis	22.3.6
	29.7.9	Toga prætexta cuius esset	9.19.23
Tignum iniunctum quomodo a edificijs fit	20.9.9	Togam senatores deferre temper, & iudices, iussit Adrianus	47.25.17
Tigni immittendi in parietem vicini quæ seruitus	4.8.1	apud Tolbaicum Alemanni à Francis victi sub rege Clodoneo	14.2.3.18.2.2.23.25
Tigris fluuius	26.2.9	Toleta ciuitas	18.26.7
Tilleda Granetæ Rex	33.21.5.1.6	Toletanum concilium	35.2.19
Timæa Agidis vxor corrupta ab Alcibiade	10.3.27	Tolerentis primas, in Hispania	15.10.5
Timæus philosophus	18.7.1	Tollendi altius seruitus negatiua & affirmatiua quid	4.10.1
Timagenus maledicus Iulij Cæsaris contemptus ab. eo.	35.8.3	Tolli vt possint augeri & minui commune omnibus actionibus obligationibusque	21.10.1
Timagoras ob amorem Melotis, & eius iussu, se ex saxo precipitem dedit	30.3.9	Tondebant se, qui se sanctificabant	16.1.1
Timagora damnationis causa	35.5.17	Tondebantur qua etate Græci iuuenes	eod. 24
Timarchus vniuersum patrimonium profudit	33.23.7	Tonderi apud Gallos populare erat, non principum aut nobilium	

Syntagmatis iuris vniuersi

Tonderi, signum olim feruitus	16.1.23	latio, iussus, transferendi aspectus, vsus cum patientia domini, datio clauium, datio instrumenti, vsus fructus retentio, conductio, constitutum, verbalis restitutio.	20.10.9
Tonderi monachos, & quid illud denotet	15.14.28	Tragafei fati mirum, euanescens ex quo impositum tributum à Lyfimacho fuit	30.10.4
Tonfæ adullerij causa monachæ	15.17.10	Tragini habitant Pontum & Cappadociam versus	33.21.9
Tonfio capillorum, symbolum eurationis rerum secularium.	16.1.13	Trogus Pompeius annuli Caij Casaris custos	47.29.14
Tonfio capillorum, pro pœna. eod. 21. ad munditiem. eod. 27		Traite Foraine, 47.38.2. iurisdicção eorum qui præfunt. eod. 8	
Tonfio monachalis liberabat à mortis periculo	16.1.29	Traite Foraine quid	3.9.3
Tonfura prima quid. 16.1.7. & ea, seu corona, ianua omnium ordinum, & beneficiorum. eod. eamque probare per literas oportet, alioquin quis est incapax beneficiorum. eod.		Traianus delatores fluctibus maris exposuit	31.19.2
Tonfura prima inter ordines num numeretur: Theologorum negantium, & iuris pontificij interpretum afferentium pugna	16.1.9	Traianus Cæsar delatores mari commisit	32.4.9
Tonfura monachorum quid significet	eod. 29	Traianus detestatus est impias exactiones, & fscum Lienii comparauit	3.3.10
Tonfura prima quomodo ordo esse dicatur	eod. 31	Traianus Cæsar, quo iure Bithynas & Ponticas ciuitates vti noluerit	23.11.8
Tonfura prima illiteratis non confertur	16.10.9	Traiani celebre dictum	47.18.4
Tonfura prima tonfura, ætas	16.6.3	Traiectitia & nauticæ vsuræ	22.3.44. & 46
Toparchæ qui	47.33.2	Traiectitia pecuniæ periculum ad quem pertineat.	eod. 47
Τόπος Græcis qui dicti	6.9.2	Transactio quid. 18.2.1. Num contractus innominatus. eod. 2.	
Tormenta ad pœnam, & ad veritatem indagandam. 48.12.30		quod feruari debeat vt res iudicata	eod. 3
Tormentorum variaz species	48.11.3	Transactio generalis, & specialis	eod. 4
Tornacensibus ius regnicolatus in Gallia cõcessum.	42.8.25	Transactio generalis, vniuersalis, indefinita, ad quæ extendatur	eod. 5
Torneamento necato neganda sacra sepultura	36.20.13	Transactio specialis quæ, & quomodo transactio concipienda fit	eod. 6
Torneamenta num prohibita	48.16.4	Transactio de quibus fieri possit rebus	28.1.7
Torneamenta prohibita, & duella	39.5.34	Transactio de iudicato non fit.	28.1.8
in Torneamentis decedentes non sunt sepeliendi sacra sepultura	39.5.34	Transactio de crimine quomodo valeat	eod. 9
Torneamentorum permissiones, & derogationes	48.16.24	Transactio de raptu, vt nec de trãfctione, valet. eod. 10. & 11.	
Tostus puer à Templarijs	15.33.10	Transactio de criminibus quæ infamiam habent, & infamat eod. 15. & de iniurijs quando infamet. eod. à compositione quid differat	eod. 16
Torques datæ vxori quando restituantur	9.25.20	Transactio inter virum & vxorem prohibita	eod. 16
Torqueri quæ personæ non possint iure scripto iure Gallico	48.12.8.	Transactio quo dolo, & quando vicietur. eod. 28. remedium. l. 2. C. de resc. vend. non habet locum in ea	eod.
Torrens quid	3.14.2	Transactio quibus modis concipi potest	28.2.30
Tortura seu quæstio ex præfumptionibus. 48.12.1. Eius probatio fallax	eod. 6	Transactio sine donatione, aut retentione non fit	eod. 31
à Tortura appellatio quando admittatur	48.12.21	Transactio quibus extra cõtrahentes obest, vel prodest. 28.1.12	
Tortura maior aut leuis quando statuenda à iudice, & gradus torturæ. eod. 24. Torturæ forma, quantitas, qualitas, modus, & interrogaciones quo pacto fiant. eod. 25. repetitio quando, & quoties faciendæ. eod. 26. & 27. quo die exhiberi potest	eod. 27	Transactio cur fit iniuolabilis	47.1.12
Tortura num sufficientibus probationibus detur.	28.12.31	Transactio causa solutum non reperitur coniunctione indebiti	22.17.3
Tortura an detur pro detegendis focijs criminis	eod. 32	Transactio nis seruandæ causa, quæ datur actio	28.3.3
Tortura dandæ qui interesse debeant. 48.12.22. modus habendæ quæstionis	eod. 24	Transactio nis dolo initæ remedium	eod.
Torturæ exhibendæ fines	eod. 30	Transactio nis facta cur non liceat pœnitere	28.3.2. & 3
Torturæ rationes	eod. 33	Transactio nis titulus	40.7.5
Tortura quando coguntur rei crimina fateri	3.2.10	Transactio nis vis	50.1.30
Tortura, species purgationis canonicæ	48.15.1	in datis ex Transactio nis locum non habet rēdhictio. 26.8. 1. ex ea autem quando debeantur laudimia	eod. 2
Tortura pro pecuniarijs causis, nisi pro expilatione hereditatis, non sumitur	37.9.7	ex Transactio nis num laudimia debeantur	25.16.11.
Torturæ dolor magicis elusus	34.10.5	Transactio nis inuolabilium finis, lites sopire	28.3.1
Tortus Tholoæ quid	4.7.12	Transfugæ nullum postliminium est	20.5.19
Tortus iniuste agere potest contra iudicem & accusatorem.	48.12.31	Transfugæ qui	19.10.22
Totila clemens Rex	35.7.5	Transfugarum pœna	25.5.8
in Totius petitione inest tacitum pactum	21.6.6	Transfugere non licet de criminibus, quæ non habent pœnam sanguinis: excepto crimine falsi	28.2.14
Trabea cuius esset	9.19.13	Transfugere de vlllo crimine non licet iure pontificio.	18.2.13
Trachalus Orator sonorus.	47.24.4	Transfugere non licet de beneficio, & re spiritali, sed componere licet. 28.2.16. & de quibus licet	eod. 18. & seq.
Trachalorum mater Septimia	9.26.36	Transfugere quæ personæ possint	eod. 22
Tractationis malæ actio	11.4.16	Transigi de furto potest	37.1.36
Tractatus præcedens alienationem rerum Ecclesiasticarum quid, & modus tractatus habendi	15.8.9	Transire per prædium alienum ius non est, fas & si fit. 4.14.1. quibus autem ex causis liceat transire	eod. num. 2
Tractatus rerum Ecclesiasticarum vendendarum in quibus Ecclesijs non fit	eod. 11	Translatio Episcoporum non prohibita, si rectè fiat.	15.12.43
Tractatus instrumentum quomodo confici debeat.	25.8.12	Transire per prætorium vicini, seruitus rustica	4.20.4
Tractatum facientes de quibus consultare debent.	eod. 10	Translatio legati quot modis fiat	42.33.21
Tractatio quid. 20.10.1. ea sola non facit Domini translationem, & quæ requirantur eius rei causa	eod. 2.3. & seq.	Translatio legatorum à testatore tantum fit	eod. 24
Tractatio plus iuris non transfert, quam habeat tradens. eo. 3. eius vim, causa tradendi limitat	eod. 5	Transmissarius venit ex iudicio defuncti	42.13.5
Tractatio propriæ rerum corporalium, proprijsimè mobilium in incorporalibus pro traditione patientia, & vsus.	20.10.8	Transmissarij heredes præferuntur vulgaribus substitutis. 42. 3.2. & seq.	
Traditionis loco fictè sunt, & transferunt dominium, ademptio possessionis immobilium, adiunctio, in domum trã-		Transmissio iuris deliberandi in Gallia quando cõsideratur.	46.2.14

Rerum & verborum Index.

Transmissio quærelæ mouendæ in officio testameti in quos heredes fiat	44.4.20	Tribunorum pleb. finis & magistratus sine quibus insignibus	47.34.8
Transmissio ius quibus & in quibus competat	42.13.1	Tribunitia potestas concessa imperatori Octauio	47.20.4
Transmissio ius in iure species quæ. 46.2.15. Naturalis & sanguinis quæ. eod. 16. conuentionalis quæ. eod. 17. legalis. 18.		Tribunitia potestas non poterat dissolui à Dictatore	47.17.3
Transmissio linea ratione graduum duplex, æqualis & inæqualis	9.9.24	Tribunitia potestas translata in principem	47.34.10
Trebellianica quarta quid dicatur. 42.31.4. partitio eius. eod. 5. detrahatur ex fideicommissio tantum vniuersali. eod. 6. Sed num ex singulis rebus hæreditarijs	eod. 7	Tribus & Tribuni quid	18.13.2
Trebellianica ex quibus non detrahatur. 42.31.6. & seq. Non ex relictis ad pias causas. eod. 8. non ex rebus subtractis. eod. 9. Eis prohibitis alienari. eo. 10. num princeps detrahatur. eod. 11. non detrahatur coactus adire. eod. 12. num si inuentarium non fecerit. 13. Non detrahatur, si prohibetur. 14. expresse vel tacite. 15. Si institutus gratia substituti. eod. 16 & 17. Ex quibus non detrahatur falcidiam. 18. Si tenebatur testatori, reddere 19. Si plures gradus sunt substitutionis, à primo tantum detrahatur	eod. 20	Tributum ex vsuris	22.3.15
Trebellianica à falcidia quid differat.	32.31.13. & c. 32. nu. 57	Tributum pro pauperibus	22.10.4
Trebellianica prohiberi potest ne detrahatur à testatore. eo. 14. Et num prohiberi possit liberis expresse primi gradus grauatis. eo. an verò tacite, & quomodo prohibeatur. eo. 15		Tributum quare sic dictum	3.4.7
Trebellianica semel detrahatur ex pluribus gradibus substitutionis	42.31.20	Tributum remissum ob egregium factum	3.8.27
Trebellianica ex quibus causis minuatur. eod. 21. & seq. in Trebellianicam quartam quæ deperdita vel quæ sita ab herede grauato non imputantur. 42.31.21. Non imputantur feuda, emphyteotica. eod. 22. nec quæ aliunde quam iudicio defuncti hæres consecutus est	eod. 23	Tributi alia generalia nomina, & synonyma, functiones, munerera publica, gabellæ, & quare dictæ gabellæ, & quædam horum differentia	3.4.6
Trebellianicæ quartæ finis, & ratio	42.31.26	Tributi noui species, possessionis hereditatis nobilium in Anglia introductio	3.6.7
Trebellianicæ, & falcidiæ quartæ cõuenientia, & differentia.	42.34.6	Tributi præstatio quædo dominium superius signat, & quando dominus censualis, directus dominus præsumatur	3.3.4
Trebelliani fenatus consulti causa impulsua. 42.31.1. eius ampliatio	eod. 3	Tributa an præscribantur contra principem	40.2.7
Trebonius Rufinus Viennensium duumuir	42.31.25	Tributa in specie ferri debita ad arma conficienda, non poterant mutari in altam præstationem	3.7.8
à Trebonio Rufino cursum Viennensibus, gymnicum certamen	34.12.14	Tributa ne soluantur pacto effici non potest	11.4.7
Treues, in duciaz	20.5.8	Tributa non licet inconsulto principe imponere	3.3.2
Treuge quid	20.5.8	Tributa quædam leuia, dominium referentia	eod. 3
Tria verba tantum ad necem ductis loqui licebat	31.16.8	Tributa iure omni debita esse, & lolui debere principibus docetur	eod. 6
Triarchiarum lex Atheniensium qualis	2.28.4	Tributa qui ademerunt, vel minuerunt populis	3.3.9. & 11
in Tribunali expediri debent quæ causæ cognitionem desiderant	43.2.12	Tributa ob damna aliquando remissa, exemplis ostenditur	3.8.21
Tribunalia Athenis iudicij diuersarum notionum vide.	47.5.2	Tributa qualia non præstant, fiscus, rector prouinciæ, clerici, ecclesiæ	3.8.1. & 3
Tribunatus plebis quando introductus	35.6.10	Tributa realia penduntur ab iis qui fructus percipiunt prædiorum, & fructus pro pensione obligati	6.5.5
Tribunus militum quis, & quare sic dictus	19.3.19	Tributa rerum dotium marito cum fructibus perceptis computantur, nec minuunt dotem	9.23.22
Tribunus plebis, inbebat Consullem duci in carcerem. 47.15.18		Tributorum magnitudo imposita à Chilperico, migrare colonos coegit	22.10.4
Tribunus plebis non erat magistratus, nec gerebat purpuram. 32.10.2. eius potestas & auctoritas	eod.	Tributorum præstatio, nota subiectionis, & signum immunitæ libertatis 3.3.2. & 3. Et illud vt intelligatur	eod. 4
Tribun. pleb. per Senatam in carcerem duci iussus	47.25.22	Tributis populus nimium pressus, vel res relinquit, vel rebellat, vt exemplis docetur	3.3.10
Tribunus, tributum, & tribus, vnde dicta	47.34.1	in Tributis annuis soluendis apochæ quot annorum requirantur, ac liberationem consequendam	21.18.40
Tribunus vigiliis circuire debet, & pœna non circuentis.	19.11.4	à Tributis immunes minimè sacerdotes ipsi, quando apud Romanos, & Athenienses	2.28.4
Tribuni æriarij qui	3.4.7	à Tributis immunitatis rescripta quando valeant	3.5.1
Tribuni æriarij, iudices erant, sublati post	47.23.2	in Tributis priuatorum & censorum officium & conuerti licitum contra eorum fraudem	3.4.8
Tribuni qui dicti	18.13.2	Tributa dictæ la composition, quod genus oblationis in Gallia	3.6.5
Tribuni æriarij quibus subsint	3.2.14	Tributarij coloni qui	18.2.4
Tribuni militum cum potestate consulari quando	47.15.8	Tributaria prædia quæ	6.6.2
Tribuni pleb. Consulibus apud Romanos oppositi	6.20.15	Tributariorum prædiorum, & Italicorum, stipendiariorumque differentia ratione proprietatis	3.5.8
Tribuni pleb. electi contra imperium Consulium	47.15.8	Tributoria vnde dicta actio. 27.13.1. eius & institutorie actionis differentia	eod. 1
Tribuni pleb. non habebat vocationem, sed intercessionem.	47.40.8	Tributorie actionis quæ sunt personæ considerandæ	eod. 4
Tribuni pleb. obiectio potestati Consulium	47.14.13	Tributorie actionis & de peculio differentia	eod. 5. & 7
Tribuni plebis quando creati	47.10.14	Tributorie actionis forma & obligatio vnde	eod. 6
Tribuni plebis qui, officium & origo. 47.34.2. potestas. eod. 6. & 7		Tributorie actionis contribuendi formula 29.13.7. eius ratio & finis	eod. 8
Tribuni pleb. primùm creati qui, & quot. 47.34.3. à quo, & qui creantur Tribuni pleb.	eod. 4	Triennalis possessionis vtilitas in sacerdotiis	17.16.8
Tribuni Romanorum quando	18.2.9	Triennales quæ abbatæ	15.36.3
Tribunorum domus semper noctu dièque aperta esse debebat	32.10.2	Triens quid	42.34.1
Tribunorum officium circa annonam	19.6.6	Triennales vsuræ quæ	22.5.36
Tribunorum variaz species	47.34.1	Trina monitio & requisitio, in quibus causis requiratur	21.14.4
de Tribunorum potestate, & vt essent iniuolabiles. eod. 5. eorum intercessio	eod. 6	Tripertita liber inscriptus	37.8.2

Syntagmatis iuris vniuersi

Triumviri incendiorum	1.6.4	tur	45.1.10
Triumviri Romanorum	18.16.6	Tutela legitima subsidiaria in locum testamentariae, quae prior est. 12.9.2. eius quatuor species. eod. 4. quibus derogatur	eod. 5
Triumviri senatus legendi causa, & aliorum negotiorum, vt reipublicae constituenda, monetae & aliarum rerum. 47.19.11		Tutela quomodo, & quale munus publicum est	12.4.2
Triumvirorum nocturnorum cura de incendijs	36.19.13	Tutela quibus modis finiatur, & primo pubertate. 12.15.2. capituli minutione tutoris. eod. 3. & morte naturali pupilli, vel tutoris. eod. 6. tempore tutori constituto. eod. 7. remotione tutoris suspecti	eod. 8
Trochilos auis, rex auium in Italia	15.21.4	Tutela in datiuam & permissam diuisa. Permissa testamentaria: datiuam, legitima, & a magistratibus data. Mixta a testatore & magistratu confirmata, & ex his honoraria, vnde & tutores aliquando honorarij notitiae causa dati.	12.7.2
Trochum non habere vtrumque defendit Aristoteles. 7.2.13		Tutela seu cura diuina, & humana: humana alia inuitis, alia volentibus imperat	12.1.5.8
Troglodytis concubitus promiscuus	9.2.19	Tutela & cura minorum, & subditorum in vtilitatem eorum inducta	eod. 9
Ex equo Troiano, prouerbium	16.1.8	Tutela prospicit rebus minorum	12.1.13
Trulla aurea, quot genus tributi	3.3.3	Tutela actio non nisi finita tutela proponitur, contra curatorem autem & actio proponitur pendente administratione	13.10.1
Trullana in Synodo vlturae prohibita	22.3.12	Tutela actio directa, & contraria, & vtilis res, pro quibus tutela actio vel cura directa datur	13.10.5.7.9.10
Truncolorum seu metarum quando ludus prohibitus.	39.3.16	Tutela actio durat 30. an.	eod. 17
Tryphonius iurifconsultus	18.11.5	Tutela & cura nomine in quantum, & quomodo agant haeredes minorum, & teneantur haeredes tutorum & curatorum, an de dolo leuique culpa	eod. 18
Tuberto sepultus in vrbe	33.13.6	ex Tutela vel cura condemnatione infamia non transit in haeredes tutorum vel curatorum quomodo	13.10.19
Tubulos num liceat parieti admouere. 4.7.13. & quando per parietem immittere liceat	eod. 23	Tutela actio, & de rationibus non concurrunt. eod. 26. actio pro tutela, in eum qui se pro tutore vel procuratore falso gessit, & de contraria pro tutela. 13.10.6. & ob tutelam vel curam actio subsidiaria quando competat contra magistratus, qui tutores & curatores dederunt. eod. 31. actio quoque pro tutela, & pro tutore pratoria, in quo differant.	eod. 39
Tucia vestalis cribro vacuo in criminis expurgationem, aquam tulit	48.15.10	Tutela & cura actiones directae, contrariae, & viles remiffuae	29.3.1
Tullianum in carcere quid	31.33.1	Tutela excusatio quid. 12.6.2. excusationumque causa in genere. eod. 3. excusationes a tutela vel cura ex parte personarum quot, vt si quis fuerit tutor, si inimicus, si valetudinarius, si litem habeat, si minor	eod. 9
Tullus Hostilius ex pastore Romanorum Rex	6.4.6	a Tutela se excusat qui alterius est prouincia, quam bona pupilli	12.6.5
Tullus Hostilius pugnat contra Veientes	19.10.18	Tutela tres aut duae cura, quando ab alia tutela noua excusant. eod. 6. & a tutelae excusant negotia alia necessario gerenda	eod. 7
Tullus Hostilius 3. Rom. Rex.	18.2.8	Tutela officio finito datur contraria actio in minore tutore. 13.11.1. & haec pendente administratione datur. eod. 2. res & causa, ob quas datur. eod. 3. & haec tutela vel cura contraria actio quibus, & contra quos datur	eod. 5
Tullij circa priuatas & publicas causas indicandas ordinatio	47.12.4	Tutela personarum cur introductae rationes, primaque a naturali hominum omnium coniunctione. 12.1.7. ob vtilitatem minorum	eod. 9
Turba a plebe quid differat	15.24.4	Tutelam gerere habet periculum animae	12.6.1
Turba quot constat personis	18.3.2	a Tutela quando paupertas excusat	12.6.4
Turbidus status reipub. aptus lucris impiorum	35.6.14	in Tutela sua qui sunt	12.1.3
Turcae vnde orti	33.23.13	Tutor a patre dari non potest nisi testamento, aut codicillis testamento confirmatis	42.8.18
Turci militibus in prouincijs agros assignant	6.11.11	Tutor dari non potest certae rei nec testamento vel codicillis inualidis	12.8.2
Turcae omnium hereditatum decimam principi pendunt.	3.12.7	Tutor testamento non datur ab alio, quam a patre, verum datus, a iudice confirmatur	eod. 3
Turcarum imperator plura sub se regna tributaria habet. 18.2.4		Tutor filio matre viuente, ea inuita dari non debet	12.8.10
Turcarum in Hispania per Carolum Martellum insignis clades quando	15.5.12	in Tutore confirmando quale officium iudicis	eod. 8
Turcas mercibus & armis iuuantes, quibus poenis puniendi.	33.4.14	Tutor & curator quos sumptus repetant in minores factos	13.11.4. & quae actio eis datur
apud Turcas qui milites habent agros feudatarios, & qui stipendia 6.11.13. & apud eos, milites Ianizari, Affapi, Alcanzi, Mofellini, qui. eod. 14. Agri etiam quibusdam militibus ab Ottomanis principibus diuisi, vt equites exhibeant aut pedites	eod.	Tutor gerens finita tutela, tenetur vt negotiorum gestor.	13.1.1
apud Turcas, Feudum iure hereditario nemo possidet Satriparum.	6.11.15	Tutor inuitis fit, & inuito datur: curator non vti que.	12.2.2
Turcis arma subministrare prohibitum	17.9.13	Tutor vel curator feruus esse nequit, nec feruus datur. Eius autoritas quid, & quare concessa	eod. 5
Turcici imperij duae generales partes, Natolia Orientalis, Romania Occidentalis, & singulae in prouincias quae sunt sexaginta sex	6.11.10	Tutor rerum & personarum cura habet pupillorum, curator potissimum rerum. 22.2.6. eius tamē autoritas in quibus negotijs pupillorum non exigitur, & exigitur. eod. 7. & eius autoritas debet esse praesentis & intelligentis tutoris ratum	
Turcopolerius quis	47.26.9		
Turonensis Prouincia non exempta a iure regaliorum.	17.8.18		
Turonense Concilium	18.7.11		
in Turonensi Ecclesia, praepositorum dignitates non sunt. 5.18.7			
apud Turonenses via publica. 16. pedes latitudinis habere debet, & vicinalis octo	3.13.2		
Turpe quid habitum apud Germanos	9.7.4		
Turpe mandatum reicitur	27.5.12		
Turpes conuentiones improbae a legibus	21.4.7		
Turpia facta & dicta, ioco non excusantur	38.1.6		
Turpia omnia ab oculis hominum submouenda	10.2.37		
Turpia principi iubenti non tenetur obedire subditi.	6.10.11		
Turpitudine quid efficiat	20.1.20		
Jurpitudine iudicis in quibus versatur	47.10.2		
Turpitudinem propriam allegans, non auditur	21.2.5		
Turres vnde	2.29.1		
Turres non nisi cum focia & compari foemina conueniunt.	9.2.14		
Tutelares genij locorum euocabantur ab obfidentibus, quare.	34.22.7		
Tutelarum deorum euocatio	24.10.3		
Tutela quid			
Tutela quare potius potestas in capite libero, quam in capite liberum dicatur	eod. 3		
Tutela a curatela vt differat	12.2.6		
in Tutela omni & cura considerantur res, personae & gesta, quomodo	12.3.1		
Tutela datiuam non datur habenti aliunde tutorem	12.13.3		
Tutela filiorum mortui, & hereditas ad eundem deferuntur			

Rerum & verborum Index.

ratumque habentis. eod. 8. Authoritasque tutoris & confensus duo sunt, quae separari possunt	12.2.9	Tutores qui, & quare, tutela	12.1.16
Tutor mortem defuncti patris pupilli tenetur accusare 32. 24.18		Tutores etiam filiabus pueribus dati	eod. 16
Tutor non datur tutorem habenti, nec curatorem habenti curator.	12.13.4	Tutores a quibus dati	47.30.22
Tutor petere, sed non repudiare bonorum possessionem potest nomine pupilli	43.2.13	Tutores, curatoresve conducere non possunt	27.1.19
Tutor repertorium ante administrationem facere debet, & nisi faciat, in quo tenetur	12.3.5	Tutores dari possunt ad certum tempus, & certo tempore, & sub conditione	12.15.7
Tutor repertorio facto debet gestionis facere ephemeridem, vbi rationes conscribat, recepta & expensa, quas edat finita administratione. eod. 6. & ei non potest pater remittere rationum redditionem eod. 7. gesta quoque per eum non confecto inuentario, pro pupillis & contra tolerantur eod. 8		Tutores & curatores an pro pecuniis pupillorum ad vfuras non praebitis, vfuras aut quid praestent, vel pretij exactis pecuniis debitorum illorum	12.3.3
Tutor reficere potius, & conseruare res & aedificia pupillorum debet, quam noua inchoare	eod. 9	Tutores & curatores esse appetunt, qui praeda gaudent, non boni 12.3.4. eis non conceditur administratio nisi satisfident rem pupilli saluam fore: exceptis testamentariis	eod. 10
Tutor ne publica vectigalia conducatur, defendat pupillorum res, & pro eis agat	12.3.13	Tutores hodie etiam sine satisfactione in Gallia administrant eod. 12	
Tutor rebus pupillorum debet diligentiam illam, quam suis bonis pater fama adhibet	eod. 14	Tutores & curatores in vendendis fructibus & mobilibus minorum, tempus opportunum debent obseruare	12.3.22
Tutor sibi auctoritatem, cum pupillo gerens negotium non praestat directo	eod. 7	Tutores & curatores cur in locum sui procuratorem pro rebus pupilli non possunt dare, sed actorem: nisi lite contestata	13.9.2
Tutor suspectus quis dicatur. 12.5. ex quibus causis fieri potest	eod. 3	Tutores ex quibus causis vt suspecti, remoueri possunt ex iisdem ne dentur, impediri possunt	12.5.1
Tutor pauper bonae fidei vt suspectus remoueri non potest	12.5.4	Tutores vt suspectos qui accusare possunt	eod. 6
Tutor vt suspectus quomodo remoueat a iudice. eod. 5. & tali vt suspecto accusato interdicitur administratio eod. 7		Tutor honorarij & notitiae causa dati 12.7.1. ite 12.14. 2. & 3. Tutores legitimi qui dicantur 12.9.3. & hi satisfiant rem pupilli saluam fore	12.9.12
Tutela de suspecto pendente administratione, non finita tutela, accusatur	12.5.8	Tutores quando pro pupillis accusant	31.14.2
Tutor coram quo indice de suspecto accusatur	eod. 9	Tutores qui possint sed non coguntur, pupillis tutores petere	12.13.8
Tutor senatori prodigo, vt pupillo, datus a Tyberio	12.1.15	Tutores clarissimarum personarum a quibus eligi & dari possunt	eod. 9
Tutor solus quare pupillo delatam hereditatem repudiare non potest	46.6.5	Tutores interdum peti dari & curatores creditor eorum eod. 10	
Tutor constuprans suam pupillam grauius caeteris puniendus	36.9.5	Tutores non habentibus & nemine petente dantur interdum a magistratibus	12.13.11
Tutor testamentarius qua ratione datur a patre filio	42.23.5	Tutores a quibus magistratibus dari possint eod. 12. & cuius territorij esse debeant	eod. 16
Tutor vt ex quasi contractu obligatur, vnde actiones tutelae	13.10.2	Tutores iure civili nouo a quibus dantur	eod. 15
Tutor conuenitur pro male gestis, non gestis gerendis, pro dolo & culpa, teneturque res eius & proprias curare eod. 3. in eum actio duplex, tutela, & de rationibus distrahendis: quae & vtilis in curatorem	eod. 4	Tutores qui dari, & quibus diebus possunt	eod. 21
Tutor a tempore quo sciuit se datum, etsi non administrauerit, tenetur de periculo tutelae	eod. 8	Tutores quibus morbis repellantur a tutela	12.4.4
Tutor vel curator num teneantur pro vfuris pecuniarum otiosarum minorum. 13.10.9. contra tutorem iuratur in litem, non contra eius haeredem. eod. 22. & in eum & curatorem actio alia ex stipulatu, rem pupilli saluam fore, & quando ex ea agatur, & contra quos. 13.10.28. & haec actio vtilis datur in pro tutore gerentem. eod. 29. Vtilisque actio ex facto tutoris & curatoris data minoribus, & in minores eod. 36. actio pro tutela, & pro tutore pratorio, in quo differant	13.10.39	Tutores vel curatores minorum qui esse non possint eod. & qu. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. & 12	
Tutor vel curator minorem suum adoptare non potest	10.6.19	Tutores vel curatores intra 50. dies ante administrationem excusationes proponere debent, postea perperam proponuntur	12.6.12
Tutor veneno occidens pupillum, cruci affixus	36.18.10	Tutores vsurpantes bona minorem, capite puniti	35.3.3
Tutoris autoritas quando in acquirendis rebus exigitur pupillo	12.3.2	Tutorum diuisio	13.14.1
Tutoris officium in conseruandis rebus minorum vel pupillorum, quale	eod. 5	Tutorum & curatorum fides maxima cur desiderata 12.1.10	
Tutoris bona quando confiscantur	3.17.1	Tutorum & curatorum perfidia, infamia & alijs poenis punita 13.10.16. & 21. contra eos furti actione interdum agitur	eod. 26
Tutoris, curatoris, aut filiorum eorum cum pupilla, aut minori, matrimonium quando valet	9.12.15	Tutorum & curatorum in nominatores quando actio competat 13.10.31. & qui magistratus non teneantur in subsidium tutorum vel curatorum quos dederunt eod. 33. scriba autem quando in subsidium eorum teneatur eod. 34	
Tutoris datio, neque imperij, neque iurisdictionis est, nec delegari potest	12.13.16	Tutorum introducedorum quae ratio causaque fuerit	11.2.7
Tutoris dationis forma, ne erretur, inquiratur de moribus & facultatibus eius, nunciatur absenti dato	eod. 20	Tutorum vnus pro omnibus in solidum conueniri potest pro tutela	13.10.11
in Tutoris datione quae consideranda	17.6.3	Tutoribus dandis, quae in illorum persona magistratus obseruare debet	12.4.7. & 11
Tutoris ob dolum remori, infamia poena	12.5.10	Tutoribus & curatoribus competere beneficium ordinis celsionis, diuisionis, & vtilis actionis: & beneficium ordinis quod, & quando illis datur 13.10.12. in haeredes eorum infamia ex condemnatione tutela vel cura non transit quomodo	eod. 19
Tutori filiorum an testator possit remittere confectionem inuentarij	46.3.16	Tutoribus & curatoribus dantur adiutores per indica, pro nutu eorum	12.9.1
Tutori vel curatori suo a minore facta donatio non valet	28.12.4	Tutor, & curatoribus omnibus filij pater praefertur 11.18.32.	
per Tutorem quatenus nobis acquirimus	20.11.7	Tutores testamento dandi potestas a patria potestate & 3. & qui dari possint testamento	eod. 4
		Tutores dari possunt quomodo testamento	eod. 5
		Tutores testamentarij quando confirmantur	eod. 6
		Tutores & curatores a patre dati in confirmatione non satisfiant, alij satisfiant idem, & quid si a matre dentur	12.8.9
		Tutoria satisfactio quibus remittatur	12.3.11
		Tutoria via ad quid cogat	12.1.2
		Tutrix esse non potest mulier	12.4.1

Syntagmatis iuris vniuersi

Tyberius Cæsar Aemilio recto, qui Aegypto præerat, de tributis quid scripserit	3.3.8
Tyberius Cæsar delatoribus multam fuit	32.4.8
Tyberius domini appellationem recusauit	14.1.13
Tyberius Cæsar cuidam equici Romano gratiam iuramenti qua de causa fecerit	9.15.26
Tyberius Cæsar hæredipeta	42.35.2
Tyberius Cæsar quam summam, & cur Sardiniam remisit	22.7.7
Tyberius Cæsar quorum principum bona confiscari	31.31.5
Tyberius Cæsar strenas recusat	2.16.29
Tyberius Gracchus Pontifex summus apud Romanos	15.1.8
Tyberius ob auaritiã omnes hæred. sibi delatas adibat	3.12.2
Tyberius legem Papiam de sexagenariis coniungendis abrogauit	9.6.9
Tyberius oscula quotidiana prohibuit	8.8.16
Tyberius Cæsar popularis	50.8.27
Tyberius Senatori prodigo, vt pupillo, dat tutorem	12.1.15
Tyberius senatores pauperes ditauit	47.25.11
Tyberij Cæsaris vitium	18.1.8
Tyberij de pudicitia proftrata castiganda lex in Tyberij statua, ius Asyli	33.21.11
Tyberio electione senatus contigit Romanorum imperium	6.7.6
Tyberio impunita data	33.21.16
Tyndareum iuramentum	50.8.9
Typea rupis olympiæ	31.19.1
Typographis prohibita cum pœna, famosorum libellorum excusio	38.6.3
Tyrannidis affectatæ probationes	35.1.5
Tyrannus quis dicitur. 6.2.9. & vnde dicitur	eod.10
Tyrannum principem num occidere liceat, & inibi variæ sententiæ grauisimorum authorum	6.20.3
Tyrannorum expedit omnia nosse	32.4.7
Tyrannorum facta quæ, & regis veri	6.20.10
Tyrannos occidere vel eiicere, nec singulis nec semper esse concedendum	6.20.5
Tyrannis regia potestas electina	47.14.11
Tyrannidæ imago vt in gymnasio poneretur, lex apud Græcos	6.20.4
Tyrannidæ quando in pretio, & de necatis, & expulsis regno Tyrannis	6.20.4
Tyro quis	19.3.22
Tyrones dicti, additi milites	16.1.10
Tyrrhenorum pucrorum mos in debitores debita non soluentes	22.11.8
Tyrrhenis concubitus promiscuus	9.2.19
Tythea & Aretia Noachi vxor ignem seruari docuit perpetuum	15.39.9
Tythea Noachi vxor, & vt dicta	6.4.3
Tzangæ vflus inhibitus ab Arcadio	9.19.16
V	
Vacantia bona cuius sint	45.16.1. & seq.
Vacantia bona, & regis interdum & dominorum iudiciorum sunt	3.12.13
Vacantia bona, quo tempore præscribantur	40.5.25
Vacantium bonorum, à quo tempore incipit præscriptio	40.6.2
Vacantium ecclesiarum annui fructus à quo regi Gallorum concessi	15.38.10
Vacat beneficium ipso iure per mortem	17.19.1
Vacat factio tantum beneficium, non iure. 17.17.4. & non vacat crimine quolibet commissio	eod.8
Vacatio beneficij quid	17.17.1
Vacatio ipso iure quomodo contingat beneficij. eod.5. & ea ex quasi delicto 10. modis fit, eo.6. ex quibus autem delictis	eod.7
Vacatio seu priuatio beneficij in quibus inducenda criminibus per sententiam	17.17.8. & 11
Vacatio ipso iure & factio, per renunciationem, & mortem	17.12.12
Vacationis ipso iure, & per sententiam, differentia	17.17.9
Vacatio militiæ ex priuilegio data temporalis	19.4.4
Vacationum munerum species duæ, pleniore & exiguæ temporales perpetuæ	18.20.7
Vacationes seu excusationes munerum perpetuæ	eod.8
Vaccæ luctus de amisso vitulo	36.24.22
Vaccam prægnantem sacrificabat nubens ante annum luctus	9.26.20
Vades qui	24.3.13
Vadimonium quid	24.3.14
Vadimonium, citatio reipfa	48.2.9
Vadimonium pro ciuili causa vix decernitur. 48.2.12. eius decernendi forma	eod.16
Vadimonij derelicti apud Athenienses pœna	48.3.4
Valdensium hæreticorum conuentus dæmonici, & turpes	34.20.23
Valdomiero regi Moscovitarum fuerunt 800. concubinae	10.1.11
Valdrada à Lotario Austrasiæ rege in vxorẽ, repudiata Terberga sua prima vxore, ducitur	9.16.15
Si quid pluris valeat, de hac clausula, lib.25. ca.24. nu.16	
Valeria lex à quo lata, & quid contineret	31.24.16
Valeria lex de ciuibus Romanis	31.11.14
Valerianus Cæsar magicus à Deo defecit	34.21.6
Valerius Hipponensis Episcopus D. Augustinum coadiutorem sibi assumpsit	15.25.3
Valerius Cæsar Augustanus episcopus D. Vincencium coadiutorem item habuit	eod.
Valerius Messallinus vxores comitari debere maritos in prouincias dicebat	11.4.18
Valerius Publicola sepultus in vrbe	33.23.6
Valerius Publicola in æde Saturni publicas recondit pecunias	3.2.5
Valens Christiano odio prosequatur	3.18.4
Valens imperator philosophorum contemptor	18.7.9
Valens Orientis Cæsar hæreticus Arrianus	15.15.5
Valentinianus qualem patrem habuerit	6.4.6
Valentiniani Cæsaris lex, licere duas vxores accipere	9.2.29
pluris Valorem donare, hæc clausula quid in rescissione venditionis efficiat	25.24.16
Valetudinarium quid	15.28.15
Valor pecuniæ numeratæ in solutione quomodo æstimandus	21.18.6
Valor rei, & monetæ quomodo perpendendus	25.14.2. & 7
Valerius Publicola eminentes ædes, ne offenderet populum, in plana submitit	3.2.1
Valuaffores minores conqueri possunt apud superiores dominos de patronorum suorum gubernatione	6.20.16
Valuaffores regni, qui hodie capitanei, & minores valuaffores qui	6.11.1
Valuaffores vnde dicti eod.2. & horum tres gradus	eod.3
Valuaffini qui, & valuafforum tres gradus	6.11.3
Variatio quæ, & quando permiffa in postulatione, & electione, & nominatione	17.12.26
Varro ex macellario ad consulatum & dictaturam peruenit	47.10.8
Vasallus ab homine legio quid differat	6.2.30.33
Vasallus an contra dominum postulare possit	49.6.13
Vasallus de feudo an testari possit etiam pro anima. 6.18.1. & in quibus causis possit vasallus de iure communi feudorum de feudo testari	eod.3
Vasallus de feudo testari non potest etiam pro anima, exceptis 5. casibus. 6.18.1. in quibus autem causis iure feudorum de feudo testetur	eod.3
Vasallus eadẽ quæ debet domino, debet & mutuo dominus vasallo incolume, tutum, honestum, facile, &c.	6.20.1
Vasallus feudo priuatur, si cum vxore domini concubarat	36.12.17
Vasallus quibus remediis sine sanguine possit se liberare à patrono improbo. 6.20.18. & ob quæ se liberare possit ab eius hominio & fide	eod.19
Vasallus vnde dicitur	49.3.9
Vasallus vt priuatur feudo ob non seruitium exhibitum, interpellari debet	6.19.6
Vasallus in bello dominum non iuuans, vel si deserit pugnam, feudo priuatur	eod.7
Vasallus in omni bello iusto & iniusto, an iuuare debeat dominum	eod.8
Vasallus quo bello, & quatenus teneatur sequi dominum, in quibus questionibus plures de non iuuato domino in bello, remiffiue	6.19.9
Vasallus	

Rerum & verborum Index.

Vasallus feudo vt priuatur	6.19.10.13.4.15. & 16. & seq.
Vasallus malè iudicans contra dominum, quando feudo priuatur	6.19.17
Vasallus tenetur alere dominum inopem	eod.26
Vasalli quatuor remedia, si dominus ei neget iustitiã inter eos & dominum controuerfiæ quomodo, & coram quibus iudicibus terminandæ. eod. 8. & ex quibus causis Vasallus ratione feudi agat contra dominum	eod.9
Vasallo decedente in feudo nouo sine masculis liberis, dominus ei succedit	6.13.6
Vasalli armati in Gallia quomodo debeant certis temporibus operam bello	6.6.7
Vasalli clientes dicti	47.7.18
Vasallis donata flumina, bannaria dicta	3.14.5
Vasconia & aliæ ciuitates datæ à rege Galliarum Anglis in foedere, referuato iure summo	6.6.18
Vase plumbeo Sotades conclusus, submersus quare	38.6.8
Vasfallar quis dicitur lingua Agarenorum	6.11.7
Vasfi idem quod vasalli	6.11.6
Vasforum minorum feudum adimi poterat, iure communi feudorum, non consuetudine Mediolanensi	6.11.4
Vasfi regna cur relicta à rege Assuero	11.4.6
Vasfij quæ admaduerso in seditiones milites	19.3.5
Vates, & diuini gentilium eximij	18.6.3.13.4
Vatum vasforum apud Scythas pœna. 3.4.14.1. & 2. & seq. nu.	
Vaticinari quid	34.3.9
Vatinus vinculis perpetuis damnatus, quod manus digitos sibi amputasset	31.33.10
Veftigal ad custodes, quinquagesima pretij venditorum mercipiorum Octauij. Item octaua pars. possessorum à libertis: & quadras omnis redditus acceptus ab ingenuis	3.10.9
Veftigal captum à subito ditatis	3.11.1
Veftigal exactum pro viis publicis rescipiendis	3.13.5
Veftigal ex lenonibus & meretricibus. 10.2.11. illud in sacris ararium inferri noluit Seuerus imperator	eod.27
Veftigal ex metalli fodinis & metallariis	3.10.6
Veftigal ex quibus Caligula caperet	3.10.7. & 8
Veftigal fraudantes, quando nec Deo, nec hominibus obligati tenentur	3.3.11
Veftigal non solitum contra publicanum 30. præscribitur diebus	40.5.14
Veftigal personale, dictum est capitale	3.5.10
Veftigal supra debitum nihil exigendum	3.9.9
Veftigalis ager ratione solutionis census indiuisus	5.3.14
Veftigalis pecuniæ ordo exigendæ & deferendæ in silcum, qualis	3.2.15
Veftigalis nomine comprehendit plura	3.4.6
Veftigales agri, & non veftigales qui	3.3.10
Veftigalia esse portoria, pedagia, & guidagia, & quæ	3.9.10
Veftig. instituisse noua, ad leg. de ambitu pertinet	3.6.29.21
Veftigalia, nervi reip.	3.2.2
ob Veftigalia non soluta nemo incarcerationis	22.10.3
Veftig. noua inueniens Porcherius, occisus à populo	39.1.3
Veftigalia olim dicta Romanis, agri scripturarij	5.15.13
Veftigalia pedagia, guidagia, portoria, inter immobilia	1.9.11
Veftigalia remittere num expediat	3.2.3
Veftigalia renouauit omnia, addiditque noua Vespasianus	3.10.10
Veftigalia <i>uacantia</i> id est, fumarum seu infumibula, vt nostri dicunt <i>par Fenx</i> , ab Isaac Conueno imperat. orientis introducta, & à Nicephoro etiam imper. orientis exacta	3.10.11
Veftigalia secundum consuetudinem tantum exiguntur, non plus, nec alio modo, nec de aliis rebus	3.9.7
Veftigalia singula probata, constitutionis suæ iustas exhibent causas, vt pedagia, securitatem, & facilitatem itinerum. Et num qui illa soluit, pro repressaliis capi possit	3.3.7
Veftigalia mala & onerosa seu tyrannica, non imponenda eod.8. & ob noua veftigalia rebellant subditi	eod.11
Veftigalium origo	3.2.5
Veftigalium causæ tres legitimæ imponendorum, releuatio imperij, conseruatio dignitatis eius, utilitas subditorum. Et quare principi debeantur, rationes, finis, & effectus	3.3.1
in Veftigalibus & portoriis locum habet redhibitio gentilitia	26.2.5
Veftij Marcellus eques Romanus Neronis procurator	34.
11.12	
Veftores ne deuiant à recto itinere, quo veftigal exigitur, cautum	3.9.8
Veientani agri militibus à Romanis diuifi	6.6.5
Veiorum conseruatix Iuno	17.5.15
Velites milites qui	19.3.16
Velleiæ legis formula, & capita duo de nepotibus institutis	44.2.19
Velleianum senatusconsultum in quibus mulieribus subueniat, in quibus non	24.3.26
Velleiano non iuuatur mulier decipere volens	9.22.15
Velleiano quando non iuuatur vxor	9.24.11
Velleris aurei equestris ordo Burgundiæ quando institutus	13.35.13
Velum nuptiarum flammea erat, & quod illud esset	9.1.6
Velum duplex, virginum, vestalium	eod.7
Vellantur moniales virgines in professione, nõ viduæ	15.17.11
Vellatæ virgines nubentes, & quare	9.1.5
Venales adulterantis ex lege Platonis pœna	25.15.6
Venaliū rerum centesima sub Tyberio in ærarium missa	3.10.6
Venialibus rebus pretium statuere, quorum fit	25.14.5
Venandi modus licitam vel illicitam facit venationem	39.1.15
Venari licet omnibus bestias vastantes, vt lupos, vrfos, leones	39.11.7
Venari in alieno ne liceat, quare	eod. nu. 11
Venari festis diebus à Carolo Magno prohibitum	2.16.18
Venatio duplex, hominum & ferarum, & quæ hominum, & quomodo prohibita	39.9.1
Venatio in aere	44.16.12
Venatio hominum quæ	36.31.2
Venatio animalium triplex, venatio aucupium, piscatio	39.10.1
Venatio libera, & arenaria infamans	39.10.2
Venatio libera quieta, & inquieta quæ. eo.3. quid in his prohibendis considerandum	eod.
Venatio nobilioribus cur permiffa 39.10.8. plebeiis quæ, & quando permiffa	eod.6. & 10
Venatio omnis improbatà à Sanctis patribus	39.10.13
Venatio quibus pœnis clericis interdicta. eod.14. & canes, & aues venationis causa	eod.
Venatione capta nostra sunt, & qui ex nostris retibus capiti, fur est	37.5.12
in Venatione fera vulnerata, num venatoris fit	37.5.13
Venationes prælati prohibita	17.9.13
Venator nullus sanctus, contra plures impij 39.10.13. illis dari scelus	eod.
Venatorius ludus quis 39.5.29. & 30. sublati	31
Vendere & emere quando promiffuè, & quando distinctè accipiuntur	25.1.4
Vendere iusto pretio vt hæres aliquid teneatur, legari potest	42.32.17
Vendens feudum sine voluntate domini, quando feudo priuatur	6.19.23
Vendens aliud pro alio quomodo teneatur	25.11.7
Vendentes & ementes mentiri non debent	47.31.7
Vendi cur res in solidum eadem duobus possit	25.15.1
Vendi emere res quid prohibeat	25.4.1
Vendi non possit res subiecta restitutioni	60.3. & 4
Vendi nec emi impune res venales taxatæ non debent	36.30.14
Vendi ne possit iurisdictione	36.29.18
Vendi, quæ non sunt in commercio, non possunt	25.7.1
Vendi non possunt res diuinæ & sacræ	25.7.3
Vendi officia iustitiæ, prohibent constitutiones regis Galliarum	36.2.9.20
Vendi res quæ non possint	25.11.3. & seq.
Vendi non potest res aliena in præiudicium domini	25.10.2
Venditi actio datur etiam pro pretio, & lege commifforia, &c.	25.24.8
Venditi & empti actiones pro quibus competunt	25.19.2.
quibus personis hæc actio datur	eod.4
Vendita in foro sine vitio, vel eo expresso, esse debent	47.31.7
Venditis rebus accessiones quæ sunt	25.19.3
de Venditis tantum rebus fit redhibitio gentilitia	26.3.1
Vendi	

Syntagmatis iurisvniuersi

Venditio à prix d'argent, & à francs deniers, quid 25.16.2
 Venditio bonorum curialium cum decreto decurionum 18.14.6
 Venditio facta sub conditione si displicuerit, res sit inempta, intra quot dies rescindi potest 40.5.15
 Venditio omnium bonorum continet presentia, non futura 41.5.10
 Venditio per additionem in diem, quid differat à conditionali. 25.17.4. quando resoluatur talis venditio eod. 7
 Venditio rescinditur ex modico pretio, vel illud suppletur 25.24.1
 Venditio sub hasta quid 47.24.9
 Venditionis rei ecclesiasticae programma per 20. dies debet exponi 40.5.13
 Venditionis rescisio quid efficiat 25.23.3
 Venditione duobus eiusdem rei facta, an traditio in secundum dominum transferat 25.18.5
 Venditioni praedij debet apponi in instrumento, cuius domini sit censualis 25.26.11
 Venditiones quae, & quibus causis rescinduntur 25.23.2. v. l. entibus aut inuitis contrahentibus eod.
 propter Vedicaciones inducta ad exhibendum actio 29.7.16
 Venditor proprietatis quid 25.1.4
 Venditor num possit resiliere à contractu, domino retinere volente fendum iure praedationis 6.16.4
 Veneficij vlti difficilis controuersia 50.1.9
 Venefici magi, qui venenis vuntur 34.2.3. & 4
 Venefici, qui medicamenta labem inferentia conficiunt, sunt 36.16.14
 Veneficiorum quaestio quando primùm Romae coepit haberi 36.18.5
 Veneficiorum vltimum supplicium est 36.16.6
 Veneficiorum puniendorum Platonis lex 36.18.11. in Perfidie eod. 12. Langobard. autem lex, qualis de his. eod. nu. 13
 Caroli 5. eod. & item Vuisigothorum eod. nu. 19
 Veneficae & magae Medea & Dipha 34.13.7
 Veneficae, quae maritis parauerant venenum, à consanguineis iudicio senatus necatae 36.18.7
 Veneficae necatae à Galba Caesare 36.18.8
 Veneficiorum ex Platone poena 34.14.6. & 10
 Venefica ad leg. Corneliam de sicar. pertinent 36.18.1
 Veneficij reatus morte non extinguitur 36.18.18
 Venenum bonum & malum quid 36.18.1
 Venenum non licet nec emere, nec vendere, nec habere impune, quibus 36.18.2
 Venenum dans & praebens occidendi causa, de sicariis lege punitur, & grauius homicida 36.18.2
 Venenum quare Plinius laudat 36.18.5
 Veneni praesentanei Basilisci, & quomodo curetur 36.18.16
 Venenum parans vt exhibeat, si non effectu occiderit, num morte puniendus 36.18.17. & seq.
 Venenorum compositiones docentes, reprobati 36.18.3. & 4
 Veneno necare, poena quibus 31.27.1
 Venena mala vendi prohibentur 35.11.3
 Venena quae liceat habere, vendere 18.23.21
 Veneuicij baphij procurator 18.26.5
 Veneti magistratus sorte electi 34.5.13
 Veneti praefectos syluis ob quid constituant 3.6.2
 Venetorum ducatus insigne ius aurei annuli. 6.14.18. maraeque annulo dux desponat
 Venetorum dux Mare desponat annulo in eo iniecto 3.3.1
 Venetorum dux, princeps 6.7.12
 Venet. ducibus cur gladius in vagina retrò feratur 47.14.7
 Venia reis die Paschatis vel Veneris praecedentis cur detur à principe 26.21.11
 Veniam homicidij qui casus mereantur 36.21.14. & seq.
 Veniam obtinens delicti, testimonium ferre non potest, nec iudicare 36.21.13
 Venia dignum citra voluntatem factum 30.4.2
 Veniè facilitas dat delinquendi occasionem 31.2.3
 Veniè homicidij impetrandae quae requirantur 36.21.3. & seq. 4. & 5
 Veniam criminum & poenas condonant principes ob clementiam 36.21.5
 Veniales codicilli quomodo ad effectum per iudices ducuntur 36.21.2

Veniales codicilli à quibus, & de quibus dentur in Gallia 36.21.12. quomodo executioni mandentur & praesententur iudici eod. nu. 30
 Veniales codicillos comprobare non impediunt domini iurisdictionales, ratione iuris confiscationis 36.21.31
 Venialia peccata quae, & quomodo sunt mortalia, vel tollantur 30.11.15
 Ventidij Balsi qualis fortuna 15.23.3
 Venter quomodo in possessionem bonorum, & quare mittebatur 43.4.9
 Ventris curator non tutor à magistratu datur. 13.7.1. daturque cum inquisitione, & sine ea eod. 2
 Venter & bonorum curatorum, eum curatoribus minorum furiosorum & prodigorum differentia eod. 3
 de Ventre inspiciendo edictum cur proditum 9.6.27
 Ventri loquus vates quis 34.6.1
 Ventus molitionis quomodo ab alio impedi non potest 4.10.7
 Ventos sopiebant aliqui ex certa familia. 34.13.3. & Empe-docles eod. 4
 Venuleius iuriconsultus 18.11.5
 Venus mentem adimit 7.2.21
 Veneris Eryciniae ades à quo dedicata 15.29.8
 Veneris festum degustandis vinis 2.16.11
 Verbascum herba contra daemones terriculameta 34.2.16
 Verbeces, pecuniae nomen Byturigum 36.2.22
 Verbenaca herba deferebatur à foeciali, legationis causa 33.14.4
 Verber quid 31.11.12
 Verbera ab ingenuis mulieribus aliena 11.4.15
 Verberum poena iure diuino inflata 31.11.1
 Verberum 3. species 31.11.6
 Verberum poena quae & quatenus permittitur iudicibus ecclesiasticis 31.11.3
 Verberibus vt quis interimatur, prohibetur damnatio 31.11.5
 Verberare tantum iubens, si verberans occidat tenetur de homicidio 36.15.23
 Verberasse hominem liberum, iniuria publici iudicij Graecis 38.3.15
 Verberari publicè grauius, quam priuatim 20.6.3
 Verberatae uxores Moscovitarum à viris, ne ipse se cõtemni existiment ab illis, vt mos illarum est nisi verberentur 9.15.22
 Verbitae qui 47.27.7
 Verbum à veto dictum 24.1.30
 Verbo & facto nunciatio fit, & vt vtraque fiat, & quae vis eius quae verbo fit 4.29.1. & 3
 Verbo prohibito facta in denunciatione, exiit possessione denunciante 4.29.2
 Verba cur dicta censentur 9.5.6
 Verba directa, & obliqua, & communia, quae, & quando directa obliquentur, & contra 42.26.4
 Verba dubia quomodo interpretanda 42.11.9
 Verba dispositiua, enunciatiua, seu relatiua instrumenta quid, & in quantum probent 48.14.12
 Verba matrimonij contrahendi ferri, nõ iocandi causa, obligant 9.5.5
 Verba etiam ioco dicta semper interpretantur pro matrimonio ferè eod. 6
 Verba populo dare, capitale crimen Athenis 39.15.14
 Verba temerè prolata non semper nocent 22.9.3
 Verborum coniunctio quot modis fiat 46.10.3
 Verbis coniuncti, qui dicantur eod. 8
 Verborum delicta 30.11.5
 Verborum obligatio quare habet coactionem praestationis fidei 24.1.30
 Verbis coniunctis vuntur iure accrescendi 46.11.10
 Verenda viri mulier accipiens, punitur 31.16.6
 Verbis contractu initi in genere 22.1.3
 Vergobretus magistratus quis, & potestas 47.33.15
 Verisimilis notitia mortis beneficiati, & quomodo metiendae 17.12.5
 Veritas nõ est peteda à diuinis vel daemonebus, quare 34.8.5
 Veritas omnes praesumptiones superat 48.11.9
 Veritas omnia vincit 31.9.4
 Veritas per os immundum non prodit 34.8.2
 Vera dixisse fuit Eudemio causa necis 47.14.2
 Veronae

Rerum & verborum Index.

Veronae exteri sacerdotia non habent 17.6.42
 Verum in rem alicuius quando quid dicatur 29.15.2
 Vestica diuinatio 34.3.14
 Vespasianus auctor senatus consulti Macedoniani 11.9.2
 Vespasianus Capitolij templum restituit 17.5.20
 Vespasianus coniuratores Germaniae qua poena affecerit 31.27.1
 Vespasianus ingenia maximè fuit 27.2.5
 Vespasianus nunquam caede lætatus 31.14.9
 Vespasianus philosophos Stoicos & Cynicos vrbe expulit 18.7.8
 Vespasianus post Vitellium imperat 33.23.13
 Vespasianus quid de domibus incendio consumptis statuerit 20.9.8
 Vespasiani auaritia in vestigalibus fordidarum rerum 31.10.10
 Vespasiani Caesaris miracula ficta 34.17.3
 Vespasiani de imperio praesagium 47.14.8
 Vespasiani iudicium 38.3.8
 Vespasiani tempore capti Iudaei, & deportati 31.6.15
 Vespertini magistratus vrbici 47.35.10
 Vestae olim templum cur non consecratum 15.17.15
 Vestae priuilegia 11.10.8
 Vestam Scythae sua lingua Tabithi appellant 15.1.13
 Vestales virgines, & vnde illae ortae 15.17.7
 Vestales ignem inextinguibilem fouebant 15.39.9
 Vestales impudicae viuae sepeliebantur 31.26.2
 Vestales incestae, qua poena puniuntur. 36.7.3. & quae viuae defossae eod.
 Vestales iurare non cogebantur 50.7.11
 Vestales nec sunt, nec habent ab intestato haeredes 45.4.12
 Vestales Romanae vetulae tantum nubebant, si vellent 9.14.7
 Vestales tantum erant sui iuris 9.5.28
 Vestalium aedes cur non essent consecratae 47.25.16
 Vestalium arcana 33.9.10
 Vestalium honores matri & fororibus tribuit Caligula 17.7.26
 Vestalium in templo senatus non habitus Romae quare 15.17.15
 Vestalium velum. 9.1.7. & cur velarentur eod.
 Vestalibus capillus toudebatur 16.1.17
 à Vestalibus Paladium seruabatur 2.12.4
 Vestibulum num vfucapitur 40.2.2
 Vestis aestimata data vxori, in dotem est, & teritur periculo mariti 25.5.4
 Vestis pauperis non potest in pignus supra solis occasum retineri 23.9.11
 Vestis quae relinquenda sit cedenti bonis 22.8.4
 Vestis serica viris lege Quinti Valerij prohibita: & turpiteriam visa mulieribus 9.19.25
 Vestis atra vsus in luctu 2.14.10
 Vestem discindere, multa animaduersum 38.3.35
 Vestem suam ne scinderet summus Pontifex, & de veste illa inconfutilli domini nostri quae mansit integra, quid denotet, quod Symbolum sit 15.3.7
 Vestem scindere, in poenam 38.3.29
 Vestem virilem in foemineam, & contra mutare, Deus prohibuit 39.11.3
 Vestem vnam tantum singulis annis cõcessit aequalem inuenibus Lycurgus 9.19.15
 Vestem vnam nunquam bis induit Nero eod. 16
 Vestes adulterè discindendae 36.6.18
 Vestes ingenuarum, meretricum, & ancillarum olim distinguntur 9.19.4
 Vestes meretricibus distinguntur. 10.2. 38. item Iudaeis à Christianis eod.
 Vestes militares quo tempore anni dabantur 19.7.1
 Vestes, monilia cum dote datae filij, in legitimam imputantur eius. 44.5.41. Non imputantur filiis illae vestes, nec alimentata eod. 44
 Vestes mulieris super genicula eleuare, poena digni 36.12.5
 Vestes pretiosae, & aliq. à marito vxori donatae, an marito vel vxore mortuis restitui debeant 9.15.19
 Vestes pretiosiores ferebant magistratus tempore festiuorum dierum 47.15.14
 Vestes purpureae, palmarum, & pictae prohibita ab Octauius 9.19.28
 Vestes auro intexere prohibuerunt Aurelianus & Gordianus 9.19.29
 Vestes prohibita paragaudae, auratae, & conchiliatae, & margaritatae, certis personis exceptis 9.19.33
 Vestes quas vxor accipit à marito viuo, an relinquatur ei post mortem mariti 28.10.19
 Vestes suo arbitrio non possunt comparare milites ordinis hospitalis S. Ioan. Hierosolymitani 47.26.9
 Vestium damna penes sutorem vel fullonem, ad quem pertinent 18.26.4
 Vestibus & pannis peregrinis vti prohibuit Ioannes Ducas imperator Orientis 9.19.30
 Vestibus intextis auro & argento, pensio posita: permittae autem auratae vestes nuptiis, prohibita quotidiano vsui eod. 32
 de Vestibus sacerdotis sacris 2.6.10
 Vestiri pacta 7. modis 21.6.12. & nu. seq.
 Vestiri verbum, ad alia, quam ad hominis corpus extenditur 21.6.12
 Vestitus quotidie inspectiones obibant Lacedaemona Ephoribus, vt si excederent, corrigerent 9.19.14
 Vestitus seruorum & liberorum à senatu aliquando distinctus, sed postea ob periculum rebellionis confusus 9.19.21
 Vestitui modus edicto in Gallia impositus, & Germaniè 9.19.31
 Vestitum ob nimis mundum suspecta facta pudicitiae, 9.19.9
 Vestitum voluit Alexander Seuerus distinguere omnibus officiis & dignitatibus 9.19.17
 Vestitum vxori praebere, est secundum onus matrimonij, & quomodo 9.19.6
 de Vestitu contentio duarum foeminarum, interitus causa maritorum & gentis Gothicae 9.19.11
 Vestria vnde dicta 6.9.12
 Veterani, & veteres milites qui 19.3.23
 Veterani 20. ann. militauerant 19.4.3
 Veterani agri s donabantur eod. 5
 Veteranorum militum priuilegia, & immunitates 19.16.4
 ex quibus causis amittunt priuilegia eod. 5
 Vetronius Churnius fumi venditor, punitus 38.15.13
 Vetusitas pro lege 40.5.34
 Vetusitas quando vicem legis obtinet 4.21.6
 Vetusitas quid operetur in seruitutibus agrorum 4.17.6.
 Vene figure ou Montre, quid 5.5.11. & 48. 10.1
 Vexillum bellicum magicum 34.10.1
 Vexilli datio, symbolum feudi traditionis 6.14.20
 Vexillaris quot militibus praefectus 19.3.19
 Via quid 4.14.5
 Via Basilica, regia praetoria, quid 1.1.5
 de Viarum publicarum cura, & curatoribus 1.2.5
 Viam non monstrare erranti, exereabile est 1.2.5
 Via publica iuris regalis est, quidque via publica 3.13.1. via diuisio & species, publica & priuata. eod. via publica latitudo quanta esse debeat eod. 2. Ex via publica communes vsus, non vicina illis praedia, in qua non est declinandum 8. eo. 6
 Via pub. imbribus destructa, per vicina praedia ire licet. 4.14.2
 Via publica media ductum aquae, non hautum impedit 4.15.5. per eam aquam ducere quis concedat eod. 4
 Via publica non vtendi nunquam amittitur 4.23.8
 Via & actus differentia explicata 4.14.12
 Viae publicae commissum crimen, cuius iudicis habeat fori 32.9.1
 Viae publicae, viae regiae 32.9.2 & 3
 Viae vicinae, & publicae vt differunt 32.9.3
 Viarum publicarum cura ad quos pertinet 32.9.4
 Viam vendere coguntur vicini ei qui habet inter illos praedium medium 4.14.4
 Via detrudere obuium, multa animaduersum 38.3.35
 Via non decedere magistratui, & mulieri, iniuriosum habitum 38.3.26. & 27
 in Via ante stare homini libero iniuria 38.3.28
 in Via occisus cum aliquis inuenitur, suspectus de eo quis habeatur 4.14.11
 Viarum cura ad Aediles 47.31.7
 Viarum & itinerum cura electis commissa in Gallia 47.38.4
 Viarum publicarum cura aliquando fuit Consulibus, & Aedilium Curulium, & quid huiusmodi curarent in eis 3.13.4
 Viarum curator aliquando solus, qualis potestas eius, & quot constituitur,

Syntagmatis iuris vniuersi

constituti. Et cura tandem earum & securitas in Cæsares translata, quare & vectigal exigunt	eod.5
Viarum lex vna, comiter iter docendum esse	3.13.8
supra Vias pontes facere ad coniungendas domos inhibendum	4.12.7
Vias publicas non licet occupare vel concludere priuatis, quibus sine metu præscriptionis quilibet potest se opponere	3.13.3
Viator quis, 47.40.7. & quibus esset magistratibus	eo.7.8
Viatores seruorum in numero sunt	31.27.9
Viatorum causa primitiæ olim in viis collocata	2.19.4
Vicaria perpetua, beneficium, & quale	15.24.15. & 18
Vicarius, vel alicuius administrationis ecclesiasticæ nominare, simonia	33.13.13
Vicarius episcopi quando confert beneficia præserte episcopo	17.7.16
Vicarius episcopi quis, & maioris potestatis officiali, & de eius potestate	15.41.4
Vicarius perpetuus quis, & quare dicitur	15.24.15
Vicarius temporalis quis	15.37.1
Vicarius episcopi in spiritualibus	15.37.3
Vicarius vrbis quando, & cuius potestatis olim	47.35.8
Vicarius vrbis Romæ quis nunc	eod.9
Vicarij perpetui, & temporales differentia	15.24.17
Vicarij perpetui congrua portio quomodo constituenda, à quibus supplenda, formula, petendi, coram quo iudice petatur, & quæ quantitas congruæ portionis eo. 20. In eius congrua pensione quæ sunt consideranda	eod.21
per Vicarium in Gallia obsequia præstari possunt	6.19.32
Vicarij proconsulij quæ habebat sub sua dispositione	47.32.11
Vicariorum proconsulium potestas	47.32.18
sub Vicariis imperatoris quæ prouinciæ essent, & quare regerentur potius illæ per vicarios. 6.7.27. vicarij & duces æquantur	eod.29
Vicerecancellarij Romæ dignitas, & autoritas, munus, & cur non dicatur Cancellarius	15.42.1
Viccomes vicecomitatu vt inuestiatur	6.14.23
Viccomes vt quis fiat, quæ requirantur	6.9.14
Vicedominus quis & quomodo differat ab œconomis, 40.3	47.33.2
Viceroy qui	47.33.2
Vicesima ob Octauio exacta, & ab Antonino philosopho	46.5.4. & 7. à Iustiniano sublata
Vicinalis, iter, actus, via quid	3.13.2
Vicinitas vnde coepit	4.24.6
de Vicinis in seruitutum tractatu quare agitur	4.24.1
Vicinus vnde dicitur, & quis dicatur vicinus	4.2.42.4. & 5
Vicinus alius proximus, alius remotus, primus, secundus, tertius	eod.3
Vicinus concludens sua domo vicini pullos, furti tenetur	eod.12
Vicinis vsu prælationis in emptionibus rerum vicinarum, quo ordine olim	26.1.2
quæ Vicina, quæ vicini dicuntur, arbitrio iudicis relinquuntur	4.24.4
Vicini amicis prælati	4.24.7
Vicini antiqui inter familiares, & vicinus quis	48.13.11
Vicini, furti vicino factum soluebant apud Cymenses	37.1.30
Vicini mali valde fugiendi, sed & illis beneficiendum, quare	4.24.9. & tales qui sint
Vicini mali, vt & lenones & meretrices à vicinia expellendi	4.24.10
Vicini pessimi sunt qui cupidi	eod.11
Vicini quando tutores dari possint	12.4.12
Vicinarum bonorum magna commoditas, ex malo plura incommoda	4.24.8
Vicinarum pacem & fidem leges quæ continent, non concupisces	4.24.13
Vicinarum damna quibus modis reparari possint. vide eo. 14	inter Vicinos fraternitatis species, & amicitia maxima, &c.
Vicisitudo humanæ felicitatis	6.4.5
Victoria magicis artibus parata	34.10.1. & nu. 4.5.6. & 13
Victorini eximium factum contra suum legatum	48.15.20
non Videtur sponfa apud Moscouitas quin prius inter parentes sponsalia fuerint firmata	8.3.3
Viduus vel vidua, si non repetant nuptias, partiuntur pro v-	
ri cum filiis illius matrimonij, dotis seu donationis propter nuptias seu augmenti lucra in proprietate, & de lucris aliis liberè disponunt	9.26.42
Vidua artificis iurati, artem per seruum expertum non magistrum, potest exercere	9.4.11
Vidua cui habitatio relicta, non potest scholasticum hospitem sine nota recipere	10.2.7
Vidua esse nequitat vxor sacerdotis Iudæorum & Ethnicorum: nuptias sacerdos non repetebat	9.26.10
Viduam qui duxit, ad sacros ordines promoueri non potest eod. 11. Et viduæ sub conditione relicta, ei nuptias prohibet, in virgine, contra eod. 12. & pro maritandis viduis pecuniæ piæ debita maritandis pauperibus, nõ debentur, sed pro primo nubentibus	eod.14
Vidua defuncti à proximo ad quæ deferebatur intestati hæreditas, ducenda erat	45.13.2
Vidua fornicata vrebatur	36.9.2
Vidua quæ censetur. 9.20.2. & vidua quid sit	eod.11
Vidua stuprum committens non priuatur dote, qua priuaretur, si adulterat viuentem marito	36.9.11
Vidua, vacans mulier	17.17.1
Vidua vxori an alimenta per hæredes debeantur, & quæ alimenta ei prægnanti decernantur	9.20.9. & 10
Vidui qui dicantur	8.1.1
Vidua domicilium & forum maritorum sequuntur	18.13.25
Vidua Deo consecratur, & virgines: sed diuersa earum professio	15.17.2
Vidua ignem perpetuum seruauit Athenis	15.39.10
Vidua imperium, signum iudicij vltimi seculi	46.11.9
Vidua nubebat publicis festis, non virgines quare	9.26.6
Vidua in professione sicuti virgines, non velantur	15.17.11
Vidua quæ à collectis exempta	3.8.9
Vidua retinent dignitatem maritorum	eod.
Vidua, quæ nuptias non repetunt, non procul à virginitate ponuntur	9.26.41
Vidua viuam retinent mortuum maritum. 9.4.12. Et vidua suæ secundas nuptias ægrè fert anima defuncti	eod.13
Viduis Pollio seruos edendos murensis obiecit	14.11.8
Viennense Concilium sub Clemente 5. habitum	15.16.4
Viennenses ne otio torperent, spectacula non potuerunt à Traiano obtinere restitui	19.5.20
Viennensium cur sublata gymnicum certamen	34.12.14
Viennensium duumuiratus	4.2.32.25
Vigilium præfectus, cura, & notio eius	47.35.11
Vigilia festorum quare dicatur, & de vigiliis Christianis, 2.17.2	sub Vigilio Pap. synodus generalis Constantinopoli habita
per Viginti annos bona fide seruus moratus, liber efficitur	14.5.19
Viguerius quis, & quid significet & iurisdictiones	47.33.15
le Viguer Tholosæ	18.16.5
Vilis conditionis homines, qui in summum nobilitatis gradum peruenerunt	6.4.6
Viles coniuges vnà plures sunt apud Num. & Mauros	9.2.31
Viles personæ parum habent fidei, & quæ viles	48.13.25
Viles, quibus cum testamenti factio non est, tutores esse non possunt	12.4.11
Villa murata quæ dicatur. 17.3.12. vnde villa dicta	eod.
Villani apud Græcos & Sarracenos tantum pensionibus obnoxij	3.8.19
Villici & coloni quid rerum dominis debeant	18.23.15
Viminales	16.8.29
D. Vincentium coadiutorem sibi assumptis Valerius Cæsar Augustanus Episcopus	15.25.3
Vincula non esse corpori pro debito imponenda, lex Romanorum	22.6.6. & 8
Vincula quibus carceratis iniicienda, & quando	31.33.4
Vinculorum poena qualis	31.11.16
Vinculis pro repertorio rerum pupilli conficiendo tutor vilis persona cogitur, si aliter nolit	12.3.5
Vindex seruus Vitelliorum detexit coniurationem	47.15.15
Vindex Vindeliorum seruus primus & cur manumissus	14.5.6
Vindicandi potestas non est nobis concessa libera sed conditionata	48.16.9
Vindicatæ quid	23.5.2
Vindicatæ in causa nonitatis. 21.9.15. & vnde	eo. 1.14
Vindictæ	

Rerum & verborum Index.

Vindicatæ & sequestratio, sunt duæ prouisiones in interdicto possessorio	17.20.7
Vindicatæ quomodo fiebat manumissio, & coram quibus iudicibus	14.5.5
Vindicatæ manumissio vnde habuit originem	eod.6
Vindicatæ iniuriæ legitima, habita laudabilis	38.1.18
au denier Vingt, quæ vsuræ	22.3.37
Vinea domini, Ecclesia	17.9.26
Vinum ad venerem iacitat	15.15.13
Vinum mulieres bibisse, capitale Romanis	11.4.14
Vinum œconomum à Græcis cur dictum	8.2.4
Vinum prohibitum mulieribus bibere 39.1.15. Item & iuuenibus vsque ad quod tempus eod. Item vbi viris, sine medicis consilio eod. & sacerdotibus ministraturis	eod.
Vini immoderatè poti mala & noxa	39.8.2
Vini inopia seditionem vulgi concitauit	36.6.13
Vini, olei, & similibus, specierum emédarum curatores	13.12.8
Vini præter modum epti vis habet impetum	30.3.4
Vini propinatione sponsalia quare fiant	8.2.4
Vini vectigal & falis Parisiis impostum tempore Caroli v. 3. 10.12.	
Vini vectigal olim in Gallia, & Tholosæ à Romanis exactum	3.10.15
Vini vsus Romanis mulieribus cum interdictus fuit, tunc primum à cognatis deofculari coeperunt	8.3.2
Vino deditæ mulieres, intemperatæ, & rebus veneris prone	11.4.14
Vinum nauatæ non semper bibunt	29.11.4
Vino & lasciuia delinquens releuatur à poena capitali	36.20.6
Vinum ferentes & aquam ei miscentes, qua poena puniendi	37.14.9
Vinis degustandis festum	d.16.11
Violatio virginis nasus amputatio poena	36.8.16
Violentiæ species quæ	30.2.5
Vipera cur parricidij poena adhibebatur	36.24.9
Vir & vxor quibus in domo præsent	11.3.2
Vir vxori res subtrahens, vel contra, non continetur actione furti vel famosæ, & quare	eod.6
Vir non tenetur lugere vxorem	9.26.21
Vir vocatus dominus ab vxore	11.4.7
Viri & vxoris in domo quæ societas, & quod similis Aristocratiæ	11.5.1
Viri vxoribus subicere se non debent, alioquin stolidi	eod.4
Viri vxoris familiæ commiscatione	eod.5
inter Virum & vxorem donationes cur prohibita	9.25.3.4
5.15. quando valeant & quæ tantum reuocentur nu. 5. & 17	inter Virum & vxorem transactio prohibita
Viro non reddente vxori debitum, an excusanda vxor in adulterio	28.2.26
36.6.39	
Viri olim cum foeminis dorso coniuncti, postea diuisi	7.2.6
Viris subditas esse mulieres quid ostendat.	9.1.5
Virgarum amouendarum à latere seu dorso ciuium Romanorum lex Portia	31.11.14
Virgarum diuinatio	34.6.2
Virgilius cur Nolanos è suis versibus expunxit	1.4.2
Virgilius sua carmina testamentò aboleri iussit flâmis	42.36.3
Virgilianæ fortes	34.3.19
Virginitas præferenda nuptiis	9.6.29
in Virginitate error soluebat olim matrimonium, hodiè non	9.22.4
Virginis Mariæ milites Theutonici cur dicti	15.35.2
Virginis Mariæ Montisbrisoni ecclesia collegiata	17.8.19
Virginem aliquam appellans grauius punitur, quàm si meretricem	10.2.16
Virginem corruptentis militis poena	19.12.1
Virginem immaturam rapiens, quomodo puniatur	36.9.9
Virginem qui nominat mulierem, iniuriarum actione tenetur	34.12.10
in Virginem Mariam Dei genitricem blasphemiam iactatæ, iusto iudicio vindicatæ	33.12.10
Virginem vitiantis poena	36.9.5
ex Virgine puer natus quando Romæ	7.2.10
in Virgine, relicta cum conditione, si non nupserit, non tenet: vidua tamen prohibet nuptias	9.26.12
Virgines capillum vouentes	16.1.17
Virgines castæ abstinere debent ab obsculis	36.12.19
Virgines Deo consecrantur, & viduarum diuersa earum professio	15.7.2
Virgines Lacedemone violatæ à Messeniis, in templo Dianæ	36.8.14
Virgines Milesiæ quomodo à morte sibi consciscenda reuocata	36.22.5
Virginales moniales velantur in professione, non viduæ	15.7.7
11. Earum monasterium ne vir aut monachus ingrediatur	eod.14
Virgines nubentes velatæ 9.1.5. Earum velum quod	eod.7
Virgines appellare quid, & poena	36.12.7
Virgines corruptens quibus puniatur poenis	36.11.6
Virgines cur non nubent publicis festis, vt viduæ	9.26.6
Virginales moniales olim non nupsisse, testimonium Ammiani	9.14.4
Virgines strangulare Romanis nefas erat	13.17.3
Viriatus ad Lusitaniam regnum vt peruenerit	6.4.6
Virilia amputata adulteris	36.6.15
Virtus, libertas perfecta à D. Iacobo dicta	11.1.17
Vis quid dicatur 36.25. i. diuisio in humanam & diuinam eo. 2. diuina quid	3
Vis maior cœli quid, & vnde nascitur	36.25.3
Vis humana, legitima vel illegitima	36.25.4
Vis legitima non admittit restitutionem in integrum	36.25.4
Vis improba quæ, & eius diuisio in re & in personam 36.25.5	
Vis in rem, impulsua, inquietatiua, expulsua, &c. quid 36.25.5	
Vis in populo abesto 36.25.10. vim inquietatiuam quis facere dicatur	eod.14
Vis expulsua quæ	36.25.14
Vis ablatiua quid, & eius remedium	36.25.15
Vis bonorum raptorum actio quando competat	36.25.22
Vi possidere quis dicatur, quæ vim committere	36.25.22
Vis ciuilitè & criminalitè quomodo puniatur 36.25.22. 23. & 24	
Vis publica aliis criminibus miscetur	36.26.9
Vis repulsua quomodo impunita	36.26.10
Vis maior quid in iure, & quid contineat	31.23.3
Vis quid sit, & illa cogit, eique resistere licet	11.4.4. & 5
Vim maiorem faciunt verba persuasoria	36.8.3
Vim vi repellere impune possumus, & de homicidio aggressoribus factò	36.21.15
Vi, aut clam, aut precario factum restituendum in pristinum statum	4.25.1
Vi quando opus factum dicitur	eod.2
quod Vi aut clam interdictionem tantum datur pro rebus soli aut quæ in solo eod. 4. quibus autem detur, & contra quos eo. 5. quæ diu competat 6. effectus, & quid in condemnatione eius	eod.7
Vi bonorum raptorum actio quam poenam contineat 47.1.23	
Vi bonorum raptorum species, inter furta & cum furto propriè differentia	37.1.14
Vi obligationes factæ, rescinduntur	29.2.3
Vifis, quibus apponit codicillis Cancellarius	47.29.27
Vifellius Varro	24.1.16
Vifiri Bassi	4.11.8
Vifcesnebaux de robbe courte qui, & eorù munus	47.33.16
Vifitatores monasteriorum	15.15.16
Vifus, amoris conciliandi medium primum	36.12.12
Vifus Basilisci & Lupi quare inficiant, & quomodo retunditur virus eorum	34.11.9
Vifus sortilegarum quomodo inficiat pueros, & teneros agnos	36.11.11
Vifus plura in iudicio expediuntur, nec aliter	47.10.20
Vifus quomodo fiat probatio	48.10.1
Vita & mors hominis animæ & corporis quæ	36.23.1
Vita hominis, peregrinatio à patria	31.6.1
Vita inops morte peior	22.11.11
Vita morte grauior ex sententia Apollonij Tyanei	31.33.10
Vitæ censura priuatorum etià ad Censores pertinebat 47.16.14	
Vitæ humanæ terminum Solon septuaginta annos esse ait	12.6.10
Vitæ reddenda ratio magistratibus, de quo viuatur 39.6.20. vitæ, & vnde viuere redderent rationem ciues Athenis iudicibus	eod.22
de Vita hominis cum agitur qualiter res examinanda 19.18.9	

Syntagmatis iuris vniuersi

Vitellij Cæsaris vitium, & mors	18.1.8	Vnde liberi bonorum possessio quibus competebat	43.5.2
Vitæ expoliatis quam pœnam debet, lege Langobardorum	37.6.6. & 9	Vnde liberi edictum quando filiis dabatur	45.2.3.4. & 5
Vitibus verberati ciues Romani in militia	31.11.10	Vnde liberi edictum quid continebat	43.4.7
Vitula Gothorum rex de Thedofredo quod supplicium sumpserit, & quali is postea affectus fuerit	31.16.7	Vnde vi, interdicitum, & in eo vis est expulsiua	21.9.12
Vitula rex, Aragoniæ permittit polygamiam sacerdotibus	9.14.11	Vnde vir & vxor edictum, quando locum habuit	43.5.4
Vitium in Myfia grauius punitum	30.6.3	Vngebantur magistratus censores, & eius scribæ, dum auspicabantur magistratum	47.16.23
Vitium loci duplex, accidentale, & naturale	25.21.6	Vngi reges plerumque solent	16.1
Vitium in redhibitoria debet probari fuisse tempore emptionis	eod.14	Vnguim refrigeratione coniugia Cymbrorum firmabantur	9.5.421
ad Vitium loci naturale, damni infecti cautionem non porrigi	4.26.8	Vnica interpellatio sufficit ad moram constituendâ	21.14.4
Vitium possessionis, mala fides, possessorem sequitur	40.8.3	Vniomadus cancellarius Childerici	47.29.10
Vitio vnus alij corumpuntur	34.12.15	Vnio quid, & de vnione beneficiorum 17.5.5. eius faciendæ rationes eod.7. & in vnione faciendâ, vocandi in quorum interest	eod.8
de Vitio operis publici intra quindecim annos teneri qui ædificauit, se suosque obligat	3.21.3	Vnio à quo fiat, & dissoluatur	17.5.16
Vitia apparentia exprimenda non sunt	25.21.10	Vnionis beneficij controuersia agitur coram iudice regio in Gallia	17.20.4
Vitia naturalia quomodo dicantur	14.2.5	Vnitas in ecclesia catholica	33.15.4
Vitia personarum in dignitate postarum maiori pœna quare digna sint	30.5.3	Vnitas in omnibus laudata	47.15.24
Vitia rerum quæ redhibitioni locum faciunt	25.21.5	Vniuersale legatum quid contineat	42.32.10
Vitrarij fornacis ædificandi lex	18.22.7	Vniuersalis petitio quæ	47.5.5
Vitrum fractum manibus reficiens, morte damnatus	39.1.12	Vniuersitas delinquere potest, & punitur	35.1.18. & 19
Vituli adoratio	34.20.13	Vniuersitatis res nomine publicarum veniunt & illæ quæ sint, & à publicis vt differant	1.14.8
Vitulorum & vaccarum furta vt puniatur apud Salices	37.5.8	Vniuersitatis rerum diuisio	3.1.2
Viuum sepeliri, pœna	19.11.4	pro Vniuersitatis vel collegij delicto, qua praxi debent capi pignora	23.6.7
Viuu qui rapti	34.10.7	Vnus ex dominis feruum inuitis aliis reddito pretio manumittit	14.6.9
Viuendum secundum leges & mores regionum, ad quas peruenierimus	30.6.3	pœna Vnius delinquentis cur ad alios infontes prorogata	35.1.26. & seq.
Viuentis beneficium impetrare, odiosum	17.12.2	Vnius gubernatio melior ne, quam plurium	47.15.24
Viuentis beneficium nec Ethnicis etiam alicui concedebantur	15.25.2	Vnius testimonium non probat	48.13.5
Viuentes splendide, vnde viuant inquirebatur lege Corinthiorum	39.7.1	Vna ex pluribus rebus venditis, vel pars ex toto non retrahitur à proximis	26.2.17
Vinarum in Gallia varia mensura	36.1.12	ab Vno ex dominis communis rei seruitus quomodo imponi non possit	4.21.10
Vipianus Alexandro familiaris	18.11.5	ab Vna ad aliam quando monachus possit transire regulam	15.14.18
Vipianus vixit sub Alexandro Cæsare	28.13.7	Vocabula mutari & recipi cum tempore	42.35.23
Vipiani circumlati tituli, non sunt Vipiani	42.20.4	Vocatio in ius quid 48.2.2. ea fit vel per apparitores, vel per iudicem 48.2.13. & 14. eius finis, & rationes eod. 25. & 26. vide citatio	47.34.6
Vipiano tituli inscripti, non sunt opus Vipiani	42.2.2	Vocatio in ius cur denegata tribunis plebis	38.3.30
Vitima voluntas iurata, quare mutari poterit sine periurio	50.3.4	Vocatio in ius vexandi causa, habet iniuriam	38.3.30
Vltimo supplicio damnati, quare testari possint	42.8.11	Voconia lex, de non instituenda muliere supra quadrantem, & aliud eius caput 42.3.4.2. sublatâ	42.35.17
Vltimi canonici recepti habent æqualem partem in fructibus mensæ cum antiquis	15.23.27	Voconia legis caput de legatis non faciendis mulieri	42.33.6
in Vltimis voluntatibus res quomodo arceantur à commercio	21.4.6	le Vol d'ym chapon	6.18.9
Vltra quam facere possunt quæ personæ conueniri & condemnari non possunt	22.9.7. & 8	Voleurs, & eorum pœna	37.9.11
Vlyffes ancillas impudicas laquei pœna affecit	31.7.4	Volones milites	19.3.24
Vlyffes Heroum cur sapientissimus habitus	31.6.3	Volonum exercitus vt punitus à Graccho Confule	19.10.15
Vlyffes infaniam simulauit	13.5.2.6	Volonum feruorum legiones libertate donatæ	19.3.8
Vlyffes quem baculum deferret	6.14.7	Volcorum obfides Romæ occisi	19.13.3
Vlyffes seipsum vulnerauit, quare	35.22.6	Voluntarium, consulto & inconsulto factum quomodo	30.2.5
Vlyffis de armis Achyllis cum Aiace contentio	45.8.2	Voluntaria debent esse conuentiones	21.1.2
Vlyffis & Diomedis Troianis exhibitum solenne iuramentum	50.8.8	Voluntaria crimina ex tacita voluntate quedam	30.2.10
Vlyffis socij in varias formas mutati à venefica Circe	34.2.8	Voluntas quid, 30.2.3. & causa delictorum, 4. & de voluntate coacta	11.5. & 6
Vlyffisiponensis diceceses in Portugallia	15.35.11	Voluntas cum potestate, & econtrâ, vt res valeat, adesse debet	20.10.5
Vmbertus Delphinatum princeps Delphinatus dominatum celsit regi Gallorum	18.2.21	Voluntas decedentium & mens, præcipua in fideicommissis & postremis iudiciis	42.30.1
Vmbertus Viennensis Delphinus	47.27.12	Voluntas defuncti probata, præualer proprietati verborum & scripturæ 42.36.4. dubia, in arbitrio iudicis est	eod.5
Vmbilicomantia, quæ diuinatio	34.3.11	Voluntas & cogitatio quando puniatur	30.2.9
Vmbriicia matrona relegata, ob leuissimas causas ancilla atrocissimè tractata	14.4.2	Voluntas & potestas perficiunt actus simul	17.9.3.4
Vncia aurificium	36.2.13	Voluntas fundamentum vnum primum conuentionum cum potestate	21.2.2
Vncia vnde dicta	42.3.4.1	Voluntas coacta conuentiones reprobat, vt metus & vis	eod.3
Vncia quid, & eius partes	22.3.32. & 2. & 2.13.9	Voluntas in adoptione perpetuò non existitur	10.6.23
Vnciarum quæ in asse sunt, nomina	42.3.4.1	Voluntas testatoris indaganda, & sequenda	42.33.23
Vnciales vsuræ, quæ	22.3.33	Voluntas testatoris præfertur in vltimis voluntatibus	42.28.34
Vnctionis extremæ sacramentum à quo institutum	2.7.2	Voluntas testatoris regit dispositum	46.11.26
Vndena quæ dicta	7.3.2		
edictum Vnde legitimi, & vnde agnati, quid contineat	45.12.3		
Vnde legitimi successio quibus delata	43.5.3		

Rerum & verborum Index.

Voluntas toxicadi cũ aliquo conatu, morte plestenda	36.18.17	de Vsura prouerbium	17.12.7
Voluntas vltima pacto restringi non potest	41.4.12	Vsura an conferendæ sint peruenientes ex pecuniis patris	46.8.20
Voluntas vltima ambulatoria	21.2.7	Vsura à rusticis quæ capiendæ	18.23.18
Voluntas vltima rata, si modò iusta fit	42.2.7	Vsura debentur pro mercede non suo tempore soluta	27.1.8
Voluntatis vltimæ fauor, & effectus	41.1.2	Vsura in mora à quo tempore debeantur	2.14.12
Voluntatem defuncti non implens quando priuatur hereditate, numque hoc verum fit in Gallia	46.9.9	Vsura non exiguntur vltra definitionem iuris, vel extra duplum fortis	22.4.1
fine Voluntate & præter eam qui occidant	30.4.1	Vsura tolluntur solutione debiti principalis	eod.2
Voluntate pupillorum vel tutoris tutela non finitur, sed aliis modis	12.15.1	Vsura nauticæ quando desinunt deberi	eod.4
Voluntates morientium fortiri effectum, reipub. interest	42.36.2. tuendæ, & sequendæ	Vsurarum finis lucrum 22.4.5. & earum cursum inhihebat consignatio legitima debiti	eod.3
Voluntates vltimæ ambulatoriæ vsque ad mortem, non contractuum	41.4.9	Vsura quæ debeantur pro dote retenta	9.2.5
Voluptas, & libido temerè imperitque mouet mentes	30.3.9	Vsura prohibita omnibus, sed maxime ecclesiasticis	42.35.16
non Voluptatis sed dignitatis nomen vxoris esse dictum ab Aelio Veto	8.1.27	Vsura quæ rectè accipiuntur	21.10.12
Voluptuariæ impensæ quæ, & num repetantur	21.16.5	Vsura vt nobis debeantur	21.8.13
Vomita per maleficos præstigia supponi à Dæmonibus	34.22.25	Vsura propter moram licita 22.3.4. earum finitio, & diuisio	eod.5
Vomitus decem ignitis fiebat olim purgatio vulgaris	48.15	Vsura omni iure prohibita diuino & humano eod. nu. 6.7.8. 9.10. & seq. iure pontificio num. 11. sacris consiliis, num. 12. gentium moribus	num. 15
contra Volcos orto bello, libri Sibyllini consulti	18.6.10	Vsura Gallico iure prohibita cum pœna. Vsura mundinales Gallicæ	eod.16
Votum quid 24.10.1. eius diuisio in bonum, malum, simplex, solenne eod. 5. purum, conditionale, commutabile, incommutabile	eod.6	Vsura iure ciuili Romano scripto prohibita	22.3.19
Votum ordines sacros suscipientium, & religionis	eod.7	Vsura permissa nec tamen ideo approbata eod. 20. earum permissio considerat res, personas, taxationem eod. 21. & permissas eas taxatio legitima facit	eod.24
Votum tacitum religionis	eod.	Vsura ex quibus rebus capi possunt	22.3.21
Votum filij intra quod tempus reuocari possit à patre	24.10.9	Vsura ex nudo pacto non debentur	22.3.25
Votum quare obligat personam	eod.15	Vsura in sortem conuerti nequeunt	eod.27
Voti finis	eod.13	Vsura centesimæ quæ eod. 28. & 31. & quibus permissæ eod. 4.6	
Voti commutatio seu dispensatio quid, & à quo, & in quod fiat	eod.18	Vsura apud Romanos mensuræ, & singulis mensibus soluta	eod.29
Voti impij accusatio	89.1.17	Vsura vnicales, quæ 22.3.33. sextantes eod. 34. quadrantes 35. Trientales 36. quincunces 37. semisses 38. Septunces 39. Besses 40. dodrantes 41. dextantes 42. deunces	43
Vota priuatorum, sacra non sunt	33.14.2	Vsura maiores, minores, mediæ quæ	22.3.45
Vota pupillorum reuocare possunt tutores, monachorum abbates, vxorum mariti	24.10.10	Vsura nauticæ improbatæ	eod.47.49
Vota plura enumerata Paganorum, pro re familiari & publica	eod.14	Vsuras mutuam natura respuit	22.3.9
Vota reddi debere omni iure probatur	eod.16	Vsurarum solutio non probat illas esse debitas	22.3.26
Votum excludendorum modus	24.10.17	Vsurarum amissa solutio arguit remissionem	eod.
Vouere aut ieiunare vxoribus sine consensu viri à Deo prohibetur	11.4.5	Vsuras triennes qui exercuerint	22.3.36
Vouere non possunt per se solæ virgines, vel vxores	50.7.9	Vsurarum solutio interruptit præscriptionem debiti	30.6.9
Vouere quæ personæ possunt	24.10.8	Vsuras non permittendas Iudæis	42.8.15
Voueri quæ res possunt	24.10.2. & 3	ab Vsuris quid differat id quod interest	21.10.4
Vouendi formulæ	24.10.12	Vsuarum manifestus, quando testamentum facere prohibetur	42.8.15
Voce Ingressus pascuorum prohibentur	3.15.5	Vsuarium notorius quando damnari potest	48.10.6
Vocula in iure perpendendæ	23.3.2	Vsuarium contractum quæ arguant	22.3.14
Varia dux eximius	9.19.11	Vsuarij contractus à notariis non sunt recipiendi	47.42.19
Vrbanus 6. sum. Pontif. ab Italis electus, cuius rei causa ingens schisma inter eos & Gallos	15.3.15	Vsuarij manifesti qui dicantur, & quomodo tales esse probentur 22.3.13. vsuariorum pœna	eod.11
Vrbanus prætor	47.30.3	Vsurpata mulier quando diceretur olim	9.5.35
Vrbana seruitus quid	4.6.2	Vsurpacio quid	40.6.4
Vrbani prædium quid faciat, & quid vrbani	4.6.1	Vsus à commodato quid differat	4.2.19
Vrbana seruitus tres species, stillicidium in ædes suas recipiendi, auertendi, vel non auertendi	4.9.1	Vsus & res ipsas, & nomina immutat	6.9.14
Vrbana seruitutes in affirmatiua consistunt	4.6.3	Vsus syluæ vsufructum continet	4.2.13
Vtuntur incendiarij	36.19.14	Vsus quid, & quæ vsuarium possit percipere	4.2.3
Vrbis præfectus, vicarius regis 47.35.1. quado perpetuus eod. 2	20.9.8	Vsus & antiqua consuetudo seruanda	6.9.14
Vrbem ruinis deturpari nolèbat Vespasianus	30.4.2	Vsus, habitatio, vsufructus acquiruntur vltimis voluntatibus & pactioibus, quomodo per singula	4.5.11
Vrbes refugij Hebræis	31.6.11	Vsus quibus modis acquiratur & amittatur	4.2.21
Vrbes ruinis ædificiorum deturpari non debent	42.32.26	Vsus longus in antiquitate consideratur	4.2.16
ex Vrinæ crepitu diuinatio	34.3.14	Vsus pecuniæ vsufructum continet	4.2.17
Vri mortuorum corpora, & cremari, à temporibus Syllæ ceceptum Romæ	2.14.18	Vsus qualis in seruitutibus retinendis & amittendis exigatur	4.21.8
Vri deuorari pueros maledicetes propheta Eliseo	36.21.18	Vsus causa	22.3.2
Vri duo lacerant 46. pueros de ciuitate Bethel	31.20.1	ob non vsu dominus seu do non priuatur, si non egeat nec prescribi potest contra eum vilo tempore	6.19.6
Vrsicini schisma contra Damafum sum. Pont.	15.3.15	ad vsu proprium delata, immunita à vectigalibus, & quæ illa intelligit	3.9.5
Vrsilia relegata	36.6.10	ob non vsu publica via non prescribitur	3.13.3
Vsura quid 22.3.2. triplex	eod.3	vsu qui habet capacioris domus, quam sua conditio exigat, vacuam quoque partem sibi reseruat, nec propriarius occupat	4.2.9
Vsura mordet, rodit facultates, trucidat	eod.6	ad vsu sufficientia seorsum cum fuerint alicui à pluribus	
Vsura & mentalis à Deo prohibita	eod.9		
Vsura affallis, & libera	22.3.11		
Vsura nautica, traiectitia marina quid	eod.47		
Vsura quale malum fit 22.3.6. & vnde dicta	eod.		

Syntagmatisiuris vniuersi

relicta, accedente postea alterius vsu legato, num debeat altero priuari, vel vtraque retinere possit	4.2.7
Vsu differt commodatum à mutuo	23.1.6
Vsu animalium concessio, quid liceat vsuario	4.2.16
Vsu communia flumina publica, proprietate tamen sunt principis	3.14.3
in Vsu determinando consideranda res, persona, & modus dictus, & quales personas habitationem domus habens potest secum admittere	4.2.8
ab Vsu diuiso, aquae diurnae, nocturnae, &c. dictae quomodo	4.15.19
Vsu nuptiae contractae, & vxor vsu quid	9.5.35
de Vsu & habitatione prius tractandum, quam de vsu fructu	4.2.2
pro Vsu seruitutis rusticae, dominus non tenetur reficere praedium, contra, in vrbana	4.14.8
Vsu fructus decennio extinguitur	40.5.27
Vsu fructus, vsus, & habitatio acquiruntur vltimis voluntatibus & pactionibus, quomodo per singula	4.5.1
Vsu fructus extinguitur multis modis, ex parte rerum, personarum, deficienti conditione & tempore: Et quomodo ex parte rerum extinguatur	4.5.3
Vsu fructus aedium, quae omnino corruerunt vel consumptae sunt, non restituitur refecto & aedificato aedificio, contra naturam seruitutum praedialium 4.5.4. vide & aliam differentiam vsu fructus & seruitutis	num. 10
Vsu fructus & seruitutis differentia	4.5.4. & num. 11
Vsu fructus cessione facta vsu fructuario, vel contra vsu fructus extinguitur	4.5.5
Extinguitur & ademptione, & repudiatione legati	eod. 6
Vsu fructus ex parte personarum, morte & capitis minutione vsu fructuarij, non proprietarij extinguitur	4.5.7
Vsu fructus qua capitis minutione pereat	4.5.9
Vsu fructus non extinguitur morte vsu fructuarij, nec minutione capitis, si is grauatus est alteri vsu fructum restituere 4.5.10. vt nec extinguitur mortuo filio fam. vel seruo, cum penes dominum & patrem remaneat, & e contra eo. num. 8	
Vsu fructus & aliarum seruitutum praedialium realium differentia, quae non extinguitur morte vel capitis minutione ius habentis seruitutem 4.5.11. extinguitur tamen deficienti conditione & adueniente die eod. 12. & non vtendo, exceptis operis feruorum	eod. 13
Vsu fructus, confiscatis bonis vsu fructuarij, in fiscum non transit	31.31.19
Vsu fructus debitus ciuitati vel municipio, quo tempore praescribatur	40.5.31
Vsu fructus rei feudalis quando hominum non debeat	6.15.11
Vsu fructus relictus ciuitati, quomodo extinguatur morte & aliis modis 4.5.15. & 18. extinguatur & centum annorum spatio	eod. 17
Vsu fructus extinctus vt plerumque ad proprietatem reuertitur, & quando alio modo	eod. 19
Vsu fructus iure accrescendi quomodo accedat	eod. 20
Vsu fructus, seruitus praedialis personis debita	4.3.1
Vsu fructus quid, & de fructu formali & casuali eod. 2. à fructu quid differat	eod.
Vsu fructus pars dominij, & quomodo	eod. 3. & 16
Vsu fructus differt à redditu 4. 3. 5. in eo quomodo res consideranda	eod. 6
Et qui vsu fructum acquirit, potest conductorem ex re vsu fructuaria expellere	4. eo. nu. 24
Vsu fructus omnium bonorum legatus vxori quid contineat	42.32.13
Vsu fructus omnium rerum potest esse concessus 4.4.1. etiam seruitutum	eod. 2
Vsu fructus mobilium & immobilium constitui potest	4.4.3
Vsu fructus plenam potestatem rei minuit	1.12.5
Vsu fructus & proprietatis in legato coniunctum facto differentiae	46.11.9
Vsu fructus non transit in haeredes	46.11.9
Vsu fructus pars coniuncto vsu fructuario, non proprietati accrescit	46.11.2
Vsu fructum qui habet domus vel fundi, quomodo vtatur, & quibus	4.2.12
Vsu fructum qui acquirit, potest conductorem ex re vsu fructuaria expellere	4. eo. nu. 24
de Vsu fructu tractandum postquam de vsu & habitatione tractatum fuerit	4. eo. nu. 24
in Vsu fructu vendito locum habet redhibitio gentilitia 26. 1. 1.	
Vsu fructuarius non cogitur per manus proprietarij accipere vsu fructum 4. 3. 5. quid differat à bonafidei possessore in fructibus colligendis & pendendis	eod. 7
Vsu fructuarius non praescribit contra proprietatem, nec deteriorem substantiam vel causam vsu fructus facit, & de cautione restituentis	eod. 10
Vsu fructuarius pecuniae & mobilium quomodo caueat 4. 3. 12. & de cautione praestanda ab eo, si moueatur ei controuersa, quod vt frui non possit aut debeat	eod. 14
Vsu fructuarius potest propria autoritate fructus colligere, non quod habet tantum emptione fructuum pendentium eo. 5.	
Vsu fructuarius vtitur actione negatoria & confessoria. 4. 3. 16	
Vsu fructuarius non debet abuti re, & quae hic nomine vsu fructus possit percipere ex re quae debetur	eod. 17
Vsu fructuarius gregis, ex natis vel aliis, debet supplere demortua, & quando	eod. 18
Vsu fructuarius quando teneatur subrogare arbores	4.3.19
Vsu fructuarius debet custodiam rei, vnde percipit vsu fructum, praestare, vendere vel alienare non potest proprietatem, nec pignorare	4.3.22
Vsu fructuarius potest vendere, locare, & alienare vsu fructum	eod. 24
Vsu fructuarius aedium quid possit in his facere, & quid non	4. 3. 25
Vsu fructuarius non ius vtendi fruendi, sed fructus potest alienare	25.6.1
Vsu fructuarius tantum pro re soluit collectas, casu excepto, si nimiae essent collectae	3. 8. 23
Vsu fructuario inuito in eius praedictum nihil facit proprietarius	4.3.5
Vsuarius reficere debet domum, cuius habet vsu fructum, vel pro parte qua vtitur: quomodo vti potest, & quid cogitur pati ab eo proprietarius 4.2.20. vide &	4.3.20
Vsuarius nec locat vel vendit, nec in alium transfert vsu fructum 2. 4. Casus tres excepti, quibus vsuarius vendit, additione diuisionis videlicet, vel si lignorum vsu à longè petendus, idque pro sumptibus, vel si vini & frumenti procul petendus vsu	eod. 5
Vsuarius domus potest locare partem eius, parte contentus	eod. 6
Vsu capio, acquirendi legitimus modus, & amittendi 40. 1. 1. origo	eod. nu. 2
Vsu capio auctoritas dicta	40. 1. 2
Vsu capio num vsu capio scribi debeat disunctim	eod. nu. 4.
eius finitio eod. 5. adiectio dominij in ea quid eod. 6. diuifio	eod. 9
Vsu capioni pacto an renunciare possit	40.2.22
Vsu capio exigit possessionem, titulum, bonam fidem	40.4.1
Vsu capionum tres species à tribus temporibus	43.5.37
Vsu capionis interruptio vel naturaliter, vel ciuilitate fit: & quomodo naturaliter	40.6.5
Vsu capio non procedit sine titulo	40.7.3
Vsu capio ad conseruationem rerum pertinet 40. 11. 1. bono publico, ne domini in incerto sint eod. ad euitandam seignitatem 2. vt fit litium finis.	eod. 3
Vsu capiones num sint contra naturam, disputatum	40. 11. 4
Vsu capio litis contestatione interrupta possessione 40. annos exigit 20. 12. 4. quando interruptatur libelli sola oblatione	eod.
Vsu capio quibus casibus suspenditur	20.12.7. & seq.
Vsu capio aduersus minores non procedit	eod. 10
Vsu capio non potest furtiua res, quomodo	37. 1. 27
Vsu capio quae res possunt	42.2.1
Vsu capio non potest vna res pro alia vendita, tradita eo. nu. 3	
Vsu capio non potest res precaria alieno nomine possessa, pi gnus, proprietas ab vsu fructuario, vi deiciens, qui non potest sibi acquirere	40. 3. 2
Vsu capere potest, qui non prohibetur	40. 3. 1
Vsu capio quare finis sollicitudinum	47. 1. 11
Vsu capio seu praescriptio interruptitur citatione libellata & contumacia	48. 3. 20

Vt.

Rerum & verborum Index.

Vt, verbum	28.7.9	Vulnerum iniuria datorum compositio	38.3.16	
Vtteri fratres & consanguinei quomodo in feudo succedunt	6.13.14	Vulneribus pluribus à diuersis inflicis necato, quis teneatur de occiso	36.20.15	
in Vtero existentes nondum nati homines an dicantur qui in Vtero est, pro nato habetur	7.1.10	Vulnerans aliquem qui deinceps moritur, intra quod tempus tenetur de homicidio	38.3.18. & 25	
Vti possidetur vtile interdictum, pro conseruando iure fumi facendi competit	eod. 11	Vulnerans seipsum ob bonum dolum laudatos	36.22.6	
Vtilis actio commodati pro quibus detur	4.13.5	Vulneratus lethaliter à pluribus pugnatis, omnes obligat de homicidio, nisi constet de vulnerante	38.3.19	
Vtilis actio, est actio efficax	23.1.15	Vunefridus Anglus Moguntiaci episcopus	9.4.14	
Vtilis actio ex facto tutoris vel curatoris data minoribus, & in minores	2.4.3.6	Vuormacienses monachi, quando canonici facti	15.23.19	
Vtilis actio quae detur contutori in contutores	13.10.36	Vxor an censetur ante annos nubiles ducta	45.14.8	
Vtile interdictum, & vt possidetur, pro seruitutibus quando detur	13.10.15	Vxor an praeratur marito in successione intestati, socio liberalitatis imperialis, & collegio	45.15.4	
Vtiles actiones, quae	4.22.12	Vxor an subditi viro 48.13.14. quando cogatur contra maritum testari	eod. 15	
Vtiles impense quae, & quando repetantur	21.8.16. & 17	Vxor contra prohibitionem legis nubens, non potest inflicere maritum	46.9.8	
Vtilitatis causa alienata quando & quomodo vtilitatem consideratam habeant	25.19.4	Vxor conuolans ad secunda vota, non redditus tutela filiorum rationibus, obligat bona secundi mariti pro illis citata	23.8.4	
Vti frui quid, & vt differant	25.8.6	Vxor dicta domina à viro	11.3.3	
Vti seruitute, & per se & per alium nomine suo potest quis	4.3.2	Vxor diues maritum inopem tenetur alere	9.19.5	
	4.22.7	Vxor & concubina non se compatiuntur	33.7.10	
Vtendi modus seruitute à quibus constituatur	4.21.8	Vxor & maritus quomodo sibi succedant Parisiis in conquestibus	45.14.13	
de Vtendi modo & cautione praebenda	4.2.18	Vxor marito cum filiis & sine iis cum propinquis, quemadmodum succedit marito lege Boioartorum	45.14.19.	
non Vtendo amittitur seruitus 4.2.3.5. tamen non vtendo non admittitur via ad sepulchrum, & via publica contra eod. 6		Vuisigothorum eo. 9. Carol. Magni eodem	21. Iuris ciuilib Orientalis, & Occidentalis imperij	
non Vtendo vsu fructus finitur exceptis operis feruorum	4.5.13		eod. 22	
non Vtendo viam publicam populus non amittit	3.13.3	Vxor ex edicto praetoris quando succedebat marito	43.5.4	
Vtensilia vendentes, decuriones esse possunt	18.13.6	Vxor ex lege Romuli in mariti bona succedebat haeres, sicut parentis filia	9.4.7	
Vtopia cur liberos proprios habentes & naturales, nihilominus adoptare possint	10.6.18	Vxor habentis virum inutilem, censetur vidua	9.20.2	
Vtopia vni vestitus, nisi qui distinguit coelibatum à coniugio	9.19.22	Vxor vrit: & lex de concubitu non frequentando	eod. 3	
Vtropicenses excommunicationem minorem metuunt	31.8.9	Vxor summum & praecipuum onus maritis, & penes insuperabile, verum tolerandum	eod. 18	
Vtropicentium mos in attetantes pudicitiam mulierum	34.12.13	Vxor etiam mortua cum viro litigat	9.20.19	
Vtropicentium quae lex de foeminis ante conubium coniunctis furtiuae libidinis	1.8.2.6	Vxor peruersa, liberorum causa plerumque sustinetur	eo. 20	
apud Vtropicenses baculi loco praeratur cereus episcopo, & quare	15.12.39	Vxor in maritum, nec maritus in vxorem non agit actione furti, quare	37.11.1	
apud Vtropicenses nupturi inuicem nudi exhibentur	9.7.14	Vxor vel maritus quando amouisse res coniugis dicitur	37.11.6	
apud Vtropicenses, sacerdotes in bellis eunt, & cur	16.8.19	Vxor in repetitione dotis an praeratur creditoribus expressam anteriorem hypothecam habentibus	9.2.4.4. Casus quibus privilegio non vtatur prioritatis hypothecae eod. 7	
Vtrubi interd. formula	21.9.10	Vxor legitima annis duodecim	9.7.12	
Vuarfarius rex Aquitaniae	2.28.2	Vxor legitima & mater fami. Romae fiebat ea conueniente in manum mariti, quomodo. Vxor materfamilias quae dicebatur. Et de triplici formula ducendi vxorem apud Romanos	9.5.23	
Vuas comedere in aliena vinea aliquando licet, efferre non licet impunè	37.7.6	Vxor per coemptionem quomodo fiebat, & conueniebat in viri potestatem	eod. 24	
Vuendi erant genus Sclauinorum, in agris, Saxonum & Thuringorum habitantes	9.4.14	Vxor contestata erat concubina	eod. 36	
Vuensembechij error notatus	9.16.8	Vxor vulgaris concubina	eod. 37	
Vuiclesi damnata sententia de decimis adimendis praelatis ob illorum vitia	2.22.6	Vxor malum necessarium	9.6.18	
Vuisigothorum regia Tholofa	47.27.9	Vxor caeca, maritus surdus, quietum faciunt matrimonium	9.6.19	
apud Vuisigothes magorum poenae	34.15.10	Vxor marito ex lege Romuli quomodo cum liberis & sine illis marito succedebat 45. 14. 1. quomodo iure praetorio vxori vir eodem 2. & iure ciuili eo. 4. ex moribus locorum eod. 5		
Vuladimirensis sedes episcopalis in Ruissia	15.12.4	Vxor num excludatur à successione mariti intestati à socio liberalitatis, vel à collegio	45.14.3	
Vulcanus Aegyptij rex, modeste legem tulit Aegyptijs	9.4.5	Vxor nec pro marito, nec contra, est legitima testis 48.13.12. alij contra sentiunt	eod. 14	
Vulcanus ligat Prometheus Iouis iussu	11.5.13	Vxor non contrahit sine mariti autoritate, videlicet in sui praedictum, vel non absente marito: aliter contra	11.4.24	
in Vulcani ara aedes Concordiae	17.5.20	Vxor contrahenti praesentia mariti pro autoritate est	eod. 25	
Vulcanij homines	7.3.2	Vxor negotiatrix recte sine consensu mariti contrahit	11. 4. 27. contractus eius sine dicta autoritate factus per lapsum decem annorum firmatur eod. 26. quando autem eius contractus inhibeantur, & quando valeant	eod.
Vulcanales	16.8. 9	Vxor non conuenitur actione expilatae haereditatis	37.9.3	
Vulgaris & pupillaris, duae verae, & simplices substitutiones: aliae ex illis	42.11.10	Vxor non est temporalis, nec filius	9.4.3	
Vulgaris expressa non excludit matrem	42.1.13	Vxor obsequia & operas potius marito, quam proximis, & quaesita debet	11.4.10	
Vulgaris substitutio quare inducta, vnde dicta. 42.12.1. quid sit eod. 2. diuisio in expressam & tacitam & mixtam & quae vtraque eod. 3. formulae vtriusque eod. finis eod. 5. in Gallia num locum & quando habeat	eod. 6. & 7			
Vulg. substitutio in effectus 42.16.1. & seq. vt expiret	eod. 16			
Vulgares dietae quae	4.2.4.5			
Vulgò quaesiti & serui natura habent cognationem, non iure ciuili	9.8.5			
Vulgus & plebs semper in principes male suspicatur, ideo vulgus non audiendum	6.20.4			
Vulnus lethale quando	40.5.8			
Vulnus quod dicatur lethale	38.3.20			
Vulneris locus perpendendus	30.6.3			
Vulnera in quibus locis inflicta, & quando dicuntur à medicis lethalia	38.3.23			

Syntagmatis iuris vniuersi

Vxor quaesita ex paraphernalib ⁹ sibi quirit non marito eo.11	Vxorem inuito marito pater non potest retinere 9.4.9
Vxor & vir possunt inire recte societatem bonorum, & lucra diuidunt 20.12	Vxorem licebat mutuo dare ad sobolem concipiendam senibus lege Lycurgi 28.10.9
Vxor corrigi, & compedibus retineri à marito potest 20.13. eius tamè correctio debet esse moderata & paterna eo.15	Vxorem maritus non tenetur alere, & potest expellere, si dos ei promissa non soluat 9.19.3
Vxor quando teneatur sequi maritum: & quæ sequatur in prouincias, in militiam eod.18	Vxorem non ducere, iurare cogi non potest libertus 14.9.5
Vxor exulem num sequi teneatur virum: & exempla mulierum, quæ viros exules sequuta sunt 11.4.19	Vxorem passus copiam sui facere, adulterij poena puniendus, vt leno 36.11.9
Vxor sequi debet virum in carcerem eod.20	Vxorem quis ducere nequit quam polluit per adulterium 36.6.10
Vxor, quæ est sub potestate viri, sine eius autoritate esse non potest in iudicio 11.4.21	Vxorem ritu perfecto ducere filio pater permittens, ius patriæ potestatis admittebat 11.10.10
Vxor absente marito sine eius autoritate agit, & si in sui fauorem sententia sequitur. Et sine marito in criminalibus est in iudicio eod.22	cum Vxore, maritis duo boni dies tantum 9.6.17
Vxor sine auctoritate mariti non contrahit efficaciter vt pendente matrimonio possit conueniri: post solutionem tamen potest conueniri ex eo 11.4.23	ab Vxore, ritibus, non affectione differebat concubina 10.1.9
Vxor olim si peccasset, poenas dabat ex mariti læsi arbitrio 12.9.10	ab Vxore seorsum manentes, nolentes redire, excommunicati 9.4.8
Vxor pro quibus, quando, & quomodo in iudicio esse possit 49.2.8	Vxores alteri viro oscula dantes, vt adulteræ dote apud Italos & Hispanos priuantur, non in Gallia 8.8.25
Vxor quare marito subdita 31.5.2	Vxores apud quos vnà cum viris comburantur 8.4.2
Vxor, quæ habet censuram esse ex bonis mariti, nisi de contrario constet, & quare 9.17.8	Vxores diuites, & pulchra, vitandæ 9.18.12
Vxor radii mariti & dignitate refulget 9.25.18	Vxores domicilium & forum maritorum sequuntur 18.13.25
Vxor soluta à lege viri tantum morte naturali dicitur 9.16.7	Vxores ducuntur quoque in auxilium vitæ 9.6.14
Vxor, viuentis mariti, & de alio habendo loquens tanquam adultera punienda 36.6.19	Vxores bonæ utilitatis eod.15. eius autem peruersitas à coniugio deterret, & quæ illa eod.16
Vxor vnà solum consanguineis erat in Arabia 9.2.23	Vxores & naues, semper negotij aliquid habent ad ornandum 9.19.10
Vxor vt eligenda 8.3.4	Vxores in crimine maiestatis maritorum, dotem repetunt 35.1.23
Vxor usufructuaria relicta à marito institutis liberis, nihil præter alimenta ex bonis percipit, nisi illi præcedant vel extranei sint instituti 4.3.9	Vxores iure Romuli liberorum iure vsq; in successione mariti 45.10.4
Vxori usufructum testator relinquens, non potest remittere ei cautionem 4.3.11	Vxores maritos vt luceant 2.14.12
Vxoris bona obligantur pro primipilari causa mariti 23.8.7	Vxores Moscouitarum se contemni putant à viris, nisi verberentur 9.15.22
Vxoris castigatio & venditio commissæ marito iure Langobard, 36.12.14	Vxores non vouent, nec iurant sine consensu maritorum 50.7.9
Vxoris contractus quando pro marito simulatus dicitur 48.14.6	Vxores num inter suos hæredes marito 42.35.23
Vxoris & viri affrayamenta quomodo facienda, & quatenus probanda 41.5.18	Vxores præcarie, & temporarie mercede conductæ Saracenis, Romanis, Spartiatis, Aegyptiis 9.4.5
Vxoris iuuenis cum sene viro periculum 28.10.9	Vxores radiis maritorum splendent, & infelicitatis eorumdem sunt participes 9.4.10
Vxoris nomen, dignitatis non voluptatis nomen 8.1.27	Vxores vnà cum virorum mortuorum corporibus ex lege concremata apud Vuendos & Catheos 9.4.14
Vxoris quomodo sint donata, monilia, armillæ, bullæ vxori, & quando restituantur 9.25.20	Vxores vbi perpetuò maritos lugent 16.1.20
Vxoris repudium iustum, quòd ludos spectasset in scio marito 34.12.5	Vxores vbi post mortem maritorum, sepulchris eorum adstant 33.23.13
Vxori adherere debet vir 29.7.6	Vxores subditæ maritis iure diuino & gentium 11.4.4
Vxori illegitimæ: puta antè adulterio cognitæ, testamento hæreditas relinqui non potest, sed fiscus capit ei relictum 42.35.14	Vxores in Gallia in potestate maritorum & nunc & olim, vt haberent necis potestatem 11.4.6. Et tales apud Perfas omnino debent obedire viris eod.7. Tholosæ, Biturigibus, & alibi vxores in potestate mariti, non patris eo.8
Vxori vestitum præbere, inter onera matrimonij, & quomodo 9.19.6	Vxores esse in potestate maritorum etiam iure Romano, non patris probatur & defenditur, & sublatæ antimonia 11.4.9
Vxori viduæ an alimenta per hæredes, & quandiu debeantur 9.20.9. & 10. & ei prægnanti curator & alimenta discernuntur ventris nomine eod.	Vxores à viris, non contra, defendi debent eod.17
Vxori an debeatur habitatio post mortem à marito 9.20.12	Vxorum castigatio & iurisdicctio penes maritos, & eorum proximos 47.22.5
Vxorem cognoscens defuncti, indignus eius hæreditate 42.33.29	Vxorum dominatio in viros, vel contra, duello inter coniuges constituitur 11.4.2
Vxorem de adulterio ex sola suspitione maritus accusare potest 32.7.7	Vxorum iudices mariti 47.36.9
Vxorem defuncti polluens non potest defuncto succedere 46.9.5	Vxores duas accipere licere, legem tulit Valentinianus Cæsar 9.2.29
Vxorem ducere inconsulta matre, filia raptus punitus 36.8.5	Vxores duas habere prohibitum iure ciuili, & quomodo puniuntur 9.2.12. & 15
Vxorè ducere sine consensu patris filiusfa. non potest 11.8.31	Vxores ducere coacti lege lata Romani 47.16.2
Vxorè ex suspitione adulterij maritus accusare potest 36.6.7	Vxores plures ducere voluit aliquando lege facta permissere Iulius Cæsar, liberorum quærendorum causa 9.2.21.
Vxorem filio quærere & conditionem dare, cogitur pater 44.5.35	Ethnici plures vxores habuerunt eo.22
Vxorem infirmam curare ex onere debet maritus 9.20.4. super fructus dotis tamen non tenetur curare, si ea habeat patrem, vel bona per se eod.5	Vxores secum ducere administratoribus prouinciarum an liceat 47.32.29
Vxorem captam an teneatur maritus redimere eod.6	Vxores subditorum non potest ad conuiuia vocare sine maritis princeps 6.20.11
Vxorem an teneatur maritus suis sumptibus sepelire 9.20.7	Vxoribus Galli antiqui in quantum succedebant, & contra 45.14.4. Lex de eo Francorum præcorum eod. 15. Saxo- num 16. aliorum Gallorum eod.17
Vxorem sepelire gratius, quàm ducere 9.20.8	Xanthij

Rerum & verborum Index.

X	Zacharias sum. Pont. regnum Gallicum à Ludonico in Pipinum transtulit 15.1.11
Xanthij se & suos potius comburi maluerunt, quàm Bruto captiuos esse 11.1.13	Zalerici iudicium in filium 32.16.8
Xanthippus Periclis filius 22.2.10	Zanedrim consilium 70. senum Israclis, quale 47.26.3
Xenocrates ob vestigalia non soluta incarceratus 27.2.12	Zaroes & Arphaxat magi Perfarum, victi ab Apostolis 34.16.9
Xenocrates philosophus venditus ab Atheniensibus 3.5.12	Zedechiæ magi imposturæ, seu præstigiæ 34.16.12
Xenodochium, & hospitale propriè 15.28.33	Zelpha Isacco concubina fuit 10.1.8
Xenodochia, remissiuè de his 2.15.1	Zengitz qui ciues 47.10.15
Xenoparochi 28.20.1	Zeuxippo Phalaris poenam ob quid minatur 30.9.2
Xenophon magus 34.16.7	Zeno philosophus 18.7.2
Xerxes cursores publicos instituit 17.12.9	Zeno primus Citricus 18.7.2
Xerxes effigies areas Harmodij & Aristogitonis asportat 6.20.4	Zeno quali victu & vestitu vsus 1.6.1
Xerxes templum Apollinis Delphici spoliare iubet 33.16.3	Zizaniorum parabola <i>finite ea crescere</i> , quomodo intelligenda 33.6.9
Xerxis de consilio dato dictum 47.28.8	Zizimas Turca pulsus à fratre, excipitur à regibus Gallorum 33.21.16
Xylagogion, quæ poena 31.37.6	Zoa imperatrix Orientis statuit ne magistratus venderentur 25.11.7
Z	ἰσχυροὶ iudices seu libripendes qui 3.7.7
Zacharias propheta 18.6.4	Zona cedentibus bonis quare adimitur 22.8.5
Zacharias lingua cur obmutuerit 31.16.5	in Zonis milites olim æs deferebant eod.
Zacharias sum. Pont. Childericus vt inutilem regno, amouet 6.20.13	Zonæ virginum soluebantur à maritis 9.11.2
Zacharias Papa Childericum regem Franc. à regno amouit 16.1.29	Zophena prouincia 19.18.5
	Zopyrus seipsum vulnerauit, quare 36.22.6
	Zoroast. Cham ob quid dictus 34.9.4
	Zoticus primus hospitalia publica inuenit 15.28.34
	Zyngemeri ludiones exploratores regni 34.16.13

F I N I S.